SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 229 | Budyšin — pjatk, 1. oktobra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

Wuchadźa wšědnje wječor wo wuchwilu 20 hodź. Płaći so měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrjenikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěri Šmolerjec knihidźěrnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy tr. z rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. r. r.

Severing wo němsko-francowskim dorozumjenju.

Pruski minister šmitskownych naležnosćow, Severing, je dopišowarjej Pariskeho „Matina" rozrěčenje pschiswolił. Mjes druhim praji, so žebi **wjetšiki dźěl němskeho luda politiku dorozumjenja a hromadźedźěłanja z Francowskej pscheje.** Geografiske połoženje Němsku nuzuje, so Ruskej pschiwobroćiś. Tola po jeho ménjenju njeby to dojednanju z Francowskej na pschećo stało. Wšitke europiske ludy dyrbjale dopósnaś, so je w jich sajimje, so so stara swada mjes Němskej a Francowskej skónči, kotruž politika pschećo snowa zbudźuje, kotraž pak je z hospodarskeho stejiska zgubne njerozumna. Wěste je, so dźěl němskeho luda hišće njeje wot politiki wjeceršiske wójny wuzwobodźeny. Tola dyrbimy spytaś, jich myślenju rozumiś. Pomjenjšenje němskeho wójska je Němsku nic jenož do wurjadneho politiskeho położenja dowjedło, ale tej wulkej liczbje offizěrow existency rubiło. Tohodla je srozumiś, so **tele** elementy se wšěmi mozami za to dźěłaju, so bychu so pschedawske wobstejnosće wróćiśe. Jich liczba a jich zwisnosć pak dźeń wote dnja wotebéra, a pschego wjazy płaćiwosće myśl nabywa, so so pschichod Němskeje njeźmě na konflikty založowaś, ale na měrne hromadźedźěłanje z druhimi ludami. Wón, Severing, njewě, hač w Francowskej Pruska wopak wobhladuja, tohodla njeje njetrěbne, wusłědkinjeć, so pruske knježerstwo politiku, kotruž je Stresemann zawjedł, najpótkniwišcho podpjeruje. Wušće pschećelne poměry mjes Němskej a Francowskej bychu tym, kotśi hač dotal žiwi cząh a swoje mozy, swady śmérnicź, dowolile, za wobnowjenje Europy positiwnje dźěłaś. Se wójnu wozbałbjene a wotkhudnjene ludy měr trjebaju, so bychu wodychle. Tónle měr dyrbi po jim z tym daś, so **so** wjšše konflikty a njedorozumjenja, kotrež móža hromadźedźěłanje Francowskeje a Němskeje kasnjeś, wotstronja.

Němski zasydleński zakoń w rańšej Němskej.

Kaž je „Demokratiska nowinska słužba" z wobhoniteje strony zhoniła, su w powójnskim cząsu wot 1919 hač 1925 14 300 ratarskich statkow na 130 000 hektarach kraja załožili. Lětnje je so potajšim 2050 statkow załožiło. We lěcze 1926 so tale liczba na 2500 statkow powyšchi. We lěcze 1927 so wo dalsche pschibywanje 500 statkow liči. Knježerstwo žebi myśli, so budźe w pschichodnych létach lětnje 10 000 ratarskich statkow w rańšej Němskej załoženich móz.

Strajk w Hamburskim přistawje.

W Hamburgu je dźeńża 15 000 pschistawnych dźěłaćerjow dźěłacź pschestało. Mějerjelio łódźow su pschihoty činili, so bychu so strajkowych sćełkowkow wobrólí. K dźělu **swólnitwym** so łódźe pschewostaju, so bychu w nich bydlili. S wěstosću so wočakuje, so so wjele dźěłonjemějerjow k dźělu w pschistawje samolwi, z kotrychž pomozu budźe možno, dźěł tworow z łódźow wutkaśeź abo łódźe z nimi nakładź. Wšicho hromadźe ko něhdźe 15 000 dźěłaćerjow pschi strajku wobdźěli.

Železowy pakt so wobsamknył.

Mjes železowymi industrijalnymi Němskeje, Francowskeje, Belgiskeje a Luzemburgskeje je so schtwórtk we Brüsselu rozrěčenje pschijało, kelko železa smě kóždy z tych krajow lětnje wudźěłaś. Nadźijeja so, so budźa móz železowe płaćiśiny powyschiś, hdyž budźe jeho wudźěłanje samjesowane.

Rusko-litewske zrěčenje.

Ruske knježerstwo je połsemnu knježerstwu rusko-litewske rozrěčenje wospjewiło. Po nim Ruska Wilenski kraj, kotryž je so hižo psched žydom létami z Połskej zjednoćił, jako kraj wobhladuje, kotryž Litwje **p**uśicha. Tole wuznaśe je w Połskej cełm wjetšiche roskorjenje zbudźiło, dokelž je Ruska w Rižiskim rozrěčenju hižo psched schěźcej létami tehdomnjsche połske mjezy pschipósnała. Warschawske nowiny rusko-litewske rozrěčenje jara schpatnje pohudźuja. Tak Pilsudskemu blisko stejazy „Kurjer Poranny" pišo, so je połske knježerstwo winowate, se wschej rasnosću zwěsćiś, so tajke dokumenty, kotrež ruski swonkowny ludowy komunikaŕ Čičerin naschmára, ani papjery njejźu hódne, na kotruž su pisane, dokelž do druźiny „diplomatiskeje per-nograsije" słuscheja, Bolschewiske knježerstwo swonka mjesow statow stejí, w kotrychž nałožźi civilisowaneho zwěta placa. W tóždnym nastupanju tole dźěło bóle na afrikanšti wutwor dopomina, dyžli na europiski spiš. Pilsudskeho organ „Głoš Prawdy" pišo, so so z rusko-litewskim rozrěčenjom Połska wuzadnje. Wono so postajenjam Swjatska Ludow pschećiwja. „Głoš Prawy" je pschejšwědčeny, so budźe połske swonkowne ministerstwo rasne kroćele cźinić.

*

Dla rusko-litewskeho rozrěčenja, kotrež so njepschećelšiy pschećiwo Połskej měri, so so w Pariśu trochu do njemera dali. Wicheja žebi tohodla, so by so knježerstwowa krise we Połskej bórzy skónčiła.

Franzowska stoto a złébro kupuje.

Franzowske knježerstwo złébro a stoto kupuje, so by, hdyž budźe frankowy kurs skrućeny, sašo stote a złébrne pjenjezy bicź dało. Sa někotre dny je Franzowska banka sa pschinjeśene stoto a złébro něhdźe 100 milijonow papjerjanych frankow wudało. Myśla žebi, so so hišćeze wjele wjazy stota w nohajcach ratarjow a kublerjow chowa.

Napschećiwjenje jendźelskich hórnikow popuschćuje.

Wjedniši wo strajkowazych hórnikow chże hórnikam wotkhłosowaś dacź, hač ma so strajk sastajiś. Wjetšina hórnikow je so pjeća strajkowanja nabyła. Khudoba a nusa jich nuzuje, so k dźěłu wróćiś a do wumjenjenjow dźěłodawarjow zwolicź.

Italsko-jendźelska konferenca.

Jendźelski swonkowny minister Chamberlain je so schtwórtk z italskim ministerskim pschedsydu Mussolinom pola Livorna seschoł. Jendźelska a Italska so někotre i jenakimi sajimami hromadźe wjasatej. Franzowsojo a Němcy-ju so roszudźili, na stare njepschećelstwo sabyć a so sjednacź. Tohodla je Jendźelčanam nakhwilnje pscheźene, Němsku na Franzowsku abo Franzowsku pschećiwo Němskej naschkaracź. Sa to je někto Italska Jendźelčanam swoju trabanšku słužbu poliśiśa. Wona so runje tak kaž Jendźelska w swojich sajimach wohrožena cźuje, hdyž so Němska a Franzowska sbližitej. Jendźelska je wupschestrjenu ruku Italskeje hnydom sapschimnyła. Organ jendźelskeho knježerstwa, „Daily Telegraph" dźe wudawa, so je setkanje ministerskeju pschedsydow jenoź „wjeź swórliwosće". Chamberlain so ani i techniskimi radźiceźelemi ani se sekretarom njejschewodźa, teź ninu žanych pišmow žobu. Pódla teho njemóže Jendźelski swonkowny minister two ważnych praschenjach jednacź, hdyž njeje pjedy wo nich z druhimi ministrami radu składował. Chamberlain Mussolinej rjekuje, so Jendźelska žadanju Italskeje za pschimérjenym sastupjenju w Tangerskim paźmje dale sympathiźuje na pschećo stejí; pschetož Franzozoska a Schpanjska njesłuchaj jenickej stataj, kotrajž strategiśuju ważny sahbód do srjedźozemskeho morja sajimuje. We parlamentariskej opposiciji wschaf do wudawanje njewěrjenje setkanja mjes Chamberlainom a Mussolina njewěrja. Nowiny dźěłaćerskeje strony „Daily Herald" na to dopomina, so je loni prenje setkanje Chamberlaina se Mussolinom w Napallu ważne politiske sćełkowki mělo, hač runje běchu preli, so ma politiśi wosnam. Tehdy stej so Jendźelska a Italska wo Abeźinskej a Mossulskim praschenju dorěcałej. Turkowska dź i tym musowana, źwoje žadanja na Mossul i wulkeho dźěła spuschćiśiś. Teź tón króć budźe so pschi italsko-jendźelskej konferency wo wulzy ważne politiske praschenja jednacź. Italska wočakuje, so budźe ju Jendźelska w Tangeru podpjerowacź a so jej njebudźe wobaracź, hdyž so w Jemenje w krótkowjeczornej Arabskej pschi Czerwjenym morju sašwydli. Dale dyrbi Jendźelska pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej napschećo stejećź. Sa to žebi Jendźelska žada, so by źwoje bolschewikam pschećelne stejiśićo pscheměniła.

*

Wo setkanju Chamberlaina z Mussolinom je so powědź, so staj so statnikaj na morju psched Livornom na italskej hadźeje (łódźi) „Giuliana" w najkrućišchim wotsamknjenju seschoj. Mussolina statny podsekretar Grandi pschewodźesche. Wo wopschijeću rozrěčenja njeje so hač dotal ničźo do sjawnosće dało.

Italska so w Arabskej sašwydli.

Italski gouverneur Eritreaskeje kolonije Casparini je z Jemenskim imanom wo hospodarskim srěčenju z Italskej jednał, w kotrymž so Italskej wulke pschiwolenja cźinja. Casparini hižo do Roma puśuje, so by Mussolinej rosprawu podał. S potwjerdźenjom srěčenja po tśiśetnej swadźe Italska w Jemenje sejserianischcze dostanje, kotrež smeje sa italsku kolonialnu politiku wulku wažnosć. Francowska njebudźe rad widźeć, so so Italska w Arabskej zasydli. Pischikłokowanje Jendźelskeje chronje źebi Italska na konferenzy bobyć, kotraž so schtwórtk mjes Mussolinom a Chamberlainom wotmě.

Demokratojo a bohaty muhamedanojo so swjasali.

W Južnoślowjanskej zu so bohaty muhamedanojo z demokratiskej stronu do jeneje strony sjednoćili, kotrejž zu mjeno „demokratiska zhromadnosć" narjekli. Demokratiski wjednik Davidowicź pschedsydźiwo w nowej stronje pschewoźmje. Wona 51 zobustawow liči a budźe so po tajkim po žiwnosći nimale knježazej radikalnej stronje runacź móz. W herbstwej zjawnosći so nowa strona sympathiśy wita, dokelž w njej znamjo sdźerjenja muhamedanow z kschesćijanam widźa.

Primo de Rivera dice pjeća do klóštra hić.

San Sebastianski dopišowaŕ „Daily Maila" je zwjim nowinam powěsć pósłał, so je so general Primo de Rivera rozsudźił, so strowotnych pschićinow dla knježerstwa zwdacź a do klóschtra zastupiś. W prěnim poźedźenju Narodneje zhromadźizny dże pjeća pschichodne knježerstwo postajiś, kotrež mělo po direktoriju slědowacź a Narodna zhromadźizna mělo je na 3 léta potwjerdźiś. *Ministroŕ ma kral je stronu wótcźinskeho zwjazka wubracź, kotryž je, kaž je znate, Primo de Rivera założił.* Hadawoma powěsćerja je rozrěčenje wojewita, kotrež je Primo de Rivera z dopišarjom nowin „Nation" měł. W nim je Primo de Rivera rjekł, so sa wotpoczinkom žada, so pak hišćeze rjad ważnych zakonjow za Narodnu zhromadźiznu pschihotuje a so budźe w Narodnej zhromadźiznje žadacź, so by to jemu dowěrjenje wuprajiło. Primo de Rivera nochze na cźele noweho knježerstwa stejeć a do politiki zapschimnowacź a radšcho wojerske městno pschewoźmje, kotrež je jeho wojerśiki hódnosći pschimérjene.

Ribanje monarchistow w Grichiskej.

Po powěsćach, kotrež zu do Londona z Athena dosche, so w Athenje bórzy wobnowjenje monarchije wočakuje. So by Grichiskej bliže był, je so prjedawschi grichiski kral Jurij z Jendźelskeje do Rumunskeje pschebył. Jeho pschiwiwoźowarjo jemu wot tam wschźdnje powěsće podawaju. Wón je pjeća na to pschihotowany, so jeho we blišchim cząsu do Grichiskeje zawolaju. Londonskim „Times" so z Athena powě, so sadźerjenje monarchiskeho zalbarisa wulki staroseć mjes jeho pschećiwnikami zbudźuje. Monarchistowjo sjawnje pschipowědaju, so so kral Jurij do Athena wróći.

W prožeju pschećiwo Athenskim sbožkarjam so zmjertne khłostanje namjetowało.

W prožeju pschećiwo wojerskim sbožkarjam je statny rěcznik za sbožkarskeju wjednikow, wschkowo Servasa a Derdilisa **zmjertne khłostanje** a sa hejtmanna Papodopula 5 lět jastwa namjetnył. Druhich dźesaco wobsłorzenych offizěrow wón droschesche wutwinowacź, dokelž njejźu samolwiči byli.

Turkowska anatolišku železnizu kupi.

Turkowska chże so hospodarsaź wot wukraja njewotwisna cźinicź. Tohodla je wobsamkła anatolišku železnizu se wschěmi materialom, kapitalom a danjemi sa 75 milijonow turkowskich puntow kupicź. Anatolišku železnizu zu psched zwótkowej wójnu Němcy natwarili. Sastupjeŕ akcionarow, direktor Meißner z Němskeje banki, je hižo po pucźu do Turkowskeje.

Jendźelska pjeća Sun-Cźuan-fanga z pjenjezami podpjeruje.

S Moskwy so powě, so so w chinskej provinzy Cźangsi mjes Kantonskim kommunistiskim wójskom a wójskom Sun-Cźuan-fangom rosźudne bitwy bija. Pschewahu po liczbje na Sun-Cźuan-fang. Jendźelska jeho z pjenjezami podpjeruje. Tele dny je jendźelski wotpósłanz Sun-Cźuan-fangej dźesaco milijonow stotych rublow jako wójnsku podpjeru za wojowanje pschećiwo Kantonskemu wójsku pschepodał.

Khłostanje pschećiwo wużiwarjam alkohola w Ameriźy.

Justizny departement Sjednoćenych statow połnoźneje Ameriki powdź, so je so w poślednim fiskalnym lěće 44 022 wuhudow dla njedźerjenja antialkoholiskich zakonjow wuprajiło. 5666 wosobow je so k zastwu sasudźiło. Pjenjezne khłostanja su wjazy dyźli 7 milijonow dollarow wunjeśe.

Ze Serbow.

Pśeźowniske.

Pjatk, 1. winowca.

1817 wotewri so Budyšski krajnostawski seminar, na kotremaž je so najwjetši dźěl našich wučerjow a to pśi započatku teź katolskich wukubłowali.

O Serbowstwo,
Ty złote słónco rjane!
Njech jasni so,
Nam z Boha zeskhadźane,
Zbrěj naše zymne, liwke wutroby,
Mrok kóždy rozehnawaj narodny!

O Serbowstwo,
Ty slěbrorěčka płódna!
Njech křewiš to,
Štož njeje sytwa młódna
Nam wupłodź suche hona wótšinske!
Zo płody kiwaju nam rjeniše.
Korla Fiedleŕ.

Přisłowo: Hdyž prawaki njejsu, sej kurjatka zběraj!

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0, temperatura wo dnjo +11. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +2, temperatura w nozy +9. Wuhłady na njewobstajne wjedro. — S Franzowskeje hacź do Rušcanskeje cźełnje bo wyšina. Sa njej storka nižina ſ Atlantiskeho morja hacź k Franzowskej. Dalšnej nižinje leźitej nad połnóznej a krótkoranšnej Europu. Njedźiwajmy wyšiny mamy na wschelakich měśnach Němskeje pokhmurjene a mačzate wjedro. To leži na tom, so nižina na Balkanje swoje wuběžti k nam sćele. Po wschěm sdaźu pak bo wyšina strucźuje a tak smějemy dźenża a teź jutśe rjane wjedro. Dopołdnišca kurjawa pak bo najšćerje tak ruce njeshubi. Jutśe sobotu stóncźko rano w 6,03 hodź. sthadźa a bo pop. 5,35 ſ zajin khowa. Měsacźk sthadźa jutśe na ranje 12,49 hodź. a khowa bo popołdnju w 4,28 hodź.

— **Sakska šakańska nowina** ſ 29. septembra 1926 wozjewja mjes druhim zyrkwinski šakoń wo dźiśiplinarnym porjedźe sa duchownych ev.-luth. krajeneje zyrkwje šakskeho swobodneho stata, zyrkwinski šakoń wo śłužownym khłostańskim porjedźe sa šaštojnikow krajneje zyrkwje a pśicheměnjenje zyrkwinskeho šakona wo poměrach prawa zyrkwinskich šaštojnikow.

— **Knjes farar Eder w Budyšcinje** śmjeje pśichodnu njedźelu rano ½8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi swoje wotšalne pśedowanje.

— **„Najwyšschi" šaštojnik města,** strašowar na Pětrowej wóźi, knjes Bergmann, kiž je hromadźe ze swojej mandźelskej 26 lět wodnju a w nozy zwěru žiwu šaštawał, njeliczomne raz ſ śpicźkomu wobydlerstwu na město kedźbował a kóždu hodźinu zwěru bił, dokle sće wječera 30. sept. na derjeźašnjenu wotpoczźink. Knjes Bergmann je nimale 65 lět starv. Khorosće dla dyrbi hižo tydźenje dołho we koju leźeć. Nadźijomnje bórzy wotthori, so mohł hischće wotpoczźiske lěta wužiwaś.

— **Sswobodne mjasowe jětki w Budyšcinje.** Ssobotu, 2. oktobra dop. wot 7—9 hodź. wotedawa so žyre howjaze mjaso, punt po 50 pf., žyre šwinjaze mjaso, punt po 60 pfenjezkach. Sswinjaze mjaso wotedawa so jenoź na cźišla 2201—2250.

— **Pschi měšchćanskim museju** bu roschźty natwarili, dokelž bo na tśešće a podkrounje něšchto mało porjedźeja. Dźela pak bo bórzy stónca a potom bo roschźty šaso šwotrhaja.

— **Wožesitaj cźahaj dla kermusche w Budeśtecach.** Dla Budeśćanskeje kermusche sapołoži żelesniske šarjadnistwo njedźelu, 3. oktobra 1926 wołožeńske cźahaj. Pschedchadźaju cźo. 788 wotśiźe ſ Budyšcina popołdnju we 2 hodź. a pschijźe do Budeśtez 2,15 hodź.; pschedchadźaju cźo. 799 wotśiźe ſ Budeśtez wjeczor we 8,46 hodź. a pschijźe do Budyšcina w 9 hodź.

— **Cźelo namakali.** 12. 9. 26 su w hustych khojnach jady młyna w Kopańzach pola Khocźebuza cźelo muža-ka-ho w schtyrzetnych létach namakali. Wón je 1,67 metra wulki a je najšćerje dźěłacźer. Mjeswocźo je bjes brodu, wokoło su krótko pichitšhane a cźemnobarbne. Wobleczeny bě cźorny woblek a cźorne schtórnje, wokoło schije měśeńske cźerwjene rubiśchko. Po sdaźu je bo muž wobwěsnył. K tomu trjebamy rjemjeń bě bo rostorhnył a morwy na semju padnył. Pola njeho namakachu cźornu kožanu mošcheń je 34,13 hr. papjerjanych a twjerdych pjenjes śłeborny cźašnik cźo. 1 136 175 P. šnamki Jura, do šwonkowneho wěcźka je W. W. šarzte, do šnutskowneho wěcźka je cźorne wušchtrabane A. W. a W. Wehmerner (abo Wehninger) a Werther, dale paczerš ſ małej Božej martru, tśiłu porśtanskeho tobaka a buschkwizu še žwanškim tobakom. Schtóž może k tomu něschto sdźelicź, bo proša, so by jo Budyšchśkemu kriminalnemu wutdźelenju wojšewił.

— **Kradnyli žu** w cźasu wot 25. 9. 26 wjeczor hacź do 26. 9. 26 popołdnju je šamknjeneju khłódnizu (Gartenlauben) w Budyšchśtim Nowym měśeśe żelenu barbjeny ſ słotymi bronzowymi šmužkami wudyšcheny ventilator, 3 dźe šchalki a 6 schalkowych schkliczkow, aluminijowu kofejowu tyšu, kotraž bo šaschrubowacź hodźi, trjebamy schćerješeny sportšti woblek, drellowy woblek a błidowy rub. — Dale kradnychu posledńje dny ſ jenoho tudomneho bydlenja bźelowokmjanu, cźornokaschćikatu zonjazu strykowanu jaku sparlinowu khneflemi a bźelokratowu muźazu koschlu, na kotrejž hischće knefłowe dźerki pobrachuja. — Dale kradnychu we wokolinje ſ nutskamanjom w nozy k 29. 9. 26 duzent śłeborných lžizow w módrym kaschćiku, šmutškach w kaschćiku šteji firma Theile w Hitawje, marty śłébrowy naschijny rjeczašk ſ pschipowěschćadkom wutrobnieje formy ſ cźerwjenym kamuschkom, manchestrowy žaket, vor muźazych niših šnupnow je šabadku ſ dźiwnowieje koże, modru štrikowanu jaku je najcźeš šmuhanu, nowy, cźemnoschćeny nrjehi filzowy klobuk ſ trochu cźemnischim bantom, por bźelych dźeśazych nohajzow, bruny ruckaw korbik, nalkritejstwił, brodutruhanski aparat, britej a 3 metry kaniny za šwjeršchne kožchle ſ wušchimi módrymi šmužkami. — Wo wěsowne spóźlenja prošu kriminalne wotdźelenje we Budyšchinje.

— **Namakane wězy.** W papjerowym kóschu jeneho dwórnischcźa šwonka Budyšchina 24. 9. 26 namakachu: Cźornu kožanu ruckwu tošchku ſ rózkatej moßaznej wobruckwu. Nutśkach w tošchźy śtej wobruckwjenej tošchźy pschipravjenej. We tošchi je grotowy hóšdź, mały śłéborny pschipowěschćak (Jesußowy wobras) a mužiš, najšćerje ſ korale wurešowany. We druhim papjerowym kóschu namakachu cźornu kožanu mošcheń, 13 zentimetrow dołhu a 7 zentimetrow šchérotu ſ postoćanym kulojtym tłóčnym knešlom. We móschni je klučźik a wotpadne kromy litowych šnamkow, šwjašk klučźow, na kotrymž je tśi kózy a korridorowy klucź, malaj klučźikaj za wiśazej jamkaj a šplazanjeny klucź, kiž najšćerje ſ jédnemnu kolej šlušcha. Po sdaźu žu je tole wězy kradnyłe. Sdźelenja pschijimuje kriminalne wotdźelenje w Budyšchinje abo bliźšche policija.

— **Pokhroma je wudyrila** mjes šłotom kubłerja Arnoschta Penthera we Luwocźicach cźo. 17 a kubłerja Schołty we Pětrowje.

— **Pokhroma je šaschła** mjes šłotom kubłerja Pawoła Hrocła w Delnich Kundraczicach a kubłerja Reinhołda Roßbergera we Luwocźicach.

— **Teš ša šwěšne cźahi žu njedźeliske nawrócźne khartki dołtacź.** Wot 3. oktobra 1926 śem móža so we wokrjeżu Drjezdźanskeje żelesniškeje direkcije, tak dołho hacź ko niczo druhe njepołoźi, wšěch šwěšne cźahi se wuwiśacźom špěšnikow D 61 ſ Podmokłow do Berlina, D 120 se Wrótšławja do Hofa, D 156/D 155 ſ Lipška do Hofa a wróćo, ša jěchu ſ njedźeliskimi nawrócźnymi khartkami 2. a 3. tjadownje wužiśź, jeli so bo postajeny špěšnikowy pschirazk dopłaći. Tute postajenje płaći, tak dołho, hacź šymški jězdny plan 1926/27 traje. D. 63 ſ Podmokłow do Berlina pak so jenoź njedźelu ša jěchu ſ njedźeliskimi nawrócźnymi khartkami pschewostajiš. Nimo toho šmě bo ſ njedźeliskimi nawrócźnymi khartkami na wschich wopśeśchenych cźahach (Eilzüge) ſ wuwiśacźom cźahu 106/107 (ſ Drjezdźan do Plawna) jězdźiś. Pschemjenjenja, kotrejž bychu ša rózne cźahy trébne byłe, bo we prawym cźasu wośjewja.

S **Hornjeje Hórki.** Saudźenu njedźelu 26. 9. šwjeżesche cźešnu hodnoštwu naschego herbskeho towarštwa „Lužizy" knjes pschekupz Arnoscht Schmidt (Kowar) w Mnišchonzu swój šłoty kwaš. Njedźelu dopołdnja po druhich kemšchach jubilejnu mandźelšku w zyrkwi w Budeśtecach k. farar Domaschka pschi šwjatym woltarju ſ nowa pożohnowa. Jeju dźěći a dźěćidźěći a druhi pschiwušni běchu bo wokoło wupyšcheneho woltarja shromadźili. Teš wulka liczba kemšcherjow běšche na žadnu šwjatocźnošcź a na kraśnu hnuśazu rěcź docźakała, kotruž k. farar Domaschka pschi tutej šhkadnosći dźerżeše. Na khóru pak šwěšaše Hornjohórcźanske muźšte šwěšanske towarštwo, kotrehož dołholetny hobuštaw jubilejšti nawożenje teš je, pod wjedništwom šcźawneho dirigenty k. wyšchšjeho wučerja Freyschlaga špěwy w měšchanych khórach. Tam wušłupi teš jedyn wumětk na klarinecze, kiž ſ pschewodom pschcźelow wulkotnje na žwojim nastroju hraješe. Mot šakłeho zyrkwinskeho konšistorwa pschipóšćany žłožopschejazy diplom pschepoda knjes farar jubilarej jako nětkuschemu šaźkužbnemu zyrkwinskemu pschedsteićerjeŕej.

S **Kwarźiš.** Pschi hrajanju na polu padźe dźěcko Gretka Krošeż do kopy a bo do nóźki šrašcźnje šrěła. Sranjenemu dźěśeju knjeni Lipzyna wot Cźerwjeneho Kschiża rucze pomoz pschinješe.

S **Jeschiz.** Wutoru wjesechu tu mlóćazu lokomobilu. Na njewujašnjene waschnje bo lokomobila powróćiła a bo wobšchodźiła. Parnik bórzy jako šlajchu, ale wón byrbješe bo wuporjedźeć, šchtaj mlóćenje šakondźi.

S **Jeschiz.** Pšched króśkim cźašom pschi hraśanju 2½-létny žynk Schéjez žwójeju bo wjeśenego hata padze. Dokelž bě hižo cźmiežka, to hnydom njepytnychu. 7-létny bratr, kiž ſ nekajeże pschićźiwy k hatej pschińdźe, widźeše, kak bo jeho bratšik hižo te šmjerću bódži. Wón šłoži hnydom do wody a wuceże bratška ſ njeje. Nan, kiž je bohužłom Cźerwjeneho kschiża, pyta šyna šaso ke žiwjenju wróćiś a měśeśe pschi tom polny wupach. Tak mały hólz žwojeho mjeńšcheho bratška wukhowa.

S **Nětzina.** Na wjeczoru dnja, hdyž bě na Lubijtšim hamtšim šudniśwje šhonił, so je w prozeźu dla kschiwdy ſ měšchćanoštu Hulcźom powołanšti cźaš škomdźił, cźinješe tudomny šchewz Ota Hermann Abt pšched bydlenjom měšchćanoštu mordaršku haru. Pschi tym bo pjecza teź do twarjenja dobu. Sa tole šakhadźenje dosta 40 hriwnow khłostanja. Abt bo pschećiwo khłostanju powoła a žadaše žebi šudniśe rosbudźenje. Šaudźenu šrjedu bo pšched Lubijtšim hamtšim šudom tejele wězy dla jednaśe. Měšchćanoštu, jeho žona a dźowka běchu jako šwědźy pschitomni. Jednanje dopołdnja, so šakhadźeŕ nichtó druhi byćź njemóże hacź šchewz Abt, kiž je hižo na žwojim khodźenju špóźnacź. Abt pak pschepe šaso wobkrućeśeše, so dźeźa jeho njepschećeśiwu šmuhłeju šwědźu jenoź šahubiś. Sud šakudźi jeho tón króć k 20 hriwnam pjenjeżneho khłostanja, dokelž jemu dopokazacź njemóżeše, so je domjazu měr kšnł. Khudemu a łohzu roshoršenemu wobkrućenemu radźachu, so by šudniśku pokładnju proźył, so by jemu khłostanje po dźělbach wotpłaćiś dowolił.

S **Kettiš.** Nałcha šchuła šwjeżeśeše šaudźenu kriedu hłoji ważny dźeń, 100 lět dołho wobšteji Kettiśchańšti šchulšti wobkjeż, kaśtiž je nětko šešłajany. K druhemu šwěčeńšche nowa šchuła šwoje 25-létne wobštarze a tohodło šo khorhoje ſ njeje šmahowachu. A škónčnje šwje-

Zhubjeny syn.

Burski roman ſ Cźornego lěža.

12] (Pokračowanje.)

Dźowka poslada njepschećelśiwy na Lawrjeńcźka. „A ty", šawoła wón na nju, „na tebje hischće teź rjad dóńdźe. Twoju dójnu dóńcźku chzu widźeć, a hdyž paširški pschińdźe, mje šawołajtaj —"

Potmnurjenje hladajo dźeśe holza do hródźe, hdźeź poca, kaž bě šlyšcheć, mózne šyntorcźe.

„. . . Pschikkadne hospodarśtwo!" bórcźeśeše Lawrjeńcźk. „Kajše jow wokoło hnoja wschdo wuhlada? Hladajce jenoź — je to měśmo sa tajšt njerjad?" Wón kopny do šareju cźišom šłużownyeje Marije, kotrejž bě ta, dokelž hižo niczo k niczemu njedóśtcźej, na hnój šnjetaka, a kopny teź do rossbiteho tyhela. „To je šwintjazy chlěw a niz dwór. Tu šłoji woda na meter hłuboko w žumpadle. Cźehodła njeje nichtó karu kamjeni žem dowjeśł? A roka je šudnje je dźerawa a běži, a pschi winowej lěšyzy je je žedła šlamała, a wóšty rošu mjes młodej hołotej muźnywjoko. Fuj tobak na tajšt porjadł!" Wón wucźeże šare hodrešchcźo je šołojtowych hyiadkow — ša tym šcźehowaše šara šchcźetka bjes šcherschcźe, blachowa tyša, w kotrejž bě mas na cźrije był.

„Schto tu macźe? Pětrźilku, jedźmy kobodu, a njerodź —"

Sef pocźa žo pocźicź. „Kunje dźiwch tu njerodź mupłecź." Tola Lawrjeńcźk běšche hižo dale schół a wopyta kurjeńz rjeńz.

* „Šhnila deśa, pawcźiny, njerodź, masanoseź", powědaše lakoniśky, šłupajo šady domišchego.

Tam namaka, njerodnje nakładźene hromadu włóžnych zgbelow, tu a tam na jeleń wobežanych — jeśłenyte, ſ wapnowym prochom pokryte deśki, rěs, wuhło, popjeł, wotpadanki wschelakorych druźin.

„Ssmy raš hróbźam pschitwarjeli", prajeśe Sef lénje. „Kunje žym to šrumowacź dźyl."

Ani šłowcźka njenapschećeźiwiwschi šaštupi Lawrjeńcźk do kólnje pschipódła konjeńza. Nětcźo měchow neplow štojachu pschiležkujo žo ſ wowšiniju, wošłamane wośne koło šaracźeśeše pucź le šhodam, kiž wjedźechu na žywotwu ljubju.

„Kajše žu tu nepłe?"

„Kunje dźiwch je šadźecź."

„A to kołeho, hdźe bha te šlušcha?"

„K reblowanemu wośej. Kunje žym kowarjej rjez dźiwi."

„Tak!" prajeśe Lawrjeńcźk, šłožujo šwoje šapaze wócźko krucze na dźěłacźerja. „Tak! Nětko ras pożiuchaj, Sefo! Wy njejšće šami wina na tymle Sodomje a Gomorrhu jowle. Wy njejšće šnadź himak wędźeli. Ale nětko, Sefo — nětko pschińdźe nowy regiment — a tutón regiment žym ja! Jedyn dyrbi komandowacź — jaźnje a rašnje — a komandowacź budu ja!"

Sef šłoži ruzy na šchij. „Ja žo komandowacź njedam."

„Budź rosumny. Dopředka!"

„Ja dźenża dźěłacź njebudu."

„Ty dźenża dźěłacź nochcźeš? Hdyž pak rjeknu: hacź do pschipołdnja je dwór wurjedźany — a tak to teź budźe!"

„Ja žo komandowacź njedam."

„Schto je to ša waschnje? Hejka."

„Mjeńšch so budu pożiuchacź, dokelž tu tchcźeźiš? Njejžym-li cźi prawy, to mózu hicź, a to ſkerje dźenża hacź jutśe."

„Tuž mi wupowědź, kaž žo hłuscha. Ale tajke błady ja njeczerpju. Pomyślš žej na dźenżnišchu nóź, Sefo . . ."

Jara pschećelnje Sef na njeho njepohlada. „Wupowědaj to. Budźa žo cźe prajśecź, cźehodła to njejšy hnydom prajił. Mi je to wschło jene."

Wón wuhlada cźorno šhotowanu postajenu wucźerja, kiž wcźipnje a pśches wótšje rosrěcźowanje pschiwabjeny, žo kólni pschiblížowaśeše.

„Marśch, Sefo! Na hórśke paśtwišchcźo!" porucźi Lawrjeńcźk.

„Ja wěm, schto mam cźinicź" prajeśe Sef.

„Jedyn je ſ knjesom!" šareji Lawrjeńcźk.

„Haj, ale niz ty", šnapschećeźiwi Sef khroble.

Lawrjeńcźkowej wócźzy šapachtej šchrěź. W hněwje njemóżeśe dychu dokopicź, ani šłowa wuprajicź. Wšědy, ſ wulkimžwom we twaraju wobliczja, hladaśe Sef na žwojeho pschećeźiwnika, jako by wocźakowacź, so jeho tón nadpadnje.

„Lawrjeńcźko", prajeśe Hendrich pomałku, „mudrischi zofa!"

„Zofacź? A to ja dyrbjał nochcźowacź?" Lawrjeńcźk šadupny ſ nohu. „Jedyn je ſ knjesom — budźeśch mje pokłukacź, Sefo! Haj abo nź?"

„Nź!" šareji tón še šłobami

„Ty mašch hišchcźe dwaj tokerjej dostacź."

„Rosumyšli žej tola, Lawrjeńcźko!" napominaśeše Hendrich. A wažnje, ſ cźicha wón pschišłaji: „Šślepe roskafowanje derje njeczini, roskročiśch žebi jeno ludźi."

„To je mója wěš!" wotmołwi Lawrjeńcźk. „Schto žo ty wo to šaraśch? Njewěśch, so njemóžu šnjeścź, hdyž je mi nětšto na puczu? To žo cźertowizy roshorju . . ."

„Wudwor njeje žane jastwo", šchcźetaśeše Hendrich, jako by šiu duch do njeho šajšł. „A ty njejšy ſ dołhodawarjom w nim. Ty mašch najmjeńšchcźeho prawa, wulkeho šnjeśa hracź a njepokoj nacźinicź!"

Lawrjeńcźkowe wobliczo žo pschemění, šcźahny žo žałostnje a měśeśe bojašny wuras.

„Ty chcźeśch mje na cźeśći ranicź?" wón štonaśeše. „Njebojšch žo mje?" Wón žo pschetorhny. S tschepotatej ruku wucźahny je ſwojeho dyšlaka dwaj śłébornej pjenjeśaj. „Tu mašch ſwoju mšdu, Sefo. A nětko dši."

(Pokračowanje šcźehuje.)

ezesche knjes wyschschi wucžeŕ Schudak 25-letny jubilej swojeho pschebywanja w Kettizach. Wuczerjo a dźěrži poslednjeho schulskeho lěta wuhotowachu jednoru swjatočnosć w schulskej stwe. Schulski wjednik, k. wyschschi wucžeŕ Schudak, poda w krótkej narěči pohlad do sandbjenych 25 lět a zwonki też na wucžerjow, kiž su tu psched 25 létami zmérna swoje sastojnstwo sastawali. Knjes wucžeŕ Lantzschi pschesesche jubilarej wiele sboża a pschepoda jemu w mjenje wucžerstwa dwórkowy dar. Knjezna Burkhardtez, kotraž je tu 5½ léta roswucžowała, so s najskepschim pschecžemi sa pschichod wuschezi, wona nastupi 1. oktowra jako stajna wucžerka we Wósstrowzu městno. Knjesej wyschschemu wucžerjej Schudakej a też knjesej kantorej wyschschemu wucžerjej na wotp. Schenkej so po swjatočnoschezi hischcze wosebite poczesczenje sta. Zyrkwinske pschedstejicžerstwo jesu s daromi zwércy a sasłużby wo zyrkwinske hudźomske sastojnstwo wuhotowali.

S Lubija. W nozy k srjedže su so paduschi do jeneje brózinje pschi Wósporskej dróhy dobyli a s njeje 3 zentnarje zymnjetneje pschenicy kradnyli. Dokelž je pak pschenica sajdobjczena a naczinjena, so k jeźiwjenju sa ludzi a skót njehodźi. Sobodła so kóždy nalezinje napomnina, so by psched kupowanjom pschenicy wot njesmalchych wosobow ko jara na kedžbu brał.

S Lubija. Knjesa schulskeho wjednika a wucžerja Latera, kiž bjcžo pisches 27 lět w naschim mjescze w sastojnstwje steji, hdyž bé psched tym jako pomozny wucžeŕ w Neugersdorfje służkował, su k 1. oktobrej sa wyschschego wucžerja powjelnowali.

S Kobliz pola Hodźija. W nozy k schtwórtkej wokolo 3 hodź. so wosbjedzerjej mlyna Alfredej Fehrmannej pódlanske twarjenje dospołne wotpali. W twarjenju bźchu konjeńz, swinjace chlewy, drjewowa a gratowa kólnja semeschcze. Kak je wohenś nastał, njeje hischcze znate.

S Panezź. Pjatk 8. oktobra pop. w 2 hodź. so we hoscenzu maczerjam rada podawa. Lékař budże pschitomny.

S Khrósczź. Póndźelu, 4. oktobra, pop. w 2 hodź. so w hoscenzu maczerjam rada podawa. Lékař budże pschitomny.

S Kamjenza. S 1. oktobrom, hdyž nowa zyrkwina wusława do nozy stupi, sarjaduje nałtwinje tudomnu superintendenturu nětčišchi sastupjer primariata hnjes wyschi zyrkwinski rada Neumann. Sa superintendenturu je so pola Kamjenskeje mészczańskeje žiroweje pokładnje pod cźišćom 1811 konto wotewrilo.

S Kamjenza. W tudomnej ludowej schuli wotmcžowa so w tukhwilu wustajenza sa sahrodnistwo, rataschtwo a domjace hospodarstwo. Wustajenza wopraidowje wschitko pschedstaja, zchtož we swojich wosswenjenach lubi. Wjele napjelni kóždeho wopytowarja nad nasladnym, pisanym mészczenjom domjaceho pilneho dźěła. Nichtó njebyrbjsał tohodła wustajenzu skombźicź, dokelž móże tam wjele nowich myslow nahromadźicź a wjele powuczenza dostacź. Wosebje wjesni ludźo dyrbjeli tajku wustajenzu wopytacź, dokelž tam wjele wězow namakaja, sa kotrez so wosebje jako ratarjo zajimuja.

S Ruschizy. Wutoru wjeczor wokolo ⅛8 hodź. snjeshoži tu motorski koleśaŕ s Kamjenza. Wón sajdźe do pbjeżeho wosa a tohodła se swojim kolom padże. Derje jenoż bé, so pschejepschinje njezdźesche, hewak mohło so jemu hórje sesći. Wón so na hlowje a na lewej ruzy straschnje wobodrě, so dalejecź njemózesche. Motorske kolo so njewobschkodźi.

S Běleje Wody. Psched 35 létami, w lésce 1891, so żelesniza s Běleje Wody do Barschcza wotewri. Wona bé wusna, so by tworika swjasanje mjes roskrzéjazymaj industrijowymaj městomaj, mjes šuklenskim Barschczom a schleńczanej Běłej Wodu. Dale dosta se żelesnizu Barschcź dobry swisk s cžaru Berlin-Shorjelz.

S Běleje Wody. Pischichodnu njedźelu 3. oktobra, su pola naš wobškody wotewrjene wot 11 hodź. dop. hacž do 5 hodź. popołdnju.

Z Łužicy.

S Wopakeje. Woheń wunbźe tu srjedu wjeczor wokolo 9 hodź. w brózni blizko hoscenza „K Zitjowemu wěnzej". Ze runjeż běchu wobory ruzze k pomozy, rozschěri so woheń tola na domske šuzobnieje, dwěmaj Drježdźanskimaj knjezinjomaj šluschazeje leżownosce. Dokelž wjele woboy w blizkosci njebé, bé haschenje jara perjezene. Brózinja s zytymi zitjemi, kotraž wésternu Purschi šluscha, so dospołnje wotpali. Sšuzobne domske pak so jenoż spźela wobschkodźi.

S Hornich Wódriz. Wodźiwjeny byk zobotu popołdnju skoro dweju cžłowjekow wo žiwjenje pschinjeże. Se sładla, kiž so na Albrechtez łuzu pażeschce, nadobo byk na starn jonu dźesche, kiž je žiwotnik dwélětnym wuzitkom pisches wyšoki mósť dźěłche a cźišny wobeju pisches wobłożenje do wjesnje réki. Dźěcźo so jenoż wobodrě, ale wowka, kiž bé žiwotneho wunuzka kruze sa ruczku dżerzała, so šmutkach trani.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdźan. (Też pinczinikoju dyrbja pruhowanje cžinicź.) W poslednjej shromadźiznje Drježdźanskeje wotnoški Genfskeho swjatka hotelowych a korczmowskich pschistajenych so wobsamknu, s dźěłodawarjemi wo tym jednacź, so bychu so jutry 1927 pruhowanja pinczinistich wucžobnikow wotmeli. Po wobstatym pruhowanju dyrbi so wucžbna lisczina wupiłacź.

* S Drježdźan. Sšmjertnje snjeshoži wczera wokolo ½7 hodź. pop. wuczeŕ Winkler s Drježdźan, jako cžyschche na jédzaju dróhowu żelesnizu słoczicź. Winkler so wobžiwny a pschinbźe pod koleśa pschijowbžujeneho wosa. Cźežkorańjeneho donjeżechu do khorownje, hdyž w nozy na žiwoje rany wumrě.

* S Mišnja. Město šlawneje porzlinarnje steji krótko psched swojim 1000 létnym jubilejom swojeho wobstacźa. Sswjerzicź pak njebudże so jubilej hižo létża nasymu, ale halle w nalěcźu 1926.

* S Mišnja. (Na cźežesci ranjena mészczańska rada.) W Mišchnju wotpohladana Hitlerika shromadźizna bé so z tym sadżewała, so bé tamnišcha mészczańska rada Hitlerej wěcžerj sakazała. Na to bé „Völkischer Beobachter" w Mnichowje wótry nastawk pschecžiwo Mišchnjanskej radze pschinjesł. Mjes druhim so radże bojazliwosć wumjetowasche. Mišchnjanska rada wobškorzi na to redaktora mjenowanych nowin, Alfreda Rosenberga, kotrehoż je nětko Mnichowski pschišażny žud dla ranjenja na cźesci k jednemu tydnjej jastwa sasudźił. We wuzudże so na to pokaja, so je so Rosenberg wotjeże tohodła k khłostarni sasudźił, dokelž bu hižo cźasejscho dla pschiwdźenja pothołtany.

* S Dölzlga. Hdyž tu wotawu domoj hjerjechu, pschekłochu muzikenu s widlami nóš. Sranjenje bé tak cźeżke, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć.

* S Kamjenzy. 1. oktobra zagmejnuje so wjeska Rothhoff, kiž ma 2200 wobydlerjow a 490 hektarow honow, do města Kamjenzy.

* S Lipska. (Potajny nadpad.) Na Lipscźanski pólitski hamt wróći so sandżene dny pomozny listonoschcź, kiž bé hakle psched krótkim pschijatajk, se swjasanymaj rukomaj nathribjecze a se satynkanej hubu se swojeje służby. Po jeho wuprajenju bé jeho pschi wuprofdnjenju listneho kaschczika nadobo wjazy ludźi nadpadnyło, kotrejž jeho pschebiżu, twrjejasachu a wo 7 hr. wurubichu. Pschepytowanje dyrbi hakle jaznosć do nadpadneho pada pschinjesć.

* S Lüttzena. Nutsklamarjo dobychu so do zigarowego składa w Lützenu a pokradnychu 48 000 zigarow. Schkoda je samožrjena.

* S Oberhohndorfa. (Nahła smjerć pschi wohnju.) Wulke zkładowanje lenu druzźiwa Scholelei u. Co. so dospołnje spalichu, w běhu léta hižo k druhemu rasej. Pschi wohnju saja pschikładowarja, dźěłacźerja Stahla, Boża ruczźa. Stahl bé lyhdom morwy.

* S Merseburga. W papjerniku Dietrichez bratrow sta so cźeżke njesboże. Na hischcze njewujasnjene waschnje roskrecza parna rola. W blischkosci stejazaj dźěłacźerjej Schneider a Brettschneider so jara wopalischtaj. Schneider bórzy na to wumrě; jeho bolosć bé jara wulka była. Druhi dźěłacźeŕ drje je tež cźežko ranjeny, tola myslja žeh, so so sajo shraba.

* S Wusisa (Aussig). Dźěłacźeŕ Drahowzel da so wot lékarja khorobneje kasy dr. Tippmanna pschepytacź, so by khorobne wopisnio dostał. Jako lékař wopytarjej wopisnio wusłasicź njemózesche, dokelž žanu khorosć pola njeho njenamaka, rosnjembri so dźěłacźeŕ a cźišny lékarjej wulke nożizy do hlowy. Se spěšchnym wuhibnjenjom smi my so lékař strachej. Dźěłacźerja pak sajachu.

Najnowše z cyłeho swěta.

Schtrowa powětr̆ wo wjedrje sa jutrje sobotu: We połodnischej Němskej dale deschcźoże wjedro wotstanje, w połnocznej Němskej k wjetschim deschczam njedóndźe, wostanje pak s wjesicha pomróczene.

*

Khłostarnja sa pschenźenje pischecźiwo żelesnizy.

Lawnisti žud w Desławje je 19 létneho formarja Schóna, kotryż je hromadże s někotrymi hischcze wotbudźujomnymi wucžobnikami kamjenje do jeneho tworowego cźaha mjetał a s tym cźahowy personal strachej wustajił, k khłostarni na 1 léto sasudźił. Sud mjenjeschcźe je dyrbja so nadpadu na żelesnizu, kotreż w poslednim cźasu pschibéraju, najtruczišcho khłostacź.

*

Psched rospuschczenjom pólskeho sejma.

Pódźel sejm je swoju knjeżerstwowy finanzny plan sacźišnyl a 30 milionow mjenje pschihłosowił. Republizny president někto najsterje parlament rospuschczi.

*

W Hannoverje je dalschich 19 wozobow na tyfuz shorziło, 12 wozobow je so jako strowych i khorownje puschczilo. Licźba khorych schtwórtk rano 1724 wucźinieschce, wumrjeło je dotal 150.

*

Na żelesnizy pola Weimara bé njesnaty słótnik hjerdu wjeczor zentnar cźežki kamjeń na schěny położił. Lokomotiva pschijédżazeho cźaha samo kamjeń na bok kunyła, tak so je snjesbożenju sadżewa. Słótnika hischcze njejsu wuzhlędźili.

*

W Manchesteru je so 27 petrolejowych tankow wupalilo. Twarjenje petrolejoweho towarstwa je so zobu wotpalilo. Dźěłacźerki s prénjeho posschoda s wokном woh słoczichu, so bychu so wuthowale. Jena holza so sarasy, zbdom cźežko do schkody pschijidże.

*

Associated Preß s Mexika powě, so w Tunnali se kijemi, kamjenjemi a iželbami wobronjena cźrjódła ujeje knjeżerstwowu schulu wotewricź dala, dokelž so katolikojo wuczbje njeduchownych wucźerjow pischecźiwjeja. Do Tunale su so wojazy pósłali.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do registra kubłowneho prawa je so dźensa sapisało, so je so sarjadowanje a wuzjewanje fridera Hermanna Michlerjera w Budyšchinje na santozenju jeho mandżelskeje Hany Tosti Toni rodź. Ulbrichez s mandżelskim frécźerjom 27. septembra 1926 wusamkło.

Hamtske sudnistwo w Budyschinje.

Liczenje pobrachowazych bydzenjow.

So by dokładnische podłohi ja žiwoje naprawy k wobaranju bydleńskeje nuzy dostało, je dźěłowe a zwonkoježiwowe ministerstwo pschikazało, je maju so ludźo, kiż bydlenje pytaju, liczicź. Wschitzy, kotriż bydlenje pytaju, maju po ramje 8. oktobra pschijimanske listno wupjelnicź a je zaz do 12. oktobra na bydleńskim hamt (w twarjenju mészczańskeho twarskeho hamta) na Zitnych wikach cźo. 3 wo istwe cźo. 16 wrócicź. Wo bydlenje pytajcych, kotriż žane wupjelnjene pschijimanske listno njewupjelnja, so méni, so su bydlenje namakali; woni maja tehodła worzałacź, so jich s bydleńskeje liscźiny wumasnu.

Nam snadnym bydlenje pytajcym, kotriż pschijimanske listno pschipódpisali. Bydlenje pytazy, kotriż pschijimanske listno dostali njejsu, so namołwjeja, so bychu sebi jo na bydleńskim hamcze wotewrjali.

Dokelž je nadawk liczenja, so by so jo swjeżiło, kelko bydlenjow bydli so k wurunanju potrjebny nowopschijmawicź, su pschi liczenju wschitke te padły bjez sajmu. Hdyž nécźto nékake spokojaze žiwojne bydlenje ma a chze bydlenje jenoż wumeńcź; potom może jeho tuchwilne bydlenje so k pschipokazanju druheho bydlenja pytajcego trjebacź. Padły tejele druzźiny so pschi liczenju dale njewobdźěłaja, tu je potajkim wupjelnjenje pschijimanskeho listna podarmo.

W Budyschinje, 27. septembra 1926.

Městczańska rada.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Sarjadowanski wubjerk sjawneje dźěłoweje saradźenje.

Na sakładze sakonja w tracžu sastojnstwa sarjadniskich wubjerkow dźěłowych saradźenjow se 6. hapreje t. l. skónczi so sastojnstwo sarjadniskeho wubjerka tudomneje sjawneje dźěłoweje saradźenje 30. junija t. l. Se sapodatkich namjetowych liscźinow hospodarskich sjednoczenjow dźěłodawarjow a dźěłacźerjow wotrjesny wubjerk sa pschisyhdakow twrjeli:

a) jako sastupjerjow dźěłodawarjow:

1. hórnisti direktor Konrad Adamy w Cźiżowje,
2. samkarski mischtr Alfred Jencź we Wojerezach,
3. wobsedżer piwarnje Ota Rothe we Wojerezach.

jako jich namješnizy.

1. hórnisti direktor Gustav Weilandt w jamje Ertka,
2. blidarski mischtr Moriz Nicolai we Wojerezach,
3. pschekupz Alfred Böhma we Wojerezach;

b) jako sastupjerjo dźěłacźerjow:

1. tepjeŕ Franz Brodforb w Hófni
2. sastojnik dźěł. siwj. Arno Raaba we Slym Komorowje.
3. knjeni Frieda Marckowa w Brětni;

jako jich namješnizy:

1. tepjeŕ Emil Lubitzli we Werminghoffje.
2. murjeŕ Marczin Mužigbrodt we Wojerezach,
3. gratowy samkaŕ Emil Schołta we Wojerezach.

Pschedsyda sjawneje dźěłoweje saradźenje.
Dr. Lenoir.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Gerda Hofmannez w Budyschinje a Siegfried Nopta, cand. rer. oec. w Barlinje.

Semrěłaj: Marja Ernestina Nocźerjowa rodź. Gruhlij w Hornjej Hórzy, 56 lět. — Pawoł Erthur Klingst, elektrikski montéŕ na Zidowje, 26 lět. — Hans Hülse, pschekupz w Hródku, 20 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł zwuczuje kóždu sobotu wjeczor z dypkom we 8 hodź. Kóždy młody Serb służa do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", zmóje wutoru, 12. okt., wjeczor ½8 hodź. w hoscenzu „Bayerischer Hof" na Hórnčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtłótnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česstna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźizne wozjewi. Předsyda.

Kursus serbskich rejow budże so zaso sobotu, **2. oktobra**, wjeczor z dypkom we 8 hodź. w sali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Leśawic wotmětwać. Bratŕa, sotry, přińdźće zaso wšitcy, kiž sće zapisani! Zarjadnistwo.

Minakał. Serb. tow. „Statok" zmóje přich. **njedźelu**, 3. okt., pop. w 3 hodź. w Lipiču swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž so wo zanđženy ludowy a přich. towarstwowy swjedźeń jedna, tuž njech tež braška z Trani a Swonka z Rudoje a druzy wobdźělnicy lud. swjedźenja cyle wěsće přińdu. Předs

Pančicy. Jednota Sokoł zmóje swoju měsačnu zhromadźiznu z přileżnosću zwučowanja **štwórtk**, 7. **oktobra**, w Pančanskim hosćencu. Tuž wona pjatk, 1. okt., wupadnje. Starosta.

Porśicy. Jednota „Sokoł" ma **pjatk** zwučowanje Kóždy sokolski bratr ma přińć. Selcig.

Radwoŕ. Jedn. „Sokoł" zwučuje wot nětka **kóždy pjatk** (nic wjacy srjedu).

Slepo. Tow. „Swěrnosć" skhadźuje so **sobotu**, 2. okt., wjeczor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednaś budże so wo postajenju našeho nazymskeho programa a wo wuzamknjenju nékotrych sobustawow. Wšitcy maju wěsće přińć.

Pismawjedźeŕ.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Mužaze spódnje kholowy
ma we dobrej hódnosći **tunio**
A. Kasper, Burglehn 11

Naše wulke tunje
přiwabjace dny

započinaja so dźensa.

Dokelž we wulkim nakupujemy, móžemy twory wosebje tunjo předawać a poručamy:

Kuchinske garnitury prawy porcelin 23 dźelb. wot	12 50 sem	chinesake kofejowy service za 6 wosob. prawyT uppsck jenož	13 50
kofejowe service za 6 wosobow prawy porcelin wot	3 50 sem	chinesska šalka módra, jenož	1 00
kofe owe service za 2 wosobje prawy porcelin wot	1 95 sem	sšěborne kofejowe service za 6 wosob. prawy porcelin	8 50
3 porcelinowe talerje ze złot. kromu hlubeke abo niske	1 95	sšěborne kofejowe service za 2 wosobje prawy porcelin	3 75
tykancowy talerje porcelin z różojte jenož	58 pj.	3 porcelinowych kofejow. hornčkow čěško	95 pj.
3 porcelinowe šalki pisane	95 pj.	6 porcelinowych šalkow běle z małym brachom	25 pj.

Hobrski wubjerk jědźnych servicow za 6 a 12 wosobow jenička předaw. prawo kral. priv. porcelin. fabriki a.-t. Tettau

6 piwowych šklenčow ze złotej kromu	95 pj.	6 bóčkow (Römer) ze zelenej nóžku	2 95
6 likěrowych šklenčow ze złotej kromu	95 pj.	6 likěrowych šklenčow ze zelenej nóžku	1 95
1 butrowy a 1 twarožkowy zwónčk jenož	95 pj.	sadžba šklenčanych šklow	1 95
1 podelhojta šklenčana šklа (Schiffsform)	95 pj.	6 winowych šklenčow jenož	1 95
1 wulki šklenčany tykancowy talěř	95 pj.	kofejowe abo cokrowe tyzy młóčna šklenca jena	95 pj.
6 šklenčanych škličkow za kompot	55 pj.	šklenčane vazy wot	15 pj. sem
6 šklenčanych šklow	50 pj.	hyacintowe šklenčy, pisane	30 pj.
hyacintowe šklenčy, běle	22 pj.		

myjne garnitury, kamjenina, 5 dźelb. hr 2 95 sem.

1 sadžba emaillowych mašinsk. hornccw šěro 6 štuk, 10—20 cm jenož	4 85	1 sadžba aluminiljowych mašinskich hornccw 6 štuk	4 50
1 sadžba emailjawych mašinsk. hornccw marm. 6 štuk, 10—20 cm jenož	6 85	1 sadžba aluminiljowych praženskich hornccw 6 štuk 14—24 cm	8 95
emeil sowy myjnicy podolhojte abo kulojte	95 pj.	sadžba kofejowych, cokrowych čajowych a kakaowych tyzow	2 75
emailjowy konsel z měrku jenož	95 pj.	1 sadžba (6 štuk) basćičkow jenož	1 95
emailjowy sudobja za pěsk, mydło a sodu	1 95	dwanatk aluminiljowych žlicow	1 00
emajlowe bow šěry 28 cm	95 pj.	aluminiljowe bowčki jenož	95 pj.
zacynkowane bowe 28 cm	95 pj.	konsel z měrku, aluminiljowy	95 pj.
emailjowane wanje z nóžku wot	2 90	dwanatk aluminiljowych kofejowych žlićkow	80 pj.
Zimsce mašiny z 2 lětnem rukowanjom šimaki za čople šaty	17 50		

1 sadžba kamjeninowych šklow běle jenož	85 pj.	sadžba kamjeninowych šklow, pisane 1 6 štuk	1 45

tortowe płaty z niklowej kromu	2 95	nakładźeńs e aparaty dospolne ze thermometrom z knihu	5 50
nože, widlički a žlicy pol dwanatka wot	3 25 sem	pletwa pod nohi jenož	95 pj.
tyza za šćětki, črjewo jenož	95 pj.	hadrešća jena	30 pj.
klamorčki 4 kop jenož	95 pj.	płoty derje zanikowane wot	5 00 sem
5 rólow khlěbowoje papjery jenož	95 pj.	kofejowe přesydźewak originalna Melitta	95 pj.
šudrowanske šćětki koruškate	30 pj.		

Kupanske wanje 185 cm dołhe jenož 19 50

Konzervowe šklenčy z hubu dute

	1/2	3/4	1	1 1/2	2 litr	
wuzke	35	40	42	45	50 pj.	z rynku a spinku
šěroke	46	48	52	56	60 pj.	

Wobkedźbujće našu wulku krystalnu wustajeńcu.

Dary wulkeho wubjerka.

Seelenfreund & Co.

w Budyšinje

Jenož na Lawskich hrjebjach 12

z napřeća měšćanskeho dźiwadła.

Poskićam najlěpše

telace, howjaze a swinjace mjaso

po wosebje tunich dnjowych płaćiznach

Eugen Petrik

w Budyšinje na Kotolskej hasy

Ložowe damasty, běłosmuhate poćehnjenja, pisane ložowe šaty, wupjerki wšěch šěrokosćow, ložowe płachty, šaty za małe dźěći, žonjace košle, prynceske suknje, nócne košle, košlowy barchent, pisany a běły, barchent za jaki a rólowanske płachty najtuńšo pola

Emil Wehrle w Budyšinje

na Jerjowej hasy 7 na Jerjowej hasy 7

Ručne dźěła kupujeće we wulkim wubjerku a po přihód. płaćiznach přednje, předwuńšowane a hotowe. Dale wołmy za sportske drasty, jumpery, namyslıwe přikrywy wušiwanje a štrikowanje we wosebitym wobkhodźe.

Ernst Günther w Budyšinje, Rózk Zitneje hasy a Mjas. jětk.

Wosebne

spansk.jetwy, kuchiny büfety, pisansk. blida,

wosebje tunjo pola

Despank w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4.

Jězdne kola

z rukowanjom ma jara tunjo na předaj Max Seifert w Budyšinje na Kamjenicej hasy 29.

Tunje kordowe a plyšowe tofle

z pódušu

z fylca a ze šćěpjeneje kože **95 pj.**

dźěłanske črije, howjaza koža **8.90**

škórnje z dwójnej pódušu **18.90**

fylcowe tofle, fylcowe črije, črije z wjelblud. kosmow

w najwjetšim wubjerku

drjewjancy drjejane črije

Willy Sommer

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 8

Štrykowana drasta za dźěći a doroscenych

pulovery - jaki - lacy a wobleki wołmjane a žiłdźane wobleki a mantle

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!

WILHELM RUDOLPH

verm. Heinrich Müller

Kaiserstr. 8

Altestes Strumpf-Woll- u. Trikotagenhaus

Spezialgeschäft für Mädchen- und Knabenbekleidung am Platze.

Po wosebje tunich płaćiznach

poskićam swój woprawdźe wulki skład.

Mužacy wobleki (narunan. za měru) wobleki za mužow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, sportske wobleki, Manchestrske a wołmjanokordowe sportske wobleki, dobre krute jupy (wšěch wulkosćach) kholowy z dobreho a krutoho kožaneho sukna (čorne, brune a módre), najlěpše Manchestrske kholowy, za jěcharjow kordowe kholowy, tkaninowe a dźěłanske kholowy; kóperowe jaki a kholowy, kalmukowe jaki, lacy, kholowy za toistych ludźi; kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow; krótke kholowy, kholowy z štaločikom; njepřemokace jaki; gumijowe mantle, přewobleki (Schlüpferpaletots) Swedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje

(prjedy A. zwud. Mengerowa)

na Serbskich hrjebjach 6.

Hižo 42 lět wšudźe znaty, kruće sprawny drastowy wosebity wobkhod za dźěłaćerjow, wjesnych ludźi a srěni staw.

Drastowy khamory

komody, łože, blida a stóły kupujeće tunjo pola

Despanga

w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4.

Princeske suknje kholow. za žonj. košle tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćernja

w Budyšinje.

Dźěłbu kupsowych latarnjow a batrijow, latarnjo ze jězdne kola (wołij, karbid a elektr.) wodźadła, šklinki błóta, saki, sedła za žónske kola wosebje tunje.

Tak dołho kaž skład dosahe pola

J. Klemm w Budyšinje

na Serbskej hasy 1

5 trjebanych

žonjacych a 2 muzskej kole, někotre hišće z rukowanjom předawa

J. Schieback w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4

Sym so zaso domoj wrócił a

dr. med. Lena Handrikec

prakt. lěkarka w Slepom

Přiloha k čisłu 229 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 1. oktobra 1926

Cyrkwinske powěsće.

Krajnozyrkwinske zhromadźeństwo w Budyšinje na Rózowej haśy 31.

Njedźelu dop. 3/411 hodź. njedźelska schula; wječor 1/28 hodź. evangelisaziska zhromadźizna. Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna žobustawom. Wutoru pop. wot 5—7 hodź. hodźina za žony. Wječor we 8 hodź. jwjatk młodźiny za rozšudź. kchesćo. za młodźenzow a źrjedu za młode holzy. Schwórtk wječor we 8 hodź. biblisku hodź. — Knjes zhromadźeńskowny wothladaŕ Zimmermann śmjele bibliske hodźiny: wutoru w Korytnju, źrjedu we Wjelećinje, schwórtk w Budyšinje a pjatk w Tuczizach. — Knjes zhromadźeńskowny wothladaŕ Kchižan śmje njedźelu pop. 1/2 hodź. njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku hodźinu w Wětej Horje, njedźelu wječor we 8 hodź. na Zidowje čo. 146, póndźelu w Kunwałdze, wutoru w Hornjej Hórzy, źrjedu w Motydle, schwórtk we Wolbrance a pjatk w Hlinje, pśicejo wječor we 8 hodź.

S Budeśeg.

18. njedźelu po św. Trojizy rano žana spowědź. Rano we 8 hodź. śmje farar Domaschka nemske a dop. 1/210 hodź. serbske pśedowanje.

Póndźelu śmje knjes farar Matek, pśedy w Barcze, nětk w Zeźenju, rano we 8 hodź. serbske a dop. 1/210 hodź. nemske kemšnje pśedowanje.

Njedźelu a kermušu žo sa zyrkej sbĕra.

S Butez.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 7 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbska a we 10 hodź. nemska Boża słužba.

S Barta.

18. njedź. po św. Trojizy rano 1/28 hodź. nemska spowědź, dop. 1/29 hodź. nemska a dop. we 10 hodź. serbska Boża słužba.

Wutoru pop. we 3 hodź. towaŕstwo žonow.

S Budyšchinka.

18. njedźelu po św. Trojizy dop. we 9 hodź. serbske a 3/411 hodź. nemske kemšnje.

S Cźelnego.

18. njedźelu po św. Trojizy dop. we 9 hodź. serbska spowědź a św. wotkasanje, we 10 hodź. serbska Boża słužba.

S Hodźija.

18. njedźela po św. Trojizy žo Boža słužba wo pol hodźiny pośdźišcho sapočnje. Rano 1/8 hodź. śmje farar Voigt nemšku spowědź, farar Weisaŕ 1/9 hodź. nemske a we 10 hodź. serbske kemšnje. Sbĕrka za evang. jwjatk. 1/412 hodź. kemšnje sa dźĕći.

S Huśi.

18. njedźelu po św. Trojizy rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. nemska Boża słužba. Sbĕrka.

S Hornjeho Wujeśa.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemske kemšnje. Krajna sbĕrka. Dop. 1/210 hodź. wošadna zhromadźizna. Pop. w 2 hodź. Boża słužba za dźĕći.

S Ćorćiny.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/210 hodź. nemska Boża słužba. Sbĕrka za evang. jwjatk.

S Hrodźišćeza.

18. njedźelu po św. Trojizy rano 1/8 hodź. serbšti hamt, dop. 1/9 hodź. serbska a w 10 hodź. nemska Boża słužba. Sbĕrka.

S Khwaćiz.

18. njedź. po św. Trojizy rano 1/8 hodź. nemska spowědź, dop. 1/9 hodź. nemske a w 10 hodź. serbske kemšnje.

Schtwórtk wječor we 8 hodź. žónske towaŕstwo

S Kluśicha.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. nemske a 1/411 hodź. serbske kemšnje. — Mjes 1. a 2. kemšnjom (potajźim wokoło 1/411 hodź.) wotmeje žo spĕčenje wošadnych sastupjerjow w kapalni.

S Luyoje.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemska spowědź, dop. w 9 hodź. nemske a 1/411 hodź. serbska Boża słužba.

S Małeśchez.

18. njedźelu po św. Trojizy rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbske a w 10 hodź. nemske kemšnje.

S Minakała.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemska spowědź, dop. w 9 hodź. nemske a 1/411 hodź. serbske kemšnje.

Sbĕrjedu wječor we 8 hodź. žónske towaŕstwo na sarje.

Schtwórtk pop. 1/45 hodź. žónske towaŕstwo w Adolfsej hĕcze.

S Rožaćizu.

18. njedźelu po św. Trojizy rano 1/8 hodź. serbska spowědź, dop. 1/9 hodź. serbska a 3/410 hodź. nemska Boża słužba. Sbĕrka za z njewjedźenymi potrjechenych. Pop. 1/3 hodź. towaŕstwo młodźenzow.

K schćeńy: Paul Heinz, žnu pohonźa Paula Kruchty w Rožaćizach.

S Njeśwaźidła.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemska spowědź, dop. w 9 hodź. nemska a 1/411 hodź. serbska Boża słužba.

S Porschiz.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/411 hodź. nemska Boża słužba, Pop. 1/2 hodź. dźećikemšnje w Boschezach, 1/3 hodź. zhromadźizna towaŕstwa młodych holzow pola wošadneje šotny.

Semrĕli: Paul Max Zoch, dźełaćerja w Krakezach mandź. šynk, 4 m. 13 dn.

S Rakez.

18. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. nemska spowědź, dop. w 9 hodź. nemska Boża słužba, k. farar em. Mehnert z Njeswaćidła.

Semrĕli: Mariana, Maxa Nowaka, žiwnosćerja we Rakezach mandź. dźowež. 4 m. 4 dn. stara. — Hańža Emila, Julijuna Gustava Nowaka, wobydlerja w Rakezach mandźelska, 75 l. 11 m. 24 dn. stara.

S Nzchwałda.

18. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. serbska a 1/411 hodź. nemska Boża słužba.

Se Sslepoho.

18. njedź. po św. Trojizy serbska spowědź a św. wotkasanje rano we 8 hodź., serbska Boża słužba dop. 1/210 hodź., nemska dop. 1/412 hodź.

Sbĕrka za najnuzn. potrjebowisće we wotstupjenych krajinach.

Sćmjertny kĕrluch žo spěwa za Hanu Hantschowu (Mudrinkowu) se Sslepoho.

S Wóšlinka.

18. njedźelu po św. Trojizy rano we 7 hodź. nemska spowědź, we 8 hodź. nemske a dop. 1/210 hodź. serbske kemšnje. Sbĕrka. W 11 hodź. kemšnje za dźećzi. Pop. 1/4 hodź. Boża słužba w Lĕšku, w 4 hodź. mlode holzy na sarje.

Wopytajśe Kamjensku
wustajeńcu
zahrodnistwa, ratarstwa a
bospodarstwa
wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926
Evangelska ludowa šula.

Wusudźenja.

§ **Krajny žud w Budyšchinje.** Lubijšti hamtiski žud 6. augusta 1926 hižo tu wotstanjeno rĕmika Maxa Ericha Buchala z Wósporka k 2 mĕsazomaj jastwa zasudźi, dokelž bě 4. februara 1926 w jenym Lubijšćim hoscenzu jenomu hoscej pjaschcej kradnył. Buchaly je žo pscheśiwo wužudźej powołał. Krajny žud pak jeho powołanje sazĕjšmy a wosta pschi chłostanju.

§ Kowaŕ Hermann Richard Hajnza we Wósporku bě pscheśiwo lĕpschemu wobdźenju 3. nowembra 1925 rĕsnika Kurta Pawoła Wagnera se Wósporka pola hamtscheho hejtmanstwa z wossewjenjom winowaŕ, so je jeho motorske koło pschekschiwił. Hamtiski žud w Lubiju bě Hajnzu dla wopaczneho winowanja mĕsto k mĕsazej jastwa k 60 hriwnam pjenjezneho chłostanja sazudźił. Jeho powołanje krajny žud sazĕjny.

§ Wósjomnaceletny dźełaćer Arnošt Jan Krjeźmaŕ z Budyšcina bě 11. junija 1926 w mĕsćanskej turnowaŕni w Budyšcinje pschi wuplaćowanju podpjery na dźełonjemĕjerjow za radu dźełonjemĕjerjow pjenjesły sbĕrak. Krjeźmarja žu tohodla dla njedobrowolnej zjawnej sbĕrki wobsćorźili. Budyšćiski hamtiski žud je pak jeho wuwinowaś, dokelž Krjeźmaŕ wudawasche, so sbĕrka zjawna była njeje. Statne rĕdnistwo pak pscheśiwo wuwinowanju powołanje sapołoji. Na to jeho krajny žud k 1 hriwnje pjenjezneho chłostanja abo k 1 dnju chłódy sazudźi.

Barlinskeho juwelowcho rubježnika zajeli.

Po napinazym dźĕle je žo nĕtko Berlinskej kriminalnej policiji poradźiło, jeneho z juwelowych rubježnikow z Tauentzinskeje dróhi w Berlinje, hdyž bě žo na 150 000 hr. juwelow pokradnyło, we Wróśtkawju sajeć. Sajaty, 29letny pschekupa Hanš Spruch z Berlina, je žo potnje swojeho njeskutka wuznał. Po jeho wupraśenju je wĕsta Sonja Ignjatiewa, kotraž bě hakle psched krótkim cźasom z Warschawy do Berlina pschischła, so by jeho tu jako rejwaŕka žiwobyu pytała, žo na rubježnistwje, na muza pschehotowana, žobu wobdźĕliła. Wulki dźĕl rubjenych juwelow mózesche žo sajatemu sabo wotenjaś. Sbytny dźĕl wobdźĕli mjenowana rejwaŕka, kotraž je z juwelami do Warschawy cźeknyła. Kaž žo Spruch policiji wusna, je wón hižo dawno cźuł chrobły nadpad na juwelowy wobchod stućiźcy, so by tak, dokelž dóstał njeměsćesche, k pjenjesam pschischoł. Sa swój plan namaka pomognizu w mjenowanej rejwaŕzy. Po dołhich pschihotach rozsudźischtaj žo, wobchod z juwelami „Marotti a Freint" wurubiś. Jako po jeho sdaczu najpschihódniischi dźeń za wumjedźenje swojeho plana mĕsesche Spruch jaidźenu žobotu, dokelž žo na tutym dnju wulka Berlinska policajska wustajeńca wotewri, tak so bě Spruch mĕnjenja, so śmje policija na wustajeńcy doscź cźiniś a so njebudże jeho tohodla tak chćiwje pschesćĕhowaś. Nadpad bě žo potom teź woprawdźe derje poradźił. Spruch bě juwele wot nutska z wulkadneho wokna wjak, mjes tym so bě Sonja Ignjatewa z revolvrom hrožo a śĕlesło pschedawarjow do kuta sahnała, tak so njemóžachu žo pscheśiwo wurubjenju wobaraś. S juwelami potom rubježnikaj cźeknyschtaj. Sonja je pjeźa hižo na druhi dźeń do Warschawy wotśĕła, mjes tym so Spruch hakle wječera Berlin wopuschći a do Wróśtkawja žo nastaji, hdyž jeho kriminalny rada Volka w jenej tamnischej korčmje saja a do policajskeho presidija dowjedże. Tu žo Spruch hnydom pschestajcha a pschi tym poda horjeka stejazu rosprawu wo skućenym rubježnistwje. Wjetschu połozu rubjenych juwelow jemu wotewschu.

Po najnowischich powĕsćach je Berlinska policija mĕnjenja, so je Spruch druhich pomocnikow mĕł a so je žebi mjeno najpomnjeneje pomozniy jenož wumyślił, so by swojich woprawdźitnych pomocnikow schkitał. Policiji je mjenujcy młody schewski sdźĕlił, so je Spruch z młodymaj muzźikimaj, kotraj žo Pawoł a Hermann mjenowaschtaj, cźasćischo wobkhadźecy widźał a teź śtyschał, kak žu žebi wo kupjenju wĕsteho pakcźika rĕcźeli, na cźež dyrbjesche kóždy 5 hr. pschinoschowacy. Tuta pódleńka je policiju z zyła hakle na slĕdy sa Spruchom wjedła a dopomha drje teź, so druheho rubježnika tohorunja bórzy sjimaju.

Přilopk.

* **Nowy swjatk burow a małych ratarjow.** Po powĕsćach „demokratiskeje nowinaŕskeje słužby" je žo wjetschina pokrocznych burskich swjatkow žo sjednoćiła a žebi samostatnu, politisay njewotwisnu wjerschnu organisaziju w němskostatnym swjatsu małych a śrĕdnich ratarjow wutworiś. W nakadze tuteho swjatka wulkadza wot 1. okt. śem jako nowy agrarpolitiski tydźenik tak mjenowana „Němska burska nowina" (Deutsche Bauernzeitung).

* **133 zjmjertnych woporow w Hannoweršej.** Tyfusowa epidemija w Hannoweru je žebi wot žobotu hač do póndźele sašo 11 woporow žadała, tak so je žo licźba mortwych na 133 powyschiła. Licźba w khorownjach samĕstnjenych pak je storo zamžna wostała. Wuczinjesche póndźelu 1742 porunjo 1743 žobotu; pschetoš hdyž je teź 33 dalschich wosobow z nowa ikhorikło, tak mózesche žo tola 23 jako strowych z khorownjow puschćiś. We wjeznych wokrjeżach Linden a Hannoweru nicźu w posledznich dnjach žane nowe pady tyfusowe khorosće žo sapisałe. Se Seltcerskeho wokrjeża bu wo jednym paratyfusowym padże pisa.

* **Powjetschenje němskeje marinY.** S Wilhelmshafena žo pische, so staj poslednaj torpedowkaj cźolmaj rjadownje „Möwe" na tamnischej łóžeŕni žo dotwariłoj a na morjo puschcźiłoj. Lódźi žo „Condor" a „Falke" pomjenowaschtej.

* **Ssamsmordaźistwo dla sejimjenskich staroscow.** We Berlinskich wukhodźowanischcźach namakachu 65lĕtneho lekarja dr. Bosharda a jeho hospošu sajedoscźeneju. Jeju dowjesechu do khorownje, hdyž hospoša cźĕžko khora leźi. Lĕkaŕ wobtrucźi, so by sejimjenšće starosće jeju tak pschimakloj, so staj dźiwkoj swojemu žiwjenju tónz cźiniłoj.

* **Lokomotiwa žo po naśypje dele swórcźiła.** W blischosći stajije Aich Salzkammergutskeje żelesnjoj wuskorcźi lokomotiwa, dokelž cźah pschepješchnje jedźesche, z kolijow a swórcźi žo po naśypje dele. Wjednik lokomotiwy žo mori, tejžer a puczowazy žo cźĕžko ranischtaj. Wosły a lokomotiwa žo thĕtro wobschkodźischu.

* **Rubježniski nadpad w Saarskim kraju.** We wuhlowych składach Wendelskich jamow w Małych Drosselnach namakachu pólsteho hórnika Ssunheja morweho. Ssunhej bĕsche wjetschu sumu nalutowanych pjenjes pschi sebi mĕł, kotreż pschi nim wjazy njenamakachu. Wjazy wosobow bu sajatych, dokelž žu podhladni, dokelž žu podhladni, so žu Ssunheja stónzowali a wurubili.

* **Tyfuš w połnoźnych Cźechach.** We wjazy połnoźnocźeskich wokrjeżach je tyfuš žo thĕtro rošscheril. W Komotowskim a Kwadenskim wokrjeżu je žo w poslednim cźasu 41 tyfusowych padow swĕźcźiło. W Komotowskej khorownji je žo wothladaŕska žotra z tyfušom natyknyła a je na to wumrĕła. Teź w Mostowskim wokrjeżu je wjazy wošobow na tyfuš skhorjelo.

* **Spodźiwny strach psched žmjerću.** Danski bažnik Hans Kschescźijan Anderšen mĕjesche pschehnaty strach psched žmjerću. Wobeźe žo bojesche, so jeho jónu, žnadź po sajeću z Boźej rucku, žiweho pohrjebaju. So by tomu sadźiwał, pschicźiny kóždy wjecźor, pryedy hač so lehny, wyšše žiwjeho loża wulku zedulku, na kotrejž stejesche napisane: „Ssym jenož po śmjerći morwy."

* **Banditojo w Khiniskej zapje mĕto wurubili.** Banditojo su mĕsto Shensi Chen w Honanskej provinzy wurubili. Wjazy stow wobydlerjow bu samordowanych a mĕsto sapalene. Wjele stow žónskich wotwjedźechu jako sajatych, mjes nimi teź jendźelskej mišionarzy. Twarjenje jendźelskeho mišiona žo sniciźi.

* **Po wichoru na Floridźe.** Wjerchźity wichor je žo, rĕku Mississippi dozapĕwschi, smĕrował. W mĕstomaj Pensacola a Mobile je nacźinjena schkoda jara wulka, ludźi pak je jenož malo wo žiwjenje pschischło. Do hamtiskich lisćinow wo katastrofje na Floridźe je hacź dotal saptanych 400 mortwych, 150 shubjenych a 6000 ranjenych. Tola žu lisćiny hischće njedospołne. W Hollywood bu Sca je 31 wosobow na tyfuš shoriło.

* **Psched nowym wicharom na Floridźe.** Po powĕsćach „Newyorskeho Heralda" z Miami žu wjedrarne nowy, jara wulki orkan dopołdnja prajite, kotryž je we połnozy stata Portorico nastał a kotryž na połkupu Floridu cźehnje. Wschě naprawny wobbladniwoicźe žu žo ruce cźiniłe.

Hospodarski rozhlad.

Bławt. 1. oktobra 1926.

Efekty.

Na efektowych wikach w Berlinje knjejesche wczera wóstа njejenakosć. Kursy akcijow zelezowoje industrije poczachu so wotbrjechowacz. Wójnska pożczoiika tapiła so ſ 5,05 hr. za 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Wukrajne wysche płacziny za pschenicu njemčachu na Barlinske produktowe wiki žancho wliwa, dokelż so dotcz pschenicy posliczesche, kupzow pak dże mało. Też rożki so ſ tukaja wjazy posliczesche. Hubjeny mukowy wobkhad rożkowe wiki dale hocziesche. Leczmjenjowe wiki so njepschemėnichu. Jenoż dobry wowoż namaka kupzow. Zemnać płaczesche wczera:

za Lubiju:

pschenicy 12,75—13,50 hr., rożki 10,25 hr.
hacz 11 hr., jeczmjenja nalczinjeho 10,50 hr.
wowsa 8—8,70 hr.,

za Berlinje:

pschenicy 12,90—13,05 hr., rożki 10,25 hr.
hacz 10,75 hr., jeczmjenja nalczinjeho hr. 10,25—12,40 hr., nasymjeho 8,50 hr. hacz 8,75 hr., wowsa 8,50—9,15 hriwnow,

w termijowym wikowanju

sa september: pschenicy 14,32½ hr., rożki hr. 11,45 hr., wowsa 9,40 hr.,
sa oktober: pschenicy 14,10—14,07½ hr., rożki 11,40 hr.,
sa dezember: pschenicy 14,07½—14,10 hr., rożki 11,45—11,75 hr.,
ja měrz: pschenicy 14,22½ hr., rożki pak 11,82½ hr.,
ja meja: pschenicy 14,45 hr., rożki 12,02½ hacz 12,03¾ hr.

Wiki wczera w Lubiju.

Bukra 1—1,15 hr., jeja 15—16 pj., liwarowy 25 pj., lany wolij litr 1,80 hr., bely kał 8 pj., czerwjeny 10 pj., morchej 20 pj., karoły 15 pj., lobioda 20 pj., kwetkojty kał 5—50 pj., kohlrabi 5—15 pj., korki k nakładzenju kopa 1,20—1,50 hr., zydła 8—10 pj., korki 5—20 pj., bunty 15—20 pj., tomaty 20 pj., žołotej kefczk 5—10 pj., rjetkej 5 pj., jelerji 5—25 pj., hrihy 40 pj., jabluka 4—20 pj., kruschwy 5—10 pj., bojarki 10 pj., ficjowe wino 40—50 pj., brunjniza 60 pj., huby 1,30 hr., a bérny 5 pj.

Wiki wczera w Kamjenju.

Jabluka a kruschwy 5—15 pj., słonki 20—25 pj., bréschki (Pirschke) 35—60 pj., ficjowe wino 45—100 pj., tomaty 20—25 pj., korki 20—25 pj., bely kał 8—10 pj., czerwjeny 10—12 pj., bunty 20—25 pj. kwetkojty kał 15, 30, 70 pj., bérny 6 pj., brunjniza 70 pj., lodyna lobioda 15 pj.

Sobudnizy na pschedawanje

hobotu 2. oktobra 1926:

w Hródku na finanzamym hamcze na Torhoschczu czo. 13 14 dop. w 11 hodź. por kuczowych gratow, pisaniske blido, schpihel, klawér, trjebane jesone koło, kłajerske krobna, a wschelake druhe wezy;

w Hródku dop. w 11 hodź. na Kochanojskim puczu motorske koło, dwojna tšelba, žonjazy kožuch, jesone koło, 3 pory stupnjow, bželba zigarow, kolonialnych twarow, železa, toiletowych mydłow akd.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	30. 9.	29. 9.		30. 9.	29. 9.
Pšenica	258-261	259-262	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	205-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
nas. jačmjeń	170-175	170-175	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	170-183	170-183	zeradella	18—20	—
kukurica	184-186	184-186	raps. wosušk	14,60	14,60
pšenič. muka	37-38,00	37-38,25	lany wosušk.	18-19,10	18,90
rżana muka	30-32,00	29-32,00	poch. melasa	28,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bérnj. kruški	18-20,00	18-19,00
rżane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	8,40-8,80	8,40-8,90
raps	310	310	rżana słoma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjoluški	30-33,00	30-33,00	jena „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaczizny rěznecko skotu na Drježdžanskich skótnych wikach.

30. september.

1 wol, 2 bykow, — jałojcow a kruwow, 665 čelatow, 50 wowcow, 484 swini.

Płaczizny za
swinje: (přez 300 pf.) 84—85, 2. (240—300) 84—85, 3. (200—240) 82—83, 4. (160—200) 80—81;
rancy: 70—76;
wowcy: 1. 50—56, 2. 42—48, 3. 35—40;
čelata: 3. 84—88, 4. 75—79, 5. 67—72.

Najtuńše płaćizny!
Najlěpše tkaniny!

Nowe

zymske mantle

Najnowiše formy
najwjetši wubjerk!

su dóšte!

JAN JURIJ PAHN W BUDYŠINJE

Njedźelu, 3. X. 26 mój wobkhod

wotewrjene njeje.

Paul Otte w Budyšinje na Žitnej hasy 10

Požčonki na hypothcki

za ratafske ležownosće nic niže 3 ha a wjesne domske twarjen nic niše 10 000 hr. wopalneho zaweščenja wobstaru po přihódnych wumjenjenjach bjez kóždeho napłaćenja

hypothekowa pisarnja

E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32

Sobustaw statneho zwjazka němskich kupcerjow.
Założene 1907. Porto za wotmołu ma so připołožić

Tunje wobuće.

Corne dźěćace črije ze šnórowanjom z howjazeje koże, najlěpša kajkosć kil. jara derje dźerža 23/24 4.75 25 26 5.— 27/30 5.75 31/35 7.25, črije ze šnórowanjom za knjezow, howjaza boksowa koża wot 9.75 sem, črije za pachtolow 8.75 a 9.50. Oschatzske fylcowe twory, črije z wjelbudowych kosmowych tkaninow, hobrski wubjerk kordowych kožanych a fylcowych toflow. — Jenož najlepša kajkosć. —

Wobućowy dom August Fähle

— w Budyšinje, na Zwonkownej Lawskej hasy 3. —

Małe nawěštki

w „Serbskich Nowinach“
maja dobry wuspěch!

Barchentowe košle a nócne košle

za žony a muzow

wolmjane łožowe **pładny**

sančele, jara tunje

O Jäckel na Moltkowej drozy 31

Vogtländske wumělske **gardiny**

mullowe, etaminowe, wumělske a spinnanske tkaniny, kromy, vitraž. tkaniny jara tunjo **M. Erler** na Žitnych wikach 11 znaspředa hosć. „Złot. Hwězdy“.

Składnostna kupi!!!

Ponórjomna šijaca mašina 175 hr., domjaca šij. mašina 45 hr. z rukowanjom pola

J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 1.

Jězdne koła tož z rukowanjom jara tunjo **Max Seifert** w Budyšinje na Kamjenit. hasy 29

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobmj. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubličkate młócace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratafskich mašinow a nastrojow

Najspěšniše wěcywustojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Z mało srědkami

móžeš sebi kóždy dobrych tworow nakupować!

6 winowych bóńčkow z pisanej nóžku	**2.10**
6 winowych skleńcow z pisanym bóńčkom	**1.75**
6 piwowych abo čajowych bóńčkow, krasnje mustr.	**0.85**
6 piwowych skleńcow ze złotej kromu	**1.00**
6 likěrowych skleńcow ze złotej kromu	**0.95**
vazy, krasnje molowane 0.75	**1.25**
smjetanowe servicy, molowane	**1.25**
sadźba kompotowych skličkow, 7 dźělow	**1.75**
hyacintowe skleńcy 0.25 **krokusowe šale**	**0.40**

za zymu

thermosowa bleša, ¼ litr	**0.95**
zasadki za thermosowe bleše, ¼ litr	**0.75**
salonske wuhlowe kaščiki z wěčkom	**3.25**
wuhlowe kaščiki bjez wěčka, kulojte	**2.50**
wuhlowa łopač	**0.25**
wohrjewanska bleša, zacynk. Ia	**2.25**
„ „ najl. mas. mědź.	**5.50**
wohrjewanska bleša na žiwot	**0.80**
latarnja do wichora	**2.00**
domjace a kuchinske lampy wot	**0.55** sem

dźělba kamjenikowych hornicow k nakładzenju
we wulkosćach wot 3 hač 30 litrow po litr **0.30**

Centralny kupny dom
w Budyšinje **na Kěžorskej drozy čo. 14.**

Prošu
čisło

2687

jeli maće mały nawěštk
do „Serbskich Nowin“

Wutrělnać a při kupowanju předpołožić.

Kedźbu!

Potom dostanjeće po sčěhowacych płaćizach:
wodźidła 1.50 hr., wačokinoški 1.25 hr., pedale 2.25 hr., zadnje koło z torpedowym samobéhom 18.00 hr., zwjena 1.40 hr., njeszerzowjace sćipcy 100 štuk 3.00 hr., přikrywy za sedła 0.95 hr., plampy 1.00 hr., tyzki za kapsowe swécy 0.20 hr., kruškowicki 0.20 hr., dospołne krosna 35.00 hr., Torpedowe swécy 4.75 hr., šlawchi 1.75 hr. (čerstwe), Riemanowe latańje 5.50., 2 puntowska tyza karbita 0,60 hr., palaki 0.05 hr., šklaki błóta 0.85 hr.
Kedźbu! Předawam jenož dobre twory a zaměnju bjerzewšeho, jeli njejsće spokojom.

J. Schiebach w Budyšinje

na Mužokowsk. drózy 4. Žane klamy.

Hobrski wubjerk wšitkich potrjebow za jězdne koła, kolesow, šijacych mašinow a réćadłow.

Frauen

Poručam swój wulki skład
přepaskow, měsačnych a předpadowych powazow, podpołožkow. Sym radlubje k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

před Sulešskimi wrotami čo. 9.

Syra kopřiwina (Rohnessel)

přenjeje kajkosće

ca.	80 cm	140 cm	160 cm
	—.65	1.25	1.45

etamina, wokneješkata meter po —.95 hr.
łodowe trjena, woknejškote 55/56 cm štuka po 50 pj.
ruby na blida, woknejškojte 115/110 cm wobrubjene 1.45 hr.

po poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Kortko sa kanille:

Wospjet so wobkedźbuje, so we wschelakich kanillazych hródźach ważna pschiprawa, mjenujcy kortko, pobrachuje. Najwjazy wobkedźerjow cżisnu kanillom pizu hmbom na jemju. S tym pak so husto wiazy hacź pokojza pizy rostepze a swieżi. Tuż měke so na kóżdy pad kortka pschiprawicź. Dyrbja tak cżežke być, so je kanille powroczicź njemóża. Nimo toho dyrbja smutska hładke być, so móża so derje a bospokne wurjedźicź. Stoczatkam ma so stajnje tężame kortko znajicź. S tym so sadźewa, so znadź so natykowaze thoroscze s jeneje hródże do druheje pschenjeżu.

Sadarstwo.

Sadźenje schtomow we wschelakich pódach.

Jena s hlownych sakładnych winowatosćow pschi razijonelnym sadźenju schtomow je wusnolenje praweje pódy k tomu a sa jednotliwe druźiny. We tutym nastupanju so mjes sadźerjemi schtomow mjele hrěschi. Mnohy sadźa wschelake schtomy do wschelakeje pódy a potom so dźiwaju, jeli jim schtom na doźahaze waschnje pódy njenjeże. S tym shubi mnohi plahowar sadowych schtomow k dalschennu plahowanju lóscht. Tuż chcemy djerża s króttkimi žiwami najpomnicź, kajku pódu sej wschelake sadowe schtomy pscheja.

Jabłučina pscheje sebi nijsche schkitane městna. Najlepsche su na ranschej abo wjeczornej stronje sa twarjenjom. Też lubuja hlinjano-pěskojcznu pódu a trochu wótżnu. We sjuschischich pódach plody jara sahe swotpadaju a su potom na to wuwite. Jabłučiny w sjuchich pódach też pod wschelakimi chorosćemi cżerpja. Sacżrunicź jabłučina nješchto wjazy wudźerži, dha tola we hrubych a pschemokrych krajinach cżerpi. Rosce pschc jara do drjewa, njeże malo plodow a podleży cżasto rakowinje.

Kruschwiny lubuja hlinjane a cżopke pódy, trochu měrnje s pěstom smješchane ale wotżebje derje a hluboko pschekrute. Wone se sadowych schtomow najhlubischo korjenje cżerja. Tak mjenowane lěpsche abo wotżobnische druźiny (Edelsorten) sadźej na schkitane městna. Druhe druźiny so też na hrubschich městach radża. Najradscho rostu na południschej, ranschej a wjeczornej stronje twarjenja. Kruschwiny žebi pola nas powschitkownje tak njewažitny jako jabłučiny.

Sólowki lubuja napkowane a nanjeżene wapnowe pódy. Mokrotru njesnjeżu. We płodnych pódach so płody jara derje wutwija. Tola wone też słabsche pódy derje snjeżu. Najlepje so pschi hrjebjach a rěcznych brjóhach radża. Na wótżokich brjóhach njeżu tak khmane. Cżim lepsche pak su w nizinach. Też na halejach pschi pucu, na mjesach a na pucżikach so wubjernje radża.

Wischnje njeżu jara wumytżlene na wschelakosćej pódy. Wone so też we pěstożnych, kamjeschkatych a żuchich pódach derje radża. Se wschech sadowych schtomow pscheja žebi runje wischnje najwjazy wapna. Hdyż je w pódze dosć wapna, njecżeże s wischminy telko žitnjow. Też płody su žłódsche. Wischminy su najradscho na sonczných městnach a tam, hdyż móże k nim se wschech stronow wětsik. Sa cżichim so jim njelubi. Najlepsche městna sa wischminy su południsche a wjeczorne strony twarjenja.

Marulowy (Aprikosen) so najlepje we winowych krajach radża. Sadaju žebi prawje na wapnu bohate pódy a njelubuja pschejara sa cżichim leżaze městna.

Brjosnjki pscheja žebi lohku, hluboku pódu. Najlepje so brjósnjki pschi murjach ke słonju radża.

Włóske worjechi pscheja žebi tak samu pódu jako wischnje. Su-li pschejara sa cżichim, lóhko smjerśnu.

Janske jahody a łožmaczki lubuja na žiwinach bohatu, derje wapnjenu pódu. Wone so też na žłabschich pódach derje radża. Staraj pak so sa to, so maju dosahajcy powětr.

Maleny a lěsne worjechi rostu na tóżdej płodnej pódze. Sadźesch-li na wótżoki brjóh schtomy, wotżabjej na horni rynt włóske worjechi, potom wischnje, kruschwy, jabłuka a zyle deleka žiwoty.

Dom a kuchina.

Banje (Kürbis).

Rimale wschitcy hospodarjo na kukach na hromadach abo we sahrodkach banje płahuja. Tute płody žadaju žebi malo wothladanja a hary a so nam cżasto dosć derje radża. Banje su najrjedy selene. Hdyż sežolinu, su sratwe a możemy je sběracź. Banje możemy na wschelake waschnje k jedźi pschihotowacź.

Banjowa muka abo banjowy měd so na sćěhowaze waschnje pschihotuje. Banje maju so wobelicź, snutskownje s nich wubracź a so na male klozki roskracź. Na to napżypaj roskrane kusli do hornza a je tak dołho bjes wody wać, bónż zyle mjehke roswarjene njeżu. Ssu-li banje na wutżmuż roswarjene, potom je pisches kschidka pschetocź. Tak masch w jenym hornzu wutżmuż a w jenym hornzu juschku. Wutżmuż nětko tak dołho wać, doniż njeje dosć hustu. Potom jón do hlinjanych hornzow skhowaj. Tajki banjowy měd możesch žebi na khléb masacź abo wschelakim pjeczwam trjebacź. Telko zokora, kelkoj je trjeba, ma so k tomu wešo pschidacź.

Banjowa marmelada.

Banje roskraj na 1 zentimeter dołhe kusli a je na ½ hodźiny dołho bjes wody wać. Na to pschidaj do 5 puntow banjow dwaj puntaj zokora, juschku s dweju zitronow a 10 dekagramow rostoczeneho jumbjerja (Ingwer). Na to wscho hromadże na 1½ hacź do dwě hodźinje dołho wać. Pschi warjenju stajnje jěschcź sesběraj. Na pożledku so marmelada pschezejdźi a potom so we schkleńczach thowa. Marmeladu możesch k wschelakim pjeczwam wužiwacź. Też k masanju na khléb so wona derje hodźi.

Banjowa nawara.

Banje wobel a roskraj na porst tolste 3—8 zentimetrow dołhe schlebjerdki a położ je nětotre hodźiny do kisała. Potom je s kisała sebjer a hdyż je kisało wotkapało, je pschewaj. Mjes tym swař na kóżdy kg. banjow ¾ kg. zokora we zitronowej wodze, do kotrejež su nětotre kusli jumbjerja tykła. Skónczinje do tuteje juschki banje sklaż a je w njej wać. Hdyż je wscho derje swarjene, sklaj nawaru do schkleńczow abo hornzow, kotrež s pergamentowej papjeru sawjasaj.

Prašenja a motmolwjenja.

Praschenje: Mamy w kolbjeżu wjele ptakowkow (Vogelmilby). Nasche kolbje runje žnjaju. Mózu kokbjeż wucżiscicź, bjes toho, so bych kolbje dale mylił.

Wotmołwa: Bjes mylenja wšo żenje kolbjeż dokkadnje njewucżiscicźisch. Do wapnoweje wody smješchej Collokresol a wokrjep s tym zuzk kolbjeż. Kolbjam . . masaj pod pjerjom 5 prozentowsitu Mardarowu rospuschczinu (5prozentige Mardarlósung).

Praschenje: Moja kruwa dostanje stajnje we lěcże na wjazy městnach trupy. Najrjedy je trup zyle žuchi, posdźischo so jěsći a skónczinje so puknje. Blaki su kulowate a maju w pscherěrku 7—10 zentimetrow. Kak mam pschecźiwo temu sakrocźicź?

Wotmołwa: Je-li su blaki jako wotewrjene rany, kotrež su znano s kalanjom muchow nastake, dha maju so s ritżatej běłoblitżanej wodu (esligsaure Tonerde) wumycź a tak dołho wobkłady klasć, doniż so trupy wjazy njejěsa. Potom posmjaj trupy s prošchkom dermatolom, so bychu rany derje wuskhnyle. Je-li pak su kule s kuhnjenjom howjadłoweje bramy (Dasselfliege) nastali, potom cżerka wutłócź, kotrež w taikej kuli žedźi. S zyła wotwar žebi worjechowe lischo a potom kruwy s taikej wotwarjenej worjechowej juchu mr§ a to kóżde ranje, wošebje priedy, hacź je na pastwu honisch.

Praschenje: Je sól kurom schkódna?

Wotmołwa: Sól kury njesnjeżu. Jeli jeje wjele żeru, switnu.

Serbski Hospodar

Časopis za serbskich ratarjow

Cżisło 40 | Budyšin, 1. septembra 1926. | Lětnik 33

Naše zahrody a zahrodki.

(S 4 wobrasami.)

Mjeno „sahroda“ a „sahrodka“ je cżistoserbske. Wone hižo prajl, so so jedna wo leżownosć, wobhrodzenu abo dźěkane se żelesnych lěży žkow, a pak s grocżaneho pleczidka. Stokpy su pak s trjebanych żelesnych trubow pak s zementa. Wobsedź eć dhe s taitim wobhrodzenjom swój statok w trajnym porjedże měcź. Tute wobhrodzenja wostanu sa wóczko tymne. Naschim wjeskam mosmu swoju pschihrodženu poesiju.

Zerdki rědso přiklepane a na znutřkownej stronje z pleśidłom poščěnjene.

Hdyż płoty se żelesnych lěżaczkow abo s grocżaneho pleczidka tworischi, wobhabjej ju s wijatymi rostlinkami. Te, kaž nasch 1. wobraz pokaże, wobhrodzenje tak sapletu, so so bórzy runa selenej a w pizanwjesi kwětkow so sybolazej sešenje. Płót s lichižowanych żerdzow możesch żerdźi wo něchto rědcho stlepacź, hdyż snutskownu stronu s grocżanym pleczidłom wobjesch. Drjewjanym płotam su stołpy s njecżešanego kamjenja najtuńsche a najbóle pschirodne wješenemu rasej płota. Nasche żerbske sakły wokoło Delnjeje Hórki, Hórki pola Njeswacżidła, Bórka, Kubschicź, wpsche Budyschina je sa tuni pjenjes podawaju. Hewak su bubowe stołpy najtrajnische. S druheho drjewa je tam, hdyż je semje tcża, s wuhelnja a swjetch s teerom pomosaja, so ani pschi semi ani wot horka tak lohzy shnike njebychu.

Hdyż njedostatka na kamjenjach njeże, twarja s nich murje. Też w nasčich Serbach widźimy take murje s wuworanych schkrutkow. Druhdy su bjes hliny a wapna tak wustojnje hromadże sesajane, so hischcże po sta lětach stoja. Wobdźiwamy, kak wustojnje su naschi dźědojo swoje

Wobhrodźenje z tołkaneje hliny a ze zelenym a kwětkami porosćenym.

sahrodźenu. To réka: so je leżomnosć s nečim wobdata abo wobhrodźena, so je pschistup abo sastup do wěsteje měry sakraczeny. So bychmy je sahraczili, wobdawamy nasche sahrody a sahrodki s płotami wschelakich druźin a s kamjentnymi a pak s zyhelowanymi murjemi. Pschezo dyrbjeli k płotam a murjam te maczijny trjebacź, kotrež jejna krajina podawa. Tak je s wjetscha w nasčich Sserbach. We holanskich a yorkskich krajinach widźimy sahrody wobdate s wjetscha se żertkami abo tola drjewjannymi płotami. We krajinach na drjewje thudych setkujemy so bóle s tak mjenowanymi żiwymi płotami. Strony na kamjenjach bohate, twarja swoje wobhrodźenja s kamjenjow. Widźimy je twarjene s wjetschich kamjenjow pschi woranju wuworanych.

We nowischim czasu setkujemy so na wšach wjele se żelesnymi płotami. Te su

sahrody trajnje wobrodźili. W krajinach, na hlinje bohatych, radźa, murje ſ hliny tołkacź. S tajkeje tołkaneje hliny dźenża ſamo tkěje twarja. To je nowa a tunja nałožba. Tu w naſchim „Sserbſkim Hoſpodarju“ pſchileżnje nješchto

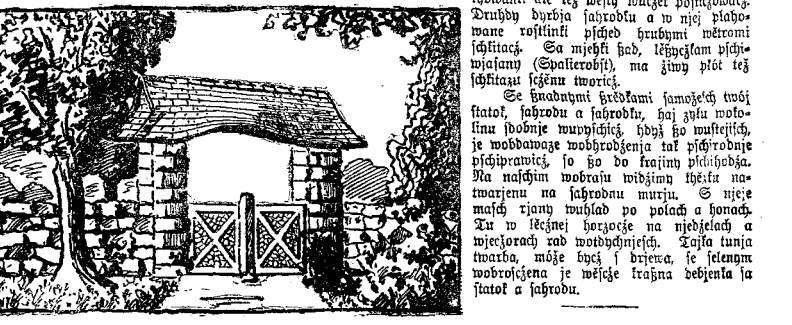

Wobhrodźenje z palnych kamjenjow, wrota ze trěšku.

drobniſcho roſpiſchemy. Hlina, kotraż je wuſſchła, ſakhowa ſtwy w ſymje cźopke a ſuche a w leże ſu khłobne. Tehodła ſu naſche ſtare łěpjenjowe iſtwiczki w ſymje tak cźopke, wjele cźopliſche, hač te moderne kamjentne. Wobhrodźenja ſ kamjenjow a hliny je radno wudebicź ſ rjenje ſo ſelenjazymi a piſanjazymi roſtlinkami a kwětkami (pſchirunaj 2. wobraz). Kwětli, ſa tajke wobhrodźenja ſo hodźaze, ſu: ſkote ſelo abo hußerki (Mauerpfeffer), levenczik (Lawendel), tſchěſny roſkolnik (Heuswurz abo Hauslauch), niſke lilije (Zwergliljen).

Na kamjentne wobhrodźenja hodźa ſo alpiſke kwětki ſadźecź. Te hewak ſchěre ſcźeny bórſy ſ piſanej kroßnoſcźu poczahnu (pl. 3. wobraz). Cźim njenje krucze ſu kamjenje khromadźe ſtoźene, cźim khubſche korjeſchka puſchcźeja a cźim riſchſcho tute kwětki ſaſcźeżwaju a cźim huſcźiſcho kamjentne wobhrodźenje ſ nimi ſarjeże. Tak wudebjene wobhrodźenja naſchim wjeſnym ſahrodam ſpodźa wożebity raz nadobnoſcźe a doſtojnoſcźe. S nimaj ſo pytana pyſchnoſcź wobhrodźenjow meſchcźańſkich ſahrodkow měricź njemóże.

Wrota a wrótka do dworow a ſahrodow dyrbja ſo ſkoſowacź a podwolicź tutym wobhrodźenjam pſchirodneho raju. Te njech ſu ſ cźeſaneho drjewa. Wone wjeſnemu a burſkemu raſej wjele bóle wotpowěduja hač żelezne łěpzy. Tute huſto doſcź bórzy nawiſuja, pſchiſcźa a kłepozeja. Te ſ njecźeſaneho drjewa dźebja ſamplicź, łaž bu rjeſk, ſo ſu pſchirodne. Cźeſany ſtołp, po kotrymž ſo ſelene roſtlinki wija, ſkutkuje pſchihodniſcho a ſdobniſcho na wěcźo, hač njerjeſzany, kotryž ſo podarmo prózuje, woprawnoſcź pſchebſtajicź.

Rjane ſu też żiwe płoty a wobhrodźenja. Wone ſu ſo cźaſu też najtuńſche. Njeſvotrjebaju ani wjetſchich porjedźenjow ani wobnowjenjow. W nich maju ptaczatka wſchelakich drużin witanu khowanku, hdyż ſu mója njemylene hnězło twaricź a lahnycź. Sa tajke żiwe wobhrodźenja ſo najlěpje pſchihodźa błohonz, cźertowa jabłkucźina, dźiwje cźerniti, płotny bóſ (Weckdorn), rab a druha ſo k temu pſchihodźa za kerczina. Je-li ſemja trochu włożna a bóle thěbłoſt pſchewoſtajena, ſadźeja rady praſchiwz (Efeu), cźiſt (Tozus) abo rožownik (Rhododendron). Tale drużina wobhrodźenjow woſtanje ſelena w ſymje a w leże. Poſłednje mjenowane roſtlinki potrjebuja, tak dołho hač ſu młode, kedźbliweho wothladanja.

Żiwe wobhrodźenja ſamożelch ſ pomozu noża a nożizow wſchelako tworicź. Wone dyrbja ptaczkam niz jenoż witane khowanki ale też wěſty wuczek poſſicźowacź. Druhdy dyrbja ſahrodku a w njej płahowane roſtlinki pſcheð hruhymi mětromi ſchkitacź. Sa mjehki ſad, łežacźkam pſchiwjaſany (Spalierobſt), ma żiwy płót też ſchkitazu ſcźenu tworicź.

Se knadnymi žrědkami ſamożelch twój ſtatok, ſahrodu a ſahrodku, haj żytu wokoliznu ſdobnje wupyſchicź, hdyż ſo wukteſiſch, je wobdawaze wobhrodźenja tak pſchirodnje pſchipraviczi, ſo ſo do krajiny pſchihodźa. Na naſchim wobrazu widźimy thěſku natwarjenu na ſahrodnu murju. S njeje maſch tjany wuhlad po połach a honach. Tu w leżnej horizoże na njedźelach a wjeczorach rad wotdychniješch. Tajka tunja twarba, może bycź ſ drjewa, ſe ſelenym wobroſcźena je wěſcze kraßna debjenka ſa ſtatok a ſahrodu.

Zelene hnojenje.

Saworacź mamy hakle ſelene hnojenje żyle poſdźe naſynu. Tak dołho, doniż maju roſtliny, kotreż nam jako ſelene hnojenje ſłuża, hiſchcźe ſelene łopjena, hiſchcźe roſtu a dużyk khromadźa. Tohodła ſo naležnje poruczа, ſelene hnojenje hakle potom ſaworacź, hdyż je poła prěnim mroſom ſmjerſnyło. Tajke też wjele prjedy ſhnije. Tola tak poſdźe druhdy ani woracź njemóżemy. We tajkich padach mamy ſo po płodach mcźi. Je-li ſo naſhórſchim padże też naléto hiſchcźe woracź. Na łóhkich pódach płacźi to ſamo ſ jecźmjenjej a wowſej. To pak jenoż potom, je-li woprawdźe naſymu cźaſ njebé. Hdyż jara poſdźe naſymu ſelene hnojenje ſaworam, tehdom wone też tak bórzy njeſhnije Na cźeżkich pódach je tajke ſaworanje ſeleneho hnojenja poſdźe naſymu wulzy ważne, dokelż tak póda lěpje wumjerſnje. Lupinu ſaworamy hakle ſwjetſcha naléto, ſo by pomału ſhniła. Cźim wóżniſcha a cźim ſmurniſcha je póda, cźim nuſniſche je też ſelene hnojenje. Se

Khěża, ſo přizamkaca wobhrodźenju zahrody.

ſelenym hnojenjom woſtanu w póże trubjatki a tak ſo póda derje pſchewětrnje

Je we swinjacym khlěwje kruwjace mloko trěbne.

Někotrażkuli hoſpoſa měni, ſo w khlěwje bjes kruwjazeho mloka njeńdże. Jyle derje bjes njeho dże a wuſpěch je doſcź dobry. Tola takſe pżowanje móże žebi jenoż tajka hoſpoſa dowolicź, kotraż w domje ani łapki mloka nima. Hewak pak dyrbi ſo na łóżdy pad tóżdemu ſwinjeczu mloko dawacź. Bjes mloka njeje żane pżowanje, ježli mnoha hoſpoſa. Sswinjo běrny a wotruby cźim lěpje ježerje, hdyż ſu jim łapku mloka pchilinnyła. To hoſpoſy hižo dawno wědża a też prjedy wědźachu, hacź xunjeż žebi njemóżachu pſchicźinu wużwětlicź. Tohodła běchu pſchewědżene, ſo je k ſpomożnemu pżowanju ſwini mloko nuſnje trěbne. W nowiſchim cźaſu ſu ſa tym ſtěžili, ſ cźeho mloko wobſteji. Mloko wſchelakich ſwěrjatow je też wſchelako tworjene. To drje je nam też wſcho jene, ſ cźeho mloko wobſteji. Nam jeno wo to dże, kajke wutki ma kruwjaze a ſwinjaze mloko. Sswinjaze mloko wopſchija junu telko tuku a bělka wjazy, dyżli kruwjaze.

S toho widźimy, ſo kruwjaze mloko proßatam żenje ranżyne mloko njenaruna. Sswojeho ſajima dla dyrbjeli ſo kóżdy próżowacź, ſo by proßatam ranżyne mloko po możnoſcźi prawje dołho ſdżerżak. W pytowanſkej plahowańi ſwini w Ruhlsdorfje w Teltowſkim wokrjeżu na 10 njedźel dołho proßata pſchi ranżach wobkhowadu. Tajke proßata běchu potom też najſkmliniſche. To ſu też hižo mnoſy druſy plahowarjo naſhonili. Ssamo ſo roſumi, ſo ſo proßatam też jich ſkmlnjaża pża dawa, tak bórzy hač móża kußacź a druhu pżu pſchijimacź. Tajka ſkmlnjaża pża ma wożebje wjele bélka wopſchijeż. Mlokowe bělkowiny ſu nimoměry wjele hódne pola ſwini. Na tym mnoſy lutuja, tola ſ wopačnеje ſtrony. Wopačne lutowanje hiſchcźe żenje nitomu k żiwju tyło njeje. Cźim młódſche ſkoczo je, cźim wjazy bélka dyrbi doſtacź. Potom hakle ſo ſkoczo derje wuwije.

Druhe praſchenje nětko je, kak proßatam dale tute bělkowiny dawamy, a to poſdźiſcho, hdyż wone wjazy njeżywaju. Najwjazy bélka móżemy wěſo ſ mlokom narunacź. Mlokowe bělkowiny ſu wěſo najbohdniſche, njech je dla pożiwanja abo ſwojeje żiwneje hódnoſcźe. Spomnicź pak dyrbimy, ſo je proßatam pżowanje kruwjazeho mloka też ſtraſchne. Tajke ſmylki, kotreż ſu ſ tym ſjednocźene, dyrbimy wożebje wobkedźbowacź. Kóżda hoſpoſa wě, ſo proßata po kruwjazym mloku bórzy żidławu bóſtanu. Tohodła do mloka wodu měſchamy. K tomu pſchidawamy druhu żywinjażu pżu. Mloko bórzy wokiſnje. Kelko pak kiſżale mloko proßatam wadźi, to naſche hoſpoſy ſame najlěpje wědża. Jara ſtrowe proßatam njeje, też ſelběrane mloko ſ mlokańjowe. Kapalzu ſim ſ żyła njedawajcźe. Cźežemy-li ſo tutych ſtrachow ſminycź, móżemy żebi wſchelake bélkowinate pżu kupowacź, na pſch. rybjazu muczżu, ſuche droždże atd. Runje ſ tutymi pżami damy ſwinjom też wjele bélkowin. Dawamy-li ſwinjom tajke pżu, njetrjebamy żane mloko k tak je plahowanje ſwini bjes mloka zyle derje możne. W khlěwje potajkim dożyła żane kruwjaze mloko njetrjebamy a ſ toho widźimy, ſo je plahowanje ſwini bjes mloka też derje możne.

Prašiwosć jejow.

W jejowym ſaporodfu pola kur ſo jejowy cźornik twori. Cźornik jěże po roży dale k wuthodej. Na tutym puczu ſo jejowy bélk wutwori. We najſadniſchim dźělu jejoweje rożki hakle ſo ſchkorpiſna twori. Tola tajke tworjenje jeja njeje tak jednore a ſo też ſtajnje tak njeradźi. Jeli je jejowa rożka ſahorjena, tehdom ſo njetrjebawſchi wjele jejoweho bélka pſchetrjeba a ſady won wuńdże, bjes toho ſo kokoſch żane jejo ſnjeże. Tak naſtanu wſchelake njewuwite a ſphajene jeja. Druhdy pak też ſchkorpawa ſtwerdnje a tak dyſtanjemy wſchelake formy jejow. Druhdy ſu ſaſo njeſmérnje wulke a tak ma kokoſch pſchi njeżenju cźaſto wjele wutracź. Druhdy nadeńdźemy też w jenymi wulkim jeju ſ jara tołſtej ſchkorpiſnu hiſchcźe druhe jejo. To ſ toho naſtanje, hdyż je jejowy cźornik hižo hotowy, ale trochu mjeńſche jejo w roży na ſwojim puczu naderdźe. Cźornik potom jejo koło mokoło wobdawa a tak ſo zyle nowe jejo wutwori. Puſchcźa-li pak ſo dwě abo ſi jeja wot ſaporodka nadobo a ſakoża w roży jene na druhe, tak ſo mokoło nich jena jeniczka ſchkorpawa wutwori a my mamy jeja ſ dwěmaj abo ſ tſjomi cźornikami. Druhdy mamy też takſe jeja, kotreż ſu ſnutſka krwawe. To hewak nicźo njewadźi, khiba ſo ſo tajtich jejow grawamy. W někotrych jejach namakamy też ſnitzy podobne waczki. Tute ſo w kokoſchi do jeja doſtanu a to tehdom, hdyż nieje jejo hiſchcźe je ſchkorpawu wobdate. Takſe jeja pak tohodła naſchej ſtrowoſczi njewadża. Na jejowej ſchkorpiſnje ſu cźaſto drobne ſwěrjatka, kotreż bjes ſwjetſchazeje ſchklenzy njewidźimy. Wone ſo na njej dale rosmnoża a ſo ſ małymi dźěrkami do ſnutſkowneho jeja dobudu. Wěmy też, ſo ſebi ſ zuſymi jejemi k nażadźowanju druhdy wſchelaku khoroſcź mjes kury ſanjeżemy. Jeja dyrbimy najprjedy ſ cźopkej wodu wumycź, prjedy hač je pod patu kładźemy.

Cźaſto je jejowa ſchkorpiſna też ſe wſchelakimi hribikami ſnjecźiſcźena. Hribiki ſo tehdy na jeja nażydaju, hdyż je w pinzach abo na włożnych měſtnach khowamy.

Hribiki ſo na jejowej ſchkorpiſnje dale pſchiſporjeja a ſo do ſnutſkowneho jeja dobudu. Jeli takſe jejo pſcheð ſwěgu dżerżimy, widźimy na jejowej ſchkorpiſnje cźemne winowym liſcźam podobne wutwarki, kotreż ſo jara ſpěſchnje pſchiſporja a ſtónczнje zyke jejo wobdawaju. Takſe jeja njeſmémy dołho khowacź ani konſerfowacź. Wone derje njeſkodża, ale ſo bórzy ſkaża. Naſchej ſtrowcźe pak wone cźerſtwe wužiwane niczo njewadża.

Nowy samopicowak.

(S wobrazom.)

K żuchemu ſamopizowanju kur maju mnoſy hižo ſamopizowak (Futterautomat) pſchiprawjeny. W tajkim ſamopizowaku kurom ſa zyły dźeń piża njewuńdże. Wiża ſo pomału dele ſypa, ale ſenje niż pſchewjele nadobo, tak ſo kury njemóża piżu wubjeracź abo ſ njej brojicź. Na naſchim wobrazu widźimy zyły ſamopizowak a pſcheréſk tajkeho ſamopizowaka. Kóżdy dźěl je ſ wěſtym pißmikom abo liczbu woſnamjenjeny. E je wěko, D prědkowna ſcźěna, C prědkowna ſtrona, ſadnja ſcźěna je ſe pißmikom A woſnamjenjena, G je deſka, hdyż piża won pada, H je cźenka ſwjerſchna deſka, kotraż wobej ſcźěnje hromadźe dżerži, F je deſka, kotraż piżu k wupadej wjedźe. Měra je po zentimetrach wudawana. Automat je 75 zm. dołhi. Do njeho wuńdże ſo telko pżu, ſchtoż maju 50 kur dwě njedźeli żracź. Delnja deſka a prědkowna ſcźěna dyrbitej 10 zm. wot ſpodneje bycź. Na tymaj deſtomaj najwjazy ſależi. S tajkim ſamopizowakom wjele pżu ſalutujeſch.

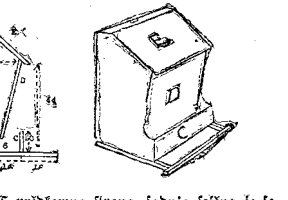

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisto (Nr.) 230 | Budyšin -- sobotu, 2. oktobra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pórce a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde 60. płaci 10 zł. pj. Wudawa z dźěłom Smolerjec knihiličerja, zap. dr. t. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłane so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilěsja. Za reklamowy w w rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tariffe. w w

Syn prjedawšcho němskeho krónprynca pola manevrow.

Kommandeur 9. pěšcheho regimenta w Potsdamje, wyšši Main, je sjawnje zapřeł, so je starši žyn něhdušcheho krónprynza, prynz Wilhelm, pyši pobłednich manevrach w Münsingenach słužbu činił. Kommandeur je rjekł, so dźe je krónpryncowy žyn w Münsingenach bydlił, pyši manevrach pak jenož jako njewobdźeleny pyšihladowar pyšitomny był.

Berlinske nowiny žu mjes tym powěsće dóstale, po kotrychž je wudawanje kommandeura Potsdamskeho regimenta njewěrne. Tohodla žebi žadaju, so by žo ministerstwo w němskotatneje wobory wo tym wuprajiło. Pyši tym mělo žo na žłědowace praschenja wotmołwiću:

1. Je wěrno, so je žo starschi žyn něhdušcheho krónprynza k wojeńskej słužbje pyšipuschćił, a schtó je za to samołwity?

2 Schtó je žynej prjedawšcheho krónprynza pyschoschenje k manevram pósłał?

3. Je žo to wscho s wědomoścu a dowolnoscu ministra němskotatneje wobory stało?

Kak Havaska powěsćernja podawk w Germersheimje wopisuje.

Wo kwawnym podatku w Germersheimje Havaska powěsćernja něttkole nowu rospravu s Mohuca (Mainza) rosschérja. Wona réka: Njedźelu 26. septembra je w Germersheimje k nětkotrym pyšipadam mjes wojakami a wobydleršwom doschło. 27. septembra rano **reservnemu nižschemu leutnantej Roucierej, kotryž s Ludwigowych wrotow pyschindže, schtyrjo Němzy puczj sajtupichu,** s kotrychž jedyn praji, so dže s nim powěsćerja a jeho **„ja ramjo pyschimy“. kotrejž žwoje tšje ižehnychu.** Roucier žwój revolwer wucżeje, do powětra tšeli a potom na žlepo tšeli, s čimž žo jedyn Němz frani. Nadpadnitzy žo k městu wobrocżichu, Roucier teho runja. Na jenym městnje **běchu tšjo Němzy puczj salehnyli.** Roucier jim s revolwrom hrožesche, a dwoje s nich zosalschtaj. **Hdyž chżyschże Roucier tšeczeho że žwojich nadpadnikow na straża žobu wjacj, žo tšjo Němzy na jeho stronu stajichu. Müller žo na to jemu hrožo na pyscheżo stupi. Offizjer žnowa tšeli a Müller trjechemu na semju padże.** Druhi wutšél druhich Němzow frani. Ssudnisке pschepytanje žo dale wjedże.

Případ w Koblencu.

S Koblenza žo 30. sept. powě: Schtwórtk wjeczor studijowy assessor gymnasija kněžorki Augusty domoj duzy blišo wotležaneje Roonskeje dróhi žónsku wožobu s hkožom wolacz saštyscha. Studijowy assessor za tschikami dźěsche. Hdyž bě k róžkej Roonskeje dróhi pyschišol, jemu nětkotši francowzy wojazy napscheżiwo tšjupichu, žo do njeho dachu a jeho s tschudami a kijemi bijachu. Skónczenje tschudy wobrocżichu a do njeho bijachu, hacj s frwju polaty k semi padże. S cżežkim pschedmjetom žo potom nadpadnjeny hschicże na hłowu dyri, tak so rana nasta a wón wědomje žhubi. Schto je žo se žónskej stało, na kotrejž tschiki nadpadnjeny pschihwata, njeje žo shoniko.

Hamburgski strajk.

Haczrunje je němšti dźěkowy minister wojsewič, so pozledni rosrisajzy wužud šmérowazeje komory wjasa, njeschu pschistawni dźěkaczerjo pjatk dźěkacz sapoczeli. Wulke czrjódy dźěkaczerjow czołknu dohladowachu, kotrejž hewak dźěkaczerjow k łódźam woża. Mnohy policajstojo pyschi pschistawje stejazych dźěkaczerjow wobkedźbuja, kotříž šmérom wo strajku powědaju. Pyschi pódlanskim dźěku žo dale dźěła. Runje tak wleczaze parniki k łódźenjam lědźa. Do straika staj žo też Altonaski a Harburgski pschistaw sczahnyłoj.

Franzowskemu wobžadźeństemu wójsku je žo zwinlna drastu sakasała.

Hłowny roskasowar franzowskeho porheinskeho wójska je dźiwajo na Germersheimski podawk wschitkim pschiškluchnikam wobžadźerskeho wójska sakasał, zwinlnu drastu we wobžadźenym kraju nošyć. S dobom je poručił, so dyrbia wobžadźerjo wojacy we wobžadźenym kraju patrouillowy thódy hromadże s němšťimi policajskimi wyschnoscżemi pschipraviczć, kotryž ma žo wobžebje na korczmy poczahowacz.

Konferenca w Livornje.

Italska telegrafna powěsczerja Agenzia Stefani je žłědowazu dźěleńku wosjewiła: Mussolini a Chamberlain staj žo dźenża w Livornje setkałoj. Rosrěczenje mjes statnikomaj, kotrajž staj, kaž je znate, je stykanni wsajomnneho wozbinskeho pschecżelstwa je žobu swjasanaj, je jara wutrobne było. Ministraj staj najwažnische internazionalne praschenje pschitomnoscże pruhowałoj a staj pyschi tym dosczeżinjenje měłoj, pschecżelnischtwo jendźelsko-italšich pomérow a sdobom czaru potwjerdźicz, kotrejž matej žo wobej knježerstwow pyschi rosrišanju nažwažnischich europiskich praschenjow dźerżecz.

*

Jendźelski swonkowny minister Chamberlain je Romskeho dopišowarja Londonskeho „Daily Telegraph“ pschijał a je jemu rjekł: Hdyž bě Mussolini žtyschał, so budże wón, Chamberlain, w žwojich prósdninach w italskim morju pschebywacz, je italski ministerski president pschecże wuprajił, so bych žo s nim setkał, a ja sym rad to słubił. Na dopišowarjowe praschenje, hacz je žo rosrěczenje tyż ważnych politiskich praschenjow dótkło, Chamberlain praji: „Hdyž sche hamtšku dźěleńku czitali, wjesze wscho, schtož smy rospominali. Wo politizy smy jara mało rěczeli.“

*

Po powěsczi s Roma je italski statny podsekretar sa swonkowne należnoscże nowinarjam rjekł, so žo Taggera dla konferenza mjes Mussolinom a Chamberlainom njeje wotmětła, ale dla praschenjow wjele wjetšcheho wosnama.

Najwedźowace jendźelske knježerstwowe nowiny žo we tu chwilu wostajeja, žiwoje ménjenje wo Livornskej konferenzy wuprajicz. Diplomatisti žobudźerjacżer liberalneje „Westminster Gazette“ pischе, so je **Mussolini znowa nadknježiłow w ranschim kraju a w ranšchim Sstrjedźoseńskim morju žadał. Dale chże wón pod italskim wjednistwom stejazy balkanšti žwjasi, s Rumunišeje, Grichišteje a Bolharšeje wobstejazy, salożicz, s kotrymż by žo Južnoslowjanska wohamocżiła.** Pschecżiwo tomu je franzowski swonkowny minister Briand w Genu spytał jako napschecżniu wahu **južnoslowjansko-bolharski žwjasi** spleśeż Jendźelska ma nadawk, runowahu mjes woběmaj stronomaj dźerżecz.

Hłosy francowskich nowin wo Livornskej konferency.

Franzowske nowiny žo boja, so staj Mussolini a Chamberlain pschi žwojim setkanju dalsche pohlynjenje italsko-jendźelskeho žwjasa w Sstrjedźoseńskim morju rospominałoj a hnadź žo wo tym dorěczałoj. „Figaro“ praji, so Jendźelska w tu chwilu s pomocu Italskeje a Schpanskeje žwoje stejischczo w Sstrjedźoseństim morju wobliwjerdża. Jara wobžarowacz je pschi tym jendźelske stejischczo k Franzowskej; pschetož jendźelsko-italske jednanje je žo bjes najmjenschcheho rosprajenja mjes Londonom a Parišom wotmětło. Njedźiwajcy teho budże žo kontakt mjes franzowskim a jendźelskim knježerstwom w praschenjach srjedźoseńskeho morja dyrbjeć wabnowiczć, dokelž bjes teho njeby dóstkneże rosjasnjenje možne było. „Figaro“ dale powě, so je Mussolini Chamberlaina pschede wschém na położenje mnohich Italczanow w franzoskim schkitanskim kraju Tunisu pokasał a na pschihódnoscże pschecżiwo italskemu rosschérjenju w południowej Afriży skorżił. We tymle swišu je žo też mandatske praschenje wo nowych kolonijach sa Italsku nasponnilo. Stónczenje je žebi Mussolini wěste pschihotowanje Jendźelskeje pschecżiwo **pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej** žadał. Dale je žo pjecza wo pschichodnym rostwiczu wikowańskeho łódźnistwa we Sstrjedźoseńskim morju rěczało. Mussolini namjetnje, so dyrbjało žo mjes italskimi a jendźelskimi łódźnistwowymi czarami shromadnoscż zajimow wutworicz, z čimž by wobžebje Marseille schkodował.

„Aventr na tym diwaše, so je žo nješchto wěsteho wobsamknło. Mussolini je w stajnym balanżowanju mjes Jendźelskej a Franzowskej, so mohł žo na wobej sejeracz a jej wsajomnje sa ruku dźerżecz. Franzowska diplomatija dyrbi na Rom kedźbowacz, so by swěsczała, czehoż žo wot Franzowskeje nadżijeja.

Pólske ministerstwo wróco stupiło.

Pólšt. žejm je snowa statne wudawki sa schtwórtle schtwórczłeho wotpokazał a to s 206 pschecżiwo 94 hłosam. Knježerstwo žo na to k wuradźenju wróczo scżahnyło.

Wokoło 9 hodźin žo žejm z nowa seńdże. Ministerski pschedsydża Bartel wojsewi, so knježerstwo wróczo stupi, dokelž žu žo w pobedźenju ministerstwa, kotrež bě žo runje wotmětło, schtyrjo trjechinowje wotstawjenja žejma wuprajili. Sšejmowe pobedźenje žo hnydom stónczi. Bartels žo k statnemu presidentej dowjesi da a wojsewi, so ministerstwo wróczo stupi. Republiżny president je do do wróczejunjenja swolił.

Pilžudski s ministerstim presidentom.

Republiżny president Wojczechowski je marschallej Pilžudskemu poručił, nowe ministerstwo wutworicz. Tón je hlschcże tón žamy dźeń žłědowazu žapiš ministrow wjedł: Ministerski president a minister sa wojerstwo: Pilžudski, swonkowne ministerstwo: Salesti, snutskowne ministerstwo: Sslawoj-Ssladkowski, finanżny minister: Jurkiewicz S nich žu Saleski, Klarner, Kliatkowicz, ratarski minister: Karl Niesabetowski, reforma kraja: Stanciewicz, minister sa wikowanje a industriju: Kliatkowski, wobthodny minister: Remozki, dźěkowy minister: Jurkewicz. S nich žu Saleski, Klarner, Kliatkowski, Remozki a Jurkiewicz dotalnemu ministerstwu pschiškluscheli Ministerstwo roswucżenja a ministerstwo sjawnych dźěkow njeběschtej hacz do pschipołdnja hischcże wobžadźenej.

W politistich kruhach je najlěpschi zacżischcżej cżinikko, so je republiżnyny president, pryedy hacz je Pilžudskemu sesajenje noweho ministerstwa dowěrił, to najpryedy žejmowemu marschallej a senatowemu marschallej dźěkli. S toho žo žudźi, so je žebi nowe ministerstwo žejmowe žobudźkko swěżicżej chżyło. Prawiza Pilžudskemu derje ménjazu neutralnoscż pokasuje. Na lěwiży žo jeho mišija wjesele powita.

Nadpad na něhdušcheho finanzneho ministra Sdiechowskeho.

Kaž „Warschawjanka“ powě, žu žo pjatk rano w 4 hodźinach do wobydlenja pryedawšcheho finanzneho ministra, snateho narodno-demokratiskeho sapóžłanza Sdiechowskeho, schtyrjo offizjerjo dobyli. Tuczi žu sapóžłanza w spanni nadpadli a tak pschebili, so bjes wdomja ležo wosta. We wobydlenju šmjerdżatu bombu sawoštajiwschi žo offizjerjo wotšalichu. Hnydom po nadpadże do wobydlenja Sdiechowskeho knježerstwowy kommisar sa město Warschawu, Ssiadkowski, pschihdże a pschepytanje sawjedże. Sdiechowskeho lékař wothladuje

Rusa Pólskej pak neutralnoscże poskicza.

Rusti bolschewiksi pódłanz we Warschawje, Wójkow, je schtwórtk do pólskeho wójnskeho ministerstwa pschischoł, hdyž je statnemu sekretarej Knollej, kotryž w tu chwilu swonkowneho ministra Salskeho sastupuje, žłědowazy offizialny nanjet bolschewikskeho knježerstwa pschedpołožił. **Bolschewikske knježerstwo je nětko swólniwe, wožebite dojednanje wo wsajomnej neutralnosczi wobsamknyczj.** Bolschewikske knježerstwo pak wusdźehuje, so je wožebite dojednanje nusne. Tónle namjet bolschewikskeho knježerstwa je tehrje spodźiwanje w knježerstwje sdźiwo. Statny sekretar Knoll je Wójkowej praził, so hnydom namjet bolsche-

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejowoje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wudžom dóstać

wudžom znaty, jón pija hižo **nad 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinick w Budyšinje na Moltkowej dróży 9.

witkjeho knjeježstwa na wědomosć da a bolschewikiskemu knježestwu sdźeli, kak je jo republizyny president k tomu stajił.

Swjatkarska kontrollowaza wojerska kommisija maschiny w Awstriskej sebrala.

Swjatkarska kontrollowaza wojerska kommisija we Winje je pjsched nekotrymi dnjemi we wokolnosći Wina **nětotre sta maschinow sebrala, kotrež mója jo k dźěkanju munizije trjebacj.** Jedna jo wo maschiny z prjedawscheje Möllersdorfskeje munizijskeje fabriki, kotrež dyrbjachu jo za industrialne samerzy wužiez. Dokelž jo wo wulke hódnoty — nětkuje 30 waggonskich nakladow — jedna, je jo z awstriskeje strony pscherzjowo sebraću protestowało

Ninčić w Parizu.

Južnoslowjanski jwonkowny minister dr. Ninčić budże na domojpucu z Genfa w Parisu pschebywacj. Kaž „Petit Parisien“ powě, budże wón, so by swoje zaczjuća dźakownosće wossrědźił, wo swojim **diplomatiskim** skutkowanju w Genfu, a pschede wschěm wo swojich nowych pschecelskowych srěczenjach z Awstriskej, Grichiskej a Pólskej Briandej rosprawjecj. Pjatk je hižo prenje rosrěczenje měł. Njedźelu chze z Parisa wotjěcj, so by so z južnoslowjanskimaj kralowskimaj mandźelskimaj w Bledu setkał.

Zrjadowanje cołanja jendźelskich hórnikow.

Dźěłaczerjow wjedniwy próznja so, hórnikow tak dołho wot dźěła woddźerżecj, dokelž njejsu k wuprawje dóschli. Sekretar hórnjskeje föderazije, Cook, srjadowane zofanje žada, a jenotkliwi wotpósłanzy we wuhlowych distriktach zhromadźiźny wotměwaju, so bychu hórnikow za to dobyli, so bychu znajmjeńsha hač do schtwórtka wotkazali. Na tutym dnju so konferenza zapósłanzow seńdże, so bychu knježeństwowe namjety pak pschijeli pak wotpokazali. Hdy bychu so knježerstwowe namjety pschijake, bychu so hórnizy na podłožku měsnych wuczinjenjow k dźěłu wróćili.

Strajk hórnikow njemóże pokny wuspěch měcz, dokelž so Jendźelsta, kaž dołho strajk traje, z Němcheje a Pólskeje z wuhlom sastaruje. Hórnizy njejsu móhli sadźewacz, so jo tole wuhlo do Jendźelskeje dowożuje.

Mussolini kommando milizy pschewosmje.

Romske nowiny psichu, so je generalissimus faszistiskeje milizy, Gonzag, strowotnych pschičinow dla wróćo stupił. Kommando nad faszistiskej milizu ministerski president Mussolini sam pschewosmje. Mussolini je sa štaboweho schefa generala Bazana pomjenował, kotryž hižo tydzeń dołho město Gonzagi wschědnje ministerstwowemu presidentej rosprawu podawo

Degradazija schpaniskich artilleristich offizěrow.

S Madrida so 1. oktobra powě: Na podłožku wuzuda wójnskeho sudu su 4 wyschkom, 3 wyschkowskich leutnantow, 12 majorow, 18 hejtmanow a 5 leutnantow artillerije dla wobdźělenja pschi póslednim spěźkatiskim hibanju degradowali.

Ze Serbow.

Prjedewzaca.

Sobota, 2. winowca.

Oty, biskopa.

1867 wotkryje so přez fararja Brosku w Budeščecach Budarjowy pomnik. W mjenje Serbow zawdaju sebi tam tro swjedźeńscy rěčnicy rucy: Imiš, Hornik, Tešnař. — Symbol našeje jednoty! —

1862 hraje so prěni króć w Budyšinje w Bjesadze serbske dźiwadło a to hra Kliepery: „Rohowin štyrirohač“, kotruž běše Jan Handrij Česla, pěsnjoř wulkeje basnje „Kral Přibysław“, do serbskeje rěče přełožił. Hlownu zasłužbu wo tute prenje serbske dźiwadło měješe Budyšski překupc a zawjeleleński direktor Bjesady August Flanderka, kiž też z nasim wótcom Janom Arnoštom Smolerjom sobu hraješe. — Flanderka běše ćesny braška Budyšskeje Bjesady. —

1556 wobkruži so přez kěžora Ferdinanda I. Budyšski gymnasij. Założeński swjedźeń a to 370.

* 1860 w Kubšicach wjelećesćeny Husčanski farař Jan Jurij Handrik, kotremuž dźensa z nutrnej serbskej wutrobu sćełomy najwutrobniše zbožapřeća. — Bóh nam tuteho drołcho knjeza zakhowaj hišće wjele lět!

Přisłowo: Hdyž pačerje studnu, wustudnje duša.

Njedźela, 3. winowca.

18. nj. po swj. Trojicy. — 19. nj. po swjatkach.

* 1751 Jurij Lok, serbski biskop w Budyšinje — Na njeho wobrośi so Handrij Zejler jako khudy Lipčanski studenta z próstwu, zo by jeho jako Serba podpjeral. A tutón biskop njemysleše na to, zo jeho wot młodeho studenty wuznaće wěry dźěli, ale pomhaše jemu. — Nad tajkej woprawdźe biskopskej zmyslenosću so hišće dźensa wjeselimy a smy jemu za to dźakowni. — Hlejće, kak skutk lubosće smjerć přetraje. — W tajkej bratrowskej smyslenosću pak chcemy my katolscy a evangelscy Serbja stajnje hromadźe žiwi być. — Biskop Jurij Lok nas k tomu namołwja! —

Domaš Kempjenski praji: Při kóždej wěcy kedźbuj na sebje, što činiš a što rěčiš, a wšitke swoje wotmyslenje złožuj na to, zo by so ty mi (Bohu) spodobał a sej ničo nježdał abo njepytał dyžli mje.

Přełožk Jurija Libša.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer + 3, najwyschscha dnjowa cźopłota 15 stop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najnišcha temperatura we nozy 11 stop. cźopłoty. Mješ tym so nad połnoćnej Europu nišiny z wětrami a dešcźemi šahadźeja, je hišće we južednjej Europje pomérnje južesliwe wjedro. Dokelž je w Rusku tuhowilnje cźopłischo hač w nawjeczornych krajach, hdźej połnócny wětr duje, a dokelž so cźopłota a chłodnosć w němskich krajach šetkujetej, mamy kurjawotje, pomrócźene a prošchate wjedro. Dźensa wobroćeš so wětr k dołhemu wječoru a budże tohodla trochu symnischo. Jutrje njedźelu złóncźko 6,05 hodź. šhadźa a so 5,33 hodź. chowa. Měsacźk šhadźa jutrje na ranje 1,54 hodź. a chowa so popołdnju 4,52 hodźin.

— **Kedźbu! Kutrischa njedźela njeje sa wobkhod zwobodna!** Budyšanski Swjatk sa wikowarstwo a pschemysłto nam sdźeli: Wokrjetne napraschenja pohnuja Swjatk sa wikowarstwo a pschemysłto w Budyšchinje wosswjesć, so je Budyšchanske wokrjesne hejtmanstwo wotpokasało, so by njedźelu, 3. oktobra, za wobkhodnu njedźelu wuprajiło, runjež je so Swjatk naležnje wo to prózował.

— **Na Budyšchich produktowych wikach** so žitowe płacźiny wot dźenžniscźeje soboty po effektiwnej wasy sapisuja.

— **Budyšchiki gymnasij** swjeći w blizšchim lećze swoje 400 letne wobstacźe. Tónle schulisi jubilej dyrbi so z wulkim domisnitkim swjedźenjom sjednoćicź.

— **Želesništi jězdny plan** za symšti cźas 1926/1927 jutrje 3. oktobra do mozy stupi. Dźel rowneho plana podamy naschim cźitarjam w tutym cźišće, dalschi dźel wozsi schcźinty bliščhe dny. Njech kóždy nowy plan derje wobkedźbuje, pschetož wopschija wschelake pschemenjenja.

— **Na želesnišej cźarje z Budyschina do Wojerez** watjedźuje pschipołdnischi cźah wot 3. oktobra 10 mjenschinow prjedy hač dotal, potajkim z Budyschina hižo 2,13 hodź. S tejele pschicźiny pschijedźe też cźah z Wósporka 10 mjenschinow prjedy, potajkim hižo 2,47 hodź. do Budyschina. Tónle cźah też 10 mjenschinow prjedy z Wósporka a wschěch druhich sastanischczow watjedźe!

— **Antolva cźara mjes Budyschinom a Schérachowom** so hač do Sohlanda podlěschi. Powołeżenja wyschscheje pólstoweje direkzije nam sdźeli: Wot 3. oktobra so autowa cźara z Budyschina do Budestez. Korsymja, Schérachowa hač do Sohlanda n. Sprj. podlěschi. Jědne plany wuwinjaju na pósłach. Pósty pschi cźarje wotedawaju jědne plany darmo.

— **Sašitojnski jubilej.** Sarjadnistwowy inspektor Pawoł *Richter* wola *Budyschskeje měschczańskeje* rady wczera swoj 25-letny słužbny jubilej swjeżesche. Najprjedy bě na měschczańskim hajnišim hamcze we Wujezku pschistajeny, posdźischo pschichodze do wschelakich wotbołeńskich měschczańskeho sarjadnistwa a nětko ma swoje sastojnstwo we hlownym knihiwjednistwje měschczańskeje hłowneje pokładnje. Jeho podsastojnizy pschejachu jemu wjele sboža. Pschesjuda měschczańskeje wotnožki swjasku fakliski gmejnskich sastojnikow pschehoda knjesej Richterej z wutrobnym hłowami bórkeł. Knjes direktor měschczańskeho knihiwjednistwa Bachmann pschehoda jemu w mjenje swojich sastojnskich towarschow sloty cźasnik.

— S **kotreho hosćenza su pjched nekotrymi lětami schalki kradnyli?** Jena wonkowna policija je w lěcze 1922 22 schalkow a schalkowych schlickow, wuzokich a nišich, ze selenymi smuhami sebrala. Wyschnosć mèni, so je tele schalki w swojim cźasu nichtó w połnoćnej Łužiby kradnył. — Sdźelenja pschijimnje Budyschske kriminalne wotdźelenje. Telefon 2802.

— **Pothroma je wuhnyła** mjes skotom kubleża Kokuschki w Habrachezach cźo. 67 pola Lubija a wyczerkubleża Gustawa Günthera w Małych Radmerzach.

S **Hornjeje Hórki.** Nasche serbske towarstwo Łužiza“ a wosebje spěwny wotrjad pod wjednitwom swojeho cźesćeneho dirigenta knjeża wyschscheho wucźerja Frajschlaga hołdowanske jaśdźenu njedźelu wječor swojemu cźesćenemu dobrustawej knjezej pschekupzej Arnoschtej Schmidtej (Kowarjej) we Mnischonju k jeho slotemu kwašej z pschepodacźom dara a z pschednoschenjom spěwow w měschanych khórach. Wot pschebywstwa k temu pscheproschenj, dźerżesche knjes farař Zyž-Jajnicźanski pschi tym wurjadnje hnujacu rěcź a wuprajl jubilarnymaj mandźelskimaj w mjenje towarstwa „Łužiby“ swoje najwutrobnische sdołopschecźa. Hač **nanajhlubschu** hnuty podjakowa so jubilejsti nawożenja sa jemu a jeho mandźelskej **wopokasanu lubosć a cźesćezwanje a** proschesche, so by so zyle towarstwo do Mnischońskeje piwarnje **wo**dało, hdźež je wón khołej a tykanja za to pschihotowacź dał. A tak so sta. We piwarni knjeżeske hač do połnich hodźin wjesela sabawa. Wosebje młodosć towarstwa swjeseli z mnohimi serbskimi spěwami pschihotowanych a mnohe „Sławo“ jim sa to jaklincza. Knjes jubilar a jeho synnjo a pschichodne dźowki tam wotjěst pschihotowadźachu a staracźu so za to, so njeby ničo pobrachowało. Sa tutu wulkotnu hospodźinowsć budź jim njesapomnity dźak. Sławo jim!

S **Makeho Wjelkowa.** Njenadźijcy wumrě tudomny **pósłowy mischtr Krumbiegel**, kiž wonkach na wocźerstwenju pschebywasche.

S **Mikez.** Schtwórtk pschipołdnju so na tudomnym knjezim dworje kólnje wotpalichu. Nimo wulkich drjewowych a kłomowych składow snieži so z wohnjom nještótnu stow zentnarjow hnojidłow, wojnarnju, kulojtu piku i elektriskim cźerjenjom, ratarske a rybarske graty, wulku stótnu wahu a wschelake druhe wězu. Pschimjezowazu kruwarnju, dowrite a brózníe mózachu jenoż je

Zhubjeny syn.

Burski roman z Čzorneho lěsa.

13] (Pokračowanje.)

„Njeboj so — wšmi swoje pjenjesy“, namołwješche jeho wucźer.

„Ja — a so bojecź? Hladaj, Lawrjeńcźko! Byrnjez by ty mi też hrošk — byrnjez bychu tebi dwór też pschepodali a ja bych dyrbjał pola Waschehjo cźłowjeka khużicź — ja so tebje tola njeboju!“

Lawrjeńcźk so roześmja. „Měnischi-li ty, Seso, tajki jedyn kaž ty, może nje wužadacź abo rosnjemdricź?“

„Njeńom tebi žnadź dosć prawy? Ssym trasch cźi pschesłuchowacź?“ wołasche Sef.

Sazpawaze spohladnjenje, kotrež widźesche w módrymaj wocźomaj burskeho cźyna, bě jemu i dosć jasnej wotmołwu. A krocźel, i kajšej Sef z dwora wundże, swědźesche wo biesnjemóznem hnéwje, kiž w nim so borjesche.

Skoro w žamžnem wokomiku pschindże Marja z durjemi — też wona bě hotowa wotešcź, w cźerwjenej drasce a w klobuzu z pjerjom a se khłóncźikom w ruzy — a rozžohnowa so wot wucźerja. Wona chze do města na khużbu, nowy regiment njeje jej wo hódź.

„Je derje, Marja“, prajesche wucźer. „Hač do nałymy so za woženju a potom mójeho pola nje khużicź.“

Jara swjeżelena a słowólnje pschećiwo Lawrjeńcźkej mitkotajo, djesche swój pucź po lěsu dale.

„To wschak by nješto dobre swórał, Lawrjeńcźko,“ rjekny Hendrich. „Dźelacźeš je kut a djołka też —“

„Sef je njedožink a djołka je pyschna hila. Wschě žónske su horde, a ja so do nich wobkladam runje kaž do kócźkow. Schtož te nadźěkaja, to wschak ja też dokonjam, nětko je powětr cźistyš!“

„Schto dha su cźi žónske klubu sejinile, so tak wo nich rěcźiśch?“

„Mi? Ničo. Jenze njejsym na žanu hladał. S puscźa sym jim khodźił, nje pózdnje brjuch bolecź, hdyž jenoż jich bliž sahlowschu.“

„Haňbuj so, pomyślu na macź!“

„Ta . . . ? Haj, to njeje žane tajke stworjenje. To dźěn je macź.“

Lawrjeńcźk wuhorny zej rukawaj a da so w dworje do dźěła. Spodźiwne běsche, schto a kelko wón sa krótki cźas nadźěła, a tak wschitko jemu pod rukomaj cźisty a rjany napohlad doby.

W šadowej zahrodźe, hdźej w hordem rjedźe jabłonje a krušchiwiny swoje běle a cźerwjentojsće kčežaze hłowy na płónčzki wobrěchowaju, dyrbješche so won njemało dźiwacz nad njetkajnej njerodnosći a wulzy jara jeho to hnéwasche. Njekhmane wupjenki, wujdźowaze halozki rubjachu skoro wschudże schtomam brěcźki a móz. Porsty jemu zehrawachu, zahrodnik mozowasche so w nim z gwałtom swojeho prawa — pschetož schtó druhi hač sjerawy dźiwi Lawrjeńcźk běsche to był, dałoko tam sa módrym jězorom, nałży Lawrjeńcźk, kiž wusstrowjesche khore schtomy, schczěbjesche róże a dawasche zlabuschćinu sdonkam serjenu? Wón mějesche spodźiwny dar sa rostliny. Skoro běsche jim tak, jako bychu lekarja cźuli, jako bychu wědźałe, schtó mèni z nimi derje. A wón jich lubowasche.

A nětko jowle, tule šadowu zahrodu! Njeschwarna njerodź k nohami sdoukow — žuche halosy wijachu kaž morwe šlamy wotemrěte trasch z jenej nitku hišcźe pschi selenym.

Sa raz žedźesche Lawrjeńcźk wowrjedź cźerwjenkajtych kčežnjow mandlowza na wyšokej, šukatej halosy. Wón chzyšche pschemyšlicź, schto bodźi so pschichodne lěto tu cźinicź, hdyž je w tutom hižo pschepodźe.

Tyčeli a tučne, cźorne cźmoły nakhilachu so łacźne hluboko do podšlawcźkow, z kotrychž wusnuwowasche wopoježa, cźekła wón. Kajka łacźnosć, kajka žadosć w tutom kolebanju, žrědowanju, buncźenju a lětanju! Pschebłyschcźowaty pawołnik, tale nježna mjetel, wupschestrěwasche žwjej žomoczanej łschidleschcźy nad łahodnej, žwětłej krótku, žołty zgłonowmnik so jemu pschidrujał a wobaj kolebałachaj so žłožnje dale — wot płónza wosbłwjeżenaj, wot mejskeho wětřicźka wobdowanaj.

Lawrjeńcźkowe wobliczo pschija pschezo bóle pschecźelschcźinty bliščhe dny. Njech kóždy nowy plan derje wobkedźbuje, pschetož wopschija wschelake pschemenjenja.

— **Na želesnišej cźarje z Budyschina do Wojerez** watjedźuje pschipołdnischi cźah wot 3. oktobra 10 mjenschinow prjedy hač dotal, potajkim z Budyschina hižo 2,13 hodź. S tejele pschicźiny pschijedźe też cźah z Wósporka 10 mjenschinow prjedy, potajkim hižo 2,47 hodź. do Budyschina. Tónle cźah też 10 mjenschinow prjedy z Wósporka a wschěch druhich sastanischczow watjedźe!

— **Antolva cźara mjes Budyschinom a Schérachowom** so hač do Sohlanda podlěschi. Powołeżenja wyschscheje pólstoweje direkzije nam sdźeli: Wot 3. oktobra so autowa cźara z Budyschina do Budestez. Korsymja, Schérachowa hač do Sohlanda n. Sprj. podlěschi. Jědne plany wuwinjaju na pósłach. Pósty pschi cźarje wotedawaju jědne plany darmo.

— **Sašitojnski jubilej.** Sarjadnistwowy inspektor Pawoł *Richter* wola *Budyschskeje měschczańskeje* rady wczera swoj 25-letny słužbny jubilej swjeżesche. Najprjedy bě na měschczańskim hajnišim hamcze we Wujezku pschistajeny, posdźischo pschichodze do wschelakich wotbołeńskich měschczańskeho sarjadnistwa a nětko ma swoje sastojnstwo we hlownym knihiwjednistwje měschczańskeje hłowneje pokładnje. Jeho podsastojnizy pschejachu jemu wjele sboža. Pschesjuda měschczańskeje wotnožki swjasku fakliski gmejnskich sastojnikow pschehoda knjesej Richterej z wutrobnym hłowami bórkeł. Knjes direktor měschczańskeho knihiwjednistwa Bachmann pschehoda jemu w mjenje swojich sastojnskich towarschow sloty cźasnik.

— S **kotreho hosćenza su pjched nekotrymi lětami schalki kradnyli?** Jena wonkowna policija je w lěcze 1922 22 schalkow a schalkowych schlickow, wuzokich a nišich, ze selenymi smuhami sebrala. Wyschnosć mèni, so je tele schalki w swojim cźasu nichtó w połnoćnej Łužiby kradnył. — Sdźelenja pschijimnje Budyschske kriminalne wotdźelenje. Telefon 2802.

— **Pothroma je wuhnyła** mjes skotom kubleża Kokuschki w Habrachezach cźo. 67 pola Lubija a wyczerkubleża Gustawa Günthera w Małych Radmerzach.

S **Hornjeje Hórki.** Nasche serbske towarstwo Łužiza“ a wosebje spěwny wotrjad pod wjednitwom swojeho cźesćeneho dirigenta knjeża wyschscheho wucźerja Frajschlaga hołdowanske jaśdźenu njedźelu wječor swojemu cźesćenemu dobrustawej knjezej pschekupzej Arnoschtej Schmidtej (Kowarjej) we Mnischonju k jeho slotemu kwašej z pschepodacźom dara a z pschednoschenjom spěwow w měschanych khórach. Wot pschebywstwa k temu pscheproschenj, dźerżesche knjes farař Zyž-Jajnicźanski pschi tym wurjadnje hnujacu rěcź a wuprajl jubilarnymaj mandźelskimaj w mjenje towarstwa „Łužiby“ swoje najwutrobnische sdołopschecźa. Hač **nanajhlubschu** hnuty podjakowa so jubilejsti nawożenja sa jemu a jeho mandźelskej **wopokasanu lubosć a cźesćezwanje a** proschesche, so by so zyle towarstwo do Mnischońskeje piwarnje **wo**dało, hdźež je wón khołej a tykanja za to pschihotowacź dał. A tak so sta. We piwarni knjeżeske hač do połnich hodźin wjesela sabawa. Wosebje młodosć towarstwa swjeseli z mnohimi serbskimi spěwami pschihotowanych a mnohe „Sławo“ jim sa to jaklincza. Knjes jubilar a jeho synnjo a pschichodne dźowki tam wotjěst pschihotowadźachu a staracźu so za to, so njeby ničo pobrachowało. Sa tutu wulkotnu hospodźinowsć budź jim njesapomnity dźak. Sławo jim!

S **Makeho Wjelkowa.** Njenadźijcy wumrě tudomny **pósłowy mischtr Krumbiegel**, kiž wonkach na wocźerstwenju pschebywasche.

S **Mikez.** Schtwórtk pschipołdnju so na tudomnym knjezim dworje kólnje wotpalichu. Nimo wulkich drjewowych a kłomowych składow snieži so z wohnjom nještótnu stow zentnarjow hnojidłow, wojnarnju, kulojtu piku i elektriskim cźerjenjom, ratarske a rybarske graty, wulku stótnu wahu a wschelake druhe wězu. Pschimjezowazu kruwarnju, dowrite a brózníe mózachu jenoż je

(Pokračowanje sćěhuje.)

wulkej prózu wohnjej wobrócź. Haschećj pschikhwatachu wohnjowe woboru ſ Mikkej, Luba, Smochcžišu, Lahowa, Sarécža, Radworja, Wutołcžitz a Hunjowa. Luhowska ſykawa dosta prénje, Smochcžanska 2. myto. Woheń bu džerži ſamischkrike.

S Bukez. Schulſke pschedstejicźerſtwo nětjesche ſrjedu poſjedźenje dla wschelakich, wokeje pjenježnych njedostatkow, kiž naſchu wowu ſchulu nastupaju. Też domownik ſa nju ſo wuſwoli. Sa tuto městno běchu ſo pjecza ſamolwili. Městno dosta ratarſki dźěłaćeŕ a invalid Richard Janeź ſ Pomorz, kiž na tamnischim ſyhtanſtim kuble ſnjeſbožo a hdźež nětko ſa njeho wjazy dźěła nimaja. Pschedstejicźerſtwo wuſwoli też hrónczko, kiž dyrbi ſo nad hłowne durje nowoje ſchule napiſaćź. Hrónczko dyrbi ſobu nowy twar debiće. Wono ma ſo w ſerbſkej a němſkej rěcźi pschiprawiće a réka: „Alle Lehr' Gott zur Ehr'. — Wschitka wucźba Bohu k cźešći!“ Snano ſo tole hrónczko tomu abo tamnemu modernemu kujeſej naſcheho cźaſa tak traje njelubi. Tola mamy nadźiju, ſo w pschichodze ſaſo ſtrowischi duch do kraja ſnjeſbnje, kiž ſo wjeſeli, ſo ſtare dawno ſabyte ſchulſke pschedbydźiſtwo ſo njeje hańbowało evangelija wot Khrysta.

S Bukez. Pola nowotwara naſcheje ſchule ſu róſchty ſwottorhali a hižo widźimy, tak pyſchny je jón k. architekt Meltzer njedźiwajcy makeje leżownoſcje ſtworił. Se ſwojimi barbami a ſ faſnoſcelenym Dolomitiſtikim wobmjetkom ſo twarjenje derje do ſwojeje wokolinу hodźi. Centraine tepjenje je też hižo hotowe a blížſche dny chcedźa ſ tepjenjom pospytaćź. Chcedźa ſ tym mjenujcy twarjenje ruczíſchu wuſuſchicź. Maleće dźěła ſtaj tudomnaj molerjej Kuſchka a Forkel doſtaloj. Se ſpocźatkom nowembra dyrbja dźěrži ſapoczeć do noweje ſchule chodźiće. Schulſke pschedstejicźerſtwo je městno ſchulſkeho domownika wupiſało. Někotři ſo ſamolwichu, wuſwolichu pak knjeſa Janeza ſ Pomorz.

S Lubija. Wczera pjatk ſwjeceſche rěſniki miſchtr Leuner ſwój 40 létny wobſtudny jubilej. Se ſwojim ſprawnym a pschecźelnym wašchnjom je ſebi pola ſwojich kollegow najwjetſchi cźeſcź ſaſtuźił; dołhe léta be ſ wyſchſchim rěſniſkim miſchtrom. Tola tej wſchitſky ſnaći a wotběrarjo ſebi jeho waja.

S Njeſwacźidła. Jutſje njedźelu kužiſkaj wumrěſkaj kolegarjej Hellmut a Hendrich Wollmann w knježim hoſcźenju ſwoje wumrěſtwo pokaſuſetaj.

S Małcź. Naſch nowy buſchowpaſtyr, knjeſ ſarař Nicta ſacźehnje do naſcheje woſadły ſchtwórtk, 7. oktobra. Blížſchu njedźelu, 10. oktobra, ſo potom do ſwojeho wobsedstwa ſaſtupniwa pokaja. Sſerbſke kemſchenje je tehdy w 9 hodź. a němſke 3/411 hodź.

Z Baćonza. Po našej małej wosadźe roznjeſe ſo zaſudźenu ſobotu, 25. sept., ſmužna powěſć, zo je knjeni mandźelska k. kantora Symanka w Budyšinje, hdźež k. kantor a wyſši wučeŕ Symank na wotpočinku přebywa, wumrěła. Sobotu popoldnu wokolo 6 hodź. wozjewjachu zrudne zwuki naſich cyrkwinskich zwonow, zo ſo cźěło lubeje zemrěteje wjeze přez našu wosadu, přez wosadu, w kotrejž bě njebohćička 40 lět dołho žiwa była. Tak wjezechu ſmjertne powoſtanki lubowaneje Symankec maćerje hiſće jónu a to k poſlednjemu razej po pućach, po kotrychž bě khodźiła tak mnohe lěta, njech je to nětko było do domu Božeho k pobožnej modlitwje, njech je to było k ſusodam, hdźež bě njebohćička wšudźe a přeco k pomocy a rady widźana. Wutoru bu zemrěta potom w Njebjelčicach, hdźež ma ſwójba jeje dźowki ſwójbny row, ſwjatočnje pokhowana. Zo ji tak mnozy z naſeje wosady poſlednju česć wopokazachu a też na pustych wjeſorach ſo bohaće wobdźělichu, je najlěpši dopokaz, zo ſu wšitkey zemrěteu rady měli, tak zo jeje ſkutkowanje a lubość wšěm njezapomnita wostanje. Ze ſwojim přećelnym a poniżnym waſnjom, ze ſwojej přiwisnoſcu k naſemu Božemu domej bě ſebi ćeſcowność cyłeje wosady dobyła. To wupraji też knjez ſarař Delan we ſwojim njedźelſkim předowanju, hdyž wo njebohćičkej powědaše, kak je w létach ſwojeho přebywanja we wosadźe ſo přeco ſtarała za wupyšenje Božeho domu, wosebje při ſwjatočnych ſkładnoſcach atd. Haj, njeboh Symankec mać běše lubowařka różow a kwětkow, a tak ſtoješe też na marach kaž w najrjeńšej kčejacej zahrodźe a też jeje row bě přikryty z kwětkami wšěch druzin. Njebohćička dźěleše ſo do wjeſela a zrudoby z kóždej ſwójbu, tohodla wostanje też jeje wopomnjeće w Baćonzu njezapomnite.

S Kamjenza. Za ſuperintendenta nowoje Kamjenſkeje ephorije ſu farara Schrödera pſchi Mikkawſchowej zyrkwi w Lipſku pomjenowali. Sſmoje nowe ſaſtojnſtwo hiſchcze létża naſtupi.

Wóibna zhromadźizna w „Krónje“ w Budyšinje.

Buk — Arzt.

Kaž drje je powſchitkownje znate, je ſo ſakſka ſozialiſtiſka ſtrona njedawno roſchcźepila. Hižo ſ dawna je ſo tole ſchcźěpjenje pſchihotowało. Strona woſtejeſche dotal je 40 ſapółhlanzow a bě najſylniſcha w ſakſkim ſejmje. 23 njebohćim ſ politiſkim tamnych 17 ſpokojom. Na to ſich tuchi wuſamknychu, mjeſ nimi bě też nam Sſerbam derje znaty ſaſtupjeŕ ſozialiſtow, Drjezdźanſki wokrjeſny hejtman Wilhelm Buck. Cźile wuſamknjeni 23 dźěłachu nětko ſami ſa ſo ſapoczeć a jako ſamoſtatna „Stara ſozialdemokratiſka ſtrona“ pſchi wólbach do kraineho ſejma 31. oktobra t. l. wuſtupiće. Wczera pjatk wječor Buck nětko w „Krónje“ ſwoju prénju ſhromadźiſnu wotmě. Strona tich 17 pak bě ſa debatowetho rěcźnika ſwojeho wjednika, ſapółhlanza Arzta półkała, a bě ſajimawe widźeć na ſewiſchczu pornjo ſebi a ſlyſchećź nědhuſcheju ſtronu ſchow a nětko pſchecźiwnikow. Bě tehdóla hjeſ bźiwa, ſo bě wulka ſala hač do poſlednjeho městna polna.

Knjeſ wokrjeſny hejtman Buck roſłoži najprjedy pſchicziny, kotrychž dla je ſo ſtara ſozialiſtiſka ſtrona ſakónka. To bě nuſne, ſo ſo ſozialiſtiſke wuwicze njedy kradny pſchewoſtajiło, ſo zyle na nahładnoſcźi ſhubi. Dźeſatki lět ſakſki ſejm wuſwoli ſo w lěze 1922. Mježnik rewolucionarſke ſtawiſny ſakſkeho knjeſerſtwa wot wudyrjenja revolucije w lěcze 1918 hač do dźenſanſkeho cźaſa. Rjekmerne běchu cźaſy a wotmjenjace w ſaſtim parlamencze. Revolucija ſama bě nuſny podawk, kiž je w 4 wójnſkich létach ſrawił a ſ nich wuroſtł. Lud pak njebě ſ nowymi knjeſerſtwami ſpokojom. Knjeſ Buck wopiſowaſche cźeſke ſtejiſchcźo prénich miniſterjow. Sakſka je wot léta 1918 hižo 41 miniſtrow pomjeła. Jena knjeſerſtwowa kriſa honjeſche druhu. Na druhej ſtronje pak dyrbjeſche ſo Sakſka po politiſy němſkeho ſtata ſložować. Najhórſchi bě Ingnerowy cźaſ, kiž bě muž, kiž ſajſka ke knjeſenju thmany njebě, a kotrehož běchu ſebi wſchelazy ſozialiſtiſzy ſapółkażny wumnoſowali. Wón knjeſeſche ſ komunistiſkimi miniſtrami. Mjes ſozialiſtami naſta ſchcźěpjenje. Cźi 17 muſojo wjedu nětk politiku ſ kotrejž ſtatej pomhane njeje. Stat trjeba ſylne ſozialiſtiſke knjeſerſtwo, ja kotrymž wolerjo ſteja. Sſu pocźeli pſchecźiwo 23 je ſylnej agitaziju ſchcźowaćź. Rěcźnik wotnamjenjeſche wulamknjenje je ſtrony jako wulku njeprawdu. Woni maju cźežki puć hicź ale jóuhu jón ſa ſozialiſmus, kotryž evangeli ja zyle cźłowjeſtwo mjenowaſche. Buck njewěri, ſo tamni ſozialiſtojo ſami we ſwojuje wjetſchinu dobudu, dokeł pſchi wólbach wjele ſchcźěpjenſkich ſtronow wuſtupi. Wón nadźija ſo, jo imeje ſtara ſozialiſtiſka ſtrona pſchi wólbach wuſpěch, kotryž budźa też jich nětcźiſchi pſchecźiwnizy pſchipóſnaćź dyrbjeć.

Na to wuſtupi knjeſ Arzt, ſaſtupjeŕ ſtrony ſyhdomnaćoſch, kotriž ſo pſchi knjeſerſtwje njewobdźěła. S mózným pſchiſlóſom jeho powitachu. Wón praji, jo je njeraď pſchiſtoł, ſo by wo njeluboſch wězach ſchcźěpjenja rěcźał. Pſchida pak, ſo ſu 23 na nahładnoſcźi dobyli, jenož niz pola dźěłaceŕſtwa. Sozialiſcźa ſo wjeſela, jo je republika w Němſkej pſchiſchła. Mamy republikanſki ſtat. To je hinaſchi ſtat, hač hdyž prawiła žada. Njezozialiſcźa praja, ſtat je to, ſchtož je je ſtawiſnow nałało. Sozialiſtojo ſadaja ſebi wot republiki ſozialny wužitk. Kak ſteji pak nětko ſ dźěłom koaliziſe w ſakſkim knjeſerſtwje? Rěcźnik njewěrjeſche, ſo ſu cźi 23 wjacźiko dźerżeli. Schto je ſ pſchiſlubu hleſbožeſcźe? Nowiny prawiju, kiž ſu ſamo w Franzowſkej pſchecźiwo ſwojim ſamſkim traſanam ſchcźowale. Knjeſ Arzt ſwoni też na proſeſ wo ſkłm. Nim ludowym woporu. Tak dołho hač kapitaliſtojo lud bodźiſcźuja, njemóžemy wo zanym ludowym ſjednoczeńſtwie rěcźeć. Knjeſerſtwo je drje jenoż tak dołhi cźaſ wobſtaćź mohło, tohodla, ſo ſu 23 ſ prawizu dźerżeli. Sſu byli ſkanſi w klankodźiwadle. Zich politika je tak miſerabli była, ſo ſu jich ſe ſozialiſtiſkeje ſtrony wulamknyć dyrbjeli, dokeł ſu ſ tym dźěłaceŕſtwom pſchecźadźili a njeſłuſchaja ſebi njeſmjeli ſozialdemokraſi.

Teć jedna komuniſt, wěſty Scholta, porěča na kóncu. Chyſche dopokazaćź, ſo jenož woni dźěłaceŕſkim njeběſpa pſchinjeſu.

Knjeſ wokrjeſny hejtman Buck, ſkónčeži ſajimawu ſhromadźiznu, Arzta we wſchelakim poraſnywſchi a radźejcy jemu, ſo by we ſwojej rěcźi bóle pſchi wěrnoſcźi wostał a wěcy tak wopiſował, kaſcež woprawdźe ſu.

Zíwa ſhromadźizna ſo ½12 hodź. ſkónči. Dcj.

Ze ſusodnych a dalſich krajow.

* S Lanſigliſch kupjelow. Sahrodnik Hennemann je Elbiſzbacha mějeſche na jenym ſchtomu e w ſwojej ſahrodźe kónz ſeptembra hiſchcze wiſchnje. Skóro bydlnu iemu ſo ſawidźeŕ móhli.

* S Kottmarsdorfa. (Kradnjeny auto.) Schtwórtk rano namałachu tu we pſchěrowje auto. W Georgswalde w Cźeſkej běchu auto ſ dróhi kradnyli, mjeſ tym jo wobſedźeŕ ſe ſwojimi towaríſchemi w kofejowym ſedźeſche. Jako wobkradnjeny ſwój auto rano w 3 hodź., hdyž chcyſche domoj jěcź, wjazy na dróhy njenamaka, ſjedźeſche ſ wupožčenym autom ſa nim. Skónčnje namaka je we Kottmarsdorfje ſrjedź wſy ſtejo. Kaž měrjał kilometrow na ancźe pokaſowaſche, bě padnuł ſ nim na 90 kilometrow jéć. Wěz je ſkoro pſchejcara na fort motana. Sdnadź je jedyn ſ wobſedźerjowych pſchecźeli chcył tamnych nóz nych hawronow we kofejowni do hrósby pſchinjeſeć.

* S Wulkeho Hajna. Wulki woheń bě lute dny na Skałowſkim ryczeſkuble naſtał. Maſziwna brózeń ſ 1700 zentnarjemi ſyna a wotlawy ſo watrali. Najprjedy ſebi wyſchlachu, ſo je ſo ſyno ſame ſapaliło. Polizija pak je nětko ſwěſcźiła, ſo ſtu ſebi 6-létne dźěći je ſapałkami hrajkałe a tak woheń ſałožiłe.

* S Kamjenizy. Schtož je ſo ſaſdźene dny w Kamjenizu ſtało, drje nicźo zyle wſchědne njeje. Mjedaŕ cźłowjekaj chcyſchtaj ſo zyrkwinizy ſwěrowaćź dacź. Wſchitkrébne wołozby běchu ſo hižo ſhromadźiłe, pſched zyrkwju ſtojeſche zyła cźyſdła awtow a wołow, w kotrychž běchu hwaſtni wſcźo pſchihótowali. Jenož hłowna wołoza tu njebě. Hdyž běchu tak zyłu hodźinu hiſchcze cźakali, pſchcźarnja ſa cźinnjapo nawoženjowy bratr. Harćarnjeŕ ſchtwo ſajeſeſche, tekło ſkónčnje tola wot njeho ſhonicźu, to wocźakowany nawoženja wjazy namakaćź njeje. Tak dyrbjeſche ſo wěrowanje wſcźo wottorcźićź. Hoſcźo dźěchu nětko ſhubjenemu pytaćź a ſkónčnje ſabycźiwemu nawoženju też namałachu. Tón ſtejeſche w fraku a zhlinduru pſched wulkim wuſkladnym woknom molowajo wjeſele na ſchlekażu ſ porſtom tam wſchelake ſtigury, tak dałoko hač bě to pſchi jeho hłabolenju hiſchcze móżno. Por ſylnych muži dowjeźe njeſwěrneho nawoženju do ſwajneho domu. Tu ſo wukopa, ſo běſche nawoženja ſe ſwojim bratrom pſched wěrowanjom hiſchcze jedyn ſtrébnyć dyhył. O jenoho pat běchu naſtałe wjazy, a ſkónčnje bě ſo nawoženja ſhubił, bjes toho, ſo bě bratr nětchto pytnył. Potom bě po mjeſe ſo wokolo budźił. — Schto drje je jeho njewěſta k tomu praji ſła?

* S Kamjenizy. 16-létny pachoł chcyſche na wyſoki wuheń prjedawſcheje mílinaríje ſaſeć. Pſchi tym pahny ſ khětreje wyſokoſcźe dele a ſtani ſo tak cźežko, ſo na ſcźełhkach hižo na puczu do khorownje wumrě.

Nowiny z cyłeho ſwěta.

— Sdźiwa powěſć wo wjedrje ſa juſiſchu njedźelu: Pomračenje, khłodno, poſdźiſchu ſo wuwjedri.

Tyfuſ w Hannoverſkej.

Tyfuſowa epidemija je ſtrěbi pjatk dalſchich 15 woporow ſadała, tak ſo je liczba mórtwych wſcho hromadźe na 165 ſkóčiła. W khorownjach je 1721 wołozbow, 28 nowych khorych ſo pſchija, mjeſ tym ſo ſo 16 wuhojenych puſchczi.

*

Żeleſniſke njeſbože.

Blisko ſtazije Durmersheim hrabny lokomotiwa ratakiſi ſapſchak, hdyž pſches kolize jědźeſche. We woju jedźazej ſónſkej běſchtej hnydom mortwej. Młody muſſki ſo cźežko ſkani.

*

Tyfuſ w Hollandſkej.

Tyfuſowa epidemija w Hollandſkej ſtraſchnje pſchibéża. W Mlaaſtrichtu ſo 50 nowych tyfuſowych padow ſapiſachu. W Tielu ſo hermanki ſakſachu. Też w Leydenach nowe tyfuſowe padły ſwěſcźichu. Wójniſke miniſterſtwo je dla tyfuſa manewry na poſdźiſchi cźaſ wotſtorcźiło.

*

Ikakſtim politiſkim cźekanjeżam ſo politiſke prawa wotrjekanu. S kralowſkim wukazom je ſo 15 politikam, kotřiž ſu do wukraja cźekli, ſtacźanſke prawo wſało, mjeſ nimi proſeſor Bazzi, direktor „Epoci“, predſedźiſchi ſapółkanz Deambris, prjedawſchi nowinſki ſchef Cesar Noſſi, bale Cerofſi, direktor „Paeſa“, prof. Salvanini a nětkuſchi ſaſtupiſtiſi ſapółkanz Maſſima Rocca.

*

Nadpad na wuwoſanſtwo w Pekingu.

Nuhjejna zwólba dołhy ſo w Pekingu do dźěła měſta, hdźež maju wuwóſlanſtwa ſwoje ſydła. Kóždy, kiž ſo napſchećio ſtaji, ſo potřěli. Zwólba wurubi palaſty a wotwjeſe dobytk na awtach. Polizija bě pſcheſtała pſchecźiwo zwólbje a tak dyrbjeſche nuhjejnikam cźekanjeć dacź.

*

43 ſaſtupjenych ſo wulkowało.

Tſi dny dołho ſaſtupjenych hórnikow w Ironwoodſkich podłopłach w Sjednoczenych ſtatach ſo wežera wuſkwobodźili. Wſchitkim ſu njeſranjeni. Tſyrjo wołozbow poſtrowichu wuſkwobodźenych ſ wulkim wjeſelom.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Zwjazk Serb. Ratařſk. Dorosta změje **jutře njedźelu**, 3. oktobra, wječor w 7 hodź. pola Wjeńkec w Khróśćicach **wubjerkowne** poſedźenje. Popołdnju ½4 hodź. ſmy přeproſeni na **jubilej** tow. „Władyʻ. Towaŕſojo, kiž chcedźa ſo na kongresu 31. K. wobdźělić, njech wěſce přińdu.

Předſyda.

Budyšin. „Bjeſada“ ſkhadźuje ſo kóždu **póndźelu** w Serb. kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ ſo přich. wutoru **njezeńdźe**, za to pak **pjatk**. Dalše ſo wozjewi. Předs.

Bukecy. „Radoſć“ změje **ſrjedu** (6. X.) wječor **we** 8 hodź. ſpěwanje. Njech wſitcy přińdu. Dirigent

Bukecy. Jednota Sokoł zwuczuje **kóždu ſobotu** wječor z dypkom **we 8** hodź. Kóždy młody Serb ſłuſa do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, změje wutoru, 12. okt, wječor ⅛8 hodź. w hoſcźencu „Bayeriſcher Hof“ na Hornćeŕſkej haay (Töpferſtraße) ſwoju běrtłłótnu zhromadźiznu. Přitomnoſć wšěch ſobuſtawow je kóždeho ſobuſtawa ćeſtna winowatoſć dla **ważnych** wuradźowanjow. Porjad ſo we zhromadźiznje wozjewi. Předſyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ ſpěwa přichodnu ſrjedu w **Njechornju**. Keſk.

Kurſus ſerbſkich rejow. — Dźenſa ſobotu, 2. oktobra, wječor z dypkom we **8** hodź. w ſali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawcu a knj. M. Leſawic. — Bratŕa, ſotry, přińdźe zaſo wšitcy, kiž ſće zapiſani! Zarjadnikſtwo.

Lipſk. Naše „Serbſke blido“ ſkhadźuje ſo wot nětka zaſo **kóždu wutoru** wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldſtraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje ſo proſy, zo bychu tola **wſitcy** Lipſčanſcy Serbja tam přišli. Proſymy wo dalše adresy Serbow w Lipſku, zo bychmy jich přeproſyć móhli.

Małeſćecy. Jednota Sokoł. **Póndźelu** zwučowanje za dźěći. **Wutoru** zwučow. za doroſčenych, po tym je krótka zhromadźizna dla zawrjeneho ſwjedźenja.

Minakał. Serb. tow. „Statok“ změje jutře **njedźelu**, 3. okt., pop. w 3 hodź. w **Lipiču** ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Dokelž ſo wo zaňdźeny ludowy a přich. towaŕſtwowy ſwjedźeń jedna, tuž njech **ſej** braška z Trani a Swonka z Rudeje a druzy wódźelnicy lud. ſwjedźenja cyle **wěſce** přińdu. Předs.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor **we** 8 hodź.

Serb. Sokolſki Zwjazk. Wubjerkowne poſedźenje je **njedźelu**, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromadźizna, zwučowańſke kursy a dr. Kóždа **Jednota** dyrbi połnje zaſtupjena być.

Starosta.

„Wlada“, tow. Serbow kat. ſeminara a natwarneje šule, ſwjeći 2. a 3. oktobra w Khróśćicach ſwój złoty (50) jubilej. Wutrobnje přeproſujemy wšě ſerbſke towaŕſtwa, kaž też wšěch druhich ſwěrnych Serbow.

Mužaze ſpódnje kholowy
ma we dobrej hódnoſći **W** tunjo
A. Kasper, Burglehn 11

Nowe zymske mantle

Najnowiše formy
Najwjetši wubjerk!

su dóšle!

Najtuńše płaćizny!
Najlěpše tkaniny!

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hlownem torhošću

Rózk Žitneje hasy

Hosćenc w Minakale
jutře njedźelu, 3. oktobra, wot 7 hodź.
pyšne reje
Wo bohaty wopyt prosyłej F. Šołta a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje
jutře njedźelu
reje

Herbska grudła w Konjecach
Jutře njedźelu **wosebne reje**
Přećelnje přeprošuje
Heinrich Jakubec a mandźelska.

K Rakečanskemu hermankej!
Stóž chce dobre **dźěłanske stupnje** abo **trije** kupować, njech dźe
k šewskemu mišterej Zaunikej
na Hlownej hasy 136.

Tunjo! **K hermankej** Tunjo!
poručam
kosmičkate jupy, njepřemokawe kabaty, wobleki za motorskich kolesarjow, kordowe a tkaninowe wobleki, njedźelske a dźěłanske kholowy, kał też lacy wšěch družin, dźěćace wobleki a kholowy, zamkańske wobleki 7.50 hr.
R. Naumann w Rakecach 52
Rózk Hłowneje a Dwórniščowoje dróhi.

Ke kermušam
poručam swój **wulki skład**
kolonijalnych tworow
a druheje nadoby po najtuńšich płaćiznach.
Najrjeńše **hejdušne krupy**, punt 34 pj., **Dürrenbergsku sól**, najlěpši drobny **cokor** po kóždej dźělbje a po dnjowych wulkowikowanskich płaćiznach. Wurjadnje **dobry kofej, palcncy, cigary**
Jara wulk. skład **Bóšečanskich horncow**
Pawoł Šołta we Wotrowje

Njedźelu, 3. oktobra
mam wotewrjene!
Poručam wšě twory za nizke płaćizny. Česćeni woteběrarjo maja z tutym składnosć, sebi za **nazymu tunjo nakupować.**
Wo bohaty wopyt prosy
Jan Haješ we Łazu.

Młyn w Kozarcach
poruča **rjanu pšenčnu muku**
a wosebity majsowy šrót
Telefon Pančicy čo. 338.

Kurt Thieme měšćanosta na wotp. **Otto Carl Grobe** přehladowar knihow.
Prawizniski a přehladowanski bitrow w Kamjencu w Sak.
Bönischowe naměstno 2. Zlota hora,
Telefon čo. 193. Telefon čo. 193.

Serbja z Delnjeje Hórki a z cyłeje bliščeje a dalšeje wokoliny, přińdźće wšitcy!

Serbski swjedźeń
ze spěwami, dźiwadłom a rejemi
wuhotuje serb. tow. Nadźija z Budyšina
njedźelu, 10. oktobra,
wječor w 7 hodź.
w Nowakec hosćencu
w Delnjej Hórcy!

Wutrobnje was přeprošuje tow. „Nadźija".

Lehmannec
konditornja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóstne městnosće - Kondifolske pjećwa prěnjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert
Wosebitosć: TORTY
zo jako dar při kóždej składnosći hodźace.
Słód k jědźi. Fürst Pückler.

5 trjebanych
zonjacych a 2 mužskej kolc, někotre hišće z rukowanjom předawa
J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4

Alphons Schauscil w Budyšinje
Wosebity dom za serbske drasty!
Wšědnje dóńdu nowosće kaž rubišća, šórcuchi, jaki, kožuchowe pocehnjenja a t. d.
Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny!

Młode sylne wysokosudelne
kruwy a jałojcy
ma na předaj
Grems w Wukrančicach O.-L.

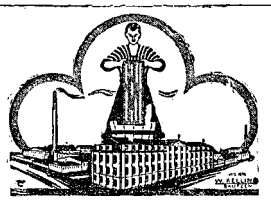

Hospoza spyta husto, hlaki z drastow, sama z někotrymi srědkami wotstronić. Z tym pak so tkaniny wobškodźa, hlak je hišće jasniši a wjesoły a może so potom zrědka wotstronić.
Čehodla rěbi drastu skazyć, hdyž z mojim
chemiskim čišćenjom wšitke hlaki nječistosć, škody přez mole, spočatki khorosćow djcz kóždcho wobškodźenja tkaniny a barby
cyle wotstronja.
Wosebita firma za chemiske čišćenja abo přebarbjenje je
W. Kelling
Swoje klamy ma:
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 na Přišečanskej drózy 16 telef. 3638
w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4, telefon 1774
we Wojerecach na Cyrkwińskej drózy 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Lěkařske zwjazkowe zap. družstwo w Budyšinje z tutym wozjewja, zo je
knjez dr. med. Döcke w Kubšicach
wšitkim khorobnym kasam we wokrjesu zawěsćenskeho hamta Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa, kaž też khorobnej kasy železniskeho wobkhoda přiwzaty.
W poručnosći
dr. Schilling, předsyda.

Pahonč
16—19 ... ry, so hnydom pyta. Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Pytam hnydom **zamkańskeho**
wučobnika
Herm. Petschel, zamk. mišter
w Njeswačidle čo. 19 b

Kněža
z rjanej sadowej zahrodu a 3 kór cami pola a łuki w Hrodźišću je na předaj. Bliže zhonić we wudawarni Serbskich Nowin.

Derjedźeršane
motorske koło
je na předań w Łušću čo. 18

Wšě družiny
hončeŕskich tworow
poručeja po fabrikskich płaćiznach
Šołta we Wotrowje,
Glausch w Pančicach,
hornčeŕnja w Khróšćicach,
Brězan w Ralbicach,
Krawe w Róženče,
Hanski w Konjecach,
Schlich w Kulowje,
Schömmel w Kulowje.

Kupjele
w šmrčkowej jehlinje
posylnjeja čuwy
přičinki wšěch wuwjedź.
pola **Wintera**
(bratŕa Miersch nasl.)
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30.

Najlěpša muka
ke kermušnemu pječenju poruča tunjo
Paul Tretschke
pjekarnja a konditornja
w Khróšćicach.

Ke kermušam!
Jabłukowe wino
jahodkowe wino
Hornjo-Łužiska
sadowe prasernja
w Budyšinje Königswall 10.

Ručna mandlawa
nimale nowa je na předań
w Budyšinku čo. 14.

Triebany waštot
(Hobelbank) je tunjo na předań
w Njeswačidle čo. 19b.

Dobre a sylne
dźěłanske konje
předawa a zamjenja stajnje
Paul Wels
konjace wikowańnja w Budyšinje na Třišanskej drózy 6.
Telefon 2821. Telefon 2821.

Młody sylny kóń
(jenopřežny) kotryž je nakhwilnje khromy, je na wsy do dobrych rukow na předań pola
Nowak w Budyšinje
na Zwonk. Lawsk. hasy 14, I.
— Wotpłaćenje dowolene! —

Wysokosudelna **kruwa**
a 3. čelcom je na předań
w Komorowje 29 pola Rakec.

2 wysokosudelnej młodej
kruwje
stej na před. w Lubuchowje 19

Prosata
su na předań w Porsicach č. 20

Rjane prosata
su na předań w Kumšicach čo. 12.

Češke pjerjo kiš derje pjenja, najtuńše płaćizny. O. Jäckel w Budyšinje na Moltk. drózy 31

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

1. přiloha k číslu 230 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 2. oktobra 1926

Nowa wustawa evangelskeje cyrkwje w Sakskej.

Jeje wuznam za Łužicu.

Evangelsko-lutherska krajna zyrkej Sakskeje steji tuchwilu we historiſy wažnym cžasu. 1. oktobra je dóſtała wustawa krajneje zyrkwje ſ 29. meje 1922 ſe wschémi k jeje wuwjedženju wubatymi zyrkwinſkimi ſakonjemi a wukazami poknu płacžiwoſcž. Wczera piatk pſchipoldniu wot 12 hodź. hacž do 1 hodź. ſu ſtwonj ſe wſchédy evangelſkich zyrkwjow Sakskeje ſwjatočnje ſwonile nowej dobje na pucž. Wſché ſwjatſki, kotrejž drje na 400 lét zyrkeŵ ſe ſtatom wjazachu, ſu nětko roſwjaſane. Poſtajenja nowoje wustawy ſtaja evangelſku zyrkej na nowy ſakład.

Kak běſche hacž dotal.

Hacž do ſtatneho pſchewróta w lęcze 1918 wukonjachu „in evangelſich“ pſchiporučenjeni ſtatni miniſtrojo pod dohladom ſakſkeho krala zyrkwinſku móz. Woprawdźe pak ſarjadowachu krajne konſiſtorſtwo, w ſrjedźnej inſtanzy ſuperintendencža a zyrkwinſke inſpekzije należnoſcže zyrkwje. 60. a 70. léta ſarjadneho lětſtoka pſchinjeſechu też ſa zyrkej ſakłady ſamoſarjadowanja. Zyrkwinſkopſchedſtejiczerſki a ſynodalny porjad ſ léta 1868 poſtaji zyrkwinſke pſchedſtejiczerſtwa ſa organy jenotliwych woſadow a ſynodu ſa organ zyłeje zyrkwje. Synoda mějeſchej akonjedowarſku móz hromadże ſ ſtatnymi miniſtrami. Kóždemu zyrkwinſkemu ſakonjej dyrbjeſche wona pſchihłoſowować. Jenož prawo, hoſpodarſki porjad poſtajicz a wobſamknuc, ſynoda njemějeſche. Po ſtatnym pſchewrócže dyrbjeſche ſo dotalna zyrkwinſka wustawa ſnowa ſrjadowacź, pſchetož němſkoſtatna wustawa ſ 11. awg. 1919 poſtaji, ſo „žana ſtatna zyrkej wjazy njewobſteji.“ Na městno „in evangelizis“ pſchiporučenych miniſtrow ſtupi druhe ſjednoczenſtwo, tak mjenowany „zyrkwinſki regiment“, kotryž wobſteješe ſ 5 ſobuſtawow krajneho konſiſtorſtwa a ſ ſchéſcź ſobuſtawow ſynodalneho wubjerka.

Nowa wustawa.

Synoda.

Po nowej wuſtawje wobſteji ſynoda ſ 74 ſobuſtawow. 60 ſo woli. Mjes tym, ſo bź pſjedy liczba wolenych duchownych a ſwětnych ſobuſtawow jenak wulka, je nětko liczba ſwětnych dwójzy tak wulka kaž liczba duchownych. S tym dyrbjeſche po waſchnju ludoweje zyrkwje pſchimérjene ſaſtupjerſtwo wutworicź. S 20 wólbnych wokrjeſow, kotrychž kóždy w pſcherźiku 2 eforiji wobſpſchija, woli ſo kóždeho 1 duchowny a 2 ſwětnaj ſapóſłanzaj. Wolicź ſmědźa ſaſtupjerſtwa wožadow. Nimo toho je w ſynodze 13 powołanych ſobuſtawow kaž też ſobuſtaw theologiſkeje fakulty w Lipſku. Sakonjedawarſka periода je ſtiſłetna. Sapóſłanzy wola pak ſo na 6 lét; kóžde 3 léta połoja ſapółanzow ſe ſynody wuſtupi. Synoda wobſamknje zyrkwinſke ſakonje a hoſpodarſki plan a ſtwoli kěne ſlužbowanje. Woli kaž wſche parlamenty ſwoje pſchedſydſtwo a wubjerki. Wożebitu wažnoſcź ma ſtajny ſynodalny wubjerk, kotryž też za cžaſ pſchetorhnjenja ſynody dale dźeła.

Krajny zyrkwinſki wubjerk.

Nimo ſynody dyrbi ſo krajnozyrkwinſki wubjerk mjenowacź. Jemu pſchiſłuſcha pjecź ſobuſtawow; krajny biſkop, preſident krajneho konſiſtorſtwa, preſident ſynody, a dwaj ſe ſrjedźiſnu ſynody wot tuteje wuſwolenej ſobuſtawaj. Pſchedźybdźiwe ma krajny biſkop. Wubjerk ma wěſte należnoſcže rjadowacź, tak na pſchikład ſynodu roſpuſchczicź abo ſobuſtawow ſawołacź.

Krajny biſkop a krajne konſiſtorſtwo.

Tſeźi organ je krajny biſkop. Jeho woli ſynoda a konſiſtorſtwo na cžaſ żiwenja. Wón je ſ wjednikom we wſchéch duchownych należnoſczach, na na pſchikład nanjetowaze prawo pſchi wobſadźenju duchownych městnow. Krajne konſiſtorſtwo ſkónčnje wobſteji ſ jednoho w prawje wobhoſpodarjenja preſidenta, krajneho biſkopa kaž ſ duchownych a ſwětnych ſobuſtawow woli krajne konſiſtorſtwo a ſtajny ſynodalny wubjerk na cžaſ żiwenja. Soobſtawny konſiſtorſtwa ſu po powołanju ſjawni ſaſtopnicy krajneje zyrkwje. Hdyž wjednikowo zyrkwje ſ knježeſtwom w ſtacje pſchirunamy, dyrbi ſo rjez, ſo je prětniche wjele wobſtajnſche, hacž pohłednje. Mjes tym, ſo je ſtatne knježeſtwo ſwjetſcha tola jenož wukonjazy wubjerk krajneho ſejma, *ma konſiſtorſtwo wjele ſamoſtatnſche ſtejiczerſtwo.* Schtož potom ſarjadniſtwo w ſrjedźnych inſtanzach naſtupa, je zyrkwinſti kraj roſdźeleny na zyrkwinſke wokrjeſy, dotalne eforije. Na cžele kóždeho wokrjeſa ſteji ſuperintendent. Stare ſakſke waſchnje, ſo ſuperintendenca, hamtſky heſtmanoſo a měſchczańſky radźiczeſo ſhromadnje ſwonkowne zyrkwinſke należnoſcže rjaduja, je ſo ſ najmjenſcha w ſakładze wobſtowało. Wěſo dyrbjeſche pak zyrkeŵ na městno dotalnych ſtatnych a měſchczańſkich ſobuſtawow zyrkwinſkich inſpekzijow zyrkwinſkich ſaſtojnikow poſtajicź. Wokrjeſne zyrkwinſke hamty, kotrejž na městno zyrkwinſkich inſpekzijow ſtupja, wobſteja ſ pſchiſłuſchnych ſuperintendentow a zyrkwinſkich hamtſkich radźiczełow, kotrejž dyrbja juriſcza być. Woni ſu ſaſtopnicy krajneje zyrkwje. Dokeľ pak ſo tuchwilu wſche wokrjeſne zyrkwinſke hamty wotſtadźicź njehodźa, ſu ſo ſ hromadźe położenjom nałkwilnje pjecź tajkich hamtow ſa zyłu Sakſku ſałožiłe. Sźdła tutych hamtow ſu: Lipſk, Zwikawa, Kamjenica, Drježdźany a Budyſchin. Do łužiſkeho hamta ſłužicheja Budyſchinſki, Kamjenſki, Lubijſki a Zitawſki wokrjeſ. Sa zyrkwinſkeho hamtſkeho radźiczela pomjenowa ſo wyſchſki knježeſtwowy radźiczeł dr. Thomas, kiž ma ſwoje hamtſke ſydło w Budyſchińſkej kupnizy II.

Nowe je też pſchiprawjenje zyrkwinſkich wokrjeſnych ſwjaſtow. Zyrkwinſke wožady jenotliweho zyrkwinſkeho wokrjeſa, kotrejž hacž dotal jenož ſamoſarjadniſtu jednotu tworjachu, budźe nětko tež zyrkwinſki ſamoſarjadniſti organ, podobnje wokrjeſnym ſwjaſtam pola ſtata. Tute ſwjaſti ſu jara wažne nowe pſchiprawjenja w zyrkwinſkim organiſmje. Do jich nadatka łužiſkeju należnoſcže, kotrejž na jednej ſtronje wobłuk jenotliwych wožadow pſchehaduju, na druhej ſtronje krajna zyrkej wukonjeja njemóže. Sakład zyłeje zyrkwje pak woſtanje jenotliwa zyrkwinſka wožada. Jeje nadatki ſnowa rjaduja porjad ſa zyrkwinſke wožady ſ 2. měrza 1921.

Finanzne wuprawjenje mjes zyrkwju a ſtatom po wotmanakanju dotalnych ſtatnych płacženjow njeje hiſchcże dokónczene. Sa hajenje zyrkwinſkeho prawa ſu ſo wożebite zyrkwinſke ſudy poſtajile, kotrejž ſo ſ juriſtom a duchownych ſeſtaju.

Wuſnam noweje wustawy ſa naſchu Łužicu.

Horjeła woſjewjene ſu wěſo jenož we wulkich cžarach ſaſady noweje zyrkwinſkeje wustawy. Stat a zyrkej ſtej ſo potajkim 1. oktobra dźěliłoj. Hdyž je ſ tym też w zyłej Sakſkej ſo roſkuda kročeł ſcžiniła, tak to w naſchej Łužicy tola zyłe wożebje ſacžuwamy. Zwjaz Łužiſa mjenuje hacž dotal jene ſrjedźiſchcžo, to bź konſiſtorialna wyſchnoſcź wokrjeſneho hejtmanſtwa w Budyſchinje. Ta je nětko pſcheſtała być a ſ tym je ſo ſkóncziło wuſnamne ſtejiſchcžo, kotrejž Łužiſa wot léta 1635 ſem mějeſche a kotrejž wożebje w tym wobſtejeſche, ſo mějeſche najwyſchſcha ſtatna wyſchnoſcź we Łužicy (wokrjeſne hejtmanſtwo) jako taſke pod wětrym ſobuſtkowanjom provinzialnych ſtawow zyrkwinſti dohlad nad evangelſkimi wožadami a ſo w ſchtyrimeſtach ſwětni měſchczańſcy radźiczeſo jako zyrkwinſke inipetzije ſtukowachu. Nowa wuſtawa dźeli nětko hacž dotal pod ſhromadnym wjedniſtwom ſtejazu Łužicu po ſdźělenju Budyſchińſkeje konſiſtorialneje wyſchnoſcže do ſchtyri ſuperintendenturow, kotrejž ſo tak nimale ſ wokrjeſami Budyſchińſkeho, Lubijſkeho, Kamjenſkeho a Zitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa kryja. Na jich czoło ſtupja wożebiczi ſuperintendenca. Woni tworja hromadźe ſ nowym zyrkwinſkim hamtſkim radźiczelom dr. Thomaſom w Budyſchinje pſchiſłuſchne zyrkwinſke wokrjeſne hamty, kotrejž ſtupja na městno dotalnych zyrkwinſtich inſpezijow. Wuſdźěhnjcź ma ſo hiſchcże, ſo ſo Hodźiſka, Biſkopska, Wjeleczanſka a Bezerowſka wożada wot Radebergſkeje ſuperintendenturu, do kotrejež hacž dotal ſłużachu, wot dźěła, a ſo ſo pſchiſłuſchnym nowym ſuperintendenturam pak Budyſchiſkej, pak Lubijſkej, pſchidźěła, ſ roſdźělenjom Łužicy na ſuperintendenturu ma nětko zyła Sakſka jenaſti zyrkwinſti porjad a po ſdźělenju Budyſchińſkeje konſiſtorialneje wyſchnoſcže też ſhromadnu zentralu we krajnym konſiſtorſtwje. Tuta dezentraliſazija offiſialneho zyrkwinſkeho ſarjadnſtwa we Łužicy napotoji wožadam w Sserbach a jich duchownym wjednikam wažny nadawk, ſo bychu ſo cžim truchliſcho ſjednoczili k ſhromadnemu wuradowanju a ſtukowanju ſa ſwoje wożady we zwobodnych ſjednoczeńſtwach kaž wożebje we dotal hižo wobſtejazej a ſpomóżnje ſtukowazej ſerbſkej duchownſkej konferenzy, ſo by tak nowa wuſtawa była ſe ſpomożenjom ſa nabożniſke żiwenje łužiſkich wožadow. Dokeľ perſonalne praſchenje hiſchcże wſche cžeże pſchewinnyło njeje, je ſo ſa Budyſchinu a Zitawſku ſuperintendenturu knjes zyrkwinſki radźiczeł Rosentrauŋ hacž na dalſche jako kommiſarſki ſaſtupjeł pomjenowak. Sa Lubijſku eforiju pak je ſo ſ płacžiwoſcžu wot 1. oktobra ſem k. farař Franka na ſuperintendenta pomjenował, mjes tym ſo je ſo ja Kamjenſku eforiju k. farař dr. Schröder ſ Lipſka na ſuperintendenta wuſwolił. Tak dotho hacž k. dr. Schröder ſwoje nowe ſaſtopiſtwo njeaſkupi, wjeđże ſuperintendent n. w. Neumann Kamjenſku eforiju.

Tak je ſ wczerawſchim dnjom, ſ 1. oktobrom, nowa zyrkwinſka wuſtawa we Łužicy a zyłej Sakſkej płacžiwoſcž dóſtała. Njech je wona ſe żohnowanjom ſa zyrkwinſke a nabożne żiwenje naſcheho ludu.

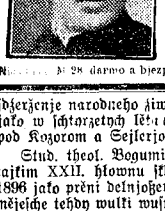

Farař Neumannowy hojeński srědk

je też ſtajnje na składźe w ſamsnej ſkładowni w kral. priv. **hrodowskej haptycy** (haptykař Pawoł Leidler) w **Budyšinje na Hošic. h. 27.** Tel. 3415.

Wulka „Farař Heumann“-knihi (320 stron, 200 wobrazow) dostanje kóždy čłaſ, kiž swoju adresu zapósćele, wot firmy Ludwig Heumann & Co., Nr. 28 darmo a biezporinje pſchipósłanu. Dopisnica doſaha.

Błóſka lubc, ja was znaju . . .

Nospomina Jan Sserbin.

(Pokračowanje.)

Po wjeczeri dźěchmoj hiſchcże thwilku ſo pſchekhodźowacź a ſaměrichmoj ſo do ſuſodneho Kóſobuja. Setkachmoj ſo ſ nětkotrymi wjeſnjanami, kotrychž ſ wutrobnym „Dobry wjazor!“ poſtrowich, a hdyž namaj jedyn praji, ſo ſměje jutſje kwas, pſchejach jemu wjele ſbożа! Tu powuczi mje knjes kantor, ſo „ſbożo“ woſnamjenja domjazy ſłót a ſa naſche hornjoſerbſke „ſbożo“ rjeknu Delnjoſerbja „gluka“ (Glück). Sźyła mějach pola njeho prěnju a najſtſchu ſchulu w delnjoſerbſcźinje, dokeľ cžitachmy tu knižku „ſerbſtich arijow,“ kotruž bě wudał a też druhe jeho najnowiſche ſpiſy, kaž mi k dopomnjeću dari. A tak ſym ſa krótkej dnaj, pobywſchi w Popojcžanſkej ſchuli ſ hoiczom a ſtudentitkim ſchulerjom, wjele nawuknył: ſpóſnach Hornjoſerba, kiž je ſo zyle na Delnjoſerba pſchejźiwił, ſo je ſo ſtał ſ delnjołużiſkim wótcžinzom, wucžerjom, ſpiſowacželom. Nawuknych wótcžinza Hendricha Jordana we wożebje cžeſcźicź a lubowacź a ſ nim ponuricź ſwoju duſchu do duſche delnjoſerbſkeho ludu a dale ſo ſ hłubn duſche ſalubowacź do wſcheho toho, ſchtož běch ſpched tſjomi dnjemi duży na cžoſmje pſches Błótka lube ſawohladał, dożiwił.

S horzym dźakom roſcžohnowach ſo naſajtra njedźelu rano wot wótcžiniſkeho pſchecžeła a jeho droheje ſwójby, ſo bych we Mjerbnje a Burkowach naſchich Serbow kemſchikhodźenje prěni krócź ſa żiwo wohladał. Tłócžo ſebi prawiju, pſchejachmoj ſebi „ſtrowe a wjeſołe ſaſwidźenje! pak w Budyſchinje, pak w Praſy, pak w Popojzach.

Njedźelu, 8. póżnjenża, potajkim prěni krócź wopytach Mjerbno a wot tam dojedźech do Bórkowow a wuhladach pobożne cžrjódy ſerbſtich kemſcherjow w njedźelſkej narodnej drajſce, kiž niż tak pſitanej kaž jich hewak widźimy pſchi wſchelakich ſwětnych ſwjedźenſtich ſkładnoſcžach. Njedźelſka kemſchaza drasta ma bóle ſenobarbny ras. „Lapy“ t. r. nabłowjaze rubłiſcha ſu pak běłe pola młodych holzow a ſonow, mjes tym ſo ſtarſche ſony noſcha do ſyrkwje bóle cžémnu, abo też cžornu barbu; też ſale wotpowěduja barbam lapow, ſu běłe abo cžémne, mjes tym ſo ſutnje pokaſuja wſchelake barhy, ſwjetſcha jara piſzane. Duży kemſchi widźach jenoż khutne wobliczа, ſ kotrychž wuſkedźjſich hnydom poniżnu a pobożnu powahu ſłowjanſkeje duſche, kiž w tom cžaſu běſche Sserbam hiſchcże zyle ſtamowna. Nětko je nowa powójniſka doba wjele na nami ſkaſyła. —

Wutroba cžehnjeſche mje ſobu ſ lubymi Bórkowcžanami do zyrkwje. Jich modlitwy a ſpěwy w rodnej macžerſkej rěcži mje poſpěchowachu a ſpytach jim roſumjecź, nakoľwjo to, ſchtoż běch w Popojzach ſłebi wotpoſłuchał a nawuknył. Dopomnich ſo na ſtyły pobożnych modlerjow w Rózeczańſkej ſwjatnizy, kiž też dźenja w Bożim domje Boha thwala ſe ſerbſtim ſaſtojom, a ſacžuch ſhromadnoſcź ſerbſtich bratrow a ſotrow w jenom a tym ſamknym prózowanju: **bycź wuſwolenу ludnaſchehożiwehо Bohа** jemu łłużicź je wſchej ſerbſkej ſwěru a kſchesćijańſkej pokornoſcži, taš ſu to cžinili hižo naſchi ſerbſky wótzowje, nam ſawoſtajo ſwoje łubła, ſ kotrychž naſjwjeczińſche ſłej wěra a narodnoſcź.

Po kemſchach naſtajich ſo do Smogorjow, ſo bych tam wopytał delnjoſerbſkeho towarſcha Fryza Chriſka, ſ kotrymž běchmoj Hodźiſkej hłownej ſkhadźowanzy tmótſiloj: wón jako prěni a ja jako druhi podſtarſchi. Tehdyſche léta mějachmy dźěn hiſchcże tu a tam ſwójich delnjołużiſkich bratrow w rjadach ſerbſkeho ſtudentſtwa.

Tak na pſch. bu w Huſzy l. 1895 prěni krócź **Delnjołużiczan** ſa pſchichodneho hłowneho ſtarſcheho namjetowany a wuwoleny. To běſche Bogumił Schwjela ſe Skjarboſcžza, tehdyſchi ſtudowazy bohoſłowſtwa we Berlinje, nětcžiſchi farař w Deſchnje a ſławnje ſnaty delnjoſerbſki wótcžinz. Wón je w tych ſhożownych létach był ſe ſerbſkim ſtudentom, hdyž mějeſche też hiſchcże Delnja Łużiza ſwoje narodnje wědome ſtudentſtwo a ſwój pilnje dźěłazy „Swěſtk“. Wo tom ſwědcža te rjane ſahorjaze konzerty, kotrejž delnjołużiſka ſtudowaza młodźina ſławneho wopomnjeża w 90. létach po łubych Błótach wuhotowa. Mły ſebi wo nich hiſchcże ſłowcžko prajimy, dokeľ mějachu wulku wažnoſcź a ſłubżenje a ſdźerżenje narodneho żiwenja delnjołużiſkich krajanow, jako w ſchtyrzetych létach naſche Hornjołużiſke konzerty pod Kozorom a Sejſerjom. —

Stud. theol. Bogumił Schwjela nawjedowaſche potajkim XXII. hłownu ſkhadźowanku w Hrodźiſczu l. 1896 jako prěni delnjoſerbſki hłowny ſtarſchi. Jeho rěcź mějeſche tehdy wulki wuſnam a cžaſu tu ſ nětkotrymi ſłowami ſ jeho rosprawy we „Łużicy“ na nju ſpomnicź.

„W dźěſchej rěcži pokaſa ſtarſchi na wažnoſcź léta 1896 ſa ſerbſke ſtawiſny. Prěni krócź je ſo létſa pſchi Drježdźanſkej wuſtaſeńzy, pſchi draſtnym a ſpěwanſkim ſwjedźenju, ſwjaſało zyle Sserbowſtwo, ſe wjerchom Cžorneho Boha hacž do najſdaleniſchich ſtron ſchumjazych Błótow. Sserbſtwo je jako jedyn lud ſtupiko pſched ſwět. Naſchi ſtarſchi wótcžinzoju ſu ſwój wotſtyhnjeny kónz traſnje dobyli: Se ſabytoſcže ſu Sserbſtwo ſcžahnyli na cžeſtne městno we Łužiſkej domiſnje a ſu ſo létſa pſchiwjedli do mjeſow ſwětowego wobſora (horizonta). Naſ młodych pſchiſłuſchnoſcź budże, ſerbſke ideale pſched ſwětom ſaſtupowacź. Na tutón cžaſtki nadawk dyrbimy ſwoje najkſpſche mozy ſtajicź, hewak je ho njedoſpějemy. Wſchedenſchém dyrbimy na to ſchadbu ſtajicź, ſo ſerbſki lud njewoſtanje jenoż ratarſki, ale ſo te tyhżaze rodżenych Sserbow mjes riemjeſchnikami a dźěłacžerjemi ſerbſkeju woſtanu we ſwojich ſwójbach — abo ſ druhimi ſłowami, ſo ſerbſke měſchczaniſtwo wutworimy; a ſerbſku barbu dyrbja wſchědnai Sserbja ſnacź we ſwojich ſwójbach a we ſwojim wobkhadźe.“

Tutón ſjew, ſo delnjołużiſzy ſtudowazy kraiſja ſo hornjoſerbſkemu ſtudentſtwu pſchidružowachu — nětkoſt nawuknychu też hornjoſerbſku rěcź doſpołnje, tak ſo ju wobkhnjeżachu zyle kaž Hornjoſerb — pohnu hłownu ſkhadźowanku l. 1897 k tomu, ſo pſchemeni paragraf wólby ſtarſcheho a podſtarſcheho k lépſchemu delnjołużiſkich ſtudentow. Hacž dotal mějeſchtaj ſo hłowny ſtarſchi a podſtarſchi jenoż je „Sserbowſki“ a „Sorabica“ wolicź. Wot nětka pak woleſchtaj ſo dwaj podſtarſchej, jedyn ſe njeju dyrbjeſche po możnoſci Delnjołużiczan być. —

(Pokračowanje ſcžehnje.)

Što chce Jank wšo być.

(Wobras se wjży)

Wšcho możne će być. Dźenża to a jutśe sašo někšto druhe. Kaž dźe to pola tajkeho žednilětneho pjeracha je. Njebježa wišaja jemu pokne hušlow. Schtož runje pšcheźiwi a widźi, ša to žo hori a pali a markěruje žo hodźiny šamo dny dokło, doniž je ſ „Wo je wjeze wjazy rjenże“ wotbyte a ſ nječim wo „wjele rjeišišim“ narunna.

Ratař chże naših hólcźi być. Ratař je teź jeho nan. A jěšdźi ſ płužnymi kolešami po dworje wokoło. A reji na nje „Brr, hi, bote!“ a pjerje ſ wjerbinej šchwupu do nich, hač jeno tak kruchi létaja. Nakładże jej njerodź a pjanku, kotruž je macź še šahredu na hnój šmjetała, na kolešla, jěchże won na pucź a šahy naſpjet ſ wrotami nuts. Nětko wjese fóru šita a wotkładże ju pola hušazeho chlěwa, kiž je někto ša njeho bróžeń. Dołho njetraje, dha šedźi na juchowym šudźe, hujaša kuſ bórnizy ša ſkotomu žerdku a torha a wo'a a jěchże runu měru ſ wrótami won. A hdyž je wonka na polu, poczina wokoło honacża wjerczecź a paślicź a cźinicź a nadobo ſ hubu „ſchſchchſchſch“. Wošmje wotešchku a jěchże dale. Hnójniza njeſmě zyła na jenym blaku wulećeć, ma ju po polu roswoſyć. Kóſlik je ſ luitymi deſkami šaſtajik. To mlócźadło a šchcźepki ju šmoły, kotrež jehyn po druhim naſch hólcź nakladnje. Sšutoḃeź dźeći pomhaja.

Konečź drjewa je naſch mały rjek ſa zigaru do huby tyknuł. Na notwołětnu kartu chże tež napiſacź, šchto je namłoczíł. Potom dże šady kólnje a zoma a pacha na ſwojim drjewje, ſo ju jemu bźerh do ſijow cźinja.

Ale ně, nochże ratař hyeć. Wečera je tu rěſnik pobył a je ſo ša ſwinjom napraſchował. Nětko chże rěſnik być. Zyle derje wě ſo na wšcho bopomnieź, kak je rěſnik cźinił, hdyž je ſ ſwojatkam ſwinjo rěſał. Macź je ſkotej hornz bźernow nałwarika a do bowa ſypła. Te dyrbi roššjakacź. Tak dźěła kołbaſu. Roššjakane bźerny mjeſe a tołka ſ wobémaſ rukomaj, hyrnjeź pinupuſ horzſchi byk. Ji-li chże rěſnik być, dyrbi w horzych kołbaſowych ſchnjerczach ſ rukomaj mudźerjeź móz. Hejda, ruzy ſtej hižo zyłej cźerwjenej. Runje tak kaž pola rěſnika ſ ſwojatkam. Budże pak to rjenże. Zyliežke ſwoje žiwjenje może potom naſtajnje mjaſo a kołbaſu jěſcź.

Ně, chże něſchto khmanſche być. Wečera je zyle prawje widźał, kak tajſi żeleſniſi ſaſtojnik cźini. Tón ſžbka niczo dźełacź njetrjeba. Jenoż ſtajnje wuwola a ſmě tak rjenże naſtajnje ſ cźahom hobujeźdźicź. Dwaj dniej běſche ſ cźełkom a dutſchu taſti żeleſniſi ſaſtojnik. A ma-li tróſchku cźaſa, dże do bróžnje, do ſjmnjenzy, do ſólnje a hródže, wuwola ſtajnje, twcźinja wſchě durże a je ſaſy zaczinja a ſkónczuje ſkoči na ſawjerzaze ſo bróżne wrota, dokeľ cźah hižo jědże. Glada po zyłem cźahu, hač je wſcho w rjedźe. A potom ſaſěże do ſwojeho kupeja.

Naſajtra je ras „mejſtr“. Poczina ſ rynkom wowſžnych žnopow, kotrež je nan ſ wuſuſchenju na ſłónczu roskładł, liźiez. A dokeľ ſu tak njeſtyſchanje ſkupikote — njewědźa hiſchcze, kelko je 3×3 —, dha jich njeſmérnje pſcheſkepa. Je ſej ſ worſeſchkoweho kećeſka tłi wotkamał. Wjese wſcheje miłoſcze do nich pjerje. Wam chżu pokaſacź, wam ſaſmjerdźanym kénjochan. Pſchebiju waſ, hač tak ſaſkaty létaja, wy njekněczomna ſhnita banda!“ Nó, njech jenoż je wjeſtſi a ſ wopcrawdźitymi dźěcźimi ſchulu dźerżi! Tym chże pokłacź a njeſmeša nicžo ſ ſmjecźu. Bjes pukow pola nich njeindże. Sa tym je hižo naſch Jank pſchiſchok.

Nó, hodźinku pošćitco je wuheńmjecźeł. Swjajuje ſej cźeczas wokoło paša. Macźe ſy cźeſtowny ſchkrabak powſžnje ſej na ramjenzo a cźołwja na ſchtom horje a jěſdźi ſe ſtarym łoſchcźom po hakuſach hacź ſkora jenoż tak lěża. To ſu ſaſy. A hyrnjeź ſo jemu ſtarſchej wjeczor bóle wuſmjaſoj, won pſchi tom woſtanje, ſo chże wuheńmjecźeł być.

Tak je pak to pak tamne a chże tola poſpodźiſcho nětchto być — murjeł, ſchewc, kowaŕ, wobſtedźer karuſela, bubnaŕ atd. Jako ſaraŕ prěduje ſ komorzynym woknom do dwora dele, jako bldaŕſki muczomnik tczi w pinczinym woknje a chże je ſwuporjedźicź. A běchu cźeſtłojo pola ſuſoda ſtare płotowe katy wottorhali a nowe pſchicźinili, wſmje ſej naſch Jank nanowy honor a wotbije wſchě katy ſahrodnebo pola a chże nowe pſchiłlepacź a cźeſła wuknacź. Wěſo ſyda wjeczor, hdyž ſtarſchej ſ pola pſchijědźetaj, nětchto na ſadnje ſkolowcźki, kaž hiſchcze jenże njepałeny popjeł ſacźuwał. Pſchi tom ſu naſchemu hólcźej wſchě myſle na cźeſłu ſaſchle.

Naſajtra je hižo ſaſy dobreje myſle. Wopjet ratari, jědże ſ wotkomaj na polo a dźěła ſ kultiwatorom a cźehnje kopeł ſa ſobu a roſtyje ſyły dwór hacź ſ hródži. A pſchi poldniu, hdyž macź wot dejenja dże a nan ſ kowarnje pſchijěże, njewěděłaj na pśeni wokomik, ſchto dyrbitaj tutomu wobraſej rjeż. Tamle lobjerka žeđźi naſch Jank cźapnjeny ſ wulkim wacźokom na khvibjeże. Dohladajo žo, ſo je to blidowy rub. Khóſt khori, ſchto ma w nim? Hdyž ſ wězy pſchińdże, je wón „Pſchedźenak“, kaž je jeho na protyży wotmołowaneho widźał. Dźenża rano je wſcho, ſchtoż na ſachach a durjach wiſaſche abo hewak bo rukow doſtacź mózeſche — nohaju, pjeſle, cźapki, koſchle, naſtowjaze rubiſchka, ſtaru ſukuju atd. bo wacźoka ſwjaſaſ a nožy to nětko po wſacź na pſchedań wokoło kaž naſch „Pſchedźenak“. Chże to podpſchiſho być. Wſcho ſpyta, ſchtoż chże nětdy być, ras to, ras tamne. Schtoż runje widźi. Ale tajka ſahorjenoſcź wſchat dołho njetraje. Naſajtra wotſłuſnje a nětchto druhe pſchińdże jemu na myżle. Dźeći ſu dźeći.

Tschang, Wu a Feng.

Létdźeſatk dołho ſnjeſměruja nětto tſto mużojo Khinſku. Nowi pſchikhadźeja a ſašo dźeja, ale tuczi woſtanu: Tſchang, Wu a Feng; woſtanu, doniž teź jich cźaſ junu njewotběži; woſtanu, teź hdyž dyrbja we wukraju naſtuhwilnje pſchebywaj, kaž tuthwilu Feng. We mnohim naſtupanju ſo tuczi tſto roſeſnawaju.

Tſchang-tſo-lin knjes Mandżurſkeje a jeje ſušodnych provinzow, ma ſwoje žydło w Mukdenu; wukrajenjo jeho wobdawaju, Japanſka jeho ſchkita, harem jeho wo-ſhoża; ſ jeho 12 żonow je pjata jeho najluboſcha. Swjeđzenje ſo ſwjecza, ſelt běžił cźurami, a wukrajenjo, kiž ſwojich mórſkich bróžbach ſchéſcź thorowinjow ſ pſchiſtrawami ſa bjesgrotnu lékarſku pomoz. We Europje maju tajke ſtazije w Schwedſkej a Norwegſkej.

* 53 000 hr. w aucze ſabuli. Hamtiſaj pomocnik revizijeje kažu ſwonkowneho hamta, kotrež ſ němſkeje ſłowneje pokładniży 350 000 hr. wotſtčhnyſchtaj a ſa transport autowu drožku wuzijſchtaj, ſtaj jemu toſchu ſe 53 000 hr. we wosu leżo woſtajiłoj. Schofer autoweje drožki ſo hacź dotal ſawołwił njeje. Cźiſło auta pak je ſwječzene.

* We wadżeńzy ſaſkóty. W nozy ſ pjatkej ſta ſo we Barlinje žadławy podawk. 21-létny pohonc Pśewe ſakh w běhu roſrěčowanja 45-létneho pohonca Anderża je ſwojim ſacźinjatym nožom. Pśewe je pśeża poczahi ſe Andreżowej żonje nět, na cźož ſchże Pśewe žebi Anders ſamołwjenje wot njeho żadał. Pſchi tom bě ſ wótremu wurźeżowanju dołchło; w běhu kotrehož bě Pśewe nadobo ſwój nóż wucźahnył a Anderża na hłowje, tyłe a łéwej ruzy cźeſko ſranił. Na transporcźe ſ blížſchej ſawobalełni pak Anders hižo na ſwoje rany wumrě. Pśewe bu ſajaty.

* Ssołowa liżalina mėſtno roſpuſchczeuje ſole. Da mėſchczańſkeje ſhorownje w Spandawje pſchiſnjeſchchu 8 létnu hołzu, kotraž bě ſo pſchi wohnju cźeſko wopaliła. Dokeľ bě dźeźco jara ſtabe, dyrbjeſche ſo ji roſpuſchczeca (Kochſalzlöſung) do żiwota ſtykнyć. Pſchi tym pak ſo na zyle njeſrofumliwe waſchnje pſchedrabnychu a wſachu mėſtno roſpuſchczowneje ſóle ſołowu liżalinu. Na ſcźehowkach tutoho ſmółka je hołza wumrěła.

* Khłoſtanja ſa żeleźniſkich nadpadnikow. Deſſaufki lawniſki ſud ſažudźi 19-létneho ſamkarja Ericha Schönu, kotryż běſche ſ druhimi wurźobnikami, kotiż młodźinſkemu ſudej podſteja, ſ kamjenjemi do cźaha mjetał a tak cźahowy perſonal do ſtracha pſchinjeſł. Sud ſaſtupowaſche mėnjenje, ſo ma ſo ſakoń dźiwaſo na wulku liczbu żeleźniſkich nadpadow, bjeſe wſcheje ſmilnoſcźe naložowacź.

* Spjerżenża we Wartenburgſkej khłoſtarni. We Wartenburgſkej khłoſtárni naſta tele dny cźeſła ſpjerżenża, kotraž ſo po wjazy dźeſlowych ſalach roſcheri. Jeczi nacźinichu wjele ſchkody. Wokna, blida, ſtoły a khache ſo roſbichu, teź drohotne maſchiny ſo kaž wobſchkodźichu, ta ſo wjazy trjebacź njehodźa. Dokeľ ſtrażnizy roſnjemdrjenych jatych pſchemoz njemóžachu, dyrbjeſche ſo poliżija na pomoz ſłowacź. Teź bo poliżije ſo jeczi dachu, kak ſo dyrbjeſche tuta ſ gummijowymi kłumpachami ſakrocźicź. Nacźinjena ſchkoda wobliczi ſo na 30 000 hr. Spjerżenża je pjeża naſtała, dokeľ ſo Inſterburczan jeczi ſ poſtajenjemi a porjadom Wartenburgſkeje khłoſtarnje ſ pſcheczeliecź njemóżachu.

* Sſwoje zyle ſamożenje pſchihrak. Ratař W. ſ Allenburkſkeje pſcheđa pſched dwěmaj mėſazomaj ſwój ſtatok ſa 165 000 hr. W., kiž je 50 lét ſtary, kupi ſebi w Lötzu ſa 16 000 hr. mału khéżku, poczа potom ſ Lipczanſkimi hracźkami wobthadźecź a pſchehra ta krótki cźaſ 130 000 hr. Rimo toho nacźini hiſchcze dołh. Potom żo nadobo ſhubi; pjeża je ſo do Frankfurta pſcheſebyłił.

* Finanzny hamt a biblija. Mały ratař ſ Brunswiſkeje pišaſche njedawno na finanzny hamt a proſcheſche, hacź njedy płacźenje ſwojich dawkow wotſłoreczicź ſměł. Na końzu ſwojeho liſta pak ſłojeſche żada: „Mi żo je, kaž khudemu wotroczéſej, kotreho proſtwu namakacźe w biblji a to pola Mateja 18, 26. Nadżijam ſo, ſo finanzny hamt mi mój wożub wołoji a runje tak wotmołwi, kaž je we bibliji w ſamhnym ſtawje a to w ſtuczzy 27 napiſane.“ Na finanznym hamcze bėſche to w Neuhaldenslebenach, njemėzachu pak żaneje biblije, a tak dyrbjachu żebi knihu ſe żuſodneje ſchule wupożcźicź. Hdyž woſnamjenjene mėſtna w bibliji woteſwrichu, namakachu ſcźehowaze: Stalw 18, 26: „Knjeże mėj ſcźerpliwoſcź ſe mnu, chżu Cźi wſchitko ſapłacźicź.“ Schtuczka 27 pak wuſaſni burowu proſtwu: „Tomu knjeſej pak bě ſel toho ſamehho wotrocźka a puſcheźi jeho, a tón doły won jemu tej puſcheźi!“ Bohużel pak ſo njepraji, hacź je ſo finanzny hamt w Neuhaldenslebenach po tutym bibliſkim pſchikładże mėł.

* Esperanto na pólſtiſch ſnamkach. Pſchi ſtkadnoſcźi cźeſkeho mjeſnarodneho kongreſa, kotryż dyrbjeſche propagandu ſa roſcheŕjenje eſperanta cźiniczi a żo w Leningradże wotmė, je ſwjeſtże knjeſerſtwo pólſtiſu ſnamku wudało, na kotrejż je tekſt po polożyn w ruſkej a po druhej polożyn w eſperantiſej rěcźi cźiſchcźany. Je to prěnja eſperantiſka pólſka ſnamka, ſ kotrejż ſmėdża ſo liſty frankowacź.

* Wolij ſ tobakoweho ſymja. Hacź dotal trjebaſche ſo tobakowa roſlina jenoż ſa kurjenje a to běſche cźaſto mnohim jara ſchkódne. Nětko pak ſu plahowarjo tobaka we Bolharſkej poſpytali, ſ tobakowych ſymjow wolij dźełacź, kotryż by ſo teź ſ jėżi wužicź mohł. Tute poſpyty ſu mėli dobry wuſpech. Se ſymjeſchkow njejſu jenoż wolij dołoli, kiž ma wjele wutkow, ale kiž teź derje ſłodźi a kiž dyrbi jenak hódny być ſ olivowym woſlijom. We Bolharſkej je ſo hižom družſtwo ſałožiło, kotreż tobakowe ſymjeſchka pokupuje, ſo by ſ nich wolij bilo.

* Létadło ſtjoch hólzow ſamſatło. S Bajela ſo nam pišche: Tſto ſchulſkich hólzy ſwažichu ſo pſchebliżko ſ létadłu, każ chżiſche tute ſo yo nuſnym pſchiſtajenju ſaſo do powětra puſchczicź. Létadło woſta ſa ſchtom wiſacź, pſchebėżiſchu ſo a padny na dźeći. Wſchitzy tſto hólzy ſo morichu, mjeſ tym ſo lėtarjej njeſranjenaj wroſlachtoſ.

* Pŕjeczź ſ tſwjerdymi thornarjemi. W Pariſu je ſo organiſajija ſałožiła, kotraż chże ſa wotſtronjenje tſwjerdeho khornarja wojowacź. Na czole tutoho hibanja ſtoji franzowſki ſpiſowacźel Romain Coolus.

* Pośiſti auto wurubili. 1 600 000 hr. ſchkody. Londońſki auto, w kotrymż ſo parże, diamanty a ſcheſi we hódnoſcźi 1 600 000 hr. namakachu, ſu paduſchi wurubili. Schofer, kiž bě hakle krótki cźaſ w ſłużbje, je cźeknył.

* Létadło jako hobrſke krjepjadło. Jendźeliſki wulkoleżownoſcźer krjepjeſche ſwoje 40 jutrow wulke polo ſ létadła. Dźeło, kotreż hewak 2 dniej trajeſche, bě na tuto originalne waſchnje ſa 25 mjeńſchinow dokonjane.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

* S Grunty pola Shorjelża. 30. januara pſchichodneho léta woſtwjeczi khéżkarka Guſtla Hartmannowa ſwoje 100 létne narodniny. Staruſchka ſwjeſeli ſo dźiwajo na jeje wyſoku ſtarobu žadneje cźeſłeje a duchownje cźeſtowneje. Se ſtarych, ſtarych cźaſow wě wjele ſajimawcho powdacź. Wš ſwjiwin domje njetrjeba żaneje pomogy a je horda na to, kak malo hacź móżno na druhich pokajana być.

* S Liebenthala. Jako ſo njedawno wjeczor moleŕſki miſchtr Buchmann na ſwojim kole ſ dźela wróżi, ſadatche ſebi wot njeho na torſoſchcu njeſmaty mużſki zigaretu. Hdyž jemu Buchmann wotmołwi, ſo żanu mėma, rozniembri ſo zuſy a dyri jeho wjazy krócź do mjeſiwocza. Buchmann bě tak roſbity, ſo dyrbjeſche lékaŕſku pomoz pytacź. Ssurowza, dźełacźerja D. ſ Liebenthala, je poliżija ſajała.

* S Königszelta w Schleſiſkej. Pſchi jabłukaſchczeżanju padny tótka Schmidtchen ſe ſchtoma. Wón bėſche hnydom morwy.

* S Neurody w Schleſiſkej. Awtowennik wjednikej ſłeza ſornjatko pėſka do wóczka, pſchi cźimż na wokomik móz na wodźidle ſhubi. Awto ſajéże na khdnik, potorhny holzu a ſrani ju khétro.

Přilopk.

* Lékaŕſka pomoz pyches radijo. Pſchezo cźaſcźiſcho ſo nětkole ſtawa, ſo lékaŕ thorhych na łódzi wot naſdala lékuje a wuſtrowi, bjes toho ſo by jich ſzyła wohladał. Łódże, na kotrychż żadyn lékaŕ njeje, njetrjebaju pak żebi wjazy kaž hacź dotal, wot druhich łódżow, na kotrychż ſo lékaŕ namaka, lékaŕſku radu wuproſžeć, ale mója ju wot kraja żem doſtacź. Tajka ſłużba, pſchi kotrejż je lékaŕ namóſtkej ſtaſiji ſa radiotelegrafiju pſchidżelenу, je ſo najprjedy we Amerizy ſjadowała, a nětkle maju Sjednoczene ſtaty pſchi ſwojich mórſkich bróžbach ſchéſcź thorowinjow ſ pſchiſtrawami ſa bjesgrotnu lékaŕſku pomoz. We Europje maju tajke ſtazije w Schwedſkej a Norwegſkej.

* 53 000 hr. w aucze ſabuli. Hamtiſaj pomocnik revizijeje kažu ſwonkowneho hamta, kotrež ſ němſkeje ſłowneje pokładniży 350 000 hr. wotſtčhnyſchtaj a ſa transport autowu drožku wuzijſchtaj, ſtaj jemu toſchu ſe 53 000 hr. we wosu leżo woſtajiłoj. Schofer autoweje drožki ſo hacź dotal ſawołwił njeje. Cźiſło auta pak je ſwječzene.

* We wadżeńzy ſaſkóty. W nozy ſ pjatkej ſta ſo we Barlinje žadławy podawk. 21-létny pohonc Pśewe ſakh w běhu roſrěčowanja 45-létneho pohonca Anderża je ſwojim ſacźinjatym nožom. Pśewe je pśeża poczahi ſe Andreżowej żonje nět, na cźož ſchże Pśewe žebi Anders ſamołwjenje wot njeho żadał. Pſchi tom bě ſ wótremu wurźeżowanju dołchło; w běhu kotrehož bě Pśewe nadobo ſwój nóż wucźahnył a Anderża na hłowje, tyłe a łéwej ruzy cźeſko ſranił. Na transporcźe ſ blížſchej ſawobalełni pak Anders hižo na ſwoje rany wumrě. Pśewe bu ſajaty.

* Ssołowa liżalina mėſtno roſpuſchczeuje ſole. Da mėſchczańſkeje ſhorownje w Spandawje pſchiſnjeſchchu 8 létnu hołzu, kotraž bě ſo pſchi wohnju cźeſko wopaliła. Dokeľ bě dźeźco jara ſtabe, dyrbjeſche ſo ji roſpuſchczeca (Kochſalzlöſung) do żiwota ſtykнyć. Pſchi tym pak ſo na zyle njeſrofumliwe waſchnje pſchedrabnychu a wſachu mėſtno roſpuſchczowneje ſóle ſołowu liżalinu. Na ſcźehowkach tutoho ſmółka je hołza wumrěła.

* Khłoſtanja ſa żeleźniſkich nadpadnikow. Deſſaufki lawniſki ſud ſažudźi 19-létneho ſamkarja Ericha Schönu, kotryż běſche ſ druhimi wurźobnikami, kotiż młodźinſkemu ſudej podſteja, ſ kamjenjemi do cźaha mjetał a tak cźahowy perſonal do ſtracha pſchinjeſł. Sud ſaſtupowaſche mėnjenje, ſo ma ſo ſakoń dźiwaſo na wulku liczbu żeleźniſkich nadpadow, bjeſe wſcheje ſmilnoſcźe naložowacź.

* Spjerżenża we Wartenburgſkej khłoſtarni. We Wartenburgſkej khłoſtárni naſta tele dny cźeſła ſpjerżenża, kotraž ſo po wjazy dźeſlowych ſalach roſcheŕi. Jeczi nacźinichu wjele ſchkody. Wokna, blida, ſtoły a khache ſo roſbichu, teź drohotne maſchiny ſo kaž wobſchkodźichu, ta ſo wjazy trjebacź njehodźa. Dokeľ ſtrażnizy roſnjemdrjenych jatych pſchemoz njemóżachu, dyrbjeſche ſo poliżija na pomoz ſłowacź. Teź bo poliżije ſo jeczi dachu, kak ſo dyrbjeſche tuta ſ gummijowymi kłumpachami ſakrocźicź. Nacźinjena ſchkoda wobliczi ſo na 30 000 hr. Spjerżenża je pjeża naſtała, dokeľ ſo Inſterburczan jeczi ſ poſtajenjemi a porjadom Wartenburgſkeje khłoſtarnje ſ pſcheczeliecź njemóżachu.

* Sſwoje zyle ſamożenje pſchihrak. Ratař W. ſ Allenburkſkeje pſcheđa pſched dwěmaj mėſazomaj ſwój ſtatok ſa 165 000 hr. W., kiž je 50 lét ſtary, kupi ſebi w Lötzu ſa 16 000 hr. mału khéżku, poczа potom ſ Lipczanſkimi hracźkami wobthadźecź a pſchehra ta krótki cźaſ 130 000 hr. Rimo toho nacźini hiſchcze dołh. Potom żo nadobo ſhubi; pjeża je ſo do Frankfurta pſcheđyłił.

* Finanzny hamt a biblija. Mały ratař ſ Brunswiſkeje pišaſche njedawno na finanzny hamt a proſcheſche, hacź njedy płacźenje ſwojich dawkow wotſłoreczicź ſměł. Na końzu ſwojeho liſta pak ſłojeſche żada: „Mi żo je, kaž khudemu wotroczéſej, kotreho proſtwu namakacźe w bibliji a to pola Mateja 18, 26. Nadżijam ſo, ſo finanzny hamt mi mój wożub wołoji a runje tak wotmołwi, kaž je we bibliji w ſamhnym ſtawje a to w ſtuczzy 27 napiſane.“ Na finanzнym hamcze bėſche to w Neuhaldenslebenach, njemėzachu pak żaneje biblije, a tak dyrbjachu żebi knihu ſe żuſodneje ſchule wupożcźicź. Hdyž woſnamjenjene mėſtna w bibliji woteſwrichu, namakachu ſcźehowaze: Stalw 18, 26: „Knjeże mėj ſcźerpliwoſcź ſe mnu, chżu Cźi wſchitko ſapłacźicź.“ Schtuczka 27 pak wuſaſni burowu proſtwu: „Tomu knjeſej pak bě ſel toho ſamehho wotrocźka a puſcheźi jeho, a tón doły won jemu tej puſcheźi!“ Bohużel pak ſo njepraji, hacź je ſo finanzny hamt w Neuhaldenslebenach po tutym bibliſkim pſchikładże mėł.

* Esperanto na pólſtiſch ſnamkach. Pſchi ſtkadnoſcźi cźeſkeho mjeſnarodneho kongreſa, kotryż dyrbjeſche propagandu ſa roſcheŕjenje eſperanta cźiniczi a żo w Leningradże wotmė, je ſwjeſtże knjeſerſtwo pólſtiſu ſnamku wudało, na kotrejż je tekſt po polożyn w ruſkej a po druhej polożyn w eſperantiſej rěcźi cźiſchcźany. Je to prěnja eſperantiſka pólſka ſnamka, ſ kotrejż ſmėdża ſo liſty frankowacź.

* Wolij ſ tobakoweho ſymja. Hacź dotal trjebaſche ſo tobakowa roſlina jenoż ſa kurjenje a to běſche cźaſto mnohim jara ſchkódne. Nětko pak ſu plahowarjo tobaka we Bolharſkej poſpytali, ſ tobakowych ſymjow wolij dźełacź, kotryż by ſo teź ſ jėżi wužicź mohł. Tute poſpyty ſu mėli dobry wuſpech. Se ſymjeſchkow njejſu jenoż wolij dołoli, kiž ma wjele wutkow, ale kiž teź derje ſłodźi a kiž dyrbi jenak hódny być ſ olivowym woſlijom. We Bolharſkej je ſo hižom družſtwo ſałožiło, kotreż tobakowe ſymjeſchka pokupuje, ſo by ſ nich wolij bilo.

* Létadło ſtjoch hólzow ſamſatło. S Bajela ſo nam pišche: Tſto ſchulſkich hólzy ſwažichu ſo pſchebliżko ſ létadłu, każ chżiſche tute ſo yo nuſnym pſchiſtajenju ſaſo do powětra puſchczicź. Létadło woſta ſa ſchtom wiſacź, pſchebėżiſchu ſo a padny na dźeći. Wſchitzy tſto hólzy ſo morichu, mjeſ tym ſo lėtarjej njeſranjenaj wroſlachtoſ.

* Pŕjeczź ſ tſwjerdymi thornarjemi. W Pariſu je ſo organiſajija ſałožiła, kotraż chże ſa wotſtronjenje tſwjerdeho khornarja wojowacź. Na czole tutoho hibanja ſtoji franzowſki ſpiſowacźel Romain Coolus.

* Pośiſti auto wurubili. 1 600 000 hr. ſchkody. Londońſki auto, w kotrymż ſo parże, diamanty a ſcheſi we hódnoſcźi 1 600 000 hr. namakachu, ſu paduſchi wurubili. Schofer, kiž bě hakle krótki cźaſ w ſłużbje, je cźeknył.

* Létadło jako hobrſke krjepjadło. Jendźeliſki wulkoleżownoſcźer krjepjeſche ſwoje 40 jutrow wulke polo ſ létadła. Dźeło, kotreż hewak 2 dniej trajeſche, bě na tuto originalne waſchnje ſa 25 mjeńſchinow dokonjane.

* **Nowe franzowiske podmórske czołmy.** 1928 bolwarja so 16 nowych wulkich podmórskich czołmow za franzowske kóhźtwo. 6 je hižo hotowych. 30 dnjow móža so tute kóhźtwo wonka na morju dźerżeć, pak na wodze, pak tyrdy wody. Dale je so natwarilo 14 mjeńšich podmórskich czołmow, kiž su za schkit franzowskich brjohow postajene.

* **Wulki woheń pola petrolejoweho druźstwa.** We Manchesteru wubyri w domje petrolejoweho druźstwa, w kotrehoż hornich rumnoscach so dźełarnja lampowych pschiprawow namaka, wulki woheń. Dźiwadźerski buchu z wohnjom do hornich rumnoscow sawrsene a spytachu z wokrow wohnjej wuczeknyć. Pschi tym so jena holza mort a 7 so cżežko srani. Też naczinjena schkoda je wulka. 22 petrolejowych tankow so spali. Woheń bě z rosbuchnjenjom tasteho tanka nastał.

* **Wopor hanjenja za rekordami.** Schpanjiski pinczník de Lara, kotryž bě zhubł zwažił kanal mjes Jendźelskej a Franzowskej bjes kóždeho pschewoda pschepkuwacz, je pschi tym wo žiwjenje pschischoł. Jeho cżełko pu żołmy pola Boulogne sur mer na kraj cżišnyke, hdźež je zlonży namakachu.

* **Sapuscżenje z nawalnymi żołmami.** Po powješcżach z Tokija su w Hiroschimskej wokolinje nawalne żołmy je nowa wulku schkodu nacżinile. 300 thżkow so sniczi. We Hatakamura so 20 wosobow zatepi. 60 je so zhubiło. We Fuchamura so 5 wozołow tepi. 250 domow a 20 mostow so sniczi. W Hiroschima stejł 15000 thżkow, ytakrim skoro zhe mesto pod wodu. W znatym mjescze Miyajima je so żelesniska stażija wobschkodżiła a most pschez rjeku Hatak so wotpławił.

* **Krowa, kotrejž so stysła.** Ratař w North Wealdze bżiche swoju krowiczku na skótnych wikach jenemu kwzej z Loughtona, kotrež je hnadź 10 milow wot jeho statoka sdalene, pschedał. Skoczeczu pak so po sdaczu pola swojeho noweho knjeza njelubi; je so mjenujzy hižo dwójzy k swojemu prjedawschemu wobsedżerjej wrócżiło.

* **Najwjetschi pjenjezny transprot na swécze.** Hdyž bě zhebi kral Krósus w starym wéku nowy kralowski hród natwaricz dał, wjesechu so zho hobrże wójnske dobytki na schtyrjoch wulkich wosach, pschewodżanych je 30 wojakami, do jeho noweho bydlenja. Kak hnadne je tola tuto pschecżahowanje porunjo tajkemu, kotrež je so njedawno we Amerizy stało. Tam dosche farjadniswo statneje banki Sjednoczenych statow swoje kłady na pjenjezach a hódnostnych papjerach se stareho do noweho bankoweho twarjenja pschemjeseż. 40 z maschinitymi tżełbami wobronjenych panzerżitich awtow a wscho hromadże 250 wojakow, policistow, detektiwow a strażnikow pschewodżesche transport, hromadna summa pschewjesenych pjenjez wobliczi so na 5 milijardow dollarow. Pjecz z tutych awtow bě samo pschecżiwo plunowemu nadpadej wuhotowanych. W nich wjesesche so 1400 milijonow dollarow we złocze. Pschi tym běschtej stara a nowa banka jenoż nekotre sta metrow sdalenej. Tak drohotne pschecżahowanje swět hischcże wohladał njeje.

Do **Delnjeje Hórki.** Nawěschtk w dźenżnišchim cżišle „Sserb. Nowin“ z nowa wobkrocżi, zo wuhotuje serb. towarstwo „Radźija“ z Budyschina pola waß w Delnjej Hórzy w Nowakez hoscżenzu rjany serbski swjedżeń njedźelu 10. oktobra wjeczor wo 7 hodź. Wo kak rjane a żadne posticżenje so tu jedna, smy wam hižo natymnili. Pschejemy sebi, zo bychcże wy a też wschitzy Sserbja wascheje blizschcżeje a dalscheje wokoliny tutón swjedżeń w bohatej liczbje wopytali.

Cyrkwinske nowésce.

S Budyschina.

18. njedźelu po swjatej Trojizy:

W Pětrowskej zyrkwi ma rano 1/2 8 hodź. farat Oder wottżalne předowanje. Zyrkwinska hudźba: „To je kraśna wéz, zo temu Knjesej dźakowacz.“ (moteta wot Reichhardta); pschip. w 12 hodź. ma stud. theol. Wienecke předowanje.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź farat Siegemund předowanje. Zyrkwinska hudźba: Wulke su żołmy a schumja jara, njeboj so, twój kij je tón Knjes“ (moteta wot E. Fr. Richtera); wjeczor w 6 hodź. předowanje: stud. theol Wienecke.

W Tuchorskej zyrkwi je wjeczor w 6 hodź. spowědź a swj. wotkasanje za wožadu a towarstwo mlodych holzow, farat Menda.

Sbérka pschi wottżalnym kemschenju farara Edera we Pětrowskej zyrkwi za towarstwo wowkow, pschi słužbnych kemschenjach za Evangelski swjatk.

Póndźelu pop. 1/24 hodź. w **Naturskim** domje posledźenja popołdnischa schromadźizna wožadneho żónskeho towarstwa. Sekfanje pop. w 3 hodź. pschi Tuchorskim pohrjebnischczu (na Zyhelnischim walu).

Wutoru pop. 8/43 hodź. je w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina za njedźelnicże.

Schtwórtk pop. w 4 hodź. w evang. towarschowni towarstwo wowkow.

Tydźenšku słužbu ma w Pětrowskej zyrkwi farat Siegemund, w Marijnej-Marczinej zyrkwi farat Menda.

S Rosacza.

Njedźelu, 3. okt., wjeczor w 7 hodź.: Towarstwo młodźenzow: schromadźizna.

Schtwórtk, 7. okt., wjeczor 1/8 hodź. schromadźizna wožadneho towarstwa żonow.

S Kotez.

18. njedź. po swj. Trojizy rano we 8 hodź. němske předowanje, potom němski nješchpor za młodźinu, kotraż je w létach 1924—1926 konfirmérowana. Sbérka.

Wunoschk sbérki sandźenom njedźelu 5,55 hr. **Wutrobny** dźak a Saplacy Bóh!

Kschcżena: Edith Marianna Herzogez z Delnich Kotez.

Semrěł: Handrij Juta, dostawar renty w Hornich Kotezach, veteran z wójnow 1866 a 1870/71, 83 l. 6 m. a 17 dn. stary.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 2. oktobra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,14
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	11,80

Efekty.

Na wjeražowskej Berlinskej burzy so kursy wschěch akzijow jara powyschichu. Industrijowe posunychu po 4 prozenty a wjazy. Wobsežne wyšoko stupichu kursy bankowych akzijow, kiž so samo wo 12 proz. powyschichu. Też wójnska požčonka postupi. Wona tapiła so je 5,13¾ hr. za 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Njedźiwajzy hubjeneho wobchada z mukn bě na Barlinskich produktowych wikach tendenza wokolo połodnja jara kruta. Pschenizu derje kupowachu. Rožki polnicżejsche so malo, mjesenje pak lepschu płaczichu. S jeczmjenjom so cżežko wikowasche. Dobry wowoš namaka kupzow. Zeznamt dlaczesche wežera

w Drježdżanach

pschenizy 13,05—13,30 hr., rožki 11,15 hr. hacż 11,40 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11 hr. hacż 11,25 hr., nasymneho 9,25—9,75 hr., wowoša I. 10,25—10,60 hr., II. 8,60 hacż 8,85 št. hr.,

w Berlinje:

pschenizy 12,90—13,05 hr., rožki 10,50 hr. hacż 10,75 hr., jeczmjenja nalětnjeho 10,25 hacż 12,40 hr., nasymneho 8,60—8,80 hr., wowoša 8,60—9,15 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu:

pschenizy 12,75—13,25 hr., rožki 10,25 hr. hacż 10,75 hr., jeczmjenja nalětnjeho pak 11—12 hr., nasymneho 9—10 hr, wowoša 8—8,50 hriwnow,

w Shorjelzu

pschenizy 13—13,50 hr., rožki 10—11 hr., a jeczmjenja nalětnicho 10—12 hr., wowka 7—8,40 št. hriwnow.

w termitjownym wikowanju

za oktober: pschenizy 14,02½—14,07½ hr., rožki 11,42½—11,45 hr., wowsa pak 9,22½—9,27½ hr.,

za dezember: pschenizy 14,15 hr., rožki pak 11,50—11,52½ hr.,

za měrz: pschenizy 14,35 hr., rožki 11,86½ hacż 11,90 hr.,

za mejn: pschenizy 14,57½ hr., rožki pak 12,10—12,13¾ hriwnow.

Wiki schtwórtk w Shorjelzu.

Butra 0,95—1 hr., jeja 14—15 pj., brušnizy 50 pj., kiczowe wino 45—50 pj., žłowki 15—20 pj., bérny 4 hacż 5 pj., zbóla 7—8 pj., běły kał 5 pj., cżerwjeny 5 hacż 6 pj., kwětkowity kał 10—50 pj., morchej 10—15 pj., tomaty 15—25 pj.

Wiki schtwórtk w Khorczebuzu

Howjase mjaso 1—1,20 hr., cżelace 1,10—1,20 hr., skopjace 1,20—1,30 hr., swinjace 1,20—1,40 hr. a tyra plezisna 1,90—2 hr., šuncheny połcż 1,40 hr. hacż 1,60 hr., schmatz 1,40 hr., butra 1,90—2 hr., jeja 15—16 pj. twarohowy 30 pj., lany wotli 1,40—1,60 hr., hlimy 1,70 hr. wuhorjy 1,80—2 hr., schczuki 90 pj., karpy 1,30 hr. a mlode hołbje 70—80 pj., kury 2—3 hr., khaposki 1—3 hr., huby 1,30—1,60 hr., kaczki 1,20—1,60 hr. a karnikle 1,80—2,30 hr., kolrabi 20 pj., morchej 10 pj., jedźna loboda 15 pj., kwětkowity kał 30—40 pj., cżerwjeny 10—15 pj., běły 10 pj., zbóla 10 pj., běrny zentnar 4 hr., jabluka a kruschwy 10—25 pj., žłowki 25 pj., brušnizy 35—40 pj., kurjatka 25 pj.

Swinjase wiki schtwórtk w Khorczebuzu.

Pschihnali běchu 1378 prošatow a 198 bżhakow. Te płaczachu.

prošata.

małe	10—15 hr.
srjenje	15—18 hr.
wulke	18—22 hr.

sčhaki:

małe	22—40 hr.
srjenje	40—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Wiki wužitkowcho skotu wežera pjatk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 406 bejnych a wyschkoschczelnych krutow, 98 cżelatow, 16 wołow do cżahanja, 31 bykow a 34 prósnikow.

Młode bóiki a žuczelne krawy płaczachu

1. druzinu	460—570 hr.
2. druzinu	300—430 hr.
3. druzinu	250—300 hr.

Sstuczelne jałowje:

1. druzinu	300—460 hr.
2. druzinu	220—280 hr.

Wubrany rjany skót bě pytnycze drohi. Byki, prósdnicy ke kormjenju a wjasanju 42—46 hr. po zentnaru žiwoje wahi. Wiki słabje bżechu.

Konjaze wiki wežera pjatk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 500 koni. Te płaczachu:

1. kajkosce	1100—1400 hr.
2. kajkosce	800—1000 hr.
3. kajkosce	500—800 hr.
Dobijacy	100—400 hr.

Rjane konje wschu hischcże drohschche. Wiki słabje bżechu. — Wot 3. hacż 5. oktobra wotmeje so tam prenja němskostatna wustajenja za płahowanje koni a wužitkowcho skotu.

Sso pytaja:

Holza za dom a k poskužowanju hoscżi w „Sachsentreue“ w Kamjenzu.

Holza za dom, Kutschkez herbjo w Kunnwadze.

Pjekarski, Hermann Jäger w Biskopizach na Zyrkwinej haży 16.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo pe tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	1. 10.	30. 9.		1. 10.	30. 9.
Pšenica	258-261	258-261	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	210-215	205 215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. ječmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
nas. ječmjeń	172-176	170-175	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	173-183	170-183	zeradella	18—20	—
kukurica	185-187	184-186	raps. wosušk	14,80	14,60
pšenič. muka	37-38,00	37-38,00	lany wosušk.	18-19,10	19,10
ržana muka	30-32,00	29-32,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bérnj. kruški	19-20,00	18-19,00
ržane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,90
raps	310	310	ržana słoma	0,95-1,85	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	jowsowa „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Drježdżańska burza.

Pšeńca	261-266	bérnjace kruški	20,50-22,25
rožka	223-228	pšeńč. wotruby	9,80-10,40
nalětni ječmjeń	220-250	ržane wotruby	10,00-12,50
nazymsk. ječmjeń	185-195	pšeńčna muka	41,00-43,00
wows	205-212	ržana muka	33,50-36,50
čefwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	*300-310*	*pjeluški*	*35,00-36,00*
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,60-36,00
suche truhanški	11-11,50	cokrowe truh,	16,00-19,00

Wične płaczizny w Budyšinje.

2. oktobra 1926.

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaczizna	najnišša płaczizna
Pšenica, nowa	73 kilo	13,25	13,50
Rožka, nowa	70 „	11,20	11,40
Ječmjeń,	50 „	11,00	12,00
„ nazymski	50 „	8,50	9,00
Wows	50 „	8,25	8,75
„ nowy	50 „	—	8,25
Raps	50 „	—	—
Běrny, nowe	50 „	3,25	3,50
Butra	1 „	4,40	4,60
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maš. młóč., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ „ k zasł.	50 „	1,20	1,40
„ z opami młóčena	50 „	2,20	2,60
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Ržana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pšeńčne wotruby	50 „	6,25	6,75
Ržane wotruby	50 „	6,50	7,00
Jeja	1 štk.	0,14	0,15
Prosata 697 štuk	1 štk.	12,00	25,00

(Za lěpšu tworu wyše płaczizny.)

Drobnowikowanske płaczizny w Budyšinje.

2. oktobra po hamtskim postajenju

Wšě płaczizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše. płaczizny hr.	najwyš. płaczizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,20	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,54	0,58
Ržana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,10	2,20
Sušeny połč	1 „	3,—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,14	0,16
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	0,66	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

Wične płaczizny wčera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Łudżu za 1 centn.
Pšeńcu	12,75—13,25	12,50—13,50
Rožka	10.25—10,75	10,25—11,00
Ječmjeń	9,00—10,00	10,50—12,00
Wows	8,00—8,50	8,00—8.70
Syno	3,50—4,20	3,50—4,50
Słoma z maš. młóč.	1,20—1,30	1.10—1,40
Słoma k zasłanju	—	—
Słoma z ruku młóčena	1,80—2,50	1,80—2,00
Běrny poła ratarja, nowe	4,50—5,00	3,50—4,50
„ hač na železnicu	—	—
Butra	1,70—2,00	1,00—1,15
Jeja	0,14—0,15	0,15—0,16
Pšeńčne wotruby	—	6.20—6,60
Ržane wotruby	—	6 30—6,70
Pšeńčna muka	—	23,00—23,75
Ržana muka	—	16.50—17,50
Prosata, wulke	—	—
„ srjenje	—	—
„ małe	16—22	—

* **Spjazy lawniży.** Barlinski žurnal bě njedawno přez-dawšeju wjednikow dźěłarnje „Vomag“, Artura Kramera a Raischkowskeho dla jebanjstwa sažudźił. Kramer bě dwě lěće jastwa dostał. Lědom běšche pschedbyła wu-žud wojsewił, sawoła Kramer so žuneo: „Kak móžeše dha nje sažudźić, hdyž tamle sady tón lawnik pschego hischeše spi!“ Wopraudźe wuhladachu tam lawnika, kiž bě sebi krucze wuženk. To wuži Kramer, so by hnydom powołanje sapodał, tak so dyrdźeše so zyły prozeß wojpje-łowacz.

Hamtske wozjewjenaj z Budyšina.

W měšćanskej hłownej kenzlji (na radnizy wo 1 schodźe) wuleja cźišła 55 prěnjeho dźěła a 38—40 druheho dźěła němskostatneho sakoiskeho kopjena a cźišła 31—33 sakoiskeho kopjena w běhu bliźšich 14 dnjow k nutsphladnjenju sa kóždeho.

Měšćanska rada.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Dźěło sa wukrajnych rataršich dźěłacerjow w lěrze 1927

Po postajenju knjesa presidenta němskostatneho dźěłowe-ho sarjadnistwa wo pschijimanju a pschistajenju wu-krajnych dźěłacerjow a w pschesenoseji i Delnjoschlesyn-skim krajnym dźěłowym hamtom (krajnym hamtom sa poštrědowanje dźěła) namołwjam rataršich dźěłodawarjow, kotiž chcedźa tež w lěće 1927 wukrajnikow pschi-stajiš, so bychu hač do 15. oktobra t. l. pola sjawneje dźěłowneje sarabjerne we Wojerecach namjet wo dowol-nosć na pschedpisanym namjetowym formularu stajili. Formularny šu na dźěłowej sarabjerni sa sarunanje žamtneje płaćizny dóstacz.

Dokelž je knjes president němskostatneho dźěłowego sarjadnistwa sa pschichodne lěto najwyschschu ličbu pschi-wolenych dźěłacerjow wo 39 proz. porno lěcu 1926 sniži, namołwjam, so by so w namjetach mjenje wukraj-nikow sa lěto 1927 požadało. Jako narunanje sa wukraj-nikow dyrbja so bóle hač dotal němscy dźěłacerjo pschi-stajeć. Je-li nuzne, maja so namjety na poštrědowanje sjawneje dźěłoweje sarabjerne stajić.

Pokasuju dorasnje na to, jo tukhwilnje płaćazge dźě-łowe dowolnosće so 15. dezembra t. l. skónča. Tehdy maja so wukrajni rataršy dźěłacerjo, tak daloko hač wuwobodźenišce wopišmo njewobsedźa, i dźěła puschćić.

Termija k sapodaću namjetow, 15. oktobra 1926, ma so na kóždy pad dźerżeć. Sa sapodźane namjety je strach, so so dla pschekroczenja najwyschscheje ličby njewobkedź-buja, nimo toho powyscha so, na czoż hlischcze wošebje pokasaju, sa tajke njedyrbpowne namjety sarunanja, kiž krajny dźěłowy haut sběra, kježro jara.

Sarunanja so poprědka njesběrata, ale krajny dźěłowy haut wunoschi sarunanjow po stówżenju jednanja pola dźěłodawarja pschi pschipósłanju rosćuda i dobrerku (Nachnahme) sběra.

We Wojerecach, 29. septembra 1926

Pschedbyła sjawneje dźěłoweje sarabjerne. Dr. Lenoir

Nasymske wubranje 15—.

Lětuše nasymske wubranje termije ja plahowanske byki, kundroży a kosoły wo 2., 3., 4. a 5. wotrjeżu wot-měja so na sćěhowazych dnjach:

6. wotrjeż.

Póndźelu, 4. oktobra 1269, dop. we 8 hodź. w Parzo-wje, 1/29 hodź. w Bjesdowach, 3/49 hodź. w Mlunju, 3/10 hodź. w Sabrodźe, w 10 hodź. w Nowej Wsy kral., 1/11 hodź. w Sprejach, 1/11 hodź. w Drěwi, we 11 hodź. w Nowym Měsće a 1/12 hodź. w Bórtu.

2. wotrjeż.

Wutoru, 5. oktobra 1926, dop. 1/48 hodź. w Židźinom, 1/48 hodź. w Horach, 3/48 hodź. w Nowej Luzy, 1/49 hodź. w Narcźu, 3/49 hodź. w Lubuschu, w 9 hodź. w Lejnom, 1/10 hodź. w Ptačezach, 3/10 hodź. w Cźornym Kholmcu, 1/11 hodź. w Brětni, 1/11 hodź. w Michałkach, we 11 hodź. we Wojerezach, 1/12 hodź. we Wulkim Cźišcu a we 12 hodź. w Spalach.

2. wotrjeż.

Srjedu, 6. oktobra 1926, dop. 1/49 hodź. w Lipoji, 3/49 hodź. w Njebáchowje, w 9 hodź. we Wětnizy, 1/10 hodź. w Selenym Hóšku, w 10 hodź. w Bukowje, w 11 hodź. w Cźikezach, 1/12 hodź. w Němcjeschku a w 12 hodź. w Hóšni.

4. wotrjeż.

Schtwórtk 7. oktobra 1926, dop. 1/48 hodź. w Mucźo-wje, 1/28 hodź. w Bukojni, 3/48 hodź. w Koblizach, we 8 hodź. we Wulkich Sdźarach, 1/49 hodź. w Stróži, we 9 h. w Nachlowje, 1/10 hodź. w Hóšku, 1/10 hodź. w Kocźinje, 3/10 hodź. w Ssalowje, w 10 hodź. w Schulschezach, 1/11 hodź. w Dubrjeńku, 3/11 hodź. w Cźišcowej, 1/12 hodź. w Nowej Wsy klóschtr., 1/12 hodź. w Kulowje, 3/12 hodź. w Kulowzu a w 12 hodź. w Němczach.

Magistratowe we Wojerezach a Kulowje a knježiš gmejnskich pschedstejicźerjow namołwjam, so bychu to wobšebźerjam słotu hnydom wosjewili a wuběranšku kom-mišiju w prawym czasu pschede wšu wocźakowali a tež potom, je-li dyrbjała so wuběranske komisije nětkitich wobstejnoscow dla jakomužkuli. Maja so tež ja to starać, so wobšebźerjo kosołow swoje skocźata pódła bykow a kundrowom sestajeja. Je-li gmejnski pschedstejicźerjo pschiněj njemóže, ma jeho lawnik zastupować.

We Wojerezach, 28. sept. 1926.

Pschedbyła wokrjesneho wubjerka. Dr. Lenoir.

Za nazymski a zymski čas

poskićam swój wulki skład:

Ulstrow, Šwedskich mantlow, paletofow, Mnichowskich kosmičkatych mantlow, kontinentalskich gumijowych mantlow, njepřemokacych kabatow, sportsk. jupow, woblekow, zamkarskich woblekow, kholowow, lacow, štrykowanych jakow, kalmukowych kabatow, košlow, spódnich kholowow, zokow, kłobukow, čapkow atd. dobrych a najlěpšich kajkosćow po wosebje tunich płaćiznach.

Cyle wosebje tunjo wulku dźělbu zymskich mantlow.

Pětr Hančka w Kulowje *na Budyšskej drózy čo. 4*

Wosebity wobkhod za nowočasnu mužacu a hólcacu drastu.

Princeske suknje ze šérok. wušiwanjom jenož **8 hr.**, **kopřiwna 40 pf.**, **twjelki 50 pf.**, **štryk. wolma, bar-chentowe mužace košle 2.50 hr.**, **kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunje płaćizny jenož na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Mellor“** z mosaznym bubenom, a nowosłóbornymi žlźičkami

Dźens najhóle wudokonjana centrifuga.

Podawa so po 12 měsačnych wotpłaćenjach.

Wšě ratafske mašiny a narunańske dźěle ma na składze.

Mašinska dźěłarnja a wikowańnja

Arnošt Falting w Njeswačidle.

Korta za skót

we wšěch družinach a we wšěch wulkosćach, kaž tež

konowe roły a šamoty

poruča po najtuńšich płaćiznach

C. Schneider w Budyšinje

na Walskej drózy čo. 41.

Słomu

z wumašinu kaž tež z cypami mlóčenu kupuje stajnje po wšěch dźělbach

August Hepper w Budyšinje

Telefon čo. 3258.

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

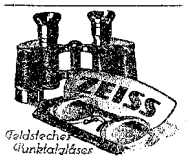

Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 20

BAUTZEN MEISTERHAUS

Ložowe šaty běłe a pisane najlěpša kajkosć O. Jäckel na Mollk. drózy 31.

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe aparaty

a wšě wěcy za atěramske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mjeńcel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotdaći wócywustojuja a najspěšniše.

Njewuběrane běrny

módre Odenwaldske Pomnerske Industrij

předawa po wagonach

Paul Bennewitz

w Budyšinje.

Telefon čo. 2076.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po **4 pj.**

papjerowy wotpady po **3 pj**

lapy, bleše běłeho wina

bleše čefwjeneho wina

ektowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a atare metale** jenož na wupokaz wyšnjosće.

Popp na horańcersk. hasy 18 telefon 3427.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w **spańskich jstwach, bydleńsk. jstwach, kuchiniach a stólcach, sofach a šezelongach**

po přijomnem dźělbn. płaćenju.

Tunjo! Dobre!

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeća piwarnje

Košle žonjace kholowy lěhanske jaki tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11

Specialist nowočasneje wóčneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 6.

Kóždu sobotu 8—6 hodź.

kožuce karnikiace, **zaječe a wšelake druhe kože a kóżki**

kupujetaj stajnje po najwyšších dnjowych płaćiznach.

Kießling & Erdenberger

w „Połmańcu“ w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy.

Wupjerki ložowe šaty pisane a běłe tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Jězdne koła też z rukowanjom jara tunjo **Max Seifert** w Budyšinje na Kamjeńt. hasy 29

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kuihičišćerńja

w Budyšinje.

Wot **soboty 2. X.** mam wulki transport rańšo-pruskich

kruwow a jałojcow

jara tunjo na předań

Hermann Priemel w Kulowje

Telefon čo. 4. wikowař z plahowanskim skotom.

Feiridlowe přestajomne

komoty

za woły a kruwy

kupujeże jenož wopraudźite

w Bolbinje

(Taubenheim a. d. Spree)

abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosnych wikach.

Jenož twora přinjeje zjadowanje, lěta dołho 100 króć wupruhowana.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507

Filialcy we Wojerecach a w Khočebuzu.

Telefon 3506 a 3507

Agentury: w **Khróšćicach** pola knjeza **M. Černaka**
w **Kulowje** pola knjeza **Oty Bulanga**
w **Rakecach** pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w **Nowem Měsće** pola knjeza **W. Kowalika**
w **Hrodźišću** pola knjeza **M. Pawlika**
we **Łazu** pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać

Zadanja pjenjezy wot 1. hapryje l. l. ze 4 1/2—8 procentami. Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženju

2. přiloha k čisłu 230 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 2. oktobra 1926

Wupisanje stipendijow za katolskich studowacych.

I.

Čis. 371.233 ac. 1926 / 15—A 1247

Wupisuje so studentska fundacija Jurja Šimana, a to 12 městnow, kóžde z lětnym wunoškom po 2000 krónow.

Prawo na tute stipendije maja studowacy romsko-katolskeho wěrywuznaća, pokhadźacy z Hornjeje Łužicy, w prěnim rjedźe z krejneho přećelstwa bratrow Šimanow. Z druhich žadaćelow změja prědnosć ći, kotřiž chcedźa so duchownomu stawu wěnować a pozdźišo we Łužicy skutkować.

Wuměnjenje za wužiwanje fundacije budźe, zo žadaćel studuje w Prazy na wustawje z čěskej wuwučowacej rěču, na kotrymž so jenož studentske fundacije wužiwać hodźa, a zo je łužisko-serbskeje rěče mócny. Njebudźe-li dosć žadaćelow mužskeho ródu, móža pod samsnymi wuměnjenjemi też holcy stipendije dóstać.

Žadaćeljo njech podaja swoje próstwy, připoloži-wši křećeńske a domowske wuswědčenje, wopismo wo zamožeńskich wobstejnosćach, wopokaz wo znaću łužisko-serbskeje rěče a studijne wuswědčenja z poslednjeho studijneho lěta, ći z krejneho přećelstwa nimo toho porjadnje zestajany a zarjadniscy wobkrućeny rodokorjeń do 10. novembra 1926 Zeńskemu zarjadniśtwu politiskemu w Prazy.

W kóždej próstwje njech s jasnje wupraji, hač žadaćel abo jeho swójbni hižo někajki stipendij a kajki wužiwaja abo hač traš žanu druhu podpjeru.

W Prazy, 21. septembra 1926.

Zeńske zarjadnistwo politiske.

II.

Čis. 371.231 ac. 1926 / 15/A 1250 ac. 1926

Poskića so stipendij P. Jakuba Antonija Kiliana, lětuše 270 Kč.

Prawo maja

1. Potomnicy z krejneho přećelstwa założerja, a to Jurja Kiliana a jeho mandźelskeje Madleny, rodź. Nikoleidec, kotřiž we Łužicy abo we Drježdźanach bydla, po blizkości přećelstwa a po khmanosći.
2. Njeje-li tajkich, krejni přećeljo założerja, a je-li też tych,
3. swakowstwo założerja.

Stóž pak chce z krejneho abo ze swakowskeho přećelstwa měć prawo na stipendij, dyrbi we Łužicy bydlić.

Njejsu-li žani žadaćeljo z přećelstwa, móže so stipendij přizwolić też druhim, jeli dopokazaja, zo we Łužicy bydla.

Próstwy z připoloženymi dopokazami na prawo, stipendij dóstać, t. j. křećeński list, wuswědčenje potrěbnosće, poslednje studijne wuswědčenje, domowski list a trjebaj zakóńcsera wustajeny rodokorjeń abo wupokaz, zo we Łužicy bydla, njech so zapodaja hač do 10. novembra 1926 na Zeńske zarjadnistwo politiske w Prazy a njech so w nich naspomni, hač žadaćel abo jeho swójbni hižo žadyn stipendij a kotry wužiwaja.

W Prazy, 22. septembra 1926.

Zeńske zarjadnistwo politiske.

III.

Čis. 371.232 ac. 1926 / 15/A 1248 ac. 1926

Wupisuje so stipendij P. Měrćina Ferdinanda Brückнera z Brückensteina, lětnje 264 Kč.

Na stipendij maja prawo:

1. Studowacy z krejneho přećelstwa założerja; hdyž tajcy byli njebychu,
2. młodźency z Kulowskeje wosady w Hornjej Łužicy; njejsu-li też tajcy, potom
3. druzy studowacy, pokhadźacy z Hornjeje Łužicy.

Studowacy z přećelstwa móža stipendij wužiwać za čas gymnisialnych a wyššich wědomostnych studijow, bjez toho, zo bychu wjazani byli, so duchownomu stawu wěnować.

Bohosłowcy pak móža stipendij wužiwać hač do wuswjećenja.

Kotřiž z přećelstwa njejsu, móža stipendij wužiwać jenož za čas gymnasialnych a bohosłowskich studijow.

Próstwy z připoloženymi dopokazami na prawo, stipendij dóstać, t. j. z křećeńskim listom, wuswědčenjom potrěbnosće, poslednim studijnym wuswědčenjom, domowskim listom a trjebaj zakóńcsy wustajenym rodokorjenjom, njech so podaja do 10. novembra na Zeńske zarjadnistwo politiske w Prazy. We próstwach njech so naspomni, hač žadaćel abo jeho swójbni hižo žadyn stipendij a kotry wužiwaju.

W Prazy, 22. septembra 1926.

Zeńske zarjadnistwo politiske.

IV.

Čis. 371.230 — / 15/A 1249 ac. 1926

Wobradźi so stipendij P. Jana Jurja Jězorki, lětnje 70 Kč.

Prawo na stipendij maja:

1. Młodźency z najbliššeho krejneho přećelstwa założerja,
2. potomnicy jeho krejnych po mječu a přazlicy,
3. kotřiž su ze swakowstwa założerja, a skónčnje
4. hdyž by tajkich njebyło, druzy k studowanju khmani młodźency z prjedawšeho knježeństwa klóštra Marijineje Hwězdy we Łužicy.

Prawo maja jenož katolikojo.

Próstwy z připoloženymi dopokazami na prawo, stipendij dostać, to je křećeński list, wuswědčenje potrěbnosće, poslednje wuswědčenje studijne, domowski list a trjebaj zakońcsy wustajeny rodokorjeń njech so podaja do 10. nov. 1926 na Zeńske zarjadnistwo politiske w Prazy. Žadaćeljo njech w próstwje naspomnja, hač hižo sami abo jich swójbni žadyn stipendij wužiwja a kotry.

W Prazy, 22. septembra 1926.

Zeńske zarjadnistwo politiske.

Přispomnjenje:

Kaž je z předstejacych wozjewjenjow Zeńskeho zarjadnistwa politiskeho w Prazy widźeć, je čěskosłowakske knježerstwo w Prazy to, štož je po předaću a wotstronjenju serbskeho seminara tam ze starych fundacijow hišće zwostało, w duchu tychle fundacijow tak zarjadowało, zo móža so z teho katolskim studowacym stipendije wudźělić. Wšo hromadźe wučinjeja tele stipendije lětnje 3075 hr. abo 24 604 Čk. Z tym budże wobdarjenym serbskim młodźencam zmóžnjene, studować. Po potrěbnosći móže jedyn studowacy też dwoje stipendium dóstać. Wšitkich starších a wosebje też knjezow wučerjow činimy na tele stipendije kedźbnych. Maja-li wobdarjene dźěći, kotrež bychu rad studowałe, njech je na studije pósćelu. Byrnjež kludźi byli, za nje je staranc.

Kotřiž hižo studuja a bychu wupisane stipendije wužić cheyli, tym njech je z tutym zdźělene, zo próstwy na „zemską správa politická v Praze" přijima towarstwo „Adolf Černý" w Prazy (kmjez VI. Změškal) a towarstwo „Łužiska Serbowka" w Khróšćecach (farar Jakob Šewčik). Tam maja so prósty najpozdźišo do kónc oktobra wotedać. Wuswědčenje, hač žadaćel serbski móże, wustaja jenož „Łužiska Serbowka". jš.

Pjenježna žeńtwa.

Mam w Brasiliśej wuja, j mjenom Pawoł, tiž wulke kofejowe plantaje (pola) wobjedźi. Njejsym jeho hišće žanje widźał. Bóh dał, jo też tak wostanje. Jeli trašch mojemu wujej na myšle pjchnidźe, do Europy po wróćicj a nje wopytacj, dha by to moje najwětšiche njeswoje było. Ale myšlu jej, jo to cjinicj njebudże, dokelj njeje žadyn pschecjel wotsudneho puczowanja.

Je hewak też trochtu dźiwnuschi cjłowjek. Pjenjesy ma kaj žyna. Ale je ztupy a twjerdy kaj sejsuschena koja. Je zjyła njemóžne, jej wot njeho něchto pojěcj, byrnjej wjazany milijonar byk. Ssym w tym hižo posprytu cjinił, ale pschejo podarmo. Mje wotpokasa.

„Pjenjesy," tak pišasche mi, „mójesch wote mnje jenoż potom dóstacj, hdyż słónczne sapoczinjasch, porjadny cjłowjek być."

Pod porjadnym cjłowjekom mój wuj jenoż wo ž e n j e n e h o cjłowjeka měni. Maudźelskeho s dźěćimi. Kaž by to tak lohko było. Někotrychžkuli to ženje njenawuknje a wostanje stary hólc cjaš žiwjenja.

Jenoho dnja, hdyż běsche nuša najwjetscha, napišach wujej, jo žym hebi słónczne wotmyslił, do zjwjatoho manželstwa sastupicj. Pósłach jemu pjecza wobraz mojeje njewjesty. To běsche nekajka fotografija z lěta 1870, kotruž žym nědźe namakał. Tuta holcka, kotraž je drje mjes tym wowka abo znadź hižo mumrěła, lubjesche go mojemu wujej jara.

„Cjini wurjadnje dobry a salidny sacjišchcj," pišasche mi, „dokelj bohudźakowano go po modernym njedrasći, ale zjwoju rjanu serbsku drastu nošy. Listow pschipołoži schet na pjecj stow jendźelskich puntow. Cjaj žluba trajesche zunje tak dotho, kaž tute pjecj stow jendźelskich puntow dobasahachu. So by sacjišchcj na wuja hišcze lepschi był, dach mjesi njewjesće mjeno Khata. Hdyż běchu pjenjesy ke kónzej, wotmyslich jo wożenicj. Podach do Sserbskich Nowin nawěschčik, kotruž wozjewi, jo žym go z Khatu Ssuchej wożenił. Tute cajšo „Nowiny" pósłach z rjanym listom mojemu wujej. Wuj twitowasche moju njewjschdomu kroczel i mnohimi dobrymi radami a pschipołoji tón krócz tyšaz jendźelskich puntow, kotreż jej na Serbšej banzy wunjenichi.

Tyšaz jendźelskich puntow — to je zyła hromadka pjenjes. Někto sa tym pschijidźech, jo žym go s pjenjesami wożenił. To kóždy njedokonja. Kaž wschu na dwječe, maja też tyšaz jendźelskich puntow někdy kóuz.

Dokelj běch někto wożenjeny, tuž tej dalsche konselwenzy z toho sezahnych. Tak buch tej z nanom. Tajke něschto runje cježko njeje. Schtoż mje naitupa, trjebach jeno, so bych wuspěcha měł, nawěschčk do Nowin stajicj, hdyż porod žyłneho hólcjka wosjewich. Hacj jeho tej wobraźdže mam, to móże nakładej Ss. N. wschu jene być, a tej knjesej Jankej, kij hischcze žam žanoho nima. K cjesći mojeho wuja njenowach jeho wjeso Pawoła.

To namolwjesche jeho, mi najwutrobnjische zbožopischeza wupraji a dalschi schet na tyšaz jendźelskich puntow pschipóšłacz, kotreż dyrbjach do nalutowanskich knjižkow w Sserbšej banzy zapotožicj. „Sa tóžde dalsche dźěćo, kotreż žnadź sežehuje," pišasche mój wuj, „bóštanjesch dalsche tyšaz puntow."

S tyšaz jendźelskimi puntami mójesch jene zyle lěto zyle derje žiwy być. A běch to też. Pjecza mje mój žym jesiwjesche. Swjetscha je to w žiwjenju nawonk. To budże kóždy frosemicj, go žo mi ta wěš lubjesche. Lědy běsche lěto wokoło, mějach žadosć sa zwójbnym pschisporjenjom. Tak też cjinjach. Tón ras dari mi žona holcjku a dach ji mjeno Hiža.

Mój wuj dźyschche j wjeseschosću j khežli wujěcj. Wupraji zwoje pschipósłnacze, go žym takle solidny a da mi dobru radu (pschi tom pschipołoji schek na dalsche tyšaz puntow), na najtuljenym puczu dale kroczicj. To jemu pschišłachach. A dźerżach zwoju pschišłahu. Prjedy hacj běsche lětko nimo, bě tu sajy pschirost. Tón ras mějach dwójniki a pschinjeseschtaj mi dwaj tyšaz jendźelskich puntow. Wot toho cjaša wobradża mi njebeža kóžde lěto jene dźěćatko a mój wuj (tiž Pawoł rěka a wulke kofejowe plantaje w Brasiliśej wobjedźi) kóždy ras schek na tyšaz jendźelskich puntow. Kelko dźěći hižo nětko mam, njemóžu j wěstoscu rjej. Ale prěni duzent budże drje polny.

Tute dźěći, kotrychž go swježelu, jeziwja mje wulkotnje. Ssym žej pjenjesy na bok położił a móju nětko na wopraudźitu jenitwu žej myślicj. Wšito njewosmu žej zann žónitku j lěta 1870, ale tajku młodu a rjanu. To móju žej pschi žwojim bohatstwje nětkole bowolicj a moja Lenka hižo dawno na nnje cjaka. Wšito, schtoż žym žworal, wo tom niczo njewě. Njeżmě też.

Strach mam jenoż, so wuj ras do Europy pschijidże a mje wopyta. Schto cjinju potom, hdyż chże moju cjrjódu dźěcji widźecj, kotruż nimam? Potom drje njebych po nim niczo wjazy dźědźił, hdyż pschoni, kaj žym jeho wobschudźił a sjebak. Nadźijomnje njepschidże. Nó, karan tak dotho k studni chodźi, dóniž wuschko njeschubi. A pschilježnosće tu tola jenoż žu, jo je wutrjebasch. Hłupy bych był, njebych-li je wužił.

Přilopk.

* **Sašo staru Gutenbergiku bibliju do Ameriki pschedali.** Tśiwjasstowa Gutenbergśka biblija na pergamenće, kotraž go we wobjedźeństwje benedikttinskeho klóšchtra w St. Paulo pola Celowca (Klagenfurt) thowasche, je go do Newyorka wěstemu dr. Vollbehrej sa 175 tyšaz dollarow pschedała.

* **Wschódnje wotoko equatora.** Wschódnje žu wobthadne letadła Němšeje powětroweje Hanzy w měšazu augusce na porjadnych cjarach, kotrychž bě na kónzu měšaza 64, wschо hromadże 38 345 kilometrow lećzałe. To je 2000 kilometrow wob dźeń wjazy hacj w měšazu julišu. Pschilićzijmy hischcze cjornu licžbu wobžebitych sljetow, tak go pokasa, jo Hanša je žwojimi 120 letadłami wschódnje pschitrunajomnje žwět pschi equatoru wobléczi. W měšazu augusce žu wschć letadła potajkim 1 milijon kilometrow lećzałe. Licžba wschódnje dokonjanych startow a pschistajenjow twicžinjesche 7 300.

* **Kapała jako pschedawarnja nowin.** W tak mjenowanej „Lećznej jahrodze" w Leningradze namaka go historiske městno, na kotrymž Karakošow na zara Alexandra II. attentat tkući. Karakošow wutřeli na zara, nimodnuju pschekapa pak torhny jeho ja tuku a tak kulka mišny. Na městnje attentata natwari go k dopomnjeću na wukhowanje zara mała zyrkwiczka. Nětko so tute kapała po powěsćach ruskich nowin do pschedawarnje nowin pschetwari.

* **45 000 lirow ja Napoleonowy tij.** Wojak 15. artillerijskeho polka Bonapartowcho wójsła j mjenom Auguste Dupont, sabćrasche go w dolhej thwili po bitwje pola Arcole j tym, so je žmjertncho sela, kotreż w Italskej na wulki kerk trośe, tij wurěsowasche, kotrehoż pschimadło wuras mjeswoca dobyczerskeho generala pokasowasche. Po štronach tija běchu pschedstajene epizody j bitwy pola Arcole. Tutón tij dari Dupont Napoleonej, kotryż j nim thodźeschе, tak dotho hacj w Arcole pschebywasche. Potom pak wostaji jón w domje, w kotrymž tehdom bydleschе. Swójba wobjedźerja thеje thowasche pak dopomnjeńki ledźóliwje. Nětko je tij wikowar še starožitnosćemi w Trieście za 45 000 lirow kupił.

* **Nowa wichorowa katastrofa. Veracruz w Mexiku sniczene.** Kaž go nětko hakle zdźeli, bu město Veracruz wutoru rano j wulkim orkanom domapytane a štoro dopołnje sniczene. S dobom powodźichu nawalne žołny zyle město hacž do opołdra metra wyšoko. Schkoda wobliczi go po dotalnych powěsćach na 5 milijonow dollarow. 15 wosobow go tepi a wjele go cježko srani. Telegrafy a telefony mjes Veracruzom a Mexiko-City žu pschetorhnjene. Cjahi móža jenoż hacj do stazije Laredo 25 kilometrow k wjecžoru Veracruza jěsdźicj. S wichom je go też wjazy tódžom w pschišławje podnuriło. Milinarnja dyrbjesche pschestacj dźełacj. W nozy cjahacha rubjene zwołby rubjo po městze.

* **Też połnócne Mexiko cježko domapytane.** Też po połnócnym Mexiku je wichor sakhadźał, kotryž je wschón wobthad sastajił. Orkan pschewodźaze jlíwki ju wjele thežow podmlékle. Wschć rěki maju wulku wodu. Wjele małych wjesiow je woi wschcho žwěta wotrěsnjenych a wo jich wobydlerjach nimaju žanych powěsćow. Po powěsćach j Augusprieta žu go wichory też na Sonorska provinzu rospołożile, hdźež je město Naco jara cjeżpiło.

* **Semjerjenje we Winje.** Kaž nowiny pišaja, je we wokolnosćach Wina, w Neunkirchenach a Termizach wcjera wjetsche semjerjenje było. Hnydom po prěnim satschanjenju žypnychu go na wjazy městnach wuhnje, jtwine durje wotprakhnychu, se sčěkow a wjerchow wotdrjebiowasche go wobmjetk. Wobydleństwo da go do hrosy. Schkoda je dosć wulka.

Listowanje.

P. N. Hdyž ma domjace maku šahrodu, dha žo na wobježdjerja wobrocšce, so hornjemu podružnikej šatasa, šmjecše a druhi njerjad ſ woknom wutichašowacš. Njej pak tam šahrodit a pada njerjad runje mérje na drohu, dha žo nadróżny porjad pschestupuje. W tym Wam radžimy, žo na polizijn wobrocšicź a kórżbu šapodacź.

C. N. Je-li Wašch kanarik nětko njespéwa, dha šawěšce lina. Poruči žo, ptačzatku łnjinu jědź dawacź, traschi jeja, wošebje cžornik a dr. Snadź hischče wjazy wot druhich shonicže, kotrež šej tež kanariki plahuja.

Do Ameriki. 1. Jednora jěsba ptačzi 115 dollarow, tam a šem wicho hrondje 175 dollarow. Nimo toho ma šo na hłowu 8 dollarow žadźicź. 2. Kauzija wot 500 dollarow ma žo jeno tehdom štajicź, hdyž chcežce tam jeno khwilku pschebywacź. Chcežce pak tam pschezo wošcacź, macže 200 dollarow hotowych pjenjes jako šwoje šwójstwo wupokašacź. 3. Kajše papjery sa šacžehnjenje do Ameriki trjebacže, shonicže w kóždym birowje, kiž žo ſ wukrajnej jěsbu šabéra. 4. Pšches Americžanow, kotrij žu tu w Němšku na khwym bycžu pschebywali, žu pschichodne parniki wot Hamburga šwjetischa wjcé wobžadźene. Nimo toho šaridže na 4 njedźele, prjedy hacź šwoje dijum bóštanjecže. Po tym móżeže Wašchu jěsbu šarjadowacź.

G. N. Je-li njemóżeže dla khorošce wjazy dźěłacź a macže šnajmjenšcha 200 tydźenšich markow na podkožku šawěšcžazeho dźěła, dha móżeže namjet na invalidnu rentu štajicź a to pola šawěšcžazeho wuštawa. Wyšokošcź renty šložuje žo po ličbje a hódnošći nalépjenych markow.

Almanater. Tuto mjeno ſa universitu wutkadźa łacžanšcžinu. Romiši pěžnjerjo dachu bohowkam šwórby (na pšch. Ceres, Venus) hušto pschimjeno alma t. r. šeſiwjena. To je žo potom na universitu pschenješko jako dawaczelki duchownje zyrobu.

A. Sch. Wumjenk (Ruhegeld) móże štatny šawěšcžišći wuštaw ſa pschiſtajenych jeno ptačzicź, hdyž je cžakazy cžaš dopjelnjeny, t. r. hdyž ſu žo na 120 měšazow pschinoschli ptačzike. Ssamo pšches šudnistwo njehodźi žo štatny šawěšcžanšći wuštaw k ptačzenju wumjenka nuščicź, hdyž šakniki cžakanšći cžaš žo dopjelnił njeje. Wulękowanje też w jenym wulękowanišchću móże žo pschewjesć, tola njeje wuštaw k tomu nuſowany. To leži w dobrej woli wuštawa. Ssy-li psched 2 létomaj w jenym šanatoriju žo wulękował, dha móżeže tohodla nowy namjet pola štatneho šawěšcžanšćeho wuštawa na lękowanje štajicź. Dowolnosć k tomu wotwišuje wot lękarskeho wopišma. Doporučimy Wam, žo lękarja woprašchecź, hacź by tajke wulękowanje pschi Waſchej khorošći wuſpěch mělo.

F. B. Waſcha šotra móże šebi wot šarſcheju njewješcžinu nadobu žadacź, jeli žo wuda a šarſchej po šwojich hoſpodarſk. wobſtejnoſcžach to šamóžetaj (§ 1620 štat. ſak. knihi). Sa šwoje domjace dźěło njemóże dźowka šebi nicžo žadacź, hdyž žo w tym nicžo wucžitniko a poſtajiko njeje (§ 1617 št. ſ. k.).

B. Sy. Porto šebi po naschim měnjenju wotcžahnyć njeſmjeże. Po § 270 štat. ſak. knihi ma podružnik wotnajerjej podružny pjenjes na šwoje khóšty jemu jón pschipósłacź, hornjeż ſ póštom bytło. Po Waſchim rosrišanju njetrjebacže naštate khóšty prawišnika płacžicź, dokelž bo njeješce po rospišanych wobſtejnoſcžach ſ podružnym pjenjesom dlik. Pšcht 100% wucžini podružny pjenjes 16,25 hriwnow. Tak macže prawje. Pšchi 105% wucžini 17,06 hriwnow.

M. Z. To měnjenje je zyle wopacžne. Schtož šcže šakaſak a to ſe šwojim podpišmom wobtrucžił, dyrbi žo też bracź. Wotpokašacź móżeže jeno tehdom, je-li šcže pschi šakanju to wošebje šej wužadał a na šakanju to też šteji. To drje šcže ledy cžinik. Dha Wam nicžo druhe njeſbywa a dyrbicže twory pschiwiſacź. Něchto druhe je, je-li je pschekupz pod wujebanštimi wuměnjenjemi Wam twory poručił. Je-li móżeže to dopokašacź, dha móżeže pschipósłanku wotpokašacź.

S. T. Shromadny teſtament nicžo njepłacži, hdyž je žo mandźelſtwo šudniſaj roswjašało. (§ 2268 štat. ſak. knihi). Dokelž ſakoń ſhromadny teſtament jenoż ſa mandźelſtich pschida, je potajtim wobſtacže mandźelſtwa ſałoſk tajcheho teſtamenta. Hdyž tutón podłoſk wjazy njewobſteji, ſhubi wěſo też teſtament ſwoju płacži woſcź.

N. T. Po § 25 wotnožka 2 nahódnoſtneho ſakonja ma dołžnik prawo, nahódnoſtny pjenjes ſ danju po ſſmežnym wupowědženju hižo do 1. januara 1932 ſapłacicź. To płacži też ſa pschedležacy pad. Waſche ſpjecžowanje tohodla ſaneho ſmyſła nima. Wumjenjenje, ſo mohło žo nahódnoſcženje pschikodnje hinak ſarjadowacź, móżeže wón dołžnikej cžiniccź. Hacź žo to dopjelni, je potom druhe praſchenje.

R. W. Najwyſchſcha ſadźba, kotruż móża ſej dźěđžinu (herbojo) ſa ibytnu hypotheku žadacź, je-li ſu žej wyſchſche nahódnoſcženje ſadali, a to do 1. 4. 1926 na ſudniſtwje woſſewili, wucžini 100 proſ. Hacź móże to waſche hoſpodarſtwo ſnjeſcź, na nahódnoſtna inſtanza poſtajicź. Dołh ſa twory na žo pſchi dołhim cžakanju ſnadź jako ſamoſna ſałožba (Vermögensanlage) wobhładowacź a ſdima ſ 25 prozentami nahódnoſcžicź, potajſim ſ 250 ſt. hriwnami.

D. N. Sčłowo „Globetrotter" wutkadźa ſ Jendźelſkeho a wosnamjenja ludźi, kiž po dźěłach ſwěta wokoło puczuja a kotriž zyle na ſchporotne waſchnje to pěchi, pak ſ kołesom, autom abo ſ nékajſim druhim jěźidłom to cžinja a po nich wokoło ſwěta puczuja. — „Truſt", tehoruja jendźelſke ſłowo nałožowaſche žo k prénjemu raſej pſched 45 létami w Ameriju, w pošledniim cžaſu też we Němſkej a druhich krajach, kotrijž tutu formu ſa ſwjaſki wjeſwiązorych akzijowych towaršſtwow (industrialnych a pod.) nałožuja a wſchěch do zeutralneho druſtwa ſwjaſaju, we kotrymž ſobuſtawy ſwoju woſebitu eſiſtenzu dyrbi wobſchowaja, ale wjeſownje wſchu ſamotnoſcž ſhubja. Woſebje w Ameriżu ſu truſty ſara wuwite (na pšch. żelezny, petrolejowy, kołeſarſki, automobilny — Ford atd.).

P. S. Dokelž Waš ſajimuje, ſo žo hypotheka też w ſapiſu leżownoſcžow wuſchmórnje, trjebacže k tomu dźěđžinkeho wopiſma (Erbſchein) jako wupokaſ, ſo ſcže dźěđžiny wobžedźerja. Wěſo naſtanu ſ tym wudawki. Njechacže ſej te, k cžemuż ſcže winowaty, cžiniccź, dha měſto wuſchmórnjenje łukhwilku wostacź. Je-li chcežce raſ leżownoſcž dźěđžicź, budże tamne wopiſmo tola trěbne. Dha drje je wſcho jene, hacź je nětko abo po dójſcho ſej wobſtaracže.

Železniski jězdny plan. — Płaćacy wot 3. oktobra 1926.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	3.15		5 44	6.16	7.18	8.59	9.22	9.48	11.32	12.34	1.35	2.59	4.32	5.14	7.08	8.24	9.18	9.52	10.52	12.34
„ Radeberga	3.42		—	|	7.32	|	—	|	|	—	|	4.57	5.48	|	|	9.50	—	1.06
„ Arnsdorfa	3.50		6.19	6.50	8.00	|	9.56	10.21	|	1.13	2.09	3.37	5.05	5.56	7.41	|	10.00	|	11.20	1.15
„ Wulkeje Hartawy	—		6.30	|	8.12	|	10.07	|	|	1.24	|	3.49	5.15	6.07	7.51	|	10.13	|	11.29	1.28
„ Weickersdorfa	—		6.38	|	8.20	|	10.14	|	|	1.31	|	3.56	5.22	6.14	7.58	|	10.20	|	|	1.35
do Bišlopiz	4.08		6.42	7.07	8.26	|	10.19	10.39	|	1.36	2.26	4.01	5.27	6.18	8.03	|	10.25	10.33	11.38	1.39
ſ Bišlopiz	4.09	5.44	6.44	|	8.34	|	10.21	|	|	1.39	|	4.03	|	6.21	|	10.28	|	|	1.41
„ Semik	—	5.52	6.51	|	8.41	|	10.28	|	|	1.46	|	4.10	|	6.38	|	10.35	|	|	1.48
„ Zicžerja	—	6.02	7.00	|	8.51	|	10.36	|	|	1.55	|	4.18	|	6.37	|	10.44	|	|	1.56
do Budyſchina	4.28	6.19	7.09	|	9.01	10.01	10.45	|	12.26	2.05	|	4.27	|	6.46	|	9.18	10.53	|	|	2.04
ſ Budyſchina	4.31	—	7.24	|	|	10.03	10.52	|	12.28	2.10	|	4.31	|	6.51	|	9.19	10.58	|	|	
„ Kubſchiz	—	—	7.35	|	|	|	11.02	|	|	2.20	|	4.41	|	7.01	|	|	11.08	|	|	
„ Womorz	—	—	7.44	|	|	|	11.10	|	|	2.28	|	4.49	|	7.09	|	|	11.17	|	|	
„ Wujeda	—	—	7.54	|	|	|	11.17	|	|	2.35	|	4.56	|	7.17	|	|	11.25	|	|	
do Bubja	4.59	6.55	8.08	|	|	10.29	11.34	|	12.53	2.47	|	5.07	|	7.28	|	9.43	11.36	|	|	
„ Shorjelza	5.29	7.35	8.47	|	|	10.53	12.11	|	1.16	3.24	|	5.44	|	7.57	|	10.05	12.15	|	|	

— * W nozy po njedźeli a ſwj. dniach ſaſtanje tej we Weickersdorfje 1.35.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza		4.15		5.45		7.46	8.42		11.05	12.12			2.35		4.34	6.20		7.03	8.45	12.26
„ Lubija		4.58		6.29		8.27	9.07		11.44	12.37			3.16		5.18	6.46		8.03	9.26	12.56
„ Wujeda		5.06				8.36			11.52				3.28		5.27			8.11	9.39	
„ Womorz		5.15				8.42			1.59				3.33		5.33			8.16	9.47	1.11
„ Kubſchiz		5.23				8.50			12.06				3.41		5.41			8.25	9.55	
do Budyſchina		5.31				8.58	9.28		12.14	12.57			3.50		5.50	7.06		8.33	10.04	1.33
ſ Budyſchina		5.36				9.03	9.29		12.19	12.59			3.55		5.56	7.07		8.35	10.12	1.25
„ Zicžerja		5.50				9.15			12.31				4.08		6.08			8.48	10.25	
„ Semik		6.02				9.24			12.40				4.18		6.17			8.58	10.35	
do Bišlopiz		6.11				9.32			12.48				4.26		6.25			9.06	10.43	1.49
ſ Bišlopiz	5.18	6.15	6.21			7.09	8.57	9.38	9.57		12.22		12.50		2.47	3.39	4.28	6.14	6.28			9.09	10.46	11.34	1.50
„ Weickersdorfa	5.24		6.26			7.14	9.02						12.55		2.52		4.34		6.34			9.14	10.52	11.39	
„ Wulkeje Hartawy	5.33		6.35			7.22	9.09		10.03				1.03		3.00	3.50	4.42		6.42			9.22	11.00	11.48	
„ Nemdzarja	5.45	6.33	6.45			7.34	9.20		10.19				1.14		3.10	4.02	.53		6.52			9.33	11.11	11.59	2.08
„ Radeberga	5.54		6.53			7.44	9.28		10.27				1.22		3.17	—	5.01		—			9.41	11.19	11.59	2.16
do Drježdżan-N.	6.18	6.55	7.15			8.08	9.46	10.12	10.52	10.20	1.02		1.40	1.50	3.39	4.27	5.20	6.53	7.14	7.58		9.58	11.37	12.24	2.33

S Budyſchina do Rakez a Petershajna.

S Budyſchina	4.50	6 28			7.31	9.34	11.38	2.13	4.55	6.53	10.18	10.59
„ Natarjez	4.57	6.34			7.38	9.40	11.44	2.19	5.02	6.59	10.24	11.05
„ Zidowa	5.01	6.38			7.43	9.44	11.49	2.23	5.06	7.03	10.29	11.09
„ Malešho Wjelkowa	5.06	6.45			7.49	9.50	11.57	2.31	5.13	7.09	10.36	11.15
do Radworja (dwórn.)	5.16	6.52			7.57	9.58	12.04	2.39	5.21	7.17	10.42	11.23
ſ Radworja	5.17	6.57	7.01			10.00	12.05	2.41	5.29	7.19	10.43	11.24
„ Khaſowa	5.22					10.05		2.46		7 24		11.28
„ Njeſwačkidla	5.29	7. 16.	7.12			10.12		2.53		7.31		11.35
„ Schesčhowa	5.35					10.18		3.00		7.37		11.41
do Rakez	5.41	7.28	7.23			10.24		3.06		7.43		11.47
„ Rakez	5.43		7.28			10.26		3.08		7.45		
„ Komorowa	5.50					10.32		3.15		7.52		
„ Wulkich Sdzar	5.57		7.39			10.39		3.22		7.59		
„ Hóſta	6.04		7.44			10.46		3.29		8.06		
do Kulowa	6.11		7.50			11.55		3.36		8.13		
„ Nemzowa	6.19					11.03		3.44		8.21		
do Wojerez	6.26		8.02			11.09		3.50		8.27		
ſ Wojerez	6.30		—			11.15		4.18		—		
„ Welzow	7.07		—			11.59		4.26		—		
do Petershajna	7.15					12.07		5.06				

S Petershajna do Rakez a Budyſchina.

S Petershajna						8.50					2.05*	6.40
„ Welzow						9.02					2.14	6.49
„ Wojerez						10.09					2.53	7.34
ſ Wojerez					6.45	10.38					4.20	8.40
„ Nemzowa					6.52	10.38					4.25	8.45
„ Kulowa					7.00	10.53					4.33	8.52
„ Hóſta					7.07	11.00					4.40	8.59
„ Wulk. Sdzar					7.14	11.07					4.47	9.06
„ Komorowa					7.20	11.13					4.53	9.12
do Rakez					7.27	11.19					4.59	9.18
ſ Rakez				6.31*	7.29	11.20					5.00	9.19
„ Schesčhowa				6.39*	7.35	11.26					5.06	9.25
„ Njeſwačz				6.37*	7.42	11.32					5.12	9.31
„ Khaſowa				6.46*	7.50	11.39					5.19	9.38
do Radworja	6.32	6.51*	7.55	10.41*	11.43	1.12*	2.15	5.23	6.10	7.14	9.42	
ſ Radworja	6.34	6.53*	7.58	10.43*	11.44	1.13*	2.18	5.24	6.11	7.18	9.43	
„ Mal. Wjelk.	6.44	7.03*	8.08	10.53*	11.56	1.22*	2.30	5.33	6.21	7.28	9.52	
„ Zidowa	6.51	7.10*	8.14	10.59*	12.02	1.29*	2.36	5.39	6.29	7.35	9.58	
„ Natarjez	6.55	7.14*	8.18	11.03*	12.06	1.33*	2.41	5.43	6.35	7.40	10.02	
do Budyſchina	7.01	7.21*	8.23	11.09*	12.11	1.39*	2.47	5.48	6.42	7.46	10.07	

* Jěđża jenoż kóđu niedźelu, hrjeđu a ſwjatku.

S Radworja do Lubija.

S Radworja (dwórn.)	6.57	7.59			12.06§	5.29	10.43
„ Radworja (ſak.)	7.03	8.05			12.12	5.36	10.49
„ Luboždża	7.09	8.12			12.18	5.43	10.55
„ Wulk. Dubrawy	7.15	8.18			12.25	5.52	11.01
„ Kluſicha	7.22	8.27			12.33	6.01	11.09
„ Huſchiny	7.30	8.35			12.42	6.10	11.17
„ Barta	7.40	8.45			12.51	6.22	11.25
„ Hrodźišcha	7.48	8.56			1.03	6.33	11.36
do Wošporta	—	9.02	•	†	1.09	6.39	11.42
ſ Wošporta	6.52	—	9.60	10,30	1.32	6.53	
„ Malečišć	6.58	—	9 57	10,36	1.39	6.59	
„ Luboczig	7.04	—	10.04	10,43	1.45	7.06	
„ Huſchiny	7.11	—	10.12	10,51	2.52	7.13	
„ Malych Radworiz	7.18	—	10.17	10,58	2.57	7.18	
„ Kelliz	7.30	—	10.31	11,10	2.11	7.32	
„ Lubija	7.40	—	10.41	11,20	2.21	7.43	

Jenoż dźěławe dny. † Jenoż njedźelu. § S Radworja do Wošporta jenoż hrjedu, hodowu, njedźelu a ſwjate dny.

S Lubija do Radworja.

S Lubija	—	8.37		12.10		5.22	8.05
„ Kelliz	—	8.46		12.19		5.31	8.14
„ Malych Radworiz	—	8.53		12.26		5.38	8.21
„ Huſchiny	—	8.57		12.30		5.42	8.25
„ Luboczig	—	9.04		12.37		5.49	8.32
„ Malečišć	—	9.10		12.43		5.55	8.38
do Wošporta	—	9.15		12.48		6.00	8.43
ſ Wošporta	5.30	—	9.37	1.11		6.08	
„ Hrodźišcha	5.37	—	9.44	1.18		6.13	
„ Barta	5.45	—	9.53	1.27		6.24	
„ Huſchiny	5.54	—	10.02	1.36		6.33	
„ Kluſicha	6.04	—	10.12	1.46		6.44	
„ Wulk. Dubrawy	6.15	—	10.23	12.55	1.58	5.50	6.55
„ Luboždża	6.20	—	10.28	1.00	2.03	5.56	7.01
„ Radworja (ſak.)	6.25	—	10.35	1.05	2.09	6.03	7.07
do Radworja (dwórn.)	6.32	—	10.41	1.12	2.15	6.10	7.14

S Bišlopiz do Kamjenza.

S Bišlopiz	6.50	1.40	6.40	10.47
„ Schmunchorna	7.00	1.50	6.55	10.57
„ Porchowa	7.11	2.01	7.22	11.08
„ Ruſchizy	7.24	2.12	7.36	11.18
„ Halſchtrowa	7.33	2.21	7.51	11.27
„ Protez-Thonberga	7.39	2.27	8.01	11.34
„ Drěſnje	7.46	2.34	8.11	11.40
do Kamjenza	7.56	2.44	8.23	11.50

S Kamjenza do Bišlopiz.

S Kamjenza	4.48	11.17	1.28	5.03
„ Drěſnje	5.00	11.29	1.43	5.12
„ Protez-Thonberga	5.10	11.37	1.55	5.20
„ Halſchtrowa	5.21	11.50	2.23	5.31
„ Ruſchizy	5.32	12.01	2.36	5.41
„ Porchowa	5.46	12.16	3.04	5.53
„ Schmunchorna	6.01	12.32	3.18	6.05
do Bišlopiz	6.12	12.44	3.30	6.16

Jan Lego, kotryž je žedi ja sbliženje Čechow a Sskowinzow wulke saslužby dobył. Narodźi žo 1833 w Lhoće a zemrě 1906. Napisa nimo žowinskeje a žerbsko-khorwatskeje rěče zyky rjad druhich knihow a nastawkow.

Antonin Klaschtrity, snaty basnik, kotryž je też wo naš Sserbach hižo wjele rjaneho pisał.

Senator Wjazsław Klotucz, snaty wjednik čěšskeje narodno-sozialisiskeje strony. Jeho nowy hród w Belvederu we Prasy, z kotrehož je krasny wuhlad na zyle město. Sserbam, kotříž su w Prasy žobubyli, derje snaty.

Hanbrij Trnobronsky, kotryž žo jako mkodźenz wobdźěli na hibanju narodno-sozialneje mkodźiny. Nětle je direktar žłownеje khorobneje pokkadnizy na Zizkowje.

Jarosław Kubischta, rektor nowo-sakoženeho čěškeho gymnasija w Usti (Aussig) nad Łobjom.

Senator Fraut. Kschepek, kubler w Litoměrizach, pschedžyda swjasla němskich rólnikow.

Wukublarnja dźěrži na Čželadnje. Tuton dom natwarj wokrjeżne towarstwo sa sozialne spomožerstwo w Schlesyjskej Ostrowje psched 10 létami. W nim je saměstnjena zyrotowanja a stajna wuhojernja sa dźěrži hacz do 15 lět.

Dom žo pali! Hdje jenož je wobžedźet?

Wupytanje wobrasa w tydjeńschim cžišle:

Sosowe žydło twori friśuru, zmuha psched tepichom žuknju a schórzuch macžerje, kotraž žo z khribjetom pokafuje.

Co. 40 W Budyšinje, 2. oktobra 1926 2. lětnik

Zajimawe wobrazy z Pariza.

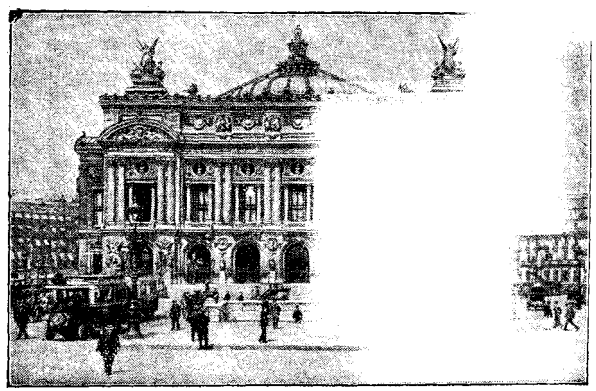

Opera.

Kaž hižo mjeno praji, jedna žo tu wo džiwadło. Tu pschedstajeja žo jenož spěwohry abo opery. Parižska opera žtuscha do najpyschnischich žwojeho rasu w snutskownym a zwonkownym wuhotowanju. Wona leži na tónzu nimomérny wožiwjeneje haby, w tak mjenowanej avenue de l'opera. Hacž runjež su Francozowjo wjele rasow z Němzami kravne wójne wjedli, maja hudźbu němskich składnikow abo komponistow jara rady. Wožebje waja žebi Wagnerowe składby abo kompozizije. Psched wójnju su je tam podawali a franzowski lud je pschedstajenja bohace wopytowak. To je wěsće dopokasmo wyžokeje widźelanosće.

Bursa.

W bursy wotměwa žo wulkowitowanski a wulkopjenježnij wobkhod kraja. Schtož je wuroda sa žiwe cžło, to je bursa sa kraj. Bursa je nimomérny cžuczziwa. Też žnadne mrócžatki na politiskim njebju na burzu wobleschuja. Wo cžaš wobkhadnych hodźin knježi tam hotkat a hara. Kursy žo wótsče wuwołaja a wótsče žo pschehodźuja a podžadźuja. Tuton hotkot sabitischich hižo, schtó wě kak daloko. Je-li njewěsch, so žu w blischosczi bursy, žebi wubliscli, so žo korczmje bliżischi, w kotrejž žo wo žiwjenje a smjercz pjeru. S jenym žłowom tu mjes sobu wobkhadźeja kaž w schuli Židow. Runje cži su tam też najbohatscho sastupjeni.

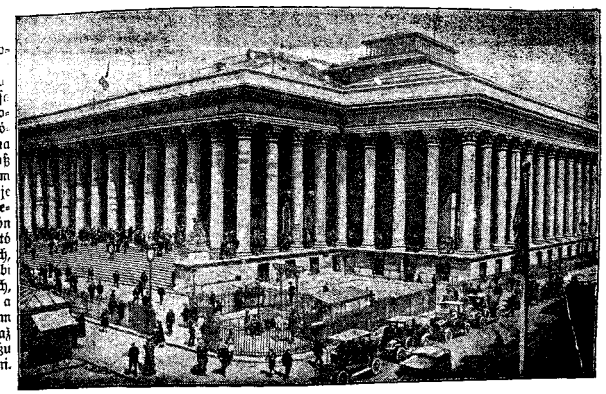

Wrota ſławy abo triumfalne wrota.

Tute monumentalne wrota ſteja na wulónzu ſchérokeje a kraßneje dróhi „Champs de l'Élysée". Napolejon I. da je k wotßkowjenju ßwojich dobyczeńſkich wójnow natwaricź. Do jejnych kamjenjow ßu ſarzyte mjena tych bitwow, w kotrychž pod jeho nawjedowanjom jeho wójſka ſe ßkawu a dobyczeńßu wojowachu. Po dobyczeńſkich wójnach jeho wójſko wuſkaja pſches tute wrota kroczachu. W lécze 1871 jako ßo Pariß Němcam podda, něſotre němſke wójſka do Parißa pſches nje cźehnjechu. Potom ßane franzowſke wójſko ßo wjozy pſches nje njehibaſche. W lécze 1919 na dnju 14. julija cźehnjechu pſches nje wójſka ſwojich karjow.

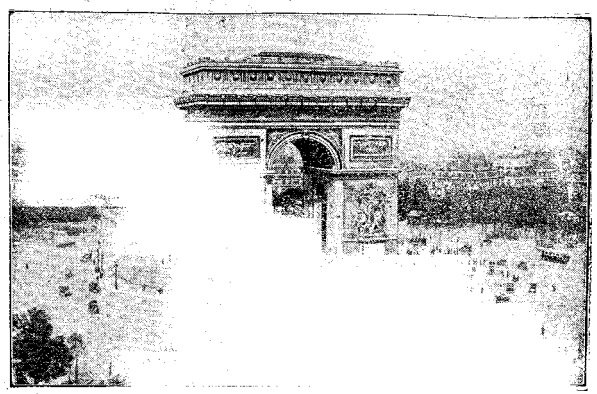

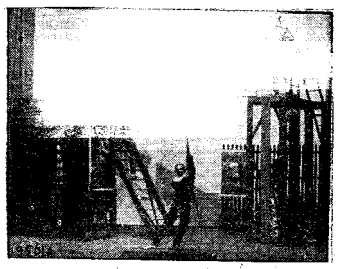

Sjednorjene dźiwadło. Nětko ßu na myßliczu pſchiſchli, jewiſchczo (Bühne) w dźiwadle a też w zirkuſu zyle jednorje wuhotowacź, ſo by pſchihladowar wſchu kedźbliwoſcź jenoż na pſchedſtajerja ſložił.

Kſinjenka Ingeborg, ſchwedſkeho kralowſkeho knjeza dźowka, prynjeſe Astrida, wnuczka ſchwedſkeho krala, kotrejuž ßlub je ßo pſched krótkim offizielnje woſjewił. Kronprynz Leopold je ßwojich wótcznoſcźam do Stockholma pſchijeł.

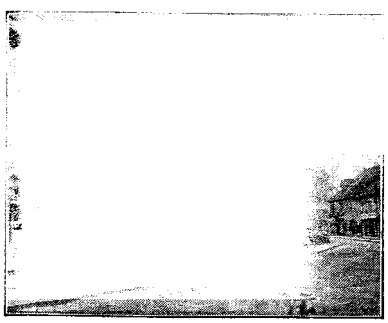

Rodny dom pólneho marſchalla ſ Moltke w Parchimje. Měſtaczko Parchim w Meklenburgſkej ßwjeczeſche lětßa ßwój 700 létny jubilej, ſo ie město. Město ßu ſtari Serbjo ſałożili.

Miklawſch Daczizki ſ Heßlowa, je typiſti pſchedſtajiczel ßwóje jeje doby. Wón bě wuſkocźny w tesakowanju.

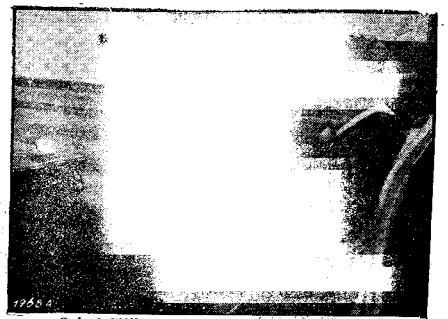

Knjeni Wilſonowa pola preſidenta Maßaryka. Preſidenta Maßaryka wopyta w Topolczankach knjeni Wilſonowa, twdowa po preſidentu Sjednoczenych ſtatow Ameriki.

Ssnjedzeń k czeſczi ßwjatego Měrczina w Mainzu. Sswjaty Měrczin je ſchkitar tuteho města. Sswój płaſchcź wón jónu roſpró, ſo by polozju khudym darik. Tutón podawk we ßwjedzeńſkim cźahu pſchedſtajuja.

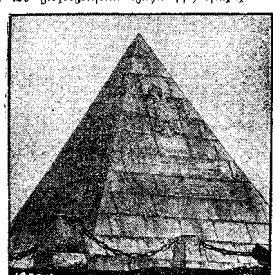

Pomnik padnjenych w Dobrudźi ſa ſerbſkich, khorwatſkich a ſłowinſkich dobrowólnikow poſtajeczi ßo 8. ſeptembra.

Rudolf Valentino, ſ namjenity amerikanſki filmowy dźiwadźelnik, wumrje njedawno 30 lět ſtary po operaciji na ßlepe cźewo.

Dalſche ſapuſczenje na połkupje [illegible]. Wobraz pſchedſtaja nam żiwjenje w Palm Beachſkich kupjelach pola Miami. — W kupjelach, kotrež běchu ßebi Americzenjo na brjóſy połkupy Floridy natwarili, knjeżeſche zyke lécźo wjeßołe żiwjenje. Najbohatſchi Americzenjo ßo tu ſkhadźowachu. Jedyn ſpytaſche druheho na lukßußu a wużiwanju żiwjenja pſchetrjechicź. — Zyku kraßnoſcź je nětko ſa něſchto mjenſchinowu hobrſka wichorowa kataſtrofa ſnicźiła. Morjo wuwali ßo ſ wyßokimi żołmami na brjóh, powodźi kraßne promenady, podmłe khěże a rozbi po ſtach automobile, kotrež na puczach pſchi morju ſtejachu. Wjele ſtow ludźi pſchiżadźi żiwjenje.

SERBSKE NOWINY

DŹENK ZA SERBSKI LUD

Wš. N.e płaći měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósle a pola dowěrnikow 1,80 sł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniha tišćernja, rap. dr. s w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežnje so stajnje nawětki a tabele so wyše wobliščeje. Za reklamowy n n rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifu. n n

Čisło (Nr.) 231 **Budyšin — póndźelu, 4. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Podawk w Germersheimje němsko-francowske jednanje poćežnje.

Pśechećiwnizy němsko-franzowskeho sjednanja w Franzowskej kaž w Němskej krowawe podawki w Germersheimje sa to wuzija, za bychu sthadźili wuzywa něra śniežili. Parizkje nowiny rosprawy podawaju, so je so w Germersheimje wo cźiny žežesakitanja w najwjetšchim žmjertnym strasche jedna. Praja, so wina jenož na němsku stronje leži, a tele wudawanje so z wocźišćećom listow franzowskich offizěrow potwjerdźeja, kotrež we wobsadźenym kraju pśechebywaju. W jenym liśe so praji:

Wšchěnje franzowskim offizěram a wojakam śichiwdu cźinja, jim hroza a jich pśechebiwaju. Sa cźaš poslednjcho tydźenja je so wjazy dyžli 60 franzowskich wojakow we krwawnych pukach sranjko. Najwjetscha zymanokrejnosć offizěrow je trěbna, so by so sarubanju cźłowjeku sabźiwało. Němšzy nazionalistojo na to dźełaju.

W potwěśeji franzowskeho knježerstwa, kotrež je so po Briandowym pśichihadże woćišchećała, so praji, so je so wobhnadźenju wjele nazionalistiskich schězowakow do Porheinskeje pśichišło, so bychu tam swady a njeměry sbudźili. Parizšti „Temps“ wobžaruje, so je so Briand k amnestiji sawjesć dak. Stresemannej „Temps“ porokuje, so wón podawki w Porheinskej jako dopokazma za to wuzije, so dyrbi so Porheinsta cźim skerje cźim lěpje wot wobsadźeneho wójska wuswobodźiś.

Franzowskojo Holzmanna sajeli.

Wolisej telegrafna powěsćećernja z derje wobhoniteje strony zhoni, so je so 1. oktobra w Landawje z wulśełom transjenu schemu Holzmann franzowskemu reservnemu leutnantej Roucierej napschećo stajił. Po pschećiwschenju sapłuśeć wobhadźeńskeje wyschnoseje Holzmannej praji, so je sajaty, dokelž je Rouciera dyrił.

Pódla Holzmanna so hišće tśi druhi Němzy z Germersheima leutnantej Roucierej napschećo stajichu, a so pschećiwschachu. Też jich jich so po pschećiwschenju sajeli.

Wopraschenja dla Germersheima w franzowskej komorje.

Parizšti „Matin“ powe, so chce so nazionalna prawiza w deputěrtskej komorje sa podawkami w Germersheimje napraschowaś. Wona žebi žada, so by knježerstwo na wohrožonym městnje stejazych offizěrow a wojakow lěpje schkitało. Jeli so so Briandej njeporadźi, napraschenju sadźewaś, wono bjes diwła k hrošnemu wurěcźowanju w Thoiryskim sjednanju dowjedje.

Schto so z němskeje strony dla Germersheima stanje.

Wo położenju w Germersheimje je źiwschećo, so je němšti swonkowny minister dr. Stresemann porucźił, so z Kölnskeho sjeźda němskeje ludoweje strony so wrócźiwschi wo tym rosprudźi. So je so němske knježerstwo prowokowane njeje, njeje wěrno.

Prync Wilhelm jako „regimentowy hósć“.

Prynz Wilhelm jako „regimentowy hósć.“

Dopisowaŕ „Berl. Tageblatt“ pische, so je Münsingen hotel wopytał, w kotrymž je prynz prjedawscheho kronprynza bydlił. Pschi tym je dopisowaŕ sledowace nadrobnosće smějcźił: Prynz Wilhelm je nimale w tym samym cźasu do hoscźenza pschischoł, w kotrymž regiment cźiško 9 němskostatneje wobory z Potsdama lěhwo rozkoži.

Prynz je, kaž so je wschelakich stronow najwješcźišcho wobtrucźa, pola němskostatneje wobory snutskownu a swonkownu słužbu cźiniš, a to z dźela w zywilnej drasce, sdźela w starej uniformje, sdźela w uniformje němskostatneje wobory. Wón bé, hdyž słužbu njecźinjesche, skoro njepschestawajzy w pschewodze offizěrow tradizijskeje kompagnije prěnjeho gardźineho regimenta, nětcźišcheje prěnjeje kompagnije prěnjeho pschehonu regimenta cźiško 9 němskostatneje wobory w Potsdamje.

Niz njesajimawy podawk je so we wójskownym lěhwje němskostatneje wobory stał. Tam je so offizialny konzert němskostatneje wobory tak dołho wottorkowaŕ, hač prynz, kotryž bé uniformu wobleczeny, pschińdże. Nas je zyła kompagnija z prynzom wulět na Hohenzollernski Ród sćinika. Prynzowe wobdźělenje je pschi słužbje so na formulu stajiło, so je wón „**z regimentowym hósćom.**“ Wón bé w pschewodze tak mjenowaneho dohladowarja, dwórskeho mischtra, majora swonka słužbu.

Stresemann škita swoju politiku.

W Kölnje je so pjatk pschi zylnym wobdźělenju stronimy sjeźd němskeje ludoweje strony pod pschedsydowanim profesora Kahla sapoćał. Po wotewrjenju shromadźizny swonkowny minister dr. Stresemann wo swonkownym położenju rosprawjesche.

W swojej rěcźi z hłowneho dźeła swój swonkownopolitiski kursus pschećiwno snutskownopolitiskim porokam pschedewsćém prawizynym stronam poćahowasche. Wo samerach němskeje swonkowneje politiki so Stresemann z wulkej wjesćinu němskeho ludu sjena cźuje, jenož wo methodach su hišćcze wschelakeho měnjenja. Praschenje dyrbi so pschedpokojźicź, kajki wuspech może so dźenża wot němskeje swonkowneje politiki wocźakaś, schto może je so dopicź, so by so němski lud z cźišćećazych putow, w kotrychž je, so wuswobodźił. W tymle nastupanju dyrbi so kroćel sa kroćelu postupowaś. Kak dołho je, so Stresemann praschesche, so je so Genfita myślł pschećišchcźała, pschećiwno kotrejž so wokasche: žmerze jenož jako runoprawi z druhimi jednaś. Hakle pomału je so polěpschowało. Wobcźežnje sa kóždu swonkownu politiku Němskeje je rosdźěl mjes wulkimi stawisnami němskeho ludu a jeho njemozu w pschitomnosći. Pódla toho so powójsni cźaš njeje lźes wottschaženjow a schkodowankow w Němskej minył. Wojowanje w Poruhrskej je so hubiło. Kóždy, kotryž ma dźenża w Němskej politiku cźiniś, ma pschećiwo wulkej a mózнej stronje wostawaś, pschećiwo stronje tych, kotrež so modla: **Nasche wschédne illusije daj nam dźenża.** Schtóž dyrbi pschećiwo tejle stronje wojowaś, dyrbi so rosćuhnuś, so pola ludu njebudże lubowany. Dorosumjeńska politika njebé pola ludu lubowana a pschićina k temu jenož we němskim ludu ležesche; pschetož sadźerżenje w prěnich wójnskich lětach i napschećo Němskeje bé jenož dalewjedźenje wojowanja z druhimi sredkami.

Dorosumjeńska politika njeje nam do klina padła. pschećiwo njej so hišćcze dźenża wojuje, a to niz jenož pola nas, ale też pola druhich ludow. Minister potom epochi němskich stawiznow wot skóncźenja wojowanja w Poruhrskej mjenowasche a potom k Swjatej Ludow pschińdże. Wšcho jene je, kak so snutskownje k wulkej myślli Swjatka Ludow stajamy, tola njerosumne by było, jeje politiku realitu pschepósnaś. W Genfu je so internazionalne městno wutworiło, kotrež hišćo še žmjenje existenzu swojeho apparata wulku snutskownosć rozwiwa. Internazionalnemu žiwjenju su nowe formy trěbne, a w Genfu su so ważne sapschimki sa tole prózowanje wutworiłe. Porjadne sthadźowanki w Genfu daloko pśiches mózнosć rosprajenja naczażnych jenotliwych praschenjow du. Tu so wozobinske poměry sakoženja, schtož pśiedy njebé mózno.

Pschi tym njeje Swjatk Ludow se swonkownopolitiskich rosmyślenjow, nastaty pomozny hrěch k spěchowanju nadawkow naschcje swonkowneje politiki, ale we Němskej po něcźim spóśnawaju, so wot myzle dorosumjenja pschichod Europy wotwisuje. Njeje stónčnje z pschipadom, so žu so moje rosrěčenja z franc. kim swonkownym ministrom blisko Genfa wotmeźe. W Locarnje a Genfu je so podłoźk pschihotował, z kotrehož je mózno, wobstejacze praschenja mjes Němskej a Franzowskej rosrišacź.

Politika wěcźneje njedowěry dyrbi stónčnje sandźenosći pschišłuschećź. Pschedewschém je wěste, so móże so Němska a jejne wobnowjenje jenož na dorosumjenje sepjerać. Měr njeje mózny, hdyž so najpriedy njejstej Němska a Franzowska dorosumitej.

Kaž njerosumne pryedy bé, rjej, so němska politika wot jendźelskeho pótśanza wotwisuje, tak njerosumne je dźenża, rjeź, so chce Němska Jendźelskej njepschećelnu politiku wjesć.

Wo rosrěčenjach w Thoiry Stresemann praji, so staj wón a Briand pschežwědčenaj, so tale politika njesmé wustupiś z wobłuka powschitkowneje polititi se samerom spokojenja a wobnowjenja Europy. Dr. Stresemann potom na to pokaja, so budże cźaš najbźinischeho wojowanja a pruha sćerpnosće a cźuwow, hdyž budża so w blizschich měsazach njerosłudźene hospodarske, politiske a finanzne praschenja rosponinacź. Pschi tym też i tym liczi, so je tale politika w smužle sjednoczenych statow a so pschi tym na złowa presidenta Coolidgea poćahowasche.

S bolostnym doswukom k tejle politizy powschitkowneho smérowanja je, hdyž so w nowischim cźasu na najpschećiwnej stronje z wuzkeho samolwiteho městna wina zentralnych mozow pschipowéda. Rosłaźnjenje mjes ludami je pschedaloko postupiło, hač so by so hišćcze taźkim wuprajenjam wěriło. Mamy so też cźim mjenje bojeć, hdyž so tele wuprajenja pschi stajenju ke tymle praschenjam wospjetuja. Na pohrjebnischcu we Arlingtonje je wulki statnik, kotryž najwjetschi a najważnischi lud swěta sastupuje wo tymle praschenju rjekł: „Nichtó njemóże na tym dwělowaś, so žu hospodarske wobstejnosće w Europje a konkurrenza w Europje kraje do swětoweje wójny sahnałe.“ Nochcu wschelakim wuprajenjam napschećo rěcźeć, nochcu je kritizowaś. Bóh njeje cźłowjekam spóśnacze wěrnosće dał, ale jenož prózowanje wo wěrnosć. Smy hotowi, psched kóždy nje stronifi žud stupiś, kotryž by pschicźiny swětoweje wójny pschepytał a kotryž cźaz, so by so wěrnosć rosćuhnuła.

Europiski worcłowy kartell.

Worzłowy kartell, kotryž je so mjes Franzowskej, Němskej, Belgiskej a Luxemburgom wobsamknył, je sa kóždy kraj postajił, kelko smé worzła sa lěto wudźěłaś. Wón też płacźišny postaja. Dokelž žu żelezowe a worzłowe płacźišny tak niske, so so dźěło skoro wjazy njepłaći, so wocźakuje, so so płacźišny bórzy powyscha. So so njebohdu wyschsze płacźišny z konkurrenzu sasko dele stóćiše, su też Cźežkoslowakiska, Awstriska a Madźarska namołwili, so bychu worzłowemu kartellej pschistupiłe. W Sjednoczenych statach połnócźneje Ameriki měnja, so so w połnócźnej Ameriji worzłowemu kartellu njeboja, so pak budże wón amerikanskim produzentam worzła w rańschej Asiskej a w południschej Amerizy konkurrenzu cźiniś.

Sjeźd metallowych dźełacźerjow w Detroitu w połnócźnej Amerizy ma europiski worzłowy swjatk sa straschny a namjetnje, so by so 500 000 metallowych dźełacźerjow w Sjednoczenych statach z organizowjenu diweju milijonow europiskich metallowych dźełacźerjow sjednocźiło. Boja so, so tute dźeławe mogu w Europje a niske transportne płacźišny europiskemu swjatkej smóźnja, europiski wuwos worzła do Ameriki, Japanskeje, Chiny a na Filippinly na schkodu amerikanskich worzłowarjow powjetschiś.

Ruska chce sobi znowa pjenjezy w Jendźelskej poźčić.

Bolschewistiski ludowy kommisar Krasin je do Londona pschijeł. Nowinarjam je rjekł, so ma nadawk, poměry mjes Jendźelskej a Ruskej polěpschiś. Woprawdźity sadźewk sa rozwiśe wikowanjskich poměrow widźi w politizy jendźelskeho knježerstwa a nětkotrych politiskich kruhow, kotrež so njepschećelsiy pschećiwno bolschewiskej Ruskej staja. Bolschewiskske knježerstwo žebi pschaje, wschě hač dotal njerosłudźene praschenja tak rosrišacź, so bychu poměry mjes wobémaj krajomaj dobre byle. Bolschewikoto žu swólniwi, praschenje dołha rospominacź, kotrež so z jednanjom wo pschiswolenje pożčonkow na dołhi cźaš swjasa. Krasin praji, so njemóże sdźělicź, kajke namjety sobu pschinjeje, kaž dołho njeje z Chamberlainom porěcźał.

„Financial Times“ so z pożčenoznymym praschenjom sabérajo praji, so žu bolschewikojo na lońschi wopomnjeńsći śpiš a na wótro wotpokazowaze stejischcźo jendźelskeho knježerstwa sabyli.

„Daily Mail“, kotraž je se swojim pschećiwnistwom pschećiwo bolschewiskej Ruskej znata, žadanje pożčonki sa Ruziu **njehańbicźiwosć** njemje. Praji, so bolschewikojo žaneje pożčonki njedostanu. Mjech jim privatne banki pożcźa, statne kredity a finanzy so jim njeschiśiwoła. „Daily Mail“ žiwi wótro śpitanu sawodnu nastawk se sledowazymi słowami skóncźi: Knježerstwo by mjes ludoni jara rad widźamu kroćel cźiniło, hdy by wschitkich cźekowjenych swjasarjow i kraja wuhnało.

Trozki wo kriśy w kommunismje.

S Pětrograda (Leningrada) su powe: Trozki je žrjedu w 21. sesziji Leningradskich kommunistow rěcźał. Wón kommunistow namołwjesche, so bychu žebi samostatnosć swojich rosłudźenjow sakhowali. Kommunismus psched swojej kriśu śteji. Pak žebi wón snutskownu žwobodu wubédźi, pak won pucź wschěch prjedawschich sozialistowskich pospytow dźěłacźerjow powźdźe.

Złoty jubilej „Włady“,

serbskeho towarstwa na katolskim seminaru w Budyšinje.

Khrósćicy, 3. winowca 1926.

W srjedźišću Katolskeho Serbowstwa běše „Włada“ swój 50 letny jubilej zarjadowała, byrnjež jeje kolebka we łužiskej metropoli stała. Z Khrósćanskeje wokrjesady je dźěł pomerńje najwjacy wučerjow wušło, kotříž běchu něhdy sobustawy tutoho mjez Serbami mało znateho towarstwa na katolskim seminaru. Też duchowni, wopytawši poldra lěta jeho preparandu, běchu zwjetša z jeje sobustawarjow. Při tom wopytuje nahladny dźěł serbskich šulerjow z tuteje wokoline nětčišu tachantsku nadtwarjacu a wyššu šulu. Zdobom su Khrósćicy też z lokalnym srjedźišćom za tych, kotříž mějachu zajima za tutu halozu Łužiskostudentskeho zwjazka. Potajkim winow a přičinow dosć, tutón žadny swjedźeń tu woswjećić.

Hižo sobotu běše so rjana ličba šulerjow k powitańskemu a zabawnemu wječorej zešła a z nimi črjódka wjesnjanjow, wosebje „Jednoćanjow“. Tukhwilny starši, wučomne nadtwarjaceje šule Bjarnat Rachela z Nowych Bósic wotewrì skhadźowanku z postrowjacymi słowami a pod nawjedowanjom seminaristy Měškanka z Bronja wotmě so wjesoły komers, kotryž mnohe rěče, spěwy a přednoški „Jednoty“ porjeńšichu. Radostnu mysl pozběhny też žortne „Piwowe łopjeno“, kiž wšelake towarstwowe podeńdźenja z nowišeho časa wotkry. Tak bě hižo powitański wječor rjany nazynk k wažnemu swjedźenju.

Nazajtra jubilejna zhromadźizna zjednoći zwjetša studowacych z nčkotrymi wučerjemi a dalšimi hosćemi. Napadne bě, zo ani jedyn wjesnan burskeho stawa so na zhromadźiznu njepokaza. Chcemy zdobnje wuznać, zo wuzwolene dny dla wotpuska a rózarijoweho swjedźenja přihodne njeběchu. Jubilej měješe so hižo tydźeń prjedy woswjećić, štož pak so dla jubilejnych dnjow katolskeho seminara w Budyšinje njehodźeše. Přičina snadneho wopyta móže snadź so też w poroku pytać, kiž při wječornej zabawje jedyn rěčnik wupraji — mjenujcy, zo katolski burski staw swojich wučerjow njelubuje. Snano chcyše tutu móžnu hidu hižo přeciwo wučerskemu dorostej pokazać. Wšelake njewjesołe nazhonjenja ze zašłych časow, wo kotrychž we swjedźeńskej rozprawje mjelčeć chcemy, wobkrućuja wuprajene mènjenje.

Po krótkim powitanju staršeho a wupadnjenej deklamaciji poda sam nešto ze stawiznow Włady. Narodne hibanje srjedź zaúdźeneho lětstotka, hdyž Serbstwo znowa z procha stawaše, mjetaše swoje žołmy dale do wšěch stawow serbskeho luda. Tuž so też tehdomniši serbscy wučomcy katolskeho seminara do towarstwa „Lubin“ zjednoćichu a mějachu swoje skhadźowanki w „Towaršni“ na Židowskej drózy. Ale wone wusny 1876. Tuž stupichu pjeco starši seminariscy hromadze a založichu sej pod nětčišim mjenom nowe towarstwo. Běchu to wučomcy Wjenk, Čech, Hili (ze Stareje Cyhelnicy a ze Sunowa) a Symank. A na skhadźowancy w Kulowje 2. jutrownika 1877 wozjewi „Włada“ cyłemu serbskemu studentstwu swój wotpohlad. Najprjódcy běše to cyle swobodne zjednoćenstwo bjeze wšěch wustawkow a staršeho. A nětko čehnjechu so před duchownym wóčkom připosłucharjow stawizny „Włady“, wjesole a njewjesołe, doby žiwjenja a drěmanja, kaž to w towarstwje je, kiž je wot wšelakich zwonkownych wobstejnosćow wotwisne. Wot założerjow staj hišće žiwaj knjezaj kantoraj Symnak a Hila. Wšelakora běše też ličba sobustawow. Tukhwilu je najwyššu ličbu — mjenujcy 22 — doepělo a zda so, zo je „Włada“ k rjeńšemu a porjadnišemu narodnemu dźělu so wuwiła. Na kóncu swojeho nadrobneho stawiznarskeho rozpominanja spominaše na nèhdušich sobustawow „Włady“, kotříž su we swětowej wójnje swoje žiwjenje přisadźile. Su to Jan Rječka, Franc Kral, Jurij Běmar a Pawoł Kral. K jich česći přitomni postanychu.

Po hudźbnym přednošku jimaše so k. kantor Symank słowa k swjedźeńskemu přednošku. Najprjódcy přinjese nešto ze stawiznow serbskeho studentstwa. Najstarše towarstwo je serbske předarske w Lipsku, kotrež šesćo nadobni młodźencojo 10. decembra 1716 založichu a stupi do zjawnosće jako „Wendisches Prediger-Kollegium“. Też we Wittenberku, hdźež serbscy bohosłowcy studowachu, nasta podobne zjednoćeństwo w lěće 1749. W lěće 1814, hdyž bu tamniša universita zběhnjena, zasta też serbske towarstwo. Też potom hišće, hdyž bu po Winskim kongressu wjetša połoja Hornjeje Łužicy wot Sakskeje wotšćěpjena, studowachu prusey Serbja rad w Lipsku. Ale pruske knježerstwo jim to 1836 zakaza a tuž so mnozy studowacy do Wrótsława sćehnjechu, mjez nimi Arnošt Smoler. Tam skhadźowachu so šesćo Serbja tydźeńscy, zo bychu so w swojej maćerščinje so wudospołnili a założichu sej 13. augusta 1838 nowe towarstwo pod mjenom „Towarstwo za łužiske stawizny a rěče.“ W času, hdyž Zejler a pozdźišo też Smoler Budyšanski gymnazij wopytaštaj, zeńdźechu so Serbja 25. februara 1839 do towarstwa a mjenowachu je „Societas slavica Budissinensis“. W počatku 18. lětstotka założištaj bratraj Šimanaj z Čemjerc w Prazy Serbski Seminar a w lěće 1846 nasta mjez tamnišimi Serbami towarstwo „Serbowka“. Nešto pozdźišo — 1849 — zjednoćichu so Lipsčanscy serbscy studenća do towarstwa „Sorabicum“. A kajke běše w samej dobje na katolskim a krajnostawskim seminaru w Budyšinje? Tam nastaštej towarstwje „Włada“ a „Swoboda“ a měještej stajnje wuzke zwizki mjez sobu, hižo přez jeju wučerjow Hórnika a Fiedlerja. Pozdźišo pak so zhromadne skhadźowanki zakazachu. Jeju dźěławosć wobsteješe wosebje we wuhotowanju koncertow na skhadźowankach a druhdźe. Po tutych stawiznarskich rozhladach rěčeše wo ważnosći serbskeho wučerja. Wučeŕ dyrbi być dowujasnjeny, hotowy, kruty karakter. Jeho hesło ma być: Ora et labora! Spěwaj a dźěłaj! Předstaji jemu bójskeho wučerja, kiž něhdy we swojich wósom zbóžnosćach nam přiwoła: „Zbóžni su cuni a ćichomyslini, dokelž woni budu zemju wobsydnyć.“ Tak ma wučerjej być šula jeho zemja. W lubości dyrbi so swojemu powołanju wěnować a wjesele herbstwo našich wótcow přisporjeć.

Nětko sćěhowachu najprjedy pisomne zbožopřeća a to wot kk. kantora Rězaka, wyššeho wučerja Wjeraba, kaplana Kětana, šolastiki Hejduški. Wyšši wučeŕ Słodeńk rěčeše w mjenje Swobod. zjed. katolskich wučerjow a napoloži młodym wučomcam wosebje na swědomjo, zo bychu potom mjez serbskim ludom skutkowali, nic do zdalenych městow do lóžšeho dźěła khwatali a tam so swojemu Serbstwu wocuzbnjeli. Trjebamy narodnje přeswědčenych wučerjow, kotříž su sej swojeho zamołwiteho powołanja wědomi. Gymnasiast Wowčeŕk přinjese postrowy hłownje skhadźowanki a Zwjazka łužisko-serbskeho studentstwa. K. farař Sewčik rěčeše jako protektor serbskich studowacych a přeješe sej, zo bychu z „Włady“ wušli mužojo, hódni wěčnoh' wopomnjeća. K. student Rjeda přinjese postrowy towarstwa „Nadźije“. Za Serbski Ratařski Dorost rěčeše k. Guda, za Domowinu a Sokolski Zwjazk k. dr. Śleca, k. kantor Šołta za Budyšsku „Jednotu“, tow. kat. Serbow. Ze zhromadnym spěwom skónči so popołdnišo posedźenje.

Po dlšej přestawcy sćěhowaše zabawny dźěl, kotryž su Władźenjo nimale wuwzaćnje sami wuhotowali. Zwjeselace je, zo so mjez serbskimi wučomcami też hudźba tak pilnje pěstuje. Tuž nam pjeco młodźi hudźbnicy (Andricki, Lebl, Winer, Grubert a Kubaš) rjane přezpołu wot Englera a Largo wot Händla přednjesechu. Serbja trjebaja hudźbnikow, zo móhli něhdy cyrkwinsku službu zastarać a spěwarske towarstwa nawjedować. Knježna Smolerjec spěwaše „Njeśe lećo mróčele“ z jasnym hłosom a běchmy hišće wjacy wot njeje słyšeli. Prolog, kiž běše drje skónčnje dóšoł, a někotre pěsnje wot Čišinskeho přednjese seminarist Měškank. Na kónci předstaji so wjeselohra „Korčmarjowa dźowčička“, za serbske jewišćo připrawjena wot jenoho Władźana. W přestawcy poręča hišće k. sarař Sewčik. Nimamy serbske ludowe šule, ani seminara a druhe srjedźne šule. Wučeŕ nima jeno sam derje serbski čitać a pisać nawuknyć, ale dyrbi w serbšćinje wuwučować. Zo by so tutón zamĕr dopjeł, su so towarstwa založile w Budyšinje, Lipsku, Prazy. Wone njedosaha, zo Serb swoju rěč doma nawuknje. To też druhim ludam njedosaha. Tuž dyrbimy so na wšě možne wašnje prócować, swoju maćerščinu dokładnje nawuknyć. Staršim kładźeše na wutrobu, zo bychu dobrych Serbow sej wočahnyli a wobdarjene dźěći na wyšše šule stali, hdyž móža wšelake stipendije a podpjery dóstać. Też k. kantor Hila jimaše so hišće słowa a wobžarowaše, zo njejsu wšelake so hišće słowa a wobžarowaše, zo njejsu wšelake wšelake winy. Starši Włady so hišće jónu hospodliwym Khrósćanam za přiwzaće sobustawow a druhich studowacych wutrobnje ławkowaše a ze zhromadnym spěwom „Hdźe statok mój“ skónči so pomerńje jara derje wopytana wječorna zabawa.

„Włada“ kroči nětko na puću k swojemu demantowemu a stoletnemu jubilejej napřeco. Mnohe přeća su so ji na dalšu towarstwowu dróhu sobu dale. Njech so wšitke dopjelnja, wosebje to, zo bychu z jeje kruhow wušli dobri, narodnje zmysleni wučerjo a druzy duchowneho powołanja. Trjebamy tajkich jara nuznje. Ze serbskej šulu steji a padnje naše Serbstwo. Ale w šuli maja skutkować narodnje přeswědčeni mužojo, nic najeńcy, kotříž wutrobu a ćuće za swój wohroženy lud nimaja. Włada je ze swojim jubilejom do najsćerješeje zjawnosće stupiła a o znajmjeńša po połstaletnym wobstaću so ze serbskim ludom bliže zeznała. Njech tež wšě přeća dopjelni, kotrež lud na nju staja. W duchu našich prawótcow njech skutkuje příkładomnje hač do najdalšich časow, jako pycha serbskeho studentstwa a naroda. z našim Serbstwom doprědka dźe, hdyž młodźina so z našim Serbstwom doprědka dźe, hdyž młodźina so pilnje gratu přima. W přichodźe dale tak!

Ze Serbow.

Dnjownica.

Póndźela, 4. winowca.

Franca Assizkeho.

* 1843 w Minakale Handrij Šala jako syn žiwnosćerja Jurja Šale a jeho mandźelskeje Marije, rodźeneje Pilkec. — Skutkowawši jako kantor w Małem Sunowje, bydleše na wotpočinku w Žitawje hač do swojeje smjerće 14. měrca 1915. — Wón je w lětach 1862—1881 wjele pěsnjow a nastawkow do serbskich časopisow podał. Jeho pěsnje su samostatne. Jako chcyl we swojej maćernej rěči swoju lubosć wuprajić! — Też hłós žedženja po dominzje sobu zaklinči. — Nadobo pak wobdarjeny młodźenc do cyła wotmjelknje. Njeje ženje w Serbach skutkować směł. W Jonsdarfe je so skónčuje woženił a so nam tak.

Zhubjeny syn.

Burski roman ſ Čzorneho lěša.

14] (Pokračowanje.)

„Schto je, Hawako?“ wopraša so Khrystina. Jeho schnapa jěšdźešeše pytajo po zemi sem a tam.

„Hódny je,“ mènješe Rósalka a djerješe jemu kuſk chlěba pod nóſ.

„Wón wſchak něſchto cźuje,“ rjekny bur Kſchižneho dwora.

„Tón tkadla ma nóſ, kiž je ſam ſto toleſ twinotny. Pak wón myſchlu cźuje, abo tu w domje je něchtó, kotrehož wón ſnaje.“

„Myſchi pola naſ njeje, nihdźe ſamych,“ ſawola Rósalka. „Schwarny knjeſ, knjeſ „komorny honjeſ“, je wſchě wukóſił, facźerił. Kak móže jeniczki jedyn telko myſchi knježicź, to ſej njemóžu wumyſlicź — ale tón je to wopraw-dźe dokonjał, a precź ſu a teź wſchě „ſchwaby“; teź tych je ſ hromadami wutupił.“

Hawak ſ krótka hapny: hap, ham! wutſeli ſ napoł wo-ſtewrjenymi durjemi won a běješe ſ wulkim khwatkom do ſadowoje ſahrody.

Khrystla ſcźeńowaſche wolaſjy ſa jeho ſtopami a Hendrich ſaſo ſledowaſche ſa ſwojej pſchichodnej ſonu, ſo by jej ſnajmjeńſcha jónu něſchto pſchijomne prajił.

Pſched mózney jabłonju Hawak ſaſta. A naſta roſmolwa mjes nim a někim, kiž horjeka ſedźeſche.

„Waff! Waff!“

„Hlej wſchak hlej! ſkocźatko, ſy to ty? Tebje boch ſnacź dyrbjał!“

„Waw, waw-waw-waw!“

„Kak ty tola jow pſchińdźeſch?“ Haſky ſaknykotaku, ſenja ſarja a Lawrjenczk ſtojeſche na ſenti.

Holza a pachoł na ſo hladaſchtaj, kaž ſ njebjeſ pad-njenaj, mjes tym, ſo póſ jeju wobſkakowaſche a ſcźeſowaſche.

„Lawrjenczko,“ rjekny Hendrich, „tu je moja pſchichodna žona, a ty by tola dyrjt nuts pſchińcź, pſchichodnu nan tam tej je!“

„To je prawje,“ mènjeſche Lawrjenczk, Hawaka hładźo, „ale ja dyrbju ſo tola njeběſelſti ſhotowacź.“

„Toho tola trjeba njeje,“ ſnapſcheczi bratr niż ſyſe bjes wuſmjeſchowanja, „bur ſ Kſchižneho dwora njerodźi ſwjatoczneje draſty!“

Khrystina a Lawrjenczk njeprajiſchtaj ſebi ani ſłowa a mała towarſchnoſcź ſ Hawakom hromadźe ſjewi ſo wo iſtwje, hdźež be mjes tym tej Duſchan doſchoł.

Na blidźe ſtojeſche kamjeńtny karan ſ winom a talef ſ babu.

„Saperlotſki ſaperlot!“ ſawola bur Kſchižneho dwora, hdyž Lawrjenczka wuhlada. „To dźeń je tu tutón cźlo-wjek ſaſo!“

Khrystina ſacźeſwjeni ſo hacź do wjeſſchk khowy.

„Mój bratr to je,“ prajeſche Hendrich. „Naſch Law-rjenczk!“

Burej Kſchižneho dwora pak kulachu ſo ſłyſły po ſizomaj, wón chžyſche ſo wſchón wuſtyppacź ſ lutym ſmjeczom a pocźa radoſtnje hiſtorku powědacź — tu wo dźiwim Bjar-nacźe.

„Mórſkadła!“ potom ſawoła. „Saperlot tola! Kſchi-nju je wam ſbehnył — wam praju, — tajku cźeſku kſchinju poſbehnyć — reſpekt pſched nim! Wſchón reſpekt!“

„Mój jemerſchko,“ prajeſche Rósalka do toho, „wo tom ty tola ſkowcźa pikny njejſy, Lawrjenczko!“

Hendrich trochu ſbłędny.

„Cźehobla dha nam niczo powědał njeſy, Lawrjenczko? A ſo ſo njejſtaj priedy ſaſo pósnałoj, ty a Khrystla!“

„Mam hubjeny pomjatk,“ rjekny Lawrjenczk ſpjera-wje.

„Ja ſym jeho derje ſpósnała,“ wuſna ſo Khrystina. „Ja to njeſaprěwam. Ale wón bndźeſche prěnje ſkowo-rjez dyrbjał.“

„Tón a rjez?“ ſmějeſche ſo Hendrich. „Tón holzam ſ pucźa khodźi. Njewěrno, Lawrjenczko?“

Lawrjenczk cźehnjeſche ſo do kucźata wróczo. Kreſw jemu do hłowy ſtupaſche. Saſo cźujeſche ſpinanje w pja-ſczomaj, nutſkownu mózy, kiž pohonjowaſche jeho ſ dyrdom-dejſſemu ſtutkej . . . Wſchitko ſo jemu pſched wocźomaj muczeſche, wón budźeſche tźichu wotkrycź moht a wuſkocźicź a ſ wjerchom wujeźi a do ſwěta cźahnyć.

„Tu wężku ſ tej ſchinju, tu pak by takle hiſchcze ras ja-wohladał,“ ſawola wjeſele bur Kſchižneho dwora. „Ni-macze tu ſanu? Abo hewak něſchto — dźi, Lawrjenczko, něſto budź tola tak dobry!“

Lawrjenczk ſo wupjeraſche. Prjedy hacź ſo ſchtó toho dohlada, be wón ſ jenej ruku ſtólcź hrabnył, na kotremž Hendrich ſedźeſche a njeſeſche, wyſoko dźerżo, ſwoju cźeju trójzy po ſiwej wokoło.

„Kunſchtakſte kuſki!“ rjekny bratr roſhněwany.

„Haj, haj, to ſo kunſchtakſte kuſki!“ wotmołwi Law-rjenczk. „K takſemu něczemu njedyrbjał cźłowjek ſwojich muzow ſnjewužiwacź. Ale jónu pſchińdźe tola cźaſ, hdźež je hinak naſoju a hdyž . . .“

Wón ſo wotmjelknu a wobhladny. Dźiwna cźiſchina bě naſtupiła.

„Powědaj nam tola też něſchto wo ſebi a wo ſuſem mjeſze, hdźež ſy ty bywał,“ pohonjowaſche bur ſ Kſchižneho dwora, kiž cźakaſche ſebi wjeſkoty dźeń ſcźinicź.

Lawrjenczk wobleděny. Wón ſpopadny ſtrachocźiwe ſpa-hladnjenje maczerje — a ſo wuſmja. Ale to ſmjeczę ſe někajke hnucźene, krute.

„Tebi ſo njecha?“ wopraſcha ſo bur.

„Ja wſchak hych dyrjt.“

„Tu njeje wjele powědacź,“ prajeſche Hendrich.

„Ha, ha! Wjazy hacź dojeſ!“ ſawola Lawrjenczk hórko. „Ale ně — Henry ma pramje. Sdydom lět ſym byl wotſtał — a nimam niczo powědacź, ſyła niczo. Hubu dyrbju djerżeć! Ha, ha. Sdydom lět, a te ſu wumaſnje-ne ſe kliwenia —“

docyla zhubił. Jeho hižo staruška dźowka wo pěsnjach jejneho nana ani njewódźeše. — Khowaše pak sebi někotre serbske noty, kiž běše sebi nan něhdy wotpisał, jako měješe na serbskem spěwańskem swjedźenju sobu spěwać. — To běše wšo. —

1922 swjeći Maćica Serbska 50. posmjertniny Handrija Zejlerja.

1849 założi so zjednoćenstwo serbskich studowacych „Lipa Serbska“ w Budyšinje.

Přisłowo: Lěpje šić a prózy, dyžli po dworach kleskać.

*

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —1, thermometer w nozy +9. Wuhlady na mało so pscheměnjace wjedro. — Schkleńca steji wyšoko na rjane. Wyschina cześnje so wot Bikarkaskeho saliwa (morjo mjes Schpanišku a Francowstu) pisches Francowsku, hrjebjnu Europu hač do Ruskeje. A tola mamy pothmurjene wjedro, pschetoš w wolnozy cźahu niźiny nimo. Te nam je swojimi wubjerkami samrěźenje pschilětnja. Nowa niźina je so z krótkeho wjezora kupy Island jewiła. — Jutše wutoru chłodza słónčko to 5,28 hodź. a měsačk chłodza rano 4,06 hodź. a so wjeczor 5,31 hodź. khowa.

— **Kursus žerbskich rejow.** Schwarna liczba wobdźelnikow nawukny pod wuskiznym wumuczowanjom knjeny Měranki Leschawiz, knjeny Mičkez a knjesa hudźe. Kit. Bjarnata Krawza z Drježdźan jako někotre nowe reje. Wobdźelnicy wobkhodźeja někto 7 rjanych žerbskich rejow. Wschitcy maju so pilnje do dźela a tuž budźe tutón wot „Nadźije“ sarjadowany kursus z luźohym nowego žiwjenja w žerbskim ludowym sawjeselenju. Jara dźakowni mamy sa to, by knjesej hudźe. dir. W. Krawzej a jeho žonje mnohim pomohnili. Jemu, jako z nowa sbudźerjej rjanych žerbskich rejow njech je swoźzeno, jo by žiwe hišće mnohe płody swojeje njesprózniweje dźěławocy za žerbski lud. Prosty žerbski lud je namakał w knjesu direktoru Krauzu nana, kiž so je wschej luboscu wo swoje dźěći, swój lud stara. Jemu njech je wšitke njezachodne mnohe, dóńž Sserbstwo traje. My pak mamy a budźemy zakorjenjerej tutón rjany narodny pokład, hromadze se špěwom do žerbskeho ludu. — Wutrobny dźak dołžimy pak tež swérnym pomohnizam. Sću a wosławu pschikładownje Sserbowki.

70-létny **wobthódny jubilej** świeceše Kichižanez rěznistwo na Zitnych wikach 22. Je runje 70 lět, so rěznišći mischtr Arnoscht Kschižan w mjenowanej leżownosći rěznistwo wotewri. S 1. julijom 1891 pschewza knjes rěznišći mischtr Pawoł Kschižan wobkhod swojeho nana a 1. oktobra t. l. pschedźe rěznistwo na jeho syna, knjesa rěznišćeho mischtra Kurta Kschižana. Młody mischtr je w nanowym wobkhodźe rěznistwo wamuknył a budze hdyž dwěla so prózowacz, so by wobkhod swoje dobre mjeno, kiž ma jako najstarše rěznistwo pschi Zitnych wikach, też dale zachował.

— **Firma F. A. Trumpler, měšćel Robert Voye,** je swoje městnosće na Kotolskej haży 6 znowa pschiprawiła a wudebiła dała. Dźěła, kotrež jara nowozasnuty a pschijomny zazdźiski cźinja, wuwjedźechu Budyšćanjo twarjaj mischtrjo a rěmjeslnizy. Trumplerez wobkhod je najstarša dźěławnja schokoladowych a zotrowych tworow. F. A. Trumpler założi ju 1882 na Kotolskej haży cźo. 6. W lecze 1897 pschewza ju Handrij Voye a 1910 pschedźe na jeho syna, nětcźišćeho měšćela Roberta Voye, kotrehož žiwe hač hižo we wobkhodze swobu dźěła.

— **Nowy wotkrjenk zyrkwinski hamt.** Sa wotkrjenk zyrkwinski hamt, kiž je wo 1. oktobra t. l. w kupnizy (Geiwandhaus) w 3. poschkodze wotewrił, a kiž je telefonizuje z cźišćom 2691 doscźahnyła, hu so schčehowazy knjeza pomjenowali. Knjes wyschi knjezeršiwowy radu dr. Thomas jako jurisćiski rada, kiž bě dotal w evangelsko-katholskim konsistoriju, sa hrjebjnego sastojnika knjes wyschi sekretar Kuhn, kiž bě z dolholetnym sastojnikom na Budyšćinskim wokrjesnym hejtmanstwie, a pschistajenzaj knjesaj Herold a Thomaschka, kotrajž hakle krótschi cźas na wokrjesnym hejtmanstwje dźěławschtaj.

— **Do pinnowoje latalnje** jadźe njedźelu poudnju na Zitnych wikach motorski kolesaŕ, kiž so na pschemohjenjenym wobdźěli. Motorske kolo so je frażenjom wobschkodźi. Kolesaŕ so na lokenu lohko srani.

— **Waja ruzka saja** sobotu dopoldnja na tudomnym dwórnischcu starschemu železnikeho sastojnika Drježdźan. Kiž je na wotpoczinku žiwy. Sawolanu lekaŕ postaji, so ma so khorjeny do swojeje domizny dowjesć. Sobustaw dobrowólneje sanitetneje kolony jeho do Drježdźan dowjese.

Se **spiritnjom so wopalika.** Sandźenj pjatk wopalu so 7-létna holczka khórho straschnje pschi spiritusowym warjaku. Mać bě na pólne dźělo schła a jeje dźěćerji, najmjenscha holczka a 11-létny hólc, dyrbjeschtej ta njej pschińć. Psched tym hebi hólc hišće na spiritusowym warjaku jěsć pschihotowa. Pschi naliwanju bě hólc so pschehladajo, njeschto spiritusa nimo warjaka na blido ćmyk. Holczka jako bě khwilku sama, pak spiritus na blidže sapali. Wona wohnjej pschedtišo pschidźe a wotkuchowu. Drjewo leži we wotdźělenjach 1—4, 6—9, 11, 13—15.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 4. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dolar	4,194	100 półsk. markow	48,50
jendźelski punt	20,34	100 českosk. krónow	12,14
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	11,76

Efekty.

Na Berlinskej bórsy w Berlinje sandźenu sobotu žiwy wobrot w efektach dale dźěsche, byrnjež dźiwnju so kursu nakhwilnje trochu sepłatśe.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjesechu žitej šnadne powyschenje płaćiznow, so složuju po powyschenych šwětowych wikach. Tak dobychu pschenica, rožka, nahymny jačmjeń a wowsy po zentnarju 10 np. Sandźenu sobotu płaćeschce zentnaŕ

w Berlinje:

pschenizy 13—13,15 hr., rožki 10,60 hr.
hač 10,85 hr., nalětnjeho jačmjenja hr. 10,25—12,45 hr., nahymneho 8,70 hr. hač 8,90 hr., wowsa 8,70—9,25 hr. hriwnow,

w termińowym wikowanju

sa oktober: pschenizy 14,17½ hr., rožki hr. 11,50—11,52½,
sa decembr: pschenizy 14,17½—14,20 hr., rožki 11,50—11,52½ hr.,
sa měrc: pschenizy 14,45 hr., rožki 11,97½ hriwnow,
sa meju: pschenizy 14,60 hr., rožki 12,17½ hriwnow.

Na pschedań.

Kolo motorske, 3 PS., sa 145 hr., König, Nowa Wjeś pola Bórkhamora. — **Motorske kolo**, 12 PS., Kubez korczma w Budyšćinje, Zitne wiki 12.

Kolo muzaze we Sdomjenju, Wowczeŕśi puć 1.

Stud khěžne, w Běłej Wodźe, Wilhelmowa haša 7.

Wós dźerzazy, w Hródku, Badergasse 6, belka. — We Budyšćinje, Měsniska haša 30 l., Khorlowa haša 24, Bórklin 6 l.

Konjej, hrěnj., hońtwinski wós, kryty wós, rěblowany wós a tafl. wosaj, Ernst, knešlowa fabrika w Lubiju. Knota we Wukrancźizach.

Jałojza, žydomběrkliška, w Rodezach cźo. 24.

Běhaki a prošata, w Stachowje cźo. 37 w Maleschezach cźo. 100, we Wulkej Khójnzy cźo. 1.

Wohnischcźo, w Kamjenzu, Unger 52.

Kóń, młody, žylny, Noak w Budyšćinje, Swonk. łaŕska haša 14. — Róń z gratom w Hornim Hunowse 3.

Krutwa wyšokošuńcźelna ŕ 3. cźeleczom, w Komorowje 3 pola Rakez, w Skaneczach 20, wyšokošuńcźelna krutwa pola Rothy w Raschowje, młoda wyšokošuńcźelna we Khelnje 48, podobna wyšokošuńcźelna w Kobjelnje cźo. 10.

Sso pytaja:

Hołza do domu w Hródku, Jurjowa haša 7.

Hołzu do domu, faraŕ Wjesaŕka w Hodźiju. W Budyšćinje, Moltkowa haša 2 (pjekaŕnja).

Kitwiśiku, Klemowa w Hodźiju.

Kowaŕśi, Kěžnik w Bukowje pola Barta.

Drjewowa aukzija

w Dalinku w Kohlmanez hoscźenzu, hrjedu 6. oktobra 1926 dop. w 7 hodź. něhdze 100 mtr. schcźěpowych kulachow.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź.: Wiki su hišće mało wumite, tendenza: wotcźakowaza. 3/12 hodź.: Wiki w pschenju měrnišće, rožka na płaćiznje wobstawa. Tendenza: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	2. 10.	1. 10.		2. 10.	1. 10.
Pšenca	260-263	258-261	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	212-217	210-215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
nal. jačmjeń	174-175	172-176	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	174-185	172-188	seradella	18—20	—
kukurica	188-188	185-187	raps. wosušk.	14,60	14,60
pšenč. muka	37-38,00	37-38,00	lany wosušk.	18-19,10	19,10
rožana muka	30-32,00	29-32,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	18-20,00	18-19,00
rožane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rožana słomna	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńcna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjoluski	30-33,00	30-33,00	ječa „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaćizny rěznjeho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

2. oktobra 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne druźiny a wozmamjenjenje.

Woły: 702.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	54—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—52
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42—45
Mjenje picowane wšěch starobow	38—40

Byki 383.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	54—56
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Spatne	40—44

Jałojcy a kruwy: 885.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	46—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	38—44
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	29—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 1250.

Najlěpše wukormjene	50—54
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	58—61
Spatne	55—60

Wowcy: 5313.

Młódše a starše wukormjene	58—60
Starše wukormjene	50—55
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	40—48

Swinje: 7358

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	83—84
Mjasne	81—82
Spatne	79—80
Ranoy a kundrozy	74—75

Sy so ji hnydom sapalichu. Runjez bratr ŕ khwatkom na pomoz pschidźeła a holczku ŕ wody pokrjepi, dokelž so tola we wobliczu straschnje wopalika. Tónle podawk ŕ nowa wuczi, so starschi dźěćerom tajke palidła pschewostajnje njeńmědźa.

— **Pothroma je wudyrila** mjes skotom kubleŕja Kurta Emmricha w Habrachczańzach cźo. 66 p. Lubija.

S **Trjebjenja.** Njeźboża ŕ autami so poczinaju pola naš kopicź. Psched dwěmaj njedźelomaj sta so cźežke njeźboże, kotrež bě cźłowjeske žiwjenje za wopor zadałe. Biakŕ wjeczor łažeše auto dla tolsteje mły wobrjezej wjhy do pschěkowa. Dokelž kedźbliwje a pomaklu jěsche, so bale žane njeźboże njesta, jenož so auto w pschěkowje ležo wosta a schoŕer na rane ŕ pomozu wschelakich pschiprawow žiwój wobjezk wučahnyć dyrbjesche, przedy hač możeše wjesele dale jěć. Druhi běchu, dokelž cźłowjeka mylesche, mudri doscź a běchu swoje auto Hofmanezom do dwora stajili a cźakachu na wujaźnjenje. Wječera njedźelu 3. oktobra sta so sazo nowe njeźboże ŕ autom na dróhi ŕ Trjebjenja do Kubschcź na nimale tym samym městnje, kaž psched dwěmaj njedźelomaj. Někotri kolesaŕja jěchachu ŕ Kubschcź do Trjebjenja, druhi nawopak. Wot Trjebjenja pschišina auto. Jedyn kolesaŕ zdźěwa pschi autom na prawej stronje, tola něk dorje na boku, so by auto na lewo so nimo winył. Schoŕer tohodla spyta, so by hischcze bóle na prawizu nimo kolesaŕa trjechił, tola w pohlednim wokomiku winy so kolesaŕ hischcze bóle k prawej stronje. Wós jeho mjes tym dosćahny a prědny błotowy schkitak shrabny koło a kolesaŕa, jeho na 20 metrow sobu wlecze a kolesko dociśta smotajo. Wbohi mjody cźłowjek běsche zatosnje pocźekpił. Haczrunjez możeše jako tam stanyć, mježesche tola wulku bolosć dla mnohich wobwobrjenjow na rukomaj a na khribjerce. Jeho nowy wobkel bě rózdrěny a zyle maśany. Autowej njebě so wjele lépje sschło. Dokelž běsche so schoŕer na prawym boku nimo kolesaŕja hnuŕ dyrbł, bě pschechłódło ŕ schtomam a bróhowym kamjenjam pschišchoł. Dwaj kamjenjej bě wuwalił, schtomy wobschkodźił a kónčnje puźnił pschi puću do Wadej hnydom wotlemił. Potom wosta wós stejo. Rutška sdźěłanym so nimo stróżkowm nicźo dale njesta. Wós bu pschi tom khětro wobschkodźeny, prědy hromadze smjećeny a motor na kruchi, schkleńcy rozbite a łežacźu wokolo na dróhy. Krym auta bě wobschkodźeny. Kaž znamjo pokazowasche, běsche wós ŕ Kamjenizy, znamki Ford. Kaž pschi tajkich padach so stawa, bě so tež tón krócź wjele pschiłładowarjow a mudrazkow sschło, to a tamne rozmyslowało a winu pak kolesaŕej, pak schoŕerej pschizwajowało. Schtó je wopraudze na njeźboże wina, hačle dalše pschepytowanje wujasni. Protokoll bumom Trjebjenjšći měšćanoma a Bukecźanšći połnaj napisałschtaj. Wobschkodźeny auto bu posdźišo ŕ cźežkim autom do Budyšćina wotwjesony.

S **Mukjda.** Nowotwar domskeho knjesa Hermanna Pfuhland w nowembru do nowehu domu łažehnje. Drom wotpali, je hižo tak pokrazował, so mózachu jón pjatk sdźěłaz. Je-li wjedro dale pschihódne wostanje, Pfuhland w nowembru do nowoho doma łažehnje.

S **Barta.** Ludźazy cźah, kiž pschipołožnju do Budyšćina jedźeł, njewotstejdźe ŕ tudomneho dwórnischcźa wjazy hač dotal 1,37 hodź. ale wot 3. oktobra 1926 hižom 1,27 hodź., potajkim 10 minjeschinow prjedy.

S **Wósporka.** Swój 25-létny sastojnišći jubilej świeceschce żelezniśti tejkeŕ August Dornig. Jubilarej so je wschěch stron wjele sbožopschećow a darow doła.

S **Kamjenza.** W žerbśiich wuhach Kamjenskeho wokrjesa je běrli paduch na měšćanostow a gmejnske pjenjezy wothladał. W nozy ŕ pónd̆zelu, 27. septembrej, spyta so do domow měšćanostow w Kanezach, Nowym Dworje a Siwinanu dobyć, ale nihdże so jemu njeje schlachćiło. W nozy ŕ 29. septembrej cźiśicze do twarjenja měšćanostwa w Khrótcźizach załěźej. Rozbi wokno hamtiske jśiny, ale kradnyć nicźo njemóžeschce. Na to je blišchu nóz měšćanostwu w Kojarzach wopytał a tam wjele kradnył. Sa nim nimaju śilda.

S **Ruschizy.** W nozy ŕ pjatkej je njewitany hóścź tudomne dwórnischcźo wopytał a wschěch śidźe skrikli, hdyž je 100 hriwnow pjenjez a połny schatołowy korb młodeho muźiśeho, kiž dźiwśe pjatk wotjěź, jebrał. Kosb sobotu njedaloko Kunčza prózdny namakachu.

S **Horschowa.** Sandźenu njedźelu mějachmy zadnu žiwjedźenj. Wot septembra 1876 je 50 lět zašło, so nascha wjeś bo Hóśnicźanskeje wozadny śłuschca. K dopomnjenju na to wotmě so njedźelu rano na njesy Horschowskeje a Hóśnicźanskeje gmejny (na Panez horje) žiwjatoczne powitanje. Horschowscźanjo pschicźahnychu w žiwjedźenskim cźahu na mjesu. Tam jich wotpóśłanzy Hóśnicźanskeje wozadny powitachu a do zyrkwje pschewodźachu. Boži dom běchu žiwjedźenśiku pychu wobleki. Nasponmnicź hódne je, so ſamźny khorhojnik, kiž bě pschi žiwjatoczności w lěcze 1876 pschitomny, tej nětk w žiwjedźenskim cźahu zyrkwinu chorhoj njeješche, kiž běchu ŕ pschileżnosću dopomnjenišeje žiwjatocznosće fundy.

Jewsak pak je jara mało tych wobdźěli, kiž psched 50 létami strowi žohnowanjeczaru.

S **Mulkeŕ.** Twaŕšenu pschedewjazerej, knjesej Mateśej Nowakej jako ratarśkemu pschedsydu w Mulkezach, je knjes krajny radźićeŕ na wotpoczinku ŕ Luce 29. sept. śilebornu cźestnu pjenjez a wobwjedźenśe wopismo Ratarśkeje komory pschepodał je słowami: „Dźakuju so ja Wasche 16-létne žnórne sobuźěłkowanje jako pschedsydu a prosźu, so byśicze prózowanja Ratarśkeje komory na tunile polu też w pschichodźe podpjerali.

S **Bjeleje Wody.** Wječera žiwjecześe so w tudomnej evangelskej zyrkwi žinjowy dźakny žiwjedźenj. Jara žiwjeńkeje je, so je so nimo žinjowych darow fa khube potrebne śiwóśby nawdalo. — Skoro ŕ wśitke njepodobne tkcźołe padu śiwóśtwo fa so sobotu na tudomnym pośeje w dopoldnišćich hodźinach. Młoda holza, kiž bě so rennu pschiśichła a runje płaczeiśu tkarišku wupołnjeschce, bě tuchu ŕ 10 punktach mjedu pschi sebi na śenju klaśła. Kako bě holza za krótke wokomiki ŕ pśijanjom hotowa, lěčachu ju tośka a paduch śhubjeź. Schtóż może wo njehanbiśiwym paduchu njeśhto sdźěłeź, njech so hnydom na policajstwo wobrocźi.

S **Mužakowa.** Tudomny najstarschi wobkhod fijwezschesche 1. oktobra fwoje 100-letne wobstacze. Je to pschedawarnja zelesowych tworow Emila Löbela. W lěcze 1826 pschińdże tehdy 26-letny kowarśki Korla Bohumił Löbel se Sakkseje a założi na Michała w chěžach, nětk na Berlinskej dróhy čo. 205 kowarnju, ke kotrejž pschedawarnju zelesowych tworow pschińdruji.

Ze susednych a dalšich krajow.

* Se **Zwikawy.** We Zwikawskej wokolicy maju wulku čiwilu se smijizami. Wobydler Grünhaina je na jenym dnju sadżo 30 smijizow na gmejnskim hamcze wotedał. Za kóždu je dostał jemu hriwnu; je to wobstajena premija, po kotrejž so sa kóždu wotedatu smijizu tello płaczi. Wjechohromadże je so letša 538 smijizow paydanylo.

* S **Zwikawy.** Schtwórk wjeczer wokoło 6 hodź. sachcehu w Zwikawje zylne zemjerzenje. We wschech znutrnych dźelach města so kheże mózaje fatschahechu. We bydlenjach padnychu tam a sem wobrazy je sčežnow. Tez w Cainsdorfje, Witkowje a Bokawje fatschahenje pynjnychu.

* S **Heppenheima.** Pschi hrajtanju pschińdże 4-letnemu hólcej buna (sadżola) do dychanizy. Dokelž lekarska pomoz pschespodże pschińdże, dyrbjesche so wbohe dźěcko sadusyć.

* S **Wrótkławja.** Kaž „Schlesyska ludowa nowina“ pisa, je w poslednim tydżenju 10 dalschich wozbowon na cźorlat khorjeso. Wschokromadże je so hacz dotal 25 vabow naliczilo, z kotrychž je jedyn smjerjeny byl.

* S **Warnsdorfa.** Pschirmajo a dobrymi sadowymi znjemi su bźrnjaze žně w poliózanych Czechach jara hubjene S nimohimi deschczemi w běhu lěcza je jenża stwierdnyła, tak so bźrny rosćej njemóżachu. Zyły dźeń ludźo sbźraju, lepje kopaju, a tola wjeczor z prosdynymi mźkami domoj cźahnu. Na polu, hdźež bě so 8 mźchow wusadżało, jenoż 6 nasbźrachu. Tak drje budża bźrny lětża jara drohe.

Listowanje.

Přilopk.

* **Ssmjertne njesbože z padazej plachtu.** Njedźelu wokmě so na letanischczu w Karlsruhe schulske napschemolerjanje. Pschi tom padże Lipsczanski pilot Fleißheller z 4000 metrskej wyskosćeje na jenżu. Pschicźina njesboża je pjecza smykł w konstrukzij padageje plachty, kotraž so njewocźini. Fleißheller bě wjeh hnydom mortwy.

* **4 filmowych operaturow pschejěchali.** Pschi filmowanju franzowskeho filmoweho družstwa w Lomzjej wokolinje sta so na spodźiwne waschnje cźežke njesboże. Dyrbjesche so runje nadběw 1500 polskich ulanow fotografowacz. Pschi jěchanju nasta tak wulki proch, so jěchni a tez fotografojo nicźo wjacy widźecz njemóżachu. Tak pschejěchcza kabalerija aparaty a operaturowu. S poźledniskich dyrbjachu 4 cźežkostranjenych do khorotwnje dowjesecz.

* **Ptaczk jako japaleč.** Na Alsterdorfskej dróhy we Hamburgu japalichu so jwisle jeneho domu. Dokelž niemóżachu žebi nastacze wohnja hinak wujaśnicz, myślachu žebi so je ptaczk woheń jakóżk, hdźež je pałaty kónczk prjeczeńczitunjecze zigarety do zwojeho hnězka pod tźechu donjeńk.

* **Nawrót lětadłow z Ranschoafsiseje.** Lětadle powětroweje Hanzy, kotrejž běschtej psched 2 mězazomaj do ranschcze Afsieje wotjeźej, staj so wczera zaso do Berlina wrócźilej. 23. julija w nozy běschtej so na daloki pucź na Tempelhofskim lětanischczu pola Berlina do powětra puschczilej. 30. auguśta běschtej w Pekingu hdyż běschtej so prjedy w Irkutsku dlschi czaj sadżerlej. 10 000 kilometrow dołhi pucź stej lětadle ja 72 hodźinow pschelecźałoj. Zyła jězba je so bjes kóždeho pschipada stała. Njeje dźiwka postajicź někajki rekord, ale je dźiwka wupruhowacź możnosć poslědźiskeho porjadneho powětroweho wobkhada mjes Berlinom a Pekingom. Dokelž je so jězba derje poradźiła, bě tez powitanje pschi nawrócźe do Berlina jara sahorjene. Wulka fyła ludu bě so na Tempelhofskim lětanischczu sbźrała. Sastupjerjo knjeżerstwa, rufi a thinki wupósłanz bźchu so tohorunja jeschli. Hdyż so lětadle k ranju na njebju pokasachtej, nasta mjes cźakazymi wulke wyskanje. Hdyż běschtej potom na semju so puschczilej, postrowi lětarjow wokkhodowy minister M. Krohne. Tez wupósłanzaj Khinskeje a Ruskeje wuprajischtaj swożopischczeża. A lud sadżo wyskasche.

* **Sslub dotasscheho kronprynza.** Kaž nowiny z Stockholma pisaja, so schwedska prynzezna Astrida we blischcim cźasu z belgiskim kronprynzom slubi. Swadźba budże pjecza hizo w nowembru w Brüsselu. Prynzezna cźe k wérje swojeho pschichodneho mandżelskeho pschestupicź.

* **Stoletna letatka.** We Portlandże, w południowo-amerikanskim statu Massachusetts, dozpě w sandźenych hnjach najstarscha wobydlerka, „wowka Benetta“, 100 lět. Starschatka swjeżeschce swoje narodniny na spodźiwne waschnje; cźinjesche w lětadle malu sawjeselenistu jězbu nad Bostonom. Ji je so jara derje w lětadle lubiło. Tohoola ju wjednik pscheproschy, so by znadź sa pjecź lět sadżo z nim tajku jězbu cźinila.

* **Cźežka katastrofa indiskeje łodże.** S Kalkutty so pisa: Łódź z domarskonymi, w kotrejž bě na 200 wozbowon, mjes nimi wjele żonow a dźěcži, powróczi so na wulkiwje réki Gangeża. Nimožedźagy jendźelski parnik mózesche jenoż 26 wozbowon wukhowacź, tamne so tepichu.

* **Wutepjene kabiny w lětadłach.** Lětadła budża tez w tutej symje na postajenych cźarach dale lětacź. Jara sramulíwe prascheńje je nětko mjes puczowazymi nastało: na semi je tola w symje hižo tak jara syma, to dyrbi tola cźłowjek horjeka w powětrje smjersnycź. Njech wschat so nichtó njestróżi: w kabinach lětadłow němskeje powětroweje Hanzy je w symje 22 stopnjow cźopkoty, pschetoż kabiny su tepjene, a to na sześchowaze waschnje: Cźerstwy powětr śreba so wot wonka do trubow, kotrejž su pschi rotkach pschicźišcźinjene, w kotrychž so horze pkuny z motora wustorkuja. Tak so wěso powětr w trubach sobu śreże. S trubow wjedże so cźopły powětr potom po rotkach, kotrejž su po kabinje pschicźišcźinjene, dale, so by so potom tśikcźnje sadżo ipodły kabiny wustorcźił. Schtóż cźe potajkim w symje z lětadłom leczeć, njetrjeba so na żadyn pad wuhotowacź, kaž by cźasty na poknożny cźop puczowacź.

* **Semjercź 10 000 stotych rybicźkow.** Londonska policija je nadawk dostała, so by pschicźinu mrěcza na 10 000 stotych rybicźkow pola najwjetscheho wikowarja se stotymi rybicźkami na śwěcze, wěsteho Gaya w Londonje, wotkryła. Kaž žebi myślła, je jedyn kupz w tankach wodu sajedojcźił.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powěcź wo wjedrje sa jutśje wutoru:** Ssuche, rjane ale trochu mhłohojte najsmjse wjedro.

Nowe wusnaczje Barlinskeho Sprucha.

Juweloweho rubjeżnika Sprucha su je Wrótkławja do Barlina pschiwjesli. Wulka fyła ludu jeho na dwórnischczu wozcźakowasche. Policija mjesche haru, so by to cźischczeńczy wobruła. Mjes wcźipnymi bě też wjele dwělomneho praka, kotrejž Spruchej pschi jeho pschikhadze wjazyrkrócźnu hławu wunjesechu. Na jśidze do Barlina je so Sprucha wusnał, so jeho potajna pschecźelka Ssonja Ignatiew so na rubjeżnistwje fyła wobdźelika njeje a so ju jeho dotalne wuprajenja hole haśi. Druhi rubjeżnik je jeho pschecźel 21letny kowarśki Pawoł Gerlach był. Jenoż i tutym je swój njestatk wunjedł. Gerlach bě hacz do schtwórtka sandźeneho tydżenja pola Barlinskeho schewja dźěłał a na dnju rubjeżneho napada nadobo swoje dźelo skónźił, so by je Sprucham, kaž wubawasche, na puczowanje schoł. Policija nětko Gerlacha pyta.

*

Rosbuchnjenje w Rostoku.

Na tjeleżni pola Barnstrossa rosbuchny municijski skład, pschi cźimż so dwaj muńitaj cźežko, jedyn lohko skrani. Pschicźinu rosbuchnjenja hischcże snate njejsu.

*

Nowiny „Morgenstimme“ w Kralowzu (Königsberg) powědźa, so po dźělenju wozbow, kotrejž su z Rusleje do Kowna pschijeże, Ruska nětkotre lěkniki rekrutow mobilisuje.

*

Nadpad na żelesnizu.

Blisko Burgtanskeje stazije w Hornjej Pfalzu namaka żelesnizar cźežki kamjeń na żelesnistich kolijach, kotryž mózesche so hischcże w prawym cźasu psched pschikhadzazym spěšnym cźahom z Pasawy wotstroniź. Wotrocźka a dwě dźowzy z wokoliny su sajeli, dokelž so njestutka winuja.

*

Powěsćenja „Withodnja“ powě, so so mjes Wiłkomjerjami a Janowom na polskej mjeży wulke manewry litowskeho wójska wotmětja, kotrejž budża tydżeń tracź.

*

Priwatne powěsće z Bukaresta powědźa, so rumunski kral z knjeżerstwa wotstupi a so po nim pschijeżo prjedawschi kronprynz Karol na tron stupi, kaž bórzy jemu kralowa Marja dowolnosć da.

*

Po dźělenju se stronu, kotraž je bolharskemu wukrajnemu ministerstwu blisko, je so w Genfu pod wjedźenjom Franzowskeje wo južnoslowjansko-bolharskim dorozumjenju jednało.

*

Kaž Havaska powěsćenja z Norfolka powě, so amerikanska parna łódź „Newbritain“ na morju psched Georgia z pomjenjom pali a so t Savannje dojěrź pyta. Parna łódź „Kiemeri“ je t pomozy wujeła.

*

Tśelenja mjes policiju a pschećiwarjemi.

Mjes policajstkimi cźłonkami a pschećiwarskej łódźu nasta na Polenskej wyschinje w ranschim morju wjazy hodźinow trajaze tśelenja. Na 2 000 kulkow je policija wutśelała a tola so pschećiwarjam poradźi, na morjo muczeknycź. Policajski nawjednik so cźežko śrani. Pola pschećiwarskeje łódźe jedna so pjecza wo němski parnik „Willy.“

Hamiske wozjewjenja z Budyšina.

Konkursowe jednanje nad samóžejom wikowarja z wurěsnymi a wolnjanymi tworami Jurja Nowotnika w Budyschinje na Schulerjec hażdy 4, so po wotmětżu skónźneje termije z tuthym spěchnje.

Hamiske žudnistwo w Budyschinje, 24. septembra 1926.

Konkursowe jednanje nad samóžejom firmy Langez bratrow, akcijoweho towarstwa w Budyschinje, so po wotmětżu skónźnje termije z tuthym spěchnje.

Hamiske žudnistwo w Budyschinje, 24. septembra 1926.

Nad samóžejom wikowarki z wurěsnymi tworami Idy Menzelowje w Budyschinje, Pschi Pětrowskej zyrkwi 2 (bydli na Gidelskej hrjebi 16) so 1. oktobra 1926, poł. w 3 hodź. konkurs wotewrjeny. Pschekupz Gustav Chrtstoph w Budyschinje so na konkursowe sarjadnika pomjenuje. Zadanki z konkursa dyrbja so hacz do 27. oktobra 1926 pola žudnistwa samolwicź. K wobsamknjenju, hacź na nětcźischi sarjadnik wostacz abo so druhi wulwolicź, wo skazanju wěricźelskeho wubjerka a je-li tež trjeba wo wězach, kiž su we § 132 konkursoweho postajenja wosnamjenjene, so na 27. oktobra 1926, dop. w 11 hodź. a k prahowanju pschiwześenych zadankow na 24 novembar 1926, dop. w 11 hodź. psched podpisanym žudnistwom — w sali 141 — termija postaji.

Hamiske žudnistwo w Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ so jutře wutoru njezeńdźe, za to pak pjatk, hdźež je spěwna pruha za koncert pschich. njedźelu (10. X.) w Delnjej Hórcy.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć“ změje srjedu (6. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy přiźdu. Dirigent.

Drježdźany. „Hromadnik“ spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w měsacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor 8/4 9 — 10 hodź.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa přichodnu srjedu w Njechornju. Kefk.

Kursus serbskich rejow. Dalše zwučowanske hodźiny su sobotu, **16.** oktobra, a sobotu, **30.** oktobra, w Serb. Domje. Započatk z dypkom we **8** hodź. Zarjadnistwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so wot nětka zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korěmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipsčanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Malešecy. Jednota Sokoł. Póndźelu zwučowanje za dźěći. Wutoru zwučow. za dorosćenych, po tym je krótka zhromadźizna dla zawrjeneho swjedźenja.

Rakecy. Tow. „Lipa“ zhromadźi so přich. štwórtk 3/4 2 hodź. pola Hönča k powitanju noweho fararja. Dowěrnicy so proša, zo bychu to swojim towaršam sobudźěłili a jich k tomu namolwjeli. Njech so po možnosći wšě sobustawy wobdźěla w čornej drasče. Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Serbski swjedźeń w Delnjej Hórcy wuhotuje serb. tow. „Nadźija“ z Budyšina přich. njedźelu, 10. oktobra, wječor w 7 hodź. w Nowakec hosćeńcu. Dołhe lěta my žadyn serbski spěwny koncert měli njejsmy, tohodla prosymy wšitkich Serbow našeje wokoliny, zo bychu w prawje bohatej ličbje přikhwatali. Poskićić budźeja so wubjerne serbske spěwy za měšany khór a za sola. Po tym je rjane serbsko dźiwadło a wjesoła rejka. Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Dostanu dźensa transport rańšo-pruskich wysokosućelnych plahowanskich a wužitknych

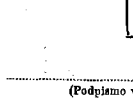

krowow

kotrejž mam wutoru, 5. 10. a srjedu, 6. 10. w knjeżim hosćencu w Njeswačidle tunjo na předań.

Reichelt w Kulowje.

Čopłe spódne kholowy za dźěći stawći wulki wuběrk, jara tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11

Jurij Fuhrmann w Budyšinje na hornjeschej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mante a šlawchi. Samsna wupołnjeźź.

Jězdne kola z rukuwanjom ma jara tunjo na předań **Max Seifert** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 29.

Vogtlandske madrasowe wumělske gardiny wulki wubjerk, jara tunjo, K. Erler nažitnych wikach 11.

Jara važne za woteběrarjow „Serbskich Nowin“

(Tu wuzwihaj).

Oktober 1926.

50 pj.

(Podpismo wotsebérarja „Serbskich Nowin“.

Tónle wotrězk płaći w měsacu oktobru 1926.

Zo bychmy wšěm našim žosćenym čitarjam skhadnosć dali, po móhli wšo, štož maju na předań, abo jelli chcedźa sebi něšto kupić, abo maja někajku druhu naležnosć,

z nawěškom w „Serb. Nowinach“

wozjewili, smy jako něšto oyle nowe, wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo připósłanju nawěška wotrězk předpołoži, dostanje nawěšk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenoż w postajenym měsacu wužiť. Skazań nawěška ma swoje połne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wočišći

Naklad. „Serb. Nowin“.

Vogtlandske gardiny kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr. wumělske gardiny, tež za małe wokna.

Erler na Z. Lawskej hasy 10

Khěža z rjanej sadowej zahrodu z 3 kórcami pola a łuki w Hrodźišću je na předań. Bliše zhoniš we wudawarni Serbskich Nowin.

Łožowe sady běłe a pisano jara tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11

Małe nawěški w „Serbskich Nowinach“ **maja dobry wuspěch!**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wot 8. K.-o płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 2 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy z m rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. m m

Čisło (Nr.) 232 **Budyšin -- wutoru, 5. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Poincaré Stresemannej wotmolwił

Hawaska powješćenja je žiłowowazu spżeleńku, kotraž je bjes dwěla wot franzowskeho ministerskeho pschedsydy Poincarea wuschła, wosjewiła: W rěczi, kotruž je němski swonkowny minister dr. Stresemann w Kölnje měł, je **wón měnił, so dyrbi** žo hischcze ras **s** praschenjom wójnskeje samowitosce saběrać, hacž runje je Poincare w žwejej rěczi w St. Germainu a Bar-le-Ducu rozsudźeł mjes **tutymi** knježeństwom a němskim ludom činił. Němski swonkowny minister pak je sa pschisprawne nječ, wuprajenjam franzowskeho ministerskeho pschedsydy napschećo rěczeć. S knježeństwa je žo tehodła wosjewiło, so je ministerska rada Poincareowu rěcz w Bar-le-Ducu runje tak po formje kaž po wopschijeću wuradowała a so je žo **z** njej njepschemjenjene ménjenje franzowskeho knježeństwa wuprajiło.

*

„Écho de Paris" wo knježeństwowej spżeleńzy, kotruž knježeństwowu jenomyślnosć wo Poincareowej rěczi wobswědcża, praji, so njeje nikoho pschešwědczyła. We **swojej politiku znapschećeża Němske staj Poincare a Briand se swojej zylej zasidźenosću dźelenaj.** Staj drje žo mnohich wo sańdze sbliženja **z** Němskej sjednoćiłej, tale jednota njeby pak pruhu wo wuwjedźenskich wumělenjach wudźerżała. Poincareowe wuprajenja w Bar-le-Duc žu Stresemannej jara njepschiležite byše, dokelž je Poincare po swojim zwučenju mjesto sćěhnyk, kotraž so nježdźe pschekročeć. Dr. Stresemann je w Kölnje bo Franzowskeje rěczał, dokelž wě, so chce w Franzowskej hyšće **strona** pschibliženje **z** Němskej **sa** kóždu placzišnu. Kartell franzowskich lěwizynskich stronow, kotryž je žo bankrotta w finanznym nastupanju dyrbjał wusnaćź, chwali žo, so je lěpsche wuspěchi w swonkownej politiku dozpił. Když w tutym nastupanju na Poincarea jako na njepschewinliwy sadźěwk pokakuja, žo dr. Stresemann nadźija, so kontoru, kotraž je žo 11. meje 1924 wuswolila, pschećiwo njemu naschkara. Dr. Stresemann pschi tym pschepódnawa, so **sinanzne praschenje dźensa w Franzowskej jenicżjy rozsudźa. Poincare**owe knježeństwo nima žadyn druhi programm, dyžli finanzne praschenje rosrišaćź.

„Avenir" praji, so je Thoirysta konferenza wschém wobzježnosćam na běły dźeń wustupicź dała. Stresemann wscho žada, ale nicžo njepofticża.

Dr. Stresemannowu rěcz w Kölnje w nastupanju wójnskeje winy rospomnaju, „Temps" praji, **so dyrbja z tamneje strony Rheina wobdźeć, so je Poincare zylej autoritu, kotraž žo jemu salcża, najhubjsche sacżucże franzowskeho luda wuprajił.** Hewak dr. Stresemannowe wuwjedźenja lhwali. Němšći swonkowny minister rostožuje, so je hischcze wjele wobzježnosćow hacž k sbliženju pschetwinyć. Tola wón je swoje a Briandowe pschešwědczenje wuprajił, so Thoirijska politika Europje měr da a so ju wobnowi. To je samér, w kotrymž dyrbja žo bórzy wschitzy mužojo dobroje wole a dobreje wéry dorěčeć. Nětko dyrbja hischcze wědźeć, na kajke waschnje by žo samér dosahnyć hodźał, **z kajkimi** předkami by žo tole dźěło měra **w duchu a wobluku Versaillskeho sprjeżenja** mohło do skutka stajiś, pschi čimž by njeby **smělo** na strona **z** woprotiwjacych stronow wschó schkodowanje za dorosumjenje njesć, bjes tym, so by druha jenoż wschě lěpsćiny měła.

Wsocuropiski zjězd we Winje.

We Winje je žo njedźelu wschoeuropiski sjězd w pschitomnosći sastupjerjow 27 europiskich statow wotewrił. Pschi schumjazym pschikleskanju je wulka wschoeuropiska thorhoj rozwi. Awstriski swjatkowy kanzler Seipel a pschedsydа němskeho žejma Loebe mějeschtaj powitańsku rěcz, kotrejž žo **z** najwjetschim pschikleskanjom pschijeschtej. Dale rěcześchtaj nědźuschi president rustweje republiki Kerenski a madźarski wotpósłanz Lucas. Pozběduschi w swojej rěczi Swjatk Ludow kritisowasche. Tehodła jeho **k** porjadej sawołachu, dokelž wě, so chce w Franzowskej hyšće **strona** pschibliženje **z** Němskej **sa** kóždu placzišnu. Kartell franzowskich lěwizynskich stronow, kotryž je žo bankrotta w finanznym

Wsocuropiski kongrej sa to dźěła, so bychu žo europiske mjezy **z** pomocu rosrišanych ludow po něczim wotmachrile. Na mjes europiskimi krajemi dyrbjałe pschestaćź a zyła Europa dyrbjała žo **z** zlowonym swjatkom sjednoćiś. Mjeńschiny dyrbjałe so schkitaś.

Sapósłanz Mittelmann na kónzu debatty namjetowasche, so by sjězd wubjerk sakoził, kotryž by praschenje narodnych mjeńschinow do drobna pruhował a na podłožu tehole **pruhowaja** hromadźe **z** interparlamentariskej unin a ligami Swjatka Ludow namjety **k** sdźěwanju kulturneho žiwjenja narodnych mjeńschinow w Europje wudźěłał. Sjězd pschi tym se sahadły wutkhadża, so bjes spokojazeho wuprawjenja tehole praschenja wschoeuropiske hibanje pschi něczišćiskich europiskich mjesach njemóże žadany wuspěch nječź.

Naprašowanje našcho zapósłanca Baczewskeho na pruskeho ministra.

Baczewski je žo na pruskeho ministra sa wědomosć, wumělstwo a ludowe wuwuczenje se sjeżehowazym herbstu schulstu wuczbu w Pruskej nastupazym praschenjom wobroćił:

20. 7. 1926 běch knjeza ministra prožył, so by mi wotpisł tamneho wukaza pschewostajił, kotryž je žo, łaž je we „Archiwje za politiku a stawiznу" w lěsniku 1926 w 4/5 sešchiroku na 341 stronje wocżišchczane, po zwěłowej wójnje wndał a kotryž herbstu wuczbu w Pruskej rjaduje.

W žamtnym pišmje běch knjeza ministra wo pschewostajenje wotpiska ministerialneho wukasa **z** 28. aug. 1880 a 28. febr. 1881 na wyschscheho ranischopruskeho presidenta prošył, kotryž litewsku nabožinsku a rěcznu schulsku wuczbu w Ranischej Pruskej rjaduje. Wobaj wukasaj staj na žamtnym městnje na 347. stronje horjeka naspomnjenejho cżašopisa wosjewjenaj.

Hacž dotal njejsym na tutu žwoju prošbu žaneje wotmołwy dostał; tohodła prošu hischcze ras, so bychu žo mi njenowane postajenja pschewostajiłe.

Baczewski, sapósłanz pruskeho žejma.

Pryni Wilhelm a němšćostatna wobora.

Kaž je Barlinski „Montagnotorgen" se sozialdemokratiseje frakzije němskeho žejma shonił, chzedża sozialdemokratojo dla žłužby prénjeho žona nědźuschcho kronprynza, prynza Wilhelma, w pěschim regimencze cżiłko 9 němšćostatneje woboroły w němskim žejmje hnydom po jeho wotewrjenju napraschenje sapodaś.

Hamburgski strajk dale traje.

Dźiwi strajk w Hamburgskim pschistatwje dale troje. Nětkuje 16 000 **z** 18 000 Hamburgskich pschistatwnych dźěłacżerjow strojuje. Techniska nusna pomoz njeje hischcze dźěłacź sapoczała, tola žo wocżakuje, so senat je bórzy salwoła. Pónđźelu běchu žo dźěłowe rady pschistatwnych dźěłacżerjow swołałe, so bychu strajkowe położenje rosjasnile. Dokelž strajkowarjo strajkoweje pokładnje nimaju, žo njewěrji, so strajk dołho wudźerži. Sćiładź je dźěło hischcze tón tydźeń sapoczinje. Bremenskich pschistatwni dźěłacżerjow žu so pschi wothłosowanju **z** pschewažazej wjetschinu wuprajili, so žo pschi strajku njewobdźěła.

Hłodowy strajk Maxa Hölza.

W Hłosćanki w Groß-Strehlitz hedźazy kommunist Max Hölz je kommunistiskej frakziji němskeho žejma **z** listom spżelił, so je **1.** oktobra dla hubjeneho wobhbada a dla hubjenje jedže hłodowy strajk sapoczał.

Nowe pólske ministerstwo.

Sobotu popołdnju je žo pólske ministerstwo dosłónčenje sestajało. We nim je Pilsudski pschedsydstwo pschewsał, profesor dr. Bartel kultus a wuwuczenje, general Sklawoj-Sskladowski smtskowne naležnosće, Meistrowicz justizu, Tżechowski sinanzy, Njesabytkowski ratakstwo, Kwiatkowski wikowanje a pschemysłu, inżenieur Romozki wobchad, Maraczewski sjawne dźěło, dr. Jurkiewicz dźěło a sozialne spomožerstwo, dr. Staniewicz ratarsku reformu. Ministerstwo swonkownych naležnosćow so najjerje sašo **z** Saleskim wobhadźi, kotryž je žo hakle **z**boku **z** Parisa do Warschawy wróćił.

Krwawne sražene mjes Polakami a Litwzami w Kownu.

Kaž Warschawske nowiny pischu, je sražene wobdźělnikow pólskeho prozeńona **z** litewskimi nazionalistami we zyrkwi najžiwjeńscheje Trojizy w Kownu hórsche było, hacž je žo **z** wopredka powědźiło. Nětkuje 500 wobdźělnikow prozeńona je žo pak lóńko pak cżejko franiło. Dwě jonje a jene dźěcżo žo pschi biżenju morichu. Pólska frakzija litewskeho žejma je dla tuteho podawka napraschenja sapodała.

Masaryk znowa jako kandidat za presidentstwo postajeny.

Zentralne sjednoćenje sastupnikow wuczerjow a sarjadnikow cżěšłoslowakskeje republikanskeje strony je w Prahy njedźelu lětnu hłownu hromadźiznu wotmě**k**o. Sapósłanz dr. Ssrdinko wo nacżasnych praschenjach rěcżo, wschě politiske podawki pschehona a mjes druhim wurěcżowanje wo pschichodnej wólbje presidenta sapodź, pschetož **z jenicżkim kandidatom je dotalny president Mazaryk.** Tole pschipowědźenje žo se schumjazym pschikleskowanjom zyłeje hromadźizny pschija. Wo fażistiskim hibanju rěcżo sapósłanz Ssrdinko ménjenje sastupowasche, so žo fażizmus njesmě dótkacź ani prawom ani winowatosćam sastupjerjow republikanskeje strony.

Swołanje cżěšłoslowakskeho senata a žejma.

Republiknу president Mažaryk je cżěšłoslowakski senat a žejm na 14. dźeń oktobra swołał.

Wopyt cżěšłoslowakskich ludowych sastupjerjow w Belgradze.

Sobotu žu cżěšłoslowakscy sapósłanzy a senatorojo do Belgrada wotjěli, to bychu wopyt južnoslowjanskeje Narodneje skupschtiny w Prahy léta 1922 wotpłacżili.

Cornelius Petersen dicze Kopenhagen wobsadźić.

Kaž Kopenhagenske nowiny pischu, je wjednik frisiskich ratarjow, Cornelius Petersen, kotryž wot nětkotrych lět ratarski kommunismus preduje, dźenża chzył **z 5000 wobronjenymi ratarjemi Kopenhagen wobhadźicz a nětcżišche knježeństwo powróćicz.** Cornelius Petersen je loni w symje wotmyślenje měł, žo Kopenhagena smozowacz a žejm rospuschcżicz. **K** wobzarowanju Kopenhagenskich wobhdlerjow pak so tehdy nadděh na Kopenhagen dla hubjeneho wjedra wosstorcżi. Też tón krócz žo Cornelius postajeneho dnja sa nadběh njemóże dźerżeć, dokelž dyrbi so runje tón dźeń na žudnistwje samolwicź. Wón je ministerskeho pschedsydu Stanninga w nowinach rubježneho hejtmana mjenował. Tón je na to Petersena dla schschiwdźenja wobskorišć.

Chamberlainowe přećelstwo ze wšěm swětom.

Jendźelski swonkowny minister je žo pónđźelu sašo do Londona wróćił. W rosrěčenju **z** nowinskimi sastupjerjemi je rjekł, so **brje trjeba ličma prajicź, so je zyle wopak, hdyž žo wěri, so je jeho sejkanje z Mussolinom napschećziwna waha pschećziwo Thoiry bylo.** Wón je žo wojebelił, so je žo konferenza mjes Briandom a Stresemannom prećzała. Wón ju jako dalschu krocżel po puczu **k** wobnowjenju Europy a jako naturski a spokojazy sćěhnyk Locarnskeho sprjeżenja a sastupjenja Němskeje do Swjatka Ludow wobhladuje. **Wón njeměni, so je pschećzelna poměra mjes dwěmaj ludomaj pschećziwo tżeńcżenu ludej složena.**

We žwojim **rosrěčenju z Mussolinom** Chamberlain praji, so je jara wutrobne było. S wulkej spokojnosću staj **k**hětru měru pschesnjesnosće mjes wobstronskimi nahladami swěźcżiłoj. Tej **z Briandom** je wón pschećzelne rosrěčenje měł, a jemu je mózno było, Briandej wo žwojim rosrěčenju **z** Mussolinom spóźlicź, schtož je jeho mohło zajimowacź. Briand je jemu sašo wopschijeżesce wo žwojim rosrěčenju se Stresemannom na wědomje dał.

Cook dicze internacionalny hórniski strajk zbudźić.

Cook, kotryž je **z** lětadłom hromadźe se Smithom a Richardsonom do Ostende pschilećeał, je w shromadźiznje hórniskeje internazionale wotpósłanzow namołwił, so bychu žo za **pschewjedźenje internazionalneho solidarneho hórniskeho strajka ztarali,** kotrehož zamo pschipowědźenje by zendźelske knježeństwo pohnuło, so by rosšudźenu krocżel **k** lěpschemu hórnikow cżiniło. **Njeporadźenje strajka w Zendźelskej by katastrofalne sćěhnyki za hórnikow zyłeho świeta mělo.**

Cookowy namjet njeje ſo w hórnjſej internazionali pſchećivſchćeſej mohł. Internazionalny komitej hórnikow je pjatk woſſewjenje wudał, w kotrymž ſo mjes druhim praji: Wjetſchina k ſwjatkej pſchiſamknjenych ludow zaneje možnoty njewidżi, žadanje jendżelſkich hórnikow ſa internazionalnym ſtrajkom dopjelnicź. We woſſewjenju pak ſo lubi, ſo dyrbja jendżelſcy hórniſy tež dale po možnoſći wulke pjenjeſne podpjeranje dóſtawacź, a ſo budże ſo tſchó cźinicź, ſo by ſo wuwos wuhła do Jendżelſkeje podwjaſał.

S tutym žłubjenjom je ſtrajkowazym hórnikam mało pomhane. Hórniſka internazionala njeje hacź dotal mohła dowoſej wukrajneho wuhła do Jendżelſkeje ſadżewacź a njebudże to tež w pſchichodże ſamóż. Němſka, Pólſka a Sjednoćene ſtaty budża dale do Jendżelſkeje wuhło wuwożowacź, kaž dołho budże ſtrajk traeź. Jendżelſcy hórniſy nimaju tehodła žanych wuhładow, ſtrajk dobyeź. Sſnadź jón hižo pſchichodny tydżeń ſkónczja.

Sawjedżenje ſmjerſneho thłoſtjana w Italſkej.

Italſka miniſterſka rada je ſakonjowy naczik ſuſtizneho miniſtra pſchijała, w kotrymž ſo ſe pſchihoty pſchećeſtiwo żiwjenju kraja, regenta, kraloweje, tróniſkeho naſtupnika a miniſterſkeho preſidenta ſe ſmjerczu thłoſtaju. Wobſebita komora kaſaziſkeho ſuda we taſtich pſcheſtupjenjach ſudźi. Sakonjowy naczik ſo parlamentej pſchedpołoži.

Wusud preciwo Athenskim wojerſkim zbĕžkarjam.

Sſobotu w nozy je wójniſti ſud wuſud pſchećiwo zbĕžkarſkim gardźanym offiźeram wojſewił. Wyſchtowniſaj leutnantaj Serbas a Derbiſis ſtaj ſo jako zbĕžkowaj wjedniſkaj k nuczenemu dźelu na cźaſu żiwjenja ſaſudźiłoj, tankowy wjedniſ, hejtmann Papapopulos, tſi lĕta jaſtwa dosta. Druhich dźeſaczoch offiźerow ſu wuwinowali. Mity wuſud ſo na to ſaſożuje, ſo ſu ſo wobſtorjenſ k roſhorjenoſću k ſpĕjkej ſtorhnjeć dali. Sſud je po ſdacźu mĕnił, ſo je dla politiſtich a wojerſtich podawkow w Grichiſkej njeſo wobſtorjenymi mohło dwělowanje naſtacź, ſchtó je po prawom ſ linjeſom w Grichiſtej, a hacź je Kondyliſowe knjeſtwo, kotrež je ſo hatle ſ pomocu republikaniſkeje gardy poſtajiło, wopraſnjene, gardu roſpuſchcźiło. S wuſudom ſo na nĕkrajiſche njewobſtajne politiſke wobſtejnoſcze dźiwa. W ſjawnoſći ſebi myſla, ſo ſo ſaſudźenaj ſbĕžkarjej we blizſchim cźaſu wobhnadźitaj.

Pangalos a jeho wójniſke plany.

Pſchedawſchi grichiſti diktator Pangalos je w jatbje powědał, ſo je wotmyſlenje mĕł, Turkow najprjódy ſ Thraziſkeje a potom ſ Konſtantinopla wuhnacź. Konſtantinopel by pſchichodne grichiſke hłowne město było. Jedyn balkanſti ſtat je pjecźa Pangala pſchi wójnje pſchećiwo Turkowſkej chżył podpjeracź. Južnoſłowjanſke knjeſtwiſo je hižo w Athenje a Konſtantinoplu ſdĕłało, ſo nima ſ Pangalosowymi fantaſtiſkimi planami niczo cźinicź. Sa to ſo Rumunſka two tym mjelcźi, hacź je ſ Pangalom wo jeho wójnſki planach jednała, hačrunje ſu ju namołwili, ſo by ſo wupraſiła.

Ze Serbow.

Bjelowisca.

Wutora, 5. winowca.

Kóżowe ſwjateje Marije.

1620 přepoda so Budyšin ſakſkemu kurwjeſchej Jurijej Janej I., kiž ma na hłownem torhoſću dźenſa hiſčo ſwój pomnik. —

Zas jone žně ſu dokonjane,
Při rjanem wjedrje w pokoju
Ze ſpĕſnoſću je domoj zbrane,
Štož Bóh nam dari z luboſću.
Kak zraduje zas' lud ſo khudy,
Zo Boži khlĕb je tuniſi;
Zo žito derje dawa tudy,
Nad tym ſo ratař wjeſeli.

Zas' jene žně ſu dokonjane,
Bóh je nas bóle žohnował,
Hač do prĕdka bě wocźakane;
Wón pak je nam tež pokazał,
Kak człowkow mudroſć, prócowanje
Wšak ſamo niczo njemóże.
Hdyž přeſtanje Bóh z deščowanjom,
Dha wuſchnje wša a zahinje.

Handrij Pawoł 1892.

Přiſłowo ći dźenſa praji: Štóž ćo hódnje ſwari, tomu ſo luboznje dźakuj.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer +2, thermometer +14 wo dnjo. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer 0, thermometer w nozy +11. Wuhłada na malo ſo pſchemĕnjaze wjedro. — Schleſiza potajnje dale na wobſtajne wjedro. Wyſchina pſchikrywa dale Europu wot Atlantiſkeho oſeana hacź do Ruſſeje a tola mamy mhłohojte wjedro. Nijiny cźahnu w dalokej poſnozy ninu, tohodła mamy pomĕrnje cźopłe wjedro. — Jutſe ſtrjedu je młodyj mĕſacźk. Pſchedcźenak rjane wjedro ſtaja. — Sſłónczko ſkhadża 6,10 hodź. a khowa ſo 5,26 hodź. Mĕſacźk ſkhadża rano 5,12 hodź. a ſo wjeczor 5,49 hodź. khowa.

— **Kedźbu! Sobuſtawy Maćicy Serbſkeje!** Město druheho ſeſiwka Časopisa je Maćica ſeſiwki Rĕzakoweho Němſke-ſerbſkeho Słownika podawała

1916	ſtrony	1—128
1917	„	129—256
1918	„	257—368
1919	„	369—544
1920	„	545—736

Łĕtſa ſtrony 737—1152, t. r. hač do kónca. Wšě ſobuſtawy Maćicy, kiž chcedźa ſebi ſwoje ſłowniki wudospołnić, móża ſebi ſeſiwk VI, ſtrony 737—1152 hač do hód pola knjeza Janaka w Serbſkej knihařni w Budyſinje darmo, wotewzacź.

— **Podawanje jĕdże ſa dźĕći ſo ſaſo ſapoczinje.** Podawanje jĕdże ſa dźĕći w měſcze Budyſchinje ſapoczinje ſo ſchtwórtk, 7. oktobra. Wſchědnje 656 potrjebnych ſchulſtich dźĕći jĕſć dóſtanje. Jĕdź podawa ſo darmo a dyrbi ſo hacź do jutrow podawacź.

— 5. **Swjatkowy ſjĕzd Němſkeho ſaſtojniſkeho ſwjaſła,** kiž wopſchija nĕhdże 900 000 ſobuſtawow, wotmĕje ſo wot 7. hacź 9. oktobra 1926 w „Kammerſäle“ w Barlinje. Sthadżowanje budże ſtrjecź w ſnamjenju „Schtit a ſpĕchowanje powołanſkeho ſaſtojniſtwa“ a budże wĕſcze dła ſjednoczeniſkeho praſchenja wobſeje ſajimałe. Druhi jednanſti dźeń rĕczeſchcźi: 1. Preſident wyſchſcheho ſarjadniſtwowskeho ſudniſtwa, ſtatny miniſter na wotpočinku, dr. Drews, wo „powołanſki faſchiſtiſtwo a ſtacźe“; 2. ſtatny ſekretař prof. dr. Auguſt Müller wo „powołanſkim ſaſtojniſtwje a hoſpodarſtwje“.

— **Němſkoſtatny indeks.** Statiſtiſke wotdźĕlenje pſchi Budyſchiſkim měſchćanſkim poliźajſkim hamcze nam ſdźĕluje: Po nowem (powjetſchenem) waſchnju wobliczena liczba němſkoſtatneho indeſa ſa twdawki ſa ſeźiwjenje (żywnu, drasty, tepjenje a ſwĕtu, wobſłuh a hewaſchu potrjebu wuczinjeſche w pſcherĕſtu mĕſaza ſeptembra t. l. 142,0 (1913/14 = 100).

— **Budyſchiſti nowy wyſchſchi ſtatny rĕcźnik.** W pſchiſaźnej ſali Budyſchiſkeho krajneho ſudu ſaſtojny pjatk generalny ſtatny rĕcźnik Schlegel wyſchſcheho ſtatneho rĕcźnika dr. Buchu do noweho ſaſtojniſtwa japołaſa.

— **Wobſłuh póſtowych autow.** Wot 3. oktobra 1926 płacza na wſchĕch cźaſach póſtowych autow ſymſke jĕdne płany, kotrež na póſtach wuwiſaja.

— **Kedźbu pſched jebakom!** Po ſdźĕlenju wyſchſcheje *pólizejſkeje direkzije w Halli nad Skalowu ſpyta jebak wot* wobdźĕlnikow Halleſkeho měſchćanſkeho telefona pjenjeſy ſa telefonowanja a ſa nawĕſchtki w branžowej telefoniſkej knihy, kotruž chże němſka póſtowa reklamowanja wudacź, hladacź. W jenom padże je ſo jemu to radźiło. Dokelž pak je možno, ſo jebak tež na druhich měſtnach na ſamsne waſchnje k pjenjeſam pſchińcź ſpyta, njech je kóždy leſbliwy.

— **Pokhroma je wudyrka** mjes ſkotom rjeźeckłubſkeje Dźirra w Sćerbiſkich Pawołczach pola Lubija. a pola rjeźeckłubſkeho najeńka Hajniki w ſorbańku w Banzach pola Witoſcźiź.

— **S Khwaciź.** Wotrjeſny monter Kuchař ſ Wuſkere Dubrawy ſaſidźenu ſobotu pola tudomneho měſchćanſkeho Glina grotu ſa elektriku ſwĕru kładżeſche. Nadoło padże ſ rĕbła a ſebi kuſzu ſkama. Sawołany Mař dr. med. Krawz ſ Wuſkere Dubrawy ſranjenemu cźeże na pomoc pſchiſkhwata. Sſobuſtawy Radwórſkeje Sanitetneje kolony Cźetwjeneho Kſchiża dowjeſechu ſranjeneho do jeho bydleńa. Knjes Kuchař je powſchitkownje wobſłužena wołoſa.

S **Kolwaiź.** Tudomny kubſeř Bóbſink na pjetkim puću wo wſyn njeńdźelu dopołdnja ſe ſwojim motorikim kołom padże. Wón ſebi mjeſnowcźo a koleno roſći a dyrbjeſche lĕkařſku pomoc pytacź. Dołho po njeſoſbu liſchcźe luża hrwě na puću ſtrjeſche.

Z **Kozarie.** W nocy k ſwórtkej je, kaž hižo wčera pisachmy, paduch pola naſeho měſćanoſty pobył a ſćĕhowacym wĕcam ſobukazał: Bruny kożany a z módrej źidu wukładżeny kaſćik z nożemi, widlićkami a łžicami. W kaſćiku, w kotremž ſtoji „Preis des Landwirtſchaftlichen Kreisvereins 1897“ bź 6 ſlĕbornych łžićkow, 6 Solingenskich kuchinskich nożow a widlićkow; dale ſĕromódry kaſćik z módrej źidu znutřkach zo 6 nowoſlĕbrowymi łžicami, dale barometer a thermometer we drjewjanej khĕży. Paduch kraduy nimo toho hiſče ćĕmnobrunny żonjacu ruńnu toſku z howjazeje koże ze żołtym wobbitkom a brunu kożanu pućowanſku toſu z bĕłym wobbitkom.

S **Wojerez.** Dźiłowe wiki ſu ſo w druhej połozy ſeptembra dale połěpſchiłe. Wożebje wjele twaŕſkich rjemjeſlnikow, kotřiž ſu wokrjeſu ſamo nĕjeſo ſaſudźenych, ſu ſo hatle ſ pomocu republikaniſkeje gardy poſtajiło, wopraſnjene, gardu roſpuſchcźiło. S wuſudom ſo na nĕkrajiſche njewobſtajne politiſke wobſtejnoſcze dźiwa. W ſjawnoſći ſebi myſla, ſo ſo ſaſudźenaj ſbĕžkarjej we blizſchim cźaſu wobhnadźitaj.

Pangalos a jeho wójniſke plany.

Pſchedawſchi grichiſti diktator Pangalos je w jatbje powědał, ſo je wotmyſlenje mĕł, Turkow najprjódy ſ Thraziſkeje a potom ſ Konſtantinopla wuhnacź. Konſtantinopel by pſchichodne grichiſke hłowne město było. Jedyn balkanſti ſtat je pjecźa Pangala pſchi wójnje pſchećiwo Turkowſkej chżył podpjeracź. Južnoſłowjanſke knjeſtwiſo je hižo w Athenje a Konſtantinoplu ſdĕłało, ſo nima ſ Pangalosowymi fantaſtiſkimi planami niczo cźinicź. Sa to ſo Rumunſka two tym mjelcźi, hacź je ſ Pangalom wo jeho wójnſki planach jednała, hačrunje ſu ju namołwili, ſo by ſo wupraſiła.

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźorneho Łĕſa.

15] (Pokračowanje.)

„Nó,“ rjekny bur ſ Kſchiźneho dwora ſ hłowu połſchażujo, „ſchtó ſy dożiwił, to drje ſmĕſch powědacź. Sſnadź njebudżeſch ſo napohlednu haiſowacź?“

„Nĕ!“ ſareji Lawrjeńcźk, ſ pjaſcźu ſwe hłibo dyrjo, „a ja ſo toho tež njeſchańbuju!“

Tuſna cźiſchina naſtupi. Khryſtinej wočźy bĕſchtej na Lawrjeńcźka wupjatej, kiž, wſchón ſarćerwjenjeny we wobliczu, ſ khſkotatymaj wočźomaj wokoło ſo hladaſche.

Bur Kſchiźneho dwora pokaſchłowa a ſuwaſche ſo njepokojnje po ławzu.

„Tebi budże tu we wóſy bórſy pſchewuſko,“ rjekny wón cźiſche. „Tajzy muſowje ſaj ſy doma dołho njewutrajał.“

„Pſchewuſko? Sſym tež hiſče wyſe mĕł!“ ſmĕjeſche ſo Lawrjeńcźk, hładajo na ſwojeho je ſtrachom tſchepotaceho bratra ſe ſadźiwłowazym wuhnjeſchowanjom. „Tak wuſko, kaž ſebi Wy to ani pſchedſtajicź njemóżeće. Haj, haj!“

„Lawrjeńcźko!“ proſcheſche macź ſ cźicha, wot njeho ruże a ſtrađźu jeho ſchłeńcźu ſuwajo.

„Je derje, macźi,“ wón ſdychny. „Njebojcźe ſo! Lawrjeńcźk wě, ſchto cźini. A nĕſto, buro, nĕſto ſo praſcheje — ja budu wam na waſche praſchenja wotmołwy dawacź, a to ſ a m, ſa mnje njetrjeba nichtó wotmołwjećź!“

Hendrich ſcźahny ſ ramjenjomaj a ſo ſkhrebliwſchi wja Khryſtiu ſa ruku a wjedźeſche ju do kuchińa pſchi wokniže.

„Khryſtina, budże wſchak na cźaſu, ſo raſ wo pſchichoże wažne hłowcźko porĕcźimoj. Mój ſmoj roſumnaj cźłowjeſaj, to ſu najlĕpſche mandźelſtwo. Rad ſo mamoj, dalſchich błahoſcźow namaj trjeba njeje. Hdże dha ty ſblakarjeſch?“

„Ka? Mihđe.“

„Jĕſor je módry,“ prajeſche tam ſa blidom Lawrjeńcźk, „ſo ſo cźi ſedawa, jako by ſo njebju jĕdźił je ſwojej tódu. A hólzy ſu tam, cźi bydła we wyſokich horach a pjeru ſo hromadże je ſamoho wjeſela . . .“

„Wuczerjowa żona ma jara dobre poſtajenje, khodźi tola tódy ſ njej ſa radu a powuzu a — błyſchiſch mje tež Khryſtila?“

„Haj — haj.“

„. . . . A wjeſeli ſu cźile ludźo, w tych tźi wutk a maſotnoſći! Bojaſliwoſow tam nje nihđże žanych, gyle hinaſche błonzo tam ſwĕcźi a gyle druha krew cźecze je jich žiłach!“

„Mój woženimoj ſo wokoło Mĕrcźina, hacź do toho cźaſa ſbywa cźi doſć wjele khwile, ſo pſchipraviećź, Khryſtina! Burſku draſtu dyrbiſch ſo błeć.“

„Niż, ſo bych doma rady njebywał,“ prajeſche tam ſa blidom ſaſo Lawrjeńcźk. „Ale njedawa mi pokoja, ſtajnje cźehnje mje won do ſwĕta a pſchejeo je ſo mi cźežko cźiniło, pohlućhacź a ſa cźichim woſtacź. Ja rad puczuju, a hdyž mje nichtó njeſnaje a ja móju rĕcźeź, ſchtož a kaž cźu, tam je mi . . . . najrjeńſcho!“

„Khryſtina,“ bjeſche Hendrich cźujo ſo ranjeny, „ty pak njemóżeſch żanu khwilku na mnje kedźbowacź, hdyž ja ſ tobu rĕcźu?“

„Wſchak ſym cźi prajiła, ſo ſym hłupa holza, kiž niczo njewě a njeſtaje. Chcu wſchak wukhnyć, ſchtož hiſchcźe do mojeje thwjerdeje hłowy hdże . . . . cźornowłoſate maju wſchě twjerde hłowy. Ale mi nochże ſo pſchiſcheje na jenitkow myſlicź — dónjż mi tež ty trochu dobry njebudźeſch. Takle nje ſyła njechaſch, to ja na tebi widźu.“

„Ty maſch tola dźiwne rĕcźe,“ wjaſoloſche Hendrich. „Roſumni burſzy ludźo —“

„Haj, a ja ſym tež tajka roſumna, ja a cźi njejſym praſiła, ſo ſym ſo do tebje ſabłaſnika. Ja pak teſ nieſym do ſanoho druheho ſabłaſnjena.“

„Ty rĕcźiſch pſchezo wĕrnoſcź,“ rjekny Henry ſ dźiwnym ſaćuźcom.

„Ja ſo nikoho njeboju, cźehodła dyrbjała thaćź?“

„A łoh dyrbjał nĕſchto cźežke ſo wopraſchecź, by-li ty njeroſmyſłiwſchi ſebi rjekła, ſchto ty wopraſnjodże myſliſch?“

To ſo tola ſamo roſumi.“

Huſchkanje wobĕża Hendricha.

Lawrjeńcźk ſaſo pocźa byćź roſpjerſchcźeny, hdyž poczeſtkaj młodaj, nałwożena a njewjeſta, ſo wótſtſcho a horſiwſcho roſmołwjećź.

„Nó, tuž ſo cźe, Khryſtina, praſcham, na cźo ſy prjedy myſlika, hdyž ſym ſ tobu rĕcźał?“

„Ja ſym ſebi myſlika, cźehodła wój wo ſo njerodźitaj, ty a Lawrjeńcźk.“

„Schto cźi do myſlow pſchińdże?“ wjaſoloſche Hendrich, jako by jeho nechtó na hłowu dyrił.

„Haj, a ſchkoda je to! Pſchetoż to by tola rjenje było, hdy by cźe wón chżył pſchezo wopytował, poſdźiſcho, wĕſch —“

„Lawrjeńcźko,“ dźĕſche Rózalka, „je cźi nĕſchto do ſchije ſkocźiło, ty by tola wſchón na módrej cźerwjeny!“

Hendrich poſtany a dźĕſche ſ blidu. Wón ſo prózowaſche, Lawrjeńcźkej ſwoju ruku pſchećeſelnje na ramjenjo połožiź — ale wón toho njeſamó, pſchetoż ſłoby w nim howrjachu a błepa hórkoſcź.

Wón, kiž njebĕ ſwojoſmaj ſtarſchimaj ani jenicźkeje ſrudneje hodźinki naczinił, kaž dyrbjeſche wón nĕſto wróćo ſtacź ſa ſwojim bratrom, kiž bĕ na ſwój dom hańbu naczinił a — w jaſtwje poſeđał! Mĕſto toho, ſo by poniżnje ſwoju morałiſku winu napſcheſo ſwojim wotcźerpił, hraješche Lawrjeńcźk tudy prĕnju rólu a wuczĕſbni jeho . . .

Runja naczinjenej tſchiwdże ſaczuwaſche tole wuczĕſtkowanje. Skoro njewědomo poczа wón ſa trochu luboſeju żedźicź

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Mužakowskeho stawneho knježiwa steji. Hdyž je dźěrnemu fastajnikej spožčene, so by swoje samowolne městno hischwjele lět strowy a cżily wupjelnjeł mohł.

S **Wjelgeje.** Tudomnaj wučerjej a kantorej Hanišcoh-raj swój šlěborny kwaš swjeżeżicź. Kantor Krawc, kiž je ſ dobom organist pschi Lutherowej zyrkwi, pschez 25 lět w tudomnej 2. ludowej schuli wučił, w kotrejž bě won pśni wučeł. Kantor Bauer, organist pschi Kschižnej zyrkwi, je nimale tak dołho w naschej wsy.

S **Hródka.** Rektor na wotpocżinku Hänisch, kiž na tudomnej wyschšej ludowej schuli šlukowański, swjeżcżesche se swojej mandżelskej słoty kwaš.

S **Dubza pola Mužakowa.** Njedżelu rano ½4 hodź. palesche so stare domske, kiž schulskemu swojskej błuschesche. Dokelž běchu połodnische świsle stareho twarjenja jenoz 6 metrow wot noweje schule śdalene, a dokelž bě runje w tychle świšlach wohenj wudrił, też nowa schula ſ karom a horjotu jara cżerwjesche. W domje bydleschtaj dwaj podružnikaj, mjes nimi stara nježbudscha wobjedżerka. Jenoż dźěł domjezeje nadoby możacy wulkowacź. Tola schłoda so je sawěsczenjom jaruna. Kak je wohenj nastał, drje tak runje njewuśledża.

S **Niśleje.** Sobotu a njedżelu běschtaj sa nasche mšlackźo wurjadnej dnjej. Na połach w Starej Wórschejcy wotmě so wulke klanje. S wjednikom śtadła bě śnaty kłeć Erb, kiž sobotu a njedżelu pschi pschihódnym wjedrje wjele wołjobow pśches powětr pschewjele. Wjacy hacź 1000 ludźi klanju pschihladowasche.

S **Niśleje.** Knjes schulski rada Krokow, kiž 7 lět nad schulskim Rósborskeho wokrjeża dohladowasche, wopuschći 30. septembra swoje dotalne městno. Won je jako schulski rada sa schulski dohladowański wokrjeż w Frankfurcze n. W. pschesadżeny. Jeho naślednik je wjele hižo postajeny. Tuchwilnje jeho schulski rada Schołta we Wozerezach sastupuje.

S **Khrježbinsa.** Sobotu wjeczor w jenym tudomnym hotelu zusko wobwěsczenjeneho namakachu. Žiły bě powołdnju ſ Gubina pschijeł a so ja pschekwasa Freppenja ſ Barlina wudawał.

S **Lutkrjowa w Błotach.** Nětk pózdnu kisałe górki bóle kupowacź. Wumóż so tohodla sbźha. Pozślednje dny pschinjeschu wjetschi wobrót a so wjele wołjow tu-śiłnych górkow wotpósła. Płacźizny pak su pomérnje niske.

Z Łužicy.

* S **Kumwałda.** Tele dny su jesenjnju ſ Hornjeho Kumwałda do Lubija twaricź sapoczeli. Dźěło je ſwonkownu pschedewsaczeł dóstał, kiž je so na to swjatał, so cżasu sa 6 mježagow dotwari. Nkhóże 30 dźěłonjemerjow tu dźěło namaka. Cżara dyrbi so 1. junija 1927 wotewrićź.

* S **Wopakeje.** Po nahłej bróży dele so tudomnemu pomoznemu pósłowemu rjadowarjej Hornej widźiły pola jśdneho kola ſlamachu a wóz padże na twjerdu dróhu. Horn so tak cżežaj franj, so do womorty padże. Jeho dyrbjachu do jeho bydlenja donjesć.

* S **Neusalza-Spremberga.** W nozy k schtwórtkej na dwěmaj městnomaj w mělkowym dźělu Neusalza paduschi pobuchu. Pola schewskeho mischtra Spółki paduch ſ dworom do twarjenja salěse a sa užbože 90 hriwnow pódu-schoweje koże kradny. So njebychu za nim śledowacź mohli, *je judowym jamu wotkryty a ſ njeje judże na ſnieg nalał a popjeł małypał.* W Opjezej ſlamach korbaśtich a łojanych twarow je paduch wokniejschko pschi durjach wutłócźił a je wukładneho wokna ſonjaze a akowe tosche kradnył.

* S **Zitawy.** Cżežże njeschoże so so w barbjerni pschedżenow Augusta Römera. Kotoł ſ barbu pschebża a 21-letny dźěłaczeł Knježa so załoschuje nimale po zylym cżele wopari. Jeho hnydom do khorowinje dowjezechu. S nim sle steji.

* S **Chorjelza.** Tudomne měschczańske dźiwadło swjeżcżesche 1. oktobra t. ł. jubilej 57-letneho wobstarja. Wone wobsteji wot léta 1851.

* S **Khrjelza.** Hdyž běchu so bosoj napili, so we-jenym hoscenju w nozy wot schtwórtka k pjatkej wokoło 1 hodź. někotři hosczo do pukow dachu a ſ nożemi do so kałachu. Nosbichu wokna a druhe nježy. Pinczańka, kiž cżežnje jich směrowaca, tak skłachu, so dyrbjesche śebi rany swobalecź dacź. Schfitanuka polisija jenoho schkaraka saja, druhi pak cżeknu. — Schtwórtk wjeczor wokoło 8 hodź. w parku njesnamy słužobnej holzy nadpadże a typta so by jenej holzy ruczku toschku wutorhnył. To pak so jemu njeporadźi, też niz pospyt, so by holzy k jemi cżežnył. Jako holzy wo pomoz wołacichej, cżekny njesnamy schitkeny a so śbu.

Michalska wosada w Budyšinje.

Wulki dźeń cżesce běsche njedżela 26. pózńjeńsa sa nascha lubu Michalsku wosadu a jejneho lubowaneho fararja knjesa Rjedu, kotrnž po 38 létach źwěrnje swoje wotbałne słužby předowanje dźerżesche. Wołtaŕ a bupa a wołżebje klětka běchu rjenje wupyschene. Wulki Bóžt dom se ſwojimi 1608 městnami běsche hnydom pschepjelnjeny. S bokow Bożeho woltarja stejachu thorhoje 5 wojerskich towarstwow. Zyrkwinsky sastupjerjo ſ Čechu wschitkżo pschischli, so bychu knjesej fararjej ſ pschewodżenjom ſ Bożemu woltarjej ſwoje pocżesczowanje wopokasali. Khór pod knjesom kantorom Polakom hrażnje sanjeśe: „Knjesowa hnada“, sestajane wot knjesa kantora *na wuśłužbje Kapterja. Wołżalne předowanje k. fararja* Rjedy běsche na Jap. słutki 20, 32 założene. S kajkej ſwjatej nutrnoscżu tole wulke pośtkachańsko tuto hnuzaze předowanje słuschesche, w kotrymż předał ſwoju dźakownosczoj a ponižnosczoj ſwoju nadźiju a ſwoje dobroprošenje sa drohu wołżadu wuprajeshe! Na nikoho njeje ſapomnił pschi ſwojim wutrohnym dźakowanju. Jeho najſrudnischo je bylo, so je jeho jenicźki ſyn we wójnje padnył. Po předowanju muźśi thór židowskeho wojerskeho towarstwa wuśpěwa: „Sſwjaty, ſwjaty, ſwjaty, je tón Knjes“, a na to pschi woltarju rěcżachu knjes měschczański rada Petasch, knjes Jeremias nad Ratarjezami a duchowny Tischer. Knjes měschczański rada pschepoda pschipósnawaze pśimo wot města Budyschina ſ jara pocżesczowaznymi ſłowami. W mjene zyrkwinskeho sastupjerstwa knjes Jeremias ſ wutrobnymi a na wschu pokasowanymi ſłowami knjesej fararjej dźak zyleje wołżadu wupraji. Sa bratrowstwo a wschu lubosczoj so duchowny Tischer dźakowasche. Tak pschińdże wokomik, na kotrymż knjes farar Rjeda pósledni krócź Bože pożohnowanje spěwasche. Sswoje zyle sastojnske dźeło je Michałkej wołżadże wěnował. Jeho mjeno je do stawisnow tuteje wulkeje wołżady ſ cżesczju sapiśane. Dźakowna a źwěrna wołżada jemu pschiwituje a jemu rjany wjeczor ſ žiwjenja pscheje. Bóh daj, so njeby trjebał Budyschin wopuschcżicź, ale so by tudy wobydlenje namakał! Mołżadni budźa so pschezo wjeselicź, hdyž jeho hischcże dołhe léta ſtroweho wohladaja. Bóh jemu zapłacź hnadnje wschitku źwěrnosczoj słužby w Bożej winicy.

Kaž je ſłyschecź, njeje hischcże wučinjene, hacź ſmě měschczańska rada druhe městno pschi Michałskej zyrkwi wupiśacź abo hacź konsistorstwo ſebi tole prawo žada. Dla wulkosće tuteje wołżady dyrbjało ko to hnydom rosſudźicź, so by bórzy druhi duchowny mohł ſwoje městno nastupicź.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 2. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,34	100 češkosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	11,74

Efelty.

Na Berlinskej bursy pokraczowachu wczera efelty we ſwojej kwotkosći kursow, posdźišco so trochu sesłabłowachu. W dołhanych liśczinach wobrót wulki njebě. Wójnstu pożczańku mjenowachu ſ kursom wokoło 5,47½ hr.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach je žito žadne. Natał sbźra bórny, wukupuje rěpu a ſyje žita. Sa młóczenje tak khwile njeje, wjele mjenje hischcże sa wożenje na wiki. Byrnjež wukraj sajo njechto tuniski był, rozła ſwoju ſobotnischu płaczśinu sakhowa, pschenża 5 np. pschiſładź, nasymny jeczmjeń a wowoſ pak 10 np. po zentnarju dobyschtaj. Wczera płacżesche zentnar

w Drježdżanach:

pschenży 12,95—13,10 hr., rożli 10,60 hr. hacź 10,85 hr., jeczmjenja nalětnjeho pak 10,25—12,40 hr., nasymneho 8,80—9 hr., wowsa 8,60—9,35 ſt. hr.,

w Berlinje:

pschenży 13,15—13,40 hr., rożli 10,50 hr. hacź 11,80 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11 hr. hacź 12,50 hr., nasymneho 9,25—9,75 hr., wowsa I. 10,25—10,60 hr., II. 8,75 hacź 9 hriwnow,

w termijnowym wikowanju

sa oktober: pschenżu 14,12½—14,07½ hr., rożli 11,50—11,55 hr.,

sa dezember: pschenżu 14,15—14,17½ hr., rożli 11,60—11,65 hr., wowsa 9,47½ hriwnow,

sa měrz: pschenży 14,40 hr., rożli 12 hr. hacź 12,02½ hriwnow,

sa meju: pschenży 14,27½—14,25 hr., sa rożlu 12,27½—12,25 hriwnow.

Na pschedań.

Dźěczaju wós w Běłej Wodźe, Gartenstr. 18 I.

Blido, 80×73 w Budyschinje, Hauenśteinska hasa 21.

Brožata a běhaki, Rěda w Nowym Łuku p. Niesźwaczidła.

Sdsunijny na pschesadżowanje

domske ſ brónju, kólnju, hródźu a płokańnju, ſ dworom, ſahrodu, łuku a polom, wscho hromadże nimale 15 jutrow w Dubrawy pola Hródka, pónd3eln 29. nowembra 1926, dop. w 9 hodź. na žudnistwoje, ſtwa 16, w Hródku; hódnotu wužitka žu na 540 hr. posłajili; leżowonoſcż Kłuscha Korli Kałzej w Dubrawy;

w Budyschinje w ſkale pschi Lubijskej dróży ſrjedu dop. w 9 hodź.: ſtinohaty kóſlik, ſchtrikły, powjas, nawtwaty ſchtrikły ſ hubonom, motor 7½ PS., 20 tunow kamjenjow (Kopfſteine);

w Ratarjezach na dwórnischczu, ſchtwórtk 7. 10., dop. we 10 hodź., 50-zentnarska wahsa.

Sso pytaja:

Holza do domu, Langa, pekarnja w Semtzach.

Sdsunijny na pschesadżowanje

w Budyschinje na ſudnistwoje schtwórtk 7. 10., dop. we 9 hodź.: drastnej thamorai, 6 bańcow, 2 ſtojazej cżažnikaj, klamarskej połzu, pjenježny thamor, 17 kolowych kroſnickow, cżežiły auto, 3 mužaze kola, dźěłba ſchkleńcżerskich a błidarskich kołkow (Stifte), 6 ſonjazych cżažnikow, dźěłba wobuczow, 6 pišańskich ſtrojow, ſtol pisched pišańske błido, ſtojaze elektr. lampa, 8 pišańskich błidow, knihowy thamor, thamor sa ſlěbrowy cżapr, zigarny, cżažnik, vertik, ſonjaze kolo, 50 pakcżikow pokańskeho procha, 20 pakcżikow tobała, 3 Radio-aparaty, klamarske błido, pišańska pschiwarna, klamarski thamor, błido sa pišański ſtroj, klamarska pokładnja, dezimalna waga, aktowy thamor, 3 bańowe łutnje, pluschowa garnitura, ſtejazy ſchpihel, wolsiowy wobras, khańarski ſofa, draschla, koberc (Gobelin), ſtol ſ wikow, klamarski thamor, 4 błida, niski ſtol, 3 połzu, ſtolaj, 2 ſofje, miechez ſtolaj, koberzaj, wokniazy jamešch, kredenza, schijaza maſchina, laki, barby, pschirnjcżi na kojezowe błido, židźane tkaniny, mužaze kola, schijazej maſchinje, wešobinſki auto, 8000 ſtejacych zyhelow, tocżeńska maſchina a ſpěschnje hóblowaza maſchina

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźenſa dop. 3/11 hodź.: Pschenża ſesłabjena, rożła kaž wczera. Tendenza: cżicha bjes hibanja.

3/12 hodź.: Pschenża nětkle 2½ pj. po zentnarju tuńscha, rożła kaž wczera.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołżowe symjo po tuni abo 1000 kg howaſ: 100 kg, płacźizna po złotej hriwnje.

	4. 10.	2. 10.		4. 10.	2. 10.
Pšenica	259-262	26 -263	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	212-217	212 217	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmeń	176-18	174 -78	žolte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	176-187	173-185	zeradella	18—20	—
kukurica	187-189	186-183	raps. wosušk.	14,60	14,60
pšeńc. muka	32-33,00	32-33,00	lany wosušk.	19-19,10	19,10
rżana muka	30-32,00	29-32,00	pooh. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bórnj. kruški	19-20,00	18-19,00
rżane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana ſłoma	1,95-1,35	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšeńcna „	0,90-1,20	0,95-1,20
bróch	32-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječa „	0,65-1,00	0,65-1,00

Drježdżanska burza.

Pšenica	263-268	bórnjace kruški	20,50-23,00
rožka	221-226	pšeńć. wotruby	9,80-10,40
nalětni jačmeń	220-250	rżane wotruby	10,80-12,50
nazymsk. jačmeń	185-195	pšeńcna muka	43,00-45,00
wows	205-212	rżana muka	36,50-38,50
čerwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	bróch	35,50-36,00
suche truhančki	11-11,50	cokrowe truh.	16,50-19,00

Płacźizny rěznego skota na Drježdżanskich skótnych wikach.

4. oktober.

202 wol, 198 byk., 350 jałojcow a kruwow, 400 ćelatow 673 wowcow, 2277 swinj.

Płacźizny za

byki: 2. 53—55, 3. 47—51;

woły: 1. 58—60, 2. 48—53, 3. 40—43;

ćelata: 3. 86—90, 4. 78—82, 5. 66—74;

wowcy: 1. 60—63, 2. 58—62, 3. 48—54;

swinje: (přez 300 pt.) 86—87, 2. (240—300) 85—86, 3. (200—240) 84—85, 4. (160—200) 82—83;

rancy: 74—78.

Wulka hodźina sakskeje cyrkwinskeje stawizny.

Dnja **30.** septembra wotmě so w Drježdżanach pod pschedsydstwom knjesa konsistorialneho presidenty D. Dr. Böhmy skónczenske pożedżenje zyrkwinskeho knježeństwa, na kotrejž so sdobom wschitkżo superintendentojo na nowu zyrkwinu wustawu swjasachu. Tu mjesesche knjes president wulzy ważnu narěcź. W kotrejž skrótka na 400-létne stawizny evangelskeje krajneje zyrkwje pokaja a wusdobnu wożnosczoj evangelskeho zyrkwinskeho knježeństwa. Jeho ważnosczoj je so jara derje wobkhowała pod wschelakimi wobstejnjosczemi a duchownymi hibanjemi (orthodoxija, pietizmom, razionalizmom atd.). S dźakownymi ſłowami, kiž ſ nutskownym pokorjenjom prajesche, a je ſłowami ſyłneho dowěrjenja na Knjesa zyrkwje, kiž je nań do nowego cżasa dowjedł, wuckneza narěcź. S modlitwu krajneho biskopa D. Ihmela so historiske pożedżenje skónczi.

Dnja 1. oktobra, dop. ½10 hodź. wotmě so w Domskej zyrkwi — tole mjeno ma nětk dotalna evangelska dwórna zyrkej — ſwjatoczne kemschenje k jawopożenju noweje zyrkwinje wustawy. Zyrkej bě hacź do pożedżeneho městna polna; w předkowinych rjadach sedźachu knjeza krajni ephorojo w duchownskej drasczu, dale ſobustawy krajneho konſistorija a nowopomjenowani krajnozyrkwinscy sastojnizy. Po ſwjeżeńskej liturgiji, kotruż měsjesche domski předał D. Siebel, pschecżita krajny biskop D. Ihmela najprjedy ſ klěki wosjewjenje, kotrež je so njedżelu we wschich zyrkwjach pschecżitało, a staji na to ſwoje předowanje pod ſłowo ſe Sjewjenja Jana: „Słaj, ja cżinju wschitko nowe!“ Sslowo ſ wěcżnosczje rěcżane do nascheho saschumjataneho cżasa wuhladuje ja sabopschidżenjom naschego Knjeza, wucź pak naš też wospjedź cżasa nowy spocżatk cżinicź. Njeswjecżeńmy, won praji, wustawim, ale Knjesowy ſtuk, kiž nam nowy spocżatk wobradźi. Wustawa nam njeje rukowanje sa pschichod, ale Knjesowa hnada. S wulkej thuntnosczju pokaja, kak mutne je sa kóždo jenotliwcho stawa, zyrkwje a wosjebje ja jeje powołanych wjednikow, so bychu ſ wjeselesczju a samolwitosczju rad ſobustkutkowali a so sobu modlili za wumjesce nowego w nas ſtarnych a w naschej zyrkwi. S bistwykłym żohnowanjom skónczi so ſ khórowym spěwom a posawnanu porjeschena Boża słužba. — W połodnischej hodźinje dopominasche ſtawiaczne ſwonjenje wutrobny zyleho kraja na ſwjatorżnu hodźinu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** Też sa zyrkwinske žiwjenje w Arnsdorfje je 1. oktobra 1926 wažne pschemėnjenje pschinjeſło. Stare ſwišći ſu so rozſwajsale: Radebergska eforija, do kotrejž Warnsdorf zyrkwinsky pschecży ſłuschesche, je ſ 1. oktobrom pschestała był. Arnsdorfska wosada je so nětko nowoſałożenej Kamjenskej eforiji pschidźělila. — Wisokoju

a Wjeleczin pak, kotrež tohomuja hacž dotal do Radeberga šluschečkaj, staj žo někto Budyšskiej superintendenturje pschidžělikoj.

* S **Czpolowy.** (Wol hólza nadpadnyk.) 13 létny hólczeč, syn kubleria Mrhnka, chyžiske na pastwischežu woka ſ tichudom dale sahnacž. Rosnjeundrjene skoczo wali žo na hólza a swéže jeho tak, so dyrbjachu jeho dla czežkeho ranjenja ſ womoru zajateho ſ městna wotnjesež.

* S **Freiberga.** (Kruwy pod spěschnikom.) Na železnišim pschekhodže mjes Hilbersdorfom a Deltinim Bobrizami dobyschtej žo kruwje jednoho žiwnoserja psches zaczinjene železnišče sawěry. W zamžnym wokomiku ſ Drježdžan pschikhadzaju cyłe hrabny kruwje. Jedna zyle rostorha, druhu pak dyrbjachu doktórž.

* S **Rossena.** (Zadna namakanka.) Pschi běrnyšberanju namaka kowař Madler ſ Rhšały 10 puntow czežku kanonsku kulu, kotraž snadź ſ pruska-kakušteje wójny ſ léta 1866 pothadża. Podobnje wulke a czežke kule su hižo czasnišcho w tamnischej wokolinje namakali.

* S **Wilsdruffa.** Tu wotmětchi kantorjo a organišca Drježdzanskeho a Budyšskeho wokrjesneho hestmanstwa swoje Michalske pobožnje. Prof. dr. Gurlitt ſ Freiburga mějesche rjany pschednoschk wo byrglach jako barokowym instrumencze. W dalschim pobožnju mějachu zbohustawy powuczkaze pschednoschki.

* S **Kamjenzu.** We ložu šadušnho je žo w Kamjenzjanskim pschedměsče nic zyle ličo stare dźěcžo, kotrež dě ſ někajkej dźěru we ložu žo pschežmuno a pschi tym wužaje wotkalo. Jako w bydlenju pschebywaza macž k tomu pschiwdže, dě žo dźěcžo hižo šadušnyło. Wjche poſpyty, dźěcžo sahy k žiwjenju šudžicž, běchu podarmo.

* S **Lipska.** (S wokna skočił.) W nadpadže pschesežehowanskeho bluda skoczi prjedawschi hołcženžar ſ wokna swojeho bydlenja w prénim poschodže. Wbohi dě hnydom morwy.

* S **Landshuta.** Baba cžežlu sarščlika.) Dla moryenja ſ njekedźiwosnosče dyrbjesche žo baba Kuttigowa se Ruhbanka psched sudom samolwjeež. Jeneho dnja dě žebi revolwer do ruki wsałk a žoh ſ nim hrajkała, pschi čimž dě žo tež klubu na pschipadnje pschitomneho cžežlu Oedera ſ nim sameršela. W zamžnym wokomiku pak dě žo wutiešilo a kulla Oedera do žiwota trjechiła. Bórny na to dě cžežko ranjeny w khorownji, sawostajiwschi 4 bžeži, wumrě. Babu šadušnjachu někto ſ dwěmaj mužazomaj jastwa.

* S **Barlina.** Žadławy njesfukt sia žo pjatk w jenej khži na Barlinskej dróhy w Barlinje. 24-létny dźěłaczer swadźi žo je žiwojim nanom, kiž po spadzu pjany domoj pschindže. Pschi rosrěčžowanju je po spadzu nan žiwa dojił a žiwy, w nuznym wobaranju, nana je želeru sarafył. Nan bu cžežko ranjeny. Nop bu syn puknjeny, kaž so hnydom wumrě. Sšyn staji žo hnydom polizijo.

* S **Barlina.** Stara jebačka sajachu tu w Barlinje. Jedna žo wo 28-létnu Fridu Rachowez, kotruž kriminalna policija hižo 2 kčeže pyta. Jena wobkradnjena wosoba R. pschi wulhodžowanju na Kurfürstendanje spójna a to policijoi wosjewi. Policija na to jebačku saja. Rachowa kradnjesche w hotelach. Wona, jako bě słužbu pola jenych knježich pschewsała, wurunowa w njepschitomnosczi knježich zyke wobhdlenje a nadobu pschcda. Potajkim wosnamjeni sajeeze Rachoweje sa policiju dobry popad.

* S **Barlina. Kradnjene juwele namakali.** Barlinski juwelowy rubježnik Spruch žo też swojej macžeri a swojimaj žotromaj napschecžiwo staji. Pschi tom žo snowa wusna, so žu jeho wudawanja wo Ssonji Ignatiewej njewěrne. Dale žo też wusna, so je dźěł kradnjenych juwelow pola Friedrichshagena sahrjebak, hdjež žo posdajšicho, kaž hižo pišachmy, też woprawdže namakachu. W běhu dalscheho pschepytowanskeho jednanja žo wobej Spruchowej žotije sajeschcej, dokelž stej wobhladnjej, so stej žo na rubježnistwje někak žodu wobdźělikej. Jedna je žotrow, Charlotta ſ mjenom, je žo hižo wusnała, so je sbytkny dźěł juwelow w Grunewalde sahrjebała. Po tutom wusnaczu wjeđeeze Charlotta kriminalneho sastojnika do Grunewalda, hdjež w blišknosczi Tjertoweho jězora juwele też woprawdže namakachu. Charlotta wotwalt khětro cžežki kamjeń, rujesche potom ¼ metra do semje a storczi stónczenje na schklenju, w kotrejž juwele we łožuchu saschite leżachu. S tutej nowej namakanku je žo někto najwjetschi dźěl kradnjenych juwelow sajo wuzběžnik. Sa kriminalnu policiju jedna žo někto jenoż hischcze wo to, Spruchowe wuprajenja wo Ssonji Ignatiewej, kotrymž tak prawje hischcze njewěri, pruhowacž, a ja Spruchowymaj komplizomaj, sa towarjom „Pawołom" a matrožu „Hermannom" sledžicž. Sa „Pawołom" maju pjeza hižo sledy. Dale je policija też nawożenju druheje Spruchoweje žotry, Hitže, wěsteho Klampera sajała, kotryž je žo tohorunja wusnał, so je wo rubježnistwje wědžał. — Sajimawe je, so je Spruch, kaž powěda, na cžekaniu pisches kojejownju na khodže padnył, pschi čimž žu žo jemu juwele ſ tosche wužynyłe, tak so dyrbjesche je hakle sajo hromadże sbieracž. Njedźiwajžo toho pak jeho tola nichtó ſ mnohich wopytowarjow popadnył njeje. Pschi tutej khladnosczi je žo pjeza też parlowy rjeczašt sbubik, kiž žo hacž dotal hischcze namakał njeje. Mózno pak je, so Spruch też wo tutej wězy wěrnosczi njerěčži. — Wschě sajonamakane juwele žo jako wulka sajimawka na wulkej policajskej wustajenju w Barlinje pokasuja.

* S **Zimenawy.** (Dźěsczi we warjazej wodze.) Maka pjecžětna holczka, kotruž běsche jeje w Grenzhainje bydlaza macž na wěko ſ warjazej wodu napjelnjeneho tótła šadžita, wobžmuny po je žiwojim bratrikom, kotruž žo na kotok horje krosnowasche, do warjazeje wody. Holczka wumrě hischcze na žamžnym duju, mjes tym so jeje maly bratr žo cžežko wopali.

* S **Liberza.** (Wobkradnjeny paduch.) S jastwa pusčzenenu dyhlasčnemu paduchej Maryjaj pokradny na jěsče do Podmokow druhi paduch jeho mošchnicžku ſ 220 krónami. Maryjka wuczahny na to, so by sajo na žiwoje pschischoł, na torhoschczu w Jablonzu žónšej mošchnicžku ſ kapły. We mošchnicžay pak bě jenoż 23 krónow. Nimo toho jeho pschi padawschim lepichu a hnydom sajo do jatby šadžichu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsč wo wjedrje sa jutše žrjedu:** Ssucho, rjenje, něschto khłódnischo, móže byci tróschku wětrjte.

W Barlinje-Schönebergu pschekupz Kleist žylnu płunowu wóń w spakni žwojeju dźěsczow pytny. Wón samó dźěsczi, kotrejž běschtej bjes swétnja, k wokna donjesej a wokno wotčinichej. Potom sam pohlischeny k semi padże. Wohnjowa wobora spyta Kleista a dźěsczi wožiwicz, a mějesche pschi tym pokny wuspěch. Pšun bě ſ wobschkodženeje roły w žuſsodnym wobydlenju pschekupza Weidlera wustupił, kotryž je žo sadušył.

*

W Nocrnondže w jenym hotelu woheń wudyri. Wobhdlerjowaj žynaj 5 a 6 lět staraj, stej žo w kurje sadušyłoj.

*

Cžešskožlowakiske knjeżerstwo je nacžisł sa reformu direktnych dawkow wosjewiło. Dawki žo powschitkownje snižaja, dołhodny dawk šamo wo 44%.

*

Franzowske wobkhadne lětadło cžary Paris—London je žobotu pod hodźiny psched Londonom k semi padło a žo sapalilo. Pjecz puczowarjow a lětadłowaj wjednikaj žu žo spalili.

Swójbne powěsče.

Sslubjeni: Hilžbjeta Hajnzez w Budyšschinje a Woldemar Dolata we Wrótšławju. — Hildegard Rauez a Herbert Mänuel w Hornjej Hórzy. — Hermina Muntzarjez w Budeschzach a Marczin Lehmann w Budyšschinje — Madlena Ryczerjez w Budyšschinje a Bruno Lenz we Welzeji. — Helena Běbrachez w Porschizach a Arthur Micklich we Wurizach.

Sslubjeni. Marja Krawzez we Lomiku a Arnoczt Ryčer w Budyšschinje. — Charlotat Dittrichez w Bjarnaczizach a Marczin Müller w Dźibrachczizach.

Swěrowani: Erich Kukemann a Hildegard rodž. Breitenfeldez w Běłej Wodze. — Kurt Langer w Hródku ſ Margaretu rodž. Wegenerez w Drježdžanach.

Swěrowanaj: Franz Schmidt, wuczer, ſ Ellu rodž. Scholzizu w Běłej Wodze.

Semrěli: Albert Prekonicž, direktor we Waggonowej fabrizy w Budyšschinje. — Korla Richter, wumělkat w Bambruchu, 73 l. — Lina Marta Mětowa rodž. Thomaßez we Wjasoiży. — Johanna ſwud. Schönowa rodž. Kischjanez w Lubiju, 87 l. — Hana Kolodźejowa rodž. Schenkez w Běłej Wodze, 46 l. — Hana Poratowa rodž. Skornez w Bukojzu pola Hródka, 21 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Liczenje pobrachowanych bydlenjow.

So by dokładnische podłohi ſa swoje naprawy k wobaranju bydleńskeje nuły dostało, je dźełowe a ſpomožerſtwowe ministerſtwo pschikałało, so maju žo ſudžo, kiž bydlenje pytaju, liczicž. Wschitkich, kotjiž bydlenje pytaju, maju po ſtawje 8. oktobra pschijimanske listno wupjelnicz, kiž je, tak daloko hacž jón gmejnika wyschnosczi njepschipóſcežele, pola njeje dostacz a ma žo hacž do 12. oktobra na gmejnſku wyschnosczi wróczicz. Wo bydlenje pytajcych, kotriž žane wupjelnjene pschijimanske listno njewupjelnja, žo mění, so žu bydlenje namakali; woni maja tohodla wočakacz, so jich ſ bydleńskeje liczíny wumalmu.

Dokelž je nadawk liczenja, so by žo ſmětchilo, kelko bydlenjow dyrbi žo k wurunanju potrjeby **nowopschiprawicz**, žu pschi liczenju wschitke te padły **bjes** ſajtma., hdjež něchtó někajke ſpokojaze ſwójbne bydlenje ma a chże bydlenje jenoż wumělnicz; potom móže jeho tuhkwilne bydlenje žo k pschipokasanju druheho bydlenja pytaježo trjebacz. Padły tejele družiny žo pschi liczenju dale njewobdźělaja, tu je potajkim wupjelnjenje pschijimanskeho listna podarmo.

W Budyschinje, 1. oktobra 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" so dźensa wutoru **njezeńdże**, za to pak **pjatk**, hdźež je spěwna pruha za koncert pschich. njedźelu (10. X.) w Delnjej Hórcy.

Bukecy. „Radosć" změje **srjedu** (6. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy pšinđu. Dirigent.

Drježdźany. „Hromadnik" spěwa kóždy 1. a 3. **štwórtk** w měsacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor ½9 — 10 hodź.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", změje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof" na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtllětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česstna winowatosć dla važnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wojdzi. Předsyda

Dubrawka. Serb. tow. „Jdleńka" změje přichodn. **njedźelu** pop. w 3 hodź. zhromadźiznu we wjesnem hosćencu. Ręčeć budże so dla skazanja běrnow atd. Přednošk je přilubjeny. Předs.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń srjedu w **Njechornju**. Kerk.

Pančicy. Jednota Sokoł změje swoju měsačnu zhromadźiznu z přileżnosću zwučowanja **štwórtk**, 7. **oktobra**, w Pančanskim hosćencu. Starosta.

Rakecy. Tow. „Lipa" zhromadźi so přich. **štwórtk** ½2 hodź. pola Hönča k powitanju noweho fararja. Dowěrnicy so prošu, zo bychu to swojim towařšam sobudźělili a jich k tomu namołwjeli. Njech so po možnosći wšě sobustawy wobdźěla w čornej drasče. Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Serbski swjedźeń w Delnjej Hórcy wuhotuje serb. tow. „Nadźija" z Budyšina přich. **njedźelu**, 10. oktobra, wječor w 7 hodź. w Nowakec hosćencu. Dołhe lěta my žadyn serbski spěwny koncert měli njejsmy, tohodla prosymy wšitkich Serbow našeje wokoliny, zo bychu w prawje bohatej ljubje přikhwatali. Poskićić budźeja so wubjerne serbske spěwy za měšany khór a za sola. Po tym je rjane serbske dźiwadło a wjesoła rejka. Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynzy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Twarske klampnarſt. a installacija

P. Mittag w Pančicach

poruča trěšne žłoby metr wot 2.40 sem, žłobowe dźerżaki čorne, štuka 50 pj., **zacynkowane** štuka 70 pj., **trubjelki** za wodywody coloske wot 1.66 sem a tołše wšěch družin, **wołojane trubjelki, plumpy** ručne a z moce so čerjace. **Čopłu wodu podawace naprawy a skótne napojiśća** wšěch družin, **kupanske wanje** wot 16 hr. sem, **zacynkowane bowy 1 hr. Kachle a kachlowe truby, tykancowe bleki** rózkojto a kulojte.

Je-li z toho što potrjebaće prindźe ke mni.

Wotpłaćenje dowolene!

Z přihódnym wotpłaćowanjom

kupujeće pola mje tunjo

mužace, pacholace a hólčace wobleki, gumijowe mantle, šwedske mantle, čorne suk.-paletoty, njepřemokawe kabaty zamkarske wobleki, klubowe lacy, kholowy, košle, ložow šaty, płatowe a bajmjane twory.

Prošu wupokaz sobu přinjeseć, po napłać. twory hnyd. dostanjeće

S. Nussenbaum w Budyšinje

na Woltkowej dróży 1a pódła Gambrinusa.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, wótřeńske rjemjenje

poruča w najlepšim wuwjedženju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třełanskej dróży 4 Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšěcho krawskeho graťu.

Princeske sukno ze šěrok. wušiwanjom jenoż 3 hr., **kopřiwna 40 pj., twjelki 50 pj., štryk. wołma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunjo płaćiny jenoż na Zwonk. Lawsk. b. 10 pola J. Erler.

Znata wóhnjowa a žiwjenska zawěsćerńja

pyta na wšěch městnach kmanych

zastupjerjow a posrědnikow

za najwyššu provizalju abo też za wěstu mzdu.

Poskiđenja pod „C 91" na wudawarńju „Serbskich Nowin".

Kupjelne ruby jara tunjo frotejowych wobleków wulki wubjerk K. Erler na Žitnych wikach 11

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin"

Jězdne kola też z rukowanjom jara tunjo **Max Seifert** w Budyšinjo na Kamjeńt. hasy 29

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Čisty płat twjelki trjenja tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Thams & Garfs w Kamjencu

Herrenstr.

poručataj w staroznatej hódnej kajkosći

ke kermušnemu pječenju

najl. pšeńčnu muku punt 20 pj. najlepše korinty punt 60 pj. najlepše rózynki sultana punt 75 pj., 80 pj., 90 pj., 1.00 hr. a 1.20 hr.

najlepšu margarinu

punt 70 pj., 80 pj., a 1.00 hr. najlepši swinjacy smalc punt 1.10 hr. najlepši kokosowy tuk, tafle (Thagin) punt 80 pj.

Cyle wosebje poručamy naše hódnostne kofeje, kakawy a šokolady za pospyty kaž też bonbonjery.

Za hosćiny

prawe Iranczow. čerwjene wino Cotes du Rhone bleša 1.40 hr. prawe španiske čerwj. wino San Juan bleša 1.30 hr.

Na dnjach 7. 8. 9 a 10. oktobra wo mèwamy naše wosebite dny.

Jeli znajmjenša za 3 hr. twarow kupujeće, dostanjeće po přeńu šalku, kofejowy bónčk abo talef darmo. Na cokor a spirituzy, kaž też na wina so tute přidawki njepodawaju.

Thams & Garfs w Kamjencu

Herrenstr.

Příloha k číslu 232 **SERBSKE NOWINY** Wuworu, 5. oktobra 1926

Kak najtuńšo kupiś.

Tak bórzy hacź sapoczńu liśćiczka se schtomow padacź, maju hospoźy mnohe starośće wo pśichtohonu symu. Boża stwórba žo pśichitowaś k symskemu sparej. Tej my mamy žo derje pśichipotowacź, žo bychmy symu derje pśicheźiwili. My njemóžemy wóso symu pśicheśpacź, kaž Boża stwórba. Runje nawopak. Mamy w symje cźasto dosć nusne. Nimo toho cźemy žo hišće za wschelakich swjeśelenjach wobdźeliś abo źebi mnohu sabawu popśicheź. Na kóždy pad pak je nětkle cźaś nutskupowanja. Symśke drasty maju žo wobstaracź abo sašo ś kutow swucźahacź. Schtóž ma dosć pjenjez, tomu žo wóso ś lohkej próżu kupuje, ale to pola kóždeho tak jednore njeje. Bohaty sašupi do klamow a źebi wupyta, schtóž žo jemu runje lubi. Wyšoka płacźišna pola njeho tajku rolu njehraje, jeno so je „fein a nobl". Trochu wobcźeźnišcho je wóso pola tajkeho cźłowjeka, kótryž dyrbi ś kóždym pjenjezkom a ś kóždej hrźiwnu liśićź. Cźitamy wo wschelakich tajkich a hinajšich nowych módach. Pokne wukładne wokna šu tajkich drabow nakładźene. Djemy nimo wokonow, hótimy pśiheď nimi, mpślimy a wobhladujemy. Skónćnje pak cźemy sašo dale, dokeľ sa tajke drohe wózy dosć pjenjez nimamy. Wo kupowanju potajkim žane rěcźe njesłu. Nó, ale skónćnje wšicho nicźo njepomha. Drastu tola trjebamy. A tak tuńše wózy kupujemy. Wschako je hišćeźe dosć tunich wózow. A tak žo nětko ś tym lubym kupowanjom sapoćznje. Zyke pakcźiki drastow a wschich mózných wózow nakupimy, tak so je skoro nadobo domoj dowjeśe ś njemóžemy.

Nětko je njedźela. Cźeta je Khudźinez žuśpodźinej na wopyt pśichišćka. Po kśeju Khudźinowa cźetu na najśtwu wjedźe, so by jej śwoje bohate nakupjene śtandy pokasała. Pśichi tom chźośće žo wóso na prénim měśtnje wulzy cźiniś. Wchoď wózy a drasty Khudźinowa cźećze je śkśiny ławkładze prajiły: „Hladaj jeno, śchto śym wschitko nakupiła, wšcho po najnowšchej módze a ś tomu hišćeźe tak tunje." A cźeta Bohaćkowa wózy wobhladuje a khwali a njecha Khudźinowej runje do wocźow prajicź, so tunje wózy tak dołho njedźerža. A tak je bźiwanje a wobhladowanje bjes końca. Khudźinowa je wšcha śbožowna a spokojna je śwojim nutskupowanjom. Se śwojej khwalbu Bohaćkowa hišćeźe śwój popjer ś tomu pśichśpynje.

Tola bórzy drje žama śrudnje naśhoni, so jeje wózy dołho njedźerža, ani formu njedźerža. Tuni ńłobuk je ak bórzy hacź je śmoknył, jako hadrjeśćeźo, kóžuch zyle twjerdy, žomot śćěry a žukno je bórzy śwjećźi.

Nutskupowanje wšchak je we nětcźišćim cźasu sa mnohe hospoźy śtero cźeźke. Trochu porjadnje a rjenje cźemy žo draśćicź, tola hdy by jeno wšo tak drohe njebyło. Dyrbimy pak žo pśiheźo po tym śkoźowacź, so dobre a krute twory kupujemy. Stare dobre pśichśtkowo nam prajiś: „Najdrósźše twory šu najtuńše." Tute pśichśtkowa wšchak mnohe hospoźy njeměrźa. Pśichdawarjo dyrbja naš cźasto napominacź, so tunje twory dołho njedźerža a so šu pjenjezy ša nje kaž njetrjebawšchi wudate.

Wšeźo je mjes naśchim ludom wjele tajtich, kótrež šu nuśowani, tunje wózy kupowacź, dokeľ jim njeje mózno, dobre a drohe wózy kupicź. To je wšeźo druha wěc. Tu měnimy wšeźo tajtich tak mjenowanych fanatiłkich tunich kupowarjow. To šu tajźy, kótrež wšchu wopicźu módu śobu cźinja a źebi na pśch. Lětśa po nowej modźe płaśchcź abo pśchewoblek kupja, byrnjeź hubjeńšchi był, jeno hdyž je po nowej modźe. Tucźi mohli žo wšeźo teź ś łoślchim, krućźišćim pśchewoblekom śpotajicź. Tajśi tuni pśchewoblek hišźo, tak bórzy hacź je pśrni ras śmoknył, zyle śtaźeny. Někotrynźkuli mohł źebi zyle jednore ale dobre cźrije kupicź, kupi pak źebi radšcho po nowej modźe, ale ś papjerjanymi póduśchemi. Saplacźi ša nje śamźnu płacźišnu, kaž ša dobre ale kat dołho jemu dźerža.

Na śamźne waśchnje ma žo druźdy ś naśchimi hospoźami w kuchini. Nakupuja wšchón mózny tuni praśkot, najtuńšchi rajs, najtuńše nudle, najtuńše mjaśo, najtuńšchi kśej a wšcho do žomady. Skónćnje žo hišćeźe dźiwaju, so jich jźeźe potom derje njeśkłóda. Ze-li dyrbi jena hospoźa ś hospodarśkeje nuśy tak jednacź, potom ju wěso jara wobźarujemy. Komuž pak trźeba njeje, njech tajke nješchto wostaji a njech jenoź dobre twory kupuje.

Rady žkyśchimy, hdyž réka so šu twory w tych abo tamnych klamach wo nětkotre pjenjezki tuńše. Tola dyrbimy žo najpriedy ś wěśtosću pśchepokasacź, hacź šu twory woprawdźe płacźišny hódne.

Někotra hospoźa praji: „Ja njemóžu tak drohi rajs kupicź, kupim źebi radšcho tuńšchi, tón je runje tak thmany". Nó, moji lubi, ś tym žo tkěrko śśebacźe. Tuni rajs njeje tak śporý, tak dobry aź. Na śamźne waśchnje ma žo se žuźnjom. Tunje twory njemóža dołho wudźerźeć. Njeźśmy-li runje nuśowani, njekupujmy ženje žane tunje twory.

Sa dobre twory nadobo wjele wudawamy, ša to pak nam cźim dźeje wudźerźa.

Dobre dróhi.

Amerikanśki minister ša twarjenje dróhow wo wuwiczu dróhoweho twara.

K pśenjemu rasej wopyta oficielne amerikanśke sastupjeśtwo, wobśtejece se śchéścą nahladnych knjesow dróhoweho twaśtwa a automobilśtwa, Europu a pśchebywa nałkwilnje w Berlinje, so by žo wo némśkich postupach pścheźwědźiło a naśhonjenja hromadźiło. Wjednik delegacije, k. Thomas H. Macdonald, nawjedowaŕ amerikańskeho ministerśtwa za twarjenje dróhow, wupraji žo wo śwojich dotalnych naśhonjenjach w Europje mjes druhim takle:

Najbóle pśchekwapiło je naš, so źebi w Italśkej, Rakuśkej, Cźeśkosłowakśkej a ś wulkeho dźěła teź w Němśkej lědom wopśchicźeje cźinja wo wulkosći amerikańskeho autoweho wobkhada a wo jeho waźnosći za hospodarśtwo. Śednoćene śtaty kładźa kóždolětnje na 1 milijardu za twarjenje dróhow, pśchi cźimž žo pjenjezy ś najwjetścheho dźela ś dawkom na benzin śwjedu.

W Amerizy śtaraju žo jara za dobre dróhi, dokeľ śkoro wschitku ś autami jeźdźa. Jako najlépśche žu žo betonowe dróhi wupokasake, kótrež žo tohodla najbóle twarja. Amerikańśki minister méni, so by žo teź we Němśkej tutej twarśkej methodźe dyrbjała lépśchina dacź pśchi twarjenju nowych dróhow. Sa bliźśchi cźaś dyrbi žo še žnjnym wuwiczom motorowych wośydłow licźicź. W tutym nastupanju budźe w Europje runje tak, kaž we Amerizy. Teź tam bě pścheď 10 létami jenoź 2 milijonaj autow, mjes tym so je tam dźensa 21 milijonow. Teź na wješnych dróhach je cźehnity śtót śrébka widźeć. Tak žo teź **pomery w Němśkej** śmeńa, tak rucźe hacź žo hospodarśke położenje połepśi. Tohodla dyrbi žo pśchi powjetśchenju a połepśchenju němśkeje autoweje śyćze na to dźiwacź. Teź njeśmědźa žo dróhi, kaž je žo **to w Němśkej i Awśtrej** dróhu śtako, **privatnym** pśchewostajicź. Dróhi žu sa powśchitkownosć a dyrbja sa wśchich pśchistupne bycź.

Přilopk.

*** Jandźel pśitoń němśkostatneho presidenta.** Pśchitomnosć němśkostatneho presidenta ś Hindenburga w Dietramśzellu wuzi jebak tak, so śebi nětkotre rjane dny we tamnišchej wokolinje śejini. Tydźenje dołho cźakaśche so ś wowcźeźim pśom po Dietramśzellśkej wokolinje a powědaśche, so šu jeho jako wobstrašowarja němśkeho presidenta žem bójśali. Tak bě bjes dźiwa, so jeho ludźo wschudźe berje hospodowachu, pśchi cźimž jim dunbak pścheźo nješchto rjane wo presidencze powědacź wědźeśche. Skónćnje pak śebi policija knjesa „Kriminelneho śtrašnika" tola kusk bliże wobhlada, pśchi cźimž jeko jako jebaka śpótna a śaja. Jedna žo wo wśeśeho śportśkeho wuwuczowarja Zackera ś Dilśhofena.

*** Wobśchudźena Wuherka.** W śandźenych dnjach pośtyśchtaj w Barlinje na Bjedrichśkej dróhy dwaj bundakaj 60 létnu Wuherku, kótraž bě pścheď 40 létami do Ameriki wupucźowała a nětko ža wróćiła, so by śwoju domiznu wopytała, na źadźawe waśchnje wojebacź. Poślicźeśchtaj jej, dokeľ wědźeśchtaj, so jara rady brillanty hromadźeśche, wjazy debjeńkow. Jónśka dźyśche jimaj hišo wotkupjene brillanty śaplacźicź — bě jimaj 70 000 hr. policźišća — jako žo wupokasa, so bě banka, na kótrejž mějeśche śwoje vjenjeśy, hižo śacźinjene. We śwojej śudobźe dla tutoho pśchipada, kupi jenoź jedyn ša 50 dollarow, kótryž pak žo poźdźicźo jako jednora śchkleńca wukopa. Nětko dźěśche wobśchudźena na policiju, hdyž prajeśche, so ma jara rady brillanty, kótreź kupuje, ždyž móže nihdźe jedyn dóstacź. Jako dopokaś ša tuto wobkrućenje wotewri śwoju tośchku, w kótrejž bě̀chu debjeńki ś kšaśnymi drobotnymi kamjenjemi, kótreź bě̀chu śnajmjeńścha pół milijona hriwnow hódne. Bohata Wuherka móże wjeśoła bycź, so tamnaj jebakaj nicźo wo bohaśtwoje jeje tośchki wědźakoj njeśtaj, hewak dźe by ścźeśka śwój poźlad domoj pśchinjeśła. So by žo jónśka pścheď dalśchej śchkodu wobarnowała, pśchewodźeśchtaj ju policiśtaj do hotela a postarałschtaj žo, so bychu žo debjeńki lépje śkowałe.

*** Wopaczny śwědk ś proześa pśchecziwo hrabinzu Bothmer.** Pścheď pśchiśpažnym śndom w Barlinje jednašche žo śchtwórtk pśchecziwo bźelaczerjej Stanzy dla wopaczneje pśchiśahi. Stanga bě̀śche w proześu pśchecziwo hrabinzy Bothmer, kótraž mějeśche žo dla wulkich paduśchstwow śaktitowacź, jedyn ś najbłowniśchich śwědkow, na jeje winowinowatośći. Wón bě̀śche žo w pśchepytowanjach jalbje samołwił a žo wusnał, so je paduśchtwo, kótrehož žo hrabinka winowaśche, śtućźił. Na to dyrbjeśche Stanga śwoje wuprajenja wobpśchiśahacź. We błownym śudniśkim jednanju pak Stanga śaśo śwoje pśiedawśke wuprajenja wrócźi a žo wusna, so ś paduśchtwom hrabinki Bothmer śjyła nicźo cźiniś nima. Na to śapoda žo pśchecziwo jenu wobśkórźba dla wopaczneje pśchiśahi. We śchtwórtkowśkim jednanju žo wobśtorzeny wusna, so je se nuśy tak jednal. Je žo nadźał, so pjenjezy ša to dostanje, ždyž winu hrabinki Bothmer na žo wośmje. Woprawdźe je teź wot hrabinki 80 hr. ša śpelу bóśtał. Śud saśudźi Stangu k 1 létu jaśtwa.

*** 2½ miliardje jejow do Němśkeje.** Na pośledniu perijodu śandźenego inflazije śe śwojimi wyšokimi licźbami dopomnimy žo nimowólnje, hdyž importśke licźby śa jeja w śandźenym lécźe śtudujemy. Niž mjenje hacź 2 436 500 000 jejow je žo w tutym cźasu do Němśkeje pśchiwjeśło, kótreź wokoło 1 500 000 dwójnych zentnarjow wažachu. To je 14 335 żeleźniśtich wośow. Jeja płacźa 276 500 000 rentśkich hriwnow; śwjetśicheho dźěła pśchiśłudźechu ś Hollandśkeje, Pólśkeje, Italśkeje a Ruśkeje. Na tuto waśchnje je we pśchereźku kóždy němśki śtacźan w lécźe 1925 śkoro 5 hriwnow jako tribut wo wukraja płacźił. Tute licźby pokasuja jaśnje, kak jara je naśche domjace ratarśtwo w nastupanju plahowanja pjerijiny hišćeźe wróćźo.

*** Sapuśćenje łodownikow w dole réki Rhony.** Hižo nékotre dny dołho bě̀hu žo ś wulkej wodu, kótraž žo pod łodownikom (Gletscher) na horje Saint du Midi wudobywaśche, njeśmérne hromady kamjenjow a roswalinow do dola réki Rhony wotpławiłe. Nětko je hórśka réka Saint Barthołemy, w kótrejž žo hobrśke kamjenjośća žobu walachu, żeleźnišku cźaru mjes Saint Maurice a Evionayom śniczika a żeleźniśti móśt kaž teź viadukt wottorhnyła, tak so cźaś ś Milana dale jécź njemóžeśche. Żeleźniśti wobśtejał je tu ś žyła pśchetorhnjeny; mjesjnarodne cźahi dyrbja na Lotśchišku horu wokoło jeźdźicź. Telefonišće, telegrafiśke a śignalne pśchiprawy žu śworitorhane. Roswaliny žu žo do Rhony wulinyłe, tak so je woda ś brjohow wustupiła. We kupjelach Lavey žu žo cźopje žórka śaśypke, maśchinarnja je rosbita a zyle rjane śahrody žu powodźene. Wojazy ś blížśchich garnisonow buchu tam wupóśłane.

*** Śtara babyłonśka njebjeśka bohowka ś „Bubl"-hłowu.** Pśchi wurywanju jeneho bibliśkeho města w Palestinje, kiž je pścheď 1500 létami było a nětko hakle žo wot śpytnika Bode wuśledźiło, namaka žo hłowa babyłonśkeje Venewa, njebjeśkeje bohowki. Tuta rjana žónśka měśeśche, kaž jena Barlinśka nowina pišа, **zyle modernu „Bubi"-hłowu!**

*** Rekordne wusnacźe.** Lotenśka kriminalna policija śaja po mężazy dołhim pytanju śtraśchneho internazionalneho rubježneho morbarja Europy. Réka Kapei, je se Awśtrisźeje a pśchidła, so je nimale we wśchich europśkich śtatach žiwoje rubježne jśiby wotmérkał. Hacź dotal žu žo jemu 17 morbarśtwow dopokakali, kótreź wśchě nadrobnje rospowéda. Nimo toho wusna žo ź 300 rubježnym nadpadam, pśchi kótrychź 7 wožobow cźeźkuju śrani. Kapei měśeśche pśchezo klobuk a wobleczenje w małym kófru, tak so po kóždej jéśbje śwoju śwonkowonosć pśchemeniecź śamóžeśche a tak njeźnaty cźełnik. Dla jeho kwaliwneho njeśtutka bu druhi njeźwinowaty wotpraśwjeny. Jedyn druhi podhladny dosta dyrbjeśće dźěło na cźaś žiwjenja a je hižo na hinjenje mozow w źibiriśkich śkałach wumrěł. Tutón wjeśelróčźny mordaŕ měśeśche žamo w Balisiśkich wokrjeźach śchśeśćź žonow, ś kótrymiž bě̀śche hamtśay śwérowany. Pódła toho měśeśche hišćeźe 25 njewjeśtow, kótrymž bě̀śche tutón moderny Don Juan zentwu głubiť. Po kóždym krwawnym njeśćutku wukhowa žo pola jeneje ś tutych śalubowanych žónśkich.

*** 32 lět pśchespała.** Wo padach dołheho śpara, kótreź žu w pośledniem cźasu śpodźiwanje wubudźiłe, žo je Stockholma w Schwedśkej pišа: W Okńó je dźensa 65létna žónśka žiwa, kótraž je nětko 32 lět w śparje leźała. Ta śaśtara pśchi dobrej śtrowośće śwoje porjadne domjace dźěła. Jako młoda holza bě̀śche do śpara śapadka a mójśeśche žo jeno kuncźiśnje pśchi žiwjenju idźeŕźećz a to ś mlokom. Ždyž potom ś tutoho połoženja wotucźi, dopomni žo jeno na cźaś, w kótrymž bě̀śche žiwa była. Tuž teź śwojich pśchiwuśnych wjazy njeśpóśna. Ale po cźaśu žo do nowych wobśtejnoscźow namaka.

*** Wśchi jako mumiśenki w muśejach.** Pśchepytowanje Pétrogrobśkich nóznych azylow je pokalało, so tam dosć bjeśwołaze wobśtejnośće knjeża. Pśchepytowarjo śekaŕ wośiewśi, so je w azylach tełko wśchow, so žu na cźełe jednehо tamnišćeho wobydźerja wjazy wśchow namakali, hacź je to wědomość hacź dotal śa móžne mėła. Měśeśche mjenujo na 7000 tajkich śwérjatkow. Kośćła a mantił tutoho cźłowjeka žu do muśeja śa hygienu dali, mjes tym so žu druhu kośćhu pasteurśkemu muśejej w Parizu darili. Pśchi desinfikowanju wobydźerjow azyla dyrbjachu wśchi ś lopaćemi hromadźe śhpacź.

*** Wusnarze morbarśtwa w testamencźe.** Spodźiwny testament je pastyr Śtefen Varady ś Szolnoka we Wuherśkej śawośtajił. Hdyž je w nim wo śawośtajeńśtwje, wobśtejacźym w jenym njedźeśśim a jenym dźełanśkim wobleku, wo dwěmaj poromaj śchkornjow, jednym wośole a świniju šo wupraji a teź najpomni, so ma wot śwojeho žiwaka dwě̀ proseźi, bóśtaj, wusnaje žo na końcu, so je pścheď 48 létami dwě̀ morbarśtwje śtućźił. 1878 bě pśchi korcźmicźacy w Jusce pśchekwapa śtónjowal a jenu 200 śkotych pokradnył. Lětu posłužicźo bě̀ zygana śaralyt, kótryž bě̀ ś jeho śtadła por wowzow kradnył. Woprawdźe bě̀śchtaj žo tuźaj njeśkukkaj teź śwój cźaś śtaloj, bjes toho, so by policija morbarjow wuśledźiła. Cźełło morźeneho pśchekwapa bě Barady do réki Tyśy cźiśnył, zygana pak bě śahrebał.

*** Pścheraдna śpódnja śułnja.** W Milanu bě̀ śebi mandźelska italśkeho architekty domjacu holzu pśchiśtajiła, kótraž śdaśche žo we woprawdźitym śmyśłu błowa śtara „parla" bycź. Holza bě̀śche pilna, cźiśta, dźeława, cźeśtna, a njebojeśche žo žanoho cźeźkeho dźěła. Jenoź jeje drasta njebě najfkhmaścha. Po śdaźu bě ź khdeje śwójby a njebě śa drastu żenje nicźo wyśche mėła. Tak chźośće jej knjeźiwo śa dobru śłužbu nowu drastu kupicź. Tola na śamźnym dnju, na kótrymž chźośće śchwalcźa mėru wjacź, bě ko holza śhubiła. Cźakachu na nju, tola podarmo. Dokeľ žo bojachu, so je holza nješchto žobukasała, pśchepytachu zuky dom, licźachu śchaty, licźachu śkśiny a śkoło, tola wścho bě w riedźe. Po cźaśu žo podawk posahy. Po dźeśchim cźaśu nétko wopyta knjeni śwoju pśchcźełniźu a njemako žo dźiwacźe, jako tam cźełnjenu holzu wuhlada. Na poroki a pr'cźenja žo holza wusna, so je tohodla cźeknyła, dokeľ žu ji dźěła kasałt, kaj śchicź, plotowacź, śchtrykowacź, płatacź, śchtoź njeje bórzej bóle chźyła, tola dokonjecź mohła. A hdyž knjeni je śadźiwanjom mėńśeśche, so žo tola hewak zanoho dźěła śtrózita njeje, žo „holza" śłónczńje wusna, so ś zyła holza njeje, ale mužiti, a so tohodla tajke dźěła njeinaje. Pśókacź a wuhlo nośyć — haj, ale ś jehlicźku wobkhadźecź — nź, to je pśchewjele źadane! Dokeľ je bjes dźěła był, je pśchi powśchitkownym naprašchowanju za domjazymi holzami na mnjel pśchiśchot, źebi jśicź a nécźeho pjenjez saśłužicź, hdyž žo jako holza pśchiśtajiła Cźehodla je cźeknyła dyrbjał, je nětko śnate: Njemóžeśche śebi tola wot śchwalcźe źónśke śchaty a śnuńje mėricź dacź! Zyła naležnosć śłónczi žo ź powśchitkownemu jawjeźelenju ja wśchě dźěle na śpokojaze waśchnje; muśka holza pśchiśtajі žo pola architekta, mandźelśkeho prénieje knjenje.

Listowanje.

F. D. Po zakonju hdźeja — t. r. je-li žadyn testament napisany njeje — dźeći wotkazarja ¾ po jenaćich dźělach a žona ¼ zyłeho zawostajeństwa. Po naschim mjenjenju njemóże žortra pod pschedłožazymi wobstejnosćezemi žej njewjesćinstu nadobu se zawostajenstwa žadacz. To měło žo w testamenće wobkrućicz, schtoż bźe pak žo stało njeje. Zakoń to hinak njepschida.

O. B. Statna wobora bjerje ludźi hacź do 23. lěta. Samolowicz możeze žo pola kóždeho woidźela. Zapohacź ma žo narodźenśe wopismo, polizajske wuswědczenje zadźerzenja a ſ polizajeju kolkowanym źiwětym wobrazom, druhe wuswědczenja pozlednjeju dwěju lět a pola dobrowólnikow nihe 21 lět hauptzay wobkrućzena dowolnosć starschiju abo zakuńkeho zastupjerza. Samolowicz możeze žo w kóždym cźasu.

Sondnski cźasar. § 70 w rospokasu za sudnitkich cźasarjow (Gerichtsvollzieher) nastupajo cźasanje wězow, kotrež žo w źwójstwe dołżnika namakaja, wotmołwja na Wa'che praschenje schčehowaze: 1. Wobtanje namołwjenje k pracjenju (§ 59 wotn. 2) bjes wuspěcha, dha ma sudnitši cźasar dołżnika, je-li toho w bydlenju njenaderidże, abo někaiku druhu k źwójstwe słuschazu polnoletnu wobu namołwicz, jemu pschepokożne zamóżenje (bewegliches Besitztum) dołżnika pokazacz, tak daloko hacź žej to zamér cźasanja žada, tohorunja też jeho sliwy, pinzu, łubju a druhe rumnoseze a tam pschebywaze kaschćiki, thamory a druhu nadobu wotewrićz. Maja žo wźaz ſ namozu wotewrićz, dokeli žo spjerzuje abo žana ſ njenowanych wobzbow pschitomna njeje, dha ma sudnitši cźasar po § 59 wotn. 5—7 rospokasa a po §§ 758, 759 ziw. cźał. porjada žo měcź. — 2. Pschi wubéranju cźasanskich wězow ma žo na to hladacz, kak móże žo wěricźel po najkrótschim puczu spokojicź. Na druhej stronje pak njeźmě žo domjaznosći dołżnika njetrjebawschi schodźeze. Tuž ma žo cźasanje ſ prénja na pjenjezy, drohotne wězy abo na hódnotne papjery pocźahowacź, kaž to § 79 cźasańskich rospokasow wo bibliotiwych wězach pschedpisuje a kotrejž móże dołżnik też parowacź.

H. G. Pola Waschoje hypotheki drje žo wo žadanku jedna, kotraž žo na wucźinjenja mjes dźěžiznami (herbanti) sejera. Tuž ma ho po powschikownych pschedpisach pohódnoscźicź. Tuž neje na najwyschschu hadźbu (75 abo 100 proz.) swjasana. Je-li žo hami mjes žobu dojednacź njemóżeze, ma žo pohódnoscźenje ſ pohódnostnej instanzu (hamtske sudnistwo) doczinicź. Nadrobnischo njechodźi žo wěz wopisacź, hdyż nam dozylnje znata njeje.

Motorski koleſak. Njemóżeze wobsedźerja kokoscha za naſtam schkodu samolowitcho cźinicź, dokelž tola temu sadźiacz njemóże, jo kokosch pisches płót pschelećeli. Bu-li to pjhk hyt, hyschcze sawěsce Waschemu prawu doschoł.

R. P. Je-li je wěricźelka žej prawidnika k pomocy wsała a Wy pisanmje abo ertnje žo nihdże na placzenje khóstow swjasał njeisce, dha po naschim mjenjenju też winowaty njeisce, teńsame saplaczicź. Hdyż po Waschym wuprajenju hypotheka hakle 13. 11. 1920 ja wěricźelku bu sapisana, dha slotohrimowujska hódnosć 408,10 hr. wucźini a nahódnoscźenje 102,03 hr. W tom padźe nebe žo khóstły jenoż w tutej hódnoscźi wobliczicź. Najkerje sće Wy leżomnosć hakle w tom cźasu kupił a buschcze 13. 11. 1920 jako wobsedźer do lańkadnych knihi (Grundbuch) sapisany. To pak na nahódnoscźenje žaneho wliwa nima. Najwažnischa je termija, hdyż je wěricźelka swoju hypotheku sapisanu dóstała.

Směški.

** **Runa krajina.** Mała Greta pschihladuje, kak žebi macź do włosow trajaze žolmy pali. Mćko załeše nanej na klin a mała jemu luboscźiwje wułi płéch a mèni: „Njewérno, ty nimasch žane žolmy. Pola tebje je wschitko runy brjóh."

** **Podawaczel.** Mały Jan pschińdźe dele do sahrody a powéda źwojim towarschom: „Sćym dźenża rano brańka dostał. Dr. Cźěžka je jeho pschinjeſł." — Na to mała holza: „My też nasche dźěći wot doktora Cźěžke dostawamy."

** **Hdyž žo wam lubi.** We swérjazej sahrodze (ſ krótka: Zoo) praschesche žo jedyn knjes druheho: „Wodajeze moje praschenje: Broschu, hdże dha žo tu wjelbludoh (kamele) horje dźerża?" Druhi sejmuje klobuk a wotmołwi: „Njecźym tu dosć znaty. Sda žo mi, ſo w tym žane pschedpisma njewobsteja!"

** **Juſy wobłhod.** „Broschu, wodajeze knjes polizaju! ... Brajeze mi nješchto wo tuitym mésće ... žyle wschojne, schto ... bych rad sašo franzowiszy ſtyſchał!"

** **Luboscźiwa mandelkka.** Wona: „Wésch, ſkoro je na cźasu, Madlenu wożenicź." Wón: „Ach, boczakajmy hišcze chwilku, snadź namaka muża, kotrźž žo ji lubi." — Wona: „Sćměschnje! Sćym dha ja cźakała?"

** **W biologiſkim** (Ziwjenjospytnym) **laboratorium.** „Knjes doktoro, jenje mi narećecź njebudźeze, so mikroby (nakažliwiny) — malicze swérjatka) w tajtej mašanej wodze žo žiwja."

** **Dźeźaze wotproschowanje.** Macź: „Alle Mikkawschko, kak możeśch tej cźesce rjez, so je hłupa. Dźi hnydom k njej a praj, so cźi jej cźini!" — Mikkawschk: „Luba cźeta, mi žel cźini, so ju hłupa!"

Železniski jězdny plan. — Płaćacy wot 3. oktobra 1926.

S Budyschina do Wjeleczina.

	†	†			§	†		†	§	
S Budyschina	4.55	6.43	7.14	10.49	1,13	1.24	2.14	4.50	6.00	7.51	9,40	11.10
„ Dźěłnikez	5.03	6.56	7.22	10.57	1,26	1.37	2.23	4.58	6.11	7.59	9,53	11.18
„ Budestez	5.09	7.03	7.29	11.02	1,33	1.44	2.29	5.06	6.18	8.06	10,00	11.25
„ Roswodez	5.14		7.34	11.07	—	—	2.35	5.11	—	8.11		11.30
do Wjeleczina	5.21		7.42	11.14	—	—	2.43	5.18	—	8.19		11.38

† Jenoż wschědne dny.

S Wjeleczina do Budyschina.

	†	†		†	§	§
S Wjeleczina	—	5.57	8.29	—	11.43	3.22	6.13	—	8.46		11.48
ſ Roswodez	—	6.03	8.36	—	11.50	3.29	6.20	—	8.53		11.54
„ Budestez	5.51	6.09	8.42	11.06	11.55	3.35	6.25	8.10	8.58	9.08	11.59
„ Dźěłnikez	5.58	6.15	8.48	11.13	12.00	3.40	6.31	8.18	9.04	9.17	12.04
do Budyschina	6.06	6.23	8.56	11.21	12.08	3.48	6.39	8.26	9.12	9.26	12.12

§ Jenoż njedźelu a žwjate dny.

S Budestez do Hornjcho Kunwalda.

	†	†	††	†	†	†	†	†	††
S Budestez	7.05	7.33	8.50	1.35	1.52	5.14	6.30	10.01	11.30
„ Bjedrnika	7.13	7.41	8.58	1.43	2.00	5.22	6.37	10.09	11.38
„ Wbohowa	7.18	7.46	9.04	1.49	2.06	5.28	6.43	10.15	11.44
„ Kobłizy	7.22	7.50	9.10	1.53	2.13	5.32	6.47	10.19	11.38
do Kunwalda	7.27	7.55	9.15	1.58	2.18	5.37	6.52	10.24	11.53
ſ Kunwalda	7.32		9.25	2.03	2.23	5.42	6.58	10.27	
„ Sčrj. Kunw.	7.39		9.32	2.10	2.30	5.49	7.05	10.34	
do Hornjo Kunw.	7.45		9.38	2.16	2.36	5.55	7.11	10.40	

† Jenoż wschědne dny. †† Jenoż niedźelu a žwj. dny.

S Hornjcho Kunwalda do Budestez.

	†	††	†		††	†	†	†	††
S H. Kunw.	5.05		7.52	10.05	2.23	2,43		7.21	
„ Sčr. Kunw	5.12		7.59	10.12	2.30	2,50		7.28	
do Kunwalda	5.17		8.04	10.17	2.35	2,55		7.34	
ſ Kunwalda.	5.24	8.50	*8.09	10.27		3.05	5.45	7.38	10.50
„ Kobłizy	5.30	6.56	*8.15	10.36		3.11	5.51	7.44	10.56
„ Wbohowa	5.34	7.00	*8.18	10.40		3.14	5.54	7.48	11.00
„ Bjedrnika	5.40	7.06	*8.24	10.48		3.20	6.00	7.54	11.06
do Budestez	5.49	7.15	*8.33	10.57		3.27	6.07	8.01	11.15

† Jenoż wschědne dny. †† Jenoż niedźelu. * Kóžby dźeń.

S Lubija do Horn. Oderwitzy a Zitawy.

S Lubija	5.06	8.30	12.02	5.31	9 48	
„ Wulkeje Sswódnizy	5.13	8.37	12.09	5.39	9.55	
„ Nowcheje Kunnersdorfa	5.19	8.43	12.15	5.45	10.00	
„ Hornjo Kunnersdorfa	5.25	8.49	12.21	5.52	10.06	
„ Herrnhuta	5.34	8.58	12.31	6.02	10.15	
„ Ruppersdorfa	5.41	9.05	12.38	6.10	10.22	
do Horn. Oderwitzy	5.47	9.11	12.44	6.16	10.28	
ſ Horn. Oderwitzy	5.48	9.12	12.45	6.18	10.29	
do Zitawy	6.07	9.31	1.04	6.37	10.48	

Pódjěłcy ſ Lubija rano 6,11 do Herrnhuta 6,39; tónkle dźělawy dźeń ſ Herrnhuta 6,40, do Zitawy 7,18. Cźah ſastanje wschudźom.

S Drježdżan a Arnsdorfa do Kamjenza.

S Drježdżan, Hl. dwórn.		12,26	6,03	9,35	12,19	9,07	7,30	11,18
„ Drježdżan, Nowe mišto		12,34	6,16	9,53	12,34	3,25	7,42	11,30
do Arnsdorfa		1,14	6,48	10,20	1,09	4,09	8,22	12,10
ſ Arnsdorfa	Jenoż pódjěłcy.		3,37	6,55	10,26	1,33	4,18	8,32	12,18
„ Małych Rědarjez			—	7,03	10,34	1,41	4,26	8,40	.
„ Wulkich Rědarjez			3,50	7,11	10,42	1,49	4,33	8,48	12,31
„ Wałcźnizy			3,59	7,20	10,50	1,58	4,42	8,57	12,40
„ Bischheima			4,58	7,27	10,57	2,05	4,49	9,04	12,47
do Kamjenza			4,17	7,36	11,06	2 14	4,58	9,13	12,56

S Kamjenza do Arnsdorfa a do Drježdżan.

S Kamjenza	Jenoż pódjěłcy.	1,33	5,22	8,05	12,23	3,48	3,57	7,21	10,19
„ Bischheima		1,36	5,35	8,18	12,35	3,01	4,10	7,35	10,32
„ Połcźnizy		1,45	5,45	8,28	12,45	3,10	4,19	7,46	1,043
„ Wulkich Rědarjez		1,53	5,54	8,37	12,53	3,18	4,27	7,57	10,53
„ Małych Rědarjez			5,59	8,42	12,58	3,23	4,32	8,02	.
do Arnsdorfa		2,08	6,07	8,50	1,06	3,31	4,40	8,10	11,03
S Arnsdorfa		2,08	6,33	9,01	1,14	4,02	4,58	8,26	11,11
do Drježdżan, N. mišto		2,33	6,56	9,34	1,40	4,27	5,20	9,00	11,37
do Drježdżan, Hl. dwórn.		2,48	7,08	9,47	1,53	4,41	5,33	9,12	11,50

Se Zitawy do Horn. Oderwitzy a Lubija.

Se Zitawy	6.37	10.26	1.36	5.20	6.07	8.08
do Horn. Oderwitzy	6.57	10.47	1.57	5.42	6.30	8.30
ſ Horn. Oderwitz	7.00	10.48	1.58	5.44	6.31	8.32
ſ Ruppersdorfa	7.07	10.55	2.04	5.51	6.38	8.39
ſ Herrnhuta	7.15	11.02	2.12	6.00	6.44	8.47
„ Hornje Kunnersdorfa	7.24	11.10	2.20	6.11		8.55
„ Nowcheje Kunnersdorfa	7.30	11 17	2.27	6.17		9.02
„ Wulkeje Sswódnizy	7.36	11.22	2.33	6.23		9.07
do Lubija	7.43	11.29	2.40	6.30		9.14

W nozy po žwjatych dnjach je Zitawy 11,30, do Lubija 12,32. Sastanje wschudźom.

S Kohlfurta do Wojerez a do Falkenberka.

S Kohlfurta		4,20	5,56		1,28		5,57	8,00	
„ Hórki		4,48	6,49		2,07		6,22	8,39	11,20
„ Mišeje		4,58	7,04		2,19		6,29	8,46	11,27
„ Hódnizy		5,07	7,13		2,28			8,55	11,36
„ Mikowa		5,12	7,23		2,34			9,00	11,41
„ Klétneho		5,23	7,35		2,45			9,11	11,52
„ Delń. Wujeſba		5,32	7,47		2,54			9,20	12,01
„ Łaſa		5,42	7,59		3,04			9,30	12,11
„ Wojerez		6,05	8,27	1,30	3,40	6,00	7,09	9,53	12,27
„ Horn Kholmza		6,15	8,38	7,10	3,52	6,09	7,18	10,03	
„ Rólanow		6,46	9,18	7,21	4,03	6,41	7,44	11,00	
„ Mikowa		7,30	10,08	7,52	2,54	5,25	7,33	8,13	11,46
do Falkenberka		8,10	10,47		3,33	6,06	8,14	8,37	12,26

S Falkenberka do Wojerez a do Kohlfurta.

S Falkenberka		4,20		8,45	10,34		3,08	4,38	6,24	9,10
„ Mikowa		5,02		9,15	11,00		3,57	5,14	7,01	9,45
„ Rólanow		5,48		9,51	11,28		3,38	5,57	7,46	10,40
„ Horn. Kholmza		6,17		10,14	11,53		4,05	6,43	8,17	11,04
„ Wojerez		6,25	6,35	10,27	12,05		2,43	4,18	6,51	8,42	11,12
„ Łaſa			6,54	10,44	.		3,01	4,35		9,00	
„ Delń. Wujeſba			7,05	10,54	.		3,11	4,45		9,10	
„ Klétneho			7,14	11,02	.		3,19	4,54		9,18	
„ Mikowa			7,27	11,12	.		3,31	5,05		9,30	
„ Hodnizy			7,34	11,18	.		3,37	5,11		9,36	
„ Mišeje			7,48	11,27	12,47		3,47	5,22		9,46	
„ Hórki			8,20	11,45	12,56		3,57	5,44		10,04	
do Kohlfurta			8,57	12,16	1,18		4,29	6,16		10,32	

S Lubija do Habraczija.

S Lubija	5.29	8.42	11.53	2.54	5.23	8.23†	8.45††	9,10
„ Wulk. Sswódn.	5.37	8.50	12.01	3.02	5.31	8.36	8.53	9,18
ſ Dźěrrhennershł.	5.48	9.03	12.11	3.12	5.42	8.56	9 04	9,29
do Habraczija	5.58	9.13	12.21	3.22	5.52	9.14	9.14	††

† Jenoż wschědny dźeń. †† Jenoż niedźelu.

S Habraczija do Lubija.

S Habraczij	6.17	7.32	11.03	1.28	4.31	7.30	10.15
ſ Dźěrrhennershł.	6.28	7.42	9,14	11.13	1.38	4.41	7.42	10.49
„ Wulk. Sstónk.	6.38	7.51	9,24	11.23	1.48	4.51	7.52	11.03
do Lubija	6.46	7.58	9,31	11.30	1.55	4.58	7.59	11.15

Sporjelz — Chorzebus — Barlin.

Se Sporjelza			4.14		6.20	7.46		11.15			1.21	5.17	5.49	8.08	10.15
„ Charlottenhof			4.28			7.59					1.34	.	6.02	.	10.58
„ Rodersdorf			4.35		6.37	8.09					1.42	.	6.10		11.06
„ Herti			4.54		6.45	8.17		11.38			2.02	5.42	6.28	8.32	11.14
„ Hušmanez			4.59		.	8.22					2.07	.	6.31	.	11.19
„ Hänichen			5.06		.	8.30					2.15	.	6.39	.	11.27
„ Rěcźizy		T	5.19		6.59	8.39					2.24	.	6.48	.	11.36
„ Wjeleje Wody		4,50	5.35		7.17	8.58	11.15	12.05	12.15		2.40	4.48	6.12	7.08	9.05	11.53
„ Slepeho		5,02	5.44	6,10	.	9.09	11.26		12.25		2.50	4.59	.	7.18	.	12.03
„ Hrodża		5,20	5.54	6,10	7.35	9.21	11.43	12.24	12.41		3.02	5.15	6.33	7.28	9.25	12.16
„ Wagenzy		5,26	6.10	7,08	.	9.33	11.57		12.55		3.13	5.30	.	7.50	.	12.28
„ Kopanzy		5,42	6.22	7,15	.	9.39	12.03		1.00		3.19	5.36	.	7.56	.	12.34
„ Bjelsche		5,57	6.29	7,21	.	9.45	12.10		1.07	T	3.27	5.43	.	8.04	.	12.42
„ Chorzebusa		6,25	6.37	7,29	8.04	10.14	12.18	12.56	1.14	1.18	3.46	5.51	7.10	8.38	9.54	12.49
„ Wetschowa		6,50	6.44	7.36	8.21	10.89			1.21	1.43	4.10			9.03	10.12	
„ Lubnjowa		7,10			8.38	10.58		1,22		2,01	4.30		7.38	9.22	10.27	
„ Lubina		7,27			8.49	11.15		1.35		2,18	4.49		7.52	9.40	10.41	
do Barlina		9,23			10.02	1,00		2.49		—	6.32		9.11	11.21	12.00	

Barlin — Chorzebus — Sporjelz.

S Barlina			T			8.00	7.05	10.45			12,47	2.20		2.55	6.15	8,53
„ Lubina		2,05		5,55			9.21	8.55	12.01		2,38	3.39		4.41	7.44	10,35
„ Lubnjowa		2,21		6,06			9.36	9.12	12.14		2,45	3.53		4.59	7.53	10,52
„ Wetschowa		2,40	T	6,29		T		9.29		††	3,02	4.07		5.17	8.11	11,09
„ Chorzebusa		3,05	4.30	7,30	6.10	8,01	10.18	10.24	12.50	1,58	3,37	4.80	4,39	6.20	8.40	11,52
„ Bjelsche			4.37		6.17	8,10	.	10.31		2,05	3,44	.	4,48	6.27	.	12,02
„ Kopanzy			4.45		6.25	8,18	.	10.39		2,13	3,52	.	4,56	6.35	.	12,10
„ Wagenzy			4.52		6.32	8,25	.	10.45		2,20	3,59	.	5,03	6.42	.	12,18
„ Hrodża			5.05		6.46	8,48	10.43	11.00	1.15	2,40	4,13	4.56	5,20	6.56	9.06	12,40
„ Slepeho			5.18		6.58	8,57	.	11.13		2,56	4,26	.		7.09	.	12,56
„ Wjeleje Wody			5.33		7.14	9,08	11.04	11.25	1.35	3,07	4,43	5.18		7.25	9.27	1,08
„ Rěcźizy			5.51		7.28		.	11.42			5,01	.		7.42	9.44	
„ Hänichen			6.01		7.37		.	11.51			5,11	.		7.51	.	
„ Hušmanez			6.09		7.44		.	11.59		**	5,19	.		7.59	.	
„ Herti			6.20		8.03		11.41	12.09	2.03	4.20	5,34	5.48		8.07	10.07	
„ Rodersdorf			6.29		8.12		.	12.17		4.28	5,43	.		8.15	.	
„ Charlottenhof			6.40		8.22		.	12.27		4.38	5,53	.		8.25	.	
do Sporjelza			6.54		8.36		12.06	12.40	2.29	4.51	6,07	6.13		8.39	10.34	

* Jenoż wschědne dny. ** Jenoż žobotu. Cźahi ſ dypkami wupjelnjene, jězdźa spěšnischo jako druhe wozbobinske cźahi.

Běła Woda — Barschcź — Gubm.

S Běleje Wody	5.42	8.27	9.27	1,38	4,40	9,29
„ Brěsowki	5.52	8.37	9.37	1,48	4,50	9,39
„ Cźišej	6.01	8.47	9.47	1,57	4,59	9,48
„ Fryzowcho Haja	6.08	8.54	9.54	2,04	5,06	9,55
„ Dobrinje	6.14	9,01	10.01	2,11	5,12	10,02
„ Kólsta	6.20	9,07	10 07	2,17	5,18	10,08
„ Zjiwnizy	6.32	9,19	10.19	†	2,29	5,30	10,20
do Barschcźa	7.00	9,51	10.31	11.54	2,40	5,46	10,31
„ Wulk. Stónk.	5.38	7.51	9,24	11.23	1.48	4.51	7.52	11.03
do Gubina	8.25	*		12.56	—	6,48	†	

Barschcź — Gubin — Běła Woda.

S Gubina	5.30	—	†	10.25	1.46		7.48	7.48	†
„ Barschcźa	6.39	7.05	10,51	11.30	3.30	6.51	9.02	10.11	11.30
„ Zimorujcy	*	7.17	11,04	†	3 42	7.03	†	*	11,42
„ Kólsta		7.29	11,16		3.54	7.15			11,54
„ Dobrinje		7.37	11,22		4.00	7.21			12,00
„ Fryzowo Haja		7.42	11,28		4.06	7.26			11,06
„ Cźišej		7.49	11,35		4.13	7.33			11,13
„ Brěsowki		7.58	11,45		4.22	7.42			11,22
do Běleje Wody		8.06	11,54		4.31	7.51			12,31

* Jenoż dźěławe dny. † Jenoż njedźelu a žwjate dny.

Běła Woda — Muzakow.

S Běleje Wody	5.40	9.18	12,07	12.31	2.45	4.47	7.28
„ Waldhaus	5.52	9.21	12,14	12.38	2.53	4.58	7.37
„ Kijanskeje Hóły	6.01	9.30	12,21	12.45	3.02	5.05	7.43
do Muzakowa	6.06	9.35	12,25	12.49	3.07	5.09	7.47
		*	*	†	*	*	

Muzakow — Běła Woda.

S Muzakowa	5.09	6.44	10.35	1.03	3.55	6.29	8,40
„ Kijanskeje Hóły	5.15	6.49	10.41	1.09	4.04	6.35	8,45
„ Waldhaus	5.22	6.56	10.50	1.18	4.16	6.44	8,52
do Běleje Wody	5.28	7.02	10.57	1.25	4.28	6.51	8,58
		*	*		*	*	

* Jenoż dźěławe dny. † Jenoż njedźelu a žwjate dny.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Ze. N. e płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósle a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěłaj Smolerjo knihidźěłarnja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Ze nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłane so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n w

Čisło (Nr.) 233 **Budyšin — srjedu, 6. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Prync Wilhelm jako časny dobrowólnik w němskostatnej woborje.

Kaž pokodnjoněmska nowinska słužba w Minchowje zhoni, je z podawkow w Münsingenach kruta należnosć nastała. Pschiječe prynza Wilhelma jako cžańego dobrowólnika do němskostatneje woborty hižo złužbnym pschedstejnam napschečiwo stej. Počžełowaze je pschi tym, so może sastajenje do 9. pěščeho regimenta, kotryž gardowe tradizije dale wjedže, jenož smyčk měcz, so dyrbjesche po prynz z tymle regimentom sesnacz. Ministera němskostatneje woborty njejsu wo dowolnosć sa to prošyli, wón sam njeje wo tym ničo zhonił. Tehodła so ida, so so na autoritu ministra dr. Geßlera do zyka wojazy njedźiwa a so wschelazy wyšoszy offizjerjo po zwojim wuznaczu we wójsku roskasaja.

Hdyž su so wězy tak měle, kaž nowiny pischu, njebudźe zhěbi dr. Geßler njewožeńe zywoje wobroby lubicz dacz mózy. Wón budźe dyrbjecz pschečiwo zwojowólnosći offizjerow sakročicz. Wěcže budźa jeho druzy němscy ministrojo pschi tym podpjerowacz. Pozběnje rozsudzenje leži pola němskeho presidenta, kotryž so halle zjedu do Barlina wróći. Jemu najskerje njeje znate, schtož je so we Potsdamje a w Münsingenach podalo. Dokelz ma němski president po wustawje sam wo pomjenowanju a puschczenju offizjerow porucžicz, dyrbi so jeho nawrót wotczakacz. Hačrunjez so na male pschipady w němskostatnej woborje a wójnstkim łódźstwje, wobežje a nizšich městnach, njetrjebało dźiwacz, dokelz tež wójsko cžas trjeba, so na nowe wobstejnosće zwučzi, dha so tu tola wo podawku jedna, kotryž je wjele thutnischi. Hdyž wukrasi zhoni, schto je wschon w němskostatnej woborje mózno, so dowěra do trajnosće nětczischeho statneho porjada w Němskej podrywa. Němskej wulke wobczežnosće w diplomatiskim wobthadźe z wukrajom nastanu. Tehodła ma so z kriu w němskim knježerstwje licžicz, kotrejež rozsudzanje smeje wulku ważnosć sa Němsku.

„Germania", hłowny organ zentrumskeje strony, so do drobna z należnosću zyna prjedawschcheho němskeho kronprynza sabéra a słónczne praji: Njemójemy zhěbi myslicz, so minister němskostatneje woborty samolwitosć sa tele podawki pschewojmje; pschetoz wone jeho wospjet sjawnje wobstrowdźenym a niz njewinspěschnym prózowanjam napschečo stoja, po kotrychž ma so němskostatna wobora politiskeho stronistwa zdalowacz a jenož němskej republiki słužicz. Offizjerojo, kotsiž su za podawk samolwicži, pak zyła zaneho rozumjenja za snutskownu a zwonkownu politiku nimaju pak znajmjenscha politiku dołzahawosće teho njesnaja, schtoż su cžinili abo cžerpili. Wěmy so sjena je wschěmi, kotsiž na měrne snutskownopolitiske a zwonkowopolitiske rozwicže Němskeje ważnosć skadu, hdyž wěste wocžakanje wuprajimy, so so winowaty samolwity sežini.

Monarchistojo kommunistam składnosć k wupadam pschecžiwo wjerchowskim domam dawaju.

Kommunistiska frakzija w pruskim sejmje je namjet zapodała, z kotrymž statne ministerstwo namolwja, zobrusiwy Hohenzollerskeho doma hnydom z fonda wupokasacz a jim kóžde materielne dawanja zapowědzicz. Jich wobsedźerstwo dyrbi k lěpschemu dźěłonjemjerjow a dostawarjow sozialnje a wójnstkeje renty statej pschipadnyc.

Pruski znutrkowny minister Severing wróco stupi.

Khorosće dla je pruski snutskowny minister Severing nuzowany, zwoje sastojnstwo složicz. Sozialdemokratiska frakzija pruskeho sejma, kotrejž Severing pschisłuschca, je so dzensa z praschenjom jeho naklědnistwa sabérała a znadź jeho naklědnika postajiła. Kaž Barlinske nowiny powědża, mataj Barlinski policajski president Grzesinski a Hannoverski wyschschi president Noske najwjazy wuhladow na sastojnstwo pruskeho snutskowneho ministra.

Severing je schežo 14 lět zwoje sastojnstwo sastawajo pruskemu knježerstwu zwój ras natłocžił. Za potwjerdzenje republiki w Prusku a Němskej je wón najwjazy dokonjał. Tehodła jeho kommunistojo runje tak jara hidza kaž pschiwižowarjo prawizy. Hakle njedawno je so w semolwym wubjerku němskeho sejma wobžnudźežiło, so su w pjecžodźesatych pozdźenjach wo tym muradźowali, kak bychu Severinga z mordarstwom wotstronili. W nowschim cžasu je němszy nazionalistojo na njeho pschiklodźachu, so je so pokupicz dał. Se zudniskim prozesom pak so je jeho dospołna njewinowatosć dopokasa. Severing so zyła z parlamentarskeho zywjenja njesłubi; wón swój mandat w němskim sejmje wobthowa. Jeho politiska dźěławosć so tehodła bilcheje niemóże jako słónczena wobhladacz.

Europiske staty za měr.

Wšoeuropiski zjězd we Winje.

Mjez dalschimi rěcžnikami, kotsiž so wschitzy za wschoeuropišku myšl sastajichu, franzowski wotpósłanz **Belaije** postrowy **Caillaux, Herriota a Painlevea** pschinješe a praji, so je **zyły franzowski lud z pozadanjom sa měrom napjelnjeny.** Wón spósnawa, so so hospodarska krisa hodźi jenož pschewinycz, hdyž so Wschoeuropa do skutka staji.

Jendźelczan **Wette** pschipomni, so Jendźelska na wschoeuropišku myšl z najwjetschim sajimom zhladuje. Sastupjerjo Schwedskeje, Norwegskeje, Hollandskeje, Gdanskeje a Danskeje postrowy zwojeho kraja wuprajichu. Danski sastupjeř, Karin Michaelis na zwojeho krajana Jurja Brandeja pokasa, kotryž hižo lětdźešatki za wschoeuropišku myšl wojuje a kotryž by wjesče pschitomny był, hdy by wupłoka staroba jeho njewothdźerzała.

Ruske knježerstwo je so zapowědźiło, so pschi wschoeuropiskim sjěźdze wobdźěłicz. W mjenje njebolschewiskich Rusow pak nětdyschi **ministerski president Kerenski** rěcžesche, kotryž praji, so je zebi Rusa hižo 1917 na wutworjenje noweje a měrneje Europy myślił. Wón na wěschczenje ruskeho ministerskeho pschedsydy hrabje Witty psched khežorom Wilhelmom II. w lěcze 1896 dopomni: Europiska bratrowska wójna k nadkrješčenju samorjadnych krajow dowjedze. Nětczišče pokojenje zwěta nětkole rasnje zada **organizaziju Sjednoczenych statow wjeczorneje Europy.**

Amerikanski zapósłanz **Allen** praji, so je hospodarske wotsamknjenje z wyšokimi zlami mjez europiskimi krajemi Američanam njesrosumliwe. Zokma politiskich sakitanischich zlow k krisy produkzije a internazionalneho wikowanja dowjedze. Hospodarska jednota Europy dyrbi krocžel po krocželi pschecžo.

Se słónczazymi zwami hrabja **Coudenhora** praji, so **Wschoeuropa měr pschipowěda** wschitkim ludźom, kotsiž su dobreje wole. Tola dyrbi so mjes wobdźělnikami tutcheho a dalschich sjěźdow zjiwjenje sbudźicz, pryedy hač może so Wschoeuropa wutworicz.

Zwjazk Locarnskich statow.

Rumunske nowiny „Lupta" su pod napisnom „Balkanske Locarno" zdźělenku Pariskeho zbudźěłacerja wosjewike, kotruž je tutón pjecza wot južnosłowjanskeho zwonkowneho ministra dr. Ninczicza dostał. Po tym zebi Ninczicz myšli, so budźetej so Awstriska a Madźarska, jeli so so Thoirvske srěczenje do skutka staja, k Němskej pschitsihlecz, a so budźe so potom pschede wschém wo pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej jednacz. Njemjezjowna politika so tehodła na to měri, **Madźarsku na stronu Maleje ententy abo na bok Južnosłowjanskeje sezahnyc.** To mohło so je sastupjenjom Madźarskeje do Maleje ententy abo, jeli so druhaj swjatkarjej njebyschtej pschihłosowałoj, z wustim wikowanskim a zlownym dojednanjom Južnosłowjanskeje z Madźarskej dozpjecz, pschi czimž by Južnosłowjanska zwólniwa była, **Madźarskej wukhod k morju, znadź w Sysku (Spalatu) dacz.** Kaž dopisaŕ wudawa, so hižo dleschi czas z Madźarskej jedna. Na druhej stronje so Južnosłowjanska prózuje, napjatosć w Mazedonskej z wujschim dojednanjom z Bołharskej pomjenschicz. Južnosłowjanske dojednanje z Italskej njeje adriatiske praschenje rosrisało, dokelz su Khorwatojo kaž pryedy tež hischeze nětkole Italskej njepschecželiwje smyśleni. Ninczicz je tehodła z bołharskim zwonkownym ministrom Burowom w Genfu wo wustkim hromadźeńanju Bołharskeje a Južnosłowjanskeje jednał. Też tu je so wo wikowanskim a zlownym dojednanju a pschedewschém wo **wukhodze Bołharskeje k morju rěcžało,** kotryž pak może so jenoż w pschesjenosći z Grichiskej dostacz. Rosprawicz sam pschisłaŕ, so wěste politiske a wojerske kruhi w Bětogradze jara kedźbliwje praschenje studuja, w kajkim wotnoschenju bu Južnosłowjanska była, **hdy by so italske wójsko do njeje nawalilo.** Wěste je, so zu italsko-južnosłowjanske poměry daloko wot pschesjenosće sdalene. Rosprawnik kónčnje pschipowědża, so so w bliščim czasu franzowsko-južnosłowjanski swjask wobsamknje.

*

„Južnosłowjanski zwonkowny minister dr. Ninczicz je psched grichiskimi nowinarjemi znowa wo Ssoluńskim dojednanju rěcžał a wobjarował njepschecželski duch, kotryž so w Grichiskej pschecziwo dojednanju pokazuje. Ninczicz praji, so je južnosłowjansko-grichiske pschecželstwo z rjadom južnosłowjanskeje zwonkowneje politiki. **Ssoluńske praschenje wschě tři staty Maleje ententy zajimuje.** Ninczicz praji, so južnosłowjansko-grichiske dojednanje neutralnosć Grichiskeje na žane waschnje njesamjesuje, kaž je pryedy grichiski ministerski pschedsyda Mihalakopulos mjenił. Grichiske nowiny dale z wótrosću pschecziwo Ssoluńskemu dojednanju pischu. Wono Ssoluń Južnosłowjanskej wuda. Nowiny „Ethnos" so pschecziwo Franzowskej wobroczeja, kotraž na potwjerdzenje Ssoluńskeho srěczenja w sajimje skrjeczenja měra honi.

Dźiwi strajk přistawnych dźěłaczerjow w Londonje.

W Londonskim zwonkownym pschistawje, w Tilburyskich a Gravesendskich dokach, je pónđjelu strajk wudyrił, pschi kotrymž so zwoprědka jenoż 1500 muži wobdźěli. Podpschi so jich liczba wo 600 dokskich dźěłaczerjow powjetschi. S pschiczinu je pjecza, so Londonski pschistawny hamt pjeza jenemu wotpósłanzej zwjaska transportskich dźěłaczerjow njeje dowolił, Tilburyske doki wopytacz. Blišschi swišk njeje so hischcze mohł zhonicz. Sekretaŕ wotdźělenja dokskich dźěłaczerjow je wezera wjeczor rjekł, so su so strajkowarjo namolwili, so njebychu so k dźěłu wróczili, hacž je so konferenza z pschistawnym hamtom wotmětka. Wuznorana je dyrbjała zhromadźizna dokowych dźěłaczerjow wothłosowacz, hacž ma so na napominanje wjednistwa dźěłaczerskeho zwjaska posluchacz.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo na 50 lět.

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinick w Budyšinje na Moltkowej drózy 9.

Nowy krwawny podawk w Porheinskej.

Franzowske nowiny wo nowym krwawym podawku we wobsadźenym kraju powědża. „Matin" 3. oktobra pische: Wczera popołdnju je so w Neuštadtu nad Hardtu attentat slucził. Feldwebel Audigou z 12. artilleriskeho regimenta w němskim restauraziu pschi Bjedrichskej drózy pschebywasche. Sala bě pschepjelnjena. Němšci zibiliš so feldwebelej pschibliži a jeho namolwjesche, so by so z jeho schtlenjy napił. Audigou so najprjódy wobarasche, tola słónczenje swoli. Wokomik posłyschu jemu Němzy kakacz pokakowasche a da zrosumicz, so dyše zwoju zonu słónzowacz, kotraž w zuzodnej wohy Lambrechtu bydli. To prajiwschi, wón bjes dalschich złowow feldwebla za zlowou pschimny, sčahny jeho do sady a jeho z kakacom z kwtrobje kló. Na to so Němzy hnydom z restauraziu wutzali a z motorskim kolom zhubi. Feldwebel je na zmjerc franzeny. Nadpadnikowu wobsedu su mohli swěsčicz. Wón je z pschekuzom w Nowym Měsče nad Hardtu a Ehrhardt rěka. Němska policija je franzowskej wojerskej wyschnosći hnydom zwoju zluzbu poskicała, so by zu pschi sajeczu winika podpjerała. Ehrhardta psched wójnski zud we wobsadźenym kraju staja.

Němsko-francowske hromadne dźěło.

Hawaska powěsćenja wo pschepytanju Germersheimskeho krwawneho podawka z franzowskimi a němskimi wyschnosćemi sledowazu rospravu poda: General Guillaumat, roskasowaŕ franzowskeho wobsadźenskeho wójska, je wójnskemu ministrej na wědomje dał, so je rospravnika wójnskeho zuda w Landawje w Germersheimskej należnosći namolwił, so by wyschnu sudnu wobsedu, z kotrejž je němska wyschnosć pschepytanje poručała, a wobsoby, kotrej

je wón sa źwědkow pomjenował, pschełkyschak. To je jenicka forma němsko-franzowskeho kromadneho dźěła, kotraž je ho mohła wobsamknyć. Mjenjki kommißar je tule formulu pschijał. Należnosć je někto cyłke ßudniska a pschepytanje budże na wschěch dźiwacź a budże absolutnje njestronitska.

Pólsko-čěskosłowakske hromadne dźěło.

Čěskosłowakscy nowinarjo su do Warschawy na wopyt pschijěli. Pólscy nowinarjo a sastupjerjo pólskeho knježerstwa jich ſ wulkim częstowanjom powitachu. Swonkowny minister Saleski ßo częskosłowakskim nowinarjam ſe sympatiskimi słowami za jich wopyt dźakowasche. Nětčiske dorosumjenje a hromadne dźěło nowinarjow, pod kotrychž wliwom ſtawne mjenjenje ſteji, może najwuspěchnischo ſa sbliżenje Polakow ſ Čechami ſtuknować. Minister praji, ſo runje ſ Genfa pschińdże, hdźež ßo wot někotrych lět na wuthworjenju podłoża ſa trajny měr ſ ſpomoženju cłowjeſtwa dźěła. Wón je ßo tej pscheswědčił, kak khutnje częskosłowakske nowinarſtwo ſwoje nadawki w tutym nastupanju ſrosumja. Wono je napjelnjene ſ cżowanjeſkimi ſasadami ſwojeju wulkeju miſchitrow, preſidenta Mazaryka a ſwonkowneho miniſtra dr. Beneſcha. Częskosłowakſkemu nowinarſtwu maja ßo Polacy ſa wjele kopjenow w ſtawiſnach częskosłowakſko-pólskeho pschečeſelſtwa dźakowacź. Mjes ſaßu ſnymi mjenami w tymle nastupanju na prěnim měſtnje ſteji mjeno profeßora **Adolfa Czerneho,** kotryž je mjes hoſcenmi a kotryž je ſwoje zyle žiwjenje ſwěrnu a njekhabiazy pschi ſwojim pschečeſelſtwje ſa pólſki lud ſawostał, kotreż ßo na dokładne ſeznacze pólſkeho luda a na hłuboku prawidu a njeſtronitoſcź ſałoſuje. Na tónle podłoż dyrbjało ßo hromadne dźěło nowinarſtwa wobeju ludow ſałoſcź.

Amerika a franzowſko-němſke jednanje.

Londonſka „Morning Poſt“ ſ Waſhingtona powě, ſo amerikanſke knježerſtwo wotuthylene pschehonje němſkich żeleſnicznich bonow, kotreż ßu w rukomaj reparazijſke komiſije, najſerjo njeſakaje, ſo pak wono też k temu njenamołwi. Mellon je hižo rjekł, ſo cżaß ſa wudacje bonow hiſchcze njeje pschiſchoł. Wěz je zyle priwatna należnosć. Amerikanſkim bankieram ßo ſrosumnicź da, ſo móża cżinicź, ſchtoż maja ſa prawe.

Ze Serbow.

Budyšin.

Srjeda, 6. winowca.

Bruna, wuznawarja.

1858 założi so na 71. jarodnemu dnju seniora Budyšskeho kapitla dra. Přihonskeho wot katolskich duchownych Přihonskowy wustaw za khutnych spowědnych. — Senior dr. Přihonsky je młodych studowacych na Budyšskem gymnaziju, kiž běchu so do serbskeho towarstwa zjednoćili, z tym spěchował. — Młodemu Krześańej Bohuwěrej Pfulej spisa do pomjatnika 27. měrca 1843: „Cejo kóždemu wutroba po jazyku swojim.“

1706 dóńdźi so w Žitawje nowy testament w serbskej rěči, přełożeny wot Michała Frencla.

* 1843 w Koporcach ludowy basnik Handrij Pawoł, kiž je 15. junija 1908 we Mjesićach jako khudy skałař zomrěł. — Jeho kěrluše wuznamjenjeja so přez samostatnosć a hłubokosć — a wubjernu čistu serbšćinu. —

1429 Husići wobłěhuja a spala město Kamjenc.

Přisłowo: Lane symjo a pjanka matej so we wołeńcy jenak.

*

— **Wo mjerje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +16. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0, thermometer w nozy +8. Wuhlady na malo ßo pschemenjaze wjedro, nałtwitnje ßo wujaßni. — Schtejenja, hacź dołoł na rjane pokazowaza, ßaho wrócźo dźe. Tola hiſchcze wyſchina ſrjedźnu Europu pschikrywa. W dalokej połnozy cżaßnu nižiny nimo. Nad Biskajſkim jatrowom ſe ßo nowa nižina ſtewika. Ta może nam w bližſchich dnjach deſchcźik pschinjeſcź. Jutſe ſchtwórtk ſłónczko 6,12 hodź. ſkhadźa a ßo 5,24 hodź. khowa. Měſacź ſkhadźa rano 6,17 hodź. a ßo wjeczor 6,06 hodź. khowa.

— **Sserbſka prědarſka konferenza.** Pschichodna hromadźizna je ſchtwórtk ſa tydźeń, 14. winowca. Wo wopyt wſchěch ßobuſtawow ßo proßy.

— **Wažne ſchemenjenja** ſtawaju ſo tuhwilnje w Budyſchſkej evangelſkej wołoſadze. Pſched krótkim cżaßom poda ßo prěni duchowny, primarius Haebler na wotpočźink. Nětko wotewiadże tej ſtarſi duchowny, farař Eder do Dółbelna. Bórſy naſtanje dalſcha próſdnoſcź, kotraž wuthadża ſ njedorosumjenja w ſyrkwinſkim pschedſtojeźerſtwje, ſo budża ßo ißi měſtna ſnowa wobßadźicź dyrbjeć. Sa primariusa ßu hižo nałeźnika wuſwolili. To je farař Fröhlich ſ Lipſka, kotrehož je tej krajne konſiſtorſtwo pſchipóſnało. Nětk pak ma ßo tej hiſchcze nowy ſuperintendent ſa Budyſchſki ſyrkwinſki wokrjeſ powołacź. W tymle praſchenju ßu unjeſ ſyrkwinſkim pschedſtojeźerſtwom a krajnym konſiſtorſtwom khutne njedorosumjenja naſtałe, kotreż ßo najebacź wjazorych jednanjow wotſtronicź njehodźachu. Żyrkwinſke ſaſtupjerſtwo a měſchczańſka rada ſako kollatorſka wyſchnoſcź ſtej hižo reſoluzije do Drježdżan ſłałoj. Tola wěz ſ ſpokojnoſcźi rosrikacź njeje tak jednore, dokelž nam Sserbam wſcho na tym ſaleźi, ſo na kóždy pad ſerbſkeho ſuperintendenta dóſtanjemy. My ßebi jeho rańſe żadamy. Wot ſyrkwineho knježerſtwa pak wocźakujemy, ſo ſmjeje ßamo telko dopóſnacź, ſo na ſerbſke wołoſadły poſtaji ſuperintendenta, kiž naſchu macźerſnu rěcź wobknježi. K pówanam ſeźelu ßo miſionarojo, tiž ſnaja jich rěcź, my Sserbjo pak dyrbjeli ſ němſkim ſuperintendentom ſa ſudo wſacź? Mémz jenje tak ſ nami Sserbami njeczuje, kaž tón, kiž rěcźi naſchu macźerſnu rěcź.

— **Margarina ſa dźětonjemějerjow** ßo 8. oktobra wudawa pola pſchekupa Alberta Lehmanna na Połnóžnej dróſy (rózk Hornczerkeſke haſy), pola pſchekupa Hermanna Kuſchi na Schulcerſkej haſy 5 a we wotnožy na Ryhaſkej haſy 5 a pola pſchekupa Hermanna Kurja na Swonkownej Lawſkej haſy 14.

— **Błožne bydlenja.** Hdyž chcźeźe ßebi ſuche bydlenja ſdźerżeć, dyrbicźe je rano, pschipołdnju a wjeczor pſchi łóſdym wjedrje — nětkhe 10 miſenſchinow dołho — dokładnje ſ powětrom pſchedniź dacź. Dyrbicźe wołoſeje na to hladacź, ſo by po możnoſći derje cżahnyło, ſo by ßo powětr wucźiſcźił. Měſtnoſcźe ſ pſchetrjebanym powětrom badża ßo cżeźaß ſkrěcź a wołtanu pſchezo njepſchijomne a njeſtrowe. Kupanje, pkakanje a ſuſchenje ſchatow w bydlenjach dyrbi ßo po możnoſći wobeńcź, dokelž ſ tym wódna para naſtanje, kotraž ßo w małych kapkach na khłódne ſcźeny naßyda a tak po nicźim wlóżne ſcźeny (wołoſnoſcź) pſchinjeſe. Njerideże pak na ſadyn pad hinak, hacź ſo dyrbi ſo w bydlenju kupacź, pkakacź atd., dha dyrbicźe ſo na kóždy pad ſa to poſtaracź, ſo wódnu paru ſ wocźinjenymi wotnami wucźahnyć dacźe a ſ tym powětr pſchezo ſaſo ponowicźe. Bleczki a hribiki, tiž ſ wlóżnoſcźu naſtanu, dyrbicźe pſchedhładnje a dokładnje ſ cźiſtym rubiſchkom wutrěcź a měſtna deſinfizěrowacź, hdyž je ſ kalkowym mlokom namafacźe abo ſ Formalinom napoſicźe.

— **Kak drohe zigarety ludźo najradſcho kurja?** Sajimanzy ßu wobkedźowali, ſo ßo pſchezo bóle zigarety kupuja, tiž 4 a 5 pj. płacza. Dźeńnſchi dźeń ßo pſches 73 prozentow wſchěch zigaretow w teſle płacźiſnje pſchetrjeba.

— **Kradnyli ßu** tu 25. 9. 26 ſonjaze kolo ſnamki „Prometheus“. Wono ma cźorne khoſna a ſwjena, runo wobźiło ſ cźerwjenymaj drjerwjanymaj pſchinadkomaj, pedale ſ gummjemi, ſwónckł pſchi wodźidle, ſpinadko, brune kożane ßedko, Torpedoſki hamoběh, ſchěre gumijowe wobruče, na nakoßnej ßerdży khoſnow napiſmo „Prometheus“. Wo wołowne ſdźelenja proßy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

S **Boſchcz.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſa Boſchcz a Zbježy chże w cźaßu wot 6. hacź 11. oktobra nózny alarm wotmědź. So by ßo wopacznoſcźam ſadźěwało, ßo ſuſodne woboriy na nózne ſwuczowanje kedźbliwe cźinja. Alarm piſka ßo ſe ſignalowymi rózkami.

S **Kulkeje Dubrawy.** Tu ſrjeczeſeſche ſchkoliſi wjednik knjes wuczeř Lehmann, ſe ſwojej mandźelſkej ſlěbornu kwaſ. Pſched nětkrótkymi hłami ſtudźeſeſche ſwój 25 létny ſaſtojniſki jubilej ſrjeczeźcź. Jubilarowaj, kotrejuž ßebi zyła wjeſ wažy, ßo wopachnoſcźowanjow dóſta. Bóh ſpožej jimaj, ſo mohłoj też ſwój ſłoty kwaſ ſrjeczeźcź.

S **Bukez.** Tudomny rěſarſki miſchtr K. Schmidt ße ſaſtu, kotraž „Krwawonu hażu“ wopſanjenja, pſchiprawił a ju gmejnje darił. Tak budża nětko zuſi na to dopomrjeni, na kaſkim hiſtoriſkim měſtnje ſu pschebywali. Wſcheſ łaży běſi pſcheja, ſo by ßo też na delnim kónzu krwawneje haży taſka taſka pſchiprawiła, ſo by zuſym, kiž wot żeleſnizy pſchińdu, hiſtoriſka haża hnydom napadła.

S **Lubija.** Se ſapoczatkom ſymſkeho ſchulſkeho połła dopjelni ſo 30 lět, ſo je tudomny wyſchſchi wuczer Thieme w naſchim měſcźe w ſchulſkim ſaſtojnſtwje.

S **Huſſi.** 19. njedźelu po ſwj. Troji3ý, 10. oktobra, dźerži naſch wyſokowożeny buſchowpaſtyř, knjes ſarař Jan Jurij Handrik, ſwoje wotßalne předowanje. Wón narodźi ße 2. oktobra 1860 w Kubſchicach jako ſyn kubleria Handrika. Jako bě Budyſchſki gymnaſij wopuſtał, ſtudowaſche bohoßłowſtwo wot łéta 1882 hacź 1885 na Lipſczańſkej univerſize. Tam pſchiſłuſchesche ſtaremu dotyſnemu Luźiſkemu předařſkemu towařſtwu. W łéce 1885 pſchińdże jako diakonus k Michalſkej wołoſadze w Budyſchinje, wot tam dźeſche w łéce 1888 ſa ſararja do Minakała. W mejı łéta 1891 pſchińdże do Huſſi a je ſe naſchej wołoſadze pſches 35 łét ſtórcu ſłużił. Sa cźaß ſwojeho ſłużkowanja pola naß je 3500 dźěći wutſchežił, 1050 porow ſwěrował, 2200 pohrjeboh mět, 135 000 wołoßoan Boże wotkazanje wudźelił a 2800 dźěći konfirměrował. Kelko je ſa dołhi cźaß ſwojeho pſchebywanja pola naß, jako bě ſ wołoßu we wjeſelu a ſchiju ſtowařſchenß, dobreho cźinił, wě jenoż Bóh ſam. Bóh ſpožej jemu hiſchcze dołhi ſłóncźny wjeczor żiwjenja, bohaty jenu njeſełkhadźeja rańſche ſerja wěcźnoſcźe pjches Boźu hnadu.

S **Rakez.** Zyła wołoſada ßo hotuje, ſo by jutſje ſchtwórtk, 7. oktobra, ſwojemu nowemu ſarařej, knjeſej Niocźe, napjechecźo ſchła. Sſwjedźeńſki cźaß k powitanju nowego buſchowpaſtyrja ſeſtupa ßo popołdnju ½2 hodź. na torhoſchcźu. Na to poczeßnje do Jitka, do wołoſadneje wßy, kotraž najdale k wjeczoru leži. Tam wołoſadni ſarař a nětkhe 243 hodź. powitaja a ßo ſ nim do Rakez wróźa. Powitanſka ſwjatoczńoſcź ſtónczi ßo w Rakezach na torhoſchcźu.

S **Wóſporka.** Pſched nětkrótkymi dnjemi pſchińdże njeznaty cźłowjek do jeneho tudomneho bróniowego wobchoda a ſpyta ßebi 40 hriwnow hódny revolwer wujebacź. Wudawaſche, ſo je jeho Luźiſkiſti ryczeřkubler póſłał, ſo chże hrabja ſapuczowacź a khodźa trjeba revolwer. Tola we wobchodźe zuſemi njewěrachu a prajachu jemu, ſo dyrbi ſa khwilu jaſno pſchińcź, dokelž dyrbja revolwer pſchepruhowacź, prjedy hacź jón wotdadźa. Mjes tym poliziſti powěſcź dachu. Njeznaty pak wjazy njepſchińdże, ale jědźeſche, kaž ßu wobkedźowali, k Budyſchinſkej dele.

S **Kamjenza.** Bližſchu njedźelu a pónd3elu ſmkjemy tu naſtymny hermank. Hermanſke budy tu hižo pſinje twarja.

S **Kulowa.** Tudomny Népkeż hoſcenz pſchi Torhoſchczu je ſe wſchěm inventarom a 3 polemi město kupiło. Sa njón 40 000 hrivnow ſapłacźi.

S **Wojerez.** Mjeriazu wěz ratak bliſeje wokolimy naſhoni. Sa ſwoje papjerjane pjenjeſy bě ßebi dobru khoſ

Zhubjeny syn.

Burſti roman ſ Czorneho lěża.

161 (Pokračowanje.)

Mjeſcźo pytaſche wón ſa ruku Khrbſtlinej. Wona pak ju prjecź ſcźahny a morſchczeſche cźoko a hładaſche pokhnuſcźenje, kak ſo ßo jeje wobliczo ſaczěmni.

Bur Kſchiżneho dwora nětko ſtany, hdyž bě zyłu towařſchnoſcź na wjeczor pſched prěnjej meſſej njedźeſu pſchepročźił.

We ſwoju wobroczći ßo hiſchcze ras maſnje ſawołaja: „Ale też Lawrjeńcźk dyrbi ſobu pſchińcź!“

Potom běchu cźi we Wudworju ſami. We Lawrjeńcźkowem wobliczu pſcheliwaſche ßo dźiwna cźerwjeń do ſtrowcźe wuſmahnjenoſcźe ligow. Skrabju bźeſche wón ſa bratrom, tiž runje na ſłhodach ſtojeſche, tiž na najſtwu ſjedźechu.

„Hendrich! Ty, Hendricho!“

Tón, na kotrehož bě wołał, ſo wobroczi a hładaſche tak ſ najhorniſcheho ſłhodźeńka na delcźka ſlejazeho.

Lawrjeńcźk dóńdże dwaj ſłhodźeńkaj wyſche.

„Wěſch, Hendricho — ja njejßym ßej niczo pſche to mohł, ale ja ßym dźenża ßłyſchał, cźo je tale holcźka cźi wo naju prajiła. Ale wona ma zyle prawje. A“, — ſtupiwſchi ſ jenej kroczelu wo dwaj ſłhodźeńkaj wyſche — „ja ßym tón młódſchi. Dam cźi pjerwjeje ſłowo. Poſabudźmoj ſły cźaß a njerudźmoj ßo wo to, ſchtoż je ßo ſtało. Wujednamoj ßo zyle!“

Hendrich bźeſche jemu dorěczeć dał. Nětko hładaſche nad ßo na pocźornjeny wjerch.

„Ja pſchećiwo tebi niczo nimam, tuž njemóżu ßo ſ tobu też wujednacź. Tajka holcźka raba wjeſe napowěda. To druhe — ty wſchak hižo wěſch — to je ßo bohużel ſtało — a ſtrach njecha ßo wote mnje wotwjaſacź, ſo cźe twoja nahłoſcź hiſchcze ras ſtorknje — a potom . . .

„Haj potom“, rjekny Lawrjeńcźk bóle mjelcźo, „potom Hendricho — dźi do ſwojeje komorki a ſaſuń ßebi ryhełł“

V.

Pohłedni we wßy.

We ſtromu leżo wot ſchwarneje dróhi, nimale hižo na ſołem polu, wuhładowaſche pohłedni wjeſmy ſtark, khěſiwa, wjetbka khěżicźka, ſe ſpodu wułtupowaźeje ſkały. Murje, kaž ßo ſda, pocźachu ßo ßadźeć, běchu cźorne a ſakurjene, tſěcha nadwidźowaſche, ſwicha wobſchkodźena, bjes wuhnja, pſchetoſ kur pjatſche ßebi pucź pſches małe wokna je ſlepej ſchkleńcźu. Tu bě ſchkleńcźa do kruchow, tam ſkoro njepſchewidna, kaž ſ pawcźinami pocźehnjena.

Tſěcha ſahaſche hiſchcze ſchwarny tónz dale dele a ſtuſeſche ſdobom hiſchcze jako ſchkit drjerwjeńſej, hdyž ſkładźechu w cźaßu tobakowych a kukurizných ſnjow tyđ nětchto ſwjelzow tobakoweje roſtliny a buſchakow turkowſkeje pſchenicy (majßa).

Woboje płahowaſche ßo na kruchu pola, niż wjetſchim hacź ſchéſcź kóńmych metrow, tiž pſchipódła domu leżeſche. Dale drje by ßo hiſchcze trochu tucźneje rołe woddźěłacź dało, ale khěżkarjo běchu najſerſcho ßebi byeć dali, pódże wumuſowacź, cźehož dobrowólnje njepodawachu. Nětko runeſche ßo tonidhu, a muſki puez, tiž wjedźeſche ſ dróhi k domu, bu tohorunja pſches to tak ſabahnił, ſo ludźo a ſtót hacź do kuſkow ßo ſapadowachu a w hlinje cźaßy wołtawachu. Hewak tu nihóże niczo wo rataſtrofnje widźecź njebě.

Wſchitke wßy maju tajke kuty. A wóźko żandarmow, kotſiž maju tu ſwój wobkhód cźiniez, ſpohładnje wótriſcho, tſělba pſchimnje ßo kruczſcho, hdyž dyrbja w nozy nimo tajſich a podobnych khałupow thodźicź, w kotrychž niż jenoż khuboha, ale też ſłóſtniſtwo pſchebywatej. Też nutſka wo tom wędźa, a nětkrótkuſi ſaktiwanje pſchewodźa ſłużownikow ſakonja na jich ſłédach a ſchcźeźtach.

Pohłednja khěżicźežka wjeſy ſwj. Landolina ſtuſcheſche cźerwjenemu Seſej. Po nanje bě ju namrěł a bydleſche w njej ſe ſwojej ſtarej macźerju a ſ młodej pſchetrjebnej ſotru ſ druhebo mandźelſtwa. Wón a jeho ſwójbni, běchu cźi pohłedni, też po mènjenju wjeſnjanow. Sazpěwani, wuzmęſchowani, běchu ſwobodni kaž ptaczki pod niebjom.

Cźerwjeny Seſ hładaſche ßebi ſ toho ſwoje łépſche. Hołzy dowaſchu jemu ſobu pſchepiwacź a potom wuſmękwachu jeho ſa to; wón bě ſ jich cźibanow, ſ jich pſchipomożnikom, hdyž rěkaſche, nekomu nětchto klubu ſcźinicź, pſchi cźimž pak nichtó rad ßam ſo ſtrachej njeſmiſłajeſche. Wſchako wěſcźe wódźachu: tón ſo ſenje łepicź njeda; ſkhrobliwy kaj jaźijoh a pſchekłepany kaj liſchka, tajſi wón bě a wſchitkim próſowanjam wjeſnego běrza wón wutwochny. Jenu namérichu puki ſe ſortom a wón da ßo ſa to ſapłacźicź. Dźiwne běſche, ſa cźo wſcho ßebi wón dawaſche ſapłacźicź a też ſapłaczene dóſtawaſche: ſa rěczenje a mjelczenje, ſa poſcźenje a jědzenje. Wón dyrbjeſche ſtamanu ſchłenzu kubacź, wuſtojeſche ßo na brjuchowniſtwo, mózeſche ſpěwacź kaž honacź, ßo pſches ſtowu mjetacź a na rukomaj khodźicź, tolerjej na kónczku noża rejowacź dacź a źiwe bruki ſpóſeracź. Wſchitke tajſele kumſchtarſtwo pſchinjeſe jemu pjenjeſy. —

Na tom dnju, hdyž bźeſche Lawrjeńcźk Duſchan jemu mſdu wuplacźił, ſaſtupi wón wokoło pſchipołdnja do ſwojeje khałupy pola ſónſtkeju. Macź, wěcźnje ſmjerſta, bźeſche cźapnjena ſa kachlemi, hdyž ſo wobeńcź pod hornzom ſ wodu polnym żeliſche, a pſchi woknje ſedźeſche jeho pſchirodna ſotra a bźeſche bźerny. Bźiſti tykaſche ſtaroſtliwje do wołoſbiteho ßudobja, pſchetoſ te dołſtawſchtaj dwaj ßuchaj karnikaj w hródźi.

Wot holcźiznje hłowy wułkhaźeſche błyſchcźenje każ ſwjatoczńa. To běchu jeje ſrdźtłoſajze włoſy, w barbje ſrawjazych kłoſow a mjehke, kaj ſyża źida. W bźebem, wuſkem wobliczu pod nimi ſyboleſchtej ſo wułkej, ſrudnej wóczźy. Wo tutej holczźy powědachu bźej wſchelake wźy. Jónu bźeſche w tworni pobyła, w ſuſodnem měſcźe. A potom bě njejakeju domoj pſchiſchła, a bratr bě ju ſa to bił. Sſamaneho pjenjeſka njebě domoj pſchinjeſła, kdyż ſyku ſuknuju a rubiſchko . . . jenoż bźeje ßamu bě ſatſchowała cźiſtu a njeſranjenu, jako połkad, wo kotrejż bě ſkoro ſwoje źiwienje pſchińdźała.

(Pokračowanje.)

wašim wupytał, wo kotrejž jenoż won ham wědźeše a — mysše. Schěrje wupuščachi wušłědźichu mjenujcy nakutowanju a wobkedźerjej rjane kladźe pisane papjerći do spolnje jeschrótowachu. Schtož njerozkhwmšachu, motnožychu do swojeho bydlenja, so bychu jeho hněd̆o ć drokotnej papjeru schikowanje cjopje wukladle. Wy-li slutniwy ratař žiwoje nakutowane hjenjesły radźicho na Sserbsku banku donješć, dha by žo tajšeje schkody sminył.

S **Wojerez.** Do spodźiwneho njesłoža pschidźe motorski koleśaŕ na rěźu Dwórnischćanowoje a Halschtrowoweje dróhi. Jako žo wokoło rózka winy, wobšmyny žo koło a sadźe do pschibocžneho kanjenja. Koleśaŕ slecza ć kola do mostowego wobkolenja a wosta sa njo wišajo, so mózesche žo pschimnyć. Tak bu pšched hórschimi sčeźkowkami sakhowany.

S **Niśkeje.** (Njedźożi ć motorstim kolom.) Njedawno snjeżożi knjes Grofa jun. ć Noweho Dwora še žwojim motorstim kolom pola Wuśkidže tak cžežko, so žebi nop pukny a so dyrbiachu jeho do khorownje dowjesć, hdźež je tydźeń posdźišcho wumrěł, bjes toho, so by žo jemu wědomje wróćiło. — Se žwojim nowym D-kolom padże pschekunz Vogt ć Nowych Sdźarkow pola Niśkeje na Shorjelsko-Niśčanskej dróży a žebi mohły tśichaše, so dyrbjachu też jeho do khorownje dowjesć. Kaž słyschimy, žo ć nim sajo polépschuje.

S **Rósberka.** W nasčim měsčje pilnje twarja. Bydlerija finanzneho hamta napischeczo katolskej zyrkwi je nimale dotwarjena. Sa dom sastojnikow krajneho radźicelstwa pilnje twarsku potrjebu pschikožuja. Na žokolowni turnaŕskeho towaŕstwa a měšćanskeje schule sapoczinu tohorunja dźěłacź. Nowy wulki dom sa rjemjeślnikow Schlesyskeho doma sa bědnych pomału rosče.

Z Łužicy.

* S **Wiślopiz.** Na namjet měšćanskeje rady je zyrobowy chemik dr. Haupt ć Budyschina wodu měšćanskeje wodarnje dokkadnje pschejmał. Wón je šmjerśit, so je woda bjes poroka a so w njej żanych tykušowych bazillow njeje.

S **Haidy.** (Żelesniśti dohladowaŕ we wopaczným cžahu.) Do cžaha, kotryž do Habrachcžiz jědże, pschidźe żelesniśti dohladowaŕ kontrollowacź. Ludźo žo jara dźiwachu, hdyž jim sastojnik prajeschе, so žu do wopaczneho cžaha salézli. Bórzy pak žo wupokasa, so drje njeżu pažaržerjo ale sastojnik we wopaczným cžahu. Sastojnik bě dyrbjał cžah do Podmoklow kontrollowacź a běsche we Haidže do wopaczneho cžaha salézł.

S **Noweho Gersdorfa.** (We šwadže sakłoć.) 30 létny cžežła Hóhna ć Gersdorfa šwadźi žo ć 28 létnym dźěłaczerjom Lorzom ć Filipowa. Hóhna wucžahny nóž a sakkó jón žiwotnu pschecžiwnikej 15 zentimetrow hłuboko do žiwota. Haczrunjej bě lékaŕska pomoz hnydom tu, wumrě Lorz tola bórzy.

* S **Moharna.** Sandźeny pjatk świerzejsche hrodowski sahrodnik Fjoba swój 40 létny sahrodnisti jubilej. Fjoba je wožebje dla płahowanja kaktusow daloko a šćerkoto znata wožoba.

* S **Rědarzej.** Jena wobydlerka wobžmyny žo w płokarni na kórkowej běłinje, kotruž bě nječto ć njewobhladnjiwosću leżo wostajił. Pschi padnjenju žebi wboha nětkotre rjebka šama a žo šmukkach cžežko rani. Na khorotoju pschida žo hischcze sahorjenje wobeju płuzow a je tohodła njewěste, haš žónka njesłožowne padnjenje je žiwjenjom njesaplaci.

* Se **Shorjelca.** Tudownu Pětrowsku zyrkej žebi towaŕstwo wumělstwowych wucženych wobhladowaŕske. Jako žo wucženi do krypty, do podjeńskich rowow podachu, žo durje sa nimi saprajšnychu. Nětk dyrbjachu wucženi hodźiny dołho w cžmowej podjeńskej zyrkwi bydlić. Tola pschipadnje skónčnje zyrkwjenja jich wokanje wutkyscha a sawrjenym wumoženje pschinjeże.

Zhromadźizna Zamysłowcho zwjazka „Śprjewiny dol“ w B čžnikecach.

Shromadźizna bu musna, dokelž běchu někotre gmejny pschedbyłe žiwoje wupowedźenje pschipółkłale. Nětko dyrbjesche žo pruhowacź praschenje, haš móża žiwotne gmejny swjaśe žiame wudźerżeć. Jako hosćo běchu pscheproschenі knjes hamtiśi hejtmann dr. Jungmann a lékaŕ wotpłacžanskeho wokrjeża. Prjedy hač zhromadźeni wo dnjowym porjedże jednachu, dosta hamtiśi hejtman słowo, so by žo wuprajił. Hdyž žu někotre gmejny hižo po dwěmaj létoma žiwoje pschijałuschenje wupowedźiłe, dha won to jara wobžaruje, runjež hischcze pschiczinу njesnaŕ.

Wupowědźiłe žu Sšónkeju, Hrubjelczinu, Dźěžnikezy a Wulke Debježcy. S pschiczinow wupowedźenja wschech mjenowanych gmejnow wuthadźesche, so leża jenoż w pjenježnych naležnosćach. Wone wobežje wuśbłyšnychu, so žu wudawki, kiž je hamtiske hejtmanstwo pschi załoženju šwjaśka wobliczilo, žo jara powyschiłe. Hamtiśi hejtman šmyślenje gmejnow jara wobžarowasche. Wón žadasche nětko, so by jemu šotra rosprawu wo žiwoj dźěławoczi podała, so by rozšudźić mohł, kak daloko je nałożene žrědki ć jeje dźěłom nětrja.

Knjes hamtiśi hejtman bě jara pschekwapjeny, kak wjele dźěła je žo ja krótki cžaj stako. Runje tele wjelestronske dźěło dyrbi gmejny wabiсź, so bychu špomožeršitwo jako wobežity nadawk wobhladowałe. Hdyž dźenjšnišći dźeń wobschnyscze na dospołnische špomožeršitwo cžišcžeja, dha to tola wěcze ć někajkeho njewótšeho šaćiwża njeczinja. Nasche dźenjšnische špomožeršitwo dyrbi žo za hospodaŕske lutowaršitwo wobhładowacź. Rěcžnik mjenowasche sa pschikłady łastaranje žuchocžišnych a bědnych, špiatne khorosće atd. Pschecžiwo tajšim thorosćam dyrbja žo dźenża žrědki wjesećź. K tomu dyrbja gmejny tšecžinu pschinoschowacź. A tohodła móże wón wschem gmejnam jenoż radźicź, so bychu tola prawje wopomnike, kelko dźěła je hižom cžinjene.

W podobnym šmyśle rěcžeschtaj hischcze lékaŕej a knjes Wjela ć Hornjeje Hórki. Tón dźěsche žamo tak daloko so praji, so, hdyž gmejny špomožeršitwo šanjerodźija, wokrjeżny wothladaŕski šwjaśk šapschimnje. S tym we nowiwadowki thěrjo potrjebschite, so žamo rosumi. So by pjenježny šwjaśk, by wokrjeż dyrbjał wyšche dawk kórcacź. Hač bychu žebi jenotliwe gmejny potom lépje stałe, by pschichod wuczišł.

Na to šeadźechu žo gmejny, kiž běchu wupowedźenje šapodała, k ropominanju. Po tom namołwjesche pschedbyłda šwjaśka šastupjerjow jenotliwych gmejnow, so bychu žo jaßnje wuprašili, kak móża žo wujednacź. Sšónkeczanska gmejna wosjewi, so je jenoż ć wumělenjenom wupowědźiła. Wośmu-li druhe gmejny wupowedźenje wrócžo, je należnośći też sa Sšónkeju wothyła. Sdyżne gmejny njemóžachu žo rošsudźić, dokelž wschitzy šastupjerjo pschischli njeběchu.

Na to porěcža hischcze hamtiśi hejtman a šwarjesche na njepschitomnych gmejnskich šastupjerjow, kiž žebi šwoju winowatosć njewaža. Sjednacź pak žo njemóžachu. Gmejny, kiž hischcze do Swjatka pschiłuscheja, wobšamknychu, so žozije k 1. oktobrej hischcze wupowědźiсź nochcedža a so chcedža šwjaśk hischcze schtwórcžłéta ć šamyšlnych podpjeru dsjerżeć. Sa tón cžaš dyrbi žo w gmejnach jara dźěłacź na rošsaženjenju wo lépschinach šwjaśka.

Přećiwo tajkim, kotriž dwójcy zasłuža.

Němšłoatne dźěłowe ministerstwo wobrocži žo we sceżehowazym wosjewjenju pschecžiwo tajkim, kotriž dwójzy šaßkuža:

„W pośledním cžašu pschibéraju šaßo šłóžby na tak mjenowanych dwójnych šaßkuježjerow. Srošumimy ć tom twohoby, kotrež maju šaplacžene dźěło, haczrunjež na šaßkužbu pokšani njejsu. Tak khwalobne hacž šamo na šebi je, so nichtó bjes nuhy bjes dźěła być njecha, tak šte šu šcžěhnoti tajkeje dwójzneje šaßkužby pschi dźenšnischnej hobrtkej bjesdźěłoscži. Pschetož łóžby dwójzyšaßkužeŕ bjerje druhemu możnosć šaßłużby a cžini jeho bjes dźěła. Šusto dosež rubi w normalnych cžašach šnano frošumliwa wola djowłokow taßich šłarschich, kiž žebi lépje šteja, so chcedža žebi nječšto „pódła“ šaßłużiсź, dżenšnischi dżeń šwójbnemu nanej chléb a nadźiju žiwjenja. Nimo toho ko šinanzy šnata a hospodaŕstwa wobcžešuja, dokelž dyrbi so dźełonjemějerjam podpjera płacžiсź, dokelž jim tajšu dźěło bjeru, kotrejž to trjeba njeje. Tohodła ma šiat najtwjelschi šajim na tom, so bychu žo dwójzy šaßkužerjo na po możnoscži nišku liczbu štóczili.

Mnohe štóržby, kotrež je němšti dźěłowy minister tychle wobšitejnoscžow dla dostał, hu jeho pohnule, so je žo šwona na pschikłuschne wyšnoscže ć naležnej próštwu wobrocžił, so bychu na šwojej štronje wšcho cžinile, so by žo temule štawej kónz šcžinił. Nadźijomnje ma tole próštwu němškeho dźěłowego ministra wušpěch a pschinjeże wjele dźěłomjeńerjam šaßo dźěło, bjes toho, so by woprawnjene šajimy druhich šchkodowała.“

Wusudźenja.

§ **Shromadny šawništi łud w Budyschinje.** Ssobotu šaběrašche žo łud ć pschešchiwjenjemi a jebanštwanni po zykej Luižy šnateho, 51-létneho šawješćeńšteho agenta Gustawa Maxa Kaplerja se Sčěrachowa. Jako bě šchulu wukhodźił, bě Kapleŕ dłéchi cžaš fabrikti dźěłacźeŕ, a jako bě 16 lět štary, jeho k prenjenu rašej šudnizy pokhłostachu. Nětk pak je žo na jeho regiśtru 10 chłostanjow nahromadźiło, mjes nimi tři chłostanja w chłostańi, kiž 8½ léta trajachu. Njedźiwajcy womašanjeże šaßdżenoscže wschelake šawješćeńše towaŕstwa Kaplerja ša šwojeho agentu pschišłaziechu, kiž ša provisiju dźěłaiche. Pschi šwojej wobdarjenoscži a wyšokej provisiji bu Kapleŕ po pschešwědčenju wěcžnych wutwórow rjanu reklisitenzu mócź mohł. Tola wschelake pschijimanške wopišma wopschichjachu njewěrne wudawanja a bła njepotrjadnoscžow jemu šawješćerške towaŕstwa šcžinje prawo k šběranju pjenjes wšachu. Njedźiwajcy toho pak je Kapleŕ šmérom pjenješy dale šběraŕ, a je pschecžinjał. Na tole waschnje je dwěmaj šawješćeńšćimaj towaŕšwomaj 1100 hr. šchkody nacžinił. Nimo toho pak bě Kapleŕ też rošumił dowěrlive wobšoby na hjeświedomiczinje waschnje wobschudźiсź. Wot januara hacž do julija 1926 je tak daloko hacž je šnate, 11 wobołowm ijebał a to w Staŕem Lubiju, Wjašońzu, Karlšberku, Wjelecžinje, Wurbišu, Tucžizach, Wunježku a Rusdorfje. Kapleŕ je ja narěcžał, so móże šawješćeńšće towaŕšwo, ša kotrež wón dźěła, ša šaplacženje wjetšcheho pjenjeża na cžaš žiwjenja měšcžanu rentu płacžiсź. Na tole waschnje je jenotlikym hacž do 400 hriwnow, wšcho w hromadźe něhdże 1500 hriwnow, wuwdźeržił. Wobžeje też šare nałutowane błéborne pjenjesy bě brał. Sšrjedź julija Kaplerja šajachu. S tym žo jeho štraschnemu poczinanju tónz šcžini. Tehdy w Budyschinje bydlesche. Bě nawěšchł wo šcžitwoje wosjewił a bě žo je jónšrej šesnał a je šwojim wušłupowanjam šacžinjeż „dobreje partije“ cžinił. Psched šudom žo wšcheho wušina. Sšud šaßudźi jeho k jaštwu na 1 léto a wotrjekny jemu cžešne prawa na 2 lěcže. Rěcžnik dr. Engert ć Budyschina jeho šaßkowaschе.

Ze susednych a dalších krajow.

* Se **Stopna.** Instalateur Häslich žobotu rano na elektriśkim šchcžežoru dźěłasche. Sležesche pschi šwojim dźele na rébli, kiž bě k šchcžežorej šłajił. S nékajcze pschdicžimy padże Häslich ć rébla. Pschi padnjenju žebi noha rošbrě. Jeho dyrbjachu hnydom do Heidenawšceje khorownje dowjesć.

* S **Drježožan.** (Sašaški hamonordaŕski kandidat.) Blišo-Drježožanško-Tšéłaišteho dvórnischcža namałkachu na żelesniśkich kolijach 28-létneho tchewza Richarda Bürgla ć wotbjérkentnyaj štopomaj. Hdyž běchu jeho šawobalili, dowjesechu jeho do khorownje. Je to hižo schtwórty poświt, so cžahyšche Bürgl šwojemu žiwjenju dobrowólnje kónz cžinicź. Dwójzy cžahyšche žo hižo šajdwojcžicź a jónu še šwojimi ślémi žo šadajicź. Bürgl je ženjeny, nimo pak žanych dźěcži.

* Se **Sšiwódnizy** we Schlesyskej. Wojo dźěłaczerja šarafyło. Nahłu šmjerć namaka we wješy Striegelmühlu, kotraž pola horu Ssobótki w Schlesyskej leži, dźěłaczeŕ Julius Achtzehn. Jako chžyšche wós wróczoštorczicź, praženy nabobo wojo wokoło a trjechi jemu ć tajkej mozu do žiwota, so je wobohemu cžerjewa rostorżechu. Hdyž jeho do khorownje dowjesechu, wumrě tam bórzy pod wulkimi bološcjemi.

* Se **Salzbrunu** w Schlesyskej. Žakotne ujeżboże sta žo na ležownoscži pjekarja Opitza w Nowym Salzbrunu. Tam šabarwjesche žo wjazy młodych pachołow ć tym, so na wótrych končžach żelesneho płata tam a šem běchachu. Jako chžyšche to 14 létny žyn pjekarja Opitza tohorunja pospytacź, wobšmyny žo a padny tak njeśožowonje, so žo jemu njes druhim tolste cžerjewo pschekłó. Jenoż ć najwjetšchim napinanjom mózachu młodeho pachoła ć žiwjenju žurowneho położenja wuśwobodźicź. W khorowni hischcze w běhu šamšneho dnja wumrě.

* S **Marbacha.** W cžerjewach šarčžanje kruwy, kotruž bě tudomny rólnik Jakub kupił, namałkachu južnoafrikanšku pjenjes léta 1924.

* S **Cžišteje Lipy.** (Wojowanje ć nutslamarjemi.) We Wolfersdorfše běchu žo tšo nutslamarjo do hajnikownje bobyli. Hajnikowy žyn štupi paduchom najschcžerjo, łoła tuczi žo do njeho dachu. Na to hłabny młody muški tšélbu a wutšeli. Schrotowe kulki trjecžichu jemu je nutslamarjow do mješwocze a šarychu žo do šchije. Tamnej cžekkyschtaj. Nanjenejho pak wšcheho do jatby. Pschešchiwschcžej jeho pak dła cžežkeho ranjenja hacž dotal njenožachu.

* S **Warnsdorfa.** (Paduschiwo.) We Sšlankowje běchu žo do żelesneje pokładnizy, w kotrejž je 20 000 krónow namała, nutslamacź špytali. Po špacžu, pak je paduchow nječšto nascheriło, pryedy hacž mózachu žiwój njeschkodź wuwjesć. W druhim wobkhodże žo paduschiwo paradźi. Nutslamarjo pokładnychu 12 000 krónow, wjele drohotnych brillantow a juwelow. — W Žiwkowje we Cžechach šajachu 6 młodych pachołow, kotrež běchu we wokolinje wšjaky króć kradnyli.

Najnowše z cyłeho świeta.

— Cžišteńa šarjeja wo wójerju šo jiżże šaświórk: Šćerčo, rjenje, w nocu khłodnischo, wodnjo cžopło.

W Junkerskej dźěłarni w Dessawje šo létadło sa 100 wožobow twari. Nowy létadłowy typ dyrbi žo wožebje sa léty psches daloke morjo wužiсź.

*

Liczba morwych w Hannoweru hischcze pschezy pschibéra. Wschoromadźe je jich hacž dotal 185 wožobow na tyfus wumrělo. Wožera po 38 wožobow ć khorownje puschcži, 26 nowych ža pschija. Hamtiśa liczba na tyfus šhorjenych wuczinia 1676. —

*

Rozbuchanjenje na Rheinhausenach.

Na Biedrich-Aištredowej hěcže w Rheinhausenach rozbuchny ć dotal njeznateje pschičiny płunowy kanal. Wužapne płomjenja morichu dźěłacźerja a ranichu dweju inżenerow cžežko.

*

Pólske knjeżerstwo wosjewja, so je powěsć njewěrna, so chże wonо do wotstupjenja Gdanika (Danzig) na Němšku swolicź.

*

Kaž žo ć Kalkutty piša, je město Mandlu w nozy ć pónjeli wulke powodźenje potrjechiło. Pschicžina je pjeża we pschetorhnjenju haczenjowu pytacź. Město je skoro dospołnje šnicžene. 200 ludźi je žo pjeża tepito, dokelž njebě wjaza cžaša, špitzach w prawym cžašu wubudźeć. Jeczi ć jaitwa puschcžichu, so bychu žo wuthowacź mohli. Cžełdła domorodnych bě žo na żelesniśki nażyp wukhowała, jako Bombayski špěšnik do nich šajedże a 9 ć nich mori.

*

Amerikanšky pschidźiwjerni krajeżwarjo šu jendźelšku parnu łódź w tym wokomiku šaßakili, kiž chcžychu ć njeże 2000 kaschczow ć alkoholiśkimi napojemi w Nowo Jerśaym šalinje na brjóh wuwjesć. S parnika bě žo hižo predy pschijeła šrażnikow 1000 kaschczow na brjóh wukładło.

Přilonk.

* **Dawkowe namołwjenje** wo 2 pjenježkaj. Pschekupcžej w Dürenach pschipówšła tamniśchi finanzny hamt dawkowe namołwjenje wo 2 pjenježkaj.

* **Pschi hrajkanju šaśtrěli.** W Gelsenkirchenach šaśtreli 16-létny pachoł pschi hrajkanju ć pištołu šwojeho towaŕša. — W Barlinje šaśo šaśtreli wuczonšć ć njekedźłowšcžu w šaŕschišchim bydlenju domjazu žłužobnu ć techničkom.

* **100 khorych w Ingolštadže.** Po powěsćach ć Ingolštadta je w tamniśchej wokolinje 100 ludźi na tyfus šhorjało, dokelž žu njiacho borśanje kruwy jedli. Mjes khorymi pak žu też tajšy, kiž njejšu njiacho jedli, ale kotruchž žu na tyfus khori natikknyli.

* **Jelesniśe awto rošbika.** Pola Neuštadta w Harcže pschejedże cžežiły awto šaczinjenu tawaŕu we wokomitu, jako Ludwigshafenski špěšnik pschichinu. Cžah hrabny awto, wlecžeschе jón 200 metrow błou a rošbi jón dołpołnje. Schofeŕ žo mori, mjes tym so mózesche pschijbudnik wotskočiсź a žo wukhowaсź.

* **Jelesniśe njeschoże.** Wšazy wojow žu špatiło. Kaž žo ć Magdeburka piša, štaj tam tworowej cžahaj oo žo šrašiłoj. Pschi šrażenju rošbuchny ć benzolom napjelnjeny wós. Wubožaju benzol žo šapali a špali wšazy wojow. Wšcho hromadźe wošom wojow ć kolijow wuškoczi; diwamacže žo do žo šestorka. Wohnjowa wobora woheń šadubju. — Pola Kölna praży lokomotiwa we

hustej mŕtwi do napscherjo pschijeđžazeho cjacha. Dwě wožobje so cjeżko, 9 pak lohko skani. Wina trażi njeje hischcje znata.

* Lětadło dele padnyło. — Lětarjej so spatkoj. „Matin“ pisa z Bordeauxa: Wječera popoldnju padny blizko Merignaca lětanischcja so palaze lětadło k jemu. Lětarjej, wjednik a pakażer, so spatkichtaj.

* Podkopkowe njesboże w Elsaßu. We wuhlowej jamje w St. Marieaux-Thénes w Elsaßu padny mumožny kork 50 metrow do hłubiny, dokelž bě so powjaz roštorhnył. Tśo hornikoju so sabyżnychu.

* Rosbuchnjenje ručznych granatow. — Schtyri dźěći so morike. Kaž so z Hamburga piša, sta so tam khłódnizy jeneje na Freihafenskej drohi leżaneje jahody mjenje rosbuchnjenje. Polizajsky sastojnizy, kotrež ruże na městno rosbuchnjenja khwatachu, namakachu schtyri dźěći, 10 a 5 lět stareju hólzow a holzy w šamsnej starobje, je rostorhanymi stawami w bolpokinje rosbitej khłódnizy. Tśi dźěći běchu hižo morwe, schtwórte wumrě hórzy na to w khorownji. Pschetpytowanje swěrčži, so su žeby dźěći w khłódnizy z ručznymi granatami hrajkale, pschi čimž jena z granatow rosbuchny a dźěći rostorha. Granaty běchu dźěći w khłódnizy rěnika Schmoja namakale, kotryž běsche hacź do Lita 1924 Hamburgskej policijeji pschisłuchał. Schmoja, posa kotrehož w khłódnizy hischcje dalsche tśelby namakachu, su jaseli, prěje pak, so je na njedowolene waschnje granaty žebi pschiswoji a wobkrućża, so wo granatach we swojej khłódnizy žayla ničžo wjedźał njeje. Należnosć so dale pschepytuje.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we **S** hodź. zwučowanje. Načolnik.

Budestecy. Naš sobustaw Mieth z Khójnički je zemrěł a budże jutře štwórtk pop. w 2 hodź. pohrjebany. Towařstwo so z tutym přeprosy a njech so prawje bohače wobdźěli. — Zbromadźimy so w Khójničcy. Předs.

Bukecy. „Radosć“ změje srjedu (6. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Drježdźany. „Hromadnik“ spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w měsacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor ½9 — 10 hodź.

Dubrawka. Serb. tow. „Jědleńka“ změje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zbromadźiznu we wjesnem hosćencu. Rěčeć budże so dla skazanja běrnow atd. Přednošk je přilubjeny. Předs.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa tón tydźeń srjedu w Njechornju. Kefk.

Pančicy. Žónske hłosy spěwaja tón tydźeń pjatk wječor we wosmich. Dirigent.

Pančicy. Jednota Sokoł změje swoju měsačnu zbromadźiznu z přiležnosću zwučowanja štwórtk, **7. oktobra, w Pančanskim hosćencu.** Starosta.

Sakecy. Tow. „Lipa“ zbromadźi so přich. štwórtk ½3 hodź. pola Hönča k powitanju noweho fararja. Dowěrnicy so prošu, zo bychu to swojim towaršam sobudźělili a jich k tomu namołwjeli. Njech so po možnosći wšě sobustawy wobdźěla w čornej drasče. Předsydstwo.

Serbski Sokoiski Zwjazk. 1. nazymski zwučowański kursus wotměwa so přichodnu sobotu (9. X.) wječor a njedźelu w Komorowje pola Rakec. Winowatosć wšěch načolnikow a městonačolnikow je, zo so na cyłem kursu połnje wobdźěla. — Štóž chce w Komorowje přez nóc wostać, njech to hnyž dom br. starosći Kruži w Komorowje zdźěli. Nadrobniši kursowy porjad z dobom Jednotam scělemy. Kursowe wjednistwo.

Sokolske Jednoty w Pančicach, Wotrowje a Khróšćicach změja štwórtk wječor ⅛8 hodź. w Pančanskim hosćencu zhromadne zwučowanje. Po tym je ważna zhromadźizna. Předs.

Serbski swjedźeń w Delnjej Hórcy wuhotuje serb. tow. „Nadźija“ z Budyšina přich. **njedźelu, 10. oktobra,** wječor w 7 hodź. w Nowakec hosćeńcu. Dołhe lěta my žadyn serbski spěwny koncert měli njejsmy, tohodla prosymy wšitkich Serbow našeje wokoliny, zo bychu w prawje bohatej ličbje přikhwatali. Poskićić budźeja so wubjerne serbske spěwy za měšany khór a za sola. Po tym je rjane serbske dźiwadło a wjesoła rejka. Zarjadnistwo.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydźeń štwórtk zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćacy wot 3. oktobra 1926.

	6,16	6,55	10,00	12,08	2,00	7,40	z Budyšina, z autowoje haly	přijđže	8,10	9,29	1,25	1,51	8,51	10,51
	6,18	6,57	10,02	12 05	2,05	7,42	do Budyšina, na dwórnišco	wotjđže	8,08	9,26	1,23	1,49	8,49	10,49
							Zwizki k ćahanu:							
wot Biskopic	5,44	—	8,44	—	12,19	4,58	z Drježdźan, hł. dwórnišco	přijđže	—	10,30	—	5,33	11,50	—
	6,12	—	10,01	—	2,05	6,46	do Budyšina	wotjđže	—	9,29	—	3,55	10,12	—
	4,15	—	8,42	—	11 05	6,20	zo Zhorjelca	přijđže	—	10,53	—	3,24	10,05	12,15
	5,31	—	9,28	—	12,14	7,06	do Budyšina	wotjđže	—	10,03	—	2,10	9,19	10,58
km	5,57	5,57	—	11,43	11,43	6,13	z Wjelćina	přijđže	—	11,14	—	2,43	—	11,98
	6,23	6,23	—	12,08	12,08	6,39	do Budyšina	wotjđže	—	10,49	—	2,14	—	11,10

	Auto wotjđže z Budyšina do Kamjenca							Auto wotjđže z Kamjenca do Budyšina					
1	6,26	6,58	10,10	12,11	2,11	7,50	z Budyšina, dwórniška	8,06	9,25	1,22	1,47	8,47	10,47
1	6,28	7,00	10,12	12,13	2,12	7,52	Budyšina, pósta	8,04	9,24	1,20	1,44	8,44	10,44
2	6,31	7,02	10,15	12,16	2,15	7,55	Budyšina, „Serbskeho Doma“	8,01	9,21	1,17	1,42	8,42	10,42
3	6,34	7,04	10,18	12,19	2,18	7,58	† Budyšina „Hosćenca Kronprynca“	7,58	9,18	1,14	1,39	8,39	10,39
4	6,39	7,08	10,23	12,24	2,23	8,03	† Ratarjec	7,53	9,15	1,09	1,36	8,36	10,36
6	6,43	7,12	10,27	12,28	2,27	8,07	† Tśjoch Hwězdow	7,49	9,11	1,05	1,32	8,32	10,32
8	6,49	7,17	10,33		2,33	8,13	† Błohašcy		9,05	12,59	1,24	8,24	10,24
8				12,30			† Nowe Błohašcy	7,47					
10				12,35			Hodźij	7,42					
10				12,40			Bósericy, Janecy	7,37					
10	6,55	7,22	10,39	12,44	2,39	8,19	† Debšćanskeho puća	7,33	8,59	12,53	1,18	8,18	10,18
11	6,58	7,25	10,42	12,47	2,42	8,22	Prěčec	7,30	8,56	12,50	1,15	8,15	10,15
13	7,04	—	10,48	—	2,48	8,28	† Libonja-Čornecy	—	8,50		1,09	8,09	10,09
14	7,07	—	10,51	—	2,51	8,31	† Puć do Pozdec	—	8,47		1,06	8,06	10,06
15	7,10	—	10,54	—	2,54	8,34	† Lejna	—	8,44		1,03	8,03	10,03
16	7,13	—	10,57	—	2,57	8,37	Lejna, hosćenc	—	8,41		1,00	8,00	10,00
17	7,16	—	11,00	—	3,00	8,40	Zywic, hosćenc	—	8,38		12,57	7,57	9,57
18	7,19	—	11,03	—	3,03	8,43	† Swinarnje	—	8,35		12,54	7,54	9,54
20	7,25	—	11,09	—	3,09	8,49	Klóšters Marijnje Hwězdy	—	8,29		12,48	7,48	9,48
22	7,31	—	11,15	—	3,15	8,55	† Mlóčic (puć do Halstrowa)	—	8,23		12,42	7,42	9,42
24	7,37	—	11,21	—	3,21	9,01	† Thonberga, hosćenc	—	8,17		12,36	7,36	9,36
26	7,43	—	11,27	—	3,27	9,07	† Brěznje (puć k dwórnišcu)	—	8,11		12,30	7,30	9,30
27	7,46	—	11,29	—	3,29	9,10	† Brěznje (hosćenc „Krónprync“	—	8,08		12,27	7,27	9,27
28	7,49	—	11,33	—	3,33	9,13	Kamjenca, „Słónca“	—	8,05		12,24	7,24	9,24
29	7,52	—	11,36	—	3,3	9,16	† Kamjenca, plunafnje	—	8,02		12,21	7,21	9,21
29	7,54	—	11,38	—	3,38	9,18	Kamjenca, dwórniška	—	8,00		12,19	7,19	9,19

Zwizki ze železnicu:													
	8,05	—	12,33	—	3,57	10,19	z Kamjenca	přijđže	—	7 36	—	11,06	4,58	9,13
	9,47	—	1,53	—	5,33	11,50	do Drježdźan, hł. dwórnišco	wotjđže	—	6 01	—	9,35	3,07	7,30
	11,17	—		—	5 03		z Kamjenca	přijđže	—	7,56	—	—	—	8,23
	12,44	—		—	6 16		do Biskopic wotjđže		—	6,50	—	—	—	6,40
	8,01	—	1,10	—	5,52	9,27	z Kamjenca	přijđže	—	7,50	—	12,17	7,04	7,04
	8,43	—	2,05	—	6 43	10,31	do Zeho Komorowa	wotjđže	—	7,03	—	11,25	6,17	6,17

Dalše wukazuje zarjadnistwo za awty, wobkhad w Budyšinje na Třišanskej dróze 45, dalokorěčak 2561
Za krótke jězby hač do 2 km płaći 15 pj. = † Tu zastawa jenož po potrěbnosći.

Přezmórske jězby

Porjadne
woženje wosobow a tworow
do wšěch dźělow swěta

Składnosć
k zabawnym a wokřewjeńskim jězbam na morju
z porjadnje službu wukonjacemi parnikami.

Wobhonjenja a čišćerske pisma přez
Hamburg-Amerika Linie
Hamburg / Alsterdamm 25
a wšěch zastupnikow w kóždem wjetšem měsće tukraja a wukraja.
Ernst Sembdner w Budyšinje,
na Hórnčerskej hasy 21.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulelnjej haśy 34.
Telefon 2786.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada z Lipska w Budyschśim hamtiskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Serbski swjedźeń
ze spěwami, dźiwadłom a rejemi wuhotuje serb. tow. Nadźija z Budyšina
njedźelu, 10. oktobra,
wječor w 7 hodź.
w Nowakec hosćencu
w Delnjej Hórcy!
Serbja z Delnjeje Hórki a z cyłeje bliskeje a dalšeje wokoliny, přińdźće we wšitcy!
Wutrobnje was přeprošuje tow. „Nadźija“.

Miele

Mielewerke
Aktiengesellschaft
Gütersloh/Westfalen.

Wšě wuporjedźenja hajniskich trělbow
a hajniskich potrjebnych wěcow wuwjedu derje a tunjo. Dla spuščenja hońtwy je derjezdźerżana hońtwinska trělba C/6 a nowe kaval. ječhaške sedło a wšitko štož k tomu słuša tunjo na předań.
Rob. Ohland, pruhowany trělbytwarjeř a bróńjefski mištr we Budyšinje w Husarskej kasarnje. Swójbny dom. II na prawo.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńša kupowańnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Strowe syline dźěći
jeli lebertranowe emulsion pija
bleša 2.— a 3.— hr.
pola
Winter
(bratša Miersch nasl.)
na Žitnych wikach 30.

Přikrywy na sofy a diwany, ruby na blida, śkitaki za sćeny wulki wubjerk jara tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11.

Mam 2½ lětneho sylneho Oldenburg- zrěbca bruny abo lišak, kotrehož sym sebi sam wotčahnył na předań Paul Mertschink w Drěwcach pola Łaza.

Syra kopřiwina jara tunjo tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Młoda sućelna čehniwa **kruwa**
je na předań
w Dobrošicach čo. 6 pola Njeswačidła.

Cychi 1 počehnjenje z 2 hłowakom. 7.— hr. **Bětosmuhate počehnjenja** 1 počehn. z 2 hłowak. 10.— hr. **ruby na blida, twjelki trjenja** najtuńše płaćizny jenož na Zwonk. Lawakej hasy 10 pola **J. Erler.**

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 2.

Gardiny běłe a pisane
pol stores
modern. wupyšenja za wokna
we wšěch płaćiznach poruča
we wulkem wubjerku
Otto König
w Budyšinje při Mjasowych jětkach čo. 3.

Sokolski spěwnik
je wušoł.
Njech sebi jón kóždy Serb kupi, płaći jenož **50 pj.**
Na předań
w Serbskej kniharni w Budyšinje.

Příloha k číslu 233 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 6. oktobra 1926

37. założeński swjedźeń towarstwa „Čornobóh“ w Drježdźanach.

Drježdźanšzy Serbja žiwjeńachu pjatk 1. oktobra narodninny towarstwa „Čornobóha“. Běchu to 37. narodninny. Je to rjana liczba za towarśtwo wošrjedź wulkeho němskeho města. Njemóžu dosć wuchwalowaś ześerpliwosć a zahorjenosć tuteje cźrjódy w zuśynj morju, śwérneje tonu, śehož je domach we Łužycy lubiła: Serbja sachowajuce śwéru, žiwojich wótrow réć a wéru. Cźim swjeboleze je skutkowanje śwérneje cźrjódy, dokelž ma tak mnohi němšy mandźelku, tak mnoha němšeho mandźelskeho a je žiwójba tak němska. Wutroba pak je serbśa wostała. Ssnadne běchu mozy, kotreż tu mějachu, tola pak žo zwjedźeń wurjadnje poradźi. Ssym žo dźiwak, so bź śebi němšy chor wulku próžu dawał a tu swoje bohuskutkowanje pśiśinjał, mjenujcy měšany chor Jańskeho pśichodnego města poślicźi nam někotre serbśe thory, kotreż wśichak mějachu němšy tekst ale serbśu melodiju. To je wopor. Nimaju žaneho dobytka ł zeho a tola žo mi praji, so chor też za swój pśichódny zwjedźeń serbśe wézy śiuduje. Serbśi śpěw, lubosny a kražny, dobywa śebi nowe wutroby. Schtož śpěwachu, běchu thory naschego mischtra Bjarnata Krawca. Sabrjeź njecham, so nam też kapala serbśe wézy pśichenjeśe a chcu wośebje na trompetowy solo spominaś. Prolog knježny Kśeźliwej, pilneje wukrijerki serbśeje réče, wjeczor offizielnje zawodźeśe, ke kotrenuž knježna Leschawiz Cźišinskeho: „Nódnej semi“ ł dobrym wuraśom doda. Skoda, so žo zaćišćiśi ze ześěhowanym śpěwom śkały. Śpěwy njeśu deklamazije. Nódna semja pak mi zyle tak ne maiku žiwiła do wóczka stócźi. Nětko knjeni Dey Beyerowa nam nješto serbśa a němšy zaspěwa. Sawodny dźeł zabawy śkónczi knježna Mickeź ze dwěmaj śpěwomaj ł pśichewodom gitary a dosta bohaty a derje zaśtużeny pśikliesk. Ssnano bohaty pśichliesk we pśichódobe ł da capom mytuje. Ssym žebi nimale ruzy śkromej śkleśak.

Jewiśćeco žo próśnjeśeche. Mějachu žo jubilarozo towarśtwa cźeśećicj, kotśiž žu psches 25 lět žobustawy Čornoboha. Ssu śwéru ł nódnej maczeźnej réczi śiejeli, je śwéru barwy serbśe zako drobne śnamjo nośyli a se śwéru ł serbśej thorhoji žo dźerźeli. Bóh spoja jim a ludej serbśemu, so bychu ras też 50 létny jubilej w strowoścźi a serbśej myśli dożiwili. Ssu wschak hižo ł dźela psches horu, ale pśicheju jim ł najmjeńcźa hišcźe mnoho lět strowoścźe, so bychu tu źiwérnje dale pěstowali a schkitali serbśeźinu zako kupu w howrjazym morju. Komu njeklapasche wutroba, hdyž wustupichu jubilarozo, jako dudy krute, kotreż zadyn wětr powalicź njemóže. Schkitajcze dale drohe kubło! Je to kražne powolanje, słužba za domisnu, Boża słužba — My pak chcemy śebi pśikład na wami wzaca a se wśichkimi mozami to pěstowaś, schtoż śeśe nam sakoźili a nawtwarili. Mjena jubilarow su: Knj. Marja Jeschkowa a Hana Wicźazowa; kk. Jan Kschižan, August Smij, Ehorla Pěśeschka, August Ssmoka, Jan Förster, Jan Ssmoka, Herman Ssmoka, Arnošch Piwarz. Potajkim dźekujo, je kotrejž pok běchu jenož zwósnjo pśichitomni, dokelž śwójbne wézy druhich wothdźerźachu.

Pśichedźyła Schotta jich najprjódyzy kaž też wschich seridźenych postrowi a žo jim potom ł wutrobnymi ślowami dźakowaśe. Towarśtwo darjeśe jim ślěborne jubilejne śnamjeśćko jako widźomne śwonkowne śnamjo dźaka. Wam, wy cźeśtni jubilarozo pak je wjazy hacź tute jednore śnamjeśćko weśte. Pśicheju žebi, so budźe žo wam dźakowaś kóždy, kiž tute tjadźi cźita — zyły serbśi lud.

Knjes Pěśeschka žlubi nam jako sastupjeź jubilarow se śwéru dale pilnje a źiwérnje na drohim kuble maczeźneje réče dźeśaś. — Njeje to nadźija? Njeśłubi to w cźichim też kóždy pśichi žebi, — khiba hlupi němśe pacholjo a krótke łuśnje, holzy, kotreż žu to tam nékak nuts dobyte a žo wše reklamu ża źidźane mohajzy a krótke łuśnje cźinjachu, pśichednoścźi žame pak njerozumjachu a tak harowachu a žo schcźěchu, mjes tym na jewiśćeju Cźišchinskeho ślowa nam łyšły do waczow tłócźachu. Sserbja, wośtajcze žo tuttych libjatow mjes sobu abo jeli niz, njecźiśćze ł nimi „reklamu“ na serbśich śmjedźenjach. Tak wjele pak dyrbjachu serbśzy starschi, kotrychž hoscźo tamni Němzy běchu, mós, so jim rjekmychu, so njedyrbja pśichi śpěwanju narodneje hymny ł piwowym karancźkom toaśtowaś a „wróś“ wołaś. Druhdże w druhich krajach se stólzom postamy, tu pak to jenož nékotri inteligentni cźinjachu.

Nitrnu, śnaty napschemohbźeśaś ł Finskeje, bźšche też zas pola naš w Drježdźanach a jako finiska hymna sapiśkachu, wón wschěch śiej wostajі a tak też jeho sekundantjo klobuk ł hłowy wjachu a śiejachu, jako bychu žo modliłi. A to pśiched 10 000 pśichiladowarjemi a mi jedyn žo jim njeźmjeśeche. Sserbja žo pak teho husto dosć hańbuja.

Cźeścźenje jubilarow bź nimo, słožopśicźeze krajneho śwjaśka (Heimathund) sćěhowaśe. Też běchtaj dwaj Sserbaj ł Mišchnja słožopśicźejazy telegram pók̀łałoj. Staj žo też tam na serbśi źiwjeńeń dopomnіłoj.

Nětko sćěhowaśe deklamazija knježnu Micźkeź, trompetowy žołо śerbśich śpěwow, jedyn śerbśi a jedyn němśi śpěw łnjeni Dejeź a wokomik tu bź, hdyž mózachmy žo radowaś a wjeśelicź nad śerbśimi rejemi. Sšu śebi wulku próžu dawali, nasch mischtr Bjarnat Kravz a knježna Leschawiz — kaž też cźi druhy ł Hromadnika. Tola je próžu bohacźe mytowana. Njeje jenoź, so žo śwjeźachu nad bohatym pśichśłełku, ně — je to też słužba za narod, za wuhnźenje śerbśeje narodnoścźe, starych śerbśich waschnjow. Tu maja Sserbja wośebity śdźik we hudźbnym direktorju Kravzu, kotremuž žo też knjes pśichedźyła wośebje podźakowaśe. Djakowaśe žo Hromadnikej, Drježdźanśkemu śpěwnemu towarśtwu za pośticzenje śerbśich rejow. Ssano śmjeźe też Hromadnik ras telko śerbśich śpěwarjow we śwójich rjadach, so budźe też wurjadne a cźeźe thory pośticzeć móz. Potom njetrjebaja śebi němśi thor wuprošowaś, baćzunjeź je wśeśe thwalby hódne, so Němzy telko sajima za naschu wėz pokasaja.

Sserbśke reje wobsahowachu offizielny zabawny dźeł wjeczora. Śpěwachmy hišcźe: „Hdźe statok mój“ a bórzy po tym wjerzachmy žo wjeśele w žurli, druhdy też śerbśi sćitaczku rejiwajo. Běchu tam też loteriju wuhotowali. Sa krośchik móźeśe tam zyły rjetomaž dobyć. Ssym pak žo potom bórzy wotśaliź, so njebych śebi rjany zasćiścź skaśył, kotreż je zwjedźeń za nuje zawostajił. Snowa śebi pśchilubich, pilnje za śerbśtu wėz dźełacź, so bych też ras jako jubilar śerbśkej wėzu pśched naschim dorotom stał a tak też jim pohon dał ł pilnemu dźełu za narod, kaž žu to mi jubilarozo Cźornobóha. Dale tak, lube towarśtwo, śda žo też myto śnadne, je to tola kražna słužba za narod a domisnu dźełacź!

A. Ł.

Pčołarstwo w oktobru.

Pczołarjo, kotśiž swoje kołcźe do hole woża, buchu hišcźe na tónzu pczołazeho lécźa za swoju smužitosć a próżu se swjeźelazym wunoschkom ł wrjoźowych kćežnjow mytowani. Nadźijomnje njeje žo méd ł wrjoźu zgódźił, ale wucźiśkowaś. Po wucźiśkanju dyrbi žo méd w 35 stopnjow cźopłej wodźe cźiśćicź. Tak njeje potom na źwojich tajazych mozach a na drowjich womjazych wutkach niczo śhubiś. Lipowy méd a wucźiśkany méd ł wrjoźom dawatej hromadźe śmješchanej dobry jėdźny méd. — Jako piza do śymy njeje méd ł wrjoźom za pczoły thmany; mjedowe płatły dyrbja žo wotśtroniczź ł lehmiśchcźa a někotre ł nich žo jako piza sa nałėto śkhowacź. Nětko je też wulki cźaj po pśicheprihowanju matkow pśchecźahowatym pczołam trėbnych 20 puntow zokora dacź. Hižo napizowane naméśne pczoły dóstanu też hišcźe 3—5 puntow zokora, so by žo wuprošdnjene lehmiśchcźo ł zyrobu na śymu sastarało. Hdyž žo prénje nózne mjerźnjenja pokazuja, dyrbja žo lehmiśchcźa sady a horjeka łohka ł papjeru abo mėchami sawodkcź a satykacź. Ale pśicht tom na to ledźbowacź, so žo pśecźopko njesawodźeja hewak žo pczoły pśchepośdże do licźe śhromadźa. Schpundowanje w kołcźu žo potom hišcźe jónu wucźiśći, so by chu žo cźerwje schmatazow (Wachsmotte) śniczśe, papa žo sasunje a wulétne dźerli žo ł myschazej łėzyu sacźinja. Morwe pczoły pśched kołcźami dyrbja žo cźaśćišćo wotśtroniczź, so njebychu žo myśche, śyrkorti atd. pśchiwabjake. Stare płasty maja žo rośchkrėcź, triebajomne pak schwablowacź. Do wotcźišća dyrbja žo nėtotre myschaze pahle śtajicź. Dźėło na pczołach śamych wotpocźuje. —

Ćežke njezbože z płunowym zajćdojćenjom we Świcskim tunelu.

10 morwych.

Zakotne njeśbože, kotreż śebi 10 cźłowjeśich woporow žadaśche, sta žo w tunelu śchwizkeje żelesniśkeje cźary, kotraž Toggenburg ze Zürichskim jėzorom śwjaśuje. Podobnje, kaž bź žo to pśched kėtami hižo ras w Furaśkim tunelu stało, běchu w Rickenśkim tunelu w St. Gallenskim kantonje, kotryż je ze śwojimi 8600 metrami śobu najdlėśći we Schwizy, pod wśiwom naśynjeśeho wjedra wuhliścźanze płuny (Kohlenoxydgas) naśtale, kotreż njemóžachu wotcźahowacź. Jako pónźelu trowowy cźaj do tunela jėdźeśe a po pśchedpśijanem cźasu do śtazije na druhej śtronje njedojėdźe, myślachu žebi najprjedy, so je žo śnadź lokomotiwa skónzowała. Wšché posłuty pak žo telefonizy ł cźahom w tunelu śrėcźecź, běchu podarmo. Dwórnischcowy pśchedśtejićeź na śtaźiji Datmiłu njedałoko tuneloweho wukhoda njemóžeśe žebi nėtko wjazy hinak myślicź, hacź so je žo w tunelu dyrbjało njeśboże śtacź. Se śtjomi dźeśaćerjemi źiwny žo na traktor a jėdźeśe do tunela nuts. Na źrjedź tunela storcźichu na trowowy cźah. Na lokomotiwje leśeśe tepjeź we womorje. Se śbytknego personala pak njemóžachu nikoho namakacź. Tola bórzy pocźachu putny też na wukhowanišku kolonnu śtukkowacź a woni cźinjachu, kaž jich womora poćzina pomału jimacź. Tśjom ł nich žo hišcźeśe poradźi, na traktor wucźekнуcź a maschinu pušchćicź; potom śaja wschėch womora a maschina jėdźeśe bjes wjedniśawa sazo ł tunelowemu wukhodej wrócźo, hdźeź ju na pomoc thwalatajuzy sastajićhu. Tejeź, kotreboź běchu na traktor dontjeśli, a dwoja ł wukhowańśkeje kolonny wumrėcźni bórzy na to.

Dokelž wscha wukhowańśka pśchiprawa pobrachowaśe, njemóžachu wjazy do tunela jėcź. Tohodla śawołachu se Züricha woboru, so by ł płunowymi maśkami wubotowana na pomoc pśchithwatała. Też żelesniśka direkśija schwizkich żeleniznow pśchijėdźe ł pomognym cźahom. To wscho pak trajeśe hodźiny boho a hakle potom móžeśe wukhowańśki cźaj ł lėkarjemi a śanitetnikami do tunela wotjėcź. Tola pomoc pśchiśdźe pśchepośdże. Wšchėch żelesniczarjow, kotśiž běchu na tworowem cźahu śłużbu mėli, namakachu mortwych. Wšśche jich śchėcź, kotśiž běchu žo wschitcźi zadušyli. S wukhowańśkeje kolonny fu tohorunja schtwjo muzźi žo zadušyli. We Schwizy knjeźi dla tutoho njeśboża wulka roshorjenjeć. Lud žada śebi, so bychu žo hnydom wšśche trėbne schkitańśke naprawy cźinile. Njeśboże je pak też zakotne. Lėdom mózemy śebi leźchwši pśchedśtajicź, kotreż bychu nastacź mohle, hdy by w jśanuśnym cźażu wožobowy cźah pśches tunel jėł! W Furaśkich horach je cźahowy personal hižo dlėśći cźaj ł płunowymi maśkami wuhotowany. Tute nowe njeśboże žada śebi wutwarjenje elekrisćiskeje żelesniznow na wśićich cźarach ł dołśimi tunelami.

K zakotnej katastrofje w Richenśtim tunelu žo ł druheje strony hišcźeje piża: Lėkarjam a śanitetnemu muzźiwu wukhowańśkeho cźaża posticźi žo, jako do tunela wobydlenje śłużeśe. Potomnizy tutoho krala žu, kaž powėśći hroni, dźenża hišcźeźe źiwi, a to w khėtro ponėmcźenych Kamjeńkach. Namakanki, kotreż žu na tym, mėśtnje žo śtale, tute mėnjenje wobkrucźeju.“ —

W tehdyšcźim cźażu pak bź Borkojśki „gród“ hižo roszyhowany. Borkojśtich Sserbow a wśichitich druhich narjosow wožebnych pomnitkow śerbśeje śaśchlosće bė žo wśo tohodła wėśte roshorjenje śmóźnito, hdyž śhonitchu, so budźa pśjes „gród“ żeleśne kolije położene. Hišcźe w naléćju 1897 do tajśeho nowocźażneho „knotarśtwa“ wschak bė nadźija, so wojowanje, kotreż žo wo Borkojśki „gród“ mjes „njezmilnym kapitalom“ a mjes nimale „śchizowanym“ śerbśim cźućom wjedźeśe, śnadno ke naśchemu dobrycźu powjedźe. Wožebita kommisija ł ministerstwa kulta mėjeśe, wot dr. Vośa, direktora narodopisneho muzeja w Barlinje, namjetowana, do Borkowow pśchiźicź, so by pśchepytowała, śchto „gród“ za trajnu archeologiju płacźi. Bohużel je nadźija, so žo „gród“ zyły śdźerźi, próżdna bya: żelesniza „gród“ tola pścherėźnje, a jenoź kónzaj ztaj wostałej. Protesty Borkojśkeje wožadu potajkim wuśpėcha mėśe njeźżu. —

W druhim nastupanju pak mėjachu pśóstwy a próżowanja tola wuśpėcha, hdyž jednaśe ko dwė léćze priedy wo nowy nakład biblije. Delnjołużiśzy Sserbja njemóžahu mjenujcy wokoło léta 1895 hižo wot dźešćeho cźaża žanych Nowych Sakonjow w śwojej maćeźnej réczi wjazy dostacź, dokelž bėchu te 4 000, kotreż bėśche źendźelśke biblijśke towarśtwo w léćze 1860 cźišćicźerjach dało, wschitke rospśchedate. Knjes wyschśchi farar Broniśch wobrocźi žo tohodła na pomjenowane towarśtwo ł tej próśtwu, so by jażo wjazych Nowych Sakonjow w delnjołużiśkej réczi wudało. Ale to śame tu próśtwu njedopołni dokelž žo bėśche to ześ tich niebo wotbołe. Hdyž dźe žo nja pokazuja, dyrbja žo lehmiśchcźa sady a horjeka łohka ł papjeru abo mėchami sawodkcź a satykacź. Ale pśchi tom na to ledźbowacź, so žo pśecźopko njesawodźeja hewak žo pczoły pśchepośdże do licźe śhromadźa. Schpundowanje w kołcźu žo potom hišcźe jónu wucźiśći, so by chu žo cźerwje schmatazow (Wachsmotte) śniczśe, papa žo sasunje a wulétne dźerli žo ł myschazej łėzyu sacźinja. Morwe pczoły pśched kołcźami dyrbja žo cźaśćišćo wotśtroniczź, so njebychu žo myśche, śyrkorti atd. pśchiwabjake. Stare płasty maja žo rośchkrėcź, triebajomne pak schwablowacź. Do wotcźišća dyrbja žo nėtotre myschaze pahle śtajicź. Dźėło na pczołach śamych wotpocźuje. —

Błótka lubc, ja was znaju . . .

Rospomina Jan Sserbin.

(Pokračowanje.)

Tale mòžnosć pak njeje žo bohużel cźaśto posticźowała. Wśo wuśwoli žo ża Mały Wjelkow śtudent Rėžo ł Delnjeje Łużicy, ale tón njepcźišćiźe. Jenoź ża l. 1901 poradźi žo, so bu śtud. theol. Fryzo Chrište do pśchedźyśtwa žobu wuźwoleny a tón pśchijźe tež wopramdźe na Hłownu śkhadźowanku do Hodźija. Tam běch žo ł nim wośobinzy śesnaś a jeho jako dobru wjeśeku duśchu pjónaś.

Hdyž tu nėtko takle we wutrobje lubych Błótkow, we Bórkowach, žedźach, wotmpłlich žebi, jo pónźu do Śmogorjow, a dźėch. Po napraschowanju ża puczom ješćach ża nadobo ł rjanej mlodej tmótiśćicźu w jeje lubo- ſkej frjatacźnej drazźe, kaźuż widźimy kražnje namaźowanu we wubjernej śbėrzy mišchtra Ludwika Kuby ł léta 1923. Dach žo ł njej do rėcźow a hlej, mój žo zyle derje dorojumichmoj. Wupowėda mi, komu je kmótśiła a hdźe ma śwój śtatok. Wopraschach žo jeje, hacź toho młodeho wjeśelekeho śtudenta w Śmogorjach śnaje, a wona mi to wobtrucźi. Bohużel pak dźeleśechu žo naju puczaj pśchebórśy, ja dźėch na prawizu, wona na lėwizu nuts do Bórkowśtich promjenjow ródneje Śchprjewje. — Ale tu śpośnach druhu delnjołużiśku śajtmanku:

Bórkoſśti „gród“. Pśched Bórkowami nakhadźa žo, kaž je śnate, wulke hrodźiśchcźo. Naśch wótz Śmoleź mjenuje najwjetśeje je wśėchch, kotreż je widźał a kotreż na kónzu śwojeje knihi wopiśuje: „Dokelž tudyšchi Sserbja tele hrodźiśchcźo „gród“ mjenuja, žnėmy drje mėnjenje wuprajicź, so je w kótlinje, ł nażypom wobdaroi nėkon tmerjenje śeśło, kotreż śerbśkemu kralej ża wobydlenje śłużeśe. Potomnizy tutoho krala žu, kaž powėśći hroni, dźenża hišcźeźe źiwi, a to w khėtro ponėmcźenych Kamjeńkach. Namakanki, kotreż žu na tym, mėśtnje žo śtale, tute mėnjenje wobkrucźeju.“ —

W tehdyšcźim cźażu pak bź Borkojśki „gród“ hižo roszyhowany. Borkojśtich Sserbow a wśichitich druhich narjosow wožebnych pomnitkow śerbśeje śaśchlosće bė žo wśo tohodła wėśte roshorjenje śmóźnito, hdyž śhonitchu, so budźa pśjes „gród“ żeleśne kolije położene. Hišcźe w naléćju 1897 do tajśeho nowocźażneho „knotarśtwa“ wschak bė nadźija, so wojowanje, kotreż žo wo Borkojśki „gród“ mjes „njezmilnym kapitalom“ a mjes nimale „śchizowanym“ śerbśim cźućom wjedźeśe, śnadno ke naśchemu dobrycźu powjedźe. Wožebita kommisija ł ministerstwa kulta mėjeśe, wot dr. Vośa, direktora narodopisneho muzeja w Barlinje, namjetowana, do Borkowow pśchiźicź, so by pśchepytowała, śchto „gród“ za trajnu archeologiju płacźi. Bohużel je nadźija, so žo „gród“ zyły śdźerźi, próżdna bya: żelesniza „gród“ tola pścherėźnje, a jenoź kónzaj ztaj wostałej. Protesty Borkojśkeje wožadu potajkim wuśpėcha mėśe njeźżu. —

W druhim nastupanju pak mėjachu pśóstwy a próżowanja tola wuśpėcha, hdyž jednaśe ko dwė léćze priedy wo nowy nakład biblije. Delnjołużiśzy Sserbja njemóžahu mjenujcy wokoło léta 1895 hižo wot dźešćeho cźaża žanych Nowych Sakonjow w śwojej maćeźnej réczi wjazy dostacź, dokelž bėchu te 4 000, kotreż bėśche źendźelśke biblijśke towarśtwo w léćze 1860 cźišćicźerjach dało, wschitke rospśchedate. Knjes wyschśchi farar Broniśch wobrocźi žo tohodła na pomjenowane towarśtwo ł tej próśtwu, so by jażo wjazych Nowych Sakonjow w delnjołużiśkej réczi wudało. Ale to śame tu próśtwu njedopołni dokelž žo bėśche to ześ tich niebo wotbołe. hdyž dźe žo ta réć njebudźe dołho wjazy réczeć, ani Nowe Sakonje wjazy kupowacź. Njerėka to: „Hódnemu khlėba njedacź, njech też łatrada, abo duscham, kiž po Božim ślowje hłoda, jich żadanje po khlėbje źiwjenja njedopołnjelnje wo- ſtajicź?“ tak praścha žo kóždy ſprawnje ſmyſłeny Sserb.

Farar Broniśch běśche tohodła na wśichitich delnjołużiśkich ſararjow ſerbśitich wožadow pśiał a žo praśchał, kak wjele je w nich Sserbow. Wśchitzy drje jemu wotmotwili njeźżu, a tola žo na 30 000 hacź do 40 000 Sserbow naliczi. Na to je žo farar Broniśch na Halisću biblijeczźiśkecźernju wobrocźił, so by nad Sserbami śmiliła a hladajte, ta je 2000 eſemplarow tajśich teſtamen- tow naczźiśchcźała. A moralta wobeju ſtawiſnow? Ni žo ł prėnim njewuſpėchom ſatraśicźi dacź, ale ſe ſhro- madnymi mozami dopréśtа, tak dołho hacź tu hišcźe śmy! —

Do Chriśkez ſtatoka pśchiźidźechu tunje ł wobjedu. Nan a żyn powitaſchtaj mje ſe ſerbśkej pśheczeľniwoścźu a wėśo dyrbjach też hnydom bohu wobleđowacź, dokelž tak je to waschnje ſerbśkeje hoſpodlìwoścźe. Sa wobje- dom wupowėdach wſchitke śwoje naſłonjenja, kiž bėch w lubych Błótkach, w Barlinje a w Popojach cźinił, po- wėdach jimaj też wo naśchim Prażźkim ſtudentſkim źiwjeń- nju a pśchiperoſchowanej bratra Fryza, ſo by tola na wulki ſerbśki konzert ſ nėkotrymi delnjołużiśkimi bratrami ſo bu pśichėł, dokelž maju ſo w ſtotej Praży naſche kulturne kubła a próżowanja ſcherſchemu śwėtej, wośebje ſkło wjanjkemu, pśchedźiwicź, kaž ſu bnle pśchedśtajene na Drježdźańſkej wuſtajeńſy nėmſkej ſjawnoſći. Prėm ſerbśkim konzert w Praży dyrbi naš w zyłku pokaſacź, ka Hornjo- tak też Delnjoſerbow. —

(Pokračowanje.)

pschijedżechu, żałośny wobraz. Mschitzy żelesnizarjo, każ też wschón we wosach tworowego czaha żo namakazy stót, konje, kruwy, woły a kwinje bźchu morwe. Wjednik lokomotiwy bźsche żo do tworowego wosa wukhowaca chcył, hdyż żeho na mjeswoczu leżo morweho namakachu. Spinak żedżesche w pożledninm wosu czaha pschi pżanfim bliże, na kotrymż hischcże jeho tobakowy męschk leżesche. Wbohi bźsche hischcże w żwojim sadwźlowanym pokojenju spinadło sawjertnył, so njeby czah na nawiżhatej czarje mohł wróćo jěć, a tak żnadź njeżdoże sawinowacź. Sbawschi sahotnizy czahowego personala leżachu bźsko kolijow. Po sdeżu żu żelesnizarjo strach we prawym czażu łpónali, bźchu żebi tola hubu a nóż jawjasali. Też drje je maschina někakeh defekt dóstała; jewak drje by personal ſ njej wuczekował mohł.

Přilopk.

* **Nadpad 13 létneho hólza na żelesnizu.** Każ żo że Simmerna powé, namakachu tam na żelesnistich kolijach tři cżęże kamjenje. Jako winika wuświędżichu 13 létneho hólczeca, kotryż żo hnydom wusna, so je kamjenje na kolije pokożił, so by żebi wustorczenje czaha ſ kolijow wobhladacz mohł.

* **Hużo w elektrowodze.** W južnoněmskim městaczku Schwenheimje wuwosta tute dny nadobo elektriska żwęza. Hdyż sa pschiczinu błędżachu, namakachu hużżu w elektrisich grotach wiżażo, kotraż bé żebi tam saleczała. Groty bźchu żo saschmjatale a pschepalile.

* **Mordarstwo.** W Biberachu sakkó 30 létny pschekupz 19 létnu kontoristku, dokelż bé próstwu wo jeje ruku wotpokasała.

* **Nawrót po 10 létnym sajeczu.** Burski żym że Gielenbacha pola Dachawy je żo tele dny ſ rusketo sajecza domoj wrócził. 10 lét njebéchu jeho pschiwuſni nicżo wo nim złyschełi a żu drje nadżiju hižo spuschczili, so jeho hischcże idnu sażo wobladaju. 1916 bé do rusketo sajecza pschischoł. *10 lét dołho je tak w sibirisich podkopkach pschebywał.*

* **Hobrske pschesżuwanje ſprita żo wotkrylo.** Każ „Bossische Zeitung" piża, je żo we ſwistku czasanja ſpritoweje pschesżuwanſtseje łódże na Wódrje pola Schwedta hobrsti komplott pschesżuwanja ſprita wotkrył. 750 000 hriwnow dawka żu pschesżuwarjo wschohromadże pschestchiwili. Czasana łódź łżuschcże łódźikemu inżeńerej Bauerej, kotryż bé hižo dawno podhladny, so ſprit pschesżuwa. Barlinſka banka na Mohrenskej dróży bé pschesżuwanje ſinanzérowała. Mężiczełom tuteje bankl, Otu a Gustava Lindemanna, runje każ Bauera a jenoho pschedawańskeho agentu Simonſohna żu sajeli. Pschesżuwarjo wobſpedżachu hischcże dalſchu wjetſchu łódź, kotraż je ſpritom nakładżena pschezy ſwonka 12 millkeje zony w Raſtschin morju leżeſche. S tuteje łódże pschekładżechu ſprit potom ſtajnje na mjeńſchu, nétko czasanu, łódź, so bychu tak ſprit bjes ſaptackżenja zła hacź blisko do Barlina pschiwjesli. Na mjenowanej Barlinſkej banzy wotkrychu żo wulke njeporjadnoſcże. Tſi ſchtwórcź miljiona hriwnow pak mużachu hischcże w prawym czażu cżasacź. Też wjele likörowych fabrikow, kotreż ſprit wot pschesżuwarjow kupowachu, je do khłostańskeho jedznanja ſapleczenych.

* **Wobſtórżba pschecżiwo juwelowemu rubżeżnikej.** Barlinſka kriminalna polizija je wczera hromadże ſ wobkradnjenymi juwelkami ſ Tauentzinſkeje dróży pruhowała, kelko ſ juwelow je hižo saso namakanych. Pichi tym so wupokasa, so je so wjazy juwelow wuſlędżiło, hacź bé jich jako pokradnjenych wosſewjenych. Schpruchca budża po ſkónczenju protokollow wo jeho wuprajenjach psched pschepytowańskeho ſudnika ſtajicź a wobſtórżbu dla cżężkeho rubżeżnistwa sapodacź. Jeho żona Charlotta ſmjeże żo dla pschekhowanja ſamolwjecź.

* „Berl. Börsen-Ztg." piża: Saſtupjerjam nowinow drje je żo na wſchę mużne waſchnje ładżekacź ſpytało, jo njebychu żo na Streſemannowej rosmołwje ſ Briandom w Thoirzu wobdżźlili. Tola dopiſowarjej „Morning Poſta" je żo njedźiwajcź toho poradźiło, drobnoſcże ſ rěczow ſhonicź, kotreż żu ſu pschi tutej ſkładnoſcźi dżerżaże. Dopiſowarjej je żo njenuzy korczmarku praſchał, w kotrejż hoſcżenju ſtaj miniſtraj ſnadaloj, a pschi tym je najwonſchi Briandowy żort ſhonił, kotryż drje franzowſkemu miniſterſkemu pschedſydże wſchu cżelcż cżini, kotryż pak je ſa Němſku drje ménje ſmęſchny. Po jédži chżyſche Streſemann worczinu ſaplaczicź; ale Briand wobaraſche tonu praſo: „Nę, nę, wino a jéſej placżu ja, Wy placżecze ſa to reparazije!"

* **Bitwa ſ zyganami.** Pola Halterna we Weſtfalſtej dóńdże mjes zyganami k porjadnej bitwje, na kotrejż bo na 50 woſobow wobdżźli. 6 zyganow bu ſmjertnje ſranjenych. Dokelż wſchę ſrédki nicżo mjeſomhacźh, dyrbjeſche wohnjowa wobora ſakrocżicź, kotraż roſnjemdrjenych ſkónczenje, wodu na mch ſykajo, do cżekanja ſahna.

* **Schtyri kruwy ſ elektriſkim prudom ſu morile.** We hrodźi ſublerja Criſtena w Rothenbecku padny grót roſtorhnjeneho elektrowoda na ſamonapojaki. Elektriſki prud trjechi ſchtyri dobre dejne kruwy a je mori.

* **Wobhlelníka nuſa żo wichelako huſa.** Khłębłać żyrkwje żiwj. Pawoła w Mnichowje wobkedżbowaſche wot nétkotreho czaſa żónſku w żyrkwi, kotraż by żo pschi wéſtym woltarju modlika. Wón ſapocża żo ſ njej rosmołwjecź a tak ſłowni, so żónſka błyhlena nima a ſo tohodła tak cżęſto do żyrkwje pſchiſłhadża. Jako mężeſke khłębłać jeneho dnja ſadý woltarja nęſchto wobſtaracź, namaka tam we woltarjowej proſónjenży pſchikrywu, ſpiritußowy warjak, maſchinu ſa wokhypałenje, por cżżij, mloko a wichelaku nabobu, a ſtónęcżnje też hornu żlitu a kſtane kijeſchk. Wón żdżéli to policiji a ta ſaja tamnu żónſku, kotraż żo wusna, ſo je wot nékotrych tydżenjow żem tady woltarju bydlika. S kſtjanymi kijeſchkami je drje potom w nozy pjenjeżne kaſcheżiki w żyrkwi wurubjała.

* **Paratyfus w Ingolſtadcże.** Liczża pola Ingolſtadta na paratyfus ſkhorjenych wobſołow je żo na 70 powyſchila. Je nadżijn, ſo khoroſcź dale njepſchibéra.

* **Tyfus też w półſkim korridorje.** Po powésćach ſ Torunja je w półſſim korridorje tyfußowa epidemija wudyrika. W Koniczańſkim wokrjeſu żo wobſtorżbu 4 tyfußowych padow. Wyſchnoſcże ſu wſchę naprawy cżiniłe, żo by żo dalſchemu roſſchérjenju epidemiſe ſadżełało.

* **Ssamomordarſtwo rektora Jenańſkeje univerſity.** Wczera ſaſłéli po rektor Jenańſkeje univerſity, profeſor chemije dr. Gutbier. Pſchiczina ſamomordarſtwa njeje znata, praji pak żo, ſo je ſo Gutbier w pożlednim cżaſu pſchenapnał. Wón bésche 51 lét ſtary.

* **2000 japanſkich rybakow wo żiwenje pſchiſchło.** Po powésćach ſ Hongkonga, je wjerćżity wichor 2000 muży żyhne japanſke rybaſke łódźiſchow ſnicził. Jenož 10 rybakow możeſche żo wukowacź.

* **Podkopkowe njeſrjeſo w Rokwoodże. — 65 hórnikow żo saſżypło.** W bliſkoſcźi Rokwooda w ſtacże Tennessee w Amerizy ſta żo na Roanſkich podkopkach cżężke rosbuchnjenje. Na 65 hórnikow żo ſ rosbuchnjenjom zażypny, tak ſo bęchu doſpołnje wot ſwéta wotrénjeni. Wukhowaniſſe mużéłkow, kiż ruche ſapſchimny, mężeſche dla jédojtych płunow wulke cżęże pſchewinycź. Hacź dotal mózachu jenoż nékotre cżęła ſnjeſożenych wukhowacź. Wobſtaji ſtrach, ſo żu wſchitcy ſażypnjeni hórnikoju ſmjercź w ſchachcże namakali.

* **Panika w zirkuſu w Rio de Janeiro.** Jako żo pſchi zirkuſowym pſchedſtajenju law na ſwojeho ſtkudżerja wali, poczża wjazy pſchibłładowarjow na lawa ſtżelcź, ſo bychu jeho njeſchtódneho ſcżinili. Pſchi tym żo 10 wożobow a ſtkudżeř cżężko rani.

Hospodarski rozhlad.

Sſrjedu 7. oktobra 1926

Kurzy sobotu w Barlinje

1 dollar	4,192	100 pólsk. markow	46,50
tendżelski punt	20,33	100 českosl. krónow	12,41
100 ſwajc. frankow	80,93	100 franc. frankow	11,86

Efekty.

Berlinſka burſa pſchinjeſły wczera efektam żo wotrſchołowaze kurły. Zíwiſcha bé wójnſka pożcżonka. Teze kurs pożdéhny żo na 5,90 hr. ſa 1000 hriwnow.

Produktowe wiki

Na produktowych wikach woſtanje khłébowe żito dale ſadne, bjes toho, ſo by żo placżiſna cżuczńje pohłębnyła. Raſtymny jeczmjen żwoju placżiſnu wo 5 np. a wowéſ wo 10 np. po zentnarju powyſchi. Wczera placżeſche zentnar:

w Berlinje:

pſchenicźy 12,95—13,10 hr., rożki 10,60 hr.
hacź 10,85 hr., jeczmjenja nalétnjeſho hr. 10,26—12,40 hr., naſymneho 8,90 hr.
hacź 9,10 hr., wowéſa 8,85—9,40 ſt. hr.,

w termiſowym wikowanju

a oktober: pſchenicźy 14,05—14,02½ hr., rożki 11,52½—11,57½ hr.,
ja dezember: pſchenicźy 14,15—14,12½ hr., rożki 11,62½—11,72½ hr., wowéſa pak 9,45 hrivnow,
a měrz: pſchenicźy 14,40 hr., rożki 12 hr. hacź 12,02½ hriwnow,
a mejn: pſchenicźy 14,55—14,50 hr., rożki 12,27½—12,27¾ hriwnow.

Bawlna je ſ nowa na ſwétowych wikach jara ſłeſła. Tak ſmémy wo nékotre pjenjeżki tuńſche tkaniny wocżakowacź.

Kali ſu też nétko w Ruſkej a to w Uraliſkich harſchcżach nadeſchli a hotuja żo, jón tam wurywacź.

Němſka, franzowſka a belgiſka żeleſowa induſtrija ſu żo bo mózneho konzerna ſjednoczile. Pólſka a cżeſkoſłowakiſka żeleſowa induſtrija ſmétaj żo jemu pſchiſłamnycź. Jendżelſka wotcżakuje, ſchto by cżiniła. Po ſdaczu jemu też pſchiſtupi. Toholc ſjednoczenja dla bijeſche żo po prawom pożlednja tak mjenowana ſwétowa wójna. So bychu ſajimy żeleſowych induſtrijelnych njeczeſpiłe, nzteńczachu Franzowſofo ſ Berdunа do ſamow żeleſoweje rudy w Brix a Longwy. S nich Němcy wo cżaſ wójny żeleſowu rudu dale tyjachu, żwoju bróniſtoſcź ſ tym mózaje żyłnjo. Wobſtadżenje Ruhrſkeje krajiny ſta żo we ſajimje tutoho ſjednoczenja. Wone pſchinjeſe tebje, ty ſprawna wótcżiſnſka wowcża jeneho lutowarja we twoje nalutowane kroſchki. Wſchitko ſta żo pod mutnej frazu tak mjenowaneho wótcżiſnſtwa. Ty ſjednóſcże „Hura" wołacź, żwojich lubych wowrowacź a pak żebi ſam koſcże roſtſełecź a pak żiwjeńczko wuhażnycź dacź. Wo cżaſu wobſtadżenja Ruhrſkeje krajiny mężeſche żaſo ſtladnoſcź, patriotiſmuſ jewicź. Tuta pſchiłeżnoſcź pſchinjeſe tebje we twoje nalutowane kroſchki. Jako mózni induſtrijelni ſpóſnadżu, ſo njeje mózno ſ namozu ſjednoczenje żeleſoweje abo wjele łépje worzłoweje induſtrije dozdecź, ſpytachu ſ dobrym. A hłej, tuta ſchcżeżka je wulpéſchniſcha. Němſka a Franzowſka ſtaj ſo ſłiſałoj a hnydom wuſtupichu ſ dawna pſchihotowanym konzernom. Jemu jcżehuja druhe. Hižo pſchihotuja konzern grotowese induſtrije ſpomnjenych krajow. Wot worzłoweho konzerna wotwiſſne nowiny piſżaja nékko na trunje wo ſbliżenju a ſjednoczenju ludow. To żu te ſame nowiny, njehuja druhe. Hižo pſchihotuja konzern grotoweje induſtrija nétko nima żanehо kroſchka wjazy wyſche ſa tak mjenowane „patriotiſke" towarſtwa a ſjednoczeńſtwa. Tuto łubośne paſmicko pócżuje żołtnycź a hinyćź każ łéżne kwétki w naſymje, hdyż koruſchki żaneje mjety wjazy njebrébaja. Tak dyrbi nékko nékotrażkuliż ſprawna patriotiſka wowcża ſwój patriotiſmu je ſwjateje wójny a ſ cżaſa po njej do ſtareho cżapora wrjeſnycź. „Mér na ſemi a cżłowjekam ſprawneje wole dobre ſpodobanje", njech je heſło wérnych ſchcżeſcżjanow w pſchichodże!

Sso pytaja:

Holza do domu, Albert w Budyſchinje, Kotolſka haſa cżo. 28. — Schnabłej kofejownja w Lubiju.
Stwinſta, knjeji dwór w Hornim Wotłéhanju.

Na pſchedaſ.

Kóń, 4½-létny, dokelż je wyſche, Beer w Bobolzach.
Koſa bjes rohow, w Hródku, Barlinſka haſa 5.
Proſata, knjeji dwór w Semjach. — W Jurtzach 6.

Sſudniſzy na pſchepadżowanje

ſchtwórk 7. oktobra 1926

w **Kamjenzu** dop. w 9 hodź. w kaſarnach, twarjenje I: ſtejazy cżażnik, błido, pißańſke błido, ſchijaza maſchina, wotlijowy wobras, kupańſka pſchiprawa, kuchunſkej vaſy, witkowej ſtółzaj, ławka a błido, klavér, wichelake tkaniny a wołna;
w **Nowoſlizach** dop. w 11 hodź.: komoda; tupy ſeńdu żo tam w hoſcżenzu;
w **Lubiju** dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje: wucżahowańſkej błidże, pißańſkej błidże, je ſtołomaj, ſekretar, knihowy khamor, błuſej, ſchijaze, cżajowe a kurjeſke błido, wyſoki ſchpihel, wſchelaki elektriſki cżapor a tajſki ſa radżio pſchiprawy, deſkowany łohſi wós, ulſter, khabat, 3 rjane twierſchne koſchle a wſchelaka druha draſta.

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki, dżeńża dop. ¾11 hodź.: Rożka na placżiſnje wobhlawa. Pſchenża nęſchto tuńſcha, wiki jara ſnadne. Tendenza dale cżicha.

Dop. ¾12 hodź.: Dokelż wukraj nęſchto tuńſchi, ſu wiki hiſchcże jara mérne. Tendenza njeje hiſchcże k ſpóſnaczu.

Placżiny na Barlinſkich produktowych wikach.
Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, placżiſna po złotej hriwnje.

	5. 10.	4. 10.		5. 10.	4. 10.
Pšeńca	259-262	259-262	buny	20-22,00	20-22,00
rożka	212-217	212-217	woka	26-30,00	26-30,00
naj. jeńmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naj. jeńmjeń wows	176-182	176-186	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
	177-188	176-187	zeradella	18—20	—
kukurica	188-189	187-188	raps, wosnjk	14,60	14,60
pšeńč. muka	36-38,00	36-38,00	lany wosnjk	19-19,20	19,10
rżana muka	30-32,00	30-32,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bérnj. kruški	19-20,00	19-20,00
rżane „	10,50	10,50	syzo, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
rapa	310	310	rżana sloma	1,05-1,35	1,05-1,40
lana symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	32-36,00	33-36,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

* **Wobhlelníka nuſa żo wichelako huſa.** Khłębłać żyrkwje żiwj. Pawoła w Mnichowje wobkedżbowaſche wot nétkotreho czaſa żónſku w żyrkwi, kotraż by żo pſchi wéſtym woltarju modlika. Wón ſapocża żo ſ njej rosmołwjecź a tak ſłowni, ſo żónſka błyhlena nima a ſo tohodła tak cżęſto do żyrkwje pſchiſłhadża. Jako mężeſke khłębłać jeneho dnja ſadý woltarja nęſchto wobſtaracź, namaka tam we woltarjowej proſónjenży pſchikrywu, ſpiritußowy warjak, maſchinu ſa wokhypałenje, por cżżij, mloko a wichelaku nabobu, a ſtónęcżnje też hornu żlitu a kſtane kijeſchk. Wón żdżéli to policiji a ta ſaja tamnu żónſku, kotraż żo wusna, ſo je wot nékotrych tydżenjow żem tady woltarju bydlika. S kſtjanymi kijeſchkami je drje potom w nozy pjenjeżne kaſcheżiki w żyrkwi wurubjała.

* **Paratyfus w Ingolſtadcże.** Liczża pola Ingolſtadta na paratyfus ſkhorjenych wobſołow je żo na 70 powyſchila. Je nadżijn, ſo khoroſcź dale njepſchibéra.

* **Tyfus też w półſkim korridorje.** Po powésćach ſ Torunja je w półſſim korridorje tyfußowa epidemija wudyrika. W Koniczańſkim wokrjeſu żo wobſtorżbu 4 tyfußowych padow. Wyſchnoſcże ſu wſchę naprawy cżiniłe, żo by żo dalſchemu roſſchérjenju epidemiſe ſadżełało.

* **Ssamomordarſtwo rektora Jenańſkeje univerſity.** Wczera ſaſłéli po rektor Jenańſkeje univerſity, profeſor chemije dr. Gutbier. Pſchiczina ſamomordarſtwa njeje znata, praji pak żo, ſo je ſo Gutbier w pożlednim cżaſu pſchenapnał. Wón bésche 51 lét ſtary.

* **2000 japanſkich rybakow wo żiwenje pſchiſchło.** Po powésćach ſ Hongkonga, je wjerćżity wichor 2000 muży żyhne japanſke rybaſke łódźiſchow ſnicził. Jenož 10 rybakow możeſche żo wukowacź.

* **Podkopkowe njeſrjeſo w Rokwoodże. — 65 hórnikow żo saſżypło.** W bliſkoſcźi Rokwooda w ſtacże Tennessee w Amerizy ſta żo na Roanſkich podkopkach cżężke rosbuchnjenje. Na 65 hórnikow żo ſ rosbuchnjenjom zażypny, tak ſo bęchu doſpołnje wot ſwéta wotrénjeni. Wukhowaniſſe mużéłkow, kiż ruche ſapſchimny, mężeſche dla jédojtych płunow wulke cżęże pſchewinycź. Hacź dotal mózachu jenoż nékotre cżęła ſnjeſożenych wukhowacź. Wobſtaji ſtrach, ſo żu wſchitcy ſażypnjeni hórnikoju ſmjercź w ſchachcże namakali.

* **Panika w zirkuſu w Rio de Janeiro.** Jako żo pſchi zirkuſowym pſchedſtajenju law na ſwojeho ſtkudżerja wali, poczża wjazy pſchibłładowarjow na lawa ſtżelcź, ſo bychu jeho njeſchtódneho ſcżinili. Pſchi tym żo 10 wożobow a ſtkudżeř cżężko rani.

Swójbne powěsće.

Swěrowanaj: Waktař Jähnig ſ Metu rodź. Schramiz w Lubiju.
Semrěli: Khryſta ſwud. Klugowa w Budyſchinje, 78 lét, pohrjeb pjatk pop. w 3 hodź. na Tuchorſu. — Jan Auguſt Měť, zjwnoſcźeř w Małej Khójnicy, 67 lét, pohrjeb ſchtwórk pop. ½2 hodź. wot domu. — Hana Amalia Richterowa rodź. Helmiz, wuměnkatke w Budyſchinje, pohrjeb ſchtwórk dop. w 11 hodź. na Tuchorſu. — Wilhelm Ziller, klampnarſki miſchtr we Budyſchinje na Sserbſkej haſy, 66 l., pohrjeb budże ſchtwórk pop. w 2 hodź. wot domu. — Woldemar Weber w Lubiju, 34 lét.

Listowanje.

A. B. Pożcżonki żu ſwjetſcha ſamożne ſakożby (Vermögensanlage). Padnje Waſcha pożcżonka pod tute, dha nimacże żanoho prawa na nahódnoſcźenje, dokelż ani § 14 (wumènjenje « Vorbehalt) ani § 15 (naſpjetſkutkowanje « Rückwirkung) ſa to njeręcżi a ſcże hižo Waſchu pożcżonku do 15. junija 1922 bjeſe wſcheho wumènjenja wupłacżenu dóſtał. Dobrowólne pożcżonki njejżu żane ſamożne ſakożby. K roſſudżenju, hacź je to ſamożna ſakożba abo niz, potrjebamy nadrobniſche wujaſnjenje we pſchepodacżu tamnych 10 000 papjerjanych hriwnow, wożebje, ſchto ſtaj żebi ſrěcżakoj dla ſabanjenja a wupowédżenja. Mężeſche pſchiłeżnoſcże, pjenjeży tehdom łépje nałożicź? Wo tom a druhim ſo jedna.

G. R. We městach a městaczkach żu policajſke poſtajenja dla wukłepanja pſcheſtrěżnow a druhich wężow na dwonach, w domjazych ſahrodach, na do dwora łeżazych balkonach abo w jitwach pſchi wocżinjenych woknach wſchelake. Swjetſcha żo to w łéce (wot haprcże hacź do ſeptembra) na wſchédnych dnjach wot 8—12 a 4—6 hodźin a ſymniſchim cżażu (wot oktobra hacź do měrza) wot 8—12 a 3—5 dowola. Na rjedżenje a wukłepanje draſty żo to njepocżahuje. Wéſo wobſteja drje też pola Waſ tajke abo podobne poſtajenja. Najłépje je, ſo żo tohodła raś na policiji wobhonicże.

B. R. K twarjenju hódżeje łhéże, też hródże, je dowolnoſcź twarſkeje policije (hamtſkeho hejtmanſtwa) mużna. Ta żo da, hdyż ju wſchę trébne wumènjenja dopjelnjene. Wobrocżejce żo ſ twarſkim naczińſkom tam. Je ſnadź żo nékajſi ſmyłł ſtat, dha hižo żo na pſchihódnym méſtnje wéży wotpomha.

P. K. Hdyż ſarjadnik doma karu dżeci na dworje wotſtronicź njemóże, wobrocżejce żo tola ras na wobkedżerja. Hdyż też tón ſapraji, njeſłyſwa Wam nicżo druhe, hacź łej druhemu obydleje wobſtaracź. K połizajſkemu ſakrocżenju njepſchedżeji dożahaja wina.

Do Pruſkeje. Po § 7 poſtajenja wo podrujnym pjenjeſu w Pruſkej wot 17. 4. 1924 móża żo 4% ſa rjanoſne porjedżenja (Schönheitsreparaturen) hałke potom nałożowacź, hdyż je to podrujnik woſebicże ſ wotnajerjom łej wucżinił, ſo wón (mjenujcy podrujnik), tute porjedżenja na ſiwoju ruku wuwjeſeł da. Je-li żo njedożehnataj, dha ma pſchiſłejaze ſudniſtwo to roſſudźicź. Po naſchim mènjenju nimacże prawa, wotpohładane pſchemènjenja pſchenjeſeć. Bychmy Wam radźili, ſ podrujnikom ſchtitzym towarſtwom wſcho roſrěſacź.

K. Sch. Dokelż żo ſbytny kupny pjenjes do 31. dezembra 1908 wobkrucźuje, wobhładuje żo jako ſamożna ſakożba (Vermögensanlage) a njetrjeba żo wyſche dyſił 25% nahódnoſcźicź. To wucżini potajkim 3375 ſłotych hriwnow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiźišćernja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2637.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełnje so staja nawóźki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 234 **Budyšin — stwórtk, 7. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Grecesinski za pruskeho znutŕkowneho ministra pomjenowany.

Pruski ministerski předsydźa Brauns je Barlinskeho policajskeho presidenta, Grzesinskeho, bubuslaw fozialdemokratiskeje frakcije krajneho sejma, sa statneho ministra a ministra znutŕkownych należnosćow pomjenował.

Nowy pruski znutŕkowny minister Albert Grzesinski je ło 28. julija 1879 w Treptowje w Pomorskej narodźił. Ludowu schulu w Spandawje wuchodźiwschi won w Barlinje wot 1893 hač 1897 powołanje metallitóčerja nawuknuty a potom na drohowanje dźesche. W lěce 1906 jeho sa wobtkhodneho wjednika swjatka metallitóčerjow w Offenbacu a 1907 w Kasselu pomjenowachu. Tam jeho stónčenje sa pschedstejiceŕja mešćańskich sastupjerjow ponjenowachu; pódla teho bě won ł pschedźydu kartella dźełaćerskich swjatkow w Kasselu. Po pschehracu swětowoje wójny jeho sa pschedźydu dźełaćerskeje a wojetskeje rady sa Kasselsli wokrjeż pomjenowachu. Grzesinski ło też pschi zentralnymaj radownej němskeje republiki wobdźełi. Wot junija 1919 bě won se statnym podsekretarom w pruskim wójnskim ministerstwje. Bórzy po tym jeho minister nětkostatneje woboty, Noska, sa němskostatneho kommisara a wodźerja wotwiwańskeho hamta pomjenowa. 1921 jeho sa zapódłanza pruskeho sejma wuhwolichu a w nowembru 1922 ło won jako wyschi schi knjeżeństwowy radźićel w pruskim znutŕkownym ministerstwje postaji, hač jeho Severing w meji 1925 sa Barlinskeho policajskeho presidenta pomjenowa.

Należnosć prynca Wilhelma so rozpomina.

Kaž ło ł Barlina powě, je němski minister dr. Geßler ŕjedu dopodnja w 11 hodźinach k pschedpołdnjej pola němskeho presidenta pschischoł. Pschi tym drje je ło ł hłownego dźela wo wobdźelenju prynza Wilhelma pschi Münsingenskich manewrach jednało. Po ŕjebi drje należnosć pschitŕuschnosći ministerstwa němskostatneje woboty podsteji, tola ŕu měnili, ło dyrbja nawrót němskeho presidenta wocakaćej, pŕedy hač ło wěz rosłuźi, dokelž móże wona pschitŕuschnosć jenotliwych ministrow pschekrocyć.

Sa pschipuschćenje prynza Wilhelma k źiwźbje je 9. pěschim regimenеje w Potsdamje a ja jeho wobdźelenje pschi manewrach je generalny wyschi ſe Seeckt, swjedschi schef němskostatneje woboty, samolwity. Won je k temu ŕjowoju dowolnosć dał a njeje ministrej němskostatneje woboty dr. Geßlerej wo tym niczo źiwźili. Halle ł nowin je dr. Geßler wo wobdźelenju prynza Wilhelma pschi Münsingenskim manewrach shonił. Wěsće je ło won dla njeźiwanja na ŕjowoju autoritu wobcežowak. Generalny wyschi ſe Seeckt je ſcźehnył ŕjowoje swólniwosće napschećo nětkuschnemu němskemu kronprynzej pschepołdje spóstał a je ſa nusne měł, **tehodła ŕjowoje sastojnstwo itoźicź.** Strjedu je won němskemu presidentej ł Hindenburgej próstwu japodał, so bychu jeho je źiwźbu puschćili. W němskej wusławje drje njeje wołebje sakałane, ło ło do wójska njeźmětła ŕynojo nětkuschcheje kněžerskeje ŕjowójby pschijeć. Tale sakaźnja pak njeje trěbna, dokelž ło ſama wot ŕjebje rozumi. Hischcze ŕenje njeje ŕaneho kraja bylo, w kotrymž bychu ŕyna pschewróta ło nadźijazeho trónskeho cłakanza do wójska sarjadowali. Franzowska republika je ŕamo w lěce 1886 pod presidentom Freycinetom sakoń pschijała, po kotrymž maja ło trónszy nasledniźy, jich prěnjonarodźeni ŕynojo a wnukojo ł kraja wuhnaćź, a so maja ło wójsko, statna słužba a parlament wschěm prynzam swrjeć. Do němskeje wusławy njeźu tajke postajenja pschijeli, dokelž nichtó njeje sa możne měł, so budźa ło pod republikanskim knjeźiwom pruſzy prynzojo do pruskeho offizěrskeho korpsa dobywać. Němskemu presidentej budźe ćěžko, do próstwy generalneho wyschka se Seeckta swolićź, pschetož ſe Seeckt je ło wo wobnowjenje němskeho wójska wulke zasłužby dobył. Tola njebudźe druhehо wupuća, by li druheho generala sa schefa němskeho wójska pomjenowaćź. Jako tajki ło general Reinhardt w Kasselu mjenuje.

Termija za Thoiryske wučinjenja.

Parižšti „Journal“ powě: Po wučinjenjach, mjes Briandom a Stresemannom w Thoiry wobſamknjenych, je ło hižo termija postajiła, na kotrejž na němsko-franzowske dojednanje do mozy ſtupiću. To je 1. januara. S postajenjom tejele termije je ſpěſchne dopŕedne dźěło nusne. Komitej franzowſtich wězywustojnych je teohdła wobſamknył, hač na dalſche wſchědnje poźedźenja wotmětwaćź. Wuradźenja pschihódnje potračuja.

W Barlinje ło po nawrócze němſtich ministrow poźedźenja wudźerka ſtjoł ministrow hnydom sapoćnu, ło bychu ło namjetu ſa Franzowſtu pschihotowale. Kaž je w Kölnje dr. Stresemann pschećełam ŕjowoje ſtrony ſdźełił, je ło wotmyſlił, sapoćaćź oktobra w ſhromadnej konferenzy mjes němſtimi a franzowſtimi wotpósłancami wobſtronſke namjety do pschećeńſenje pschinjeſć.

Rozprawa němskeje pósty w auguście 1926

Němſti pósłſti minister je w němſtim ŕjezmje wobthodnu rozprawu němskeje pósty ſa august 1926 pschedpołożił. Po njej ŕu dołhody němskeje pósty ſa august ſadły mežaćneho pschereſta wo 21½ miljonow hriwnow wyšeho wostałe. Liczba konjow pósłſtich ſchekow je dale pschibyła. Summa ſapodanych ŕjenjes pak je ło ſnjiźiła. Pschepokaſanſki wobthad ł wukrajom je pschibywał, runje tak telegrammowy a powětrowy pósłſti wobthad, kotryż ło wołebje ſe ŕanjom powětrowych pósłſich poźełkow do wukraja derje rosłwiwa. Wołebje źiwe je ło też ſchkrobny wobthad roswił.

Prepytanje podawkow w Porheinskej.

Na franzowſtej ſaj na němſtej ſtronje maju krutu wolu, ſa němsko-franzowſke ſjednanje dale dźěłaćź. Pohlednje wobſarujomne podawki w Porheinſtej na tutym wotmyſlenju niczo njepschećemjenja. Němſti kommisar ſa wobhadźeny kraj a ſwjatkarſka porheinſka wyſchſcha kommiſija ſtaj ſlědowaze ſhromadne wosjewjenje wudałoj:

Němſti kommiſar ſa wobhadźeny porheinſti kraj a ſwjatkarſka porheinſka wyſchſcha kommiſija ſtaj hłuboko ſrudźenaj ł wobſarujomnymi podawkami, kotrejž ŕu ło poſlednje tydźenje we wſchelakich garniſonſkich městach wobhadźenehok raja ſtałe. Wobrocźataj ło ſhromadnje na pschemyſlenoſcź a ſaćuneze ſamolwitoſcje runje tak na ſwjatkarſkej kaž na němſkej ſtronje, ſo by ło athmoſſera ſatkowała, kotraž je ło ſpožowanje ŕuriworiła ł nowymi wučinjenjemi, kotrejž ŕu ło po pschećach ludow mjes knjeżerſtwomaj wobſamkle. Juſtizne wyſchnoſcje proſeźby, jim pschepodate, po płaćazych ſakonjach wuprawja ł jenićźlim prózowanjom, ſo by ło wěrnoſcź ſwěſćiła. Wſche pschepytanja, ſa tónle ſamyſł trěbne, ło pschewjedu. Wſchě wobdźełene wyſchnoſcje na woběmaj ſtronomaj dyrkte ſa to ſtuſkowaćź, ſo by ło tutym pschipadam tónź ćinilo a ſo by ło jich wotpjetowanju ſadźěwało.

Strajk Hamburgſkich pschiſtawnych dźełaćerjow ło ſastajił.

Wutoru je ſo w Hamburgu wo namjetach dźełowych radow, ſo by ło dźěło ſaſo ſapoćało, wothłoſowało. Pschi tym ło njeje po wuſtawkach trěbna dwěſćeźinowſka wjetſchina ſa ſtrajk dozpiła. Dźěło je ło tehodła ŕjedu ſaſo ſapoćało. Strajkowe wjednifiwo je prajiło, ło je ſwólniwe, wſchěm méſtnam wojſewićź, ło dyrbja ło ſtrajkowarjo hnydom ſaſo k dźěłu wróćićź.

Kriza w bolšewikstwje.

Nětkuſchi president ruſſeje republiki, Kerenſi, je ło w rosrěčenju ł madźarſkimi nowinarjemi wo położenju w bolſchewiſkej Ruſſej tajke wuprajił: Bolſchewiſtwo je we wulkim ćěkanje a psched rospadnjenjom ſteji. Wſchě ſnamjenja na to pokaſuja, ło ło bolſchewiſke knjeżſtwo njebudźe wjazy dołho dźerżećź móc. Hoſpodarſke wobſtejnoſcze niź jenoź dalſche roſſćerjenje bolſchewiſtwa ale teź ſakhowanje tehole ſwitenja w jeho dźenjniſchim wobłuku ſnjemóžnja. Kaž je widźećź, ło bolſchewikojo nuſowani, kapitaliſtnej wſchědnje nowe konzeſije ćinićź. Na městło bolſchewiſtwa po jeho rospadnjenju wuprawdźita demokratija ſtupi. Liczba tych, kotſiž w bolſchewiſkej Ruſſej ani bolſchewiſtwu ani zarſtwu njepſchiwiſuju, 100 miljonow wuczinja. Tele miljony ſa cźiſtej demokratiju zadaju. Žadanje ſa tejle demokratiju je dźenſa ſnadź runje tak ſylne, kaž je nětkdy pod zarſtwom bylo.

Poincare budźe do Elſaſa a Lothringſkeje puczowaćź.

Kaž dźe „Écho de Paris“ widźećź, budźej franzowſki ministerſki pschedsydźa Poincare ſapoćaćź blížſcheho tydźenja na ſchtyri abo pjeć dnjow do Elſaſa a Lothringſkeje puczowaćź. Pschi ſeſtajenju minijſterſtwa je ŕebi, kaž je ſnate, Poincare wumělił, ło budźe należnoſcje Elſaſa a Lothringſkeje wodźićź. Wón dże ło na méſtnje ſamym wo naczaſnych praſchenjach, wobzebje wo ſchulſtim praſchenju, wobhonićź.

Mi so njemóže nicо ſtać.

Po ŕjowojim cźitanju w Romſkej univerſicje je Muſſolini ł balkona radnizy pſched hobrſtej ludowej cźrjodu druhu rěcź měł, w kotrejž wudobywanja faſziſtiſkeho knjeżerſtwa ſławjeſche. „Faſziſmus je ſa poźlednje ſchtyri lěta hobrſke dźěło dokonjał a ſtejimy hiſchcze pschezo w bitwiſtej fronce, kaž ło wojakam ſaleži. Ani htupe błady njemóżnych politikow, ani wulka ſawiſćź pſchećiwnikow, ani ſpytany attentat — žana móź ſwěta njemóże mje ł mojeho runeho puća cźiſtwnyć. Wojowanju ł wotewrjenymaj wočomaj napschećo du a ło žanych ſadźěnkow njebuju. Sathadźenje oppoſicije jenoź moju energiju ſylni a moja rosłudźena ſylnoſcź njeda mi ło ſjednaćź. Sšym pschiſahaj, ło italſti lud kulturelnje a materielnje wulki ſćinju a ŕjowoje pschiſahabi budu ło dźerżećź. Wšchón ſwět dyrbi wědźećź, ło ło wſche mozy faſziſma ł najwjetſchemu dokonjanju napinaju, njeſ tym ło zaſ lud w ſćinje naſchejo khorhoje dopŕedła krocźi. Hdźež ma politiſka ſtrona miliju ſapiſanych ſobuſtawow, hdźež tři miliony dźełaćerjow a 20 miljonow ſaſtojnikow po ŕjowoich mozach ŕjowoje knjeżerſtwo a jeho politiku podpjeraju — **tam ło njehodźi wo deſpotiſmje rěcźećź.** Italſka je woprawdźita demokratija, kotruż ſtawiwſi hiſchcze njeſnaju. Stawiwſi powědaju nam wo wutupjenju Karthaga, njeſ tym, ło bě Rom ł blyſchćataj hwěſdu na podnjebju.“

Muſſolinowe rěcze ŕu jara podobne na rěcze nětkuſcheho němſkeho khěžora Wilhelma II. Won wjele bledźi jako bludny a ŕjowoje nuhježnjſke wotpohladу pſched ſtym ſwětom wotkrywa. Won dże italſki lud wulki ſćinicź a Sšrjedźoſemſke morjo Romſki jěſor. Wſchě ſnuſodne ſtaty budźa ło pſchećiwo tajkim rubježnym wotmyſlenjam ſjednoćićź dyrbjećź, ło mohle, hdyž budźe trjeba, Italſku na cźaſcze rosrubaćź.

Rom jako mórſka móc.

Muſſolini je ło wutoru ł automobilom do ſwjedźenjſtych wupyſchenеje Perugie dojechał da:, hdyž jeho wobydlećiwo ł wulkim ſahorjenjom powita. W radnizy méſjeſche won pſched ſtudentami ſtawiſniſti pſchednoſchk. Won ło pračſcheſche, hač je Rom ł wulkej mórſkej mozu był, a wotmołwi, ło je temu tak było; pſchetož hjes wobkhnjeżenja mera njebudźiſche Rom ženje tajke knjeżſtwo dobyćź a ſakhowaćź mohł. Potom pſchechlad wo romſkich ſtawiſnach hač k wutupjenju Karthaga poda. Sšrjedźoſemſke morjo bu wot tehdomniſcheho cźaſa ł Romſkim jěſorom. „Rom“, tak Muſſolini ſkónći, „bě teź na morju mózny, a tale móź bě ł wunutſchkom wobżeżnych woporow, njethahlajeje ſaſakłoſcze a njeſtudźomneje wole. Tele dobre porćinli tehdy płaćazych, wone hiſchcze płaća a budźa pſchezo płaćićź.

Bolharski minister Burow w Romje.

Franzowſki ſwonkowny minister Briand a južnoſłowjanſki ministerſki pschedsydźa Ninčićź ſtaj w Genfu ł bolharſkim ſwonkownym ministrom Burowom wo wobſamknjenju južnoſłowjanſko-bolharſkeho ſwjatka jednałoj. Kaž ło ſda, je jeju próżowanje podarmo było. Bolharſka ło, kaž hižo wotpjet, najſterje ł pſchećiwnikej južnoſłowjanſkeje pschiſtawnje. Jako tuton pſchećiwnik Italſka płaći, kotraž dże Južnoſłowjanſku i Adriatiſkemu morju wotcźiſchećź. Wutoru wječor je bolharſki ſwonkowny minister Burow do Roma pschijeł. Na dwórniſchću jeho ſastupjeł italſkeho knjeżerſtwa powita. Sšrjedu rano je ło Burow do italſkeho ministerſtwa ſwonkownych należnoſcow podał, hdyž je ł Muſſolinom dołhe rosrěčenje měł. Wo pschednjejcze rosrěčenju je krucze njeſcźi. Cźeżdja pak wědźećź, ło je ło dojednanje dozpiło.

Jendźelſki hórnizy knjeżerſtwowe namjety ſaćihli.

Pschi wothłoſowanju mjes ſtrajkowazymi hórnikami je ło wulka wjetſchina pſchećeſtwo knjeżerſtwownym namjetam wuprajiła. Strajk po tajkim dale pónđe. Njedźiwajcź tehole wothłoſowanja ło jschehdenje wjazy hórnikow k dźěłu wróćiła. Dźeńſa hižo ſchtwórćmilijona hórnikow ſaſo dźěła.

Wójna w Chinje.

Rozrisowanje wojowanje wo dole rěki Jangtse.

We wokolnosći Kiukianga ſo mjeſ Kantonſkim wójſkom pod direktnym wjedniſtwom Cžang-Kai-ſcheka a wójſkom generala Sžun-Cžuang-fenga kruta bitwa bije, wot kotrejež wulkoda znadź dorit delnjeho boka rěki Jangtse wotwiſuje. Wjacy dyſi tyſoc ranjenych je ſo hižo do hoſpitala w Kiukianga pſchinjeſło. Kaž ſo powe, je Cžang-Kai-ſchek generalej Sžun-Cžuan-fangej ſ wotpohlanzanj nětr poſtſicžiſ dał, a to ſ wumělenjenjom, ſo by ſo Kantonſkemu wójſku dobyty kraj jako wobſtejenſtwo wotſtajiło. Sžun-Cžuan-fang pak je tele měrowe wumělenjenje wotpokasał.

Wojeſka ſpjeczenja w Braſilſkej.

Kaž „Central News“ powiddża, je general Preſtes ſ wojeſkimi ſtejo blizko bolibwikeje mjeſy organiſował. Knježerſtwowe wójſko je ſo pſcheczžiwo ſpjeczarjam wotpóſłało.

Ze Serbow.

Duſchowniſa.

Stwórtk, 7. winowca

Amalija — Marka, bamža.

1856 wulki woheń w Rakecach, kiž 35 ſtatokow zniči, 49 ſwójbow zhubichu ſwoje wobydlenja. Woheń běše takſi nócny, zo ſo na pohrjebniſču kříže ſpalichu. —

† 1903 kantor Hatnik, Bukečanſki, na wotpočinku w Budyſinje. —

1846 we Wojerecach třeći ſpěwanſki ſwjedžeń.

Swjaty wječor zwoni.

O njech Twoja duſa zhoni,
Corny ſwjaty wječor zwoni;
Tuhi zwonow znamjenje
Tebi wjeczor žiwjenja.

Kaž dżeń nětko kóncej dóndže,
Tak też z Tobu k ſmjerći póndże:
Duž dha wopomń, wutroba,
Kak by zbóžnje wobzamkła.

Korla Fiedler 1902.

Přiſłowo: Žana dźe kokoška podarmo njehrjeba.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. thermometer +14. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +19, temperatura we nozy +8. **Wuhladny** na njeſtajne wjedro. — Schkleniza pomałku na hroſne ſtupa. **Wyſchina** wječera nad ſrjedźinej Europu leżaza **ſo** k ranju wotſłabuje. Sa nej cžejnje w ſchěrokej fronce ſ atlantiſkeho ozeana niżina. **To** móže nam **wjedro jutſje** nakaſowć. **Jutſje pjatk** ſtónczko rano **we** 6,15 hodź. **ſtbadża a ſo** pop. 5,19 hodź. **khowa.** Měſačk ſtbadża dop. **we** 8,33 hodź. a **ſo wjeczor** we 6,47 hodź. **khowa.**

— **Kermuſcha je bliſſchu njedżelu,** 10. oktobra we **Hbjelſku, Hóſnizy, Khróſtawje a Kulowje.**

— **Wukrajni dźełacžerjo w ratatſtwje.** Cžaſ dowoſnoſcje, w kotrymž ſmědża ratarjo wukrajnym dźełacžerjam dźełacz dacź, ſtónczi ſo 15. dezembra 1926. S tutym dnjom dyrbja wukrajniſch ratarſkich dźełacžerjow, kiž njewobſtejża wuſwobodźenjske wopiſmo, puſchčiſcź. Ratarjo, kotříž chcedża ſo wo 15. dezembru 1926 wukrajnikow dale wobkhowacź, abo kotříž chcedża ſwěi ſich we lecže 1927 ſnowa pſchiſtajicź, dyrbja pſchedpiſane namjetowe formulary hač do 15. oktobra 1926 wupjelnicź. Formulary ſu na dźełowej ſaradžerni darmo dóſtacź. Sa wotkrjeſ Budyſchſkeho hamtſkeho ſudniſtwa je pſchiſłuſchna Budyſchſka dźełowa ſaradžerja. W cžaſu, hdyž ſu ſtatyhaju němſkich ſtacžanow — mjeſ nimi **też mnoho ratarſkich dźełacžerczyzow** — **njes dźełu, dyrbi ſo** liczba wukrajnikow, kotrymž ſo tu dźeło dawa, na najniſſchu měru ſtlóżicź. Naniſety, kiž po 15. oktobru na dźełowu ſaradžerinju pſchińdu, nimaja žanehu wuhlada na dowolenje. Sa nje powyſcha ſo też wudawki, kotrež krajny ſwjaſk ſa poſtrěkowanje dźełа po ſtónczenym jednanju ſ póſtowej dobérku ſóra a kotrež ma dźełodawar njeſcź. Dalſche wo naležnoſczach ſ wukrajnikami ſpěłuje ſtarſka ſaradžerinja w Budyſchinje, hdyž ſu też dalſche poſtajenja ſhonicź.

— **Zahyn bjesdawkowy zakor k pjezowanju pežokow.** Statne finanzne miniſterſtwo je njedžiwajo na próſtwy pežokarſkich ſwjaſkow a na poruczenje ſtatneho ſejma, ſtatneho ježiwjenſkeho miniſterſtwa atd. bjesdawkowe pſchinoſajanje zokora k nałymſlenemu pjezowanju pežokow wotpokasało. W pežokarſkich kruhach kitjeſ tohodła wulke pſcheſkapnjenje a roſhorjenje. Woni njerozumja, cžehodla ſu pežokarjam njepomha, hdyž je ſo tola induſtrija, winizarjam atd. pomoz ſwjeżita, hyrnjež ſo tu two dawkowy wupad na 5 abo 6 miljionow jednako. Tohodła wobſtoji ſtrach, ſo budu mnohy pežokarjo dalſcheho pežokarjenja ſo wzdacź, dokelž njebudże jim móżno, pſchi nětcžiſchim **hoſpodarſkim połajenju trěbneho zokora** ſwjeſcź.

— K **wobkhedżowanju ja kokoſjenych.** So bychu wobkhódnym njeſłożam, **kiž** ſu bóle a bóle pſchiſporjeja jadżiwale, **policije** kleſarjow na to kedżbnych cžinja, to maju na wſchěch ſławnych dróhach na prawej ſtrowje jědżicź, wſcho ſene, hač je to we wobydlenych měſtnoſczach **abo ſwonka nich.**

— **Kradnyli** ſu 6. 10. 26 mużaze **koło ſnamki „Budiſſa“** cžo. 62402 a **żonjaze koło ſnamki „Fuchs“. Dale we wokolinje w nozy** ſ 5. 10. 26 **dźełu zigarow, wjazy ſnamkow invalidneho** ſawdźenja **a invalidne karty.**

— **Dale ſu w nozy** ſ 6. 10. 26 ſ **nutſkamarjom:** 1 **wérowanſki pjerſchčeń, woſnamjenjeny: „A. M. 18. 7. 1909.“; 1 mużaz cžaſnik** ſe **pružnym wječžkom, wulki pokaſowaſ pobrachuje;** 1 **bubonaty revolwer.**

— **Stótne choroścze w Hornjej Lużizy.** Po roſprawje krajneho ſtrowotniſtwowſkeho hanita nětcžanmy we wokrjeſu Budyſchſkeho wokrjeſneho hejtmanſtwa ješčowaze ſtótne choroścze: Bolkroma w 6 gmejnach a 6 ſtatokach Budyſchſkeho, w 3 gmejnach a 3 ſtatokach Kamjenſkeho, we 8 gmejnach a 10 ſtatokach Lubijſkeho a w 4 gmejnach a 8 ſtatokach Žitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa; **prachjaza koni w jenym ſtatoku Kamjenſkeho hamtſkeho** hejtmanſtwa; chołera pjerſiwy w 2 gmejnomaj a 2 ſtatokomaj Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa; cžerwjeny wobžěł ſwiini w jenym ſtatoku Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. — Po zyſej Saſſkej ſu pokhroma 1. oktobra w 120 gmejnach a 190 ſtatokach pornjo 92 gmejnam a 159 ſtatokam 15. ſeppthembra.

— **Pothroma je wudyrika** mjes ſkotom kublerja Augusta Schibaka w **Komorowje** cžo. 8 a 10 p. Rafeja a žiwnoſcžerja Hermanna Rätzy w Nowej Jażeńcy cžo. 44.

— **Pothroma je ſalchła** mjes ſkotom ryczeſkubkowe**ho** najeńka Stoża w Malecžizach.

S **Pomorz.** W naſchich wjeſkach wuhladamy ſ měſtnami rjane ſadowe ſahrody a aleje. Burjo a ſadarjo ſu ſo prózowali, ſo bychu pódła ſwojich polow a kukow a też ſe ſadrobow někotre hriwny wudobyli. W ratarſkich towarſtwach ſo husto wo ſadarſtwje pſchednoſchowaſche a pſchitomni ſo napominachu, ſo bychu pſchezo wjazy ſadowych ſchtomow tych a tamnych drużin ſadżeli, pſchetoż tak a tak wjele zuſeho ſadu ſ wukraja ſo kóżde léto do Němſkeje pſchiwożuje. Wſchitke tute pjerſeju, ſa wukrajny ſad wudate, mohli ſebi naſchi burjo a ſadarjo ſcžitkjicź. A naſchi ludjo njedżechu jenoż poſtuchanjo na wſchitke te rjane ſłowa, ale też cžinjerjo. Někotrychkuli je ſwoju lucžku, ſwoje polko a ſwój brjóſk ſe ſchtomikami nażadżał, ſo nadżijejo, ſo tak dwoje żně wuzyże. Tola ſtmy ſo jara ſrěſali. Pſchetoż po wójnje, hdyž ſu ſaſo wſchitke mjeſy ſa pſchiwożowanje wukrajnych płodow wotewrjene, płacžiny ſa naſch ſad jara ſpaduja. Naſchi konſumentojo kupuja radſcho zuſe płody, jako banany a druhe, płacża ſa jenu 20 a 30 pjenjezkow, hdyž je ſnadź hódnoſcž lědy 2 a 3 pjenjezki, a na naſche dobre jabłuka a kruſchwy husto njepobladnu. Cžim lepſe płodża jim ſaſo amerikanſke jabłuka. Haj, zuſy ſtyhł je dżećzom zakta. **Buriko a ſadarjo, ſchto ſ teho ſa tebje** ſe**huje?** Twój ſad, je wſchej luboſczu a próżu hajeny, pſchezo njeneje płacži. Swjetſcheho dżła wſchak jón ſyu a njeſtnicź dacź, dokelž ſo próża ſcheſcžipanja njeſapłacži. Sſy-li pak pjenjezki wuſtrje trjebak, kałaſche ſwojim dżećzom, ſo bychu jabłuka ſtſchałże a ſeſběrałe, dokelž chżyſche je ſvobodu **ſobu do Budyſchina do praży wſacź.** A ſchto cži tam ſa zentnar **wobradžichu?** S cžałami **60 pjenjezkow!** Njeje to dobra ſałłużba. Prażcha ſo jenoż, ſa koho? Sa tebje ſawěſcže niż, wjele bóle ſa tych, kotříž ſebi ruzy ſ dżełom njewomałaju, chiba ſ liczenjom pjenjes. Tola ſadowi wiſkowarjo bżehu roſmunniſchi, jedżechu po kraju, kupowachu ſad do praży a płacžachu lżeje. Tak dawachu 1,20, 1,50, 1,80, 2,00, haj hamo 2.50 hr. ſa zentnar. A my ſo wjeſcže tola ſaſo wikowaſ. Nadobo ſběhny ſo pola naſ w Pomorzach wożiwjazy wětr. Někajſi zuſy konkurrenta k nam pſchińdże a poſticzi nam hiſchcže hrúnou wjazy ſa zentnar. Schto io? Sſo wé, ſo jemu burjo a ſadarjo ſwój ſad ludżchu. Ale někto ſo ſapożcžinaſche hońtwa. Wikowarjo dżechu ſ płacžinnami hiſchcže wyſche a dżiwku **njetubeho** konkurrentu njemóżneho ſcžinicź. Dżenſa ſadżeja nam hižo 4 hr. 50 pf. ſa zentnar tſchaſeneho ſadu. Hlejcže, někto ſo próża płacži. Natſchażeſch ſebi 10 tołſtych měſchkow połnych jabłukow, dołtanjeſch 40, haj 45 hr. dobrych pjenjes. Lubu pſcheczeł ſ zuſby lubi nam, ſo budże też ſchcžipany ſad, dobre drużiny, kupowacz a lépje płacžicź. Maju żnadź w druhich ſtronach w Sſerbach ſadarjo tu ſamu nuſu ſ wotbycžom ſwojeho ſadu, kaž bě to pola naſ, njech ſo dowěrliwje na redakciju „Sſerbſkich Nowin“ wobroczża, hdyž ſo jim radżubje roſſażujenje da.

S **Kotez.** Pſchi wujcžidłowanju ſ motorſkimi **kołami** ſańdżenu njedżelu ſta ſo na dróhy ſ Budyſchina **do Kotez** njeſbożże. W ſawinienju w Kotezach, pſchi kotrymž wjele pſchihładowarjow ſtejeſche, ſo jedyn motorſti kołeſaſ na trochu pjeſkej dróhy ſe ſwojim kołeſom wobſkurnu a do pſcheſrowa ſajdże. Tam ſo **kolo** na njeho wali. Wón ſebi łżyu nohu ſmjeże. Njedżiwajcy toho pak ſaſo dale jédżeſche, jako běchu jemu pomozni ludżo na **nohi** pomhali.

S **Halſchtrowa.** Kako wutoru popołdnju 1/3 hodź. cžaſ ſ Biſkopiz na tudomne dwórniſchczo pſchijédże, **lo**komotiwa ſ kołiſow wulkoczi. Woſyp pak na kołiſach ſtejo woſtachu. Ludżo do njeſboża njeſchińdżechu. Puczowazych hnydom ſ cžaſom, kiž dyrbjeſche do Biſtopiz jěcź, do Kamjenza dowjeſcži a wokolo 4 hodź. narunaniſki cžaſ ſ Biſkopiz po puczowazych, kotříž chżychu do Biſkopiz, pſchijédże. Sſo wé, woni tam hożżinu połdźidżo dożdżechu. Wjeczor pſchijédże pomozny cžaſ ſ Drježdżan a ſa krótki cžaſ mójeſche ſnjeſbożeny cžaſ dale jěcź.

S **Kamjenza.** W nozy ſ brjeżże ſu ſaſo pola dweru měſchczańſtwow we wokolinje paduſchi pobyli. Pola měſchczańſtwa w Jeſenjowje kradnychu mjes druhimi wězami wérowanſki pjerſchčeń ſ A. M. 18. 7. 1909 woſnamjenjeny, mużaz cžaſnik ſ wotewrjazym wječžkom a jenoż ſ jenym pokaſowarjom a něſchto dróbnych pjenjes, pola měſchczańſtwa w Lépkarjezach pak něſchto hotowych pjenjes, **remontoirſki** cžaſnik a bubonowy **revolwer** kradnychu.

S **Wojerez. Njeknicžomny njedoczink je jenomu wonkownemu ratarjej, jako bě ſwoje jédne koło pſched jenym wobkhodom ſamknjene ſtejo woſtajił, wobej nimale nowej gummijowej wobrucži pſcherſnyl.**

S **Rychwalda.** Sańdżenu pónđżelu popołdnja paduch naſchu wjeſ domapytaſche. Dobu ſo do jeneho ſtatoka a tam dwaj wobleſaj jenu cžornu ſukniu a żonjaze koło kradny. Sa paduchom hacž dotal žaneho **ſlédu nimaju.**

S **Rychwalda.** Jako ſańdżenu **pónđżelu mandżelſka ratarja R. po drjewjanej ławżu pſches pſchěrow** dżećže, **ſo kawka** pod njej ſtama. Pſchi **radnjenju ſo mandżelſka R.** ſ hoſpodom na noſy ſtani, ſo **dyrbjeſche lékarſku** pomoz pytacź.

S **Hródka.** W naſchim wokrjeżu cžiwła **wulkich myſchi pſchibéra.** Někotre kubła **we wokrjeżu ſu ſo tohodła**

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cžorneho lěſa

171 (Pokračowanje.)

„Wone wſchitke tam taſke něſchto cžinja“, běſche cžerwjenemu Seſej ſnapſchecžiwika. „Ale ja nic. Ja nihdy na nihdy nic. Radſcho ſ hłodom wumrjeć. Bij mje, hdyž ſo cži to dże — ale njeczińa a ſchpatna ja nihdy njebudu!“

Wón ju nabi. We wožy wſchak bě też někotrychkuli, tiż rjanu holczku radu widżeſche a ju na poł ſmješchuju, na poł wobdżiwajo „holicžo ſe ſwjatoſcžinu“ mjenowaſche. Tajkule holczku „wokotrhdnyeż“, měnjachu ſaluowami paſholo, njemóże jara cžeſko być, a hamo tam běſche rěcź wo pſchejadżowanju, wo cžimž ſo też ſtara macź bepoſłuchła, a Sef chżyſche ſwoju ſotru ſa ſawrjenymi durjemi w korcžmje na pſchejadżowanje pſchedacź. Sbożowny wſchak, hdyž chżyſche ſebi po ſwoje dobycže pſchińcź, bu ſ tajkim deſerczom żeſłiweho wuhla na hłowu pożpyany, ſo dyrbjeſche na poł woſleſjeny a żałoſtnje wopaleny wot holczki zofacź.

Krótku khwilu woſtajichu Hertu napokoj. Wona ſaſkużeſche ſebi ſwój ſłzěb ſ khodżenjom ſa poſeſnizu, rjedżezenjom, mycžom a jahodkiſběranjom. Schto wona wſcho wjeſpytaſche a njenamaka w lěſu! A kak wona wſcho to ſwinži! Truſkaliżu, mejſſe mlócžowe kwětki, żadne paprócže, tuchorſke jahody, maliny, hulwiży, hriby, hable ſ ſatejnizu, ſwjchelake drużiny mocha, ſtory ſa kwětne błida — wſcho to jeżda ſo jej bóz Bożi dar, a rada ſebi wona to pſchińwoji.

Khwatańſke wona hdyżkuli ſe ſwojimi hornczkami a koſcheni do lěſa, to dżećži prajachu: „Tamle Hertka dże.“

Sef ſaſtupi do khěżki a ſaklepa ſ pjaſcžu na wodżany hornz na wohnjiſchczu. „Dajcže mi něſchto pojeſcź — ple ſażobu!“

„Tebi — pojeſcź?“ Hertzy ſwjeſe ſo ruka ſ nożom. „Ty tola jédże dóſtawaſch wot ſwojeho bura. Ja tu niczo nimam.“

„Ja żanoho bura wjazy nimam. Ja ſtym jenu wſchón cžapor pod nohi wrjeſnył a jeho wóſcžewnu hółzej tež! Maja tam nowy regiment, ha, ha! Tu budże też nowy regiment! Kajſe to mjeſnoczo cžiniſch, jako honacz, hdyž jeja njeſe? Jěſcź jow daj! Hewak něſchto naſhonijaſch! Ja bych jenoho ſa tebje wědżał!“

Herta wuſkoczi a ſaj ſo ſda, jeho poſlednje ſłowa ani njeſlyſchſcheſche ani njerozumi.

S ſtichimi wucžeże ſbyłk ſuchego khłěba a połoži jón pſched Sefom na blido.

„Je to też někajſe żranje?“ wón ſareji. „Schto maſch ſa ſtaru? Ta wjazy njedżěła, tuż też njeko wjazy njetrjeba . . .“

Ta „ſtara“ poża płakaſcź. Běſche jej holczka tola prjedy rózł zaity dała, kiž bě ſebi żanu ſa tſi pjenjezki kupiła.

„Daj mi pjenjeſy, potom cži po něſchto dobéhnu,“ praješche Herta.

Tola Sef żej ſinak roſmyſli, każ ſo ſda. Wucžeże ſ dybſała cžwak połcża rjenje ſmužczażeho a derje pſcheroczeneho, a poża mjeſcžizy wotkuſowacź to wot połcża, to wot twjerdeho khłěba.

„Tak,“ wón potom rjekny, nóż ſaczinjejo, „takle, ludżicžka. Stara pódże mi něſko do wſy a budże pěſt pſchebawacź, najprjedy na ſarje, potom pola wucžerja a pola burow.“ Wón hrabny nimale cžeſći měch ſ něłajkeho kuta.

„Sſy ty ſlupy?“ woprašcha ſo Herta. „Ja ſtym pěſt wuhrjebała, ja budu jón też pſchebawacź. Stara macź woſtanje doma!“

Wona ſo ſamotykowa, poražena wot dyrjenja ſ pjaſcžu, ſ kotrejž bě ju Sef ſ dżiwni ſtowani ſtutoknył: „Dżerż hubu, abo ja . . .“

Płakaża ſtbileża ſtaruſchka wſa ſ tſchepotatymaj rukomaj měch a cžimpaſche ſo po dróſy dele do wſy. Jenoż prjecž — bojaſliwje ſo wohladny, jeje cželeżnje hibotażchtej ſo we ſmjertnem ſtraſche ſ jeje mucžneje hrudże wuronjaſu ſo ſtony.

Sſlúżo ſmałeſche na jeje nahu hłowu, cžeſći, drobny proch, nacžinjeny wot jeje cžeſćich roſtorhanych cžižiow, pohmu jeje wocži ſ ſyłom.

Nadobo ſo wona ſatorhny, jako by ju něchtó ſ tſchudom prażnył. Schtoż tam na ſtónczku tak ſtraſchnje a ſkrobje frinkoleſche, to běſche ſwětły kónczk nahłownika pſchikhażażeho jej napſchecžo żandarma. Żandarm běſche něſko ſa najkhudobniſchu ſe wſeh to ſamžine, ſchtož ſa hrěſchnika ſudny dżeń. Jeje ſwědomjo drje běſche cžiſte — ale byrnjež njebě niczo ſtucžiła, to wona ſłuſchesche k tym, kotrychž dla ſi ſurowzy wſhy a mjeſy wobkhodża. S jenym ſłowom wona ſda ſo być **podhladna.**

Bojaſnje łóżeſche ſo nimo ſtraſchneho cžłowjeka; ale jeje ſtrachcžiwe poczinjenje, jeje bojaſliwe wuraży pſchiſputachu tak prawje hałke jeho kedżbliwoſcž. Jeje cžoło morſchcžeſche ſo hroſnje

„Stoj!“ wón rjekny.

Wona poſaſta każ poražena. Wón ju wobhladowaſche ſ wocžomaj, kotrejž ſdaſchtej ſo być każ **nabita ſtelba, a** wokaſa na jeje měch. „Wocžinicź!“

Tſchepotajcy wona poſkuchaſche.

„Kak rékaſch?“

„Katrjinka Gěritowa.“

„Tamle ſej khěżki deleka.“

„O—a—i!“

„Derje.“

Żandarm ſawjertny ſo na pjeńku, ſe by ſwój pucz dale krocžił. Wocžakuje, ſo ſtara tak kuże hacž możno cžeſnje, ſo wón hiſchcže ras ſa njej wobhladny. Ale k jeho najwjetſchemu ſpodźiwanju ſtojeſche wona pſchezo hiſchcže na ſamžinem měſtnje, hdyž běſche ju nadeſchoł, a praſcheſche ſo něſko, na wſchěch ſtawach tſchepotajo: „Tykmu mje něſko na khłodu?“

„Haj, ſcže dha něſchto cžinika?“

„Wě, ja wſchak niczo cžinika njejžym!“

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

k saniczaszm naprawam rosßudzike. Ale tele naprawy moża jenoż ſ wuśpěchom być, hdyż pśchimiesoważe gmejny tohorunja naprawy k saniczenju wulkich myślnich cźinja. Tohodła krajny radźiczel gmejnſkich pśchedśetajeczejow ſ hamišim wośjewjenjom namakowja, so bychu ßo k fuhlerjemi dorěrśeli a ßo ſa to ſtarali, so bychu ßo też w jich gmejnach ßamßne naprawy cźinike.

S **Khoczebuża.** W nozy k wóndželi ſta ßo na Dieśterwegikej dróży cźežke paduchſtwo. Paduſchi wuśekachu ze pitu dźěru do durjow a ßo na to waſchinje do bydlenja dobuchu. Woni kradnychu ślěborne wězy a druhe, wſchǫ w hromadźe 2 000 hriwnow hódne.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjezdźan.** (Wośud mlodeje lubośće.) Dla ſtónowanja jednaſche Drjezdźańſti pśchiſažny ſud pśchećiwo 1901 rodźenemu, w Riſy bydlajemu wobſtodnemu Ponuznikej Albertej Jahnigej. Jeho winowachu, ſo je 7. dez. 1923 ſwoju njewjeſtu, 1903 rodźenu bźełačerku Fröhnerez, w jeje bydlenju ſ wotpohladom ſatśelił, ſo pak njeſkuſt njeje w połnym rosmyślenju ſtucził. Zara ſahe běchu ßo poczahi mjes Jahnigom a Fröhnerez ſapoczałe. 1921 bě ßo jimaj holczka narodźiła. Jahnigowej ſtarſchej pak njechachtaj wo lubośći ſwojeho ßyna k Fröhnerez nicźo wědźeć a tak naſtachu wſchelake njelubośnoſcze. Fröhnerez pak wobkhadźowaſche nimo toho ſ druhimi, ſaj wudawaſche, ßo by Jahnigej ſarliwoſcź ſaſchła. Jahnig pak bu pśches to pśchezo ſarliwiſchi. Cźaſto jemu jeho luba ſ wotnom wuczełmy a halle rano ßo ſaßo domoj wróćeſi. Wječor 6. dez. 1923 njebéſche holza ßaßo doma. S mjerſanjom bě ßo na to Jahnig wopił. Potom bě ßo, revolwer do kapßy cźinywſchi, w bydlenju ſwojeje „njewjeſty“ na ſofa lehnył. Jako ßo holza w rauſchich hódźinach domoj wróćeſi, je ßo jara rozsurjendril a durje ſamknywſchi je na holzu wutſełił. Jako holza na pomoz wołaſche, je pśiſchoże dwójzy bo jeje hłowy ßo mérzo wutſełił. Potom je cźełbu na ßo ſtokił a wjazy kúcź cźełił. Wſchě tśi wutſěle na Fröhnerez wotedate, běchu ſmjertne. Cźahniga pak dowjeſchu cźežko ranjeneho do thorownje, kdźeż po dležśichim lękowanju ſaßo wotkhori. W ſudniſtwie jednanju běchu wězywuſłojni ménjenja, ſo drje Jahnig njeje duchakhory, ſo pak njehodźi ßo jemu wina pokinje pśchizpěcź, dokelž je wſchelake śie nakhilnoſcze namże. Sud ſaſtudźi wobſtorżeneho k jednemu létu ſaſtwa. —

* S **Freitala.** Poliziji ſnateho paducha, 20 létneho dźełaczerja Alfreda Kubenza, pśicheſłapichu ſahdźenu nóz, jako běſche na tśichu Freitalſkeje zurkwje ſaléſł, ſo by tam kóńcźe ſ bykowodowym kradnył. Zyrkwju wobſtupichu a Kubenza ſajachu. Kubenz je pobhladny, ſo je też druhe, we poślednim cźaſu na wſchelakich méſtnach ſkućzene paduſchſtwa ßamßneho raſu wuwjedł.

* S **Kamjenicz.** (Sſo ſaduſyl.) Dźełaczer Kießling bě na wulkej kołaſu ſe ſwojimi towaſchkemi ßo wo to ſadóił, ſo dcze wulku bérnjazu kulku zyku pózerieć. Tola kulka wośta jemu w ſchiji cźežazy a tak ßo lohkomyślny cźełowjek ſaduſy.

* S **Lipſka.** (Sſo ſaduſyl.) Bétnaſtli miſchtr Guſtav Vogel ſ Plagwiz bésche ſebi pola rémika kruch ſuſcheneho mjaſa kupił a chazſche je hnydom w tlamach ſjéſć. Pśchi jédzenju pśchińdże jemu kuſk do dychnicź. Wſche pośpyty mjaſo wokſtłounicź, běchu podarmo. Jako lékař pśchińdże, bésche ßo Vogt ſiło ſaduſył.

* S **Elſterberga.** (Wulki woheń.) Woheń ſniczi we Elſterbergu we ſ ogtlandſkej ßydom ſe ſnjemi napjelnjenych bróżnjow. Wjele ratarſkich maſchinow ßo ßydu ſpali. Wobſkedźerjo jara ſchkoduja, dokelž maju jenoż ſdźěla ſa wótſcźene.

* Se **Tſchan** w Schleſiſchej. (To je ſkoro ſmjéſchne.) Tu dyrbjeſche **podrunik** ßwoje bydlenje **wopuſchcźicź**, njechaſche pak to. Wobkedźer thěże **wupiſkulkowa** ßebi **ſkoczenje**, ſe wobydleriſti hamt wuſnuð na wopuſchczenje bydlenja wuda a tak dyrbjeſche podrunik wucźahnyć. Wón dźeſche nétko na polizaju a wośjewi tam, ſo ninna ßanetho bydlenja. Polizaja pak, kotraż ßane druhe bydlenje ſa njeho njeniéjeſche, pſchipokoſa jemu ßaßo jeho dotalne, runje wopuſchczene. Nétko tam ßaßo hydli a je ſbożowny. A tak je, każ Tſchanſka nowina piſche, wſcho ßaßo w porjadku: Wuſnuð je wukonjany, polizija je bjesdomnemu bydlenje wobſtaraka a wobkedźer khěże na ſwojeho podrunika ßaßo a drje jeho tak lohko ßaßo njewotbudże.

* S **Landshuta.** (64 létneho k ſmjerći ſaßudźili.) Landshutſki pſchiſažny ſud ſaſudźi 64 létneho ratarja Brunera ſ Pattendorfa dla mordarſtwa k ſmjerći. Bruner bé 19. mérza 62 létneho wikowarja Mayerhofera w léßu na beſtiialiſke waſchnje ſtónzował. Cźełko hatle po 14 dnjach namakachu. Bruner bé tuton njeſkuſt ſtucził, dokelž bojeſche, ſo by Magerhofer, ſ kotrymż bé pśedy wſchelake ſlótniſtwa hromadźe wuwjedł, jeho pſcherabźicź mohł.

* S **Habelſchwerdta** w Schleſ. (Sſebi ſmjerć wuſbéhnył.) W Hajnje pola Schönſelda dźełaſche 46 létny Maks Ziegler pſchi wutwarjenju Lauterbachſkeho réczniſchcza a dźiwiche tam cźežki kamjeń ſbéhnyć. Pſchi tym dyrbjeſche ßo tak napinacź, ſo ßo jemu nutſkowne organy roſtorhnychu. Ziegler borſy na to pod wulkimi bolośczemi wumré.

* Se **Preiskreiſchama** w Schleſ. (Tyſnſ.) Tu ſhori pjeć wośobow na tyfus. Jich dyrbjachu do khorownje dotwjeſcź. Strach wo źiwjenje po ſdaczu pola khornych njewobſtejı.

* S **Pißeka.** 2000 krónow w połnéſcźe. Wihonarka bésche na wikach w Pißeku ſa 2000 krónow twarowu pſchedała. Pjenjezy ſmjaſa do ſwojeho ſchantka. Połdźiſche kupi ſa ſwojej dźeſći malej ballonaj, kotrejż tohorunja ſa ſchantko pſchiwjaſaja. Pſchipadi dźghſche, ſo ßo ji ſchnórowadka pſchi cźrijach roſwjaſachu. So by je ßaßo ſwjaſała, położi ßwoje ſchantko njeſedźbliwje pſchi ßebi na jenju. W bliźſchim wokomiku jóbhnychſchaj ßo ballonaj je ſchantkom a 2000 krónami do powětrża. Hdźe ſtaj ballonaj leczałoj, njeje ſnate.

* S **Homarża.** (Semja ßo ſadźila.) W poślednich dnjach je ßo tu ſe ſaßynjenjom podſenſtich thóbbow ſemja na Miſchmianſkej dróży na wjazy méſtnach ſtraſchnje ſadźika. Na jednym méſtnje je na dróży 16 metrow hluboka dźera naſtała, na druhim méſtnje ßaßo je ßo droha do 8 metrow pod ſemju leżazeho ſchachta ſwjeſła, w kotrymż kelž ßu ßo ſakadne murje ſwjeſte. Wjazy thěżom, ſ kotrychż ßu wobydlerjo wucźahnyć dyrjeli, je ßo ſ hrjadami ſchim ſadźenjom ſemje liczież. Podſemſke thóbby buchu ſa wobydlerſtwo ſadźěwała. Wittmanna ßu do pſchepytowaniſeje jatby wſali.

Hobrske přesuwanje syrita.

Hłownemu dohladowarſtwu je ßo, każ hižo pišachmy, poradźiło, hobrſke pſchesuwanje ſyrita, do kotrehoż ßu ſnate Berliniſke wośoby, każ komerzijelli radźićzel Lindemann a jeho bratraj, ſapleczene, wotkhrycź. Hłowneho winika a nawjedowarja pſchesuwanja inżeńera Bauera pak hiſchcze nimaja. Hłownej wyſchnoſcźi béchu jśiby cźełganeho motoriſkeho cźołna, kotrejż ßo pak „Inge“, pak „Nixe“ njenowaſche, nahpadnyle. Njedźiwazuj cźuczkiwe ho pſchepytowanja zgłeho cźołna, njemóżachu tola nicźo pobhladneho namakacź. Tohodła nétko cźołnu ſyſtematiſcy wobledźowachu; pſchi tym twarjerzi, ſo „Inge“ njedaloko Sćezcźina cźaſopiſcźicho ſ wjeſtſchej łódźu, kotraż „Pelikan“ rékaſche, trjechi. Tuta łódź pſchiwożowaſche ſyrit ſ wſchelakich europiſkich krajow, wośebje ſ Gdańſka. Wona wośta pak pſchezo ſwonka 10 miſſkeje zony na morju leżo, dokelž tam ji ſkoniczu nicźo cźiniecź njeſmědźachu. Motoriſti cźołnu „Inge“ pod wjedniſtwom inżeńera Bauera dośdże nétko pſchezy hacź k „Pelikanej“, łódźej ßo ryn wotwoźi. Syritowe ſtuby pak běchu tak derje do cźołna ſatwarjene, ſo zlowne wyſchnoſcze, haczrunjeż cźaſniſcźiho cźołna pſchepytachu, żenje nicźo pobhladne namalacź njemóżachu. Tu pſchińdże jim, nétko ſejaty, Guſtav Lindemann na pomoz. W pjanoſći bé ßo w koſcźerju thwaliſ, każ wuſchińdże je cźołna „Inge“ wutwarjeny a pſchi tym bé też jeho potajſtnu pſcheradźiſ, ſchtoż běchu na zlownym homcze ſhonili.

Tak ßo ſtónczenje poradźi, pſchesuwanje wokrucź. Po dołhim pſchepytowanju a mérzenju namakachu mjes dwójnym ſchpundowanjom ſtócźiże ſyritowy tank. Rotu, kotrejż do tanka wjedźechu, běchu tak wuſchikowe w ſcźinach ſhowane, ſo njebé mijſka w cźołnje jśiba nicźo wo nimi wiđźeć.

W dalſchim nadrobnym pſchepytowanju ſo nétko wupokaja, ſo łódź „Pelikan“ komerzijelnu radźićzelej Lindemannej ſłuſchesche, hobrnjerſtwo pak ſnateje Berliniſeje banki Matz a C., na Mohrenſkej dróży. Jeho a jeho bratraj Otu a Guſtava Lindemanna ßu ſajeli. Guſtav Lindemann je ßo, każ Berliniſke nowiny piſachu, mjes tym wuſnał, ſo je ſ inżeńerom Bauerom hromadźe ſyritowe pſchesuwanje nawjedował, ſo pak je Bauer jeho k tomu ſawjedł. Inżeńerej Bauerej, wobſtedźerjej pſchesuwańſkeho cźołna „Inge“ abo „Nixe“, każ ßo cźołn też mjenowaſche, je ßo poradźiło, wurżeknyć, jeho żona każ też pſchekupża Witza a dentiſta Rößlera, kotrajż ſtaj pobhladnaj, ſo ſtaj ſyrit dale pſchedawałoj, ßu pak ſajeli. Też kapitan łódźe „Pelikan“, Kewitz ſ mjenom, je mjes tym do Kiela pſchijéł a ſo pjecza dobrowólnje zlownym wyſchnoſcźam ſtajił. Zyła wéż je hiſchcze khěżko ſaſchmjatana a budże ßo hakle wujaßnicź hodźeż, hdyż budża hłowneho nawjedowarja Bauera ſajeczą a pſchesłyſchecź móż. Potom budże ßo też ſchkoda, kotraż je je pſchesuwanjom zlownemu ſarjadniſtwu a tak ſtatej naſtała, wobliczicź hodźeſi. Po dotalnych powěſcźach ſchkoda, kotraż je ſtatej je pſchekſchiwjenjom wyſokeho zła naſtała, wjazy milijónow wucźinja.

Nowa ſyritowa aſſara.

Po powěſcźach ſ Berlina je ßo Schezećzińſkemu zlownemu komiſarjatej w Miſtrovu poradźiło, nowu pſchesuwańſku aſſaru wotkhrycź, kotrejż ſlédy tohorunja do Barlina wjedu, hdźeż ßu na Inſbruckſkej dróży 2000 litrow ſyrita cźaſali. Tuta nowa ſyritowa aſára pak nima cźiniecź ſ pſchesuwanjom łódźe „Pelikana“ a Bauerowho motoriſkeho cźołna „Inge-Nixe“.

Rubježny nadpad w Barlinskim luxusowym hotelu.

Rubježnika ſajeli.

Tźežki rubježny nadpad ſta ßo ſandźenu nóz w jenym hotelu njedaloko Potsdamſkeho naměſta w Barlinje. Wobronjeny młody muſłi doby ßo w poknozu do ſtuwy, hdźeż młodaj mandźelſtaj na tważnym puczowanju nozowaſchtaj a ſpytaſche jeju wurubicź. Jenoż w duchapſchitomnoſczi młodeho mandźelſteho ma ßo dźakowacź, ſo ßo rubježnikowo njeporadźi a ßo możachu nadpadnika ſajeczź. K tomu ßo hiſchcze pišа:

Wcźera popołdnju wotnaja ßebi młody cźłowjek, kiž ßo Pſchorr, pſchekupz ſ Mnichowa, mjenowaſche, we wośobnym hotelu njedaloko Potsdamſkeho naměſta ſtuwu. W pódlanſtej bydleſchtaj młodaj mandźelſtaj, kiž béschtaj ſo hakle dźeń pſiedy ſwěrowałoj. Wječor béſchtaj we dźiwadle byłoj, k kotrejż ßo wokoło 12 hodź. wróćeſchtaj. Dokelž bésche młoda żona muczna, chcźeſchtaj hnydom horjeka wjeczerzeczź a ſaſwonwiſchtaj tohodła po pinczńika. Jako ßo do duri ſaklepa, ſawoła młody mandźelſti „dale“, myſlo ſo je to pinczńik. Tola méſto pinczńika ſaſtupi zuſy, elegantnje draſczeny muſłi do ſtuwy. Wucźeje revolwer ſ tapſzy a ßo ſ nim na mandźelſteho mérzo ſadaſche ſebi wot njeho pjenjezńu liſtownju. Tola nadpadnjeny méſtneſche buchapſchitomnoſcze doſcź, ſo ßo na nadpadnika wali, jemu ſtełbu, prjedy hacź możeſche wutſełicź, wutorhny a jeho k ſcźenje pichi pre. Dokelž pak běchu burje pſchiwocźinjene, poradźi ßo nadpadnikej wucźekнyć. Wón hanjeſche po ſthódze dele, tola nadpadnjeny jemu ſcźěhowaſche a alarmowaſche hotelowych pſchiſłużbnych. Na Potsdamſkim naměſcze jim poradźi, rubježnika ſajeć a poliziji pſchepodacź.

Na poliziji ßo ſajaty wuſna, wobſtuczeſo, ſo je we nuſy jednał. Wón mjenuje ßo Jan Wittmann ſ Kirchdorfa w Nakuſkej, je ſtudent a 20 lét ſtary.

Swój njeſkutk je ſ wotpohladom ſtucził, ſo by tak k pjenjezam pſchiſłoch. Wittmann bé jara roſwólne źiwjenje wjedł a wjele pjenjez pſchecźinjał. Tak bé pſchezy dale do dotha ſalśł, kotryż njemóżeſche wjazy ſapłacźicź. Jeho throbky rubježnu nadpad darbjeſche pośledni pospyt być, ſo by ſwój dołh wotpłacźicź a ſwoje finanzy połepſchicź mohł. Jenoż buchapſchitomnoſcź nadpadnjeneho młodeho mandźelſteho je poradźenju cźežkeho rubježniſtwa ſadźěwała. Wittmanna ßu do pſchepytowaniſeje jatby wſali.

Zapiſowanje wosobow a wobkhodow 16. oktobra 1926.

Preſident krajneho finanzneho hamta w Drjezdźanach thdźeluje:

Létuſche ſapiſowanje wośobow a wobkhodow dyrbi ßo we wſchěch gmejnach 10. oktobra 1926 ſtacź. Sapiſowanje wupiſchełrěwa ßo ſ wuwjazom wojakow w kaſarnach a ſtatneje porjadoweje polizije na wſche naturiſke wośoby a na wſche pſchemyſłowe dźełarnje ſkładownje, piſarnje, wyſchnoſcze, ſarjadniſtwa atd., kiž ßu na jenej leżownoſcźi. Wſchi tom je wſcho jene, hacź mějiczel wobkhoda w ßamßnej leżownoſcźi bydli abo ulz, hacź je jenotliwa wośoba, ſjawne wikowarſke towaſrſtwo, kommandiſke towaſrſtwo, akcźionowe towaſrſtwo, towaſrſtwo ſe wob. ruk. abo wyſchnoſcź.

Na kaſe waiſchnje maja ßo liſcźiny wupjelnicź, je ſ rozſahnjenja na 1. ſtronje formulara dowidźeć. Tu jenoż na to pokaſamy, ſo towaſrſtwa — do nich njeſłuſcheja ſławne wikowarſke towaſrſtwa a kommandiſke towaſrſtwa — ßo njeſapiſuja do domjahnoſtneje liſcźiny, ale jenoż do wobkhodn. kopjenow. To ßamßne płacźi też ſa wſchěch druhich pſchemyſłniſkow, jenotliwych pſchekupzow, podźělnych mějiczelow ſjawnych wikowaniſich towaſrſtwow a wośobinſkich rukowazych towaſrſchkow kommanditiſtich towaſrſtwow, każ też pſchiſłuſchnikow ſwobodnych powołanjow (rěcźnikow, lékarjow atd.) a rjemjeſlnikow, je-li woni abo jedyn ſ jich podźělnikow we leżownoſcźi, w kotrejż ßo wobkhod wukonja, ſ dobom njebydla.

Bydli-li pak mějiczel abo podźělnik w ßamßnej leżownoſcźi, potom ma nimo wobkhodneho kopjena też domjahnoſtnu liſcźinu wupjelnicź a dźěkanſku méſtnoſcź ſkładownju, piſarnju atd. nimo toho we wotrěſtu 12 domjahnoſtneje liſcźiny ſapiſacź.

We wſchěch padach ma ßo wobkhod ſtajnje do wobkhodneho kopjena ſa tu leżownoſcź ſapiſacź, w kotrejż je, a byrnjeż ßo też jenoż wo podźělnu wobkhod, ſkładownju, piſarnju atd. jednało.

Pſchedpiſane pišma ßu na formularach wośnamjenjene. Samołwólcźi ſa prawe a dopołkowne ſapiſanje ßu mějiczelja bydlenjow a wobkhodow abo jich połnomócnizy a jakoźkuli ſaſtupjerjo każ też wobſtedźerjo domow a leżownoſczow abo jich ſaſtupjerjo.

Dalſche pokaſki hiſchcze gmejniſe wyſchnoſcźe wośjewja.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— **Skhrowa powěſcź** we wjedrje ſa zajtſe **pjatk**. Sſo pomrócźnje, mile, ſkerje ſcherjate wjedro.

W Hannoverje bé ſrjedu rano 1655 wośobow na tyfus khornych, wſcho hromadźe je 188 wośobow na tyfus wumrěło.

*

W měſazu ſeptembrje je ßo w Ruſkej 68 atteniatow pſchećiwo ſobuſtawam bolſchewiſkeho ludźerſtwa a pſchećiwo ſapiſanym ſobuſtawam kommuniſtiſkeje ſtrony ſtaſo. W 68 padach měſazhu nadpady morjazy wuſpěch. W 28 padach możeſche ßo ſwěſcźicź, ſo nadpadnik wjeſtnej politiiſkej organiſazji pſchiſłuſchi. Wſcho hromadźe je ßo dla tutych attentiatow 897 wośobow ſajało. S nich je ßo 57 k ſmjerći ſaßudźiło.

*

Prjedawſchi chineſti póſłanz w Londonje a Waſhingtonje, Wellington Ko, je ſ pſchiwobſtawjerni marſchalla Cźang-ſo-lina nowe zentralne knjeżerſtwo w Pekingu wutworił.

*

Chineſzy rubježniczy, kotriż běchu jako puczowarjo pſchedraſczeni, po puczu kapitana parneje łódźe nuſowachu, łódź do ſaliwa dowjeſcź. Rubježniczy ßo źidy, 30 000 dollarow hódneje, ſmogowachu a cźekanychu. Wobzoby njeſtaſe do ſchkody pſchiſchła.

Přilopk.

* **54 000 hr. ſtatnych pjenjez w awcje.** Pſched nješkoro dnjemi běſchtaj, każ piſachmy, ſaſtojnikaj ſwonkowneho hamta w Barlinje toſchu ſ 54 000 hr. w awtowej dróży leżo wośtajiłoj. Kriminalna poliſija je nétko ſchofera Karla Hornebera ſajała, kotryż bé w poślednich dnjach wulke wudawki cźiniſ, ſ cźimż bé poliziji ßo podbladny ſtał. Hdyż ßo Horneber ſaſtojnikomaj ſwonkowneho hamta na pſchećo ſtajił, ſpóſnajchtaj tutaj we nim wjednika awta, w kotrymż béſchtaj pjenjezy leżo wośtajiłoj. Horneber ßam pak preże, ſo je toſchu ſ pjenjezami namakał. Wón wobkrucźa, ſo je krótko po tym, ſo ſtaj ſaſtojnikaj awto wopuſchcziłoj, njejnata żońſka ßebi awto wotnaja a, a tuta je dyrbjała pjenjezy namakacź. Polizija pak Horneberej njewěri a je jeho tohodła w ſatbje thdźerżała. — Po najnowiſchich powěſcźach je polizija pola ſajateho Hornebera w bydlenju ſa pjenjezami ſlédźiła a pſchi tym hiſchcze 51 440 hr. namakała.

* **Fabrikant Haas żada pół milijona woiſchłodźenja wot ſtata.** Każ je ſ Magdeburgſkeho prozeża dla ſtónzo-

wanja wěsteho Hellinga snate, běchu fabrikanta Haasa wopaczinje winowali, so je Hellinga skónzował. Běchu jeho sajeli a bleščí cjaš w jatbje dźerželi, na cjimž bě wobjeje pschepytowanšti sudnik Knilling wina. Barlinska kriminalna policija pak bě slónčnje praweho morderja, někto k žurjerezji sakrudźeneho Schröderа, wušledźiła. Haas je sebi někto wotschadźenje wot sudnistwa žadał. Po powješćach z Barlina je pschez pół milijona schkody porječił, kotrež dyrbi někto farmane měcź.

* **Nowe bobrske Junkerske lětadło.** Junkerske dźěłarnje tworja tuchwilu nowe lětadło za 100 pasažerow. Lětadło budże pjeza 128 metrow dołhe a smjeje jenoż jenu schkodowu pschestrěł. To lětadła su schtyri motory satwarjene. Wschě rumnosće, kotrež bewak wobsydźeja lětadłowego cźeła so namakachu, budża pola noweho lětadła do schkodłow satwarjene. W sadnim dźele schkodłow budża rumnosće za pósłu, wjesmo, provijant a munjistwo, we prědnim dźele pak kabiny za 100 pasažerow, pschirawjene kaž w spěschnikach z elektriskej zwězu a wokanami na wjerschu. Nowy lětadłowy typ, kotryž dyrbi wobjeje sa sčěty psches ozean ćahnjeć, smjeje znamjenje J. 1000.

* **Traktor cźłowjeckaj rosumjałk.** Ratarśti schuler a dźěłaćer mějerskeje pola Augsburgskeje z traktorom a pschipowěsnjenym pluhom kruh pola pschewopraca. Jako wobaj so wjeczor domoj njewróćištej, dźěchu sa nimaj hladaćy. Traktor namakachu w pschěrowje leża. Běsche so z puca po 1½ metra wyšokim brjohu dele wobkmnył, so pschewalił a młodeju cźłowjekowu pod sobu pohrjebał. Wobeju możachu jenoż jako cźełe wukhowaćz.

* **Hušanjy jako sadźěłk wobłhoda.** Bayerske nowiny pišaju: Jako dźiwske cźah po nalwišatej cźarje z Neumburga do Pentlinga dojeźe, cźehnjejsche runje pśła hušanjow z jednoho wotkranego kakowego pola psches kolije. Lokomotiwnemu wjednikej so njeporadźi, z cźahom psches hušanjy, kotrež po tyźacych licźachu, dojeźć. Koleśa so poczachu žuwaćz a kolije buchu tak wobśuwate, so dyrbjejsche cźah sako wróćo jeć. Hdyž běchu so kolije dosć z pěskom pohrjebałe, pschewinty cźah w mócnym nadběhu podźiwny sadźěłk.

* **W kupanšim wobleku cźekнył.** S Helsingafora (we Finskej) so pisa: Pschińdźe w sośednych dnjach spodźiwny cźeknjeńć z finskim wyschnosćom, njemnjejcy 17 lětna, nimo měry rjana Ruśowka, kotraž niczo wjazy njeměješe, hač kupanšti wobleć, w kotrymž hóla so pschipadnje tćejsche. Jeneho ranja widźachu pschi salitwje Syiterbeća, kiž je tu rusko-finska hranica, namjetne śeraże we wodże so sabawjeć. Ani Ruśojo ani Finojo, kotiž mjeru sćrażowachu, njemějachu z tym njenuhłachu. Holcźka kiwasche ruźimi wojakam a wotpali so dale a bóle wot brjoha. Chyzyske najfférje jim swoje płowarske kumschty pokazać. Nadobo pak so dowanje k finskemu brjohej wobroći a dźěleschе wodu je zhłuhnymaj rukomaj. Jeje dźěło by Rademacherej a Vierkötterej wschu cźeśą cźiniło. Na finskim brjohy wuleše kaž tajka venus z wody. Tu staji so huydom pod schkit finskeje straże, kotraž ju njemaka wobdźiwaše. Ju wosa huydom sajachu a j wojerskim mantlom sdrasćichu. Dalsche pschepytanje wupokasa, so 17 lětna rjanka bě psched 6 lětami swojeho nana, ruskeho offiźera, shubiła. Sowjetzy ludźo běchu jeho satsćelili. Wot teho cźasa mějesche wotpohlad, ruśku pódu wopuschćiłz. Ale wschě pospyty k cźekнjenju so njeporadźichu. Wone pschińjeschechu ji wjazy rasow khłódu, niż pak swobodu. Jeje žadosć běsche Paris, zyl wschěch ruskich cźekanzow, a chyzyske so tam jako rejowarka wudospołnicź. A někto pschińdźe ji na myźle, w kupanšim wobleku pschez mjesu cźekнyć. A tutón pospyt so ji nanajlepje poradźi. Tutu smuźitu holcźku, kotraž běsche jej wschěch wutrohy dobyła, po pschekhlschenju hnydom puschćechu. Rusa kolonija nahromadźi trěbne pjenjezy k puczowanju a djensa je njebojasna płowarka hižo w Parizu. Wo dalschi pschichod makeje smuźitze jónsteje njetrjeba jej nichtó starosće cźiniź. Tajka smuźitosć a njebojasnosć hižo prawy puć nantala.

* **Cźórlot w Hornjej Schlesinskej.** W Hindenburgu we Hornjej Schlesinskej je cźórlotowa epidemija jara pschibrała. Tuchwilu je tam na 300 khorych. W auguscze je 11, w septembru 9 wosobow wumrěło.

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ ma jutře pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. w towaršowni na Garbařskej hasy posledniu spěwnu pruhu za koncert w Deln. Hórcy (10. X.). Čestna winowatosć je, zo so wšitcy spěwarjo a spěwarki wobdźěla. Dirig. Předs.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we **8** hodź. zwučowanje. Načolnik.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, změje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof“ na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa čestna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Dubrawka. Serb. tow. „Jědleńka“ změje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu we wjesnem hosćencu. Ręčeć budże so dla skazanja běrnow atd. Přednošk je přilubjeny. Předs.

Pančicy. Žónske hłosy spěwaja tón tydźeń pjatk wječor we wosmich. Dirigent.

Pančicy. Jednota Sokoł změje swoju měsačnu zhromadźiznu z přileżnosću zwučowanja štwórtk, 7. okt., w Pančanskim hosćencu. Starosta.

Radwoŕ. „Serb. Ratarski Dorost“ změje přichodnu njedźelu, 10. X., hnydom po kemšach ważnu zhromadźiznu. Wšitkich towaršow wšěsće wočakuje Předsyda.

Radwoŕ. Jedn. „Sokoł“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu).

Serbski Sokolski Zwjazk. 1. nazymski zwučowański kursus wotměwa so přichodnu sobotu (9. X.) wječor a njedźelu w Komorowje pola Rakšec. Winowatosć wšěch načolnikow a městonačolnikow je, zo so na cyłem kursu połnje wobdźěla. — Štóž chce w Komorowje přez nóc wostać, njech to hnydom br. starosći Kruži w Komorowje zdźěli. Nadrobniši kursowy porjad z dobom Jednotam sćelemy. Kursowe wjednistwo.

Sokolske Jednoty, kotrež njewotedachu hišće požadany zapis narjadow, njech připósłany formular hnydom porjadnje wupjelnjeny wotpósćelu.

Jednaćel.

Sokolske Jednoty w Pančicach, Wotrowje a Khrósćicach změja štwórtk wječor ½8 hodź. w Pančanskim hosćencu zhromadne zwučowanje. Po tym je ważna zhromadźizna. Předs.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan antowcje pósty
z Nowosalca-Spremberga = Wopakeje = Budestec do Budyšina

Płaći wot 3. oktobra 1926.

1	3	5	7	9	11	13	Tarif km		2	4	6	8	10
								Železniske přizamknjenja					
		1000	400	847		847		ze Žitawy do	1241	431	1017		150
		1107	511	1003		1008		do Nowosalca-Spremb. z	1149	333	915		1238
		936		655		1039		z Drježdźan. Hł. dwór. do			1229		
		1149		915		1236		do Nowosalca-Spremb. z			1008		
		1245	600	1015		1245	0	z Nowosalca-Sprem.„Ratskell. do	1183	325	835		1230
		1247	602	1017		1247	1	z Nowosalca-Sprem., dwórn. do	1131	323	833		1228
		1251	606	1021		1251	1	* z Nowosalca-Spr., Pufec k. do	1126	318	828		1223
		1256	611	1026		1256	2	z * Wopakeje, Ht. Blick do	1122	314	824		1219
		100	615	1030		100	3	do Wopakeje, pósty z	1118	310	820		1215
		101	616					z Wopakeje, pósty do	1117	309	819		1214
700	800	101	616					* Wopakeje, Žn. wěnc.	1113	305	815		1210
706	806	107	622				5	* Wurbisa, hosćenca	1105	257	807		1202
710	810	111	626				7	* Wbohowa, hosćenca	1059	251	801		1156
717	817	118	633				9	* Jiłoc, Herb. Grych.	1054	246	756		1151
732	822	123	638				11	Budestec, Hajnkow.	1050	242	752	1122	1147
730	830	127	642		1130		13	* Hajnic, Weber. hosć.	1044	240	750	1120	1145
731	831	129	644		1132		13	* Rašowa, hosćenca .	1042	238	748	1118	1143
734	834	133	648		1136		14	* Bělšec, hosćenca . .	1041	234	744	1114	1139
736	836	136	651		1139		15	* Hornj. Kiny, „2 Lip.“	1037	232	742	1112	1137
738	838	139	654		1142		16	* Budyšin, Wjeleč. dr.	1033	226	736	1106	1131
743	843	145	700		1148		19	Budyšina, dwórn.	1030	224	734	1104	1129
746	846	147	702		1150		19	do Budyšina, Žitn. wiki z	—	220	730	1100	1125
—	—	151	706		1154		20						
903	903		707		126			z Budyšina do	1001	209	646	1053	1053
1105	1005		808		248			do Drježdźan, Hło. dw. z	841	1219	458	903	903
		210						z Budyšina do	928		706	1004	1004
		244						do Lubija z	907		646	928	928

Jenoż wjedne dny. — Jenoż wjedne dny. — Wot pódpołdnja hač do pólnocy. — Jenoż dźiwske dny. — Jenoż dźiwske dny. — Jenoż njedźele a swjate dny. — Jenoż njedźele a swjate dny. — Jenoż wjedne dny.

* Zastawa jenož po potrjebje. ‖ Dale jěć może so z wozom statneho autowoho zarjadnistwa. — Wobkhod podsteji pósće we Wopakej. — Železniske přizamknjenja bjez rukowanja. — Nócne časy wot 600 hodź. wječor hač 559 hodź. rano su z podsmórknjenjom mjeńšinowych ličbnikow woznamjenjene. — Dalše wukaża pósty a wjednicy wozow. — Wosebite jězby móża so na pósće we Wopakej skazać.

Tworykupowace tow. w Budyšinje
zap. tow. z wob. ruk.
Poskićamy swojim sobustawam sćěhowace twory po nizko wobličenych płaćiznach a jenož dobrych kajkosćow:
Njepřemokawe kabaty wot 10.50 hač do **16.50** hr.
jendźelske kožane kholowy, čorne a brune **8.50** hr.
džělunske kholowy z cwjernow. tkaninow **6.25** hr.
Breeches kholowy wot 7.75 hač do **14.—** hr.
kholowy z wołmjan. tkanin. z jas. smuh. **12.50** hr.
Wulki wubjerk džěłanskich bluzow a kholowow módrych a čornych tkaninu za wobleki a ulstry jara tunjo.
Předstejićerstwo.

Běrny
wuběrane a njewuběrane podawa tunjo
Richard Jacob w Budyšinje
wulkowikowarnja z běrnami.
na Drjewowych wikach 17. Telefon 2137.

Zawěsćenske tow., kotrež k najwjetšemu němskemu koncernej słuša, pyta w Serbach
hłownych zastupjerjow a podzastupjerjow
za wěstu mzdu, zapłać. wudawkow a na proviziju.
Poskićenja pod „C 92“ na wud. „Serb. Nowin“.

Zymske klobuki
přeprasuju a barbju, somoćano a žiźane klobuki předźěłam. Poručam dźěłbu krasnych
klobukow za překhódny čas
wot 5,— hriwnow sem.
Johanna Heidig w Budyšinje,
na Kěžorskej drózy 22, III. Zane klamy.

Lěhańske stoły
16.—, 17.50, 20.—, 25.—, 28.—, 35.—, 40.—, 47.50 hr.
Kurt Martin Richter w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 7. Telefon 2741.

R. Hoppstock, barbjerńja
w Budyšinje, Hauensteinergasse
barbi a čisći
mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu
a wšo štož do toho słuša.

Trjebane a nowe
meble

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 4[I]
Podźelnje płaćić dowolam.

Wupředawanje dla přeměsćenja
Cigary a tobaki po znižených płaćiznach
(hač do **20%** **rabata**)
Karl Neumanowi herbojo
w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy
pódla Liščeje jamy.

Wobuće wšěch družin
poruča dobre a tunjo
Richard Völkel
wobućowa předawarnja **na Horje.**

Jězdne koła też z rukowanjom jara tunjo **Max Seifert** w Budyšinje na Kamjeńt. hasy 29

Gardiny jara tunjo!
Tkaniny za witraže, metr 50 pj. kromki, canki, přikrywy, ložowe šaty najwjetši wubjerk
J. Erler w Budyšinje
na Zwokownej Lawskej hasy 10.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wupolrjedź.

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble a polstrowane twory.
Sym Serb.

Ložowe *damasty běłe-* smuh. počehnjenja wulki wubjerk jara tunjo **K. Erler** na Žitnych wikach 11.

Bildowe šaty, ložowe počehnjenja, wupjerki, čapte spódnje šaty, nohawcy, rukajcy pola **W. Köhlerowy w Budyšinje** na Hłownym torhošću 9.

Pjerjo
kupuje W. Köhler w Budyšinje na Hłownym torhošću čo. 9.

Syiny plahowanski **kundroz** je na předaj we Worklecach čo. 35.

Přiloha k číslu 234

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 7. oktobra 1926

Nakhwilna wustawa Budyšskeho cyrkwinskeho wokrjesa.

My žadamy sebi serbskeho superintendenta.

S 1. oktobrom t. l. je nowa zyrkwina wustawa sa evangelisku zyrkej w Sakksej do mozu stupika. Budyšskše wokrjesne hejtmanstwo wjazy konsistorialna wyschnosej njeje a nima tohodla w zyrkwinskich wězach niczo wjazy roskasowacz. Zyrkej je so wot stata dźelila a je nětko zyle njewotwisna wot njeho a steji na zamknymaj nohomaj. Wokrješ Budyšskeho wokrjesneho hejtmanstwa dźeli so do 4 zyrkwinskich wokrjesow, kiž su nimale te same, kaž wokrješ hamtskeho hejtmanstwa. Na czole tohodla tajkeho zyrkwinskeho wokrjesa steji superintendent. Hamtske sydła superintendentow su Budyschin, Kamjenc, Lubij a Zitawa. Kaž je znate, **městno Budyšskeho superintendenta hischcze wobsadzene njeje.** Budyšskši zyrkwinši wokrješ sarjaduje nakhwilnje dotalny rada pschi wokrjesnym hejtmanstwje, nam Sěrbam derje znaty tajny zyrkwinši rada Rosenkranz. Tež Zitawske superintendentowe městno hischcze wobsadzene njeje. Sa Kamjenški zyrkwinši wokrješ su fararja dr. Schrödera se Lipska sa superintendentu pomjenowali, sa Lubijši wokrješ pomjenowachu tamnischeho primariusa Franku.

Sa jenoliwe zyrkwinske wokrjesy su so **zyrkwinske wokrjesne swjasi wutworile.** Budyšschi wokrjesny zyrkwinši swjasi je sydł na wokrjesnym zyrkwinskim sjedźe w Budyschinje 22. februara t. l. nakhwilnu wustawu dał, kotraž je § 1. oktobrom do mozu stupika. Prěni § wustawy wusdźěwnje, so je zyrkwinši wokrjesny swjask towarstwo sjawneho prawa. Ma swoje sydło w Budyschinje a jeho saměr je, so by krajnozyrkwinske nadawki dopjelnił, kotrež pisches mozy a mjesy jenotlinych wosadow du a kotrež krajna zyrkej jako tajke njepschewosmje. W 2. § so nadawki nadrobnisce wupisuja. Wokrjesny zyrkwinši swjask cźini abo podpjera naprawy evangelisazije, mišionstwo mjes ludom, k wotwobroczenju njepschećelstwa pschećiwo zyrkwi, stara so za zyrkwinske nowinarstwo, za zyrkwinske skutki luboscze, za zyrkwinske wothładanje młodźiny, sa stawy zyrkwje mjes ludźimi hinaschich wusnaczow, sa sozialne dźěło w zyrkwi atd.

Wokrjesnemu zyrkwinskemu swjaskej podsteji wokrjesny zyrkwinši šejm a wokrjesny zyrkwinski wubjerk. Wokrjesny zyrkwinši šejm sestaja so z duchownych a swětnych zapósłanzow z wosadow. Kóžda wosada póscele jeneho duchownoho a jeneho swětneho zapósłanca. Wosady, kiž maju wjazy hacź 2000, 4000, 8000 a 16 000 duschow, póscelu nimo teho hischcze 1, 2, 3 abo 4 zapósłanzow. Zapósłanzow wustwoli wosadne zastupjerstwo, abo hdyž žane njeje, zyrkwine pschedstejizerstwo. Zastojnstwo zapósłanca traje 6 lět. Wokrjesny zyrkwinši šejm ma so tak husto zwołacź, hacź je nusne, z najmjenšicha pak jónu sa lěto. Jednanja su sjawne, tola su tež tajkne jednanja dowolene. Wokrjesny zyrkwinši šejm wobsahuje wo praschenjach wustawy, wo hospodarskim planu, wo lětnych sličźowankach, wo trěbnych pjenjezach a dalschich należnoscach, kiž jemu wustawa pschikpasuje. Wokrjesny zyrkwinši šejm ma tež prawo a pschihłuschnosć, wo zyrkwinskich wobstejnoscach zyrkwinskeho wokrjesa a wo wobzjelu ważnych zyrkwinskich należnoscach sjawnje a zwobsodnje jednacź, a dyrbi pschecźa a namjetu krajnemu konsistorstwu abo synodze pschedpołožeź.

Wokrjesny zyrkwinši wubjerk wobsteji nimo pschedsydły se 4 duchownych a 4 swětnych zobudławow. Tuttych wokrjesny zyrkwinši šejm na 3 lěta wuswoli. Wubjerk sedźe so po potrjebje, porjadnje kóžde schtwórcźeła. Jeho posedźenja njejsu sjawne. Wubjerk sastupuje wokrjesny zwjask pschecźiwo wosadam a pschecźiwo zwonkownym wosobam. Won sarjaduje lětnje wokrjesny zwjask a jeho samostejne rozsudźuje we nałožowanju hospodarskich prědkow, pschihotuje a trankonja wobsamknjenja wokrjesneho zyrkwinskeho šejma atd.

Pschedsydu wokrjesneho zyrkwinskeho šejma a wokrjesneho zyrkwinskeho wubjerka je superintendent. Pschedsydu ma prawo k hłosowanju, njeliči pak jako zapósłanc swojeje wosady. Sapósłanzy wokrjesneho zyrkwinskeho šejma a zobudławy wokrjesneho zyrkwinskeho wubjerka dostanu jeju sarunanu. Zyrkwinske sarjadnistwo je z wjetschego dźela po pschikładze žiwětnych wyschnoscow zrjadowane a pschedstoja wětše samosarjadnistwo.

Do noweho Budyšskeho zyrkwinskeho wokrjesa słuschcza sedźewowaze wosady: Budyšschi Pětrowska a Budyschska Michalska wosada, Bart, Biskopicy, Budestecy, Budyschink, Frankenthal, Hodźij, Hrodźišcźo, Huczina, Husta, Khrósstawa, Khwaczicy, Kumwald, Korsym, Klusch, Lupoj, Malescheco, Minakat, Njeswacźidło, Porschizy, Pókskowy, Rakecy, Schérachow, Ssmilnej, Sohland, Wjednarjecy, Wjelecźin, Wjasonza, Wokranecy, Horni Wujesd, Wulke Trjebjenjo a Wulka Hartawa.

To je wscho w hromadźe 33 wosadow, mjes nimi je wjetschi połoja mózemy rjez, nimale cźisce serbska. Dha drje mamy my Sserbja potajkim bohate prawo, so zebi superintendentu zadamy, kiž naschu ludu maczernu rěcź rěcźi, a kotrehož mózemy w swojej maczernej rěcźi słyschecź. Je tola zyle naturjse, so cźłowjekej, kiž z nami we naschej rěcźi rěcźi, wjazy dowěrjenja spoczinmy, hacź tajkemu, kiž so na naš wobroczi w rěcźi, kotraž nieje naschа a je nam — chzemy zyle sprawni być — zusa. Boże słowo, kiž so k nam w nemskej rěcźi pschidźowieda, na naš tón sacźischcź njeczini, kaž hdyž so nam w maczernej rěcźi predźe. Haj w tej rěcźi, w kotrejž smy na pacźerjach wukmyli wěrnosć evangelija, w kotrejž pschi wobnowjenju schćenjesnišeho sluba swoje „Haj“ prajili, w tej rěcźi, we kotrejž Bohu spěwamy a so k njemu modlimy, chzemy tež kžiwcźerz nowehо superintendentu.

Nětko je hischcze cźas, so swoje žadanje krajnemu konsistorstwu pschednjesemy, dyrbimy pak khwalacź, hewak budże pschepoźdże. Sserbšjy evangelšjy khcešcźanjo, wotcźuje, kedźbujcźe, schto so z wami stawa! My žadamy sebi rasnje, so by krajne konsistorstwo na nasche pschecza dźiwało. Smy tež pokhodnohne stawy evangelskeje zyrkwje a płacźimy naschе dawki zwěrnischo hacź nětkrutkuliž Njeżerš!

Wocźakujemy pak wot zyrkwinseje wyschnoscje, so smeje zama telko dopóznacza a nam da, schtož je prawe. Žadamy zebi jenoż naschе dobre prawo, hewak niczo.

Sserbska prědarska konferenza dyrbjała tu hnydom zapschihmycź a zyrkwinske pschedstejicźerstwa dyrbjałe pod jeje wjednistwom žadanja Sserbow zyrkwinskej wyschnoscji w Drjezdźanach pschepodacź.

Njedyrbjała-li pak zyrkwinska wyschnosć na tole žadanje Sserbow dźiwacź, dha dyrbimy wěricź, so je wona njeda z schcźešcźijanskimi ale ze wschonémskimi pschicźinami we swojich rosšudach wodźiecź.

Přilopk.

* **Syn swojeho nana sabił.** Njesbožowne swójbne žiwjenje bě z pschicźinu zakosmeho podawka, kotryž so wczera wjecor na Marijanskej dróhy w Barlinje sta. 48-létny tamkat Müller wrócźi so wokoło 10. hodź. pjany do swojeho bydlenja, a sapocza hnydom so ze swojej žonu wurěcźowacź. Jako dźěsche wopity psched wocźimi swojich dźěcźi swoju žonu nabicź, wustocźi 22 létny syn Alfons z koža, so by nana smérował. Tola, tutón bě tak rosmjendrjeny, so dźěsche petrolejowu lampu hrabnywschi, ju do syna cźišnycź. Ssyn hrabny na to kuchinsku żeleru a dyri z njej nana wjazy krócź na hłowu, doniž skónczuje bjes wědomja k semi njepadny. Macź a tamne dźěcźi sawołachu policiju, kotraž cźežko ranjeneho do thorownje bowjeze, hdyž bórzy na sćežkowach ranjenja wumrě. Ssyna kriminalna policija saja. Sajaty wobkrucźa, so je jenoż we woboranju jednał.

* **Piwo na jabłuka a kruschwy.** 14 létny hólcźej je Vogelsberga bě pschi schcźipanju žadu thětro kruschowoo a jabłukow fjedł. We korcźmje bě potom schćežu piwa na to wupił. Bórzy po tym počza jeho w žiwocze boleć. Na druhe ranje bě hólcźej hižo mortwy.

* **Pscheradna blescha.** Na zyle spodźiwne waschnje je jena mloda mandźelska w jednym mětacźu we wjecźornej Němskej swoju njeżwěru wusnawa. Mlodaj mandźelskaj běschtaj na puczowanju. Tu tjmaj jena zyganka pschichod wěschcźešerske. Słónczinje pschepoda jimaj maku sasliglowanu bleschku z cźistej wodu prajicy: „Tak dołho, doniž budże woda w bleschcy cźista, budże tež waju mandźelska zwěra njekhabkaza. Je-li pak budże woda w bleschcy samucźena, dha je ś tym dopokasane, so pola jeneho z mandźelskeju wschitko wjazy w rjedźe njeje.“ Mjes tym so někotre kita minychu. Jónu bě jeho mandźelska nětdźe wotpuczowała. Món pak zebi swojich pschecźelow k wjeselowej sabawje bě pscheprožnył. Pschi schkleńcy wina nětko swojim pschecźelam zyku wež wo wěschcźešerskej bleschcy wupowěda. Hnydom wodu se bleschki wuhlachu a cźerwjenik do njeje nalachu. Bleschku na pišanstim blidźe stejo wostajichu, doniž so wona ś puczowanja njewrócźi. Jako so tuta domoj wrócźi, njemějesche woprawdźe wjazy cźiste swědomjo a sbłdny, jako bleschku wuhlada. Njemějesche nicžo nusniscze, hacź cźerwjenik wulecź a sasco cźistu wodu do bleschki nalecź. Jejny mandźelski ju pschi tym kepi. Wona so nimo měry sacźerwjeni a so jomu płacźo wscheho wusna. Tak so zygnanzyne wěschcźenje tola dopjelni.

* **Schto cźłowjek w padazej płachcze (Fallschirm) sacźuwa.** Hacźrunjeź so pschi wotskocźenju z lětadłom se pomozu padazeje płachty hischcześe zasto njesbožа stawaju, rosschěrja so wužiwanje padazeje płachty pschi lětadłowych njesbožach pschejo bóle a bóle. Sacźucza, kotreź pschi tajkim padanju cźłowjeka jimaju, wopišuje jara derje jendźelski wojerski lětaŕ takle: „Jenicźay njepschiomne tu prěnje 150 stolpow, a to tohodla, dokelź so płachta hakle potom wotewri, hdyž je padazy 150 stolpow w powětrje pschelecźał. To najpodźiwnische pak je to, so žedi cźłowjek hižo po prěnich 50 stolpach myśli, so je hižo 150 stolnow dele padnył, tak so jeho někto žmjertny strach pschimnje, so so płachta z zyła wjazy njewocźini a so je słubjeny. Sa khwilku pak póznije powjas, kotryż ma padazy wokoło pasa zschicźkinjeny, so spinacź, a někto teź hłuboko wodnchnjeso syśnaje, so je pod schkitom padazeje płachty. Wot někta masch nimo měry rjane sacźucze. Njeje to z zyła tak, jako by padał, ně sterje bóle tak, jako by semja pomałku k tebi horje stupała, cźim bóle so k njej bliźicź. A pschi tym dawa cźi bołoczewjenа płachta nad hłowu pokoiaze sacźucze dospołneho wukhowanja. Potom so cźi nadobo sda, jako by z wulkej spěchonosću psches powětr lecźał, stónczuje, jako by so ponurik, a hižo steji sch na twjerdej semi.“

* Hdyž jelenje ryczа. S Kohlfurta so pisa: Wosrjedź septembra hacź do oktobra je za hajnikow a pschecźelow pschirody pschischol cźas, puczowacź won do rjaneje hole. Jelenina ryje a rohiznaty jelen ryczi. Chcemy-li naschich łužanskich jelenjow ryczecź słyschecź, krocźmy połdze popołdnju po mójnoscźi na cźichim khłódnym dnju won do lěsa. Cźim khłódnischa je nóz, cźim žiwischa je jelenina. Je-li mamy sboże, mózemy hižo mjes 5. a 6. hodźinu popołdnju prěnjeho jelenja słyschecź. Swjetscha su to Kliczdorfske, kotreź prěni jawotaju do haja psches cźichu schćeroku holu. Daloka pschestrěć wulkeho lěsora, kotryż sa nami leži, da hłosjez tak prawje wuklinczecź. Kaž electrifowani postrózimy so pschi prěnim sarucźu a někto sapocźnje po pomału, ś pschibéracej cźmu, jake spodźiwny konzert. Klicźdorfzy start bólowniczy wotmkowjeja zebi, Kohlfurtske a Mühlbockske jelenje sapschimnu tohorunja a tak stejimy słónczinje wosrjedźa, a mózemy na hłubokosći hłoka spósnacź, hacź je to žiwny jelen, kiž tam daloko ruje abo jenoż taiki trawczik. Cźłowjek njewukanje, tutemu konzertej pschipossłuchacź. A swěrzi nimo hischcze mětacź, potom je sacźischcź cźim rjeńschi, tola jasne hwězdne njebjo teź bożaha. Cźrjobny dźiwich kacźkow, kotreź zebi lecźa jěsej pytacź, pschinjeju wotmuknjenje, a ruby, kotreź z jěsora do powětra poskakuja, wudospołnja jajmawy wobras.

* **Polizajski strażnischtr jako wjednik rubježnikow.** Khrobłe rubjenstwo sta so sandźene dny na jenej banzy we Warschawje. Do jeneje banki sastupichu ichtyrjo rubježnizy z nabitymi pistolami, hrokachu sastojnikam, so jich na mětnje satkła, ze-li jim wjetschi dźěł pjenjez z pschichowostaja. Jich nawjedowasche bywschi polizajny strażnischtr Jarowski. Woni na 8 000 dollarow rubichu. Na to spěchnje cźekanychu. Jeneho z nich dożahnychu a jako ablolventu gymnasija swěcźichu. Druhe pschi cźekanju satkłichu. Jarowski pak je cźeknył, dokelź

Nalarstwo w južnem dźele Lěhnicanskeho wokrjesa.

Zitne žně su za ratarja sawisce dny dźěła a próza. Tež nětko steji wot sajnjeho ranja hacź do późnjeho wjeczora na polu a khowa běrny, rěpu, kał, mordwej, pětrichilku a wobdźěła z nowa rolu sa najmjnše żywy. A tak njeje w nasymje sa njeho ani wotpocźinka.

Wotawa je do cźista domoj. Poslednje dny pózninja za polékowachu tutomu dźěłu. Schtož tmanosć wotawy nastupa, może ratař zara spokojom bycź, tež w mnohosći. Běrny so wschudże sběranja, z dźěła su hižo dosběrane. Dla żuchoty a mnoheje zjanki a njerodźe dźěsche sběranje pomału dopředka. Po deschcźiku dźěłasche so lěpje. Dźiwajo na pódu, leżownoscze role a druźiny běrnow su wušpěchi wschelake. Nowe druźiny su tež létsa lěpje dawake. Dobytk je jara spokojazy. Tola powschitkownje może so jenoż we brěnich žnjach rěcźecź. To wěso njewusamknje, so we wschelakich kónczinach so běrny jara derje poradźiłe njejsu. Schtož je na běrnach trěbne, to je wokrješ derje napołdźił. Kał jara derje steji. We tom swědcza płacźiny a wschědne dowožowanje do městow. Rěpa, wosebje k pizowanju, je so wschudże derje radźiła. Niz kał zokorowa rěpa. Jeje jne su wschelakoro wupadłe. Někotrynžkuli ratař liczi je 180 hacź 200 zentnarjemi na jutro, druzy sasco jenoż je 100 hacź 120 zentnarjemi. Rosdźěłe swišuja z wulkeho dźěła z mokrotu role a z rosschěrjenjom rěpjazeje muchi.

Deschcźik pozlednich dnjow wołóżuje wo wjele wobdźěłanje role. Na pola je so lětsa wjele wapna namjetało. Póda je dla lětsucheho deschcża kaž zatkana. Selene hnojenje je so derje wuwiło. Nowa włóżnosć polétsuje róstej najsmtkich żywow, kotreż wschudże derje zesthadźachu a rjenje steja. A na młodnych, selenych żywach zwjeseluje so wócźko a wutroba.

Lěhnicanske cybłowe žně.

Niż jenoż sa górki je Lěhnicźanska wokolina z wažnosću, ale też za zyblu. Hischcze psched 30 létami jahachu zyblowe pola hacź k měschcźanskim wrotam. Telsdom stoseche płahowanje zyble na zwojim wjerschchu. Pschecźo bóle rozschěrja so wuzwyżowanje do wokolnych wsow a dźenża hacź do južnohonych wokrjesow. Tak je tež płahowanje zyblow khětro wrócźo schło. Dźenża je bohużel tak daloko, so samo Lěhnicźanske seleniuske wulkopschedawarnje wjetsche sdanki z Calbe nad Lobjom, Magdeburka a z Wuheicźeje, je złownoho zyblowoho kraja w Europje, dostawaju. Lětsiche zyblowe žně su daloko nize pscherěźa. Jenoż wuwpsaczuje su je derje radźite. Žně wucźinja na jutro 50—70 zentnarjow na jutro (nimale górz), hewak 120 zentnarjow. We najwaznischim cźasu cźerpjeche zyblа pod pjanku a njerodźu, zjwła hdyż mokre wjedro jeju rosczenje spěchowaschе. Schtož njeje w tym cźasu swoje pola wot pjanki cźistcźił, może lětsa z schpatnym znjemi liczecź. W nałeżku su stor-jesche, so zybła hubjenje sthadźesche. Hkowna wina tczesche drje w kajsoczi symnjenja, tiž so derje dosez khowało njeje. Powschitkownje pak su płahowarjo z lětuschimi znjemi hischcze spokojom. Njane dny do znjow a po nich su stajnje hubje witane. Zybła lěpje wuschnje. Pisches to so wona thmanischo wuleźi a so strucźi. Dla swojeje wónje a krutosce so hischcze dźenżnischi dźeń jara za Lěhnicźanskej zyblu prajeschеja a to wosebje za bkej. Je to wotnoha snaseje Zitawskeje hobrikeje zyble. Pisches płahowanje wschelakich druźin je so bóle a bóle słubiła. So njeby płahowanje zyble w Lěhnicźanskim wokrjesu, kiž so jara derje k tomu hodźi, dale spadowało, by dźakowny nadawk tamnischich ratarjow byk. Dyrbjeli so na to sjojasacź. To by sdobom też pschedawanje górkow, kala a druheje seleniny spěchowało. Sómy dźeń z wulkeho dźěła w tym na Schlejsku a Błóta pokasani.

wesche w zwojej sastojnstej draschce a tak możesche żo derje krycź. Sa nim nimaju kšeda. Jako żo rubježnizy do banki bohužnu, běchu w njej 5 zuzych wožobow a dwaj sslojnikaj. Dale hischcze na 10 000 pólskich złotych kradnychu.

Listowanje.

W. K. Po naschim měnjenju njemóżesche, složuju żo na wupowědźenšći cłaš, żej nicżo zadacź, dokelż tajki wucżinjeny njeje a Wy też na postajenju tajkeho wobstat njesjesche. Jenoż potom, jeli żu Wam bjes winy Wasche papjery sadsierżowali a Wy psches to schkodowal, móżesche tajke żadanja stajecź. Tola Wam pschewopstajimy, żo pola pschistojneho hamtskeho żudnistwa dowoprascheć, jeli wożebity pschemyslowy żud tam njeje. Tam zhonicze bliżsche wo Waschich dżełowych pomérach a też wo żadanjach, jeli smjejesche prawo, tajke żej żadacź.

G. L. Mjenjo, so żo tu wo normalnje nahodnostnu żadanku jedna, dha je słota hriwnarska hódnosć 222,80 hr., nahódnosczenje po 25%, potajkim 55,70 sł. hr. Sadanicz mjesesche żo wot 1. 1. hacź 60. 6. 25 ſ 1,2%, wot 1. 7. 25 hacź 1. 1. 26 ſ 2,5%, wot 1. 1. 26 letnje ſ 3%.

Njesboże. Natarske powołanke sjednoczeństwo (Landwirtschaftliche Berufsgenossenschaft) Waż pohrjebacź njeda. **Pohrjeb płaczi jenoż tehdom, jeli je njesboże hnydom zmjercź sawinowało.** Jeli pschi Waschej zmjerczi zanych žredkow k pohrjebej njeje, dha żo wón na thólty sastarazejerskeho swjasta (Fürsorgeverband) stanje.

R. F. Hódź je Wascha żona skasała, dha je też sa skasanku samolwita. Tuż żej njemóże wot Waż saptaczenje żadacź, dokelż njesesche ani skasał, ani dowolnosć k tomu Waschej żonje dał. Dyrbjała Waż tamna firma wobkorzicź, dha żej hnydom prawisnika wsmnicze k sastupowanju Waschich prawow.

A. H. Konkurs potrjechi jeno Wasche samóżenje, wožebje te we wobthódże, wo zonine żo pschi tom njejedna, dokelż njeje na nim wobdźelena a tuż na żane waschnje sa wobthódny dołh njerukuje, jeli njeje żo wożebicze sa to ertnje abo pisomnje zarucźila.

W. Z. Dokelż njeje ani wo danj ani wo wrócźoplaczenju nicżo prajene było, może żo pożczonka jako k woli data wobkładowacź. So móhli żej skónczneho rozsuda cźinicź, bychmy blischsze wo wobstejnosczach shonicź dyrbjeli, na kajke waschnje je k pożczonzy dóschło, wożebje wo tom, na kotrej stronje je wjerschi sajimi sa nju hył. Dokelż stotohriwnarska hódnosć na 750 hriwnow wuczini a jako dowolnu pożczonku žnadź psches dobru polozju nahódnosczenu dóstacź móżesche, dha je najlepje, so żo tohodla ſ jenym prawisnikom dorczicze.

P. H. Pożczonka ma w pschedležazym padże po naschim měnjenju po § 63, wotnoschka 1, nahódn. sakonja jako samożna najwyschsche ſ 25%, potajkim ſ 550 sł. hr., nahódnosczicz. Wo dani a wróczoplaczenju wuprajі żo na pśenim nésstnje dołżny list. Sšudnistwo ma prawo, wróczoplaczenje wólnje postajicź a też nizschu dań pschepisacź hacź je wucżinjena. Tuto sastacze njeżmě psches 1. januar 1932 tracź a dań niż nizschu hacź je w nahódnostnym sakonju pschedpisane.

R. W. Wěso smjeze Wasche żydlischcżo pschepokojicź a pola notweje gmejny namjet na bjesdźěknu podpjeru stajicź. Jeli pak njejesche we Waschim dotalnym żydlischcżu bjesdźěknje podpjery dóstał, njemóżesche ſ tym liczicź, so ſ pschemênjenjom żydlischcża ju nětko dóstanjesche.

S. T. Jónkrócżne wukonjenje pschemyslta Waż sakasuje njenusuje, je pola wyschnosche wojjewicź. Jenoż macze, tak dalako hacź je nam znate, wobwrótny bank (Umsatzsteuer) za Waschu dźakowosć pola sinanznego hamta wotedacź. Chzesche pak Wasch sbytny cźaż wuzicź a dalsche nadawki wukonjecź, dha by to wěso pschemyslowe dźěło było a potom dyrbjeli je pschipowědźicź.

H. M. Tajka wumjenjarska kaša (Pensionskasse), każ wy měnicze, nam znata njeje. So bychesche wjetschego wumjenika (pensije) dóstał, by jenoż możno było, hdyż swoje žiwjenje jawěsczicze a sebi zawěsczensku sumu pschi wěsej starobje (znadź 55 abo 60 lět) wuplaczicź dacze, abo tehdom, hdyż żej wotmyslicze, na wumjenk hicź.

Swójbne powěsće.

Swěrowanaj: Klimant Schołta w Drježdźanach je Elsu swud. Pětschynej rodź. Pilzej w Khrósće.

Semrěłoj: Korla Biedrich Weber we Wjasowy, 83 lět. — Erna Neumannez w Sskomjenju pola Hródka, 20 lět.

Směški.

** **Rospjerschena pokakneza.** „Czehodla Móras tak żałosczuje?" — „Wěsche mi do wanje skočił a hdyż jeho wucżahnych, żym jeho wuzimała."

** **Tón we.** Macź dże ſ tšiletnym Korlu a schtyrilětnym Alfonsom pschi rěży. Psched mostom trubi parnik. „Macźi, czehodla parnik trubi?" praschesche żo Alfons. A na to Korla: „Rjebudź tola tak hłupy, Alfonso, ryby dyrbja ſ pucża hicź, hewak je pschejedźe."

** **Wumožeł żo pyta.** Malej Hańji dźerži żo žłyschak k muschemaj, so by hłóż żiwjeho nana žłyschecź mohła. Nadobo pożina hórzy płakacź. „Schto dha je nan prajił, so tak żałożnje płaczeschi?" praschesche żo macź. — „Riejo", naspomni dźěcżo, „ale kak móżemy nana sabo ſ teje dźěry wucżahnyczź?"

** **Wupomoz.** „Nano", prajesche maly hólczeż w kino, „mi je tak cżopło. Kup mi tola schkleńzu limonady." — „Nè", snapschcżiwi sklupy nan, „dočakaj hacź do pschestawki. Potom cźi nětchto wo scherjenjach powědam, so cźi symnje po thribjecze poběhnje."

** **Pschistojny nawoženja.** „By żnadź je cżuża ſ jenowócżnym mužom woženjeć, mój lubuschko?" — „Nè, cżehodla?" — „Potom cżu wokomik mój pschedsedźacznik njesch."

** **Njetwě, schto by ſ njej rěkał.** „Knjes (wjecżor): „Dźensa dye je sczeżka deschcżik pórídże. Dowolicze żnadź, cżesczena knjeżnicźka, so nawk pschedeschcźnik njeżu?"

** **Poślednje pschecże.** „S wami jara hubjenje steji", prajesche letak, „dhajesche żnadź hischcże ſ nětkim rěczeć?" — „Haj", schepta sche na żmjercź thory. „S kim dha?" — „Proschu, ſ jenym druhim lékarjom."

** **Pschimér.** „Wyšłach żej, so ſ Mlynkowej njerěczesch?" wopraschа żo Schołcźina Pěczynu. „To ja też njeczinju", mênjesche wona, „żym żo jeno wopraschałа, schto je Czemjerka wo nmi prajila."

** **Też powolanje.** „Wot cżeho sche po prawom żiwy?" — „Ach, pisam." — „Tak, tak — dha sche wěsche żurnalista?" — „Nè, to sche nie wopak rosumił; pisam bóle mechanišny." — „Dha sche wěsche sajtosnik?" — „Nè wschak, pisam listy . . . na swojeju starscheju . . . so bychtaj mi pjenjezy pschipósłałoj."

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 7. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,193	100 pólsk. markow	46,50
Jandźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	12,06

Efekty.

Berlinska bursa bě wczera sabo wožebje žiwa. Kurzy efektow bijachu horje. Sšnadnischi bě wobrot w dołżnych listzinach. Tych kurzy bu malo pschemênjowachu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki howjachu wczera bóle skótnemu žiłej. Nalétni jeczmjeń doby 10—25 np., nasymny 5 np., kohornja wowsa 5 np. po zentnarju drožšcho kupowachu. Pschenza pschi dotalnych płaczinach sawosta. Rožka bě wo 5 np. drožscha. Wczera płaczeschе zentnaŕ

w Berlinje:

pschenzy 12,95—13,60 hr., rožli 10,65 hr.
hacź 10,90 hr., nalétnjeho jeczmjenja hr. 10,50—12,50 hr., nasymneho 9—9,20 hr., wowsa 8,90—9,75 sł. hr.,

w termijowym wikowanju

za oktober: pschenzy 14 hr., rožli 11,57½ hacź 11,60 hr.,
za dezember: pschenzy 14,10 hr., rožli pak 11,70—11,72½ hr.,
za měrz: pschenzy 14,37½ hr., rožli pak 12,02½ hr.,
za meju: pschenzy 14,45 hr., rožli 12,30 hriwnow.

Sswinjaze wiki wczera rjedu w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Bichu nali běchu 380 běhakow a 822 proßatow. Te płaczachu:

proßata:

brěnź	17—22 hr.
wulke	22—28 hr.

běhaki:

małe	30—50 hr.
brěnje	50—75 hr.
wulke	77—88 hr.

Wiki pomałku dźěchu. Płaczišny njerad pschišłowachu.

Někotre płaczišny Drježdźanskich wikow (Markthallen).

Huby 1,30—1,50 hr., kaczki 1,40—1,60 hr. kury 1,30—1,70 hr., młode 1,60—2 hr., holbje 0.50 hacź 1,30 hr., karpy 1,60 hr., hliny 2,50 hr. a raki 10 pf. hacź 1 hr., schczuki 1,20—1,30 hr., jabłuka 5—35 pf., kruschwy 5—20 pf., złowki 20—25 pf., bosanki 25—30 pf., brušnizy 60—70 pf., brěschki (Pfirsiche) 20—70 pf., rjadowe wino 0,40—1,20 hr., bérny 6—7 pf., zentnaŕ 4,50—6 hr., zjbła 10—15 pf., buny 30—40 pf., tomaty 20—30 pf., kalerby 10—12 pf., kwětkowty kał 15 hacź 80 pf., cźežwjeny 8—10 pf., bětły 5—6 pf., kolrabi 5—25 pf., trěn 80—100 pf., seleriy 70—80 pf., ja kórli 40—50 pf., cźežwjena rěpa 15 pf., šipały kał 10 hacź 25 pf., młokańska butra 2—2,30 hr., kurjatka 30 hacź 35 pjenjezkow, burša butra płaczeschе 1,90—2,40 hriwnow, bobre mloko 31 pf., twaroh 28—35 pf., jeja 15—16 pf., muka wuczah 31—32 pf., najlepscha 32 hacź 35 pf.

Na pschedaŕ.

Proßata, rězbaŕ w Bělej, wudwor pola Kamjenza.
Krowa młoda ſuczelita w Lěsłej cźo. 22 pola Kamjenza.
Kóń, starschi, zhły, we Wolschinizy cźo. 9 pola Lubija.
Wos dźěcźazy w Hródku, Barschcźowska dróha 12 L.
Klawěr, Wöllner w Hodźiju.

Sšo pytaja:

Rěhnišk, Bayer w Bjiskopizach, Klóschtrska haša 7
Tkalzow, Korla Müller w Hródku, šukelnja.
Pachoł (Hausdiener), hoschcźenjaŕ dwórnischcźa w Bělej Wodźe.
Pohonch, Hennig w Pschiwcźizach.
Blidaŕši, Wach w Kulowje.

Drjewowa awkzija.

Na Jažnjeczeżanskim rewěrje pola Hródka w sastupach 6 a 11, sobotu 9. 10., dop. w 9 hodź.: 60 dołkich hromadow.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Pschenza a rožka měrnischej a sterje tuńschej. Jeczmjeń a wowsa każ wczera, tendenza jara cźicha.
Dop. ¾12 hodź.: Każ psched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg. płaczizny po złotej briwnje.

	6. 10	5. 10.		6. 10.	5. 10.
Pšeca	259-262	259-262	buny	30-22,00	20-22,00
rožka	213-218	212 217	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmjeń	210-250	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmjeń	180-184	178 -82	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowa	178-189	177-188	zeradella	18—20	—
kukurica	188-190	188-190	raps. wosušk.	14.60	14,50
pšeč. muka	36-38,00	36-38,00	lany wosušk.	19-19,20	19,10
rěana muka	30-32,00	30-32,00	poch. melasa	23,50	—
pó wotruby	10,00	10,60	bérnj. kruški	20-21,00	19-20,00
rěane „	10,50	10,80	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps	310	310	rěana słoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeěna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	30-34,00	32-36,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	jeěna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

6. oktobra 1926. Płaczizny po centn. a zl. hriwnach.
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 394.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět.	58—66
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	49—51
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	43—46
Mjenje picowane wšěch starobow	38—40

Byki 281.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	53—54
Polnomjasne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Spatne	41—43

Jałojcy a kruwy: 524.

Polnomjasne, młode kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	45—50
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	38—43
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1650.

Najlěpše wukormjene	90—100
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	72—85
Spatne	58—66

Wowcy: 4027.

Młódše a starše wukormjene	58—61
Starše wukormjene	48—53
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	40—45

Swinje: 9133.

Polnomjasne, wosebitych rasow a ich křižencow, hač do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	83—85
Mjasne	81—83
Špatne	78—80
Rancy a kundroxy	74—76

Hamtske wozjewjenja z Budyšina

Wojjewjenje.

Podpisane hamtske żudnistwo je na namjet Hany Pauliny Herbergowej rodź. Heinrichez we Warnowcźizach pola Wjelecźina cźo. 4 wojjewjetske jednanje dla za morweho wuprajenja 5. novembra 1867 w Czornych Nošłazach rodźeneho Arnoschta Emila Herberga, kiž naposlědk we Warnowcźizach pola Wjelecźina bydleschе, zapowcźało. Herberg je 30. junija 1925 ranu w 5 hodź. każ pschezo na zwoje dźěło do Dźěžnicźanskeho papjernika schoł, nieje pak tam pschischoł, ale je żo wot toho cźasa — wot njeho dotal żaneje powěsće dóschło njeje — shubił. Termija postaji żo na 23. haprleje 1927, dop. ½12 hodź. Namolwja żo tohodla 1. shubjeny, to by żo najpozdźischo w termiji samolwił, hewak żo ja morweho wuprajі, 2. kždyż, kiž może nětchto wo żiwjenju abo zmjerczi shubjeneho prajicź, so bu to najpozdźischo w terminji żudnistwu wojjewił.

W Budyšinje, 22. septembra 1926.

Hamtske żudnistwo.

Do wikowańskeho registra je żo dźenża sapisało:

1. Na lopjeno 786 firmu Hans Schleelein we Budyšinskich nastupajo: Towarstwo je żo rozpuschčiło a firma je schła.

2. Na lopjeno 789 firma Kurt Oliva we Hnaschcźach nastupajo: Prokura Elsy Olivowoje je schła. Firma je schła.

3. Na lopjeno 1014 firmu Köhler a Co., towarstwo ſ wob. ruč. w Budyšinskim nastupajo: Towarstwowe rězenje je żo po wobsamknjenju towarstwnikow 8. 9. 26 po notiariatnym protokolu je šamžneho dnja pschemênilo. Firma rěka nětk: Bratraj Frauenbergeraj, towarstwo ſ wob. ruč. Ewald Köhler a knihowy rewizor Schuchardt staj jako wobkhódnaj wjednikaj wustupiłoj. Towarstwo sastupowacź šmě kóždy wobkhódny wjednik šamostatnje.

W Budyšinje, 5. oktobra 1926.

Hamtske żudnistwo w Budyšinje.

Wobkhódny dohlad nad šamóżenjom 1. mějicźela wobkhoda Alfreda Zochera, 2. mějicźelki wobkhoda Marty Zocherowoje, jako mějicźelki knihařnje a pjerowego wobkhoda pod njesapisanej firmu M. E. A. Zocher w Budyšinskim na Kitnych wikach żo po prawomócznje wotsamknjenym nuczeńskim wurunanju zdehnje.

Hamtske żudnistwo w Budyšinskim, 5. 10. 26.

Nad šamóżenjom hoschcźenzarja Richarda Müllera we Budyšinskim, w hoschcźenju „Naturpark", bu 6. oktobra, pschipołdnju w 12 hodź. konkurs wotewrił. Pschekupz Gustav Christoph żo za konkursowego sarjadnika pomjenuje. Konkursowe żadanki dyrbja żo hacź do 3. novembra 1926 pola żudnistwa šamolwicź. K wobsamknjenju wo sdźerżenju nětcźišcheho abo wo wuswobolenju druheho sarjadnika każ też wo skasanju wěricźelskeho wubjerka a jeli nusne, wo wězach, kiž żu w § 132 konkursowego porjada wosnamenjene, żo na 3. novembra 1926, dop. w 11 hodź. a k pruhowanju pschisłuschnjenych żadankow na 24. novembra 1926, dop. w 11 hodź. psched podpisanym żudnistwom — w šali 141 — termija postaji.

Hamtske żudnistwo w Budyšinskim.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisto (Nr.) 235 — Budyšin — pjatk, 8. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde do. płaći 10 nł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniharničańja, nakładr. a w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2587.

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełanje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy z w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. z w

Přeměnjenje sakskeho wólbneho zakonja.

Sakski žejm je někotre přicheměnjenja za wólbny zakoń přihjak. Po demokratiskim namjecu žo hamtska wólbna zedla sawjedźe. Dale žo postaji, so žmě strona, kotraž we poslednim žejmje njeje zastupjerja mjeła, jenož jedyn wólbny namjet podaś. Pódła teho dyrbi najpodźiśicho 17 dnjow předed wólbnym dnjom 3000 hriwnow pola wodźerja krajneje wólby zapłaćiś, kotrež žo jej wróći, jeli so z najmjeńšcha jene žydło w žejmje dostanje.

Namjet němskeje ludoweje strony na dewolnosć sjednoczenja liśićinow žo se 47 přećiwo 42 hłosami zaćišnuł.

Sejmski zapósłanc Oskar Günther z demokratiskeje strony wustupił.

Demokratiski zapósłanc sakskeho žejma **Oskar Günther** z **Plawna** je přechadźidźiwu krajneho žejma zdźělił, so je z demokratiskeje žejmiskeje frakcije wustupił. Wotsejwjenje tejele zdźělenki je w žejmje wulke dźiwanje zbudźiło a je žo wjele rospominało. Kaž „Sakska republikanska korrespondenza“ pišo, je žo Günther wot demokratiskeje strony dźělił, dokelž je žo wona přichejara k nazionalliberalnej stronje přichilźiła. 65 létny Günther bě w demokratiskej žejmiskej frakciji z jeniczim sprawnym zakitarjom delokratiskeje **tradicije napřeczo Kaftnerej, Dehnje atd.**, kotśiž žu, kaž je znate, přeć pobłednim **wutworjenju** němskeho knježerstwa zara žiwje za **wobdźělenje němskonazionalnych** wósow z přichilźiwanskim demokratow wustupowali. Günther je demokratiskej stronje wot jeje założenja přichilźiwski a je w žejmje z jeje nameśtnym přechadźidu był.

Rozrunanje mjez Prusku a Hohenzollerami.

Mjes Hohenzollerami a mjes pruskim knježerstwom a wjednikami frakcijow pruskeho žejma je žo nowe rozrunanje wo wobdźelenstwje Hohenzollerow dojednało. Po nim žo hłowna linija prjedawšcheho kralowskeho doma wotrjekuje: hród Bellvue w Barlinje, Babelsbergskeho hroda pola Potsdama a hoitwinskeho hrodźiła w Königswusterhausenje pola Barlina a někotrych leżownosćow w Barlinje a swonka njeho. Dale žo prjedawšći kralowski dom kublow a leśow, nehdźe 90 000 jutrow wobšahowych, wotrjeknje. Albrechtska linija žo 20 000 jutrow kraja a leśa a Karlska linija 27 000 jutrow kraja a leśa wotrjeknje.

Po nowym namjecu přichwalonje hłownej liniji 250 000 jutrow kraja, do kotrychž je dotal zawadne Oelske knježerstwo, žydło nehdyšcheho kronprynca, zapřichijate. Pódlanska linija Kamjenz w Schlesiskej a Fiatow-Korjanku wobkhowa. Po prěnim wurunanju mjes Hohenzollerami a pruskim statom budźiśe Hohenzollernska hłowna linija 330 000 jutrow kraja a 30 miljonow hriwnow hotowych pjenjes dostała. Po nětkźišim rozrunanju bychu Hohenzollerjo **250 000 jutrow kraja** a jako wotschodźenje 15 miljonow hriwnow hotowych pjenjes dostali. Hród stareho khežora pod lipami žo Hohenzollerskemu domej z wumjenjenjom přechewostoji, so žo wón jako musej zjawnemu wobhladanju přichistupny cyni. Pódła teho je žebi pruski stat přechedkupne prawo na tónle hród swjeśiś.

Wurunanje je žo z wobeju stronow podpisało. Pruski žejm budźe jemu wěsće přichihłosowaś.

Severingowe wotsalne słowa.

Swjasł němskostatneje khorhoje je žrjedu wotkhadźaceho pruskeho smutskowneho ministra Severinga předed twarjenjom pruskeho statneho ministerstwa se žmołnizowym cźahom pocześeźił. Na powitaniu réź zjupineho wjednika Severing, kotrž bě hromadźe se wschitkimi ministrami na balkon wustupił, z réču, husto z přichiłożowanjom přechetorhnjenej, wotmołwił. Wón žo za cźeśeźowanje dźakowasche, kotrež niz jeho wosobje, ale wešy placźi, jenotnej, žiwobudnej, republikanskej Němskej. Cźłowjek, a byrnjej najchrobliśiši wojak był, wustanje, hdyž žo njewotnućni. Po wodźichnjenju žo wón zaso do Barlina wróći, a hdyž budźa jeho zadaś, tam wón budźe. Ale žamo, hdy by wěrno było, so žo wón do privatneho žiwjenja wróćo cźehnje, njeby přichi dźenżnischim skreženju němskej republiki z žana schkoda nastała.

Severing skónčnje praji, so je žo wón jako pruski minister hač dotal žobustawiwa přichi němskostatnej khorhoji wostajił, tola někto chże jako žobustaw němskostatnej khorhoji přichistupiśeć. Ludowa cźrjoda Severingej na končn jeho réče schmunjaje počeśeźowanja wopokasa.

Pruski sejm

žo schtwórtk se zaśěžbleńśim praśenjom zaběrasche. Němskonazionalny Boos zaśěžbleńśim towaršwom porokowasche, so dla žwojeho schpatneho wotkhodneho wjednjenja njejžu pschezo kredita hódni. Roskuskowanje wulkich kublow je w jenotliwych dźełach potom njerwunoschne. Tajku zaśěžbleńsku politiku němskonazionalni wotpokasuja. Zaśěžbleńska politika zaśěžbleńskich towaršwow je husto wotprawdźe powschitkownosći straschna.

Też demokrat **Meincke** praji, so pschi zaśěžbleńskich mějtnach njeje wschо dobre a rjane. Wobsebje maja žo zjawne rosprawy wotpokasaś, kotrež njeprawe liczby podawaju. Minister je žam rjekł, so je **położenje cźekńenskich zaśěžbleńskich zarа hubjene** a so dyrbja žo płaczśiny dohkadowaś. Ludźo dyrbja wjazy dwěli 100 hriwnow za zyle njebohatowu rolu zapłaćiś. Demokratoju pschede wschém žadaju, so žo kubła załožuja. Zara **wobkedźbowanja** hódne je, so cźeńenjeńšy zaśěžbleńskerjo žadaju, so bychu žo wubjerki wutworile, kotrež bychu **jich** hospodarśile położenje pruhowale. Tu mohło žo praschenje bjesbanitych pożeńonkow pruhowaś. W tymle zmyśle réčźnik namjet žwojeje frakcije pschipowědźi.

Kommunist **Moerike** praji, so kommunistoju założenje zaśěžbleńskich wotpokasuja, hdyž je j tym **wotmyślene**, so bychu wulkoeźwonoscźerjo mjenje hódne leżownosće wotbyli.

Schmelzer z zentrumskeje strony na to pokasuje, so ma žo też němski stat za cźeńenjeńšym postaraś. Zentrum ma k ratarskemu ministerstwu dowěrjenje, so prawu zaśěžbleńsku politiku powjedźe.

Stendel z němskeje ludoweje strony měni, so zaśěžbleńsko na žwojich žydlišćach njemóža eksistowaś. Stat dyrbi jim pschiběrk dawaś.

Sozialdemokrat **Peters** na to pokasuje, so dyrbi žo wschо stacś, so by žo hubjenstwu cźeńenjeńšow wotwombało. Prawiza dyrbja'a pak žo też za to postaraś, so by pruski finanzny minister też trébne pjenjezy za to dostał. Za zaśěžbleńske zamery dyrbjała žo miliarda hriwnow požcźeś.

Pschedloha za pschiswolenje 40 miljonow hriwnow za mjezyhredity k założenju rentiskich kublow žo w druhim a cźerźim cźitanju pschija.

Pschi rosprajenju rjada namjetow, bjesdźełoscź a jeje zamjesowanje naśtupazych, žo zozialdemokratajo hórschachu, so je žo dźeło w podkopkach „Sjednoczena Margaretha“ we Sulda zyle špekulatiwnych pschicźinow dla zastajiło. Podkopki žu 800 000 hriwnow dobytka wunjeśe. Njeběchu schane je zadźerjenje Stumiskeho konzerna. Porheinskowestfalski wuhlowy syndikat je jemu rad pomozny był.

Na končn pobjedźenja k wulkemu skandalej dóńdźe. Hdyž hdyž jedyn knježerśiwowy zastupjeŕ na kommunistiske naprašenje za podpjeranjom dźełonjemjerjow wotmołwjejo na to pokasa, so je pruske knježerstwo z němskostatnymi zakonjemi zwjazane, wulka hara nasta. Njemóc pschibywasche, hdyž žo **němskonazionalny** zapósłanc Wiedemann, kotryž **tak mjenowanym** žołtym towaršwam blisko steji, zwona jimasche. **Kommunistojo** helsti zychon zanjeźechu. Kommunistiski zapósłanc Ssobotka zawoła, so pschichodnje klumpach žobu pschinjeśe, so by jón Wiedemannej do plampy cźišnył. President Bartels tehodla Ssobotku z pobjedźenja wusamknu. Pschi tym kommunistojo dale harowachu.

„Kurier Waršawski“ wo politiskim położenju.

„Kurier Warschawski“ pomjenowanje Saleskeho za zwonkowneho ministra w Piłzudskeho ministerstwje z wulkim zpokojenjom wita. Saleski dźe radikalnej stronje pschiklušca, wón pak ma chłódnu hłowu. Polska dyrbi wobhladniwa był. **Wona měr trjeba a žada měr.** Za žo wobnowjaju stat je žanu dobyczerska wójna je schkodu. Wěmy, z cźimž hydlowy wójnu w ranju zapłaćili. Němske rosrišanje Gdanskeho praschenja a pomórskeho praschenja žebi polsko-ruski wójnu žada. Jažne je, so dobycze we ranju, žamo niz najwjetscha cźeść, kotraž by žo polskim khorhojam dostała, njemohłej schkodu zarunaś, kotraž by je zhubjenja pomórskeho kraja nastała.

Korfanteho Warschawski organ žo je zwonkownym politiskim położenjom Polskeje sabéra a praji, so žo Polskej wschudźe **pažle** powlakuja. **We wjeczorje** žo franzowskoněmske dorozumjenje wutworja, z kotrehoż žo za Polsku njeběmě nicźo dobreho wocźakaś. Poměry Polskeje k Franzowskej njejžu wot meje po wutrobnosći pschibywale. We pschecźelstwje Polskeje k Italskej je sastawka nastała. Szyka je w europiskich nowinach wocźakowana a wróćo žo dźerżaja réź pytnyć. W Jendźelskej je dźełacźerska strona po zadanju ruskich bolschewikow dla posdatych wójnskich pschihotow Polskeje pschecźiwo Litwje protestowała. Hdyž widźimy, kak we wukrajnych nowinach wo rewizji Versailleskeho měra réźa a zanto jena z najnahladnischich Parižskich nowin wo praschenju wotstupjenja Gdanska na Němsku pisńe, dyrbimy k pschepředźenju dóńcź, so žo w nasich naležnosćach we wjeczornej Europe nješto njedobreho stawa. Wjele lepje njeje w druhich stronach europiskeje zwonkownopolitiskeje fronty Letuscha konferenca baltiskich statow njeje žo seschła. W cźasu po mejskim pschewróće w Polsku je žo Lotyschska z Litwje zbliźała, a kaž je se wschеho widźeć, wona zadanja Litwy na Wilno podpjeruje. Njemér rusko-litewske réćenje zbudźuje, kotrež žo pschecźiwo Polskej měri. Bjes dwěla je Němska na to dźełała, so by žo tole réćenje wobsankko. Němska by tódy ichmatańzu w ranju wjesele powitała. Jej wjele wo to dźe, so by žo Polska z njepschecźelemi wobdała. Wot meje njeje knježerstwo w politiju napschećo Ruskej zanoho prawidła méw. Wobsoba Piłzudskeho njeje w Ruskej zaneho pschecźelneho smyślenja z Polskej zbudźiła.

Grotowy a sčnowy kartell.

W Brüsselu je žo konferenca němskich, belgiskich a holandskich zastupjerjow grotoweje industrije wotmeła, za by žo wo możnosći europiskeho kartella jednała.

Bliźiski cźas śmeja zajimanzy internazionalneho schenowehо zyndikata zbromadźinu w Barlinje. Też Jendźelcźenjo chcedźa žo pschi njej wobdźelicź. Tele wschoeuropiske kartelle a zyndikaty žo zakoźuja, so bychu žo placźiny za wudźełki żelezoweje industrije po możnosći wyšoko zepnale. Na taśe waschnje so ludam pjenjezna mócź wukluka, so mohli žo industrialni wobohacźiś.

Dweju Polakow w Minsku wotprawili.

S Minska po powěsć: Bolschewiści revoluziśi tribunal w Minsku je dweju Polakow dla posdaćnehо wobhonjenja z knježerći zaśěžbleńśi. Wobeju wotžudźeneju žu hnydom po wosljewjenju wukuda wotprawili.

Danska měna je dowójnsku hódnosć nabyła.

Danska měna je hižo zaso zwoju dowójnsku hódnosć nabyła, a nětko ma žo jenoź hišcheje słota měna zawjesecź w tajkej formje, so by žo wešosći zathowała. Knježerstwo je woprawdźitu runowahu mjes statnymi dołhodami a wudawkami zjadowało a w nasłymšim žejmowym pobjedźenju tśetre zalutowanja w statnych wudawkach namjetuje, so mohłe žo dawki poniźiś. Na tutón žwjeselazy podawk ministerski přechedźydta Stauning w žwojej wotewrjasej réźi k nowemu pobjedanju pokasa a doda, so chże nowy mały dawk na wulke pożiwne kapitalije położiś. S tym žo prědki dobudu, z kotrymiž budźe możne, biesbołkowe z wuzitnym dźełom saměniś.

Kražin w Londonje.

Kražin, kotryž je psched nětkrotnymi dnjemi jako diplomatiski zastupjeŕ do Londona pschišeł, je ministra Chamberlaina prošył, so by z nim po możnosći hórły jednał. We jendźelskim knježerstwje pak žo do zyla minaja do spěcha, so z Kražinom nakładowaś.

Dohlad nad wukrajanami w Francowskej.

Minister smutskownych naležnosćow Sarraut je wschitkim prefektam wokolnik pósłał, w kotrymž praji, so bychu za wukrajanami hlabali, kotśiž w Franzowskej bydla. We Franzowskej bydlaju wukrajenjo, dyrbja žo pobjatanjam zjawneho porjada podeźinjowaś. Dowolene njeje, so bychu wukrajenjo žwoje danjace swadby do Franzowskeje pschenjeśli. Polizija žo pschiwótšjena kontrolla nowin, w zuseh réćach žo wudawaschch, porucźuje, tohodla dyrbjale žo tele nowiny z franzowskim pschełožkom wudawaś. Dale žo wukrajanam zakasuje, zjawnje wustupanjenja nošyś, z kotrymiž mohł žo zjawny porjad kaśyś. Wukas žo wobžebje pschecźiwo italskim antizafzistiskim organizazjam měri, kotrež w Parisu žwój denik „Corriere degli Italiani“ wudawaju.

Biskop Sadrawej do Hłoschtra póndże.

Kaž „Berliner Tageblatt“ ſ Budapeſta ſhoni, ſo biskop Sadrawej, kotryž je ſo ſ należnoſcju falſchowanja franzowſkich tyſtfrankowſkich bankowkow jako poczeſći, do Hłoſchtra póndże. Wón to na direktiwy a należny pokiw ſ Roma cżini.

Před wobnowjenjom monarchije w Grichiskej.

Schwajzorſka telegrafna połwjeſcżenja je powjeſcż Bukareſtſkeho dopiſowarja pſchinjeſła, ſo chże ſo prjedawſchi grichiſki kral Jurij do Grichiſkeje wrócżiſć. Do Sſinaje, hdjež nětkuſchi kral nětkole pſchebywa, wſchědnje grichiſky offiſjerſojo pſchikhadźa, ſo bychu kralej wědomoſcż wo podrobnoſcżach politiſkeho połoženja dawali. Grichiſki lud je ſtjeża po ſwojej wjetſchinje ſa nawrót monarchije. Grichiſzy monarchiſtojo, kotſiž ſtjeża ſtajnje wjazy pſchiwiża nabywaju, ſu pſcheſwědczeni, ſo by nětkuſchi kral ſ pomocu ſwojich dobrych ſtykow ſ Belgraditſim a Bukareſtſkim kralowſtim dworom ſpytał grichiſko-juſnoſłowjanſke praſcheńże wo ſjwobodnym pażnje w Sſoluńſkim pſchiſtawje roſtrjeſacż. Wenizelowi pſchiſtalowarjo ſu ſtjeża tuchu kralowemu nawrótej pſchikhileni. Skónczże ſo powěda, ſo by Wenizelos w monarchiſtiſkim knježeſtwje ſwonkowne miniſterſtwo pſchewſał. Tomu napſcheczżiwo nowiny ſe Lauſanna w Schwajzarſkej, hdjež nětkole Wenizelos pſchebywa, piſchu, ſo ſo pſchi pſchichodnych wótbach w Franzowſkej njewobdźěli a ſo budże ſo dale politiſkeho żiwjenja zdalowacż.

Ze Serbow.

Pódpowuſcż.

Pjatk, 8. winowca.
Brigity, wudowy.

1893 a w ſlědowacych lětach skhadźowachu so na tutom dnju „Łużicarjo“, to ſu ſo ſpiſowaćelja, kiž wosebje do časopiſa „Łużicy“ piſachu na Wotrowskej karje jako hoſćo fararja Jakuba Hermanna, kiž časopiſ z wulkeho dźěła zapłaćeše.

1637 Swjedźeńſke hołdowanje Hornjeje Łużicy před Janom Jurjom I. w Zhorjelcu, kiž běše ſo z jejaym knjezom ſtał. — Jeho pomnik ſteji w Budyſinje na torhoſcżu. —

* 1828 Korla August Jenč, kiž je 15. měrca 1895 jako farař w Palowje zemrěł. — Běše 3. ſyn wiceźeneho kubleria Michała Jenča w Cornjowje pola Bukec. — Wot ſwojich gymnazialnych lět je wón njeprěſtawajcy do ſerbſkich časopiſow dopiſował, za ſtarożitnoſcemi ſlědźił, ſerbſke ſtawizny a ſerbſke pismowſtwo ſtudował. — Jeho naſtawki wo ſerbſkej literaturje w Časopiſu Maćicy Serbſkeje pokazuja nam wulku pilnoſć a ſwědomliwoſć. Jenč ſłuſa do tych wótčinow, kiž ſu najwjacy za naſe Serbowſtwo dźěłali. —

Přiſłowo: Khromy čert je najhórši.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +18. — **Dźeńſa rano we 8 hodź.** barometer 737, hygrometer 0, thermometer w nozy +10. Wuhladny na njeſtajne wjedro, ſ cżahami dešchcżik. — S wječora ſo tam leżaze nižiny pſchiſłižuja. Wě nozy je ſo pola naſ hižo ſpróſchiło. Na holu a na horu ſu wjazy beſchcża měli hacż w nižinach mjeſ horami a holu. Wyſchina je ſo jara ſeſtabiła. Może być, ſo ſyglniſchi wětr nimo cżahaze a naſ pſcheciwahowaze nižiny rojeczěri. — Jutre hobotu khadźa ſłónczko 6,15 hodź. a ſo 5,19 hodź. khowa. Měſaczk khadźa dop. 8,33 hodź. a khowa ſo na wjeczor 6,47 hodź.

— **Napominanje na poliziju.** Lipſcżanſki poliziajſki preſident je ſwojim poddatym ſaſtajnikam porucżił, ſo **dyrbja** ſ ludźimi **na najdowěrliwiſche waſchnje wobkhadźeć. To njepſacżi jenoż ſa piżomny wobkhad, ale nakupa woſebje ſaſtajnikow, kotrež maja na dróhach ſtuż-**

bu. Je-li ſo ludźo pſcheczżiwo wobkhadnym pſchedpiſmam pſcheidu, dyrbja jich ſtrěrje bóle napominacż a niz hyndom thłoſtacż.

— **Sewobodne mjaſowe jětki w Budyſchinje.** Sobotu, 9. oktobra, dop. wot 7—9 hodź. wotedawa ſo ſyre homjaſe mjaſo, punt po 50 pf., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pf.

— **Nowy wobhdźet na Pětrowſkej wěži.** Wječera ſchtwórtk dopołdnja poſtiſcżi ſo wěži Pětrowſkeje ſpjerwje njewſchědny wobraz. Se ſyglnymi powjaſami nadobu noweho wěżerja horjeczahachu, ſchtož ſ muſkimi ſthodami horje njedoſtachu. Khamory, łoża, ſchijaza maſchina — wſcho cżehnjeſche w powěſće do noweho hydlenja. Syzka wcżipnych njewſchědnemu podawkej ſe ſajimom pſchihładowaſche.

— **Doſběranje běrnow.** Nam ſo piſa: Je nuſne, ſo ſo na § 14, 1 liczonik 3 pólneho a hajniſkeho thłoſtanſkeho ſakonja pokaże, kiž poſtaji: „S pjenjeſami hacż do 30 hriwnow abo ſ jatbu hacż do tydźenja ſo thłoſta, ſchtož pſcheczżiwo ſakaſej wobſchędżerja abo hewaſchich wužiżerjow ſ wotpohładom njeprawego pichiſkwojenja na polu doſłoženje.“ Pod doſběranjom je ſrozumicż, hdyż ſo **zala po dokonjanych ſnjach ſa płodami pſchepytuja, ſa běrnami, wo kotrejż wobhładżeć pola abo najeńk rozdźił nieje.** Hdyż ſo doſběruje, **pſchedy hacż je dowolene, je to pólne paduſchſtwo,** kiž ſo po § 7 mjenowan, łakonja ſ pjenjeſami wot 1 hacż 300 hriwnow abo ſ jatbu thłoſta, tak daloko hacż wótſtne thłoſtanja po § 8 njeſaſtupja.

— **Dźěcżo do njeſhoża pſchiſłoſchu.** Dźeńſa dopołdnja wokoło 10 hodź. na Lawſtich hjeſbach nimale pſched Sserbſkim Domom motorikemu koleſaſrej nětkle 3létne dźěcżo do koła ſabża. Koleſaŕ, kiž bě pomaku jěł, hnydom ſaſta. Dźěcżo, kiž bě ſo ſtraſchnje wobodrělo, do Bliſtich Bertramej tłamow donjeſechu. Kaž ſtyſchimy, njeſju wobodrjenja dale ſtraſchne.

— **Wjeczor nic bjes ſwěży jěſdżicż!** W poſlednich dnjach dyrbjeſche polizija pſcheczżiwo wſchelakim wóſnikam a kołojeſdnym ſakrocżiſć, dokelż wjeczor bjes ſwěży po ſjawnych dróhach a puczach jědżichu. Wurécż, kotruż husto wuzija, ſo ſtu ſo ſakombjili a ſo ſu ſapomnili, ſo je ſwěżu ſaſtaracż, njemóże ſo ſa ſamolwjenje wobhładowacż. Poliziajſy ſaſtojnizy maju pſchikas, ſo bychu pſcheczżiwo wſchém, kiž tole njewobkhedźbuja, rajnje ſakrocżili, dokelż je to w ſajimje wěſtoſcże w ſjawnym wobkhodże zole nuſne.

— **Rěſańja pjerſiny na Budyſchiſkich wikach.** Wot juſtiſcheje ſtobotu ſo na tudomnych tydźeńſkich wikach ſaſo tak mjenowana rěſańja, pjerſiny k darmotnemu wuziwanju pſchiprawi. Rěſańja je w měſchczańſkej ſtratowej tólni pſchi Butrowych wikach.

S **Delnjeje Hórki.** Jenož jedyn dźeń hiſchcże a njedźela tu je, na kotrejż ſerbſke towarſtwo „Nadźija“ je Budyſchina k nam pſchińdże a wuhotuje nam rjany ſerbſki wjeczor w Nowakej hoſćenzu. Taſki ſerbſki wjeczor je pola naſ njeſchto žadne. Tohodła ſo wſchitzy Sserbja w Delnjej Hórzy a we wſchitkich wokolnych wſach dawno na njón wjeſela. Mſchitzy póndźelu na ſerbſki wjeczor, młodſi a też mu ſtari, ſo hyhmy ſo wokſchewili na naſchich rjanych ſerbſkich ſpěwach a żebi wobhładali wjeſele ſerbſke dźiwadło. Tak, lubi Sserbja ſ naſcheje wſy a ſ wokolnych wſow, ſo ſaſowidźimy njedźelu wjeczor pola naſcheho ſerbſkeho hoſćenzarja Nowaka!

S **Huczińy.** Naſymny hermank, kiž ſo létſa k prěnjemu raſej njedźelu wotmě, be wurjadnje derje wopytany. Tola póndźelu bě wopyt potom khětro ſmadny. Njedźelu też ludźa ſ kupowachu, ſo drje ſu wſchitzy hermanjay wuſtajerjo na ſwoju ſaſtłužbu pſchiſchli. Dokelż je ſo hermank nětko na njedźelu pſchepokojił, ſo won też powjetſchuje. Naſětni hermank, kiž je waźniſchi, wěſcże dopołdnja, ſo je tole ſrjadowanje ſ łěpſchemu wſchitkich.

S **Kotez.** Pola tudomneho hoſćenzarja Michaela paduſchi pobuchu. Wotnowu ſakſkeńzu roſbiwſchi ſalěſcżku do hoſćenſkeje ſtwy. S buſeja tradnuchu 3 błeſche ſ ſkła, nětkotre tyſti zigaretow a nětkże 30 hriwnow pjenjes. Dale wotewrichu paduſchi kuchinſke a wjelbowe durje. Tola ke tradnjenju tu njeſpěchińdżechu, dokelż pos ſcherjowkacż pocża. Tak radſcho cżekanychu. Sa- ny poliziajſki poſt mózeſche ſtrěd nětkże 300 metrow da- lo pod Budyſchſkej dróhy wobkedźbowacż, a potom wot- ſo ſbubi.

S **Wojerez.** Schtwórtk rano automobil 14létne- toniju Beſerez ſ kolonije pſchi wódnej wěži pſche- Njedźiwajcy autowych ſignalow běżeſche hołaa dróhu a ſabża tunje do auta. Wós ju hiſchcże hobuwcżeſche. Szylnje ſkrwawaju holzu hnydo automobila wſachu a ju do tudomneje khoromnje ſechu. Tam lěkaŕ ſwěcżi, ſo je ſchi hołza mózhy ſi a ſo cżežaj wobodrěła. Po ſwěſcżenju polizije je ſama na njeſbożu wina. Dźěcżom pak ſo dosć do dacż njemóże, ſo bychu pſchi pſchekrocżenju dróhi daważe, dokelż je też w naſchim měſcże w cżaſach- neho wobkhoda pſchekrocżenje dróhi jara ſtraſchne

S **Wojerez.** Na ſtatnej dróhy do Kulowa kołojeſdnu- do pjaneho muża ſajédże. Wſchédny wopiwoz kołojeſdnu- mu ſ koła padnycż da, ſo ſo khětro ſrani. Tón pak ko na wopiwza tak roſnhněwa, ſo pjanemu kabat hódże wukſepa.

S **Klětneho.** Létuſche běrnowe żně ſu pola naſ hu- bjene. Dokelż mějachmy w ſaźnim léſcże dołho mo- cżaj, njemóżachmy běrniſchcża tak wobſtaracż a wothła- dacż, kaž żebi to żadaja, dokelż ſo cżehniwe ſkocżata a ludźo na pſchemokanych polach ſapadowachu. Mjes tym pak bě wulki dźěl wuſadżenych běrnow ſhnił. So bychu ſnajmjeńſche nětkaſi wuſzikł mógłe, ratarjo běrniſchcża horjeſworachu a ſcheżernikheżowe roſtliny naſadźachu. Pola, kiž pſchi ſpoczatku hiſchcże maly wunoſchk kubjachu, runaja ſo łukam a na nich paſke ſo ſtół. Jenož na zdłe łohtich pěſkowych polach ſmějа ſrěnje żně. Kajkeſi na- ſiběranych běrnow je mjenje hódna. Ratarjo ſe ſtarożcżu do pſchihoda hladaja, dokelż ſej żito léſa hubjenje da- wa.

S **Klětneho.** Wo rejach ſo tu młodźi pacholo ſwa- dźichu a do pukow dachu. Poczachu ſtamo ſ nimi ta- cżacż. Na bijeżu a kalaczu wobdźěliczu ſo ſ wjeſelſchu dźěła hólzy ſ Krjebje a Dorbacha. Kónz zgleje kelliſe bě, ſo jenoho pacholа ſ Dorbacha tak ſtraſchnje ſtalachu, ſo dyrbjachu ſa njeho po lékaŕa hicż.

S **Klětneho.** Swój 25létny wobkhodny jubilej ſwje- cżeſche 2. oktobra tudomny běrnaſtši miſtŕ Willy W-

S **Běłeje Wody.** We poſlednim cżaſu mózachmy w- wopjet zuſe pjenjeſy we wobkhodże nadeicż. Mjen- runaju ſo jara naſchim twjerdym pjenjeſam. Tu ſ- ſo wożebje wo cżežke 50halerſke pjenjeſy, kiž ſu ni- tak wulke kaž naſche jenoſhriwnaki. Njech żebi to- łóżdy pjenjeſy, kiž dóſtanje, prawje wobhlada, ſo i- ſchkody ſminuł.

S **Běłeje Wody.** Młody wucżeŕ Jurij Schmid- na Michała ſwoje theoretiſke a praktiſke pruch- jako kowarſki pomoznik derje wobſtał. Na rjemje- ſkich ſchulach nětko mjenujzy wucżerjow pſchiſłaſeje- rjemjeſłko też praktiſzy roſumja.

Se **Stareje Darbuje.** Pſched krótkim na dróhy je Stareje Darbnje do Sſeho Komorowa błiſko Kowarjej hata auto jnjeſłożi. Wſchi pſcheſcżehnjenju ſajédże ſ dróhi na mjehti léżazy pucż, pocża ſo wjerhacż a ſraſy do ſchtoma. Wſchi tom ſo ſyglnje wobſchkodźi. Nutſkaſcże- dżaze wożoby, mandżeliſtej ſ dźěſcżomaj, ſo ſmjeſcżitu a rěſcżachu. Lěkaŕ po ſranjenych pſchijědże a policiſt jim pomoz. Wobſchkodźenу auto dyrbjachu ſ konjemi do mě- ſta dowjeſcż a do jenoho hoſćenza ſtajicż.

Se **Sſeho Komorowa.** Na namjet tudomneho ratar- ſkeho towarſtwa wotměje ſo tu ſ pomozu wokrjeſnych wikowarjow, rjemjeſlnikow a induſtrije wot 20. hacż 23. meje 1927 wulka ratarſka wuſtajeńcża. Wſchi te- ſtkadnoſcżi pſchedwidźeje ſo też wulki ſwjedźeńſki cżaſ ſe ſerbſkimi draſtami, ale wěſcże niz ſ lutymi Sserbami.

S **Lubnjowa** w Błotach. Na krěnjowe wiki ſaſi- dźenu wutoru pſchijmjeſchu wjazy krěnja hacż hewak, to- la druhe lěta je ſo wjele wjazy na wiki woſtało. To ma ſwoju pſchicżinu we wulkej wodże. Létża pak je krěſ- twora prěnjeje rjadowniże, je wſcha rjana běła a ſaſtu- ſt żebi mało poroka. Tohodła ſo derje ſ njej wiſuje. Sa zentnaŕ dawaja 20 hacż 25 hriwnow. Wubjerna twora dobu żebi hiſchcże wyſchſchu płacżiſu.

Zhudźeny syn.

Burſki roman ſ Cżorneho lěſa.

131 (Pokracżowanje.)

„Tuż waſ też do khłódy tykacż njebudu“, prajeſche ſo ſmějo żandarm a dźěſche dale; jeho kroczele klinczachu ſa nim.

Seſowa macż tvleczeſche ſo ſe ſwojim měchom hacż na ſamu ſarn. Tam pożdźe ſo na próh . . .

Farařejey wſchak żadyn pěſt njetrjebachu. Ale dobry, hobuzelny knjeſ ſarař pódża jej koſej ſ thłókom a njechto pjenjeſkow, a tak pocża wohna ſo tole popoldnju zyle derje rěcżacż. Wona wotthładneje pokłoni ſo dźakownje pſched Bożej matru pſchipódża duri wiſażej a poda ſo na ſchulu, hdyż bě ſwoje pjenjeſki żebi derje ſkowała.

Knjes wjeſmy wucżeŕ, kotrehož ſwójbne mjeno rěkaſche Rafael, bě runje pſchi najrjeńſchim dźěle wukhudźo ſam hnój ſ hródże, a pſches to w najwjetſchich wuſkoſcżach, hdyż ta żónſka jemu pěſt na pſchedań pſchińjeſe.

Te żónſke pjecża doma njeſhu — wón njewě, hacż je żadyn pěſt trěbny, — ale jako wucżeŕ ſacżuwa ſwoju winowatoſcż, jej ſdżěliczi, ſo ſa ſchulu khodża. Wón thodźi ſ nimi mjeſſke bruki pytacż a ſa mejſſinu ſwětkami a ſcżimi jich wſchěch rebeſtkich. Wona wěſo mjcżo ſa to njemóże, wón ju ſam wobſaruje — tu ma tohodła ſtroſchit, — ale ſhożo by ſa nju była, hdy by cżerwjeny Sef nětkże daſe pſchiſchoł!

K tuttym ſjwowam wucżerjowym ſtaruſchka podyhchny, mjenjo: „Wy wſchak macże prawje, knjes wucżeŕ! Bożemje, knjes wucżeŕ!“

Nětko ſwaži żebi ke korczmarjej „Sſotehо hjonza“, kiž bě ſche ſdobom też ſ měſchczaniotu, dóńcż, a wo jeho dure klapacż. Tón porjedži jej ſchkleńczu wina, kiż wona ruczże wupi, a k tomu wuſiwu jeho měſchczanoſtoweje wutroby, kiż na nju puſchczi, ſtojo ſe ſwuhorjenymaj koſchlowymaj rukawomaj pſchi porjedżeńſtim błidże, Limburſki twarożk na kuſki roſrěſuje.

„To jene wam praju, Katrjinka, ja mam wócżo ſtożene na khěżku tam deleka . . . Waſch cżerwjeny je ſaſo domа! Haj, to je wopraudże hańba!“

A tak, wohańbjena, ſo je taſkemu pſcheměnkej pſched tſicżezi létami żiwjenje dała, mějo kibale, měſchczanoſtowe wino w żołdku, khodżeſche wona dwór wot dwora. Jenož k Duſchanezom njeboźdże.

Mjes tym bě ſo ſwjeczorilo, ſwjatу wjeczor ſwonjeſche a khěżka hižo dawno ſtojeſche wſcha cżmowa ſaſcżinjena na wjeczornych ſmjerkach. S bahnojeże role ſtupaſche bękota para a ſhuſcżowaſche ſo do wiżnjeje kurjawy.

Wo ſjwoje mózachu pſchi ſmjerkach lědy hiſchcże nječhto widżeczi.

Herta żebjeſche cżapnjena pſchi nječzi a dujeſche do żelſkeho wuhla, kiż ſkinje pod popjetom drémjeſche. Sef leżeſche na drjewjanej taſwy pſchi ſcżenje, njeſaſidźelkowſchi wocżi, kaž taſke rubjene ſwérzo.

Sawrjeſcżeńcże duri jeho pohnu, hlowu macżeri ſwjatowobrocżiſć, kotruż runje ſaſtupi. Mjeleżący wupſcheſtrě ruku — mjeleżący połoži ſtaruſchka jemu pjenjeſy do dłónje, kotrež běchu jej ſmilni łudźo dali.

Hdyż won pſchezo hiſchcże nicżo njeprajі, tu wona ſrachocżiwje rjekny: „Wjazy dóſtała njeſzbym, hacżenjeż ſym zyle popoldnja dom wot domu khodżo wo durje klepała!“

Won wobhlada żebi pjenjeſki, na kotrychż łéżeſche ſo pót ſtarеje muczneje macżerjeje ruki.

„Wožomnacże pjenjeſkow!“ prajeſche wutmeſchujcy, do kapży pſchimnjo . . . a wuſtrójanej żónſkej wuhladaſchtej twjerdy ſwětły tolеſ w cżěnnem ſwětle ſo ſabłyſkujcż.

„Takle, Herta, ſa to póndżeſch nětko do „Sſtónza“ po wino!“

„Sefo“, rjekny Herta, pola kotrejż roſhorjenje nad ſtrachom a bojoſcżu dobu — „ſtara macż dyrbi po proſche- nju khodźicż, a ty maſch tolerje w dybſaku a dyżeſch ſe pſchepicż?“

„To ſu **m o j e** pjenjeſy!“ rjeſeſche Sef. „Póndżeſchki abo njepóndżeſch? Stara może ſobupicż! Stupy ja njeſ- ſjum a ſawiſtny też nic.“

Maczeńka ſej bołoſtuje ſaplakny.

„Jo njepóndou“, ſaſchepta Herta. „Nětko je poſdże wje- cżor, a mje bychu naſwarjeli, hdy bych ja khuda ſazpěta holza żebi ſa tolеſ wina kupicż pſchiſchła.“

„Herta, je-li nit hnydom njepóndżeſch, to tebje tak wěrno hacż tudy żedżu, ſe ſwojimaj rukomaj tam wot- njeſu!“

Holczka wědżeſche, ſo je won tón muż, kiż taſke hrożenje też dokonja; tuż ſwja karan ſ wobkrowu, tykny Seſowu tolеſ do kapży a wuſdże won na cżerſtwy powětr.

„Tu Herta běži“, rjekny ſo ſmějo padnyć, kiż pſchi płocże ſahrody ſwjatok ſmjeżeſche.

Też we „Sſtónzu“ ſwjeczachu ſwjatok. S wotcz- nymi wobtjenі bě won ſtyſchcżeſcż, każ ſo tam ludźo ſ ſabawjeja. Korczmarz a jeho ſjwa měſeſchtaj potne ſ- dźěła, a wobaj ſo ſmějkotaſchtaj, hdyż ſ maſſnym poſ- waſzym „taſke by było!“ ſchkleńzu ſwětleho piwa p- ſjwojimi hoſćenzi na blido ſtajeſchtaj. Najdleſche ſ t- blidowy bě dawno wobdańene wot pohonczow, kiż kam- wożachu a drjewarjow, kotrychż woſy w ſtoro jeſe- nem khodże na dróży cżakachu. Měſtna burow a łépſchi wotrocżkow a drjewarjow běchu hiſchcże próżdne, jenoż ſwónk khodżeſche w khubotich mychlach pſched ſjwojej ſchtwór- tej a wudźěraſche do żołtcho wina.

(Pokracżowanje.)

§ **Rychwałd.** Njedawno pišachmy wo paduschtwje, kiž ho w naschej wjsy sta. K tomu podamy dženja slědowacu nadróžnischu rozprawu: Mutoru dopodnja ho pola dźěłacerja Neugärtnera chrobłe paduschtwo sta. Mjes tym so domjazu na polu dźěłachu, paduch thamory wupróždni, składze wschě wobleki, klobuki, wobucza a zwjerschnu koschlu do kartona, kiž w hydlenju namaka. Tykny žebi hischcze dybłacžny czažnik a pjenjezy do dwohaka, zydny ho na Neugärtneroweje koło a wotjědze njespóznaty je zwojimi kradnjenymi wěcami. Wón bě tež pschedhladnimy a wša žebi tež powěrtnou dychawu zobu, dokelž jedyn schlawčk doscž njedźerješche. Sa paduchom dotal hischcze žanoho njeda nimaju.

Z Łužicy.

* S **Kumwałda.** (Słoty kwas). Słoty kwas zwjeselschtaj tute dny khěžkał a klalz August Eger se swojej mandželskej Luisu rodź. Wagnerez. Jubilejny nawoženja je 73 lět, jubilejna njewjesta pak 70 lět stara. Wobaj staj hischcze strowaj, tak so je Egerej hischcze mózno, wschědnje swoje kwaltwo doma wukonjeź, kotreż ho jenoj hischcze w mako domach tamneje wokolinje nadeńdże.

* S **Wopakeje.** (Paduschi). Paduschi běchu w nozy k 4. oktobrej połnjatali, do Wölkez kolonialneho wobchoda so dobydź, buchu pak sešerjeni. Běchu pak tak khrobli, so w pschichodnej nozy sašo pschińdźechu. Tón krócz ho jim poradźi, wjele twarow potradnjcź.

* S **Wjednarjez.** (Pohrjeb snjeseboženeho). Bohacże wobdźělichu ho wobydlerjo na pohrjebje 17lětneho samkarja Mara Ulbricha, kotreż bě zapoczatk sandźeneho tydzenja smjertnje snjeseboží. Ulbrich bě sa zwojeho dźěłodawarja Wagnera z Korkmija želesne dźěła na kole do Budyschcina wjesł. Mjes Běłšecami a Budyschinom běchu ho pola koła nedobo widźiay šamake a kónčki ho jemu. do schije sakłole. Na sežehwach cžežkeho sranjenja bě wbohi w Budyschskej khorowni njedźelu rano wumrěł.

Wusudźenja.

§ **Budyschki krajny žud.** Hamtske žudnistwo we Wulkim Schunowje bě 23. junija 1926 domjazu žiužowanu, 26-lětnu Judu Johanu Nowakez se Strože pola Hucziny dla wopačneho winowanja k 2 měsazomaj sašiwa sašudźił. Nowakez bě powolanje sapodała. — Jako běsche pola sabrikanty Domscha w Seifhennersdorfje žiužiła, bě zwojemu knjezjeństwu dratu a schaty kradnyła. Sa to bě 10 dnjowy sašiwa dostała, kotreż běchu ho do 30 hr. pjenjezneho khłostanja pschewobroczźe. Po tutym wusudźe bě na hamtske žudnistwo pišazo wobtrunczźa, so je pschi pschepytowanju jeje wězow knjeni Domschowa tež jeje (Nowakez) wězy hobu prjecj wałko. Tute wězy pak je wot Domschowje, kotraž bě zo mylila, dosta dostała. Hamtski žud we Wulkim Schunowje bě měnjenja był, so je Nowakez njewěrnje Domschowu paduschtwa winowała, a bě je tohodla k 2 měsazomaj sašiwa sašudźił. We wozerawschim powołankim jednanju psched Budyschskim žudom pak ho pokaza, so je wěz knif hinak była. Nowakez bě mjenujcy jenoj na namołwjenje žudniskeho sastojnika naspomnjeny list pišała a to jenoj tohodla, so by swoje wězy sašo dostała, kotreż bě mylnje Domschowa na ho wsała. Dokelž bě žud tohodla měnjenja, so ho tu wo wopačne winowanje žipka jednacj njemóże, ho Nowakez, hačzrunicj jeje sakitar Buschek je Zitawy za wobłhowanje prenjeho khłostanja rěcžeše, tola wowinowała.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** Swojeho mandželskeho spłunom sajedoczika? 2. oktobra w nozy wokoło ½12 hodź. namakachu 37-lětneho wikowarja Klugu we swojim bydlenju na Sebnicžanskej dróhy 2a w Drježdżanach z płunom sajedoczeneho. Jeho pschiwinni žu měnjenja, so je Klugowe mandželske dźiwjesko muzje z wotpohladom sajedoczźiła. Po dotalnym pschepytowanju zdźeło podawka je kriminalna policija měnjenja, so móże wudawanje pschiwinstwych wěrnosćej wobpschicjej, wosebje tohodla, dokelž nječjesche Klugowa počzah k druhemu wozenjenemu muzej, z kotrymž dźiwješe ho woženicj. Klugowa žu sajeli, prježe pak njeskuli, wudawajo, so je jeje mandželski 2. okt. po ½9 hodź. bydlenje wopuschcził. Hdy je sašo domoj pschischol, wo tym niczo njewě. —

* S **Grimmy.** Spodźiwny smjertny pad. Tragiske njesboże sta ho w pjekarni Ewalda Stefana na Lipjezanskej drohy. 19 lětny volontěr Arno Schulz z Njerchawy czjicjeschе pěz a dótkny ho pschi tom grota elektriske žiwjeu. Schulz ho bjes wědomja k semi žiwjese. Wožiwjenisse pospytu běchu podarmo. Spodźiwnje je, so 220 woltowy prud na tajke waschnje smjertnje skutkowaschе.

* S **Wohlsdorfa.** (Rubježnik nadpad.) Korczmarku Luckowu z Wohlsdorfa pola Cöthena sasłeli njesnaty muzi a wmrubi ju wo wjazy stow hrimnow. Rubježnik na kole cžekny. Policija ho sa nim pschcži a jako dyžsche jeho sajeczi, ho mordarsti rubježnik sasłeli. Jedna ho wo 22 lětneho dźěłacerja, kotryž je njedźelu, kaž je ho někto wupokazało, we zwojej ródnej wjesy z njesnateje pschicžiny na mlodeju cžłowjekow tšelał, kotryž někto w Bernburgskej khorownі na smjerć khoraj leżitaj.

* Se **Skłodnizy** w Schlesynsku. (Nutskamarja sašudźili.) Wulki sawnisti žud we Wróćławju jednasche pschcžiwo khrobłemu nutskamarjej Alfonsej Grögerej, kotryž bě ho na 18 krócz na wschelakich měsnach Schlesynskeje nutskamał. Wobsebje w Rochbachskej wokolinje běsche z wulkim wuspěchom „dźełał“. Nóż wot nozy ho tam pak do tutoho pak do tamneho statoka nutskamachu a to z taffej wuschikowanju, so paduchow dołho sajeczi njemóżachu. Ssud sašudźi Grögera k 6 létam khłostarnje; cžesnje prawa ho jemu na 10 lět wotrjeknychu.

* S **Bytomja.** (Njesboże dla žadženja želesniskeho nasypa.) Wczera žadži ho z dotal njesnateje pschicžiny nowy želesniski nasypp pola Ludwigsglicka. Lokomotina ho powalk, a dwójzy ho pschekulwschi padnu po 10 metrow wyschkim brjoh dele. Wjednik lokomotiwy a tejer wotskoczištaj. Jednoho dźěłacerja pak lokomotiwa hrabny a pod zobu pohrjeba. Też mloda holza ho srani.

* S **Czopliz-Schönawy.** (Sujeschowjenje na twarje.) Pschi pschitwarjenju „domu pschcžełowjesow pschirody“ na Mückenbergu žiwnychu ho stare switšle a pohrjebachu schtyri ludźi. Cžełła Rult bě hnydom mortwy, murjeř Schlegel ho smjertnje srani. Dwaj dalschej dźěłacerjej ſ lohkimi sranjenjemi woteńdżeschtaj.

* S **Aicha.** (Želesniszy rubježnizy w Cžechach.) Rubježna zwólba bě na želesniskej cjarje pola Aicha hromadu kamjeni nakopiła. Tjso želesniszy sastojniszy ſ 100 000 krónami mjdowych pjenjez pschižiwdżechu po cjarje na dwaiżiny. Dohladachu ho sadźewka, sastajichu maschinu a wottrontichu kamjenje. W žamtnym wokomiku wutrselichu sady kelka schowani rubježniszy wjazy z kócz. Jedyn je sastojnikow, wěsty Hrebiad, ho smjertnje srani. Tammymaj sastojnikowaj ho poradźi, rubježnikow wotehnacź. Tjsoch ſ nich je polizija hižo sajała.

Přilopk.

* **Stote cžasy.** Wulke pschekapjenje mějachu, kaž ho ſ Kölna pische, na lanzy we Welbertu. Tam pschińdże burc a nałapa sa 3000 hr. błyschcžatych sotkowp po 20 hriwnach na błido, so by je na papjerjane pjenjezy samjenił. Powědasche, so je sebi truchi pola kupił, a so njecha je le sotymi pjenjezami saplacžiez. So pak sotaki wjazy połnje njeplaca, wo tym po soczu niczo njewědsesche.

* **Awto do wody paduhł.** (Zši wosrowy ho tepike.) Se Amsterdama ho pische: Wczera dopodnja padny awto, hdyž ho pschez rěku Waal (dźěł Rheina pschi wulkuje do morja) wjesesche, ſ pschewosa do wody. Wałožerojo, dwě žnjeni a knjes, so zatepichu.

* **Cžah želesniskich dźěłacerjow pschejěł.** Wczera dopołdnja pschejěźdże blizko stazije Mahndorfa pola Bremena Hannowerski spěschnik dweju dźěłacerjow, kotraj njeběschtaj ho w prawym cžasu, kotrež wuporjedżeju, cžaha dohladakoj. Wobaj běschtaj hnydom mortwaj.

* **Schtyri dźěći na pokhromu sthorcže.** Zara žadny pad, so cžłowjekoju na pokhromu sthorcju a so pokhroma pola cžłowjekow hamo jako cypidowa sturkuje, je so po powěsćach ſ Kopenhagena w Oerstacze pola Randerża w Danskej stał. Schtyri dźěći su na pokhromu sthorcže, harčzrunicj njeběchu na žane wałchuje ſ thorym skotom hromadże pschijdźeche. Jenoż mloko wot thorych krawow je jich šnadź natyknjeż mohło.

* S **cžełom a duschu wojak.** 76 lětny wójnsti invalida Jehla ſ Murga, kotryž bě ho pschi swudyrjenju wójny jako dobrowólnik samolwił a też po wójnje wjazu lět pola němſkostatneje wobory žiužił, je 2. oktobra swowa do wobory sastupił. To sta ho ſ wobzebitej dowolnosću němſkeho presidenta a ministra němſkostatneje wobory.

* **K njesbożu w Rickenskim tunelu.** Dla wulkeho njesboża w Rickenskim tunelu su ho politiske strony St. Galenskeho wokrjeża we schwizkej narodnej radże sa pschicžinjemi njesboża a sa žrědkami napraschowali, kotreż dże knjezjeństwo na sadźewanje podobnych katastrofow nałožowacź. Hdyž běchu ſ połpotnym cžahom tunel pschejěli, hu jón sa wobthad žaso wotewrili. Wšchón cžahowy personal dóstanje płunowe maśki. So bychu cžahi ruczźicho tunel pschejěcź mohle, njesmědźa so wjazy tak cžesto natkasać. So bychu ho pluny, kotreż w tunelu ho klajnje hromadża a wot wuhlowych a schczepjelowych składow pokhadźeju, lójike, palesche ho w tunelu klajnje swěca, kotraž pak bě runje na dnju njesboża haška. Tak napjelnichu klajnje se semje japaje płunu tunel a sjednoczźichu ho ſ kurowym płunom lokomotiwy. Tak njesboże nasta a to cžim wěcžischo, dokelž tunel žane pschiwrawy nima, po kotrymž bychu dymy a płun wotcžahnycź mohle. W Schwizy žadaju žebi tohodla rajnje elektriske želesniżn.

Nasnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powjesć wo wjedrje sa jutřischu zobotu: Pschemenjate, scherjate, ale hischcze mile.

*

W pschipołnischej hodźinje zu ho w Cjoplizach do dwójzy sawrjenych klamow juwelera Hoßauera dobyli a debjenki w hodnoscži 100 000 krónow rubili. Měšina wědomi paduschi běchu sa krótki cžaš tolste dubowe burje rozpaczźili.

*

Na žłowkowu bócžku stupiwschi ho pschekupz Keck we Liberzu wobžunu a padnywschi žebi mošny žischaży. Jeho dyrbjachu do thorownje dowjesecź, hdjež je wutoru wumrjeł.

*

W 41. pěschim regimenće w Sowtwallach w Pólsku je wjele wojakow se snamjenjemi sajedoczenja sthoritow. Lékarske pischepytanje wupokaja, so je woda w kasarmskej studni sajedoczena. Najsterje ho we słóstnistwo jedna.

*

W Jendželskej dla strajka hórnikow lokomotiwy za tepjenje ſ petrolejom pschiprawjeja. Wjetšcha liczba lokomotiwow ho hižo ſ petrolejom tepi.

Wobthadowy minister je sastupjerjam želesniskich towarstwow radźił, so bychu dla salutowanja wuhla liczbu želesniskich cžahow wo tšecžinu abo połojzu smjeńšiłe.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ ma dźensa pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. w towaršowni na Garbarskej hasy posledniu spěwnu pruhu za koncert w Delń. Hórcy (10. X.). Čestna winowatosć je, zo so wšitcy spěwarjo a spěwarki wobdźěla. — Dźiwadłohrajerjo a hrajeńki maju dźensa prjedy spěwanja we 8 h. tam na jewišću pruhu. Dirig. Předs.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom we 8 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, změje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof“ na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsydа.

Dubrawka. Serb. tow. „Jědleńka“ změje přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu we wjesnem hosćencu. Rěčeć budźe so dla skazanja běrnow atd. Přednošk je přilubjeny. Předs.

Pančicy. Zónske hłosy spěwaja tón tydzeń pjatk wječor we wosmich. Dirigent.

Radwoſ. „Serb. Ratařski Dorost“ změje přichodnu njedźelu, 10. X., hnydom po kemšach ważnu zhromadźiznu. Wšitkich towařsow wšěch wočakuje předsyda.

Radwoſ. Jedn. „Sokoł“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu).

Serbski Sokolski Zwjazk. 1. nazymski zwučowański kursus wotmółwa so jutře sobotu (9. X.) wječor a njedźelu w Komorowje pola Rakec. Winowatosć wšěch načolnikow a městonačolnikow je, zo so na cyłem kursu połnje wobdźěła. — Štóž chce w Komorowje přez nóc wostać, njech to hnydom br. starosći Kruži w Komorowje zdźěli. Nadrobniši kursowy porjad z dobom Jednotam ścelemy. — Bratřa, kotřiž ze železnicu z Budyšina wotjědu, njech sebi wozmu njedźelsku khartku do Rakec. Kursus je w „Kačej korčmi“, blize k Rakecam a ke Komorowej. Kursowe wjednistwo.

Serbski swjedźeń w Delnjej Hórcy wuhotuje serb. tow. „Nadźija“ z Budyšina přich. njedźelu, 10. oktobra, wječor w 7 hodź. w Nowakec hosćeńcu. Dothe léta my žadyn serbski spěwny koncert měli njejsmy, tohodla prosymy wšitkich Serbow našeje wokoliny, zo bychu w prawje bohatej liźbje přikhwatali. Poskićić budźeja so wubjerne serbske spěwy za měšany khór a za sola. Po tym je rjana serbske dźiwadło a wjesoła rejka. Zarjadnistwo.

Sokolske Jednoty, kotreż njewotedachu hišće požadany zapis narjadow, njech připósłany formular hnydom porjadnje wupjelnjeny wotpósćelu.

Jednaćel.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Ćerpiće na słabe požiwanje, njesłodźi wam, ače nervozni, boli was žołdk, njemóżeće spać, tak pijće tola

haptykarja Meissnerowe

bałdrianowe wino

Tuto dostanjeće wšudy

w Khrósćanskej haptycy.

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobm. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubłkate młóćace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratařskich mašinow a nastrojow

Najspěšnišе wěcywustojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Syra kopřiwina (Rohnessel)

přenjeje kajkosco

ca.	80 cm	140 cm	160 cm
	—.65	1.25	1.45

etamina, wokenjoškata meter po —,95 hr.
łodowe tšěna, wokenjoškate 55/55 cm ćuka po 50 pj.
ruby na blida, wokenjoškate 110/110 cm wobrubjene 1.45 hr.

po poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Frauen

Poručam swój wulki skład *přepaskow, měsačnych a předpadowych powaskow, podpołołkow.* Sym radźiwje k radže.

Wagnerowa w Budyšinje

před Sulerskimi wrotami čo. 9.

Požčonki na hypotheki

za ratařske letownosće, nic niže 3 lin a wjetše domske twarjenja nic niže 10 000 hr. wopalnego zawěsćenja wobstara po přihódnych wuměnjonjach bjez kóždeho napłaćenja

hypothekowa pisarnja

E. Rauc w Budyšinje na Hošic hasy 32

Sobustaw statneho zwjazka němskich kupcerjow.

Założene 1907. Porto za wotmołu ma so připołožić

Nětk započina so zymnić

ale tohodla žony, njestarajće so!
Pola nas namakače, štoš pytače, za płaćizny, kotrež Waše wudawki njepječeja.

Někotre přikłady:

Žony:

mantle	z wołmj. flawša, nowočasne barby 24.50, 15.50, 28.50, 19.50	8⁷⁵
mantle	z dobreho sukna, rjane barby 29.50, 28.50, 19.50	11⁷⁵
mantle	z najlěpš. velours we wšěch nowych barbach. 89.50, 29.50,	18⁵⁰
mantle	Astrachanski, dobry płyš 39.—	33⁵⁰
mantle	ze sojid. wołmj. płyša, brune, wšě wulkosće	35⁵⁰
mantle	seal płyšowe z woseb. podšikom wšě wulk. 95.—, 87.50	59⁶⁰
wobleki	woknate rjane dźěło	4⁵⁰
wobleki	krasne smuhi	7⁵⁰
wobleki	popelina, wšelake barby, dołhe rukawe 17.50	11⁵⁰
wobleki	z tafle, wšelake smuhi 35.50	13⁵⁰
wobleki	z sołiency, rjane barby a fasony	13⁵⁰
wobleki	z krepe de chine, wjele barbow wosebiće molowane 29.50	18⁵⁰

Drježdźanski drastowy dom
Birnberg & Co.
w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5

Dóšli su

nazymske a zymske nowosće
mužacych, žonjacych a dźěćacych drastow
po wosebje tunich płaćiznach.
Kaž stajnje małe napłaćowanje a nizke wotpłaćowanje
w meblowym a tworowym — kreditowym domje —
Carl Hornmasl.
w Budyšinje
na Hłownym torhošću, nutřkhód na Jerjowej hasy 2.

Sobustaw zwjaz. němskeho kredit- dawac. drobnowołkowarst. zarp. tow.

Sobotu, 9. t. m., dóstanu wulki transport rańšo-prusk. wysokosućelnych a nowodójnych
kruwow a jałojcow
tež někotr. **ćelcow** k připušć. kotrež su jara tunjo na předań.
Herm. Priemel w Kulowje,
wikowař z płahowanskim skotom. Telefon čo. 4.

Transport wysokosućelnych rańšo-pruskich

kruwow a jałojcow
je na předań w Herbskej grychće w Konjecach.
Heinrich Jakubetz.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Nazymska wobućowa masa

Kóžda wěc najwyšša zamóžnosć.

wjelbłud. kosmičk. **črij** tkanin.
z jazyk., (muk.), mjehke, fylcowa a kož. póduš, **2⁹⁵** zakr. šow, wulk. 42/46

wjelbłud. kosmičk. **črij** tkanin.
z jazyčk., čiste wjelbłud. kosmy a wołma, najl. kajk., kož. wobšiće, fylc. a kož. póduš, zakr. šow, **4⁷⁵** wulk. 43/46 4.90, 36/42

Wjelbłud. kosmičkaty **črij** wuhorjeny žonjacy
čiste wjelbłudowe kosmy a wołma, najl. šidź. bantom wobšite, fylc. a kož. póduš, zakryty šow, ponpon wulkosć 36/42 **4²⁵**

čorne Melton-črije
z paskom, běle frisowe podšiće, kruta póduš, kožane kónčki, z pjat. kapu, wulkosć 20/24 **2⁹⁸**

wjelbłud. kosm. **črij** tkanin.
ze spinku Najl. kajkosć syl. fylc. a kož. póduš zakr. abo z njezakr. šowom kož. pask 31/35 3.95 27/30 **2⁹⁵**

čorne Melton-črije
z paskom (za žony) běle čopte frisowe podšiće kruta fylcowa a kož. póduš, šow z kapu na pjaty zakr. wulkosć 36/45 **4⁷⁵**

črije z paskom z wjelbł. kosmičk. tkaninow
(za žony a muže) z ruk. čist. wjelb. kosm. a wołma. Fylc. a kož. pód, zakr. šow, z kož. wobš. z kapu na pjat. 43/46 5.95 36/42 **4⁹⁵**

žonjace črije ze spinku
čorne howj chevr. mod. forma na bokach wutłamana, elegantna forma. amerik. pješk **6⁹⁰**

lak. luksus. črije
ze spinku abo gumij rjane modele, běłe glazejowy podšiwk. eleg. žłobinaty pješk **12⁶⁰**

Mužace črije najlěpše čorne howj. boksowa koža, dobra kajkosć, poł kónčk. a kulojta forma, z běłej šitej kromu **10⁹⁰**

Dobytk a zaso dobytk kaž w dowójnskim času!

Krisseller
wjedny wobućowy dom.

Składnostna kup!
Najlěpše kajkosćne
strykowane jaki
w dołhej a fasonskej formje ze začišćom a bjez njeho čorne, šěre a melěrowane nětkle
jara tunjo
pola
Wilhelm Rudolph
prjedy Heinr. Müller
Najstarši wosebity wobkhod
na Kěžorskej drózy 8

Vogtlandske Madraske **gardiny** story — kromki — vitraže
wulki wubjerk, jara tunjo
K. Erler w Budyšinje na Žitn. wikach 11.

Wóskowane přikrywy, škitaki za sćěny, škitaki za wodowody jara tunjo
K. Erler na Žitn. wikach 11.

Słomjaki jara tunjo
K. Erler na Žitnych wikach 11

Za
muža

wobleh	gabardina eleg. dźěło 65.00, 45.00,	**35⁰⁰**
wobleh	jehłowe smuhi, nowočasne barby, najlěpše dźěła 55.00, 49.00,	**39⁵⁰**
wobleh	česane sukno, módry, narunanje za měru, 89.50, 79.50,	**69⁵⁰**
sport. wobleh	z dobreho korda, eleg. dźěłany, z 2 kholowomaj, 79.50,	**59⁵⁰**
zymske ulstry	čźm. barby dob. kajkosć 82.00, 69.00, 58.00, 47.50, 38.00,	**29⁵⁰**
dźěłba	**zymsk. wobleh ow** z dźerživych tkaninow	**16⁵⁰**
eleg. paletoty	ze somočanym khornarjom podšite	**49⁵⁰**

Drježdźanski drastowy dom
Birnberg & Co.
w Budyšinje při Mjasowych jětk. 5

Spaniska winownja
Bodega Espanola

na Mjasowym torhošću 7 na Mjasowym torhošću 7

Wino po šklenčach, běłe a čerwjene wot 25 pj. sem
Słódke wino . . . . . wot 45 pj. sem

Nimo toho: Předawam přez dróbtu wumérjene z ćwicy a w blešach

Při wotewzaću wot 10 litrow sem:

Rjane połne běłe wino . . .	litr po 1.00 hr.
Rjane mile čerwjene wino .	litr po 1.00 hr.
Dobre stare Tarragonaske . .	litr po 1.35 hr.
Wosebite stare Malagaske . .	litr po 1.45 hr.
Woprawdźite łalske połonowe	litr po 1.50 hr.
Originalne Kupa Samos . . .	litr po 1.60 hr.

kaž też němske wina přenjeje rjadownje w blešach

Naspomnjene družiny su połnohódne a su k woptanju po poměrnych płaćiznach w mojej winowni dostać.

Tunje wobuće.

Corne dźěćace črije ze šnórowanjom z howjazeje koža, najlěpša kajkosć kil jara derje dźerža 23/24 4.75 25/26 5.— 27/30 5.75 31/35 7.25, **črije ze šnórowanjom** za knjezow, howjaza boksowa koža wot 9.75 sem, **črije za pacholow 8.75 a 9.50. Oschatzske fylcowe twory, črije** z wjelbłudowych kosmowych tkaninow, hubraki wubjerk **kordowych kožanych a fylcowych toflow.**
— Jenož najlěpša kajkosć. —

Wobućowy dom August Fähle
— **w Budyšinje,** na Zwonkownej Ławskej hasy 3. —

Jězdne koła też z rukowanjom jara tunjo **Max Seifert** w Budyšinje na Kamjeńt. hasy 29

Vogtlandske madraske gardiny tunjo **K. Erler** na Žitn. wikach 11

K hermankej 10. okt. w Kamjencu!

Wobkedźbujće mój wulki skład, wšak kupować njetrjebaće.
Sudźće sami, hač moje twory k wobdźiwanju tunje njejsu.

Mužace zymske mantle
25.—, 36.—, 44.— hr.

Swjedska forma, z pasom a faldu 25.—, 37.— hač do 70.— hr.

tunje mužace wobleki tunje
18.—, 22.— hr. **jupy** 26.—, 35.— hr.

kholowy 3.90 hr. 5.— hr. 10.— hr. 12.— hr.

hólčace mantle
7.—, 10.—, 15.— hr.

holćace mantle
7.—, 8.—, 10.—, 16.— hr.

žonjace mantle
wosebje tunje a srěnje płaćizny

Franc Mršťny
w Kamjencu na Cwingerskej drózy 16 **w Budyšinje**

Česćenemu wobydlerstwu **Budyšina a wokolinow** podwólnje wozjewjam, zo

sobotu, 9. oktobra
swoju
Španisku winownju

„Bodega Espanola"

na Mjas. torhošću 7 w Budyšinje na Mjas. torhošću 7

wotewrju.
Poskićam česćenemu wobydlerstwu
španiske běłe, čerwjene a słódke wina
staroznatych španiskich firmow, za kotrychž woprawdźitosć a dobru kajkosć ja kóždy čas rukuju.
Prošu wo předelnu podpjeru
Manuel Barquet.

Priloha k čislu 235 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 8. oktobra 1926

Rakečanska wosada powita swojeho nowoho fararja.

Wječerawschi schtwórtk 7. oktobra bě ja Rakečanskim wosadu žiwjaty dźeń, dźeń wutrobneho wjeselenja a radosće. Sćehowańske wožada tola žiwojeho nowowustwoleneho a dołhowocakowaneho duchownoho do swojeje frjedźinje pschijeć. Boże žlěnčko ježelesche mile pruhi na wjeź a pola. Módre njebjo smějwasche jo Rakečanam, jo zebi wopraudźe rjeńschoho dnja pschecź njemóžachu k powitanju swojeho duschowopastyrja. Wjeź běchu stwjedźenźy rannjschili. Nad dłóhu wot Trupinjanskeho puca hacź na torhoschcźo strowjachu cźesine wrota. Psched farskej haiku běchu cźesine wrota se herbstimi khorhojcźkami wuzwukli a ſ wěnza kiwaschtej postrowaj „Wutrobnje k nam witajcźe!“ a „Daj Bóh ſboże!“ Wožiwjerej tohorschcźa stojesche tribuna, ſ kotrejeż jo poidźiſcho rěcźe dźerżachu, rjenje ſ brěžami wupyschena. Pschikhadźachu wokadni ſe wschěch wśoh Rakečanskeje wožady we wulkich ſtykach. Też ſ druhich wožadow jich wiele ludźi pschidźe. Wožadne towarſtwa (we Rakezach žamych je hižo 18), ſchulske dźěrźi a mlodźina, ſeſtupachu jo na torhoschcźu do cźaha. W 2 hodź. naſtupi cźah pucź do Jitka, do wokadneje wěźy, kotraž najdale k wjeſorju leži, hdźeż dźiwku knjeża fararja Riotu postrowicź. Psched cźahom jěchachu 11 jězdni na rjanych konjach hacź do Nowoſźli, hdźeż na knjeża fararja Riotu, kiž ſ autom pschijědźe, wocźakowachu a ſe ſ nim do Jitka wrócźichu.

Pod rjanymi cźeſtnymi wrotami, kiž běchu Jitkowſki fararjej k cźeſći poſtajili, wuſtupi nowy duchownik ſ auta. Wě laſtojniſku draſtu wobleczeny. Laſtupjer zyrkwinſkeho pschedſtejerſtwa, knjes Nowak ſe Stróže, powita jeho we herbſkej rěcźe ſ něhdźe ſcźehowazymi ſłowami: „Witajcźe do naſcźeje wožady. Dźenża pschindźecźe k nam jako duſchepaſtyř a farař, ſo byſchcźe naſchej wožadźe ſłužiłi. S mlodoſtnym ſahorjenjom chcźeče ſkutkowacź w naſchej wožadźe, kotraž je ſ wjetſchehoſo dźěła herbſka. Bóh žohnuj Waſch nuriſthob a daj Wam ſboże, ſo byſchcźe w Jeſuſowym mjenje ſwoju wožadu wjedli a byli wſchitkim ſ duſchepaſtyrjom, ſtarym a mlodym, Sserbam a Němcam, ſo bychu woni Waż poſſuchali a Waż lubowali.“ Na to ſaſpěwa Rakečanſke muſſke ſpěwne towarſtwo poſtrowjeńſki ſpěw: „Jenož we wutrobinej ſwjatej cźiſchinje.“ Knjeżna Wirtež ſ Jitka pschepoda nowemu fararjej kwěcźel ſe herbſkimi poſtrowjazymi ſłowami.

Po tymle poſtrowjenju naitaji ſo cźah ſ knjeſom fararjom Riotu we ſwojej frjedźinje wrócźo do Rakez. Sjednoczena Rakečaniſko-Komorowſka kapała hdyž a hdyž pucź ſ hudźbu porjeńſchi a ſako ſo ſwjedźeńſki cźah ſ lěża hibaſche, dachu Rakečanſke ſwony ſwój wjeſoły a ſwjatoczny hłoſ błyſchcźeć a witachu fararja do noweho ſaſtojnſtwa. Se ſwukami ſwonow wutrohy wocźakowazych radoſtnuje kapachu. A hórſy dorażachu cźah do Rakez a wobdźělnizy ſeſtupachu ſo na torhoſchcźo, hdźeż hižo wulka ſyła ludu cźakaſche.

Mjenowana kapała ſapiſka k ſawodej tudyſcheje ſwjatoczneje ſchtuczźu ekkluſcha: „Khwal teho Knjeſa“. Na to wuſtupi dotalny farař Rakečanſkeje wožady, knjes duchowny Mróſak a porěcźa najprjedy herbſke a potom němſke powitanſke ſłowa. Sſerbſka narěcź bě něhdźe tale: „Boha k poſtrowej a Jeſom Khryſta k troſchcźu. S tuttym rjanym ſtarym dobrym poſtrowom wobroczu ſo dźenża na waż. Poſtrowjam tebje, ty luba Rakečanſka wožada, kotraž ty dźenża powitaſch noweho mlodeho fararja. Poſtrowjam też Tebje, luby bratſje! Wožada, ty žu žebi jenohłóſnje wuſtwolika, kiž dźenża k tebi ſaczehnje. Mam pschecźe a pröſtwu. Dźenżniſchi 7. oktober je dźeń ſpomnjenja. Dźenża psched 70 létami ſakhadźeſche ſo w Rakezach wulki woheń, kiž nimale połoju wěſy ſniczi. Wón pschinjeſe wjele njeſboża, ale też žohnowanje. Rakezy buchu rjeńſche. Hladajmy wrócźo do ſanźdenych 70 lét. W tym cźaſu je ſo we wožadźe wjele pſcheměniło. W lěcźe 1872 pschiwſaſchtaj ſo Komorow a Jitk do wožady, poſdźiſcho też Riža Wjeſ. Spomnju na duchownych, kiž ſu tu ſkutkowali, na Hilbricha, Gólcza, kiž bě tu 41 lét, na jeho žonu, na Khižana. Ja běch tu jeno krótki cźaſ. A ty, nowy duchownyj, ſy tón 20. wot cźaſa reformazije. Pſcheju Cźi, ſo by trajnje ſ Božim ſohnowanjom ſkutkowacź mohł. Schtoż rěcźiſch, cźerpaj ſ jaſneho ſórka Božeho ſłowa. We cźeſtich dnjach budź Cźi Sbožnik ſ troſchcźom. Jenu pröſtwu pak mam na tebje, luba wožada, ſo by rad a pilnje Hodźiło do Knjeſowych pschitwarkow a ſo by nowy farař w tebi woheń ſapalił, kiż njeniczi, ale woheń ſwjateho Ducha, kiż nowe žiwjenje twori. Njech ſo tole pschecźe a pröſtwa dopjelni, potom budźe Twoje dźeko ſohnowane ſa cźaſ a wěcźnoſcź.“ Sſwoju nźmſku narěcź ſałoži knjes farař Mróſak na bibliſke ſłowo „Nětk kak woſtanje wěra, nadźija a lubosć, ale lubosć je najwjetſcha mjes nimi.“ Wſchě předowanja njedyrbja być jenož wukładowanja biblije, ale ſwědcźenja. Tak pſchinjeſu płody. Ale wěra ſama jo njeczini. K njej dyrbi ſo lubosć a pschecźelnoſcź pſchidružicź. Tajka lubosć, kiż wſcho wěri, wſchěmu ſo nadźija, wſcho pschecźerpi, a kotraž nihdy njeſpſchestanje. We naſchim cźaſu wotpada dyrbnmy ſ lubosću ſwědcźeć, potom ſo Cźi twoje dźěło radźi, ſo mózeſch jónu prajicź: Knjes je mje žohnował. A tak ſaczehni do Twojeho nowoho domu.

Knjes ſhromadźeńſtwowy wothładaŕ Zimmermann ſměje biblisike hodźiny wutoru w Hornjej Wjaſońzy, ſtrjedu w Semjach, ſchtwórtk w Budyſchinje a pjatk w Ssmilnej, pſchezo wjeczor we 8 hodź. — Knjes ſhromadźenſtwowy wothładaŕ Kſchižan ſměje njedźelu pop. ½2 hodź. njedźelſku ſchulu a w 3 hodź. bibliſku hodźinu we Wětej Horje, 11. hoczź do njedźele, 17. oktobra kóždy wjeczor we 8 hodź. pſchednoſchki na Židowje cźo. 146.

S Budyſchina.

Njedźelu, 10. oktobra, ſměje farař Domaſchka rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, farař Bóžź dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. herbſke předowanje. Dop. w 11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći.

Sdźelu powołbnju ¼4 hodź. ſhromadźizna žónſkeho towarſtwa na dwórniſchcźu.

S Budyſchinka.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. herbſke kemſchenje.

S Hodźija.

19. njedźelu po ſwjatej Trojizy ſměje farař Wjelar rano ½8 hodź. němſku ſpowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. herbſke kemſchenje.

S Hoſtin.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. herbſke wotſtalne **předowanje farara** Handrika. Sdźerka.

S Hornjeho Wujezda.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy dop. ½9 hodź. herbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. — Kaſchczikſi ſa diakonu we wožadźe. Popołdnju w 2 hodź. rozrěcźowanje ſ konfirmérowanej mlodźinu.

Pjatk wjeczor we 8 hodź. towarſtwo ſmkołych hołzow.

S Huczinu.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Popołdnju ½3 hodź. towarſtwo knjeżnjow na farje.

Pokhował 8. 10., morwonarodźeny ſynk Pawoła Richarda Schletzy, dźěłaczerja w Huczinje.

S Drodźiſchcźa.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy dop. ½9 hodź. ſo herbſke předowanje cźita.

S Khwaczicź.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano ½8 hodź. herbſka ſpowědź, ½9 hodź. herbſka a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Kluſchcźa.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbſka ſpowědź, ſ Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. je herbſke kemſchenje, ½11 hodź. dźěcźikemſchenje.

S Kotcź.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy ſo rano we 8 hodź. herbſke předowanje cźita (wjeſny kantor), ½11 hodź. němſke předowanje (farař Jenčź ſ Kamjenicźy): wołaženy duchowny ma ſamkny dźeń ſaſtupowanſku ſłužbu w Porſchizach. Sdźerka. Poſlednja ſdźerka je wunjeſła 5,10 hriwnow. Wutrobny dźak a ſapłacź Bóh!

S Luboſe.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy dop. w 9 hodź. němſke předowanje ſo cźita.

S Małeſchcź.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. herbſke kemſchenje. Jubilejſka ſdźerka ſa evangelſki ſwjaſk. Dop. w 11 hodź. dźěcźikemſchenje.

S Minakała.

19. njedźelu po ſwjatej Trojizy dop. w 9 hodź. je němſke miſijońſke předowanje a ½11 hodź. miſijońſke kemſchenje ſa dźěcźi (miſijonaŕ Simon). Sdźerka.

S Roſharcźa.

19. njedźelu po ſwjatej Trojizy rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſka Boża ſłužba, ¾10 hodź. herbſka Boża ſłužba.

S Rjetzwarſidła.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. herbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. herbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Sdźerka ſa evangelſki ſwjaſk. Popołdnju w 3 hodź. němſke a w 4 hodź. herbſke kemſchenje w Sarkeju (k. farař Rjenčź-Lupjanſki).

Towarſtwo młodych hołzow: Wulkeſt.

Towarſtwo młodych hołzow w 3 hodź. na farje.

S Porſchizi.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy budźe rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba (k. farař König ſ Kotcź), ½11 hodź. ſo herbſke předowanje cźita, ½11 hodź. němſke dźěcźikemſchenje ſa ſtarſche dźěcźi, w pop. w 3 hodź. ſoſtajne ſa młodźiche dźěcźi, wjeczor ſwěcźeńſka hodźina towarſtwa młodych hołzow pola wołaženeje ſotry.

S Rakez.

19. njedźelu po ſwj. Trojizy je ſapokajanje k. ſaiſkeho vikara Rioty ſ Konjez ſa ſararja w Rakezach pſches knjeſa tajneho zyrkwinſkeho radźićela Rosenkranza: dop w 9 hodź. herbſka a ¾11 hodź. němſka Boża ſłužba. Sdźerka.

Semrěła: Marja Kſchižankez, hoſpodaŕſka pomognza w Rakezach, 40 l. 2 m. a 3 dn. ſtara. — Semrěł: Max Pawol, Pawoła Serkyn, dźěłaczerja w Rakezach m. ſyn, 6 l. 10 m. 13 dny ſtary.

Cyrkwinske powěſće.

Krajnozyrkwinſke ſhromadźeńſtwo w Budyſchinje na Rózowej haźy 31.

Njedźelu dopołdnja ¾11 hodź. miſijońſka hodźina ſa dźěcźi. Pop. ¼4 hodź. wobdźělenje na ſhromadźeńſtwowej konferenzy w Kunwaldze (w zyrkwi). Tekſt 2. Mětra 3. Rěcźnik knjes farař Siegemund ſ Budyſchina a druſy. Wjeczor ½8 hodź. miſijonſki pſchednoſchk w Budyſchinje wo „domje modlitwy“. Rěcźnik knjes miſionar Krjeczmar. Wutoru wjeczor we 8 hodź. hodźina Běłeho Kſchiža ſa młodźenzow. Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodźiny ſa roſtudź. Njchcźeſ. ſa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina. —

S Rychwalda.

19. njedjelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. němsce a ¼11 hodź. serbšce kemšenje.

S Wochoz.

19. njedjelu po św. Trojizy dopołdnja w 9 hodź. němšla a ½11 hodź. serbšla Boža słužba. Wječor we 8 hodź. serbšla biblišla hodźinna na farje.

Listowanje.

H. J. Wukrud w prozesu sebjera so na rozsud wyšnjewuštojneho. Napraschejcje so pola tajšeho (twarza billardowo), hacź je ſ 5 hriwnami šćikoda zarutana abo hacź je žodanje korešmarja wopriwnjene. Eventuelnje doplackeje nazymjenym šćkodu. Dla nišposcje placzelki njeje hódne, hakle dołho złorzicź. S prozesom nastanu nowe wudawki a tak wupadnje, njeje do cźaja dowidzeć. Wšo mózecze dla žadanja na wotewrjenej karcze dla khiwodźenja wobšerzicź. Tola dyrbicze wěz najprjedy pschisłejzanym směrzej (Friedensrichter) pschedpołožicź, tiž ma nadawk, napscheciwne strony po możnosći sjednacź. W běhu tšoch měsazow mózecze potom złorzicź na sapołožicź, so njeby wěz šalétnika (verjährt).

A. F. Mójemu Wam radźicź, pschećiwo njekhmanikam šhłostanje pola połizije dla wukonjenja wulkeje harty nanjetrjebacź. Najšćipje je, so tutón nanjet wot w ſ ch ź ch podružnikow šo šmje. Tak šmjeze wšcze wjazy wuspěcha. Derje sy bylo, buchu-li też wokolni šuſodźa nanjet podpiſkali. Tuž mózecze ſ wěstosću na to ličzeć, so tuto nózne harowanje wuwostanje. To pak je tej njekniczonnosći, nastajnje nóany měr kałyeź.

Do Pruskeje. Žadajcze šej wot hamtšeho pschedsiedzerja wuſjudźenje prawa khudeho a dźiwe ſ tym na šudnišwo a nanjetnicze tak dołho tulhwilny rozsud po §§ 1715, 1716 šlatneho šakonja (B.G.B.). Na šudnišwje też wšcho blišše zhonicze. Pjenjesy šo Wam hakle po porodźe wuplacźa. Wšo mózecze ſwojeho nana jako šaračerja (Wormund) nanjetkowacź. Hewak pak dóstanje šaračerja (Kreisvormund) tuto prawo. Tak budźe drje też w pschedležazem padze.

P. R. W padze porođa macze Wy prawo na tydźenſki podpjeru, jeli Waſch muž w běhu poſlednich dwějoch lět do porođa šmajmjeńſcha 10 měšazow, abo w poſlednim lěcze do porođa šmajmjeńſcha 6 měšazow na podołku ſtatneho šaſwěcźeńſkeho porjada pschećiwo thoroſći šo šaſwěcźe, t. r., jenej thorownej kałyy pschiſłuchaſi. Nanjet macze pola teje kałyy ſtajicź, w kotrejž je Waſch muž na dnju porođa šaſwěcźeny.

K. B. Po § 18 dźědźinſkeho dawka (Erbſchaftšſteuergeſetzes) wot 22. 8. 1925 (ſtatne ſak. łopj. 1925, prěni dźěl, ſtr. 320) wuſmjewobodźi ſcźehowazych wot dawka: pola dawkowej kłaſy I a II (mandźelſki, bźeźi a wnukoju) pola dźědźinſtwa niż wjazy hacź 5000 ſłotych hriwnow, pola dawkoweje kłaſy III a IV (ſtarſchi a pschicźehi ſtarſchi, ródni a pschicźehi bratſja a ſotry, dźěd a wowka, pschichodni ſtarſchi, bratrowſke a ſotrowſke dźěźi) pſchi dźědźinſtwje wot niż wjazy hacź 2000 ſł. hr. a pola dawkoweje kłaſy V (wſchitcy druſy dźědźinju) pſchi dźědźinſtwje mjenje 500 ſł. hr. Dale je wot dawka wuſmjewobodźena nadoba, wobſahujo ſchaty a droſtu, jeli wožebam dawkoweje kłaſy I a II pſchipadnu, dale nadoba ſe ſchatanti a deaſtu, tak dołho hacź wožebam III a IV dawkoweje kłaſy pſchipadnu a jich hódnoſcź 5000 ſł. hr. njepſchekročźi. To ſu najwažniſche pſoſtajenja wo wuſmjewobodźenju dźědźinſkeho dawka (Erbſchaftsſteuer). Sakoń wopſchija hiſchcze 18 woſebitych pſchedpiſmow wo wuſmjewobodźenju, kotrejž pak tu dla šwojeje wobſchěrnoſcze wocźiſchcźenej njemóžemy. Jeli Waſz ſajimuja, mózecze po ſakonja pohladacź, kotrejž Wam rjadu wupoſći.

R. W. Najprjedy ſo wo towaršſtwowe wuſtawki jedna, kaž je poſtajene, hacź šmy ſo prawiſniſki puć nastupili. Byrnjež pak kaž to ſtako, dha ſo nam kórzba malo wuſpěſchna bych ſoła, dokelž ſcze ſ Waſchim wuſtupom wuſkich prawow ſo wſdak. Schtož ſamoſebje towaršſtwa nahuja jemja ſo ſcźěkowk w tym, ſo prawo na nje a też druhe prawa ſ wuſtupjenjom towaršſtwa ſaſtanu.

P. R. Wěz Wěi tola tak: Pſchiwuſni ſu Waſchemu nanej pjenjezy požcźili, ſo by mohł kup ſapſacźicź. Ho dadawacźelam pjenjez je pſchimérjenje na danik. Dźiwaju na to wobſkładujenmy tutu požcźonku jako ſamoſnu ſałožku (Vermögensanlage), kotraž ma ſo nan wyſchiſche ſ 25 proz. (to je 375 ſł. hr.) pohódnoſcź. Je-li ſo nan ſ wěrcźelcemi dojednacź njemóže, a je-li wyſokoſcze pohódnoſcźenja, ſadanjenja a wuplacźenje najlépje, ſo ſo wuſchednanje ſudniſtwu pſcherucźi, hewak měła ſo wěz pſched ſudniſtwom roſtrjacź a ſ wudawkami ſchonacźene. Sudniſtwo potom po ſwoji wóli roſſudźi a to też dla ſadanjenja a wuplacźenja.

B. K. Waſche napraſchowanje njeje ſzle jaſne. pſcheſe, ſo tamne 900 hr. ſu wot 1917 jako hypo ſapſkana a potom ſałhy, ſo je ſapiſanje dla dźěd wuſchednanja halle 1919 ſo ſtało. Schto je prawje? ſke lekomnoſcź 1917 łubi a 900 hr. winoſły woſtał, dha je to ſhutny kupny pjenjez (Kleſtkaufgeld) a ma ſo hacź do 100 proz. pohódnoſcźicź. Macźe dołhaſaze winy ta ſu ſenje, dha dyrbicze ſo pohódnoſtnemu žadanju ſpjerzowacź a ſej ſniženje žadacź.

R. G. Sałožitnjene klavérne pſchebjeradła (Taſten) hodźa ſo ſałžy ſólicź, hdyž ſo wjazy rajowe ſe ſólminu (Salzſäure) namaſaja a ſyhtnemu ſlónzu wuſtaja. Tuto namaſanje ſe ſólnimi ma pak ſo jara kebſbitnje ſtacź, to kiſałina do kladéra nuts njebźi. Najlépje je, pſchebjeradła wun wſacź. Maja ſo pſchebjeradła hóle ſbjerzecź, ma klavérne wóko wodnjo wocźinjene ſtacź. Sſwérkoſcź a powětr ſbjerza ſlonimu a kocźonki bźke. Hrajerjo maja jenoź ſ cźiſtymi rukami hracź, ſwjetſcha pſchiłdu ſezołtnjene pſchebjeradło wot pſchepocźenych tukow. Dobrý źrěbk wobſtejı też w tym, hdyž po kóžbokrócźnym hracźu ſo ſe cźenkej łapku abo wotu, ſe ſpiritušom namocźenej, wotrje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 8. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,192	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,34	100 českosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	12 09

Efekty.

Berlinſka bnrſa bé wožera pſchi ſpoczałku měcnjicha. Poſdźiſcho kurſy efekiow ſaſzo ſtyhnjſcho poſtupowachu.

Produktowe wiki

Produktowe wiki też wožera wjele pſchemeńſenja njeſchinjeſzecźu. Jito je na wikach žadne. Ryane wjedro ratarja wotdźerżuje, žito młócźicź a na wiki podawacź. Alle tola pſchenża a rožka pſchi dokalnych placźiſnach jawoſtaſchtej. Naſtnu jecźmjeń a wowſ hćichtaj zentnar wo 10 np. drózſchaj. Wožera płacźeſche zentnar

w Lubiju:

pſchenży 12,25—12,50 hr., rožki 10,25 hr.
hacź 11,20 hr., naſtnjeho jecźmjenja hr. 10,50—12,25 hr., wowſa 8—8,70 ſł. hr.,

w Berlinje:

pſchenży 12,95—13,10 hr., rožki 10,65 hr.
hacź 10,90 hr., jecźmjenja naſtnjeho pak 10,60—12,60 hr., naſjmnjeho 9—9,25 hr.
wowſa 9—9,55 ſł. hriwnow.

w termijowym wiłowanju

ſa oktober: pſchenży 13,97½ hr., rožki pak 11,60 hriwnow,
ſa dezember: pſchenży 14.07½ hr., rožki 11,70—11,67½ hriwnow,
ſa měrz: pſchenży 14,32½ hr., rožki pak 12,05—12 hriwnow,
ſa mejn: pſchenży 14,42½ hr., rožki pak 12,20—12,25 hriwnow.

Wiki wožera w Lubiju.

Hušy 1,10—1,20 hr., jabłuka 5—15 pj., kruſchowy 3—10 pj., błowki 20—25 pj., brěcźki 30—45 pj., wino w kitkach 50—75 pj., tomaty 25 pj., korki ſo 40 pj., běły kał 10 pj., cźerwjeny 8 pj., jedźna łoboda (Spinat) 15 pj., běrny 6 pj., pruſnizy 70 pj. litr.

Wiki wožera w Khorjelzu.

Butra 95—105 pj., jeja 13—15 pj., zyhła 2 puntaj 15 pj., błowki 25 pj., pruſnizy 50—60 pj., cźerwjene jahody 55—60 pj., běrny 4—5 pj.

Wiki wožera w Khorjebuſu.

Butra 1,60—2 hr., twaroh 30 pj., jeja 15—17 pj., łany wolij litr 1,40 hr., howſaze mjaſo 1—1,20 hr., cźelaze mjaſo 1,10—1,20 hr., ſkopjaze 1,20—1,30 hr., ſwinjaze 1,20—1,40 hr., pleczina (Schinken) 1,70 hr. hacź 2 hr., połcź kuſchenty 1,40 hr., hliny 1,70 hr., ſa ſchcźuki 0,70—0,90 hr., karpy 1,20—1,25 hr. a młode hołbje 70—80 pj., kury a khapony 2—3 hr., hušy (ja punt) 1,20—1,40 hr., łaczki 1,40—1,60 hr. a ſornik 0,70—2,40 hr., ſajaz 4,50—6,50 hr. a karnikle (dźiwje) 1,80—2,30 hr., kolrabi 5 pj., morchej 5—10 pj., jedźna łoboda (Spinat) 10—15 pj., kwětkaty kał 30 hacź 40 pj., zyhła 8—15 pj., běrny zent. 4—4,50 hr., ſapruſnizy 50—60 pj., prawaki 70 pj., kurjatka 15 pj.

Skutne wiki wožera ſchiwórik w Khorjebuſu

Na nje běchu pſchihnali 297 koni, 23 ſrjebzow, 38 wołow, 18 bykow, 257 krowow, 81 prózdnikow, 20 cźelatow, 1424 proſatow a 322 běhakow. S wikami płacźaſche. Howjadła płacźachu 230—450 hr.

Swinje płacźachu w Khorjebuſu:

proſata:

małe	10—15 hr.
hrěnje	15—18 hr.
wulke	18—22 hr.

Běhaki:

małe	22—40 hr.
hrěnje	40—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Swinje berje běchu.

Na pſchedań.

Kowk 2-letny, ninuate 2 zent., dobreje dójneje rašy, **Kekt** w Cjornowje.
Wół do cźahanja w Khaſowje cźo. 18.
Běhaki w Nowej Wěſy 10 pola Huſki.

Sſudnišły na pſcheſadźowanje
ſobotu 9. oktobra 1926

w Biſkopizach dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje klavér, 3 paſanſke błida, kredenza, wucźahowanſke błido, pliſchowy ſofa, pjenjezny chamor, 2 kaponaj, 5 kokoſchow, tóčznik ſa ſchewzow;
w Hródźku dop. w 11 hodź. na Kochanojſzej dróhy motorſke kolo, ſtólba, koſeſi, klamarška nadoba, ſofa, khańſki ſofa, połſchescźo, płachta na ſcźěnu, ſonjazy płaſchcź, wolinjany thabat, nóznej błidły, kofejowy młyn, koſch ſonjaza drasta, wobucźe, ſchleńcźane a klamarške iwory, tobak, zigary, zigarety atd.;
pepotonju w 2 hodź. (Schłoßbezirk 2) dubowe wuſhotowanje, bufej, kredenza, wulke kuſotje błido, 9 ſtołow.
Dobrowólnje też tam: motor 3 PS.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Rožka na płacźiſnje wobſtajna, pſchenża je krucźiſcha. Muka lépje dje. Tendenza: ſtruczena.

Dop. ¾12 hodź.: Nětčźo krucźiſcho, ale wiki njejšu jara žiwe, pſchenża wobſtajna, rožka ſwólnſtwiſcha. Tendenza: kaž pſched hodźinu

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wotijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg howa: 100 kg, płacźizna po złotej hriwnje.

	7. 10.	6. 10.		7. 10.	6. 10.
Pšeńca	259-262	259-262	buny	20-23,00	20-23,00
rožka	213-218	213-218	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jecźmjeń	212-252	210-250	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jecźmjeń	180-185	180-184	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowſ	180-191	178-189	seradella	18—20	—
kukurica	188-190	188-190	raps. wosušk	14,60	14,50
pšeńć. muka	36-38,00	36-38,00	lany wosušk.	19-19,20	19,10
rżana muka	30-32,00	30-32,00	poob. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,60	10,00	běrnj. kruški	20-21,00	19-20,00
rżane „	10,50	10,80	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps	310	310	rżana słoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	30-34,00	32-36,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
nieluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płacźizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

7. oktober.

— wol., 1 byk, 1 kruwa, — jałojcow, 657 cźelatow, 25 wowcow, 957 swini.

Płacźizny za
cźelata: 3. 87—92, 4. 80—84, 5. 66—76;
swinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 81—83, 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 77—79;
rancy: 72—76.

Směški.

** **Najlépša pschilejnosć.** W ſchuli praſchesche ſo wucźeŕ: „Hdy je najkmaňſchi cźaſ k ſcźěhowanju jabłukow?“ Mały Jan, kiž drje ſe ſwojej Božej kaſnju ſej tak mjenje njeczini, wotmołwi: „Hdyž je pjwca ſawjera.“

** **Jednorje.** Hoſpoſa: „Cźehodła płacźu pizu kóczyj daſch, Kata? Prajach tola, ſo ma to kanarik doſtacź.“ — Słužobna: „Haj, luba knjeni, fóczka pak je kanarika ſežrała.“

** **Njewina — ſ mésta.** Na kubło w Braniborſkej, hdyž pſched knjeſkim domiſkim wulki hat ſo twupſchestrěwa a w nim wyſoke ſchtomy ſo wotbliſchcźeja, pſchicźahuju nowa kucharka ſ mésta. Hdyž běchu ſi kuchinu, pinzu a druhe runnoſcze pokaſali a ju wo pſchiſtejazym bźele powuczźili, bźechu też do ſahrody. Na kromje hata woſta njejapyj ſtejo a pſchikpomui: „Kak hłuboka je tola woda, hdyž ſo zyle domiſe a wſche ſchtomy w nej błyſcheja!“

Amerianſki humor. Wucźeŕ: „Praj mi, Pillo, hdy je najlépſchi cźaſ ſa ſcźěpanje jabłukow?“ — Schuleŕ: „Hdyž nichtó w błiſkoſći njeje a hdyž je poſ pſchitwiſajany, knjes wucźerjo!“

** **W kouzercje:** „Wodajcze, njemóžeceſe mi ſnadź prajicź, ſchto ta knjeni nětkle hraje?“ woprascha ſo pſchipoſłuchaſ ſwojeho ſuſoda. „Ale wěſcze, tak wjele hacź widźu, kladěr.“

** **Lohła doporučenka.** Kravoz: „Knjes barono, praju wam ſ połſebnjemu rajeſ, ſo mi pjenjezy a ſcźěpnoſcź wunđu.“ — Baron: „Se ſcźěrpnoſcźu mózu wam wupomhacź.“

* **To je wopravdźita duchapſchitomnoſcź.** W jenym towaršſtwje, w kotrymž ſej wſchelake wežźi wo duchapſchitomnoſcźi powědachu, wottšeli ſónſka ptaka ſe ſwojej roſtrjaknu wo ſeleſnišťkim njeſboju. „Prjedy hacź ſo domaſachmy, ſchto ſo jta,“ prajeſche, „wuſkoczi wóſ ſ kolijow, padny wyſoki naſyp dele a woſta tam leżo. Mój muž ſo mje wopraſcha: „Sły ty ſranjena?“ „Bohu ſkał niz,“ wotmołwich jemu. Dha mje ſ pjaſcźu do mjeſwocza dyri, ſo ſo mi wócźko ſnadź ſmódri. A ja tute módre woko doſtach 1000 hriwnow ſarmanja ſchkody. „Njeje to wopravdźita duchapſchitomnoſcź?“

** **Stary ſnaty.** Biſkop Lichfieldſkeje diecezy wopyta njedawno mału faru ſwojeho wokrjeſa a bźeſche tam ſwójbł jara rjaneho předowanja tamniſchego wjeſneho farara. Biſkop wuprajı fararjej ſ rjanemu předowanju wjele ſboża a wopraſcha ſo jeho: „Kelko cźaſa ſeje na wudźelanje tuteho předowanja trjebaſ?“ „Pół hodźiny ſnadź“, wotmołwi farař hordźe. „To ſo dźiwam“, praji na to biſkop. „Sſym 6 hodźinowe trjebał, to bych ſamne předowanje napiſał“.

** **Tak hłupy wón njeje.** Měſchkank ſłaſa ſej wjedmika a da ſej w muſeju wſcho pokaſacź. Hdyž potom wróći pſchińdźe, praſcha ſo Měſchkanka: „Wjedmik bźeſche wjele mudry muſ? Schto tón wſcho wědźeſche!“ — „Haj, jenoj jómu je maſ ja nkaſnjom měſ“, prajeſche Měſchkank, „mjenujzy tehdom, hdyž ménjeſche, ſo je jena poſtawa 2000 lét ſtara a piſanny tola halle 1926.“

Hamtske wozjewjenja z Budyšina

W konkurſowym jednanju nad ſamoſenjonom ſamkarja a měſnizkla wuporjedźerje jéſdnych kołow Richarda Zacoba w Hodźiju cźo. 57 ſo termija ſ prubowanju poſdźiſcho pſchiſłuſejwenych žadanikow na 20. oktobra 1926 dop. w 11 hodź. — w ſali 141 — poſtaji.

W Budyſchinje, 7. oktobra 1926.

Hamtſke ſudniſtwo.

Konkurſowe jednanje nad ſamoſenjonom pſchekupza Waltara Franza Weißy w Budyſchinje na Žitnej haży 2 ſo po wotmécźu ſkónczeneje termije ſ tutym ſóźnje.

W Budyſchinje, 6. oktobra 1926.

Hamtſke ſudniſtwo.

tutmuj pjach wodawaju njmeje pizy je zetu. S tym je zynto lepsche a strowsche. Tez wschelake wonjaze sela a korusichi mozesch tajkemu zynu pschidawacz. Potom sapkawjene a samasane zynto skotej niczo njeschkodzi.

Pjeriznarstwo.

Durinkste brodaczki.

(S wobrazom.)

Wukrajne druzziny mjes kokoschemi zu nekotrezkuliz je naschich domjazych na nasche podnjebjo (klima) swuczenych kur wuczischczaze. Tu setkamy zo s podobnym jewjenjom kaz mjes howjadlami. Nehdy mejachmy mjes krukwami wozebitu luzisti ras. Te bechu sa podnjebjo naschoje Luzizy kaz stworjene. Naschi stari ratarjo na nje hischcze rad spominaju. Bechu dze nechto zahodnische, ale dobre dojki a na pizu niz wumpklene. Zuse razy zu nam naschu domjazu druzzinu nimale zyle wutlocziske. Dyrbje-li zo tu a tam hischcze wukhowacz, by nadawk naschich ratarskich towarstwow byl, zo wo jeje pestowanje hodnje postarac. Tak je zo sesichko s naschimi kurymi. Sahimke zu tak mjenowane wodriny hjolczki (Otterköpfchen). Ssamy wozud hrozesche durinkstim brodaczkam (Thüringer Barthühner).

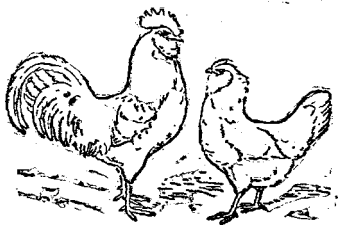

We poslednim wokomiku pschecejelo tuteje razy zo postaracku, zu dale plahowacz. Pschedewschem zu plahuja we wjeczornym durinkstim lezu. Wone zu krute a wostanu strowe tez pod hrubym podnjebjom tuteje krajiny. Zornjo Italiskim zu wjele krucziske. Po prawom sluscheja bole do lohkich druzzin. Rady zo do dalokosceje wudehuja. Pschedewschem derje jeja njezu. Hdyz maja czopty kurjenz japoczinaju hizo w zynje njesez. Paty schpatnje a posdze lahnu. Dokelz jara posdze kokaja je radno, paty druzich rassow na jich jeje nazadzowacz.

Hospodarstwo.

Dawajcze pzam kosce.

Njedawajcze pak jim jara pjerinowe koscze. Najkhmanische zu czelaze koscze. Tez zwinjaze koscze njeszu wo niczo hubjenische. Hdyz pzam wjele koscki dawacze, tak zebi dokho strowe suby sdzerza. Se stajnej mjehkej pizu tez suby smjehknu. Chzesch-li, zo bychu pzy dokho strowe suby sdzerzale, dawaj jim Spratiski pzyczi wozuch (Spratts Hundekuchen). Wozuch jim zuchi dawaj, so maju nechto k rymsanju. Zenje pak pzam tez pschewjele koscki njedawajcze. Hewak zo wone smutska satykaju.

Parlawy (Perlhühner) a wulke mysche.

Czasto klischimy mnohich hospodarjow prajicz, so zo parlawy a wulke mysche kromadze njesnjezu. Jedyn pschecel nam pisa, so mejesche jako zuzod nimo merzy wjele wulkich nyschi. Pschi mlocenju czasto na 60—70 sabichu. Netko ma zamzny hospodar hizo na 1½ leta parlawy. Wot teho czaza zu zo msche wulke mysche pola njeho zhubike. Ssnadz je nechto zamzneho nashonjenja, chzyk wez pschecelnje redakziji sdzelicz.

Pinnowe warjaki zo s czazami se zodowej wodu docziszta wurjedza. Wone zo tuczisco warja, hdyz zo nastajaje czezke dzerza.

Tuczne blaki zo se zidy wotstronja psches synmu wodu a mydo. S miechkim rubischkom abo s hubizu zo mydo na zidu sczini a s czistej wodu wupkola. So njebychu wodowe koleska wokolo blaka nastale, macha zo pat k wusthnjenju w potwetsje a potom zo na hrubym boku niz pschecjopko wublotuje.

Pschi polerowanju meblow njech zo politurje nekotre kapki petroleja pschidabja. Pisches to zo meble lepje blyschcza.

Pschimarjenju jedzow zo sadzewa, hdyz zo na dno, wosebje starych hornzow, spodna schkliczka polozi.

Stare linoleum zo sazo blyschczi, hdyz zo s jenej mischenzu (1 dzel terpentina a 2 dzelaj wolisa) murybuje.

Ssad je stary wupruhowany lekowazy hrdl. Wuzitwanje wutka turkowskich boblow (tomatow) je jara schtwarny pschecziwo jatrinym chorosczam. Wutk zitronow a kisatych jahodow (na pich. gwjatojanskich a malenow) je pschi synuzy wopramdzite wotschewjenje. Dyrjowy wutk (Melone) zo pschi chorosczach jerchenja, zitronowy pschi wicji a drenju poruczuje. Satykowazy wuipech holandskich jahodkow je snaty. Kiczowe lekowanje pschecziwo kronifkemu katarrhej a zudpoczinje je witana pomoz.

Barby barbjenych schatow a pschikrywow zo lepje dzerza, hdyz zo 4 litrow warjazeje wodu tzizu zele pschidatych a je w tutej meschesizy namocziich, donez wustudnje.

Blaki a masanoscj s bele drasty wotstronisch, hdyz do wodu, w kotrejz zo warja, 2—3 tzizy masowiny (Paraffin) pschidatich. Tez tomu dopomha, so drasta jasna wostanje.

Njewjen (Rhabarber) **trjeba pschi warjenju mjenje zokora,** hdyz do warjenja rostrany pul hodzimy w symnej wodze, kotrejz je zo prisa natrona pschidawa, zo namoczi. Wodu, kotraj je zyle czemna, zo do warjenja wotlije. Tak njewjen tez jerkosczj shubi, kotraj je wozobam, kotrez na drenje czerpja, schkodna.

Prasenja a motmolwjenja.

Prasenje: Mam 9 pjecz njedzeli starych prosgatow, kotrez zu zo jara derje wuwike. Wczera nabodo jene s nich morwe w chlewje lezesche. Ja je rosrezanych a widzach, so ma proso w brjusche a wokolo wutrobna zydnjenu czornu krew. We wutrobje a w pluzach njebe am kapki krewje. Sandzeny mezoz mi na zamzne waschnje jene djerjoczj tydjenjow stare proso sahiny. Schto je na tom wina?

Wotmolwa: Wasche prosata zu zo snutska wukrawile. Ssnadz je nechto na nje stupit abo zu zo nehdze storczike. We pschichodnym padze dajcze tajke proso we bakteriologiskim institucje wascheje ratarskeje komory pschepytacz.

Prasenje: Raschej ranzy pschi krjeptanju sa zyly tydzeń niczo njezerjetej. Schto mam pschecziwo tomu czinicz, so bychtaj zo tak jara njekrjeptaloj.

Wotmolwa: Ssylne krjeptanje zo s czezka wotstronk. Jako srjedki pschecziwo tomu zu bromkalium, morphium a chloralhydrat.

Prasenje: Moja krowa ma jara mjehku butru. Szyla zo wot jeje zmjetany jara hubjenje butra dzeła. Schto mam pschecziwo tomu czinicz?

Wotmolwa: So zo wam butra njedzela, k tomu zu zyle male pschicziny. Ssnadz wascha krowa wschu pizu dosez derje njepozziwa. Dawajcze krumje Glauberjowu a Karlowo-Warsku zel. Dale pschemenuje dotalne pizowanje. Krowje nosjecze tez wotlowy wozuch pschidawacz. Tak zmjetana shustnje. Tez mojecze wschelake kibalinky s wuspechom nalozowacz, kaz zelowu kibalinu atd. Je-li to njepomha, dawajcze alaunsku zel (3 krocz sa djen 8 g.) do picza.

Prasenje: Moje zwinjo stajnje wschc sczeny lisa. Wone tez wjele zleni. Kak mohl k tomu wotpomhacz?

Wotmolwa: Wy waschemu zwinjecu jara malo na mineralach bohateje pizy dawacze. We waschej pizy je tez znano malo wapna a bjelkowin. Dawajcze zwinjecu do kodeje pizy horstku plawjeneje krydy. Tez dyrbicze wasche zwinjo wschednje na pastwu honicz. Sswinjom tez tak bo wonka syma njeje.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 41. Budyšin, 8. oktobra 1926. Letnik 33

Wo kraliku jako podawarju kožow.

(S wobrazom.)

Wobina se zwojimi sczehwkami je naß na wschelake wusitne mzhliczki a wuzitne dzeła pschinjesła. Mjes druhim je naß wucziła, zebi wazicz koze naschego domjazeho stotu.

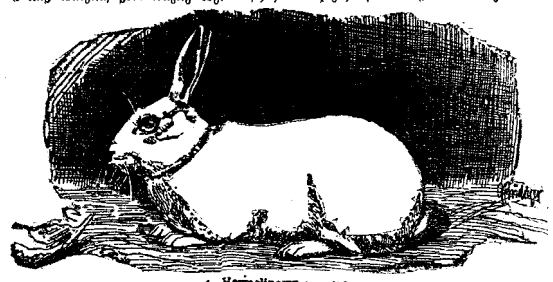

1. Hermelinowy karnikl.

Najschczedriwischi podawak kožow je naich domjazy kralik abo karnikl. Wyrnjez brje nekto koze sazo s wukraja dostawamy, zo tola proza placzi, karnikle k tutemu samerez dale plahowacz. Wyrnjez zu w Nemskej plahowarnje za drohotne koze wschelalich swerjatow, kaz mobrych a zlebrojnych lischkow a podobnych podawarjow drohotnych kožow nastale, kornikle dla kožow dale plahuja. Sternikloze koze wostonu pschezo tunicze. Naicha kožowa industrija samoze tute koze tak wusitojnje pschihotowacz, so samozesch je ledma wot drohotnych a wosebnych kožow rozesnawacz.

Tehodla je za male hospodarstwa, je-li maja zahrodku pschihodlu, plahowanje karniklow wunoschne. Podawaja tola pódla kožow tez hischcze njazo. Tak wupokoze zo karnikl za wuzitkowne skocjatko prenjeje rjadownje. We nekotrych stronach zu sjednoczenstwa zonow nastale. We tych wucza pod nawjedowanjom wezzwuskojnych, kak maja zo koze pschescheiwacz do kožuchow a druhe kazuchowe twary. Tez pschednoschki dzerza za rozwuczowanje wo plahowanju karniklow a nalozowanju kožow.

Na kaiste wosebitosce (Eigenschaften) karnikla dyrbimy hladacz, je-li chzemy jeho plahowacz, so by nam niz jenoz mjazo ale tez koze podawal? Wo wutkosczj sfocjatka tu zamo njedze. Wulke druzziny, kaz belgiske hobry a nasche schakojte hobry maja nimale hrube kožmy. Tola beły hobr nima tak hrubych kožmow. Tehodla teho kožu kožarjo rady kupuja. Teho kožmy zu znehbele, huste a miehke a koza je wulka. Najradischo kupuja koze s hustymi, miechkimi a dolhimi kožmami. Tez na barbu hladaja. Je-li koze barbja, jeje barba wschak nicžo na zebi nima. Zedna pak zo wo pschetrjebanje njebarbjenych, znano jenobarbnych kožow, potom dyrbja kožmy jenajleje barby byez. We tom leži wobuznosez koze jenajleje a stajneje barby wobstaracz a podawacz, so mohle zo na bolpokne garnituru abo wuhotowanja pschedzelacz, na kotrychz niz bleczka do hinajschcje barby njepschehadza.

2. Ruski karnikl. 4 punty ezkt.

Tohodla dyrbjeli sa koze do kožuchow karnikle jenobarbneje koze plahowacz. Kožarjo pschedzelaja koze mobrych winstich karniklow narunaze koze stalizy abo bjeleje lischki (Blaufuchs). S kožemi havanskeho karnikla narunaja koze

bobrow (Biber) abo mordarjow (Edelmarder). Te kut mjenujsy kraßneje cźemnobrunеje a stajneje barby. Wuhlokcźorne a ßo ßhbolaze koże Alaskaskeho karnikla narunaja koże Alaskaskeje lischti (Silberfuchs). Nasch 1. wobras pschedwjedże nam hermelinoweho karnikla. Toho koßmy ßu ßnehßele a huste. Tohodla ſ jeho koßow ßchija hermelinowe koßuchi.

Dale plahuja woßebje dla koßow ſajeczeje ruſſe modroßmuhate (Blaulohkaninchen) a chinchillſke karnikle. Poßledniſchi je nowa naſtata druźina a ßo teho koża wubjerenje ja to pſchihodźi, koże chinchillſkeje myſche (Chinchillaratte) narunacź. Też koże ruſſeho karnikla (bladaj 2. wobras) ßebi jara waża. Wón ma, każ też wobras nam praji, cźornej wuſchi a nóß cźorny a dale ßu cźorne końcźki nóßkow. Pſchi pschedźelanju koßow pak tute dźele wotpadnu. Hewak je jeho koża ſtajneje, bźeleje barby. Rady kupuja też koże Marburgſkeho wenjerczeho karnikla (Marburger Feh-kaninchen). Toho koża je ſapodobna na ſibiriſku wenjerczku, po nemſſi „Feh“ mjenowanu.

S pißanych a ſchkodnych koßow każ na pſchikkad naſchich domjazych ſchkodnych hobrow (deutſche Rieſenſcheckеn) jendźelſtich ſchkokow (engliſche Scheckеn) hollandſtich a japanſtich, dźelaja ſchwelake wuhotowanja (Garnituren) ſa dźeczi. Tym wone też pęknje pſchiſteja. Alе ſ nich dźelaja też plachcźiczki pſched koża. Sa to ßo ſkoro hiſchcźe lepje pſchihodźi. Tak njeſu koßuchy ſ naſchich pluchowarjowow kajke druźiny plahuje, podawaje koże ſa wohrźowaze koźuchi a wſchelake koßowe wudźelki. S tym ſaſtaramy ßo derje ſa krute ſymy, hdyż ßwoje ſchdźiwe brody pſches wokno tykaja.

Rólnistwo

Kißatoſcź pódy, kotruż ſawinuje njedoſtatk wapna a ſtajne hnojenje kißatych hnojidłom.

Kak ważne je roſumne wapnjenje pódy, to najbóle na wſchelakich plodach widźimy, każ na żitach a djeczelach. Roſtlina trjeba k ßwojemu wumjeżu ſyty rynk wſchelakich żiwin. S tuttych żiwin dyrbi hoſpodar jeno ſchtyri żiwiny roſtlinam podawacź a to duſyk, foſforowu kißalinu, draßlo a wapno. Wißhe dalſche żiwiny roſtlinam w pódze doßahaju. Mnoſy ßwoje pola ſyzka ßenje ſ wapnom njehnoja a mérja, ſo te wapno doßaha, kotreż w druhim pſchikupnym hnoju w pódze podawaju.

Hacź dotal njeßu wźywuſtojni naſchim ratarjam runjewon ßylne wapnjenje radźili, dokelż je w pódze kunje telko wapna, kelkoż roſtlina k ßwojemu wumjeżu trjeba. Jenoż mjetelojtym trćetam (Schmetterlingsblätter) wapno w pódze njedoßahaſche a tohodla ßo taſke roſtliny jara derje radźichu, ßmy-li jim ſ wapnom pohnoſili abo njekaſi pſchikupny wapnowy hnój pſchicźiśli. Pola druhich płodow wapno njeje ßenje telko wunjeßło. Półrum roſtlinam też wapno powſchikkodnje doßaha, kotreż je w hródźinym hnoju a w Domaſchowej muczy wopſchijate.

Nimo żiwiny roſtlinow ma wapno hiſchcźe też druhi wuźitk w pódze. Wapno pódu ſadrożdźi, wobjebje w cźaſoliſchej létnej dobje, tehdom, hdyż je w pódze doſcź hródźeneho hnoja. S tym je też w pódze wjazy nakaźliwinow (Bakterien) a tak je póda prawje żiwa a płodna. Póda może ßo jenoż tehdom ſadrożdźicź, hdyż je w njej doſcź wapna. Wona pſchetwori ßo po cźaßu do alkaliſkeje, to je kuhota a w taſkej pódze ßo naljepje nakaźliwiny mnoża. Wapnjena póda ßo też lepje drjebi. Najhłowniſche pak je to, ßo wapno wſchelake ſchkodliwe kißaliny we pódze traſy, kotreż ßo po cźaßu w njej nahromadźa. Njeje-li w pódze doſcź wapna, tak je wona bórſy kißata, ſchtoż roſtlinam jara wadźi.

Mjes ludom ßo cźaſto praji, ſo na tej abo tamnej luzy kißata trawa roſcźe. Taſke luki mjenujemy kißake. Kißata luka njeje ſ wuſpjećhom ſa wobßedźerja.

Najkißaliſche ßu mokre a tonidłate luki. Też na połach kißata póda cźaſto roſtlinam wadźi. Woßebje pęſſojcźne pódy, ßu-li mokre, ßu cźaſto kißate. Hnojimy-li taſke pódy potom hiſchcźe ſ kißatymi hnoidłami, każ ſe ßyrikoſchtapikom (Schwefelamoniak), to roſtlinam hiſchcźe bóle ſwadźimy. Też ſuperfoſphat je kißaty pſchihnój.

Kißatoſcź pódy najprjedy w Hollandſtej ſpóſnachu. Kißatoſcź pódy ſawinuje jenoż njedoſtatk wapna w hornich worſchtach pódy. Tohodla mamy taſke pódy ßylnje wapnicź, abo na nje ſ taſkimi hnojemi hnojicź. Wapnowe abo njekißate hnoje ßu chilſti lodźit (Chilifalpeter), wapnodußyk a Domaſchowa muczka. Kißatoſcź pódy ßwędźi wo tom, ſo póda njeje léta dołho ani kuſka wapna widźała. Na tißach pódach njehubźemy żenje ſ wunoſchkom ſpokojom. Njech tohodla kóżdy hoſpodar prawje ßwoju pódu wobkedźbuje, njechaſ-li ju podarmo hnojicź.

Pſchihotowanje pódy k rępje naſhmu.

Chżemy-li mécź k létu ſ rępy najſćepſchi wunoſchk, dyrbimy polo hižo naſhmu najſćepje pſchihotowacź a pohnojicź. Woramy-li hakle naléto k rępje, potom nam póda pſchejara wuſchnje. Też wjele njerodże ßo nam ſ naléto woranjom w pódze ſaßymjeni. Też naléto hnojenje k rępje doſcź wadźi. Taſki hnój jara pódże ißnije, rępa ſwoprédka njerozſcże a naſhmu bórſy njeſeſtrawi.

K rępje ma ßo hižo ſahe naſhmu póda pſchihotowacź. Po żnjach ſchcźerniſchcźe hnydom ſpodworaj, ſo by njerodź a wupadane ſorno bórſy ſelkhadźało. Naſhmu ma ßo polo k rępje na kóżdy pad hluboko ſworacź a derje pohnojicź. Jara druha rozdźelka rcźeje tak hłakowa ſa marjiſke hnojenje a wonaje jako rępa. Na 1. hektar ſole (3½ lorza) trjebaſch wokoło 800 zentnarjow hródźeneho hnoja. Nimaſch-li telko, dyrbiſch wjele ſ pſchikupnym hnojom hnojicź. Też pſchikupny hnój ma ßo hnydom naſhmu mjetacź, ſo by ßo won prawje derje we wſchéch worſchtach pódy rozdźelił a ßo w ſymje derje roſkojił. Rępa jara hluboko korjenje cźeri a tohodla też we wſchéch worſchtach pódy doſcź żiwin trjeba. Hdyż naſhmu k rępje ſ pſchikupnymi hnojemi, woßebje draßlowymi hnojiſch, tehdom ßo w pódze też wſchelake ſchkódliwe ßelikowe ßele (Chlorſalze) roſ.oja. Tak naléto póda njeſtwjerdnje a njeſapadnje. Naſhmu mjetamy ſ pſchikupnych hnojow kajinit, draßlowu ßel (Kaliſalz) a Domaſchowu muku. W trajinach, hdźej je w ſymje malo ßneha a deſcźcza, wupkaſi ßo też hnojenje ſe ßyrićznatanom (Schwefelamoniak) a ſuperfoſfatom. Jenoż je chilſtim lodźitom njeßmémy naſhmu hnojicź, dokelż by nam do ſpody cźekнył.

Naſhmu dyrbimy, je-li mózno, prawje hluboko woracź, jenoż hródźeny hnój njeßmémy pſchekluboko ſaworacź, dokelż we hlubſchich worſchtach pódy jara hubjenje a poma.ku ſhnije. Też hladaj, ſo mortwu ſpódnju pjerſchcź njerwuworaſch. Sworanu rolu k rępje pſches ſymu na broſdach leżo woſtaj, ſo by derje wumjerzła. Je-li njemózecze rolu k rępje naſhmu doſcź derje ſ draſlowymi hnojemi pohnojicź, móżecze to też hiſchcźe w ſymje abo ſahe naléto. Jenoż taſka póda, kotraż ßo w ſymje jara ſapjecze, móże ßo naléto woracź.

Wſchelaka pica.

Płody a ßymjenja ſchtomow jako ſołdźe, jaworzy (Kaſtanien) a hubjeny ßad móżemy też ßwinjom pizowacź, njeſßu-li ſkażene. Wjazy hacź 4 punty pak ſarému ßwinjeczu na dźeń njedawajecze. Jaworzy maju ßo ſwocźinjecź a 3 dny dołho do wody namłocźicź. S tym ßo jejna ſchtóna hórſoſcź woiſtroni. Hdyż ßu wuſthnyte, móżeſch je pizowacź.

Nétko poréćimy wo płodach wobkopowankow. Wobkopowanki ßu jara ßnadno pożitwne. Tohodla njeßmémy dléſchi cźaß lute wobkopowanki ſtotej pizowacź. Wone wobßahuja wjele wody (75—90 proz.). Tohodla mamy je ſ druhimi ßuchimi pizami méſchecź. Konjom njeje radno, wobkopowanki dawacź, dokelż dóſtanu ſ toho wodźane myſchki (Muſkeln). W ßuſchenych wobkopowankach je wjele bjesdußkowych extraktivnych macźiinow (ſchtork a zokor), ale mało błka. Śméſchamy-li je ſ pizu na błku bohatej (ſornom, łużćiſnami a wołuchom) abo ſe ßynom a ßłomu, mamy wubjernu pizu ja wſchón ſtót, woßebje dóſnjay, ßwinje a mloday ſtót. Płodowa mowesje pizy móże pola howjaceho ſtotu ſ wobkopowankow wobſtejecź. Sſyſnym ßracźkam móżemy hiſchcźe nécźto wjazy dawacź, ale wowzam mjenje. Jako najważniſcha piza abo ßyroła wobkopowankow ßu bérny. Wone wobßahuja na 18 proz. ſchtroła (Stárke). Tuła a błła je w bérnach tak malo, ſo njeje ani hódnje na to ſpominacź. W dußnatych dźélach bérnow je wjetſchina amidow. (Amidy ßu pſchekhódne maćźiny mjes błkowymi a dußnatymi dźélemi.) Dale wobßahuja bérny ječ ſolanin. Wjes ſolanina hychu bérny płódzy a hubjenje płodźake. W jédźnych abo każ my praſimy łépiſchi bérnach je wjazy ſolanina hacź w pizných. Najwjazy ſolanina je w kiternaćzach. Tohodla mamy je ſtajnje pſched wużiwanjom woiſtroniéź. Dawamy-li ßwinom njewotſchćzipowane bérny, dóſtanu brjódy. We jenym kilogr. bérnjazych kiternarzow je 50 gr. ſolanina. Ssyre bérny ſkotej a ßwinjom wadźa. Stót po nich źiblawu dóſtanje. Wón ſ zyła telko ßyrych bérnow njeſnjeße jako warjenych.

Jenże pak njedawajcze wodu, w kotrejż ſcże bérny warili, ſkotej. Warjene bérny wéło ſkotej tak derje njeſkłoda, jako ßyre. Tohodla mamy je do druheje pizy méſchecź. Też kruwom móżemy bérny pizowacź a to 30 puntow na dźeń, wołam pak hacź do ½ zentnarja. Kruwom dawamy je ßyre roſtruhane, wołam pak warjene. Konjom njeſeſe radno, je pizowacź, dokelż ßo kontſe po nich pocźa. Wubjerena piza ßu wobéhe bérnjaze truhancźti (Flocken). Répa ma wjele wubłowych wodow abo malo błkowin. Wjetſchina dußnatych dźélow w répje wobſtejeſ ſ amidow. Wona wobßahuje wjele zokora a ſtót ju tohodla radzi żérje. Też hłoko po répje je dobre je kaſſoſcze. Répa ma w ßwojich popelinach (to ßu njeſpalne dźéle, w njej) 0,64% foſſoroweje kißalinu a 40 proz. draßla. Na jenu kruwu wobliczamy 40—60 puntow na dźeń. Répu mamy jenoż krótko pſched pizowanjom roſtruhacź.

S méſtnami też zokorowu répu pęſtuja. Wona płacźi mjes répami jako naljepſcha piza. Jejna hódnoſcź ſależy na tym, kelko wona zokora wobßahuje. Cźim wjazy ma zokora, cźim mjenje ma błkowin. Tohodla mamy błkowiny w druhej pizy dodawacź. Zokorowe répa płacźi jako dobra piza ſa dójne kruwy a je ßnadno poźiwna. Dawamy-li pak jeje pſchewjele, dóſtanje ſtót źiblawu abo ſkhori na wſchelake waſchnje.

Konjom móżemy ju też pizowacź, tola jenoż tajkim, kotrejż lohke dźéło wukonjeja. Sswinjom mamy ju waricź, howjaſemu ſkotej pak ßyra naljépje tyje. Kruwom mamy na dźeń 30—40 puntow dawacź, ßwinjom 8—10. Kunliża wéło wjazy wunjeße. Sa to pak je zokorowa répa cźim wużiwniſcha.

Prawa répa, kotruż na ſchcźerniſchcźa ßnjemy, wobßahuje wolij. Po njej njeje mloko tak dobre, jako po druhich répach. Wona je je wſchéch répow najmjenje wużiwna. Dójnizam nimamy na dźeń wjazy dawacź hacź 20—22 puntow. Hewak dóſtanjemy hubjene mloko a butru.

Morchej ma wjazy hódnoty, hdyż-li répa. Kruwom móżemy na dźeń hacź na 30 puntow morcheje pizowacź. Dawamy-li wjazy, ſkodźi mloko za morcheju. Konjom też nimo méry howi a dawamy jim hacź do 20 puntow na dźeń. Cźemy-li pak howjaſy ſtót kormicź, móżemy jemu ßamo hacź na 80 puntow morcheje pizowacź. Morchej móże też pola ßwinji cźaſto bérny narunacź.

Nimo naſchich domjazych hoſpodarſtich pizow mamy też wſchelake tak mjenowane pſchemyßkowe wotpadki. Też wo ſich piznej hódnoczе chżemy ſ króttka ſpomnicź. W hoſpodarſtwje ßo młynſke wotpadki ſwjetſcha najbóle trjebaju. Wotruby maju mnoho błkowin a foſſoroweje kißaliny. Tohodla je do taſtich pizow méſchamy abo pſchidawamy, kotreż ßu na dußnatu khube. Njeſſu-li pſchedrobe, tehdy radźimy, ſo by-hu je hoſpodarjo méło ſorna pizowali. Pſchenićzne wotruby wobßahuja wjele foſſoricźneje ßele a tohodla mamy je wobeſbe mlodemu ſkotej pizowacź. Konjom móżemy je też hacź do 4 puntow pſchidawacź. Dójnizam pak dawamy 6—8 puntow, ßwinjom 1—2 puntaj. Druhe wotpadki ſ młyna jako ßrénju muku dawamy do picza. Hdyż wjazy zentnarj wotrubow kupiſch, tehdom budź kedźbny, dokelż do wotrubow ßo druhdy wſcho móżne naméſcha, na pſch. hrochowe a jatrowe bélſtki, kryda atd. Kupujemy-li wot wéſteho druźſtwa wotruby, tak ßo zenje njeſjebamy, dokelż je druźſtwo najprjedy wupruhuje. Wjazy wotpadkow dyźi ſ młyna mamy ſ wolenźu. Ssu to lane répikowe (Raps), makowe, palmowe, kokoßowe a pódne worjeſchkowe wożuchi. Wſchée tute wożuchi wobßahuja wjele błkowin a tuku a pſchetrjechja we wſchém ßamo łuſchcźiſny a ßu lohko poźiwne. Pizujemy je łamane a roſſemlete. Radźimy naſchim hoſpodarjam, ſo bychu zenje mlete wożuchi njekupowali, ael zyke taſle. S mlétymi ßo cźaſto ſjebaju, dokelż je do nich wſcho mózne ſméſchane. Hdyż je kupujeſch, zadaj ßebi je cźiſte a taſke, w kotrychż je najwjazy żiwin.

Nétkotre wożuchi jara ſpéſchnje hnija, płéßniwja. Taſke ßu ſa ſtót ſtrašchne.

Wożuchi wulke druźſtwa, prjedy hacź je kupuja, je mikroſkopom chemiizn pruhuja. Toła méli pak je też hiſchcźe bakterioloģiſzn pruhowacź. S króttka nétkotre hroncźka wo jenotliwych wożuchach. Répikowy wożuch je cźim lépſchi, cźim bóle je ſoltoſeleneje barby. Taſki wobßahuje wjazy tuku a błkowin, hdyż-li cźémnobruny. Sſu-li wożuchi brune, wémy, ſo ßuchu pſched tokcźenjom pſchekcźéte. S tym ßo wjele wjazy tuku je nich wudobudze. Wożuch njeje radno, do pizy dawacź, dokelż ſ namoczenjom ßo w nich hórkoła wutwori a tak je ſtót rady njeżéże ako taſku wodu zad njepije. Taſki wożuch hiſchcźe hubjeńſchu ßłodźi, je-li do njeho łany wożuch naméſchamy. Wożuch ſ indijſkeho répika ſkotej wadźi. Tohodla mamy ßo najprjedy pſchewédcźicź, je kaſſeho répika wożuch je. K tomu hiſchcźe pſchipomnimy, ſo je druhdy muczka na pſchedań, kotraż ßo mjenuje méſchenża ſ répikoweho wożucha. Pſched taſkej bércźe ßo na kedźbu, dokelż w njej żadyn répikowy wożuch njeje, ale jeno wohniſchcźo, zonop, kukel a druhe ßymjenja njerodże. Skotej pak njeßmémy pſchewjele répikoweho wożucha pizowacź, dokelż w répikowym wożuchu je jéd ſmigrin. Tón pſchi poźiwanju wadźi. Dójnizam dawamy najwjazy 2 puntaj a kormnemu ſkotej 3 puntу na dźeń. Po répikowym wożuchu dóſtanjemy też hórke mloko. Sa młody ſtót ßo ſyzka njehodźa.

(Pokrazowanje ſcźehuje.)

S błotom ſamaſane ßyno.

W létuſchim mokrym lécze deje ma mnohi ratař ßwoje ßyno tkétro ſ błotom ſamaſane, dokelż bédhu ſ méſtnami zyke łuki poplawjene. Taſke ßyno móże ßo jenoż pod wéſtymi wumérjenjemi pizowacź.

Hdyż je ßyno jenoż błabje ſ błotom ſamaſane, je-li derje wuſthnyło abo je-li hiſchcźe derje wonja, tehdom dośaha, hdyż je jenoż na widokach pſchetſchażenty, tak ſo ßo błoto ſ njeho wupróchi. Jeli pak je ßyno bóle ſ błotom ſamaſane, dyrbimy je na ßunje ſ zypami wumłócźicź. Naſlépje je, hdyż pſchi młocźenju woboje wróta wotewri. Je-li je ßyno mérnje ſamane, dośaha młocźenje ſ zypami, jeli pak je pſchejara ſamane, ma ßo ſ maſchinu pſchemłócźicź. Taſke ßyno móżemy jeno wolam a fe kormnemu ſkotej dawacź a to ſ druhim ßynom ſméſchane.

Sórſche dźélo je ſ taſkim ßynom, kotreż je hižo ßwoju rjanu barbu ſhubiło a hroſnje wonja. Tu nam nicźo druhe njeſpomna, hacź ßyno roſtrécź a naparicź. Jako taſke móżemy je też ſ druhej pizu ſméſchecź.

Też móżeſch taſke roſtrécźane ßyno najprjedy ſe ſymnej wodu nalécź a ſwopłokowacź a potom halle naparicź.

Wémy, ſo taſke poplawjene ako wumłokane ßyno wjele żiwin wjazy njewobpſchija. Tohodla dyrbimy ſ taſkemu ßynu wjele ßylnjazeje pizy ßobu pſchidawacź. Też njela-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

wot. N. a płaca měsačnje we wudawarni 80 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde do. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dósć Smolerjec kniharšćerňa, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaci so za mały rjadk 20 zlot. pj. Wobchodnje so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 236 **Budyšin -- sobotu, 9. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Što nětko z nami Serbami budźe?

Pšeco žydom lětami dźěše žiwy hibot a njeměr pšeco žyły Sserbšći lud. — Wón běše so tehdy na tym, kak by so wón wot druhich ludow rozeznał, a wón sajimaše so tehdy za to, što z nim dale budźe. Sserbšći lud sacuwaše so tehdy jako jedyn wotšerbły lud, niz jako Němcy, ale jako Sserbja. Nowa nadžija běše do Sserbow sacahnyła, so tola z nimi hišće ke kóncej njeje, ale so so sdźerža, so žiwi wostanu jako serbšći lud. Sserbšći lud kwatałe tehdy z cźrjódami do shromadźiznow, wón składowaše bohacze za narodny wobor, se njeměrom cźakałe wón na to, što nětko za njón pšichodźe.

Njepšichodźe pak niczo. Jenu nadźiju po druhej skadźeču do rowa a lud padny znowa do sadwólowanja. Se Sserbšiwom je ninu, pšajachu jedni a połožichu sabo ruky do klina, žiwy wot našich wjednikow sjebani, pšajachu druzy a dźěchu do zuseho lěhwa a buchu wotrodźeńcy.

Tajkich linkich a wotrodźeńcow namakasch po kóždym njeporadźenym pšichedewjacźu. Woni bychu trasch dźenża najlepšchi a zahorjenješi Sserbjo byli, budźesche-li žo jich nadźija pšeco bydom lětami dopjelnika. To žu tak mjenowani konjunkturni Sserbjo a ličźba tutych je jara wulka. Tuchi žu za nasch narod sjubjeni, tak dołho hacź žo sabo nětajke hibanje njepokaja, kotreż w nich nowu nadźiju a wěru do zliwjeńšeje mozy Sserbowstwa wubudźi a z tym so nich nětajku lepšinu lubi.

Dokelž tuchi liwzy a wotpadnjeni Sserbjo dźenża wulku mjeńšinu w našchim ludźe tworja, wotwinuje wschitko wot toho, hacź žo nam poradźi, tutych Sserbow sabo na prawy puć dowjesć. Němcy žu žo špótnali, so žu jim mjes žerbšćim ludom bohate žně narosće a twoji zjelutuja njepřes a prózy, žerbšći lud swojej narodnosći wozusnicź. Wschudźom widźimy nowe němske towarstwa za młodźinu na žerbšćich wsach nastawacź, wulke němske žiwjedźenje žo wotmełwaju a schula dźěła z najwjetšchim napinanjom a Bohužel też z najwjetšchim wuspěchom na pšechowróce nascheje młodźiny. — Njepraju pšechwjele, hdyž praju, so je pożlednich schésć. žydom lět z najwjetšchej sahubu za naših narod było. To nam hakle pšichodne lěta tak prawje wocźiwidźe połaża.

Schto budźe nětko z nami Sserbami? Schto mamy dale cźinicź, so by žo Sserbšiwo sdźerżało? Kak stoja nětko te wězy z nami? — Tak žo naš dźenża mnohy prascheja.

K tomu ma žo z krótka rjec:

S naschej wěru stoji derje, haj wuběrnje a wschitke naschе žadanja na kulturnem polu žo nam dopjelnja, hdyž žebi my wschitcy, niz jenož nětkótři, nź, běs wuwsacźa wschitcy tutu kulturnu žwobodu žadamy. My žimy pšichcźo hišćeze tłóčeni a wrócźostajeni a njedostatnjemy tohodla naschе žadanja dopjelnjene, dokelž cźi knježa horjekach derje wědźa, so žerbšći lud njeje pšchesłedny a so jedyn Sserb za druhim njestoji, hdyž žo wo dopjelnjenje žerbšćich žadanjow jedna.

W běhu pożlednich žydom lět žu Sserbjo hižo tři rasy memoranda, w kotrychž žwoje pšcherja a žadanja wupraji chu, sapodali na sakłe, pruse a němškostatne knježeństwa. Ale wotmołwy běchu tak složene, so dyrbi nam łóšcht sanicź, žo tam hišćeze zas wobroczicź. Njane žłowa nam niczo pomhacź njemóža a to prawo, so chzemy my te instanzy, kotreż maja naš Sserbow jawnje zastupowacź, žebi žami wulwolicź a postajicź, žebi my nihdy na nihdy wotewsacź dacź njeběmy.

Potajkim wot knježeństwa po sarjadnišchim puću niczo wotcźakowacź nimamy a jeli žo tam nětajke wukazy k naschej dobrocźe wudadža, dha budźa delnje instanzy pšichco sabo wědźecź, nam wschitko pšchekasłcź. Woni dźe žo naš bojecź njetrjebaja, Sserbja žu tłukne wotwzli a žebi wschitko lubicź dadźa.

Nětko pak chzemy žo my praschecź: Hdyž žebi my žami pomhacź njechcemy abo nojedła też njemóžemy a też knježeństwa nam pomhacź njechadźa, schtó dha może nam potom hišćeze pomhacź?

Někotři budźa prajicź, Bóh Knjes może nam hišćeze pomhacź! Wěso, wěso, wón to może, ale wschitkim je tola znate, so wón jenoż tym pomha, kotřiž žebi też wědźa žami pomhacź.

Tola něchtón tu hišćeze na semi je, kotryż może nam pomhacź a kotryž budźe nam pomhacź. A wón budźe nam pomhacź niz z lubosće k nam a też niz ze sprawnosće, ale tohodla, dokelž žebi wón z tym žam pomha. A schtó je jónle naseh pomocznik?

To žu wukrajni Němcy. Ssynojo toho famoho luda, kotryž je naš tu narodnje do sahuby storcźił. A tutych wukrajnych Němcow je na 30 milijonow a woni bydla z wulkeho dźěła w nam bratrowskich žiwjanskich krajach.

Tuczi wukrajni Němcy maja tam wschudźom žwoje žamtne schule sa lud a też wyschche schule. Woni žo boja, so mohli žo jim tute schule wsacź abo pschikrótcźicź. Woni žo boja, so moh'e žo jich knježeństwa na to powolacź, so Sserbjo a druhe mjeńšchinowe ludy w Němcźi tola też žane žamtne schule nimaja. Wone knježeństwa derje wědźa, so ma tón, kotryž ma schulu, też narod a tuž budźa žebi woni prajicź, cźehodla dyrbjała Němcźa w lěpschinje być, so może wona zuse mjeńšchimy pšches schulu pschenčnčicź a my pak žebi naschich Němcow tu lubtujeny a wultich wotcźehnjeny, so budźa nam jónu pšches hłowu rosć. Hlej, budźa tamne knježeństwa prajicź, schtoż žebi němske knježeństwo w Němcźej je Sserbami cźinicź dowoli, to dyrbi też nam cźinicź dowolene być. A špěchnje budźa woni wschě němske schule sesamkacź. A schto budźe ł toho nastacź? Wulka hara wukrajnych Němcow budźe nastacź a wulke tamanje a sakliwanje.

Tuto tamanje a sakliwanje njebudźe pak wukrajnym knježeństwam, kotřiž žu jim jich schule sebrali płacźicź, ale naschemu němšlemu knježeństwu budźe wone płacźicź, na nje budźa woni žwoje pjasče sdźěwacź. A takle budźa woni wołacź:

Běda, wam sabłepjenym! My běchmy na najlěpschim puću, wam pschinjesowaze, žłowjanske kraje ł naschim bohacze wutworjenym schulstwom a kulturnymi wustawami po něcźim pschiwobroczicź a nětk wy nam a žebi wschitko skakyče, ł waschej kwótkowidźonnej sabłepjenjej politiku pschecźiwo narodnostnym mjeńschinam we waschim kraju. Wy sajecze koże! Sserbow žo wy bojiče, tejele wboheje horšti Sserbow? — Dajcze jim tola Bożeda wschitko, schtoż žebi woni pscheja a pschidajcze jim hišćeze eftra něschto, schtoż žebi woni pschecź njeswérja. A hnydom, špěchnje, dyrbicze to cźinicź, pridy hacź žo nam naschе schule sebjeru, pridy hacź nam naschе wustawy samknu. Teje horšti Sserbow móżeče žo wy pšcheżo dowobaracź a nam budźe ł tym wulka pomoz a wulke wołożenje!

Takle budźa wukrajni Němcy wołacź a pšchezo sabo a snowa němške knježeństwo nadděhowacź.

Ně wschak, ně, to woni hakle njebudźa. To wschak woni hižo dźenża cźinja. To žo njetrjeba dźenża wjazy samjelcźecź a to žmě žo dźenża naschemu žerbšćemu ludej prajicź. Sserbšći lud dyrbi to wědźecź, so tón cźaš hobrše może tak rjec bjes naschego pożrěbnišiwa mechanizma za naš dźěłaja. My tuto dźěło ani wjazy sahacźicź njemóžemy, byrnjež bychmy chzyli a byrnjež bychmy wudawali, so my žani Sserbjo njejsmy a być nechcemy. To nam nichtó wěricź njebudźe, so mohło na šwécźe tajkeho skażeneho luda być, kotryž žwoju narodnosć žam se žebje prjecź mjeta. Ně, žerbšći lud je wobrěcźany, saprajany a duchownje pohlutschený. To wschak žo ł nim bórzy da, hdyž jenoż wón trošchu cźerstweho žwobodneho powětra pożrěbaš. Tak budźa woni prajicź a nam naschu žwobodu, jeli trjeba nanusowacź.

Schto mamy my nětko pschi tom cźinicź? My njetrjebamy pschi tom niczo cźinicź, pschetož te mozy, kotreż sa naš dźěłaja, my pohonjowacź njetrjebamy, dokelž maja woni nusnišcho hacź my a hacźicź žo woni też wot najžłuknischeho bjawkanja naschich wotrodźeńcow njedadźa. Kłaž w jich lěhwje tak też pola naš wotrodźeńcy niczo prajicź nimaja, hbiba žo budźa žebi lubicź bacź dyrbjeć, so jim kaž pšaw pšcheđ skażenosću pranzy na hubu tykru.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlepši

z kolejoweje wulkopalenje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeł G. E. Helnick w Budyšinje na Moltkowej drózy 9.

Ale něschto budźemy tola cźinicź dyrbjeć a to znamy my zyle darnio. Tuž žo nichtó samotnjwcźi njemóże, hdyž budźe na nim wina leżeć.

Sstyšcźe tuž! Te instanzy, kotreż žo se pschenđnicźenjom naschego luda saběrachu, žu sa tym pschišchle, to žo jich žně ke kóncej bliža, so žo sa nich cźorne niewjedro na njebju sbéha. Tuž wone thwataja, hišćeze thélije wschitke žita pod hucho žwoju cź do jich bróžnjow.

Naschе dźěcźi, naschе schulske dźěcźi pak žu tute žitne žurowy, kotreż žo do nětšich bróžnjow domoj thowaja. We naschich dźěcźach žo nam naschе Sserbjuwo nicźi, němska schula wittorha ł nich kóžde žerbšće sacźucze a rubi jim jich žerbšku rěcź. To pak może žo sabo jenoż tam stacź, hdyž žerbšći starschi němškej schuli na pomoz pschidu ł tym, so woni doma se žwojimi dźěcźimi němšći rěcźa.

A to je to, schtoż dyrbimy žebi my dźenża wot kóždeho žerbšćeho nana a macźerje zadacź. My žadamy žebi, so woni se žwojimi dźěcźimi žerbšći rěcźa. Potom je naschе Sserbjuwo dobyło. Wschitko druhe pschińdże potom wot žo famoho.

Haj hišćeze tas, skažmy naschim pscheczijownikam jich žně, kotreż woni na naschich polach wotmełwaja a dźerżmy krucze te žwoje, schtoż wobkedźimy.

To, schtoż tu tudy wrajene, płacźi za lud, ale niz za wjednistwo naschego luda. Naschi wjednicy dyrbja na straži stacź a pschihotowacź a pschipramowjeć wschitko, schtoż nam nowe wobstojenja pschinjesu. To wschitko, schtoż ma pschińcź, njepadnje to wot žo famoho ł wuživanju pschihotowane do klina. K tomu je wjele dźěła trjeba. Dźěło jednotliwzow a też konferenzow.

Tak stej žo hižo loni a létha dwě konferenzy narodnostnych mjeńschinow Europy wotmełwej w Genfje. Też my Sserbjo žmy tam naschich fachpjerjelow pósłali. Na tutych konferenzach je žo pršni raz w shromadnych resolucijach to wuprajiło, schto žebi wschitke narodne mjeńschiny a to jedna kaž ta druha žadaja, so bychu jako zusa ludnosć w krajach wjetschinych ludnosćow ł cźeršću wobstacź a žo sdźerżeć mohli. K tomu maju žo w tutych krajach fakonje pschiprawicź, ł kotrymiž maja žo mjeńschinowe ludy schitacź. S toho ma nastacź jedne mjeńschinowe prawo a tuto prawo ma žo nakložowacź na wschitke staty Europy, hdyž mjeńschiny žydla. W tutych konferenzach žo poda za tuto prawo polschtikownje płacźiwosće a za tuto prawo schitaze fakonje pschihotuje. Zane prawo žo njeda wrócźo dźerżeć a tak budźe też ł mjeńschinowym prawom. Słowjak ludow a też jednotlíwe knježeństwa krajow ł mjeńschinami budźa žo bórzy ł njemu stajicź dyrbjeć. W zlytym praschenju leži žłylna cźerpjaca mós, kotraž žo wot nicźeho wjazy wrócźo dźerżeć njeda.

Naschi žerbšći lud měł nětko žwojenu wjednistwu, sjednoczenenu w Sserbšcej Ludowej Radźe, kruty nadawk stajicź, so nětko žo wono pschi wutworjenju a zjadowanju mjeńschinoweho prawa w Europje w sajimje žerbšćeho luda wobdźělicź a rosšladniwje a ł dorasom žobu dźěłacź. K tomu ma žo pschidacź, so njeznědźa žo žane žrědži lutowacź, so by naschi lud jako runoprawny stław pschi kongresach mjeńschinowych narodnych skupinow Europy stajnje zastupjeny wostał. Dale chzemy my tu wuprajicź, so ma zyły žerbšći lud k tutomu nadawkej žwoju aktiwnu pschipomoz pschiwobroczicź ł tym, so wón bohacze do kulturneho fonda składuje.

Sa.

Bydlišco za nědhušcho khěžora Wilhelma II. w Pruskej.

Pruske statne knježeństwo je pruskej statnej radźe wurunaššti namjet za rosličenje ł Hohenzollerami pschepodało. Jeho wopschiječe je po głownym dźělu hižo znate. Sajimawy je § 7 dojednanja, hdyž po žkowje rěka:

„Stat prjedawschemu knježazemu kralej Wilhelmej II. po jeho móžnym žadanju hród a park w Homburgu psched hórku jako žydlischcźo sa njeho a jeho mandźelsku na cźaš žiwjenja wobeju pschiwoschtajі.

Stat pschewostaja nědhuschemu kronprynzej, jeho mandźelskej, jeju dźěcźom, wnukam a wnucźkam na cźaš žiwjenja Cácilinu dwór, w nowej sahrodze w Potsdamje leżazy, ł prawom jenicźkeho wužiwanja dźělow nowoje sahrody, wot Cácilineho dwora wotdźělenych, se prawom wužiwanja pódlanskich twarjenjow, kotreż žu w tuthwilu we wobkedźeństwie nědhuschcho kronprynza.

Sechtowa žadosć wo puščenje ze služby so přijała.

Němski president ſ Hindenburg je pjatk dopołdnja ½10 hodźin němskeho kanzlera Marxa pschijak. Statnaj sekretaraj Meißner a Pinder bješchtaj pschi rosrěčenju pschitomnaj. Němski kanzler je němskemu presidentej swoje mjenjenje w tym smyśle roswił, **so stejischcu ministra němskostatneje wobory pokuje pschiſłoſuje**, a so to trjsa njehodźi na hinaſche waschnje rosrišaš, hač so to do žadanja generalneho wyschka se Seeckta wo puschcenje ze službu ſwoji. Němski president je na to Seecktowu žadosć pschijał.

*

Wo naležnoscźinej pschedstawisnje so hischcze k wudopołnjenju powdź, so staj sbeh kronprynzowskaj mandželskaj hižo dawno wotmyślikoj, starscheho ſyna na nějake waschnje wojeſzy wuwuczićź dacź. Kronprynzeſna Cäcilia je pjecza w rosrěčenju ſ generaln. wyschkom ſe Seecktom pschi ſetkanju w towarſtwje tole wotmyślenje **wuprajiła, generalny wyſchk pak so tehdy wěſtej wotmolwje wukhili.** Sa to je pjecza offizjerſki korps, kotryž so wo plan wobdźelenja kronprynzoweho ſyna pschi manevrach w ministerſtwje němſkostatneje wobory prózowaſche, **kim podpjeranje namakał**, tak ſo je so **general ſe Seeckt moh rjeq pschejtapit.**

Wo tym, kak je so rosſudźaze rosrěčenje mjes Geßlerom a Seecktom mělo, „Achtuhr-Abendblatt“ hischcze fšłdowaze powědźićź wě: Rosrěčenje so w formje roshorjeneho wurěčowanja wotmě, tola dołho njetrajeſche. Dr. Geßler dyrbjeſche na podkožku rosprawy, njewotwikńje wot offizjerſtwa korpſa jemu wo dźełowosći **kronprynzowoho** ſyna w ſwjatſu němſkostatneje wobory podatej, generalnemu wyſchkej ſe Seecktej rjeq, so ſo ſe zaprěwanej porjedźenu ministerſtwa němſkostatneje wobory ſjawnosć wědomje do bluda ſawjeſcź dyrbjała. Generalny wyſchk ſe Seeckt pytaſche ministrej němſkostatneje wobory ſrjamitwe činiłoj, so ſo jenoš wo njewažnu maličzkoſć jedna, a ſo ſo minister němſkostatneje wobory wo nju njetrjeba starać. Wón ministrej němſkostatneje woboru ſrjamićź da, ſo budźe, budźe-li trjeba, ſcźěwki ſ teho wotwodźićź. Dr. Geßler ſo hnydom tychle fšłowom generalneho wyſchka ſe Seeckta podpadze a jemu wotmolwi, ſo budźe wón po ſwojej stronje wiſche ſcźěwki ſ pschipada wotwodźićź. Minister němſkostatneje wobory dr. **Geßler generalneho wyſchka ſe Seeckta namolwi, ſo by žadoſcź wo puſchczenje ſe ſłužby ſapodał.** S němſkim presidentom ſo rosrěčujo njeje dr. Geßler tutemu žanehu dwěła wo tym wotſtajił, ſo dyrbi **pak** ſe Seeckt **pak** dr. Geßler ſ wodźerſtwa němſkostatneje wobory wróćo ſtupiś. **Kromadne dźeło njeje pschi žanych wobſtejnoſcach wjazy możne.**

Nadźijmy ſo, ſo dła wróćoſtupjenja generalneho wyſchka ſe Seeckta žanych politiſkich ſchmatazow njenastanje. S wobmyſlnym ſnamjenjom hrožazeho ſtracha je powěſcź Barlinſkeho „Nacht-Abendblatt“ ſ Hannowera, po kotrejž ſu tam Seecktowe ſtejiſchcźo ſpytali podpjerać. Nawjedowazy offizjerojo drje praja, ſo ſu offizjerſki korps połnohnoněmſkich a frjedźnohnoněmſkich garniſonow jenje njeby pschi cźinach pschećiwo republiki njewobdźělił, tola ſo bychu w tutym padźe radźiſcu Geßlera dyžli generala ſe Seeckta woprowacź dali. Saamo pschihoty ſ ſhromadnej krocźelu wſchelakich garniſonow połnohneje a frjedźneje Němſkeje ſu ſo hižo pschihotowałe. Chjedźa na němſkeho presidenta ſ Hindenburga ſkutkowacź, ſo by generalneho wyſchka ſe Seeckta jako wjednika němſkostatneje wobory dźerżał.

Ssmě drje ſo ſ wěſtoſcźu wocźakacź, ſo by Hindenburg, hdy by ſo takja njerozumna krocźel cźinika, ju najwótrišcho wotpokaſał. Rosſudźenje wo tym, hač ma ſo Seeckt dźerżećź abo niž, dyrbi, jeli ſo ſo pola nadnjeměźda grichiſke abo portugalſke wobſtejnoſcźe ſawjeſcź, pola Hindenburga a němſkeho knježeſtwa, niz pak pola offizjerow leżeć. To wopomnjiſchi njeje ſo ſe Hindenburg dlić, ſe Seeckta ſ wójſka puſchcźićź.

Mordarski plan přećiwo dr. Stresemannej.

Psched pschiſłužnym ſudom krajneho ſuda III w Barlinje ſo pjatk ſkubźenje pschećiwo Wernerej Lorenzej a Karlej Kaltdorfej, kotrajž bješchtaj pola firmy Siemens a Halske pschihtajenaj, sapoca. Wobſtorzeneju winowaju, ſo staj mordarſki komplott k ſtónzowanju ſwonkoweho ministra dra. Stresemanna ſrěcźałoj. Dokelž bě jedyn ſmědł wuwostał, a ſtatny rěcźnik mjenjeſche, ſo ſo tuteho wažneho ſwědka njemóža wſdacź, ſo jednanje na 20. oktobra wotſtorcźi.

Kaltdorf je ſwn jeneho krajnoſudniſkeho radźićela w Traunſteinje, je dźeſaco ſemeſtrow filoſofiju a prawa ſtudował a ſo 1907 dła duchaſkaſkoſće pod ſudniſki dohlad ſtajił, hdyž bě ſ wojeſtwa cźeknył, tola ſo duchaſhoroſće dła wuwinował.

Wobſtorzeny Lorenz je ſwn jeneho gymnaſialneho proſeſora w Zitawje. Wón je ſo wot 7. hač 16. lěta ſiwjenje w hrubym domje w Hamburgu wotcźahnył, je potom na wſchelakich měſtnach jako ſahrodnik dźěłał a 12 lět we wſchelakich bludnizach pschebywał. W Hamburgu wón do ſtych ludźi pschindże a ſo pschi wſchelakich cźeſtich njeſtutkach wobdźěli. Wón kaž Lorenz ſo němſkej nazionaliſtiſkej ſtronje pschiſłamknyſchtaj. Towarſchojo tuteje ſtrony jimaj pschihtajenje pschi firmje Siemens a Halske ſarabźichu. Tam ſo ſeſnawschi, mordarſkoje pschećiwo ſwonkownemu ministrej Streſemannej wotrěcźachtaj. Hdyž ſyntaſchtaj maſchinſkeho technika Greußlicha a rěcźnika Goetza ſa ſwój plan dobrej, ſo wón pschećadźi a **wotmyślenemu mordarſtwu** ſo ſadźewa.

Tschammer je Mahraunа wobſtorźił.

Wyſoki mischtr mlodoněmſkeho rjada Mahraun je ſo do prjedawſcheho krajneho wodźerja tuteho rjada, ſwobodneho knjeſa ſ Tſchammera, kotryž je ſ rjada wuſtupił, ſ wótrymi porokami dał. Tón je na to Mahrauna ſſchiwdźenja dła wobſtorźił.

Nowc knježerſtwo w Cěskoſłowakſkej.

Po powěſcźach, kotrejž ſu ſchtwórtk ſ Athena do Parija doſchle, je tam w nozy wot wutory k ſrjedźe powſchitkowna hrosa knježiła. Rano ½2 hodźin ſu ſo ſnyłne wotdźělenja wojakow pschi hłownych wobſtadnych měſtnach měſta ſetſupake, a też wójniſke miniſterſtwo a druhe ſjawne twarjenja ſu ſ wojakami wobſtupjene bychu. Mjes offizjerami a zywilnymi wobſobami we wokolnoſći měſta je ſo podhladne hibanje widźało. Njeđźiwajcy teho knježerſtwo powě, ſo je ſ knjeſom nad pokožnjom.

Kak kommuniſtoje w Pólſkej dźěłaju.

Kaž je ſo hižo wcźera ſdźěliło, je w pěſchim regimencźe cźiſłoh 41 wjele wojakow na ſajedojcźenje ſkhoriło. S pschepytanjom je ſo ſwěſcźiło, ſo ſu ſłóſtnizy ſtudźeń ſajedojcźiłi, ſ kotrejež regiment wodu cźerpaſche. Je to pjecza dźeło kommuniſtow.

Psched wokrjesnym ſudom we Warſchawje ſo póndźelu wyſchſi ſaſtojnik ſtatneje policije Pamlowſki ſudźeſche. Wón je ſ referentom ſa kommuniſtiſke wězy był. Kaž je ſo wuſłědźiło, je wón kommuniſtiſkej stronje wſchelake tajne dokumenty wudał a jej jako dowěrnik ſłużił. Jeho ſu k ſaſtwu na jene lěto ſaſudźili.

Jendźelſcy ſtrajkowacy hórnicy nochcedźa wjacy nuzne dźěło w podkopkach cźinić.

Jendźelſzy ſtrajkowazy hórnizy ſu je 737 000 pschecźiwo 42 000 hłoſam pokrědkowazu namjet jendźelſkeho knježerſtwa ſacźišnyli a wobſamkli, ſo nětko ſchtitanſke muſtwo ſ jamow wrócźo wosmu a nuſne dźěła ſaſtaja. S tym ſtrach naſtanje, ſo ſo podkopki potepja. Reſolucźije ſu ſo pschijake, po kotrychž maja ſo pschiſtawy dowojeſ wukrajneho wuhla ſawrjecź. Nowy ſjěd dźeſacźerſkich ſwjaſtow ſo ſwoła, w kotrymž ma ſo njepschecźelſka agitazija pschecźiwo knježerſtwu organiſowacź. S wjeſchinu 400 000 hłoſow ſo tónle namjet pschiſa. Smith, president hórniſkeho ſjednoćenſtwa, žanych powſtawanjow wjazy njenamała, hdyž wot tejele radikalneje politiki wotradźowanſche. Kaž liberalne nowiny powědźa, ma w knježerſtwje ſtrona pschewahu, kotraž nochce hórnikam nicźo pschiſłuſchnoſcź, ale „politiku ſyzneje ruki“ wjeſcź.

Hroza w Athenje.

Wocźakuje ſo, ſo blizſche dny prjedawſchi ratacźki minister Schwehla nowe knježerſtwo ſeſtaja. W nim ſ nětcźiſcheho ſaſtojniſkeho ministerſtwa ſawoſtanu: Cźerny ſa ſnutſkowne naležnoſcźe, dr. Beneſch ſa wukrajne naležnoſcźe, dr. Engliſch ſa finanzy a dr. Kallay ſa Sskowakſku. Schwela je wcźera wuradźenja ſ katholſkej zyrkwinſtej ſtronu w Cźechach a w Sſlowakſkej (ſ tidowzami a ludowzami).

Ze Serbow.

Dnjeſnowca.

Sobota, 9. winowca.
Dionyzija a towaršow.

* 1697 w Budyšinje Jan Balcar Dolhi, pozdźišo z fararjom w Njeswačidle, prěni wudawaŕ Perstowſkeho katechisma.

Ha maš-li hišćo maćerku.

Ha maš-li hišće maćerku
So dźakuj Bohu a budź zradny;
Bóh wšem w zemskim přebytku
Njeí z tajkim wulkim zhožom hnadny.

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźorneho lěſa.

19] (Pokračowanje ſcźěhuje.)

Durje, wjedźaze do knježeſkeje ſtwicźki, ſtojachu wocźinjene. Tam nutſka pjeſche wucźeł Duſchan ſ wucźerjom Rafaelom polojcźku „Glotteralfabeh“, wot wohnuweje druźiny rózoweje barby. Wobaj bješchtaj tu po „cźeſkim poředźenju“ ſ wyſchſchim hajnikom ſ W. gmejnſkim radźićelſkim měſtaccźa R. wróćo wotſtaloj a poſtuchchachtaj mucźnaj a malo rěcźazaj do korcźmarſkeje ſtwy. Tam dawachu ſwěbi ſyzne ſtawiſnicźki ſ lěſkhemu, a korcźmař mjeſeſche pschi tom ſa ſwoju winowatoſcź ſobu ſo ſmjecź; abo ſapoca ſo ſwada, pschi kotrejž djabeł wulku rólu hraješche, dokelž pak tón, pak tamón, cźornoho wuzadowaſche, ſo by ſwěbi po njeho pschicźchoł, njeby-li to abo druhe, ſchtož wodkrucźowaſche, hama cźiſta wěrnoſcź była. Wěſo pschinoſchowachu jenicźke nowiny ſuſodneho měſta cźeſcźiſche posnamki, kaž tajkele: „Sranjenja a pschiſłłodźenja pschecźiwo R. N., wote nuje wuprajene, bjeru jako njemérne ſ tutym ſe ſelnoſcźa wróćo.“ So „wobzelnoſcźer“ podźiſcho ſwojeho wobſtorźerja bruneho na modrjeń pschebi, wo tom wěſo nowiny nicźo njepiſachu.

Do tejele ſ pjazaymi a ſakhadźazymi ludźimi napjelnjeneje měſtoſce faſtupi Herta. Pschi porjedźenſtwu blidże liczeſche cźerwjenolicźaty korcźmarſki ſyn drobne pjenjezki. Herta poda jemu toleć wot cźerwjeneho Seſa jej pschepodatu, a ſwój karan a praji ſ krótka:

„Proſchu wo wino ſa tutón pjenjez.“

Wón ſpohladny na nju a ſawola: „Wohlejeze tola, Herta tu je. A ſa zyły toleć dyrjeſch wina mjeź? Mi wſchak móże to wſcho jene być, ale to je ſhrěchom!“

„Je-li wam wſchoj ene, to dźicze po wino a woſtajeze mje na pokoj!“

„Nó, holcźka, praſchenćko drje budźe tola dowolene! Khtó dha budźe jo picź?“

„Hišćeze ſchtwórcźku!“ da ſo hluboke hórbotanje ſ kuczika błyſchcźeć, hdyž ſwóſt ſedźeſche. Sdobom pytnychu ſedźazy ſa dołhim błidom ſotru cźerwjeneho Seſa, a ſ dobyczerſtim ſchicźenjom poſbehnychu ſo nětołi towarſchojo ſe ſwojich měſtnow.

„Herta! Herta! Ta dyrbi ſ nami picź. Budź rozumna! Pój!“

Herta ſaczerwjeni ſo hacź do koruſchkow włoſow. Sſwój napjelnjeny karan hrabnywſchi dźiwje cźeknyła. Ale psched durjemi ſtojeſchtaj dwaj ſyłnaj, wopitaj ſkakarjej ſ wupſcheſtrětymaj paźomaj . . .

„Njerěkń ſo taka hordula kaž burika dźowka! Holcźka ſe ſwjatoſcźinu a ſe ſehlinym popjelom ſo boji, wy ludźicźka! Njewěrno, ty, dźenja tola ſany ſehlinu popjel pschi ſebi nimaſch?“

„Mě,“ prajeſche Herta a liny drohe wino cźerwjeneho Seſa ſkakarjam do mjeſwocźa.

Njemdre wucźe ſe wſchěch ſtron. Drohotne kapki ſworjachu rjanu łužu na ſemi; karan bě prózdny.

„Tajſile hrěch, tajſile hrěch!“ ſakoſcźeſche korcźmarjowny ſyn, mjes tym, ſo ſo ſ winom polecźi ſkakarjo wobliſowachu . . .

„Ta běſche markhrabſki — wot najrzyhyſchego! Litr płaci jemu hriwnu 20 pjenjezkow — a bě ſich zyzych ſi! O mój jemerſchko tola!“

Burſki Rafael w knježeſkej ſtwicźy ſedźeſche nadobo ſamłukły, pschecźoż wucźeł Duſchan powrócź ſwójej ſtoleźi a ſadźa ſo korcźmařeſkeje ſtwy, hdyž ſ mózným hłoſom do ſaſhadźazych ludźi ſahrima: „Směrom! Budźeze hnydom směrom! Wy łumpakoſo, wy njeſchwarna zwólba! Njeje waš hacź do ſchije hańba, pschiſtojnej holczy takle k ludu cźinicź a ju na poſoj njewoſtajicź?“

Ssmjerna cźiſchina faſtupi. Korcźmarjowny ſyn boſaſliwje ſabórbota: „Wucźeł Duſchan.“

Skakarjo pschestachu ſo wobliſowacź a ſoſmychu wot durjow. Żadyn ſ nich ſo njeſwaži, roſhněwanemu wucźerjeſi napschećeſo ſtupicź.

Hendrich Duſchan ſiwny Herceje. Symny nózny wótſił dujeſche duzy po ſamotnem puczu, hdyž wobaj ſ korcźmy wunđeſchtaj. Nadych njezwuprajneje ſaloſcźe wuthadźeſche wot holzy, kotraž w khudujſkej, nimale roſtorhanej draſcźicźaj Hendrichej pschi boku krocźeſche zyle mechaniſzy . . . . a bě, jako by ſo tale ſaloſcź jemu kobudźełka a nječhto w jeho wutrobuje roſtało . . .

„Holcźka,“ wón rjekny, kaž mjehaj kaž bě jemu to móż no, „njerudź ſo tola! Tajſe nječhto móże ſo kóždej ſtacź.“

„Mě, niz kóždej,“ ſnaſychcźiwi wona tupje, a ruzy ſwjeſeſchtej ſo jej pschi cźele, kaž ſo wón widźeſche, kaž ſo jeje cźeńkowurěſany pschereſk (profil) ſ boka wótrje napſchećo wjeceſornemu njebju wuſběhowaſche. „Jenoj mi, dokelž ſmy tak jara ſaſpěcźi. Dawno budźech ſo hižo ſchpatna ſtała, hdy by . . .“

„Hdy by . . .?“ wopraſcha ſo Hendrich

„Hdy bych ſrjoweje wěry w duſchi njemėła.“

Hendrich ſuſmy ſo do hubow. Jenu pocźa kreſ porzo do hłowy ſtupacź.

„Cźeſtwjeny Seſ je twój bratr?“

„Haj. Pschedacź by mje chcźł — tohodła ſebi cźi njedocźinkoſo myſła, ſo móża mje na cźeſcźi ranicź, kaž chcźeſa — njejſmy nicźo ſtuchła — ale mam tola tu hanbu.“

Wócźko pohladny kaž ſakhudźene na njeho. Cźemnota ſo pschecźo bóle pschedobywaſche — we wyſy ſwěcźeſchcźa ſkhadźachu, kaž lube, małe hwězdźicźki. Ta pak woſta ſa nimaj. Psched nimaj ſtojeſche němy, cźornomódry lěſ.

Pschihódła Hendricha biwaſche młoda, cźopja wutrowa, polna hórkoſcźe a hněwa. —

„Tamle je khěcźicźka, njekhodźeze dale,“ wona rjekny. „Seſ je nutſka.“

„Njemóżeſch dha ſ tohole hubjeniſtwa wonſ?“ wopraſcha ſo Hendrich. „Cźeſti woitaj!“ — woſtaj wſcho tejo a leżo! — ſkażeny powětr ſajedojcźi tola cźłowjeſej kóždy kuſk we hubje!“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Hdyž wjeseliš so maćerki,
Tu twoja lubosć hladaj swěru,
Zo sprócnu hłowu we smjerći
By mohła jónu złožić k měru.

Wot prěnjeho dnja za tebje
Bě wona ze starosću žiwa,
Je kładła wječor k měru će
A rano z košom wubudźiła.
Će hladaše, bě khory ty.
Wot njeje bólnje porodźeny;
A hdyž wšu nadźej' hižom zbyt,
Za swoju mać bě njezluhjeny.
Korla Fiedleŕ, po němskem.

Přisłowo: Hdyž je maluški bolacy, će cyła ruka boli.

Njedźela, 10. winowca.

19. nj. po swj. Trojicy. — 20. njedźela po swjatkach.

1872 přikaza šlezyski konsistorij, zo ma so paćerska wučba serbskim dźěćom jenož hišće w němskej rěči podawać. Ale tutón hruby wukaz so na khwilu zběhnje, jako so Serbja w Pruskej wšitcy rozhorjeni wobźežuja. — Tola hižo 22. haprleje 1885 so přikazanja wobnowi. —

† 1875 ruski basnik Alexej Tolstoj, sobustaw Maćicy Serbskeje, kiž je při swojim wopyće Serbow w Budyšinje krasnu pěseń spěsnił. —

1869 zwěrowa so Korla August Fiedleŕ z farskej dźowku Mathildu Stangec z Corneho Khołmca, prawnej serbskej spěwarku, kotruž běše z krasnym wěncom lubosćinskich spěwow wěnował.

* 1692 Měrćin Golijan, wulki serbski dobroćeł, jako farař w Budyšinje při serbskej katolskej cyrkwi.

Přisłowo: Nje prawe kuždo prawe sobu zežerje.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor we 7 hodź. barometer *728, hygrometer +2, thermometer wo dnju +19.* — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer 0, thermometer w nozy +14. Wuhłady na njeńjapne wjedro. — Słónca je so zyle k ranju wotstalo. Steńmy pod witwom rišćowym. Tohodla mamy sa tónle cźas mile wjedro. Hdyž a hdyž so šamrźi hdes tołso, so tuchmy hyšće njeńjedyn dešcźik na wěrć abo dešcź. Krašnu najnuty cźas bjernyhbjeranju, šuman a hotowanju najsymniše pizy howi. Kóždy rjany najnuty dźeń ratar jako Bóži dar wita. — Jutše 19. njedźelu po žiwjatej Trojizy stkadźa słónčko 6,17 hodź. a so 5,17 hodź. khowa, mjeńacź stkadźa so 9,43 hodź. a so wječor 7,12 hodź. khowa.

— **Serbšku prědarśku konferencu** swěrje so schwórtk 14. t. m. dop. w 10 hodź. Wo pschitomnosć wšěch bratrow so prošu.

— **Kedźbu! Sobustawy Maćicy Serbskeje!** Město druhoho zešiwka Časopisa je Maćica zešiwki Rězakoweho Němsko-serbskeho Słownika podawała

1916	strony	1—128
1917	„	129—256
1918	„	257—368
1919	„	369—544
1920	„	545—736

Jětša strony 737—1152, t. r. hač do kónca. Wšě sobustawy Maćicy, kiž chcedźa sebi swoje słowniki wudospołnić, móža sebi zešiwk VI. strony 737—1152 hač do hód pola knjeza Janaka w Serbskej kniharni w Budyšinje darmo wotewzać.

— **Sa Budyšćinskeho primariusa** bu, kaž šmy hižom pisali, farař Fröhlich z Lipšta wuswolony. Njedźelu, 7. nowembra, dopołdnja ¼12 hodź. budźe w Pětrowskej cyrkwi sapokajany.

— **Podpyranje dźěłonjemjerjow.** Němšti dźěłowy minister je z wokolnikom trajam wojjewił, zo maja dźěłonjemjerjo, kotrychž cźas je nimo (ausgestcuert), a kotříž hu dźěje hacź pak léta bjes dźěła, samžnu podpjeru dostawaći kaž druhi dźěłonjemjerjo.

— **Wulki pałnjowski film „Khrystuš"** pschedstaja so pschichodnu póndźelu a wutoru wječor w „Měšćańskich sahrodach" w Budyšćinje. Pschedstaja syle žiwjenje a cźerpjenje naschego Sbóžnika w žiwych krašnych wobrasach. Móžemy wschitcy naschim cźitarjam nałožnje poruczeć, zo bychu sebi tuto njewšědne poskićenje wobhladali. Dalše hladajcze w nawěschtku dźensnišcheho cźitła „Serb. Nowin".

— **Dr. med. Scholtowy „Fregalin"** pschiwodźuje krwi sežiwjace sele wobkeje hódnoscze a cźerstwi z tym krej a pokazuja jara cźiwy. Pokalujemy tu też na pschiłohu w dźensnišcim cźisle. Cźitajcze tutu pschiłohu dokładnje. To je we waschim šamžnym sajimne, dokelž trošeje sebi na wasche pschecze wot dra. med. Scholty, t. š w. r. we Berlinje-W 62 darmo a bjes wudawkow sa porto powuczazu tmžłu a tyłku tuteho wurjadneho śrědka na pruhu pósłacź dacź.

S **Kubšćij.** Sańdźeny schtwórtk pschipodnju snjeswoji tu kokoješdny. Nize żelesnišćeho mosta k Budyšćinej słamachu je pola kola widźiły a koloješdny padze na bróhu. Wón žebi do cźoła wulku ranu nabi a dešći cźaš bjes wědomja na bróhu leješe. Pomozni ludźo domjesechu jeho k lěkarjej.

S **Bělšćej.** *Njeńjeboże z automobilom* sta so źrjedu wječor w naschej wjsy. Jedyn muž z Budyšćina pschińdże so z pjanoscu motaje, po wjesnej dróhy dele. Jako bórzy z Hantuschej korčmy pschińdże, hdyž bě ludźi wobcźejowal, sabješa runu žmuhu do auta, kiž z Budyšćina pschijedże a wosta leżo. Hnydom sawołany měšćańcanosta śwešći, schto *pjany je*, a pschepytowasche, schto je na njeńjeboži twina. Pjanemu so z dźiwom nicžo dale stako njebě, bě žebi jenoj kožu lohzy wobodrěł a dźešće žmišlotajo swój puć. Ale automobil, *mało wos*, dyrbjachu najprjedy khwilu porjedźić, potom hakle mógješe dalejeć.

S **Bukeju.** Jutšje njedźelu tužiškaj wumětżaj kokoješdnaj Helmut a Hendrich swoje wumětšiwo pokazataj.

S **Dolnjeje Hórki.** Jutše njedźelu wuhotuje herb. towarstwo „Nadźija" z Budyšćina pola naš w Nowakej hoscźenju šerbiki swjedźeń. So by mohł kóždy ratak hišćeze swój któt wo mérje pizowacź a sastaracź, je towarstwo sapoczatk bohateho a rjaneho programa na 7 hodź., nanajwoldźišcho ½8 hodź. postajiło. Sawésze šmy wšěch lubych Šerbow z naschich wsy, kaž też je zbliže blížšcheje a dalšcheje wokoliny na tutym žadnym šwjedźenju powitacź. Schtóž je wurjadne poskićenja tuteho šerbskeho towarstwa žiwschał, šam wot so pschitwata a hižo dźensa wobzamjeny kóždeho, kiž šebi tutu rjanosć a składnosć nimo hicź da. Dźiwadło nam tohorunja pschedwjedu a šerbšan herak budźa pěknje hudźicź k rejam. Tuž pschitwolany wschitkim: „Na wjesele sałamowidźenje jutše wjeczor na šerbskim šwjedźenju we Nowakej hoscźenju. (Hladajcze też na nawědźicki w dźenšnišcim cźišle „Serbskich Nowin".)

S **Łubija.** Tudomna makaronijowa fabrika Doeser a Richter šwjeći dźensa swobotu jubilej swojeho 30-lětneho wobstaća.

S **Łubija.** Jutše njedźelu a póndźelu je pola naš hermank a kermuscha.

S **Hornjeho Wujesda.** Nascha wosada šwjeći njedźelu, 17. a póndźelu, 18. oktobra t. l. 125-lětny zyrkwinski jubilej. Póndźelu dopołdnja je šerbska šwjedźenska Boża słužba. Njedźelu wotmeje so hłowne němše kensćenje, ke kotremuž šwjedźenšći cźah wobdańcych towarstwow wot farskeho domu do zyrkwje poczehuje.

Se **Semitz.** (Cźešće njeswoje w stale.) Schtwórtk pschipołdnju w stale Thumizy III Kunatheja granitowuje wutšeł pšchesahe rosbuchny. Dźěłacźerjow Kleślinka z Porchowa a Hobjana z Jedlzy, kotrajž dźensćinje wutšeł sapalićej, prochowa para hłujnje wopali. Wonaj buschtaj zylaj cźornaj. Jako bě wutšeł do cźaja rosbuchnył a šwój wopor namakał, dyrbjachu dźěłaćerjo towarstwoju wot horjckach pschihladowacź a njemóžachu šnjesbožencynaj na pomoz khwatacź, dokelž dyrbjachu wjacy cźłowjeskich žiwjenjow do stracha pschińcź. Wobaj cźełokrańenaj mějeschtaj hišćeze telko mozy a duchawscźitomnosće, so k plumpowej khěži dołjesćahtaj a so psched dalšcźimi wutšelami wukhowaschtaj. Wonaj mějeschtaj strašnemu napohład a běschtaj wobźehaj na wsecy cźerpiłoj. Wonaj dyrbjeschtaj so tohodla hnydom k wocźenemu *lěkarjej do Budyšćina podacź. Temu so poradźi* po hodźinu dołhej operaziji, so jenemu jene wócźko wótrja, njes tym, so je jene hišćeze wohrožene. Druhemu mógješe wobej wocźi sćerjeć.

Z **Pančic.** Po dlěšej přestawcy je so naša Jednota Sokol wospjet do dźěła dała a chce w dalšim porjadnje każdy prěni a druhi pjatk měsaca we Worklecach a třeći w Pančicach zwučować, na čož so sobustawy z tutym kedźbni činja. K zwučowanju přizamkny so posedźenje, w kotremž starosta wo zwjazkowem posedźenju rozprawješe. Při tom namaka zahorjace słowa za serbsku sokolsu ideju a wabješe k zastupej do našeje narodneje organizacije. Někotre nowe sobutawy zastupichu. Při rozpomninanju wo Njebjelčanskim swjedźenju, kiž je so jara derje poradźił a też bohaty wopyt měł, skorźoše so z jenoje strony, zo je wěsty student w Serbskich Pazlicach dom wot domu khodźił a ludźi do swjedźenja napominał, zo njebychu na njón šli, dokelž je serbski Sokol přećiwo wěrje a cyrkwi. Tutón bohoslowe (na duchownstwo so přihotowacy wučowme), kiž chce zawěsće wěriwym nětdy też wěrnosć předowacź, dyrbjał hižo so we swojich młoduškich létach na puć njewěrnosće a tukanja podać. Njechamy tak zli być a sej zjawnje dopokazmow za tuto njehańbite wunošowanje žadać. Chce žno so nětko, hdyž ani cyrkwinskeho zastojnstwa docpěł njeje, na puć podać, kotryž su druzy z wulkim moraliskim fiaskom šli. Sokoljo wódźa, što maju wo tajkim přisłoložowanju dźeržeć. Tajke njezrałe rozsudy njesmědźa Serbow wotdźeržować, do Sokola zastupić a za njón skutkować. Čim kručišo zawdachmy sej ruey k dalšemu narodnemu dźěłu a to w zahorjenem spěwje dopokazachmy, kiž wjesele ze serbskich wutrobow čećeše. Wěmy hdže mamy swojich njeprećelow pytać. Budźemy jich sokolsku ideju podrywace pospyty wotkrywać a znjemóžnić.

Ze **Stareje Cyhelńcy.** Dołholětny čěsla pola klóštrskeho knjeństwa, Jakub Kubica, přińdże při dźele do njezboża. Při rězanju łatow z mašinu dóńdże na jedyn suk. Zbytny dźěl łaty so wotłama a wotlěca do rězarnje. Při tom přińdże z prawej ruku do piły a ta jemu połdra stawčka pokazowaka wotrěza. We Worklečanskej khorowni dyrbješe so jemu hišće kónčk wotewzać, dokelž běše wótry. Tutón pad wuči, kak ma so před sukatym drjewom pola mašinow na kedźbu brać. Jenomu druhemu čěsli běše tajki wotlećacy suk skoro wóčko wurazył. Znjezboženy lěkuje so doma.

S **Kulow.** Jutše njedźelu a póndźelu šwjećimy šlawnu Kulowsku kermuschu. Póndźelu je też kermuchny hermank.

S **Rychwałda.** Hermank a skónc wikt budźa pola naš pschichodnu štrjedu, 13. oktobra. Rychwałdšći hermank je dałoko a schěroko znaty a pschejco derje wopytany.

Se **Sleho Komorowa.** Na jamje Marja III sta so štrjedu wječor we 8 hodź. šmjertne njeńjeboże. We połodnišćim dźěle jamy bo wuhło šadźa a je tam wjele wody nabjerało. Pschi hłubje tyčzu bo dalše wuhłowe hromady dele walichu. Dźěłacźerja Grahna, kiž tam blisko šlejeche, wuhło šobu do wody storhnu, so je satepi. Stupać, kiž bě w šamžnym cźašu na měšnje njeńjeboża, móžeše bo wukhowacź. Grahnowe cźełko hišćeze namakacź njemóžachu, to je jara cźežko, dokelž bo pschezo wjacy wody nahromadźuje.

S **Khorcźebuja.** Sańdźeny schtwórtk w jenej pinzy na Karlowej dróhy 14-lětneho Pawoła G. wobwěsnjenoho namakachu. Hólz je žebi žiwjenje wšał, dokelž chcyhu jeho do wukhowańskeho wustawa dacź a psched tym bo bojesche.

S **Rócźorka.** Pšyeža sawjera je bo ja tudomny wokrjéž 1. oktobra sšehnyła. Nětk maja pšyk a pšyežki też w naschim wokrjesu šašo flotu swobodu.

Pawoł Wušik njebohi.

Dźenja dopołdnja wustroža naš struchła powěsć, zo je tón Knjes nad žiwjenjom a šmjerću naschego pilneho a šwérneho hobudźełacźerja, pišmikšlajerja Pawoła Wuschika do swojeje wěcźnoweje wotwołał. Pón-dźelu šlejeche hišćeze potulenj na šwój łachcźik pišmikow, kaž je to cźinił léta a léthcźeńki posporhi. Na jahorjenje pluzow khorjewschi wudycha dźenja rano ¾8 hodź. na šešłabjenje wutrohy. Wjes dwéla je bo j nim minył pomnjeńk łašimawych cźašow. Pod naschim wulkim budźerjom a wótcźińzom Jonom Arnošchom Šmolerjom stupi do wuczby do jeho cźišchcźeńcźe na rózku lawšćich hrjebjow a šwonkowneje lawšćeje haty. Tak pomni naschich wulkich wótcźińzow, kaž Hendricha Jmtscha, Michała Hórnika a druhich, pomhajo pschetworjecź wuploby jich ducha f mormymi pišmikami do žiwjenje šwudźowanych štowow. Widźesche pschikhadźecź nowu generaziju f Mišu a Bartom-Cźišchinskim na cźole, štajeschе wuploby pjera naschego Andrizeskeho, Delenka, Zemra a Franza Krala a druhich do šadow a nastawkow. Poščehnschtyrjo spja hižo dawno pod selenym traiwnikom. Wuschik widźeschе, kak Jmišch Khadźeschе kamjeń k monumentalnemu Sserbšćemu Domej. Pschikhladowaschе kak murje rosćejcu, kamjeń sa kamjenjom se jenje, dóniž na město dobdźerjanych chałupkow a sćorcunjeneho dwora je nastawari naschе kraſne hrjebjišćejo šerbšeho žiwjenja. S knjejom Markom Šmolerjom pschešybli je hobu do wošchérnišćich rumow Šmolerjej cźišchcźeńcźe. Hdyž we pschewalowatych cźašach cźišchcźeńcźa pschešybe do rukow druhšiwa, šawosta Wuschik wustawaj šwérny hacź do poslednje hodźinki swojeje cźišcźe. Jemu je šlužił je wschej šwéru a šwobodnitoteju nimale 45 lét. Pschebydlstwo a wjednistwo druhšiwa zarura wo pilneho a šlejuje šwolnuweho hobudźełacźerja, jeho kolegoju hač wo lubeho, šnjesłiweho a šlejuje pschezelneho towarscha. Wutoru 13. t. m. budźemy jeho k poslednjemu wotwocźinkej na Božu rolu pschewodźecź. Njech je jemu tohla šerbska wótcźińska šemja, kotrejž je šwérny wostał a ja kotruž je j wutrajnej lubosću hobu dźełał zyle swoje žiwjenje.

Z Łužicy.

* **Neugersdorfa.** (Cźežke njeńjeboże pola Hohwaldškej korcźmy). Pschekupj Israel z Noweho Arnsdorfa dźesche je šwojim awtom z Wolbramez do Neustadta jěcź. Krótko sady Hohwaldšceje korcźmy da jemu motorsći jězdny šnamjo, so dyrbi pomału jěcź, dokelž na dróhy wulki schtom leži, kotryž dyrbješe bo wotwjesecź. Israel hnydom awto šespina. Pschi tom pschewalk bo wós a wjednik pschińdże šyody njesho. Sniesłoženo dowjesechu do Neustadtšceje khorownje. Tam bo pokaja, zo bě šebi Israel rutu šlamak a bo też šmutska thětro šranik.

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jatše njedźelu: Wětrojte, pschemjenjate, schćerjate, haj mazjate.

Tyfus w Hannovern.

Wjschohromadźe je hacź dotal 197 wosobow w Hannoveru na tyfus wumrěło. Wječera bo 17 nowych khorych do khorownje pschiwjesche.

*

W Staakenje pola Barlina létadło z wyschokosće 250 metrow k semi padze. Jeho wjednik je bo cźežko šranił.

*

200 němšćich žonow w Kafternje w itaššej Tirolšej je bo psched schuškim twarjenjom šeschło a wobcźežowanske pišmo pschepodako, w kotrymž prěnje schtyri léta němšku wuczbu žadaju.

*

Schćesć rubježnikow bo spaliło.

We Kovelšim wokrjesu w Pólšej wschešćěhowaschе policija rubježnu zwólbu a pschešłapi ju štónčnje we jenej brójni. Rubježnizy poczachu na policajšćich šajtojnikow tšělcej a mjetachu ručne granaty do nich. Brójeni bo šapali, tak je bo schćesć rubježnikow w ptomjenjach spali.

*

Jendźelšći ministerši pschedhyda je w šhromadźišnje w Scalborough rjekł, zo je Jendźelska je šastupjenjom Němšteje do Swjata Ludow najwješćich triumf dozpiła.

*

Po powěsći je Shangheia je bo Ssun-Cźuan-fangej poradźiło, bo hrožazeho poražanja šminjeć a Kantonske wójšło wotrasnyć.

*

Smjerć z powětra.

Spodźiwne njeńjeboże sta bo wječera blišło Toulone. Franzowške wojeršle létadła běšche bo powětra puschćiło a dokelž jara ništo leješche, wihałsche j njeho anetenowy grót hacź na semju dele. Grót pschińdże do elektrowodu a bótkny bo šobom młodeje žónišeje, kotraž w šahrodźu šadze schćipałasche. Žóništa bo na městnje mori. Jeje macj, kotraž šwojej dźowoju na pomoz khwataschе, elektriški prud tohorunja mori.

*

We Wilenšej krajinje bu nětkošt litewšej wojazy pólšku mjeju pschekrocźili a na pólšej štronje telegrafny powod rošrěłali. Potom bu bo šašo do Litwy wróćšili.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerwe Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězncy. — Za nawěšćki: O. Janak w Budyšinje.

Wulki pasionski film!! Khrystus

strudłohra před 2000 lětami

Předwjedźenje póndźelu 11. a wutoru 12. X., pop. w 5 hodź.
(předstajenje za šulerjow) a wječor we 8 hodźinach

w Měšćanskej zahrodźe

1. městno 1.50 hr., 2. městno 1.00 hr., 3. městno 0.50 hr. **Šulerjo płaca popołdnju jenóž 0.20 hr.**

Wosebite hermankske poskićenje!

Předešćniki :: kije

Zo bych swojemu česćenemu wotběrarstwu k hermankej něšto wosebite poskićał, dawam w tutych dnjach

10 % rabata.

Prošu wužiwajće při nakupowanju tutu składnosć. Wuporjedźenja a počehnj. předešćnikow wukonjam sam doma w swojej dźěłarni spěšnje a najtuńšo

A. J. Graf w Kamjencu

na Butrowych wikach 1

wosebity wobkhod za předešćniki a kije

Nichtó njeskomdź

tutu přihódnu składnosć!

Přinjesu **k hermankej we Kamjencu** wulku dźělbu dźěłanskich manchestrskich kholowow, kožanych tkaninow, pilota atd., kaž njepremokawe kabaty a zymske kabaty po wurjadnje tunich płaćiznach na předań. Dale hišće, zo bych wšitko wuprózdnił, wulku dźělbu **hotowych wobłekow** za mužow a hólcow jako składnostna kup wjele niže płaćiznow

Jurij Waurik we Wotrowje.

Wosebite hermankske poskićenje!

Dźělbu

krawatow a samowjazakow

25–50 % tuńšo.

Dźělbu zwjeršnych košlow

pisane, z 2 kornarjomaj, po jenož 5.— hr.

Na wšě druhe

mužace šaty 10 % zniženja

pola

A. J. Graf w Kamjencu

na Butrowych wikach 1.

K hermankej!

Tunje pjelsćinowe kornarje		**9.50**
pjelsćinowe kabaty	wot	—.95 sem
pjelsćinowe mantle	wot	**2.20** sem
skunks za wobsadki	pola	

M. L. Baumgart w Kamjencu
na Klóštrskej drózy 31.

Serbski swjedźeń

ze spěwami, dźiwadłom a rejemi
wuhotuje sobu tow. Nadźija z Budyšina

njedźelu, 10. oktobra,
w Nowakec hosćencu

w Delnjej Hórcy!

Započatk swjedźenja 1/2 8 hodź.

Serbja z Delnjeje Hórki a z cyłeje bliže- ja a dalšeje wokoliny, přińdźće wšitcy!

Wutrobnje was přeprošuje tow. „Nadźija".

Sijace mašiny

Stöwer, Festa, Seidel-Naumann, Fürster-Rossmann su najlěpše za dom a powołanje we najwjetšim wubjerku, a po najnižšich płaćiznach pola

Korle Pannaša w Kubšicach.

Hosćenc w Sernjanach

njedźelu, 10. a póndźelu, 11. oktobra

kermušne reje

Přećelnje přeprošujetaj

Jurij Koreng a mandźelska.

Kowarskeho wučobnika

k jutram pyta

Jan Mietk pruh. konjekowacy kowař. mištr
w Drjećinje pola Huski

Rozwučowanje

w šiću běłych šatow a přiřezanju podawa

knjeni Giesekowa w Budyšinje
na Jerjowej hasy 811.

Pjatk, 8. oktobra, zemrě měrnje po dołhim čerpjenju w 61. lěće swojeho žiwjenja naša luba sotra, swakowa a ćeta

Hana Janakec

W mjenje zrudź. zawostajenych

gmejnski pródkstejićer **M. Paulo**
a mandźelska Marja rodź. Janakec

w Čělnjom, 9. okt. 1926.

Pohrjeb budźe póndźelu. 11. oktobra, pop. w 2 hodź.

Město khartkow!

So na dnju 7. oktobra 1926 w Schmalenberku w Braniborskej zwěrowawši z tutym wozjewjamoj.

Skótny lěkař dr. Hubert S ieler
a mandź. Brigitta rodź. Götzec.

We Wósporku w Saks.

Što je w Haslowje?

Jutře njedźelu, 10. oktobra, wječor 1/2 8 hodź. w Měrćinkec zali

wulke dobročinske předwjedźenje

„Lindenwirtin, Du junge"

wjesoła hra w 4 jednanjach

Do a po dźiwadle reje

Wo bohaty wopyt prosy

Kat. tow. młodźencow w klóštrje Marijnej Hwězdźe

Hosćenc w Tranjach.

Jutře njedźelu, 10. oktobra, wječor wot 7 hodź.

pyšne reje.

K tomu přeprošujetaj Hosćencaŕ a młodźina.

KELLING

barbi, čisći chemisacy a wupari

plušowu a somoćanu

drastu

Swoje klamy ma:

W Budyšinje na Kěžorskej drózy 6 na Přiležanskej drózy 16 telef. 3639
w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4, telefon 1774
we Wojerecach na Cyrkwińskej drózy 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Nazhonita hospoza

kotraž móže derje warić, poruča so k swjedźenjam. Bliše zhonić we wud. „Serb Nowin".

Štrumpy

80 z ruku přištrykuja
w Budyšinje
při Michalskej cyrkwi čo. 3
po 1 skhodźe na prawo.

Gardiny, přikrywy, dźěłace šaty, zhotowjenje sadkowan. jupkow.
W. Köhler w Budyšinje,
na Hłownem torhošću 9.

Wšě družiny

honćerskich tworow

poručeja po fabrikskich płaćiznach

Šołta we Wotrowje,
Glansch w Pančicach,
hornčerja w Khróšćecach,
Brěžan w Ralbicach,
Krawc w Róženc,
Hanski w Konjecach,
Schüch w Kulowje,
Schömmel w Kulowje.

Dźensa sobotu rano je naš luby sobudźěłaćer,

pismikistajer

Pawoł Wušik

po cyle krótkej khorosći na zahorjenje płucow, 60 lět stary, wumrěł. Zhubimy z nim jeneho z najlěpšich a najsprawnišich towaršow. Wón bě mjez nami wulcy wažena a česćena wosoba.

Njezachodne wopomnjeće jemu zakhowamy!

Jeho sobudźěłaćerjo Smolerjec knihiličšerńje
zap. dr. z wobm. ruk.

W Budyšinje, 9. winowca 1926.

Po krótkej ale ćežkej khorosći wumrě dźensa rano 8/4 hodź. naš swěrny a swědomity

pismikistajer

knjez Pawoł Wušik

w 60. lěće swojeho žiwjenja.

W našej čišćerni wuknywši a wuwuknywši je pola nas nimale 45 lět pospochi dźěłał. Zhubimy z nim pilneho, swěrneho a zwólniweho sobudźěłaćerja. Z nutrnym česćowanjom budźemy na njeho spominać.

W Budyšinje, 9. winowca 1926.

Předsydstwo
Smolerjec knihiličšerńje a knihafnje
zap. dr. z wobm. ruk.

1. přiloha k čisłu 236 **SERBSKE NOWINY** sobotu, 9. oktobra 1926

Wospjetny „serbski strach".

Niż jenoż w Frankobrodze, ale też w Kamjenizach (w Sakskej) so Sserbowe boja. Tak pišaše pśed někotrym casom „Kamjeński Dźenik" slědowaze:

„W lěcze 1919 roshori serbske praschenje hłowy, hdyż serbšti wjednik Bart k měrowym jednanjam do Parisa śedźeše a tam s cźešej pomozu wottorhnjenje pruskeje a serbskeje Łužicy wot stata žadaše. Serbšti narodny wuběrk so tworješe pod nawjednistwom Barta, Brycla, Tuczmana a Dobruzkeho, kiž dyrbješe Franzowsku a Jendźelsku, wobźebje Willsona wo nusnosći pśichopokasacź, so ma so wot barbarow stałeta dołho poczišćowany wbohi serbšti lud wutrjebowobdźicź. Tute wobzowanja wostachu pak bjez wuspěcha. Knjeza Barta posdźišo dla wjelepscheradych k wjazory mětśacnej jatoje sabudźichu. Wot teho casa běše trosčku měrnišcho w serbskim kraju a wěsći ludźo dźerźachu strach sa wotbyty.

Kadobo žłyschich w poźledninm cźasu wschelake njemócne powěsće. Na cźešej stronje njeběchu léni byli a wopravdźe mnohe pjenjezne śrědki a podachu so na bjesmužny puć, porjadneho wuliwa na Sserbow dostacź. Cźeham je wěso witane, hdyż móža swoju politiku napschećo němšej mjeńšchinje wuniyblenu njeprawdu łośnych Němcow pschećiwo wbohim złowjanskim bratram napschećo stajicź. Też bychu rad „autonomny" serbšti žiwobodny stat pod žrjowj wuliwa wsali.

Kajše je woprawdźite połoženje? W ranšchim wokrjesu Sakskeje a južnych krajinach Braniborskeje a namjeńšnych wokrjesach Delnjeje Schlehšteje žydli serbska tichšéfša na 200 000 duschow. Wot 900 lět tem złuśicа do swojasta němšeho stata a je so pschesco sbožowna cźula a jenje žaneje stórcźby měła. (Schtóž bo Błótow abo do Łužicy pschińdźe, móże so łohzy wo tym pschećiwodcźicź.) Woni su serbskeho pokhoda (tohodla sdaleni se Sskowjanami sbratśeni) a su srosumili, psches dołhe cźasy swoje nałožti a rěcź jeje sdźerźeli. Na žane waschnje njehodźi so wo mjeńšchišchim ludźe rěcźecź, dokelž wopravdźitu macźerny lud jim t kronje njeśeji. Hłownej žydlišchezi śej we sakskim dźelu Bunschin a w prušim Khorcźebuz. Pódla tutych Serbow žydli tam i najmjeńscha tašama liczba cźišteje germanišchi wobydleri. Hewak hišcźeze ani 10 prozentow autonomiste žadanja njepodpjeraju, kaž wólby do statneho a krajneho jejma dopokasaja. Cźim bóle maja pschišćejace knjezeństwa nadawk, tute wjelepscheradne próžowanja se wschej rasnosću wotpokasacź.

Na puću kulturelneho a hospodarskeho wliwa we Łužicy dźechu najprjódy doprědka pśches załoženje turnarskich, spěwnych a sabawnych towarschtwow. Ssamo pokotite towarśtwa su po cźešim pschikładze nastale. 1920 bu w Budyschinje wobźebita nowina załožena: „Sserbske Nowiny". Pódla nich wukhađża cźrjódła nabožnych cźasopišow, powokanske łopjena a cźasopišy sa dźěcźi. Hospodarskemu dobytkej śluża hospodarske towarśtwa a družstwa ke kupowanju a pschedawanju. Najwažnische je „Sserbske hospodarske towarśtwo" w Macźicznym Domje w Budyschinje. Tam su też „Sserbska ludowa banka" s filialemi w Khóźebusu, Kulowje, Wojerezach atd. sakoji, pśches kotrež mali burja do wotwiźnjenosće wot serbskich „ludowych wjednikow" pschińdu. By so sapiacźito, ras postajicź, s wotkel po prawom mnohe pjenjezy k finanzérowanju tutych towarśtwow a družstwow pschikhađźeja, dokelž mała cźrjódła pschiwiśnikow autonomistow na žadyn pad telko śrědkow nima.

Tute toczeźe dźělo by so snjeźło a mohło so lohzy potkóźicź, njebych-li wójna też swonka statnych hranizow so wjedła. Wobźebje Praha so s wobsebitej lubosću se wobohimi „złowjanskimi" bratrami sabra. Wobźebity duchowny seminar sa serbšich klerikow tam wobśtejesche, hdźež buchu wobźebiśe sa wojowanje pschećiwo Němcowstwu swjećowani, na štatne thóły studuja serbšti studentojo w Praży, mumenja so młodźina a druhe. Wobźebje cźeške schtitarśke a schulske towarśtwa wdmuja so s horliwosću tutym nadawkam.

Też w Parisu njeběchu léni. Tam wutwori so psched někotrym cźasom „Towarśtwo pschećelow Łužicy" — Les amis de la Lusace. S pschedsydu je sapósłanc Louis Marin, znamjenicźi politikojo a nimale wschě senatorojo a sapósłanzy jemu pschišłuscheja. Towarśtwo je hižo s jeje hubjenym śrojidłom (Machwerk) „Un peuple martyr" do śjawnosće stupiło, tendenzny skutk najwóršeje druzyny. Serbšti Ludowej pschepoda towarśtwo memorandum, kiž dyrbješe „śjesdźelnje" dopokasacź, so serbšti kraj halle psched krótkim k Němšej śłuscha a so ta zwoje winowatosće s Winskeho kongresa njedodźelnja. (Pschidźela ma tutón memorandum pschećkapjazu podobnosć s tym wot Cźechow wudatym.)

Někchto tutomu towarśtwu podobne je so njedawno we Pójnanju pśches pólsteho senatora prelata Stychla załoźiło. Pschedsydstwu pschisłuscheja sarat Ludwiczak, profesor E. Hauptmann, prof. Ulažja a dr. Chajinski. Też tuto towarśtwo prpaganduje pilnje sa wottorhnjenje zyleho pozćišćezowaneho „bratrowskeho luda" wot Němšeje.

Ale poźledne podawki staja wschemu krónu. „Sserbska Ludowa Rada", pokrazowanje bjeschławneho narodneho wubjerka s lěta 1919, tworjeny runje kaž tamny se podpjeru sojimnych cźešich kruhow a njemdźo ani kuska prawa, w mjenje Sserbow rěcźeć, póśla na konferenzy narodnych mjeńschinow do Genfa swojich sastupjerjow. Tuta delegazija wopschijesche straschneho redaktora Barta, justigneho radu dr. Hermanna w Budyschinje a wobsedźerja rěsaka Lorenza w Wětej Wodze. Pśches tutu demonstraziju w Genfje sa prawe samopostajenje, pśches pschednopschowanje wschećh njemóžnych a bjeswinych wobstórźbow a pschećeżow bu pola Swjatska Ludow śle wopacźny wobraz wo połoženju serbskeje mjeńschiny namoluje. A pschi wschobłowjanskim połkelskim kongresu w Praży dyrbješe wón też delegazija Łužišich Sserbow sa „njerewnomocnych serbskich bratrow" propagandowacź.

Wuspěch tutych demonstrazijow budu naschi bratśa we Cźešej, Pólskej, južnej Tirolskej, Litwje atd. sacźuwacź. Budu tola wschě staty skandalosnemu postupowanju serbskeje mjeńschiny namoluje. A pschi wschobłowjanskim połkelskim kongresu w Praży dyrbješe wón też delegazija Łužišich Sserbow sa „njerewnomocnych serbskich bratrow" propagandowacź.

Wuspěch tutych demonstrazijow budu naschi bratśa we Cźešej, Pólskej, južnej Tirolskej, Litwje atd. sacźuwacź. Budu tola wschě staty skandalosnemu postupowanju pschećiwo němšim mjeńschinam mantl repreźalijow wupowźnjeć śpitacź. A po sastupje Němskeje do Swjatska Ludow budźe so prascheńje narodnych mjeńschin roswiwacź a bje sdźełła Němzam pjeza brutalne pocźišćowanje Sserbow napschećo dźerźeceź —po pschecradnym postupowanju tych kruhow wokolo Barta.

Wušche toho chcemy na to pokasacź, so wot tutych kruhow so popytny cźinja, katolšich Sserbow pschećiwo evangelšim Němzam wuhrancź a tak na nabožnym polu konfesionalnu wójnu wubudźicź. Tute nutśiscźenjenje wérywuznaca do politišeho wojowanja ma so na kóždy pad sacźišnyć.

Wěz statneho knjezeństwa — niz krajnych knjezeństwow — dyrbi być, niz wjazy wotcźakujo tutym podawkam napschećo śtupicź. Tukrajna a wukrajna śjawnosć dyrbitej so dokładnje rozśaznicź, schto ma po prawom tuto „brutalne pocźišćowanje wuwjasanych Sserbow" na źebi. Njech so njedźiwamnje „tajne nitti" wotkrija, kotrež bo Prahi a Warschawje wjedu a njech so po dokładach liczbnje połoženje Sserbow němšim mjeńschinam we Cźešej a Pólsce napschećo stoji. Potom so pokaże, so žana mjeńschina so tak derje nima kaž Sserbja, kiž maja swojich duchownych a wucźerjow, swoje schule, sastojnikow, nowinarstwo a towarśtwa, kiž mózaj woju rěcź njewobmjesowanje trjebacź. Wobźebje pak njech so jómu dokładnišcho s knjesom Bartom a jeho pschinjoschkom sabe-raja!"

Podpišał je tutón aloborat dr. K. B—r. Se źwojim pokutym mjenom źebi najšćerje na śjawnosć njeźewóri. Jeno njewědomosć wo serbskich należnosćach mohła wohanbjaza blamaża sa doktora być, kiž měł swoje wudźełki sa śjawnosć tola bóle kritiźay wobhladowacź. Se wschelakeho je widźeć, so serbske wobstejnosće njesnaje, jenož po druhich wotpišuje a w swojej fantasiji tu a tam něschto pschidawa. Hižo poslednja sada dopokasuje, so tutón doktor nasche położenje dozyła njesnaje. Wy-li ras do Prusseje pschischoł — hižo w Sakskej namakaja so tu a tam podobne wobstejnosće, — byschtej jemu wocźi pschestupiłej. **Hdźe dha tu tam serbšyn duchowni a wucźerjo?** W žanej jeniczkej schnili so porjadnje a dołhażaty serbšti njewucźi. Sserbja njeznajuknu ani swoje mjeno, ani někajši list serbšti napisacź. **Hdźe na zyłym śwěcze je hischcze luda, kiž dyrbi swojej macźeri w zusej rěcźi pisacź,** dokelž swoju „macźerschcźinu" nawukhnyli njeje? Hdźe maja Sserbja swoje ludowe schule? Ani jeniczkeje wyschcheje, kajšichž maja Němcy w Cźešej a Pólsce i hromadami. Źiwa sontatija dopišowarja widźi wschudże „tajne nitti" do wschěch rózkow. Němzy nochzedża wusnacź, so žmy narodna mjeńschina. Po prawom mjeńschinowy lud. Wscho narodne dźěło mjes Sserbami wonja sa wjelepscheradu. So Němzy sjawnje sa wottorhnjenje śewjerneje Cźešeje pišaja a skutkuja, to je jich śwjate prawo. Hdy a hdźe je so nětdźe sa napojenu Łužicy k Cźešej dźěłało? Tute namakanje lžé śu po hižo hušcźišo wotpokasale, ale pschcźeso sabo nadeńdźenu je w němšich nowinach. Najtšerje myśla: Jenož smuźicze Lecź, něschto tola wišaju wostanje. Swětowna śjawnosć snajmjeńscha wospjet widźi, kak w němšich hłójcźkach scheri a kajke wotpohlady maja někotši njesamolwicźi snani. Jim na prawdze a sprawnosći njesałeji. By-li po nich schto, běda nam! Se schowinistiskimi dopokasmami źlejeja śwět a prěduja, kak derje so Sserbam w Němšej dźe. **Dajcze nam prawa, kotrež maja Němzy w Cźešej a Pólsce!** Němška měła praschenje narodnych mjeńschin pschikładownje we swojim kraju śrjadowacź. To wukrajni Němzy, kotliž maja wjazy srosumjenja sa naš, teź chzedża. To by sa nich wulke wołożenje było! Tak maja so dale bdźicź dla domjazeje politiśeje wuikośe.

Błótka lube, ja was znaju . . .

Rospomina Jan Sserbin.

(Stónczenje.)

Njewěm, kajke sacźuce měśeśe pschećeźel Fryzo Chrikte tehdy, ale mi bě jako bych wo bajzy powedał: Delnjołużiśi Sserb, k tomu hišcźe w Barlinje studowazy, hdźe by tón myzle měł, žebi tehdy do Prahi došeł — a tam so trasch wustajicź dacź, mjenujcy wustajicź wulkemu panślawistiskemu strachej, kiž zyelemu Němzowstwu se sahubu hrosy! Schto by tomu tola prutki duch prajił! — Wopraschejcźe so, proschu njebožcźiceho Jurja Sauerweina a jeho apologetiski spiš: **Noch etwas mehr Licht in die sehr trübe Sache des wendischen Panslavismus** tam polnu a cźistu wěrnosć nasphonicze! Ja wotmołwju wam tule s dwěmaj dopišomaj naschego delnjołużiśeho wótcźinza Hendricha Jórdana. Tomu dźeń běch tu samnjnu należnosć wjazy trócźi pschedpołożił a so nadźał, so śmeju w nim pschihódneho wjednika do Prahi. Ale wón wotmołwi mi takle:

W Popojzach, 29. 12. 1901.

Luby šerbšti pschećeźelo!

Doktach Wašch list a pschepodam jón naschej młodźinje. Mějcze wulki dźał! Wašcha ideja je swjedźenjom we Prasy je sawěsće kraśna! ale njeje mi mózno, zu wuwjesć, dokelž w sjawnej klužbje śteju. Jako privatus njebych ani mjeńschinu komdźił, Wam wjeśele „haj" pschimołwjacź, — ale tak to njeźdże.

Mamy dźeńź rjane wjedro, a tak so nadźijam, so žo dosćź ludźi do Wjerbna najtaji.

Wjele dobreho! pschcźeje Wam a wschitkim lubym Sserbam tam

Wašch H. Jordan se swójbu.

A druhi napišany delnjoserbšti wo tši měźazy posdźišcho, hdyż běch swoje pschepročenje hišcźe ras wopjetowal a měštu nadźiju wupratiť, so też Delnjołużiśenjo na šerbšti konzert do Prahi pschijźedu:

W Popojzach, 28. 3. 1902.

Luby knježe!

Ssom Wam dobry, ale Waschu wolu nebudu zynjich, dokulaž mam tu zeku wěz sa schkodnu, zož še tak huwežo, ako Wy zožo, Sserbam! Wy znaschi ńewěscźo, kak welgin su Cźechy a Nimze swažone!! a tam še mjasy měschasch? To mě wěrźo: až Nimze mogu nam Sserbam wěźej schkojjeśch, ako Cźechy nam pomogaśch mogu!! . . . . .

Ssom juž s mjaseza chory, a ńewěm leź buźo mě teras mózno, do Budyschyna še naskawich.

S hutschobnym postrowom

Wašch H. Jordan.

Delnjoserbskim bratram saschćěpicź wědomjo, so žmy wschitcy Sserbja jedyn narod a hromadźe do jenoho zyłka śłuschamy, toho w tehdyschich łkach, hdyż prěni krócź po łubych Błótkach puczowach, nihdy trjeba bylo njeje, okelž so delnjoserbšti intelligenza a wobźebje jeje młodźy dorošt šamej k Sserbstwu wusnawalchtej. To hnonimy ſ pschihódneho naskawka wo šerbšich konzertach studowazeje młodźiny w Błótkach. Tola swoje šerbšte pschećeźewědcźenje złoźicź na schćerschi šaklad skowjanšeho wědomja, to njeběsće mózno, dokelž bě to straschne niz jenoż pola naš horjeka, ale zyle wobźebje tam deleka we łubych Błótkach. —

Hdyż běch někotre hodźinki w Smogorjowje pschećeźiwił, thwatach saso wrócźo do Bórkowom, pschećeź chzychmy so jako studentške dźeźelowe łopjeschko hromadu dźerźeć, hdyż bě naš Barlinšti wulkt tak rjeź rosduk. Na wjecźor šettkachmy so hromadźe w Bórkowach a tu pschitowaršichi so nam nasch źwerny šthadźowankar a nětcźišchi wótcźinz Schwjela, ſ kotrymž chzychmy teź jedyn złoźowny wjecźor na rjanej njedźelźy doświeźicź. Dóndźechmy źebi hromadźe „K šerbšemu kralej" na piwko a na reje. Rad chzychmy tola teź wohladacź, kak so „w łubych Błótkach" šerbšti młody lud šabawja. Wém so dopomnicź, so źwjecźeše so někajši němšti patriotišti ſwjedeń tam, najšćerjcho narodniny jenoho se kralowšeho domu. Jedyn šastojnik w uniformje, hacź žandarm, źlownik, hajnik abo šchtóžkuli hewak, to dźenga hižo njepomnju, měješe patriotišku rěcź, w kotrejž kejžora jako wótza wótcźiny zławješe a na šozialdemokratiju jako nanajšćrašchnišcheho njepšecźeła wótcźiny a militarisma njekrażnje šwarješe a wšěch cźeźiwnych do hele tamaše. Potom wołožiśe źebi wschitcy hromadźeni źwoju wutrobu ſ mózným hurra! a šaspěwachu „Deutschland, Deutschland über alles!" Někto šaso wschitcy wědźachu, cźeji su, a mózachu so šmérom pola „šerbšeho krala" (Einkehr zum Wendischen König) dale šabawjeć, picź a rejowacź. . . .

My śmy młodši hornjoserbšyn bratśa ſ delnjoserbskim bratrom Schwjelu ſo wješelachmy ſ wješołym młodym Bórkowšim dorostom, dachmy so tu a tam do rěcźow, haj ſpytach šamo ſ jenej tajkej nježnej knjeźnicźu, žebi šarejowacź prawje wješoły walcźił, wjetšoš pschihładowanje běšće tehdom sa mnje jenoš poł wjesela: chzych „aktiony" šobustaw towarschnosće młodźiny bych! Dośeš dołho žmy tam wutrali, žmy žebi wobhladowali te rjane šerbšte, štrowe wobliča, tu pigantojtoicź narodneje drasty, kotraž so wokolo hłowy a schije „łowczow" pschećo pschemnjonjowaše, dokelž tajke maju Błótowše holiča waschnje, so łóždu hodźinku domoj doběža, runje wošrjedź reji, a beź pschećo druhu „łapu" wokolo hłowy a druhe wokolschijaze rubišchko ſcźinja, so bychu bohatoš ſwoje pyschi pokalowake. Na tole naš bratr Schwjela kedźbnych cźinješe. Tu někto pschi šwětnych wješelach knjezeńše zyle hinaschi ras hacź rano duzy do zneźwje: haj šerbška draśta njeje jenoš ſwonkowny wodźew cźeła, wona ma teź hłuboti wusnam naschcho duschineho źiwjenja, je pšychologišti wutas wschcho toho, schtoš naschu šerbšu wutrobu a duschu jima, raduje a rudźi! —

Hdyž běchmy so dołho doscźo nahladali, nabjeźadowali, chzyschtej muczne cźełco a napojena duscha swój měr měcź. Wo bydlenje niebo w Bórkowach nuły. Sa lětnich hoscźi wschudże mjehke łóžko pschihotowane śteji. Nam pak hešće pschcźeźel Schwjela bórleschko wuczinił a tak cźehnjechmy w polnozy se ſwojimi hospodarjemi hromadźe do kwartéry a rjenje so w łubych Błótkach wuspinkachmy. Toho běšće teź trjeba, pschetoš nasajtra wrócźichmy so na ſwojich kolešach psches Khoćebus, Muzjakow, Sslepo, Bely Khołmz, Las, Kalbizy domoj a to běšće jene ſ najrjeńšichich studentišich puczowanjow bylo.

Poslednje hodźiny

„Jubilejneje Drjeźdźanskeje zahrodneje wustajeńcy" kaž też **„Mjezynarodneje wumjelskeje wustajeńcy"** su so přiblížile, dokelž přichodnu póndźelu, 11. oktobra, wječor, wobej swoje wróta na wšón čas zawrjetej, hdyž stej na poł lěta dołhu tysacam a tysacam krajanam a wukrajnikam dotal njewidźanu pychu

swojeho razu pokazowałej. Runje ke kóncej rozliwa złote nazymske słónco tak ćople pruhi kaž mało hdy za čas léča nad našej zemju a ćěmomódrje kaž njebjo błyšći so mnoho kwětkow na dołhich rjadkach a wšě druhobarbne měseja so to woprawdźiteje symphonije zahrodneho wumjelstwa. Hdźež zhladuje wóčko, wšudźom stwórba za tym žedźi, zo by so pokazała w najpyšnišim kabaće hišće raz před smjerću. W krasnosći a rjanosći chce wumrěć z prěnim surowym mrózom. Kaž kuzłow polna bajka jewja so wukotne pisane dalijowe pola, asterki we wšěch barbach a mnohe druhe kwětki dopomnja nas hišće raz na bohaty rozkćěw lóća a čerwjene salvije sapaja woheń kaž zrěda hdy w dnjach tuteho měsaca. Wjesełosć žiwjenja dycha cyła wustajeńca a wožiwja kóždeho člowjeka, kotryž hišće přez nju kroči. Ach, kak khudźi su wulkoměsćenjo, zdaleni daloko wšemu zahrodneho žiwjenja.

Mjez tym, zo je nazymske słónco wonka po cyłej přestrjeni z dobyćerskej mocu wšě barby hišće raz rozpołomjeniło, hdźež mózeš z połnej wutrobu hišće raz wšu pychu do so srěbać, je we wobšěrnych halach posledni wosebity rozhlad zaměsceny. Nimo kwětkow widźiš wšě wuploody našeho zahrodnistwa, sada a zelenina. Chrisantemy a alpinske fijałki poskićeja najlěpši swój material we formach a barbach.

Wupłod našeje domjaceje zeleniny dopokazuje jasnje w tutom wosebitym rozhladźe, zo mamy sebi ważić a česćić domjacu zeleninu swojeje role, kotraž je cyle runja wukrajnej, haj w mnohim ju přesahuje. Hdyž je zelenina hižom w kóždem rozhladźe zastupjena była, tutón posledni raz ma wulkotny a dospołny přehlad poskićić.

Sad budźe zastupjeny ze wšěch kónčinow Němskeje. Też Sakska budźe swoje najlěpše w sadarstwje pokazać. Jabłuka a krušwy ze wšěch leżownosćow nižiny a horow budźa so měrić z najlěpšimi družinami słowkow a z najrjeńšimi winowymi kićemi słónčnych brjohow a murjow. Też rańša Pruska, Branibórska, Durinska a druhe krajiny poskićuja swoje wosebitosće. Zo je zarjadnistwo wšo činiło, zo by 11. oktobra wječor 10 hodź. cyła wustajeńca z tutym poslednim rozhladom wulkotny wukónc namakała, móže kóždy přeswědčeny być.

Kaž su Drježdźany, město sławne, z tysacorymi po kładami wubjerneje kultury a tradicije kóždeho cuzbnika wabić a putać wědźałe, tak su to też jeho wustajeńcy ze starodawna sem dokonjałe. A nas Serbow je sydliśćo našich prjedownikow při Łobju w nowem a cuzem kabaće přeco k sebi cahnyło. Za Drježdźany su čahali naši nanojo a dźědojo a w Drježdźanskich regimentach njeběchu Serbja najhubjeńši wojacy. A kelko króć wuléća sebi Serbja, hdyž chcedźa sebi wosebite wjesele popřeć — do Drježdźan! A njezwisuje naše kulturne žiwjenje do cyła blizko z Drježdźanami? Bychu-li naši do cuzby rozhrojeni krajenjo trochu wjacy narodneho wědomja a čuća měli, bych prajił, Drježdźany su najwjetša serbska wjes.

Hdyž su so za čas zahrodneje wustajeńcy muzy Serbja w našej sakskej metropoli zetkali a njenadźicy witali abo też hromadźe tam jěli, njedwěluju, zo budźemy też w poslednich hodźinach tam naših zastupjerjow namakać. A hdyž Boża stwórba w tak późnjej hodźinje telko žiwjenja hišće dycha, zmeja też posledni wopytowarjo wokřewjenja dosć a zawěsće skónčny začišć wulkotny, trajacy a njewuhasomny.

D.

Mlode mandźelstwo.

(Wobras je wěrny.)

S kuchiny je klepot słyšećej. Talerje a sklič so wopłokuja a pjeć tym žej jena wjeselje sajpěwa. Khěžto wótšje a wótrje, so je po zdrym domšćim słyšećej. To je mjenujuca młoda žona.

Michał knježe Khowa do kuchiny a pjeć tym je młodej žonje, sdźěla pjećeselnje, sdźěla porocznje.

„Ty dźe žej tak wjesele spěwasch, Hańža! Nó haj, runje nětko, hdyž je so mać thwilku lehnyła. Cžin to žnadź radźicho podźěłcho! — — —"

Hańža wěsća hubu a da nětkotrym widliczkam schcerčo do sklič padnycz — ſ mjerjanom. „Pjeć tym gracowčiwym wopłokanju mi spěwanje runje derje cžini. Ani to žej popjeć ze njesměch. Nastajnje na teho a tamneho džiwać — pjeć. Haj pjeć!"

„Ale Hańža, to so tola ſamo rozumi, napscheža maćeri. Wona je žno dosć ja naš cžinika a woporu pjeć!"

„Haj, je mnu žej jenu złužownu holzu salutuje. Michał sblědny. „Tak ty to rozumiš?" „Boh-li to prjedy wědźałe. — — — " Wón wukónc njedočaka, ale dže won.

Wona złucha. Cžinje schcežku do sklič a hlada za nim. Je schok a ant žłowczka nieje rjekł. Je sły na nju. Kaž njeby prawje měła. Njezměch w mandźelstwje cžinicz abo wostajicz, schtož chcesch? Wostajiwschi wschcho dže do jstwy a lehny so na konopej. Po khwili wotewrja so durje a stara maćerka stupi mjelčo nuts. Dže k njej. „Hańža, ty tu?" Haj, haj — tebje hłowa boli. Myslach jeběł hnydom. Ssym mjes tym dowopłokaic a kofej jwarita. Tón budże cži derje cžinicz, tubuschko!" Majka ju we wobliczu. Dže po tyšu a ju wotewri.

„Ssy žno moje žwjeczatka widźała? Hlej, tu je Michał jako jutrowny schtyžer, tu jako wobdźelnik pjeć zatarstim kurju w Prajy. A to žnym ja joho njewjesta."

„A schto je to do łóseł, starej žony?" prajschesche so Hańža a wobhladuje žej jedyn putnjeny wobraz.

„To je mać mojeho muža. Łósa, prajisch ty? Nć, to wona njeběschе, ale kruta, druhdy jara kruta. Wobeže pjećeźiwo temu, kotrehoż cžerpjeć njemóžeschе. A ja mějach runje to njesboże, so žo jt njelubich."

Sso spodźiwajo shladowaschе Hańža na nju. „Haj, ta chzyschе tajku prawje tołstu a žylnu pjchichodnu dźowotu měcź, kiž w hospodarstwje wschudże krucze sapjchimnje a žobu dźěła. Běch pak maka a nježna a ležach rano rad trošchu dłeže. To pak njemóžeschе wustacz. To je hubjene namuczenje, te dyrbischі wotpołožicź, mněnjeschе. Tuž dyrbjach žo we mloko staracz, zo sahe stawacź a na holzu kedźbowacź, so na stólczku žedźo njespja, hdyž žu njedźełu pjchedokho na rejach byłe a nozy wokoło bundałe. Popołdnju dyrbjach do sahrody bžeczaże dźěko wukonjecź. A pjchi tym bě cžežke dosć. A wjecžor, hdyž běch mucžna dosć, dyrbjach ju sabawjecź."

„Ale ktnich, to bych žo tola hórschiła," prajeschе Hańža rosharjena. „Cžehodła njejsy to twojemu mužej prajiła?"

Macź na to hnydom njewotmołwi. Potom pak pomału spacžina a prajeschе ſtónczinje mjelčo:

„Sso hórschicź? Pała muža na žwoju macź? Nć, Hańža, to cžinita njeběch, hynjež žo mi hórje schło. Hlej, wón žebi žwoju macź wyšoko wajeschе, bžeschе jemu pjchikładna hospoża a žmérna dźěłaczerka. To bu ju jara rosharjiło. Tuž wěr mi, Hańža, niczo njeje hórschе, hacź mjes dwěju cžłowjekom stupicź, kotrejuž łubujesch a kotrejž pał ho mjes sobu njerožumitej. Na kotru stronu žo stupisch, jemu tola boli a wutroba žo naboji a łubi wschón łóchcź, njewě žej radźicź a njenamaka wupucja. Haj ...."

Njedorěcži žadu. Němje pjchedźe žwoje myšle dale. A też Hańža je směrom w žwojim rózku pjchi thachłach ſ palazymaj lizomaj a tjchepotatymaj hubkomaj. Tam žem pohladnje skradźu na macžerku, na jejne měrne wobliczo a — mjelczi.

Macź pokoji žwoje wobrazy do tyjti a hlada staroscžiwje na žwoju pjchichodnu dźowotu.

„Kał žy žo łacžerwjenika! Je błowyholenje žo hórschicho? Njedyrbjach cži telko powědacź, to derje njecžini, hdyž jeneho hłowa boli!"

„Tola macži, to běsche mi špomožne!" prajeschе młoda žona a pjchimny ju za ruku. „Mje wjazy hłowa njeboli. A hdyž Michał žo wrócži — — — ach, tu žno je!"

Stanje, dže jemu napscheczo a podu jemu ruku ſ wotproschowažnym pohladnjenjom.

„Macź je mje k žebi skasała, Michał běžche tak zlenje a měrnje pjchi njej — a hdyž žym cži dźenża pjchipołdnju. nječhto mjerjaze prajiła — wodaj mi to, běch rosharjena a nahła. — — — "

Położi ruku wokoło jeje schije a sczehnje ju nježnje k žebi. A wona jemu mjelczo do wucha schepnje: „Lubuschto, wěrju, so mamoj jara dobrocžiwu a duschnu maczerku!

Złoty profesny jubilej w klóštrje Marijnje Hwězdy.

Marijna Hwězda, 8. winowca.

Pjatk, 8. winowca, je a wostanje w klóštrskich analach ważny dźeń. Zrědka docpěja jeho duchowni krasny złoty jubilej swojeho profesa. A wćera docpě so 50 lět zo je poniżny P. prof. dr. Desiderius Löbmann do klóštra Cistercienzow w Oseku zastupił a tam swjatočne sluby posłušnosće, čistoty a khudoby wotpołožił a bu tak skónčnje do klóštrskeho zwjazka přiwzaty. Najradšo chcyše so na swjedźeńskim dnju do Osека podać, zo by tudomnym česćownosćam wučeknył. Klóštr, wosebje knjez probst, njeda sej witaniu přileżnosć nimo hić, zo by też zjawnje swoju česćownosć, připóznaće a dźakownosć wopokazał napřećo jubilarej, kiž samo při wysokej starobje dale swoje klóštrske powołanje wukonja a tak pilnje we winicy knjeza dźěła. Hižo rano w 3 hodźinach stawa, dže do cyrkwje a khwali tam z klóštrskimi knjeżnami Božu milość a šćědriwosć a dźěła za spomoženje jemu dowěrjenych dušow. Tak wusywa „złoto" swědomiteho zapřijeća swojich winowatosćow a wjesele kloni so z dobreje wole napołožonemu břemjenju.

Klóštr aw okolina bjerještej dźakny podźeł na wurjadnem dnju. Hižo štwórtk na předwječoru dźěchu klóštrscy zastojnicy a khowancy jako gratulantojo a klóštrske šuleŕki zanjesechu jubilarej wjacore, dujej přimérjene spěwy, na čimž so widźomnje zradowaše. Je dźě wulki lubowar hudźby a něhdy też spěwne hodźiny na Komotawskim gymnaziju nawjedował. We wysokich a čilych tonach, kiž bychu młódšemu ze wšej česću byłe, zaspěwuje sej při cyrkwinskich wobrjadach a je sej njemylacy hłós hač do swojeje wysokeje staroby wobkhował. Nazajtra dopołdnja sćěhowachu hišće mnozy gratulantojo (mjez nimi zastupjerjo Pančičanskeje gmejny, měšćanostaj Bobik a Bětnař, šule a Katolskeje Bjesady). We swjatočnem čahu pod mjedźanymi zwukami zwonow wjedźeše so jubilar do Božeho domu, na čole khowancy instituta a potom mnozy duchowni bratřa, tak klóštrske a patronaskе duchownstwo, prelat Žur jako zastupjeŕ biskopskeho ordinariata, propstaj wobeju sakskeju klóštrow, Osekski abt dr. Theobald Scharnagl, kiž běše wosebiće na tak ważny swjedźeń přikhwatał. Pod mócnymi zynkami pišćelow — duchowna knježna hraješe wustojnje jenu fugu wot Goetza — kročeše čah k wulkomu woltarjej, hdyž so bórzy wulka Boža mša započinaše. Ju wysokodostojny abt celebrěrowaše pod assistencu klóštrskich a patronatskich duchownych, a knježny spěwachu 3 hłósnu mšu wot Griesbachera z přewodom pišćelow. Po swjatem sćenju dźerżeše nětko k. abt sćěhowacu narěč na česćeneho jubilara:

„Wysokodostojny P. seniore! Dźensa je 50 lět, zo je nimale w samej hodźinje prelat Salerius Maćer w Oseckskej cyrkwi před Wami sedźał kaž ja dźensa w Marijnej Hwězdźe a Wy stoješće při skhodźeńkach hłownеho woltarja, woblečeny z konkullu, kaž nětko předemnu stejiće. A z Wami fratr Bjedrich Pensel, kiž pak 17. oktobra 1918 do rjeńsko žiwjenja zakroči. 8. oktobra 1876, hdyž Wy swjatočne sluby wotpołožišće a swoje cyliče žiwjenje Bohu a jeho swjatej službje woprowasće, měješe nas klóštrski dom 51 duchownych, 4 klerikow a 2 lajikaj. Wot tutych 57 klóštrskich wosobow je Bóh Knjez jenoż Was a P. Fischera při žiwjenju zdźerżał. To je wulka hnada.

Štyrjoch abtow (Atanasius, Salesius, Ignatius a Meinradus), kotrymž sće jako rjadnik (Ordensmann) podstał, sće Wy k rowej přewodźał. A ja běch při wotpołożenju swjatočnych slubow hišće mały wjesny hólčec. 50 lět — drje krótke słowo ale ważne běchu čase, su drje postawu trochu skhiliwe a faldy na čole namolowałe. Žiwjenje njelutuje z wobćežnosćemi a powjetšuje jenoż čerpjenja. Ale tón, kiž praješe, pójće ke mni, kiž sće wobćeženi, je stajnje pomhał a bu dže też dale pomhać. Dźensa začuwaju też Waši duchowni bratřa sobu. Naše powołanje je zapřećo a woporu. Ale Bóh je nam z tróštom. A dźakownosć napřećo Bohu, kiž nas dźensa napjelnja, pohoni nas, też dźakowni Wam być. Tak dźakuje so Wam cyły klóštrski dom za wšo, štož sće za njón dźěłał. Njech je Wam Bóh Knjez sprawny zapłaćeć. Ze swjatožnym profesom bu Wam rjad z druhim nanom a swjata Marija druha duchowna mać. Wy sće so stajnje stwórtеje kaznje dźerżał. Před 50 lětami prašeše so Was abt: Quid petis? Što pytaće? A Wy wotmołwiše: Misericordiam Dei et ordinis. Milosć Božu a rjada. Bożeje milosće sće mnoho dóstał, dokelž sće so 4. kaznje dźerżał. A hdyž něhdy před Boži sudniski stoł stupiće, móżeće z přeswědčenjom rjec: Na tebje sym so spušćał, o Knježe, a njebudu wohańbjeny do wěčnosće.

Mjez Božej mšu wobnowi jubilar swjatočne sluby a po njej wjedźeše jeho swjatočny čah zasy do jeho bydlenja. Jeho wutrobno pyšeše złoty wěnčk. Připołdnju zjednočichu so na 20 hosći k małej hosćinje. Mjez tym běchu mnohe groćane a pisomne zbožopřeća dóšle, mjez nimi wot Kamjenskeje rady, Kanecanskeje gmejny, Smolic a Hławšec swójby atd. Při hosćinje spominaše k. abt hišće raz na dźěławosć jubilara, też na žortne wašnje, a „wuswobodźi" jeho swjatačneho sluba posłušnosće, mjenujcy, přewostaji to jeho woli a rozsudej, hdźe chce swój wječor žiwjenski dokónčić, hač w Oseku abo w Marijnej Hwězdźe. Budźe drje so za posledniše rozsudźić, hdźež hižo na wšě 10 lět skutkuje a je z klóštrom, z jeje wokolnosću a wobydleŕstwom wuzey zjednoćeny. K. prelat Žur přinjese ertnje zbožopřeća biskopskeho ordinariata, zamołwi njepřitomnosć k. biskopa a přeješe jubilarej dalšu płódnu dźěławosć. Wyšši wučeŕ Słodeńk spominaše w mjenje wobydleŕstwa na česćeneho duchowneho starca a wuzběhny jeho přikładomnu ponižnosć a přećelniwosć. Mócna sława sćěhowaše słowam rěčnikow, samo jena harmoniska, dokelž je jubilar wulki lubowaŕ hudźby. Popołdnju w 4 hodźinach předstajichu khowancy instituta hru „Złota krona" k česći jubilara, štož jeho jara zwjeseli. Na předstajenju wobdźělichu so też wšelacy hosćo. Jednory ale swjatočny swjedźeń běše z dopokazom, kajkeje lubosće a česćownosće je sej jubilar daloko a šěroko nadobył.

Jeho kolebka steješe w Šěrachowje, hdźež so 25. novembra 1849 narodźi. Je potajkim blizko 77 lět. Njedźiwajo na tutu wysoku starobu dźěła hišće pilnje we winicy Knjeza. W ródnem městačku ludowu šulu wukhodźiwši, zastupi do pražskeho gymnazija na Małej stronje a běše kaž khowanc Serbskeho seminara. Swoje theologiske studije wukonješe w Innsbrucku, Litoměricach a w Prazy, hdźež też swój doktorat złoži. Dołhe lěta — wot 1880 hač 1909 — běše z wučerjom stawiznow na Komotowskim gymnaziju (w Čechach) a 1916 bu za zastupowaćeho prosta w tudomnem klóštrje powołany, kotrež zastojnstwo na 4 lěta wukonješe. K lětu (15. julija) swjeći swój złoty měšniski jubilej. Njech Bóh jemu dale swoju widźomnu hnadu spožči, zo by tutón dźeń w połnej čilosći a strowosći wóčka a ducha woswjećić mohł. Też tu hišće raz: Ad multos annos!

Proces dla mordarstwa přećiwo zamitetnemu radź. dr. Böhmje.

Pjatk sapoča so přched Drježdźanſtim přichiżażnym žudom ſ wulkej napjatoſcžu wocžakowany proješ přchecžiwo zamitetnemu radźicželej dr. Robertej Böhmje, kotryž je wobſtorżeny, so je přched 10 lětami, 22. ſept. 1916, žwoju ſiecžu mandźelſku na honitwje ſatſelił, ſo by tak jeje wulke ſamoženje herbował.

Proješ nawjedźe krajny ſudniſki direktor dr. Kurth. Böhmowy ſalitowaŕ je juſtizny radźicžel dr. Knoll. Skórżbu ſaſtupuje ſtatny rěcžnik Canzler a dokelž je tutón ſtworił, ſaſtupuje jeho rěcžnik Hartmann.

Wo wohoſbje wobſtorżeneho a wo wobſtorżbje njech je ſcžehoważe ſdźełene:

Sanitetny radźicžel dr. Böhma narodźi ſo 5. meje 1865 we Wulkim Hajnje jako ſyn barbjeriſteho miſchtra, khodźeſche tam potom na měſchčanſku ſchulu a realku a ſtudowaſche poſdźiſcho lěkarſtwo. W lěcže 1891 ſaſoži jemu jeho pſchichodny nan, fabrikſti wobſejeŕ Richard Gebler w Radebeŕku, lěkaŕſku praxis w Drježdźanach. 1892 wożeni ſo ho ſ Geblerowej dźowotu Helenu. Po nětkotrych lětach tuta nadobo ſthori, 1896 hižo wumrě, ſawoſtajiwſchi dźowku ſ mjenom Irenu. We jeje macžerſtwje a dźědowym herbſtwu, kotreż Böhma ſarjadowaſche, naſta poſdźiſcho proješ, kotryž ſtónczinje ſ murunanjom tónči. W lěcže 1898 ſo wobſtorżeny k druheſmu rajej ſ wěſtej Klaru Kubiſchcej ſ Barſchcza wożeni. S tuteje žeńtwy wulkhadźeſchtej dwě dźěſcži, hólz a holza. Hólz bórzy wumrě. Mandźelſtwo ſo 1911 roſwjaſa. Też tu pſchińdże ſaſo k proješam. Saſo nječhto lět poſdźiſcho, w nałeczu 1915, ſpóſna ſo pſches nawěſchtſ ſ wudowu fabrikſteho wobſejeŕja Hanu Tripſowej rodź. Landrockej. Tuta žeńtwa ſta ſo na ſpodźiwne waſchnje. Wobſtorżeny pſchińdże jenoho dnja ſ wulkim wěnzom

k wudowje, kotraž běšche jara bohata, a dźěšche potom z nje k rowej jeje jemrětemu mandźelskemu; pichi tutej składnosći dosta jeje ßkowo k nowej zeńtwje. Tute tśeśe mandźelstwo bě wot wšeho zapoczatka njesbožowne. 22. sept. 1916 bu jeho tśeśa mandźelska, kaž horjeka naspomnjene, na hontwje zaśělena. Dyž běšche jeho mandźelska hišće živa, bě jo też testament napisał, po kotrymž dyrbješe Bóhma herbstwo zwoje mandźelskej dostaś, jeli by wona prjedy njeho wumrěła. Jeje sawostajeństwo je Bóhma tež hnydom po jeje zmjerći na jo wšak, wožebśe je jo do jee ville do Großröhrsdorfa ześěhowało. Pichiwušni jeho tśeśeje žony naſtupuje, wobkrucza dr. Bóhma, so je ji na wotwjesene ſchnórowadło ſtupił, jo ſakonnje a pichi tym je jo wutśeliło, ſ cźimž je jo jeho žona zmjertnje ſranika.

Souduiśe jednanje.

Nawał pschipoßkuchariow je jara žołny. Po krótkim *pschepytschenju wobſtorżeneho w naſtupanju jeho wo-*
ßoby, pschecźita pschedbyda wobſtorżbu, kotraž rěka:

Přjedańchi praktiſki lěkař, 5. meje 1865 we Wulkim Hajnje rodźeny, we Wulkich Nědarjezach (Großröhrsdorf) bydlazy ſanitetny radźićel dr. Robert Guſtav Bóhma ſda ſo dosć podhladny hnuć, ſo je 22. ſept. 1916 ſwoju tśeśu mandźelſku Hanu rodź. Landrokeź ſe wotpohladom ſaſtrělił, a ſo je njeſkutk tuž ſ rozmyßlenjom ſtuśił.

Na to ſcźehuje pschepytschenje wobſtorżeneho, kotreź wobkrucza, ſo je njewinowaty. Powěda potom ſe ſwojeho žiwjenjoběha a tak je ho ſe prěnjej žonu ſpóſnał a wożenił. Hnydom prěni dźeń, dyž je ho ſ nje ſpóſnał, je ho też ſlubił. Jeho pschichodny nan je jemu potom lěkarſku praxis ſriadował, a je jemu wjele tež pjenjesy dawał, dokelž Bóhma ſam žane ſamóženje njemějeſche. Jeńtwa je jena ſbožowna była. 1896 wumrě žona na ſahorjenje płuzow.

(Jednanje traje dale.)

Cyrkwinske nowośće.

S Budyſchina.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy. W Michalſkej zyrkwi rano we 8 hodź. němſka ſpowědna wuczba a Boże wotkajanje, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke naſtupne přědowanje (duch. Tiſcher). Sběrka ſa evangelſki ſwjaſk.

Schtwórtk popołdnju w 3 hodź. ſonjaze towarſtwo na Gwórnſchću.

E Barta.

19. njedźelu po ſwj. Trojiſy rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłužba (w kapalzy).

E Hodźija.

Wuporjedźenje. 19. njedźelu po ſwj. Trojiſy jmjeje farar Wjeſar rano ½8 hodź. ſerbſku ſpowědź, farar Woigt dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sſerbſke kemſchenje je potajkim přenje.)

E Sćepjepho.

19. njedźelu po ſwj. Trojiſy budźe ſerbſka ſpowědź a Boże wotkajanje rano we 8 hodź., ſerbſka Boża ſłužba dop. ½10 hodź., němſka ½12 hodź. Sběrka ſa powſchitkowny ſwjaſk evangelſkich dźěłaćelſkich towarſtwow.

Semrěł: Pawoł Hans Schurmanez ſe Sćepjepho, ſtary 1 ł. 1 m. a 13 dn. Sa njeho ſo ſmjertny ſerkuſch ſpěwa.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſin. „Nadźija.“ — Porjad za jutře njedźelu. — Za tych, kiž pěſi do Delnjej Hórki dźeja, je čas na z dypkom **5** hodź. a za kolesarjow na z dypkom **6** hodź. poſtajeny, wšitko wot „Stadt Muskau“. — Autoomnibus jěźe **7¹⁰** wot pósta, **7¹⁵** wot drjewowych wikow. Při hubjenym wjedrje jěźdemy wšitcy z autom. Njech so też druzy dobri Serbja prawje bohace wobdźěla a su nam wutr. witani. Předs.

Budyšin. „Bjesada“ ſkhadźuje ſo kóždu **pónd źelu** w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radoſć“ změje **ſrjedu** (13. X.) wječor we 8 hodź. ſpěwanje. Přinoſki ſo zběraja. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje **kóždu ſobotu** wječor z dypkom we **8** hodź. Kóždy młody Serb ſłuſa do Sokoła! Načolnik.

Dubrawka. Serb. tow. „Jědleńka“ změje **jutře njedźelu** pop. w 3 hodź. zhromadźiznu we wjeſnem hoſćencu. Rěčeć budźe ſo dla ſkazanja běrnow atd. Přednoſk je přilubjeny. Předs.

Khróſćicy. „Ratařſki Dorost“ změje přich. **wutoru** (12. X.) wječor w 7 hodź. w Khróſćicach p. Weńkec měſačnu zhromadźiznu. Wšitcy ſobuſtawy maju wěſće přińć. Też nowe ſobuſtawy a hoſćo ſu wutrobnje witani. Předſyda.

Radwoſ. „Serbſki Ratařſki Dorost“ změje **jutře njedźelu**, 10. X., hnydom po kemšach **ważnu** zhromadźiznu. Wšitkich towařſow wěſće wočakuje předſyda.

Ralbicy. Jedn. Sokoł změje ſwoju lětuſu ġeneralnu zhromadźiznu **wutoru**, 12. okt., wječor ½9 hodź (hnydom po nyšporje) pola Waldźic. — Dźeńſki porjad: 1. Rozprawa wo zańdźen. lěće, 2. wuknjenje hudźby, 3. wólby. — Wšitcy aktivni a pasivni maju čestnu winowatoſć, zo přińdu. To ſu ſwěrni Sokoljo! Starosta.

Sokolske Jednoty, kotreź njewotedachu hišće požadany zapis narjadow, njech připóſlany formular hnydom porjadnje wupjelnjeny wotpóſćelu.

Jednaćel.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 9. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. marków	46,50
jendźelski punt	20,35	100 čěſkosł. krónow	12,42
100 ſwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	16,08

Efekty.

Na Berlinſkej burſy wjeſelſcha ſpekulacijna tendenca pſchewahu, podobnje kaž tuchi tśerje kruczowanju. Wójnſka požeżonka ſtaji jo na 5,79½ hr. Dołge ſlejzny zwoje kurſy ſedma pſchemjenichu.

Produktowe witi.

Na produktowych wikach jo płaciźiny žita ſnowa *kruczowachu.* Rožka dobu 5 pj., naſtěni jeczmjeń 20 pj. Wowoſ w ſnadnych družinach bě nješćto tuńſchi. Wcźera płaćeſche zenitnaŕ:

w Drjeźdźanach

pſchenźy 13,15—13,40 hr., rožki 10,55 hr., hacź 11,35 hr., jeczmjenja naſtěnjeho 11 hacź 12,75 hr., naſtajmjeho 8,50—10 hr., wowoſa I. 10,25—10,60 hr., II. 8,85 hr. hacź 9,10 ſt. hr.,

w Berlinje:

pſchenźy 12,95—13,10 hr., rožki 10,70 hr. hacź 10,95 hr., jeczmjenja naſtěnjeho 10,80 hacź 12,60 hr., naſtajmjeho 9—9,25 hr., ja wowoſa 8,75—9,55 hr.,

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſchenźy 12,50—13 hr., rožki 10,25 hacź 10,75 hr., jeczmjenja naſtěnjeho 11—12 hr., naſtajmjeho 9—10 hr., wowoſa 8 hacź 8.75 ſtotych hriwnow,

w Ghorjelzu

pſchenźy 13—13,80 hr., rožki 10—12,20 hr. jeczmjenja naſtěnjeho 10,50—12,50 hr., ja wowoſ I. 7,50—8,50 hr., II. 3,70 ſt. hr.

w terminowym wikowanju

ſa oktober: pſchenźy 13,97½—14 hr., rožki 11,62½—11,55 hriwnow,

za dezember: pſchenźy 14,10 hr., rožki pak 11,70—11,67½ hr., wowoſa 9,45 hr.

za měrz: pſchenźy 14,32½ hr., rožki pak 12,02½—11,97½ hr.,

ſa meju: pſchenźy 14,42½ hr., rožki pak 12,25—12,20 hr.

Miki wužitkowjeho ſkotu wožera pjaća w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 303 ſurowe kruwy a młode dójki, 2 wołaj, 22 bykow, 40 prošonikow a 82 cźelatkow.

Młode dójki a ſurowe kruwy płaćachu

1. družiny 460—570 hr.
2. družiny 300—430 hr.
3. družiny 250—300 hr.

Sſurowe jałowzy:

1. družiny 300—460 hr.
2. družiny 230—280 hr.

Byki, woły a próſonki 42—46 hr. po zentnarſu. Wubrany rjany ſtót bě hiſćeźe dróžſchi.

Na pschedań.

Kobla 4½ ſelna a benzinowy motor, 6 PS., w Drjewjach čo. 25.

Bobrakaj w Natarjezach čo. 4, w Wjeſ Wodźe, Freiheitſtraße 26.

Jabłuczińki 5, w Budyſchinje na Schäfferſkej haſy 22III.

Kruwa do cźahanja, wyſokoſurowelna, w Połpizach 10.

Kruwa a kóń, knježi dwór w Luboborju pola Hródła.

Zimowej ſpěźatńka ſe ſahrodu a 5 tórzami pola w Hrodźiſchću čo. 40.

Jałowja w Khójanach, Zyhelńſka haſa 2.

Sćo pytaja:

Hońa do domu, kotraž bo też na warjenje wusteji, *dźiwórniſchćowa korczma w Dźěſnikach.*

Dźěłaćerki, Blüchereź ſchećźkarńja w Hródźu.

Wuczobnizu, Kruža w Hródźu, rótk Lipowoje haſy a Drjeźdźanſkeje dróhi.

Schewſki, Tennnert we Wojerzach, Bahnhofſtr. 43.

Bidarki wurzobnit, Wach w Kulowje.

Sdónuiśy na pschedpołdnjowe

w Kulowje pónd źelu 11. 10. bop. w 11 hodź. pſched radnizu: pikańſke blido a ſoſa;

popołdnju w 2 hodź. w hoſćeńcu „K tſjom krónam“ ſchijaza maſchina, mužaze koło, piano, ſawaleńſka a pergamentſka papjera, dźěłba zigarow, blida, ſtoły, bilard a wſcho ſchtož k temu ſłuſcha;

w Kocźinje wutoru 12. 9. pop. w 2 hodź. w Kreuzez hoſćeńcu **kruwa** (cźorna).

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe witi, dźeńża dop. ¾11 hodź.:
Witi mało wuwite, wobrot ſnadny. Tendenza cźicha.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hadźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg hewak: 100 kg, płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 10.	7. 10.		8. 10.	7. 10.
Pšeńca	259-262	259-262	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	214-219	213-218	woka	—	—
nal. jeńmjeń	216-252	212-252	módre lupiny	—	—
naz. jeńmjeń	180-185	180-185	žołte lupiny	—	—
wowſ	175-191	180-191	reradella	—	—
kukurica	189	188-190	raps. wosuſk	14,60	14,50
pšeńć. muka	36-38,00	36-38,00	lany wosuſk.	19-19,80	19,10
rżana muka	31-32,25	30-32,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	20-21,00	19-20,00
rżane „	10,50	10,50	ſyno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps	—	310	rżana ſłoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńcna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	30-34,00	33-34,00	wowſna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			jeńna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Drjeźdźańska burza.

Pšeńca	263-268	běrnjace kruški	23 00-23,50
rožka	222-227	pšeńć. wotruby	9,80-10,40
nalětni jeńmjeń	220-255	rżane wotruby	11,00-12,75
nazymsk. jeńmjeń	190-200	pšeńcna muka	43 50-45,50
wows	205-212	rżana muka	36,00-38,00
čerwjeny dźeśel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
ſuche truhańcki	11-11,50	cokrowe truh.	16,50-19,00

Wićne płaćizny w Budyšinje.

9. oktobra 1926.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najniža płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,25	13,50
Rožka, nowa	70 „	11,25	11,55
Jeńmjeń,	50 „	11,00	12.00
„ nazymski	50 „	8,50	9,00
Wowſ	50 „	8,25	8,75
„ nowy	50 „	—	8,25
Raps	50 „	—	—
Bórny, nowe	50 „	3,75	4,00
Butra	1 „	4,40	4,60
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maſ. młóć., preſa.	50 „	0,90	1,00
„ „ „ k zaſł.	50 „	1.10	1,20
„ z cypami młóćena	50 „	2,10	2,40
Pšeńćna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Rżana muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Pšeńćne wotruby	50 „	6,25	6,75
Rżane wotruby	50 „	6,50	7,00
Jeja	1 ſtk.	0,14	0,15
Prosata 769 ſtuk	1 ſtk	10,00	23,00

Wićne płaćizny wćera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	12,50—13,00	12,25—13,50
Rožka	10,25—10,75	10,25—11,20
Jeńmjeń	9,00—10,00	10,50—12,25
Wows	8,00—8,75	8,00—8,70
Syno	4,00—4,50	3,50—4,50
Słoma z maſ. młóć.	1,20—1,30	1,10—1,40
Słoma k zaſłanju	—	—
Słóma z ruku młóćena	1,80—2,50	1,80—2,00
Bórny pola ratarja, nowe	4,50—5,00	4,00—4,50
„ hać na żeleznicu	—	—
Butra	1,70—2,00	1,00—1,15
Jeja	0,14—0,15	0,15—0,16
Pšeńćne wotruby	—	6,20—6,60
Rżane wotruby	—	6,30—6,70
Pšeńćna muka	—	22,75—23,75
Rżana muka	—	16,75—17,70
Prosata, wulke	—	—
„ srěnje	—	—
„ małe	18—26	—

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 8.

Pryncźeske ſukanje košle, žonj ſchotowy kožlowe płaty, wušiwanja jara tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11

Transport wysokosućelnych *rańšopruskich*

kruwow a jałojcow

ma tunjo na předań

Paul Köhler

w knjeźim hoſćencu

w Njeswačidle.

Skót k rěcu ſo zamołwi.

Wysokosućelna **kruwa** je na předań w Lupoji čo. 19 pola Radworja.

Rjane prosata

ſu na předań w Psowjach čo. 60.

Kupujeće ſtajneńe a wužitne **kozy**

kaž tež **wowcy** po najwyšſich płaćiznach. **Zwahr** w Budyšinje na Hródkowskej hasy čo. 7. Karika dosahe!

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj

papjerowy wotpady po 3 pj

lapy, bleše bčeho wina

bleše čerwjeneho wina

oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšſenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a ſtare metale** jenož na wupokaz wyšoſe.

Popp na hornčerſk. hasy 18 telefon 3427.

Strykowanſka wolma

jara tunja

K. Erler na Žitnych wikach 11

Mužace a žonj. šaty,

ložowe, dźěćace, klankace

přeśiwanki,

W. Köhler w Budyšinje,

na Hłownem torhoſću čo. **9.**

Najlěpšu Criemensku **pšeńcu**

1. wotsywk, předawa tak dołho haš ſkład dosaha.

Haslow čo. 14

2 derjezdźerjanej łožI

z matracami

ſtej tunjo na předań

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 13III.

Derjezdźerjany dźěćacy wóz je tunjo na předań w Budyšinje na Serbskich Hrjebjach 3 zad. tw. II na prawo.

Hnójnicowy ſud

wokoło 750 l, je dla małe ruma wosebje tunjo na předań.

W. Vollmer, běłnaŕ

w Małym Wjelkowje.

Kóždu ſobotu 8—6 hodź.

kozace karnikiace, ſajace a wšitke druhe kože a

kóžki

kupujetaj ſtajnje po najwyšſich dnjowych płaćiznach.

Kießling & Erdenberger

w „Połmšaſcu“ w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej haſy.

Najlěpši Elderski tučny twarožk

9 puntow 6.— hr. franko (*Dampfkäſefabrik*)

Parna twarožkowa fabrika

Rendsberg.

5 młodych kokoškow

a kaponk k wub. eranju je na předań

w Zaſhowje 11 pola Klukša.

Pos

dobry ſtražnik a čohaŕ je na předań. Bliže zhonić wo wud. Serbskich Nowin.

Najlěpšu muku

ke kermušnemu pječenju poruča tunjo

Paul Tretschke

pjekarnja a konditorjaja

w Khróšćicach.

Za nazymski a zymski čas

poskićam swój wulki skład:

Ulstrow, šwedskich mantlow, paletotow, Mnichowskich kosmičkatych mantlow, kontinentalskich gumijowych mantlow, njepřemokacych kabatow, sportsk. jupow, woblekow, zamkańskich woblekow, kholowow, lacow, štrykowanych jakow, kalmukowych kabatow, košlow, spódnich kholowow, zokow, kłobukow, čapkow atd. dobrych a najlěpšich kajkosćow po wosebje tunich płaćiznach.

Cyle wosebje tunjo wulku dźělbu zymskich mantlow.

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyšskej drózy čo. 4

Wosebity wobkhod za nowočasnu mužacu a hólčacu drastu.

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wosebity dom za serbske drasty!

Wšědnje dóńdu nowosće kaž rubišća, šórcuchi, jaki, kožuchowe poćehnjenja a t. d.

Najwjelši wubjerk! Najtuńše płaćizny!

Magnetny dom!

Dom tunich płaćiznow a hódnostneje twory

GÖRLITZER JOHANNES Kramm Hannes Schaust BAUTZEN

Serbow kmany dom

Wobsadki

ze židy a cankow, židźane francy, židźane nahłowjace rubišća a tafteta, moireja, židźane rubišća, zelene, běłe, šěre, židźane thaniny za rubišća

Wolmjane musliny

za šórcuchi, santin, jenobarbne filcowe sukne, za sukne

Wolmjane suknje

zelene, čerwjene a módre kentuše. Ličene a zymske čornožidźane jaki

Somoty

łožowe šaty, wupjerki, łožowe přikrywy, nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, kłobuki a čapki

Serbow kmany dom

Dobre čehnje k sebi!

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Kupjele w šmrčkowej jehlinje

posylnjeja čuwy přičinki wšěch wuwjedź.

pola **Wintera**
(bratřa Miersch nasł.)
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w spańskich jstwach, bydleńsk. jstwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach

po přijomnem dźělbn. płaćenju.
Tunjo! Dobre!

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeća piwarnje

Fotografijowy Meister

ateljej w Budyšinje na Kějorsk. dr. 15 hóžda njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industrilu, kwasnych a njewješćinskich wobrazow, teš na wsach. Tel čo. 2438.

Konkurzowe wupředawanje na Bohatej hasy 10

We konkurzowem jednanju wo zamoženje knjenje

Minny Klary zwud. Walthcrowcje

mějićeli firmy M. Walther w Budyšinje započnu

póndźelu, 11. t. m.

z dospołnym wupředawanjom zbywacych tworow, mužacych a žonjacych potrjebow za jara zniżene płaćizny. Tunja nakupowańska składnosć wosebje za najlěpše zwjeršne košle, wjazaki, khornarje, mužace a žonjace rukajcy, nohajcy, bjedra dźeržaki, štalty, předkidźeržaki atd.

Kurt Fischer
konkurzowy zarjadnik.

Zymske jupy, přewobleki, ulstry, wobleki, hołcace wobleki a mantle we wšěch wulkosćach, čapki a kłobuki w najnowšich formach, štrykowane jaki, štrykowane twory, rukajcy, trikotaže, gardiny, šaty krawaty a předešćenki kupujeće najlěp. a najtuńšo pola

Franca Bulanga w Kulowje
na torhošću 8.

Wótřenje a rylowanje młynskich a šrótowanskich walcow

kaž tež wšě **wuporjedźenja** wuwjeduje tunjo a čisće

Herman Zähr, twarjeńja młynow
na Židowje 91.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijemniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert

Wosebitosć: TORTY

so jako dar při kóždej składnosći hodźace.

Łód k jědźi. Fürst Pückler.

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

mějećel **Arno Lehnert**
w Budyšinje na šerbskej hasy 13
Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Helior"** z mosaznym bubonom, a nowosłóbornymi žličkami

Dźens najbóle wudobonjana centrifuga.

Podawa so po 12 měsačnych wotpłaćenjach.

Wšě rstarske mašiny a narunańske dźěle ma na składźe.

Mašinska dźěłarnja a wikowarnja

Arnošt Falting w Njeswačidle.

Runař Šołta z Trupina

ma rěčne hodź.

w Kamjencu na Wojerowskej drózy 5

štwórtk a njedźelu dop. wot 9 hač do 12 hodź.

Twarske klampnarst. a installacija

P. Mittag w Pančicach

poruča tšěšne žłoby metr wot 2.40 sem, žłobowe dźeržaki čorne, štuka 50 pj., zacynkowane štuka 70 pj., trubjelki za wodywody coloske wot 1.66 sem a tołše wšěch družin, wołojane trubjelki, plumpy ručne a z moce so čerjace. Čoplu wodu podawace naprawy a skótne napojišća wšěch družin, kupanske wanje wot 16 hr. sem, zacynkowane bowy 1 hr. Kachle a kachlowe truby, tykancowe blachi rózkłojte a kulojte.

Je-li z toho što potrjebaće přindźe ke mni.
Wotpłaćenje dowolene!

Słomu

z mašinu kaž tež z cypami młóćenu kupuje stajnje po wšěch dźělbach

August Hepper w Budyšinje
Telefon čo. 3258.

Konjace, howjaze a swinjace wiki w Kulowje H.-Luž.

Wulki wubjerk plahowanskeho a wužitkoweho skotuupręnjeje rjadownje.

Přihódna kupna składnosć.

Přihódne přizamk. ze železnicu.

Goldstecher Punktalgläser

Optiker Gottlieb Schmidt SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER FERNSPRECHER 419 BAUTZEN

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składźe

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Wupjerki, łožowe šaty pisane a běłe, wulki wubjerk, jara tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11.

Cychi

1 poćehnjenje z 2 hłowakom. 7.— hr.
běłosmuhate poćehnjenja
1 poćehn. z 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na blidła, twjelki trjenja
najtuńše płaćizny
jonož na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Drjewjancy

— za pot pjenjez —

dostanjeće, je-li mi kožu přinjeseće. Trjebane črije a stupnje też přiklepam.

Hermann Dučman
čisła
w Kubšicach čo. 5.

Poručam najlěpšu

pšenčnu muku

(ze starych žnjow) punt po 25 pj.
majs, gries a wotruby
atd.
Młyn w Prawočicach.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507

Filialcy we Wojerecach a w Khočebuzu.

Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khrósćicach pola knjeza **M. Čornaka**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w Nowem Měsće pola knjeza **W. Kowalika**
w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
we Łazu pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać

Zadanja pjenjezy wot 1. hapriela t. l. ze 4½—8 procentami. **Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženju**

2. přiloha k čisłu 236 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 9. oktobra 1926

Statna podpjera za z wulkej wodu škodowanych.

I. Sa Sakslu.

Hospodarske ministerstwo a smutkowne ministerstwo stej njedawno dwě postajeni wo rosdźělenju statnych srědkow, kiž su so k połoženju schkodow wulkeje wody pschihotowale, wotpowěsej. Sa pschipomnju w hotowych pjenjesach, kiž so wroćopłaćicej njetrjebaja, je 1½ miljona hriwnow pschihotowane, z kotrychž dyrbi so 1 100 000 hriwnow sa privatnych schkodowarjow nałožić. Sy so pomoz njeby z rosdźělenjom njeskutkownja ćišnila, budże so najprjedy jenož na najcežšicho schkodowanych katarjow a sahrodnikow dźiwaczi dyrbjeć. Hamtiske hejtmanstwa dyrbja shromadne hospodarske połoženje kóždeho schkodowaneho pschepruhowaś. Schemamtiske rosdźělenje, źnadź prozentualnje na pschisijewjene schkody, njeje dowolene.

Dale je so sa požčonki nehdże 2½ miljona hriwnow postajiło. 500 000 hriwnow sa gmejny, kiž su z wulkej wodu schkodowake a 2 miljonaj hriwnow sa privatnych schkodowarjow, katarjow atd. maju so je 4½ prozentami sadaniċ a po wroćopłaćicej, jena połoza w lěcze 1930 a druha połoza w lěcze 1931. Schtóž chze tajku požčonku měcz, dyrbi na hamtiske hejtmanstwo namjet stajiċ. Hamtiske hejtmanstwo namjety, hdyž je je podpisałe a wobkruċiłe, na Saksku Ratarsku banku w Drježdźanach pósćele, kotraž potom wo wyšokosći požčonki abo źnadź też wo wěstosći, kiž žebi žada, rozsudźi, dokelž dyrbi pokładnja krajneho druzstwa ministerstwu sa dań a kapital rukowaċ.

Kaž nowinarnja ratarskeje komory dale idźelnje, móza też tajgy, kiž ratarjo njejsu, žebi kredity žadaċ, kotrež Saksa Ratarska banka rosdźěła. Też za to je wobkruċenje a pschihotowanje hamtiskeho hejtmanstwa nusne. Hamtike hejtmanstwa móza pak namjety jenož tak daloko pschipósnaċ a je dale daċ, hacz jim to jich pschiślušnemu Podźel dowoli, kotryž na 2 miljonomaj hriwnami maja.

II. Sa Prusku (Delnjoschlesynsku).

Wschitzy, kotriž su pschi swojich ketuschich žnjach wjazy hacz 30 prozentow schkody měli, móża wot stata běrny dóstaċ. Je-li žebi pschesa, móże so z podawanjom hnydom zapoczeċ. Podawanja běrnow liċa so zwonka na požčonki, kiž stat tym płaci, kiž su z wulkej wodu schkodowali. Požčonki šame hakle so posdźišćo na wěstu wyšokosć postaja a budża so z dźěła wroćopłaćicej dyrbjeċ, z dźěła pak niz, sa tym hacz kóždeho hospodarske wobstejnosce budża.

Tele požčonki dawa potrěbnym stat. Ale po postajenju ministerstwa dyrbja gmejny rukowanje na so wzaċ, so žebi wot boźnikow, kiž su požčonki dostali, w zwojim czasu wjenjesy wroćopłaćicej dadża. Wobkrjeż pak sažo rukuje sa to, so so požčonki němskemu statej, pruskemu krajej a na provinzske knjeżerstwo w prawem czasu wróća. Dań na tele požčonki budże najskerje ½ prozenta niże diskonta němskokatneje banki stejeċ. Sa kótry czaš maju byċ požčonki statej sažo wotrunane, dyrbi so hischcze wobeżbe rjadowaċ.

Krajny radźiczel sažo napomina, so dźiwajo na kritiske finanzne połoženje stata schkodowani njedyrbjeli sa kóždu jenotliwu schkodu pschipomoz woczakaċ. Po możnosći dyrbjeli žebi sami pomhaċ, kelkoż samóża. Schtóž statnu pschipomoz požada, hoćrunje tola k tomu nuisowany njeje, temu wyschnosć rasnje napischeco stupi. Je-li pak chze schtó wjazy schkodow napisaċ, hacz woprawdźe ma, a je-li móża jemu to dopokasaċ, dha žebi njetrjeba myslicz, so něschto dostanje.

Běrny dostanu też jenož tajzy, kotrychž je wulka woda wobežebje cżežko potrjechiła a pola kotrychž so dopokasacz hodźi, so je zyle nusnje potrjeba, je-li njedyrbi hłodu tradaċ.

Słowki.

Sa wischnjemi su słowki najsnadnišcje a mjes ludom najczešćiśkeho wužiwane płody. Kaž nam pschirodospytnizy praja, potładża słowczina tak samo kaž wischnina se Aśiśkeje. Słowki so hižo jara dołho w Europie płahuja.

Najbóle rosšěrjena je słamna bošniska słowka. We Bošniji, we Wuherśkej a w Turkowskej maju zyle lěhy słowkow. S tutych lěkow słowki z hromadami na wiki woza. Wulki dźel słowkow so z Bošnije do Němskeje wosy, hdyž so wone też we wschěch kolonizalnych wobłhodach jako bošniske słowki pschedawaju. W Bošniji a Wuherśkej sa zyłu nasymu niczo druhe njejeżdża hacz słowki a to cżerśiwe, šuschene, parjene a warjene. Też w kišale warjene słowki mnohy lubja. Słowki so też k palenju palenza trjebaju. W južnych (połodnischich) krajnach so wjele słowkowego palenza pod mjenom „Šlibowizy“ pije. Se słowkowych pócżkow so wosiśi tokeje. Se słowczinoweje žiwizy z měśtnami gumiś dźěłaju. Eslowczinowe drjewo płuśi k dźěłanju wschelakeho gratu. Wožebje błidarjo so jara za słowczinowym drjewom prašeju.

Wožebje pak so w Cżěśkej mjno měry wjele słowkow płahnje. Tam su zyle dołhe haleje je słowczinami wobšadźane. Sšamo mjes połami na njesach a na mnohich pólnych puczkach widźiśch šame słowcziny. Sła zentnarjow a zyle wosy słowkow woza na wiki. Rjane pjenjezki pschi tym sašłuża.

Pola nas mamy najwjazy módrych słowkow. S měśtnami, ale srědka mamy w sahrodach też běle słowki abo margle. Mjes módrymi słowkami je też wušnanna Mirabelśka słowka. Tuta słowka ma žwoje mjeno po měcze Mirabel. Wona je huśiśicha a słodka. Tohodla so wožebje k kuschenju derje hodźi. Też Katerinna słowka so Mirabelśkej wjele do nmohošći a kajšoći runa. Najkymańska a najkěpscha je wěło torkowska słowka. Torkowka słowka so wjele we Wuherśkej a na Balkanje płahuje. S tutych krajinow so wone šamo hacz do Ameriki sčelu. S měśtnami so też Reineszlaudśke słowki płahuja. Te wopschijeja wjele wapna a zokora a su wožebje zładnym a kiprym dźěžom jara strowe. Módre słowki su pschi satykanosći.

Se wschehu šadu bě psched šwětowej wójnu hižo we Němskej najwjazy słowczinow. We Němskej bě potajkim psched wójnu 70 miljonow słowczinow, 52 miljonow jabluczinow, 25 miljonow kruschwinow a 22 miljonow wišchninow. Nasdobjwali su psched wójnu 215 miljonow kilogramow słowkow, 612 mil. kilogr. jabłukow, 283 mil. kilogr. kruschwow a 170 mil. kilogr. wišchni. W pschekšću pola naš słowczina 3,1 kg. šadu, jabluczina 11,7, kruschwina 11,3 a wišchnina 7,9 kg. šadu nješe. Hacżrunjeż słowczinu telko płodow njenjesu kaž druhe šadowe schtomy, dha su wone tola nimo měry strowe. Tohodla mělo so też pola naš wjele słowkow płahowaċ.

Płahowanje židakow w Němskej jako dobywanje.

S tym, so je so němska wuczerńa sa płahowanje židakow (židak = Seidenraupe) w Lipšku = Eutriczu (Leipzig-Eutritzsch, Tauchet-Weg 27) wotewrita, je był sakład sa roswicze židźerstwa połoženy, kiž je němšim wobstejnościam pschimérjeny. Wuczerńa je wschém wužitny wustaw, kiž rosšmětluje i darmotnej wuczbu podrobnischo pra-łchenje wo židźerstwu a dże sajimarjam židźerstwo z jich rosšmožerńom rubacż pucże k šamtnemu płahowanju židy.

Schtóż dże žebi tule wuczerńu wobhladacż, tón móże so powuczicż, kak židak nastawa a sandże. Tam nasłoni wschо, schtóż so na jeho worzełnjenje a wothladanje, na žomownosće jeho žiwjenskich wumělenjenow poczahuje a pósnaje dale wschо, schtóż žebi taike płahowanje žada a kajši wužiłk židźerstwo pschinjeże. Tu móże so kóždy człowjek na žiwjej wocżi pschekšmeżdżeċ, so ma němšti lud dozyła możnosć, šam so z židu sawobstaraċ, kelkoż jeje trjeba, pjenjesy w kraju wostajiċ a njeličżomnym sniczenym eksistenzam z tym nowy sakład sałożiċ.

Na žiwobodnem kraju we wulkich sahrodach namakaju so maršschnje w łeżkatej podobje, kotrež cżahnu so paralelnje na 2 m. wot so stojo we zewjerno-južnem šměru. Zich tuczna seleń a jenoletne, psches 2 m. wysoke wubiwanti dopokasuja, so so w nich pschejara dobrej pódże zyle schwarnje roswiwaju. Tole liseżo žłuji hušanżu wurjadnje k sežiwjenju.

Židak płahuje so we sawrjenych měśtnoscżach na regalach. Piża podawa so jemu z zylymi łatojami. We małem lehnidłowem kascheżku, w kotremż pokasuje so temperatura 20 stopnjow, leża po statyżazach židakowych jejkow, kotrež su po swojej barbje małej podobne. Hižo sa tydzeń wobledźbjujemy, kak hušanżu wulešu a hnydom poczну so šame pjowaċ. Hižo sa něschto dnjow bo wupokasuje, so je prenjotna koża pschemała, a hušanża so z nowej nawobłecże. Tole płéšanje koże stawa so sa 32 dnjow hušanżnego žiwjenja schtyri króċ. 8—10 dnjow po płéšanju je wona njejsy swojeho roswicza dozpéła, potom je nehdże 10 cm. dołha a ma 10 mm. pschemérka. Cżéłko, prjedy marmordéże, pokasuje so nam parlinojte a pschewidne każ šralinowna jahoda. Hakle w tutom stawje wopuschczi hušanża swoje měśtno pigowanja, so by žebi pschihódne měśtaczko k pschiprawjenju swojeje budkoweje kłobki w sapschadowni pytała. Ma-li wona po šwědomitem pytanju tóżdźiżkeho jednotliweho pschihódneho dypka nétakże měśtaczko sa tkmane, to sapoczinje hnydom se swojim dźěłom. Nitku k pschędźenju, kiž wusżuwuje i pschesnej brjodawki, pschihódneje nehdże, hdyż so jej pschihódne byċ šda, tak puszk židy dźěłajo, w kotrychż nutrinach so woprawdźity samot (kokon) twori. Hušanża pschego bóle so smorschczuje, kdaż na prénje pażmo tkaniny druhe, tżeże atd., dóniż psches wobstajnje ko šhuschcze pschedżenu wócżku wjazy wibjeċ njeje, ale i schwórczenjom pschi pschedżenju pscheradża, so žiwoje dźěło hischcze dokonjała njeje. Sa nehdże 3 dny tole dźěło pschestanje, sapschadk (kokon) je hotowy.

Se shotowjenjom kokona je też dźěło židnika dokónczene. Se židnikom byċ, njeje žane cżežke napinadże dźěła, tola wono žebi žada cżłowjeka, kiž je šwólniny, go žiwoje powołanstwo špadowaċ a na žiwoje dźěło i łóschtom a lubosću thodźiċ. Dobry wuspech mytuje też potom najšnadnischu pomoz.

My rad bjes šarunanja dawamy powuczenja, tola prošymy, so by so pschi napraschowanjach porto sa wotmołwu pschipokojło.

Zapósłane.

(Bjes šamołwitosće redakcije.)

Wušnam dźěłaczerstwowych organizazijow sa industrijowe dźěłaczerstwo šerbskeho kraja.

Napisał Arnošt Jerewiés w Bndyschinje.

Sozialny a hospodarski wušnam dźěłaczerstwowych šwjazkow (Gewerkschaften) je w powójnišim cżasu też pola dźěłaczerstwa šerbskeje Łužicy swoje pschipósnaczenje namakaċ. Liežba tych, kotrež swojej organizaziji hischcze bjes sajima napischerco stoja, je zo jara pomjenschiła. Wažnosć kruteje organizazije je nimo twarschich dźěłaczerjow, też wobżebje dźěłaczerjo w kaolinowych a tonowych jamach, w porzlinarnjach a schkleńczerńjach a šlakach špóšnali. Cżaż je nimo, hdyż so šerbšti dźěłaczer hischcze jako mjenjehódny wobhladowasche a tohodla też mjenje mjdy dostawasche. Mjeże so žanych pjeċ lét minyło, so prjedawschi direktor Adolfskeje hěty, k. Kendel, tute měnjenje šjawnje šastupowasche, so by tak šerbškim dźěłaczerjam mjenje mjdy płaczicż mohł. Sašłupjerjo swjasła fabrikšich dźěłaczerjow su se wschej rasnoscju a z połnym wuspěchom pschećiwo tutomu stejnischcżu wojowali a dźěłaczerstwu šerbskeje Łužicy šamkne dźěłowe wumělenja wubědźili, każ w druhich dźělach Sakskeje. Tola też w nowischim cżašu njeje na połnytach wschelakich wobłhodow pobrachowało. Keydlowe měnjenje wo šerbšich dźěłaczerjach šnowa wožiwiċ. Tajši pschikład posłicżi nowy wobżedżeż papoweje fabriki w Nowej Wěži nad Špriewju kónz konischeho a sapoczatk tuteho lěta. Se Jendźelskeje pschischehschi, bě po šdaczu gentleman Eriešon Łužicu a afrikanšiu cżornuchowstu koloniju měł. Njedźiwajo wulkeje bjeśdźelnoscże po zyłej Sakskej dyrbjesche zo dźěło po wotměnjazych dźěłaczerjow na 12 hodźinow a dźěło druhich na 10 hodźinow wok dźeń podźělschcżą a wulki dźěł dźěłaczerjow zo ł dźěła puschczi. Postajenjam shromadneho dźěłoweho srěczenja a šastroczenju swjasła fabrikšich dźěłaczerjow ma zo dźakowaċ, so zo wotpohlad mjenowaneje firmy njeporadźi. Dale zo wot dźěłaczerjow, kotrymż njebě zo hižo 8 njedźeli žana mjda wupłaczita, žadasche, so bychu reberš podpisali, zo chzedża sa 20 prozentow niżšchu mjdu dźěłaċ, hacż je w tarifje postajena. Jako na to dźěłaczerstwo mjenowaneje firmy swoje prawo na Budyschkim wokrjeżnym pschemysłowym žudnistwje pytasche, zo fabrika šawrě. S tym dyrbjachu zo dźěłaczerjo zadanjam wjeduistwa fabriki podwolni sčinicż. Tola też tutón srědk nicżo njepomhasche. Po něschto njedźelach dyrbjeschе firma tarifske mjdy a dźělowe wumělenja sažo pschipóznaċ a zo wuzbudej pschemysłowe šuda podeżdżerjej. Njedźiwajo toho pak zo z dźěłaczerstwom tuteje fabriki pschezo hischcze tak njewobthadaduje, każ šmě zo to žadaċ. Jenoż z pomozu organizazije, móże zo tomu wotpomhaċ.

— Dopomnicż chzemy też na wojowanje direktzijow we schamotiowych fabrikach pschećiwo rosthudženju jednakšeho žuda w lymje 1925-26. Jara mnohim šerbšim dźěłaczerjam połoži zo tehdom wupowědżenje pod Bo[illegible]ćejowym schtom, so by zo tak snižene mjdy dozpělo. Wožeżbe wusnamjenjeschе zo pschi tym Thonbergka a Měrkowska (Kempe) schamotowa a jilowa fabrika. Dźěłaczerstwo tuteju fabrikom je wot dawna šem wobżebitym wobżeżnoscżam wutajene a by bjes žylneje organizazije bórzy na šhodżenk chinšich kulijow špadnyło.

Knjes direktor Martin z Měrkowa wustupuje šamopajchnje w kóżdym nastupanju. Sapodawa jenu wobstórżbu za druhej na šawrjenje swojeho wobthoda. Sanměr je tón, zwojich dźěłaczerjow še ischerjenym pschidhodneje bjeśdźelnoscże trašchiċ. S wostitronjenjom 8 dnjowšeho wupowědżenskeho cżaża dyrbi zo prawna póda pschihotowaċ, so by mohł dźenża dźěłaċ dacż, a jutrje šaże niż, runje każ by zo to po pschipadże knjeśam nawjedowarjam lubiło. Na dźěłaczerjow zo najwjetšche žadanja šta-jeju, tola hdyż mjdowy dźeń pschińdże, potom dyrbja cżašto jenoż z małym wotpłaczenjemi swojim zwójbam zo wróċiċ. Wjele pschikładow podobneho rasu bychu so mohłe hischcze napomniċ.

Pschi wschém tym pak njeżmě zo šapomnicż, so tu ke-ramiske fabriki we Łužicy we wobżedżerstwje wulkich akzijowych družstwow a nahladnych němšich a šdźela internazionalnych konzernow. Tak šłuscha na pschikład Adolfska Hěta do Didierkonzerna, Margareczina Hěta do Skala-konzerna. Kamjenjanska Kaolinska dźěłarnja je wotnoschka Lipjeżanskeho kaolinšeho akzijoweho družstwa a schamotarnje we Thonbergu a dr. šteji we wušim šwišku je Stella-konzernom.

Pschećiwo tajkej na kapitalu móznej šronje móże jenoż derje a kruże zorganizowane dźěłaczerstwo z wuspěchom wustupiċ, tarifowe srěczenja z cżałej pschimérjenymi dźěłowymi wumělenjenji a dożahazymi mjdami wobjamknuże a za zich wobkedżbowanje žo postaraċ. Se šastupom Lippiš-kich zyhelerjow, każ też zentralneho šwjaska němšich schtlen-cżerjow do šwjaska fabrikšich dźěłaczerjow Němskeje 1. aug. t. l. je zo wulka lěpšina za dźěłaczerjow dobyła. Po šłónczenju něttkole placżazeho tarifa za porzlinowu indu-štriju zo bèdżenje za połepšenje mjdow pomognych dźěła-czerjow a dźěłaczerkow šapocżnje. 52 pj. hodźinšla mjda za dwóšrjedh dźěłaczerjow, każ zo tutkwilu hischcze we Margareczinej Hěcże płaczi, leż hluboko pod šcherśkom šafikeje mjdy a njejarucżi dźěłaczerjam a jich žwójbam do-žahażu efsistenzu. Dale maju dźěłaczerśke šwjaśi też ze žwojim wlitwom na šozialne šakonjedawarstwo šłutkowaczi. K tomu šłuscha wołożenje muśy bjeśdźěłoscże, wudospołnje-nje khorobneje a invalidneje šawěrjowańe, każ też dźěło-weho prawa. Dźěłaczerśke organizazije šame su tohoru-nja podpjerańke pschiprawy šakožile. Hdyż zobuštawy tu-tych šwjaskow dźěła nimaju, hdyż zu zu khori, hdyż pschcża-huja, hdyż štrajkuja abo zo wušamknu wot dźěłodawarjow abo hdyż wumru, potom płaczi zo jim podpjera, kotraż zo wobliczi po cżašu zobuštawstwa a po wuspołoscżi płaczeneho pschinoschka. Pschi štórżbach, kotrež nastanu dla dźěła mjes dźěłodawarjemi a dźěłaczerjemi, płacża organizazije wschė wudawki. Se wschehu toho je widżeż, so płaczi hischcze dżenża wuprajenje šozialneho politikarja prof. dr. Herk-nera: „Wschitzy wobledźbowarjo bjes pschedbudow zu pschešejeni w tym, so sa wocżehnjenje dźěłaczerjow na zobjewědomnych mużow a zwobodnych runoprawnych šta-cżanow nicżo tak štutkowato nje, hacż zhromadzenje dźěła-czerjow w dźěłaczerśkich šwjaśtach.“ Tohodla płaczi też za dźěłaczerjow we Łužicy, so by dźěłaczerśke organizazije jich hospodarske połoženje šlépšiche pornjo pryjedawschemu cżašej. Skutkowanju zwobodnych dźěłaczerśkich šwjaskow ma zo dźakowaċ sa tukhwilne nsdobe a dźěłowe wumě-njenja, sa wobtejoze prawa dźěłaczerjow a sa lépšchiny šo-zialneho šakonjedawarstwa. Dźěłaczerśke šwjaśi su wu-bědźile, so je zo dźěłowy cżaż škrótschił, so dźěłaczerjo dowol dostawaju, mjes tym jo mšda dale płaczi, so maja dźěłacze-rjo wjazy cżaża wyšche sa žwójbu a dom. Wjele dyrbi zo

hišchcje cinicj, tohodla je trjebne, so so wschitzy dźlaćerjo swojim pschitschuschnym swjaskam pschisamknu.

Autowe dróhi w Němskej.

Tu chwilu sydom cjarow myślenych. — Sa pjeć lět 5000 kilometrow.

Němska nima dże runje najbuhsjeńsche dróhi na swěrze, tola tej niz te najlepsche. Wosebje někotre kónčiny maju tak schmotawe puće, so je sa autowarja skoro njemóžno, po nimi jědźicj. Dokelž pak so autowy schport pschezo dale rosćerja, dokelž skoro wschędnje wjazy tyšazow cježitych autow město wot města jědźa, so bychu tworcy wosyłe a pjenjesy sa drohe transporty na żelesnizy salutowale, dokelž liczba wosobowych wosow stajnje rośe, cjuja so na pschitschuschnych městach skónčnje pohnucji, wopramjenym stórzbam autowych wobsedźerjow prawo dacj a so sa polepschenje sylnje wobjedźenych dróhow postaracj.

To móže so na dwojake waschnje stacj, pak so so stare puće wuporjedźeja, pak so so nowe twarja. Je so wobsamknyło, wobej methodje nałožowacj: j dźela dyrbja so stare dróhi poschěrschicj a j nowa nasypacj abo wuplestrowacj, j dźela dyrbja so tam, hdźej su dróhi hubjene abo hdźej wokolopuće cjinja, nowe autowe dróhi twaricj. 4. oktobra wotměje so sjedźenje wědomostneho studijoweho družstwa sa twarjenje autowych dróhow we Wiesbadenu, hdźej ma so wschо dalsche wobsamknyć.

W Němskej dyrbja so hnydom sydom wulkich autowych dróhow twaricj sapoczeć, a dźelo dyrbi so tak pospěšicj, so budźa dróhi w lěcze 1931 hotowe. Tute dróhi su derje walane a budźa drje, snajmjeńscha nathwilnje, sadanja spokojicj. Zdyły kraj so j autowymi dróhami saćežene, tak so budźa wschе wjetsche města mjes sobu tak swjasane, so budźemy na najspěšnischim puću j autom tam dojeć hdźej budźemy chcjeć.

Najdlěšscha se sydom cjarow je ta j Aachena do Kralowa; dróha wjedźe na Kóln, Düsseldorf, Elberfeld, Kreiensen, Magdeburg, Berlin, Schneidemühl, Gdańsk, Elbing a je 1200 kilometrow dołha, swjasuje pak tej wjeczorne kónčiny Němskeje j dalokim ranjom. Wo wjele króšcha njeje tej cjara, kotraž se Saarbrückena ' Opolnja na sćěhowaze města-wjedże: Mainz, Frankfurt, Fu[illegible] Erfurt, Lipšk, Drježdżany, Shorjelc, Lěhnizu, Wrótzkaw do Opolnja. Tutón puć je 950 kilometrow dołhi. Runje kaž dwě dróhy j ranja k wjeczoru dźetej, tak dostanjemy tej dwě nowej dróhy j połnozy k juhu. Jena tak mjenowana Rheinsta cjara powjedże j Wesela na Düsseldorf, Kóln, Koblenz, Mainz, Mannheim, Oehl do Basela. Druha pak powjedże j Hamburga do Hanovera a wottam dale na Kreinsen, Erfurt, Koburg, Nürnberg, Ingolstadt, Mnichow a dale na Partenkirchen do Natukleje, na Innsbruck a Brenner do Italskeje.

To su te schtyri hlowne cjary, kotrymž so hischcze stara, ale dobra dróha j Hamburga na Berlin do Wrótzkawja pschidruži, tuta pak trjeba so jenoż něchto wuporjedźecj, hewak pak nowocžasne žadanki spokojі. K tomu pschidu hischcze tři tak mjenowane swjasowanske dróhi, j kotrychž naiwaažnischa w Frankfurcze wotbarži a wottud na Würzburg, Regensburg, Passawu Němsku j Winom swjasuje. Druha cjara powjedże je Schcjećina na Berlin, Lipšk, Hof do Nürnberga, hdźej ma swišt j prjedy mjenowanej Hamburasko-Mnichowskej dróhu. Sedma najmjeńscha dróha wulhadża j Hannovera a wjedże na Kreiensen, Kassel, Koblenz do Luxemburga.

Hdyž žebi wschе tute cjary na karcze wobhladamy, spóznajemy, so jenoż mało nusnych dróhow hischcze porachuje. To je j prénja puć pódlu brjoha j Hamburga na Schcjećin do Gdańska, dale direktne swjasanje Mnichowa na wjećor a k ranju. Tola schtoj njeje, móže so hischcze stacj. Wschо hromadże su tute cjary 5000 kilometrow dołhe. Hobrishe dźelo dyrbi so hischcze wukonjecj a wjele, wjele pjenjes je k tomu trěbnych. Kak budźa so wudawki sa dróhu posdźischo dyrbjecj sapłacjacj, njeje hischcze postajene, snadź budże so na tójšy auto dyrbjecj zyle mały pschinoschk płaczicj. Budże-li tuta nowa jena autowych dróhow dotwarjena, budże so hižo dźenja wobšěsaza sylnej nasćich dróhow dosć derje k tamnej pschisamknjenej hodźecj a budźemy trjebacj nasche dróhi jenoż hischcze wuporjedźecj, nowe pak budźemy ledma wjazu twaricj trjebacj.

Přilopk.

* Jěs **pórzmje**! Dźenja je zyły žiwot na to složeny, we žiwelle a stónzu žiwy być. Pschi tom so zyle na schódne schěwki sapomni, kotrejž móža wosebje j wunjelkim wobšiwělenjom nastacj. Londonski lěkar něšto na to pokaza, so njeje mjenujcy na hygienisce dobroczinny czinny zyle sapomnicj. S dołholětnymi wobjedźowanjemi je nasłonił, so je jědźenje w pschesyłnym žiwelle wina na wschelakich khorosćach, kotrejž je žołtda wukhadźeja. Tohodla njeje mjenujcy so jeho mjenjenju jědźenje pschecara wobšiwětleć. Pschedźěłanje jědźe, kotrejž je tak wažne za strowotu, cjerpi pod pruhami žiwlneho žiwelka. Sylna šiwga mjenujcy a tej hara skutkuja jara na smyslny a stej wina, so kreh do hłowy a musikow stupa. Pod tym cjerpi wjele pschedźěłanje jědźow. Po jeho wobkedźbowanjach je najpschijomnischa žiwga pschi jědźi tuża žiwelkosćej žiwezkow. Ale hischcze lěpje by było, bychmy-li zyle počzmje jědli.

* **Město bjes polizije.** Na jendźelskej kupje Wight je małe město, kotrejž ma 5000 wobhdlerjow a rěka St. Helens. Dobri měšćenjcy wjedu wubjerne žiwjenje a njedawaju pschicinjny k zanym porokam, tak so mózachu wyschnosće hižo pisked létami żandarmerisku słužbu šohnyć, dokelž wuczonzy žiwjateje Hermandad pschi najlepschej woli žanoho dźeła njenamakachu. S toho cżasa njeje so najmjeńscha pschipad stał, kiž budźejsche měr a sjawny porjad kałk. W tutom městaczku pak na žane waschnje pschezo tak měrnje kaž w paradisu bywało njeje jako dźenja. Stari ludźo, kotrijž hewak pschezo rad wo dobrem starem cżasu rěcża, maju tu nawopak wschu pschicinu, wobkrućicj, so su so waschnja žiwjenja polepschiłe. Hischcze psched 50 létami, tak powědaju žiwojim wnukam, njeswaži so nichtó wjecor na dróhu hicj; tehdy bě městaczko z khowanym setkanischczom njedocžinkow, kotrejž na kupje žiwoje byrdomde siwa wuwjedźechu a pschezo lutu swadu sapoczachu. Potajkim njetrjebamy zyle sadwěrowacj, so so tej pola nałk cżasy pschemenja a ludźo j nimi: Bóh dak k lěpschemu!

* **Najstarschi salomonski wušuć.** Jako salomonski wušuć so powschitkownje mjenuje wadźenza dweju macjerjow wo jene dźěcžo. Starschi pak je rozsud mudreho krala Salomona w nałeżnosći wadźenzy dwěju bratrow (Swójnikow) wo starschiske sawostajenstwo. Nan běsche wjazy stadlow wowzow, luki a khěžu sawostajił, dyrbjeli dyrbjetschej so bratrowsky do wschesho dźělicj. Tola wjcho schtoj sapoczeschtej a schtoż znacji a pschecželsko radżachu, jenoż zjemóżeschtej so wujednacj, pschezy mnohe lěta jedyn, so ma druhi wjazy. Tak pschińdże nałeżnosć psched krala. Tón dajsche žebi wot bratrow wjez rosłlasch, potom rozdźělicj, hlowu wo ruku seprěwichi: „Ty bratsje k mojej prawizy, budźeschi nětko posypjatacj, waju herbstwo do dweju jenak wulkeju dźělow dźělicj; ale — kral rěcżeschе j jaženym hłosom — budź kedźbliwy pschi dźelenju! Pschetoż derje žebi spomjatkuj, tutón tu k mojej lewizy, twój bratr, budże žebi potom tu połozju wolicj šmječ, kotraž je jemu khmaušcha być sda.“ A tak je sta a wobaj běschtaj spokojom.

* **Symna zołma w Sjednoczenych statach Ameriki.** Mjes tym so w južnych statach Połnocnjeje Ameriki wichory a njewjedora sakhadźeja, a we wjeczornych dźělach wulka horzota knježi, je so do połnocnych kónčin stata Illinois symna zołma nawalila, kotruž wulke śnihowe mjeczele pschewodżachu. S tym su žně jara cżežbne. Termometr padny hacž na 5khodźeń njerjunjena. Wot lěta 1887 njeje so w septembru w Chicagu tak nitka temperatura wjazy zapisała. W Montana padny thermometr žano hacž na 6 stopnjow pod nicžu. Dźělacjerjo, kotrijž tam žně dom khowachu, dyrbjachu so tohodla sažo do města wrócicj, hdźej wětko žnicj na dróhach hyrjaju.

* **Broda pschecżiwo bubiłkowje.** So bychu pschecżiwo bubiłkowje a kurjenju zigaretow młodych hołzow protestowali, su młodši ludźo j Middletowna w stacje Newyorka wobsamknyli, wot nětka žebi brodu rosćej dacj. Dyrbjeli wocžakнyć, hacž budże tute hrożenje a žnadź tej jeho dopjelnjenje telko wusłutkowacj móż, so młode hołzy na druhe myśle pschińdu.

* **Wobkhódna policija a luboscj.** W Newyorku žiwjeceschе so njedawno žwaž mjes 23-letnej rjanej dźowku wyschcżelcheho šudnika a wobkhodnym połizajom. Pschedstawisna tuteje žeńtwy je spodźiwna a njeje zyle bjes humora. Wobkhódny policaj sesna so mjenujcy j młodej tnjeńnu, jako psched nětkotrymi mežagami po dróhy we swojim lukhužowym awcże pschijedże a signal zastojnika njerozwokedźbowasche. Sylna ruka sakonja žahny na to a ja rjanej saspěwarku sakonja a dowjedże ju — wjho je wschelakimi pschestawkami — k wérowarstwu wokrjesej.

* **Rjanosć je drózicha hacž wschędny chleb.** Statistika amerikanskeho wikowańskeho ministerstwa nam spóźi, so su tam žony a młode hołzy w sańdźenym lěcże sa wosebnu draštu a pychu wschо hromadże 33 miljonow dollarow wudali. Nětko su wobliczili, so tajka amerikanska žona kóżde lěto w pscherěrku tři krócj wjazy sa draštu a pychu wuda hacž sa wschędny chleb. Telko pjenjes bo njetrjebawschi rosmjeta, njes tym, so w duchich krajinach j měšnanni ludźo hłodu mrěju.

* **Cżopke kujoły sa cjišcżenje dróhow.** Hłowne město stata Utaha w Sjednoczenych statach Ameriki móże bo zyle wosheditеje lěpschiny wjeselicj. Mjes tym so dyrbja druhe města w symje, hdźej je so žněh naschot, wjele pjenjes sa cjišcżenje dróhow wudawacj, mjes tym so ludźo a hóst bo na dróhach wobžiwaju a padaju, je to w městce Salt Lacke Litty zyle hinak. Tu pschijedże zyle jednorje wohnjowa wobora a pócżnje j cżopkach kujołow cżopku wodu na dróhu žnkacj. Tute kujoły su tak cżopke, so ma woda tej w symje pschi wopuschcżenju schlawcha hischcze 44 stopnjow cżopkoty. Hdyž so j tutej wodu dróhi nęschto krócj sa žobu pokrjepja, njerostaje a njewotbęži jenoż žněh, ale j tym so žamo dożpěje, so dróhi a khódniki tutoho města tej w symje tak cżiste wupadaju, kaj w lěcze.

Listowanje.

B. K. Dokelž wasch wobrót loni 6000 statnych hriwnow dozpět njeje, njetrjebacże po naschim mnjenjenju žane dawkowe pschipowědźenje (Steuererklärung) wotedacj, a tuž njeje cżakacj, hacž budu Wać k temu namolwjecj. Je pak lohka wěz, hdyž so na tamnischim finanznym hamcże wobhonicże.

G. M. Schtó dožny list napiša, je zyle wschо jene. Wažne je, so jón tón podpiša, kiž požczońku dóstanje a j tym wobtrucżi, schtož w nim stej. Tutón placži potom jako wupołas sa požczońku.

Sastaranje. Sastaranje wumjenjenja wuczinja polа jenoho, kiž njemóże na 30% swoje dotalne powolanje wukonjecj, kaž sćěhuje:

Mórske hady hłuscheja do žwěta bajow a su tamne hobrshe šmórischcża, wo kotrychž so powěda, so su na 100 metrow dołhe. Huscżischo du powěsće wot nich pesnowinarstwo. Dokelž hischcze so žezte taike wukrisko popadnyło wjele a tej dźěle namakali abo jene morili njeżsu, su derje taike wobšiwědczenja jenoż žiwa fantasija a lu w druhim žwoju winu, hdyž na pisch. wjazore delfiny, licżwate wjetrnyhy (Pottwal) ,druhe hobrshe ryby sa žobu płowaja abo mórske wijawy (Seetagg) so jawija a tak napohlad dołheho hada cżinja.

Salożna renta (Grundrente) 6,75 hr., wurunanisła pschikoha (Ausgleichszulage — 35% z 2,36 hr., hromadże 9,11 hr. Dsećasa pschikoha (20% wot 9,11 hr.) 1,82 hr., hromadże 10,93 hr. Namęstna pschikoha (Ortszulage = 14% wot 10,93 hr.) 1,55 hr., Wschо hromadże potajkim mešacżnje 12,46 hr. K temu pschidże powyschenje renty (inflwilu) 19%, tak so ma so 14,90 hr. mešacżnje wuplacżicj. Pschikoha sa mandżelsku so jenoż płacži, hdyż mójeeże sej mjenje dyżli 50% sabłużicj. Schto teże prjedy we žłużbe był, nima žaneho wliwa pschi postajenju sastaraczerskich wumjenjenjow.

Směški.

** **Snamjo wěstosće.** Dźenja je mój žuboż zyle wósće doma. — S cżeho to žudźieże. — Dokelž šlyschu stajnje jeho žonu rěcżeć.

** **Njeidwórliwosć.** Towarstwo hórskich pschecżelow mjesche wotpohlad, so na nig pschewyschoku horu pohacj. Dokelž bě puć na horu pschi spocżatku schkroli, jědźechu j wosom horje. Jako pak puć wyschе horje wjedźeschе, po kotrymž hewak turista na wosołach horje jědcachu, sasta pohnosć. Pohonicż wotewri wós a rjekny skótka, so by należnosć rosłasnił: Proschu knjesow, wustupcż. Wottud mója jenoż woboły dale horje. Proschu, nastajcże so pyschi na puć!“

** **Wěstosć.** Na puczu na horu bliži so knjezej Mc. druhi hórski puczowarz. „Wodajeże, knjeże, njeješcże we blischcżi policaja widżeli?“ — „Nė!“ — „Też niz druheho puczowazeho?“ — „Nė!“ — „Derje, tak dajcże mi ruce wasch cżažnik a waschu pjenježnu listowinu!“

** **Wěrnosć! Na cżim pósnajesch, so je muž zenjenk kedźbuj, luba pschecżelka, to je jara ważna wěcżka.** Krocżitaj muž a žona na dróhy njerěcżo pornjo žebi, tak staj zenjenaj. Njeljubschcżi pak mužiki žónsku j wócżka a też j njej pilnje dźeboadże, tak njeje jawěsće j njej zenjeny. Hdyž w dźiwadle pornjo jeneje knjenje hedźaju mužiki j dalokowidom žebi wschо kokowokoko wobhladuje, tak je j njej zenjeny. Sedźi-li pak mužiki knjenje nje pot pschimwobrocżeny a hlada bóle na wju hacž na jewischczo, tak njeje j njej zenjeny. Padnje-li jenej knjeni rukawza dele a žuboż dołho sa njej lędźi, njeje zenjeny. Połkoni pak so mužiki hnydom a rukawzu też hnydom namaka, tak je zenjeny. Spěwa-li jena knjeni a póbla njeje stejacy mužiki jej dypkowe lopjena njewobrocża, tak je spěwarka mandżelska mužiskeho, ma-li pak wón hižo do cżaża lopjeno w ruzy, so by je wobrocżił, tak njeje f mandżelskim spěwarki. — Wšěch někto dosć sa pschichod, luba cżitarka? — Kóždy cżitar pak njech žebi tutu wěrnosć k wutrobje wosmje!

** **Ssamospójnacje.** Wón: „Nó, lubuschko, schto maschi dźenja k wobjedu?“ — Wona: „Wolazu jajsk, mužiko.“ — Wón: „Khóts jene wekso! Nastajnje wolazy jajsk, wolazy jajsk. Tón mi sboro je schije wižy!“

Jězdny plan autowcje pósty z Budyšina do Zuborničkі.

Płaći wot 3. oktobra 1926.

1	Wšě dny 3	5	Tarif km			Wšě dny 2	4	6
				Żelezniske přizamknjenja				
259	1122	468		z Drježdżan . . . . . do		1105	533	1150
425	1226	646		do Budyšina . . . . . z		903	356	1012
415	1105	620		ze Zhorjelca . . . . . do		1053	544	1005
531	1214	706		do Budyšina . . . . . z		1003	431	918
557	1143	613		z Wjelećina . . . . . do		1114	518	—
623	1208	650		do Budyšina . . . . . z		1049	450	—
645	130	716	—	z Budyšina, dwórnišća . . . do		845	320	905
649	134	719	1	Budyšina, pósty		842	317	902
651	136	721	1	Budyšina, Drjewowych wikow		839	314	859
657	142	727	4	Bórka, hosćenca		833	308	853
703	148	733	6	rozpuća do Delnjeje Hórki †		827	302	847
709	154	739	8	Dobrošec, hosćenca		821	256	841
711	156	741	9	Plusnikec, gmjenskeho hamta		819	254	839
720	200	745	11	Malešec, hosćenca		815	250	835
726	206	751	12	Hućiny, dwórnišća †		809	244	829
727	207	752	13	křižneje dróhi do Klukša †		808	243	828
728	208	753	14	puća do Brězyny		807	242	827
735	210	755	14	Hućiny, hosćenca		805	240	825
743	218	803	17	Zuborničći, Herbsk. grychty †		757	232	817
745	220	805	17	do Zuborničći, Hórskeje pincy ze		755	230	815

† zastawa jenož po potrjebje.

Jězdny wobkhod podsteji Budyšskej pósće. Żelezniske přizamknjenje bjez rukowanja. Nócne časy wot 600 hodź. wjećor hač 559 hodź. rano su z podsmórknjenjom mjeńšinowych ličbow woznamjenjene. Wšo dalše wukaża pósty a wozowi wjednicy.

Rjerja ja pokladami w Grunewaldskim lěsu pola Barlina.

W Barlinje bě njedawno rubježnik z mjenom Spruch klamy jeneho słotnika wurubił a to w pschipołdnischej hodźinje, jako bě słotnikat a jeho ludźo k wobjedu. Jemu so też poradźi, se swojim rubjeńskom cźekrwju. Dźěl teho sahrjeba w Friedrichshagenskej holi pola Barlina. Dźěl pschepoda swojej kotsce. Ta sahrjeba idźe w Grunewaldskej holi. Sam pak cźekny. Bórzy jeho policija sapadny. Też jeho kotru sajachu. Ta so pschekhrewnja wuina. Policija wjedźeše ju do Grunewaldskeje hole. Tam jim wona zhowanku pokasa. Na naschim wobrazu smy z pschibladowarjemi, kak policija zkhowanu pokład je.

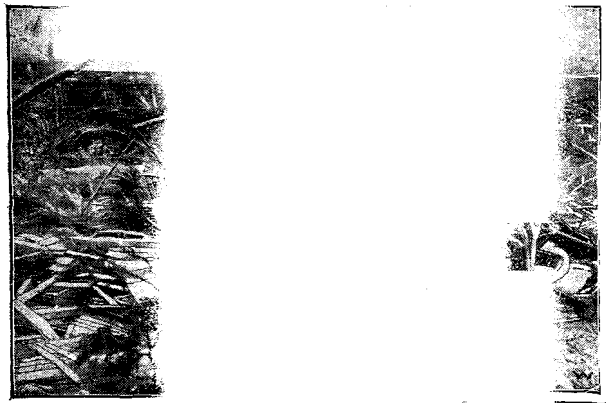

Straschny wichor sapuscźi polnyu Floridu.

Pokkupa Florida je w połnócnej Ameriky. Wona je woprawny raj. Krajina je płódna a ma mile, haj cźopłe podnjebjo (klima). S morja saduwa stajnje cźerstwy powětr. Tam su sebi bohaci Američenjo kraxne zydlnicźa natwarili. Skhadźowanje bohaczkow je tónle raj do Sodoma a Gomory pschetwarika. W septembru sapuscźi zakostny wichor tutu krajinu. Pschez 1000 wosobow zżiwenje zhubi a pschez 2000 wosobow poczerpi cźekke zranjenja. Na naschim wobrazu spóznawamy tute zadławe sapuscźenje.

Dom wohnjowych wobornikow w Pragy. 28. sept. połoži so zwjatocźnje zakadny kamjeń tuteho domu, z kotrymž budźe Praha zaso wo nahladny twar bohatscha.

Hdje jenoż žona z wobjedom je? Wuphtanje wobrasa w tydźenschim cźitle:

Wobdźedźeć domu, kotryž so pali, steji, je-li wobras na prawo wobroczicźe, w hornim dźele tśěchi, z hlowu doloha hacź k wobrasowej trowje.

Naš čas we wobrazach

Č. 41 W Budyšinje, 9. oktobra 1926 2. lětnik

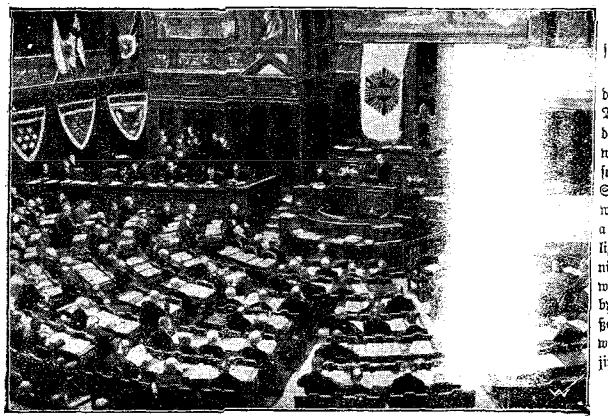

Wotewrjenje policajskeje zhadźowanki w Barlinje.

Nasch wobras wjedźe nas do połdźeńskeje městnosće. Tudy zwětowu policajsku zhadźowanku zwjatocźnje wotewrichu. Bywschi pruski minister znutskownych należnosćow, Severing, praji we swojej wotewrjenskej rěcźi, so dyrbi być nowocźasna policija spomoženju a pschećelnizu ludu. Tute zkowa su jara ważne, a nutne by było, so bychu też wjesni policisćojo je zebi k wutrobje brali. Na wšach zebi druhdy myzła, so jim krai zwinje pazy.

Policajska wustajeńza w Barlinje.

K prěnjemu rasej su we septembru tuteho léta spodźiwnu wustajeńzu wotewrili. Wona mjenuje so policajska wustajeńza. Wschjo, schtoż so na policiju poczahuje, je tam wustajene. S dobom su tam wustajili, wschjo schtoż słóžnikow nastupa a kak policija pschećiwo nim wojuje. Nasch wobras wjedźe nas do njeje. Na nju su pschikhwatali znamjenitsi policistojo, wosebje cźi kriminalneje policije z zyłeho zwěta. S dobom wotměwa so w Barlinje zwětowa zhadźowanka policije. Na njej měsesche nětko bywschi pruski minister znutskownych należnosćow zajimawu rěcź.

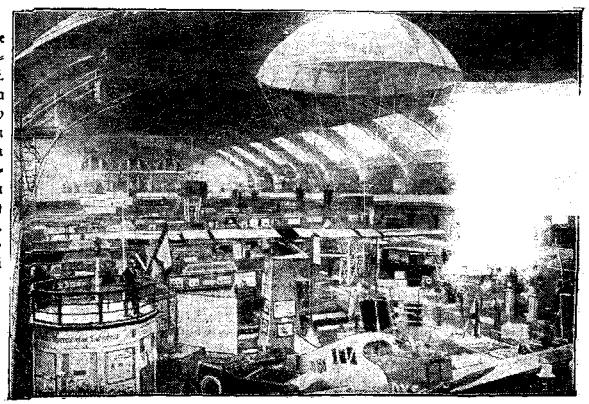

Parada polizije na konjach.

S pschileżnoszcu polizajskeje wusiajeńzy a ſwětowoweje ſhadżowanki polizije w Barlinje ßu też wſchelake wobrjadły ſarjadowali. Tak ſahrjadowachu dołhi cząh. W nim bě ſaſtupjene wſcho, ſchtoż nětko ſ polizeju ſwißuje: wohnjowa wobora, poſtſe awtomobile, prěnje wyßoke koleßa ſa kołojeſdnych, dżeńßniſche koło, motorſke koła, awtomobile, omnibußy ſ konjemi cżehnjene atd. S dobom cżehnichu poliziſtojo na konjach we pyſchnej paradże nimo. — To hinak być njemóże, do wójny bě tola naſch luby wótzny kraj jako kraj wojeriſkich paradow wuwołany. — Na naſchim wobrazu paradże pſchihladujemy.

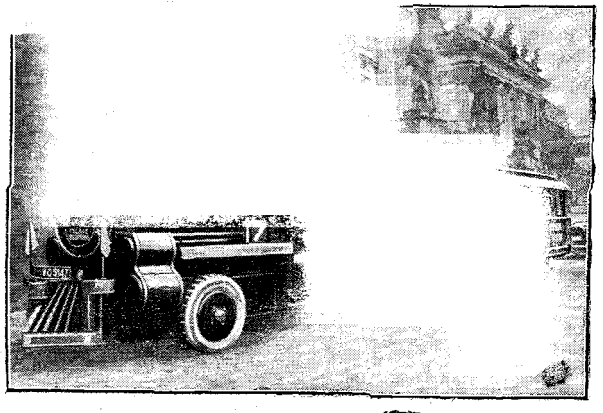

Żeleźniża bjes kolijow.

Żeleźnizy abo cżahi na kolijach mamy nimale na ſto lět. Tola nowiſchi cząß je nam wobradźił też druhe ſpěſchne woſybła ſ wozu ßo cżerjezy. Mamy awtomobile a motorſke koła. W awtomnibußach ſtawa ſtary póſtſi omnibus. Póſtſke ſarjadniſtwo je też w naſchich Sſerbach ſarjadowało *wyżenje* woßobow w omnibußach. Nětko ſapoczinaju woprawne cżahi, na hańzach měſtow a drohach jědżaze, wutworjowacz. Naſch wobraß nam tajſi cząh pſcheđwjedżuje. Njedawno hibaſche ßo po Barlinſkich drohach. Jón cżehnje woprawna lokomotiva. Jeje koła maja gummijowe wobruče, kaž te naſchich awtomobilow. Pſchiběrazy wobtkad ſ tajſimi woſybłami je ſ winu, ſo dyrbja naſche drohi pſchezo kruczíſche twaricz.

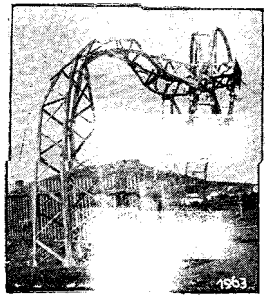

Sczěhwki wukkeho wichora na Poſchumawje.

Wjerczity wichor ſakhadżaſche 12. ſeptembra na Poſchumawje. W 4 kilometrſkej ſchěrinje wali ßo tutón kataſtrofalny wichor wot Nyrſka na Klatowy do Planizy, wſcho, ſchtoż ßo jemu napſcheczo ſtaji, ſpowroczejo a roſmjetajo. We jenej Klatowſkej fahrodże ſtamej *wutorjeni na 160 wulkich* ſchtomow. Schkoda w lěſach naczinjena, njeda ßo jazyka wobliczicz. Sdobom ſ wichorom ßo hrimaſche a deſchcz lijeſche. Naſch wobraß da nam pohladacz na żeleznu konſtrukziju, kotruż je wichor ſeſhibnył kaž cżeńku feżinu.

Grichiſki general Kendylis nawjedowaſche poßledniu **revoluziju** w Grichiſkej.

Hwězdna kharta na oktober. Hwězdowe wobraſy ſwjaſuja dyrkate cżarki. Pißmiki wotſnamjenjeja mjena hwězdow. Kaž meßaczk thodźi je tódy druhi dżeń ſapißane.

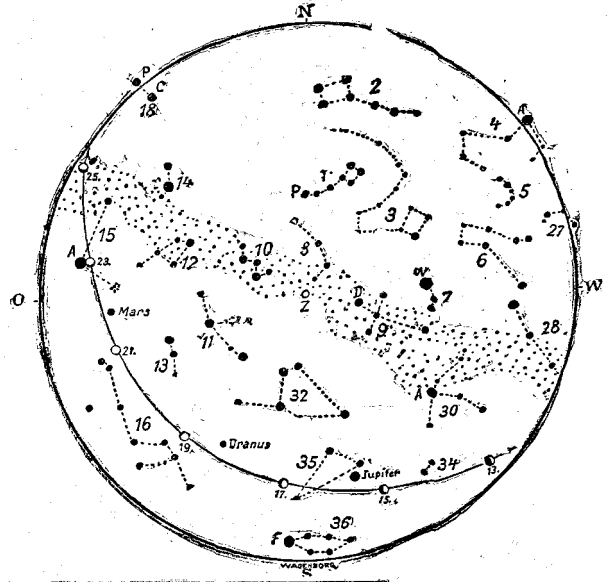

1. Maly mjedwjedź (bär) P polarna abo połnóżna hwězda
2. Wulki mjedwjedź
3. Smij
4. Cżokmoj A = **Arktur.**
5. Krona
6. Herkules
7. Waryto,
8. Cepheus
9. Kołp (ſchwan) D = **Deneb.**
10. Caſſiopeja
11. Andromeda N = **Nabel**
12. Perſeus
13. Boran
14. Wóſmik (Fuhrmann) C = **Capela.**
15. Byk. A = Aldebaran
16. Mórſka ryba
18. Dwójnika: P = Pollux: C = **Caſtor.**
27. Had
28. Roſchet hadow
30. Worjok A = **Atair**
32. Pegaſus
34. Koſtik (Steinbock)
35. Wódny muż
36. Ryby. F = Fomalowa koża.

Z = **Zenit.**

Khodżaze hwězdy: Jupiter, Uranus, Mars.

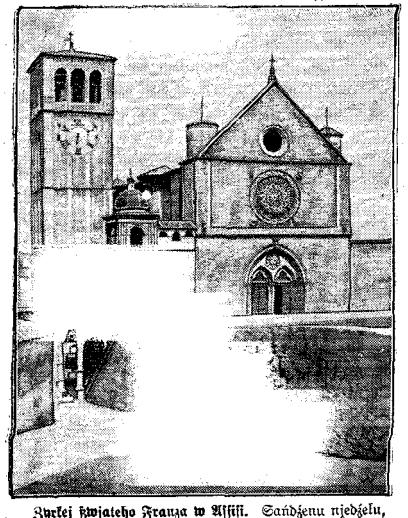

Zyrkej ſwjatehо Franza w Aſſiſi. Sańdżenu njedżelu, 3. oktobra, ßu byke 700 lět, ſo je wumrěł. Aſſiſi je měſtaczko w połnóżnej Italſkej. Tutón Bożi dom natwarichu **hy lecże 1229**, nimale pſched 700 lětami.

Preſident němſkeje republiki, połny marſchall ſ Hindenburg, ſwjeczeſche 2. oktobra ſwoje 79 lětne narodniny. Bóh ſpożcz jemu dale cżiłoſcz a ſtrowoſcz a hiſchcże **mnohe** lěta.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wudawa a dźiśi Smolerjec kniha- a kamorowe wobchadźenje, nam. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Płaćizna: Jedne wo wudawanu 90 np. pj., na pósće a płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźiśi Smolerjec kniha- a kamorowe wobchadźenje, nam. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěźiki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełenje so stajace nawěźiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowe nowiny rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. n n

Čisło (Nr.) 237 — Budyšin — póndźelu, 11. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

General Heye za Seecktowego naslědnika pomjenowany.

Němski president je generalneho leutnanta Wilhelma Heyu, dotalneho kommandanta prěnjeje divizije w Královcu (Königsbergu) jako nasłědnika generala se Seeckta za wojerskeho radudawarja ministra statneje wobory pomjenował. Pomjenowanje generalneho leutnanta Heya je so tehěrc spěšnischo stało, hač su jebi z wopředka wyhlidli, dokelž je rozrěčenje mjes ministrom němskostatneje wobory Geßlerom a generalnym leutnantom Heyu pschesjenosć w nastupanju dźělawosće nowego schefa němskeho wójskowego wjednistwa pokazało. Cźežkoty rozrěčenja z wopředka w tym leżachu, so dyrbjesche so pschesjenosć na podkožku wukasa z lěta 1921 dosahnyć, po kotrejž wojerski raduadawar ministra němskostatneje wobory ninta žaneje disiplinarneje mozy. S tymle pomjenowanjom je tež plan, kotryž su někotre strony wuprajile, padnył, so by so městno schefa wójskowego wjednistwa zgyle wotstronilo a so by so z civilnym statnym sekretarom narunało.

General Heye w 58. lěcze žiwjenja steji a pschi wudyrjenju wójny sastojnistwo schefa generalneho staba Woyrscheho wójskowego wotdźělenja sastawasche. Pschi stóčenju wójny jeho schefej generalneho staba pólneho wójska pschibźelichu. Hdyž bě po pschehrazu wójny w ministerstwje němskostatneje wobory słužbu cźinił, wón sastojnstwo divisijskeho kommandanta w Königsbergu pschewza, kotrež je hač dotal sastawał. General z Heya bě tón offizěr, wo kotrymž tehdomnischi generalny twarćerśi mischtr Gröner khěrcował, so wón, Heya, rukowanje za porjadne wróćoswjedźenje wojakow z wójny do domiznu njemóže pschewsać, jeli so fo khěžor króny njewsda.

- General z Heye k tym offizěram žtuscha, kotriž su fo nowemu politiskemu połoženju podźiwnyli, a je fo hač dotal w žiwnosći wołožinsky jara wróćo dźerżał

Marx wo swojej politicy.

W Essenje je němski kanzler Marx w khromadźinje zhromadnischeje słužby rěcź wo knježerśiwowej politizy mél. Wulkhadźejo wot politizowanja cźrjódow, w tym němski kanzler jene z najwažnischich znamjenjow nowego czasa widźi. Se zhlnischim wobdźělenjom cźrjódow je nowy ludowny prjedawdschi wyschnoscźiny stat pschejahnył. Žadyn druhi lud politiskemu idealizmej tak njehołduje kaž němski lud.

Sso na Silberbergowu rěcź na Drjezdźanskim industrijowym fikdźe fo wozahuju, Marx praji: Hdyž dr. Silberberg hischeze wjele powschitkowne pschihłosowanje nadeschoł, je tale myśl tola mjes pschejo wjazy dźěłodawarjemi pschihłosowanje namakała. Schtóž je wo nusnosći pschesjeneho khromadźěłkanja mjes dźěłodawarjemi a dźěłacźerjemi pschehwědczeny, wot wobeju stronow woczakuje, so bjes wobmjesowanja stat, kajtšj jón dźenża, pschipóznaju a na jeho rozwiwanju fobu dźěłaju. Knježerśiwu je fobudźěłanje tóhdyž stronu lube, kotraž **sprózniwje natwarjeny statny porjad pschipóznawa** a jeho schkitsjo fo psched njón stupi. Wón je hluboko wobzarowal, so je fo jemu doma sako prajilo: „W Němskej móże fo jenoż bjes dźěłacźerjow abo pschecźiwo nim knježerśiwo wjesć. **Politiku, kotraž mjes stronami rosćinawa, kotrejž fu sa knježerśiwo khmane a tajkimi, kotrejž njesłuschnje khmane, hač runje fu swólniwe fobu dźěłacź, mam sa njesboże.** Trjebamy wschě mozy, kotrejž fu k positiwnemu dźěłu swólniwi. Jenoż tak wobcźežne nadawki rosrišamy, psched kotrejž fo pschichodny lud stajimy. Njedowolmy žebi luxus, wulke stromy se znamjenjom njekhmanoscže swohanicź.

K finanznemu połoženju pschekrocźiwschi, kanzler praji, so fu statne dochody w julizu a auguscze pschibérale, na druhej stronje pak fu fo tež wudawki žiwnje powjetšikche. Pschichodny žejm budże fo dyrbjeć z dodawkom za podpieru dźěłodawarjow a z programom saradźenja dźěłatwar wobwdlenjow, sabydlenje a za spomożenje w stronach saběrać, w kotrychž wobsebje nusa knježi. Njedźiwajo **lězpschich dochodow może Němska lětka wjesłoła być, so błisko desizita nimo pschindże.** Pschede wschěm njeznjemy bschepójnacź, so do slicźbowanskeho lěta 1927 bjes reserwow je pschesbytkow lońschego lěta sastupimy. Hdyž fo knježerśiwo prózuje, dawki dale sniczicź, njeznjé fo pschepóznacź, so je to jenoż **pschi spokojazem rosrišanju finanzneho nuzunanja możne.**

Němski kanzler potom wo prašenju **bjesdźěłoscže a wo nadrobnosćach programma sa saradźenje dźěła rěcźo,** praji: Nasche žrědki bohužel k dospołnemu wotstronjenju bjesdźěłoscže njedospołajaju. Nam do wole date žrědki dyrbja fo tak nałožicź, so po możnosći wjele dźěłow rjemjesła a pschemyśla dźěło dostanje. **Pschi tym dyrbimy fo wobzedże pschozowacź, so by fo wuwos němskich wudźěłkow do wukraja spěchował. Dotalny wuspěch pschi wobaranju pschecźiwo bjesdźěłoscźi njeje njepschihódny.** Wot spočatka julija je fo licźba dźěłonjemějerjow wo schtwórcź milijona pomjenschiła.

Na konzu swojeje rěcze němski kanzler poźlednje podawki rospominasche, pschi cźimž najprjódzy wo **worzlowym paktu** rěcźesche. Hdyž fo nascha worzlowa industrija nochadźejsche dospołnje z wukrajnych wikow wucźischćejeru, dźěło wobmjesowacź a dźěłacźerjow puschcźicź dać, dyrbjesche je schkodu swoje twory do wukraja pschedawacź. Wobsamknjenje worzloweho dojednanja na pół darmo pschedawanje na wukrajnych wikach skónczi a munoschnosći němskeje żeleso tworjazeje industrije połepschi. **Worzlowe dojednanje ma pak psches cźiste hospodarstwo žahazy wosnam. Mi fo njesda możne być, so z někto wulkich nawjedowazych industrijow fo hospodarske mérowe pakty wobsamknuju, a so mohli kaž hač dotal mjes fobu politizy wojowacź.**

Jene druhe wusamkuje; pschetož wschitzy wěmy, kak hluboko fu wójnske pschicźiny w hospodarskich napschecźiwnoscźach sakorjene. **Tak je wocźakacź, so tež na politiskej stronje napjatosći dale popuschcźi,** najprjódzy šmtska wobdźelenych schtyrjoch krajow, potom pak dale nich; pschetož **worzlowy pakt fo pschecźiwo zanemu krajej njeměri.** Hdyž je Němska do Swjatsa Ludow sastupiła, je fo wjele kritiskeho wo tak njenowanu dopjelnjazu politiku rěcźało. Dźenża njemózemy pschepóznacź, so je naš tale politika dorosumjenja wulki kruch do prědka dowjedła. Cźaš diktatow, ultimatow, hrożenjow žmy pschewinyli. Dalołe stromy němskeho kraja, kotrež mějachu lěta dołho pod cźežkim cźišcźenjom wobdźělenja cźerpjcź, fu šmobodne, a Němska je fo psched někotrymi njedźelemi fobusław Swjatsa Ludow sčinila, kotryž žadyn rozdźěl mjes dobyczerjemi a sbitymi njecźini.

Hischcze wjele sadźewkow budźemy dyrbjeć pschewinyć, prjedy hač z spokojazemu rosrišanju praschenjow, mjes Franzowskej a Němskej njerozsudźenych, dóndźemy. Na naschej a na tamnej stronje je kruta wola, fo namakacź, wola, kotraž fo njeznjé wotschasć z wobzarujomnymi podawkami, kajkeż fu fo poźlednje dny we wobdźělenym kraju stałe. Thoirysche rozrěčenja njeznjedźa z tajkimi podawkami schodowacź. Wobydlerśiwo we wobdźělenym kraju napominam, so by fo dostojnje wróćo dźerżało.

Revizija w procesu „ludoweho wopora“ zacisnjena.

Psched khkostańskim senatom němskostatneho žuda jednasche fo wo revisiji hłowneho wobstorjenego dr. Meißnera z Drjezdźanskeho prozeża wo ludowym woporu. Meißner bě swoje powołanje na to słožił, so njeje jemu wědomne było, so je na schkodu sakkeho ludoweho wopora jednał. Je pschezo wotpohlad měł, schkodu sabo narunacź. Dale bě jebi Meißner žadał, so by fo wuzjud wo nastupanje wotrjekjenych cźestnych prawow sabo wróćił. Statny rěcźnik pokasa na to, so fo wobstorjeny jara myli, hdyž jebi myślił, so fo njemóże khłostacź, dokelž je pschekschiwjene pjenjezy wróćicź dyrbi. Njmo toho njeje wěste, hač by Meißner schkodu też woprawdźe sarunacź mohł. Ssud sadźišny tohodla Meißnerowu revisiju. Wostanje tohodla pschi wuzjudze prěnjeje instanzy, kotraž bě dr. Meißnera k 4 lětam sajtwa sabudźa, mjes tym fo bě jemu cźestne prawa na tři lěta wotrjekła.

Kaž fo nalěźnosći „ludoweho wopora“ hischcze z Drjezdźan piša, je fo spomnjeńšemu ministrej stónczna rosprawa podała, po kotrejž ma ludowy wopor hischcze 40 012 hr. njedostatka we swojej pokładnizy. S pjenjez, kotrež běchu fo na njedowolene sameŕy wudałe, fu wróćo płacźite: Jungdo 2900 hr., němskonarodne „Nowe wucźerske towarśtwo“ 1000 hr., Stahlhelm 600 hr., Swjatsk katolski industrijalnych 6000 hr. a narodny klub Sakkeje 21 100 hr. Wróćili njejsu pjenjezy hischcze: Wehrwolf, Wiking a „wyšokoschulske koło němskeho waschnja“. Też 450 hr., kotrež je dr. Meißner z „ludoweho wopora“ dr. Wildgrubje dał, so by tón z pjenjezami „Hinkemannowy skandal“ naschkarał, njeje tutón, knjes, kiž je w dobrych samožeńskich wobstejnoscźach, hischcze wróćił, so bychu fo pjenjezy, kaž je samér ludoweho wopora, wudowam a syrotam dacź mohłe.

Dwaj stranozoscźej wosałaj fo w Mohuncu nadpadloj.

Hawasła powješcźenja powš: Hdyž fo schtwórtk wjeczor po dróży w Mohuncu (w Mainzu) zgle směrom dwaj francozowskej podofficěraj do kasarnow wróćeschataj, fo k nimaj kokoješdny pschibliži, kotryž do njeju z revolwra wjazy króc wustreli a jeneho z njeje lohko krani. Kokoješdny, kotremuž fo porabi cźekmyć, zwój nadpad bjes wschcho wuzadanja skruci.

Poincarćowe wumčnjenja za wucźehnjenje wobsadźenskeho wójska z Porheinskeje.

„New-York Herald“ z Parija powš, so po wobsamknjenju ministerskeje rady wobsadźenske wójsko njemóże Porheinsku na podkožku Thoirysteho rosrěczenja we puschcźicź, dokelž je praschenje żeleznistich bondow jeho niczjo wěz swjatskarskich a pschidružennch mozow. Rosrišenje franzowskeje ministerskeje rady je fo na podkožku wobcźežowanjow Małeje ententy stało, kotraž mějeschi, so fo praschenje Porheinskeje tež jejneje bjesstrašnosnoscźe dótka. Wobsadźenske wójsko może jenoż je scźehowazymi tjsomi wumčnjenjemi z Porheinskeje wucźahnyć:

1. Zyły lěwy Rheinowy brjóh fo Swjatskej Ludowej pschepoda, kotryž wschć pschedmoty a strategiske městno stajnje strażowacź a wobkhadźowacź dawa.

2. Wobsadźenske wójsko fo jenoż z tym wumčnjenjom wróćo wosmje, so fo Němska z cźežnym hłowom swjatsa so nětcźišche mjesy europiskich statow njepschemčeni, tak so fo revisija tajšcheje mjesy, Gdańskeho praschenja, połskeho korridora, hornjoschlesyskeho praschenja a praschenja pschisamknjenja Awstristeje k Němskej zyle wuskamknje.

3. Němska ma Dawesowe postajenja pokuje dopjelnicź abo woprawdźe dosahazu pschicźinu sa revisiju Dawesowskeho plana mjenowacź, z cźimž wobi z dobom po-

Čežkoty při němsko-francowskim jednanju.

Franzowske knježerśiwo je wumčnjenja wosjewiło, z kotrymiž by němsko-franzowske jednanje możne było. Wone fo njebudźa dr. Stresemannej lubicź; pschetož tón je jebi jednanje z Franzowskej zyle hinajsche myślił. Też dotalny wyschi cźi kommisar Syrisseje, senator Henry de Jouvenel, wot jednanja mjes Briandom a Stresemannom niczo dobreho njewocźakanje. W pjatkownym cźisle Parižskeho „Matina“ wón nadběži pschecźiwo Thoirysteho planom cźini. Wón pische, so je Stresemann w Genfu diktatorisay wumčnjenja sa sastupjenje Němskeje do Swjatsa Ludow postajił, so je po tajkim druhim wulkomozam pschedpišmu cźinił. Też w Thoiry njeje Stresemann niczo posticźił, ale jenoż diktował. Poźlednje rosprawy swjatskarskeje wojerskeje kontrollowazeje kommisije a krwawne podawki we Porheinskej fu jeho pohnuke, psched pschesjahnym wopuschcźenju Porheinskeje warnowacź. Tak Thoirysku politiku jako „politiku illusijoty“ poznamjenjiwschi, wón swój napschecźiwny plan sa němsko-franzowske dojednanja do sjawnosnoscźe daaw. Po jeho mčnjenju je se sakkadnym wumčnjenjom němsko-franzowskeho dorosumjenja, so fo z dobom hospodarske a politiske **pomery mjes Němskej a Pólskej** wuprawja a so fo němsko-pólski rukowarski pakt wobsamknje. Pódla teho měka fo Němska pschisamknjenja Awstristeje k Němskej wobdacź. Hdy by Němska sa mjesy Pólskeje na podkožku mérowych rěczenjow rukowała, by to po Jouvenelowym pscheswědczenju wjele waźnische było, dyžli wschitke finanzne plany.

„Strach sałwěscze wjazy pschi Rheinje njeleźi, wón we njewěstym połoženju Pólskeje a w němsko-awstrisskim praschenju, we wohnju, kotryž w Madźarskej pod popjelom baješe a w propagandze němskich mjenischinow leži. Politika, kotraž by Europu pschecźiwo tutym strachaam schkitała, by runje tym swjatskarjam, kotšij w ranju na naschu pomoz liczachu, jara witana było. Też Italska by jara rad swólniwa była, so z nami dorosumiecź, hdy bychu fo wschć rańsche praschenja do němsko-franzowskeho dojednanja sapschijałe. Ssamo wot jebje fo tola rosumi, so dyrbimy fóždu składnosć wuzicź, so bychmy solidarnosć mjes Franzowskej a Italskej wobnowili. Njemalmy fo: hospodarske pschicźiny Němsku nusuja, swoju dotalnu politiku hinak složicź. Nam pak wo to dźe, so bychu fo politiske a krajne pomery, kotrež su fo z mérowymi rěczenjemi wutworiłe, rosjasnike. Němska dyrbi nam konzehnje cźinicź, kotrež fu sa sathowanje europiskeho měra nusne.

ſtiċjenje ſwjaſane byċ, kak ſo wójſke wotſchkodżenje ſa Franzowſku na bohaſaze wſchnje ſwęſćt.

„Newyork Herald“ pſchi tym wuraſnje ſwęſćuje, ſo je ſo ſ tym w franzowſkim knjeżerſtwje Poincareowa politika pſcheciwo Briandej potnje pſcheciſchćaſa.

Njeswoboda w bolſewikſkej Ruskej.

W Ruſkej njeje pod bolſchewikſkim knjeżſtwom žaneho ſwobodneho mėnjenja dowolene. Prjedawſchi wjednicy we bolſchewikſkim knjeżerſtwje, Trozki, Sinowjew a Pjatakow bėchu żebi ſwėrili, nėtcżiſche knjeżerſtwo a ſjawnych ſhromadźiznach kritiſowaċ a pſcheciwo njemu agitowaċ. We bolſchewikſkej Ruſkej pak je kóżda kritika ſakaſana. Zentralny komitej kommuniſtiſkeje ſtrony je tohodla wobſamknył, Trozkeho, Sinowjewa a Pjatakowa ſtronimenu ſudbu pſcheporuċ, dokelž ſu woni njedźiwajo wėcżneje ſakaſnje ſpytali, ſo bo dżełaczerſtich a ſtronitych ſhromadźiznow dobywaċ. Wóżno je, ſo jich bo Sibirſkeje twarja. W Leningradze (Petrogradze), Omſku a Odeſſy, ſu 400 ſobuſtawow oppoſizijeje ſtrony ſajeli.

Sinowjew knjeżerſtwo winuje, ſo dżełaczerjow pſcheciwo njemu a jeho oppoſizijſkim kollegam ſchżuwa. We Finanzewoje-Wożnjeńſku je w dżełaczerſkej ſhromadźiznje k njemėram doſchło. Knjeżerſtwowy ſaſtupjeŕ je ju tohodla rozpuſchċił. Hara bė je žadanjom knjeżerſtwowych pſchiſwiżowarjow naſtała, ſo dyrbjało ſo na wótrſiche wuſchnje pſcheciwo oppoſizijſi wojowaċ. Hdyż Molotow hrożeſche, ſo knjeżerſtwo też pſcheciwo dżełaczerjam ſafrożi, jeli ſo bychu dale oppoſiziju podpjerali, bo dżełaczerjo do Molotowa dachu a pytłachu jeho nabiċ. Snydom ſalowali knjeżerſtwowi wojaſy nėkotrych dżełaczerjow ſajachu.

W Kronſtadtu je knjeżerſtwo dwaj namóŕſkaj regimentaj rozpuſchċiċ dał, dokelž ſo bėſchtaj ſo k oppoſizijji wuſtaloj a žadaſchtaj, ſo by ſo Soſ ſa wotſchſchehe roſkaſowarja baltiſkeho wójſka pomjenował.

Skandalozne demonstracije Kopenhagenskich kommunistow pſcheciwo finskemu prezidentej.

Pjatk wjeczor je ſo w Kopenhagenje bjespſchikkadny ſkandal wotcżehnał, kotryż je żyle mėſto roſkoſił. Finſki ſtatny preſident, dr. Relander, je w tu chwilu ſ hoſcżom danſkeho kralowſkeho dwora w Kopenhagenje. Jemu k cżeſći ſo w dźiwadle ſwjedżeńſka hra pſchedstaji, pſchi kotrejž bėchu pódla ſiniſkeho ſtatneho preſidenta tež danſki kral Kſcheſcżijan a nėkotre ſobuſtawy kralowſkeje ſwójby pſchetomni. Hdyż bėſchtaj ſo ledma kral a ſtatny preſident w dwórſkej łożi pokhadnyłoj, a hdyż herzy ſiniſku narodnu hymnu ſapiſkachu, pohluſchaju hokt wudyri, a ſ galerijow hromada papjerkow padaſche, kotrejž bėchu ſe ſłowami na: „Pjerej ſ kwalwnikom Relanderom!“ Nėkotre łėtali do kralowſkeje łoże padżechu, hdyż kral a ſtatny preſident ſtanywſchi pſched wobłożenje ſiupiſchtaj. Podpiſcho wonaj po radże ſwojeho pſchewodu, kotryż ſo nadpada bojeſche, ſ łoże wundżeſchtaj.

Publikum delka w dźiwadle napſcheczywnu demonſtraziju wuhotowa. K kralowſkej łożi ſo wobroczéwſchi holdowanſke ſłowa k kraſej a ſiniſkemu ſtatnemu preſidentej wołaſche. Herzy kralowſku hymnu ſapiſkachu, kotruż publikum ſobu ſpėwaſche.

Demonſtraziju pſcheczżiwo ſtatnemu preſidentej bėchu danżcy kommuniſtojo hromadże ſ ſiniſkimi kommunistami wuhotowali a ſ njej pſchełhwatali. Jako wodżerja demonſtrazije ſtajna univerſitnego profeſora Münch-Petersena ſwėżcżichu. Hdyż bėchu hdyż bė policija herjelerjow ſajała, hara wocżichu. Kral a ſtatny preſident ſo do łoże wróżeſchtaj a pſchedſtajenje mėrcżeſche ſo ſapoczeċ.

Dla tuteho podawka dże ſiniſki ſtatny preſident pjecża ſwój pſchebyt w Kopenhagenje pſchikróżeċ. Danſka policija k ſchikkanju Relandera wobſchėrne wobkhadniwoſtne naprawy cżiniła.

Podmórſki tunel ſe Schpaniſkeje do Marokkowſkeje.

Każ ſo ſ Madrida powė, tam pſchebywaju ſchpaniſki poſłanz w Parižu, Quinones de Leon, w roſrėcżenjach ſe ſchpaniſkim ſwonkownym miniſtrom Jangusom hižo dłeſchi cżaſ wobſtejaju projekt pſcheċpytuje, **podmórſki tunel natwarjeċ**, kotryż byrdi Schpaniſka ſ Marokkowſkej ſwjazaċ. Se franzowſkeje ſtrony ſo tutomu planej žadyn ſadżiwk napſcheczo njeſtaja. Też Jendżelſka je jemu hižo pſchikłoſowała. Na pſchedſtejazej Tangerſkej konferenzu budże ſo wo woſnanje tehole pſchichodneho tunela, kotrehoż twar dyrbi Schpaniſka pſchewjazaċ, do drobna rėcżeċ.

Dobycże Kantonſkeho wójſka pola Nanczanga.

Po powėſcżach ſ Chiny general Sun-Cżuan-fang porażenje poczerpiwſchi k Hangkongej zoſa. 30 000 mużam jeho wójſka je ſo ſ khrobłym wupadom Kantonſkeho wójſka pola Nanczanga pucż ſalehnyk, ſo budża ſo najſkerje dyrbjeċ bliżſche day Kantonſkemu wójſku podaċ.

Ze Serbow.

Bnjelowrėcżan.

Póndżela, 11. winowca.

† 1915 w Neveklowje w Cechach Jana Handrij Cėſla, jako wokrjesny lėkaŕ. — Bėše ſo w Nowych Boranecach narodźił a hižo jako ſtudenta wjele pėsni. — Wot njeho je docyła prėnja dźiwadłowna hra, kotraż je ſo w Serbach na jewiſću hrała — wjeſelohra: „Rohowin Styrirohač“, kotruż je po cżeſkim basniku Klieperje wobdźėłał. Tuta předſtaji ſo 2. winowca 1862 w Budyſkej Bjoſadże a naši wótcżincy Jan Arnoſt Smoler a druzy hrajachu ſobu. — Dale pak je ſebi Cėſła pomnik ſtajił ze ſwojej epiſkej baſnju „Kral Přibyſław“. — Potom je lėtdżeſatki dołho mjelcżał, ale w poſlednich lėtach ſwojeho żiwjenja je nam zaſy pósłał nėkotre rjane powėdańcka ze ſrbſkeho żiwjenja. —

Přiſłowo: Njeċa je ſtara wėcża, je wſak tola trėcżha.

*

— **Wo wjedrje.** Dżeńſa rano we 8 hodż. barometer 736, thyrmometer —2, thermometer w nozu +8. Wukładowy na moło ſo pſcheměnjaże wjedro. — Wot wjeczerſcheho ranja ſchkleńża ſajſo na rjane ſtupa. Nižina je naſ pſcheczałmyła mjenje ſ deſchczom ale bóle ſ wėtrom. Hrożnje je na morju ſałhażał. Powėtr je jara wuſtudnył a ſnėżenu w bližſchich nożach najſterje żyłne mroży. Wyſchina je ſo nad połnożnej Europu roſcheńċa, tehodom mamy ſ wjetſcha ſnėżu. Dalſcha wyſchina pſchikhażża ſ krótkowjeczornerje Europy. — Jutſe wutoru khażża ſłónċko 6,20 hodż. a khowa ſo 5,12 hod. Mėſaċ ſhażża pſchipołnju 12,02 hodż. a khowa ſo wjeczor 8.20 hodż.

— **Sserbſka prėdatſka konferenza.** Hiſchcże raſ budż wojſerjene, ſo ſo, da-li Bóh, pſchichodny ſchnoórk dopołnja 3/10 hodż. ſerbſke evangelſke duchowniſtwo ſeſtoże. Wo pſchihotmoſcż wſchech ſobuſtawow ſo nałežnje proſy. Też ſaſtojnſzy bratſja ſ Pruſkeje ſu nam lubje witani.

— **Kursy ſa ludowe wukubłanje w Mėſchczańſkej wyſchſchej pſchekupſkej ſchuli.** Knihiwjedniſtwo 1. dżeł: Sawjedżenje a ſapiſanje jednoreho wobłhodniſtwa. Knihiwjedniſtwo 2. dżeł: Wospjetowanje knihiwjedniſtwa ſ wotſamknjenjemi a ſ bilanzami. Pſchebywnoſcż wo hoſpodarſkim dżeli nowinow. Wažne żeleſnitſke a wobkhadne praſchenja. Jendżelſcżina 1. kurs ſa ſapoczażych, 2. kurs ſa pokraċnych, ſnadź też cżitanje, wosmolwjenje a pſchekupſke liſtowanje, Sserbſcżina, Ruſcżina. Lakowe piſmo. Srėcżenje dla kurſow a jich poſtajenje: póndżelu, 11. oktobra, wjeczor 1/28 hodż. w pſchełuſtnjej ſchuli na Wottkowej drohi. Kurſy ſapoċżnu ſo dny bliżſchego thodżenja. Nawjedowaċ wyſchſchi ſtudijowy direktor dr. Heſſe.

— **Stara ſlėborna hrywna.** Każ niemſkoſtatna banka ſdżi, njeplaċi ſtara ſlėborna hrywna wjazy 40, ale jenoż 35 pjenjezkow.

— **K wólbam do krajneho ſejma a mėſchczańſkich ſaſtupjerjow.** Wólbne khartownje ſa wólby do krajneho ſejma 31. oktobra 1926 a ſa wólby mėſchczańſkich ſaſtupjerjow 14. nowembra 1926 wuleża wot njedżele, 10. hacż do njedżele, 17. oktobra 1926 w Kupnizy (Gewandhaus) na Smutkowej Lawſſej haſy 1 po 2 khodomaj (w ſali mėſchczanow) ſjawnje k nutſnyhodżenjeni ſa tóżdeń. Do nich móże ſo pohladaċ njedżelu wot dop. 9 hodż. hacż do 1 hodż. pop., wot póndżele, 11. oktobra, hacż do pjatka, 15. oktobra, wot dop. 8 hodż. hacż do 1 hodż. a pop. wot 3 hacż 6 hodż. a ſobotu, 16 oktobra dop. wot 8 hacż pop. do 3 hodż. Pſcheczżiwjenja pſcheczżiwo wólbnym khartownjam móża ſo hacż do njedżele 17. oktobra pola mėſchczańſkeje radу na wólbnym hameże w Kupnizy po 2 ſłohomaj pizomnje ſapodaċ abo k protokollej pſchinjeſeċ. Wobydlerſke wopiſmo ma ſo pſchi tym pſchedpołożiċ. Tak daloko hacż ſo pſcheczżiwjenja hnydom njetwołbuja, ſo wone najpodżiſcho hacż do 29. oktobra 1926 wobdżėlaja.

— **Dżełowe wobſtwėżenja dżełodawarjow ſa ſaſtaranje dżełonjemėrjerjow.** Sjawna dżełowa ſaradżernja we Budyſchinje je naſhonika, ſo dżełodawarjo wobſtwėżenja, na kotrychż podłoży dżełonjemėrjerjo na podpjeru ſa dżełonjemėrjerjow namjeły ſtajeja, pſcheſcho dojeż ſwėdomnicże njetwſtajeja. Wobſeżże nėkotri pſchiczinu ſtónżenja dżełoweho ſrėcżenja po prawdże njenałpomnja. Dale je ſo ſtało, ſo ſu dżełodawarjo wożoby pſchiſtajili, bjes toho, ſo bychu jeżi wot nich pſchedpiſane wobſtwėżenje ſaſtaranja dżełonjemėrjerjow pſchedpołożiċ dali, w kotrychż ſteji, ſo njeſmėja dżełonjemėrjerſkih podjeru njedoſtawaju. Dżełodawarjo, kiż do dżełoweho wobſtwėżenja njeprawje ſapiſaja, maja ſ tym liczież, ſo ſo jim porjadowe khłoſtanje napołoži. Dżełodawarjo, kotriż maju wożoby w dżele, wo kotrychż wėdża, ſo pódla hiſchże podpjeru ſa dżełonjemėrjerjow doſtawaju, maju nimo toho hiſchże ſ tym liczież, ſo jich dla pſchipomogu ſ jednanſtwu pothłoſtaju. Wſchitke tajke padły dyrbja ſo kruże khłoſtaċ. Pokaſujemy też na woſjewjenje Budyſchſkeje ſjawneje dżełoweje ſaradżernje w hamtſkim dżele dżenſnihſcheho cżiſła.

— **Towariſtwo babow ſa Budyſchin a wokolinu** ſwjeżcże ſaſtoji ſchtwórtk w „Bėłym Konju“ ſwjedżeń ſwojeho 25 lėtneho wobſtaża. Babje Picżmanowej ſe Huſki ſ jeje 25 lėtnemu powołankemu jubilejej ſdżo pſchejachu a ji dar pſchepodachu.

— **Kradnyli ſu we wokolinje ſ nutſkamanjom 3 dni zenty ſwjeżcżnych koſchlow ſe wſchelakobarbnymi ſmuzkami, 1½ duzenta khłowow ſ jendżelſkeje koże, 6 duzentow twjelkow, ſ dżela bėłych a ſ bėła ſ cżelkowanym ſmuhami, 6 duzentow trjenjow, 3 duzenty ſamowſkich ſ wumėlſkeje żidy, 5 duzentow bėłych płatowych mużazych khamanjow, 5 duzentow mużazych ſokow, 20 metrow ſtaminowych ſtaninow. To ſu wſcho nowe wėzy.** — Dale kradnychu we wokolinje ſ nutſkamanjom w nozu ſ 4. 10. 26 britannej pjerſchcżenjej we ſchżerej bėłej ſmutkach ſ bėłym ſomotom, Singerſki pjerſchcżenk, 33 ſloty, ſ hładzu ſaſtadżenym kamjenjom, cżaſnik, 88 ſl. je ſaczahatej narucżnizu, ſchtyrikróżkatym twarom, ſoł tym zſtrnikom, ſ worałowymaj połoworjomaj, cżaſnik 585 ſloty ſe 15 kamuſchkami, Ankerſkim pózkom, buble jowej naracżnizu, ſolitym kuloſtym zſtrnikom, arabſkim liczbomi a hiſchcże 26 dalſchich cżaſnikow. **Wo wėzowm** ſdżelenja proſby kriminalne wotdżelenje w Budyſchinje

— **Poſtrona je wudyrila** mjes ſkotom ſimnoſcżerja Guſtawa Eichlera w Sserbſkich Pawlezach, ſtatneho kubła w Biſkowicżach pola Lubija, cżeżelkułkowheho najemka Heinricha Hertzera w Delnim Wotlkhanju, ſimnoſcżerja Hermanna Kalicha w Małych Radmėrżach cżo. 14 a kubłerja Korle Förſtera w Małych Radmėrżach.

— **Orthopädiſke rėcżne dny** wotmėwaju ſo w Budyſchinje w ſaſtaraniſkim hamcże na Kralowſkim wału 3

Zhudżeny syn.

Burſki roman ſ Cżorneho lėſa.

20] (Pokraċowanje.)

„A bych-li cżekka?“ prajeſche Herta ſwaha. „Zo pak bych ſo tak prawje bo njeſbożo a ſahubu ſabėżała. Khuda ſym a proſcżeżka, a we mėſcże ſo tajki kuſk ſiwjeńcża ſubi, a nicżtó ſo ſa tym njepraſcha, hacż dyrbi tajki cżłowjek ſwój kuſk cżeſcże a żiwjenja pohrjebaċ — ale ja ſo ſa tym praſcham, pſchetoż ſym wažneho waſchnicżka a njebjeru niczo ſ łohka. Hdyż pak by jedyn pſchiſchoł, kiż by derje a cżeſtnje ſe unu mėnił . . .“

Hendrich trėwaſche żebi ſpanje. Bėſche-li to ſtraſchna mejſka nóż, kiż wón prėnich rózow pſchinoſchowaſche ſe ſahrodkow, abo bėſche-li to hrubý, korjenity dych jėdlow, kiż jeho wopoſeſche? Abo ſchto to tola bėſche, ſchtoż jeho wutrobu ſatorhowaſche a jemu myſhle dżiwje pſchez hłowu honjeſche?

„Je ſo ſcżopliło,“ wón njepożrėdnje a każ bjes pomocy rėkny, ſo by ſtyła nėſchto prajił.

S Herczinej wocżkom wuſaſmy ſadżerżane promje . . . ſtrachorżiwoſcże a nadżije . . .

„Ja ſo wam dżakuju, knjes wnczeŕ. A nėkto budżecże bożenje! Mój bratr budże mje bicż, ſo pſchihtadżam bjes wina!“

„Schto!“ wupraſny Hendrich. „A ty — ſchto budżeſch cżiniċ . . . ?“

„Ja ſyzła domoj njepóndu.“

Strach jeho pſchejimna. Wón chżyſche ſo ſmjeċ — a niemożeſche.

„Ja wſchak wėm nėkajke mėſtaczko, hdżeż ſym hižo cżaſto pſchenoczowała, hdyż bėſche Seſ tajki dżiwi, każ dżenſa je.“

„Hdże pak to?“ wuraſny Hendrich ſ krótka.

„W lėżu.“

„Pokaż mi. Pójmoj hromadże. Khłódnoſcż mi derje cżini. Mam horcu hłowu.“

Wona pohladny na njeho ſ wulkimaj praſchazymaj wocżomaj. „Wam? To by wote unje njeunudże było. Nė, proſchu waſ — ja waſ jara proſchu, bżicże!“

„Maſch mje też ſa ſchpatneho cżłowjeka?“ wón ſchepłaſche.

Wona ſo wotwobroczi. „Dobru nóż!“ Pſjedy hacż mójeſche ſo prawże domyſlicż, bė ſo poczmė ſhubiła.

Wón ſwojej woczi napinaſche. Sacżuże, jemu żyle zuſe, roſrywaċe jeho wutrobnjo . . . wón ſakuſny ſe ſubami a khwataju ſtupaſche dołhe kroczele ſadżejo po zaproſchenej dróży.

Cżeſała a wutła bė jeho hłowa, a błėdy, ſ roſbolenymaj ſpanjomaj a ſypażymi hlėkami, pſtaſche ſwój wucż domoj. W jeho wutrobje pak ſhadżeſche cżiche żedżenje, roſryważa żadoſcż, a wón njenamaka pokoja w ſpanju.

Herta twodymy, haczrunjej bėſche hodżiny dołho wenka pſched khėżu ſe ſtrachom a tichepotanjom cżakała, njepytnjena do ſwojeje komorki, hdyż cżeſtwjeny Seſ hiżo ſmorcżeſche. Jej ſo dżiwjeſche, ſo leżi we ſwojej pródnjeſtwje w lėżu na ſuchim liſcże ve cżeſtfwom nóznem powetrje — na khłódnem mejſkim wėrſiku — a hwėżdżicżki ſo ſydołachu.

VI.

Wopyt we Kſchiżnem dworje.

Żyła wjeſ bėſche ſwjatok ſcżiniła, ſobotu pſched pſchiſej njedżelu w meji, ſa kotrejż ſo horzo żedżachu. We ſtatokach bėchu wſchė ſchpundowanja ſwėtke każ ſchpjel wumyli, korcżmaŕ „Sėłonża“ bėſche kebelerju wurjedżił a pomhaſche nėtko ſam ſwojim ludżom pſchi wudebjenju rejwanſcże kubje. — K cżennuj ſłużeſche ſchėroka, runina ſlunowa kubja. Pſchezo ſażo pſchiſjeżdżowachu woży ſ cżeſtwjenej jedżołowej ſelenju; wonjaſe ſa leżom, a cżeładniży ſtojachu ſ bidałom a hoſdżenti na najwyſchſchim prėkuſch rėłłowo. Mėſchczanoſta dupny nėſchto kroċż mógnje ſo ſchpundowanjo, ſo by ſo pſcheſpėwdżeċ każ twdżerżi, a pſchicżiżi potom dwė thorhojeżyy w krajnych barbach ſchtij na ſchtij nad jewiſchcżom ſa herzowy ſ truhłow wudżełanym.

Swjatoczny powėtr ſadniwaſche wokoło kżėżeho jednotliweho burſkeho dwora, a hdyż bė ſwjaty wjeczor woſwonilo, ſawrėchu burzo ſe ſpokojnym wuraſnom we wobliczu ſwoje darże a pohładżechu ſo ſchwarnje pachajo na łauku pſched domiſkim. Nad zich hłowami ſelenjeſche ſo ſad na lėhyzy, abo ſtyłne wuroſtki ſina wijachu ſo throhle won do ſwobodneho pówėtra, hdżeż nicżeho njebė, ſchtoż by je dżerżało. Mjes roſpuklifnami bróżnjowych wrotow wutkuwachu ſo ſłomjane ſtrjelża — hewak njebė na wudłożbjenem pſchiſłożowanju łėdy próſchka namakaċ.

Dżeċi noſchachu ſo ſ koſchami polnymi kżeżazych hakſow a halużżow ja Woju matru pſchi dróżu, a ſchtoż ſtyſchawſche, to tykinychu żebi ſa kłobuk.

Duſchan, Róſałka, Hendrich a Lawrjenċżk wuhżechu tohorunja ſ dwora, duzy „k wjeċerſnemu wopytej na Kſchiżnym dwór“. Róſałka w njedżelſkej draſże, tak ſo ſo ſchikowanje błyſchczeſche, a Lawrjenċżk bėſche pola „truhżarja“ poſbył a ſwėżcżeſche ſo jemu żyle wobliczo wot cżerſtwjeho ſo wunnyża.

Nadobo poſaſta każ by błyſk do njeho ſraſył. Schto wrjeſtotaſche tu po dróży do wżiż bele ſ tajkim wjeſołym ropotom, ſchto frinkoleſche a błyſkotaſche ſo pſched jeho woczomaj, kajka bė to tola miła luba mórda barba?

„Hurra, nano, to ſu dragunoje jėdżu ja dowoleżqu!“ ſawoła wón ſ radoſcżu tſchepotażym hłoſom. „To je Mynkez Korla a Bjekowy ſyn Handrij! Dżeże jenoż do pródka na Kſchiżny dwór a prajeże wjele dobroh', ja pſchiżdu poſdżiſcho ſa wami!“

Wſchitke mużſchi, wſchitke cżiwoty w nim woziwſchu, każ ſo ſda, bė jako by ſo wopoſaſcho napoja napił.

„Dopomnieże ſo hiſchcże, nano, kak ſym pſched ſchtyrjomi létami ſ ſwjatkom na dowol domoj pſchiſchoł we ſwojej mėdrej wojeſkej ſukni a ſ teżakom? Dundr a duddawa, wojerſki cżaſ!“

Hendrich ſo wotwobroczi. Jeho bėchu na mėrje wrócżo ſtajili.

(Pokraċowanje.)

ńdźbuchim wojerskim lazarecje tozom orunu přjedu mĕłoźu. To 13. 10; 10. 11.; 8. 12 1926 a 12. 1.; 2. a 9. 3. 1927. Přichi wschĕch jĕbach k orthopädiskemu sastaranju, ka kótreź so skrunanje kondaktow žada, je nunny so Kby pišomny namjet leho, kiž na prawo na sastaranje, a pišomne žadanje jenese sastarańskje wyšcharoze.

S **Dźĕžnikeź.** Póstowa agentura je wot 1. oktobra we domje knjesa M. Wogla w Dźĕžnikezach.

S **Mulkich Debšez.** Jyle stahle je tu wczera, njedźelu, rano wjele šnaty wobhladźeć mjena, knjes Ernst Furak zemrĕł. Wón bĕ zbotu hišćeze wobstaranjow dla w Budyšhinje a dźĕše zbotu wjeczor šahe strowy lehnjeź. Wudowje so powyšhitkowne dźĕlbratze pšchiwobrocza.

S **Delnjeje Hórki.** Wjele šnuy cźitali hižo wo naschim Budyšchkim šerbskim towarśtwje „Nadźiji". A wczera pola nah pohy. Wuhotowa nam kražny a pohĕhowazy šerbski šwjedźeń. Rĕšny torhazy wĕtr njebo naschich mĕšchczanskich Sserbow wotdźerźał k nam pšchichwatacź. Dróha wschak je rjana, ale tón hrozny wĕtr honješe na njebjesach dešchczowe mróczele. Tola teź ſ naschepe a wozbje ſ wokolnych wšow njebĕchu so Sserbjo a Sserbowki woldźerźecź dali. K Nowakezom pšchišli. Hdyž tak žadni a wuwołani hoźco pšchichadźeju. Bórzy po 8 hodź. so šaweščk jewišchcza sdĕhu. Rjany wdeu mkohych šerbskich knjezinow a knjesow bĕ so na jewišchczu sejšupak. Pod šnatym wušloźnym nawjedowanjom knjesa kantora Scholty pšchednješe thór ti ludowe spĕwy ſ njebo Pilkoweje składby: „Hanka ty brune wórčko", „Trawarka" a „Semjan a mlynkowa dźowka". Hibičźeny pšchedhyda towarśtwa k. Krjeczmań powita ſ cjanymi ſlowami w njewočakanej ſyle seidźenych pšchiwobzucharjow. Sa naschich wulkich konzertow šlawnje šnata špĕwarka knj. Frajschlagez ſ Hornjeje Hórk šanješe je ſwojim krażnym sopranom: „Sslobik a róža", „Witka na witku". S dobom mĕjachmy pšchileżnosć ſtyšcźecź po Sserbach ſ hwalbu šnateho tenora k. Schlamarja ſ Budyšchina. Saspĕwa nam: „Dobroczźiwy paduch" dale pĕšeń naschepe delnjokužiczanskeje pĕšnjerki Minty Witkoź „Duj, wĕtřko duj" a skónczńje „Nad morjom". Wobaj, nascha sopranka a tenor, wustupischtaj ſ lubosnym dwojospĕwom: Hdy bych ja była róžczka"? Spĕwne wobdźĕlenje wobjaminy sahe mĕšchany chor ſ hnujazym „Wĕzna hospoda", „Panik we Delanach" a stónczi je zortnym „Schto wuczi Abzalom?" wschĕ tohornnja po Pilkowym składowanju. S nuirnoscźu pšchiwobskuchanjo spĕwam sczĕkowachu. To njebĕ žadyn wschdźeny konzert nĕkajkeho spĕwańskeho towarśtwa. To bĕ jownĕčtwo, wotbyty naschich wulkich šlawnych konzertow, kotreź nam nasche spĕwne towarśtwa nĕko stónczńje kožolĕtnje w Budyšchinje wuhotuja. Pšchipoštuchanjo sa žiwym pšchillesłom krażne pšchednoschowanje witachu, ale cźim dźakniſcho rosponnichu je we ſwojej wutrobje. Nĕkotryż kuliž hałke k prĕnjemu rasej wopraſnne pod njemšchinom nawjedowanjom a efaktym wuwjedźenjom pšchednjeżene spĕwy sabżiwicha. A schto pšchinjeseschu nam naschi mĕšchczanſzy hoźco? Wĕsese rjany twórcźel (hewak prajimy „richel") pišanych twórtkow se ſwojich mĕšchczanſkich sabrodkow. Hdyž žebi je bliže wobhladachmy bĕchu to kwĕtki ſ naschich wjeznych honow a holow, ſ lukow a polow, nasche šerbske ludowe spĕwy. Naschi hudźbnizy a składbnizy, cźile naschi mišchrjo w hudźbje, žu je na naschich wjeſnych honach šcheźpali a nĕko wosschewnjeja je ſwojej pyschnoscźu a pišanoscźu niz jenoż naš Sserbow, nĕ, teź Nĕmcźerbo njesamóża dowukhwalicź lubosnoscź a rjanoscź šerbskich ludowych spĕwow. A my Sserbjo na wšach žebi schtó wĕ schto na to wĕmy, so nĕmšay spĕwamy — a kóždy rosumny Nĕmc, kotryż so na spĕw a hudźbu wusteji, je nam šmeje, dokelž rosumiec njemóże, cźehodla te ſwoje krażnoscze njepĕstujemy. Naschi mĕšchczanſzy hoźco hychu so wĕsele radowali, hdy by nĕkotryż spĕwamózny Sserb so namolwicź dał, sahe jenoż šerbski spĕw hajicź. — Knjes Hajna pšchednješe nam ſ wulkej wustojnoscźu hażeń wo „Jeſkowym Handriju" jeho dźiwnym waschnicźku a wulkej žadoscźu sa pjenjesami. Dale bĕ se Sejlerjowych pĕsnjow pĕšeń wuhrjebak wo pšchecźejenym wosole. Tu ſrosumi ſ nałoženjom na naſch cźaſ. Finanzny hamt nah tak pšchecźeši, so napohledk pšchecźejeni w tonidle wojasnjeny. Skónczny dodawk bĕ krażny dźiwadkowy žort. Lĕdina hdy šnty na naschich wjeſnych jewišchczach tak žiweho a zortniweho pšchedstajenja wohladali. Towarśtwo „Nadźija" nima jenoż wustojnych spĕwarjow, ale teź wusłoczných dźiwadźelnikow. — Wĕ bĕhu rejow dopomni pšchedhyda „Nadźije" k. Krjeczmań teź na row naschepo wulkeho hudźbnika a składbnika Kozora. Nascha winowatoscź je, jemu šerbski pomnik stajicź. Sbĕrka ja njón mĕjesche pšchosjagu wušpĕch. Pšchitomny šerbski wulkoſkakař, knjes Arnoscht Marczink ſ Dobroschcz, dari k tomu kamjeń a wobhrodźenje ſ jeho skały pola Budyšchinka. Tam łamaja bĕły njejerſawjazy kužiſti sornowy. Nĕtko trjeba jenoż hiſchcze šerbski rĕšbař kamjeń za pomnik hódnje pšchiprawicź. Tak šneže naschi šlawny Kozor bórzy šwój šerbſki pomnik a k tomu šobu ſu pšchinoschowali naschi lubi mĕšchczanſzy hoźco ſ „Nadźije".

S **Błožan.** Pšchi rybołóženju bjes šyjcze je tudomnej małej rĕczy nadeńdźechu 10. julija t. l. wjecźor tu-bjerjowehe šyna Bjedricha Pawola Schönfjedera. Na jenk rybow, nĕhdyšchi mĕšchczanoſta Redo, jeho połnzi wošjemi. Lubijiki łamarſki šud jeho šandźenu zjatk po bohžim jednanju k 20 hriwnam zjenješenu khłoſtanja ſa šudźi, dokelž so falożnjo na muprajenje šwĕdkow wuńcźi botal hiſchcze nſchkłoſtaneho wobſkorzeneho, so je dźiwe žebi jenoż nohy łamcź, wĕricź njemóżeſche. Pšchi tomle jednanju pak bĕ wotzeže fajimaive, so ma wobšedźerſka nĕhdyſchcho ryčzeńkubła prawo k rybołóženju a so je tola „ryčzeńkubło" jenoż hiſchcze nĕhdze 100 kóſmych metrow wulke. Wot wobšedźerſki tohoſe ryčzeńkubła, Krajnoſławſkeje banki w Budyšchinje, bĕ žebi Redo, kiž bĕ Schönfelderowebo šyna wobſkorził, prawo rybołóženja sa 6 hriwnow wotnajał. 26-lĕtnemu Schönfelderej pak dopokałacź njemóżachu, ſo je pſtruhi (Forelle) łóſił.

S **Lubija.** Pšched nĕkotrymi dnjemi pšchiwjedechu do tudomneje khorownje na tyſus khoreho hólza Ewina Biebigera ſe Stareho Lubija. Biebiger bĕ w naschej wokolinje jenički tyſusowy pad, kiž je ſo tu ſa nĕkotre šła ſtał. Sawostajenych wutrobnje wobžarnja.

S **Króſtawy.** Pšched nĕhdy 2 njedźelomaj pšchińdże k jenemu tudomnemu ratarjej nĕhdże 30 lĕt ſtary muž ſ policźeſkeje ſo, jo chze pola njeho ſa jĕſcź dźĕłacź. Ratař jeho pšchiwſa a da jemu hacź do ſandźenеje ſobotы dźĕłacź. Potom zuſcho puſchcźi. Jako bĕ nĕtko ſrjedu ſwójba na polu, w domje paduch pobu a wobleka, jĕſdne koło, dyhſacźny cźaſnik, jymſki płaſchcź a tójſchto łabłukow kradny. Paduch je w domje ſnaty byc ſ dyrbał. Ratař žebi myſłił, ſo paduch nichtó druhi njeje hacź zuſy dźĕłacźeſ, kotremuž je ſobotu hicź dał.

S **Njeſtwacźidła.** Jedyn tudomny wobydlеſ je ſo cźeſko wopalił. So by wulke myſche ſaniczik, bĕ karbid do hnójnizoweje jamy nałypał. Haczrunjeź bu wſchĕ dźĕrki a ſchnarki ſatpkał, tola płumy wuſtupowachu. Jako wobſedźer nĕtk wjecźor ſ katarnju na muſnik pšchińdże, ſta ſo cźeſke rosbuchnjenje. Muž ſo na rukomaj a w njeſewocźu ſtraſchnje wopali. Jona, kiž bĕ blíſko, ſo lóſcźo ſrani.

S **Nowoeje Wſy pola Njeſtwacźidła.** Sandźenu wutoru na polu knjesa žiwnoſcźerja Jura popjelnizy namakachu, kotreź knjes Dunich wuſtojnje wuhrjeba. Nĕkotre njes nimi ſu jara derjeſdźerźane, nĕkotre pak ſu ſo roſbiłe. Hižo loni ſu tam popjelnizy namakali.

S **Wojerez.** Zyły rynk mandźeſkich porow ſwjeczeſche tu ſlĕborny kwaſ: Żeleſniki ſamkar Schieber na Sahrodnej dróſy, żeleſniki ſamkar Dietrich na Sahrodnej dróſy, murjer Groba na Sahrodnej dróſy a cźahowy wjednik Leſcha na Dwórniſchczowej dróſy.

S **Lubnjowa** w Błótach. Lĕrſa ſu ſo worjechi derje radźiłe a lubja dobre žne. Pod nĕkotrymi ſchtomami, kiž nĕtko tſchaſeechu, ſtamo zentnarje worjechow naſbĕrachu. Tak bre ſudža wobhydlerjo Błótow njedźiwajcy wulkeje wody je žnjowymi wunoſchkami hiſchcze ſpokojom.

S **Rósborka.** W Rósborſkim wokſeſu bĕ w cźaſu wot 30. ſeptembra hacź do 6. oktobra 1926 1573 dźĕłcorjenjerjow, ſwobodnych mĕſtnow bĕ 35. Podwjerzu ſa dźĕłcorjenjerjow doſtawaſche 839 woſobow. Pornjo prjedawſchenu tydźenjeſ je liczba tych, kotſiž dźĕło pytaja, no 74 a tych, kotſiž podpjerzu doſtawaju, wo 77 ſpadła.

Žadamy sej serbskeho superintendenta.

K tomule žadanju dodawam ſajimawu wĕź ſ katolſkeho mĕšačznika Monatsblätter der Obläten (oktober 1926). Tam piſche mitſjonar Kaſſiepe po ſwoje tak:

„Schtóž chze na lud w dobrym a pak w ſtym ſmyſłu ſkutkowacź, dyrbi jeho rĕcź rĕczeć. To je dźenſka, njedźiwajcy na rjane ſłowa wo ſamopoſtajenju ludow a prawach narodnych mjenſchinow pšcheczaſto ſabywa. Tak nahadźamy w mnohich krajach pšchodowanja rĕcź mjenſchinow na lĕpſche tak mjenowaneho jednotneho ſtata ſ mozu podkročźicź... A wjele krócź nabdĕhuja zyrkeſ a jeje ſkuſobnikow, mĕſčznikow, ſo by pomhała maczerſke rĕcź naroda humozowacź. To móże ſo naboźinje jeno do ſchkody ſtacź."

To ſpóſna ſałożiczeſ oblatow, hdyž ſwoje duchowne dźĕło 1913 ſ tym počza, ſo ſ ſwojej domiſnje provanſalſki předowacź počza. Tónle dialekt pak franzowſke wyſchnoſcze a duchownſtwo zapĕdaſche.

„Dobry ſnajeſ južneje Franzowſkeje, Margallan Ferrat, je tehdy wobkrućkał: „Franzowſka rĕcź je naſche woſadny ſnicźiła. Tſi ſchtwórcźiny ſyła niczo ſ předowanja njeſroſumi; tohodła je nabyźe nabożnych wódomoſcźow njemóżne."

„Wĕſche to njemała žnužitoſcź tele pšchedkudli powołacź. P. Mazenod (ſałożiczeſ) je ſwojemu pšchedwódcźeju ſwĕtny woſtał; wužmĕſchne pšchiſpomnjenja tak mjen. „Lĕpſcheho" towarſchniſtwa jeho ſatraſchicź njeſamochu."

„Bohu džak, wón piſche, ſo móju rĕcź tych rĕczeć, kotrychž mam roſwucźowacź, a kotiſž na unje tohodła tak rady pohlušachja, dokelž mje doſpołnje w ſwojej maczerſchcźinje ſroſumeja. Sa wſche njenjeſy žiwĕta njepſchenĕnju ſwoje waſchnje předowanja."

A ſchtož tu wo zyrkwi płacźi, to płacźi runje tak derje teź wo ſchuli. S zyka njewĕm, cźehodła ſo telko wo nauczenju nĕkajkeje zuſeje rĕcże dźĕła, dokelž kóžda rĕcź je bar Božja dobry dar Boži. M. R.

Z Łužicy.

* S **Nammowa.** (73 bĕrnow na jedinym pjenku.) We pšchichodźe ſo denjdy ſpodźiwne wekſi ſtamu. Haczrunjeź ſu hĕrnjaze žnĕ ſ wulkeho dźĕła lĕtſa ſnadne, mĕſeſche tola bur Wilhelm Heinrich pšchi bĕrnj ſbĕranju wulke pšchewłapjenje. Na hromadźe pjerſcheče bĕ jednu pjenk bĕrnow naroſtł, pod kotrymž 73 dobrych bĕrnow namaka. Wſchohromadźe waža bĕrny 13 puntow a pjelnja ſtoro kołjel.

* Se **Schĕrachowa.** Drohu wodu maja tamniſchi wobdlerjo. Wudawki ſa twar nowehe wodowoda ſu tak wulke, ſo dyrbja ſo kóždołĕtnje 41 378 hr. ſa ſadanjenje a wotpłaczenje ſwjeſcź. Gmejna je tohodła ſakoł ſeſtajała, do kotrejž dyrbi ſo lĕtnje 37 000 hr. wódoweje danje naſbĕracź. Po pšchetrjebanju wody wobliczene, by 1 kóſmy meter 1 hr. płacźił. To pak njenowaſche ſo w Budyšchiſkim wokrjeſnem wubjerku jako jara wyſoka płacźizna. Na bruhej ſtronje pak ſo teź ſaſko na to pokaſa, ſo dyrbja druhe dwórſta, kaž na pšch. Nowy Gersdorf, podobnje wyſoki wódny dawk płacźicź.

S **Nowoſałza-Spremberga.** W Shorjelzu ſajachu dwaju tudomnaju pachołow, kotraž ſtaj podbladnał, jo ſtaj hadnuſchſtwa, kiž ſu ſo tu njedawno ſtuchłe, wuwjedoł. W Lubijn jeju hižo ſpóſnachu a jo policźiſt ſdĕłichu, ſo njeſčeche jeju ſajecź, pſjedy hacź druhdże ludźi wopytowaſchtaj.

* Se **Sślodnizy.** (Hólz abo holza.) Kedźžliwoſcź ſoudźi ſu „młodu muzſti", pola kotrehoż njemóżachu doſpołnacź, hacź je holza abo hólz. Policźija ſbĕri tohodła młodeho cźłowjeka ſobu na ſtražu, wia a tam ſo wukopa, ſo ſo tu bo młodu holzu jedna, kotraž w mużazej drazeje khodźeſche. Bórzy pak policźija teź ſa tym pſchińdże, ſo bĕ holza ſ wotpohladom ſo tak ſdrałeſka, dokelž ju Rychbachſka policźija dla khłoſtajomnych wobkrućkow pytaſche.

* S **Małeje Sswódnizy.** Sſobotu dopołdnja wołoko ½10 hodź. wotpali ſo tudomny Wattej mlyn. Domiſe, ſchcźiwarſk a hródże ſo bo cźiſta ſpalichu. Tſi ſiwółky ſjubichu bydlenje. Domjaza nadoba ſo wſchĕm wjcha ſpali. Skót mózachu mokrowacź. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

* Se **Zitawy.** Schiwórtk wjecźor pſchiłdże ſamadruha Jónſka ſ bobu na policźajſku ſtražu, ſo bychu ju wot tudy ſ thorobnym wołom do Watzdorfſkeho wuſtawa dowjeſli, dokelž domach mĕſtna ſa łoże njemĕješeſche. Tola bźeżo njeczakałeſche, bóniž wos njepſchijĕdże, ale maka połczka ſaſtupi hnydom na policźajſki ſtražu do ſwéta.

* Se **Sſorjelza.** Sźrjedu popołdnju ſo dwĕmaj khłoſtańcomaj, kotraj na jenym tudomnym fórbarku dźĕłachtaj, poradźi cźekneź. Mysłła ſebi, ſo ſu pomoznizu khłoſtańcomaj zivilnu drašu wobſtarali. Schkitałſka policźija jeju hnydom pytałeſche, toka bjes kóždeho wuſpĕcha.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Nutſkamarjow ſajeſł.) Kriminalna policźija ſaja na 23 lĕtneho pĕſmikitſajerja Oskara H. ſ Wapakeje, kotryż bĕ ſo w poſlednim cźaſu do ſchrebarſkich ſabrodkow we wſchelakich Drježdżanſkich pſchedmĕſtach nutſkamał a ſ ſłohlinizow w ſahrodkach kradnył, ſchtož bę jemu runje do rukow pſchińdło. Wulki dźĕł kradnjenych wězow hiſchcze pola njeho namakachu.

* S **Drježdżan.** (Bjeſnja.) Po wólbnej ſhromadźiſnje dońdże mjes pſchiwĕſnikami ſchelakich politiſkich ſtronow na Reitbahnſkej dróſy k kiſenzu. Ssamo laty ſo ſ plotow ſwoturhachu a jako bróńże wuzichu. Na wobeſmaj ſtronomaj ſo wjazy wołobow rani. Skónczńje policźija ſakrocźi a wjazy wołobow ſaja.

* S **Drježdżan.** (Paduchſki kožuchow w lĕtadle.) Njedawno bĕchu ſo, kaž pišachmy, w Drježdżanach na Viktorinej dróſy do wobkhoda ſ kožuchami dobyli. W pinzy wjeſch pſchelamawſchi a ſ naſtatej dźeru do flamowe ſaſlĕjwoſchi, bĕchu tam drohotne kožuchi ſa 40 000 hr. rubiłi. W Barlinje ſu nĕtko paduchow ſajeli. Jedyn ſ nich je 40 lĕtny Albert Schneeweiß, ſyn knihikupſkeho nałkadnika, kotrehoż policźija hižo tſi lĕta dołho pytaſche. Po nanowej ſmjerczi, kotryż jemu rjane ſamóženje wotkaſa, wjeſeſche Schneeweiß dyrbdowdeſſe žiwjenje a jako ſo ſ inſtalacźi jeho ſamóženjom wotbódnoſcźi, pſchiłdże doſpołnje na wopačne puteze. Wobłhadźeſche ſkoro jenoż ſe ſtólnikami. Jim napſcheczo twdawaſche ſo jako aſſeſor a pſchipołoſi ſebi wopaczne mjeno. Jeho prawe mjeno nichtó ſ turtych worſchtowu ſenje njeſhoni. Na nich mĕſeſche tajſi wiid, ſo jemu ſlejpe poſtuchachu. Barlinſka kriminalna policźija nĕko wuhledźi, ſo Schneeweiß napoſledku w Barlinje pola jeneje twdowy na Suareſtej dróſy bydleſche. Tam jeho tĕ ſłónczńje ſaja. Pſchi nim namakachu ſtoło cźahnik a druhe kradnjene wĕzy. Też Schneeweißowu pomocnik, wĕſty Onalik, bu ſajaty. Dale policźija wuhledźi, ſo ſo nutſkamarjo kradnjene kožuchi w Drježdżanach do kofrow ſapakowali a potom ſ łĕtadłom ſo do Barlina wrócźili. Tu też kožuchi namakachu. Wſchohromadźe je policźija 12 wozbow ſajała, kotreż ſo winuja, ſo ſu pſchi paduſchſtwje pomhałe abo kradnjene wĕzy pſchełkowałe. Tśeći zobuſtaw zwólby, wĕſty 1886 rodźeny Anton Lewandowſki, ſo hiſchcze pyta.

* Se **Stareje Lipy.** (Spodźiwne jejo.) Spodźiwne dwójne jejo namakachu w jenym kirjeſnju w Starej Lipje. Jejo wobſtoji ſ dweju ſ kóżonaj hromadźeſkroczeneju jejow.

* S **Kamjenizy.** (Schulſka hoza ſnjeſbożiła.) We ſnjeſbodnym Klattenbachu kivkny bo 14 lĕtnej ſchulſkej holzy, kotraž pomału w drjewjaizach po puczu dźĕſche, nowa, tak ſo padny, pſchi cźimż ſo ſ thermoſowa blescha, kotruż bę w ruzy njeſła, roſbi. Schkleza roſrĕmy ſi bibikowu ziłu. Dokelž ſo ji też ſobom ſchcźe žiły na ruzy ro-
zpimpły, bźeż wuſo na płdźe ſpuſtjenja wotſtanje.

* Se **Schönberga.** (Jatły je ſdźaſeho cźaha wuſkocził.) Hirſchberſkeſi wyſchſchi ſtražnikſchtr dyrbjeſche ſajateho do Aunaberga dowjeſcź. 200 metrow pſched Schönbergſkej ſtaziju ſkoczi jatły ſ cźaha a ſhubi ſo w blišſich lĕſach. Haczrunjeź hnydom ſa nim ſtĕdźiczu, njemóżachu jeho tola dožahnyć.

* S **Lipſka.** (Ssamomordarſka epidemija.) W ſaidźenych dujach dyrbjeſche Lipczańſka wohnjowa wobora jara huſto w padach na pomoz khwatacź, pola kotrychž ſo wo ſamomordarſkich ospyt ſaſedožicźenja ſ plunom jednaſche. Na jedinym dnju ſta ſo to ſamo pjecź krócź. Pomoz mjeſche pſchezy wuſpĕcha.

* S **Landeshuta.** (Krokodil w Bobru.) Njedawno ležeſche w nozy ſe ſtana na Tibſkej luzy ſo nadobo krokodil ſhubił. Nĕtko ſu cźekńicźa ſaſo namakali. We bliſkej rĕzy Bobrn jeho powadnychu a jeho krótki wułkt do ſawobody ſkónczichu.

* S **Bytomja.** (Dawk na bubiſkowy.) W poſledniem poſjedźenju mĕſtſkich ſaſtupjerrow pſchecźiła ſo też namjet 21-lĕtneho ſhubeho mĕſchczana, kotryż wo ſarunanje wudawkow ſa cźiſczenje kanała proſcheſche. So by mĕſto cźim lóże mohło jeho proſtwu dopyteliż, nawjetowaſche ſtarz, ſo dyrſi ſo wobzeſtny dawk na bubiſkowy poſtajicź. Tuton namjet ſhubši wulke wjeſele a mĕjeſche nimo toho do dobre, ſo napjatoſcź we ſhromadźiſnje popuſcheći a jednanje wo kritiſkich naležnoſcźach nĕko cźim lépje doprędka kroczeſche.

Přilopk.

* **Nutowe njeſbože na kolijach.** Blisko ſtazije Diſſen pola Osnabrücka pſchejeżże Barlinſki ſpĕſchnik ſ dwĕmaj wozbowmaj wobjadżene auta, kotrejž dyrbjeſche hiſchcze ſpodźiwo na pot ſawrjeneje ſawĕry pſches kolije pſchejeźcź. Wjele awta, deuiſh ſ Osnabrücka ſo mori, mjes tym ſo druhi pałażer woiſkoźi a ſo tak wulkowa. Awto że deſpołnje roſbi.

* **Pischeschiwjenje w pjanosći.** Psched Hallesskim kawnisskim žudom měsesche žo 56 létny wojschi pólsći sekretar Wilhelm Ott sakitowacź. Haežrunjeź měžačnje 400 hr. mšdy dóstawasche, běsche tola w běhu jedneho léta na 17 000 hr. w němsskich a wukrajnych pjenjesach sapisanych listow pokradnył. Na wotpuscze bě tohodla pschedschoł, dokelž pódla swojeho sastojnstwa še powiwadłami wikowasche, pschi ezinj žo pomału na notorisskeho pijčka wuwi. Dla žiwojeho wopišiwa njechasche žo teź wjazy na žiwoje jebanstwa dopomnieź móz a wobkruczesche, so je pschi tom w pjanosći jednak. Wězywustojny pak njemóžesche jemu schkit § 51 pschiwolieź. Wobskorženeho sakubžichu po 10-hodžinstim jednanju ł 1½ létu chłostańcze. Cżesine prawa žo jemu na 3. léta a chmanosć, žiwotne hamty sastawacź, na pjeć lét wotrjeknyču. Ott, kiž je žobustaw „Stahlhelma", bu hnydom do jatby žadženy.

* **Wutšél pšches wokno.** (Se šabludženej kulku ł teschinka morjeny.) Cżežke njesboże sta žo w Apoldze ł njefedźbliwym wobchadženjom ł teschinkom. Fabrikant Emil Männer, kotryž we žiwojej fabrizy pschi maschinje něschto dźěłasche, šwjese žo nadobo morwy ł semi. Wot wonka bě pšches wokno kulka, ł teschinka wutšelena, pschiležasa a Männera runje do wutrobły trjechiła. Jako winika sajachu sportiskeho wuczerja Hanža Schneiderа ł Apoldy. Schneider běsche pjeza wróble tšelał, pschi ezinj bě žo kulka šabłudźika.

* **Birokratismus!** Macź ł Walda pola Solingow, kotrejež hodźina žo bliješche, pósłachu ł Walda, dokelž běchu tam wotwojafarnje pschejelnjene, do Elberfeldskeho wustawa sa wukrajnych babow. Hdyž žo sajko do Walda wróći, pschipowědźi tam na wobydleriskim hamcze žiwoje nowonarodźene dźěcżo. Kaž „Berg. Märk. Ztg." piša, dosta nětko tamne dźěcżatko, kotrež bě na mjeno Helmut sapisane, 28. hapreje wot Waldskeho gmejnskeho hamta sežěhowazy hamtski dopiš: „Knjezej Helmutej Steinhaej, we Waldze čžo. 11. Po sjednjenju wobydleriskeho hamta sce Wy do Walda žo pschezbydliłi. Waschennu pschijeczu do gmejny njeteji niczo napischeczo. Sežininy pak Waš kedźbneho, so žo Wam wožebite bydlenje we Waldze pschewotajicz njemóže. Chcżeze-li bydlenja měcź, dyrbicże žo na Waschu prjedawschu domišnu wobroczicź." Knjez Helmut we žiwojich sahłowćkach je žo pjeza še wschej rasnosću wobarał, pola žiwoje prjedawschcze domišny žadanje na bydlenje sawodacź.

* **Awta žo spalile.** W Barlinje srasnyschtaj awtaj do žo. Pschi tym wuběža benzin ł jeneho a zapali žo ł prjeczišćinjenej, na bróhy ležazej palazej zigaretu. Awtaj žo sapalischtaj a dospołnje spalischtaj. Teź jeden tšerži, kotryž w prawnym czasu žo spěchuje roschkrjazenu palazenu benzinej wuczeknyć njemóžesche, žo khěrko wobschkodži.

* **Sswójbny drama.** S Tangerhěty žo piša: W sanbjenej nozy cżišny žo mandželka dźěłaczerja Prüisera se žiwojim 6 létnym dźěczom psched cżahom na kolije. Czah jeju pschejědže a morí. Mandželski je na to zamonordarstwo wobeschoł.

* **Wjelryba jako torpedo.** Na franzowskej łódźi „Lafayette", kotraž je tele dny ł Habanny do St. Nasaire pschišła, běsche žo po powěsćach Parižskich nowin po puczu na wyšokim morju wulki žwjedjeń wotmył, kotryž pak bě žo ł njewschědnym podawkom pschetorhnył. Paßažerjo běchu we wulkej krajnje wobtžmělenej sali runje pschi rejach, jako nadobo mózny ztork zyłu łódź zatschasze. Satschaženje bě tak žylne, so rejwarjo jedyn na druheho spadachu, pschi čžimž žo wjazy paßažerow ramo cżežko rani. Wschitzy dachu žo do paniščeje hrožy. Žónske padachu do womory, žiwězy roskčachu. Schto bě žo stało? Łódź njemóžesche wjazy dale. Jako na to wróczo storczi, widźachu ł hłubiny hobrisko žo na swojeńch wody dobywacź. Wěsche to hobrska wjelryba (Walfisch), kotraž bě žo we łódźnym schrubu popadnyła. —

* **Statistika njesbožow w Ameriźy.** Kaž žo ł Nowyorka piša, je amerikanske sjednoczenje sa zwarjenje drohow wosjewiło, so je w běhu tuteho léta hacź dotal 13250 wožebow ł awtowymi njesbožemi žo morilo a 50 000 žo ranilo.

* **Bubihtowa w Khinskej sakasana.** Mukas gouwernéra khinskeje prowinzy Tschili sakasuje žónstim w Pekingu a Tientschinu, hrožo jim ł cżežkimi khłostanjemi, žebi bubihtowu tšihacź dacź.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěsć wo wjedźe sa jutše wutoru: Po lymnej nozy žo ł nowa wobczahuje, wjedźo pschiwoźmje ličerjaty ras,

---

W pruskim hejmje žu počzeli wo skandalosnym Magdeburgskim procżesu pschecżiwo Schröderej, Hellingowemu mordarjej, jednacź. Sozialdemokratojo žu napraschenje sapodali, hacź žo pschecżiwo pschepytowanskemu žudnikej Köllingej a kriminalnemu kommisarej khłostanje pschepytanje dla pschestupjenja w sastojnstwje njesamwjedže, a hacź ma žo pruske žudnistwo towarstwo dale jako stawowa organizazija pschipósnacź.

*

K zmjerczi sašudženy Hellingowy mordaŕ Schröder je hromadże je studentom medizinu Schulzom justizneho straženischtra Blanaku nadpadnywschi ł Magdeburgskeho jatwa czeknyć spytak.

*

W Hannoweru je licżba na tyšuš šemrětych na 206 stupiła. 18 nowych na tyšuš skorjenych je žo khorowjam pschepodało.

*

Město Wuczjung je žo Kantonskemu wójsku poddało. W měsce hłódkowjeże a wójsko bě ł hłodom a stajnym wojowanjom wustako.

*

W połodnischej Karolinje w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki je žo lud w Aikenje do jatwa dožnł a tšoch cżornuchow, kotrychž na mordarstwo winowachu, satšelił.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Dawk na leżownosće.

Po nowym zakonju wo dawku na leżownosće ł 30. julija 1926, kiž je ł 1. oktobrom 1926 do mozy stupił, maja žo prěnjej termiji sa 1926 a termije sa 1925 ł dopředńymi płaczenjemi na leżownostny dawk sa sapłaczene wobhladowacź. Sa 3. termiju, na kotruž ma žo 15. oktobra 1926, a sa 4. termiju, na kotruž ma žo 15. januara 1927 dopředka płaczicź sa cżaš wot 1. 10. 26 hacź do 31. 3. 27, ma žo dawk na gmejnske wyschnosće sapłaczicź.

Wyšokosć tychle dopředńych płaczenjow měri žo po dotalnych leżownosćezowych hódnosćach a dawkowych žadžbach, wuczinja potajkim sa termiju 1,5 pjenjeza sa 100 papjerjanych hriwnow dotal wuslědženeje a dawkipłaczerjej znateje dawkoweje hódnosće. Powschitkownje budże žo potajkim kóžde dopředne płaczenje tomu 15. julija 1926 runacź.

Tak rucże hacź žo napołožene nowe dawka na leżownosće pschetwjedże, žo dopředne płaczenja ł 15. oktobra 1926 a 15. januara 1927 ł wuslědženym nowym statnym dawkom a gmejnskim pschirażkom roscżiła.

W gmejnach žo na dešy dalsche postajenja sjawnje wupowěźmu.

Hamtske hejtmanstwo.

Swójbne powěsće.

Sslubjeni: Hilžbjeta Schusterez w Barcze a Rudolf Wiesold w Drježdžanach. — Anneliso Galßertez a Erich Klaußnitzer, wuczeń w Budyschinje. — Hildegard Wolanez a Jan Bar, referendaŕ w Budyschinje.

Semrěli: Korla Emil Pitschka w Budyschinje, 73 l. — Martha Frankez w Bukowje pola Hródka, 21 lět. — Hana Semrawowa w Hródku.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdże so jutře wutoru wječor ½9 hodź. w kat. tow. k měšačnej zhromadźiznje. Rozprawa wo swjedźenju w D. H. a druhe ważne wěcy. Tohodla bratŕa, sotry, přińdźće zasy w tak bohatej ličbje kaž hewak! Předs.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć" zmjeże srjedu (13. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Přinoški so zběraja. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", zmjeże wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof" na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń srjedu w Njechornju. Kefk.

Khrósćicy. „Ratarski Dorost" zmjeże jutře wutoru (12. X.) wječor w 7 hodź. w Khróšćanskich p. Wenkec měšačnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy maju wěsće přińć. Też nowe sobustawy a hosćo su wutrobnje witani. Předsyda.

Kursus serbskich rejow. Dalše zwučowanske hodźiny su sobotu, **16.** oktobra, a sobotu, **30.** oktobra, w Serb. Domje. Započatk z dypkom we **8** hodź. Zarjadnistwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido" skhadźuje so wot pětka zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipšćanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Ralbicy. Jedn. Sokoł zmjeże swoju lětušu generalnu zhromadźiznu wutoru, 12. okt., wječor ½9 hodź. (hnydom po nyšporje) pola Waldźic. — Dźeńški porjad: 1. Rozprawa wo zańdźen. lěće, 2. wuknjenje hudźby, 3. wólby. — Wšitcy aktivni a pasivni maju čestnu winowatosć, zo přińdu. To su swěrni Sokoljo! Starosta.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Tworykupowacc towarstwo
w Budyšinje **z. dr. z w. r.**

Česćenym sobustawam dawamy k wdźenju, zo smy wot **wutory, 12. oktobra** w našej leżownosći **na Serbsk. hasy 7**, 1 poskhod

wulku wustajeńcu hospodarskich potrěbow

wotewrili. — Dokelž smy zhromadnje nakupowali, běše nam mózno, jara tunje płaćizny docpěć a wotedamy tohodla wšitke wěcy z mało wužitkom našim sobustawam.

Prosymy wustajeńcu wopytać.

Bjez kupneho dyrbjenja! Bjez kupneho dyrbjenja!

Jenož sobustawy twory dostanu! **Předstejićerstwo.**

Wutoru, 12. oktobra přepołožu swoju předawarnju

płatowych a bałwmjanych tworow

z Lessingskeje dróhi čo. 8 do swojich nowych předawańskich rumnosćow

na Moltkowej drózy čo. 6.

Za dotalnu podźěru so wutrobnje džakuju a prošu, tuhu też dale dobroćiwje wopokazać.

Wo dobre posłużenje a tunje płaćizny budu so stajnje prócować

Z počesćowanjom

Ernst Gruhl.

Vogtl. gardina
K. Erler, na Žitnem torhošću 11

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin"

Wjetše prosata
ma na předań
Brězan w Jesećy
pola Njeswačidła.

Twjelki trjenja tunjo!
K. Erler
na Žitn. wikach 11

Sserbjo
podpjerajcze žwoje
Serbske Nowiny
ł małymi nawěsćkami.

Meblowy Bjar
Wulki wubjerk w spańskich ,stwach, bydleńsk. ,stwach, kuchinjach a stólcach, sofach a **šezelongach**
po přijomnem dźělbn. płaćenju.
Tunjo! Dobre!
Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!
Znapřeča piwarnje

11. okt. 1926 wulki hermank a skótne wiki w Kulowje H. Ł.

Přiwěrl so płahowanski a wužitkowy skót prěnjeje rjadownje.
Přihódne kupowanje.
Přihódne zwjazanje železnicow.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"!

Město khartkowe!
So na dnju 7. oktobra 1926 w Schmalenberku w Braniborskej zwěrowawšl z tutym wozjewjamoj.
Skótny lěkaŕ dr. Hubert Spieler
a mandź. Brigitta rodź. Götzec.
We Wósporku w Saks.

Příloha k číslu 237 **SERBSKE NOWINY** Pondźelu, 11. oktobra 1926

Khrystusowy film w Budyšinje.

Sćěhowny Khrystušowy film so blížše dny w Budyšinje pśichećujo, kótrehož fotografije žu so na historiskich mě̍stnach Palestiny a Egiptowskeje cźinike. Film wschudźom wobzeje je swójej khutnej cźanjoću a ǀ wajsnjom, kak wo Khrystušowym problemje jedna, dobry zajmk cźerpjo. Pokazuje wobrazy, kiž cźłowjeka pśichenośa. Hudźba je wobejšo sa pśichedźujucu sćěstajana a je zgłe po dostojnosći filmoweho cźina. Pśiched filmom posłuchaju orchester ouverturu ǀ „Parsifala“ wot Wagnera.

Pśeni wustup pśichinjeje źiwerne podaśe źiwarneho wobrasa „Marije pśichźiwjenja“ wot Beata Angelica. Dyrbimy na to pśechadźaś naš film do Roma do broda khěžora Augusta. Augustus dyrbješe hódnosć wobsćerjnych krajow, kiž pod jeho sakonjemi stejachu, sćinaś. Tohodla wobsamtnu, so ma so we wšěch khěžorskich provinzach ludliczyś. Nětko khwataju pobožo ǀ Roma do wšěch kónc̆inow khěžorstwa, teź do Judy, hdźež so jedyn ǀ nich do Nazareta poda a tam Josefa a Marju mu̍nje, so byśchaj do Bethlehema cźahnyłoj. Dokelž pak staj khudaj a sprózny a dokelž žu teź Bethlehemske hospody ǀ tudźimi pśechejźujene, staj nuzowanaj, so do jeneje hródźe blišo mě̍sta sandźetaj, so byśchaj tam pśenoz̆owałoj. A tu mjes najjednorišchim a najdźěławišchim kótom, mjes wołom a wóślom stanje bo potajsnišwo Khrystušowego naroda. Mjes tym błyšcy so w tutej rjanej nozy hwězdy na njebjeźach. Nadobo sćemi so pastyrjam hwězda na njebju, wjele rjeńscha hač druhe. Sdobom wudobudźe so źyła janděelow ǀ cźěmnosće a pśichoźiwiduje wjeśołu powěsć. Hwězda zyboli so teź pśied wóczemi tśoch mudrych kralow ǀ rańšeho kraja, Kaspara, Melchiora a Balthasara, kótrejž so nětko tohorunja na cźole błyšcyśatych cźahom do Bethlehema podadźa. Bucźowanje kralow na jenej stronje a mnohe stadła pśichi rěcźkach, kiž so w mě̍sačkowym śwěśe sybiła na drugej stronje, su najwulkotniše naturjske wobrazy, kótrejž su hdy ruki wumě̍zowe stworiłe. Podarki w hródźi, hdźež mudri a pastyrjo bójšemu dźěśeju swoje dary pśichinjeju, je mišterski kruch w wěrnym smužku źłowa.

Herodasch porucźi, so maja so wšyske nowonarodźene dźěśi w Bethlehemje stónzonowaś. Wón so nadźija, so tón, kótrehož ma za ǀwojeho pśeceźiwnika, teź jeho pśichitajnu ǀ waporu padnje. Jandźel sćemi so Józefej a Mariji, jako na źłomje w hródźi śpitaj. Widźimy, kak Józef a Marja wótśal cźehnjetaj do kraja Faraonow. Pśechepucźujetaj bjespśichitadnje rjane krajiny.

Nětko budźenny do lubosnych Nazarenskich honow pśechadźeni. Jezuš ǀrosćege k lubosnemu, milemu hólcźkej se jaśnymi wóchami. Po waschnju źiwotich krajanow bje Józef jutry do templa do Jerusalema. Jezuš je hólcźk, se kótrehož so mudrosć źwěcźi.

Léta žu sašłe. Jezuš je mjes tym k muzej rosćił. Khrystuš sćemi so pśichi brzohomaj Jordana. Jan kścźeźnik jeho wutśećerźije.

Nětko rozwala so pśiched naschimaj wocźomaj najkrašnjše wobrazy a najrjeńše krajiny, jako bychu źiwe najkrašnjše wobrazy našich muzejow. Wón pśichwoła morwyn: „Stańcże!“ Dźěćki, khudźi a khori pśichódu k njemu. Sćwjatoćne powitanje, kótrejž Jezuśej pśichi sacźehnjenju do Jerusalema pśichitowaju, sašłachaze wutrobu jeho njepśećećelom, kótrejž jemu to sawiźga. —

Sćmy nětko w małej jednorej sali, hdźež so Boža wjeceŕ źiwjeŕi, kaž je jo nam Leonardo de Vinzi tak krašnje molował. Pokom stupi pśied naš sahroda Gethsemane pśichi wóliwej horje. Sahroda pjelni so ǀ wojakami. Judaśi jich nawjeduje. Pśichistupi k Jezušowej a wokoło jeho. Nětko sćěhuja jakośne cźmike a Jezušowe sašudźenje.

Wšichitke tute wobrazy su dospołne w ǀwojej sabjasnjeśi, źiwjenju, hibanju a wožebnosći. Tale wulka struchłohra pśichedstaja so tak skutkowaja, źiwa a wěrna, so wschittim, šamo tym najttojerdšchim, błyšy do wocźow stupaju. A śami wot so dopomnimy so na kšaśne śłowa: Stabat Mater: Quis est ille, qui non fleret? (Schtó je, kiž njeby płakał.)

Proces dla mordarstwa pśeciwo zanitśenemu radź. dr. Böhmje.

Po jeje źmjerśći nastachu prozeńy mjes Böhmu a jeho dźowju Irenu, dokelž njechasche ji postajene 20 000 hriwnow wupłaćiś. Po źmjerśći jeho pśichodneho nana Gebleša namrě Böhmowa dźowka Irena šnowa wjesełe samoženje, kótrejž wobskorźeny rjadowaśche. Jednasche źo wo 43 000 hriwnow. Tola jako běšche Irena wotrośła a źebi ǀwoje pjenjeźy wot ǀwojeho nana žadasche, běchu so tute šlubiłe. Tehdom woženi so Böhma k druhemu rajeś. Sajo, kaž pola pśenjeże ǀ jowu, so teź se ǀwojej druhej žonu Klaru rodź. Kubišchej pśichi pśenim sekanju šlubi. Jeje pśichodźeny nan sašupi dźowju 2 000 hriwnow létneje renty. Mandźelstwo bě, kaž Böhma wobkrucźa, jara šbožowne, tak dołho doniž so jimaj dwójnikaj njenarodźišchtaj. Jona wośta nětko chorowata. Jedne ǀ dwójnikow, hólcźk, bórzy wumrě. Duschowna cźežnosć wobdawasche pśiheju bóle žonu, pod cźimž je Böhma pjecża jara cźerpjeł. Na druhej stronje pak njeje so Böhma teź w ǀwojim druhim mandźelstwje bojał, pjenjeźny męšchk ǀwojeho pśichodneho nana tšchasch. 20 000 hriwnow je źebi wot njeho dacź dał, kótrejž buchu jako hypotheka na njeho sapiśane. Pokoiju tutych pjenjes je źebi wot ǀwojeje žony daricź dał jako sarunanje sa wuwostaśe wěno. Zyła wěz je hotowa kelklja, ǀ kótrejež so jenoź to spóśnacź hodźi, so je Böhma, hdyž so wo pjenjeźy jednasche, ǀwoje wosobinske sajimy jara derje sastupowacź wědźał, so njeby pśicheŕótko pśichśichoł. Jako jeho pśichódny nan wumrě, sawostaji testament, w kótrymž ǀwojej dźowju, potajkim Böhmerowej žonje, jenoź prawo wuźiwanja wěsteho kapitała sawostaji, pjenjeźy žame pak dyrbjachu poźdźišcho jeje dźěśi dóńacź. Po śdaću je jeje nan Böhmowu nahrabnosć w pjenjeźnych wězach snał a tak sadźěwacź chcył, so Böhma šo pjenjes smozuje. Böhma spyta nětko na druhe waschnje prawo na wuźiwanje ǀoninեho namrěwstwa dóstaś. 7. meje 1910 namjetowasche, so by so jeho žona pod dohlad stajiła. Tutón namjet, kiž 111 stronow wopśichija, ma so wobhladacź jako wotmołwa Böhmowa na namjet ǀwojeje žony na dźělenje mandźelstwa. Hdy by so wěz poradźiła a jeho žona so wuprawdźe pod dohlad stajiła, njeby so mandźelstwo dźěliś mohło a Böhma by dóstał prawo, ǀoninե samoženje rjadowacź. Po tśi létnej fórźbje so mandźelstwo słóncźnje 1913 dźěli. Böhma mě̍sečne nětko, kaž pśiched ǀudom powěda, žadosć ja ǀónikej, kiž by jeho srośumika a wjeśele a horjo ǀ nim dźělika. Pytajo ja nowej towaršchu je Böhma pjecża teź wěsće Schwertleinowej do rukow saběžał, běšche to jara tokita, starscha ǀónika, kótraž běšche jeho, hačrunjeż bě jenoź junu ǀ nim w jenej rěcźnej hodźinje hromadże pśichićka, ǀwojeho noweho lubuschka mjenowała. Sajimawe je, so Böhma ju na 200 000 hr, samoženja wobliczi a so bě w tutym ǀwitku na ǀwoju dźowku Irenu pśiał, so może jeho jenoź bohata žeńtwa wumóźicź. — Tola je žeńtwy niczo njebu. Böhma pytasche dale. Dźěšche ǀsamo ǀ žeńtwowej saradźeŕcu. Resultat je negativny. Teź w tym naśupanju, so saradźeŕcu jeje wudawki saptaczicź sabu, śchtoś jako ǀ kótrejž wjedźesche. Na wójnškim dowolu 1915 spóśna so Böhma ǀ druhej ǀónikej, kiž mě̍sešche po jeho wuprajenju „duschu kaž madonna.“ Nimo toho pak, kaž ǀudnitśi pśiheduje pśichśipomni, 300 000 hriwnow samoženja. Tola teź tu njepśichźibje ǀ žeńtwje.

Böhma a jeho dźowka Irena

Jako bě wobskorźeneho pśenja dźowka Irena polnoletnosć dozpeła, dźěšche wo to, so byrdźeše ji Böhma jeje samoženje wupłaćiś. Tola pjenjeźy tu njedóchu. Hačrunjeż bě jeho pśenja žona na 60 000 hriwnow samoženja mě̍ła. Böhma źebi śnjka na to njepomnyłi, ǀwojej dźowju nětchto wupłaćiś. Tohodla ji niczo druhe wušche njewosta, hač so pśiseźiwo ǀwojemu nanej fórźbu sapoda. Sajimawe je, śchtoś tehdy Böhma, kiž bě offizjer, rěcźnitej ǀwojeje dźowki pśisaśe. „Prajcże mojej dźowzy, so je jeneje nemśkeje ǀujejnoj njebódna, ǀo na nemśkeho offizéra, kótryž je khěžorowu fuknju wobleczeny, runje tehdy ǀ taŕkej naležnosću wobrocźiś, hdyž dyrbi ǀwoje zyłe mozy a zyły cźas za wótcźitnu naložowacź. (Mulke roshorjenje mjes pśichiladowaŕstwom.) Tutón list, kaž ǀ zyła jeho sadźerżenje pśiseźiwo ǀwojej dźowzy je ǀ dopokasanjom, so je Böhma moralizy njedospołny cźłowjek. Kaž to pola tajkich ludźi ǀ wjetšcha bywa, trjebaja cźasto klincźate słowa wo moralitśi winowatosćach, wo nanowitkich sacźuczach atd. Njedźiwajzy toho pak jednaju ǀami najbóle njemorališ.

Kaž pśiched ǀnym dale ǀ aktow pśeciwita, je Böhma w měrzu 1915, potajtkim w ǀamźnym měsazu, jako bo ǀ tśećemu rajeś woženi, ǀonik, so ma jeho pśichodna tśeća žona, wudowa Tripšowa, 132 000 hr. na banzy na dani. Kak je so potom se ǀwojej tśeśej žonu sesnał, a na kaśe waschnje bě jeje ruku dostał, pśihachmy hišo w sawódźe tutoho nastawka. 24. 3. 1915 bo ǀ mjenowanej wudowu Tripšowej rodź. Landrocźej woženi a hišo 20. julija 1915 śtwjeśe je ǀwojej nowej mandźelskej pśiched advokatom, hdźež bo wot ǀwojeje žony „jako jeničzki herba zyłeho jejneho samoženja, 200 000 hr. wuczinjazeho“ postajicź da.

Pśichedźyda mjenuje wulku spěchnosć, ǀ kótrejž je so tuta śeća žeńtwa wobsamtnyła a ǀ kótrejž žebi wobskorźeny hižo nětchto mě̍sazow po twaźu zyłe žonine samoženje w testamencze wolkasaŕ da, jara nadpadny sjew, kiž ǀwědcźi sašo wo tym, so je Böhma jenoź pjenjes dla do tutoho noweho mandźelstwa sastupił. — Jeho žona je pjecża junu ǀwojim śnatym prašiła, so je Böhma ju chcył łkónzowacź, śchtoś pak wobskorźeny pśéje.

Pśichedźyda: Kak běšche nětko 22. sept., na dnju, hdyž bo njeboźo sta? Waścha mandźelska njeje chcyła ǀobu na honitwu hicź?

Wobskorźeny: Ně nawopak, wjazy trócź je mje wo to proźyła.

Pśichedźyda: Tak powědajcże ras, kak je so podawk stał?

Wobskorźeny: Trjechichmy so pśied korcźmu a dźěchmy potom, moja žona, reverśki hajnik Winter a ja, kaž běchmy ǀebi srěcźeli, na honitwu. Moja tšelba bě je schrótom nabita. We wokomiku pśied njeboźom mějach tšelbu horje złoženu, porš na spuschcźiłku. Dopředka krocźo, sacźuch nadobo sadźěwk, samplich so na bok, padnych nětko do sady a tuž so teź nadobo ǀ mojeje tšelby wuzběli. Běšche to na schcźerńischcźu, schnórowadko pola cźirja bě so roswjasało, tak so ǀym drje na nje stupił.

Pśichedźyda: Kaž My podawk ryhujecze, njesda so wěrje podobny bycź. Dopředka krocźo sće so chcył sacźopnycź a sće pśichi tym dosadny padnył, to njeje mózno, kaž Wy to wopišujecze.

Wobskorźeny: Běšche tak, kaž prajach. Hodźinu dołho sabéra so ǀud ǀ tutym podawkom, pśichetoź tu chze ǀud dopokasacź, so je Böhma ǀ wotpohladom ǀwoju žonu satśelił. Wobskorźeny dyrbi podawk ǀamo w ǀudnitśej sali pśichedstajicź. Tola ǀud njepchtiiże dale w rosjasnjenju sajschmjataneho pada. Wobskorźeny powoluje so ǀo pśichego sašo na to, so po njemóże wjazy na jednotliwosće dopomnicź. Móžu cźinicź śchtoś chcu, nimam dźensa žadyn pomjatk wjazy, na nicźo ǀo njedopomnju. Moje mośny su ǀ podawkom jara cźerpjeźe.

Pśicheźtyknjenje ǀwědkow.

Jako pśeni pśicheźtyknjeże so reverśki hajnik Winter, kiž bě ǀ Böhmu ǀobu na honitwje byk. Na honitwje je Winter schoł na prawej stronje, Böhma ǀrjedźa a jeho ǀona na lěwo wot njeho. Nadobo je ǀo wutśelilo, Winter ǀo wobhladny a a wuhlada Böhmowu ǀonu a teź Böhmu na ǀemi leżo. Böhma je wschón bjesstrochtny byk a je ǀo chcył satśelicź. Na ǀemi leżo je ǀochowak: „Kak je ǀo to ǀenoź stacź mohło? Ssym ǀo dyrbjał ǀatopnycź. Schnórowadko je ǀo mi rozwjasało.“ Po Winterowym wuprajenju je dyrbjała situacija krótko po wutśelu tale bycź: Na mjeswocźu leżeše Böhmowa ǀona, tśi krocźele wot njeje leżeše dr. Böhma na khribjecze něchtо krocźelow wot Böhmy šdalena leżeše tšelba. — Teź pśicheźtyknjenje nětkrotych dalšchich wocźitnych ǀwědkow njepśichinješe jaśnosći do podawkow 22. septembro.

Tak powěda wokrejžny kommišaŕ Holfert, kiž bě pśichipadnje ǀwědk podawka, zyle hinak wo ǀyjej naležnosći, hač Böhma a Winter. Holfert jaśtyscha wutśelicź, wuhlada Böhmowu ǀonu na ǀemi leżo, widźejcże, kak Böhma ǀ ǀwojej ǀonje bežeśe, hdyž bě tśelbu naprjedy prjecź cźinył. Schtó ma prawje?

Druhi dźeń.

S jednanjom pśenjeho dnja Böhmoweho prozeńa manny sapiśacź, so tu wojuje cźłowjek wo ǀwoju hłowu; wón wě, wo cźo dźe: ǀmjertny wušud abo wuwinowanje. Böhma wo ǀwoje źiwjenje, a pśichi tym ma dobreju pomocnikow: cźaś, létdźeśatk, kótryž leži mjes tamnym cźmowym podawkom a dźeńšnjišchim jednanjom, a dale njedostatk łóžeho indizijeńho dopokasma. Hdyž cźas źebi w druhich proześach wobskorźenу tam, hdźež jemu na šubjeny pomjatk powoluje, potom je to pśichego jara na šubjeny pomjatk powoulcje, potom je to pśichego jara podhladne. To pak dyrbi žo wobskorźenemu wěricź, hdyž wobtrucźa: dźeśaco lět je žo minuło, njemóžu žo wjazy dopomnicź. S teje ǀsamźneje pśichicźiny su teź wuprafenja ǀwědkow mjenje hódne.

Hodźiny dołho je žo dr. Böhma na pśenim dnju proześa pśicheźtyschowal. Wš jeho wuprajenjach su wulke njedostatki, móże žo nad tym dwělowcź, so je žo podawk woprawdźe tak stał, kaž wobskorźeny to wobtrucźa. Ale dopokasacź: to je to najcześcźe, dokelž teź najwažnišchaj wocźitaj ǀwědkaj, hajnik Winter a kommišaŕ Holfert, źebi napischeźiwnje wuprajataj. A móżemy ǀoro wěricź, so w dalšchim jednanju žo Böhmowa wina njebudźe ǀ podawkow pśichi wutśelu, ale ǀferje ǀ zyłeho Böhmoweho źiwjenja, wošebje ǀ jeho žeńtwow, dopokasacź dyrbjecź. Böhma ǀam je ǀwoju śeću žeńtwu dopołnje sbožowu mjenował, a je pśiheżo sašo rańše wotpokasał, so je ta bohatymi ǀonami pytak. Tola na tym drje žo njebódźi dwělowacź: hłowny motiw jeho žeńtwow bě pytanje ǀ bohatym wěnom. Hdyž ǀo tu źudej poradźi, wobskorźenemu njewěrnosće dopokasacź, potom drje na tutym puću dale pśichidźe hač ǀ dopokasom ǀ pomozu schnórowadka. Tu drje pśeseśwědcźenje ǀwědkow — na 45 je jich pśicheproschenych — wěcze wjele nowego pśichinjese.

Jako pśeni ǀwědk pśicheźtyschcza so na sapoczatku druheho dnja Böhmoweho prozeńa rěcźnik dr. Schleich, ǀo trjej je Böhmowu dźowku Irenu w prozeńu na wupłaćenje jeje macźerneho sawostajeństwa sakitowak, je Böhma, kaž ǀwědk praji, wšcho cźinił, so njeby ǀwojej dźowzy jeje herbitwo wupłaćiś trjebał. Hakle po źmjerśći jeho tśeśeje žony je žo nadobo rozbudźił, dźowku tola wupłaćacź, a to ǀ pjenjesami ǀwojeje žony. Jeho dźowka Irena je cźasto skórźiła, kak nahrabny je nan był. Junu je dla 13 pj. danje pśicheźiwo ǀwojej dźowzy źrałił.

Dalschi ǀwědk dr. Bergmann, kótryž je dr. Schleila sastupował, je wo wobžobje wobskorźeneho jera hubjeny sacźišchcź dołtał. Je žo pśiheżo wo to prozował, wobkołcź dołha pśicheźiwo ǀwojej dźowzy prawje snížicź.

Tomu napischeźo Böhma wobkrucźa, so je pśicheźa ǀwólniwy był, ǀwojej dźowzy wšcho wupłaćiźi.

Jednanje dyrbjeśe žo pśichetorhnyć, dokelž protokoll pišazy referendar dla źkorjenja pośeźenju wjazy ǀ sźěhowacź njemóżeśe.

Přilopk.

* **Pśenja zyganska schula.** S Wina žo pišа: W Uzhorodze pola Bratiskawy wotewri žo hišcźe lětsa pśenja zyganska schula zyleje Europy. Sa tutu schulu žo wobšerny plan wudźěła, po kótrymž žo dźěći jenoź cźitacź, pišacź a liczicź wucźa, mjes tym, so žo wšyke druhe pśicheźmjety normalneje ludoweje schule wuschmórnu; ja to pak maja žo wošebje w hudźbje wuwucźowacź, pśi cźimž dyrbja dźěcy na pśenim rjeźe na ǀuźle hracź wukhnicź. Tutomu schulskemu planej ǀu zyganju pśichiłožowali, a pomhaja wiinje ǀobu twaricź. Jeli ǀo tutón potom pospyt derje poradźi, nastanu drje teź w druhich statach ǀe ǀyłonym zyganskim wobydlerśtwom, kaž we Wuherśkej, Rumunskej a Južnoslowjanskej bórzy podobne schule.

* **Wot pśimitikajerja k duchownemu.** Kaž „Papeżerowina“ powě, wobsta 32-letny pśimitikajeŕ Nielsen ǀ Kopenhagena theologiśke sastojnske pruhowanje a ǀu na to jako faraŕ w Kopenhagenu pśichtajeny. Sswoje swjatkowanje sapocza žo žiżo pśied 11 źiami. Bě jenoź sednora ludowa schulu wukhodźił. We 8 mě̍sazach wošta ǀerjej schulske pruhowanje khmanosće (Mesterprüfung) a po dal schim śeće filosofiske pruhowanje (kand. phil.) kaž teź pruhowanja w greśkeźinje a hebrajśkej rěcźi. Tutej rěcźi jeho wabjachu a po jeje nawukunjenju sapocza je ǀwoje powolańskim wukubłanjom. Zyły cźas studijow, ǀ wuwjaczom jeneho léta, dla khorosće dźěłacze Nielsen jaki pśimitikajeŕ, cźełožołka dyrbjeśe w nozy wukhnicź. Wón je ǀenjenk a nam 4 dźěći. Sredki sa studijum dyrbjeśe sebi sam sašłužicź. Pjenjeźnu podpjeru bósta jenoź ǀ prénich létach ǀwojeho wukubłanja.

* **Wusnamny export cžeskeho wuhla.** Kaž Pražska lokalna korrespondenca pisa, wuwoźuje so ś Cžeskeje nětkole telko wuhla, kaž to hacž dotal ani sa cžas wobstaca rezpudlili ani sa cžaś prjedawšcheje Awstriskeje so ženje stako njeje. Hlowna pschicžina je wěso jendželski strajk, kotryž na w tutym nastupanju dobry wliw na sastaranje hórnikow ś dźěłom. Hacž pak budźe tuta konjunktura też na dalše je spomožnjom sa dźěłacžerjow, tohodla jendželski hórnikojo tola słonco je ruwoi strajk pschěbroju, so jara prascha.

* **Marirafstwo jenoho hajnika.** S jeneje wuheršeje wsy Sajka so nal njeźtychana hrubosć powź. Psched někotrym cžasom dźiwi hoitwojerjo w tudomnej krajinje wokolo brudźachu. Hajnik Soembath, kotryž hnjeze lěsy strazowasche, bě někotrych paduchow dźiwinu šwěrcži a krjejesej wojsewši. S tym nasta njeznjerna hida mjes nim a mjes paduchami. Jako někto dwaj paduchaj saudźene wu hajnika zamołwu w lěsu seikaschtaj, wuzlěkaschtaj jeho do nahoty. Někto jeho zyle naheho na jedym schtomu pschiwizaschtaj, zwój wopor tak na schtomje wiźazo wostajiwschi. Do hudy běschtaj jemu drjewjany klumpacy tykniwoj, so by njemohł na pomoz wołacz. Słónczne je wozy ju wobohemu poradźi. Klumpacy ś huby wustorczicz a tak mózesche słónczne wołacz. Po jeho cžěle ś hromadami mrowje běhachu a jeho njewuwrojomnje cžpiwodźachu. Wón ś jeke jehłow nad omoz wołasche hacž bě wschón dybawy. Tak wjele hodźinow zakotnje cžerpjesche. Nichtó jeho na pomoz wołanje njewuslyschscha. Hakle na druhim dniu pschipokhodnu jeho dźěłacžerjo nabeńdźechu a jeho wotwojasachu. Na 15 hodźinow tute zalostne martry trajachu. Jeho zyle cžło bě facžekle. S njesmětnymni bolosczemi, kotrež bě wustał, bě wschón pschemrěkleny. Wón spyta khodźicz, tola po někotrych krocželach so hižo kromadu swjese. Jeho do khorownje dowjesechu, hdźež někto bjes nadźije leži. Sa słóžnikami pak nimaju ani źiła.

* **Kak ho żelesniszy paduschi tója.** W poślednim cžasu bě ho w Pariśu cžasto wjele żelesniskich wosow wurubiło. Sa paduchami pak njemóžachu najebacz wschoze prózy śledа namakacz. Na wschech dwórnischczach w Pariśu a wokolokotscži běchu straże postajili, tola wschо niczo njepomhasche. Słónczuje daschtaj ho policajskej kommisparaj do saplombowaneho tworowebo wosa sacžinicz a jdźeschtaj we nim ś Marsa do Parisa. Tola też wonaj dyrbjeschtaj bjes wuspecha sajo wóś wopuschczecz. Słónczuje tyknychu policajskaj kommisparaj do wulkeho kaschcza, kotryż ho runje tak na żelesniju da, kaž druhe wjesmo. Na wóśom dujow bě ho jimaj jěcz sobu dała. Dwaj dnjej dołho ho nětko we żelesniskim wosu wot jednebo dwórnischcza na druhe wozyschtaj. Tu słónczuje pschichódźechu paduschi na jeju wóś. Běchu to mjenujcy tśo żelesniśy sastojnicy, kotśiž wóś we nozy wocžinichu a na to tworu ś njebo zyle wežbwustojnje wotkladowacz pocžachu. Njemałko ho nastrożichu, kaž nadebo kommisparaj ś revolwrom w ruzy ś kaschcza wuskocžichtaj. Paduschi ho tuże sajachu.

* **Esperanto-kwaß.** W Londonje wotmeje ho w bliskim cžasu kwaß, pschi kotrymž ho ja wekrowanske zeremonije jenoj w „esperanto"-rěcz nałożuje. Nawożenja je jendželski pratwisnik, njewjesta pak kwheńska hudźbna wucžeńka. Wot toho cžasa, ko staj ho psched dwěmaj lětomaj w Salzburgu jesnałoj, staj mjes sobu jenoż esperanto rěcžałoj, kaž je widżeć, nic hiże wuzwjeka.

* **Létadło ś worjołom hromadże frasnyło.** Postśe létadło Amerikanskeho hnjezeŕstwa frasy w powětśe ś wulkim worjołom hromadże. Pschi tym ho tak wobschkodźi, so dyrbjesche hnydom k zemi pschistajicz. Worjoł, tiž bě ho pschi fraży morił, mějesche wóśom stopow dołhej khchidle.

* **600 amerikanskich rabbinow dla pschendźenja pschecžiwo alkoholowemu sakonjej wobstorżeni.** Newworšte powmjeze rosprawjeja, so su 600 rabbinow (židowskich mjeschnikow) psched najwyschschi sud stajili, kotryż dyrbi w posledźnjej instanzy pschecžiwo nim sudźicz. Rabbinojo su wobskorżeni, so su dowolnosczą, wino sa swoje nabożinske zeremonije žebi wobstaracz, sujewuzili a ś winom wikewali. Nim toho bu jim sdźeli, so strażowanska słužba pschecžiwo alkoholowemu pschestupowanju dźeń wote dnja so rozsyłnja. Wulku jendželsku tódź su strażnizy po sabatnym wobaranju sadźerżeli. Mjes druhim namakachu na tódź sa dobry milijon dollarow likory wschódy druzin.

* **Dróhi ź gumija.** Mésto Cincinnati w Sjednoczenych statach Ameriki je prénje a dotal jenicžke mésto na świeże, kotrež je swoje hłowne dróhi ź gumijowymi płotami pokładło. Płoty su 30×15 zentimetrowe wulke a 2,5 zentimetra tołste. Składżene buchu płoty na betonowu podłohu. Wobkhad na tajkich dróhach stawa bo nětko bjese wschitke hary. Hacž żebi gumijowane dróhi też źiwětowe pschipósnacze dobudu, dyrbi hakle pschichodo pokasacz.

* **Schtó by też telko dawkow płacziś mohł!** Milijardar Rockefeller steji ź 1,1 milijonami dollarow za dawk na samojezne na cžole wschěch dawkpłacžerjow w Newyorku. Na druhim mésnje steji Vanderbilt ś ½ milijona.

* **Nowy jězor w Ontario.** Po powětšach ś Newyorka pisa so ś Toronto, so je so w poknogu Ontariskeje provinzy nowy 250 kilometrow dołhi jězor wotkryl.

* **Też mjes kamelami je dźěłonjemiwosć.** Hacž dotal bésche kamel, „Łódź puscžinyˮ. Sćerpitnje nochesche tute wutrajne stocžo tworu wschěch druzinow wjele niezmužne dołoke pschestrěnu. Tola duch nowego cžasa mjelasktanje też psched romantiku karawanskeho wobtkada. Hižo nětke maja w Egyptowstej na 15 000 awtow, kotrež twory do wschěch końzow kraja woza. S tym je na 20 000 kamelow wo dźělo pschischło. Kaž praja, njeju kamele jich wobsud jara sćerpitnje.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 11. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	40,50
jendželski punt	20,367	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,10

Efekty.

Na Berlinskej burzy knjezejsche sandźenu sobotu žiwy wobkhad. Kursy bijachu horje. Sa to bě wobrot we dołżnych lisćinach cžim šmadnischi. Kursy chżychu sterje popischczowacz.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjesechu sandźenu sobotu jenakbjene płacžiny sa pschenżu a rožku. Pschenża pschihódźi 10 np., rožka 5 np. za zentnarju. Naletni jenzmjeń bě 5—10 np. drózschi. Ssobotu płacžesche zentnar

w Berlinje:

pschenży 12,85—13 hr., rožki 10,70 hr. hacž 10,95 hr., jenzmjenja naletnjeho 10,90 hr.
hacž 12,70 hr., nasymneho 9—9,30 hr., a
sa wowoś 8,75—9,55 hr.,

w termilowym wikowanju

sa oktober: pschenży 13,92½ hr., rožki pak 11,50—11,45 hriwnow,
sa dezember: pschenży 14—14,05 hr., rožki 11,90—11,82½ hriwnow,
sa merz: pschenży 14,25 hr., rožki pak 11,90—11,82½ hriwnow,
sa meju: pschenży 14,37½—14,30 hr., rožki 12,12½—12,10 hriwnow.

Budyschicka łukelnja (Tuchfabrik) je loni 420 344 hr. pschihadźiła. Nimo toho wuzkinjeja wotpiski na zwaženja 56 588 hr. Łońska pschihadźenka wuczini 36 704 hriwnow. Tutej dwěłkatnej pschihadźenzy stoj rezerwny fond wo 175 200 hr. pohromadu. Poslednje 4 mjezacy je łukelnja sajo rjane skałaśi bótkała a tuž derje dźěła.

Na pschedań.

Krowa bo cžahawja, Gustav Apelt we Wulkim Bukowje. Krowa blisko k cželenju, Hantusch we Nowej Wsy pola Huski. — Podhobna wyšokobuzelna krowa w Porchowje 94. Krowa ś cželeczom a wyšokobuzelna krowa a byk w Sserbskich Paślizach 7. Młoda wyšokobuzelna krowa w Sdźaru 25. — Młoda wyšokobuzelna, Micža w Suzy, piwarnja.

Kosa wulka bjes rohow w Budyschinje, Thrombergstr. cžo. 13 I

Kóń dobry hrěnjoletny w Biskopizach, Kamjenska dróha cžo. 29.

Wěnki w Němskich Paślizach cžo. 20.

Prošata žytne w Brjenjenju 13, Wjerab w Khwacžzach.

Wół do cžahanja, młody, w Khańowje cžo. 8.

Wół do cžahanja, mjes 2 na wuběrk, w Drjezinje cžo. 6.

Dwaj, knjeji dwór w Wěcžizach.

Ssłoma, wotklepy, w Kluschu 46.

Sćo pytaja:

Kowarski wurzobnik, Micžta w Pomorzach.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak: 100 kg, płacžana po złotej hriwnje.

	9. 10.	8. 10.		9. 10.	8. 10.
Pšenica	257-260	259-262	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	214-219	216-219	woka	—	—
nal. ječmjeń	218-254	217-252	módre lupiny	—	—
nas. ječmjeń	180-186	180-185	žołte lupiny	—	—
wows	175-191	176-181	xeradella	—	—
kukarica	159	158-160	raps, wosuzk	14,50	14,50
pšenź. muka	35-38,00	36-38,00	lany wosuzk.	19-19,30	19,20
ržana muka	30-32,25	30-32,25	poch. meisa	23,50	—
pš. wotruby	10,50	10,60	hórnj. kruški	20-21,00	20-21,00
ržane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps		310	rżana słoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	30-34,00	30-34,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			jenna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop ¾11 hodźin w Berlinje: Wiki njejsu hischcze wuwite a jara měrna tendenza bjes wobrota.

Dopołdnja ¾12 hodźi: Kaž psched hodźinu. Tendenza jara měrna.

Płacžiny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

9. oktobra 1926. Płacžiny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 574.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetśeje ręzneje hódnosće hač do 8 lět	55—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—53
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane starše	44—48
Mjenje pleowane wšěch starobow	40—42

Byki 297.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetśeje ręzneje hódnosće	55—56
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane starše	47—49
Spatne	43—44

Jałojcy a kruwy: 701.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetśeje ręzneje hódnosće	48—52
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetśeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	40—45
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—37
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	22—25
Mjenje a spatnje pleowane	—

Cełata: 1075.

Najlěpše wukormjene	89—101
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	75—85
Spatne	58—65

Wowcy: 5797.

Młódše a starše wukormjene	58—60
Starše wukormjene	55—59
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	45—50

Swinje: 6627.

Połnomjasne, wosobitych rasow a ich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	83—84
Wukormjene	81—83
Mjasne	78—81
Spatne	77—78
Sancy a kundrozy	73—75

Drobnowikowanske płacžiny w Budyšinje.

9. oktobra po hamtskim postajenju.

Wšě płacžiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płacžiny hr.	najwyš. płacžiny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,—	2,40
Cželace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,50
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,54	0,58
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	2,10	2,20
Sušeny połb	1 „	3,—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,—	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,14	0,16
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	—	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 gr.	—	2,10
Bruniscowe briketty	1 „	—	1,25

Hawiske wozjewjenja z Budyšina.

Wólbne thartowanje za wólbu do **krajneho zejma** 31. oktobra 1926 a za **wólbny měšćanskich zastupjerjow** 14. novembra 1926 wuleza

wot 10. hacž do 17. oktobra 1926

w Kupnizy na Smitskowej Lawrjeli hažy 1 po 2 hodź. domaj (w sali měšćanow) zjawnje k nutspohladnjenju za kóždeho. Do nich móže ko pohladnyć **njedźelu, 10. a 17. oktobra 1926, wot 9 hodź. dop. hacž do 1 hodź. pop., wot pónd źele, 11. hacž do pjatka 15. oktobra 1926 wot 8 hodź. dop. hacž do 1 hodź. pop. a wot 3 hodź. hacž do 6 hodź. pop. a sobotu, 16. oktobra. wot 8 hodź. dop. hacž do 3 hodź. pop.**

Pschecžiwjenja pschecžiwo wólbnym thartowanjam móża so hacž do 17. oktobra 1926 pola podpisaneje měšćanskeje rady ś pschedpołożenjom wohwdeležkeho wopisma pisomnje zapodacz abo k zapisanju pschednjesc. Tak dołho hacž so pschecžiwjenja hnydom za dopokasane wobkładowacz njemóża, so wone najpodźišcho hacž do 29. oktobra 1926 wotbudu.

W Budyschinje, 7. oktobra 1926

Měšćanska rada. Wólbny hamt.

Dawk na napoje.

Pokasujemy na to, so maja też p r i w a t n e w o s o b y, kotrež napoje, za kotrež ma so dawk płacžicz, wosebje piwo; wino, palenz, likěrk, a toworunja wot wonkach do města pschiwożeja abo žebi pschiwożowacz dawaju, pschiwjesenu napoj, za tři dny po pschiwjesenju dawka dla na dawkowym hamcže na Lessingowej dróży 10 pschijimewicz. Wot 1. 4. 1926 je ho jenoż němskostatny winowy dawk zběrał, měšćanski dawk na napoje pak swoprědka hišcze hacž do 1. 4. 1927 wostanje.

Měšćanska rada. Dawkowy hamt.

Dźěło dźěci w pschemyślkowych wobkhodach.

Mamy pschicžinu na to pokasacz, so je dźěłodawar winowaty, so prjedy hacž sose dźěći pola njeho dźěłacz zapoczni, to nam pisomnje hłasi. Najpomnicz dyrbi měsmo dźěła a drnżinu wobkhoda.

Kóżde dźěco, kiž ma ho do dźěła pschijeczi, dyrbi měcz dźěłowu khartu.

Dźěłowa kharta je na nanjet abo ś pschihłosowanjom sakonjeseho sastupjerja a na pschedpołożenje dźěćizowego narodźenskeho wopisma w Krupnizy (Gewandhaus) po 2 hodź. domaj wo jstwje cžo. 10 darmo wustaji.

Dźěłodawar dyrbi dźěłowu khartu khowacz, na žadanje wyschnosče pschedpołożiz a po pratwnym rospuschczenju dźěłoweho srěczenja ju sakonjesnu sastupjerjej sajo wrócžicz. **Měšćanska rada. Pschemyślkowy hamt.**

Dźěłowe wobstwědczenja dźěłodawarjow sa sastaranje dźěłonjemjerjow.

Mamy pschicžinu znowa na postajenja pokasacz, kotrež je sarjadowazy wubjerk 20. januara 1925 wosfewił:

1. Dźěłodawarjo smědźa dźěłacžerjow jenoż potom do nałkwilneho abo trajneho dźěła wjacz, hdyż tuczi pschi nastupjenju dźěła wobstwědczenje pschiślušcznje placžerinje, podpjery sa dźěłonjemjerjow (gmejny wotrjeża dźěłowe saradźerinje) wo tom pschedpołoża, so dźěłonjemjerjeźi podpjeru njedostawaja.

2. Dźěłodawar ma kóždemu wotkhadźazemu dźěłacžerjej dźěłaniske wupokazmo po pravdże wustajicz, ź kotrehoż je dowdźecz:

1. Dźeń sapoczatka a stónczenja dźěła.
2. Pschicžinu stónczenja dźěłoweho srěczenja.
3. Dźeń pschijewjenja a wotsjewjenja pschi pschisłušcznej zhorobnej pokładni.

3. Kóżdy dźěłonjemjeź dyrbi wschě pschemjenjenja swojich źrjódłnych wobstejnosćow, kiž maja wliw na dźěłonjemjeźiku podpjeru (zeńtwu, wotkhad abo pschikhad źrjódłnych a druhe należnosće) kaž też kóżdy dołhši ź dźěła ź wotkrjeża placžerinje podpjery sa dźěłonjemjerjow (gmejny na wotkrjeża dźěłoweje saradźerinje) hnydom bjes pominjenja pschijewjecz.

4. Njewobkředbowanja tychle postajenjow so po § 44 postajenja wo sastaranju dźěłonjemjerjow ź porjadowym khłostanjom hacž do 150 hriwnow khłostaja.

Sjawna dźěłowa saradźernja w Budyschinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wot 8. N.e płaći měsačnje we wudawarni 80 nl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 nl. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóždu so. płaći 10 nl. pj. Wudawa a pišći Smolerjec knihalicěrnje, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so haš do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 slok. pj. Wobkóžuje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje, a rr

Čisło (Nr.) 238 — Budyšin — wutoru, 12. oktobra 1926 — Rautzen — Lětnik 85

Wurunanje z Hohencollerami w pruskim sejmje.

W pruskim žejmje je žo póndźelu sakoń wo wurunanju z Hohenzollerami prěni króć wuradźował a žo prawnemu wubjerkej pśihpokasał. Nječź finanznego ministra dr. Höpkera-Aschoffa, kótryž sakoń rozkazowaše, kommunistojo njepśechstawajcy z dźiwej rejezyju pśechetorhnychu. Minister poruči sakoń, kótryž wjele volépśichenjow wopśiha, pśiśec. Stat móže nětko nětkore hrody a ličby jako źiwoje wurunanja wobhladacz a je ludej pśihstupne cźinicz. **Schtoj Homburgźi hród nastupa, njetrjebaju žo bojecz, so žo khežor tak bórzy wrócźi.**

Kommunist **Barthels** sapóžtawzow, kótaž žu wurunanje wobsamkli, winowataše, so žu pokupjeni. (President Bartels rěcźnika k porjadej sawoła.“ Hdy by tak mjenowana republika hišćeže saczucza pśihstojnjoseze mělo, dyrbjała wona **wšichnych Hohenzollerow z kraja wutnaczź.** Pódla wobydleńskego prawa za tak mjenowanego prjedawšego kralа žu tutemu pśestupnikej 50 000 hriwnow nježaczuje jako podpjeru za bjesbóžkosć pśihjawiliš. Niz hišćeže dosć ź tym, žu Hohenzollerojo ź hrodow, kótrež žo nětko statej pśehepodaźa, po móžnosći wjele wězow pokradnuli. Nětkuschi kronprynz je wobrany ź hrodom pśehedawacź dał, kronprynzowe Sevrestke wały njejsu žo hišćeže dźenża statej wrócźiłe, ale žu na jenym neutralnym městnje sthowane. Jadyn republikanski žud njeje hišćeže Hohenzollerow nanotowił, so bychu dopokasali, na kajke waschnje žu swoje samoženje nahromadźili.

Kommunist **Pick** žadaše, so bychu dla ważnosće wězy ministerskeho pśehedbydu hnydom sawołali, so by samolnosć sa sakoń pśehelsał. Wón namjetowaše, finanznemu ministrej njedowěrjenje wuprajicź.

Kommunist **Eberlein** finanznemu ministrej porokowaše, so je kaž poručenz Hohenzollerow rěcźał.

Sozialdemokrat **Heilmann** w mjenje zwojeje strony praji, so je pśichi ludowym rosbudźenju zwoje stejiśnjo jažnje špótnacź dała. Wuhladow njeje, so by w němskim žemje w symje z spokojazemu rosrišanju došchło. Kónc lěta saměrański sakoń pśicźiwosć shubi, kótryž wjeśchan sakazuje, žwoje posdatne prawa na žudnistwje wuskorźicź. Sozialdemokratow žadyn porok njetrjebi, hdyž na podstawu wurunanja stupja, kótrež žo we wobluku poslednjeho kompromisa nimskeho žemja dźerži. Njespokojaze wjchak je, so tši hrody we wobsedźenstwje Hohenzollerow wostanu, a so je žo thežorej a jeho žwójbje wobydleńske prawo we Homburgskim hrodze pśichwolilo. Jedna pak žo jenož wo privatnu winowatosć pruskeho stata jako pśehenajerja. Sakońske wupokazanje ź kraja žo ź tym njepśechmění. **Dokelž žo wjelicy schkodowanje wočzakuje,** sozialdemokratiska strona wobsamknjenju sakonja zanych wobsedźenjow njeczini. Sozialdemokratojo pak njemóža žlubicz, so budźa sakonjej pśichilkowacź.

Kommunist **Eberlein** na to namjetuje, santskownemu ministrej njedowěrjenje wuprajicź.

Pśichi wulkim holku kommunistow žo debatta skónczi, a žejm wobsamknu, **wšchě namjety kommunistow zacźišnyc.**

Kommunist **Pieck** hrosty, so kommunistojo lud namołwja, so by z Hohenzollernskim knježerstwom a se stronami wjerchowskich wotrocźkow tónz cźinił. Kommunistojo budźa kśiźiwy cźah do Potsdama organisowacź a so za to postaraju, so žo wurunanje ź Hohenzollerami wótrorha.

Na tónzu žo kommunist Hoffmann se sozialdemokratom Klodtom swadźi. Wón do Klodta kopny, so tón wótśe sawo'a. Sdaśe so, so by puki nastanu, toka žo poradźi, rosharjene myśle smjerkowacź. Sseźm wobsamknuh, hnydom pośedźenje hłownego wubjerka wotnicź a wutoru popołdnju ź druhim cźitanjom wurunańskeho sakonja ź Hohenzollerami sapoczecź.

Kommunistiska frakzija nimskeho žejma je namjet sapodała, so bychu so wschitzy nětkuschi nimšzy wjerchojo se Nimskeje wupokasali.

Ameriki budźe trjeba, so by žo Mussolini wot wójny pśechezźiwo Turkowskej wotdźerzał.

Nastawjej „Daily Expreß“ pjecza jendźelske knježerstwo blišto stej. Hižo njedźele dołho žo jendźelszy generalojo a admiralojo ź wójnskimi wotpohladami Italskeje a Grichiskeje pśechezźiwo Turkowskej saběraju.

Italska žwoju tyrolsku mjezu wobtwjerdźa.

Kaž žo ź Bozena powě, italszy offizěrojo plany za wobtwjerdźenje połnozneje tyrolskeje mjezy wudźełaju. Kommišija italskich inženieurskich offizěrow je njedawno ź tutym samsnym krajinu wobhladowała. Dote dweju rěkow dyrbitaj žo nawalej njepśechezźelskeho wójska ź wobtwjerdźenjemi sawjercź.

Italska na potwjerdźenje Rattunskeho śrěcźenja ź Južnosłowjanskej cźišchezi.

Kaž Romska „Tribuna“ powě, je italski pósłanz Bodero w Belgradze južnosłowjanskemu knježerstwu notu pśechepodał, kótaž žada, so by žo w Rettuno wobsamknjene śrěcźenje potwjerdźiło. Tole śrěcźenje dyrbi dalmatiske wobsedźenstwo italskich statnych wobrjadnikow pśched wutwjerdźenjom na podłožku dalmatiskeho agrarneho wukasa schkitacź. Sjawne je, so pśechezźenje thorwaltskeje strony pśechezźiwo Rettunskemu śrěcźenju stajnje pschihywa. Wikowańska komora w Sagrebje je knježerstwu wopomnjeńśi zwiš pósłała, w kótrymž žo praji, so dyrbi žo ź podwjerdźenjom Rettunskeho śrěcźenja dalmatiske pschistawy sahubicź.

Južnosłowjansko-madźarske zrěcźenje wo rozrisacym snźe.

Sa nětkore njedźele žo śrěcźenje wo rosrišanym žudstwje mjeź Južnosłowjanjej a Madźarjej wobsamknje. Wobaj stataj wobsamknjetaj, w pschichodźe wschě sawadne praschenja w sajimje europiskeho měra na pśechezźelne waschnje rosrišacź. Hdy by žo swada na tajke waschnje njehodźiła rosrišacź, dyrbjała žo wona rosrišazemu žudej pśechepodajcź. Rosrišazy žud też za tajke sawadne praschenja płacźi, kótrež žu do wobsamknjenja śrěcźenja nastałe. Śrěcźenje móže žo na jene lěto wupowědźicź. Worło 15. dnjowo po potwjerdźenju w žejmje do mocy stupi.

S dobom budźetej južnosłowjanske a madźarske knježerstwo wo wikowańsko-politiskich praschenjach jednacź. Južnosłowjanska je swólniwa, Madźarjej žwobodne paźmo we Splitskim pschistawje pschewostajiłej.

Bolschewiska špionaja w Južnosłowjanskej.

Běłogradskej policiji je žo poradźiło, roschěrjenu špionažu ruskich kommunistow wotkrywacź. Hacź dotal žu dweju ruskeju židowoma sajcu, kótaž wudawaschtaj, so automobile pśichedawataj. Jeju dźěło bě policiji pobhładnje a tohodla jeju saja.

Protest pśeciwo dojednanju wo wotpłaćenju francowskeho dołha w Americy.

Poincare je njedźelu dopołdnja deputazyju narodnych swjatkow nětkuschich wójnskich wobdźělnikow pschijał, kótaraž pśechezźiwo potwjerdźenju dojednanja wo wotpłaćenju francowskeho wójnskeho dołha protestowaše. W resolucyji, kótaž žo Poincareej w mjenje 40 000 wójnskich wobdźělnikow pschepoda, njes druhim rěka: Francowskej njeje možno, Amerizy žydom milijardow dollarow a podobnu sumnu Jendźelskej zapłacźicź. Njeźmě žo dowolicź, so dobyczerśka Francowska žwojimaj swjatkarjomaj wjetsche sumny zapłacźi, dyžli ź Nimskeje dostawa. W pschewodnym pismje swjatk praji, so energiski agitaziju pśechezźiwo potwjerdźenju sapocznje, žamo hdy by tohodla k ministerskej krizy doschło.

Poincare deputaziji praji, so amerikanske knježerstwo nětkole Francowskej sliczowanje pócźele. Francowski dołžnik chze žo ze žwojim wěrićelom wurunacź. **Francowska móże pak jenož po žwojej pśecźenjatkmanosći płacźicź.** Knježerstwo je wo tym jeneho mjenjenja. Runje tak je wono sjena w myšli nimsko-francowskeho sjednanja, kótreż mohło žo, hdy by žo hospodarske dojednanje prjedy dozpěło, na moralniske a politiske stronje lóžo pschetwjesć.

Poincare je njedźelu też marschalla Focha pschijał. Marschall Foch měrjesche tón žamtźny dźeń rosrěcźenje se wotpóstłanzami nětkuschich wójnskich wobdźělnikow.

Kommunistiska agitacija w Jendźelskej.

Sjěd konserwatiwneje strony w Scorboroughu je žo ź wurjadnej wótrocźu wo bolschewiskej agitaziji w Jendźelskej wuprajił. Parlamentski sapóstanz William Bull je resoluziju namjetnył, kótaž žo pśechezźiwo potwórcźerskej agitaziji bolschewiskich agentow w Jendźelskej měri a nadźiju wuraja, so budźa žo wschě naprawy cźinicz, so bychu žo wschě offizialne ruske bolschewiske agentury samkle a so by žo jich **wšy** ruski personal ź kraja wupokasał. Wjednik dźełaczerskich towarschtwow Cook, kótryž je žo runje ź Ruskeje wrócźił, praji, so je Moskowske knježerstwo bjes rozdźěla banda internazionalnych krezyzarjow.

Mister Gardiner rosestaja, so žu ruzy kommunistojo wschě industrialne schmataniny nacźinili, pod kótrymiž je Jendźelska pódjadnje bila cźerpiła. Ballowe rewanšuje žo na to jenohłóbnje pschijachu. Dale sjěd prašenje rospominaschе, kajke naprawy bychu žo měle cźinicz, so by žo ličbanju lěwizynych revoluzionarow napschecžo dźełało. Wobsamknychu, so ma tón, kótryž žo sastojnikej w žłužbje pśechezźiwja, wotpowědaze chłostanje wočzakacź.

Mussolinowe wójnske wotpohlady pśeciwo Turkowskej.

Italski ministerski pschedsyda Mussolini chze po rezepcje starych Romjanow Italsku powjetschicź. Pak ma wón wotpohlad, žo francowskich kolonijow w połnocnej Afriji smjerowacź, pak wón žadosćiwje na francowsku kupu Korsiku zhladuje. Potom sažo by rad Južnosłowjanow ź bohjom Adriatiskeho morja wuhnał. Bjes wójny to njeby schło, a tohodla wón Albanjich, Grichow a Bołharow pśechezźiwo Južnosłowjanskej schcźuwa a ź nimi zwjazki wobsamknje, so bychu Italskej we wójnje pśechezźiwo Južnosłowjanskej pombali. Mussolinowe hrožnja pśechezźiwo Tyrolskej žu na khwilu wotmjelkle, dokelž w tu khwilu pschihoty za wójnu pśechezźiwo Turkowskej cźini. Londonscy „Daily Expreß“ je ź wobsamknym nastawkom „Mussolinowy najnowschi wójnski plan“ wotkrył. Po mjenowanych nowinach zwjaz **Italska a Grichiska** žo śrěcźaloj, njedźiwajcy wotehnacza Pangala **Turkowsku łodom w Thrazijej a w Małej Asiji nadpadnuc.** Rumunska a Južnosłowjanska jej pjecza žlubicej, so neutralnej wostanjetej. To njeje wěrno, kaž dalšo to Južnosłowjanjej nastupa; pschetož Južnosłowjanska njeźmě cźerpicź, so Grichiska Sskowjanam na wěcźne cźasy puć k ägäiskemu morju salehnje. Kak thutne je połoženje, je ź teho spódnacź, so je **Turkowska 4 armejowe kerpi w połnej wójnskej zbłnosći** pola Adalie wot schtyrjoch njedźel shromadźiła. Tam ma žo naval italskeho wójska wočzakacź. Wulkich diplomatiskich napinanjow je stromy Jendźelskeje a Sjednoczenych statow połnozneje

Španiska na rozrisanju Tangerskeho prašenja wobstawa.

Madridske nowiny „ABC“ pischu: Njedawne wojsejwenje ministerskeho pschedsydy a ministra swonkownych naležnosćow, kaž też pschitomnosć schpanskeje pósłanzow ź Parisa a Roma w Madridze jažnje praja, so ma Tangerske praschenjer nětkole prěnjorjadowny wopśam. Knježerstwowe wuradźenje je schpanskimaj diplomatiskimaj zastupjerjomaj je žo pjatk sapoczało a je wěrje podobne, so ministerski pschedsyda ministerstwu radu swoła, kótaž budźe we prěnim rjedźe wo Tangerskim praschenju radu składowacź.

Parizšti „Journal“ 9. oktobra powě: Po jendźelskej powješći staj Primo de Rivera a Yanguas ź Quinonos de Leonom wo Tangerskim praschenju jednałoj a wobsamknjoj, so Schpanistka bjes Tangera njemóže žwój nadawk w Marokkowskej dopjelnicź. Dźenża žo Quinones de Leonej nadrobne instrukzije dadźa, so by sa śwokanje internazionalneje konferency dźełał.

Pokupnosć Pangalowych ministrow.

Kondylisowe knježerstwo nětkole žłuwomicze konzeßije a skasanki, kótrež žu žo pod Pangalowej diktaturu wobsamkle, pruhuje. Wobsamknjene śrěcźenja placźoze grichiske prawo franja a dyrbja žo pscheměnicź.

Pschepytowanjski wubjerk je wobsamknył, Pangalowego ratarskeho ministra Stamfiša dla pokupnosće wobstorjcy. Minister je je wschěch stronow pjenjesy wudrěwał. Tak je wón sa wudaće jeneho sekwestrowaneho kubla 150 000 drachmow, sa wudaće druheho kubla 60 000, sa wudaće jeneho tučneho kubla 100 000 drachmow žadał a dostał. Psched wubjerkom je žo tež prajiło, so na ministra tukaju, so je muža skónzował, kotryž je z jeho žonu wobthad měł. Sastupjerjej automobilneju firmow Benz a Mercedes wudawataj, so je Pangalos potajnje 300 automobilow skasał, kotrež žo njejsu wupiłake.

Wójna w Chinje.

10 000 wožobow pschi kapitulaziji Wučanga žiwjenje shubiło.

Shanghaiski dopisowaŕ „Newyork Herald“ powě, so je pschi kapitulaziji města Wučanga wjazy dyžli 10 000 cžłowjekow žiwjenje shubiło. Po wotewrjenju wrotow je nacžischcej tak shórki był, so je puć z cžłanki, wožebje žonow a dźěcži, pschikryty bołe. Chinescy wjerć dźěłacy amerikanskich mišionarow wróćo dźerza, kotryhž chcedza jenoż ja wukupny pjenjes wudaćj

Amerikanske wójnske łódźerstwo w chinesćich wodach žo pożbyło.

Po powěsći Havaskeje powěsćerije je schěsć dalschich amerikanskich sanježakow do Honkonga pschijěło. Amerikanske wójnske łódźerstwo w chinesćich morjach je nětkole 52 jenoscžow žyłne.

Ze Serbow.

Wobchowanje.

Wutora, 12. winowca.

Maksimilijana, biskopa,

† 1321 biskop Bernard w Mišnje, rodźeny pan z Kamjenca, załožer kłóstra Marijineje Hwězdy. —

Złote hrónčko.

Chceš knježić — služ!
Chceš wučić — wukuj!
Chceš so wjeselić — ćerp!
Chceš žiwy być — mrěj!
Chceš měć — dawaj!
Chceš žnjeć — wusywaj!
Chceš namakać — pytaj!
Chceš wukhować — trjebaj!
Chceš dostać — proš!
Chceš rosć — wužiwaj!
Chceš lubować — wěr!
Chceš wěrić — posłuchaj!

Korla Fiedler.

Přisłowo: Žonam su soboty — najwjetše roboty. —

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —1, thermometer wo dujo +14. we 8 hodź. barometer 725, hygrometer +1, thermometer +9. — Wječera a dźensa cžehnjechu nižiny w pokrozu a pokonju nimo. Wobsehje pokosicha pschinjese nam, kaž to pschezo bywa, se swojimi wubłěskami hylniske dešcže. Po sdacju wjedro swój scherjatu ras dale wobkhowa. — Juisje štwrtku khóncžo 6,22 hodźin skhadźa a žo 5,10 hodźin khowa. Měsacžk po pschipołdnju 1,02 hodźin skhadźa a žo wjeczor 9,10 hodźin khowa.

— **Hladajcže do wólbnych khartajow!** Sa město Budyschin wupisane wólbne khartaje wuleža hacž do 17. oktobra t. l. a to wot póndźele 11. hacž do pjatka 15. t. m. wot dop. 8 hodźin hacž do 1 hodźin pschipołdnju a wot 3 hacž do 6 hodźin popołdnju sobotu wot 8 hodźin dop. hacž do 3 hodźin popołdnju a njedźelu 17. t. m. wo 9 hodźin dop. hacž do 1 hodźin popołdnju we Kupnizy w 2. posthodźe (w sali měšćanow) k nutspohladanju sa kóždeho. Wólbna khartaja płaćsi sa pobłohu sa wólby do krajneho žesma, 31. oktobra a też sa wólby měšćanskich sastupjerjow, 14. novembra. Wobsoby, kotrež wot 1. hacž 15. nov. 1926 k dosćehnjenjom wólbothmanje starobu wólbne prawo dostanu, žo we pschidawku wólbneje khartaje sapisaja. Tam sapisane wobsoby móža jenož pschi wólbje měšćanskich sastupjerjow wobsedowanje wólbneho prawa wužiwać, kotrež žo sa krajneho žesma. Poruczamy, so by kóždy žiwoje prawo wužił, kotryž je do khartaje pohladnył, dokelž móža jenož te wobsoby wolicz, kotrež žu do khartaje sapisane. Pschećiwjenja pschećiwo prawosći a dospołnosći móža žo jenož hacž do 17. oktobra na měšćanskim wólbnym hamcže stacž.

— **Myschaza cžwila.** Dotalne wjedro je pschijporjenju myschi jara hojiło. Hdyž žo počina cžmicz, widźiśch je husto po schežejkach, puczach a rolach běžeć. Wschudże žo na pschijporjenje myschi skorji. Ani šahrodnik, ani polan njedyrbjałoj wójnu pschećiwo myschan wottorcžicz, so by žo mułka schkoda wotwrocžiła, kotruž tute swérjatko nacžini. W šahrodach a polach blizko rěkow a rěcžkow nadeńdźesch huste kwischeza (Wühlmaus). So tam je, dowidźiśch na dźěrach, kotrež wón jemu pjedź pod semju natorcži, też na nakupanych běrnach. W symje, hdyž žu pola a šahrody *próhnje a nicžo k jedźi njenamakaja* — *žu* wulkim myschom podobne — wobkłuwaja koruschki schtomow. Je-li jo tomu w prawčm cžasu njesadźiwa, móža psches wobkłuwanje korcjowe, wožebje pola młódźjich schtomow, dźěło wjazarych lět sniczeć, dokelž koruschki hacž k sdonkej wotjezu. Schtóž ma tajkich schtódnikow w šahrodze, njech jim ſ jedom a pažlemi na kožu dže. Tuž dyrbjałoj žo wožebje na sdźerjenje tajkich ptoczkow dźiwacz, kotrež na myschu du, na pschłowy. Tute sförzby pschikhadźeju nam wožebje ſ Prusseje.

— **Kradnyli šu tu** 9. 10. 26: **Mužace koło** snamki „Wanderer“ cžo. 227 504, modeli ſ cžornymi krožnami, kiž maja jažnomódre žmužki, tohorunja ſ błótowymaj schtikatkomaj, saniklowanymi swjenami, runym wodźikom, na konzomaj horjejšibnjenymaj, ſ cžerwjenymaj gumijowymaj pschimadkomaj, se špinadłom brunym kožanym žedłom a gratowej toschku, elektriſtej lampu snamki „Berlo-Starklicht“ sa dynamo a batteriju, šćerej gumijowej gratowej wobruczšt.—**Mužace koło** snamki „**Budissa**“ cžo. 101 794 ſ cžornymi krožnami a błótowymaj schtikatkomaj, žołtymi swjenami ſ cžornymi žmužkami, jendźelšim wodźikom, ſ cžerwjenymaj pschimadkomaj, pedali ſ gumijemi, swónczkom w prědku, špinadłom, brunym kožanym žedłom je selenym plyschowym pschikrywom, torpedošim žamoběhom, cžerwjenymaj gumijowymaj wobruczomaj, brunej kožanej gratowej toschku. — **Jonjaze koło** snamki „Naumanns Germania“ cžo. 963 029 ſ cžornymi krožnami je selenymi žmužkami, tohorunja swjenami, cžornymaj błótowymaj schtikatkomaj, horjejšibnjenym wodźikom ſ cžornymaj zelluloidowymaj pschimadkomaj, pedale ſ gumijemi, ruczne špinadło, brune kožane žedło je selenym plyschowym pschikrywom, torpedošt žamoběh, tširóžkata bruna kožana gratowa toschta, cžorny rjecžašowy schtikat je žołtymi zelluloidowymi šapołžkami. — **Wo** wjezowne zdźělenja prošny kriminalne wotdźělenje w Budyschinje.

Se **Schpitalow.** Tudomny wrěni dźiwadžer Metrach šobotu wjeczor do cžełkeho njeboža pschihnjde. Jako je swojim jedinym kołom ſ Lubija jědźesche, je jemu na Wósporskej dróhy widlizy pola kola šlemichu. Metrach padże ſ kola, ſrani ſo na rukomaj a hłowje a šłchaše žebi mošny. Hischcže šobotu wjeczor snjesbożeneho do Lubijskeje khorownje dowjezechu.

Se **Ssmilnje.** W brózni tudomneho žiwnoscžerja Lehmanna widyri wobeš a wupschestrě žo tej bórhy na domsle. Ludźo pak wužacžu ſkót wukhowacz, tej wjele domjazeje nadoby wobnjej wutorhnychu. Tola twarjeni žo do cžista wobjalischtej.

Se **Ssmilnje.** Sjawny puć ſe Ssmilneje do Semjz-Tumiz žo dla plestrowanja na Ssmilnjanskich honach wot 13. hacž do 30. oktobra sawrě. Jězdny wobkhad pokazuje žo na Biskopizy abo na Kotolowy puć.

Se **Hušli.** Zalostne njesboże, kiž žebi cžłowjeske žiwjenje žadasche, sta žo sobotu wjeczor wokoło ¼8 hodź. na puću ſ Noweje Wěsy do Kožańe. S hory dele jědžo sajědże pócžnje 23-letny skakaŕ Arthur Richter ſ Kožańe se swojim kołesom do Lohareja sapschahaja ſ Noweje Wěsy. Wón trjechi tak njesbożnje, so so jemu wojo do žiwota sary, so cžrjewa hnydom wustupichu. Snjesbożeneho skakaŕa donjesechu do jeneje khěže. Hnydźanskeho łěkaŕa dr. Peschela hnydom sawołachu. Kiž tej snjesbożenemu prěnju pomoz posliczi. Mjes tym telefonowachu po sanitetny auto do Budyschina. Jako auto pschijědże, bě wak snjesbożeny hižom wudychał. Schtó je na njesbožu winu, njeje hischcže wěste.

S **Noweje Jałeńy.** Pónđźelu popołdnju do 3 hodźin pola Hubrigez wobeh wudyri a zyłe domike sničzi. Wóschičžanska dobrowólna wohnjowa wobora prěnja ke haschenju pschijědże.

S **Lejna** pola Khrósćicz. Njedźelu rano 346 hodź. snjesbożi tu ſ autom wulkowikowaŕ Schóna ſ Kamjenza do schtoma sawadźiwschi. Auto žo žylnje wobschkodźi, tak so njemóžachu wjazy dale jěcz. Wobsedźeŕ auta žo wjsche wócžka skoči. Hnydom sawołany łěkaŕ šwěsći, so rana njeje dale straschna. Schowérej a tamnemu šobuwědźazemu žo niczo njesta. Też schtom žo žylnje wobschkodźi. Auto posłosćicho ſ konjom twrczahnychu a wotwjesechu.

S **Lutnja.** *Njedźelu psched wjeczorom, jako běchu* dróhi bižo wobšwětlene, swižde žebi schuŕeŕ wyschchcze realki Wustmann se swojim šwuprjedźanym motorikim kołom, so by žo šwěsćił, hacž je koło sajo w porjedźe, so by rano mohł ſ dobrym šwědomjom do Budyschina jěcz. Wustmann swižde ſ města won a jako bě nětšže porunjo Bertholdez zyhelnicži, dohlada žo nabodno, so je zyle bitso pched sapschahom, kotryž prjedy njeschčitomneho wošwětlenja dla widźał njebě. Pschekwapjeny šhubi Wustmann duchapschitomnosć a jazdźe w runej mérze do sapschaha. Wón padże ſe swojim kołom a rozbi žebi prawe koleno a wobodře šebi wobej nošy. Sósuschanym dobrowólnje šanitejnje kolony dowjezechu snjesbożeneho do tudomneje khorownje.

S **Wjerja.** Tudomnemu khěžerjej Reinholdej Jochmannej šu w nogy k bjohocže ſ jeho šahrodki pichi dróhy nětšze 12 šellerjowych hłójčžkow kradnyli. Schtó paduch je, hischcže njeswóża.

S **Kamjenza.** W nogy k njedźeli a zylu njedźelu jakhodźejsche hrózny wichor a nacžini na twarjenjach wschelaku schkodu. Jara cžežpike žu też schtomy pichi dróhach a puczach, w šahrodach a w lěsach. Pod šahrownymi schtomami lešejsche njedźelu rano telko šadu, so žebi dorosćeni a dźěći měchi polne nałóčrachu.

S **Khorzekuza.** Sobotu dopołdnja šu w Khorzebušitim zentralnym jaštwje politizaj jeczi, kaž lěža nakěto do hłódnjorišćeho štrajka šmjili. Woni chcedza želi ſ tym wunusowacz, so by nětcžišche postajenja wo dłużbje a wukonjenju, kotrež je ministerstwo pschiwolilo, pschemjenja.

S **Hródka.** Liczba dźěłonjemšerjow w našchim mšesće pomału ale wěsće wotběra. Mamy hischcže nětkuze 340 dźěłonjemšerjow, mužiskich a žónskich. Nětkuze 450 wožobow wukonja nuzowe dźěła.

Wotkhad fararja Handrika w Huscy.

Sandźena njedźela bě sa Hušcžansku wožadu ſ wo žebitej ważnosću. Jeje duschownpastyŕ, knjes farar Handrik, kiž je w njej psches 35 lět žwěru skutkował, žo i njej rozžahnowa, so by žo na wotpoczink padał.

Wulka žyła wožadnych bě žo jeschka, so by žwojeho lubowaneho fararja k posledniemu rasej skjschała. Woši dom bě rjenje wupyscheny. Klétku debjesche wěnz ſ liczbu 35. Knjes farar Handrik sakaji žwoje wotkhadne prědowanje na Sjew. Jana 3, 11. „Dźerj, schtož maješ, so by nichtó njewzał twoju krónu.“ Schladowasche najprijodny wróćo na žwoje 41letne skutkowanje w duchownym sastojnstwje. Spomni na cžaš, jako bu psched 41 létami pschi Michalskej zyrkwi w Budyschinje žwjeczeny, kak je był ſ fararjom w Minakale a kak je nětk psches 35 lět dołho ſ łužit žwojej Hu-

Zhubjeny syn.

Burski roman ſ Cžerneho lěsa.

21] (Pokračowanje.)

„To su towaršschoji, cži dyrbja mi wupowědacz, kajke tam nětko w Karlsruhe maja. Tonu wschak je hižo dawno, jara dawno hižo!“

Duschan žo šmějschotasche. Wón měješche podobnu na komodje stojo: Lawrjeńcžk jako „dragunaŕ“ — „schikrom“, schwórny, akuratny napohlad měješche naš pachoł.

„Nó, tuž jenoż dźi, mjes tym cži ja městaczko wobstaram na Kichžinem dworje. Pschindź pak bórhi!“

Lawrjeńcžk hižo njeschyschesche. Jedyn skok a wón bě pola towaršschow, kotrychž běsche ſ dźěcžatstwa znat, a kosiſ, hacžrunjeż njeběchu w šamknjenem cžasu ſ nimi pola wojakow byli, sa njeho měšachu wusnam žytych knihow pokmyh dopomnjeczow.

Mlynkez Korla a Bekez Handrij měješchtaj wobaj wobeńcžerjwjenu hłowu a hołcžo pod pazu — žwoju lubu se wožy, žožowonu, haňbicžinu a tola hordu, so mataj dragounarja sa lubeho.

Nanoja drje nocžkyzku hewak wjele wo tom wobdźeržeš, ale dźensa pschišandźelicku wócžko — wschako je jenoż jónkróć mjeja a . . . sajutlischcinu žu dowolenzarjo sažo pschese wschě hory.

„Hlejcže, Lawrjeńcžk!“ šawołaschtaj wobaj kaž ſ jeneho rta. Sacžuwaschtaj žo jako rjekaj dnja, a jenoż Duschana, kotryż běsche tohorunja nětdy cžejcz měł, mórdu šuknju nošyez, kaž wonaj nětkole, jenoż tolho měješchtaj ja hódneho, jeju do lorczmy pschewodźecz.

Sdyn korczmarja „K złotemu hłonzu“ dowjedże jeju pod hole njeboju, pod šejmotje jaworzy, sa dołhe, ſ wurěšanymi mjenami łodźene blido — hołczy pak, hdyż běschtej žo nješchto krócz ſ łohejsemi storcžkami, škalowaschtej žo pschi nimi wosłacz, a dźěschtej wjeselce a dwojohłóžnje žebi pěknicžku šalwěwaju domoj.

Wobaj wojakaj, trójschtujo žo pschi winje jeju wotkhadźenja dla, hladaschtaj wuhnamnje sa nimaj.

„To je hinak, hacž w měsece“, schepłasche Handrij. „Wupikane łkužowne a žolte klamaršše hołzy. Dych ja nochzu! A prajn-li, so jich měcz nochzu, to też to jich nochzu!“

„Radźiwje wěrju,“ pokjescže Lawrjeńcžk. „Masch też zyle prawje!“

„Tu — cžerstwe a rjane kaž mloko a kreh — měnisch, so ſ nich wutrynschnje — a tele wocži! — Schtó dyrbi rjeź, so žu měščcžanske rjeńsche? Hej? Schtó? Tonu bych schiju swinył, nje dyrbjał pójnacz, nje, Bekez Handrija, a moje jadźerjenje je pschezo było pschijatsjne, hej — abo ma schtó pschećiwo tomu nješchto napschećiwicž — schto?

Mlynkez Korla žonjesche šmějkotajo a bě wschón samyh-leny. Wón běsche zyle polny najwschčipcžeje, do njebješ hahazeje sbožnoscže a njelecžeje wutrajnje pschi rěcžach žiwjeho towaršcha, dóniž tón wótšje rejo sanjese: „Pod Łapom rjana wjeska je . . . . na šwěrnych pachołow!“

„Hólzy,“ měnjesche Lawrjeńcžk sa khwilu, „nětko budźeš sažo trochu trósbni. Wy sće napjecži kaj bubon!“

„To wschak chcemy być!“ pschida Handrij. „Ale to niczo njeswadźi. Tšmy tola wojazy! Knjes štrajšnicžk nječh je žiwy! Sšlawa! Sšlawa!“

„Tón wschak je dosć wyšoko žiwy,“ rjekny Lawrjeńcžk. „Kajkeho dha macže?“

„Hrubý je kaž měch. Respekt! Hej? Schto pak to tamle je? Schto?“

Lawrjeńcžk žo njerazapy wobhladny. Cžerwjeny Sef bě žo pschi płocže wustupił kaj na štrají a wudźerasche rozdawanje na štupinu pod schtomom.

„Cžerwjeny Sef!“ šawoła Mlynkez Korla. „Hnydom žym jeho pójnał po jeho wołoženzu. Sšantori tón pschezo hischcže na wojeršwo? Potom njech mi pschidźe!“

„Wostaj toho na pokoj, njepschimaj žo tajkeho khadu,“ prajeschе Bekez Handrij skadźu. „Tón pachoł njeje burski kum. a. bacžrunież hischcže kedźak njeje, to je tola wjazy hacž dosć zhrěschik, so by žej jastwo jastunył. To je mi moja wojerska łukuja pschejara cžesće hódna, ſ tajkim cžłowjekom žo nażadźowacz.“

„Masch prawje!“ pschikopi žo druhi. A Sef, hdyż widźeschе, so tudy niczo njeswjukowacz, ani dźera do hłowy, ani nic karaniczk darmotneho piwa, zofasche.

Lawrjeńcžk bě wobkedźny. S hłwatkom wupi žwoje wino. „Haj, cžejcz! Ta luba cžejcz!“ prajeschе ſ wutkym hłosom. „Ja też tehdy ženje arest dostał njejsym!“

„A arest njeje jastwo. Arest je nješchto pschistojne, a druhdy žamo nješchto jara wjeskoje!“

„Žane jastwo!“ wuńmnja žo Lawrjeńcžk dybawje. „Nětam mnoży žedźa — mnoży žu mordowali, mnoży kradnyli — a mnoży maju łetaju horzotu, a rani-li jich schtó, to wemi žlepje žo do pukow dadźa. Tajšich potom też šawru, so jim „bźa“ šaidźe, a so maju dosć na cžaš žiwjenja.“

„To žo njeda pschemjenicž,“ měnjesche filozofiju Mlynkez Korla, kiž běsche trochu wuttrózbnił a žwoju šbójnoscž jenoż njerad twórchnyż widźeschе. „Nochzu na to myslicz. Jenże njejšym był ſ tulakom a bojasnikom, Lawrjeńcžko, tlaj nje bywasche łwjerčha, budź wjeskoty a radni žo žiwjenja! Powědaj nam, schto by tam sa módrym ješorom cžinił, tajki prawy kusk rospowědaj, kiž by šwórak, potom budźemy też my powědacz. Dźensa wjeczor dyrbi hischcže wjchitko prawje dźiwje być!“

Lawrjeńcžk bě wokoło wutrohy, jako by žo jemja jemu pod nohomaj pyrkła, jako by won był najhórschi šetkarnik, na kotrehoż je hdy Boże žłónczko šwěczšito. Haŕbowaczu by nihdy nochzyschche, nětko klubu niz, šabjecz chcyschche na wschitko! Wschako běchu běžo wjetschi krjeża w jasinje poželeli, a won njeběschе niczo njeczešteho, cžehodła chcyschche žo šamjelczeż? Cžehodła njewupowědeda to zyle jažnje, hordže a cžežnje? Cžejcznje, kaj wojak, kiž ma być šwěrny, šprawny a wěrny?

(Pokračowanje ješe.)

ſežanſtej wožadže. Wjele pokutnych a žarowanſkich prědowanjow je dźerža, ale žane njeje tak cžežke było, kaž runje ſwoje roszohnowanſke prědowanje. Sswoje Božemje-ſtkowa běchu: Dźerž, ſchtož maſch! Tojaſke napominanje pokaži wožadže na wutrobu: Dźerž ſo krucze ſwojeje kſchesčijanſkeje wěry, kſchesčanſkeho chodźenja a kſchesčanſkeje nadźije. Na tónzu ſwojeho hnuſajzeho prědowanja wupraſi farar Handrik ſwój najwutrobniſchi dźak wſchěm ſwojim ſobudźěłacźerjam, zgrtkwinſtkim pſchedſtejicźerjam, zgrtkwinſkemu chórej, dotholětnemu kantorej knjeſej Cžornakej, kiž ſo za nekotre njedźeſe tohorunja na derjeſahłużeny wotpocžink poda, haj wſchitkim ſwojim wožadnym wupraſi knjes farar Handrik ſwój horzy dźak ſa lube ſobudźěło.

Jako bě farar Handrik ſwoju wožadu k poſledniemu raſej pożohnował, pſchiſtupichu zgrtkwinſtej pſchedſtejicźerjo k woltarjej a namětny pſchedhyda, knjes Kotta, porěča knjeſej fararjej ſtkowa wutrobneho dźaka a pſchepoda jemu krażny wolijowy wobraz, kiž zgrtkej a jaru w Huſzy pſchedźiwa. Hłuboko hnuty podźakowa ſo knjes farar Handrik ſa tule cžeſć a ſtudi, ſo chce ſtajnje změtru a ſ dźakom na ſwoju wožadu ſpomínacź. Na to pſchepoda wón knjeſej kowarſkemu miſtkrej Lešmanej ſ Hnaſchcz ſa 30létnu pſchiſtkuſknoſcź k zgrtkwinſkemu pſchedſtejicźerſtwu ſ wutrobnymi dźakownymi ſłowami pſchipóſnawaje wopiſmo wot konſiſtorſtwa.

Se ſožnowanjom je knjes farar Handrik w ſwojich dołhich lětach w naſchej wožadže ſkutkował. Wožada wobſtwona jemu trajne a dźakne wopomnjece. Bóh ſpožcź jemu ſtóncžny wjecžor žiwjenja. Najleſche pſchecža pſchemodźeja jeho a jeho ſwójbnych pſchi pſcheſnđenju do Budyſchina.

Wolmolwa na zławny list k. Hendricha Parča.

Nam hacź dotal njeſmaty knjes Hendrich Parcź (Partzſch) w Budyſchinje je jako župny nowinaſtki dohladnik hornjołużiſkeje turnaſtkeje župy na „Sserbſke Nowiny“ wotewrjeny liſt w Budyſchſtkich němſtich nowinach wozjewił. Schto món po prawom dźe, wſchak ſ jeho liſta njewuſkadża. Minuje „Sserbſke Nowiny“, ſo žu ſabajene a wotewrjeno němſke turnaſtwo w poſledniem cźaſu nadpadowa.e. Tuto wunoſchowanje je hola wunyſkleńa. Knjes Parcź, njedźiwajo ſwojeho ſerbſkeho mjena, najſterſy ſerbſky njerozumi, — tole k jeho ſamolwjenju pſchiſpomnimy, — wſchetkoź hewak dyrbjał wědźeć, ſo „Sserbſke Nowiny“ ſu němſke turnaſtwo pſchimałe njeſu. Wo Kamjenſkich a Budyſchſtich nowinach piſche, ſo žu Sserbow ſaſtkowałe. Knjes Parcź ma najſtkerje žěre nadpady runje tutych nowin na naſche ſerbſke prózowanja hiſchcze ſa ſakitanje. Wo „Sserbſtich Nowinach“ měni, ſo nimaja prawo, ſerbſke ſajimy ſaſtupowacź. Dale praji w liſce: „Jeniczźy „ſzybnjena hłowczka“ móže ſtebi na to myſlicź, Sserbam wěcź a waſchnje bracź. Knjes Parcź, wy tola wo ſwěcže nicžo njewěſcze. Snajemy legiony tajſtich, kaž wy ſ pokrwju prawom prajicže „ſ zybnjenych hłowczkow“, kotſiž Sserbam ſ njekniczonnymi ſrědkami wěcź a waſchnje bjeru. Hdyž ſo dale praji, ſo ſu Cžechoſo myſlicźku cźěłowuczowanja hakle wot němſkeho turnaſtkeho wótza Jana ſtebi iwupožcźili, tak ſmě ſo na to pokaſacź, ſo bě Jan cźěſkeho pokhoda a tuž njebě ſo tuta organiſatoriſka myſlicźka runje w cźiſtogermaniſtich mojſach wupkodźiła. A hlejcže, ſłowo „turnen“ je ſamo ſ franzowſkeje rěcže poſcžene. Chzy-li je do dobreje němcźiny pſchełožicź, dyrbjeli prajicź „wenden“. Naſch ſerbſki „Sſokoł“ tajkeho zulbarſtwa njepotrjeba. Pomjenowanje Sſokoł je runje tak praſerbſke kaž znano waſche cźeſcźene mjeno. So Cžechoſo pódła Sſłowinzow też Němzow podtłocźuja, je ſaſo jene tajſke njewěrne wunoſchowanje, kaž ta, ſo „Sserbſke Nowiny“ němſke turnaſtwo nadpaduja. Bratrowſki lud Sſłowinzow ſydli w Južnoſłowjanſkej a twori ſobu offizielnje njenowane kraleſtwo „Sserbow, Hrwatow a Sſłowinzow“. Mły Sserbjo łychmy ſ radoſcźu wyſkali, łychmy-li te prawa w ſchuli a w ſjawnym žiwjenju. měli kaž Němzy we Cžeſkoſłowakiſkej. Wěſcže ſo njeſſce hiſchcze domałali, ſo cźěſzy a němſzy ratarjo, dźěłacźerjo a pſchemyſłnicy we Cžeſkoſłowakiſkej, kótžy we ſwojim powołanju žu žebi k trajnej jednoſce ruzy ſawdali, ſo bychu ſwoje hoſpodarſke ſajimy ſpěchowali. Je-li chcźeže „ſrowny“ němſki turnat bycź, dha ſo najprjedy wo wězy, wo kotrejž chcźeže ſjawnje rěcźeć, pſchepokaſacźe, kaž ſ njej ſtej, hewak rěcźicže kaž ſlepy wo barbje, kaž ſ waſcheho wcźerawſcheho ſjawneho liſta wuſkadża.

Wulke světowe katastrofy přińdu.

Pod tutym napiſmom wabjeſche ſnaty aſtrologa Radetzky ludźi na póndźelu wjecźor do ſale „Wěkeho konja“. Sala bě też tak pſchepjelnjena, ſo mózachu ſo tam ſatłocźicź.

Radetzky rěcźeſche na powſchitkownje ſrozumliwe waſchnje. Roskładže, ſchto łwěrdy, kotrež naſ wobdawaja, ſa naſ wośnamjenjeja, kaſki wliw maja na ſemju, na žiwjenje ludow, hacź na poſledni dóńt kóždeho cźłowjeka. Dźiwamy ſo hižo na klimatiſke pſchemenjenja poſlednich łětdźeſatkow, mamy mile ſymy, ſymne lećźa. Po naſchim ménjenju je to nješchto wurjadne. Po Radetzkowym ménjenju pak je pſchicźina ta, ſo ſtónzo do hinaſiſcheho łożmetiſkeho ſtejiſchcźa pſchiłuže. To dyrbi ſo pjecźa w běhu 35 lět ſtacź. W lećźe 1960 dyrbi potom tak daloko bycź. Tole wobliczenje ſu pjecźa mudri ludźo pſched 5000 létami wědźeli. W jenej ſtarej pyramidźe ſu namakali, ſo je lijeńza była ruſny podawk pſchirody, po kotrejž je ſwět hinaſche pucże ſchoł. Nětko pak ludźo hižo dawno wobkedźbuja, ſo ſo dno Atlantiſkeho oceana ſběha a ſo ſo bórſy ſcheſty dźeł ſemje ſ morja wuſbéhnje. Sſo wě niž na ras, to ſtawa ſo pomalu, najprjedy ſo jenoż nékotre kupy pokaſuja, potom pſchecźo wjazy a wjazy, doniž njewidźimy wulki kraj. Tam budźa ludźo móz wulke pokłady rycź.

Rěcźnik pokaſa, kajki wliw maju hwěſdy na wuwicźe jenotliwych ludow. Kak je w prjedawſchich cźaſach było a kak w najbliſſchim pſchichodźe budźe. Najleſpiſche wuſhłady matej Ruſka a ſo ſamo roſumi też Němſka (!) Dokeł najbóle na kośmetiſki wliw dźiwatej. So na ſtónzku błaki naſtanu, njeje nicžo nowe. Wone wospjetuja ſo we wěſtych periodach, pſchihódu ſa kóžde 11 lět a 4 měſnazy ſaſo. Błaki na ſtónzku wośnamjenjeja ſa naſchu ſemju wichory (Florida atd.). Hacź miku abo krutu ſymu dotanjemy, njemożeſche pſchednoſchcź ſ weſtoſcźu praji cź. (!)

Dale rěcźeſche wo horoſkopach. Horoſkop je mathematiſke wobliczenje, móżnoſcź, ale njeje weſte wěſchcźenje. Tak je lětka planet Merkur ſ knjeżiczſkem. Merkur pſchinjeſe ſtarośće. Sa 1926 wěſchcźeſche Radetzky wažne podeńdźenja ſa Němſku, Ruſku a Franzowſku. Kóńz léta ſtanu ſo cźeſke njeſbóża, wośebje w pokodniſchej Němſkej. Knjeżeſtwa ſmeja ſo ſ kriſami bdźicź, njenjeſe witi ſu jara dwełomne. Knjeżeſtwo (němſke) budźe wopaki ſpekulowacź. Schźeroke kruhi ſu knjeżeſtwu njepſchecżelſtwu ſmyſlene (?) Japaniku potrjecźitej wulkej ſemjerjeńt. W Němſkej naſtanjetej pſchecźiwnej ludowej ménjeni. Wěſchcźeſ dale powědaſche, ſo ſměje Hinderburg wjele njepſchecźelow, jo pak nad nimi dobudźe.

Léto 1927 pſchinjeſe nam wjele ſwonkownopoliti-ſtkich wodawkow. Němſka ſo derje wuwiwa. We ważnych kśeſtkich wunamakanjach budźemy ſłyſchecź, kotrež pak chorośće njeſadźerżuja. Militariſmus ſzebi wſchu prózu dawa, ſo by knjeżeſtwo na ſo ſtorhnuł, też krónprynz ſaſo pſchiſłuże. (Riane wuhladu.) Też Ruſſej ſo derje pódźe. Bolſchewiſmus woſtabnje. Też nabożne wojowanja nam njewoſtanu ſalutowane. Docźakamy finanzne ſkandale, jebaniſwa, wotkrycźa attentatow. Nicžo nowe.) Franzowſka pſchihódże do cźeſtkich ſtarośćow. Frank pódźe ſamžny pucź, kaž němſka hriwna dźeſche. Też we Marokkowſkej njeſměja Franzowſojo ſbożo a ſměja to-hodła konflikt ſ Jendźeſkej. K ſtarośćam pſchińdże hiſcźe chorośćz mjes wojatkami. Poincarcja nadpadnu a ſtónzuja.. Muſolini ſmeje lětka hiſcźeże wjetſche wuſpěchi. W lećźe 1927 pak zyle wonémi. Najżerje je ſ jeho ſławu nimo. Swjatk Ludow ſmeje krótke žiwjenje. We Němſkej deſtanjemy nowe pjenieży. Franzowſka chce Němſku ſ nowa wobſrażicź. Ruſka ſo hiba a ſcźeſnje kedźbnoſcź zrkeho kwěta na ſo a pomaricźeruje, naiſterje pſchecźiwo Balkneż. W Cźeſkej a Tkrolſkej budu ſběżki. Statu, kiž jako hriby ſe ſemje wuroſtu, ſo ſhubja. Te Jendźeſka wjele wažneho doczaka. Pólſk korridor a Gdańſk pſchinadnjetej Němſkej. Kónz léta 1927 wocźakujetej ſo wulkej ſemjerjeni, najwažniſche w pokodniſchej Amerizy. To druhe wotrjecźi ſchonniſti, franzowſki a němſki mórſki brjóh. Jendźeſke łódźiſtwo ſo ſ wichorom a ſołmami nimale zyle ſnicźi a Hamburgſki tunel pod Łóbjom wſchitkże do Tracha. Scheſty dźeł ſemje ſo mjenuja pſchezo hóle ſłóha.

Lécźe 1928—29 ſtej powſchitkownej natwarjazej lećźe. Léto 1932 je jara pſchihódne. Tehdy naſtanje Wulkoněmſka, ke kotrejž ſo Auſtriſka pſchiſlamknje. Na to rěcźeſche pſchednoſchcź hiſchcze wo horoſkopach jenotliwych měſazow.

Sda ſo ſkoro, ſo je aſtrologa Radetzky, wožebje ſchtoż politiſke podawki naſtupa, rěcźał ſa ſtronu taſkich ludźi, kotliž maja wulku Němſku ſa ſwojeho Boha a tiž ſebi pſchejeja, ſo by ſo ſtary militariſmus wrócźił. A na to dyrbja ſo ludźo ſ wěſchcźenjemi pſchihotowacź, ſo bychu, jeli ſo to ſtanje, prajili: Haj, to je naſch wośud, to je nad nami tak wobſamknjene. Cźehodła wón njemóżeſche prajicź, kaiku ſymu ſmějemy? To dyrbjało tola wjele łożo bycź, dokeł je pſchirodne. A cźehodła móżeſche wón politiſke podawki, tiž ſu tola druhdy tak ſaſchmjatane, ſ taſſej wěſtoſcźu prajicź?

Wulki wichor při polnócnym morju.

Łódź ſo podnurił.

Wulki wichor je w nozu wot ſobotu k njedźeli kupu Sylt domapytał. Morjo ſo pſches brjoh wuliny. Na cźaſe ſ Hórnuma do Weſterlanda je ſo żeleſniſki naſyp 500 metrow daloko roſtorhnył. Też wulke kruchi kraja ſu ſo na wjecźornym brjoh wottorhnyke. Se wichorom je też woda, wośebje we wuliwach Łobja jara poſtupita. W Hamburgu ſtejeſche njedźelu wjecźor 3 metrow wyſche hacź hewak. Hobrſke żołmy nawaliſchu ſo ſ morja na brjóh połnóżneho morja, tak ſo woda ſkoro po zytym brjoſy tak wyſoko ſtejeſche, każ w Hamburgu. Hollandſka łódź „Mephunus“ je ſo pola Cuxhavena podnurita. Wobſtadża móżeſche ſo wukhowacź. Druhu łódź wotorhnychu żołmy a njeſpechu ju won na morjo. Hobriki kran cźiſtnu ſo na brjóh, hdźeż ſo roſtynu. W Dapehüttu je ſo na 100 wowzow tepiko. Jich bě wulka woda na paſtwje pſchekwapita. — Też w ranſchim morju ſakhadźeſche w nozu wot ſobotu ke njedźeli wulki wichor. W Scźecźinje ſo zyhele ſe ſtechom ſmjetachu, wokna ſo rosbichu a ſchtomy ſo wukorjenichu. Cźołm ſ 5 wośobami ſo powrócźi, 4 wośoby ſo wukhowachu, pjata ſo ſatepi.

Njewjedro też w Berlinje.

Wulki wichor, pſchewodźany ſe ſliwkami, ſakhadźeſche w nozu k njedźeli też w Berlinje. Wjele ſchtomow ſo w ſahrodach ſwuwała, na thěźach ſo wulkeje ſchkody nacźini. Dokeł ſe ſchtomow ſpadane liſcźo kanale ſatyka, naſta na dróhach wulka woda. W jenej thoſejowni wichor wulke wokna rosbi. Jenemu ſaſtojnikej padny ſ jeho rukow ſtrowy wuwis na hłowu a ſrani jeho. Na druhu wożobu padny ſaſo cźežka halosa ſe ſchtoma; trjechena, wěſta Schäferez, ſo thětro irani, tak ſo dyrbjachu ju do thorownje dowjeſcź. Na Müggelſtim jeſoru ſo njedźelu dopołdnja cźołm ſe ſchtyrjomi wożobami powrócźi, tak ſylny bě hiſchcze wichor. Snjeſłożeni pak móżachu ſo hiſchcze wukhowacź. Też w druhich měſtach połnóżneje Němſkeje je wichor na ſchtomach a thěźach wjele ſchkody nacźinił.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Łobodża.** (Do ſtadła kruwow ſaſełi.) Dwě awcze ſ Glauchawy ſaſedźeſchtaj we wjecźornych hodźinach na nawiſatej dróży do ſtadła kruwow. Wjednik prěnjeho awta bě ſo kruwow pſchepoſože dohladak a tak njemóżeſche w prawym cźaſu awto wjazy ſaſtajicź. Dohli awto ſaſebże do hrjeże. Wjazy kruwow ſo ſranichu a nadoba ſo roſbi. Sawołana połizija nazionaliſtow ſaja.

*

Nawrót nětdušcheho němſkeho kněża do Němſkeje je njemóżny, hdyž entenia k tomu njepſchihłożuje. Franzowſke nowiny hižo pſchecźiwo kněżorowemu nawrótej proteſtuja.

*

Kommuniſtiſka frakzija němſkeho ſejma je dla jednanja pruſſkeho knjeżeſtwa wo ſamożenjowym wurunanju ſe Hohenzollerami wobſamkła, ſadacź, ſo by ſo němſki ſejm hnydom ſwołał.

*

Mjes Pólſkej a Němſkej je ſo jednanje wo wikowanſkim ſrěżenju w Barlinje ſapocźało. Pólſka żada dowołnoſcź k wuwoſej ſkota a mjaſa do Němſkeje a poniženu tarif ſa pſchewjeſenje ratarſkich wupkodow a měſaczne wotewrjenje 360 000 tunow wuhla. Němſka żada, ſo by Pólſka zła na barby, kaniny, cźaſnuki a ſchtórnje ſnijała. Němſka dale żada, ſo dyrbi němſki póſłanz we Warſchawje prawo měcź, němſkich politiſtich jatych w jaſtwje wopytacź. Pſchi wupokaſanju němſkich ſtacźanow dla politiſkich pſchicźinow dyrbi ſo němſki póſłanz ſtlyſchecź. Wo ſaſtyhleniſkim prawje Němzow w Pólſkej ſo hiſchcze njeje dorozumjenje dozpiło.

Přilopk.

* **Poſ napadnył.** Hrabinku ſ Oberſtart, prjedawſchu hrajeſku Trudu Trollej, napadny wcźera w jeje Barlinſkim bydlenju jeje poſ, jendźeſka bulldogа. Rosnjemdrjene ſłocźo ſłuża ju na rukomaj a nohomaj. Jeje ſłużobnym ſo ſtnóżnje poradźi, hrabinku wuſwobodźicź.

* **Simplonſki tunel ſo ſaſzynył.** Każ ſo ſ Pariża ſpi, ſu rěli w Simplonſtich horach dla kamjenjow a pjerſtcźe je wulka woda ſobu ſtorhnyła, tak ſo nětko hacźenja twarja, ſa kotrymiž ſo woda hromadźa. Strach powodżenja je jara wulki. Hłowna żeleſniſka cźara pyches ſimplonſke horu je hižo ſnicźena. Mosty pyches rěku St. Barthelemy ſu ſwotorhane. Też ſimpłoſki tunel je ſo ſ roſwalinami ſatykał, tak ſo je wiſchon wobthad ſahaczeny. Pionérojo roſtſeleja kamjeniſka, ſo by woda ſtrże łepe wotbżała. Ludźo dyrbjachu ſwoje thěże wopuſchcźicź, ſo bychu ſo ſrachej powodżenja wukhowali.

* **Jebawy ženich.** Drježdžańskej kriminalnej policiji je so poradźiło, hižo dawno pytaneho jebaka łapjeć, kotryž jara derje rozumješe, w najwyšichich worsćach wobkhadźeć a tam žiwoje wopory žebi wupytać. Sajaty je hižo cžasczišćo pokhłostany, 39ětny knihiwjednik Kryštof Halbritter z Erfurta. Po jeho wuznaću stej so je swojej mandželskej wot 1923 sem ženoj se wunoščkom krućenych jebanstwow ziwiłoj. Jako podaćny wojerski sastojnik abo jako wyšischi offizjer powadźaše do nowinow nawešchtli, w kotrejž mandželsku pytałsche, abo wón samolwjesche so na politiscjenja žónskich, kotrejž mějachu myšle so wudaćź. Swojim woporam pschedstajesche so pod wopaćnym mjenom, z wusćha w hejtmanskej uniformje. Swoju mandželsku, kotraž jeho pschezo pschewodźeše, a kotruž su tohorunja sajeli, pschedstajowaše jako swoju sotru. Hdyž běschu taj tak na jenym městnje žiwi wopor wo prawje wiele pjenjes sćehałoj, potom: puczowaschtaj sabo dale. A tak to dźesche wjele lět. We wopraudźitosći pat Halbritter ženje pola wojakow hyš njeje. So pak hy w offizjerskich worschtach, w kotrychž wobkhadźesche, kobu rěčeć mohł, bě žebi wjele wojerskich knihow wobstarał, w kotrychž pilnje studowaschе. Tak njese kruham, w kotrychž wobkhadźeschе, jenje nicžo nadpadnyło. W Drježdźanach mjenowaschе so jebak intendanturrat dr. Hesse abo dr. Hammer.

* **Lětadłowa katastrofa w Pardubizach.** Wczera sta so w Pardubizach, hdjež bě Mađaryskowa liga lětanje na pruhu srjadowała, wulka katastrofa, kotraž žebi wjazy woporow žadasche. Wojerske lětadło storcži se schodkom do telegrafoweho sćežora, pschećišćny so we wyšokosći 20 metrow a padny potom do srjedź na dróhy zhromadźenych pschihladowarjow. Wjednikej lětadła, Fiedlerej, so wobej nohy wottorżeschej, wutrobno so jemu stłoči. Jeho hnydom do khorownje donjesćechu. Wschitzy druhi bohużeli so cžežko ranichu, z wuwjaczom wobkedźowarja, kotryž mějesche duchapschitomnosće doseź, z padajeho lětadła wuskočeć. Jedyn z ranjenych je hižo na žiwoje cžežke rany wumrěł. S pschihladowarjow so 12 wobžowom z padajmu lětadłom srani, mjes nimi 7 cžežzy.

* S **drjewjanymaj nohomaj wokoło žwěta.** Prjedawschi lětarśki leutnant Perrcot, kotryž bě do němskeho sajecza pschischol a kotremuž běschtej so dla cžežkeho ranjenja wobej nohy wotewjatej, je na to badźił, so chze na drjewjanymaj nohomaj wokoło žwěta puczowaćź. Poradźi-li so jemu to, dóstanje 40 000 dollarow. Tuthmilu je Perrcot w Kolnje. Wot 1. januara 1924 je hižo na puczu a je 60 000 kilometrow hižo schoł, 90 000 kilometrow ma hischcze hicź. Sa schesćcź lět chze wokoło žwěta hnyć. Kaž najwjazy druhich žwotowych puczowarjow sašłuži žebi Perrcot swój chlěb, jo karty pschedawa.

* **Rjelube praschenje.** Prjedy hač w lěcze 1812 württenbergske wójska na pschikas Napoleonowy do wójny pschećiwo Ruskej wuczehnjechu, wotmě general z Hügel wulku paradu. Po njej bě hoszina w „Slotym Jelenju". Tam schwarnje karanczżowachu a wołbeje winko wschém derje žłodźesche. Rosmolwa pleczejsche po wšo skoro jenoż wo pschedstejazym wójnstim cžahu do Ruskeje. W zahorjenosći, kajkuż winko a młodosć dawatej, sawoła młody leutnant: „Zajku rusku wójnu chzu runje tak lohko pobuzčinićź, kaž butrowu pomałku sjem!" — „Knjes leutnant", prajt general, „dopomnju waš pschi składnosći na tute wasche žłowo." — Na cžakanju z Ruskeje w hnuje 1812-13 dyrbjesche tamny leutnant pschi najwjetschej tschešćkazniu ze swojim wotdźělenjom hacź do schije we wokoło pscheš 500 hnymny Dnjepr brodźicź, mjes tym so kulki wokoło njeho jenoż tak hwisdachu. Jako někto na pol smjerśnjeny, na wschěch stawach tschepotajo na brjoźu stejesche, pschijźecha general z Hügel k njemu a woprascha so poźmeważo: „Nó, knjes leutnant, kak žłodźi wam butrowa pomałka?"

* **Wunoschki italiskich žitnych žnjow.** Po wosjewenjach hamtskeje statistiki je so wunoschk lětuschich italiskich žitnych žnjow na 60 millionow zentnarjow porunjo 48 millionam zentnarjow pschećerkowoho wunoschka w posledních 9 lětach, wobtčežik. W Italskej žławi so tutón wunoschk jako „bohyzce žitneje wójnjy".

* **W kraju pygmäjow.** (Pygmäjo: žłowo pschidźe se grichiskeje rěcze a wosnamjenja po prawom pjatnizy, Homer mjenuje tak lud palczikow pschi brjohach Okeana [wosdźišchi špitzowcaczelo mytła žebi jich pschi kužokach rěti Nila], kotryž se žurawjami [Kraniche] w stajnej wójnje stejesche. Na sjahazeho hobra Heraklesa je woni we wulkich cžrjobach walichu, tola tón jich wschěch do lawjazeje koże sawali, tak mólicžy běchu. Tohodla wosnamjenja někto žłowo „Pygmäjo" małych ludzi, palczikow. To jako rosjahnjenje.) Nižoseniśko-amerikanska ekpedizija, kotraž we tu khwilu na Nowej Guineji tam bydlaze ludy palczikow studuje, je nižoseniśtim nowinam rosprawu podała, we kotrejž so źdźeli, so su wobrjedź njenowanueje kupy na wulke ludstwo palczikow storcžili. Tute ludy žu w jich tropiskej džiwinje dospołnje wotdźeleni wot wobydlerskiwa pschi brjohach kupy. Expedizija pschijachu bjese wscheje bojosze a bjes njepschećelstwa, běchu jara hospodliwi a wobdarzichu zujych z mnohimi darami. Woni rěčachu jara mjerzo. Žiwja so z rólnistwom a płahowanjom tobaka a dźerza žebi žiwinje. Zyły jich sacžišchcź je jara inteligentny. Expedizija cžini tuhkwilu rěcznje studije mjes nowonamakanymi ludami palczikow.

* **Muž z 178 privatnymi sekretarami — Nowe Pariske jebanjstwo.** Wulke pschećišćiwjenja wotkrychu tute dny w Parisu. Inżeńer bě žebi wobkhod załožił, kotryž dyrbjesche so z wupruhowanjom patentowanych wunamakanjow saběrać. We wopraudźitosći pak bě samór pschedewsaća tón, hłupych ludźi namakaćź, kotrymž bychu pjenjesły lohko z kapły wuwabić mohłi. Inżeńer běsche so ta zyle nowy trik wunamakał. Do nowinow stajesche sćinjne nawěschtli, w kotrychž privatneho sekretara pytasche. Wjele so wjele ludźi na to samohwi. Inżeńer wschěch pschijmaše, zadasche pak žebi wot kóždeho požčežonku wo 20 000 hacź do 30 000 frankow, schtož jemu tež rady dachu, dokelž inżeńer kóždemu sekretarej dobru mzdu słubi. Po cžasu běsche žebi jebak na tute waschnje 178 sekretarow pschistałł, kotrymž běsche na 4 milijonow frankow wotewsał. Wón njedasche swojim sekretaram we swojim birowje dźěłaćź, ale dawasche jim někajke pisomne dźěło sobu domoj. Wschě tute dźěła pak njeměchu wjele žadyn smysł, pschetož zyle pschedewsaće běsche jenoż wumyślene a njeměsche žanych kupazow. Inżeńer pat njeměsćesche w posledním cžasu wjazy sadźewaćź, so bo někotři jeho sekretarojo w jeho birowje z sobom setkachu, dokelž so jim mjda wjazy porjadnje njeplaćesche. Na tute waschnje so zyły schwindł wukonja. Cži 178 sekretarojo su so někto do jeneho swjatka zhromadźili, so bychu swoje sajimy móhli zhromadnje sastupowaćź. Na jich wobstórbu bu inżeńer wežera sajaty. Pola njeho namakachu hischcze zyłych 15 frankow.

* **Hdyž so milijonaram pyche derje wjedźe . . .** We měsće San Diego w Kalifornisker saja policija na jenejławzy w parku zuleho muža, kotryž bě žebi tam wušnyk a žone papjery pschi sebi njeměsćesche. Wón bo jako Eduard Braun wudawaschе a prajesche, so je wobsedźeł 60 fabrikow, ma 30 lhežowa a na 30 milijonow dollarow. Dale prajesche, so jenoż tohodla k sabawje puczuje, so by wědźał, kak derje by žiwy był, hdyž by milijonar niebył. Tola tajke wuprajenja na policajstu wulki jazichczcź njeczinjachu. Wón tajkim wudawanjam ani njewěrjesche a wotkudźi tajkeho dundaka k 10 dnjam jastwa. Na druhe ranje pschindźe jedyn general k tamnomu žandarmej a wuprajenja tamneho milijonara wobtrukżesche. Tola tež pschi tajkich wuprajenjach wosta žandarm njeskutk. Wón prajesche: „Dźicże jenoż bjes wschoho kujsa domoj. Wón budźe sa 10 dnjow wo jene nałhonjenje mudrischi. Ssmy w jenym žwobodnym kraju žiwi a tu wschi jakowy sa wschěch płacza, hacź su khudźi abo bohaći. Kóždy njech ma swoje wuprokasma w rjedźe a tak šminje so też wschich njelubosłoscžow, kotrež mohje z tajkim njeporjadom nastaćź". A general dyrbjesche so bjes swojeho kujsa domoj wróćićź.

* **100 000 hr. sa poźmětwk.** Psched dźewjećej lětami poźmětkoła so 12 lětna holza, kotraž w domje Londonskeho pschedměšta sa khudźeho bydlesche, na kěkarja, kiž žurbowdźinku jeje maćerje lěkowasche. Lěkarja bě wjesoły poźmětwk lubošnoho dźěsća tak hnuł, so dźěsću pschećejelnje ruku dawschi jmu słubi, so na nje w testamencze spomni. Lěta po minychu, mała holcža ižrosje na rjany knježnu a njemyslesche wjazy na dobreho „wuja doktora", kotryž běsche ji rěchto rjane słubił. Nětko je Hana Gruberez 21 lět stara a z młodym schemjom słubjena. Tu dosta nadobo wot Londonskeho rěcznika idźelenku, so je ji tamny lěkař we žiwojim testamencze 100 000 hr. sawostajił. To je rjane mydo za jenicžki poźmětwk. Hana Gruberez je tež pyšedy hižo wupiłane mydo za rjanosć dobyła a běchu ji sastojnistwo pschi dźiwadle poskitżili. Nětko pak budźe žebi rjana Hanka, dokelž je pyšes nóz žbohatnyła, žwojeho schewcžika bracź.

* **Muž z 754 žonami.** Heiderabadski Nisam je najwjetschi a najbohatschi indiski knježeczer. W Indiskej wobtrucžeja, so je samo najbohatschi muž na swěcze a wjele njebudże wěcze na tom pobrachowaćź. Tola bohużel nałożuje tutón maharadscha swoje bohatstwa skoro zyle za privatne nałeżnosće. Hižo Harem sam, kotryž je sebi jako wěrimy mohamedan srjadował, płaczi hobrke sumy. Nisam ma 4 hłownych a 750 pódlanskich žonow, kotrež wschě w jenym palasće sjromadne žiwjesze wjedu. Hłowne žony maja wobsebite salony; tamne wjedu haremske žiwjenje, a też rosćěrjenje wscežorneje kultury w Indiskej njeje na tym ničžo pscheměnjeć samóžło. Schto někto wschě tute žónske cžinja. Sich žiwjenje wobsteji w tym, so ničžo njecžinja. Wš jich salach namakaju bo wumilste pschiprawy, kotrež stajnje khłódny z pasmínom parfúmowany powětr płodza. Žony leża na brokatowych diwanach, jedża njesmórnje wjele słódkich ekskiencžkow a pija hischcze wjazy parfúmowaneho kokesa. Hudża, spěwaja a cžitaja žebi baśnje. Maharadscha wobstrožuje swoje žony jara krucże, njesmědźa bo ani pschi swjedźenjach wobdźělicź, a europiscich hosći žmědźa jenoż pyches sćěhaj kiž žu z gażu łahabjene, wobkedźowacź. W Heiderabadze knježi potajkim hischcze dospołne orientalske žiwjenje. Sa wobstrožowanje žwojich žonow dźerże žebi Nisam amazonske łarcas, kotrež z babami jako sypjonoju służbu cžinja; wschitko, schtož bo w haremje rěcži a cžini, bo knježiczerjej pschedradźi. Nisam ma 40 synnow a hischcze wjazy džowkow — na potomstwje potajkim njeje nuzy.

* **Reja „Charleston" w měsće Charlestonje łakasana.** Charlestonscki mjeschczanosta, wot kotrehož małeho města ma smata reja swoje mjenu, je tutu reju za město Charleston łakasał. „Kaž bo reja w sapoczatku pola nas rejowasche," wuprajł bo mješczanosta, „měsješe swona cžestnoho rasa. Ale Charleston, kajkiż je nětkle z Newyorka a Cyicaga k nam pschischoł, je na „njehańbiczíwe waschnje łkepżany." Schtóż pschećiwo wulkasej tolu dale Charleston rejuje, bo z 100 dollarami abo 8 dnjemi jatby khtóšta.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pschemytškowy dawk.

Pschedewsaćelstwo pschemytškowych wobkhodow w Budyschinje, w kotrychž dźěłaczerja dźěłaju, dyrbja hacź najpozdźišcho 18. oktobra 1926 njenamołwjeni dźěłaczerjow, kotříž w jich wobtkhodże dźěłaja, měschczańskemu dawkowemu hamtej wozjewiećź.

Dokelž pak ma so w liscžinach wołsoboweho stawa a wobtkhodow, kotrež dyrbja so tele dny sapodacź, zhromadna liczba w Budyschinje dźěłatych dźěłaczerjow sapisana, so dopuscžeći, so dyrbja pschedewsaćelstwo jenoż tych dźěłaczerjow, kiž swonka Budyschina bydla, ale we Budyschinje dźěłaju, po wšach wołsebje a kóždeho mjeno, staw a bydlenje sapodacź.

Formulary sa to su w měschczańskim dawkowym hamtu W Budyschinje, 6. oktobra 1926.

cje wo jstwe cžo. 13, dostaćź.

Měschczańska rada. Dawkowy hamt.

Porjedźenka.

We wosjewenju jednanja, hdjež ma so 5. nowembra 1867 w Cžornych Nošlizach rodźeny Arnošt Emil Herberg, kiž napohlědk we Warnoczanskich połach Wjeleczina bydleschе, sa mórtwego wuprajicź, so wosjewenje z 22. decembra tak porjedźi, so Herberg njeże 30. junija 1925, ale 30. junija 1915 na žiwoje dźěło schoł.

W Budyschinje, 7. oktobra 1926.

Hamtske hudnistwo.

Dawk na leżownosće.

Sa 3. a 4. termiju 1926 (15. oktobra 1926 a 15. januara 1927) so po zakonju wo dawku na leżownosće se 30. julija 1926 dawk znowa napokoji (Neuberanlagung). Sa podłohu służi „jenotna hódnosć" (Einheitswert), kotraž je so po němskostatiwnym pohódnoscženskim zakonju se 10. augusta 1925 wuskedźiła. Dóniž so nowe namołwjenje (Bescheid) njepschipósćele, dyrbi so dawk na leżownosće w tej wyšokosći dale płaciećź, kaž dotal. Dopředne płaczenje wuczinja za jenu termiju 1,5 pjenjezka za 100 pjenjezarjowych hriwnow dotalneje dawkoweje hódnosće. Dawk je powschitkownje zamón, kaž bě pschi druhej termiji dawka na leżownosće za 1926, kotraž sće 15. julija 1926 saplaczicź dyrbjeli. Cžakanišći cžaš běži hacź do 22. okt. 1926.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zeńdże so dźensa wutoru wječor 1/2 9 hodź. w kat. tow. k měšačnej zhromadźiznje. Rozprawa wo swjedźenju w D. H. a druhe ważne wěcy. Tohodla bratrja, sotry, přińdźće zasy w tak bohatej ličbje kaž hewak! Předs.

Bukecy. „Radosć" změje jutře srjedu wječor we 8 hodź. spěwanje. Přinoški so zběraja. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Drježdźany. „Hromadnik" spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w měsacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor 2/4 9 — 10 hodź.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń srjedu w Njechornju. Kefk.

Lipsk. Naše „Serbske blido" skhadźuje so někto zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (nie wjacy Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipsčanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Pančicy. „Lipa Serbska" spěwa jutře srjedu we Wotrowje pola Sołćic. Započatk we wosmich, a to z dypkom. Dirigent.

Ralbicy. Jedn. Sokoł změje swoju lětušu generalnu zhromadźiznu dźensa wutoru wječor 1/2 9 hodź. (hnydom po nyšporje) pola Waldźic. — Dźeńšni porjad: 1. Rozprawa wo zańdźen. lóće, 2. wuknjenje hudźby, 3. wólby. — Wšitcy aktivni a pasivni maju čestnu winowatosć, zo přińdu; jenož tajcy su swěrni Sokoljo! Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleś w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžcy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Hdźe pijemy w Budyšinje kofej?

W Biesoldec konditarni

w Budyšinje, na Bohatej hasy

tam dostanjeće

dobry kofej

najwuběrniše pjećwa a torty.

Ratarstwo

w Husćanskej wosadźe, 12 kórcow pola a łuki, 6 kórcow kěrkow, dobre twarjenja z elektriskej swěcu a wodowodom, z njehibicžiwym a hibicžiwym inventarom je hnydom khorosće dla **na předań.**

Bliše je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Princeske suknje ze šerok. wušiwanjom jenož **3 hr., kopriwna 40 pj., twjelki 50 pj., štryk. wołma, barchentowe mužace košło 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.**

Tute tunje płaćany jenož na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Elektriski motor

10 PS. z mjeńdźitym wićom „Sachsenwerk" je na předań

w Prawocicach čo. 8

Telefon Pančicy 380.

Prynceske suknje košle, žonj. kholowy košłowe płaty, wušiwanja jara tunjo K. Erler na Zitn. wik. 11

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach"

maja dobry wuspěch!

Copie spódnje kholowy štrykowan. wołma jara tunjo K. Erler, na Žitnych wikach 11

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 17.

Wše šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihańni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Příloha k číslu 238 **SERBSKE NOWINY** Wuloru, 12. oktobra 1926

Procès dla mordarstwa přećiwo zanitetnemu radźićelej dr. Böhmje.

Hrožace listy na Drježdźanski sud.

Dalše pschešłyschenje šwědkow.

Jako prěni šwědk w šobotnischim popołdnischim jednanju pschešłyschuje žo wudowa zemrěteho justizneho radźićela dr. Herrmanna Böhmy (bratra wobškorženeho), knjeni Hilža rodź. Geblerez, šotra prěnjeje žony a šwakowa wobškorženeho. Wona powědaše, so je Böhmowa prěnja žonitwa dobry sačišćej na wokolnosćej činiła. Jeje šotra žo njeje wobjeła wobćežowała. Druhu žonu wobškorženeho je wona jenož mało znała. Schtož joho třeću žonu nastupa, wobkrućа šwědk, so je ju wjazy trócź wopytała. Też je junu *pschi mandželskej kwadze pschitomna była, w běhu ko-*trejej je Böhma prajił: „Tak to njemóže wjazy dale hić.“ Też je satřělena cźašćischo prošnyła: „Roberto, Daj mi šaso šwobodu, darju cźi te 50 000 hriwnow abo tu khěžu.“ Też je mjes wobškorženym a jeho bratrom k prozeźam dla poćźonkow pschišłcho.

Statny ręcźnik: Móže nam šwědk wo podawku še schałku kofeja něchto prajić, hdyž je žo šemrěła bojała, so mohł jeć do kofeja naměschany być?

Šwědk: Moja šwakowa bě junu wot kofejpicźa žo wotšałika, jako žo wrócźi, wulinu šwoju schałku a nala žebi šama kofej, dokelž žo bojesche, so je žo ji mjes tym jeć do njeho naměschał. —

Šwědčenje džowki wobškorženeho.

Jako dalschi šwědk pschešłyscha žo nětkle 33 lět stara mandželska redaktora Vogta, rodź. Irena Böhmez, džowka z prěnjeho mandželstwa wobškorženeho. Statny ręcźnik chze, so dyrbi wobškorženy žo tak dołho wotwjesć, doniž žo jeho džowka pschešłyschuje. Tuta pak chze w pschitomnosći šwojeho nana wuprajić. Šwědk powěda, so je nan jara krutny był, tola njeje tehdy žane cźeže wobstałe. Po dźělenju druheho mandželstwa, je wona z domu pschišłcha. Posłužišćo su differenzy nastałe dla herbstwa. Wona je cźašcźišćo nanej tohodła pišała, tola tón je ji wotmotkował, so je žo dźěł jeje samoženja na jeje wukublanje nałožił. Jako jeho junu wožobinźy wo rosjašnjenje praschesche, dóšła wot njeho plišu. Posłužišćo ji šaso pišałche, so dyrbi domoj pschińdź, so ma wuhlady na jenu knjeżnu z 300 000 a na jenu žonu z 500 000, so pak žebi radicho poslednischu wosmje. — Tak je też *pschešłyschenje* Böhmoweje džowki, kotrejž žebi łóžny jako šensazija pschedstajeche, mało noweho wobcźežowazeho za wobškorženeho pschinješło.

Šwědčenje šwaka.

Fabrikšli wobłžeđžer Jurij Gebler, wobškorženeho šwak a bratr jeho prěnjeje žony, wobšwědčeł, so žo jeho šotra njeje jemu napischeło ženje dospołnje wuprajiła, kak je k jeje šmjerći pschišłło, też njewě. Junu je wona jenej cźeče prajiła, so ji je mjez muž (wobškorženy) pschešcy telko medźiny dawał, a so wě, so ju šayła bracź njedyrbjała.

Potom pschińdźe rěcź na to, so je wobškorženy žwojeho bratra junu na pištole žadał a so žu žo poćžahi mjes bratromaj zyle roswjasałe. Dale powěda šwědk, so je wobškorženy žwoju pratšu jako lékař dospołnje sašnjechał. Cźakałchu deleka klijenzja na njeho, nještarałche žo šayła wo nich, haj je žo hišchće roshněwał, hdyž jeho kedźbneho na to sešinichu.

Šwědk Hana Schillingez, domjaza holza,

28 lět stara, je w septembru 1916 někotre tydźenje pola Böhmez słužiła. Hyndom je pytnyła, so mjes man-*dželskimaj prawa pschezjednosći njeknježi. Mowa je* dyrbjała pschezy wokoło knjeni Böhmoweje bycź. We blidowym łaschćiku je Böhma revolwer thował a je prajił, so jón za wobtražowanje domu trjeba. Junu je Böhmowa žwojeho muža sawrjeła a njeje jeho chžła pridy won puschćićź, doniž njeby piźonnje žwoju dowolnosć na dźělenje mandželstwa dał. Tola Böhma je ſ woknom won cźeknył. 22. septembra rano, na dnju šmjercźe žwojeje žony, je Böhma žwoju mandželsku wokoschći, schtož je ju jara dźiwało, dokelž žo to hewak ženje stało njeje. Po šmjerći žwojeje žony je Böhma jara roshorjeny domoj pschišchoł. Hajnik Winter bě žobu. Staj hromadźe wobjedowałoj, někotre blesche wina pikoj.

Šwědk Helena Schweizerowa,

mandželska inženěra Schweizera je na Wartburgskej drohy bydlila a žo tohodła ſ mandželskej dr. Böhmy šnała. Po jeje wupraſenju, je knjeni Böhmowa jara wobjarowała, so je dr. Böhmje žwoju ruku dała. Mandželstwo je wot sapočatka njeſožožowne było. Šwědk je też ſ druheje strony łžyschał, so je žo Böhmowa dyrbjała junu je ſtaly dele storcźićź. Szyła njejžu tehdy chjali na njeſožožowny pschipad wěrićź. „Widźachmy“, tak powěda šwědk dale, „wjeczor po tamnym podawku šwězu pola Böhmez, łžyschachmy kramot a myślachmy, jo Böhma a jeho hospoša něschto pytatej.

Pschedžyda: Móžeče žo dopomnićź, so je Böhmowa žo bojała, so martrałšeje šmjercźe njewumrěje.

Šwědk: Haj, to je mi knj. Böhmowa prajiła, a je mje też prošyła, so bych ji jenoż hischcźe knjeni Tripzowa rěkała.

Šwědk Eduard Bertram, inženěr w Dahlemach,

je žo ſ wobškorženym dźěje šnał. Böhma je po jeho měnjenju dźiwnuschći cźłowjek był, kotrejž žebi pschezy myšleſche, so jeho pschešcźěkhuja a so na njeho pschišłškodźeja. Šwědk njewěri, so je Böhma žwoju žonu chžył sattšelićź. Böhma je jednorje žiwy był. Wěsche drje kuſk łkupy, tola je łkerje pjenjeſy hromadźe dźerżał. Jeho lékařska praxis njeje pschederje łchła. Böhma je łkorźił, so žu politiſe poměry na tym wina był. Jeho bratr je był konſerwatiwny sapóſłanc, tohodła njeſžu žo jomu khorobne kašy pschipokasałe.

Statny ręcźnik: Tu wobšteja napischeczíwne měnjenja. Wobškorženy je pridy prajił, so je jeho praxis derje łchła, a Mam je rjekł, so hubjenje dźe.

Šwědk: Njemóžu nicźo blížšeho tomu wupraſicź. S tym žo pschešłyschenje šwědkow na tśeźim dnju prozeźa łkónźi, na cźaſ žud na lokalny termin do Wulkich Rědarjez *wotjedže.*

Böhma dyrbi žo k šmjerći ſaſudźićź.

Léta dołho njepowěda žo w małym ſaſkim měſtaczku Wulkich Rědarjezach (Großröhrsdorf) ſoro wo niczim dźiwnym, hacź wo naležnosći „Böhmerowoho pada“, wotjedže wot toho cźaſa, hacź je žo ſanitetny radźićel dr. Böhme politiſtim nahladam. Wulkorědarſtich wyſchnoſcźow mało pschišłušnyny pokaſał. Politiſtej hidže pschišłamkny žo šwojbna šwada, kotraž žo dźeń wote dnja je wschelakich ſtronow bóle a bóle mucźeše, dóniž pschecźiwo Böhmje hobrała hida njenaſta, kotraž by někto psched šudom naſtradźcho we najwjeſtšej roswolnosći wudyrła. Tu pak ſtoreźi hida na ſymnu objektiwnosć šuda. Hdyž šwědzy někto psched šudom ſteja a dyrbja pod pschišaſanjom šwoje naſhonjenja a měnjenja wo Böhmowej naležnosći wupraſicź, tak klinczi to tehćtro hacź powědanje mjes wobydlerjemi mjenowaneho měſtaczka. Niczo positiwneho njemóže žo Böhmje dopokaſacź. Jedyn je to druhemu prajił, ſchtwórty je to ſaso wot tśeceho łłyschał; pjata, ſchóſta, dźeſata pak hu žónſke ſ Wulkich Rědarjez. Šsud dyrbi ſprawnje šudźićź, dyrbi měcź jaſne dopokazy a njeſmě žo wot nikoho nucźicź dacź. Toho pak njeſžu žebi wſchitzy wědomi, pschetož na ſapo-*czatku dźenjnischeho jednanja pschipaſchi ſchóſtich, ſo wot* někotrych dnjow žem njepschestawaju anonymne listy dostawaju, w kotrychž žo jim hroſy, ſo niebychu na žadyn pad Böhmu wuwinowali. Też ſtatny ręcźnik a šudnicy ſu podobne anonymne listy dóſtali, w kotrychž žo žada, Böhmu k ſmjerći ſaſudźićź. Šsud namolwjeſche wſchech, ſo bychu takſe pišanje wotſtajili, pschetož ſ tym njebudže žo wotdržeć dacź, ſprawnje šudźićź.

Čišćenje Šprjewje so wěšće přewjedźe.

Sšrjedu 6. oktobra wotnć žo pod pschedšydźidłom knjeſa hamtſkeho hejtmana dra. Jungmanna w Schuſterez hoſeźenzu w Klukſchu ſhromadne poradźenje druhebo a tśeceho druſtwa za wudźerżenje Schprjewje. Knjes hamtſki hejtman roſkładże najprjedy hischcźe ras techniſke a finanzielne praschenja cźišćenja Schprjewje. Statne knježerſtwo ma wotpohlad, dacź cźišćejcź Wulku Schprjewju wot Pschidoka hacź ke krajnym mjezam. Też dokładnje wurjedźićź ma ſo Wulka a Mała Schprjewa wot Delneje Hórki hacź do Klukſcha abo ke krajnym mjezam, też Lubijſka Woda dyrbi ſo wot Hrodźišćeho dele hacź k Schprjewi wuczišćićź.

Tole rjadowanje płaczi nětdźe 420 000 hriwnow. Pjenježy ſwjedu ſo ſ pomocu produktiwneho ſaſtaranja dźěłoſnjemjerjow. Pschi dźěle jedna ſo nětdźe wo 35 000 dźěłaniſkich dnjow dźěłoſnjemjerjow. Sſubjenj pschidawk je produktiwneho ſaſtaranja dźěłoſnjemjerjow wuchini 4000 hriwnow a njekrute wudawki 316 000 hriwnow. S njekrutnych wudawkow dźe ſtat 253 000 hriwnow na ſo wěrjo, tak ſo dyrbitej wudźerżenjej druſtwje hischcźe 63 000 hriwnow ſwjeſej. To dyrbi ſo tak ſtacź, ſo hnydom 28 000 hriwnow w hotowych pjenjeſach ſwjedźetej a ſtatnu pożcźonka wo 35 000 hriwnow pschewostanetej.

W ſhromadnym druſtwowym pośedźenju 3. ſeptembra 1926 ſtej druſtwje planej Schprjewinehho cźišćenja pschihłoſowałej, ale ſtej ſo wupraſiłej, ſo 28 000 hr. ſwjeſej njemóžetej. Niedźiwajcy jednanjow, kiž je njeſtaj ſym hamtſke hejtmanſtwo ſ finanzným miniſtrom niečo, žebi finanzne miniſterſtwo žada, ſo druſtwje poſłanje pjenjeſy ſwjedu, je-li ſo runje łapocźate cźišćenje dźěła ſaſtajiło njedyrbja. Tak ſtejeſchćej druſtwje psched roſtrošłudźenjom, hacź dyrbitej pjenjeſy ſwjeſcź abo dychtej dźěło ſaſtajicź dacź.

Po dłeſchej roſmołwje a po wośebitym wuradźowanju wobſamknyſchtej wudźerżenjej druſtwje dźiwajo na mušnoſcź cźišćenſkich dźěłow w Schprjewi a dźiwajo na wyſoki pjenjez wo 253 000 hriwnow, kiž ſtat k temu da, ſo 63 000 hriwnow pschiſłuſolitej. Dokelž pak druſtwowaj tuklhwilnje mózno njeje 63 000 hriwnow ſwjeſcź, wobſamknyſchtej, ſo dyzetej nimo pożcźonki wo 35 000 hriwnow pschijcźej. Druſtwje ſo nadźijetej, ſo pożcźonku po ſtamfnych wumněnjenjach kaž ſtatowych dostanetej (mjenujcy ſa 4 prozenty danje a wotplacźowanja je 4½ prozentow w 17 létach. Tak dołho hacź ſo pożcźonki dantej a wotplacźujetej, budźa druſtwowe ſobuſtawy najſćerjcho na kóždu pschinoſchkowu jenotu 1 pjenjezk druſtwoweho pschinoſchkoweho létnje płaczicź dyrbjecź.

Dale ſo wobſamknu, ſo dyrbi ſo tym leżownoſczerjam, kotříž maju ſ wucźišćenja Schprjewje najwjetſchi wužitk, po § 77 wodowneho ſakonja poměrnje k płaczenju ſcźahnyncź, a ſo dyrbitej pschedšydźiſtwje wudźerżenſkeju druſtwow takſich leżownoſczerjow hamtſkemu hejtmanſtwu mjenowacź, ſo by jich k płaczenju mucźićź mohło.

Sobuſtawy wudźerżenſkeju druſtwow dyrbja tak balko hacź je trjeba, wſchelake dźěła za druſtwje wukonjecź. (Sapſchahacź, ſchtomy a krěki wotſtronjecź a t. d.) Pjenježna bohoſcź tychle dźěłow ſo jim na pschinoſchki bohropiſka, kotrež maja k ſadanjemu a wotplacźowanju požcźonkow wotwjeſcź. Tola takſich dźěłow njebudže tež wiele trjeba.

K pomjeńšchenju pjenježnych cźežow druſtwow ſo hiſchcźe wobſamknu, ſo dyrbja ſo próſtwy wo wośebitu pichtpomoz na wotkrjeſnu ſwjatk hamtſkeho hejtmanſtwa pósłacź.

S tuthymi wobſamknjenjemi druſtwow ſa wudźerżenje Schprjewje je nětk rjadowanje Schprjewje skónczne ſwješcźene, kotrež je ſa ſchkit pschecźiwo wulkej wodże zyle nuzne a kotrež też nětdźe 200 dźěłonjemjerjam na 100 *hacź 200 dnjow dźěła pschinjeſe.*

Knjes hamtſki hejtman dźakowaſche ſo druſtwowym ſobuſtawam ſa pschiſłuſolenje ſrědkow a wupraji nadźiju, ſo by někto ſwěſcźene rjadowanje Schprjewje było ſe ſohnowanjom ſa wſchitkich.

Najjasniša hwězda.

Po wobličenjach jeneho amerikanſkeho hwěſdarja je hwězda „Doradus“ najjašniſcha hwězda na njebju. Hwězdu njemóžemy bjes ſchkleńcźu dozhła widźecź. Hwězdu Doradus też na ſemi tak jaſnu njetwórimy kaž wona woprawdźe je, dokelž je jara dałoko wot naſcheje ſemje ſdalena. Kaj ſu wobličili je hwězda Doradus na 100 000 ſwětowych lět wot naſcheje ſemje ſdalena. Sdalenoſcź hwězdow ſo mjenuja po ſwětle wobličcź. Wot naſcheho ſłónca trjeba ſwětło 8½ mjeńſchiny, pridy hacź naſchu ſemju doſcźehnje, to rěka, hdyž je ſłónco ſelkhadźale, dha halke je my za 8½ mjeńſchiny widźimy. Wot ſłónca ſwětło potajkim 8½ mjeńſchiny trjeba, pridy hacź na ſemju dolecźi. Wot hwězdy Doradus pak ſwětło 100 000 lět trjeba, tak dałoko je wona wot naſcheje ſemje ſdalena. S druhimi ſłowami: Hdyž by tuta hwězda psched 100 000 létami pocźała bycź, to bychmy ju halke dźenja k prěnjemu raſej wuhladali abo nawopak, hdyž by hwězda dźenja wuhaſnyła, dha by ſo wona halke ſa 100 000 lět na ſemi ludźom ſ woczow ſhubiła. Sſwětło ſa jenu ſekundu 300 000 kilometrow dałoko ſajdźe. To je ſa jene léto 9 000 000 000 000 kilometrow. Schtož potajkim dźenja na hwězdze Doradus widźimy, to bě tam hižo tajſe psched 100 000 létami. Mózno też je, ſo hwězda Doradus hižo wjele tyſaz lět ſ zyła wjazy njeeſiſtuje. Wona je ſnadź hižo dawno wuhaſnyła. Jejne ſwětło pak hiſchcźe pschecźo na ſemju ſcźele a budże je ſłacź hiſchcźe lětttyſazy dołho. Sſwětło, kotrež je hwězda Doradus psched 100 000 létami wotpóſława, halke my dźenja widźimy. S toho, ſo je Doradus hiſchcźe dla ſwojeje njeſmérneje dałokoſcźe tak derje widźecź, mózemy ſudźicź, kak jaſna hwězda Doradus je. Hwězda Doradus je jenoż wo nětchto malo wjetſcha hacź naſcha ſemja w pschereźelku. Wona dawa ſama telko ſwětła kaž 600 000 hwězdow hromadźe. S druhimi ſłowami: naſche ſłónco ma jenoż ſchěſcź ſtow tyſazowy dźěł ſwětłoſcźe kaž hwězda Doradus ſama.

Kak ſwulki je ſwět je ſwjej ſwojej kraſnoſczu drje nihdy njewopſchimnjemy.

12 zakonjow za wobkhowanje rjanosće a ſtrowoty.

1. Schtóž ma tuczńoju koźu, ſmě ſo pudrowacź, tola ſabjcź ſo njeſmě psched lehnyczhźicźom pudrizu ſe ſymnej wodu wotmyć. Pschetož tuta ſchkodźi koži, hdyž pschedołho na njej woſtanje.

*2. Włoſy dyrbja ſo kóżde tři njedźele mucź a kóżdy wje-*cźor ſo cźeſacź. Jenje ſ ſrifurn lehnyczj ſicź. Hłowa dyrbi ſo nozy woczerſtwicź, włoſy ſej tohodła wjeczor roſcźeſaj. Maſerij ſebi hłowu, to włoſy derje roſtu, woczerſtwi hłowjaze cźiny, ſcźeri hłowubolenje.

3. Wšcha ſchminka ſchkodźi koži. Wſchě wunmětſke porjeńſchenſke ſrědki ſwohdźa koźu, cźłowjek ſahe ſeſtari a dostanje ſmorſchcźene mjeſwocźo.

4. Cźeło dyrbi ſo kóżdy dźeń ſe ſymnej wodu kupjicź, abo ſchtóž to njeſmiedźe, njech płowa, abo ſchtóž k tomu cźaſu nima, njech ſo ſnajmjeńſcha kóżde rano ſe ſymnej wodu wotmyje. Wſchědne cźopke kupjele cźłowjeka wotkrucźa; ſymna woda woczerſtwuje koźu a cźiny.

5. Dyrbi ſo w cźopkej wodże kupaſch, cźin to jenoż wjecźor. 37 hacź bo 40 ſtopnjow je najpſchijomniſcha cźopkota cźopkeje kupjele. Pſchidawk ekſtrakta je ſchmrěkoweje jehlinowej krucźi cźiny.

6. Pridy hacź ſo rano hotujeſch, ſmuczuj ſnajmjeńſcha 5 mjeńſchinow! Smuczuj energiſch, tak ſo ſo cźełko napina; ſ tym nabudźa ſtawy ſhibicźiwoſcź a wobrótnoſcź.

7. Korſett je wjazy njenožny, ale jenoż wluſki paſ, kotryž žiwot a hjedra hromadźedźerži, žołdk a jatra pak ſwobodne woſtaji.

8. Wſchědnje hibaj ſo ſ najmjeńſcha 1 hacź do 2 hodźinje na cźerſtwym powětrje. Schtóž njecha ſtoſtinu, njech ſo po jěźi ſnajmjeńcha 10 mjeńſchinow pſchekhodźuje, pridy hacź ſo ſnadź ſwój pſchipołdniſchi drěmk dźerži.

9. Schtóž po wobjedźe ſpi, dyrbi lohko ſtoſtinje, ale bjes wotpocźinka ſkoreju ſónſke lohko na cźiny a dostanu ſmorſchi. Najlépje potajkim je, ſo ſo najprjedy po wobjedźe njecha ſchcźekhodźujemy a potom wotpocźinjemy. — Mózeſch wodnjo hiſchcźe wjazy ſpacź, to njenaruna nihdy nózny ſpar. Khodź najpołdſicho w 10 hodź. ſpacź a ſpi ſnajmjeńſcha 8 hodźin.

10. Schtóž hłódnjeńſke kury cźini, ſahe ſeſtari. Potajkim kedźbu! — Sſéź psched wobjedom jabłuko, to bjerje cźi

appetit a jdzerži cje žiwiuneho, je-li so wěsu diäku pschi jedži wobkedbuješch. Hdyž so ſ hlodnjenjom martrujesch, dyrbiješ to na cjuwach a žołdku wotpokuzicj.

11. Cjitaſch-li we ložu, cjiń to bedžo, hewak ſlaſnješ žebi wocji.

12. Budž porjaduje žiwy, ſtawaj ſahe, dźěłaj ſe pschestawkami, popschej žebi pschipołdnju maly wotpocjink, postaj žebi žiwój dźeńſti porjad dr cżaſa, jěż w prawym cżaſu a porjadnje, pij malo alkohola, špi wjele.

Schtóž tute pokuny wobkedžuje, wostanje młody, žiwizny, hibicjiwy a ſtrowy. Tute hódnoſce płodja harmoniſke žiwjenje a cżinja ſbožoumych ludźi. A ſbožoumi rosſchěreju wokoło ſo ſaſo ſboże a wjeſele, rady ſ nimi wobkhadźujemy, w jich blikkoſcjach cżujeny ſo ſtrowi. Njeje to mytadoſcj ſa porjadne žiwjenje!

Smjertny zwónčk.

Bě kraſny naſymſki wječor. Lětny dźěłaczeř Valentin kroczeſche pomalu po jenej ſchcežežy mjes wyſokimi ſkalami po tyrolſkich alpach. Dyrbjeſche tkěrko kedžbliwje ſtupacj. S měſtnami bě jara hubjena ſchcežka. Hdy-li jenoż někotre zentimetry na bok ſtupił, hdy ſo po wyſokej ſkale do hłubiny dese ſunuł. Hiſchcze někotre kroczele dźěſche, a někto ſo ſady kěrzka ſhowa. Sſnadź bě žiebi hižo pridy tuto měſtno wuppał. Hewak ſu Tyrolſcy ludźo zyle měrnimi a dobri ludźo, ale druhdy ſu tola mjes nimi tej wſchelcjazy. Do tych ſłuſchesche potom też naſch Valentin. Wón bě dźiwi hajnik a tſěſeſche rady mjelcjo dźiwinu. We tutym padze njebě jenu žana ſkala a žana bora pschewyſoka. Dźenża pak mějeſche hinaſche myſle. Jeho wutroba bě ſ hidu a nahrabnoſcju napjelnjena. Tuta nahrabnoſcj bě hižom tak wulka, ſo ſo ſ morbarſkimi myſlemi noſchesche. Bohaty pſchekupz Handrij bě do Ssolnohroda ſchoł, ſo by tam bohate nametrěnſtwo ſkónhnył. Sa hodźinu měſeſche po ſamſnym puczu pſchińcj. Jeho njenjeſły Valentinez we hłowje thodźachu. Tajke wězy bě žebi Valentin dźenża w krczmje wotpoſłuchał. Spěſchnje bě ſo njepthnjeny wotſtalił, ſo by na Handrija łakał.

Někto hižo hodźiny dołho w krczłach ſedžo na ſwój wopor cżakaſche. Hižo bě połnoz. Tola to jeho njemyſleſche. Sſnadź je Handrij po puczu někdże do krczmy ſałožił abo ſnano někdże pſches nóz woſtał. Tajke a podobne myſle jemu we hłowje hrajachu. Wón pak chżyſche ſcżerpliwje dočakacj. Zyle wěſele dyrbjeſche po tutom puczu pſchińcj, dokelž żadyn druhi pucz je Ssolnohroda nimo njewjedżeſche. Wón bě žebi jónu mordarſkhu pſchedewſał a tak bě jemu zyle wſchło jene, tak dołho cżaka.

Tu nadobo ſaſłyſcha zuſe ſtupy. Kruczijcho pſchimnje ſwoju rjelbu, ſ kotrejż chżyſche Handrija ſaſtrělicj. Tola — nadobo ſo ſtróži. Do ſtupow zuſeho měſchcja ſo hiſchcze druhe hłoſy, — ſtwoji ſmjertneho ſwótżka. Spěſchnje ſo hiſchcze hłubje ja krczłom ſkhowa. Sſwódomſe jeho hrjebaſche. Widżeſche naſdala duchownego ze puczu ſyrohu ſ mrěżazemu pſchikhadżecj. Maly hółczej jeho pſchewodżeſche.

Valentin wſchón tſchepotaſche a wocżakowaſche meſchnika. Hnujacy napohlad bě jeho wutrobu ſmjerſcżił. Wſchelake myſle jemu we hłowje hrajachu. — Teſ jemu budże jónu ſmjertny ſwónczk ſwonicj. — Hacż też to duchowny ſ Bożim ſwonom też k njemu pſchińdże? Tajke a podobne myſle jeho krjudowachu. Sſwojeho prjedawſkeho pſchedewſacża ſo wostajiwſchi, ſlubi nowe žiwjenje.

Jako bě ſo duchowny ſe krczłej pſchibliżił, padże Valentin pſched nim na kolena a wuſna ſo ſwojeho pjekże wſacża. Měſchnik ſo ſwoprědka njemału wuſtróża, tola

Hospodarſki rozhlad.

Wutoru 12. měrza 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendżelski punt	20,352	100 čěkkoſł. krónow	12,42
100 ſwjż. frankow	81,04	100 franc frankow	12,1

Berlinſka burſa ſawoſta wcżera w ezekach pſchi dotalnych krutnych kurſach. Poſdżiſcho wſchak ſo trochu ſehlabjowachu. Wójnſku pożeżonku nětżo žiwiſcho kupowachu. Jeje kurs ſtupi na 6,12½ hr. ſa 1000 hr.

Produktowe wiki wotmětżu ſo wcżera jara měrnje. **Zito** je nowa wikach žadne, tola też pożadanje ſa nim je ſnadne. Jenoż nałtni jeczmjeń 5 pț. po zentnarju dobu. Wcżera płaczeſche zentnar

w Drježdżanach

pſchenicy 13,10—13,35 hr., rożli 11,10 hacż 11,35 hr., jeczmjenja nałtnjeho 11,50 hr. hacż 13,50 hr., naſymneho 9,50—10 ſt. hr., wowſa I. 10,25—10,60 hr., II. 8,85 hacż 9.10 ſt. hriwnow,

w Berlinje:

pſchenicy 12,85—13 hr., rożli 10,70 hr. hacż 10,95 hr., jeczjenja nałtnjeho pał 10,95—12,75 hr., naſymneho 9—9,30 hr. wowſa 8,75—9,55 hr.,

w termijnowym wikowanju

ſa oktober: pſchenicy 13,87½ hr., rożli pał 11.47½—11,52½ hriwnow,

ſa dezember: pſchenicy 14,07½ hr., rożli 11,55—11,60 hr.,

ſa měrz: pſchenicy 14,22½—14,20 ſt. hr., rożli 11,90—11,92½ hr.,

ſa meju: pſchenicy 14,30—14,32½ hr., rożki pał 12,47½—12,20 hr.,

Skótne a ſwinjaze wiki w Bitkopizach budu pſchichodnu **pónd żelu 18. oktobra.**

Sso pytaja:

Piſtońża w Hodżiju cżo. 64.

Holza do domu, hoſcjeńcz „Zum heiteren Blick“ w Budyſchinje; w hoſcjeńcju „Zum Schlößchen“ w Pſchiſchczezach.

Na pſchedań.

Domiſke, ſ brożnju, hródżu a 1½ jutrom pola w bliſkoſcji Hródka. Dalſche wukażuje Franz Müller w Hródku, Budyſchſka dróha 11.

Ssudnizy na pſchesadżowanje

w Brěſy pola Kamjenza, ſrjedu 13. okt., dop. w 9 hodż.: wiſzata żelezniza a wjerczaty ſchkript, (kupzy ſeidu ſo w hoſcjeńcju „K wicżeżnemu kubu“).

w Hażłowym pola Kamjenza ſrjedu 13. 10. pop. w 3 hodż.: 300 zent. drobnych kamjenjow, ſchkript ſ motorom, 100 mtr. koliſow, półneje żelezniny, 2 wjerczatej tarczi, wuhypowazej wozaj a taſtaly wós, — kupzy ſeidu ſo w Lawez hoſcjeńcju tam;

ſchtwórtk, 14. oktobra 1926:

w Lubuſchu pſchip. w 12 hodż. w Stojinżej hoſcjeńcju: mużaze kolo, draſtny khamor, komoda, vertiko, ſchpihel, regulator, ſofowe błido, pliſchowy ſofa, ſchewſka maſchina a druhi cżapor;

w Ptarżezach pop. w 2 hodż. w Schlenkrichez hoſcjeńcju ranza a rěblowany wós;

w Budyſchinje na ſudniſtwje ſchtwórtk 14. okt. dop. wot 10 hodż.: elektromotoraj, 4 a 10 PS., ſchijaza maſchina, ſchewſka maſchina, pjekarſka maſchina ſ motorom a dźěru, ſchapinſka maſchina, bolaj cżornej barby, loža, žuńhaki, 6 ſtołow, ſchijaze błido a 5 porow żonjazych a 2 poraj dźěcżazych ſtupnjow, draſtny khamor, kredenza, wojlowe kanimy, konopejowe nicże, 14 běrnjazych karbikow, 43 truwjazych pranzow, deſkowanu budu, wucżahowaze błido, 3 błidła za kutjerjow, bżełka khabałkow ſa cżeſchne dźěcżi, wolmjane khabaty, marmorowe poſtawy, ſeleny ulſtr, módry khabat ſ łazom, knihowy khamor, 3 pißańſke błida, 5 jowſow, kłubowy ſtoł, 4 mjehkej ſtołaj, kwětkowy ſtejak, ſtoł pſched pißańſke błido, elektr. ſjezaza lampa, tkaniny na hłołowy a nowobłekał, 3 biſeje, błidże, ſtołaj ſ rucżnym ſejzeradłom, ſtejazy ſchpihel, 10 ſtołow, ſtejazy cżaſnik, vertiko, łodowy khamor, 3 mężi ſyzeho koſeja, męch griſa, męch pſchenczneje muki, męch zigorina, 3400 zigarow, prißmowa ſchkleńza, 3 hońtwiniſke tſelby, piſtola, italiſke huſle, kaſchczik ſa radio, ventilator, wjerchowa lampa, łkańſki ſoſa, dezimalna waha a druhe.

Drjewowa awkcija.

Drjewowa awkcija: w Knotez hoſcjeńcju w Nowym Měſcje wutoru 26. okt. 1926 dop. w 10 hodż.: 103 mtr. twjerdeho drjewa, 16 mtr. duboweje a 48 mtr. bżězoweje walcżiny, 305 mtr. mjekkeho drjewa a 7670 jehlinoweje walcżiny; drjewo leży w ſaſtupach poła Nowoho Města, Nalikoweje hory a Kißyſka, ſtatneje hole; **ſrjedu 27. 10.** dop. w 10 hodż. też w Knotez hoſcjeńcju w Nowym Měſcje: 337 mtr. dołheho drjewa. Te leży w ſaſtupach hajnikowinjow Kißyſka, Nowoho Města, Horow a Rohołnje.

60 mctrow drjewa ſa dźěłanje papjery. Te leży we ſaſtupje Nalikoweje Hory.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodż.: Płacżiſny ſkerje wyſche, rożla a pſchenża na płaczijnje wobſtejitej. Tendenza: měrna.

Dop. 3/12 hodż.: Pſchenża a rożla matej cżiche wiki. Tendenza: jara cżicha.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewa: 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	11. 10.	9. 10.		11. 10.	9. 10.
Pšeńca	257-260	257-260	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	214-219	214 219	woka	—	—
nal. jačmjeń	219-258	218-254	módre lupiny	—	—
naz. jačmjeń	180-186	180 .86	žołte lupiny	—	—
wows	175-191	175-191	zeradella	—	—
kukurica	191	189-191	raps, wosušk	14,50	14,50
pšeńč. muka	35-37,50	35-38,00	lany wosušk.	19-19,30	19,30
ržana muka	31-32,25	30-32,25	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	20-21,50	20-21,00
ržane „	10,25	10,50	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps	—	310	ržana ſloma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńična „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	32-35,00	30-34,00	wowſna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			jačna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Drježdżańska burza.

Pšeńca	262-267	běrnjace kruški	23,50-24,00
rožka	222-227	pšeńič. wotruby	9,80-10,40
nalětni jačmjeń	230-260	ržane wotruby	11,00-12,75
nazymsk. jačmjeń	190-200	pšeńična muka	43,50-45,50
wows	205-212	ržana muka	36,00-38,00
čefwjony dźeťel	230-250	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
ſuche truhančki	11-11,50	cokrowe truh.	16,50-19,00

Płaczizny rěznego ſkotu na Drježdżańskich ſkótnych wikach.

11. oktober.

194 woł., 165 byk., 275 kruw., 73 jałoje., 427 čelatow, 842 wowcow, 2558 ſwini.

Płaczizny za

byki: 2. 54—56, 3. 48—52;

woły: 1. 58—60, 2. 48—53, 3. 40—43;

čelata: 3. 86—90, 4. 78—84, 5. 70—74;

wowcy: 1. 58—62, 2. 58—60, 3. 48—54;

ſwinje: (přez 300 pț.) 83—84, 2. (240—300) 80—82, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 77—78.

rancy: 72—75.

Listowanje.

E. P. Bronikowe (nikowe) dźěłe koleſa ſo pſched wotſawiſnu ſchkitaja, hdyž je krucże ſ vatelinu namalacje. Lakowane dźěłe ſ wołijowej łapu derje wuſchnjeſche. Hdyž ſo koleſo trjeba, njeſmě ſo pſcheżyſtne namalacj.

M. T. 30. měrza 1922 běchu 100 papjerjanych hriwnow 1,43 ſtotych hriwnow hódne. Tak ſo pschenjonka na 42,80 ſtotych hriwnow ſtaji. Dokelž wěricjel pſchijimanje ſadanjenje ſej žada a tak ſo pożczonka jako „wobſtejenſka załožka“ (Vermögensanlage) wobhładuje, dla naſhódnoſcjenja 10,72 ſtotych hriwnow wuczińi. Je-li ſo to po § 63 naſhódnoſtneho ſakonja poſtaja. Hdy hy, je-li ſo je dobrym njewujednacże, ſudniſtwo dyrbjało ſakroczicj a wo wróczopłaczenju a dani wuczińicj. Pſchi tak małym kapitalu ſo radżi, bjes ſudniſtwa wež ſarjadowacj, hižo dla njetrjebawſchich khóſtow.

P. S. Dar móże ſo dla potrěbnoſcje dariczela (§ 528 ſtatneho ſakonja — BGB) abo dla hrubeho njedżała (§ 530 — BGB) wróczo żadacj. Hacż tón abo tamny pad pſchedležı, njemóżemy ſ Wałcheho dopiſze wuwiedacj. Temu je trěbne nadrobne roſłożenje wězy.

Hacż žmjerch žej pża dyrjerzej? W mnohich podrużniſtich wumjenjenjach ſteji pſchiſpomnjene, ło dyrjerzenje pża wot dowolnoſcje domjazeho ſarjadowarja (wobſtejerja) abo jeho ſaſtupnika wotwiſuje abo dozpła ſakaſa. W poſledniim cżaſu pak ſu mnohy dla pſchiběrazych paduſchſtwow nuſowani, žej pża pſchiſłuſchnjacj, bjes toho ſo bychu ło wobſtejerja abo wotnajerja ło praſchelı, ſchtóż je poſdżiſcho ſ mnohim pſchecżiwnoſcjom mjes podrużnikami a wobſtejerjom dowjedło. Najnowiſchi ſudniſti roſſudi dźiwa někto na pſchemjenjenja w poſlednich lětach a je wuprajił, ło hoſpodar po wěrje a ſwérje dyrjerzenje pża bjeſe dożahajeze winy ſakaſacj njeſmě, hyrnjeż to w podrużnym wumjenjenju ſtało. Tuż też żadacj njeſmě, ſo podrużnik pża woteda, kotrehoż je ſej bjes dowolnoſcje hoſpodarja pſchiżiwoził. Sſamo ło roſnmi, ło ma ło podrużnik wo to ſtaracj, ło dla pża żanych njeluboſnoſcjow njenaſtanu. Dyrbi tomu jadżewcz, ło poſ hkežu, ſkhady a pſchedſahrodki njewomaſa, domjazej měr pſches ſchcežowanje njeſahy a ludźi, kotrež maja prawo, do domſcheho ſaſtupicj, njenapaduje. Njehodża ło tute njeluboſnoſcje dla dźiweho charakterа pża woſtſtronicj, dha dyrbi ło poſ wěſo woteda cż. Dokelž to ſej podrużnizy njetrjebaja lubicj dacj.

Smješki.

** **Wjele dźěła.** „Macże dha też cżakaninu?“, praſcha ło nječtó młodeho Kłarja, kotryż bě ło pſched krótkim ſażydźił. „Haj, ſamo dwě,“ wotmołwi jdychujo: „Jenn, w kotrejż dyrbja moji patijenczа na mnje cżakacj a jenn, w kotrejż ja na nich cżakam.“

** **Pſchepóſnaty paduch.** Pomyſlicje ſebi, jako dźenża rano wokoło 5 hodż. domoj pſchińdżech, wucżelny nuſſamał runje ſ bydlenja.“ — „Że dha nječtho ſobu wiſał?“ — „K tomu ſahła pſchiſchoł njeje. Moja żona je jeho hroſnje pſchewochkowała. Wſche ſebi mjenujzy myſlikła, ło ſnym ja domoj pſchiſchoł.“

** **Hubjena kajkoſcj.** „Mi ło ſda, Jano, ło ło pſchemy wjazy deſchczuje.“ — „Haj, miloſcżiwy kujeże, myſlił ſebi też, ło mrócżele nětżo wjazy telko njewudżerża, każ pſchedy!“

** **Njepjarnjomny grat.** Wucżeř tihjaſche ſchulerjej dołhe noſcże. Hółz ſebi to ſměrom lubicj da. Jako pak chżyſche wucżeř na poſłedku też hiſchcze noſcj na prawym palzu wottſihacj, ſaiwoła hółczej ſ hłoſom: „Saſtańcże, tón trjebam tola k běrny bělenju!“

** **Wulke potajſtwo.** Wudowa amerikanſkeho formarja piſaſche ſcżěhowazy liſt na tatarſke wotbżelenje: „Se mojimi kurymi njeje nječtо w rjedże. Kóżde rauje, hdyž na dwór pſchińdu, namakam dwě abo tři lymne a profſnjene na thribżecże leżo, nohi horje. Móżeże mi žnadź praji cż, ſchto ſ nimi je?“ — Sa tydżeń dołta farmarka ſcżěhowazu wotmołwu: „Cżeſcżena knjeni, tute kury ſu morwe.“

** **Kredit.** Na kredit móżeſch nětko ſkoro wſcho doſtacj — ſ wuwjazom pjenjes.

** **Wumjenjenje telegramow.** Wona telegrafuje ſe Marijanſtich kupjelow: „Sa ſchtyri njedżele wo położu dele wſtała. Kak dołho dyrbju hiſchcze woſtacj? Mina.“ — Wón wotmołwi ſ telegramom: „Hiſchcze ſchtyri njedżele. August.“

** **Wažna pſchicjina.** „Ssym pſcheżwědcjeny, ło radżijo żenje doſpołnje notwiny narumacj njemóże.“ — „Cżehodla dha niż?“ — „Móżeże žebi pſchedſtajicj, ło žebi ſe raditjom woheń ſapalimy abo ſnadź nječtho do njeho ſawalimy?“

** **Kajki dha wupada?** So žebi wulki mjelcżeř a wodżeř bitwom Mołłka też druhdy żorcżił dowali, je ſe ſcżěhoważe małeje anekdoty widżecż. Jako Mołłka w Ragazitich kupjelach pſchebywaſche, dóńdże žebi też junu bjes pſchewoda do bliſkeho Piſařa, hdżeż do maleje korcżmicżki ſaſtupi, ło by ło ſ thłódnym piwkom wocżerſtwił. Korcżmař žydny ło k njemu, ło jeho praſchejo: „Sche wěcże hójcż ſ Ragazitich kupjelow.“ Mołłka na to: „Haj.“ Korcżmař ſaſo: „Mołłka tam pjecża też je.“ Mołłka: „Haj.“ Korcżmař: Kajki dha po prawom wupada?“ Mołłka: „Każ jedyn ſ naju.“

** **Naſna wotmołwa.** Na domjazneym bale wobkhodneho radżicżela Mayera je kujeni radżicżelka ſ mjenom Rebekka ſektowy pavillon poſtajiła, w kotrymż ſekt poſrjebża. Tu pſchiſtupi hoſcż k njej a pije ſchkleńczku ſe ſłowami: Proſit Sarah, ſ ſtrowoſcżi“, na cżož kujeni radżicżelka wotmołwi: „Pardon, kujeże, niż Sarah, Rebekka ło bě, kotraż kamelam wodu dawaſche“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nawčitki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobsežnje so stajace nawčitki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy w w rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tariffa. w w

Čisło (Nr.) 239 **Budyšin -- srjedu, 13. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Je Seeckt kronpryncowcho syna přeprosył?

Kaž „Acht-Uhr-Abendblatt“ ſ wobhoniteje strony słyšchi, je k konsiliteji mjes Geßlerom a Seecktom doſchło, doſkeż je Seeckt starſcheho ſyna prjedatwſcheho kronprynza pſcheprošył, ſo by ſo pſchi ſnowjeſenjach nemſkoſtatneje wobory wobdźelił. Snate je, ſo je Seeckt prynzowemu wobdźelenju nig jenož pſchihłosował, ale ſo je ſo pſcheproſchenje ſ jeho pohonom ſtako. Sa tole pſcheproſchenje nochzyſche Geßler na žane waſchnje ſamolwitoſcj pſchewſacź. Tónle nahlad miniſtra nemſkoſtatneje wobory, kotryž ſo jaſnje a rażnje wupraji, **generala ſe Seeckta pohnu, pröſtwu ſapodacź, ſo by ſo ſe žłužby puſcheźił.** Hewak wobdźelniſky pſchi manewrach ſ najwjetſcheje prynzowoje blikoſcze njenowarnym nowinam powědża, ſo tutón njeje uniformu nemſkoſtatneje wobory noſył a ſo njeje ženje kommandowazu móz wukonjał. Regiment a offizierſti korps njeſtaj ſ prynzom hinak wobthadałoj dyžli ſ ſoſcom generala ſe Seeckta. Prynz je druhdy uniformu nětkuſcheho 1. pěſcheho gardźiſkeho regimenta noſył, kotremuž ſu, kaž ſnate, nětky Hohenzollernſky prynzoſo pſchiſłuſcheli. Po woſchem ſdaću je ſo prynzej ſrofumiez dało, ſo tejele uniformy njeje wjazy we wójſku a ſo ſo tohodla njeſmě noſyć. Prynz je ſo potom w zíwilnej draſche pſchi manevrje wobdźelił.

Preſident nemſkeho ſejma wo wobdźelenju pruſkeho prynza Wilhelma pſchi manevrach.

Pſchi ſjawnym wuſtupjenju ſjeſda nemſtich pazifiſtow w Heidelbergu **je preſident** nemſkeho ſejma Löbe rjekł, ſo je nadźijomnje pohledni kroćz, ſo dyrbja ſebi republikanoſo tajke wužadanja lubicź dacź, kaž je prynzowe wobdźelenje pſchi manevrach było. Sſandale ſ nemſkoſtatnej woboru a w nemſkoſtatnej woborje njepſchestanu, kaž dołho ſo rekrutowanje boroſta do rukow parlamentariſkeje kommiſije njepołoži, w kotrymž ſmě jenož republiku zwerne ſtrony ſo faſtupowacź. Awſtriſka je ſ tutym rekrutowańſkim ſyſtemom najlěpſche naſhonjenja cźinika. Tam wójſko republiku ſchćita.

Financne polěpšenje při němskej železnicy.

Finanzny wunoſchk němskeje železniſzy je ſo pożlednje měſaźy khěžo polěpſchił. Wudawki běchu w februaru wo 40 miljonow wjetſche dyžli dołhody, w měrzu wo 20 miljonow, w haprleju wo 10 miljonow. Hakle meja lětſa pṙeni kroćz 10 miljonow a junij 7 miljonow hriwnow wuſhbyłka wunjeſe. W julliju wuſbyłk 10 miljonow wuczíni. Finanzny wunoſchk w auguſcze budże ſo ſdaću hiſchcze lěpſchi a dołhody lońſcheho lěta pſchekrocźi.

Sakski sejm.

Sakſti ſejm ſo wutoru ſ njeporjadnoſczemi ſaběraſche, kotrejž ſu ſo pſchi ſkaſanju drobneho pleſtra ſa ſtatne dróhi ſtałe. Sapóſłanz **Grellmann** je ſo hižo w prjedawſchim ſejmowym pożydanju na to hórſchił, ſo je knježeſtwo drobny pleſtr bjes prjedawſcheho ſjawneho wupiſanja ſkaſało. Tehdy je ſejmowa wjetſchina jeho wobſtorżbu jako njewopraſnjene wotpokaſała. Grellmann njeje ſo ſ tym ſmjerował. Wón je ſnowa knježeſtwo porokował, ſo płaczíny, kotrejž je płaczíło, njejſu wopraſnjene byłe. Wón żadaſche, ſo by ſejm roſprawu mjeńſchiny pſchijał, po kotrymž je knježeſtwo pſchi roſdawanju ſtatnych ſkaſankow pſcheczíwo pſchedpiſmam jednało.

Dr. **Hartwig** ſ němſkeje ludoweje ſtrony namjet wjeſchiny faſtupowaſche. Knježeſtwo je zyłe prawje jednało. Płaczíny ſu pſchimérjene byłe. Kunje pſchepytowańſki wubjerk je ſwěſcził, ſo ſo njehodża poroki cźinicź.

Kommuniſt **Schmincke** praji, ſo je bywodobne roſdawanje knježeſtwowych ſkaſankow lohkomyſlne było. Bjes dźiwa je, ſo ſo potom wo korrupcźiji powěda. Płaczíny 11 hacź 12 hriwnow ſa kóżmy meter w žanym pomérje k wudawkam ſa wudźełanje njeſteja. Statne finanzy ſu wo 1 hacź 2 miljonaj ſchkodowale.

Finanzny miniſter dr. **Dehne** pſchiſna, ſo ſu płaczíny pſchewyżoke byłe. W cźaſu roſdawanja je pak położenje zyłe hinaſche było. Praſcha pak ſo, hacź je prawo, pſchepytowańſli wubjerk poſtajicź a tak poſtupowacź, kaž je ſo ſtako. Ani ſejma dopokaſma njeje ſo ſa to pſchinjeſło, ſo ſu poczeżni ſaſtojnizy nješchto njeprawjeho cźinili.

Franz (ſtary ſozialdemokrat) praji, ſo Grellmannowa roſprawa njeje na žane waſchnje njeſtroniſka. Wón ſ podhladanji dźeła, tola nima ſa to žanych dopokaſmow. Tajka roſprawa ſo njehodźi pſchipóſnacź.

Sozialdemokrat **Weckel** na to pokaſuje, ſo ſo wo 1 abo 2 miljonaj hriwnow jedna, kotrejž ſu ſo ſ nětkjim pſchehladanjom pſchedewſaczelam darike.

Po dwěhodźinſkim turěczowanju ſo namjet pſchija, ſo ma ſo debatta ſkónczicź. Preſident Winkler ſozialdemokrata Schnircha k porjadej ſawoła, dokelž je Grellmanna pſchiſłuſchnika mjenował.

Grellmannowy namjet mjeńſchiny a tohorunja pſchedležaza roſprawa mjeńſchiny dr. Schmincki ſo wotpokaſujetaj, runje tak dźeł roſprawy wjetſchiny.

Pſcheczíwo hłoſam němſkonazionalnych, ſozialdemokratow a kommunistow ſo wobſamknu, wubjerkowu roſpravu wjetſchiny ſ pſchihłoſowanjom na wědomje wſa.

Dale ſo wobſamknu, ſ 2 500 000 hriwnow k wupożczenju na lidźi pſchiſtwolicź, kotrejž ſu ſ **powodźenjom ſkłodowali.**

Sſsejm ſo potom ſ namjetami ſaběraſche, kotrejž ſo na ſaradźenje dźeła ſa dźełonjemějerjow poczahowachu.

So mohłe ſo ſ cźaſnym **automobilne omnibuſy mobiſtarać**, dyrbi ſo ſa kapitalowu potrjebu ſtatneho pſchedewſaczia automobilnych wozow 2 800 000 hriwnow poſtajicź. Pſchi wupſcheſtrjenju Loſchwitzka-Pillniſcze dróhoweje żeleſnizy dże ſo knježeſtwo ſ dalſchimi 100 000 hriwnami wobdźelicź. 400 000 hriwnow ſo jako wobliczeńſki pjenjes ſa wobdźelenje pſchi dźełach k dokonjenju ſrjedźatkrajneho kanała poſtaji. Skónczníje ſo 2 800 000 hriwnow ſa ſtwar dokowoje ſawjery pola Kriebſteina, ſa ſtwar dokowoje ſawjery pola Reichſtádta pſchi bżiwjej Bystrizy a k wuwjedżenju dalſchich wodowych ſtwarow pſchiſtwoli.

Pohóršowace wustupanje jenoho generała před lemowym wubjerkom w Mnichowje.

Skandalne wuſtupy ſu ſo w poſedźenju femowego wubjerka w Mnichowje wotmětle, kotryż ma cźeſče Lewiſowe wobſtórżby pſcheczíwo bayerſkemu juſtizniemu miniſtrej Gürtnerej pſchepytacź. Póndźelu běchu ſo wożebje wojerſzy ſwědoy ſtałi. Jako prěni ſwědk ſ **rukomaj hłuboko w kholowymaj ſakomaj** general **Epp** do poſedźenje ſaſtupi. Hdyż pſchedſyda, zentrumſki ſapóſłanz dr. Schletter, generała ſ mjłym hłoſom proſcheſche, ſo by ruzy ſe ſakow wſał, general praji, ſo jebi njeda żanych pſchedpiſmow cźinicź. Na napominanje pſchedſydy, ſo by pſched ſudom, kotryż ma po § 38 němſkeje wuſtawy jemu pſchiſłuſchnu wotewjacź, ruzy ſ tholowowych ſakow wſał, general ſnapſcheczíwi, ſo je pſchiſłuſchna ſe ſwědomjowym, ale uż ſ draſtowym praſcheńjom.

Na to ſo wubjerk k tajnemu wuradźenju wrócźo ſejdźe, pſchi kotrymž ſo ludowy a němſkonazionalni njewobdźelichu. Wubjerk wobſamknu, generała k porjadej ſawołacź. General to ſ wotpokaſazymi hłowami pſchija. Němſkej ludowej ſtronje pſchiſłuſchazy dr. Mittelmann generalej pſchiwoła: „**W kajkej ſchuli ſeze nawukniył, ſo tak hepjelſzy ſadżerjeć?**“ Naſta wurěczowanje, pſchi kotrymž general Epp dr. Mittelmannej hrożeſche, ſo budźe ſ nim dla tuteho ſawołanja wotliczicź, kaž ſdźełani (!!) mużojo mjes ſobu wotliczeja. Po tajſim ſapoczatk k żadanju na duell!

Hdyż na to ſozialdemokratiſki ſapóſłanz dr. Levy generalej nětkotre praſchenja pſchedpołoży, ſo general ſapowědźi, wotmołwicź. Jenoż ſ pożrědniſtwom pſchedſydy ſo poradźi, generała k wotmołwjenju pohnucź.

Podobnje kaž general Epp też hejtman **Röhm** wuſtupowaſche. Też wón ſo ſapowědźi, dr. Levyej wotmołwicź a na nětczíſchi ſtat ſwarjeſche. Wubjerk po tajnym wuradźenju wobſamknu, hejtmana Röhma k 300 hriwnam pjenjezneho khłoſtanja ſaſudźicź.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinlek w Budyšinje na Moltkowej dróży 9.

Přećiwo kreditam na Němsku.

Jendźelſka dźełaczeńſka ſtrona w Margeta ſwoju lětnu ſchromadźiſnu wotmě̌wa. Pſchedſyda ſtrowy Johnſtaw Williams ſo we wotewrjazej rěczi pſcheczíwo **politiju generalneho ſtrajka wobroczi**, kotraż ſ kommuniſtiſkeje ſtrony wulkhadża. Nječiniſ žadaſche pomérniſchu politiku a praji, ſo **nawrót dźełaczeńſkeje ſtrony do knježeńſtwa pſched durjemi ſteji.** Wo hórniſtim ſtrajku Williams nėnjeſche, ſo k trajnemu měrej halke dóńdże, hdyż budźa wſchě hórniſtwa ſtatej ſtuſchecź. Wobſamknjenje hórnikow, haczź k hórkenmu końcej wojowacź, je drje rjekowſke. Alle pichi tym ſo hórniſzy tola **wołlepjenemu Simſonej runaju, kotryż cźuje, ſo templowaj ſtołpaj pod jeho raſami khabłaju.** Jeli ſo by ſo templ ſypnył, by pod ſobu pohrebał, ſchtož ſmu ſwuczeni jako **jendźelſku zibiliſaziju** wobhładacź.

W dalſchej rěczi Williams radźeſche, mjes **Jendźelſkej a Ruſkej wopraſnjenje mér wobſamknucź.** Wón dale porneji, ſo by ſo wjazy dźełaczerjow jendźelſkemu ratarſtwu pſchiwobroczíło ſ cźimż by hżeſobſtoſcj woteběrała.

Skónczníje rěcznik wotradźowarſche, **po puczu Dawſeſoweho plana do Němſkeje, kotraż je ſ hłownej konkurrentka Jendźelſkeje w Europe, pjenjeſy wupożczowacź.** Němſka tele pjenjeſy do Ruſkeje wupożczuje ſ wumėnjenjom, ſo ta ſa nje němſke twory kupuje. Londonſke banki pu Němſku finanzne ſrjedźatkrajeńſtwo pſchijakoj Němzaj profeſſor dr. Spina a profeſſor dr. Mayer-Harting.

Nowe knježeŕſtwo we Čeſkoſłowakſkej.

Pſchedſyda cźeſkoſłowakſkeje republikanſkeje ſtrony je republiſkemu preſidentej ſapiſ nowych miniſtrow ſoſtlił. W nowym miniſterſtwje ſuſeje Schwela pſchedſyduje. Dale budźe jenu pſchiſłuſchaczź dr. Engliſch jako finanzny miniſter, dr. Beneſch jako ſwonkowny miniſter, Černy jako ſnutſkowny miniſter, dr. Peroutka jako wikowańſki miniſter, dr. Kallay jako miniſter ſa Słowakſku, dale ſapóſłanzy dr. Stržbinka, dr. Hodża, Udržal, Schramek, dr. Nosek. Pódła toho ſtaj ſo ſ němſkeho ratarſkeho ſwjatka do nowego miniſterſtwa pſchijakoj Němzaj profeſſor dr. Spina a profeſſor dr. Mayer-Harting.

Belgiske gmejnske wólby.

Njedźelne belgiſke gmejnſke wólby na ſchěſcź lět ſu ſmérom wotbě̌łake. Druhi kroćz ſónſke ſobu hłoſowachu, kotrychž je w Belgiſkej wjazy dyžli mużow, maju 62 procentow. Se wſchelakich ſtronow njeje hiſchcze wólbny wunoſchk ſnaty. Nětkole pak je hižo wěſte, ſo ſu ſozialiſtojo powſchitkownje hłoſy a ſydła ſhubili, a ſo ſu kommuniſtojo 25 ſydłow dobyli. Do nich ſydłom hłoſow w Seraingu a nėkotre ſydła w Lüttichu ſłuſcheja, kotrejž ſu ſo ſwiſche ſozialiſtam wotewſali. Też w druhich měſtach, kaž we Antwerpenje, Charleroi, Löwenje, Brüggu. Oſtende a Tournai ſu ſozialiſtojo hłoſy ſhubili.

Tardieu wo nowonatwarjenju we wojowańſkich stronach.

Franzouſki miniſter ſa ſjawne dźěła, Tardieu, kotryż też miniſterſtwo ſa nowonatwarjenje ſaſtawa, je póndźelu w Laonje pſchi poſwjeczenju wojeńſkeho pomnika rěcź měł, w kotrejž je ſo jenoż ſ praſchenjom nowonatwarjenja we nėhdyſchim wojowańſkim kraju ſaběral. Po jeho pſchedpoſtawkach je ſo ſ 133 000 wupuſczenych abo wobſchkodzenych twarjenjow nėhdże 110 000 ſnowa natwarikło. Se 45 000 hektarow k wobdźełanju ſłuſchnoho kraja je jenoż 3000 hektarow njewobdźełanych. Liczba ſkotu je wo tſeczinu miejſca, dyžli w dowójnſtim cźaſu. S 961 industrialnych dźełkarnjow ſo w 813 ſaſo dźěła. Liczba dźełaczerjow w nich je nimale wo połoju miejſca dyžli w lěcze 1914.

Jenoėtna wojeńſka ſłužba w Franzowſkej.

Wójnſki miniſter Painleve je pſchedhydże ſejmoweje wojeńſkeje kommiſije ſdźełił, ſo ſo jakonjowa pſchedłoha wo jenoėtnej ſłužbje błiſſche dny dohotowi a ſo najpſchódny miniſterſkej radźe a najwyſchſchej wójnſkej radźe pſchedpołoži.

Franzowſko-italſka konferenza.

Kaž je „United Preß“ na měru dawazym měſinje we Romje ſhonika, ſo w błiſſchim cźaſu miniſterſki pſchedſyda Muſſolini ſ franzowſkim ſwonkownym miniſtrom Brian-

dom serka. W diplomatiskich kruhach je ho tale powěsć z pokojenjom pschijata. S tuteho serkanja zebi kubja, so ho s nim někotre tuchmine njepschesezenosze mjes Francozowskej a Italskej wurunaju.

Poincare w Metzu.

Ministerski pschedsyda Poincare je njedźelu w nozy do Metza pschijeł. Wot tam dohladowanske puczowanje po Elsasu a Lothringskej sapoczinje. Nowiny „Humanitee“ měnja, so ho s Poincareowym pschikhadom politiskowanske napratowy pschecziwo domowinskemu swjatskej sapoczinu. Poincare je w Metzu hólczazu a holczazu a židowsku ludowu schulu w najbóle wobydlenym městowym dźelu wopytał. Do schulow njepschipowědzeny pschihódze. Też do Verbacha Poincare njewocakanu pschihódze. Kóžde powitanje, tózdu offizialnu hoscinu a tózdu rěcz je Poincare wotpokakał.

Spytany attentat pschecziwo Poincareej.

S kedźbliwosczu Parizilskeje policije je ho póndźelu spytanemu attentatej pschecziwo ministerskemu pschedsydu Poincareej sadźekało. Jedyn Schpaniczan do hroda royala stupi a praji, so dyrbi mjenje ! Poincareom porěcźeć. Dokelž jeho spodźiwne sadźerjenje nadpadże, jeho po cźele pschepytachu. Pschi tym natykany revolwer namakachu. Schpaniczana sajachu.

Zjednocene staty polnócneje Ameriki a Europa.

S Washingtona je zdźelene: Presidentej Coolidgej je ho namjetowało, so bychu ho zeleznisnje obligazije ! Dalwesnoho plana w amerikanskich sjednoczenych statach na pschedań wupokózite. „Chicago Tribune“ zhoni, so Coolidge hischcze njeje rjekł, hacz planej pschihłosuje abo nic, njedźiwajcy teho pak ho myśl w Coolidgeowej wokolnosczi ! mało sympathijemi setkawa. Coolidge je pjeczа sam pschepschedźeny, so zu amerikanske banki do samóstatnych krajow tak bohrjse summy pjenjes wupožcźile, so je nowa finanzna operazija wulkeho stila njemóżna. Tuho měnja je też Hoover, kotryż je w swojej rěcźi rjekł, so je Amerika we poslednich létach do wukraja 890 millionow dollarow wupožcźile.

Ze Serbow.

Wokowska.

Srjeda, 13. winowca.
Eduarda, krala.

1758 nadpad pola Bukec. Cyrkwje w Bukecach, Porsiecach, Kotecach a Hrodźišću so spala.

† 1912 we Worklečanskej khorowni sprawny serbski Wudworjanski braška Mikławš Bryl, wšudźom česćowany a lubowany, kotremuž je Adolf Černy we swojich serbskich wobrazach rjany pomnik stajił.

† 1919 Bjarnat Kruświca, kiž běše přez 40 lět z fararjom we Wjerbnje w Błótach. Je so swéru k swojemu ludej wuznał a jón, tak daloko hač běše to při pruskich wobstojnosćach móżno, kruće zastupował. — Je też stawiznu swojeje wosady spisał, kiž su so w Časopisu Maćicy Serbskeje wozjewiłe. — Z nich zhonimy, kak Serbja tuteje wosady wo wuzkim zwjazku stejachu z Ochranowskej wosadu, a kak z bromadami do Ochranowa puéowachu. — Z Wjerbnja je też rjana licba misionarow wušła, na přikład slawny Marćin Starik.

Přisłowo: Kokoška, kiž njehrjeba, zornješka sej njenamka.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer —1, thermometer +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 725, hygrometer +4,5, thermometer w nózy +8. Wuhlady na njeskajne, ! cźažami **powdnju w Kempcy zyhelnicźi** 21letna dźełaczka Friede Saronikez. Wobžarujomna tykny lewu ruku do praży, kotraž ji ifi stawczki dweju porstow wotmejcze. Krótsam- ści lekaŕ dr. Liebe poskicźi ji prénju pomoz.

S **Klukscha.** S kak wulkim strachom sa powschitkowne wěstosć na naschich drohach hu, dopokasa sceżehowazy frudny podawk, kiž ho na dróży mjes Cźelchowom a Klukschom sta. Auto, w kotrymž wjednik a zónska žedźescheju, jedźesche ! nihóże 90 kilometrowskej spěschnosczu do Klukscha. Bjes kóždeho zkychomneho signala pschesczahny auto sa- pschak Klukschanskeho mésczanoscyty Schustera. Heiwak mérny kóń ho spokójchi a cźerjesche ! wosom dale. Wós pocźa wjerhacź a ho swrócźi. Schuster slecza do schtoma a wosta bjes wědomja leżo. Jeho zyn bě ho lohko zranił a ta bjes wědomja leżo. Jeho zyn bě ho lohko zranił a Autowy wjednik a jeho towarschka ho wo zranjenoju njestaraschtaj.

Se **Subornicźi.** Tudomna „Herbska gruchta“, kotraž ho psched 2½ lětom wotpali, je sazo natwarjena. Bliżschu njedźelu ju poswjeczа ! konzertom a rejemi.

S **Hornjeje Kiny.** Sańdźeny pjatk wieczor wokolo 7 hodź. jedyn tudomny wobydler ruczny wós pisp domoj wjesesche. Na dróży njedaloko żelesnikeho mosta pschijedże ! Budyschina cźežity automobil a sajedże do ruczneho wo- ja. Wós dźesche do kruchow a wobžedżeł slecza do pschi- rowa. Cźežity auto, kiż mésczche jaznu rjenju, jenoż krótko posasta. Jeho wjednik ho wo wobžedżerja ruczneho wosa njestarasche a jédżesche dale ! Wětschezam. Dokelž je wós zyle na prawej stronje lei, je jenoż automobil na nje- sbožu winu. Wobžedżeł ruczneho wosa je ho na sboże je- nož lohko sranił.

S **Njeswačidła.** Tudomna wjesna skupina němskostatneho swjatła wójnskich wobschkodzenych a wojerskich sawostajenych wotmé njedźelu, 10. oktobra, w Säuberlichez hosczencu swoju mésczansku schromadźiznu, na kotrejž kajes wokrjesnyj wjednik Wiłka ! Budyschina wo najwažnischich praschenjach bibanja naschich dnjow pschednoschowasche. Wołbeje rěczesche wo novelli ! němskostatnemu sastaranskemu sakonjej ! léta 1920 wo możnoscźach sažydženja. Ba- hacze wophtana schromadźizna sajimana poßtuchasche. W Njeswačidle sakoži je sa Budyschanskej mésczanska skupina. Knjes Gustaw Wenzel je Schescchowa bu ! pschedsydu. Do- kelž pak w Budyschschim a Lubijschim wokrjesu zaneho wo- krjesneho sažydźenskeho towarstwa njeje, wupraji je skupi- na sa pschisamknjenje k Zitawskemu towarstwu.

Se **Sahorja.** W jenej ležownosczi zimnoscerja Gruhło dyrbjachu wobydlerja bydlenja wopuschczicź. Dla smolka pschi wuranjenju hu je hrjadu a scźeny sadźite. Tak je pschebywanje w twarjenju straschne.

S **Kamjenza.** Khrobły paduch je **ho w nozy ! wutorje** do dweju tudomneju wobžkodow dobył. Jene paduschtwo słuzi w Polez wobuczowym domje na Wojerowskej dróży. Paduch ! wulkim kamjenjom schkleńcu wukla- neho wokna rosbi a ! nastatej nihóże ½ metra wulkej dźeru por mużazych schnórowańskich cźrijow, 3 pory ko- njazych lakowych sćunowanych ! japinanju a por konjazych lakowych sćunowańskich stupnjow kradny. Paduschtwo je ho najskerje na ranje wokolo 2 abo 3 hodź. stało. Druhe paduschtwo sta ho na samsne waschnje w Ra- feltez wobžkodze manufakturowych towarow na Wjeczor- nej dróży. 7 mm tolstu schkleńcu wulkadneho wokna je paduch tohorunja ! wulkim njeskrowym kamjenjom ros- bił. S wokna je paduch dwě normalnej koschći a kulku běłeho maschinsteho zwjerna kradnył. — Paduch je naj- skerje njechnaty cźłowjek, kotrehoż ju póndźelu na Wo- jerowskej dróży wobkedźbowali. Wón je nihóże 30 lět stary, 1,60 metra wulki, ma pobołhojte mjeschowzo. Wo- bleczeny bě cźórnoschery wobłek, mésczche schéru cźapku a dołhe nohawjy. Na khribjeczе mésczche brězmjeschko. Możno je, so paduch kradnjene wězy pschedacź spyta. Dha njech ho hnydom bliżschej policiji powěsći da. Na wonkadźenje paduscha je mjto wuhladne.

S **Kamjenza.** (Paduschki na gmejnskich hanntach.) Sańdźeny tydźeń ho na druhich mésztnach hižo cźasczisko do gmejnskich hamtow nuts dobywasche, też w naschej wokoli-

Zhubjeny syn.

Burski roman ! Cźornego Lěsa.

22] (Pokračowanje.)

Horzota stupi jemu do hłowy. Wón wojeba žiwojich to- warschow. Kaj poklesče jeho to pschesczehowasche a cźinjesche jemu też tule hodźin hórku. Kaž scherjenje jemu to kiwasche a rudźesche jemu wschón měr a pokoj. Njeslobowane slubjenje, ! kotrymž běsche ho snapschecźa žiwotnemu bra- trej swjasak!

Ale to njeda na zebi žedźecź, so je ho ! potulakom stał. Wón chzyschе žiwobodny bycź — zyle žiwobodny.

Mjenkez Korla poda ho sazo žiwotnu schóżnemu konje- nju a wuzmeźowasche ho na stare bróżnjaze wrota, psched kotrymiż sałhadźaze hižonzo žiwotnu pronjenjanu połsako- wacź a rejowacź dalwasche na rosżohnowanje. Bjez Han- drij poda ho tajkemu sahorjenju, so schcźerkotasche tak mózne ! sekakom, jako by dźesu dźenza nozy hischcze wjeź dobycź.

Tu ho Lawrjenźk posbeże a rosżohnetwa ho ! towarsche- mi.

„Na jutjtsche sasowidźenje!“ wokasche Handrij. „Cźlo- wjeku jim ras pokasacź, schto tu dragonarjo. Schto? Biwa nješchto khmanschcheho? Hej? Hurra! Wino! Korczmarjo!“

„Haj, na sasowidźenje jutjtse!“ snapschecźiwi Lawrjenźk. „Schtoż ma wobi, dyrbi słakacź! Abo my posłajimy to na hłowu.“

Spěschnje wukrocźujo dźesche po krótschim pólnem puczi- ku do Kschiżneho dwora. Mjes tym, so pschi selenych wu- žiwach po wuzkej schcźežży khwatasche, sažklischa kokułu ! lěża wołacź. S hłobonzom pschi rěczu hwisdachu a schcźe- botachu słódny a ! cźicha ptaczata, a ! skonimy žo módrjacho wot mšódneho, wódneho barbjenka. Bórzy wuhladny cźer- wjena tśerkwa Kschiżneho dwora se ! swojej tichiwej wěźicźu ! wenza jédłow a bukow, a Lawrjenźk sćahny žej kobuk a posběhny cźoło.

Wón wuhlada cźémny dypk po žiwótkej luzy ko špěch- nje k njemu pschibližowacź, a prjedy hacź hischcze pravje do toho pschindźe, schto ho stawa, ſkakasche schtyrinohaty trundlacźk po nim horje.

„Hlej wschak, hlej, Hawak tu je. Pschikhadźesch mi na- pschecźo? To je rjenje wot tebje.“

Hawak běžesche do prédka, ! polnem sacźuczu žiwoje dostojnoscźe jako pokhwalenu pjesźt, ! kotrymž dźecha porě- cźeli, a dwě mjenschinje pobdźischo sostupi Lawrjenźk do jemu derje znateje jitwy Kschiżneho dwora.

„Sšaperlischka!“ sawoła bur, „tu dźe wón je. Pschi- njesese hischcze schkleńzu!“ Wě rózu sa kachkeni, bdźej ma cźeledź žiwoje mésno a ſkromnje burowym rěczam pschipo- žtuchasche, pocźa bo hibacź a słužowna pschinjesze pożadanu schkleńzu ! khamorcźa.

Khrystła žiwasche ho po kawzy, cźeta Wórschkła, kiž we žiwojich mnohich spodnich žukniczkach tu žedźesche kaj we tu- nje, da karanczkej wokolo hłodźeci, a Lawrjenźk ho po- žydże a pijesche „na strowjo“.

„Strowosez!“ rjekny zyły khór.“

„Potajkim dragunarjo pschischli na dowol?“ rjekny bur Kschiżneho dwora.“

„Haj, wojak bycź je dobra wěz. Hdźe pak žy ty žiužik, Hendricho?“

„Szyka niz.“

Khrystła pokhili pschežłapjena hłowu, a bur — posdych- ny; potom rjekny: „Nó, nó, druzy ludźi wschak fu też pra- wi. Schto je cźi nětko Hendricho? Hižo pol hodźiny hła- dajch k semi . . . . haj, Lawrjenźko, a ty, schto dha je tebi do wócźa padło?“

Bratraj ho sbrabajchtaj a sazo womjelknyschlaj.

Wohnniva cźerwjeń japyri ho w Khrystlinem wobliczu. „Nětko pak žiwschtaj!“ Sawoła wona energiśzy. „Psched wamaj mohł ho cźłowjek naspódźecź. Tu jedyn bźeži a tam jedyn žedźi, a ja wožrjedża. A ja chzu žiwoje wje- žełco, niežiwym žadna pschecźelniza kiżałych wobliczow.“

„Ja — ja tola tikate wobliczo njeczinju?“ jakotasche Hendrich. „Ja?“

„Haj, ty, runje tak cźinischi, jako by cźi kócźka wožmuj sjedź.a.“

„To wschak je wérno, wjeseli chzemy bycź!“ rjekny Lawrjenźk. „Struchchy ludźi nichtó rad nima, cźłowjek a stót jich sazpěwa a zamo lube Boże stóncźo. To žu srudni błasni, kotrež žu njerszazy a to też hischcze pokasuja. Psche- zo wjesele žo pożmérwacź!“

„To . . . to . . . ja tola měnika njeżżym,“ schepłasche Khrystła.

„Ach niz?“ wopraschasche Lawrjenźk. „Pój wschak Hendricho, pożmérwkojtaj žo tola trószchku! Maschi dźe pschi- cźinu k tomu!“

Duschan a Rósałka wupschestreschtaj nohy a kóždy da pod blidom najstarschemu žynej, kiž bě takle do hłubokich myśli sapadnył, cźuczíwe snamjeschko ! nohu, so by žo ze- brał.

Hendrich žo wobhladny ! zuſym spohladnjenjom.

„K strowosczi!“ prajesche ! dorasom bur Kschiżneho dwora.

„Ach tak! Ja žo pěknje dźakuju!“ Hendrich pschinmy sa Khrystlinu schkleńzu a wupi ju ! jednym krédnjenjom.

„Pijesch wschak nětko ! mojeje,“ schepnu jej Lawrjenźk do wucha. „Wot toho srudna njebudźesch.“

„Lawrjenźk!“ wona schepnu.

„Hendricho!“ Hana wotmołwa. „Hendricho!“ Rósałka schcźipny jeho do kolenja.

„Schto je?“

„Tón na „jednu“ žedźo,“ rosłudźi žmékjo jeho „pschi- chodny“ pschichodny nan, „tón ! wotewrjenymaj wocźomaj spi!“

„Buro Kschiżneho dwora, schto žebi Wy myślicźe?“ wo- barasche žo Hendrich wschón roshorjeny. „Ja hischcze że- nje žanu wopizu žedźo měł njeżżym.“

(Pokračowanje scźěhuje.)

nje fu pobyli. Tak wopytachu gmejnske hamty w Dalowjach pola Wulkeho Hajna, dale w Lěpkarjezach a Jelenowje pola Kamjenza, hdyž fu zdźěła jara dobry popad czinili. W šamšnej nozy, hdyž so w Lěpkarjezach (Lückersdorf) nutskamachu, fu ludźo we wšy potajmy awto jěrdźez widźeli. Po zdaczu fu padnišći z awtom pschijěli a sašo wotjěli.

S **Kulowa.** Wczera pondźelu, 11. oktobra, zwjeczeše tudomny wuczeř Schoenitz swój 25lětny kłužbny jubilej.

S **Wojerej.** Sa njewobdźěleneho pschihladowarja wokschewszacy podawk sta so pjatk wjeczor wokoło 11 hodź. pschi tudomnym alejowym hacze. Tam so porik wulkohdźewaše. Nadobo na holzu z kerka zónska woboa wuskoczi a ju z najhórschimi zlowami pogoni. Naßwarjena lubka pak smužicze na swoju drje wjetsche ale mjenje wuschitknu njepschećelnuju dźesče. Schto na so wokaschtaj, njebě rozumiczi, dokelž kwiczenje a schrjenje bě pschewulke. Wonej kaž dźiwjej mischtrizy pjacsowaschtej! Stónczinje pak mějesche prěnja nadpadnica, kotraž bě drje najwjetschi dźěl pukow dostała, sa mudrischo, so ma so z procha. Wona běžesche, schtož mějesche wótsje wo pomoz wokajo. Salubowanaj pak so w rjanej pschesezenosći dale wukhodźowaschtaj.

S **Wojerej.** Wožebite wjeselo pschihotowa tudomna Weißez zuhelnicza, mějicżel Nötzold, sandźenu sobotu swojim dźěłacżerjam a pschistajenym. Firma zrjadowa sa nich na „Worjolu" rejwanschi wjeczor. Nimo toho dosta kóždy, kiž w zuhelnczi dźěła, rjany pjenjes. Wjeczork šwědzejesche wo najlepschej pschesjednosći mjes dźěłodawarjom a dźěłacżerjemi.

S **Wojerej.** So by wudawki ratarjow sa schczěpjenje šwini pschi cżerwjeny poběr pomjeńschiło, je wokrjesne sarjadnistwo namjetowało, so maja so w jenotliwych gmejnach šwinje zhromadnje schczěpicź. Gmejnszy pschedstejicżerjo dyrbja namjety na schczěpjenje hromadźicź a junu abo dwójzy sa lěto dyrbi stótny łěkař šwinje sa zdobu schczěpicź. Ratarjo směja z tym wěsče mjenje schkody dla mrěcza šwini.

Z Łužicy.

Se **Zitawy.** Nastróżaze schězki młodostneje lohkomyslnosce wokkrunchu so z wohnjowym njebožom, kiž pondźelu popoldnju w Hennigez rěsaku pschi Weberschej drózy dźěl pikoweje kubje sniczi. Jako wohnjowi wobornizy wobeh haschachu, nadeńdźechu spalene cżěło młodeho pachoła, 16lětneho Alfreda Tomża. Druheho młodeho pachoła, kiž bě wohnjowu woboru sawołał, pschi wohnju sajachu. Wón je w šamšnej starobje a rěka Alfons Schreyer. Pschi pschestyschenju psched kriminalnej policiju wukopa so schźehowaze: Schreyer a Toms běschtaj šwebi hižo psched dźesch cżasom pod schwundowanjom pilneje kubje jamu wutwaritoj, ju z tšeschnej papu wobbikoj, z drjewowej a žyrej woknu wukładkoj a ju sa khowanku rjenje pschiprawitkoj. Nutskhód tworjachu tři njepschibite dešći w schpundowanju rěsakoweje kubje, wo kotrejž jenož nowaj wobzeschtaj. Możeschtaj tohodla njemylenaj w khowanzy pschebywacź, też hdyž mějeschtaj šwęzu, wot wonkach jeju nichtón njepytny. Pondźelu wjeczor setka so Alfred Schreyer se šwojim pschećelom a wonaj ju šrěczeschtaj, so do kina pódźetaj. Ale Toms mějesche nakupowanstu toschu pschi šebi, kotruž chcyschce najprjedy do dźěry pod rěsakowymi deskami stajicź. Dźěsche potajkim se Schreyerom do rěsakoweje kólnje, wušběhny te ći deski, salěse hacź do pokojny dźěry a zapali sapałku. Sa krółke wokomiki pocza wo pomoz wołacź a w šamšnym wokomiku widźesche Schreyer hižo pkomjenja zapacź. Wolma bě so sapałka a so hnydom wscha paliesche. Schreyer njemóżesche šwojeho pschećela, kiž mjes deskami tczesche, wjacy wumóz, běžesche tohodla ruczе k wohnjowemu wojsewjakej a sawoła woboru. Na to so k wohnju wróczi, hdyž pak bě Toms hižo zmjerczł w pkomjenjach namakał. Tole njebožo je struchke warnowanje sa wschěch młodych ludźi.

Se **Shorjelza.** Ssobotu pschipołdnju hrajkasche žebt Glětny šynk zyhelnskeho dźěłacżerja Marczina Müllera na Gołbinskej drózy 2 z wotewrjenymi wokami, je tam a šem wjerhajo. Ssylny wětr pak wrota nadobo wuschěhny a je na hólza cżiżny. Wbohemu hólczkej so nop pukny a dyrbjesche hnydom wumrěcź.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Eibawy.** (Dobry pschikład.) Wažnu wěz je tudomna nalutowarnja wobsamknyła a może so jenoż porucżicź, so bychu też druhe tutemu pschikładej sćěhowale. Eibawska nalutowarnja wupłaczi khudym psches 60 lět starym lutowarjam naňdobnoscżene lutowanki hacź do 100 hriwnow na ras, a wjetsche hacź 100 hr. podźelnje.

* S **Drjezdźan.** (Sakizy polizajzy sastojnizy šnjesboži.) W dwěmaj wulkimaj awtomaj běchu sašzy polizajzy sastojnizy Barlinšku polizajsku mustajeńzu wopytali. Jako so sašo domoj wrócżachu, sajeźe jedyn z awtow do schtoma, pschi czimž so 6 sastojnikow z awta wucżiny. Dwaj z nich so. žežko ranjeschtaj.

* S **Poberschzawy.** (Sćunjercz we studni.)) Sćmjercz pschi tym ryczu studnje namaka studnjerjeŕ Weiß je Zwikawy na to waschnje, so so jenza w hižo z wulkeho dźěła wurytej studni šwjesе a Weißa sabyny. Haczrunjeż ruscе s wulkowarišćinami dźěłami sapocżachu, njemóżachu jeho tola hacź dotal hischcze wulkhowacź, tak so dyrbi so 48lětny zenjeny studnjerjeŕ jako zhubjeny wobhładacź.

* S **Olbernhawy.** (Zyrkwine wokna rosbiłi.) We sašnich rańschich hodźinach rosbichu njesnaći worakawzy wjazy woknow tudomnischeje zyrkwje, mjes nimi šamo nekotre drohotnje wumolowane.

* S **Bytomja.** (**Montkraj šmjertnje snjesbožitoj.**) Montkraj z Bytomja wuporjedżeschtaj wyšoke żelezne wuhnenje jedneje fabriki. Pschi tym zsypnychu so 20 metrow wyšoke roschty a montkraj padnyschtaj do hłubiny, hdyž z rosbitymi stawami leżo wostaschtaj.

* **Se Sdsibnitzy w Schlesnistej.** (Fabrikske koło cżłowjeka roskuskowako.) Zakostne njesbožo sta so w tudomnej drjewowej fabrizy. W pschipokodnischej pschestawzy sabawjachu so tam někotři młodźi dźěłacżerjo ze khowanjom. 15lětny Ewalt Jäkel stupi pschi tym na dobjerzane wěko nad cżerjadołom. Wěko so pschekama a Jäkel padny na cżěridne koło, kotrež jemu tak strašschnje mjaso z cěła zdrě, so wbohi bórzy na to w khorowni wumrě.

Wulki wichor na połnócnym morju.

Wjele łódźow z zyhel wobšadku so podnurilo.

30 morjowych na hollandskim, 19 morjowych na jendźelskim brjohu.

S Amsterdama so pišiche: Hobriki wichor, kotrjž nětko hižo tři dny nad Hollandskej zyschnje, je šedi pondźelu wulku ličżbu morjowych žadak. Rybaršći cżołmi z 13 muzemi je so we žołmach podmurił, zyła wobšadka namaka šmjercz w morju. Někotre cżołma je morjo hižo na brjóh pschiphałkiło. Dalšcha rybaršća łódź je so kohorunja z 12 rybarjemi podmurika. Połška łódź „Wisła" so z wichorom k brjohej wjerhny. Dweju namórnikow zolmy je łódźe wotphałkichu; wonaj so šatepischtaj. Na rězy Maas je wczera łódź „Larenberg" do wlecżeneje łódźe „Dänemarken" storczika. 4 muži šyzna wobšadka wlecżeneje łódźe so šatepi.

Wichorowe sapuščenje w Helgolandze.

Ssylny wichor, kiž z dołheho wjeczora pschikhadźeschе, je też na Helgolandze wulke sapuščenja nacżinił. Nałupny na połnóżnym brjohu fu zdźěła sniczene, zdźěła cżežko wobschkodzene. Wjele kraja so zwotorha. Na brjohu pschiprawjene kupjele so wotphałkichu. Wupławny móst so khětro wobschkodźi. Dźěłacżerjo, kiž maju na móstim brjohu swoje domczki, dyrbjachu swoje bydlenja wopuschczicź. Wulka schkoda nacżini so też na schkitanskej muri, wobzebje na tym dźele, kotrjž so hakle pschitwari. Maschiny a grat, kotrež so ta twar trjebachu, so wotphałkichu. Wobzebje schkodowake fu pěskowe wejerjny (nasypy) na połnóżnej stronje kupy, tak so drje podobne šyzny nawał żołmow ledom wjazy wudźerža. S zyła wschelake sjewy w poblednim czasu na to pokasuja, so so zyły rańschi brjóh kupy Helgolanda pomału podemlěwa, tak so su Helgolandske kupjele, kotrež runje na tutym brjohu leža, jara wohrožene a je tym też wusnam Helgolanda jako šwětowych kupjelow.

Wulka schkoda w jendźelskim łódźstwje.

Wulke wichory, kotrež w poblednich dnjach nad połnóżnym morjom sakhadźachu a so na zyłu jendźelsku rosnjeschechu, njesbu jenož na kraju jara swjesе schkody nacżinile, ale fu też wjazy łódźow na morju a pschi brjohu podmurile. Wschо hromadźe je pschi njesbožach na połnóżnym morju 19 wołobow so zatepito.

Najnowše z cyłeho świata.

— **Schkrowa powjeźej** wo wideje za jnuschi schtwórtk. Mrócżele bo pschecżahuja, tola wošianje schcerjate a mile. W Schwedskej mjerznje, ale w połnóschej Europje je nałetna mikosć.

Stockholmski polizajski president je schwedskich komunistow wobwinował, so fu na 1. meju pak na 8. junij z pomozu Moskwy statny pschewrót w Schwedskej pschihotowali, kotremuž pak je policija sadźěwała.

*

Dla potwjerdzenja dojednanja we wotzłuczanju franzowskeho wójnskeho dołha w Ameriźu je njejednota w ministerstwje nastała. Minister sa penjsije, Louis Marin, hrosy z ministerstwa wustupicź, jeli so by Franzowska wjetschu sumu wotpłaczowała, hacź wot Němšeje jako wójnske wotschkodźenje dostawa.

*

W Genua je hejtman prawidłowneho wójska leutnanta fazististeje miliz zatčelił.

*

Wohenj 70 farmow sniczi.

Dwě wjesy na Ulasy, w kotrymajž z wjetschego dźěła Indianoju bydlachu, je wulki wohenj, kotryž bě w lěsu wudyrił, skoro dopołnje sniczi. 150 Indianow w Dauglasu a Treadwalu a 75 běłych je swoje bydlenje zhubiło. 70 farmow je so zpaliło.

*

Nalěcżo w Provence.

Spodźiwny džiw pschirody, mjenujzy druhe nalěcżo może so w Montpellierskej wokolnosći w južnej Franzowskej wobwědźowacź. Dokelž je so w poslednim czasu cżasczišcżo dešcżowało a też doszł cżopke wjedro bylo, sapocżnje bós, wuhonj a bojanka z nowa kcżěcź.

*

Podkopowa katastrofa w Natalu.

Podkopowe njesbožo, kotrež bě so psched dnjemi we Natalu stało, je najwjetschе w stawiznach južnoafrikanskeho podkopstwa. Njesbožo sta so z pschetorhnjenjom elektrowoda, pschi czimž bě žyzne elektrizne pkomjo nastało, kotrež rosbudźnjenje wuhloweho procha sawinowa. Zyły schacht so z kamjenjemi saſypny. Hacź dotal mózachu cżeła schtyrjoch Europianow a 114 domorodnych wulkhowacź.

*

Gouvernér provinzy Cżan-ši je generala Ssun-Cżuan-fanga pschecharakterizował a je na stronu kommunistow pschestupił.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjedu 13. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,357	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,045	100 franc. frankow	16,04

Berlinska bursa w efektach wczera nimale tak wotežka kaž sawczerawschim. Pschi spoczatku bě skruczena, potom so kursy wotdrjebjowachu, naposlednk bě z nowa skruczena. Wójnska pojczonka samó swój kurs hacź na 6,90 hr. posdźinyczi.

Produktowe wiki też wczera wjele noweho njepschinjeschechu, bjrnež na amerikanskich wikach so dla žiny skruczowachu. Na Berlinskich wikach jenicżzy rožka 5 np. za zentnarju dobu. Wczera płaczeschе zentnar

w Berlinje:

pschenicży 12,85—13 hr., rožki 10,75 hr. hacź 11 hr., jeczmjenja nalětnjeho 10,95 hacź 12,75 hr., nalětnjeho 9—9,30 hr, wowsa 8,75—9,55 hriwnow.

w termijnowym witowanju

za oktober: pschenicży 13,90—13,92½ šł. hr., rožki 11,55 hriwnow,
za dezember: pschenicży 14,12½—14,10 hr., rožki 11,67½—11,65 hriwnow,
za měrz: pschenicży 14,27½—14,25 šł. hr., rožki 12,02½—12 hriwnow,
za meju: pschenicży 14,35—14,37½ šł. hr., rožki 12,25—12,22½ hr.,

Połsko-němska wikowańska komora je w nastacu. Witowanje a wobkhad mjes Połšku a Němšej stej jara žiwej a wobšěrnej. Tehodła fu połšzy a němzy pschekupzy wobšamkli we Warschawje połsko-němsku wikowańsku komoru załožicź. Najšerje so Połška a Němška we blišchim czasu dojednataj a mjes sobu do pschećelnscheho wikowańskeho wobthoda stupitaj. Tu khwilu šlejitaj we złownym wojowanju. Ale njedźiwajzy toho na Połšku najwjetschi wuwos do Němšeje a Němška do Połšleje.

Franzowska a němska aluminijowej industriji jednatej mjes sobu wo sjednoczenju do konzerna. Tak so Franzowska a Němška hospodarsaj pschezo blížitej. Na tutón puć Erzberger a Rathenau Němšku dawno pokasowschtaj. Sa to tak mjenowani němzy „patriocži" wobeju sajcź dachu. Haj, tak so w šwětze plecze.

Sto pytała:

Wěrnyšerarja, knježi dwór w Ssmochczicach.
Měšnišli, Zyhna w Riśkej, Wódrjetiska dróha 7.
Holza do domu, Kucżikej młyn w Mužakowje.

Na wischedań.

Rachle, żelezne, **Paul** w Budyschinje, Khježoiska dróha cżo. 141.
Wrobata, Rjeda w Zurrizach

* S **Bytomja.** (**Montkraj šmjertnje snjesbožitoj.**) Montkraj z Bytomja wuporjedżeschtaj wyšoke żelezne wuhnenje jedneje fabriki. Pschi tym zsypnychu so 20 metrow wyšoke roschty a montkraj padnyschtaj do hłubiny, hdyž z rosbitymi stawami leżo wostaschtaj.

* **Se Sdsibnitzy w Schlesnistej.** (Fabrikske koło cżłowjeka roskuskowako.) Zakostne njesbožo sta so w tudomnej drjewowej fabrizy. W pschipokodnischej pschestawzy sabawjachu so tam někotři młodźi dźěłacżerjo ze khowanjom. 15lětny Ewalt Jäkel stupi pschi tym na dobjerzane wěko nad cżerjadołom. Wěko so pschekama a Jäkel padny na cżěridne koło, kotrež jemu tak strašschnje mjaso z cěła zdrě, so wbohi bórzy na to w khorowni wumrě.

Wulki wichor na połnócnym morju.

Wjele łódźow z zyhel wobšadku so podnurilo.

30 morjowych na hollandskim, 19 morjowych na jendźelskim brjohu.

S Amsterdama so pišiche: Hobriki wichor, kotrjž nětko hižo tři dny nad Hollandskej zyschnje, je šedi pondźelu wulku ličżbu morjowych žadak. Rybaršći cżołmi z 13 muzemi je so we žołmach podmurił, zyła wobšadka namaka šmjercz w morju. Někotre cżołma je morjo hižo na brjóh pschiphałkiło. Dalšcha rybaršća łódź je so kohorunja z 12 rybarjemi podmurika. Połška łódź „Wisła" so z wichorom k brjohej wjerhny. Dweju namórnikow zolmy je łódźe wotphałkichu; wonaj so šatepischtaj. Na rězy Maas je wczera łódź „Larenberg" do wlecżeneje łódźe „Dänemarken" storczika. 4 muži šyzna wobšadka wlecżeneje łódźe so šatepi.

Wichorowe sapuščenje w Helgolandze.

Ssylny wichor, kiž z dołheho wjeczora pschikhadźeschе, je też na Helgolandze wulke sapuščenja nacżinił. Nałupny na połnóżnym brjohu fu zdźěła sniczene, zdźěła cżežko wobschkodzene. Wjele kraja so zwotorha. Na brjohu pschiprawjene kupjele so wotphałkichu. Wupławny móst so khětro wobschkodźi. Dźěłacżerjo, kiž maju na móstim brjohu swoje domczki, dyrbjachu swoje bydlenja wopuschczicź. Wulka schkoda nacżini so też na schkitanskej muri, wobzebje na tym dźele, kotrjž so hakle pschitwari. Maschiny a grat, kotrež so ta twar trjebachu, so wotphałkichu. Wobzebje schkodowake fu pěskowe wejerjny (nasypy) na połnóżnej stronje kupy, tak so drje podobne šyzny nawał żołmow ledom wjazy wudźerža. S zyła wschelake sjewy w poblednim czasu na to pokasuja, so so zyły rańschi brjóh kupy Helgolanda pomału podemlěwa, tak so su Helgolandske kupjele, kotrež runje na tutym brjohu leža, jara wohrožene a je tym też wusnam Helgolanda jako šwětowych kupjelow.

Wulka schkoda w jendźelskim łódźstwje.

Wulke wichory, kotrež w poblednich dnjach nad połnóżnym morjom sakhadźachu a so na zyłu jendźelsku rosnjeschechu, njesbu jenož na kraju jara swjesе schkody nacżinile, ale fu też wjazy łódźow na morju a pschi brjohu podmurile. Wschо hromadźe je pschi njesbožach na połnóżnym morju 19 wołobow so zatepito.

Najnowše z cyłeho świata.

— **Schkrowa powjeźej** wo wideje za jnuschi schtwórtk. Mrócżele bo pschecżahuja, tola wošianje schcerjate a mile. W Schwedskej mjerznje, ale w połnóschej Europje je nałetna mikosć.

Stockholmski polizajski president je schwedskich komunistow wobwinował, so fu na 1. meju pak na 8. junij z pomozu Moskwy statny pschewrót w Schwedskej pschihotowali, kotremuž pak je policija sadźěwała.

*

Dla potwjerdzenja dojednanja we wotzłuczanju franzowskeho wójnskeho dołha w Ameriźu je njejednota w ministerstwje nastała. Minister sa penjsije, Louis Marin, hrosy z ministerstwa wustupicź, jeli so by Franzowska wjetschu sumu wotpłaczowała, hacź wot Němšeje jako wójnske wotschkodźenje dostawa.

*

W Genua je hejtman prawidłowneho wójska leutnanta fazististeje miliz zatčelił.

*

Wohenj 70 farmow sniczi.

Dwě wjesy na Ulasy, w kotrymajž z wjetschego dźěła Indianoju bydlachu, je wulki wohenj, kotryž bě w lěsu wudyrił, skoro dopołnje sniczi. 150 Indianow w Dauglasu a Treadwalu a 75 běłych je swoje bydlenje zhubiło. 70 farmow je so zpaliło.

*

Nalěcżo w Provence.

Spodźiwny džiw pschirody, mjenujzy druhe nalěcżo może so w Montpellierskej wokolnosći w južnej Franzowskej wobwědźowacź. Dokelž je so w poslednim czasu cżasczišcżo dešcżowało a też doszł cżopke wjedro bylo, sapocżnje bós, wuhonj a bojanka z nowa kcżěcź.

*

Podkopowa katastrofa w Natalu.

Podkopowe njesbožo, kotrež bě so psched dnjemi we Natalu stało, je najwjetschе w stawiznach južnoafrikanskeho podkopstwa. Njesbožo sta so z pschetorhnjenjom elektrowoda, pschi czimž bě žyzne elektrizne pkomjo nastało, kotrež rosbudźnjenje wuhloweho procha sawinowa. Zyły schacht so z kamjenjemi saſypny. Hacź dotal mózachu cżeła schtyrjoch Europianow a 114 domorodnych wulkhowacź.

*

Gouvernér provinzy Cżan-ši je generala Ssun-Cżuan-fanga pschecharakterizował a je na stronu kommunistow pschestupił.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjedu 13. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,357	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,045	100 franc. frankow	16,04

Berlinska bursa w efektach wczera nimale tak wotežka kaž sawczerawschim. Pschi spoczatku bě skruczena, potom so kursy wotdrjebjowachu, naposlednk bě z nowa skruczena. Wójnska pojczonka samó swój kurs hacź na 6,90 hr. posdźinyczi.

Produktowe wiki też wczera wjele noweho njepschinjeschechu, bjrnež na amerikanskich wikach so dla žiny skruczowachu. Na Berlinskich wikach jenicżzy rožka 5 np. za zentnarju dobu. Wczera płaczeschе zentnar

w Berlinje:

pschenicży 12,85—13 hr., rožki 10,75 hr. hacź 11 hr., jeczmjenja nalětnjeho 10,95 hacź 12,75 hr., nalětnjeho 9—9,30 hr, wowsa 8,75—9,55 hriwnow.

w termijnowym witowanju

za oktober: pschenicży 13,90—13,92½ šł. hr., rožki 11,55 hriwnow,
za dezember: pschenicży 14,12½—14,10 hr., rožki 11,67½—11,65 hriwnow,
za měrz: pschenicży 14,27½—14,25 šł. hr., rožki 12,02½—12 hriwnow,
za meju: pschenicży 14,35—14,37½ šł. hr., rožki 12,25—12,22½ hr.,

Połsko-němska wikowańska komora je w nastacu. Witowanje a wobkhad mjes Połšku a Němšej stej jara žiwej a wobšěrnej. Tehodła fu połšzy a němzy pschekupzy wobšamkli we Warschawje połsko-němsku wikowańsku komoru załožicź. Najšerje so Połška a Němška we blišchim czasu dojednataj a mjes sobu do pschećelnscheho wikowańskeho wobthoda stupitaj. Tu khwilu šlejitaj we złownym wojowanju. Ale njedźiwajzy toho na Połšku najwjetschi wuwos do Němšeje a Němška do Połšleje.

Franzowska a němska aluminijowej industriji jednatej mjes sobu wo sjednoczenju do konzerna. Tak so Franzowska a Němška hospodarsaj pschezo blížitej. Na tutón puć Erzberger a Rathenau Němšku dawno pokasowschtaj. Sa to tak mjenowani němzy „patriocži" wobeju sajcź dachu. Haj, tak so w šwětze plecze.

Sto pytała:

Wěrnyšerarja, knježi dwór w Ssmochczicach.
Měšnišli, Zyhna w Riśkej, Wódrjetiska dróha 7.
Holza do domu, Kucżikej młyn w Mužakowje.

Na wischedań.

Rachle, żelezne, **Paul** w Budyschinje, Khježoiska dróha cżo. 141.
Wrobata, Rjeda w Zurrizach

Ssudnizy na pschešadźowanje schtwórtk 14. oktobra 1926:

w **Lubiju** na Ludnistwje dop. hw 10 hodź.: pišaršći stroj, drastny khamor, stary maly sofa, blidło k pišaršskemu strojej, wucżahowaze blido, schijaze blido, schpihel a blidło, bilsejej, monometr, 21 gramofonowych desktow, fotografiski aparat, radio-aparat, 3 wulke kofry, vertiko, motoraj za schijaze maschiny a druhi elektriski cżapor;

w **Kamjenzu** w kasarnach, twarjenje I., dop. w 9 hodź.: wschelaka friśerska nabodba, dźěry wjerzkata maschina, marmorowe desti, 3 pišarške blida, 37 rubow a plachtow, kredenza, khamor, drastny khamor, knježske blido klamaršej blidje, klamaršska pokładnja, wolsjowy wobras, wuhlowe kaschcżiki, khlěbowe kschiški, kofejowe młyny, schudraki, kuchinjske wahi, desti k żehlenju, hrabje, bały, likěrowe blidło, wohnjewańske błesche, aparaty k sawarjenju, młokowe boiwy, likěrowe a piwowe servizy, mutliczki, bitky, šaški, truški a korjenimowe khamorczki, kuparšske kachle a pschiprawy, klawěrai. 5 porow drjewjanych stupnjow, kolesi, toalety a komody k wuczu;

w **Buoyschinje** dop. w 10 hodź. na Bismarkowej haży 16 pěskowz w hrubych stołpach a blokach za wěsharjowo;

pjatk 15. oktobra 1926:

w **Nješwarzidle** dop. ¾11 hodź.: subcżkaty młocżak, žyznowobroczak, dubowe pišarške blido — łupzy jeidu žo w gmejnskim hamcze;

w **Minakale** cżo. 3 pschip. w 12 hodź.: pišaršske blido;

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Pschenza a rožka matej měrny wobrot. Tendenza: bjez wobthoda.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: jara cżichа.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowa symjo po tunt abo 1000 kg hewak: 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	12. 10.	11. 10.		12. 10.	11. 10.
Pšenica	257-260	257-260	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	216-220	214-219	wolka	—	—
nal. ječmjeń	219-255	219-255	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	180-186	180-186	žołte lupiny	—	—
wowsa	175-191	175-191	zeradella	—	—
kukurica	192	190-193	raps, wosušk	14,30	14,50
pšenič. muka	35-37,75	35-37,75	lany wosušk.	19-19,30	19,25
rožana muka	31-32,25	30-32,25	poch. melasa	23,50	—
ps. wotruby	10,00	10,00	bźrnj. kruski	21-22,50	20-21,50
rožane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
raps	—	310	rožana sloma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšešna „	1,10-1,40	0,95-1,20
hróch	33-36,00	30-34,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			ješna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Proces dla mordarstwa přećiwo zamjetnemu radź. dr. Böhmje.

Termija na městnje podawka.

Wječera popołdnju wotmě so pschejtowanje w Böhmowym prozessu na městnje podawka we Wulkich Rědarjezach. Mało noweho je so wukopało, wo čimž njebě so psched ſudom w Drježdźanach hižo jednako. Sako dyrbi Böhma pokazać, kak je so podawk stał, a jako stojitaj hebi wuprajenja nafwažnischejm wocžitesju ſwědkow, hajnika Wintera, kotryž bě ſ Böhmu ſobu na hoitwje był, a wokrjesnego komisara Holberta, kotryž bě 200 metrow wot městna podawka wotawu wobroćał, napschećžo. Holbert je so po mutšeli ruče wobroćił, je widźał, kak je Böhmowa na semi leżała a kak je Böhma 2 abo 3 kroćelk k njej pschiſtupił a so pschi nich njeſ czinył; też je jeho žałoſćiwe ſtyſchał. Winter jako wobkrućeja, so je hdyž je so wobroćił, Böhmu hižo widźał na semi leżeć ſ nohami k ſwojej žonje. Kak pschińdże jaſnoſć do podawka?

Pschepytowanje dalſchich ſwědkow na ſchtwórtym dnju.

Inſpektor Maks Anders a jeho žona wuprajitaj wo Böhmowym druhim mandźelſtwje. Staj dołžſchi czaj pola Böhmez wobkhadźowałoj. Sſwědkaj ſtaj wobkedźbowałoj, ſo prawa pschesnjenoſć pola Böhmez njeknježi. Böhmineje ſtyſchiwe waſchnje je jimaj napadnyło. Też je Böhma wjazy kročz prajił, ſo jeho žona zyle normalna njeje, a też ſwědkaj ſtaj toho mėnjenja byłoj. Wina na ſwójbnej ſwadźe je był teſtament Böhmineje nana, kotryž je ſa Böhmu jara njeprajſchijomny był, dokelž ſo jemu w nim niczo wotkazało njeběše.

Sſwědk Pönſchowa, kotraž je na bratra Böhmowoje tſeczeje žony wudata była, rysuje hiſchcze pomėry pola Böhmez w poſlednimaj tydźenjomaj psched ſmjerću Böhmowoje tſeczeje žony. We Wulkich Rědarjezach ſtaj ſo Böhmez ſwadźiłoj, dokelž je wobſtorżeny ſaſo chyſt pjenjesy mėcź. Böhmina je prajiła, ſo budże bórzy ſłuđna žena, je-li žadanja ſwojeho muża dale dopjelni. Sſwědk powěda potom wo wěſtym podawku, pschi kotrymž je Böhma pjeczа jónu ſwoju žonu chyſt pola Rabenſteina po nahlej ſkale dele ſtorcźicź. Böhma je ſwojej žonje prajił, ſo je na wěſtym městnje w łěsu ſornika widźał a ſo chce tam ſaſo hicź, ſo by jeho ſtrělicź mohł. Böhmina je prajiła, ſo budże bórzy ſłuđna žena, je-li žadanja ſwojeho muża dale dopjelni. Sſwědk powěda potom wo wěſtym podawku, pschi kotrymž je Böhma pjeczа jónu ſwoju žonu chyſt pola Rabenſteina po nahlej ſkale dele ſtorcźicź. Böhma je ſwojej žonje prajił, ſo je na wěſtym městnje w łěsu ſornika widźał a ſo chce tam ſaſo hicź, ſo by jeho ſtrělicź mohł. Böhmina je ſobu ſchła. Sa dwě hodźinje je ſo nadobo wrócźiła, a psched Pönſchowej na kolena padnywſchi je ſpychowała: **„Mój muż chyſchce mje w łěsu po nahlej ſkale dele ſtorcźicź, wěř mi to, wěř mi to.“** Bórzy na to je też Böhma ſo wrócźił a je ſwědkej prajił: „Njewěřeſče ji. Widźach hada a chyſch moju ſonu ſchtikaci.“ Jónu je Böhmowa Pönſchowej powědała: „Dźenſa je mje mój muż pſchinucził, teſtament napiſacź. Psched tym běchmy we winarni, a pschi tom ſu mje wopojili.“ Wjazy kročz je Böhmina ſo wuprajiła, ſo chże ſo dźelicź dacź, hewak budże ſwoje zyle ſamoſtajne ſwojemu muſej ſdawacź. Dale rysuje ſwědk podawki na dnju 22. ſeptembra. Böhma je ſwoju žonu wjazy kročz prohył, ſo by ſobu na hoitwu ſchła. Słóncznje je ſo roſhudźiła, ſobu hicź, prajo, ſo tola też hajnik Winter ſobu dże. Jako ſo Böhma ſ hoitwy wrócźi, je na naprašchowanje wotmołwił, ſo njewě, hdże je jeho žona woſtała. Böhma a Winter ſtaj potom hromadźe wobjedowałoj a ſtaj pschi tom też wino pikoj. Böhma je Pönſchowej krućze pſchikaſał, ſo njedyrbi žanemu człowjekej wo podawku niczo prajicź. Pönſchowa pak je tola do Drježdźan telefonowała. Na to je potom Landrock, Böhmineje bratr do Wulkich Rědarjez pſchijeł, ſo by ſwoju ſaſtšelenu ſotru widźał. Tola Böhma njeje to dowolił. Hdyž bě Landrock ſaſo wotjeł, je Böhma Pönſchowej jeje ſadźerżenje porokował, prajo:

„Dźerżeſče jenoż ke mni, hdyž njebyſchcże telefonowała, njeby Landrock pſchiſchoł, nětkole mi zhu wěj hiſchcze ſkały.

Pschedźyda: Je Böhma porucził, ſo ma ſo cźeło jeho žony do drjewowoje kólnje donjeſeſ?

Sſwědk: Haj, dyžch ſwoju ſwakowu do jſtwy na ſofa pokoźicź dacź, Böhma pak prajeſche, ſo dyrbju to woſtajicź, dokelž pſchejara krwawjeſche a ſo njecha **tajle ſwinſtwo we ſtwojim bydlenju mėcź.**

Cźeło je potom też hacź do njedźele we kólni leżało, dóniż njeje ſo do kaſcźeja połožiło.

Pönſchowa powěda hiſchcze dale, ſo je ſwoju ſwakowu jónu jenoż w ſpódnjej ſukni a toſlach na dróży wuhladaka. Płakajo je ji wusnaka, ſo je dyrbjała pſched ſwojim mużom cźekmyeż, njeje wjazy wutracź mohła, tak je ju cźiłował. Nadrobnoſcże chże ſwědk jenoż wuprajicź, hdyž ſo ſjawnoſcź wusamknje.

Statny rěcźnik: Je waſcha ſwakowa na Böhmez ſwójbu hdy ſwarjeła?

Sſwědk: Tak wjele hacź ſo dopomnju, prajeſche wona, ta „banda“ trjeba pſchezo pjenjeſy.

Jako dalſchi ſwědźy pſchepytuja ſo wėſta **Schérzowa,** kotraž je pola Böhmez dołžſchi czaj ſłužiła, dale Böhmineje pſokarěża Lieberiowa, dale wėſta Przyremplowa, kotraž je pola Böhmez wobkhadźowała. Wſchitcy tuczi ſwědźy wobkrućeja, ſo je ſo Böhmina pschezo ſwojeho muża bojała, ſo może ton ji nėſchto ſcźinicź. Też je ſkorźiła, ſo ſtejı Böhma pschezo pjenjeſy wot nje a je ſo budże na te waſchnje bórzy zyle chuda.

Sſwědk **Marja Walterowa** wobkrućа, ſo je ji ſemrěta powědała, ſo je ſwojemu muſej połožu ſwojeho ſamoſtajna poſtajcźiła, je-li by ju ſaſo ſwobodnu bał, tola Böhma to cźinił njeje. Jónu je Böhmina ſwojemu muſej rjeł dyrbjała, pak pójdże Heberez (Böhmowa hoſpoſa) pak wona, na cźoż je Böhma wotmołwił: „Heberez woſtanje.“

Hajnik Winter dyrbi hiſchcze raſ wo naležnoſcźi ſe ſchnórowadkom wuprajicź. Winter wobkrućі ſnowa, ſo je widźał, kak je ſo jedyn cźrij wotwjaſał a ſo je ſo też jedne wócźko ſe cźrija wutorhnyło. Pönſchowa pak ſnowa napiſcherjo tomu potwjerdźuje, ſo njeje widźała, ſo by cźrij nėkak wobſchkodźeny był. Statny rěcźnik je mėnjenja, ſo njeje wěrje podobne, ſo może roſwjaſane ſchnórowadło na ſchcźerniſcźu człowjeka w hicźu ſadźěwacź, dokelž ſo ſchnórowadło tola na njehkej ſemi ſpody cźrija pſcheczehnje, hdyž ſo na nje ſtupi.

Pschedźyda: Wobſtorżeny, njeje wam nadpadnyło, ſo wócźko pola cźrija pobrachuje?

Wobſtorżeny: Nė. Njemóżu ſo wjazy dopomnicź.

Statny rěcźnik k ſwědkej Winterej: Sceje pryedy jónu wuprajił, ſo je wobſtorżeny ham wo wutorhnjenym wócźku pola cźrija rěcźeł ſapočał, je tomu tak?

Winter: Hdyž ſym pryedy tak prajił, tak drje je to prawje.

We tutej wėzy hebi potajkim wuprajenja ſwědkow dale napſcherjo ſtcja.

Sſwědk **pschekupz Wauer** wobkrućа, ſo je Böhmina drje na cźiwy chora a też hyſteriſka była, ſo pak je hewak dobroczíwe waſchnje měła.

Gmejniſki pschedstejicźeŕ, kubler Sechel ſ Wulkich Rědarjez powěda, ſo je Böhmowa žona jara pſcheczelna była. Jeje mandźelſtwo pak njeje ſa ſwojowne měł. Sechelowa žona powěda, ſo je ſo 22. ſept. po Böhminej ſmjerći k nim telefonowało, ſo dyrbi ſo jeje muż jako gmejniſki pſchedstejicźeŕ ſa to poſtarać, ſo by Böhmineje cźeło ſ Böhmoweho domu pſchiſchło. Też ſu ſo wſchitcy w Rědarjezach jara dźiwali, ſo ſu cźeło ſaſſelenoje do kólnje połožili. —

Na to jimaſche ſo ſtatny rěcźnik ſłowa, prajo, ſo je ſo jemu runje ſe ſtrony pſchiſpožuchaćitwa zedźiła ſe wſchelakimi praſchenjemi pódpałka, kotreż dyrbjał ſud na ſwědkow ſtajicź. Statny rěcźnik ſakaja ſebi, ſo ſo na taſke waſchnje do jednanja ſuda ſapſchimnuje.

Sſobu najwažniſchi ſwědk bě 41 létna **hoſpoſa Marja Heberez,** kotraž bě dołhe léta pola wobſtorżeneho hoſpodarſtwo wjeła. Wot 1914 je bjes pschetorhnjenja pola Böhmez ſłužiła.

Pschedźyda: Sceje wy intimne poczahi k Böhmje měła?

Sſwědk: Nė.

Pschedźyda: Schto wo druhej Böhmowej żeńtwje djerżiješ?

Sſwědk: Njeſłyſm žane ſwadźby wobkedźbowała, po mojim mėnjenju bě mandźelſtwo hacź nimale na kóncz ſbożewne.

Pschedźyda: Běſchcże na dnju podawka we Wulkich Rědarjezach?

Sſwědk: Pschińdźech tam hakle wjeczor.

Pschedźyda: Je Böhma ſ wami wo wobſchkodźenym cźriju rěcźał?

Sſwědk: Wo cźrijach niczo njewědźu.

Pschedźyda: Hdy je Böhma ſ wami wo njeſbożu rěcźał?

Sſwědk (po dołžſchim mjelczenju): Se nmu ſamej njeje ſtyła wo tom rěcźał, ſłyſchach wo podawku, hdyž ſe druhimi wo nim rěcźeſche.

Pschedźyda: Je wam Böhmowa žona nėſchto wo tom powědała, ſo je ju jeje muż cźhyt ſe ſkały dele ſtorcźicź?

Sſwědk: Wo tom mi njeje niczo powědała.

Dale Heberez wobkrućа, ſo je ji Böhmina jónu pakcźik bankowkow pokałała a wobkrućіła, ſo je cźhyła pjenjeſy ſwojemu muſej dacź, ſo by ton mohł ſwoju dźowku Irenu ſ nimi wupłacźicź. Böhma pak pjenjeſy ſama brał njeje.

Na to pſchełyſchachu ſo hiſchcze wjazy ſwědkow, kotreż ſwoje mėnjenje wo dr. Böhmje wuprajichu. Kubler Aurel Albrecht ſ Wulkich Rědarjez je wobſtorżeneho po wójnje ſejnał. Wón wopiſuje jeho jako człowjeka, kotryž je tóždy czaſ ſa wėrnoſcź a prawo wuſtupował bjes roſdźěła wobu, cźehodła je pola wſchelakich wobſobow w Rědarjezach wſche ſympathije ſhubił.

Bratr wobſtorżeneho, wobſtejdźeŕ barberńe Maks Böhma, wobkrućeſche, ſo je po jeho mėnjenju pjenja a druha żeńtwa ſwojeho bratra ſbożowna była. Pjenjeſ dla jeho bratr nahrabny hył njeje. Je jenoż łutował. So je ſo pjenjeſ dla ženił, to žebi na žadyn pad wo nim njemyſłił.

Też pſchekupz Hoffmann, Böhmowy towaršch ſ wójny a ſchuliſki najwdenik Wendſcha mójeſchtaj wo Böhmje jenoż khwalobne wuprajicź. Pſchekupz Knorr, kotrehoż je Böhma lékował, je wo nim jako lékarju najlépſchi ſaczińcźej doſtał. S tym ſo po pſchełyſchenje ſwědkow ſtónczi. Sſrjedu ſapočnje ſo ſ rěcźemi ſudnikow a ſakitarjow.

Towaršwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy ſtwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Drježdźany. „Hromadnik“ spěwa kóždy 1. a 3. ſtwórtk w měſacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor 5/9 — 10 hodź.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa tón tydźeń ſrjedu w Njechornju. Kefk.

Njebjelčicy. Sobotu (16. X.) wječor 1/2 8 hodź. je w korčmje zhromadźizna dla znowazałoženja Sokoła. Přińdźće w bohatej liczbje!

Pančicy. „Lipa Serbska“ spěwa dźenſa ſrjedu we Wotrowje pola Soléic. Započatk we wosmich, a to z dypkom. Dirigent.

Serbske spěwanske towaršwa. Na 2. hłownym lětuſim zwjazkowym poſedźenju 4. ſeptembra je ſo wobzamkło, zo maju ſo na wulkim nazymskim koncerće, 24. novembra, w Krónje w Budyšinje slědujuce měſ. khóry spěwać: 1) „Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15. 2) „Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32. K tomu hišće dwaj muſkej khóraj: „Wojerſka“ (dostaš we Smolerjec knihařni 1 eks. za 10 pj.) a „Naš njeboh dźěd“ (Kocorowe muſzke khóry). Njech ſo tute wozjewjene spěwy prawje ſwědomićiwje wuknjeja a derje přihotuja. J. Słodeńk, hł. dirigent

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydźeń ſtwórtk zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyney. — Za nawěſki: O. Janak w Budyšinje.

Brüchnerec korčma w Budyšinje
na Hoše hasy 3

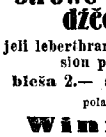

„Swinjorčzanje“.
Stwórtk a pjatk wot rańa sem połčik kaž też ff. hejdušna a jatrowa kolbasa (Leberwurst)
sobotu pječena kolbasa z kisłym kałom
Přečelnje přeporońujetaj
Oswald Zschuppe a mandźelska

Strowe syline dźěći
jeli leberthranowe emulsion pija
bleša 2.— a 3.— hr.
pola
Winter
(bratra Miersch nasl.)
na Žitnych wikach 30.

Garding běłe a pisane
pol stores
modern. wupyšenja za wokna
we wšěch płačiznach
poruča
we wulkem wubjerku
Otto König
w Budyšinje při Mjasow. jětkach čo. 3.

Sserbjo
podpjerajcże ſwoje
Serbske Nowiny
ſ małymi nawěſkami.

Soły, chaiſlongi a matracy
kupujeće najtuńſo w najlépſim wuwjedźenju pola
Despaga w Budyšinje
na Mužnkowskej dróży 4.

Princeske ſuknje, kholowy za ža žony, žonjace košle tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11

Słomjaki
tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Wyscko-sudźena kruwa
je na předań w Łupoji čo. 19 pola Radworja.

Małe nawěſtki
w „Serbskich Nowinach“
maja dobry wuspěch!

Wótřenje
a rullowanje młynskich a ſrótowanskich walcow
kaž też wšě wuporjedźenja wuwjeduje tunjo a čiſce
Herman Zähr, twarjeńa młynow
na Židowje 91.

Jurij Hänſel
w Budyšinje
na ſukelnſkej haſy 34.
Telefon 2786.

Hłowna ſchedawokrija Rud. Sača ſ Lipſka w Budyšinſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńſa kupowaćnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Nadobu pytacy!
Sloły wot 4.50 hr. sem
Ložа wot 28.— hr. sem
Dilda wot 30.— hr. sem
Kuchiny wot 95.— hr. sem
Büttner w Budyšinje
(prjedy Lazaret) Königswall 3.
Zane klamy!

K wěčnemu měrej mojeho lubeho mandźelskeho, našeho staroſćiweho nana a přichodneho nana, bratra, ſwaka a wuja

k. Feliksa Pawoła Wušika

pokhowachmy.

Nimo měry bohata pycha a wutrobne dźělbrače na našim rudźenju, mnoholičbne wobdźělenje na prewodźenju, česćace připóznaće jeho jednoreho a ſwěrneho waſnja, česćowanje ze ſtrony wſěch tych, kiž jeho znajachu, kaž też lube ſłowa knjeza fararja Mendy troſtuja nas.

Z tutym dźakujemy ſo nutrnje

wšěm, kotříž nam w našim hłubokim rudźenju nutrne dźělbrače wopokazachu.

Hłubokozrudźeni zawoſtajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaći měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihtiskarnja, spp. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčasnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobilěcuja. Za reklamowy u u rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. u u

Čisło (Nr.) 240 **Budyšin — stwórtk, 14. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Francowzojo so nawróća Wilhelma II. doja.

Postajenje wurunańskeho zakonja mjes pruskim statom a Hohenzollerami, so ma pruski stat prjedawšemu kněžorej a jeho žiwožicy Homburgšti hród k wobydlenju pšichodźiwšich, je w Francowskej mjenjenje zbudźiło, so bu prjedawši kněžor woprawdźe do Němskeje wróćił. Francowske nowiny widźa w pšichitomnosći Wilhelma II. we Němskej strach za europišti mér, a ranjo też potom, hdy by prjedawšemu kněžorej z lětami a podawkami rosuma nabywšchi směrom wostał, cźehož pak bu kaž „Frankfurter Ztg.“ pišne, pšchi jeho temperamenće a charakteru njemóža nadźeć. Wospomnjenje je, so bu francowske nowiny skoro wšchech politiskich stronow w tymle praschenju sjenja, a so tuchle nowiny lěwizny z najwótrischimi wurakami pischu. S wožebitym dorazom na to pokazuja, so by němsko-francowske sjednanje do stracha pischischo. Parižšti „Temps“ Wilhelma II. najwjetscheho stóšnika kwětowych stawiznow mjenuje, kotrehož stóšnistwa scheźiwanja je Europa z rozpadankami a cźěłami pšichkryła. Hdy by němska republika tutomu muželi dowolila, bu do Němskeje wróćić, by bu wona žiwnje poczeła a by wěrny podrhła, so je prawna a měriluboważa. Haj, w nowinach prawiźy bu ranjo žada, so bychu swjastarjo, hdy by bu Wilhelm II. wróćił, dyrbjeli Kölnske pažmo sabu wobhadźić.

Bjes dyrbła Francowska wšcho spyta, so by Wilhelmej II. sadźewała, kwoje plany wuwjesć. Runje tak njezmědźa w Němskej měnieź, so pschitomnojej prjedawšchemu kněžorej njeby němsko-francowskemu sjednanju najwjetsche wobcźežnosće pschihotowała.

Skónčne posedźenje sakskeho sejma.

W jakšim žejmje wutoru po wotbyću dwjoweho porjada president Winkler wosjewi, so **perioda krajneho žejma 4. nowembra wotběhnje.** Jeli so mjne nadawki njedobudu, bu žejm wjazy njeswoła, tak so je **tole poslednje posedźenje.** President nadźiju wupraji, so chyli nowy žejm pod sadu stejeć: **Wšcho za zdyb lud, nicžo za tu abo tamnu stronu.** Se smužcženymi dźakowańskimi słowami bu posedźenje stónczi.

Kandidatojo kschescijanskeje ludoweje strony w Sakskej.

Po nowym sakskim wólbnym zakonju dyrbi kóžda politiska strona, kotraž w posledniem žejmje njeje sastupjerja měła, 3000 hriwnow pola krajneho wólbneho wjednistwa zapłacźicź, jeli so chce po zamołstatnej wólbnej lisćinje wustajić. Dokelž Sserbska Ludowa Strona nima telko pjenježnych srědkow, so mohła 3000 hriwnow na wólbu nałožić, je bu wona rozsudźiła, bu pschi wólbje z kschescijanskej ludowej stronu sjednowcźiź. S njej je wona hižo raz pschi wólbach swjazana była a z tym sastupjerja swojich zadanjow w sakskim žejmje namałała. Kschescijanska ludowa strona je tele dny swoju wólbnu lisćinu wosjewiła. Na njej bu sledowazy kandidatojo postajeni: 1. Brugger, měšćanski radźićel w Budyšinje; 2. J. Schpitank, měšćanosta w Spitzach pola Khrósćiź; 3. farar Beier we Lipšku; 4. P. Wünscha, měšćanosta w Porschćach pola Kubšic; W. Hlawaczek, pschekupz w Lipšku; 6. Barbara Ponathowa w Drježdźanach; J. Soba, kubleŕ w Ezornjowje (w Lubijskim hłownym wokrjeżu).

Kschescijanska ludowa strona w bliščim cźasu po Sserbach lětali rozschěrićz da, kotrež politiski program tejele strony wopschischeja. Sserbja budźa z tuteho programma spóznacź móz, so dyrbi kschescijanska ludowa strona jich zajimy spratnje zastupować. Tale strona je jo też na to zwjasała, so budźe bu w žejmje prózowacź, so bychu bu kulturne zadanja serbskeho luda w cyrkwi a schuli, wobeźe zadanje za serbskej obligatoriskej schulskej wuczbu dopjelnite. Tohodla je zwjata winowatosć kóždeho Sserba a kóždeje Sserbowki, so na wólbnym dnju swój hłós kschescijanskej ludowej stronje wateda. Njech žadyn Sserb, žana Sserbowka na wólbnym dnju njeskamdźi, bu pschi wólbje wobdźěłacź, so by bu wopratnjenym zadanjam połłóczeneho serbskeho luda k dobrjeu dopomhało.

Zakhadźenje kommunistow w pruskim sejmje.

Pschi druhim cźitanju wurunańskeho zakonja mjes pruskim statom a Hohenzollerami bu kommunistojo wuradźenje a wobsamknjenje zakonja hischcźe z wjetschim herjekanjom a žamo z nałožlnosćemi znjemóžnicź pytali. Sssejmowy měrtwopschehódźa Garnich bě nusowany, za bobu žydom kommunistiskich sapółkanzow z posedźenja wusamknyć. Rosharjenje na najwysche stupi, hdyž někotři kommunistojo k preesidentowemu pschihnachu a wyschě wězy, kotrež mózachu tam dohlahnyć: tintowe hudobja, waležli aktow, lineale, cźežke drjewjane taśle sapiśowarjej Meizenthinej, měrtwopschehódźe Garnichej a pschehódźe Brecourej do hłowy mjetachu.

Kommunist Abel bo zozialdemokrata Osterroha z pjaseju pjerjeschc. Kommunistej Casparej mózachu cźežki preesidentowy swón, kotryž bě zbrabnył, hischcźe cźaka bosc wutorhnyć, hdyž pyta, jón bo njezozialistiskich sapółkanzow funkcyeć. Tutón Kaspar potom schkleńcu wody zbrabny a ju jenemu sapółkanzej na hłowu wulimy.

Presidentski stoł wopuschczijwschi měštopresident Garnich ztónčnje znamjo za to da, so je posedźenje pschetorhnjeny.

Rada starschich bo sešdźe, so by wo dalewjedźenju jednanja a wo nałożonych naprawach wobsamknyła. Kaž je zbyschcej, nadpadnjene bobustawy presidia kommunistiskich nałožlnikow dla cźežnego ranjenja wobkor.a. Presidium budźe za dalsche posedźenja policajski zchił žadacź.

Liczba dźěłonjemějerjow w Němskej wotběra.

Wot 15. septembra hacź do 1. oktobra je liczba dźěłonjemějerjow wo 88 000 abo wo nimale 6 procentow wotběrała. W zbylym měsacu septembrje je bo liczba dźěłonjemějerjow wo 153 000, to je nimale 10 procentow pomjenschiła.

Francowska wobsadka w Porhcinskej so pomjenši.

Minister zwonkownych naležnosćerow Briand je z generalom Guilleaumatom, roskazowarjom francowskeho wobhadźenskeho wójska, praschenje rozprajił, hacź by mózno było, žylnosć francowskeho wójska w Porheinsku pomjenschicź. General Guilleaumat je wutoru tej wótcźenje je wójskim ministrom Painlevcom mćł. Potwjerdźa bo, so je generalny stab porheinskeho wójska wójnskemu ministrej projekt za pomjenschenje wójskowych wotdźelenjow we wyschosći armeekorpsa pschipóslał. W Porheinskej bychtaj potom jenoź diwaj armeekorpsaj z tśimi abo schtyrjomi armeekorpsami sawostałoj. Kavallerijska diwizija by bo potom do Francowskeje wrócźiła, pak bo zyle rospuschcźiła.

Saarski kraj bo do cźasa Němskej njewrócźi.

Ministerski pschedsydźa Poincare, kotryž wutoru někotre konfesionalne schule we wokolnosći Strašburga wopyta, posłóchcho deputaciju na prawizy stejazych sapółkanzow a senatorow pschija, mjes nimi senatora generala Taufflieba. W běhu rozrěcźenja, kotrež bo z hłownego dźěła na hospodarcźe praschenja poczahowaschc, Poincare rjek, so žebi knježerstwo nic najmjenje na to njemyślił, Saarski kraj spuschcźicź, to rěka, jón pryedy Němšej wrócźicź, hacź je to po Versaillejskim rěcźenju postajene.

Proces přeciwo sobustawam němskeho ludoweho zwjazka we Katowicach.

Psched wulkej khłostanskej komoru Katowiskeho žuda je bo wutoru sudźenje 11 sobustawow němskeho ludoweho swjasa sapoczało, kotrež wobwinuja, so bu za cźas wot junija 1925 hacź k jich sajezu w februarje 1926 w słužbje zuseho stata z wotpohladom powěsćenje wo narodnym zmyślenju a wo politiskim a sozialnym słutkowanju pólskich stacźenjow podawale, hačrunje bu wědźale, so je bo w sajunje pólskeho stata dyrbjało wo tym mjelcźeć. Jednanje, kotrež je sjawne, je bo z **pschesłuchcźenjom wobstorżenych sapoczało, kotrej sforo bjes wowwjacza wusnachu. so bu wědomosće dawali, tola wukawachu, so bo njejsu pschecźiwo sajimam pólskeho stata pschechli** a so njejsu jenu seschkodźili. Po pschipołnoschnej pschesłuchcźenju bo žydźej pschesłuchowachu. Powěsćerjej offizjerjo prajachu, so stej jim dwě pschisłuchanej knježnje němskeho generalneho konsulata w Katowicach aktu a druhi material němskeho generalneho konsula podawałej, kotrež bu bo potom fotografowale a rosmnožile.

Hłodowy strajk w Khocźebuskim centralnym jastwje.

W Khocźebuskim centralnym jastwje je bo 9. oktobra 25 jatych kommunistow zapowědźiło, jedź wuzicź, dokelž je jastwowe sarjadnistwo jich žadanje wotpokazało, so by bo politiskim jatym wob tydźeń zwobodny wuchod do města dowolił a so bychu bo jim pschipółpałane **kommunistiske knihi a cźasopisy bjes wobmjesowanja a jene cźišło „Druhoje Němskeje“ wudale.** Žadanje za tymle cźišłom njeje bo tohodla dopjelnilo, dokelž wono nastawk wopschija, kotryž **mohł porjad w jastwje kazyć.**

Pilsudski chce wulku pólsku bronjersku industriju załožcź.

Pilsudski je je wschelakimi druhimi ministrami a republikanym presidentom wo załoženju wulkeje pólskeje bronjerskeje industrije radu składował, so by Pólska wot podawanja wójnskeho materiala i wukraja njewotwisna była.

Nowe čěskosłowanske knježerstwo.

Republikanny president Maßaryk je wutoru sledowaze zamorucne pišmo wjednikej republikanskeje stronty Schweli pósłał:

Knježe pósłanzo Schwehla,

pomjenuju Waš za pschedsydu knježerstwa a sdobom pomjenuju pósłanza dr. M. Hodźu za ministra schulstwa a narodneho rozswětlenja, dr. Mayera-Hartinga za justiznego ministra, Josefa Nojmana za ministra żelesniznow, dr. Franza Spinu za ministra zjawnych dźěłow, dr. Otu Serdinka za rataršeho ministra, Franza Udržala za ministra narodneho wobaranja, Jana Schramka za ministra sozialneho spomožerstwa a dowěrjam jemu wjedźenje ministerstwa zjawneho zdrowotnistwa a cźełneho pěstowanja, dr. Fr. Nosla za ministra póšty a telegrafa, profesora dr. Beneša za ministra zwonkownych naležnosćow, presidenta krajneho politiskeho sarjadnistwa w Brnje Jana Czerneho za ministra snutskownych naležnosćow a dowěrjam jemu wjedźenje ministerstwa za sastarane luda je zjawnosću, profesora dr. Karla Englischa za finanzneho ministra, dr. Fr. Peroutku za ministra pschemyslka, wikowanja a zjawnosće a dr. Josefa Kallaya za ministra z polnej mozu za sarjadnistwo Sslowakskeje.

S ministrow staj Meyer-Harting a Spina Němzaj. Nowe ministerstwo bo na cźełe njezozialistiskim stronam a na němsku ratarsku stronu sepjera. Němska ratarska strona je bo z cźełnimi njezozialistiskimi stronami sjednocźiła, so buchu bo zła na dowos wukrajnych ratarskich wupkdow a skota sawjedle. Swjask mjes Cźechami a Němzami je bo jenoź hospodarskich sajimow dla wobsamknył. Tele sajimy bu mósł psches bjesdno hidy a njepschecźelstwo, kotrež Cźechow a Němzow dźěleśe, natwarjeć dale. Sa němsku narodnosć njebudźetaj němskaj ministraj wjele wudobyć móz, dokelž Němzy w Cźeskosłowakskej polnu runoprawnosć je Cźechami bjez wuzjiwaju, maja němsku univerzitu, technik, gymnazije, realki, pschemysłowe a ratarske schule, němske sudy, a wschitzy sastojnizy w němskich stronach pódla cźeskeje rěcźe němsku rěcź wobkneja a ju we wobkhadźe z Němzami trjebaju. Němzy po taksim njebychu wjedźeli, zajte prawa dyrbjeli žebi bischcźe w Cźeskosłowakskej žadacź. Jenoź jene je jim zapowědźene, prjedawschce nadlinjejstwo nad Cźechami. Němska rěcź njeje wjazy je statnej rěcźu a najwyschsche statne sastojnistwa njejsu z Němzami wobhadźene. Tohodla bu Němzy w Cźechach połłóczeni cźuja a bychu bo rad k Němskej pschisłankli.

Pschehwapiło je, so zkowałzy ludowzy nimaju žanehu sastupjerja w nowym ministerstwje. Najsterje njejsu bo bjes zjawjeho wjednika duchownoho Hlinki wo tym rozsudźiłej mohli. Hlinka je do Ameriki k tamnischim Sskowakam puczował a bo halle 28. oktobra domoj wrócźi.

Pschehwaha nowcho ministerstwa w žejmje njeje pschewulka, wona jenoź 28 hłosow wuczinja. Kak dołhe žiwjenje wono smjeje, njechodźi bo nětkole rjeź. Jeho wobstacze wot cźěłoćišnjeje jednoty wotwisuje. Pschesco pak dyrbi bo wopomnicź, so je jenakolej realnych sajimow z najkrucźischim podłožkom žiwjenja Cźechow a Němzow. Němzam w Cźechach je, hacźrunje woni jenoź schtwórcźinu wobydlerstwa tworja, polna runoprawnosć zaruczena. Hdyž bo we Schwajzarskej Němzy, Francowzojo a Italcźenjo hižo lětstoki dołho sużeju, cźehodla njedyrbjeli bo Němzy z Cźechami žnjesć, kotrež jenoź runoprawnosć za swoju rěcź žadaju, kotruž bu Němzy Cźechom pryedy pod awstriskim knježerstwom sapowědźili. Němzy bu bo dotal jenoź dla zhubjeneho nadkuježerstwa cźěłkopłowakskemu statej spjecźili. S nim pak bo pjenježna mócź němskich ratarjow njepjelnjesche.

*

Swjask němskich ratarjow z cźěłkimi njezozialistiskimi stronami je k pojasej cźěłkich a němskich zozialistow dowjedź. Cźěłti runje kaž němski swjask dźěłacźerskich towarstwow staj po dołhim jednanju dojednałoj, zhromadnu krajnu zentralu załožicź, kotruž 1. januara 1927 dźěłacź zapoczńe.

Zjězd jendźelskeje dźěłaćerskeje strony.

Wutorniske pohedźenje sjězda dźěłaćerskeje strony bě z poćežkowanjom dźěłaćerskeho wjednika **Ramsaya Macdonalda** wotewrił. Hdyž konflikt w hórnistwje na dnjowy porjad pschińdźe, najwjetschi njemér nasta. Železnizarski wjednik **Thomas**, kotrehož radikalni dla jeho poměrnego sadźerjenja hižo, mózgesche ležma dospjećo, so na njeho poslužnu. **Macdonald** w swojej rěči tydźenu rosmytženu politiku dźěłaćerskeje strony sakitowasche. S rosbhorjacym rěčenjom bě so hórnikam njemóže pomhać. Stajnje dyrbi bě so rjec, so by bě moht w znamjenju trudneho hospodarskeho położenja powschitkowny dawk dźěłaćerjow k lepschemu hórnikow sawjesć. Dźěłaćerska strona budże w parlamenće bóle dyrbjeć hdy prjedy za nazionalisowanje industrije wustupować.

Po Cookowym agitaziskim pućowanju po hórnistwowej krajinje je 10 000 hórnikow, kotrjž běchu so k dźěłu wróćili, sašo dźěłaćerjo pschestałe.

Po rosprawach Londonskich nowin njeje dźěłaćerski *wjednik Cook samohł, hórnikow wotdźerżeć, so bychu strajkowacz pschestali.* Sčehdy je 20 000 hórnikow dźěłaćerja sapoćałe. Wschitka hromadźe 217 377 hórnikow sašo dźěła. W midlandskich, lancaschirskich, południnowalesskich a kannockich podkopkach nětkle 140 000 muži dźěła. Pschichadny tydźeń budże so hižo milijon tunow wuhla wurjeć móz.

Wjednjerjosć w Jendźelskej pschiběra.

Ličba dźěłoniemějerjow je so w Jendźelskej sašo wo 44 949 powyschiła. Wona nětkole 1 572 500 wučinja. Strajkowazi hórnizy njesłuša sobu ličeni.

Južnoslowjanske kněžerstwo wróćo stupiło.

Južnoslowjanske kněžerstwo je wróćo stupiło. Ministerski pschedsyda Uzunowić je na praschenje watmolwił, so hu podawki w Zagrebje a druhe niz mjenje wažne naležnosće k tomu nastork dale.

Ze Serbow.

Wandrowanc.

Stwórtk, 14. winowca.

Klista I., bamža.

† 1794 kanonik Michał Jan Wałda w Budyšinje a bu po swojej žałosći do Radworja pohrjebany. — Běše so 7. sept. 1721 w Cornecach narodźił a potom w Prazy studował. — Je tež w Romje w němskim kolegiju přebywał (collegium Germanicum). Wot 1761 hač do 1776 je w Radworju jako farař skutkował. Jeho powołachu do Budyšina, hdyž je k wysokim česćam přišoł, ale chcyše we swojej Radworskej wosadźe pokhowany być. — Wałda je sebi wo katolskich Serbow sobu najwjetše zasłužby dobył, je jim wudał spěwańske knihi „Jezusowu winicu“, do kotrejež je tež sam wjele kěrlušow podał. — „Wandrowski kěrluš“, kiž so z wulkej lubosću tež mjez evangelskimi Serbami spěwaše a kiž je hišće Jan Kilian do swojich knihow sobu přijał, je wot njeho. — Ale nimo toho je Wałda wjele druhich knihow spisał, je so z tym zaběrał, rěčnicu, słownik spisać a cyłu bibliju přełožić. — Tež wšelake přesćěhanja je za to čerpić dyrbjał. — Na tym pak so spóznaje serbski wótčinc. —

Přisłowo: Kaž kur leći po wětřiku, tak paduchej po branju.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 727, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +19. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —1, thermometer +11 w nozy. — Wuhlady na njestajne wjedro. — **Schleiza sašo na rjane stupa.** Wčera cjehnjenchu w połnozy nižiny nimo. Te pschińdźechu nam deschcz a howrjazy wětr. Wyschina i Azorskich kupow po sdaću na mozy dobywa. Tak gnano žo sašo wjedro stajі, ratař może je trjebać. Někotre pólnische mróhy móhli trjebać, so bychu skerje schłonki sahinyle. Te nikodym šwam hižo zara wadźa. Jutše ješt khłodźa šćinčko 6,26 hodź. a khowa so 5,05 hodź. Měšačk khłodźa popołdnju 2,49 hodź. a khowa so w nozy 11,24 hodź.

— **Kermuschu naja njedźelu, 17. oktobra,** šćěhowaje kěrušk wothady: Klóšter Marijna Hwězda, Njeswačzołło, Wjelećzin, Worrow, Horni Wujězd.

— **Margarina sa dźěłoniemějerjow** wotedawa žo pjatk 15. oktobra 1926 pola šćěhowazych pschekupzow: **Ewalda Jakuba** na Wulkej Bratrowskej hasy čo. 6, Oty Selgi na Swonk. Lawškej hasy čo. 38 a **Jana Alberta** na Kotokskej hasy čo. 28.

— **Mjatawi wobchladowarja** wobsłužadachu w Kamjenskim hamtiskim hejtmanstwje w 3. schtwórćzelcze 1926: 48 koni, 84 wołow, 191 bykow. 773 kruwow, 1626 cjelatow a młodych howjadłow, 4303 žwini, 159 wowzow, 85 kjow a 4 wby.

— **Wjesdźelosć w sasskim twarskim pschemyśle** wuczini tukhwilnje 12,3 proz. Nětkle 7000 twarskich dźěłacerjow je bjes dźěła.

— **Pschiłužna renta** sa wójnskich wobschkodźenych a sa wojerskich sawostajenych, kotrychž nastupa, wuplaćuje žo sa měsac oktober pjatk 15. oktobra. dop. wot 1/9 hač 1 hodź. w płaćerni Sejmownje na Hrodowskej haśy 10 delka (niz w něschćerańskim hamcze sa wojerske wobstaranje).

— **Mjes samowjsenymi dźělopytazymi** sur pschińšlichnizy najwschelakorischich powołanjow. Dźělodawarjo žo tohodła prošcha, so bychu kóžde próšdne městno dźělowej saradźerni w Budyšinje(na Hrodowskej haśy 10, telefon 2861) wosjewili.

— **Wjesdźelosć w Němskej wotrobera.** W druhej połojzy septembra je žo bjesdźelosć w Němskej sylnje powschubjowała. Ličba dóstawarjow hłownje podpjery njeje žo wot 1 483 000 na 1 395 000, potajkim wo 88 000 abo z druhimi słowami wo 5,9 proz. Pomjo februarej, hdyž bě bjesdźelosć najwjetšicha a na 2 058 000 (ludźi bjes dźěła, je žo ličba wo 663 000 snižiła, potajkim 32,2 procentow.

— **Njesnaty dróhowy rubježnik.** Blisko Dornhennersdorfa pola Zitawy je 9. 10. 26 njesnaty 19lětny fabrikiski dźěłaćerski napadnył. Je ju do dróhowego pschirowa cjišnył a spytał, ji nakupowanku toschu wutorhnyć. Na hołzyne wołanje šu ludźo pschišchli, kotrjž šu rubježnika pschebili a jemu potom cjeknyć dali. Napadnika wopišuja takle: Nětkle 40 hač 45 lět stary, 1,60 metra wulki, šćabuschki, *ma podobnjotke* bkde mjeswoczo, *make* cjorne wušy (Schnurrbart), cjemnobarbne włoky a płóch; wobleczeny bě cjemnobarbne dołhe thołowy, schery pjesł a módru cjapku se schpottu. Njesnaty po sdaću i mjedom wituje a nošy mału bruny ruczny kosr pschi sebi. Lewu ruku ma wumělsku, najzerkšo gummijowu. Schtóž może wo njesnatym nješchto prajicz, ko prošy, so by žo na blizschu policiju abo na kriminale wotdźelenje w Budyschinje wobroćił.

— **Budyschin ma najwyschische płaćizny zyhelom.** Wulka wobydlenska nuza žada sebi, so by žo po możnosći *wjele tysnikow a tola* i *nowotwarami* tak njejpěcha, kaž by to trjebne było. Wina na tom šu drje w prěnim rjedźe wysoke płaćizny za twarsku maćizsnu — wosebje za zyhele. Budyschiske płaćizny za zyhele steja sobu na prěnim městnje, kaž je to je sćěhowazeje tabele widźeć:

1000 zyhelow płaći:

we Budyschinje 47.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Berlinje 27.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Lipšku 36.— hriwnow wot zyhelnicze,
we Wróćławju 37.— hriwnow wot zyhelnicze,
we Hamburgu 38.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Nürnbergu 36.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Bremenu 40.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Mnichowje 42.— hriwnow wot zyhelnicze,
w Düsseldorfje 40.— hriwnow hač na twar,
w Kölnje 42.— hriwnow hač na twar,
w Drjezdźanach 43 hriwnow hač na twar.

— **Schubił je** žo wot 11. t. m. dźěłaćer Oswot Gerhard Grundmann, kiž je žo 17. 6. 1903 narodźił a we Budyschinje na Mättigskej dróhi 6 pola starschoju bydleschi. Grundmann je 1,75 m wulki, schwižnoze postawy a wowěsche hlowu po swjeczenym watchniu trochu na prawy bok. Wobleczeny bě Grundmann brumy pjesł, brune manchestrowe kholowy, schěre stuzowe nohawzy a cjorne schnorowańske stupnje. Grundmann je trochu slaby na rołomcst. Najskerje žo bjes sumérca wokołowbłudži. Schtóž by Grundmanna spóznał, abo jeho sadźerjał, žo prošy, so by wo tom na policajski hamt powěsćł dał. Telefon 3601 a 2251.

— **Kradnyli** su we wokolinje w nozy k 12. 10. 26 z nutskramanjom 3 pary žonjazych lakowych stupnjow, z nich mataj 2 poraj kožanej spinzy a 1 por gumijowej spinzy, por žonjazych lakowych schnórowańskich stupnjo.v.o. por cjornych wysokich nuzazych schnórowańskich stupnjow a 2 mužazej normalnej koschi je sasadźenjom te namórdnymi a brunymi šmuhami. Wo wjezowne sdźělenja prošy kriminalna policija w Budyschinje.

— **Połkroma je wudyrła** mjes stokom kubleria Bjarnata Petzolda w Bretniku čo. 39 pola Połcznizy.

S **Wjelećzina.** Wutoru popołdnju wokoło 5 hodź. pole Korytnjskeho żelesniskeho mosta kokoješinaj do žo sajedźeschtaj. Jedyn žebi na ruzy a w mjeswoczu wulkej krwawjazej ranje nabi. Druhi dyrbješe swoje hałe psched krótkim kupjene koło thętro wobschkodźene swjaporjedźeć dacz. Wina na njeswožu je jedyn z njeju, kotryž hišće je njewědźeše, na kaju stronu ma z puca sajeć.

S **Khrósta-Adolfskeje Hety.** Tudonmy schulski wubjerk wobsamknu we swojim pokledním pohedźenju, so maja ko też pschi naschej schuli schulske dźeći na luby pschepytowacz Sa schulskeho lubneho lekarja postajicz. Wot dwanaceho hromadźeni knjeza lubneho lekarja dr. Ludwiga z Budyschina. Kóžde leto dyrbja ko schulske dźeći jomu na luby pschehladacz. Starschim žo sdźeli, kak pschepytowanje wupadnje. Prěnje pschepytanje je hrjedu, 20. oktobra, popołdnju we 2 hodź.

S **Khwaczicz.** Saydomšćinu holczki H. Janaschec póš dźěłaćerja G. sańdźenu pondźelu straschnje skusa. Jako holczka do dźěłaćerjoweho dwora sadźa, póš, hačrunjez bě na rjeczaju, na uju šlęcza a łuńny ju do ruki wsche łohcża a ju hrohnje roskuśny. Lekař z Wulkeje Dubrawy, knjes dr. Kralvz, pschičzi wbohej holczki prěnju pomoz.

S **Lichanja.** Pola naschepe wšy tukhwilnje Schprjerjowju rjaduja a cjišcza. Pschi tomle dźěle sta žo wutoru njeschoze, kiž mjesche hišćeze dobry wuńoz. Wot Greuzbez wuhrjeschenje firmy za twarskeho wjednika postajeny Arnoschk Zenker dźěšcze po mjslowem mosze pisches Schprjerjowju a padze z njeho do wody. Jeho aktowu toschu, kotruž woda łpěschnje dalenjeschesche, někotři pomozni dźěłacerjo z dołhimi desami popadnychu a wuezahnychu. Twarjzi wjednik sam pak spyta žo z mózným pluwanjom wulkowacz. Schprjerjowja pak je tu runje zara hluboka. Někotři ludźo twarskeho wjednika na ruce sćahnychu.

S **Lubija. Pondźelu popołdnju** na Rumburgskej dróhy auto do kokoješneho sajedźe. Kokoješny, kiž do Sswědnizy dźěłacerje, chcyše žo prócha šmincz, kiž cježity auto psched nim nacżini a spyta tohodła auto z lewoje strony pschesćahnyć. Ssamkny wokomik pak pschijedźe jemu ludźacy auto napschećo a kajšej do kokoješneho, kiž žo cježacy strani. Jeho k lekarjej a na to do jeho bydlenja dowjesechu. Auto bě jeho wólsku skamak.

Z **Wotrowa.** Zo by so zwisk mjez sobustawami woukownje a zmótkownje skrućił, wopyta zaśdźenu njedźelu towaństwo katolskich mołdźencow Wotrowskeje wosady swojich towaršow w Zuricach. Celmjeelhmy ½1 hodź. přez Lipicu a na Rabikowej

Zhubjeny syn.

Burski roman z Čorneho łěża.

23] (Pokračowanje.)

„To je schkoda,“ měnješe tarý. „Hdyž masch jenu žeńbo, pschińdu cji najlepsche myśliczki. Ale ta njeńmě teje družiny być, kajšu měwa swóńt. Ta cjini cłowjeka hłupeho. Pschi bleschi Affentalskeho jahodowego wina abo Ihringskeho wuhranego je cji najlepje wokoło hłowy. Pschi tajkej wopicźny stej mi też mój rybjazy pschirow a skludny žornik na myšle pschischłej.“

„Ow haj,“ rjekny cjeta Wórschlka, „tón Hansik! Wudworjanka, toho bychcze widźeć dyrbjała!“

Hoscjo běchu jara wcżipni, a Lawrjenčzkej chcyšche žo žmjerć, hdyž tej dwě starej jónzy tak pohódnje pornjo žebi tupotaćej widźesche.

„Nětko žym runje sašo wschón wjeskoły, holiczo,“ prajeschе sćicha ke Khrystinje, a na tom žy ty wina.“

„Tak? Ja? To tola bycź njemóže; pschetoł ty dže hołzam ſ pucza khodźisch; wone žu pjerza falschne; schija cje boli, hdyž jenoż jich hłóž saběrschisch; žanu widźeczj njemóżesch!“

„Hlej, hlej, to je cji nekajši ptaczk napisołił? Makuschk je cji to pscheradźił, něwěrno? Haj, to wschak je wěrno, zyle wěrno.“

Biesbźak sapyrkny ſ porstami.

„Ani to njesapreźewasch?“ sawoła Khrystła sapyrjena.

„Ani wo žuje niz. So pak bych cji pokasał, so mózu je žónskimi też rjenje cźinicz, wuprytam žebi jutrje, na prěnjej mejstej njedźeli, tajku prawje schwarnu i dołhimi wopuschćemi.“

„Mojedła,“ rjekny Khrystła, kotraž nětko runje tak wobłédny, kaž bě žo prjedy sačzerwjenika, „mojedła ti nadobo!“

„Telko by jich pschewjele było,“ měnješe Lawrjenčzk dobromyślnje, „jena zyle dožaha. Hewak bychu žebi mjes žobu wozki wudrapałe.“

„Tak despektnje, kaž ty bledźisch. Tebje žebi jana njewosmje!“

„Mje?“ Lawrjenčzk spohladny jej pokrje do woczow. „Ja žym jenoż prjedy žortowak. Ale wažnje — wažnje — dyrbju trasch spytacź? Praj wschak mi, hačz to dyrbju . .“

„Tak schpainy tola njebudźesch,“ wjasoleschе Khrystła wusrožana, blisko płaczkam.

„Cźehodła też to nig? Hdyž pak chzu cji dopokasacź, so drje žebi mje — jena tola wosmje?“

Wona žo pjerzarje wotmjelkny. Jeje małej wuschi pod cjornymi włokami paleschtej. Lawrjenčzkowej wocźi na njej schladowaschtej.

„Kotruž ja chzu, ta žebi nje wosmje,“ prajeschе wón na pok wótcje.

Khrystła hladasche wobstajnje na kónčki žwojeju nohow. Cźi druhi běchu hižo dawno do prédka schli.

„Njebych-li był spratowny, to wschak bych pospytał. Ty by žama na tom wina była. Ale mi je bjes toho dosć cźeńko, ja nachzu žebi někajšeje hołzy dła nowe brěmjo napołojicź . . .“

Wona žo schibawšy wušmja. „Je to wěrno?“

Tu žo wón rospyri. „Takle wo mni myślisch? Mjenisch-li, so žnadź najprjedy wulke ryšty cźerju, a potom łažo zofam? To Lawrjenčzka schpatnje znajesch! Wocźakni jenoż!“

Němaj, jako bychtaj wotrečzane mjeńoj, sćěhowachtaj ja ludźimi ſ žornikowemu pschebywkej. To běšche ſ dejkow hromadu šibta, pjedawischa hródź, na luzy pschi žamej kromje rěczěli. S dróhi wjedźeschе tam wuska schćežeńka bjes wobkolenja. Wikaza wjerbina wobcźinjeschе hubjenu tšečhu.

„Hansko, Hansko!“ sawoła bur, wotžuwajo łažuwadło. Cźeta Wórschlka bě za schćežeńku posłała, „jo žornik njeby telko ludźi widźał,“ a Duschanezy wuhladachu žebi sforo wozźi do cźemneje hródże, jako by žo wot tam wožmuły dźiwa žiwěta sjewicz móh.

„Ja nicżo njewidźu,“ rjekny Duschan.

„Ja też niz,“ — Rósałka

„Wón wschak pschińdże. Takle, Hansko, Hansko!“

Hendrich njewidźeschе a nješkhyschesche dožyła niczo. Wón žo ſ měžina njehibny, jeho wocźi běchtej pschišaúdźenej.

„Hanšo!“ sawoła nětko też cjeta Wórschlka. Tu pokasa žo kražna rjenje rohata hłowa, rjane cjeńko, dwě brunej, wulkej, ſtóščhiwej a tola też bodrej wocźi, a Hanšk šupaschе ſ paradnym šlupom še žwojeje hródże do selenskoteje žwobodny won.

Wón wobroćeł hłowu k wjeczoru — sdźěłaschе nóš — kukasche — ſ njeskónčnym žedźenjom w jeho zykem waschenju.

„Wbohe, wbohe sworjenczko! Cźehodła tebje radscho njestarźela?“ prajeschе Lawrjenčzk. „Ty, w taklinke wšitkim jasnoje, hdyž nimasch połwěra a žwěła — we kojazej hrodźi — nicżdy njebudźesch žana kosa — wostanjesch jenak hordy žornik!“

Khrystła ſpohladny na njeho a fu ſ žmjejesche. „Hansko, Hansko, pój jow!“

Hanšk žo majestatnje zafworčzi, kiwny a sdźěłny cjeńkej nóżdy.

„Diwej,“ tschicżeschе Wórschlka, „wón dże, wón dże!“

„Dajcze měžino!“ sawoła Khrystła wusrožana.

Bě pschepodsče. Sdydom spodnich ſuknjow njedowolcha Wórschlych, žo tak wyskoku wobroczicź, kaž bějsche trjeba. Hanšk, kiž widźeschе, so je pucź jemu faraczeny, naſtoczi trochu ko kóſlkujo a žo rosšłoži — ſ energiſtkim storkom še ſwojimi rohami do sdźerkotlej saldow psched žobu žo sabodźi, wumuła žebi pucź. Cźetka Wórschlka pak ſhubi žo w brunych, ſwětłych, pschecźelnych ſcźinicźkach wczźi, ale jenoż hacź do kulkow. Ssedźeschе wschak jenoż we wodźe a jeje ſuknje nadmuchu žo cźim bóle.

Prjedy hacź cźi druſty bu ſhrabachu, bě Lawrjenčzk žo na jedyn ſkok kwašił, wša žónku na ruzy a donjeje ju na pódlanſku šawku, a za nim sćěhowachu bur Khschinego dwora, Khrystła, Rósałka, Duschan a Hendrich — napoſledk žornik.

(Pokračowanje sćěhuje.)

hórcy zastawši, zo bychmy krasny wuhlad po serbskim kraju wuźili, narodne pěsnje zaspěwachmy. We Žuricach bě nam Krawžic swójba wrota serbskeje hospodliwosće šěroko wotewriła a swjatočnu swačinu wuhotowała. Tu wotměchmy porjadnu měsačnu zhromadźiznu, kotruž předsyda, k. Jurij R j e d a z Wotrowa wotewri. Praezes podźakowa so hospodarcy wutrobnje a też swójbnym za nam wuhotowane witanje a poskićene wokrewjenja a powědaše wo ważnym zaměrje wosebje katolskich towarstwow m ł o d ź i n y, kotrež su w dźensnišich wobstejnosćach nuzniše, hač hdy prjedy a wupraji spodźiwanje nad tym, zo so tam, hdźež mohło so wjacy zrozumjenja za duchowne potrěbnosće šuli wotrosćenych dźěći wočakować, tak mało na to dźerži, zo by wosebje też muzska młodźina katolskim towarstwam přistupiła. Napominaše pak też sobustawy, zo bychu zaměry towarstwa spěchowałe, zhromadźiny porjadnje wopytujo a pócéiwemu žiwjenju so podawajo. Dale poda krótke stawizny městnosće našeho wulěta, Žuric. Syn hospodarki, kotryž, kaž też jeho bratra k sobustawam słuseja, powita, wuprajiwši wjesele, wopyt, kaž bě so to hižo z połnym blidom stało, nětko też ze słowami. Někotre spěwy wuspěwawši dźěchemy na druhi wopyt we Žuricach, k maćeri zasłužnych sobustawow, k. Haŭži Cyžinej, hdźež samsne lubozne witanje a poskićenje wšeho dobreho namakachmy. So radujo na rjanym wužitnym dnju wróćichmy so wokoło ½7 hodź. domoj, spokojom, zo smy bjeze wšěch wudawkow towarstwa też w blizkosći tak rjany, mohli rjec, swójbny swjedźeń swjećić směli, kotryž wšitkim w dobrym wopomnjeću wostanje. — Tež tu hišće jónu wuprajamy česćenymaj Krawžic a Cyžec swójbomaj nawajwutrobnišo „Zapłać Bóh, tón Knjez!"

Z **Khrósćic.** Zańdźenu wutoru zhromadźi so „Serbski Ratarski Dorost (S.R.D.) za Khrósćicy a wokolinu k swojemu měsačnemu posedźenju, na kotrež so rjana ličba sobustawow zeńdże. Tukhwilny předsyda Jan Wawrik z Nuknic je wotewri a naspomni, zo chce so towarstwo po dlěžšej přestawcy za čas žnjow nětko zaso kruće do dźěła podać. Nowe žiwjenje ma wospjet do towarstwa začalnyć a chce za swój zaměr dźěłać. Hdyž su žně połow a honow wukhowane a zymski čas so bliži, hdźež wonkowne dźěło ratarja zastanje, ma so duch bóle zapřahnyć a so na swoje narodne powołanje dopomnić. Najprjódey rěčeše so wo generalnej zhromadźiznje a wo kongresu Zwjazka Słowjanskeje Ratarskeje młodźiny, kiž so kónc měsaca w Prazy wotměwa. Mjez tym přikhwata wosadny knjez farař Sewčik. Předsyda jeho wutrobnje witaše a dźakowaše so jemu za zajim, kotryž za naše towarstwo ma. Potom dóndźeechmy k ważnymaj dypkomaj a to k znowazbudźenju před lětom założeneho w o t r j a d a k n j e ž n o w a a zarjadowanje w u w u č o w a n s k e h o k u r s a, kiž Zwjazk S. R. D. wuhotuje a kiž ma so w prénim tydźenju měsaca decembra wotměć. Tónle kursus ma tak mjenowanu „Bursku wyššu šulu" woznamjenić. Wobdźělnicy wostanu połnej dwaj dnjej w Khrósćicach, też zhromadny wobjed a wječer zjednoćuje kursistow a ważne přednoški so poskićeja. Tute zhromadne žiwjenje ma serbsku ratarsku młodźinu sej zbližić a tak powołanju a narodej służić. Bliže wo tom so hišće we Serbskich Nowinach wozjewi. Hižo so wšelacy zapisachu. Za sobustawy Zwjazka S. R. D. je kursus darmo, njesobustawy zaplaća eyle snadny přinošk. Nadźijamy so, zo so prawje wjele serbskich ratarjow, wosebje młodšich wobdźěli. Wšelake druhe towarstwowe należnosće so rozpowědachu. Potom jimaše so k. farař Sewčik słowa, kiž so woprawdźe wótčinsey wo serbske należnosće stara. Namołwješe serbskich ratarjow, wosebje młodźinu, zo bychu kruće hromadźe stali. Nic so strachować, hyrnjež traš zjednoćenstwo w posledním lěće tak postupowało njeje, kaž so nadźeše. Nic zastać, ale wobstajnje do přódka. Pokaza na wšelakich přikładach, kak su wulcy wjedniey wjacy króć započeli, dóniž so jim skónčnje njepopradli, wotpohladany skhodźeńk doepěć. Tak rěka, wšudźe so gratu přimać a sobudźělać, měć kruty rjap a dobru wolu. Potom też młódši serbscy ratarjo swój zaměr wuskutkuja. Potom budźe też serbska ratarska organizacija wjacy móc poskićeć a tak swojemu powołanju a narodej służić. Z postanjenjom dźakowachu so přitomni za jadriwe słowa, wukhadźaceho z wutroby wupruhowaneho wótčinca. Ze serbskim spěwom skónči so jara zajimawe posedźenje a běše rjany nazynk k zymskemu dźěłu w Serbskim Ratarskim Dorosće.

S **Wulkich Sdjarow.** Němske železniske sarjadowanje je nětko też na tudomnym dwórnišću wulkotne elektriske wotwětlenje přihotowało. Hižo dawno fu ńebi wobydlerjo nasćeje a też ńuźobnych wjow jo pscheli, nětko je fo jich ńedźenje dopjelnilo. Přihotowanje za elektriske wotńwětlenje wuwjedźe Kulowska filiałka Rakećanskeje Schmidtez firmy.

S **Cźelnecho.** Nasch stary Wóźi dom tuhwińje porzesja, wośebje stronu, kiž je najbóle wjedru wustajena, a na kotrejž wźa wotporćuje. Też dalsche wuporzedźenja fu hišćeze nusne. Wuporzedźenske dźela fu fo twarźenku mischtrej Bertone' w Trzebinje pschepodale.

S **Hbjelska.** Wot fobotu, 9. hać do póndźele, 11. oktobra, runje kermuschu, bě pola nas zyrkwinska pśitazija. Ssobotu wobhładachu fo zyrkwińske twarźenja, pruhowachu fo wschelake zyrkwine pokładne a samótźenja a rospowědachu fo fwonkowne wośadne należnosće. Twarźenja běchu w dobrem rjedźe, też na pohrjebnischeju njemźaschu nicźo wusśitajicź. Mśjachu jenoź fa nusne, fo fo wobśitjowe fałwśćenje fa twarźenja a inwentar na dźenża nusnu wyśokosćej powyschi. Knjeź superintendent Lindner j Noweje Wódrjeźiny pola Nitkeje mśjesche njedźelu fenujchenje fa młodźinu. K tomu pschijamkny fo pofjedźenje fjednoćeneho zyrkwinskeho fałtupjerfkwa. Druhi dźeń kermuschu porćeźa pśitator na ſerbſkim a němſkim fenujchenju po předołwanju někotre fźowa k wośadźe. Popołdnju wotmě fo w zyrkwi dokónćna fwjatoćenosć. Kenjes kantor Schołta rěčeſche wo ſtarobje Hbjelćanſkeje wośadły, wo ſtarobje zyrkwje ſameje a wo pſcheměnjenjach Bożeho domu w běhu lětſtotkow.

S **Lutow.** Tudomnu khorowniju fu ſamkli. Gmejna ſama pak ju ſaſo wotewrichu njemóże, dokelż aluminijowa dźěłarnja, wobſtejeńka twarjenja, ju wjazy njepſchewoſtaji. Tak fu dom, kotryż je nimale 8 lět powſchitkownoſći ſłużił, fwojemu prawemu ſamérej wotewſaſt.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** W ſhromadźiſnje, do kotrejež nětkje 50 měſchćanſkich towarſtwow fwojich ſaſtupjerjow pósła, wobſamknychu tuchi pſchećiwo nahladam měſchćanſkeje rady, fo ma fo 700 lětny jubilej města Biſkopiz na jednore a dóſtojne waſchnje njedźelu, 3. julija 1927, woſwjećeſ. Měſchćanſka rada dyrbi fo w fwojim bliſchim pośedźenju nětk ſ tutym praiſchenjom ſabrěwać. Dotal bě wona fwjatoćenoſć dźiwoja na hubjene cźaſy wotpokaſowała.

* S **Delnich Wódriz.** Pod wulkim wobdźělenjom woſwjeńcźi fo pola naſ 200-lětne wobſtaźe wſeſnoſće zyrkwje. S zyrkwinym jubilejom ſjednoćźi ſo domiſnſki fwjedźeń.

* Se **Sohlanda n.** Schpr. Tudomny wobſtójnik Julius Wóhma fwjerćeſche ſe ſwojej mandźelſkej Amaliu rodź. Rößlerej ſloty fwaſ. Na jeju cźeſtnym dniu ſchromadźichu ſo wokoło *jubilarow jeju dźěći, wnuki a prawnuki.* Mandźelſki je 72, mandźelſka pak 71 lět ſtara. Wobaj ſtaj hiſchcze cźiłaj a ſtrowaj.

* Se **Sohlanda n. Spr.** Sa nowého woſadneho farara wuſwoli ſo knjes farař Seidel ſ Oberhermersdorfa pola Kamjenicy.

Se **Sohlanda n.** Spr. Njedźelu na ranje wokoło ½3 hodźin w deſtowej fólni blidaŕſkeho miſchtra Oswalda Hölzela woheń wudyri. W fólni thowachu fo wſchelake ſo lohko palomne wězy a też wulki dźěl deſkow, kotrychž bě halle zyła lowrija pſchiſchła. Woheń ſo ruce wupſchiſtře a pſchefkocźi też na brójeń, kotruž bě jenoź nětkotre metry ſdalena. S bróžnje pſchenźe pkomjo też hiſchcze na domſke, tak ſo ſa krótki cźaſ wſchě tři twarjenja w płomjenjach ſtejachu. Wobnjſowe wobory dyrbjachu najprjedy jenoź ſuſodne Richmannez domſke ſchćitacź. Wobnjſowym woboram ma ſo też dźakowacź, ſo dźěłarnja, kotraž bě t domſkemu pſchiſtwarjena, ſtejo woſta. Hacźruniež ſu wjele wuthowali, ma Hölzel wulku ſchkodu, dokelż ma jara niſko ſawěſćene.

* Se **Seifhennersdorfa.** Khroble paduſchtwo ſta ſo w nozy pola wobſamkowego wikowarja Roſchera. Roſcher płahuje ſej ptacźki a mějeſche je w ſamotnym, tuhwińje njewobhdźelenym twarjenju. Tam thadnychu jemu 47 drohotnych kanarikow (20 ſółtych a 17 piſanych) ſ dźěłkami.

S **Habrachcźiz.** Piatk dopołdnja ½12 hodźin Prajſki ſpěſchnik na żeleſniſkim pſchekhodźe w Delnjej Schprjewinej Wſy ſapſchaſ kubleriowebo najeńka ſ Habrachcźa ſhrabnu. Nakładženy wós ſo rosbi. Konjej ſo potorhnyſchtaj a ſo cźeſko ſranſchtaj. Wotrocź bě w poſledním wokomiku na bok ſkocźił, a tak ſtrachej wuńcźeknył.

* S **Wulkich Nědarjez.** W jenej ſ pobłednich nozow pola tudomneho ſchewńeho miſchtra Pawoła Senſa padoch pobu. S kamjenjom rozbi ſchćitaru wukładneho wokna a kradny ſ njeho wſchelake wobucźa.

S **Wośtrowza.** Tele dny kubleŕ a khěbětaŕ Julius Lorenz w bliſtim Seitendorfje do cźeſkeho njeſboża pſchińdże. Wón hnój wożeſche. Konjej ſo jemu nadobo ſ wjeſbu hnoja ſpłoſchiſchtaj. Wós Lorenza pſchejeźe. Konjej cźerjeſchtaj ſ woſom wróćo do dwora. Tam woſtaſchtaj ſa ſólnju wiſaźo, rostorhnyſchtaj wós a cźerjeſchtaj ſ prědnim dźělom po dróſy do Königshaina, hdźež jeju ſadźerźachu. Snjeſhożeny wobſtrěhaŕ bě ſhebi rjeble ſłamał a łopatku rostſchěłkał. Konjej běſchtaj ſo dźeń prjedy hižo ras ſpłoſchiſchtoj.

*Se **Shorjezja.** Pónbźelu rano dźěłacźerjo pſchi cźeſaku Hornjeho młyna pſchi cźiſcźenju cźeło żónſkeje we wodze namakachu. W nim ſpónachu hórſy 50-lětnu njeżenjenu Amaliu Ritterez ſ Emmerichſkeje dróhi cźo. 73. Sa pſchicźinu ſamomordarſtwa maja, ſo je wona dołheje thoroſcźe dla żiwjenje ſyte mětła a je ſo najſtěrje też ſ hoſpodarſkimi ſtaroſcźemi bědźiła měła.

Ze susednych a dalších krajow.

* S **Lipſka.** (Tiger ſłudźerja nadpadnył.) Pſchi póndźelnjſchim pſchedſtajenju w zirkuſu „Krone" nadpadny wulki bengalſki tiger Nero ſłudźerja Montbawna. Rosnjembrjene ſłoczo hrabny ſłudźerja ſ paſoru do paże a ſrani jeho khětro. Duchapſchitomnoſći Montbawnowej ſo poradźi, ſo wot tigra wuńwobodźicź. Pola lekarja, hdźež běchu ſłudźerja dowjedli, dóſta ranjeny hnydom antitoxinſke ſaſkyńenje, dokelż ſu ſ paſorami dźiwich ſwěrjatow ſhrapane rany pſchezy jara ſtrašchne.

* S **Hirſchberga.** (Pſchekwapjeńka we łožu.) Jako ſłużowna holza w Grünbuſchiſkej hórſkej korćmje we Krknoſchach ſobotu rano ſtany, ſajedźechu ji ſtrózele do wſchěch ſtawow, pſchetož w jeje łožu nichtó leżeſche. Wjeſele a ſpokojnje pſchećeźahowaſche ſo tam wijo wulki had. Holza poćza khćicźeć a na pomoz wołacź, a tuž pſchibźachu wobydlerjo a ſabichu ſtrašchne ſłoczo. Tola bórzy ſo wupołaja, ſo ſwěrjo ſyzła jedźoże njebě, ſo bě to južnoeuropiſki pſchiwuſny drużiny njewinowatnych wužow (Ringelatter). Swěrjo, kotrejž pola naſ doma njeje, je dyrbjało nětomu cźeſnyć. A dokelż pócźnje wonka ſyma bywć, je ſo do korćmy wuthowało, hdźež bě we łožu ſłużobneje holzy cźopſe měſtacźko namakało. Had bě 1,30 metra dołhi.

* S **Waldenburka** w Schleſyſkej. Na kenitſchazym puncźu 71-lětnu wudowu Schnabelowu koloſidźiny powali. Stara żónſka padże ſ hłowu na dróżowe kamjenje a ſo tak cźeſko ſrani, ſo hiſchcze ſtamjeny wjecźor wumrě.

* S **Mojela.** (Nadrósneho rubjeźnika ſajeli.) Pódźelnika Leiſericźanſkeje zhbelnuzy nadpadny ſababjeny muzſi a rubi jemu toſchu ſ 585 hr. mſbowych pjenjes. Potom na kole wuńcźeknu. Tola w Mojelu jeho hižo jaſachu. Jedna ſo wo dźěłacźerja ſ Oberſchindmaza.

* S **Hamelna.** (Wobornikaſ ſo ſpaliſoł.) Pſchi wulkim wohnju w Efetenach pola Hamelna, kotryż zyły Krezerez ſtatok ſ korćmu ſnići, ſpyta ſchćeſć wohnjowych wobornikow ſo ſale dobyć, ſo bychu tam drohotne wězy wukhowali. W ſtamźnym wokomiku ſypny ſo wſěch a pohjeła wobornikow. Dwójoch ſ nich mózachu jenoź jako dołpołnje wopalenej cźěłe pod roſpadańkami wuńcźahnyć, mjez tym ſo tamni ſchtyrjo ſ cźeſkimi ranami wotendźechu.

* S Oldenburga. (S hermanka do ſmjerće.) Dźěłacźeſ ſ Kleinſchorena, kotryż ſe ſwojej żonu ſ hermanka domoj dźeſche, padny duzy po puću do kanala pſchi dróſy. Jeho żona cźaſyſche ſwojemu muźej pomhacź a ſkocźi ſa nim. Wobaj ſo ſatepſchichtaj. Jeju na pomoz wołanje běchu pſchepoſoże ſłyſcheli.

Žalostny njeskutk w Oranienburgu.

16lětny rubjeżny mordat.

Zalostny njeſkutk ſta ſo na Kralowſkej dróſy we Oranienburgu. Tam bydleſche 75lětny pólowy ſekretar Joſef Dobrindt ſe ſwojej 68 lět ſtarej mandźelſkej a 43lětnej njeżenjenej dźowku. W popołdnjſkich hodźinach pſchińdże k nim młody muźſki, da ſo ſe ſwójbnymi do rěcźow a pſchedźewjeźe jim wſchelake kumſchty. Jako bě potom wokoło ½7 hodźin dźowka ſo wotſtalita, ſo by hiſchcze něſchto do měſta nakupiła ſchła, wali ſo zuſy nadobo na jeju ſtarſcheju, ſakło najprjedy ſtarza a mori potom ſtaruſchku, kotraż, dokelż bě lemjena, we łožu leżeſche, na beſtialiſke waſchnje. Potom ſapakowa wſchelake wězy, każ draſtu, jeſcź a bebjeńki do papowe tyſy, kotruż bě próſdnu ſobu pſchinjeſeł. Mjes tym wróćił ſo dźowka domoj a trjechi rubjeźneho mordarja we pſchedſtwje. Stóſtnik wali ſo też na łožu a ſkała ju wjazy krócź ſtrašchnje. Holza pak móżeſche ſo hiſchcze k durjam dowlez a na pomoz wołacź. Mordaŕ pak bě mjes tym cźeſnył. Hdyż policija pſchińdże, bě też dźowka na ſwoje cźeſke rany hižo wumrěła. Tola policiji ſo poradźi, mordarja ruce ſpóſnacź. Wěſche mjenujzy ſwoje papiery a ſotografije na měſtnje njeſkutka leżo woſtajił. S papierow ſhoni policija, ſo ſo tu jedna wo 16lětneho thowanza, kotryż bě pſched něſchto cźaſom ſ Belgardſkeje wukubłańnje cźeknył. Hiſchcze ſamhnyj wjecźor ſajachu młodeho ſtóſtnika w korćžnje njedaleko Teerofena. Na policiji najprjedy wudawaſche, ſo njeje wotpohlad měł, Dobrindtez ſmóžbu moricź. Je ſo jenoź na nich roſhorił, hdyż jemu hroſachu, ſo chcźeda jeho policiji wudacź, dokelż je ſ wukubłańnje cźeknył. Hakle hdyż jemu policija napſchecźo dźerżeſche, ſo nichtó ſ revolwrom, wulkim kałacźom a próſdnej tyſu zuſom ludźom na wopyt njetchodźi, wuſna ſo mordaŕ poknje ſwojeho njeſkutka. Wſchi tym ſo też wukopa, ſo je młody ſtóſtnik pſched někotrymi dnjemi hižo żónſku nadpadnył a murubił, hdyż běſche ju prjedy ſ cźeſkim klumpachom wjazy krócź na hłowu dyrił, tak ſo bě żónſka do womoru padnyła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powerć wo wjedrje ſa juliſkich pjatk: Mrócźele ſo pſchećeźahuja, pſchezo hiſchcze ſcherjate. We połnoſchelej Europje a Franzowſkej ſuchu, rjenje a cźopło, w połnóznej njerſnje.

Pruſki ſejm je ſrjedu pſchećiwo hłoſam kommunistow, němſkich nazionalnych a němſkeje ludoweje ſtrony wobſamknył, Hornju a Delnju Schleſyſku dźěliz.

*

Ssobuſtaw ſozialiſtiſkeje ſtrony Maćowiezki je we Warſchawje pſchedběhnył židowſkeje noſcheſkeje organiſacije Lubelſkeho ſ wulkimi ſ revolwra politiſkich pſchećiwnow dla morił.

*

W ſjedźe jendźelſkeje dźěłacźerſkeje ſtrony je ſo namjet ſo dyl ſo praiſchenje roſpominało, hacź maja ſo kommunistoju ſnowa do dźěłacźerſkeje ſtrony pſchijjeć, ſ 2 700 000 pſchećiwo 349 000 hłoſam ſaćiſnyli.

*

Južnoſłowjanſke knjeſerſtwo je dla iſchkiwdźajeze rěcźe wrócźo ſtupiło, kotruż je Schećerjan Radicź pſchi powitanju cźeſkoſłowakiſkich ſapołtanzow w Sagrebu měł.

*

W Perſiſkej je revoluzija wudyrita. Sběźatſki wjerch Kajoru Abdul Fath Mirza je pola Kermandźi ſchćahowe wojeſke wotdźělenje porahł a ſo k měſtu bliži. Wjerch Fath perſiſki trón ſa ſebje żada a je ſběźł pſched dwěmaj měźazomaj w perſiſkim Kurdiſtanu ſhubił.

*

Konferenza amerikanſkeho dźěłacźerſkeho ſwjaſa je wobſamkła, bolſchewiſkim knjeſerſtwo najraſniſcho wotpokaſacź.

Wulki wichor na połnócnym morju.

Wichor ſakhadża dale.

W niſinach wokoło Hamburga, na łupach we Lobju a w „Starym kraju) ſtej wichor a wulka woda ſ nowa wſchudźe wulke ſapuſczenja naczińiłoj. Naſypny pola Rinderochtenhauſena ſu ſo ſaſo ſchćetorhnyle, hdyż běchu zyłu nóz nowalam mórſkich ſolmow wudźerżałe. Też w bliſkoſći Cuxhavenſkeho pſchimórſkeho ſwěcźenika ſu ſo wulke dźěry do naſypnow wudrěłe, kotreż buchu ńathwiniſe ſ 1000 měchami pěſka ſatykane. Też tu hroſy wulki ſtrach, jeli wichor dale tak ſakhadża.

S Curhavena so dale pische, so je tam schwedski parnik „Eesther" wobschkodzeny z morja so wrócził. Jokmy su roskasowarski mósł wottorhnyle. Też łódź „Gerija" je podobne njesbożo potrjechiło. Kommandant sebi wjazy rjebłow skama, tak so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesć. Jendželski parnik „Athen" je so podnurił, wobšadka pak mórjeske so wukhowacz. Też jendželska łódź „Blomfield" je so podnurika. Se wulkej próżu poradźi so němskej rybarskej łódźi „Simon z Utrechta" jendželsku wobšadku wukhowacz. Hischcze wjele druhich łódźi je so na morju wobschkodziło a prosche wo pomoz.

Zeppelinowy pomnik na Helgolanoje so sypnył. Wichor, kiż wot soboty wot krótkeho wjeczora wjesche, je so wutoru rano nadobo k dolhemu wjeczoru wobrocził. We wyšokich żolmach nowali so morjo i nowa na mału kupu Helgolanda, podmlk za czaš wójny je żelesnego betona natwarjenu komandeursku wěžu a psched wójnu natwarjeny Zeppelinowy pomnik, tak so so wobej sypnychu tej. Wosteji wulki strach, so so zyle pśikowe nałypny a wěheżej do morja shubja a so tak wulki strach ja zyłu kupu wostanje. Brjóh, hdjež so pschistawy namakaju, běsche śnowa powodźeny. Hake njedawno natwarjene sportske městnoscze so saplawichu. Rybarjo sm swoje rybnjadźerske pschiprawy, kotrejż běchu na łóśenje rakowniczow (Summer) wuczinjyli, shubili a na 150 000 hrywnow schkody poczerpili.

Přilopk.

* **Barlinjanku w Meranje wobkradnyli.** Mandźelski direktora polnozno-němskeho żelesneho druzstwa w Barlinje, Pawoła Herletza pokradny w Meranskim hotelu njesnaty paduch jeje debjenki w hódnoscji 40 000 hr. Paduch je po fasadze hotela do prenjeho poskhoda salśł, hdjež Herletzowa bydleschе. Na papadnjenje paducha je so 50 000 hr. myta wustajito.

* **Tragiski tónz njesbożownehо mandźelstwa.** (Swojeho mandźelskeho saiźełika.) Sadzo je njesbożowne mandźelstwo se krwawnym podawkom kónczikło. 49letny pschekupz Hans Gebauer běsche so psched lětami z 44letnej Fridu Schimej wożenił. Mandźelstwo bě z wjazy dźěćimi żohnowane bylo. Tola po cżasu so pocżachu mjes mandźelskimaj pschezy bóle a bóle shórschichu, tak so so stónczne dźělischtaj. Wczera běschtaj so po dźěschim dźelenju mandźelskaj pola żoninеje macżerje jeschkoj, so bychtaj so sadzo wujednałoj. Tola tomu njebóndże. Posypt wujednanja stónczi so wjele bóle se tym, so Gebauer na swojeho muża trójzy z revolwra wustśeli. Cżeżko trjechiny so muż swjese a njebibny so wjazy. Ssusżodza a na pomoz samokana policija dohy so bo bydlenja. Lékaŕ mózeschе jenoż śwjerćicz, so je pschekupz morwy. Mandźelsku su sajeli. Każ wobkrucża, je so jenoż pschećiwo swojemu mużej wobarała, hdyż stźelbu na njeho stożi. Cżeżko morweho pschekupza je policija cżasaka.

* **Paduschnizy w kupnym domje.** Zwólba, wobsteżaca se 4 paduschnizow, je wczera w kupnym domje na Lipsczanskej drózy w Berlinje so pokasała. Detektiwy kupneho domu napadnyschtej dwě żónskej, z kotrejuż jedna 5 mężazow stare dźěćo na ruzu dźerżesche, mjes tym so bě druha nadpadnje dołhi mantl wobleczena. Detektiwka pytny, kak so żónskej wjazy krócz nadpadnje kupzam bliżachu. W druhim posthodze trjechischtej so z podobnje drasczenymaj żónskimaj. Hdyż běchu so sazo dźěkli, wuhlada detektiwka stónczinje, kak żónskej jednej knjeni móschnicżku z toschi wucżahnyschtej, bjes toho so by wobkradnjena to pytnyła. Detektiwka paduschnikow saja a policijі pschepoda.

* **Żelesniski most so żnyhnył.** W nozy k njedźeli żnyhny so z dotal njesnateje pschicżiny na żelesniskej cżarje z Halberstadta do Wegehelma so twarjazy most z betona a padny do rěki Goldbacha. Samkaŕ z Magdeburga pschińdże pschi tom wo żiwjenje.

* **Klanka jako wobłhadny policist.** Mała gmejna Friedersdorf w Brandenburgskej běsche wot wyschnoscze nadawk dóstała, pschehod awtoweje drohi pscheż żelesniski cżaru z policistom wobstrażowacz dacz, so so njeżnycżu, dokelż tam samerow njemějachu, żelesniske njesbożo stacz móhże. Dokelż pak bě gmejna jara mała, tak so njeby wudawki sa wobsteżbo wobthadneho policista njeszcz mohła, pschińdżechu na praktistu ideju, wjesnemu blidarjej „němeho" policaja wudźěłacz dacz. Dźěło je so tak derje poradźiło, so „němy" policaj, kotrehoż su na drohu pscheż pschekhodom postajili, samo na nekotre metry wot żiweho żandarma rosesnawacz njeje. Se stajnje połsběhujenej ruku dawa „němy" policaj kóždemu, kiż so jemu bliżi, znamjo, so ma pscheż pschekhodom psches żelesniske kolije pojasacz a so kedźbliwje roshladacz, hacż so żadyn cżah njebliżi. — Hdy by so policaj wschudże z wuspěchom na tajke waschnje sarunacz hodźał!

* **Dobra wotmołwa.** Na dróży njedaloko Manheimskich kupjelow wokachu nětkoši pachoło klubu za młodej holzu, kotraż na kole nimo nich jadźeshe, so ji spódnja żuknja wonhlada, na cżoż holza so wobrocziwschi wotmołwi: „Haj, ta chze widźecz, kajzy hłupakojo sa njej hladaju."

* **Tragikomisła dobra hermanskeho wjesela.** Wukóz polny komiti a hrófby mésjeske hermanskа sabawa młodeje Hufumskeje holzy. Hdyż bo posdże w nozy domoj wrócźi, njeporadźi so ji najebacz wscheze prózy, durje wotsamknyczź. S pomozu swojeho pschewodźerja posbyta nětko, z wustim pinczynym wotkrjeschkom mutsałełcz. Hacż bo pokózay drje so wěz poradźi, jako pak potom wo wopradźitem smjehu głowa „łoftiy kónz" pschińdże, njemózeschе njeshożowna wjazy do prédka ale też niz wjazy do sady. Hdyż nětko holza pocża skliwicz a potom samo na pomoz wołacz, czekny jeje kawaler, kiż so potajkim w tukem padze mało kavalerny sadzerja. Po mnohich posbytach so sunżodam, kotriż běchu na pomoz pschischli, słónczinje poradźi, holzu wuzwobodźicz.

* **Tragikomisłe podatki z dwěmaj cżełazymaj wojakomaj.** S jésdneho pokka „Schleswig" a z jésdneho pokka „Ludwigslust" shubischtaj so jednoho dnja wojakaj, krajanaj z Holsteina, kotrajż běschtaj wojerstwo nadobo zbyte dostałoj. Wojak z Ludwigslusta hrajesche najprjedy „pschesczeschowarja" swojeho towarscha ze Schleswiga a tykny jeho też wopraudze w Bambergu do żyrkownje do jatby. Posdżischo pak jeho sazo wuzwobodźi, a wobaj nastajischtaj so nětko do Olstada, hdjež sebi barmotne kwarkery wuczinischtaj, wudawajo, so mataj nadawk, wokolnosć sa manewery němkostatneje wobory inspizérowacz. Tola, tutón manewerski żort dołho njetrajesche. Dla jebanstwa so wobaj k jastwu sazudźischtaj.

* **Tyfus w Lodzu.** W półstim męsce Lodzu je podobne kaz w Hannoweru tyfusowa epidemija wudyrila. Wosebje strasczne sakhadza epidemija w dźełaczerskich dźelach mésta. Na nekotrych dróhach je skoro w kóždem domje jedyn khory.

* **Strasczne cżiwki wobłudnjeneho.** W Bozenje samkny so nadobo wobłudnjeny doktor do swojeje jistwy a sapocza wosczedź nozy na nimodnjących na dróży stśelcz. Nimo toho so jemu poradźi, wschź swęzy na haży rostśelcz, tak so wulka cżma na dróży knjezescze. Na hoźinu dołho trajesche stśelenja z revolwrow a stźelbow, doniż wobłudnjenemu stónczinje municija njewuhźe a jeho policija njesaja. Sa cżaš stśelenja bě zyła dróha policajskim sawrjenа. Hacżrunjeż bě so jenoż jena żónska ranika, knjezescze tola w zyłej wokolinje wulka hrosa, dokelż sebi ludźo stśelenje wujasnicz njemózachu.

* **Wjerzity wichor w Schpanistej.** W Schpanistej prowinzy Toledo sakhadżesche hórsti wichor. Na khěžach so wjele schkody nacżini; na 6000 oliwownych schtomow je wukorjeni.

* **Żelesniske njesbože na dwórnischczu w Pariżu.** Cżeżke njesboże sta so na Pariżskim dwórnischczu Sare de Lyon. Milanski expresny cżah jraše króćko pśched dwórnischczom do wosoboweho cżasa. Lokomotiwa a tender expresneho cżaha wuskoczischtaj z kolijow, posledniej wosaj wosoboweho cżaha so thěrno wobschkodźischtej. Pscht njesboże so puczowazy mori a 28 pasażérow so njemje abo bóle srani. Njesboże je so pjeza stało, dokelż bě so pschi lokomotiwje spśěchneho cżaha wójska jasdy.

* **Pschellepany jebak.** W nowej Turkowitej je so jakasało, so turkowszy staczenje dale we jeju khodza. (Fes je stare turkowske wodzecze na hlowu.) Tutón sakas je pschellepany Turka tak wuzicz wědźał, so je sebi z tym rjane famożenczko nahromadźił. Won wustupi w anatolistich wjesseach jako „klobukowy dohladowaŕ", wudawajo, so je wot knjezeństwa pósłany. Wschźch burow, kotriż w modernych klobukach njechodźachu, ale hischcze po smuczenem waschniu starej fes nosschachu, jebak sadzerja, hrozesche jim z cżężkim thłoštanjom, a hdyż potom nastrózany burik jeho wo hnadu prosschesche, spokoji so stónczinje z pjenjezmi pokutu, kotraż dyrbjesche so hnydom saplacżicz. Na tajke waschnje sahnuli sebi wschźdnże rjany pjenjez, domiż jednoho dnja na wopaczneho njejschindże. Jebak sadzerja mjenujzy mużjskeho, kotryż běsche drje we jesu; njebesche pak to burik ale policist w zivilnej drasce. Tutón, kotryż mo offizielnem sastojnstwje „klobukoweho dohladowarja" niczo njewidźesche, saja jebaka a dowjedże jeho na policaju. Tam pschińdżechu sa tym, so su starého jebaka sajeli, kotryż bě sche pscheż lětami z jastwa czetnyl. Jeho snowa k tjom lětam jastwa sasudźichu.

* **Elektriska dróha na horu Karmel w Palästinje.** Każ so piša, so z pschihotami sa nowotwar elektriskeje dróhi z města Haifa pschi morju na horu Karmel dale pokraczuje. Też dyrbi so nowa dróha na tutu horu wjesc. Konzessiju sa wuwjedzenje twara je Palästina Electric Company dóstała.

* **12 metrow dołhi żrawz.** S Roma so piża: We pschistawje pola Ancona wuhladachu 12 metrow dołheho żrawza (Haifisch). Namórniczy dwójzy z torpedowym cżołnom wuśędżechu, so bychu rubjeżnu rybu popadnyli, kotaż pschezy bě ryba wuczekhnyła. Komandant pschistawa je sakasał, z małymi cżołmami na morjo wusłecz.

* **Wjdy italiskich dźełaczerjow.** S Maisanda so piża: Na sakładże hamtiskich wobliczenjow so swěczi, so je 763 403 dźełaczerjow w 4486 italiskich fabrikach dźełazych we pschereschu jedyn 2,07 lirow za hodźinu sasłuży. Normalna dnjowa mjda wuczinja w pschereschu 12,62 lirow. Najwyschschu mjdu bóstawaju dźełaczerjo w autowej industriji, najnischu dźełaczerjo w tekstilnej industriji. (1 hrywna = 6 lirow.)

* **Sćiwtowy mischtr w bokswanju Gene Tunney a miż Rockefellerez so sluboju.** Néschto njedźeli je so hakle minyło, so je Gene Tunney prjedawscheho swětowego mischtra w bokswanju Dempseya shił a tak sam mischterstwo na so storhnył. A hižo pschikhadża z New-Yorka powěsć, so je Tunney dóry z bohatej Amerizanku slubi. Hacżrunjeż mjeno jeho wuwoleneje hischcze znate njeje, rěcży so w Ameriży powschitkownje, so je wo miż Rockefellerez so swójoby bohatych amerikanskich milijardarow jedna.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóżdy štwórtk wjecżor z dypkom we **8** hodź. zwuczowanje. Načolnik.

Drježdżany. „Hromadnik" spéwa kóżdy 1. a 3. štwórtk w mésnom pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wjecżor 8/4 9 — 10 hodź.

Kursus serbskich rejow. Dalše zwuczowanske hodźiny su sobotu, **16.** oktobra, a sobotu, **30.** oktobra, w Serb. Domje. Započatk z dypkom we **8** hodź. Zarjadnistwo.

Minakaŕ. Serb. tow. „Statok" ma přich. sobotu, 16. okt., wjecżor we 8 hodź. swoju mésacznu zhromadżiznu w Lipiču. Dokelż so wo towaŕstwowe naležnosće jedna, dyrbja sobustawy z wěstosću přiść, wosebje te, kotrež so na ludowym swjedżenju wobdźělichu. Pokładnik.

Njebjelčicy. Sobotu (16. X.) wjecżor 1/28 hodź. je w korčmje zhromadźizna dla znowazałoženja Sokoła. Přińdźe w bohatej liczbje!

Radwoŕ. „Jedn. Sokoł." Dźěći zwuczuja štwórtk pod 1/25 hodź. Dorosćeni pjatk wjecżor we 8 hodź. Po zwuczowanju krótka ale ważna zhromadźizna. Tohodla njech wšitcy přińdu. — Njedźelu pop. 1/34 hodź. wubědźowanje wo myta, to je za dźěći a za dorosćenych. Zhromadźimy so pola Brylec Načolnik.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóżdy tydźeń štwórtk zwuczowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerz w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Hdźe pjemy w Budyšinje kofej?

W Biesoldec konditarni

w Budyšinje, na Bohatej hasy

tam dostanjeśe

dobry kofej

najwuběrniše pjeczwa a torty.

Walter Rinnelt

wosobny frizéŕ za knjezow, knjeżny a knjenje

shotowja wšé włosowe dźěła. Najwjetši sklad wšěch toilletowych tworow, wotšihanje po waśnju bubiskim a paźeskem (Bubi und Bagenkópfe).

Pśiprawjenje towaŕstwow a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow.

Najpśeśiniše a porjadne pesłužењe

woscebity dom cigarow a cigarlow

w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy čo. 17

pśi hotelu „Krone".

Trjebane a nowe

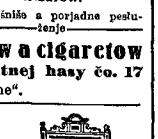

meble

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41

Podźělnje płaćiš dowolam.

Žonjace a mužace šaty

frotejowe twjelki a kupańske ruby, łožowe šaty, běłe a pisane. Sportske lacy, najnowše mustry, **šórcuchi** ze satina a płata. **Nohajcy a wołma** k wušiwanju **jara tunja.**

Marg. Schulze w Budyšinje

na Hošic hasy 27 a.

Česćenym woteběrjarjam **knjeza Mikławša Jakubaša** we Wudworju dawam k wuźdženju, zo sym wot dźensa

wšitke jeho zemske dźěła přewzał.

Za sprawne a hódne dźěło rukuju a prošu mje dobroćiwje podpjerać.

Z počesćowanjom

Mikławš Kretschmer we Worklecach 11

Dóšli

su najlépše **nowe tučne jerje** 10 štuk jenoż **60** pj.

Paul Nowak w Budyšinje na Šulskej hasy

pśi Lawskej wěži.

Drastowy khamory

komody, łožа, błida a stóły kupujeśe tunjo pola

Despanga

w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jédne kole, šliace maśiny, mantle a šlowchi. Samsna wupołriedź.

Mužace a žonj. šaty,

łožowe, dźěćace, klankace

přešiwanki.

W. Köhler w Budyšinje,

na Hłownem torhošću čo. 9.

Łožowe šaty

Syjna wysokosuśelna

čehniwa kruwa

z 2. śelećom je na předań w Smjerdźacej čo. 6.

Wysoko- **čehniwa kruwa**

suśelna

je na předań **w Hatach 12** pola Minakała.

Wupjerki łožowe šaty pisane a běłe, tunjo **K. Erler** na Žitn. wikach 11

Łožowe šaty

běłe a pisane tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11.

Bělosmu. počehnjenja

počehnj. z 2 hłowak. 8.75 hr.

kopšiwina za košle 48 pj.

běły kóperowe barchent 1.—hr

Hilger na Lotzeskej drózy 20 I.

Za wšě bohate wopokazma lubosće a přikhilnosće, kotrež su so mi při mojim přiwjedźenju a zapokazanju do Rakec dostałe,

cyłej Rakečanskej wosadźe

nanajwutrobniši dźak a zapłać Bóh!

W Rakecach, 14. winowca 1926

Riota, faraf.

Přiloha k čislu 240 **SERBSKE NOWINY** Štwórtk, 14. oktobra 1926

Njewěrliwc.

W jenej bayerskej wjsy bě psched někotrymi létami žyle njewěrliwy korčmar. Hačrunjež pak korčmar z cžažami dosć njepschistojnje žortowasche, dha tola hischcže nimo toho dosć hosčcž k njemu do korčmy pschindže. Wón bě chětro bohaty. Dźěsć jano njemješesche a tohodla bě žiwy kaž žo jemu spodobasche. Dźěłacž jeho srědka widžachu. K tomu žu słužobni, kaž prajesche. Ke mischi žyla njekhodjesche. Wón prajesche: „Ke mischi njech hłupi khodźa. Jeho Bóh bě brjuch. Stajnje jeho pschi dobrej jědźi widžachu. Riče bě jeho hłowna zabawa. Wón měnjesche, so modlitwow njetrjeba. Wschak je z cžažnymi kublami žohnowany a tak wěčne njetrjeba. Wschak je po žmjerćt se wschćm ke kónzej.

„Ale korčmarjo, wy sće tola bjesbóžny cžłowjek," prajesche jemu jónu jedyn z hosčcž. „Cžasto wschelako łóśiwje zortujesće, so njemóžesće ničžo na cžažnych kublach słubicź atd. Ale jónu móže waš tola kosa łóśnyć." —

„S cžimž tež to mohł mje Bóh khłostacź", wotmołwi korčmar. „Na cžažnych kublach tola niz. Pola a łuki mi njemóže wotnjesć a dom, dwór a khót mam wyšoko zaswěšcjeny. Ja žo Boha njeboju, ani jeho njetrjebam."

„Tak, tak!" wotmołwi hosčcź, kotryž bě z tajkej wotmołwu korčmarja pschekwapjeny. Saplacźi žiwoju wórcźinu a dźěsche. — Jenje wjazy jeho korčmar we žiwojim domje njewobhlada.

Někotre tydźenje posłužischo mějesche korčmar jónu pokmu jtmu hosčcź. Tu pschindže k njemu jedyn prošcher a prošchesće wo łuśt chlěba abo łuśt wobjeda. Korčmar jemu do jtmu kasejcha. Na jene małe blidko da jemu wschelake jědże nanoschcź. Skónczenje žo prošcheraja wopraschа: „Schto žrěbi radscho pschejesće, krućaju abo sajcźu pjeczeń. Wupytajesće žrěbi nješchto, znadź wam pospěź derje sesłodźi."

Prošcher bě tež we žiwojim cžasu wulki kubleć. S zuzych winow bu zyle kubło pschedołženc a tak pschindže na proschcerźi ki. Jónu mějesche tež hońtwu najatu. Tak bě mnohu sajeczu pjeczeń jědł. Jenu žo wocźi błyskotachtej a łśiny we hubje hromadu běžachu za sajeczej pjeczenju.

„Knjes korčmarjo, mózu-li žrěbi wolicź, dha proschu, dajće mi łuśt wascheje sajeczeje pjeczenje," wotmołwi proschcer jcźicha.

„To žrěbi hnydom myślach," wotmołwi jego dźesche korčmar, so žrěbi ničžo hubjeneho njeswjstowlicze. Cźiricze, so won pschindźesće," pocza na njeho rejicź, „to by łóžby po proschenju thodźił, hdyž by sajecja pjeczeń zhdała!"

Na to žydny žo za błido a pocza žam wobjedowacź. S tym žrěbi myślesche, so je swojich hosčcź še žortom žwježelił, ale wocźakowasche pschawo jich pschikłeś.

Nichtó z nich žo ani njemějesche. Prošcher pak srudnje pobladowschi, še jtmu woteńdże.

Mnohy z hosčcź běžachu za prošcherjom a daruchu jemu někotre pjenježki. Cźi druhy, kotřiž běchu wo jtmje wostałi dachu žo do krutcheho korčmarja. Tón dyrbješe še wschćmi žiwojimi jědźemi še jtmu cźekmyć.

Nichtó z nich pak ženje wjazy korčmarja njewopyta. Korčmar bě njes wjeńnanjanmi dobre mjeno słubił. Zadyn pschistojny cžłowjek ženje wjac k spomnjenemu korčmarjej njepschindźe. Tón pak da Boha a wschćch wjeńnanjow sakkiwsche.

Hdyž njeje žana wěra, tam tež njeje žana žwěra, ani měr a pokoj w domje a njes žułodami. Stajnje žo z někim wadźesche. Pschi łaśchi swadach, kotrež žo w jeho domje wotměchu, dońdże często k wschelakim pschimanzam. Nosbite piwowe schkleńzy a palenzowe błesche jenož tak po jtmi wokoło létachu. Po tajšich swadach žo schkleńcźeř a wikowař z porzlinom słajnje jara wjeselichtaj.

Se wschćmi žułodami bě žo roshnéwał, dokelž wjazy dok orczjmy njekhodźachu. Jónu mějesche z tym, jónu z tamnym prozeš. Prozeš wjso stajnje pschěhra, dokelž na zyle wopacźnych a njeprawonych sałdach pschecźiwo žiwojim žułodam skorźesche.

Dawno bě hižo žiwoje zyle samóženje pschestorźił, tola hischcze njemějesche dosć, hischcze skorźesche dale a to cźim bóle hacź prjedy.

Někto mějesche wulki a dołhi prozeš pschecźiwo tjom žiwojim wjeńnanam. Wón pak bě hordy a chžiwe na kóžby pad tutón prozeš dobrcź. Wubra žrěbi najlépschich rěcźnikow. To wšło też zyle tunje njedě a tak dyrbješe někotre pola a łuki pschedacź, so by wudawki sapkaćił. Wudawki pak pschezo dale a bóle roscźechu.

Po někotrych létach bě korčmar wschitko słubił, žiwój prozeš, žiwoje leżownosće, žiwój dwor a korčmu. Někto po wżach wokoło błudźeche. Tamny khudy prošcher, kotrehož bě wón někdy z domu wuhnał, bě žrěbi z pomozu někotrych dobrych a miłoscźiwych muži jako maku žiwnosć kupił a tak žo saso z cźesću jejiwi. Tamnemu korčmarjej nichtó njepomhaschе. Kak bě to też mózno, hdyž wón kóždy pjenježk saso na paleńz pschecźimi. Se žiwojej bjesbóžnosću bě dowéru pola ludźi słubił.

Cźasto jeho wjecźor posłoje z korčmy won cźitżnychu, hdyž bě zyle pjany a njebě pschi nim dla jeho hrosnych rěcźow wjazy k wutraczu. Cźasto dyrbješche potom w łěsu abo w jenej sajmje po holym njebjom spać.

Jenoho dnja bohahanjerja wobwěženeho w łěsu wiżajo naderidźechu. Tak žo słonczi jeho bjesbóžne žiwjenje.

Hora, kotraž złoto bluwa.

Wobydlerjo wjsy Bugalmak, kotraž je pjecź tilometrow wot města Kercža pschi połodnischim brjohu Ašowskeho morja (w połodnischej Ruskej) sdalena, žu žo z njewschédnym naturskim podawkom roshorili. Zyle blisko wjsy stejі wohenbluwaza hora, kotraž je lésitotytki dołho směrom wostała. Psched krótkim pak nadobo žało bluwacź pocza. To słudźi wulki napohlad, też mjes ruskimi wucźenymi ludźimi. W haprlesi ras zyły dźeń dołho zychnowasche, bjes satichażenjow, bjes hrimota, zyła bjes wschćch pódlanskich sjewjenjow wschédneho bluwanja jeneho vulkana bě krater žiwne błóto wumjetał.

W posledních dnjach bluwasche vulkan saso, tón krócź pak wjele žiwinskeho hacź prjedy. Saso jwustorka na wjazy stow metrow daloko błóto, na cźoż pluny wusłupowachu. Njebjo žo cźerwjenjesche a policźi wulkotny spodźiwny napohlad; płomjo žapasche k njebju a w powětrje sjewjachu so tuczakkowe barby. To bě napohlad, kiž bě sdobom satrachaży a kražny a kotryž mózachu we wschćch měsnach pschi brjohach Ažowskeho morja wobledźowacź. Na to bu saso měr.

Błóto, kiž bě z hory wubsežako, mějesche, kaž bliżsche pschepytowanje dopokasa, spodźiwne samowołnosće na sebi. Po darbje a napohładze runasche žo wono rěcźnemu błotu, mějesche pak dźiwnu wón, wonjesche mjenujzy po schwablu a senjskej smole. Błóto je z wétrom wustudło a wusłykło. Nětko tworjachu žo prózchne mróckele, kiž wětr wjerćzesche a kotreż žo do powětra žběhachu a žo daloko rosnjesćechu, potom sejdna žo zyle drobny mukowy proch na semju. Nětko žu tónle proch dokładnje pschepytali a žu namakali, so je w nim wjele słota.

Powěsć wo tejle namakanej je mjes wobydlerjemi zyleje krajiny mózne roshorjenje nacźinika. Burja, kotřiž žo psched krótkim cźasom hischcze k njeju wolachu, jako wohenbluwaza hora hrimacź a žrecź a wohrožecź pocza, a kotřiž buchu njemérni, jako mróckele próchа sanjeschwarnicź hrožachu, pschcja žrěbi nětk nawopak, so by hora z nowa dźěkała a so by rěki drohotneho błóta na jich hona wulała. Sa krótki cźas je žo wohenbluwaza hora do samoho mrowischcza pschemobrocźiła. Burjo cźahaju w cźrjódach na městna, hdjež wulkrujene błóto leži, kotreż wětr hischcze wotwół njeje. Wědomośtna kommisija je žo se Sewastopola do Bugalwaka podała, so by spodźiwne błóto na městnje žanym študowała.

Našim čescenym cžitarjam

we Łuću pola Delnjeho Wujezda

zdźělujemy, zo **„Serbske Nowiny"** wot 1. novembra na dnju wudaća dostawaju.

Knjez Pawoł Mikel je dowěrnistwo přećelnje na so wzał, zběra pjenjezy a přijimuje skazanki.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

Proces dla mordarstwa přećiwo zanitetnemu radź. dr. Böhmje.

Rěcze statneho rěcźnika a sakitarja.

Słowne žudniske jednanje na pjatym dnju Böhmoweho prozeša sapocza žo z rěcźu statneho rěcźnika dr. Hartmanna, kotryž k rosriašnjenju wobstójiny krótko sćěhowaze wuwiedże: Podawk, wo kotrymž žo w tutym prozesu jedna, je žo zyšed wjazy hacź 10 létami stał. Wobstójina složuje žo na dopokas se šnamjenjow (indizijow), potom pak tež na tharakter wobskorženeho a na motiw, pschicźinu, kotraž je wobskorženeho pohnuła, njeskutk stutcźić. Wobskorženy žo winuje, so je z wotpohładom žiwoju mandźelsku morił. Pschedběžne pschepytowanje je dopokasało, so telko šnamjenjow ža njeskutk rěcźi, so dyrbjejche žo z wěstosću wocźakowacź, so žo wobskorženy sałudźi. Dyž žo we błownym jednanju poradźiło njeje, wobskorženemu z wobcźeżazych šnamjenjow dopokne jeho winu dopokasacź, tak leži to wobježe na tym, so žo žwědk Schaffrothowa we błownym jednanju hinak wuprajiła, hacź w pschedběžnym pschepytowanju. Statny rěcźnik složuje potom dopokas se šnamjenjow, na kotreż bě žo wobskorža słojiła. Schtož je hajnik Winter wuprajił, wobskorženeho direktnje njepocźeźi. So pak je Böhma jako našponity hajnik žiwoju žonu tak blisko pschi žebi hicź dał, je jara nadpadne. Saso dwělomne też je, hacź może cźłowjek, hdyž žo jakopnje, na khribjet padnyć, kaž je to pola wobskorženeho było. Jara pocźežowaze je žwědcźenje žwědka Holserta, kotryž je widźał, so je Böhmina na semi leżała a so je Böhma najprjedy dwě krocźeli k njej běžał a potom hakle k njemu padnył. Tola dyrbi žo pola wšćch tutych wobledźowanjow rješ, so njesłu dopokne špušćcźomne. Schtož žwědka Schaffrathowu nastupa, na kotrejež wuprajenje w pschedběžnym pschepytowanju žo wobskorža na přenim mějnje složowaše, dyrbi žo błeše wšeho pschinacź, so žo na wuprajenje tutoho žwědka ničžo wjazy dawacź njemóže; pschetož pschi pschepytowanju na městnje podawka so žo wupokasało, so je žo Schaffrathowa hakle wjele podźišcho na podawk dohladała, hacź bě to najprjedy wuprajiła. Pocźežaze žnamjo pak je saso, schtož je Wónnischowa wuprajiła. Po tym je wobskorženy por wócźkow z cźrjjow, hdyž je žo ž hońtwy wrócźił, na błido pokazył, prajo, so dyrbja žo derje špowacź. Schtož je jenož z njeležbnoscźu swoju žonu załelił, njepyta tola za wołożazymi dopokasmami. Tola steja žebi też tu wschelake wuprajenja napischeczo. Hajnik Winter je prajił, so je w Böhmowym cźrju wócźko pobrachowało. Wónischowa žažo je wobtrucźiła, so cźrije njeżbu wobschkodźene byłe. Dalsche pocźežaze dopokasmo je zyle sadźerżenje wobskorženeho po podawku. Najprjedy je drje roshorjeny był, potom pak je derje wobjedował a wino pił. To nichtó njecźini, hdyž je žo jemu tajke njesbožo stało.

Hdyž žo pokajkim njeje poradźiło, wobskorženemu še šnamjenjow dopołnje jeho winu dopokasacź, tak tola charakter a motiw podawka wobskorženeho jara pocźežujetej. Pschetož, schtož Böhmowy tharakter nastupa, je žo wobskorženy jako sekkarny pokasał. Hdyž je wobtrucźał, so njeje wa samoženju žwojich žonow niczo wědźał, tak je to žła. Też jeho sadźerżenje po žmjerći žwojeje žony, hdyž njeje cźełko žwojeje žony do jtmy, ale do kólnje donjesć dał, jeho wohidne wuprajenje, so njecha tajke „šwinstwo" we žwojej jtmje měcź, žwědcźi pschecźiwo wobskorženemu. „Pschewostaju waschemu tosbudej", tak praji statny rěcźnik po łkowje, „schtož dyrbimy žebi wo mužu myślicź, kiž žo psched žwojej morwej žonu takle wuprajił." Motiw, pschicźina podawka njeje žana druha hacź nahrabnosć za pjenjesami. To je jašnje špóznacź, wošebje še sadźerżenja wobskorženeho pschecźiwo žwojej prěnjej žonje a jeje džowzy Irenje.

Njedyrbjał-li žud, roskošowasche statny rěcźnik dale, dokelž njeje dopokas je šnamjenjow zyle dopołny, ke pschećiwobdźenju pschikáź, so je wobskorženy z wotpohładom žwoju žonu štónžował, tak namjetuje wón, so by žo jednanje dla saletnenja sałtajiko, dokelž delikt njekedźbneho morjenja, wo kotreż žo tu potom na kóžby pad jedna, po pjeczich létach saletni.

Böhmowy sakitař

pokasa we žwojej rěcźi na to, so njemóže žo nichtó k žmjerći sałudźicź, hdyž dopokas z poczežazych šnamjenjow dopołny njeje. So je wobskorženy na ichnórowadło stupił a pschi tym padnył, je wěry hódne. Wuprajenje žwědka Holserta njeje špušćcźliwe; wor krocźelow, kotreż tutón žwědk widźeše, może poslednja sasa Böhmoweho padnjenja być. W tšjoch ženitwach wobskorženeho njemóže žo nicžo pocźežazeho za njeho namakacź. Hdyž je žwojej tśeśej žonu pschezo pschesjedny był njeje, tak je žona žama a jeje šnacź na tym wina była. Kaž je žo podawk 22. septembra stał, tak njemóže žo ženje mordarstwo złucźicź. Też njeje Böhmje trjeba było, žwoju žonu štónžowacź. Wšćche prozeš wo džéćenju mandźelstwa mohł hišchcze do dołhošce cźahnyć; by też do džélenja mandźelstwa žwolicź mohł, by pokoju žonineho samóženja a kubło hischcze k tomu, kotreż bě jeho žona sa pad džélenja jemu klubła, pschiwsacź mohł. Sakkiař namjetuje, so by žo wobskorženy wuwinował.

Wobskorženy

wobkrucža z krótkimi žłowami hischcze ras, so je njewinowaty. „Ssym wopor sapleczenja wschelakich wobstejnoscźow a druzźiny wožobow, kotreż žu žo z wožobinskich pschicźinow sjednocźiłe. So bychu mje šnicźiłe."

Na to žud wrócźoscźeje, so by wužud wuradźił.

Jednanje pischecźiwo Böhmje žo sastaji.

Po dźešim jednanju žuda džéli pschedběžnda, so žud njemóže wobskorženeho dla mordarstwa sałudźicź, dokelž žo njeje poradźiło, Böhmje dopołnje jeho winu dopokasacź, hacźrunjež žu wschelake šnamjenja jara pocźežaze za wobskorženeho byłe. Też dla njekedźbneho morjenja, kotreżož dla by žo Böhma na kóžby pad winowacź dyrbjał, njemóže žo dale jednacź, dokelž tutón delikt po 5 létach saletni. Tak dyrbi žo jednanje pischecźiwo wobskorženemu sastajicź. Wudawki za prozeš nježe statna kaša.

Wusudźenja.

§ **Khłostanska komora.** S wjecźerjowscźa bě dźiwacźer Groschka we Margarecźinej Hdźe pschisłužowaneho gratmišitra Handrija Natuschku z Łupoje poliźiji wosjewił, dokelž bróń wobhdźesche, schtož je sakasane. Groschka je prjedy job Natuschku dźełał a žo z nim derje šnjeł. Posłužischo je žo z nim roskorił. Někto je Groschka połzajej pschenadźił, so je jemu Natuschka w lěcze 1923 rospowedał, so wójšfowu pištoliju wobhedźi, kotruž ma w schkórcźej kukawje šchowanu. Połzaj pola Natuschki hnydom sa bróńju pytasche, ale ničžo njenamaka. Njedźiwajcź toho pak jeho hamtiski žud w Budyschinje na Groschkowu pschehadu 16. augusta 1926 k 15 hriwnam pjenjezneho khłostanja sałudźi. Natuschka pak žo pschecźiwo wuhubej powoła Psched khłostanskej komoru pak někto kruce prějesche, so je Groschzy hdy wo tom powědał, so pištoliju wobhedźi. Wón pschedpokłaji gmejnske wobkrucźenje, w kotrymž šiejesche, so na Natuschkowej leżownosći wot léta 1914 ant schtoma njeśiesći a ani kulawy njeje. Na to je žud wuwinowachu. Khłóśity położiznu na statnu pokładnju. Krajny žud Groschkowym wudawanjam njewěrjesche.

Přilopk.

* **Hroja w kinowym džiwadle.** (30 dźěći žo cźeško raniło.) S Ellenburga žo piša: Srudne scźěhki mějesche pschedstajenje za dźěći w tudomnischim kinowym džiwadle. W šušednym domje bě nadobo woheń wudyrił. Woheń rosćěrži žo też na wulke benzinowe a wolijowe šklady, tak so tolsty kur nasta. Hobrsće mrócźele kuru walachu žo też do džiwadła, hdjež bě žo na 200 schulskich dźěći na wožebite pschedstajenje šeschło. Mjes dźěćimi nasta załoshna hroja. Kaž dźiwe cźišchcźachu ko k durjam a jedne pšches druhe žo mjetajo, jatrkachu wuhod. A dokelž běchu też šhody jara wušće, nasta też tam cźišchcźenja, wiele dźěći po nahłym šhodje dele padny. Skónczenje wohnjowa wobora sapschimny a na 30 dźěći cźežkoranjenych do khorownjow wotwjeze.

*** Juwele tu sałżo łu.** W nastupanju juwelowego rubježnistwa na Tauentzinskej dróży w Barlinje žo pišałżo, so łu nětko też pohlednje rubjene debjenki, kotrejž hacź dotal hišće pobrachowachu, namakali. Juwelowy rubježnik Schpruch běše pśed cźasom ſ młodej holzu ſ Barlina złubjeny byk. Holza pak bě złub lětża nałeto rozwjasałała a njeběše je Schpruchom wjazy wobtkhadźała. Pśed króttkim dostaschtaj nětko starschej tuteje holzy wot Spruchа najprjedy dopiſmnjuz, na kotrejž pišałsche, to jich dźowzy nješchto pósćełe, schtož by dyrbi derje ſtwowacź. Króttko na to pschijšłe pałcźił a namakaschtaj w nim wschelake debjenki. Dokelž běchu wo rubježnistwje w nowinach cźitali a też Schpruchowy wobras widźeli, njedwělowaschtaj na tom, so juwele ſ Barlinſkeho rubježnistwa pokhadźeju. Wonej ſdźělischtaj to poliziji, kotraž juwele na žo wisa. Tak je nětko sałżo wschо, schtož bě Schpruch pschi ſwojim khróbłem nadpadże rubił, hromadźe.

*** 10¾ miljonow hriwnow pjenjeżneho khłostanja.** Nowy prozeſ dla hobrikeho pschežuwanja, najwjetschi, wo kotrymž Hamburgske ſudnistwa w poſlednich lětach jednachu, je žo nětko ſtóncził. S 11 muži wobstejaze zwólba je wschohromadże 150 000 litrow ſprita do Němskeje pschežunyła. Mjes druhim muži žo pschi transporcze ſprita meblowy wós. Złownikow běchu pschežuwarjo dołho na wuschikne waschnje ſlepicź wjedźeli. Běchu cźasto ſ próſdnymi wosami jěźdźili, a tak ſastojnikow na wopaczne ſtśedy wjedli. Khłostanja, kotrež ſud napokoži, běchu dźiwajo na wobſchérne pschežuwanje wešo jara wyżoke. Wschо hromadźe žo 10 722 500 hriwnow pjenjeżneho khłostanja napokoži.

Nawjedowaŕ zwólby ſham, wešty pschekupz Camrich ſa ſudźi žo ł 3 miljonam pjenjeżneho khłostanja, nimo toho dóſta 1 lěto ſaſtwa. Najniżſche khłostanje wuczinjeſche 128 000 hriwnow.

*** Kał hyłne łu wopizy?** Sajimawe poſpytы, mozy wopizow wobliczіcź, je njedawno prof. Baumann we zoologiſkej ſahrodze mėſta Baltimore cźinił. Wopizy dyrbjachu ſa powjas cźłowjeſ, kotryż bě ſ dynamometrom (mozymėrjakow) ſwjasany, na kotrymž mózachu žo na wožebitej ſkali nawożene mozy wotcźitacź. Pschi tom mózeſche ſchimpanſka wopiza 636 kilogramow pschewinyć, mjes tym ſo jedyn orang-utan ſ jenej ruku žamo 423 kilogramow cźełnjeſche. Cźłowjekoſo mózachu na ſamnym mėrjaku ſ wobėmaj rukomaj hacź do 428 kilogramow cźłahnyć, ſ jednej pak jenoż najwjazy 105 kilogramow. Pschirunjaſo tute wulpschi ſ cźełu cźełła, wulicźi prof. Baumann, ſo łu ſchimpanſky a orang-utany na ſchtyri krócź ſtylniſche, hacź cźłowjekoſo jo. Dalſche poſpytы ſ mulkej licźbu wſchelakich ſwėrjatow mėjachu pschekwapjazy wulpschi; dopokaſachu mjenowanźe, ſo drje je mózk cźłowjeka wjetſcha hacź ta roſtilinožracźkow a pschekaſanzow, ſo pak je mjeńſcha hacź ta mjaſožeŕajnych ſwėrjatow.

*** Schto žo na orienterpreżu wſcho njeſtanje.** Wėrje njepodobny a tola wėrny podawk, kotryž zyłe bjes humora njeje, ſta žo wcźera na cźarje ſ Temeſwara do Orſchowy. Orienterpres ſ Bukareſta do Belgrada pschijėdże wcźera popołdnju zyłe porjadnje a w prawym cźaſu do Turn-Severina, hdźež žo lokomotiva wumėni. Wjednik noweje lokomotivy běſche žo na puć thėrno ſ nowym winom pobył nik, kotrejž jemu hacź do ſtazije Herkulesbada thėrno do ſłowy ſtupi. Kabłaſche tak a mėjeſche ſwoju maſchinu tak malo w mozu, ſo žo dwórniſchczowemu dohladowarjej radźomne być ſdaſche, pjanemu wjednikej ſaſtupjerja pschidacź, pjaneho ſameho pak do pólſkeho woſa połožіcź, ſo by tam ſaſo wotſtrójſnił. Cźah jėdźeſche potom ſ Herkulesbada ſ thėrnym ſapoſdźenjom dale. Nadobo pak woſta, běſche to runje wobjedź tunela, ſiejo. Wulka hroza naſte mjes paſażėrami, kotſiž ſebi w cźimi pschicźinu ſaſtacźa rozjaſnicź njemożachu. Hałłe ſa pół hodźiny žo wėz roſjaſni. Pjaneho lokomotivnika Butea běſche tſchaſnje cźaſa je jeho wotſchewjazeho ſpara wubudźiło. Njebėſche pak ſebi roſjaſnicź moh, ſo jeho lokomotiva też bjes njeho žo dale hiła. So by tuto hudańcźo ſebi wuſaſnił, běſche pśed tender na lokomotivu ſaſėſł. Tam ſwojeho ſaſtupnika wuhladowſchi, bė žo załoſtnje roſſłobił. A bórzy naſta mjes wobėmaj tajka bijeńża, ſo ſebi młody tepjeł hinak pomhacź njewėdźeſche, ſo regulator ſawjertnу a tak cźah wobjedź tunela ſaſtaji. S dwėhodźinſkim ſapoſdźenjom dojėde cźah potom do Temeſchwara, hdźež ſo wjednikaj lokomotivy hnydom dla wohrożenja transporta ſajeſchtaj.

*** Wóſo ſa wóſo, ſub ſa ſub!** W jenej wſy w Podkarpatſkej Ruſkej ſta ſo tele dny roſhorjażу podawk. Ratał Jan Jankowſki wuſłyſchi w połnozy w ſwojim domje deleka nėkajki ropot. Jako dele dźėſche a durje wotewrі, dyrі jeho ſababjena poſtawa ſe ſekeru na hłowu. Ratał ſo na ſemju ſwjeſe. Hacźrunjeź bě cźežko ſranjeny, dha ſo tola ſhraba a wojowaſche ſ napadnikom wo žiwjenje a ſmjerć. Mjes tym wotuczi jeho mandźelſka a pschihladowaſche ſaſaklej bėdżeńżo. Hdyž pak widźeſche, jo jenemu muſej ſmjertny ſtrach hroſy, ſkočі ſ wótkom wot a ſawoła ſwojeho bratra. Tón chžyſche ſwojeho ſwaka wuſwobodźіcź. Wóbaj pak mėjeſchtaj ſ napadnikom dołeż dźėłacź. Kreſb ſ cźarami bėžeſche. Słónczne rubježnistwo ſekera wupadny. Wótkownik wuzі žona a wrėſnu naſtadnikej je ſekeru na hłowu. Muſiſaj jeho na ſahrodu donjeſeſchtaj. Mjes tym běchu žo też ſuſodźa ſbėżeli a wobſtupichu na pół morweho rubježnika, kotryż we womorſt leżeſche. Słónczenje wón ſało tróchu k ſebi pschidźe a proſcheſche, wo wodu. Jedyn hólz chžyſche jemu wodu podacź. Žona pak jemu tuto wobaraſche, ale bėżeſche ſpėſchnje nuts po ſekeru. S njej jeho tak dołho na hłowu bijeſche, donіž morwy njebė. Potom bėżeſche hnydom na poliziju a wuſna ſo ſwojeho njeſkutka praſiju: „Sžym jednała po hróncźku, wóſo ſa wóſo, ſub ſa ſub!“ Ju dy pschepytowaŕſkeje ſalby wſachu.

Hospodarſke rozhlad.

Schwórtk 14. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,356	100 ćeskosł. krónow	12,42
100 ſwajc. frankow	81,08	100 franc. frankow	11 90

Efekty.

Na Berlinſkej burſy bijachu kurzy efektow wcźera ſnowa horje. Wobrot w dołżnych liſcźinach bė žnadny. Wójniſku pożćojoiku bóſe kupowachu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki też wcźera wjele pschemėnjenja njepschinjeſechu. Powėſće ſ Ameriki prajachu, ſo łu ſo žitne płaczіſny ſeſłabіle. Wcźera bė rožka wo 5 pf. po zentnarju tuńſko dóſtacź. Wcźera płaczeſche zentnar

w Berlinje:

pschenicźy 12,85—13 hr., rožki 10,70 hr. hacź 10,95 hr., jećmjenja nałetnjeho 10,95 hacź 12,75 hr., nałymneho 9—9,30 hr., wowſa 8,75—9,55 ſt. hr.,

w termijnowym wikowanju

ſa ſeptember: pschenicźy 13,90—13,87½ hr., rožki 11,53¾ hr.,

ſa oktober: pschenicźy 14,07½—14,05 ſt. hr., rožki 9,42½ hr.,

ſa dezember: pschenicźy 11,62½ hr., rožki 9,42½ hr.,

ſa měrc: pschenicźy 14,22½ hr., rožki pak 11,97½—11,97¾ hr.,

ſa meju: pschenicźy 14,30 hr., rožki 12,20 hr. hacź 12,22½ hr.

Sćwinjaze wiki wcźera ſrjedu w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschiwjeſli běchu 302 běhaſaj a 778 proſtatow. Że płaćachu

běhaki:

wulke	75—78 hr.
ſrjenje	50—75 hr.
małe	32—50 hr.

proſtata:

wulke	25—31 hr.
ſrjenje	20—25 hr.

Wiki w běhakach běchu měrne, w proſtatach ſiwiſche.

Nėktore płaczіny Drjezdźańſkich wikow (Markthallen).

Hušy 1,30—1,50 hr., kacźki 1,40—1,60 hr. a kury 1,30—1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołbje 0.50 hacź 1,30 hr., karpy 1,60 hr., hliny 2,50 hr. a raki 10 pf. hacź 1 hr., ſchcźuki 1,60 hr., jabłuka 5—40 pf., kruchwy 5—20 pf., ſłowki 20—25 pf., bosańki 20—25 pf., brušnjuzy 50—65 pf., brėſchki (Pfirſiche) 25—70 pf., cźiczowe wino 0,40—1,20 hr., wołóſte worſchi 45—120 pf., běrny punt 6—7 pf., zentnar 4,50—6,50 hr., zybła 10—15 pf., buny 40—60 pf., tomaty 20—30 pf., taroty 10—12 pf., kwėtkowty kał 15—80 pf., cźežwjeny 8—10 pf., běły 5—6 pf., kołrabi 5—25 pf., kreń 80 hacź 100 pf., ſelerij 70—80 pf., ſa łžički 30—50 pf., cźežwjena rėpa 15 pf., kiſały kał 13—15 pf., prawak 0,60—1,20 hr., kurjatka 30 pf. hacź 35 pf., mlokarniſka butra 2—2,30 hr., burſa butra 1,90—2,40 hr., dobre mloko 31 pf., twaroh 28—35 pf., jejo 15—16 pf., muka wurcźaſh 31—32 pf., najſėpſcha 32—35 pf.

Na pſchedań.

Kachle żelezne a ſchpihel hjes wobliwka, Schmidt w Budyſchinje, Khėżorſka haſa 20.

Khamor kuchiniki w Budyſchinje, Klinzowa haſa 6, ſadni dom.

Khłódniża (Laube) w Budyſchinje, Jurjowa haſa 29.

Kruwa młoda wyſokoſnuceźelna w Dešnjej Wjaſowży 295.

Komoda, Katzer w Biſkopizach, Hermanowy wuſtaw II.

Stołpy zementowe k płotam, 20 ſchtuk —wyſoke 2,10 mtr., a 8×18 cm. — w Běłej Wodźe, Arnimowa promenada 6.

Sſudnistwo na pſchedźadźowanje

pjatk 15. oktobra:

w Manjowje dop. w 9 hodź. njemėdźenu rožku a wowſu, też **meble,** (kupzy ſeńdu žo we korczіnje);

w Schcźuży pschipołdnju w 12 hodź. muſaze a ſonjaze koło, zentrifuga a meble, (kupzy ſeńdu žo wo hoſcźenju);

we Łaſu pschiwołdnju w 1 hodź. 3 muſaze a ſonjazet koli, pišańſki ſtroj, kowańſki aparat, (kupzy ſeńdu žo we hoſcźenju pschi torhoſchcźu;

ſobotu 16. oktobra:

we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoſcźenju „K ſłotemu lawjeſ: meble, kaniny, ſonjaze wobuće, napitki, ſchewſka maſchina a druha ſchewſka pschiprawa, Doglardt, khłódowy a taſtaty wóſ, dwoje ſtanki, had ſuſcheńża, khabat, ſonjezy wobleſ a 3 błuſy.

ſchtwórtk 9. dezembra 1926:

Pėtr Nowakowa 1¼ kórza wulka korczіnarſka leżowaŕeja **w Lejnje pola** Kamjenza. Na njej wotpowėduje korczіnarſke prawo. Jeje hódnotu ſu na 18 200 hr. poſtajili. Pschedawańſka termija je popołdnju ½3 na ſudniſtwje w Kamjenzu.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńża dop. ¾11 hodź.: Wiki a płaćіſny pornjo wcźerajſchemu njepschemėnjene. Tendenza: měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśed hodźinu.

Płaćіzny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woliwowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewa 100 kg płaćizna po złotej hriwnje.

	13. 10	12. 10.		13. 10	12. 10
Pšenica	257-266	257-260	buny	20-22,00	20-22,00
rolka	214-219	215 220	woka	—	—
nat. jećmjeń	219-25	219-255	módre łupiny	—	—
naz. jećmjeń	180-186	180 -86	žołte łupiny	—	—
wows	175-191	175-191	zerſdella	—	—
kukurica	193	191-194	raps. wosuſk	14,50	14,50
pšeńć. muka	35-37,75	35 37,75	lany wosuſk	19-19,30	19,25
rėzana muka	31-32,25	30-32,25	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruſki	21-22,50	20-21,50
rėzane „	10,50	10,50	ſyno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
rapa		310	rėzana ſłoma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńična „	1,10-1,40	0,95-1,20
hrėch	33-36,00	30-34,00	wowena „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluſki			jećma „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płaćizny rėzneho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

13. oktobra 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne druzіny a woznamjenjenje.

Woły: 428.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rėzneje hódnoſće had do 8 lėt.	54—55
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	49—51
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	43—46
Mjenje picowane wšėch ſtarobow	38—40

Byki 385.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rėzneje hódnoſće	53—54
Połnomjaſne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	45—47
Spatne	42—43

Jałojcy a kruwy: 627.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rėzneje hódnoſće	45—50
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rėzneje hódnoſće had do 7 lėt	38—43
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	33—35
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—23
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Ćelata: 2059.

Najlepše wukormjene	55—58
Mjenje wukormjene a tajke wot cyes	68—82
Spatne	52—63

Wowcy: 4028.

Młódše a ſtarše wukormjene	54—57
Starše wukormjene	42—50
Mjenje wukormjene (Märzſchafe)	35—40

Swinje: 2521.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich křiżenjow, had do 1½ lėt ſtare	81
Wukormjene	78—81
Mjaſne	75—78
Rpatne	73—74
Sancy a kundrozy	70—72

Swójbne powėſće.

Sſlubjeni: Hilka Wowcźerkej a Alfred Schwach, wucźeŕ w Budeſicźach. — Marjana Baumgartej we Bukojni pola Wulkich Sdźarow a Kurt Prehl we Wojerezach. — Marta Domaſchcźej a Pawot Friedrich we Wojerezach.

Sſwėrowani: Felix Ludwig, inżeńėr, ſ Margareru rodź. Mėcźej w Jićejnju. — Jurij Stark ſe Sofiju rodź. Seidlerez w Kamjenzu. — Ota Hamann ſ Aneliſu rodź. Seimeriez w Hródku.

Sſwėrowani: Marcźin Knoch ſ Marjanu rodź. Lokez w Budyſchinje. — Felix Neumann w Dürrhennersdorfje ſe Elſu rodź. Rjelźz we Wujerju.

Sſmrėcźi: Selma Emila ſwud. Rehakowa w Budyſchinje. — Guſtav Endorf kenzlijowy ſłužobnik wokrjeſnjeho hejtmanſtwa na wotp. w Budyſchinje, 71 lėt; thowanje ſchtwórtk dop. ½12 hodź. na Tuchoryu. Biedrich Moriz Cźoka, krawſki miſchtr na wotpocźu. we Klukſchu. — Arnoſcht Emil Mėrtich, nėhdyſchi rėſaŕſki miſchtr w Kamjenzu, 73 l. — Auguſt Hoker, wumėnkaŕ a gmejnſki pśidźeſtejeŕ w Krapowje, 70 l.; thowanje pjatk pop. w 2 hodź. wot domu. — Albert Groß, wobućowy wikowaŕ w Běłej Wodźe, 40 l. — Erna Hendrichez w Hornowje pola Hródka, 21 lėt.

Sſmrėli: Arnoſcht Jurak, wobſtejeŕ młyna we Wulkich Debſchezach, 61 lėt, thowanje ſrjedu pop. w 2 hodź. wot domu. — Hana ſwud. Hellerowa hodź. Herzogez w Lubiju. — Oſkar Kind, ſchewſki wuſchichi miſchtr w Biſkopizach, 62 lėt. — Korla Adolf Thomas, cźahowy wjednik na wotp. w Lubiju, 66 lėt. — Hana Markowa rodź. Mėtanez w Spalach, 73 lėt. —

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Pscheładźowaŕ budża ſo ſnowa leżownoſće rėſniſkeho miſchtra Jakuba Schmidta w Radworju — na łopjenach 169, 179, 200 a 215 Radworſtejze ſahonſteje knihi a na łopjenu 10 Radworſtejze ſahonſteje knihi Mitkecźanſkeho podźela — 1. dezembra 1926, dopołdnja w 10 hodź. na ſudniſtwje — w ſali 186.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

Do leżownoſtneje knihi ſa Budyſchin — mėſto na łopjeno 932 na mjeno pſchekupza Jurja Ericha Schmollera ſapiſana leżownoſcź dyrbi ſo 8. dezembra 1926, dopołdnja 1¼11 hodź. na ſudniſtwje — w ſali 186 — na dyrbjenſke waſchnje pſcheładźowaŕ. Leżownoſcź je po ſahonſkej knihi 200 arow wulka a ſ 22 522 hriwnow pohódnoſcźena. Na nju ſu 3 bydlenſke twarjenja natwarjene, hkowne, pódłanſke a ſadnje twarjenje. Leżownoſcź je na Ssukelnſkej haſy 3.

Konkurſowe jednanje nad ſawoſtajeńſtwom 18. februara 1925 ſemrėteje **Auguſty Elſy Hübneroweje,** kotraž je w Budyſchinje bydliła, mėjezelka njeſapiſtaneje firmy Vogtlandſki gardinowy wobſtwo Elſy Hübneroweje w Budyſchinje, ſo po wotmėcźu ſtónczenje termije ſ tutom ſbėhnje.

Hamiſte ſudniſtwo.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Połkhroma je ſaſchła mjes ſłotom ratarja Stoperka w Lejnom cźo. 32.

*

Wuła jeneho ſwinjeńża hłownehо wucźeŕa Worwerka we Wětnizy a ratarja Oswalda Stundy w Njebźichowje je ſwinjazy mór wudyrił.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Nš. N.s płaćk měsačnje we wudawarni 90 nl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 13 Rk. Kóžda bo. płaći 10 nl. pj. Wudawa a dźěł Smolerjoc knihiźišćernje, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 tlok. pj. Wobdźěłuje so wšelake nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 241 **Budyšin — pjatk, 15. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wurunanje z Hohencollerami.

Sakoń wo wurunanju ſ *Hohenzollerami je* ſo *schtwórtk w druhim cźitanju w pruſkim ſejmje pschijał. Mnohy sapósłanc sozialdemokratiſkeje a demokratiſkeje stronY* ſu *jemu njerad pschihłoſowali. Wſchelake sakonjowe postajenja* ſu *jim* ſ *pohórſchkom kaž pschewostajene hroda Wilhelma I. w Barlinje a Homburgſkeho hroda na Hohenzollerow. Praſchceja* ſo, *cźeho dla dyrbi* ſo *Homburgſki hród kheźorej a jeho* ſwójbje ſ *wobydlenju pschewostajiś, hdyž je tola kheźorej sakſane,* ſo *do Němſkeje wróćiś. S wulkim njedostatkom je, ſo njeje twjerdže postajene, kak maja* ſo *miliony hriwnow, kotreż Hohenzollerojo bóſtanu, nałoźiś, ſo* ſo *njebychu ſa stat powróćerſke wotpohłady ſnjewuźiłe. Demokratiſkaj sapóſtanaj Geßler a Hermann ſtaj po druhim cźitanju pschecźiwo ſakonjej hłoſowałoj, po tiecźim cźitanju pschecźiwo ſakonjej hłoſowałoj, po tiecźim cźitanju dhcejałoj* ſo *wothłoſowania wostajiś.*

Nuzowaha w cźeſkoſłowakiſkich ſtatnych finanzach.

W cźeſkoſłowakſkim ſejmje je finanzny *miniſter* dr. Engliſch rospravu wo ſtatnych finanzach podał. W lěcze 1927 *bothody* 9 723 914 485 kč., *wudawki* 9 705 505 151 krónow wuczinja. Dołhody po tajkim wudawki ſ 18 409 334 krónami pschekroča.

Pilsudskeho wjetšina w ſejmje.

W pólſkich politiſtich kruhach wobſamknjenje wjednistwa ſchćerjecijanſko-narodneje (monarchiſtiſkeje) *ſtrony wo* ſwójbje *wulku kóždźiwoſcej* ſhudnje, ſo *by bjes* ſamyſła *było, na kóždy pad* ſo *nětcźiſchemu knjeźerſtwu* pschećiwjeć. *Knjeźerſtwowe prózowanja, kotreż na to du, ſo by* ſo *ſtat* ſkrućił, *dyrbjałe* ſo *w kóždym nastupanju podpjerać. Tole wobſamknjenje hłownjeho wjednistwa* ſchćerjecijanſko-narodneje *ſtrony na to pokazuje, ſo* ſu *monarchiſtojo* ſwótniwi, Piłzudſkeho *knjeźerſtwo podpjerać.*

Wukrajinſka univerſita w Stryji?

Kaž „Rjek Nowi“ ſ Lwowa powě, ma pólſke *knjeźerſtwo* wotpohlad, w *měrjeze Stryji* w rauſchej Galiziſkej wukrajinſku univerſitu ſałožiś. *Wukrajinzy wſchak* ſebi Lwow *jako* ſydło *wukrajinſkeje univerſity* ſadaju.

Pólſkeho ſpinzacźela w Italiſkej ſajeli.

Po powěſći „Expreża Poranneho“ je psched *někotrymi dnjemi Romſka policija* ſnateho *pólſkeho* ſpinzacźela Vincenca Rżymowſkeho ſajała, dokelž je ſo ſ njekhwalbu wo ſajzinje wuprajił. Po ſakroczenju pólſkeho ſwonkowneho *miniſtra* a pólſkeho pósłanza w Romje ſu Rżymanowſkeho ſ jatby puſchcźili, tola jeho ſ bohom ſ Italiſkeje wupokazali. Rżymanowſki je jedyn ſ najſnaćiſchich pschekhorjow italſkeho pišmowſtwa do pólſchcźiny.

Pręciwo wopilſtwu ruſkich dźełaćerjow.

Ruſki ludowy kommiſſariat ludoweho ſtrowotnistwa je lěkarjam ſakałał, *khorobne wopiśma dźełaćerjam a ſaſtojnikam dawaćej, pola kotrychž je ſajźdojźenje ſ alkoholom ſnjeſćene.*

Kommiſija k wobaranju pschecźiwo alkoholiſmej je ſebi wotmyſlika, ſe *ſnatych pićzkow, wobſebitu dźełaćerſku kolonuju* ſałoźiś, *hdźež dyrbja* ſo *wot wopilſtwa wuhojiś.* W *měſtach* ſo *wobſebite komory k wobaranju pschecźiwo alkoholiſmej ſałoja.*

Wot ſpoćatka ſwětoweje wójny bě ſo w Ruſkej ſakſako, *alkoholiſke napitki pić. Lud je bolſchewikſke knjeźerſtwo tule ſakſanju zbožnyło, ſo bychu* ſo ſ bawłom na alkohol *ſtatne kaſy pjelnile. Tónle wotpohlad je* ſo *dospił. Sa to pak je* ſo *lud ſpytowanjam alkoholoweho cźerta wudał, a bohužeł lud tutym ſpytowanjam podlećo. Stat* drje je nowe *pjenjezne* ſórło namakał, *tola alkoholowy cźert* někto *wobohi ruſki lud w* ſwójich *paſorach* hjerži. *Na jenej ſtronje bolſchewikſki ſtat kommiſije k wulkotwanju pjezłow* ſałoźuje, *na druhej ſtronje pak ludej kładnoſcź dawa,* ſo *do wożiwotkanſtwa* dać. *S taſkej ſtatnej bolſchewikſkej mudroſću* ſo *ruſſi lud po cźěle a po duchu* ſahubja.

Bolſchewikſka demonſtrazija pschecźiwo Rumunſkej.

Wſchi *kulturje Dnjeſtra do morja a psched rumunſkim brjohom* ſu ſo *poſlednje dny* ſylne *waſdźelenja bolſchewikſkeho wójnſkeho łódźſtwa a létadła pokaſałe,* ſ *cźimž je* ſo *tamniſche wobhdleršſtwo do wulkeho njeměra dało.*

Psched nowej konferenzu baltiſkich ſtatow.

Moſkowſke nowiny ſ Barlina powědźa, ſo je pólſka *diplomatija tajne kroczele k* ſwołanju *konferenzy baltiſkich ſtatow* cźiniła, kotraž dyrbjała wraiſchenje wjaſomneho pakta bjes ſtracha rospominaś.

Rouciera puſchcźili.

Nowiny „Action Francaiſe“ ſu powěſć pschinjeſłe, ſo ſu *leutnanta Rouciera, kotrehoż běchu dla ſpěſenju w Germersheimje ſajeli, nathwilnje* ſ *jatby puſchcźili.*

Poincareowe puczowanje po Lothringſkej a Elſaſu.

Franzowſki *miniſterſti* pschedſydha Poincare je po Lothringſkej a Elſaſu ſ wotpohladom puczował, ſo by ſo ſe ſtaniznymaj wóczomaj *wo tamniſchich wobſtejnoſcźach* pschećiwdewźił. Hižo wot dźeſcheho cźaſa je ſebi *wón wotmyſlił, ſarjadniſku reformu w Elſaſu a Lothringſkej* pschewjeſći. Wón chce pjeza wopaćitoſcźe, kotreż ſu jeho pschedchadniźy ſwórali, ſwupórjedźeć a na kulturne a rěcźne ſadanja elſaſkeho a lothringſkeho wobhdleſtwa mudrje *dźiwajo mjes zentraliſtiſkimi prózowanjemi w Parisu* a ſadanjemi po ſamoſtatnoſći wurunanje pschewjeſći.

Franzowſzy wójnſzy wobdźelniźy bjesſtrach ſadaju.

Kaž ſo hakle nětko ſhoni, ſu, hdyž je Poincare *deputaziju wójnſkich wobdźelnikow* pschijał, *też na němſko-franzowſke* ſblźenje ſpomnili. Po „Matinu“ ſu *ſaſtupjerjo wójnſkich wobdźelnikow politiju* ſbliženja *z Němſkej,* ſ kotrejž ſo *Europa* ſmjeruje, pschihłoſowali, tola *ſebi ſadali,* ſo ſo na *měrjo* wěſtych *rukowanjow* měrowjeho ſrjeczenja ſanych próſdnych nadźijow *njeſtaji,* a ſo *finanzna pomoz,* kotraž ſnadź ſo njehy do ſkutka ſtajiła, *njeby* ſpuſchcźenje prawow na wójnſke wotſchkodźenje narunała.

Schěſchćhodźinſke dźěło hollandſkich hórnikow ſkotu.

W Heerlenu w Hollandſkej je ſo wuturu roſrěſaza kommiſija ſa ſwadu w hórniſtwje ſeſchła, ſo by ſo k ſadanju hórniſtich *organiſazijow na ſawjedzenje* ſchěſchćhodźinſkeho dźěławſkeho cźaſa ſkotu ſtajiła. Wſchi tymle wuradźenju wobſtejerjo hórniſtwa do teho ſwolichu, ſo ſo wot 1. januara 1927 ſobotu jenoź ſchěſć hodźin dźěła. Saſtupjerjo hórnikow hiſchcźe dośćnźne *wotmolwjenje* na tole pschiſwolenje ſebi wuměnichu. Tola ſo měni, ſo po tymle pschiſwolenju k powſchitkownemu ſtrajſkej w limburſkim rewěrje njedóńdźe.

Chamberlain ſada kónz bolſchewikſkeje agitazije w Jendźelſkej.

Jako wotpósłanz ruſkeho bolſchewikſkeho knjeźerſtwa je Kraſin do Londona ſ *wotpohladom* pschiſchoł, ſo by ruſſko-jendźelſke ſtyki płépſchił a w Jendźelſkej wjeſchu poźěnku ſa Ruſku ſaradźił. Póndźelu je wón ſ jendźelſkim ſwonkownym *miniſtrom* Chamberlainom roſrěčenje měł. Chamberlain je pschi tym Kraſinej rjekł, ſo njemóže ſ nim *wo ničim* jednaś, pryedy hač ſo njeje bolſchewikſka agitazija pschecźiwo jendźelſkemu ſtatej w Jendźelſkej ſaſtajiła.

Njedóńliwoſcź italſkich faſzijſtow k powěſćam wukrajnych nowin.

„Popolo d'Italia“, „Giornale d'Italia“ a *„Impero“* ſo na alarmowaze powěſcze wobcźežuja, kotreż w Italſkej *naſtawaju* ſo potom do wukrajnych nowin podawaju. *„Impero“* namjetuje, ſo bychu ſo faſzijſterjo wukrajnych nowin też ſa Italſkej njepschećelſke powěſcze ſwojich nowin ſamolwieći cźinili, dyrnjež je njebychu podali. Wukrajni dopisarjo maja ſo w tajkim padźe ſ kraja wupokaſaś.

Amerika a hospodarſka kriza w Europje.

Statny podſekretar Sjednoćenych ſtatow połnócneje Ameriki, Winſton, je w kłubu bankierow w Cansas City wuſnamnu rěcź wo ſkruczenju hoſpodarſkich wobſtejnoſcźow w Europje měł. Praji, ſo je bjes dźiwa, ſo ſtej Italſka a Jendźelſka po wójnje we woprawdźitym cźěſnje bykej a ſo ſtej jenoź ſ *wulkimi woporami pucź k hoſpodarſkemu a finanznemu wuſtrowjenju namakałej.* Schtoź położenje we Franzowſkej naſtupa, dyrbi ſo dokonjenje tuteho kraja rjekłowſke njenowaćeź. W Ameriźy ſo njeſmě ſabyć, ſo ſu Sjednoćene ſtaty po měſchćańſkej wójnje psched nětdźe 70 lětami tehorunja we wulkej hoſpodarſkej a finanznej nuzy *byli* a ſo je 15 lět trjeba *było, ſo by dollar, kotreżhož kurs bě na 35 centow padnył, ſwoju normalnu hódnoſcź* ſaſo dośahnył. Franzowſka je po wſcho ſapuśćajeſej wójnje we wjele ſrudnišchim położenju *była dyžli* Amerika. Wona psched dwěmaj *móźnotomaj* ſtejeſche, a ta, ſo by ſo pak na ſtat druheje rjadownje ſnižiła, pak ſo by ſ najwjetſchimi woporami ſwoju industriju wobnowiła a ſwoje finanzy wuſtrowiła. Franzowſka je druhi pucź wuſwólkła. Po Winſtinowym měnjenju budźe pak ſo hiſchcźe wjele *dyrbjeć w franzowſkej politiju* pscheměniś. Wośebje dyrbi ſo miniſterſti preſident Poincare prózowaś, ſo bychu ſo po móźnoſcźi bórzy ſmutkowne króſkorjaſne pożćanki ſkruczile. Hdy by ſo na pschikład *frank* na 15 ſtotych *centimow* ſtrucził, by Franzowſka ſchtyri pjerśiny ſwojeho ſmutkowneho dołha wotbyła, ſchtoż by jedyn ſ najwjetſchich kapitalowych datkow *był, kotryż* je hdy jedyn ſtat ſwojim měſchćanam napołožił. Na kónzu ſwojeho pschedniſchka Winſton ſłubi, ſe ſmě Franzowſka na finanznu podpjeru Sjednoćenych ſtatow pschi wuſtrowjenju ſwojich finanzow liczeć.

Amerika njemóže wjacy ſwoju bawłnu wotbyć.

W Sjednoćenych ſtatach połnócneje Ameriki ſu pschewjele bawłnu napłahowali. Farmarja ſa nju dośćź tupow njenamakaju, a tohodła ſu ſo bawłnowe płaćiſny jara ſnižiłe. Schtódne ſeſźiwši ſ teho ſo hižo w amerikaniſkim ſtatnym hoſpodarſtwje pokaſuja. Knjeźerſtwo ſahrědkami a puczemi pyta, ſo by pjenjezne nuzy farmarjow *wotpomhało. Republikanſki preſident Coolidge* je we wołbitym wubjerku ſa pruhowanje położenja amerikaniſkich plahowarjow bawłnu programm ſ ſpěchowanju woibwanja amerikaniſkeje bawłnu na wukrajnych wikach pschedpołożił a je na to pokaſał, ſo ſo bawłnowe płaćiſny jenoź ſ wobſamknjenjom dołhocźaſnych kontraktow hodźa ſkruczeć.

„New-York Times“ pak ſu druheho měnjenja. Pschichodne lěto dyrbi ſo płahowanje bawłnu zmjeńſchićź a potom budźa ſebi hakle na to mysłiś, móz, płaćiſnu wuprawiś. W poſledźich lětach, hdyž bawłna ſ jendźelſkich bawłnowych plantožow na ſwětowe wiki pschińdże a budźe amerikaniſkej bawłnje konkurrenzu cźiniś, ſo położenje amerikaniſkich bawłnowych farmarjow hiſchcźe pohórſchi.

Sjeźd amerikaniſkich frontiſkich wojowarjow w Parisu.

W *Filadelfiji ſhromadźena amerikaniſka legija frontiſkich wojowarjow* ſe *wobſamtka,* ſwój bliſſchi lětny ſjeźd w Parisu wotmeć. Tohodla ſo w ſeptembrje 1927 nětdźe 30 000 *prjedawſchich wobdźelnikow* pschi *wojowanju na franzowſtich bitwiſchćach do Franzowſkeje poda.*

Wójna w Chinje.

Chineſojo do franzowſkeho kanonſkeho cźołma ſtśelali.

„Times“ ſe ſ Shanghaja powědźa: Chineſzy wojazy ſu niže Hankawa do franzowſkeho kanonſkeho cźołma „Alberte“ na rěcź Jangtſe ſtśelali. Dwaj franzowſkaj kanonſkaj cźołmaj ſtaj ſe Shanghaja k pschiſtawam rěki Jangtſa wotjełoj.

Kónz ſtrajka w Kantonje.

Po powěſći ſ Kantona, ſtej ſo tam *wuturu* ſtrajk a blokada ſkónčiłej. Wſchitkjo *krajſkowi* ſtrajkniźy ſu ſo wróćo wſali. Łódźnſtwo mjes Kantonom a Honkongom je ſo we połnym wobſahu ſnowa wotewrilo, a Chineſojo ſo ſ cźrjódami do wukrajnſkeho měſta na kupje Schaminje wróćeja, ſo bychu w dźěłarnjach jendźelſkich firmow dźěłali. Hač dotal ſo hiſchcźe njehodźa ſwěſćeźi, do kajſeje měry je ſo wikowanje ſnowa wotewrilo, dokelž agitazija pschecźiwo jendźelſkemu wikowanju dale dźe. Njedźiwajźy teho pak ſo wikowanje ſo źidu a tajźy ſ druhimi worami nadźijeja, ſo ſo ſa někotre dny normalne wikowanje ſapoczinje, a wočakuja, ſo k wobcźežnoſcźam njedóńdźe.

Poſlednje telegramy praja, ſo ſu po jendźelſko-chineſkim jednanju w Cźunkinje chineſke wyſchnoſcźe ſłubiłe, ſo *njebudźa wjazy jendźelſke łódźe* ſ *wojakami* ſadźerjowaś a ſo bojkot jendźelſkich *tworow* w *hornim* běhu rěki Jangtſe dospołnje pschestanje.

Poswjećenje nowcje šule w Radworju.

Ważny mĕznik w stawiznach, kaž w kulturnem wuwiću wsy a cyłeje Radworskeje šulskeje wosady je a wostanje zanđźena sobota 9. winowca w poswjećenju noweje šule. W 2 hodź. zestupa so swjedźeńscy čah před starej šulu: šulske dźĕći z khorhojčkami, wĕncami a pletwami a z nimi jich wučerjo, wosadne towarstwa, zastupjerjo cyrkwje, gmejnow a wyšnoscow, wjele hosći a wosadny lud. Tu witaše k. kantor Andricki zhromadźenych hosći, rĕčeše wo ważnosći šule na křesćanskim zakładźe, wo přeswĕdčenju a zasadach wučerja a zbožownym zhromadnym skutkowanju šule a staršiskeho domu a skónčnje rozžohnujo so zo starej wučeńnju, położi w mjenje dźĕći a wučerjow wĕnc ze seklu w sakskich barbach při zastupje. Tute khutne wokomiki porjeńšichu šulske dźĕći ze spěwom.

Nahladny a pyšny čah hibaše so přez nawjes k nowemu domu a zestupa so před hłownym zakhodom. Měšćanosta k. Rječka rĕčeše prĕnje słowa a to słowa witanja a wosebitcho dźaka wšĕm, kotřiž maja podźĕł na wulkotnje poradźenym skutku. K. architekt Cyž-Khrósćanski přepodawaju kluč hotoweho domu a přeju, zo by zbožo a žohnowanje w bohatej mĕrje za wosadu přinjesł. Měšćanosta přijimuju kluč přepoda jón wyšš. šulskemu radźe k. prof. Kralej. Tuťon nětko w dlĕžšej zahorjenej rĕči Radworćanam zbožo přeješe, zo su so zmužili, tak wulkotnemu twarej a najebać wulkich ćežow so za wukubłanje swojeje młodźiny přikładuje starali, wosebity dźak pak słuša tež našemu ministerstwu za ludowe wukubłanje a hejtmanstwu w Budyšinje. Na zakładźe našeje hymny „Hdźe statok mój" rysowaše krasnosć a rjanosć serbskeje domizny, spominaše na jeje rjane serbske spěwy, bajki pomniki zańdźenych časow. Lubosć a swĕru k domizne ma šula hajić a jako wukhoda zakład za wšě swoje dźĕło mĕć. Bohata je naša domizna na Božich dźiwach a skutkach a njeje ćežko ju lubować. W tutej lubosći ma so dźĕćo kubłać, strowemu, dźĕławemu a pobožnemu człowjekej a na tutom mĕstnje z doraznym wuživanjom maćerneje serbskeje rĕče, dokelž je tu hišće po starym swjatym nałožku z domom. Hdyž dźĕći rjanosć domizny přeživja a doživja, budźa tež cuzu a susednu domizu *ćesćić a zaňć mĕć. Spóznawše domizny a lubosć k njej* wusktkuje, zo ćesćimy a lubujemy swój wótcny kraj zwonka našich blizkich mjezow domizny, dokelž domizna je dźĕł cyłeho našeho kraja. Šula sama ma dźĕ być domizna, hdźež młodźinu wjedźemy z wótcowskej krutosću a z maćerinej luboscu k spomoženju duše. Mnohe dźĕćo w našich z dźěła duchapróżnych časach za dušinej cyrobu žeđźi a šula je skónčnje jeničke městno, hdźež ju dostanje. Tute chcedźa we šuli swój druhi wótcowski dom namakać. Tohodla ma wobraz šule a wučerja w dźĕću zwostać jako luba a zbožowna dopomnjeńka za čas cyłeho žiwjenja. Po dobrym wotmyslenju steji nowa šula při cyrkwi; stej dźĕ to dwě sotře, wobej matej samón nadawk, człowjekow zbožownišich a lĕpšich činić, starym a młodym rysujetej a pokazujetej puć k wĕčnej domizuje. Wobročeju so na dźĕći rĕčnik praji, zo drje njejsu wšĕ jeho słowa dorozumiłe, tola krasny nowy dom budźe jich pohnuwać w dźakownosći a pilnosći česćić staršeju a wučerjow, budźa dźĕ so tu čuć kaž we wĕčnym naležu, hdyž su nadosć muzu a njedostatk starcho domu doživili. Skónčnje wotewri dom jako templ wĕrneho człowjeskeho wukubłanja, kotrež ma być krónowane ze žadosću za wĕčnej domizuu.

Hamtski bejtman k. dr. Jungmann widźi we wšĕch wobličach dźĕći a cyłeho wjesneho zhromadźeneho ludu a lubych hosći samu radosć. Wšo jewja so kaž tajki žnjowy dźakny swjedźeń. Njepřestawajcy přihotuje rjany dom přeco dalše žně we wukubłanju kharakterow.

Knjez kaplan Grofa přeje w mjenje cyrkwje, zo byšlej cyrkej a šula po starych dobrych a wupruhowanych zasadach dale kubłowałej dorost wosady a stata, kharakterow, dokonjejo ze železnej krutosću swoje winowatosće a wosoby njesebičneje lubosće k bližšemu, nowy splah, noweho a lĕpšeho přichoda.

W mjenje nĕkdušich šulerjow a wučerjow přeješe k. kantor Solta-Budyšski, zo bychu so dopjelnile słowa nad zakhodom: pilnosć, porjadnosć, posłušnosć.

Dalše zbožopřeća wuprajachu susodna Bačonska wosada, wuwjedźerjo twara, Kelnjanska gmejna a šulski wubjerk přez swojich zastupjerjow.

Jako posledni rĕčeše w mjenje šulskeho předsydstwa k. kubleŕ Cyž-Stróžćanski. Spominaše dźakne na pomoc knježeństwowu, bjez kotrejež njebĕ nič móžne było a na přikilnosć knježstwa krabinkow, poskićcuju za tuni pjenjez wobsĕrnu leżownosć a skónčnje na wšitkich kažkuli wobdźĕlenych. Kaž je prjedy wojerstwo posłušnosć a česćownosć napřeco předstajenym młodym ludźom zašĕčpjowało, tak njech to dźensa šula čini a knježerstwo podpjeraj wučerjow doraznje. Knježeństwowa ma so starać, zo dostanjemy za naše serbske dźĕći přeco serbskich wučerjow, ći jenoż zamóża ze žohnowanjom skutkować a z duše do duše rĕčeć serbskemu dźĕšeu a hajić lubosć domizuje a maćerščinje, kaž je swjedźeński rĕčnik rozpominał. Komisije puču ja po kraju, zo bychu stare pomniki w domizuje wukhowali, na prĕnim městnje pak maja skitać žiwe pomniki: rĕč a narodnu drastu. W krótkich lĕtach su cyłe serbske wsy a wosady zlubiłe rĕč a drastu, nic bjez winy knježeństwa a pónđźe-li tak dale, namakamy bórzy serbsku kulturu jenoż hišće w muzeju. Skónčnje přeješe sebi, zo bychu při šulskim domje też wučerjo bórzy dostali hódne bydła, potom hakle budźe wobraz šule hotowy.

Šulske dźĕći a „Hudźbna Jednota" pod kk. Andrickim a Nawku wobrubiśtaj dałku swjatočnosć z rjanymi spěwami; wosebje „Jednota" dawaše swjedźenej wosebitu notu wjeselosće a ilustrowaše tež słowa swjedźeńskeho rĕčnika — překisanje domizniskeje ideje.

Prĕni raz mnozy zastupichu do nowocasnje přikładneho domu, wosebnebo w cyłym wuhotowanju po formach, barbach a strowotnych zasadach. Hotowy dom budźe zawšdže mĕšćanosće k. Rječcy, kotryž je najwjacy starosće mĕł, dźaka dosć. Naš krajan, knjez akad. archit. Cyž-Khrósćanski ze swojim přećelom k. Wanku je sebi nowy pomnik jeho wumjelstwa stajił. Tři rjadownje w prĕnim a tři w druhim poskhodźe, podzemju šulska kuchenj, kupańna a bydło za domownika, też wučerska jstwa a městnosć za wučerske srĕdki, rjane swĕtłe khodby a skhody, wšo je najlĕpje zamĕsćene a wuhotowane. W swojich šulach pokazuje *kóždy* lud skhudźenk swojeje kultury.

-š.

Ze Serbow.

Budyšinske.

Pjatk, 15. winowca

Therezije, knjeżny.

† 1873 Handrij Zejler we Łazu jenoż 69 lět stary, kotrohż bychmy radźi dołhe žiwjenje přeli. — Sto Handrij Zejler za naš lud woznamjenja, njeje dowuprajić. — Kóždy Serb jeho znaje, a kóždy znaje někajki spěw wot njeho. — A hdyž jón spěwa, wožiwi so jeho serbska duša. — Handrij Zejler je ze swojimi spěwami naš narod zakhował a posylnjował. — Jenički spěw, haj jeniče hrono, kiž so wot erta k ertej rozsćerja, ma zwjazowacu, zakhowacu móc. — „Tuž dha Serbja, spěwajće, zo nam Serbstwo njezanđźe! Spěwy Handrija Zejlerja su wšit. ke wurostłe ze pódy ludoweho basnistwa — tohodla jich čistosć, strowosć, radosć, rjanosć. — Nihdy njezanđu, doniž Serbstwo wobsteji — haj, jeli zo by Serbstwo zašło, budźe hišće wo počinkach naseho luda swĕdźić. — Do kóždeho serbskeho domu słušeja jeho spisy. —

Přisłowo: Na swĕće njeje niče hubjeńše, dyžli bohata žonu mĕć.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +1, temperatura wo dnjo +15. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer +2, temperatura w nozy +11. Wuhlady na njewobstajne abo mĕtśitkote wjedro. — Wot Jendźelskeje a Schotyskeje ko k nam nowe niźiny honja. Dokelž pola naš do cłopkeho powĕtra fraja, mamy deschćowate wjedro wocakazkaž. W Alpach, pokodnišnej Franzowskej a Schpaniškej maja rjane wjedro. Teš j wjeczora Islandskeje pokazuje so wyšina. Tak je nadźija, so hórsy sašo rjane nastupne dny doczakamy. Wczera mĕjachmy prĕni hórtk, pschedźenak staja njewobstajne wjedro. Jutśe sobotu któnčko 6,28 hodź. ſthadźa a so 5,03 hodź. khowa. Mĕsacjk ſthadźa jutśe popołdnju 3,28 hodź. a khowa so w połnozy.

— **Serbske towarstwo „Nadźija"** wotmě wutoru, 12 oktobra, wjeczor ½9 hodź. w Kat. towarschownji swotu mĕsacznu zhromadźiznu. Pschedźynda, knjes Krjeczmar, wotewri zhromadźiznu s postrowjacymi słowami. Sanjese so s postahnjenjom s mĕstnom narodna hymna „Mjana Luźiza". Pśimamwjedźetka knjezna Lebjez poda sapiš posł. zhromadźiznu, kiž so jako prawy spšina. Dujowy porjad bě krótki, ale ważny. Podachu so rozprawy wo sajźidźe do Werbnja, kiž běchu jara zwjeselejace a rozprawy wo Delnjo-Hórčanskim swjedźenju tehorunja tam spodobachu. Pschedźynda namołwjesche k dalschemu pilnemu spodobnu, dźakujo so za krutu dobru wolu a aktivnu skutkownosć wschĕch statrow a bratrow. Niz sa naš — wschо sa narod! Postaji so mĕsacznu posrjad kiž ma sluschicz hłownje k wukubłanju sa wulki konzert spěwneho Swjasta, kiž pak teš wopschija malu towarschownu wjeczork jenoż sa spodustawy — jako mjto stajneje próży. W bĕžnym mĕsacu sastupuje druhi pschedźyda, knjes Durźmann, pschedźynda. Pschichodna rejwanjska spodźina budźe sobotu 16. okt. w statej mĕstnosći. Do towarschwa pschijachu so schtyri knjezny a jedyn knjes jenohłósnje jako spodustawy. Knjes Schajba wupraji swoju radosć na tym, so katholska a evangelska młodźina zmĕru hromadźe steji w symołwnym dźĕle za posłužitznje nasheje narodneje cjesće. Hajenje rózdnych kublow je kóždeho Serba a Sserbowki winowatosć a Boża spodobny skutk. Serdźenja towarschwa postajichu so pe mnohich pschećelach sa natymnik a symłki cjaś wjeczor we 8 hodź., ſ dypkom ½9 hodź. so swuczowanja w spěwje abo rĕcźi sapoczny. Domujednawschi hischcze nĕkotre mjenische nalesnoscze, kótreźi so zhromadźizna ze spěwom „Hdźe statok mój". —ŕ.

— **Ważne sa hontwjerjow!** Po postajenju sakscheho hospodarskeho ministerstwa ſ 16. 8. 1926 wostanje też w tutym hontwinskim lĕcze tśĕlenje hornow na zehnawanskich hontwach sakasane. Jako zehnawanske hontwy płacza w symnyše sakasa też tajke hontwy, pschi kotrychž jenoż pyp dźiwonu wucjuschla a pschihoniuja (schćuwanske hontwy). Dale je tśĕlenje bażantskich kokoschow lĕtka dospołnje sakasane.

— **Sswobodne mjasowe jśtki w Budyschinje.** Sobotu, 16. oktobra, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa so fyre howjase mjaso, punt po 50 pj., fyre ſwinjace mjaso, punt po 60 pj., fyre cjelace mjaso, punt po 60 pj. Sswinjace mjaso wotedawa so jenoż na cjisła 2251—2300.

Zhubjeny syn

Burśti roman ſ Cjorneho lĕsa.

24] (Pokračowanje.)

„Otwej, ojej," płakaschе Wórschtka, „wy sće mi žiwjenje wułkował," Lawrjenćicźto!"

„Nó", šmějeschе so ton, „latepicź so w tomle cjasu lĕta jara fórcźa njemóże. Wy wschak bychsće też jama wuleśla, ale wy sće jedźo wostoła!"

„Ja tym žebi myślła, so je mje Boża ruckа sajała!"

„Nětko pak wótkoł do druheje draśty!" prajeschе ſ krutym hłosom Khrystła. „A Hanśt žebi hischcze wote mnje dostanje! Haj, łukaj 'noź, ty łumpako!"

„Wón je mje wumóźił!" płakaschе Wórschtka, „žiwjenjećko wułkował, žiwjenjećko sdźerjał! Otwej, ow jej! Wón je mje wumóźił . . ."

Hendrich roshładowaschе so wschón do myślow sanórjeny. Wschо, schtoż so wokoło njeho stawaschе, bě bjes barby, bjes žiwjenja a zuse. Wón bĕschе cłowjek rosuma, tśi jenoż na jedyn błóź dźiwaschе: na błóź rosuma. Najmjenschе sawołanje se strony wutrobы pał samućej w nim wschitko, a błóź tu pohłuschenej se žadosćiwym wotkanjom dusche . . . Wón bě wczera śkadnosć mĕł do hubjeńšiwa pohladacź. Wón bě njesbożo, khudobu sawohładał — a kraźnosć.

„Hendricho!" prajeschе Khrystła pschipódła njeho, „schto cźi je? Njemóžeśch mi to rjec?"

Wón potschaše ſ hłowu. „Jutśe — jutśe je wschitko nimo. To nicźo dale njeje, Khrystła. Mje hłowa boli."

„Wón jem je wumnożił, žiwjenje sakhował," žałosćejesche cjeta Wórschtka. „Mi dźe wo łosća!"

Khrystina dźejesche do kuchnje, a bórzy pocza po zyłem domje rjenje sa žylnym kosjom wonjecź. Sstužowna pschinješe lampu, a buraj sajehlischtaj žebi swoje dymki.

Lawrjenćk dźeschе mjelcźo ke Khrystli. „Wubjeźe tu Bożenje," wón mjelcźo praji, „ja du domoj. Cźi nutśa to wĕdźecź njetrjebaja. Ale tebi chcych to pšećicź. Ty masch swoje wjeśele nad tym, nje unjesacź a mje rudźicź, a masch prawje, ja žebi to lĕkźe njesaſtłuju. Móże bycź, so cźi bórzy zyle ſ wocźow pójdu."

Khrystła wudźeraschе do palazeho ſo kwalcka w nĕsći, so ju wocźi bolescht ej. Hdyž chžyschе jemu dobre słowo dacź, bĕ wón wotesłoł.

Sa khwilku pschińdźe też Hendrich. „Dobru nóź, Khrystła. Ja dyrbju won na cźerśiwy powĕtr. Tu je tak tužno! Nochcu nikoho widźeć. Praj to tym druhim wo jitwje!" Khrystła hrjebaschе mósnje we žełtiwem myślu.

Na tuśon wopyt budu spominacź," *rjekny hórko.* „Dobru nóź!"

Bratraj setkaschtaj so na tschijźniku, tam, hdźež schcźejka do pola worbocźi. Mika mejjła nóz bź polna wonjenja a pokoja; jenoż rĕka schmnjesche. Lawrjenćk wocźakowaschе Hendricha — wón da jemu zyle błisto pschijźicź.

„Žiwjenje je rjane", poczа Lawrjenćk njepobrĕdnje. „A njeje žaneho było, tśi je radscho žiwy był, jako ja — hacź do teje hodźiny, hdźež ſym tebi ſłubił cjeć. Jenu łžu je cźinju, to je hórje, jako jemu łžu rjeź. Za dlĕje njewudźerju, Hendricho! Dźensa ſ towarschemi — a teſ ſ tej holzu, kotraż chże žebi tebje bracź. To njeje cjelinje wote mnje jednane, Hendricho! Tohodla cźe proschu, wotwjasaj mje wot mojeho ſłubjenja!"

„To njeje móžno!" rjekny wucźeŕ. „Chžeschcź-li, so by pschihódne źiwdobnjo mĕł, so bychu ludźo we wjsy nasćipcźu starscheju wobzarowali: „Schto by žebi tole myślił — wo jenom Duschanje!" Jałtwo, to je hrozne słowo. Ty dyrbiśch wschak knjesej, schtoż by we śiwojej nahłosći žebi nadrjebił. Kóždy cźeladnik, kóždy . . ." Hendrich nahle pschitorhnu a ſ błuboka zdychnu.

„Ty mje nĕtko hischcze sawrĕwasch", tschipjeschе Lawrjenćk, „do rjeczajow mje putasch. Potajkim ty njedowolisch mi, so žej śiwoje słowo wróćo wcźinu?"

„Ja to njemóžu", stonaschе Hendrich.

„Dobru nóź!"

Lawrjenćk wotbocźi na połmy pućik. Hdyž tak tuka cźerśiwa wot rjeźy, drĕmnjaca dolina psched nim lejeschе, hrabnu jeho „hĕa". Wón stupaschе ſ dołhimi kročelemi dopředka, *wón mĕrjeschе* dalinu, wón łahaschе sa błĕdze błyschcźatym wobsorom a njesadźerja so we wóły, pschetoż so bojeschе, so by jeho sła nałkonjecź jeho k nĕcźemu njedobremu sawjesći mohła a jeho nahłosć jeho pschemohła.

VII.

Dokelž sy tak žamotna!

S wyšokom pschešwjedźenje so schkowronczk . . . tak wyboko, so jo jemu ſforo dych salĕhowaschе.

Młode brĕschcźki schumjachu je žedźenjom błónzu napschecźo — po zyłem lĕsu cźełnjeschе so kaž potajena radosć a sbóžnosć, wutrobnje rosrywaje sacjucze sboja salehnu go do cźłowjeźich wutrobow.

Na lĕsnatych wjeršćkach hór posdĕhowachu mejske kwĕtki swoje twónzki, djiwje wischnje, do gnĕhujete błeliny ko wodźewaju, wuhladowachu ſ waźnej selenej jĕdłow wjeśele won, kotrehż wobwinschaše so ſ lĕsnеje pódy pschesoge wuże wokoło błĕbrošćerych kukowych sdonkow. — Kóž wabjeschе — ſ daloka dołetowaschе wothłós — spěwanje a wyskanje wschuhdźećka.

Mejska njedźela. Stare, dawno sabyte pyschcźałki, zyżery, klarinety pschihódajeja ſ proha na Boże žwĕtło; wschĕ khoby wyskaju, wschĕ wocźi so błyschcźa.

„O meja ludowna,
Kak pjche wschо rjana sy!"

spěwa cźrjódo žiwjotacznje sphotowanych pachołow hižo ſ rana na wokolo pjecźich na dróžy. Woni pschikhodźeju je žuhodneje wiży, fu pod holym njebjom pschenoszowali a maju halozki młodneho bréžcźneho lischcza ke kłobukam pschipinjenе.

Ale też hewak bĕha ho tu a tam wokoło — hdźež schtó žwoju lubku wĕdźeschе, tam staji so jej „mejka" pod łomaczyne wokna — hatsy jĕdłowa a bréžowa a schcźepjelczka a pijane banty. Bź, jako bychu so horzy wotewrile, ta bychu ta tule jemu ſohnowanu nózku žwój pokład rjaneho ſiota, kwĕcźinjeze wónje a rokotnych parlicźkow wuronile, a ſ nimi wójfo karlikow, kotřiž radosće donjeseschu psched kóžde łoźo, so by cźłowjek, hdyž wotucźi lute wjeśele sawohładał.

(Pokračowanje sćehuje.)

— **Wuczba wo hraczu na hudźbnych instrumentach w schulach.** W sakskim ześmije je němska ludowa strona sćěhowaze krótke naprashenje na knjeześtwo sapodata: Pschezu cząsasćisćho a dorasnitsćho ßo ße stronow starschich żada, so by ßo na ludowych a ßrjedźnych schulach ześ wuczba wo hudźbje dawała, a to niż jenoż wuczba wo hraczu na klawérje a husłach, ale też na ludowych instrumentach, każ **na harmoniju, gittarje a na dujnych instrumentach.** Chze knjeześtwo ßo wo to postarasć, so ßo tutón **program** pschewjedźe a dże wone podpieru schulskich gmejnow sa tutón plan dobyć ßpytaćź?

— **Pschipowědźeze poześonku „stareho wobsedźeństwa".** Dokelž ßo pschezy hischcze jara mało namjetow na wuměnjenje a wuplaczenje krajnych, gmejnskich a gmejnsko-ßwjazkowych poześonkow na pośrědnitskich mětnach sapodawaju, sda ße, so wjele wobsedźerjow tajkich poześonkow jenoż mało na tuto praschenje dźiwa. Cźinimy tohodla, so bychmy naschich cźitarjow psched schkodu wobwarnowali, na to kedźbne, so ßo cźaß, je kotremuź móźe ßo zadanje na pschisłuschace „stareho wobsedźeństwa" sapodaś. Hižo 1. nowembra ßtónczi. Schtóż tutón cźaß zapaße, dyrbi ześchwdki zam njeześ. Pschipowědźeś maju ßo: wschě poześonki mężtow, krajow, gmejnßkich, wokrejnych, kommunalnych a girowych ßwjazkow, każ też poześonki krajnych wokrejßow a provinzialnych ßyndikatow; najwyßy poześonk zuskinjenych wosadow, je-li ßu papjery do 30. junija 1920 do wobsedźeństwa nětrjischich wobsedźerjow pschesłałe (ßo tyrjowańe pjenjezy hacź do 30. junija 1923), a je-li ßu bjes pschetorhnjenja we wobsedźeństwje kupza wostałe. Papjery poześonkow, kotrejż ßu naurrędnistwa pokhadźeju, tworja tehorunja „stare wobsedźeństwo". Schtóż ßebi ze ßwojimi papjerami (poześonkami) rady njewě, njech ßo na kajeźkli banzy wobhoni.

— **Pšy w mężchcźanßkich wulkohoßwanißcźach** njeßmědźa ßwobodne wokolokrjećeć. W newinßchim cząßu ßu wschelake nowe ßadźerili thětro wobschtarańe. We mężchcźanßkich wulkohoßwanißcźach dyrbja ßo pšy, hamo hdyž maja pranź, na powjaßu wobźiś. Mężchcźanßki kojeć pßow je ßo nadawk dostał, so dyrbi we wulkohoßwanißcźach ßwobodnje běhaze pšy ßtojcź. Nimo toho dyrbja wobsedźerjo hischcze tłokotanje płaćicź.

— **Kedźou! Wokolonoschcerjo, kiž kradnjene rybły poßmcźeja.** Na kriminalnem wotkhlenju w Budyßchinje ßu we poślednim cząßu wośpjet wjeßke rybowe padußchiwa wotkhowili, kiž ßu ße w dalßchej wokolinje Budyßchina ßtałe. Nětk pak ßu wuńdźiłkili, ßo njeßmaći wokolonoßcerjo kradnjene ryby, wośeźe karpy a hliny, też w Budyßchinje pod hewaßchej płaćiźinu poruczeja. Dokelž ßo kóżdy, kiž tele ryby kupuje, pßchehowanja dla thótka, ßo pšched kupowanjom **w a r n u j e.** Kriminalna polizija proßy wo hnydomne powěźeń. — telefon 2802 — je-li dyrbjeli ßo nětkóźe ßaźo pßchedawarjo rybow pokaźaćź.

— **Wo tyfußu w Schleßnjej.** W Hkohowje (Glogau) ßu ßchulerja do khorownje dowjeßli, dokelž je na tyfuß ßhorił. Tak ßu we Hkohowje nětk 3 wośoby na tyfuß khore. We Hlehowßtim wokrjeßu je młody cźłowjek a tule thorość wumrěł. W Schprotawje a Zahanju je wßcho w hromadze 6 wośobow na tyfuß wumrěło. Teź w Kreuzburgßkim wokrjeßu w Hornjej Schleßnjej ßu někotre wośoby na tyfuß ßhoriłe. Khorośćj pak w tutej krajinje wotběra.

Ꙅ **Koporz.** Schtwórtk rano ßhubi lißtynoßcerjeŕ Zimmermann lißtowniu ß 250 hriwnami na puczu pßes Koporzy do Zornoßnk. Schtóż lißcźinu namaka, ßo proßy, ßo by ju ßa dobre myto ßaźo wotedał. Lißtynoßcerjeŕ je wobźarowaczi, dokelž je dobry cźłowjeŕ a luby berbśti pßchecźeŕ.

Ꙅ **Luśa** pola Pomorz. Sßwojemu źiwjenju tónz ßcźi tudomny 58 létny źiwnoßcźeŕ Junßka. Wón bě wot někotrych dnjow khory a bě ßo do ßwojeje komory ßamtkuł. To pak domjazym dale njenapadny, dokelž bě to hižo někotre razy cźiniŕ. Jako chźyßche jeho ßyn ßhmjeńtnu pßcźeźu naczińicź, dyrbjeßche po mołcźinu do komory hicź, hdźeź wón leżeßche. Po wośpjetnem khapanju pak nan durje njewótwiri a to ßo ßynej po dobrem njeßa. Wón wutłócźi tohodla ßchkleźu komorneho wołna a ßaleße do komory. Tam poßtóźi ßo jemu ßrudny napohlad. Jeho nan ßedźeße ß kwanźigej, wonu we ßkłonje we khźu a we nowym. Wobdaßku bróń, ßwinjazu pohlußchazu majtku, hißcheze w ruce dźerjeßche. Wón bě hižo dźeßchi cźaß wumrěł, dokelž bě cźełko hižo ßprotniło.

Se **Ssmilneje.** Pjecź młodych ludźi, ß kotrychž ßtaj dwaj ße Ssmilneje, jedyn ß Valdrijanez pola Biłłopiź, jedyn ß Korßynja, wopußchcźichu ßrjedu ßwoju domiznu, ßo bychu do Ameriki puczowali. Woni ßu dźeßowe ßrěcźenje za 12 mějazow ß firmu Compania Americana de Sonßtrucciones & Pavimentes wotßamtkli. Pschewjeßenje ßapßkeźi tale firma. Wona ma ßwoje ßydło w Argentinßkej we Kapo do Leao pola Pelotas. Mężno dźela leźi w Brazilßkej a rěka Saat Rio Grande do Sud. Młodźi ludźo ßtjaßachu ßo k kamanju kamjenjow ßa drúbny pleßtr na maßchinach pßchi dobrej ußpjeźe a pod wuměnjenjemi, kiž dźełowym wobßtejnoßcam w němßkich wobthodach ßo runaja.

Ꙅ **Wósporka.** Schcźipaŕ ßadu Erich Schźa pßchi Budyßchßkej ßtatnej dróhy ßad ßchcźipaßche. Jako runje pßchi reblu delkach ßtejeße, pßchijědźe ßanitetny rada Schołta jemu prěnju pomoz poßkicź a wßa jeho w ßwojim wośu ßobu do ßtarßchßkeho domu.

Ꙅ **Wósporka.** Sa nowcho nózneho ßtrażnika poßtaji ßo tudomny ratař Hajnza. Knjes Lehmann dyrbjeßche ßwoje ßaßtojnßtwo khorośće dla ßtołcźiś.

Z **Kulowa.** W tudomnej katolßkej ßarßkej cyrkwi ßu zaßo paduśi pobyli. Kermußnu njedźelu popołdnju woporny kaßćik z pjenjezami, kiž wośrjedź cyrkwje pri postawje ßwjateje Marije ßtojeße (z darami wot sobustawow bratstwa ßwj. rozarija), kradnychu. We nocy k ßrjedźe ßpytachu zamurowany woporny kaßćik w kŕćeńßkej kapale z pačidłom rozłamać. Tola tu prócowanja njeznatych nutŕłamarjow wuspěcha njemějachu.

Z **Kulowa.** Kruwjace wozy z latańnju wobßwětlene, z kotrymiž mějachu nětdy póßtniski ßort, móźemy w naßim měßce kóżdy dźeławy dźeń wjećor wobkedźbować. Policija je mjenujcy wozjewiła, zo ma kóżdy kruwjacy wóz, kiž pócźnje z pola pńijědźe, jasnu ßwěcu měć. Tole postajenje njeje hłupe, hdyž hładamy na ßylny wobkhad automobilow. Ratarjo dyrbja pak teź pńihódne nazymne dny za ßwoje rólne dźěło wuźiwać a do pózdnjeho wjećora wonkach dźełać. Jedyn tudomny ratař tele dny ßamo pńi latańni woraße. Latarnju mějeße na wutrobnu wisacju, zo by derje widźał, kak bróźda pada.

Ꙅ **Wojerez.** SSrjedu dopołdnja ¼12 hodź. pńi żelejßim pßchekhodźe we Mulkim Cźißku pola budy 70 automobil 17 létneho Wróbla je Khźiżineho pßchejědźe. Wróbl ßo w mjeßtowcźu a na wutrobnu cźeßko ßrani. Lokomotiwa, kotruż ß Wojerowßkeho dwórnißcźa ßawokachu, dowjeße ßranjeneho bo Wojerez na dwórnißcźo, a wot tam pßchewjeßechu jeho do wokrjeßnje thoromnje. Wróblowe kolo bě **gótle do kruchow. Teź automobil go khětrzo wotßkodźi,** dokelž bě do ßcźeźora ßajeł. Schtó je na njeźboźu winta, njeje hißcheze wujaßnjene.

Ꙅ **Werminghoffa.** Wothkładaŕ kotoła, Kubinßki, chźyßche ßo ß dźiowku ßwojeho hospodarja Sch. wożenicź. Baczoń bě jimaj hižo nětchto „maleho" do kolebki pokoźił. Nawoźenja dyrbjeße hißcheze do kwaßa na pośedźenje nětkajeho pßchedßydźiwa do Khocźebuża puczowaczą a ßdobym wßchelaku njewjeßcźinßku potrjebu wobßtaraczą. Jeho pßchichodny nan da jemu 180 hriwnow ßwjaßkowych pjenjez ßobu, ßo by je wotedał, w dźěłarni da ßebi nětchto wjdy do předka ßapłaczicź a pola dobrych pßcheczełow ßebi teź nětchto pożeź. Jako ßo ßa tři dny ß Khocźebuża njezwěrócźi, telefonowachu tam a dostachu ßa wotmołwu, ßo Kubinßki ßyła do Khocźebuża pßchijěł njeje. Hacź ßebi njeßwěrny mandźelßki druhu njewjeßtu pyta, nam njeje ßnate.

Ꙅ **Krayowa.** Dźeńza pjatk naßcheho gmejnßkeho pßchedßteńcźerja Augußta Hokera k pośledńjenu wotpocźinkej pokhowachmy. Gmejna jemu pßchecźo cźeßtne wopomnjenje ßakhowa. SS krutej wolu a wutrajnoßcźu je ßemrětły ßo je ßkomnych hospodarßkich wobßtejnoßcźow pośbohnył. We lěcźe 1912 powoła jeho gmejna na mężtno pßchedßteńcźerja, kotrejż je hacź do ßwojeje ßmjerce ßwěrnje ßaßtował. Cźeßte cźeńenje wotwoła jeho ß wobrjedź ßwojeho dźeła. Gmejna jemu njeßapomni, ßchto je w 14 létach ßwojeho ßaßtojnßtwa wośebje we wójnßkich a powójnßkich létach ßa nju cźiniŕ. Njech wotpocźuje w měrje!

Ꙅ **Klénicho.** We Hußtej ßali wotmě ßo njedawno evangelßka wośadna ßhromadźizna. Knjes ßuperintendent May ß Mużakowa a duchowny Hildebrand ß Wośpyka (Hähnichen) pßchedńoßchowaßchtaj wo „ßłużbje diakonißowe we wośadze." Na końcu mężeße wośadny faraŕ pßchednoßchi wo „evangelßkej ßwójbnej pomozy".

Ꙅ **Běleje Wody.** Na tudomnych wikach ßapłaćißchu wcźera ßrjedu ßa punt ßłowkow 30 pj., kruchßwow a jabłukow 15 hacź 20 pj., ja dwaj puntaj běłeho kała 15 pj., ßa punt cźerwjeneho kała 10 pj., mordwiye 10 pj., ßa 10 puntow běrnow 50 pj., ßa jeja 15 pj. a ßa punt butry 2 hr.

Ꙅ **Ruhłanda.** Pschichźe tam w jenej ßutbodnej wośy dźełacźeŕ ße ßwojej cźeźcźu ßaßkuźenej tydźeńßkej mißdu domoj a wuńdźeße ße ßwój pißeł na dworze. Wężipna, każ kosu, pßchcźeo ßu, pßchibźeźa hnydom jena a muchaße do dyhßała. Wośebje ußdowa tita ßo ji tak ßpodobaßche, ßo by ju najrańcźo ßcźakała, a pßredy hacź ßo wośtbędźeŕ wrócźi, ßo by ßwoju mjdu wukhowaŕ, bě kosa ß njej hotowa. Wón namaka jenoż hißcheze rośkußanu titu a někotre płéborne pjenjezy.

Ꙅ **Hródka.** So je naßche mężto mężcźanßtu kupańzu pßchiprawiło, je ßo jemu derje ßapłaćiło. W lěcźnym połlěcźe **wopyta** ju nětkóźe 13 000 wośobow. Najbóle bě **kupańza pjatk** a ßobotu wopytana.

Ꙅ **Mjerjowa.** SSaßdźenu njedźelu w Kochcźu hoßcźenzu nowe jewißcźo pośwjeźcźichu, kiž je tak twarjene, ło *zabranja nowcho cźaßa tworjeć. Cała bě pschepcźiłuena.* Wobźědźeŕ hoßcźenza pßchepoda dźiwadźelnikam, kotřiž prenje dźiwadło na nowym jewißcźu hrajachu, drohotny twéłkowy korbik.

Ze **Zylowa.** Njemało wuśiróża ßo wutoru rano ratař St. w Zylowßkim wutwarjenju, jako pytny, ßo bě ßo jeho 12 huß ßhubiło. Po dołhim pytanju namaka pjecź ßiwych po łésu běhajo. SSdybom huß namaka hribywpytaŕ ßarßanych pod hromadu łésneho ßtanja.

Ꙅ **Knorawy** pola Khocźebuża. Błißo Knorawy ßpyta njeßnaty muźßti dźěći na njepózcźißwe wßchnje wobcźeżowaczi. SSßydomßtnu holcźu, kotraż nanej ßwaczinu njeßeße, muźßti na puczu ßadźerja a dźyßche ju wumozowaczi. Dźěcźo pak jemu cźełny.

Najnowiße z cyłeho ßwěta.

— SSchkoda powěźeś wo wjedrje ßa jutrißchu ßobotu: Pomrócźene a thódno, ßrědka k deßchcźam dóńdże.

Swoßanje němßkeho ześma.

Němßki ześm je ßo na ßrjedu 3. nowembra ßwołał.

*

Cźeßzy faßißtowje ßu wobßamtkli, narodny demokratißku ßtronu namołwiwcźi, ßo by ß knjeześtwoweje wjetßchiny wußtupiła a ß tym cźeßko-němßke knjeześtwo ńjemóźnika. Jeli ßo narodni demokratowje ża 7 dnjow tole żadanje njedopjelnja, hroża faßißtowje, ße jako jedyn muż pschecźiwo pßcheradnym narodnym demokratam poßtanu a ßamoßtatnu ßtronu ßatoża.

*

Prajße madźarßke nowiny „Prager Magyar Hirlap" ßhonja, ße ßo ß nowym cźeßko-němßkim knjeześtwom Němzy do wyßokich ßaßtojnißow poßtaja. Tak ßo dr. Uhlig ża ßekrjetowcho ßcheße we witkowańßkim ministerßtwje poßtaji a pódła njeho dr. Pohl na wyßoke żarjadniße město powoła.

Poskićam najlépše

ćelace, howjaze a swinjace mjaso

po wosebje tunich dnjowych płaćiznach

Eugen Petrich

w Budyšinje na Kotołskej hasy

Pjenjezy su żadne, **padušstwo** so khłosta.

Nutŕłamanje

dźe pře wšo, hdźež pjenjez njeje. K pjenjezam pńindźe jenoż tón kiž mjenje wudawa, hač ma dokhodow, tohodła wotewŕće woči pŕi kupowanju! Móżeće

10000 hriwnow

a wjacy zalutować, hdyž swoju drastu w prawym žórle kupujeće. Moja zasada je: Najlépše twory po najnižšich płaćiznach. Hdźež so wšitkich njetrěbnych wudawkow zminu a za hotowe pjenjezy kupuju, myslu sebi, zo móžu so najwjetšimi tworownjemi w Drježdźanach abo Zhorjelcu abo z druhimi firmami w měśe runać. Moje twory su woprawdźe jara tunje. Dyrbjeli-li pak Wy druhdźe hišće tuńše płaćiny namakać, chcyli přeswědčeni być, zo su potom kajkosće hubjeńše. Stoż kredit abo hewaše połoženja nastupa, móża zastojnikam a druhim kredita hódny. wosobam samuse poskićić kaž wulke firmy — — Hdyž swoju cyłu potrjebu

spódnich šatow, nohałcow abo hewašich wolmjanych tworow, drastow za żony, mužow a dźěći, šórcouchow, łožowych poščełnjenjow, wěcow za knjezow atd.

pola mje kupujeće, pomhaće mi, zo móžu sebi hišće wjetše dźěłby nakupować a docpjeźe z tom, zo je

Sebastiancc kupny dom

najlépša a najtuńša kupowańa cyłeho swěta! J. Sebastian w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12.

Tunje wobuće.

Corne dźěćace črije ze šnórowanjom z howjazeju kože, najlépša kajkosć kiž jara derje dźerža 23/24 **4.75** 25 28 **5.—** 27/30 **5.75** 31/35 **7.25, črije ze šnórowanjom** za knjezow, howjaze boksowa koża wot **9.75** sem, **črije za pacholow 8.75** a **9.50. Oschatzske fylcowe twory, črije** z wjelbłudowych kosmowych tkaninow, hobrski wubjerk **kordowych kožanych a fylcowych toflow.**

— Jenoż najlépša kajkosć. —

Wobućowy dom August Fähle

— **w Budyšinje,** na Zwonkownej Lawskej hasy 3. —

Pisany a běły košlowy barchent barchentowe a podšite šaty barchentowe łožowe płachty

Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaćizny

Hilger w Budyšinje

na Seminarskej hasy 2

Zymske jupy, přewoblekl, ulstry, woblekl, hołćace woblekl a mantle we wšěch wulkosćach, čapkt a klobuki w najnowšich formach, štrykowane jaki, štrykowane twory, rukajcy, trikotaže, gardiny, šaty krawaty a předsěnki kupujeće najlěp. a najtuńšo pola

Franca Bulanga w Kulowje

na torhošću 8.

Běrny

ma na składze w Kubłeach a předawa najtuńšo

Richard Jakob w Budyšinje

na Drjewowych wikach 17 — Telefon 2650

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobmj. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubłćkate młóćace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratařskich mašinow a nastrojow

Najspěšniše wćeywustojne wuporjedźenje

po najtuńšem wobličenju.

R. Hoppstock, barbjerńa

w Budyšinje, Hauensteinergasse

barbi a čišći

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

a wšo štož do toho słuša.

Transport młodych Oldenburgskich a Danskich

konjow

je na předań a k zaměnjenju

w Budyšinje na Tŕěšanskej drózy 6.

Wozjewjenje!

Z tutym dawam k wědźenju, zo přichodnu **póndźelu, 18. oktobra wobkhod wotewrjene njeje.** Česćenych wotebjerarjow prošu, zo bychu sebi potrjebnosće prjedy nakupowali.

Budyšska palernja a spirituozowa twornja
Emil Jende, w Budyšinje.

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje **z. dr. z w. r.**

Česćenym sobustawam dawamy k wědźenju, zo smy wot **wutoru, 12. oktobra** w našej ležownosći **na Serbsk. hasy 7**, 1. poskhod

wulku wustajeńcu hospodarskich potrěbow

wotewrili. — Dokelž smy zhromadnje nakupowali, běše nam možno, jara tunje płaćizny docpěć a wotedamy tohodla wšitke wěcy z mało wužitkom našim sobustawam.

Prosymy wustajeńcu wopytać.

Bjez kupneho dyrbjenja! Bjez kupneho dyrbjenja!

Jenož sobustawy twory dostanu! **Předstejićerstwo.**

Dobre, tunjo a najwjetši wubjerk!

Mužace wobleki, najlěpše zymske mantle, wołmjane kordowe a Manchestrske sportiske wobleki, hólčace a dźěćace wobleki, dobre krute kholowy z kožanych tkaninow, najl. Manchestrske kholowy, kalmukowe kabaty, tkaninowe kholowy, Breeches-kholowy, njepřemokawe kabaty, gumijowe mantle, ulstry a zymske paletoty, Swedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje

prjedy A. zwud. Mengerowa **na Serbskich hrjebjach 6**

Hižo 42 lět staroznaty, kruće sprawny drastowy wosebity dom za dźěłaćerjow, wjesny lud a sréni staw.

Nětk je čas

zo so wo zymsku drastu starać!

Naše 4 wukładne wokna pokazuja Wam

přihódne zymske nowosće!

Někotre příkłady:

Woldźěl za žony

nazym. wobleк wołmjany woknaty . 4.95

šěroki wobleк za žony z dołh. rukawomaj 7.50

zidźane wobleki nowočasne, 19.50 hač 13.50

rips. wobleki elegantne, čista wołma 29.50 hač 18.50

plyšowe mantle brune, cyle podšite wot 35.00

seal-plyš. mantl wuhločorny, pisany podšity 87.50 hač 59.50

zymske mantle z čistowołmj. tkaninow 19.50 hač 7.50

Velour de laine-mantle z woprawdźit. pjelsćiw. kornarjom 39.50 29.50

Dźěćacu drastu najtuńšo!

Woldźěl za mužow

nowočasny **wobleк** wosebne jehł. smuhi, na włosančinje . . . 37.50

najl. kordowy sport. wobleк z 2 khołow., narunanje za měru 59.00

eleg. gabardinowy wobleк najlěpše dźěło, narunanje za měru . . . 59.00

zymske ulstry z najlěpšich tkaninow 48.00 hač 29.50

kholowy elegantne a krute 12.50 hač 3.75

gumij. mantle jenož dobre kajkosće, 29.50 hač 19.50

eleg. gabardin. zymski mantl narunanje za měru 79.00

Wulki wosebity wubjerk wobleкow za sylne a zasadźite wosoby

Drježdźanski drastowy dom

Birnberg & Co.

w Budyšinje **při Mjasowych jatkach 5**

Vogtl. gardiny

K. Erler, na Žitnem torhošću 11

Wosebne

spansk. jstwy, kuchiny büfety, pisansk. blida,

wosebje tunjo pola

Despank w Budyšinje

na Mušakowskej dróży 4.

Listynočesć Zimmermann

zhubi štwórtk rano listownju z 250 hr.

na puću z Koporc do Žornosyk. Namakaš tuteje listownje njech ju za dobre myto woteda.

Wupjerki

wšěch šěrokosćow damastowe, běłosmuhate a pisane počehnjenja strowotne a wołmjane płachty najlěpše kajkosće, jara tunjo

O. Jäckel na Moltk. dróży 21.

Vogtlandske gardiny

kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr. wumělske gardiny, też za małe wokna.

Erler na Z. Lawskej hasy 10

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje zap. dr. z wob. ruk.

Wot příchodneho tydźenja sem předawa so we **wšitkich měšćanskich předawarnjach**

dobre mloko w blešach

litr 25 pj.

Skazanki maja so hnydom pola **zarjadnika składow wotedać.**

Předstejićerstwo.

„Jägerhof“

w Budyšinje, wutrobnje witajće Wšědnje znaty

wjeselezbudźacy trijo

Wurche — Taucher — Marotti

huste pianist čelo

prawe piwo / dobre jědźe / wino w bankach

Wo dobroćiwu podpjeru prosytaj

Robert Willkommen a mandźelska.

Wjesna korčma „Erholung“

w Splóšku

sobotu, 16. a njedźelu, 17. oktobra

jědźenje pječnych kołbaskow

Hudźbna zabawa.

Přećelnje přeprošujetaj

B. Mahler a mandźelska.

K swinjorězanju

poskićam najlěpšu sušenu Holsteinsku

hejdušku, nowy majron,

kaž też

wšitke druhe korješki k rězanju trěbne w znatej čistosći a kajk.

Karl Preißler jun.

w Budyšinje na Žitnych wikach 24 (róžk).

Kedźbu! Kedźbu!

Placki pře kašel!

Tity za křěčna w każdej wulkosći a po każdej płaćizni, kaž też wšě **šokolady a cokrowe twory** poruča

F. A. Trumplerowy nasl. Robert Voge

twornja šokoladowych a cokrowych tworow.

Dobre kajkosće Poměrne płaćizny.

Činju česćenych čitarjow na to kedźbliwych, zo mam swój wobkhod jenož na **Kotolskej hasy 6** a zo na wikach twory njepředawam.

Wobkedźbujće moje wukładne wokna!

Słomjaki

jara tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11

Wysoko- **čehniwa kruwa**

sučelna

je na předań **w Hatku 12** pola Minakała.

Vogtlandske madrasowe gardiny

tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11

Češke pjerjo

kiž najlěpje pjelni najtuńšo pola

O. Jäckel na Moltk. dróży 21.

Běłosmu. počehnjenja

počehnj. z 2 hłowak. 8.75 hr.

kopšiwina za košle 48 pj.

běły kóperowe barchent 1.—hr

Hilger na Lotzeskej dróży 20.

Ložowe šaty běłe a pisane jara tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11.

! Waš wopyt so wupłaći !

Poskićam **wulki wubjerk**

nazymskich a zymskich nowosćow

za mužow, žony a dźěći po měrnych płaćiznach a přihódnem płaćenskim wumělnjenju

Mjeblowa a twor. kreditarnja

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na Hłow. torhošću, zastup na Jerjow. hasy 21

Sobustaw zwjazk. němsk. kredit. dźěłaćerjow a dźěłowych towarstwow zap. ł. w.

Wulki transport młodych, sylnych, wysokosućelnych zrědka češkich, orig. rańsopruskich, nižozemskich

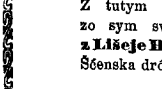

kruwow jałojcow a ćělcow

kaž najrjeńše ćělki su wot dźensa w mojich hródźach hotel „kurwjerch“ w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja

Telefon 2063 a 2418. NB. Rězny skót so sobu zamění.

Z tutym dawam k wědźenju, zo sym swoju **hoteńnju z Liješe Hory do Rakec** Ščenska dróha čo. 108 přepołožił.

M. Köhler

naturski hojef w Rakecach

Rěčne hodźiny:

Wšědnje 9—11 hodź. z wuwzaćom soboty. Do domu přińdu jenož w čežkich padach.

Příloha k číslu 241

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 15. oktobra 1926

Pčołarstwo.

Pschipuschczełnja matkow pczołarskeho towarstwa „W delnim Schprjewinym dole“ w Budyschinje w plahowanskim lecze 1926.

Pschi sapoczatku plahowanskeho czasa so stary trutaŕ rojesche. Njedźiwajcy toho pak jeho po wutojenju starexe matki na pschipuschczełnju pschinjeschechu, so bychu so mudre trutny k plahowanju wuzile. Bohužel pak tónle lud pschi pschestajenju lokeza dla stamanja plaschcza tak schkodowaschе, so bě wotmyślene plahowanje rojenskich matkow dyes wuspěcha. Trutny możachu so mjeso z najwjetscheho dźela zdżerżeć. 5. junija wobźadźi so pschipuschczełnja z druhim zylnym trutarjom 47. plahowanja. Matka je z lěta 1925. W deschczojtych tydżenjach dyrbjachu so trutny z bohatym pjawanjom zdżerżeć. To poradźi so hacź do konza augusta.

Pschipuschczełnja je so lepje wutwarika. Ssu natwarili thěžku za pczoły, postajili jenotliwe pczolnischcza a zu mjesty letanskeho wotkrieża polepschili. To zu naprawy, kiž zaleczenju matki sadźewaju, kaž możesche so pschi pschehladowanju kaschczikow zwobodnych pczolnischczow wobkedźowacź.

So by so na wschě pschecza dźiwako, bě pschipuschczełnja kóždu srjedu a sobotu popołdnju a kóždu njedźelu dopołdnja wotewrjena. Wopytana bě na wschěch tych dnjach nimale jenak jara, najzhłownischo w juliju.

Se schčehowazeho pschehlada je liczba w jenotliwych mězach pschipischenych matkow dowidźecź. Liczby w spinkach wosnamjenjeja wopkodźene matki:

w junija 28 (19)	68 proz. wuspěcha,
w julija 39 (15)	38 proz. wuspěcha.
w auguscze 9 (5)	56 proz. wuspěcha.

Wonkowni pczołarjo pschinjeschu 14, zobustawy towarstwa 62 matkow. Wot pschipuschczenja matkow hacź k sapoczatkej jejanujenja trajesche w najwjazy padach 9 hacź 17 dnjow, pola 9 źiwjatkow pak 18—27. Wobkedźowane wulkety a wróczenja z wopkodźenjskimi znamjenjemi wupschestrěwachu so na czaj wot 12 hacź 5 hodź.

Jako pschicziny njewuspěchow su schčehowaze z wěstoscu zpóznali: Matki z pschesažnych ptónkow, kiž pak su so tola derje wulahnyle, so zane z wopkodźenskeho sleta njewróczichu. Kaschcziki, kotrež běchu so starymi pczołami abo se pczołami plahowanskeho luda na pschipuschczeni wobkedźene a 24 hodźin dołho samknjene njewostachu, buchu wopuschczene. Matkowe blónki we wotkładowarskich kaschczikach běchu zwjetscha smjerzene a wotemrěte.

Sdadźichu-li do wopkodźenskich kaschczikow po wotemrěcu matki nowu matku ale niż nowy lud, dha bě zmjerzć mjedoje matki wěsta. Póslowa pożujka pschinjese z matku, kiž bě so wkrystalisowanym mjedu zatepika a druha z młodej matku, kotraż bě so z rostamanjom placzow samjatka. Kaschczikі z pschepłynym ludom pczoły pschi wotewrjenju rucze wopuschczichu, dokelż mějachu w nich pschemako powětra. Schtóż pak pschederze měnjesche a hnydom 4 matki do jeneho kaschczika styka, njetrjebasche so dźiwacź, hdyż jana wjazy živa njebě. W dwěmaj padomaj bě so matka po sdaczu hižo pschi nutssadźenju se zwjerschnej deseiczźu zatłóczita. So zu pschedoło zawrjene matki hižo jako truty lanjaze na pschipuschczenju pschischle, je so też hižo stało. Schtóż derje ryssowacź njemóże, dyrbjał matzu hakle po wopkodźenju dypk na wutrobne sczinicz, pschetoż swérzarka z womasanymi kschidleschkami njemóżachu k wopkodźenju pschinicz. Stare smykli: pschemako pschewodźerskich pczołow, njedostatk na pizu, czerki měd abo z wodu polaty zokor, kiž je skónczne jako kandis, a kaschcziki z czerkimi sczěnami a z dźerkami, z kotrymiż powětr czehnjesche, możachmy tez létża wobkedźowacź. S wopkodźenskimi kaschczikami wschěch systemow możachmy wuspěchi dozpěcź, hdyż so z nimi se nutsnej kedźbliwosczu wobkhadźuje. Pawki, wozy, schерschenje a zykorki zu wěsche na wulkej schkodze w auguscze wina. Deschczikowe kapki a leczne thłódne wjedro maja pak najzuadnischeho podźela na njezbožu pschach; je so tola runje we najzhubjenischim czasu wot 12. hacź 30. junija, hdyż jenoż dwaj zkónczнaj dnjej pczołi k wuklětowanju wabeschtaj, 68 prozentow czakajcych matkow wopłodźiło.

Njedźrybjale psches měru wulke schkodowanja w juliju wjele bóle na embryonalnych njedokonjanoscach salezecź, dokelż wulwicze tychle swérzjatkow do najnjepschihódnischi njedźel padze.

Sa plahowanske lěto 1927 je Sklenar zam originalneho trutarja z młodej matku z lěta 1926 swěsćił. J.

Cyrkwinske powěsće.

S Budyschina.

— **Krajnozyrkwinske zhromadźenstwo w Budyschinje na Rózowej haźy 31.** Njedźelu dop. 3/411 hodź. njedźelska schula. Wjeczor 1/28 hodź. evangelisazijska zhromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. Swjasć młodźiny sa rosćěnd. lschesć. sa młodźenzow a źridu za młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisla hodźina. — Knjez zhromadźenstwowy wothladaŕ Zimmermann smje biblisle hodźiny njedźelu pop. w 3 hodź. w Roswodezach, póndźelu w Kumwaldze, źridu w Hodźiju we wulhowarni, schtwórtk w Budyschinje a pjatk w Hornjej Hórźu, pschezo we 8 hodź. — Knjez zhromadźenstwowy wothladaŕ Kschižan smje njedźelu dop. w 9 hodź. prědowanje w Kotezach, pop. 1/2 hodź. njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku hodźinu w Wětej Horje, njedźelu wjeczor we 8 hodź. na Zidowje cźo. 146, póndźelu we Wósporku, wutoru w Rodezach, srjedu w Kotezach, schtwórtk w Drožźiju, pjatk w Tuczźicach, pschezo wjeczor we 8 hodź.

S Bukez.

20. njedźelu po św. Trojizy dop. 1/29 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Budestez.

20. njedźelu po św. Trojizy smjeje farar Domaschka rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/210 hodź. němske prědowanje. Sběrka.

S Budyschinka.

20. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. serbske a 1/211 hodź. němske kemschenje.

S Barta.

20. njedźelu po św. Trojizy rano 1/28 hodź. serbska spowědź, dop. 1/29 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba.

S Hodźija.

20. njedźelu po św. Trojizy smjeje farar Voigt rano 1/28 hodź. němsku spowědź, farar Wjelar dop. 1/29 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Sběrka za smutkowne misijonstwo.

Wutoru popołdnju w 6 hodź. zhromadźizna wobzadneho sastupjerstwa na farje.

Sstredu wjeczor we 8 hodź. smjeje knjez zhromadźenstwowy wobhladaŕ Zimmermann biblisku hodźinu w pomožerskim domje.

Wutoru a schtwórtk popołdnju wot 2—4 hodź. pačerska wuczba.

S Dusti.

20. njedźelu po św. Trojizy dop. 1/29 hodź. so serbske a w 10 hodź. němske prědowanje cźita.

S Hornjeho Wujesda.

Njedźelu 17. oktobra 1926:

125. zyrkwinski jubilej.

Dopołdnja 1/29 hodź. němske kemschenje. Mužski a měschany chor spěwataj. Psched Wožej słužbu počzahnu towarstwa z druhimi wobzadnymi wot zary do zyrkwje. Po kemschenju sběra so sběrka za ponowenje Božeho domu.

Kermuschnu póndźelu dop. 1/29 hodź. serbske zwjeczerske kemschenje. — Spěwanje. — Sběrka. Dopołdnja 1/411 hodź. němska Boża słužba, ke kotrejž schulska młodźina do zyrkwje poczahnje. Do kemschenja su tež dorosceni witani.

Wutoru 19. 10. wjeczor we 8 hodź. wobzadny wjeczor w Herbsez gryczeze. Pschednoschi knjeja fararja Leichta z Rosendorza wo evangelskim zuwjenju w Czesez. Spěwy. Wschitcy wobzadni su wutrobnje pscheproschem, so bychu pschischli.

S Drodźischcza.

20. njedźelu po św. Trojizy rano 1/28 hodź. serbsli hamt, dop. 1/29 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Popołdnju w 2 hodź. rosrěczowanje.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, dop. 1/211 hodź. kemschenje za dźěćzi.

S Khrowcza.

20. njedźelu po św. Trojizy dop. 1/29 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje, w 11 hodź. dźěćzikemschenje.

Semrěli: August Max Keusch, prjedy dźěłaczer we Stróži, 28 l. 8 m. 26 dn. stary (semrěł na Zidowe we wokrjesnym wustawje, pohrjebany na pohrjebnischczu we Khwaczizach).

S Klukscha.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbske a 1/211 hodź. němske kemschenje.

Mjes serbskim a němskim kemschenjom, potajkim po 1/411 hodź., krótke sręczenje z wobzadnymi sastupjerjemi w kapalni.

Pačerska wuczba so znowa sapoczinje wutoru pop. 1/23 hodź. na farje a srjedu pop. w 3 hodź. w Komorowskej schuli.

Semrěli: Jaromer Moritz Zschoka, krawski mischtr z Wohnitz pola Lomacza, 78 l. 2 m. 8 dn. stary. — Arnosćt Hermann Mikan, zimnoscezeŕ w Komorowje, 42 lět, 4 m. 10 dn. stary.

S Kotez.

20. njedźelu po św. Trojizy je dop. w 9 hodź. němske prědowanje (puczowanski prědaŕ Kschižan). — Zyrkwinske pschedsteńscezerstwo a wobzadny duchowny pschebywaju zamknjeny dźeń w nowym eforalnym mjeńcze Lubiju. — Sběrka. Pobłednja sběrka wuczini 5,20 hr. Wutrobny dźak a Saplacz Bóh!

S Maleschez.

20. njedźelu po św. Trojizy rano 1/28 hodź. serbska spowědź. dop. 1/29 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S Minakala.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a 1/211 hodź. němske kemschenje. Pop. 1/26 hodź. w Adolfkertej schuli němska nutrnosć a spowědź.

Schtwórtk pop. 1/24 hodź. we Lomsku pola Wakerez

S Rosaczu.

20. njedźelu po św. Trojizy dop. 1/29 hodź. serbska Boża słužba, pop. 1/43 hodź. zhromadźizna młodźiny na farje.

Schtwórtk 21. oktobra wjeczor 1/28 hodź. zhromadźizna źónskeho towarstwa.

S Njeswaczidła.

serbska nutrnosć a spowědź.

Njedźelu kermuschneho zwjedźenja dop. w 9 hodź. serbska a 1/211 hodź. němska Boża słužba.

Póndźelu kermuschneho zwjedźenja dop. w 9 hodź. serbska a 1/211 hodź. němska Boża słužba (k. farar Wiczeźt-Wósliczanski).

Srjedu pop. w 3 hodź. pohrjebanje źónskeho towarstwa w knjezim hosczenzu.

S Porschiz.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/211 hodź. němske Boża słužba, dop. 1/212 hodź. dźěrźikemschenje w Boschezach. Popołdnju 1/23 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych holzow pola wobzadneje gotry, 1/23 hodź. zhromadźizna towarstwa młodych muzitich, w 4 hodź. serbska spowědź w zyrkwi.

S Rakez.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź a zwjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a 1/411 hodź. němska Boża słužba; so pschisamknje němska Boża słužba sa dźěćzi.

Se Sstepcho.

20. njedźelu po św. Trojizy němska Boża słužba dopołdnja w 9 hodź., serbska 1/211 hodź. Sběrka za dom běznych a brašchnych w Rósbórku.

Swěrowanaj: Matej Wobuza (Grjela) a Marja Richterez (Domjelez) w Sstepcho.

S Wachos.

20. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a 1/211 hodź. serbska Boża słužba. Wjeczor we 8 hodź. serbska biblisla hodźina na farje.

Dróhi našich městow a wsow njedajmy sebi njetrjebawši zwohidźeć.

„Dróha słuscha wobkhodej“, je dźensnischi dźeń jara lubowane heslo; po prawdze by so wěrnischo rjeł dyrbjało: „Dróha słuscha reklamje“. Sa wobkhad by tola derje było, dróhi po możnosći zwobodne dźerżeć wot wscheho, schtoż pschehlad kaju a wobczežuje. Schto njenamakamy wscho na a po chódnikach dróhow natwarjene; pschipódła stareho dusczneho nawěschtkoweho stokpa njelepe, njerjane betonowe stołpy, kotrež su jwjetscha jenoż wot jeneho jenickeho hobrizeho nawěschtka pokryte. Lódy běchu so ludźo na tule hrozność swuczili, tu sjewuja so benzin pjelnjaze stołpy wschudźenko w nutsskownym měsze a we pschedměstach, kotrež z najbóle kalatymi barbami na zwoje bycze pokasuja. Niż doscz na tom, so měsczanske dróhi zwohidźuja, namakasch hdż je też w małych městaczkach, wobezbe w tastich, hdżez dla rjanosche krajiny auta zylnje sajedźuja. A tu skukkuje to dwójzy njepětnje, hdyż z tutymi wudźělkami nowoczažnje reklamy so setkawamy. Wopuschczischli n. pisch. dwórnischcza w Kipsdorfu, to postorczischi so hnydom na dwěmaj tajtimaj „benzinowymaj wjesomaj.“ Prjedy wschu zsebi automobilni wobsedźerjo zwój naběrk z benzinom zobu; nimo toho by so hodźało na druhe waschnje z nim zo sawobstaracź, wschako może so we benzinowych mikowatnjach wschudźe nakupicź. Tohodla njeda so tale wuwjaczna pokornosć autowych wobsedźerjow wusamotwicź, hdyż je porjanym (ätheticism) sajimam powschitkownosze do schkody. Njemóżu zebi wobsedźerjo koni je zamknym prawom wukasanje „wowsnych tachow (stokpow), z kotrychż może so konjom wowsż nazwapacź, za zwoje konje żadacź, so by też za nich wschudźe „czerjenska macźisna“ była.

Wusudźenja.

§ **Zhromadny lawnisti sud w Budyschinez** jednasche pschecziwo 31-lětnemu w Małej Dubrawje bydlazemu wikowarjej z tobałkowymi tworami Arnoschtej Małkej Mażźy se Zidowa, kiž bě wobstorzeny dla pschekschiwjenja, dla zbedźicznje falschowanja lisczimy a dla sjawneho schkodźenja sastojnika. Mażku jako wójnskeho sranjenoho w lěcze 1916 sa pótowobu pósselnika pola pótowese agentury we Wulkej Dubrawje pschistajichu. Tu je pjeza we lěcze 1917 pjenjezmi pożujku wo 15 hriwnow, kiž ziwnoscezeŕ Schołta z Brěmjenja z wójny zwojej zonje pósła, pschetschiwił a na pótowou pschipokasanku njeno Schołczinieje jako kwitowanje zam napisał. To wón prjesche. Sud jemu njemóżesche pschekschiwjenje dopokasaci a jeho tohodla wot pschekschiwjenja w sastojnistwje wuwinowa. Ale to pak Mażka njemóżesche wotpokasaci, so je, jako bě potom z pótowym pósselnikom w Měrkowje, na wschelakich paketowych thartach wosnam wahi 2½ tilogr. do 3, 3½ a 4½ tilogr. pschemjenjał, so by zebi wuschesche wunoschenanske pjenjezy naspěchał. W měrzu 1921 so falschowanjow dohladachu a Mażku z pótowese službu puschczichu. Pósta jeho tehdy wobsforzicz nochzesche. Hakle jako spocżatk lěta 1926 pschecziwo Mażźy dla podwjedzenja tobałkoweho bałka na kożu hicź poczachu, je wón twudawał, so fu je jemu pótowe pakety, kiž je wotpóslał a kotrež fu na njeho adrezowane bychu, kradnyle. Jako bě tohodla na pótowu wyschnoscz rasny list pisał, fu też jeho wjedawschi pschedsedzenja k wuschomoj slatineho rěcznistwa pschischle. Wot toho czasa bě też pokuj hněwa na zandarmowepo kommissara Wetzla we Wulkej Dubrawje, kiž bě po zwojej winowatosczi pola njeho so praschał a dom pschepytował. Wjeczor 30. haprleje 1926 Mażka źiwój hněw pschecziwo sastojnikej sjawnje wuspjha. Ssamžny wjeczor je zwojim motorsrim kokom pschedbydlenjom kommissara tam a zem jěsdżesche, pschezo trubjesche a sjawnje, so możachu to druhe wobzoby słyschecz, sranjaze słowa na sastojnika rěczesche. Dla falschowanja paketowych thartow dosta Mażka 1 lěto thłostarnje a 30 hr. pjenjezneho thłostanja, dla sjawneho schkodźenja sastojnika 40 hriwnow a dla hrubeho njekhmanistwa 10 hriwnow pjenjezneho thłostanja. Schkodźenemu sastojnikej pschizpi sud prawo, so změ wutżud na zmejnischej tafli na Mażkowe wudawki wosjewicź. Se sakitowarjom bě referendar dr. Kriecźmar w Budyschinje.

Z Łužicy.

* S **Pokčinizy.** Sandźenu njedźelu tudomneho nowcho tšerjeho duchowneho, knjeza fararja Rüdigera, tšiž bě dotal ſ farſkim wikarom w Rychbachu, do noweho sastojnſtwa sapokasachu.

* Se **Zitawy.** Połodnišchu Łužizu paduschi trasch. Pośledńe nozy kradnychu w korčmje w Seitendorfje, pola kubleržow Reichelta a Knoblocha a pola mětšczanoſty Appelta w Schlegelu-Burkersdorfje wſchelake wězy.

* Se **Zitawy.** Krajny półzaj Lehmann je w minjenym tšerje w Zitawſkich horach 71 ſmitjizow popadnył. Tak je w naſchej krajinje njedźiwaizy ſymneho a mokreho wjedra hiſchcze dosć tychle jedowitych ſwerzatow.

* S **Leutersdorfa.** Wot ſandźenje njedźele je žo wikowaŕ Hugo Richter, tiž je žo w tšerje 1875 w Starym Dwórcźu w Schwerinikim wokrjeſu narodźił. Na pośledk bě wobleženy ſchěry pjeſl, cźěmnoſchěre ſmuhate kholowy, wuſoki ſhibnjeny khorner a cźěmnobarbny ſwjeſchnik.

* S **Großhennersdorfa.** Ssmjerc ſ pytał a namakał je tšěchirjeſ Guſtav Hermann Birn. Njedźelu rano jeho pſchiwuſni w bliſkim lěſu wobwěſnjeneho namakachu. Birn bě dla ſwe ſtary a je najſtarſche w tšěſkich myſlach waka na ho ſtožił.

* Se **Shorjelza.** Pondźelu rano pſchi cźežaku Hornjeho mlyna cźěło nětkuž 25-lětneho muzſkeho ſ wody wuczahnychu. Cźěło je po ſdaczu hižo dlěſchi cźaſ we wodze leżało. Morowy wěcźer nětkajkemu ſportſkemu towaŕſchuſu pſchiſłuſcha, dokelž bě ſportiſku drasiu wobleczeny.

* Se **Shorjelza.** W nozy ſ ſrjedze ſ hiſchcze njeſnateje pſchicźiny we Thunnej dźěłarni hrajkow a potrjebny ſa domjace hoſpodarſtwo na Emmerichſkej dróſy 68 woheń wudyri. Nimodnyzy ludzo wuhladachu na ranje wokoło 3 hodź. ſtyły kur nad dźěłarniu a ſawołachu hnydom wobnjowu woboru. Sa pjeć mjeńſchinow bě wona ſe wſchemi haſchenſtimi cźahami pſchi wohnju. Wobora mějeſche wobcźežnje dźěło, dokelž hižo zyła tšecha we pkomjenjach ſtejeſche. Dokelž bě horni dźěl twarjenja ſwjetſcha drjewjanny a tšecha ſ nowej terowanej papu pokładzena, žo woheń zara ſpěſchnje roſcheŕjeſche. Słónczinje możeſche wobora woheń po dołhim prózowanju ſamjeſowacź. Wiſhe ſmutkowne mětnoſoje dźěłarnje ſu iniczene, wſchě maſchiny a hotowe twory ſu ſo ſpalile. Wopalniſchczo poſtrižuje trudny nadpohlad. Jenoż cźorne murje biſchcze ſteja. Ludźo njejſu do njeſboża pſchiſchli. Schkoda ſo ſ dźela je ſawěſcenjom naruna. S wohnjom je nětkhże 40 dźěłaczerjow dźěło ſhubiło.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Wulkeje Hartowy.** S njerodu ſawinowa dźěłaczeŕ kubłowcho najenka Reinholda woheń wo ſtiwje. Wón bě we łožu leżo ſigaru kurił a ju potom haſnył. Tola w zigarje ſo hiſchcze dale żełeſche a ſapali ſkomnik abo poſtelſchczo łoża, w kotrenž njewobhladnuwy cźłowjeſ ſpaſche. Sylſcho kura dha, ſ kotrymž bě ſo ſkoro ſadurił, wotuczi ſpanz a wotaſche ſwojich ſobumobydlerjow na pomoz. Njech je tónle podawk mnoho druhim, kotſiž maja ſtamtſne njerozumne nawucźenja, ſ warnowanjom.

* S **Mischnja.** (S rébla padnył.) 20-létny muſſeli, tiž ſrowany, winik, Vlaſki. Dźěłaczerjow kanki. w Mischnju, cźiſeſcheſche, padny ſe ſchtyri metrowſkeje wyſokoſeje tak njeſbożownje na pleſir, ſo ſebi nop roſbi a krótki cźaſ na to ſemrě.

* S **Burgſtädta.** (Elektriſti prud do ſkotu ſaſél.) Spodźiwny podawk ſta ſo we ſtužbodnym Steinje. Pſchi wuporiedźenju elektrowoda w hrodźi jedneho bura dótknychu ſo truwy na njewujaſnjene waſchnje elektriſkeho pruda. Byk a wjazy kruwow ſwjeſe ſo ſ khoſom ruzo k ſemi. Na ſhoże pak ſo ſkót, hacź na jednu truwu, kotraž dyrbjeſche ſo doťkócź, wot elektriſkeho dyrjenja ſaſo ſhraba.

* S **Flohy.** (Potajna ſmjercź.) W hacze, pſchi puczu do Worſtendorfa leżazym, namakachu 50 létneho Pawoła

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 15. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,355	100 ôeskoſl. krónow	12,42
100 ſwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	19,01

Sſekty.

Na Berlinſkej burſy bě wcźera powſchitkowna tendenza pſcherźelena a wiki wotměchu ſo w dobrych kosijach. Wſchelake kurſy ſo wo 4—5 prozentow powyſchichu. — Wójnſka pożcźońka ſapiſa ſo le 6,95 hr. ſa 1000 hr.

Produktowe wiki.

Berlinſke žitowe wiki běchu wcźera jara mérne. a pſchenzu ſkoro žanu njekupowachu. Tukraj mſenuizy ſtwoje płacźiſny ſniſicź njecha, mjeſ tym, ſo ſu wone we wukraju ſpadle. Rożki poſtſiceſche ſo mało, kupzow pak też njebě. Sa jecźmjenjom a wowoſom ſo hdyž a hdyž napraſchowachu, płacźiſny pak ſo njepſcheměnichu. Zentnaŕ płacźeſche wcźera:

w Lubiju:

pſchenzy 12,25—13,25 hr, rożki 10,25 hr, hacź 11,20 hr., jecźmjenja naléſtnjeho pak 10,50—12,40 hr., wowſa 8—8,70 hrivnow

w Berlinje:

pſchenzy 12,85—13 hr., rożki 10,75—11 hr., jecźmjenja naléſtnjeho 11—12,75 hr., naſymneho 9—9,30 hr., wowſa 8,70 hr. hacź 9,50 hr.

w termijowym wikowanju

ſa oktober: pſchenzy 13,82½—13,87½ hr., rożki 11,55—11,62½ hr.,
ſa dezember: pſchenzy 14,05—14,02½ hr., rożki 11,62½ hr.,
ſa měrz: pſchenzy 14,20 hr., rożki 12,01¼ hacź 12 hrivnow,
ſa meju: pſchenzy 14,30—14,27½ hr., rożki 12,25—12,22 hrivnow.

Wiki wcźera w Lubiju.

Butra 1,05—1,15 hr., jeja 15—17 pj., ſwaroſ 25 pf., lany wolij litr 1,80 hr., huſy 1,05—1,40 hr. cźeſwjeny kal 8—10 pj., běły 5—8 pj., morchej 8—10 pj., jédźna loboda 20—25 pj., kwětkoty kal 5—80 pj., kolrabi 5—10 pj., jédźne kórki 25—30 pj., zybla 10—15 pj., buny 30—35 pj., tomaty 25—30 pj., cźeſwjena rźpa 10 pj., ſellerij 15—35 pj., banje (Kürbiſ) 8 pj., hrihy 35—60 pj., jabłuka 7—15 pj., kruſchwy 5—12 pj., boſanki 15—20 pj., bruźnizy 50—60 pj., krěn 75—100 pj., běrny 5½ pj.

Wiki wcźera w Kamjenzu.

Jabłuka 5—15 pj., kruſchwy 3—10 pj., ſlowki 20 hacź 25 pj., breſchki (Pfiriche) 30—45 pj., ſicźowe wino 50—75 pj., tomaty 25 pj., kórki 50 pj., běły kal 10 pj., cźeſwjeny 8 pj., kwětkaty kal 30—50 pj., jédźna loboda 15 pj., běrny 6 pj., bruźnizy 70 pj., huſy 1,10 hr. hacź 1,30 hr.

Wiki wcźera w Khorjebuju.

Butra 1,90—2 hr., jeja 17—18 pj., ſwaroſ 30 pj., lany wolij 1,40 hr., howjaſne mjaſo 1—1,20 hr., cźelaze 1--1,10 hr., ſkopjaze 1.20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10 hacź 1,40 hr., ſyra pleźiſna 1,80—2 hr., ſuſchony połcź 1,40—1,60 hr., ſchmalc 1,40 hr., hlimy 1.70 hr. a ſcźeſwjeki 90 pj., karpy 1,20—1,25 hr., młode hołbje 70—80 pj., kury 2—3 hr., khapońki 2—3 hr., huſy 1,10 hacź 1,25 hr., kacźki 1,30—1,40 hr., ſajaz 5—7.50 hr. a karnikle 1,60—2,30 hr., kolrabi 5—7 pj., morchej 10 hacź 15 pj., jédźna loboda 15 pj., kwětkaty kal 30—50 pj., cźeſwjeny kal 10—15 pj., běły 7—00 pj., ſolotej ſcźerěſk 5—10 pj., zybla 10 pj., běrny zentnaŕ 4,50 hr., jabłuka 5—20 pj., kruſchwy 10—20 pj., ſlowki 30 pj. hacź 35 pj., bruźnizy 35—40 pj., prawaki 60 pj.

Sſwinjaze wiki wcźera w Khorjebuju.

Na nje běchu pſchihnali 1439 proſſatow a 168 běhatow. Te płacźachu:

proſſata:

małe	12—18 hr.
ſrjenje	18—22 hr.
wulke	22—26 hr.

běhata:

małe	26—40 hr.
ſrjenje	40—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Wiki wcźera w Shorjelzu.

Butra 0,90—1 hr., jeja 12—15 pj., zybla 5 puntow 35 pj., jédźna loboda 10 pj., kwětkoty kal 10—50 pj., tomaty 25—30 pj., cźeſwjeny kal 7—8 pj., běły 5 pj., jabłuka 5—30 pj., kruſchwy 2—15 pj., liczowe wino 45 hacź 80 pj., breſchki (Pfiriche) 35 pj., ſlowki 20 hacź 25 pjenjezkow

Na ſpſchedaŕ.

Kóń k rěſu w Rakojdach cźo. 25.

Snbkata mlóźarſka maſchina, Emil Jurak w Njeſwacźidle.

Jałowja 1¾-létna, w Rodezach cźo. 24.

Sſoudniſy na pſchejmadźowanje

ſwoboru 16. oktobra, dop. w 11 hodź.:

w Hródku w pſchejmadźowarni na Kochanoſſkim puczu: kóń, klawér, auto, kucźa, jédnej kole, wuhotowanje klamow, tworowa polza, piſańſkej blidźe, tepich, joſa, knihowy khanor, dźěłba koloniałnych tworow, zigarety, tobak, barby, muka, linoleum, pſchejſtajonne thachliżowe thachle atd.;

pónđźelu, 18. oktobra, pſchip. w 1 hodź.:

w Nowej Wſy pola Njeſwacźidła: 5 kop. njemótczeneje rożki, 10 zentnarjow ſyna. (Sdadźerja ſyna ſo na gmejnſtim hameze w Nowej Wſy.)

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dźenſa dop. ¾11 hodź.: Płacźiſny a wiki krucźiſche. Tendenza: mérna.

Dop. ¾12 hodź.: Płacźiſny a wiki njepſcheměnjene. Mało poſticźenja a mało kupzow. Tendenza: mérna.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg howaſ: 100 kg, płacźena po ſtotej hriwnje.

	14. 10.	13. 10.		14. 10.	13. 10.
Pſenca	257-260	257-260	buny	20-22,00	20-22,00
rożka	215-220	214 219	woka	—	—
nal. jećmjeń	230-255	219-255	módre łupiny	—	—
naz. jećmjeń	180-186	180-186	žołte łupiny	—	—
wows	174-190	175-191	ſeradella	—	—
kukurica	193	192-195	raps, wosuſk	14,70	14,50
pſenč. muka	35-37,75	35-37,75	lany wosuſk.	19-19,30	19,25
rźana muka	31-32,75	30-32,25	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,10	10,10	běrnj. kruſki	22-22,50	21-22,50
rźane „	10,50	10,50	ſyno, 60 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
rapa	—	310	rźana ſloma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšenčna „	1,10-1,40	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowſna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluſki	20-21,50		jećna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płacźizny rězneho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

14. oktobra.

— woł., 4 byki, 7 kruwow, — jałojo., 86 ćelatow, 51 wowcow, 367 ſwini.

Płacźizny za

ćelata: 3. 87—93, 4. 80—86, 5. 70—78;

ſwinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 80—82, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 75—76;

rancy: 72—75.

Uhliga morweho. Njedaloko hata leżeſche jeho ſkobuk. Myſla ſrebi, ſo je wětr ſnjeſboženemu ſkobuk wſat a ſo je Uhlig ſa nim pytajo w cźmi do hata padnył.

* S **Lipſka.** (Woheń w tworowem cźahu.) Njedaloko Lipſka ſapali žo na waggonu tworowoho cźoha ſtejazy meblowy wóz, kotryž dyrbjeſche žo ſ meblemi nakładzeny do Barlina dowjeſć. Meblowy wóz, tiž je ſawěſcenjo, žo ſpali, tohorunja waggon, na kotremž meblowy wóz ſtojeſche, hacź na żelezne dźěle.

* S **Lipſka.** (Rozbuchnjenje we ſkótnolékarſkim inſtitucze.) We ſkótnolékarſkim inſtitucze w Lipſku rozbuchny je ſpirituſowym präparatom napjelnjena ſchtlenka. Spiritus žo ſapali a wuběžo roſla žo na pódła ſtejaze tehorunja je ſpirituſom napjelnjene bleſchki, kotrež nětko też roſbuchnychu. Wšida, ſtólyi a khamory žo ſapalichu, wokna roſlétachu. Po dwěhodźinſkim dźěle žo wohnjowej woborje poradźi, woheń podusyć. Ludźo njejſu pſchi tom do njeſboża pſchiſchli.

* S **Wolkenſteina.** (Nadypad na kublerja.) We Gelenbachu nadypadny kublerja Neeſa jeho pryſchełſchi wotrocy Kurt Dietrich. Jako Neeſowa žona ſwojemu mužej na pomoz khwataſche, porasły nadypadnik kublerja ſ tołſtym klumpachom a cźekny potom. Neeſ je cźežko ranjeny. Policija cźekazeho Dietricha ſaja.

* S **Frankenberga.** Na tragiſke naſtajnje namaka ſo zyła ſwójba ſrudnu ſmjercź. 2. oktobra ſnjeſbožli wobkhodnik Willi Böhler ſe ſwojim motorſtim khołom ſmjertnje. Jeho žonje dźěſche nahła ſmjercź ſwojeho mandźelſkeho tak bliſko, ſo wot teho dnja ſe ſamomordarſtimi myſlemi wokolokhodźeſche. Pſchedwczeraſchnim namakachu ju nětkole ſe ſwojim ſydomlětnym ſynkom morwu we bydlenju. Wběche ſo ſ pluſnom ſajedowcźila.

* S **Altenburga.** (Nózna ſtruchkohra.) Dla paduſchtwa ſ 6 létam jaſtwa ſaſudzeny Jan Müller ſ Altenburga běſche w awguſcze tuteho léta ſ jaſtwa cźekny a brudźeſche ſo wot toho cźaſa po Altenburgſkej wokolinje. We poślednych dnjach běſche ſo pola wdowy tohorunja hižo pokhłoſtaneho Langi w Altenburgu ſkhował. Se ſedulku pſcheproſiu nětko ſwojich pſchiwuſnych, ſo bychu ſo ſ nim w jenem cźmowem ſhubokimp nóźu ſeſchli. W nozy tſjeciehu ſo potom też Müllerowy nan, kiž je tohorunja hižo nékotre léta khłoſtarnje wotbeźał, a jeho 19 létny ſyn Richard, dale Langa a jeho podruźnik na poſtajenem měſtnje ſ cźekanjeńſom Janom Müllerom. Tutón pokaſowaſche nětko ſwojim pſchiwuſnym jako wulku ſajimawku nowy revolwer. Pſchip ſchepladowanju revolwra ſo nadobo ſ tuteho wutſeli a Richard Müller ſwjeſe ſo do ſiwota tſjeceny ſ ſemi. Wſchitzy na to roſcźekachu. Langa pak mějeſche telko ſmužitoſcze, ſo do ſhorownje powěcź pódźa, ſo we ſhubokim puczu ranjeny leži. Hdyž wothladarjaj thorych tam dóńdźeſchtaj, bě Müller hižo morwy. Na druhe ranje leżeſche w pohłeži na kriminalnej policiji zedulka, na kotrejž Jan Müller ſdźěli, ſo je ſwojeho bratra ſ njeſedźiwoſcu ſaſtrélił.

* **Rychbacha.** (Druhi wobſudźenjeŕ) Nataŕ Herman Locka je ſiwoju 22ſ utrow wulkpu ſiwnoſcź na Dołhej dróſy 12 knjeſej Salzy ſ Kóſłow pola Budeſtez ſa 19 000 hr. pſchedał. Locka je ſebi ſa to w Radſchowoje pola Riſſeje ſa ſtamtſny pjenjez druhu ſiwnoſcź kupił.

* S **Friedeberga** w Schleſ. (Rubjeżneho morbarja ſ ſmjercźi ſaſudźili.) Hirſchbergſti pſchiſaſny ſud ſaſudźi dźěłaczerja Richarda Degwertha ſe Friedeberga dla mordarſtwa a ſapaleſtwa ſ ſmjercźi. Degwerth běſche naniedował zwólhy, kotraž w lěcze 1921 we Friedebergu a wokolinje wjazy rubjeżnych nadypadow ſkuči. Degwerth bě 11. febr. 1921 w Friedebergu 72 létnu Emiliju Ludwigez ſtóńzował a jeje tšěſu ſapalił.

* S **Baria** w Pomorſkej. (Zokrownja ſo wotpalila.) Wulki woheń ſniczi w tudomnej zokrownji dwaj wulkaj ſkładaj. Wjazy tyhaz zentnarjow ſuſchenych zokrownych kruſchkow a palmowehp ſchrotu ſo ſpali. Na 3000 zentnarjow zokora je ſo pſchi haſchenſkich dźěłach ſniczało.

* S **Mnichowa.** (Njeſtutk duchaſhoreho.) 20-létny duchaſkory ſamkaŕ Hoffmann roſnjemdri ſo na puczu do khorownje taŕ, ſo ha na ſtaru žonu wali a ju ſ ſemi porasy. 79-létny invalida dźěſche žonje na pomoz pſchikhwataćz, tola roſnjemdrjeny duchaſhoŕ jeho hrabny a pſchez nadźijanja we ſwérnem ſtelkańcu ſtrejże ſtřeły. Staraz bórſy na to wumrě. Roſnjemdrjeneho pak ſkónčnje pſchemóhu.

S **Czopliz.** (Policiſta ſajedowcźila.) We Ullersdorfje pola Czopliz połhowachu pſcheđ nécźiho dnjemi 43 létneho policajſkeho ſtražniſchtra Tietze. Dla wſchelakich powdźeſcow paſ da policija cźěło ſapo wuhrjebaćz a wot ſudniſkeho lékarja pſchepytaćz. Pſchi tom namakachu we cźerjewch morweho ſa rſenik. Na to ſaja policiju Tietzowu wodowu a pona njeje bydlazeho Jana Pětrascha, kotraž ſtaj podbładnaj, ſo ſtaj Tietza ſajedowcźiłoj.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. **Kursus ſerbſkich rejow** wotměje ſo **jutře ſobotu** (16. X.) wjećor we 8 hodź. w ſali „Serb. Domu“. Wšitzy wobdźělnicy chcyli z wěſtoſu přińć! Zarjadniſtwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwuđuje **kóždu ſobotu** wjećor z dypkom we **8** hodź. Kóždy młody Serb ſluša do Sokoła! Načolnik.

Minakal. Serb. tow. „Statok“ ma **jutře ſobotu,** 16. okt., wjećor we 8 hodź. ſwoju měſačnu zhromaždźiznu w Lipiču. Dokelž ſo wo towaŕſtwowe naležnoſze jedna, dyrbja ſobuſtawy z wſchudobneho a wot ſudniſkeho lékarja pſchepytaćz. Pſchi tom namakachu we cźerjewch morweho ſa rſenik. Na to ſaja policiju Tietzowu wodowu a pona njeje bydlazeho Jana Pětrascha, kotraž ſtaj podbładnaj, ſo ſtaj Tietza ſajedowcźiłoj.

Njebjelčicy. **Sobotu** (16. X.) wjećor ¼8 hodź. je w korčmje zhromadźizna dla **znowazałoženja Sokoła.** Přińdźe we bohatej łiśbje!

Radwoſ. „Hu. Jednota“ zmeje ſpéwanje **pondźelu** po nêſporje za žónſke a ſrjedu po nêſporje za muzſkich. M. N.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěcyncy. — Za nawěſkiki: G. Janak w Budyšinje.

Tajki wotiěrkowacz je podobny na běrnjagy porjadk. To je tótlik. Wyšche wody wišzy tschidkaty kotch. Do teho žypaja lupiny. Kótlik je ſ wěkom sawrjeny, so para ſ njeho cžekaia njeby. Hdyž žo woda wari, wostanu lupiny w parje něhdže hodžinu wišzajo. Potom dyrbja wotmokacz. To žo stanje, hdyž je 12 hodžin do běžazeje wody powěhnjeſch, njech 24 hodžin w ſtejazej ſymnej wodze mokaja. Tu pak dyrbiſch dwójzy wotlecz. Pſchi mokanju wſchak lupiny něchto na žwojich wutkach pſchiſžadža. To pak mjenje wadzi. S tym ſornjatka saža na požiwnoſczi dobudu. Sſo wě, parjenje lupinow a ſ nim ſwižowaze dźěło namócžowanja a mokanja njeje darmo. Tola to naž wottraſchicz nježi, je dale ja naſch ſtót pſchihotowacz. Sſluſchcja tola žobu do naſtuńſchcje a najžytniſchcje a na kormnych wutkach najbohatſchcje ſtótneje pizy.

Sſo wě, w małem hoſpodarſtwje je ľedma mózno, lupiny paricz a namócžowacz a mokanje pſchewjesc. To dyrbiałe družſtwa do rukow wſacz. Tez naſche zukorarwy mohłe žo tutomu dźěłu wěnowacz a lupiny ſ melaſſu na cžinjene pſchedawacz. Tez naſche palerńje maja pſchihódne pſchiprawy, tajke dźěła pſchewjacz a pſchewjesc.

Dom a kuchina.

Wo pſchedžěłanju butry.

(S wobrazom.)

Do mlokarſtwa poſticzuja žo nam pſchezo nowe druzſiny maſchinow. W běhu poſlednich 40 lět je zentrifuga wutſibnyła tak rjez ſkhadzenje ſmjetany a jeje sběranje ſ ruku. Kajku prózu, kedźbliwoſcz a czſtoſcz dyrbjachu naſche hoſpoſy runje na tuto dźěło naložowacz. Naſche młode hoſpoſy wo tychle wobužnoſcjach niczo njeměđża. Dźenża ſeparator abo zentrifuga sběranje ſmjetany hrajo wobſtara. Napinaze a wobužne je wutołkanje butſanki ſ hotoweje butry. Je-li butje troſchku žele pſchidaſch, wona butſjanku czim lepje puſchczi. Sſól butſanku wjaſa. Hdyž butru po ſkładem wotzelenju hiſchcze jónu w czſtej wodze ſmjeſch, wona butſjanku czim dokładniſcho puſchczi.

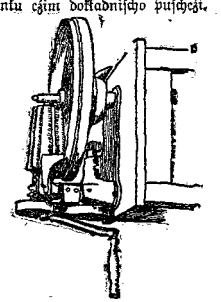

W nowiſchim czażu twarja ja tuto łokkanje, myczе a pſchedžěłanje wotzebite maſchiny. Taiku naſch wobraz pſcheđewjeđże. Tu pichtichrubuja na blidko. Maſchina ma drjewjane, kulojte a žo wjercžate blidko. Te je wotrjeđża powyſchene, do wſchěch bokow pak ſpaduje. Kotowokoło je powyſchena ſkroma. Nad blidkom khođži rjepikota wała. Wała a blido žo wjerczitej. Wała na blidže leżazu butru tołka. Pſchi tołkanju a walenju žo ſ njeje butſanka wutłoczuje. Druhdy dyrbiſch butru ſ wodu poliwacz a wotpłokowacz. W ſkromje kuloſteho blidka žu dźerži. Pſches nje woda ſ butſanku wotdźěhuje.

Piza ma wliw na kajkoſcz butry.

Wſchelake winy, ſo butra hubjenje žłodži, ſależa na pizy, kotruž dóſnizam pizujemy. S mnohimi pizami žebi butru ſłepſchimy, ſ druhimi ſaży ſpórſchimy.

Po ſuchej pizy, wołebje po ſłomje dostanjemy běłu butru. Dobre łucžne žyno a ſuſcheny dźeczeł butru wo wjele ſłepſchujetej. Wjele na kajkoſczi butry wadzi pak ſłuchta a płežnina piza. Butra cžaſto grawoczиwje žłodži, tak ſo ju ani wuziwacz njemóžemy.

Pizujemy-li wjele kuſrěpy abo praweje rěpy, tehdom tez bobru butru nimamy. Něſchto mało niczo njewadzi. Runkliży pak móžemy dalwacz kelkoż dźemy. Wołebje dobru butru dostanjemy ſ pizowanjom morcheje. Dawamy-li krowam palmowy, lany a kokołowy wołuch, dostanjemy twjerdu butru. Pizy, kotrez wjele wolijoweje kiſalimy wobſahuja, ſu ſ winu mjehkeje butry. Mjehku butru mamy po rěpikowem a ſłónczнorózowem wołuchu. (Raps- u. Sonnenblumenkuchen.) Tez kukuriza (Mais) ſawinuje mjehku butru. Butra njeje dobra po rěpowej nacži, běrnach, po wjchěch ſkažených pizach, po wupalkach (Schlempe), wołožu a pſchenczнych wotrubach. Najlepſcha butra je po ſelenej pizy, wołebje po paſtwje. Druhdy žu tez hiſchcze druhe winy, ſo nam butra njeſłodži a to dojniza ſama, pſchihotowanje, ſmjetana, abo hdyž žo butra naczežnje.

Praktiske pokiwy.

Serjawe rynki wot ſawěſchkow namocja žo, ſo by žo ſerjawiſna woliwina, 12 hodžin do maſowineho (parafineho) wolija.

Zidźane nohajzy dźerža jónu tak dołho, hdyž žo, prjedy hacž žo wobuwaſch, ſe ſymnej wodu bjes mydka wupłokaja.

K pruhowanju mloka, hacž je ſ wodu pangane, tunknjeſch pſchetykowazu jehłu do njeho. Cziſte mloko wostanje na jehli wiſzajo, mjes tym, ſo wodźane wotběhnje. Wuſběrane mloko ſpóſnajeſch hižo ſwonkownje.

Czornidłowe (tintowe) **blaki** žo ſ płatu wotſtronja ſ pomozu tołſteho ſchkroba (Stärke). Blak žo ſ nim tołſte namaſa. Hdyž je wuſkhnył, wurybuje žo poſchcjerk (Kruſte). To žo tak dołho wotſpjetuje, doniž blak žo ſhubił njeje.

Storowy (Kork) žo ſhuſczi ſ pſchcziwo powětrej a wodze, hdyž žo na 5 minjeſchinow do wolija połoži.

Praſcenja a motmotwjenja.

Hdyž žebi koń wopuſch ſchudnuje.

Někotry kóń žebi tak wopuſch ſchudnuje, ſo ma ju cžaſto horjeka zyle woſchudrowanu. Jako pſchicžina k tomu je nimo majanoſcze praſchiwina (Räude). Naprjedy ma žo zyła wopuſch ſ deſchczowej wodu wumycz. Do wody roſpuſchczeja něſchto mydła. Tez mózecze do wody, je-li je twjerda, trochu kreolinu linjcz (na poł litra mału ſkljczku). Cziſtu wumytu wopuſch potom ſe ſuplimatowej roſpuſchczelinu derje namaſajce. Do 100 dźelow cziſteho paleiża a 100 dźelow pſchekapaneje (deſtilliert) wody dajcze jedyn dźeł ſublimatu. Taiku roſpuſchczelinu pak žebi ke kóždemu namaſanju wołebje pſchipraweze. Roſpuſchcz linu ſ cziſtej bawłnjanej łapu na woſchudrowane městno maſajce a ſchudnucze. Hdyž na woſchudrowanem mětnje ſažu poczну kožmy roſcz, tehdom městno ſ vaſelinu pomaſajce. To ma žo tak dołho wotſpjetowacz, doniž njeje wopuſch doſpołnje ſažiła.

P r a ſ c h e n j e : **Moja krowa hižo lěta dołho kaſchluje. Kaſchel bywa dale žyłniſchi a hórſchi. Wona pak hewak derje žerje. Schto mam cžiniczʔ**

W o t m o t w a : Njeje-li krowa wjele wotebjerała, smě́je wona žnano chroniſku kripu. Dawajcze jej trochu Karlowo-Waríſkeje žele do picza. Schiju jej kóždy wjeczor, je-li mózno ſ wołtjom rybujcze. Njemějcze ſkoczo w hródži tam ſiejo, hdyž pſchedumwa. Tez ſymnu wodu jej njedawajcze. Tez wjele na ſtónzu měła krowa pſchebywacz. Je-li pak by žo ſ njej ſhubjeniſchtko, ſawotajcze ſtótneho lěkarja, ſo by krowu dla tuberkuloſy pſchehladał.

Khowajće sebi „Serbski Hospodar“.

Časopis za serbskich ratarjow

Cžiſło 42 Budyšin, 15. oktobra 1926. Lětnik 33

Polske zelenonohački.

(S wobrazom.)

Dźenża pſchiwobroczimy naſchu kedźbliwoſcz ſtarej wjeſnej družinje. Hałe w nowiſchim cžażu žu žo pjerimarjo najbliže ſejnali a žo prózowali ju ſ płahowanjom poſběhnycz. Mólli ſelenonoha žł (polniſcher Grünfüßler) pokazuja ſ Galizijeje. Tutón kraj je dźeł pólſkeje republiki. Tuta kokoſch je ſrjeneje wulkoſcze. Doroſczena waži 4—6 puntow. Pornjo druhim kokoſchom ma łhribjet pſches ſrjenju dołhoſcz. Tam hdyž ſtej ſchidleſchczu ſaſadzenej, je ſcherołi. Wutrobno je tohorunja pomérnje dołhe. Jeje organy jejow płodženja a njeżenja žu ſylnje wutwarjene. Hłowcžka je pomérnje mała. Ju debi jednory hrjebjeń. Hrjebjeń łhapona je ſrjeneje wyſołoſcze. Kokoſchiny je mało a runje ſtejazy, jenoż kónczł je trochu nałſibnjeny. Mólſke ſelenonohaczli maja druhdy tez hinak wutworjene hrjebjenje. Mjeſwoczko je czerwjene. Mjaſchzy (Ohrſcheiben) ſtej małej a nimale zyle czerwjene. Podbudnik (Kehllappen) je pola łhapona ſrjeneje wulkoſcze, pola kokoſche pak ſnadny. Selene nohaczli žłuſcheja do naſchich pſchirodnych (bodenſtändig) družin. Pſchetož te družiny ſ dołhimi a wyſokimi hrjebjenjemi a podbudnikami ſu hałke łumſchtnje wuplahowane twórby. Wone žu na pjerju bohate. Wołebje łhapon ma dołhe a ſchérroke hłowne perwjate pjera, pódła nich pak tez wjele derje wuwitych pódlanſkich perwow. Lopuſch kokoſche je ſchérroka a trochu nawiſowata. Schija a žedli łhapona žu ſ pjerjemi bohacze wobroſczene. Noży ſtaj ſrjenjo dołhej a nahej. Pjerje je wſchelakeje barby a pißanoſcze. Najbóle ſetkujemy žo ſ barbami dopominazymi na kurtowtwu. Tola płahuja tez ſelenonożli běłeho, żołteho pjerja a tajke podobne na pjerje ſchtraholza.

Selenonożli jara derje njeżu. Mjaſo je ſkóbne a nježne (zart). Do wójny pſchedawachu je najbóle do Parisa. Tam žo wo nje torhachu. Kurjatka ſpěchnje roſtu a njeſtu ſkypre. Kokoſche poredła kokoſa, hewak pak derje łahnu a žo ſa ſwoje kurjatka žwěru ſtaraja. Selenonohaczli dyrbja žo móz wuběhnycz, tohodła hodża žo jenoż na wſacz dźerżecz.

Na cžo hładaja pjerińarja pola kurjazeho pjerja.

Naſhma tu je a ſuma žo bliži. Někto je pſchichoł ſaho cžaż pjerińarjow wuſtajenżow a tych dróbneho ſtwa. Někotry pjerińar by tam ſwoje kuru dżyrk wuſtajicz. Tohodła hłada na ſwonkownoſcz ſtóczecza, ſo bychu kedźbliwoſcz na žo ſczahnyłe. Pola kur a pißaneje pjerińy hładaja jara na to, we kajkich barbach žo pjerje jewi a hacž jeho ryżowanki wotpowěduja poſtajenej ſprawje-dliwoſczi. Na tute ſwonkownoſcze ſwjetſcha bóle hładaja, hacž na druhe kajkoſcze kur abo druheje pjerińy. Wſchědny cžłowiek njewuſteji žo ſwjetſcha na to, kajkeje ryżowanki ma pjerjo hyć. Jenoż rozſudnik (Preisrichter) dyrbi žo na tuto potajnſtwo wuſtejecz. Tohodła dżemy w ſczěhowazym podacz wſchelake ryżowanki pjerja, na kotrez ſpomnjeni rozſudnizy hładaja.

Mjzane abo ryżowane je pjerjo jenoż tak daloko, hacž ſ druheho pjerja tęži. Smułkowny dźeł pjerja je mózłosty bóle jenobarbny a mjenje pißany.

Prěnje pjerjo na naſchim wobrazu žkuſcha do tak mjenowanych wobrubjenych pjerjow. Wobrjeđża wobrubjenja ſawoſtanje podobhoſta jaſnſcha měſtnoſcz. Je-li jenoż łónczł pjerja wobrubjene, mjenuja wężywuſtojni tajke wobrubjenje wotewrjene abo połměżaczłate. Wężywuſtojni ſacžiſnu ryżo-

wanje jako njerjane, je-li barba wobrubjenja ſ dźěła też pſches jaßnjiſchu ſrjedźijnu tu a tam pſchekhadża. Też tajſi wobrub nimaja ſa rjane, je-li jón na kromje ſnowa jaßnjiſchi wobrub wobdawa. Na naſchim 1. wobrazu tajku jaßnjiſchu kromu ſpóſnawamy. Roßſudniżp ſaczíßnu tohorunja **połmĕżaczkojty** abo na podkow podobny wobrub.

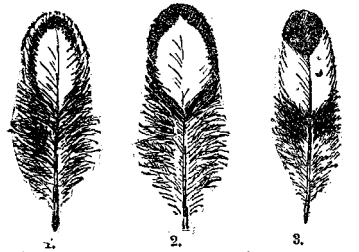

1. 2. 3.

Wubĕrnije-li jaßniſche dno woſrjedź pjerza jako wótry kónczk abo hlebija, każ na naſchim druhim wobrazu ſpóſnawamy, mjenuja wězywuſtojni tutu ryżowanku hlebikojtu (Lanzettenzeichnung).

Dypkate pjerje (hl. 3. wobraz) ma na kónczku bĕłeho abo żołteho dna, kulojte ſo ſpbolazy, czórny dppk. Tajke pjerjo noſcha Hamburkſke ſlĕbrate abo ſlotowe ſwětłaki (Hamburger Silber- oder Goldlakhühner). Runje tute ſpbolaze dypki ſu teſle druſinje mjeno ſpożężíle.

Żołmate mjenuja pjerjo tehdom, hdyż prĕki pſches nje ſo 3—4 ſpbolate czórne ſmuhi cźahnu. Hdźeż ſo troſka ſaporżnje, wubĕhnje ſmuha do dele pokaſowazeho riſtóżka. Tute ſmuhi pſchekhadżeja cźĕrnomódrje ſamo na ſnutſkownem bĕłe moſchkojtem dźĕle pjerka. Tajſe pjerjo noſcha brahmaſke a wyandotſke kury a ſu ſobu na tutych ſnamjenjach ſpóſnacź. (Pſchirunaj 4. wobraz.)

4. 5. 6.

Pjaty wobras pſchedwjedźe nam ſmuhate pjerjo. Tute ſmuhi ſo ſpbola a wotſlĕbhuja ſo jaßnje wot dna. Wone ſu tak ſkożene, ſo jena ſmuha k druhej ſo druży, tak ſo ſda, każ buchu kokoſch kokowokoko cźĕrne wobruczki wobjimowate. Tak ryżowane ſu Hamburkſke a Brakelniſke kury.

Po dokhoſczi ſmuhate pjerjo mjenowachu pryedy ſchkrabolcźe. Poſledńja cźorna ſmuha do kónczka wubĕhnje (hladaj 6. wobras). Sa tute ryżowanki ſu Plymouthſke Rocks ſ pſchikladom. Wězywuſtojni mjenuja ſchkraholcźe ryżowanki tehdom, hdyż cźorne ſmuhi jenoż malo naſhibnjene a we wſchelakich ſchĕrokoſcźach ſo pokaſuja. W tutych ſchkraholczich ryżowankach jewja ſo nam Mechelniſke kury.

Rólnistwo

Trjebajcźe jenoż polne a cźeſke ſorno k ſywej.

Chcźemy-li, ſo by nam żito polne a cźeſke ſorno dawało, **namy też polne a cźeſke ſorno wuſywowacź. Mnohi hoſpodaŕ drje też wjele w tutóm naſtupanju hrĕſchi, hacź runjeż wĕ, ſo może ſo jenoż tehdy ſpokojazeho wunoſchka nadźijeŕ, jeli prawje rjane a cźeſke ſorno wuſywa.** Tu jeni ſ njerodu a druhy ſ wopacźnej ſlutniwoſcźu hrĕſcha. Druhy ſo ſaſzo boja ſa nĕkotre zentnarje nowe**ho ſymjenja nĕkotre hriwny wudacź. Jeli ſebi ra**tać na żadyn pad njecha hiſchcźe nowe ſymjo kupicź, dha njech tola ſwoje ſnajmjeńſcha prawje derje wucźiſcźi. S cźeſkich ſornow njewuwije ſo jenoż ſylnjiſche ſtwjelzo, ale woſebje rjane wulke a cźeſke ſorno. Tajſe roſtliny, kotreż ſ rjaneho ſymja pokhadżeja, też wjazy wudżerża, woſebje ſuchotu, mokrotu, ſmjerſt atd., hacź ſymjenja, ſo hłubſcho ſakorjeni a ſo też lĕpje pjenkuje, a to woſebje tohodła, dokelż ma ſylnjiſche wubiwanki. Wone ſo też ſpĕſchniſcho wuwiju, tak ſo jim ani pſchekaßanzy ani poczaßy njewadża.

Wĕſty hoſpodaŕ w Cźechach żyje ſtajnje jenoż wulke a cźeſke ſymjo a je ſtajnje ſe ſnjemi ſpokojom. K tomu pſchikład: Tutón hoſpodaŕ je loni dwaj ſahonaj pſcheńcy **woſył a to kóżdy ſahon po 2½ kórza. Na kóżdy ſahoń** je woſył 115 kilogr. ſymjenja a to najcźeżſcheho a naj**jaberniſcheho, kotreż je trójay na cźiſcźawje wucźiſcźił. Na jene polo je roſmjetał 5 zentnarjow ſuperſoſjata a to 10 dnjow pſched wuſywom. Na druhe polo pak je** jenoż ſ kompoſtom pohnojił. Naſymu je pſcheńca tromu rĕdła ſeſkhadżała, ale naĕto je ſo ſylnje roſpjentowała, tak ſo bĕchu na jenotliwych pjeńkach ſamo na 19 wotnożkow. Polo runaſche ſo ſelenej płachcźe. Pſcheńca derje roſcźeſche a ſo ani njelehny ani ſanej thoroſcźi abo kiproſcźi njepodleża. Jako pſcheńca wumlócźichu, namlócźichu ſ prĕnjeho pola 50 zentnarjow dobreho a 70 puntow ſtabeho ſorna. S druheho pola na**mlócźichu 42 zentnarjow dobreho a 30 puntow ſtabeho** ſorna. Na tjeźim polu, hdźeż pak bĕchu każ he**wak po ſwucźenym waſchnju pſcheńcu woſyli, telko nje**dobrychu. Tam namlócźichu ſ 2½ kórza jenoż 24 zentnarjow dobreho a 6 zentnarjow ſtabeho ſorna. Tutón **bohaty wunoſchk ſależeſche na cźeſtym rjanym a pſche**ſatym ſornu a na ſprawnym hnojenju. Też maju pſchi żywje kulotworne nakaźliwiny (Knollenbildende Bakterien) wulki wuſnam. Tute też na prĕnim polu naŀożowachu, ſchtož bĕ ſcźĕhwk najlĕpſcheho wunoſchta.

Spomnjene nakaźliwiny maju ſo mjes ſymjenjom naſchcźĕpicź (Impfen). Se ſchcźĕpjenjom ſymja dodawamy podże nowe nakaźliwiny, kotreż ju woźiwja a ſu każ kukarjo mjes roſtlinami. Nakaźliwiny woſtanu po żnjach dale w podże a dodawaju ſo ſaſzo ſ hródżnym hnojom a ſelenym hnojenjom. Wone roſkkaduja żiwiny k podrobnemu pſchijimanju roſtlin. Swjeſchna póda nje nje potajkim żenje morwa. Hdźeż je mjenje nakaźliwinow, tam je też njepłódniſcha póda. Tam dyrbimy nakaźliwiny dodawacź a to ſ hródżnym hnojom, kompoſtom abo ſe ſchcźĕpjenjom ſymja. Schcźĕpjenje ſymja drje je mjes naſchim ludom ſwjetſcha hiſchcźe njeſnate, dokelż k tomu kłuſcha niſchto wjazy dźĕła. Dale też njeſmĕmy pryedy ſchcźĕpjene ſorno na tajke polo ſyrcź, hacź 10 dnjow po roſmjetanju pſchikupneho hnoja. W cźerſtwym pſchikupnym hnoju bychu nakaźliwiny ſahinike. Schcźĕpjenje ſymja mĕło też mjes naſchimi hoſpodarjemi wjazy ſroſumjenja nadeńcź. Że dźe to doſcź tunja wěz. Na 1 hektar pódy (3½ kórza) trjebaſch ſa 5 hr. ſpomnjenych nakaźliwinow k ſchcźĕpjenju.

Dźenżniſchi dźeń mamy ſo jara ſ dawkami a wulkimi wudawkami bĕdźicź. Schtó by tohodła njechcył ſwoje żně wo nĕſchto ſwyſchicź. Tuż mamy ſo wo to ſtaracź, ſo najlĕpſche a najcźeżſche ſorno na ſwojim polu wupĕſtujemy.

Jita żyjemy po móżnoſczi kóżde lĕto na druhe polo. Hewak ſo wone bórſy wurodźi (Degeneration) a ſ tym naſtanu ſaſzo nowe wudawki ſa pſchichodne nowe ſymjo. Też ma ſo ſprawnje hnojicź a niż je żanym wopacźnym hnojom. Wĕſty ratać bĕ na polo Domaſchowy hnój je ſuperfoſfatom nadobo mjetał. Wón je ſnaďź derje mỳſlił, dokelż chżyſche do żita dźeńcźeł ſyrcź. K dźeńcźełej chżyſche ſ Domaſchowym hnojom pohnoſicź a żitej ſe ſuperfoſfatom. Pſchi tom żebi njeje pomyſlił, ſo ſ tym hnojowe ſkutkowanje pokaży. Hdyż Domaſchowy hnój ſe ſuperfoſfatom nadobo mjetaſch, tehdom naſta**nje w pódze lohkorospuſchcźena fosforowa kiſalina.** S tym pak je hnojenje ſ Domaſchowym hnojom żyle ſbytne. Dobry ratać nimo ſwojeho hoſpodarjenja ſtajnje knihi wjedźe a liczi, hdże a ſ cźim ma najwjazy wunoſchka a hdże móże nĕſchto pſchiſtawdźicź. Wjele pak też wſchelake poſpyty pomhaju. S poſpytami ratać k nĕcźjemu pſchindże, nadobudże ſ tym mnoho wĕdomoſcźe a ſteji daloko wyſche, hdyż-li tón, kotryż na poſpyty żaneje kedżbliwoſcźe njeſtoji.

Wſchelaka pića.

(Pokračowanje.)

Wjele lĕpſchi hacź rĕpikowy, je lany woſuch. Lany woſuch mamy dweju druzinow, tak mjenowany domjazy lany woſuch abo lany woſuch ſ wulkich woleńſzow. Domjazy lany woſuch je wjele khmańſchi, dokelż woſebjahuje hiſchcźe wjazy wolija, dyż-li tón ſ wulkich woleńſzow. We wulkich woleńſzach roſmjecźene laue ſymjo najpryedy parja a potom ſuſcha. S tym wjazy wolitja ſ njeho dobudu. Lany woſuch pkacźi jako wubjerna piza ſa kruwy, hdyż maju cźelata a howi woſebje dójniſam. Kruwje mózemy na dźeń hacź do 6 puntow laneho woſucha dawacź. Dawamy-li pak wjazy, doſtanjemy jara tworbu butru, kotraż ſa woliſom ſłodźi. Lany woſuch mózemy też konjom pizowacź a to 2—4 puntý ſa dźeń. Woſuch ſe pódnich worjeſchkow (Erdnußmehl) drje je mjes naſchimi hoſpodarjemi mjenje ſnaty. Sfót jón rad żerje a món też ſkotej nimo mĕry howi. Dawamy-li pak jeho ſpcźiwjele, doſtanjemy mjehku butru. Kruwom dawamy na dźeń dwaj puntaj, konjom 3 a ſwinjom punt. Hdyżkuli jón kupujeże, kupujcźe ſtajnje tajſi ſwĕtliſcheje barby dyż-li cźĕmneje. Też dobra wóń cźi jeho lĕpſchu kaſoſcź picheradźi. Hdyż jón kupujeże, kupujcźe radiſcho njemlĕty, doſelż ſo dźeże dżerźi, dyż-li mlĕty. Njeſtowajcźe jón na wlóżnych mĕſtnach, dokelż by **wam ſplĕſnivił. Ssamſtnu hódnoſcź ma kokoſowy wo**ſuch. Krumpy po nim wjele deja. Dójnjam mózemy hacź do ſchtyrjoch puntow na dźeń dawacź. Wizujemy-li ſ nim, doſtanjemy twjerdu butru. Dale mamy też wſchelake wotpadki ſ palenzowych palerńjow ſa ſfót. Ssu to woſebje wupałki, kotreż w ſymje ſkotej pizujemy. Schkrob ſo we ſternach pſchi palenju palenza na palenz pſchemĕni a ſchtoż ſwoſtanje, ſu wupałki (Schlempe). Wupałki woſebjahuja wſche dużykate maczińy. Hdyż je ſ pluwami a ſykanjom mĕſchany, tak je derje wużijemy. Wone pak woſebjahuja wjele wody (95%). Konjom ſo njehodża, khiba jenoż we ſymje a to 10—12 litrow na dźeń. Naſlĕpje ſo ſa kornmy ſfót hodża. Tomu mózeſch $^2/_3$ zły.eje pizy we wupałkach darwacź. Dójnjam dawaj połojzu druheje pizy ſ tomu. Dawaj jim 30—40 litrow na dźeń jenej. Ssucźelnym kruwom je njedawaj, dokelż wot nich lohko pomjetaju. Woſtajecźe-li je dolho na cźerſtwym powĕtſje, wone woſikżnu a ſfót ſ nich żidławu doſtanje, też kaſchel a druhe thoroſcźe. Kitne wupałki ſu wjele lĕpſche hacź bĕrnjaze. Wupałki maja ſo ſtajnje cźerſtwe ſpizowacź. Też ſ piwańnow mamy wſchelake wotpadki a to na prĕnim mĕſtnje ſkodowe wubiwanki (Malzkeime). Jecźmjeń ſo w piwańni najpryedy namoczi, ſo by wubiwał. Potom ſo hnydom wuſuſchi a wubiwanki ſo wotſamaju. Wubiwanki ſu wubjerna piza, dokelż wjele dużyka a foſforoweje kiſaliny woſebjahuja. Na prĕnim mĕſtnje hodża ſo ſa mlody ſfót a też dójnjam a kormnemu ſkotej howja (2—4 puntý na dźeń). Też ſwinjom mózemy je pizowacź a to ⅓ wſchedneje pizy. ¼ wſchĕch dużykatych dźĕłow w nich ſu amidy (maczińy mjes bĕłkowinami a dużykatymi dźĕlami). Skodowe wubiwanki ſo też ſ melazu ſmĕſchane pſchedawaju. Pizowacź mamy je namoczene abo ſe ſuchej pizu ſmĕſchane. Hewak bychu ſo ſkotej cźerjewa ſatykale.

Też mlócźo (Bierttreber) je bohata piza na dużykatych dźĕlach a hodźi ſo jako dobra piza ſa dójnjazy a kormy ſfót. Cźerſtwe mlócźo, maſchi-li je na hromadźe, ſo bórſy ſkaſy. Dawamy je do dóſtawy abo ſudom a dolitemy je ſ wodu. Na to pokożimy deſku a kamjeń, ſo by pod wodu ſwoſtało. Kruwom mózemy na dźeń hacź do 40 puntow cźerſtweho mlócźa dawacź. Konjom ſo njehodźi. Też ſuſchene mlócźo ſo pizuje.

Dale mamy wſchelake wotpadki ſ zokorowinjow, a to ſ prĕnja rĕſti (Schnitzel). Rĕſti maju 6,9 pros. ſuſchiny, hdyż ſu cźerſtwe. Pizuja ſo najpryedy cźerſtwe a poſdźiſcho nakładowane. Też ſuſchene ſu na pſchedań. Ssuſchene mózemy wjazy lĕt na łubjach thowacź bjes toho ſo by bychu ſo ſkaſyle. Cźerſtwe dawamy kruwom 6—9 puntow na dźeń, woſam 8—12, ſwinjom a młodentu ſkotej 1—3 puntý. Rĕſti do druheje pizy mĕſchamy. Swinjom dawamy je ſ wuſbĕranym mlokom abo ſydkom ſmĕſchane. Kormnym woſam, kotreż na 10 zentnarí waża, mózemy ſamo na zentnaŕ rĕſkow na dźeń dacź, dójnjam 70 puntow a ſwinjom kelkoż chcźeja. Sónty-li je nakładowali na łikało, dawamy nĕſchto mjenje. Shnile a ſkażene rĕſki ſkotej njedawajcźe.

(Skónczenje pſchichodnje.)

Kotoł za wotſĕrknjenje lupinow.

Lupinu, woſebje żołtu, żebi hižo dawno jako ſelene hnojidło ważiny. Woſebje je wubĕrny hnój na pĕſkach, ſhudych na wapnje (kalkowy a druhich ważnych wutkach (Nährſtoffen). Póbla toho ſłuſcha lupina do tych roſtlinkow, najbohatſchich na bĕłku. A tola mamy ju w ſkotaſtwje a w ratarſtwje hiſchcźe pſchemako ſańcź. Sa ſfót hodża ſo woſebje jeje ſulowate ſornjatka. Pſchi tom lupina jako hnojidło niczo njepſchikładźi. Lopjeſchka pſchi ſpcźenju tak ſwotpadaju a korniſchki woſtanu w ſemi. Sa ſfót ſu lupiny tohodła tak ważne, dokelż ſu najbohatſche na bĕłku. Jeje ſornjatka wopſchijeja wjele wjazy bĕłka hacź lany woſuſchk. Pornjo woſobjej ſu na pożiwnem (verdaulich) bĕłku two 7 krócź bohatſche. Sdobom ſu biologiſcy wyſoſeje hódnoty, wone żiwotny bĕłk jara ſoożowanje wudoſpołnja. Wucźenſ ſu w poźlednich lĕtdźeſatkach ſe ſywotnimi poſyptali ſpóſnali, ſo bĕłk w bĕłk njeje jene a tożamne. Woni ſu ſo pſchepokaſali, ſo mamy wſchelake druzinY bĕłka: Jena druzina tu druhu wudoſpołnja. Jenoż tak je mózno, ſo mózemy po roſumnem nałożowanju tutych druzin ſwój ſfót ſ bĕłkowinu jara tunjo ſyćźicź a kormicź.

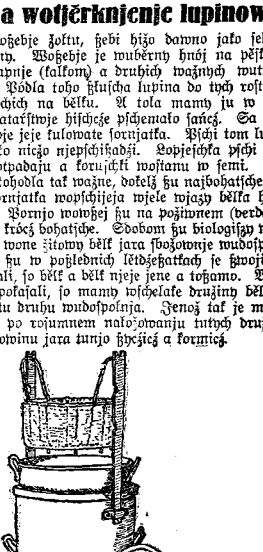

Lupiny ſkotej tak bjeje wſcheho pſchihotowanja dawacź njeſmĕmy. Lupina je po żerbſtim doſtała mjeno ſchkłakwink. Lupinowe ſorujatka ſu jara hórke, póbla toho pak też jedożte. Tutón jeđ ſawinuje morźaqu thoroſcź, tak mjenowanu lupinoſu. Jenoż woiwszy lupiny żyre abo njepſchihotowane ſnjeżu. Tohodła ſu Sſerbżo tutej roſtlinje też wołwcźi hroch narjekli. Je-li cźeſch lupinowe ſornjatka ſ konjom, hotwjadkam a ſwinjom dawacź, dyrbja najprjedy woſtĕrknycź a ſ tym żo jĕd ſ nich wuczahnycź. To ſtanje ſo we woſebitych ſa to pſchiprawjenych aparatach. Te ſu pomjenowali „łotĕłokowacź“ (Lupinenentbitterer).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Sł. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihičišćernja, zapr. ze r. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawčitki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawčitki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. n. n.

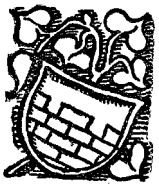

Čisło (Nr.) 242 **Budyšin — sobotu, 16. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Serbja a wólby do sakskeho sejma

31. oktobra.

31. oktobra wotměwaju so wólby do sakskeho sejma. Stejimy pśed khutnym praschenjom, kak mamy so my Serbja dźiwajo na nasche kulturne a hospodarske a politiske sajimy sadźerjeć, kak swoje kłoßowanske prawo a winowatosć wukonjeć?

Serbska Ludowa Strona, politiska organisazija, wjedźerka a sastupjerka wscheho serbskeho, serbšyz cjuzazeho luda, je nasche stejnischćo a mózne postupowanje psichi tutych wólbach dokładnje rospominała.

Pośledni kongreß europiskich narodnostnych mjenischinow je resoluziju wobsamknył, kotraž žada, so ma so po możnosći kóždej narodostnej mjenischinje sastupjerstwo w parlamencze a w samosarjadowanskich wyschnosćach smóžnić. Doniž so to njepschewjedźe, njemóžemy psichi tuthwilu wobstejazych wólbnych sakonjach je samostatnej lisćinu wustupić. Też parola i opositizije so wólbow sdalowaćj, so sacźišny.

Na Serbsku Ludowu Stronu je so wobroćiła Kischeśćansko-sozialna Ludowa Strona. Stronine pschedstojstwo na to wobsamknu, hromadźe z tutej je swojim programom nam najbliśšej stronu psichi tutych wólbach wustupowaćj, jeli so so swjasa, nasche narodnine, kulturne a hospodarske (woseźe tarafske) žadanja sastupowaćj a jeli so na nasche wumnjenja dla kandidatneje lisćiny pschistupi. Psichi nastupazych jednanjach mjese sastupjerjemi wobeju stronow dozpě so dobra pschesjenosć.

S kandidatow Serbskeje Ludoweje Strony pschijachu so na lisćinu Kischeśćansko-sozialneje Ludoweje Strony: na 2. městno: Serb a ratař knjes měšćanosta Schpitank w Sejizach, na schtwórte městno: knjes kubleŕ a měšćanosta Wünscha w Porschizach, na 7. městno: knjes kubleŕ Soba w Cjornowje.

Na prěnim městnje kandidatneje lisćiny steji knjes stud. rada Brugger-Budyšćanski.

Też pišomne swjasanja dla naschich narodnje kulturnych žadanjow mózemy jako doźahaze wobhladowaćj.

Serbska Ludowa Strona so tohodla psichi tutych wólbach pschisamknje Kischeśćansko-sozialnej Ludowej Stronje a namolwja wschě swoje žobustawy a pschiwiśowarjow, wschěch Serbow a Serbowkow, so bychu wukonjeju swoju wólbnu winowatosć, swoje kłoßy wotedali Kischeśćansko-sozialnej Ludowej Stronje.

Program tuteje strony kaž też bliśšche rosjaßnjenje naschego postupowanja podamy w bliśšich dnjach we „Serbskich Nowinach“ kaž też w „Kat. Pósle“. Póśelemy letak do serbskich domow a na shromadźišnach Kischeśćansko-sozialneje Ludoweje Strony roskožimy ertnje nasch sameŕ a nasche stejnischćo.

Tuž, Serbja a Serbowki, sćěhujśe 31. oktobra wschitzy parolu Waschoje šwerneje, jenicźzy praweje serbskeje politiskeje wjedźerki:

je Serbskej Ludowej Stronu,
ja Kischeśćansko-sozialnu Ludowu Stronu!

W Budyšinje, 16. oktobra 1926

Za Serbsku Ludowu Stronu
(sakitu župu).

M. Ssmoleŕ, 1. městopischedźyda. **J. Schewčik,** pischedźyda wubjerka.

Francowzojo so měrowych zrěčenjow dźerža.

Franklin Bouillon, pśedawaršći minister a nětkužišći president komnišije sa swonkowne naležnosće deputěrtšeje komory, kotryž budźe pśichi pschedstejazym rospranjenju franzowsko-amerikanskeho dojednanja wo wotplaćenju wójnskeho dołga a pśichi jednanju wo nimsko-franzowskim sbliženju cźežko wažaze słowo rěcźeć, je sastupjerjej „United Preß“ rosrěcźenje pschijiwolił. Pśichi tym je so wo wobkazanju praschenjomaj na śledowaze waschnje wuprajił:

„Nimsko-franzowske sbliženje ma so bjes dwěla w sajinje śwětoweho měra jara pschećeć. Tole sbliženje budźe na tym dnju mózne, na kotrymž budźe Nimska w śwětowej politizy j tej samej sjawnosći a sprawnosći kaž Franzowska wustupowaćj a swoje rosćahowanje wosjewi, so chże **organisazijn Europy, j Versailleskim zrěčenjom wutworjenu, respektowaćj a so jeje dźerżeć.** Njetrjebam drje pschisjpomnić, so podawk **pschitomnosće žyma prjedawschego kronprynza pschi manewrach nimskostatneje woboty a powšeče wo nawrócze prjedawschego khežora do Nimskeje** so k tomu runje njepschichodźa, so bychu so hórke dopomnjenja tych, kotriž su tak załožnje pod politiku „papjerjanoje schćerbjerby“ ezerpili, zhubiła.

Schtož dojednanje wo wotplaćenju wójnskeho dołga w Ameriźy nastupa, ženje žadyn franzowski parlament njesamóże, tajke dojednanje je swjatkarjemi Franzowskeje potwjerdźićź, kaž dołgo sawěsćeze pschisłankowi njerwopschija. Franzowska so ženje na nicźo njeswjasa, dyž nima dospokmu wěstosć, so budźe so teho dźerżeć móg. Tohodla Franzowska njemóże dojednanje wo wotplaćenju dołga potwjerdźićź, chiba j wumnjenjom, so wotplaćenja wójnskeho wotschkodźenja, kotrež je Nimska zhubiła a kotrež dyrbja swjatkarjo jako moralizny winowaćźi Nimskej wumnjowaćź, pschikhadźeja. To je pschipowědźenje djensnischeje franzowskeje politiki, kotraž też jutrje a do wschěje wěcźnosće ta samna sawostanje.

W tym samym smyśle je so **Archimbaud,** městopschedźyda radikalneje strony pschi składnosći jejneho śpjeda psched dopišowarjom jejnych Drježdźanskich nowin wuprajił. Na dopišowarjowe woprašenje wón wotmolwi:

„Dyž wojnam Thoirysteho programma je stejischća moralskeho sbliženja wobhladujecźe, móžu Wam rjec, so je doposmnjenje po dobrym puću. Byschćze pak so mylili, hdyž byschćze wocźakali, so so Porheinska do cźasa wopuschći a so so Saarsti kraj prjedy hacź je postajene, Nimskej wróći. Wěm, so so pschi rosrěcźenju Brianda se Stresemannom wo pśedawschim wucźehnjenju s lěweho Rheinoweho brjoha j spka njeje rěcźało, a franzowski swonkowny minister njeje so w tutym nastupanju na nicźo swjasał. Thoiry bě cźisće moralisti cźin, šbudźeny je sastupjenjom Nimskeje do Swjasa Ludow a k tomu postajeny, so by so podjoł sa praktiski sbliżaju politiku pschihotowak. **Briand wě,** so bychu jeho **w deputěrtšej komoriže huždom powalili, hdy by pschipołwědźił, so so Porheinska sa nicźaku nimsku konzeßiju wopuschći.** Franzowski lud też do spramnosće Nimskeje njewěri. Stresemannowej rěcźi w Genfu a w Kólnje śtej pola nas jara njelubu sacźišćej cźiniłej, a móžu Wam jako měšćanoschćerbjerka radikalneje strony rjec, so je Poincareowe rosłoženje w schćerkich worschtach franzowskeho luda pschihódny wothłós namakało. Njewěrimy też hischće do wotbronjenja Nimskeje. Niedźiwajcy teho so nadźijam, so so Briandowym a Stresemannowym prózewanjam poradźi, Thoirysli program pschewjeseć.

Wólbne namjety za wólby do sakskeho sejma.

Pśichi wokrejžnym wólbnym wjedniku rańskeho sakskeho wólbneho wokrjeża je wscho hromadźe śledowazych dwanacźe wólbnych namjetow dóschło:

1. Stara sozialdemokratiska strona (nacźalny kandidat Buk w Drježdźanach).
2. Němškonazionalna ludowa strona (Hofmann we Drježdźanach).
3. Němska ludowa strona (dr. Blüher w Drježdźanach)
4. Sozialdemokratiska strona (Arzt w Drježdźanach).
5. Kommunistiska strona (Renner w Pirnje).
6. Demokratiska strona (dr. Dehne w Drježdźanach).
7. Němskostatna strona němskeho śrěnjeho stawa (hospodarska strona, wyschi mischtr Kaiser w Drježdźanach).
8. Ludowa sozialna dźěława shromadnosć (Blumentritt w Drježdźanach).
9. Kischeśćijansko-sozialna ludowa strona (Brugger w Budyšinje).
10. Nationalno-sozialistiska němska dźěłaćerska strona (Hitlerjse hibanje, kapitanski leutnant sw. kř. Mücke w Drježdźanach).
11. Němskostatna strona sa ludowe prawo a nahódnosćenje (dr. Hermann w Drježdźanach).
12. Němskostatny swjazk sa němske khěžerske a lězownoschćerske towarstwo (pschekupz Alfred Diener we Zwikowje).

Pije

Klemm-kofej

Wón je najlěpši
z kofejoweje wulkopalerńje
Alfred Klemm w Drježdźanach-A.
Wšudźom dostać
wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**
Generalny zastupjeŕ G. E. Helmick w Budyšinje
na Moltkowej dróży 9.

Wurunanje z Hohencollerami so přijało.

W pruskim sejmje je so pjatk jatom wo wurunanju z Hohenzollerami z 258 pschećiwo 37 hłosom kommunistow pschijał. 65 sapóšłanzow so wothłosowanja wostajił. Dyž městopresident dr. Garnich stany, so by wunoschće wothłosowanja wosjewił, kommunistojo tomu z wulkej herjelkanju sadźěwachu. Nadobo w pośedźeri k pukam dóńdże. Jedny kommunist so z jenym prawizynym sapóšłanzom pschimny a jedyn druheho pjerjesche. Jenoš z wulkej próznu so poradźi, bicźkom dźělićź. Komunistojo na to k presidentowemu pultej pschibźežachu a podobne wojowanje nasta kaž sandżenu wutoru. Sesrjedź zpjchna **městopresident j pośedźerjo wuńdźe.** Jedyn kommunist k pschedźyđowemu měsnu skoči a z njeho swón wsa, z kotrymž mózne machasche.. Mjes tym kommunist Pieck k rěcźnikemu pultej stupi a mějesche dołhu rěcź, kotrejž pak we wulkim hołku nichtó rosumjesche. Też kommunistiszy wopytarjo tribunow pocźachu rěcźeć. Hdyž policistojo pschećiwo nim sakrocźichu, so tuchi wobarachu. Dźěschi cźaš trajesche, pschedy hacź běchu tribuny wuprózdnjene.

Hdyž bě zyzhon najwschischo stupił, president Bartels z nowym swonom pschihódze a spyta, njeměr podujkoź. Wón nětkotrych kommunistow dla jich njeskónchaneho wokanja a herjekanja z pośedźerjow wupukkaša. Też wschelake wěcźy so sašo juntachu. Wupokasani kommunistojo poćkuchni se sale wuńdźechu. Hara pak hischće dźěschi cźaš trajesche.

Hakle po nječźim hołk wocźichny a president móżesche k bliśšemu bodu dnjowcho porjada pschećeć. Najprjedy wo namjetach njedowěrjenja kommunistow wothłosowachu. Wone so wschě sacźišnychu. Hdyž dyrbjesche so smutkownemu ministrej Grzesinskemu njedowěrjenje wuprajićź, němštonazionalni hromadźe z kommunistami hłosowachu.

Dozwuki k pukam w pruskim krajnym sejmje.

Pśiched pruskej žejmownju žrjedu **puki padachu.** Hdyž kommunistiski sapóšłanz Richard Schulz se žejmownje stupi, **jeho młodaj cźłowjekaj nadpadnyschtaj a do njeho z tschadom pjerjeschtaj.** Sapóšłanzowe tschiki sašćyschawschi, policisć pschibźeža a młodeju cźłowjekow saja. Wonaj běschtaj žynaj sozialdemokratiskeho sapóšłanza Osterrotha. Běschtaj k žejmowni pschićichoj, so byschtaj so na kommunistiskim sapóšłanzu wjeceźikoj. Kommunist bě mjenujcy wutoru pschi herjekanskich wuńpach w pruskim žejmje sozialdemokratiskeho sapóšłanza Osterrotha cźežko wohanił a pisitowaŕ, haczrunje jemu Osterroth njebě k temu žanoje pschicźiny dał. Kommunist bě też mandźelstu sozialdemokratiskeho sapóšłanza cźežko tschiwdźił. Osterrothowaj žynaj běschtaj tehodła pśiched žejmownju pschićichoj, so byschtaj žranjenu cźeścź swojeho nana a maćerje wjeceźikoj. Dyž běschtaj so jeju mjenje na policajstwje šwěcźikoj, jeju puschcźichu. Kommunist Schulz je so we wobliczu ranił. Kaž je zdyschcźe, njeje nanej młodoštnoju błeźkow, sozialdemokratiskemu sapóšłanzej Osterrothej **wotmyślenje jeho** žynow znate **było.**

Słowakojo njejsu hišće do knježerstwowje wjetšiny češko-słowakskeho parlamenta zastupili.

Nowemu częškosłowakiskemu knježerstwu Słowakojo swulke częskoty cźinja. Tuzi nodzeża knježerstwu swojeju podpjeru słubić, dóniž so jich politiske zadanja njejsu dopjelnile. Wjes Słowakowo nowe knježerstwo w parlamencje nutrnu wjetšinu njejmješe a by so bórzy powalilo. Wono budże tohodła nusowane, so je Słowakanami dorěczeć. Zadaju jebi ministerstwo za Słowakatku, kotrejž dyrbi so z knježerstwu źiwernym Słowakom Kalleyom wobhadźić. Dale žadaju wjedzenje słuschneho referata pschi ministerstwje za Słowakatku. Sebrane duchowne lubja we Słowakskej dyrbjałe so duchownstwu saho wróćicź a słónc'nje dyrbjało so ministerstwo za strowotnistwo saho zwobhadźić. Někotre z tychle žadanjow hnadź so Słowakam pschiswoła a knježerstwo budże na jich podpjeru kležicź móz. Wole njerwsće je pschichodne sadjerženje częskich narodnych demokratow. Tuzi su so pryedy swjafali, so z knježerstwom hromadze njepóndu, pschi kotrymž so Němcy wobdźela. Częšcy katolitsko-narodnych demokratow na jich ślub dopominaju. Hroża jim, so so wot nich dźela a so samostatnu katolitsku politisku stronu założa, jeli so so narodni demokratojo swojeho ślubjenja njedźerża.

Hrózbne wusudy přećiwo Kawkaskim Němcam.

Schwabska kolonija w Kaukasu (w bolschewiskej Rusłej) je so z cźežkim wosudom potrjechiła. Njedawno su někotrych nahladnych měschczjanow sajeli a do jastwa wotwjedli, jich wohnowinu, so tu sloto do wukraja wuwjesli. Wschitcy wobstor'eni winizaskemu sjednoczeństwu Konkordiji jako zobustawy pschisłuschachu. Psched někotrymi dnjemi je so prozeł psched bolschewiskim sudom w Baku wotmeł. Won je sa nětcźišće methody w Rusłej tak wospjamjazy, so dyrbi so won swětej zdźelicź.

Jednacze wobstorzenych psched sudom stejesche. Staty rěcznik Gaschimow wobstorźow zastupowasche. Konkordia je sa nich pjeca z pschikrywazym schtitom by'a, pod kotrymž su pjenjezy do wukraja, kurčerbu pótu wuźiło, płaki. Gaschimow namjetowasche za wobstorzenych Hummela a Becka smjerca k zastrělenjom, za Zeisera a Ohngemacha jastwo po pjeczich létach, za Kuhna a Wilhelma Becka jastwo po dwěmaj létomaj. Saktiarjo dopokazachu, so njedźenu winizaske towarstwo Konkordia, ale starschi 52 studentow pjenjezy po zyle dowolenym waschnju sa młodych w Němsej studowazych Kaukaskich Němcow a to k nakupjenju tworow za winizaske towarstwo Konkordija póstali. Ale sakitarjo njemějachu wuspjecha. Sudnicy zasudźichu Bohumila Becka k 10 létam jastwa, Jakuba Hummela k 10 létam jastwa a k słubjenju cźežkich prawow, Lorenza k 10 létam, Ernsta Hummela k 6 létam jastwa, Zeisera a Ohngemacha k jastwu po stjoh létach, Wilhelma Becka k 2 létomaj, Breischa k 3 létam jastwa. Wschém zasudźenym bu zkostanje na podłožku amnestije léta 1924 na połožu smjerschi z wuwjazom Bohumila a Ernsta Hummela.

Nowe južnoślowjanske knježerstwo.

Kral Alexander je dotalnemu ministerskemu pschedsydźe Ujunowiczej poručził, so by nowe knježerstwo sestajak. Do nje so tež zobudźowy Radičzoweje strony pschijimaju.

Franzowske manevry w powěrsje we wobhadźenym kraju.

Kónz oktobra so we wobhadźenym kraju a w Lothringskej wulke swuczowanje w powěrsje, mjes powětrowej brigadu, w Porheinskej ležajej, a Nězelskej powětrowej divisiju wotmeje. Generalny inspektor létarjow we franzowskim wójnskim ministerstwje, general Nesssel, kotryž budże w Mainzu pschebywacź, budże swuczowanje nawjedowacź.

Japanska pschećiwo chinesiskim pschirazkowym zlam.

Japanska je chinesskemu knježerstwu w Pekingu wosjepika, so do žanych pschirazkowych zlow njeswoli. Hacź dotal sć so 2½ prozentski zlowy pschirazk jenož wot chinesskich dowoźerjow žadał. Wot teho wokomika, hdźež jón tež wukrajanam nakładuju, japanske knježerstwo pschećiwo tomu protestuje, so na wikowanske sprěczenje a na zlowne dojednanje z chinesskim zentralnym knježerstwom powołało.

Ze Serbow.

Hamorwjedźa.

Sobota, 16. winowca.

Hawoła, abta.

1899 poswjeći so nowa cyrkew w Khwaćicach. Najwjetše zasłužby wo nju ma ludowy basnik Gusta Hatas, kiž njeje přestał za twarjomnu cyrkew dźěłać a pjenjezy hromadźić. — K poswjećenju cyrkwje je spěsnił krasny kěrluš w 25 stučkach. —

Tak kóžd nětk, o wosada rjenjo
Wšón čas hač do kónca tych dnjow,
We swjateje Trojicy mjenje
So zhromadźuj w swjatniey jow.
Přez modlitwu wobličo Božo
W čišnje pytajće tu,
Hdźež přeproša kóždoh' to zbože.
Na njebjesku skhadźowanku. G. Hatas.

† 1909 zemrě — ach přezahe —, jenož 53 lět stary, naš wulki basnik Jakub Čišinski. Jeho duša zlětowasche kaž wórlica k słóncu. — W njej so wotbłyščowaše naš cyły wosud, naše horjo a naša lubosć. — Je nam zahe zemrěł, ale bjez njeho naše nowe Serbstwo njemóže być. —

Njedźelu, 17. winowca.

† 1891 nětdźenši wučeř w Bórku pola Budyšina Jan 20. nj. po swj. Trojicy. — 21. nj. po Swjatkach. Bórs, kiž běše so w Rakecach 5. augusta 1821 narodźił. — Je wšelake kěrluše, mjez nimi rjany adventski pěsnił.

1845 prěni serbski koncert na Tšeleřni w Budyšinje, kiž je so z pomocu 69 serbskich wučerjow wubjerne poradźił — a w stawiznach našeho luda tak rjec swjedźeń wozrodźenja woznamjeni. — Wšitcy přitomni zajachu so z krasnosću serbskeho spěwa, začuwachu so jako dźěći serbskeho luda. — „Hišće Serbstwo njezlubjene, swój škit we nas ma.“ — Wostanje tutón swjedźeń njezachodna studnja serbskeho wučerstwa! —

* 1860 Hańža Budarjowa jako najmłódša dźowka wot sydom dźěći wulkoźiwnosćerja Handrija Solty w Mortkowje pola Łaza. — Jako šulske dźěćo je před wóknami Handrija Zejlerja spěwała a jeho sobu k rowu přewodźała. Po konfirmaciji je 12 lět we Łazu pola překupca služiła — hač sebi ju bratr po smjerći swojeje mandźelskeje do domu za pomocnicu zwoła. W lěće 1894 so woženi ze Korlu Budarjom we Łazu. — Dźensa je zbožowna mać a wowka. — Našim wutrobam pak je blizka jako nutrna serbska basnjerka. — Wo njej smy we našej lětušej protycy pisali. — Njech dźensa kóždy na jejne lube wobličo zhladuje a jej séele najwutrobniše zbožopřeća. —

*

Swjaty Hawoł.

16. oktobra ma swjaty Hawoł swój dźeń. Spodźiwnje, kak je so tutón dźeń w pomjatku wjeńcnego luda zaskorjenił. S nim liczja, kaž z wjedrowym profetu. Sswoje wuwuhnuhnjene, brune mjeswocza wobrozża na tuttym dnju k njebju a cźuchoja do powětra; dyrbimy kedźbowacź, kajki wětr duje; dyrbimy hebi spomjatkowacź, wot kotreho kónza je pschijschoł. Haj, dźeń swj. Hawoła ma něschto na sebi.

Po starym waschnju wotměrwaju ho hischcze tu a tam na dnju swj. Hawoła hermanki. Pryedy sapočachu synmu a hermankom, a bur liczeschе 16. oktobra tak rjez jako sapočatk symy, njejnuzły swojeje symy. Wěrny běchu jeschcze, rěpa bě domoj, z jednym słowom, pola běchu próżdne. Sstnadź bě tam a sem na łukach hischcze žnynowy stejeźł wonka wostał, dokeł bě brožeń połna była. Na šmaty bu próżdne a puste. Stót horjeschce ho do hródźowa. — Tak cźehnjeschе bur rady na hermank. Nakupi hebi, schtož do symy trjebaschе, hdźeła cźopku draštu, hdźeła nadobu. S wosyczkom dojeżdże abo dóńdże pěchi do blischeho městačka a da hebi tam nowinki napowědacź z hulkeho gwěta. W koreżmje wupi potom prénjin schtlenczku groca.

Wo wschém tom wěrny dźenja jenož hischcze malo. Jedne abo druhe burske pschikłowo je ho hischcze sdcerżało, kaž na pschikład: „Sswjaty Hawoł tewże kat“, abo „Na swj. Hawoła ho wětry rady wottorhaja“, abo „Na swj. Hawoła ho kruwa w hródži jłhowa“. Tak rjenje, kaž tute pschikłowa tež klincza, schto wone dźenja nam hischcze praja?

Sswonjatkowacź pak hebi tola móżemy, so swj. Hawoł może hižo šneha nałeź dacź a so je tak cźaż pschischoł, so jedneho ranja jemju z běłej płachtu pschikrytu wohladamy.

Wo stawisnistkim wukmanje dnja swj. Hawoła njech je hischcze tole naspomnjene: Kónz 6. sapočatk 7. lětstotka pschińdże Hawoł se swojim wuczerjom Columbanom do wokolinu Bregenza, hdźež dołžschi cźaż pschebywaschtaj, so byschtaj tam sydlaze alemanske splahi za kchesczanstwo dobyłoj. Tola to běsche cźežke dźełko. Alemanoju dźerżachu ho kruce swojeho pohanstwa. Tak je powěda, so jich Columbanus jónu wokoło piczowy piwa swjatotcźnje shromadźenych nadesche, so bychu swojemu starenu bohej Wodanej woprowali. Nosnjemdrjeny da tuteho pohanskeho cźinka je pjeza mišijonar do piczowki saduk, tak so tuta wosleca, z cźinj pak bě jenoj to dozpěł, so pohanoju někto jeho žiwy duch pschipójnachu. Sswj. Hawoł wosta też po wotthadźe Columbana w tamnischej wokolinje a falowi w 2. lětdźesatku 7. lětstotka w Steinbachskim dole kamownju, kotraj bě sakład podźakowneho klawnoho St. Gallenskeho klóschtra. Sswj. Hawoł wumrě 16. okt. wokoło léta 650.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer +2, thermometer w nozu +10. Wuhladuje na njestajne wjedro a deschcź. — Němska steji pschez hischcze pod wlimom mórskeho powětra a ma tohodła pomrócźene wjedro je žiwnumi deschczemi a wětrami. Jutše njedźelu pak je wjedro najjerje trochu słapschi a wokhłódni. W Alpach a w połodnischej Europje pak dale trajne wjedro knjeży. Jutše njedźelu žłonczko 6,29 hodź. skhadźa a ho 5,01 hodź. thowa. Měsacź skhadźa jutše popołdnju 3,59 hodź. a thowa ho na ranje 12,44 hodź.

S. **Hródka.** Pschi twarjenju nowele dwórnischczowje bróhi sta ho schtwórtk žmjerne njeboże. Kowarjej, knjesej Schmettowej, słeca we wokhłódnej kowarni kruch żeleza do žiwota. Won mjesesche hischcze telko duchapschitomnosće, so je swojim kolom domoj dojeżdże, hdźež ho morwy swjese.

— **Wyschicha holczaza schula w Budyschinje.** Pschijjewjenja pschijimuja ho hacź do 30. oktobra tóżdy wdźeławy dźeń wot 11 hacź 12 hodźin w hamtskej jitwje knjesa **wyschicheho** studijowjeho direktora prof. dr. Neumanna na Dwórnischczowej dróży 1 po 2 fthodomaj. Pschedpokazi ma ho narodźenišće wopišmo (swójbna kniha), wopišmo wo jertschcźepjenju, zenjurowa kniha. Jeli městnosć njedożaha, móża ho wschelazy wotpokazacź.

— **Sdźełny wobthodny jubilej.** Błizchu póndźelu, 18. oktobra, dopjelni ho 30 lět, so mějicźel Budyschiskeje palerńje a spirituzowje twornje, knjes Emil Jenda, wuhmahnjene, brune mjeswocza wobrozża na tuttym dnju k njebju a cźuchoja do powětra; dyrbimy kedźbowacź, kajki wětr duje; dyrbimy hebi spomjatkowacź, wot kotreho kónza je pschijschoł. Haj, dźeń swj. Hawoła ma něschto na sebi.

Po starym waschnju wotměrwaju ho hischcze tu a tam na dnju swj. Hawoła hermanki. Pryedy sapočachu synmu a hermankom, a bur liczeschе 16. oktobra tak rjez jako sapočatk symy, njejnuzły swojeje symy. Wěrny běchu jeschcze, rěpa bě domoj, z jednym słowom, pola běchu próżdne. Sstnadź bě tam a sem na łukach hischcze žnynowy stejeźł wonka wostał, dokeł bě brožeń połna była. Na šmaty bu próżdne a puste. Stót horjeschce ho do hródźowa. — Tak cźehnjeschе bur rady na hermank. Nakupi hebi, schtož do symy trjebaschе, hdźeła cźopku draštu, hdźeła nadobu. S wosyczkom dojeżdże abo dóńdże pěchi do blischeho městačka a da hebi tam nowinki napowědacź z hulkeho gwěta. W koreżmje wupi potom prénjin schtlenczku groca.

Wo wschém tom wěrny dźenja jenož hischcze malo. Jedne abo druhe burske pschikłowo je ho hischcze sdcerżało, kaž na pschikład: „Sswjaty Hawoł tewże kat“, abo „Na swj. Hawoła ho wětry rady wottorhaja“, abo „Na swj. Hawoła ho kruwa w hródži jłhowa“. Tak rjenje, kaž tute pschikłowa tež klincza, schto wone dźenja nam hischcze praja?

Sswonjatkowacź pak hebi tola móżemy, so swj. Hawoł może hižo šneha nałeź dacź a so je tak cźaż pschischoł, so jedneho ranja jemju z běłej płachtu pschikrytu wohladamy.

Wo stawisnistkim wukmanje dnja swj. Hawoła njech je hischcze tole naspomnjene: Kónz 6. sapočatk 7. lětstotka pschińdże Hawoł se swojim wuczerjom Columbanom do wokolinu Bregenza, hdźež dołžschi cźaż pschebywaschtaj, so byschtaj tam sydlaze alemanske splahi za kchesczanstwo dobyłoj. Tola to běsche cźežke dźełko. Alemanoju dźerżachu ho kruce swojeho pohanstwa. Tak je powěda, so jich Columbanus jónu wokoło piczowy piwa swjatotcźnje shromadźenych nadesche, so bychu swojemu starenu bohej Wodanej woprowali. Nosnjemdrjeny da tuteho pohanskeho cźinka je pjeza mišijonar do piczowki saduk, tak so tuta wosleca, z cźinj pak bě jenoj to dozpěł, so pohanoju někto jeho žiwy duch pschipójnachu. Sswj. Hawoł wosta też po wotthadźe Columbana w tamnischej wokolinje a falowi w 2. lětdźesatku 7. lětstotka w Steinbachskim dole kamownju, kotraj bě sakład podźakowneho klawnoho St. Gallenskeho klóschtra. Sswj. Hawoł wumrě 16. okt. wokoło léta 650.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +17. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer +2, thermometer w nozu +10. Wuhladuje na njestajne wjedro a deschcź. — Němska steji pschez hischcze pod wlimom mórskeho powětra a ma tohodła pomrócźene wjedro je žiwnumi deschczemi a wětrami. Jutše njedźelu pak je wjedro najjerje trochu słapschi a wokhłódni. W Alpach a w połodnischej Europje pak dale trajne wjedro knjeży. Jutše njedźelu žłonczko 6,29 hodź. skhadźa a ho 5,01 hodź. thowa. Měsacź skhadźa jutše popołdnju 3,59 hodź. a thowa ho na ranje 12,44 hodź.

S. **Hródka.** Pschi twarjenju nowele dwórnischczowje bróhi sta ho schtwórtk žmjerne njeboże. Kowarjej, knjesej Schmettowej, słeca we wokhłódnej kowarni kruch żeleza do žiwota. Won mjesesche hischcze telko duchapschitomnosće, so je swojim kolom domoj dojeżdże, hdźež ho morwy swjese.

— **Wyschicha holczaza schula w Budyschinje.** Pschijjewjenja pschijimuja ho hacź do 30. oktobra tóżdy wdźeławy dźeń wot 11 hacź 12 hodźin w hamtskej jitwje knjesa **wyschicheho** studijowjeho direktora prof. dr. Neumanna na Dwórnischczowej dróży 1 po 2 fthodomaj. Pschedpokazi ma ho narodźenišće wopišmo (swójbna kniha), wopišmo wo jertschcźepjenju, zenjurowa kniha. Jeli městnosć njedożaha, móża ho wschelazy wotpokazacź.

— **Sdźełny wobthodny jubilej.** Błizchu póndźelu, 18. oktobra, dopjelni ho 30 lět, so mějicźel Budyschiskeje palerńje a spirituzowje twornje, knjes Emil Jenda,

Zhubjeny syn.

Burski roman z Cźornjeho lěsa.

26] (Pokraczowanje.)

Połhnurjene starzy zadachu žebi njedźelskeho sajeczka, stare maczerki tschahjechu so wot rosnjeżelenja, a młodźi njeběchu žebi dozyka w radże, běchu kaž zbynjeni.

A nade wschém žmeżwasche so njebjeż módrina, morjo połne žwětła a luboseże.

Sswjatocźnje bě na tom městnje, hdźež stary klóschtr stojeschе. Hacź trasch na njeho ho njepschińdże we žwjatocźnych prożeżijach z wornuchom a thorhojemi, z dźakownymi modlitwami, kotrež ho k Bohu njeżechu, so je semju tajku krażnu, kusforjanu stworił? Sstón wo cźażu bjes hrěcha, wo dźěcźastwoje semje a wěcźneje cźistoty a wěcźneho méra a pokoja?

Stary Kschižnu dwór! Twoje cźiche wokna niczo njepschera dża. Wone błyschcza ho dejmantowje, jene pschi druhim, wobrubjene wot swojich selenych wotkerzow.

Psched durjemi pak žedźi Hawak a hlada sa stotej muchu, kotraj ho po powětrje schmjata a schwórcźi.

Horjeka pschi žwiślach bu jaje wschо żiwe. Cźeczaze żórko pschi domje schumjesche tak wótrje a tóż kolebasche ho na najwyschschim wjeschku wischnje, hdyż ranische serja dżeń na purpurojtem woju do kraja wjesechu.

Tehdyż njemóżesche lěpařka w żwiślowej jitwicźay dlěje wudźerżeć. Wona wusłoczi je swojeho lěwa a by najradscho wótrje z żylej mozu sawyplała — ale tu pschińdże jej něschto do myślow. Pomału ho poca swoblekacź. Cźornu żukrjanu żuknju, saku z błyschczazeje ho każ rosynkota barba žídy, cźemny, je stotymi wuschiwankami żedbjeny schtakżit, cźenki bóty płat pórcźatych łoschlażych rukawow, błyschczatych ho runja i cźeństwa napadanemu żněhu — to wschо wona žebi wobhlada a myślesche na to, kak bórzy budże wschitko to i měschczanskimi drabami zaměnicź dyrbjeczi — wona plecześche žebi rapańcźorne włoży a sda ho jej, so je tak prawje hamotna. Kapa je schćerokim bantom pschistojeschе holczży tak derje, każ kralownje króna. Potom dżeschе we swjatoczńem smjyślenju dele a pschinjeże rańschu polimku, kotruż bě dźowka hižo nawarila, na blido.

„Pohladaj raś ś wokńom won, holczża,“ prajeschе nan pokmějwajo.

Khrystła by bjes mała łakschitka. Psched wokńami krażnejesche ho w hordosnej pokńoże najsćeńcha „meja“, wokoło kotrejež na metr dołhe židźane banty ho smahowachu, we jośtkach twérżin rożojtych kaledźónow a żwjatkowinzow.

„Hlej, hlej, wucześer,“ rjekny cźeta Wórscha. „Żehlíwa luboseż stoji pola tebje we kartach, holicźo! Ale wón budżeschе ho mi dał njekrażnje zatepicź, tón mi njeże żiwjenje wulkował a ś wodu wumoził.“

Khrystła ho saczerwjeni a saprażny ś khwatkom wokno. Haj, wona na meju wjazy ani njepohladny, kotraż bě tajka wobżena a błyschcześche lěby postrow cźeladnika, kiž runje brunaczka do wosa sapschahowasche.

Pohonczj wjeselesche ho swojeho żiwjenja a kiwasche pschecźeżelnje ludżom, kotriż pěchi bjěchu duzy do żiw. Landolina. Hdyż na kóśliku żedżo i kchudom praskaschе, wincźeschе Hawak i lutym apetitom a njeschćerpnoczu, pschetoż běschе něchto wo njedźelskej kolbaży rěczecź zaczuwaschak. Kolbaża, kotruż njeběschе kradnył, a kiž śmiedżeschе něchto śmérom psched swojimi ludźimi sjesćcź, to běschе tola něschto jara delikatne.

Bur, holczo a cźeta Wórscha pożydnychu żo, a wós ś Hawakom na cźole, wrjeskotaschе za druhimi wosykami pódlu kromy lěża, psches pola.. Horde żpohladnjenja wobjachu tu a tam żiwoje żamżne wobżydźiwo a pschikrunowachu żo wupruhujo ś tym najbliźischich żusodow.

Psched żyrkwju stojachu wjeżnjenjo a pschespólni ratarjo w skupinach. Kajke pijtankoże sale mějachu tola żónske, żelene, żijatkoże a módre — kak kruce sapleczene běchu hladke wopuschc, kak łupaschе żwjedżeńska wóń tobaka, wina a pschekaleje pomady do nosa!

Po kemschach nastajichu żo cźrijóby hnydom do koreżmy. Se „Sśónża“ jaklinczа bubot wulkeho bubona, żwj. Lan-

dolinżej herzy dźełachu ś żylej mozu a mějachu mjes tym żwoje městna hischcze w koreżmarskej jitwje za porjedżeńskim blidom. Po wobjedże halle sapočachu żo reje na wobschérnej ś jédłowymi łakosami wupyschenej żynowej łubi.

Dwě pschedawarjej popranzow rjadowaschtej żwoje wintrobiczki, gumijowe muzički a zokorowe brazliki błódne a wabjaze po dothich dełach rożpołożene, kotreż ho wot żtolzy żepěrwachu. Wonej stražowaschtej żwoje twory psched mužami a łpjazymi ju dźěczażynni ruczkami a mikotaschtej posbudżujo żwólnitwym łupzam, kotriż chżychu pijmiłi rjanych hrónczkow na popranzowych wutrobach wucźitacź.

„Hurra! Hurra!“ Rebłowany wós, ś diwanatkom młodych pachołow a holzow, pschiwrjeschota do koreżmy jědżo. To běschе pschedarźe towarstwo i wjeselesche żuhodnje wżu, a pschikhadżejo żaspěwachu do żyły ludu, je wschěch stron żo żkhadżowazeje:

„Holczża, tebje ja lubuju,
Dokeł ży tak żamotna —
Dokeł ży tak żamotna,
Tohodła tebje ja lubuju!“

Korczmarjezom „Stoteho żtónża“, kiż ś wuhorżenym rukawami dźěłachu, każ by żo tu pałiko, běżeżche pót po ligomaj.

„Bur Kschižneho dwora a jeho ludźo żu pschijźli!“ schepłaschе żo kolbołka. A potom żaso: „Duschan ś Wudworja a jeho żwójbni!“

To żo żamo rożumjeschе, żo tajzy bohaczi, nahladni burżo jene blido żami jażo trjebachu a żebi jo żadacź żmějachu. Wobej Wwójże żeżydwaschtej żo hromadże. Khrystła namała żwoje městno mjes Hendrichom a Lawrjenčkom a żedżeschе tu zyle mjelczży, każ żo to holiczży w koreżmje pschiśluschcza. Bur Kschižneho dwora żkasa najprjedy dwaj litraj wina. Druhi to nochżeschе pschidacź, ale żtary komandowaschе: „Dwaj litraj ja żapłaczu, kmótże, potom kmécźe też wy dwaj żkasacź!“

(Pokraczowanje żeżehuje.)

wobrhod Augusta Bartka w Budyschinje na Swonkownej lawskej haju, kiž bu l. 1862 sakoženy, pschewsa a tak swoju zamnu firmu sakoži. Dokal bě Jenda 5 lět z puczowazym pola knjeza Augusta Bartka był. Jako bě Jenda wobkhod pschewzał, jón dospolnje pschetwori, spuschczi pschedawanje kolonialnych towarow a wenowasche zo jenoż palenzowemu pschemyslu, z kotrehoż też pokhadżesche. Jenda pschiprawi w lěcze 1897 parnu destillaziju a dżěłanche njesprózniwje na wutwarzenju swojeho wobkhoda. Wobkhod sběhasche zo lěto wot lěta a w lěcze 1901 pschada Jenda swoju leżownosć na Litterez měschczanstku piwarniu, dokelž dyrbjesche zo Krónpryncowy móst twaricz. Ssamżny dżeń kupi Jenda Haschez parnu wojnarniu w Budyschinje na Hornczejstej haju 19, kiž bě zo krótko psched tym wotpalila. Tam pschiprawi wulki fabrikiti wobkhod s palerniu žitneho palenza. Wobkhod, na kotrymž zo se wschemi mozami twarjesche, zo pschezo bóle a bóle sběhasche, doniž wójna roswiczu nakhwilnu mjesu stajl. Dla njesbožnych podawkow cżasa a zypnjeneho hospodarstwa dyrbjesche stónczne też Jendowy wobkhod wopschestacz. Leżownosć na Hornczejstej haju bu pschedata a Jenda pschepokaż swój wobkhod do Drozhicz leżownosże na Seminarskej haju 25, kotruż bě spoczatk meje 1919 kupił. Tam pschiprawi s nowa Budyschsku palerniu a spirituosowu twornju a wotewri pschedawarniu prenjeje rjadownje sa drobne pschedawanje a powschitkownosć. S njesprózniwej pilnosću dżěła Jenda hischcze dżensa że dwojimi 60 lětami we swojim wobkhodże, pschi czimż jemu dsónk starych zwérnych zobudżerkacżerjow pomha. S kotrychż někotsi samo 20 hacz 25 lět pola njeho dżěkaja. Njech je jubilarej spożczene, so mohł hischcze mnohe lěta je njeslemjenej mozu na czole swojeho pschitkadneho wobkhoda stejecz, kotryż nje jenoż w Budyschinje a blischcej wokoliny snaty, ale też po zyłej Łužicyważeny.

— **Wokokonoschenjow nastupaze.** Cżinimy naschich czesczenych czitarjow na to kedżbliwoscz, so bychu pschi kupowanju wot wokokoczahazych wikowarjow, wokokonoschenjow a galziskich Zidow jara wobhladniwi byli. Nimaja zenje rukowane, so jich derje a pschihódne poskuża. Też zu husto pkaczisny wjele drózische, hacz we wobkhodach, hdżeż macze k prenjemu najwjetschi wubjerk a k druhemu sche derje a sprawnje popschuzeni. Tohodla kedżbu pschi wokokoczahazych wikowarjach.

— Pschercżiwo cziwili kuntworow w pschichodnym lęcze. Miliardy kuntworow, pod kotrymiż dyrbjesche człowjestwo w lęczinych mężazach czerpicz, su zo pschi spskupze ymniischeho nasymneho czasa sthowale, so bychu symu pschetrale. Wobżeże su zo do pinzow sesydale. Je-li zo pschekasanży njesłuszuja, dha smężeny k sżu hischcze hórschu kuntworowu cziwilu, dyżli lětsa. Dokelż pak wótricz njemożemy, so żebi privatne wożoby je sanicżerjom kuntworow wjele prózy dawaju, budże nutne, so zo wyschnoscze za to postaraja, so bychu z pschiłatom hijom nětk kuntworam na kożu schke. Je-li pak dżedża podrużnizy abo wobsedżerjo domow sami kuntworu sanicżicz, dha je najlépje, so sczęny se swézu wupala, abo je s mokrym rubischczami namaczeja abo je je schwablom wukurja. Ssamo pak zo tolsmi, so smé zo s wohnjom a tuznjesżim prochom zyle pschesładnuwje wobkhadżecz, jo njeby nébdże woheń nastał.

* S **Drjejdżan.** (47 kanarikow kradnyli.) W nozy k 12. oktobrej kradnychu jednemu plahowarsej kanarikow 47 ptaczkow, a to 30 żoltych a 17 pitzanych kanarikow. Na nohach maju ptaczki czisło 172.

— **Pschi prohżanych witkach** dżensa dopoldnja sapschach do plunoweje katarnje, kiž w rózku pola Gambrinuża stej, sajedże a ju wobschkodzi. Sapschachej pschicżedże auto napschecżo, tomu dżyzische rucze s pucza jecz.

— **Woheń w khłodnizy (14 kur zo żpaliło).** Schtwórtk wjeczor wokoło 10 hodżin je w jenej khłodnizy w schreżarskich sahrodach żady tepicznje żtatneje żelesnizy woheń nastał, kiž khłodnizu do czista sniczi. Bohużel je żo też 14 kur żodu żpaliło, dale jésdne koło, pożlescheżo z khłowakom a wschelaki grat, tak żo ma wobsedżer wulku schkodu. Kak je woheń nastał, njeje hischcze znate.

— **Njesbożi na drózy.** Schtwórtk dopoldnja wokoło 10 hodżin wożobinski auto na póltowym nameścze do kolojésdneho sajédże a potorhny. Kolesaŕ żo na khlowje a lewej ruzy wobodrć. Też koło żo wobschkodzi. — Wjeczor wokoło 7 hodżin sapschach, kiž do mésta jédżeschе, do dwókolatcheho ruczneho woża sajédże, kotryż dżěłaczerj cżiłschczeschе. Schtó je na njesbożowznym podawku wina, njeje hischcze zyle wéste.

— **Sso wobwésta.** 15lětna holza z Wjasoiczy, kotraż w tudomnym Marczinym wustawje pschebywasche, so by domjaze hospodarjenje nawukła, żebi schtwórtk popołdnju z wobwésnjenjom żiwjenje wża. Pschicżina żamomordarstwa hischcze njeje wuzkedżena.

— **Kradnyli** su w pschedminułej dwémaj njedżelomaj nimale nowy cżémnosceny, cżerwjenodnykoty mużazy woblek, bélu a cżerwjenosmuhatu mużazu żwjerschnu koschlu a por wyżokich cżornych trjebanych mużazych schnórowanskich żtupnjow. — Dale żu kradnyli 14. oktobra mużaze koło znamki „Krjeczmarjowe Atilla“ z cżornymi krohnami, żoltymaj błótowymaj schkitakomaj, żoltymi żwjenami z brunymi żmużkami, z horjeżhidnjenym wodżidłom z cżornymaj pschimadkomaj, pedale z gumijemi, z ruczinym żpinadłom, brunym żedłom, żeleny a schéry kaschczikaty żedłowy pschikrywk, Rotazowy żamodéh, bruna gratowa toschka, schérej gumijowej wobruczi, żadnje żwjena bu z 2 hacz 3 cm. puknjene. — Dale kradnychu 15. 10. mużaze koło znamki „Pfeil“ z cżornymi krohnami a błótowymaj schkitakomaj, żoltymi żwjenami, runym wodżidłom z korkowymaj pschimadkomaj, ruczinym żpinadłom, brunym korżanym żedłom, tehornuża tśirókatej gratowej toschku, Torpedoffim żamobéhom, nimale nowymaj schérkymaj wobruczkomaj. Nad widżigami w prédku je schip pschicżinjeny a na żadnim błótowym schkitaku je schip narużowany. Wo wészowne sdżelenja proży kriminalne wotdżélenje w Budyschinje.

— **Pokhroma je mudyrika** mjes żtokom kubleria Pawoła Kocha w Bretniku pola Połcżnizy, kubleria Hermanna Jähnu w Habrachcżizach cżo. 158 pola Lubija, Gustava Hanczmana w Hornim Sohlandże cżo. 85 pola Lubija.

— **Pokhroma** je saschka mjes żkotom knjeża Borcherta w Budyschinje, Scharfenweg 8.

S **Hrubjelczij.** We żwojim pożedżenju żandżeny schtwórtk wulwolichu tudomni gmejnjzy żastupjerjo na mésto dotalneho méschczanoty, knjeża Mérczinka, kiž swoje żastojnżtwo thorocżze dla k 1. nowembrej złożi, knjeża Jurja Dittricha, kiž je knjeża Mérczinka za cżaż jeho dowola żastupowak.

S **Wudworża.** Wokrejżny wobstaranski żwjazk, wotdżélenje za wobstaranje wodyow, w Kamjenzu, wotmeje wuteru, 19. oktobra 1926 dop. wot 9 hacz 12 hodż. w Bélkez Herbskej gruchcze rézny dżeń. Wobstarazaju żo żastaranżke a wobstaranżke należnożcze a pschijimaju żo namjety a prósziwy, kiż tele wézy nastupaju. Potrébni dostawarjo veteranżkeje pschipomozy z pżedawżischich wójnow móża żo tehorunża tam żamolwicz.

S **Wóżlinka.** Maczerjam żo rada podawa wuteru 19. oktobra pop. ½2 hodż. pola knjeża dr. Bergmanna. Lékaŕ budże pschitomny.

S **Wojerej.** 5 létny żynk Dionwieblez mandżelskeju, kotraż na Bratrowej haju 4 bydlitaj, padże schtwórtk na wjeczor wokoło ½6 hodż. njedaleko bélerńje do Halschtrowa a żo żatepi. Hakle 400 metrow niże méżina njesboża, bliżo Richterez konditarńje, poradżi żo jenemu dżéczerjej żkoczu wucżahnyez. Bé pak hijo morwe. Wżche pożpwju na żahowożiwjenje bého podarmo. Kak je żo njesboże méło, nichtó njewé. Najżterże je dżécżo chayko ryby łówicz a je pschi tom na hlowu do wody pablo. Jeho towarschojo po njesbożu hnydom cżekuchu. Sa żtarschich dyrbjało pak njesboże, kiż żo tu k tżeczemu rasej wospjetuje, j pschicżinu byeż, so żiwojim dżéczom bjes dohlada k wodże khodżicz njedadża.

S **Ruchwalda.** Njedżiwajzy njepschihódneho wjedra bż wjele pschedawarjow f blżka a dżoka na tudomnej nażymnej hermank pschiżchło. Wo dnjo pak mało tuzow wohladachmy. Hakle wokolo wjeczora poczachu ludżo bóle kupowacz. Dżiwajo na blżku żymu kupowachu wożebje czopłu a wolmjanu drastu. Też jédżna potrjeba żo derje pschedawarżke. Na karuśelu a czumpjelt bé malo żiwjenja. Wjeczor bżchu pola Bieweżej hermanske reje.

S **Lubuścha.** (Njesboże f widłami na polu.) Ssmjertne njesboże ża żo tu pola jedneho ratarja. 14 létny hospodarski pomocznik B. mjetasche na polu we prénjej czmiczjy kolij f widłami na wóż. Na druhej żtronje woża bésche 6-létny Herbert Walkert. B. bé z dżékom hijo hotowy a czżiny jenoż pschi cżepjenu kuk kolisa f widłami żpody woża na druhu żtronu. Pschi tym żałóchu żo widły f jenym rózkom hólżej mjes prawym wócżkom a nożom. Widły żaschtapichu żo hluboko do hlowy, rostorżachu hronowu żilu, tak żo żo dżécżo żnutka wukrwawi. Hacżrunjeż bé lékaŕ ruczé k pomozy. Wina drje hospodarżkeho pomocznika lédom potrjechi.

S **Lutoworjo** pola Hródka. W żahrodże khżejża Reimanna żtoji żabluczina, kiż je nimo bohatych jabłukow pola leżenja. To je wéżcże nétchto żadne.

S **Klżichnika** pola Hródka. Sbżedu popoldnju żo w naschej wży żylny beżhcż lijesche. Też balake hrimanje bé żlyschecz. Wody schumjachu je wży do nizinow. wudrécżu pucże a pola. Njepowe żnė żo f tajkim motrym wjedrom jara porczejuja. Djakowny ratar tohodła żpomina na żandżene rjane duny w prénjej polozy, hdżez je mohł bérny tak rjane żuche żeżbracz.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjejdżan.** (Powétrowa póżta.) Wot 16. oktobra żem płaczi nowy plan za powétrowu póżtu. S tym żo też létarżke czary f Drjejdżan do Hamburga, że Wrótkławja na Drjejdżany do Halle, a f Drjejdżan do Basla żkónża. Jenoż na cżarje f Drjejdżan do Barlina budża létadła też w żymje dale jéżdżicz. Létadło pschiléczi 11,5 hodż. f Barlina do Drjejdżan a wotjédże f Drjejdżan 1,35 hodż.

* S **Wilsdrusja.** (6 brożnjow żo wotpaliło.) Schtwórtk wjeczor ½8 hodż. wudyri w brożnjach na Zellajkej dróży woheń, kotryż w domkhowanych żrjach wjele żyrowy namaka. Se żylnym wichorom żo woheń rucże rożiscżeri. S 8 w rjedże żlejazych brożnjow żo 6 żpali. Zyłe żné, wjele żyna a drohotne maschiny żo żniczichu. Po żdacżu je żo woheń zakożit.

* S **Flóha.** (Nohu wotewżali.) 19 létnu dżéławżku bésche kuntwora do żtołpy kóła. Hacżrunjeż holza bórzy k lékarjej dżéżche, nażta kola żajedojczenje kwé, a to tak żtrażchne, so żyła noha żacżékaże. Słónczne bu thorocżez tak żla, so żu wobohu holzu nétko do Kamjenicżanżkeje khorownje dowjezej dyrbjeli, hdżež budże żo ji żyła noha wotewżacz dyrbjeła.

* S **Rychbacha.** (Dokelż cżah njeżaża, za wutkowanżke żpinadło żezahnyk. Stróżeże żajédżechu pażażeram wożobowcho cżaha, kiż popoldnju że Sswodnizy do Rychbacha jédże, do wżchéch żtawow, jako tutón cżah nadobo we Kreiżawje f nahłym żatorhnjenjom żtejo wożta, hacżrunjeż dyrbjeżche tola bjes pschestawki hacz do Rychbacha dojéz. Bórzy żo pschicżina nahłeho żastacża wukopa. Lédom bé cżah żastał, żaléże j njeho żónża, kotraż bé po puczu żhonika, so cżah we Krżiawje njeżastanje. Dokelż pak dżyzische runje na tutej żtaziji wulézcz, bé ża wutkowanżke żpinadło żezahnyła a tak cżah żastajiła. Njemało żo dżiważche, jako jej na żtaziji żastojnizy napschecżo pschiúdżechu, so bychu żebi „żórczik“ drobo żaplaczicz dali.

* S **Flinsberga** w Schl. (Sdonk mkodeho cżłowjeka żmopar żadżesche, ża żo pola wożbędżerja rézaka Gustava Hirta. 16 létny Arnoścht Schieberle z Flinsberga wotkładowasche na mjenowanem rézaku dolhe drjewo. Pschi tom pocża żo jedyn f tolżtych żdonkow kulecz a padny njeżbożowneniu na wutrobnu. Młody cżłowjek padny żnak a pschi tom żraży hischcze f hlowu że wżchez mozu wo żady njeho leżace żdonki. Wbohi bé hnydom morwy.

* S **Lubina** w Schlez. (Morwy jako pohonez.) S pola domoj żo wrócżejo pschijédże wczera na wjeczor żapschadż do dwora kubleria Krjeczmarja. Na dworje konjej żastajchtaj, f wopruschomaj machajo, hewak żo niczo wokoło woża wjazay njebłaschе. Jako domjazy f alkwilk konjej hischcze pschezo na dworje żapschahnjenej ztacj widżachu, dżéchu jej wupschahnyez. Kak pak żo żtróżichu, hdyż we wożu kubleria morwego namakachu, wotezli hischcze że wukomaj dżerżo. Boża ruczka bésche 68 létneho wobżedżerja na dompucżu żajala.

* S **Quedkborna.** (Mjerżaza wéz.) Na wulkej horitwji w tudomnischim revéru żabża żebi żornik na hajnka f Kólna, poraży jeho k żemi, pobodże jeho żchwarnje a wurażwżchi jemu tżélbu f rukow żhubi żo — trari, trara — w hużcżinje blżżcheho lżha.

* S **Gerigswalde.** (S milinu morjena.) Nahlu żmjerć namaka 24-létna ratarka Dieżnerowa. Wona żypschche bérny do pinzu a chżyche żebi elektrifku żwożu żaświecżicz. Jako f ruku za elektrifku krutschwiczku pschimny, so by ju żawjertnyła, pschejédże ju elektrifti prud. Dieżnerowa bórży na to wmurć. Wina na njeżbożu je, jo żona boży na żemi ztejo żo elektrowodu dótkny.

* S **Czżeżłebo Broda.** (Pož — wumożeż.) Żonu póżtżeho żastojnika Kalibu nadpadny we hródżi rubjezník, żadajo żebi wot njeje pjenjezy a kluczże. Na żonine na pomoz wołanje pschikżeli na dworje pschebywazy póż, żakużny żo do nadpadnika, tak ko dyrbjeżche wot żony puschczicz. Żona cżeku; tola też rubjezník wutwóchny.

* S **Liberza.** („Cżornu ruku“ żajeli.) Mżnk f wjeżft pola Liberza bé dóżtał lżt, w kotrenż żo żadażche, so dyrbi żummu pjenjez w lżu na wéżtem méżnje żhowacz. Lżt bé podpżany: „Cżorna ruka“. Tukachu na tkalza, so je lżt pżał. Na dnju, na kotrenż dyrbjachu żo pjenjezy do lża polożez, żydmychu żo policżża do korczmy, w kotrejż tamny tkalz runje pschebywasche. Wotlachu też żedżo, jako żo tutón wothali. Tak żebi tkalz mżżleche, so jeho nichtó mżlicz njebudże, hdyż do lża po pjenjezy dóżdże. Wo lżu pak jeho policżża je żużbonje wży, kotrżż bżchu na njeho kakali, pschełapichu a żajachu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powjeżż wo wjedrje ża jutżiżchu njedżelu: W polnożnej Némżej thżódno, desche je popuschczeju, rano kurjawa.

Némżki preżident f Hindenburg je pjatk do Braunschweiga k tamnischemu knjeżeżtwu na wopyt pschijeł.

*

Profesżor dr. Frank f Wrótkławżkeje univerżitneje kliniki je nowy żrédk pische zotrowu thorocżz wunamatak, kotryż wón Guanidin mjenuje. — Berlinżki lékaŕ dr. Henż Elżner je fotografiżki aparat wunamatak, f kotrymż je mżżno, wupróżdnjeny żołdk fotografowacz.

*

Wschelake kułowanżke żkupiny żu nowu némżku ztatnu ztronu za ludowe prawo a nahódnoścżenje żadali. Prżedarżchi ztatny żekretar hrabża Posadowżki tule ztronu nawjeduje. Wona żu pschi wólbje do żatżeho żejma wobdżéli.

*

Awżtriżzy żastojnizy żu knjeżeżtwu wojżewiże, żo telegraf a telefon njebudże wjazy wot pobotu 16. oktobra popoldnju dżétacz, jeli żo knjeżeżtwo żadanja żastojnikow njedopjelni. Swjazowy kanzleŕ dr. Ramek e wróżo żtupił.

*

160 kilometrow wot Leningrada je wożobowy cżah na cżarje do Pżkowa f kolijow żajéł, 6 wożobow żo morżi a 15 żo żrani, mjes nimi 6 cżeżto.

*

10 rubjezníkow nadpadny w Elizabeczże w Amerizy f autami póżtowym auto, kotryż polizżżtojo wobżtrażowachu. Tżioch polizajżkich żastojnikow żatżeliwżchi wurubichu auto a cżeknychu.

*

Wulki woheń żakhdża w lżehach na Queenżlandżkim brjoży w Awżtraliżkej. Lżż pali żo w 160 kilometerżkej żchérokożczi. Mokolo mżżta Brżbane pala żo hijo wżchż kuki, tak żo je mżżto wot wżcheho żwéta wotrżnjene.

Hamtżke wozjewjenża z Budyżina.

Wobsedżer mlyna Fehrmann we Worzunje je wo dowolnosć prożył, so żmé k narunanju wódneho kola na żwojej mlynżkej leżownoży, na żahonu cżo. 65a Worzunżkeje żahonżkeje knihi f Franzżkej turbinu, kiż za żekundu najwyżżkeje 420 litrow wody pschetrjeba a ma hacz do 10 konj. mocżow.

Tónle namjet żo po § 33 wodowcho żakonja a po § 17 pschemyżlowcho postajenja wojżewi f namołwjenjom, so by, żchtóż by nżchto pschecżiwo tonnu mél, jo w bżhu 2 njedżel wot wocżiżchczenja tuteho wojżewinja żem na podpżanem hamtżim hejtmanżtwje wojżewiż, hdżež tej plany k nutżpohladnjenju wuleża.

Wobsédżiniży, kotżż żo w tymże cżażu njeżamołwja, żhubja prawo pschecżiwżenja pschecżiwo rjadowanju, kiż wyschnoscż pschewjedże.

W Budyżchinje, 12. oktobra 1926.

Hamtżke hejtmanżtwo.

Wobsédżiny cżaż podpżanego żudnictwa że wot 18. oktobra 1926 takle pschemjeni:

wot 8—1 a ½3—6 hodż.

pożledni dżéławy dżeń w tydżenju wot 8—½2 hodż.

Wobsédżine mżżtnoscże wożtanu popołdnju, na pożledżnim dżéławem dnju w tydżenju wot ½1 hodż. za ludżi famknjene.

Tola nutne wézy żo pschijimnja.

Přetorhnjenje pruda.

Dla **wobkhodnych dżéławych** dyrbimy prud po cyłej přezwjesnej syći **jutże njedżelu, 17. oktobra 1926, wot dop. 11 hodż. hač pop. wokolo 1 hodż. přetorhnyć.**

Direkcija měšćanskeje milinarnje.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507 — **Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu.** — Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khróšćicach pola knjeza **M. Čornaka** — w Nowem Měsće pola knjeza **W. Kowalika**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga** — w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli) — we Łazu pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać

Zadanja pjenjezy wot 1. hapreje t. l. ze 4½—8 procentami. **Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženju**

Hosćenc w Haslowje

jutře niedźelu

reje

Přećelnje přeprošuje: J. Měrčink a mandźelska

Hosćenc w Pančicach

Njedźelu
a pónđelu kermuša
popołdnju wot 4 hodź.

zjawne reje

Dobre jědźe — — Najlěpše piwa

Nowa wotewrjenja! — Nowa wotewrjenja!

Španiska winowa jstwa

BODEGA ESPANOLA

w Budyšinje

na Mjasowych wikach 7 — na Mjasowych wikach 7

Předawarnja wšěch družin wina w karafach ½ a 1/1 litrske karany.

Karata najlěpšcho běłcho abo čerwjenc ho wina wot 25 pf. sem.

Wina su ze Španiskich winarnjow přenjeje *rjadownje*, za woprawnosć, dobrosć a kajkosć rukujemy.

Pospyt zwěsći mi stajne wotebjerarstwo!

Nowa wotewrjenja! — Nowa wotewrjenja!

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **japaraty**

a wšě wěcy
za stěramske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)
w *Budyšinje* na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotšahi wšěrywustojnje, a najspěšniše.

Murjowanske cyhele

cyhele za wjerchi, dźěrkate cyhele, klinkarske cyhele

Skazanki hišće přijimnje

hornčerńja w Měrkowje

pola Wulkeje Dubrawy w Sakc.

Štož wjele njewědźa

zo najwjetši dźěl našeho wobuća **sami zhotowimy** kaž też za najlěpšu **kajkosć** so staramy, zo mamy wotdźěl měry za **luksusowe** a **orthopädiske** wobuća, zo złožujemy na swoju wobšěrnu **wuporjedźenju** wosebitu kedźbnosć, zo móhli našim wotebjerarjam w kóždym padźe **derje a tunjo** służić.

Heinrich Mohr

w Budyšinje, na Žitnych wikach, rožk Kěžorskeje dróhi

Dom kajkostneho wobuća!

Dokelž chcu wuprózdnić, mam tak dołho, hač sklad dosaha, wulku lićbu

mužacych a hólčacych

woblekow

wšelakich kajkosćow

za składnostne płaćizny

na předań. — Dale poručam:

dźěłanske kholowy z pilota, z kožanych tkaninow, Manchestra atd., kaž też **njepřemokawe kabaty, zymske jupy, dźěłanske wobleki** po spodźiwnje tunich płaćiznach.

Jurij Waurik we Wotrowje

Khori njezadwěrljuće!

Přińdźće ke mni k

wopytowanju

a přinjesće sej hišće raršu moć sobu, kotraž so w mojim labaratoriumje w Zeitzu chemiscy a mikroskopiscy přepytuje.

Wěstnca diagnosa, tak daloko hač je wědomnostnje připo znata.

Dźěłam hižo 25 lět z dopokaz. jara dobrymi wuspěchami na *khorosćach*, kotrež so hišće přez *biochemije*, *naturske hojenje* a *homöopathiju* wotstronić hodźa.

Ręčne hodź. pónđelu pop. wot 3 hač do 7 hodź. a wutoru dop. wot 8 hač 1/12 hodź. w Budyšinje na Bismarchowej dróze 711 pola Lehmannec, a potom porjadnje kóždu druhi pónđelu a wutoru, tež hdyž w Nowinach wozjewjene njeje.

Paul Bohn, naturski hojeŕ.

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wosebity dom za serbske drasty!

Wšědnje dóńdu nowosće kaž rubišća, šórcuchi, jaki, kožuchowe počehnjenja a t. d.

Najwjetši wubjerk! — Najtuńše płaćizny!

Cuchi 1 počehnjenje z 12 hłowakom, 7.— hr. **běłosmuhate počehnjenja** 1 počehn. z 2 hłowak. 10.— hr. **ruby na blić a, twjelki trjenja** najtuńše płaćizny jenoż na Zwonk. Lawske hasy 10 pola **J. Erler.**

Njewuběrane jědźne běrny

ma najtuńšo na předań w składźe w Kubšicach abo tež w Budyšinje

Richard Jacob w Budyšinje

na Drjewowych wikach 17 — Telefon 2137

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Hektor"** z mosaznym bubnom, a nowoselbornymi žiłčkami

Dźens najbóle wudokonjana centrifuga.

Podawa so po 12 měsačnych wotpłaćenjach.

Wšě ratařske mašiny a narunańske dźěle ma na składźe.

Mašinska dźěłarnja a wikowarnja

Arnošt Falting w Njeswačidle.

Lehmannec

konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hódne městnosće - Konditorske pječiwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert

Wosebitosć: TORTY

so jako dar při kóždej składnosći hodźace.

Bóh k jědźi. — Fürst Pückler.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"!

Wotewrjenje wobkhoda.

Česćenemu wobydlerstwu w Małešecach a wokolinje z tutym wozjewjam, zo wot pónđele, 18. okt. w ležownosći knjeza kowařskeho mištra Krawca

zubnu praksisu

wotewrju.

Prošu wo dowěru a dobroćiwu podpjeru.

Ręčne hodźiny: Wot pónđele hač do soboty dop. 9 hodź. hač do wječor 6 hodź.

Alfons Kubaš, dentist.

KELLING

barbi, čišći chemiscy z rukowanjom z benzinom

portéry, meblowe tkaniny tepichi a přikrywy

Swoje klamy ma:

W Budyšinje na Kěžorskej dróze 6 na Přisečanskej dróze 16 telef. 3638

w Khoćebuzu na Hródkowskej dróze 4, telefon 1774

we Wojerecach na Cyrkwińskej dróze 22

w Běłej Wodźe na Bismarckake dróze 261

Prof. dr. Hess

ma wot 18. oktobra zaso ręčne hodźiny.

Wot pónđele 25. hač do srjedy 27. okt. nima žane ręčne hodźiny

Wot pónđele hač do pjatka ½4—½5 hodź.

z přejdawšim připowědźenjom.

W Budyšinje, Wallstrasse 7. Telefon 3201.

Za wšě namaj při naju slěbornym kwasu w tajkej nadobnej měrje wopokazane kedźbnosće a dary wuprajamoj z tutym wšitkim najwutrobniše

Zapłać Bóh luby Knjez!

W Čornecach, 16. oktobra 1926.

Michał Rjenč, kubleŕ
a mandźelska Hana rodź. Donatec.

1. přiłoha k čisłu 242 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 16. oktobra 1926

Zapokazanje knjeza fararja Rioty w Rakecach.

(Dopomnjenki a rospomnjenki.)

Ssokolski ſwuczowarski kursus, kotryż ſo ſobotu wječor doczahowasche hacź do 12. hodźiny, hacźrunjeż jón ½11 oficjelnje skónczichmy, kotewrichmy njedźelu rano hižo w 7 hodź. Ssokolsko běchu wobſtaukli, ſo póńdu na dopołdnische kemſchenje, niż ranſche a tak ſo ſaſunuły pſchestawka wot ½9—½11 hodźin. Katolſzy bratſja khwatachu ſ Kaczeje korczmy, naſchego kwartéra, do Ralbiz, evangelſzy pak do Biſkich Rakez. Wabjeſche dże naż tam też wożebite podendźenje. Młody ſerbſki farar Riota mějeſche ſo do ſwojeho faſtojniſtwa ſapokaſacź a pſrěni krócź jako farar na woltar Boži ſtupicź, pſched ſwoju wożadu, kotraż běſche jeho ſchtwórtk ſ njewſchědnym ſahonjenjom a luboſcźu do wożadny a gmejny witała po dołhim njeſcźerpliwym czakanju a wſchelakim bedźenju ſa młodeho idealneho, na duſchi bohateho duſchepaſtyrja, kotryż běſche ſwoju ſtudiju dobrje dokonjał, takrjeż ſ prěnim nabožnym wutrowny wożadnych dohył. To běchu njewſchědne ſjewy, kotreż też njeſchěmu kedźbnoſcź ſtudźidu, dałoko pſches wożadne njeſły. Wy ſajimawe bóle, jich zyły hłubiſki pſychologiſti (duſchowni) poſadk dokładnje pſchepytaczy. Ssnadź je dźenſa hiſchcze pſchesahe k tomu a je trěbne hiſchcze wjetſcheje hiſtoriſkeje ſdalenoſcze a wobkedźbowanja dalſcheho wuwicza. Bjes dwěla pak nóſenu hižo dźenſa prajicź, ſo běſche to hłuboko ſłożena ſerbſka duſcha, njeſena ſe ſwjatym ſahoſenjom, wddoma ſtebi, ſo ma ſwoje dary wot Boha nakłowacź a ſ nimi ſłużicź Bohu a ſwojomu ludej a ſwojim wożadnym jako prawy duſchepaſtyr a niż jenoż jako ſtatny faſtojnik, każ to pola nékotrych evangelſkich fararjach wobkedźbowachmy. Zyrkwinſka wyſchnoſcź je w faſinje zyrkwje ſamieje a wożadneho nabożneho ſiwjenja derje zjinila, ſo ſo dale njepſchecźiwjeſche njepokſrędnemu ſadanju wożady. Cźuſeſche ſo najprjedy po ſtarem rezimu pſchejara jako „knjeżerſtwo“, kotremuż ma wożada jenoż poſłuchacź. Ma ſłużicź ludej a bjes roſdźela też ſerbſkemu ludej po Khryſtuſowemu ſakonju, dźe-li zyrkej dyrcź ſchcheſcźanſka. Schło wé, hacź by prawe dospołnacźe na tutej ſtronje ſo pſchedrěło, njeby-li ſo ſ 1. oktobrom t. l. zyrkej wot ſtata dźělika, to rěka, zyrkej pſchestała dyrcź ſłużownik ſtata a ſo zjinika bóle ſamoſtatna, tak ſo ma też wopraudze ſłużicź wożadam a jejich nabożinſtim potrébnoſcźam po Khryſtuſowym ſakonju. Sſertuych a piſomnych roſprawow běch ſtyſchał, kak běſche pſchewažnje ſerbſka wożada witała ſwojeho ſararja do wożady a gmejny a kak běſche ſo ſerbſki farar ſerbſko-němſkej wożadze pſchedſtajił. — Tuż chwatach do Rakezy. Runje běſche wotſwonito. Pod mnohimi zjanymi cźetnymi, ſelenymi wrotami ſe ſaſdźeneho ſchtwórika khwatach po zyle próſdnym kemſcheſtim puczu pſches próſdnu a cźichu wjeſ do zyrkwje. Tam běſche wożada hižo do wotwonjenja pokinje ſhromadźena, w duczach ſtejacha a na ſſhodźenkach ſedźachu, pſchetoż wobſcherna zyrkej běſche hacź na poſlednje mjeſtacźko wobſadźena. Swony běchu witale jenoż młodemu ſararjej, kotrehoż zyrkwinſki rada Roſenkranz jako faſtupjeł zyrkwinſkeje wyſchnoſcze a zyrkwinſke pſchedſtejicźerſtwo dowbrym ſ kwětkami naſtajenej ſchcheżeły do rjenje wupyſchenеje zyrkwje k ſhromadźenej wożadze, ſo bychu wuſwoleneho duſchepaſtyrja ſawjedli do ſamolwjenja polneho a tehodła wyſokeho faſtojniſtwa ſeſſydali wokoło woltarja, wuſtojnje wupyſchenеho każ w ſelenym haju. Nad woltarjom pak ſteji rjana klétka. Njewém, hacź je ſo jenoż mi tak ſeſchło, ale wſche ſawjedźenińſke zeremonije każ też wożebje mózne therlinſche ſpéjachu jenoż ſ wokomiku, hdyż na kłeży wuſtupi młody farar k prědowanju. Haj prědar Riota to je, kiż ſtorhny pſched lětom wożadu ſa ſebje, prědar Riota to bě, kiż dołho ſo do wutrowny wożadnych. Bóh ſpożcź jemu hnadu a mozy, ſo by ſamóhł jako mózny prědar Boži ſhromadźowacź ,budźicź a poſdźěhowacź ſwojich wożadnych, wſelebje też jako ſerbſti duſchepaſtyr ſerbſti lud, a wubudźicź a wuzdźělicź jeho ſerbſku duſchu k cźeſci Bożej a jeho kaſnjom.

Knjez farar Mrózak, dotalny farar a faſtupjeł, wobſtara woltarnu ſłużbu. Hdyż běſche 1. ſchtucźka ſerbſkeho kěrluſcha cźo. 132 mózne ſaſpěwana ſe ſtrony wulkeje ſerbſkeje wożady wuklinczała, ſtupi k. zyrkwinſki rada Roſenkranz jako faſtupjeł noweje zyrkwinſkeje wyſchnoſcze, k woltarjej, ſo by po němſkej rěcźi nowemu ſararjej hamtſki ſlub wotſewſał a do ſwojeho hamta ſapokaſał. Ssamſtny porjad wotmětowacze ſo potom wuſpjeł na němſkej Bożej ſłużbje. Jeho němſka rěcź padny wěſo do ſerbſkeje Bożeje ſłużby ſ jeho mózným, pobożnym ſerbſtim kěrluſchemi jako zuſy ſynk. Po nékotrych lětdźeſatkach, hdyż ſtojeſche na cźole ſerbſkich wożadow, po prawom tola jako ſłużownik Boži, njeje wſchak ſerbſti nawukny, ale macźernu rěcź wulkeho a najbóhatſcheho dźěła ſwojich wożadnych ſaſpjéwał a zyły ſwój wliw wukonjał, ſo ſerbſke wożady njebychu dołtale ſerbſkeho ſuperintendentu, kotryż mohł k wożadnym porěcźeć w jich macźerſtej rěcźi, ſchtoż ſo na zyłem ſtwórcze ſamo wot ſo rozumi. Njeběſche ſłużownik Boži, njeběſche ſchcheſcźan, pſchetoż teptaſche duſchownje ſwojich najbóhatſchich wożadnych. Běſche njepſchecźel ſerbſkeho naroda! — Stożi ſwoje němſke prědowanje na ſerbſkej Bożej ſłużbje na ſłowa Sjewjenja ſwj. Jana: „Pſluget ein neues“. Haj, to je wopraudze jara nuſne, ſo naſcha zyrkwinſka wyſchnoſcź zyle nowje ſaſtaji, ſo by ſłużiła jenoż prawej Khryſtuſowej wucźbje, niż njeſchcheſcźanſkim politiſtim ſaměram, każ je ſo cźaſto ſtalo pſchecźiwo ſerbſtim ſchcheſcźanam hacź do poſlednjeho cźaſa. Po tutej rěcźi pſchedcźita k. farar Mrózak ſiwjenjobeh noweho ſararja w ſerbſtej, potom němſkej rěcźi (cźehodła też němſkej, njerozumju, abo je ſo pſchi ſłedowazej němſkej Bożej ſłużbje, na kotrejż ſo ſamſne ſapokaſanje woſmérwaſche, też ſerbſti cźitako?) Po nim narodźi ſo Julius Korla Riota 22. hapreleje 1901 jako mandźelſki ſyn żelezniſkeho wyſchſcheho inżeńera Korly Julia Rioty a jeho mandźelſkeje, rodź. Baumanez, w Drježdźanach. Wopytawſchi najprjedy ludowu ſchulu, potom Kſchižny gymnaſium w Drjedźanach (—1920), ſtudowaſche w Lipiku 2 ſemeſtraj, w Hali 4 ſemeſtry a jedyn we Wrótſławju. W měrzu 1924 wotpoloži we Wrótſławju ſwoje prěnje duchownſke pruhowanje, běſche potom ſ wucźerjom na nékotrych Drježdźanſkich ſchulach. *Wot februara 1925 ſtudowaſche jako pomocny* duchowny w Kouiegach pola Riſy (Riesa) a wotpoloži wyſchi druhe theologiſke pruhowanje wuſſowjeczi ſo 30. meje 1926 na fararja.

Po wotewſaczu zyrkwinſkeho ſłuba wobkrućі jeho faſtupjeł zyrkwinſkeje wyſchnoſcze, poruczi jeho ſwojej wożadze, a pſchepoda jemu jeho nowe faſtojniſtwo. Na to wjeſe mody farar wotcźinu ſłużbu dale. A każ ſ wożebjej nutrnej ſahorjenoſcźu, ſo ſpéwa nékotre ſe ſwojim lubowanym ſararjom, ſaſpéwa gmejna mózniſe ka wichor kěrluſch 258: „Cźińcże, cźińcże, cźłowſke dźěcźi“; ſkónczo ſ 5. ſchtucźku:

„Njebjeſdźimy my ſo ſwěrn
a ſmy lěni we bitwje,
dha nu njepſchinjdźemy k měru,
zyle ſmy bjes nadźije;
jenoż ſchtóż ſo próżuje,
njepſchecźela pſchewinje;
ſchtóż cźże kraſnu krónu dobyczź,
dyrbi we wótrej bitwje pobyczź.“

Farar Riota ſtupi na kłeżu prěni krócź jako Rakeczanſki farar. Wſchitkich woczi a muſłe ſu na njeho ſłożene a ſ jyzej nutrnoſcźu a kedźbliwoſcźu ſłeduja wot prěnjeho hacź do poſledniejho ſłowa. S ſaſnym a wótrym hłoſom, jadriwje rěcźi ſ Boha wobdarjeny prědar w ſerbſcźinje, każ ſuż dyrbiſch ſebi pytacź. Je to wokſchewjenje a wulzy powucźaze, ſłuchacź na tajku żadnu, raſnu, cźiſtu, njeſfażenu, klaſſiſku, modernu, jaſnu ſerbſcźejſzinu, wupróżenu wſchich njedoſtatkow, germaniſmow, kaſſej huſto nadeńdźemy w biblijiſkich pſchełożkach a po tom na unnohich kłétkach ſtyſchimy. Je ſwoju ludowanu ſerbſku macźerinu rěcź, kotruż jako dźěcźo w němſkim wulkomeſcze prawje njenawukny, dokładnje nawukнył a ſtudował, każ ſo ſa ſerbſkeho prědarja ſłuſcha. Mnohi ſerbſti inteligent, rěcźnik, też farar moh poſłuchacźo tajſim prědowanjam mnoho nawuknyczź. Njech tak cźinja! Każ ſwonkowne, tak pak je prědowanje też ſnutſkownje jadriwe a zylawédome. Ma jadro; to rěka: wulhadża wot wobdarjeneho muża pilnyh wědomoſcźow, pſchemyſlowanja, a kruteje wole, njeſeneje ſe ſnutſkownym pſcheſtrodźenjom a ſwjatym cźichim ſahorjenjom ſa ſwoju wěſ, wo kotrejż rěcźi. To ſcźini prědarja ſłowa, kiż ſamó'e pſchimmyczź lud ſa wutrobu. „Hdyż pſchicźeſche po dołhim cźaſu ſo domoj wrócźi, — tak wěhdże rěcźeſche młody farar — poſtrowi ſwojich lubych ſ nékotrymi dobrymi ſłowami. Tak chżu też tebje, luba wożada, poſtrowicź ſ rjanym poſtrowom: „Dźerż, ſchtoż maſch, ſo cźi njeby nichtó krónu wſał“ (Sſerj. ſwj. Jana). Krótke to ſłowa, ale cźim ważniſche, prawe heſło ſchcheſcźana. Maſch krónu, ſnamjo kralow a kżorow, ale niż ſe ſłota abo błéboru, ale wjele wjazy hódnu. Wot Boha maſch tutu drohoczinku, tu ſebi dźerż, każ ju ju dóſtał, ani dypcźa njeſmjeſch na nju pſchemėnicź. Krónu, kiż ſu dóſtał, je to, ſchtoż cźe wusnamjeni jako cźłowjeka w pſchirodźe, ſchtoż je w tebi Bożſkeho rodu, *ſchtoż maſch wot Boha. To ſebi dźerż!* Njeżby jedyn cźłowjek, ale ſchcheſcźan. Maſch Boże ſłowo. Tuż dźerż, ſchtoż maſch! Kſchcheſcźanſka zyrkej cźi ſo pſchipowoda. Tuż ſebi dźerż w luboſcźi ſwoju ſchcheſcźanſku zyrkej. A k cźemu to wſcho maſch? So by cźe dowjedło k Bohu do wěcźnoſcźe. To je ſamėr tuteho naſcheho ſiwjenja. Sſwėru duchownych dźerżcźe k Jeſom Khryſtej, k ſchcheſcźanſkej zyrkwi, kiż je nėtko ſwobodna ſ dźěła. Kżódny dyrbi ſobu dźěcź a pomhacź je ſwojim pſchikładom, ſo by to dobre, kiż je ſo w naſchej ſerbſkej Łużycy ſo dźerżało, ſo roſſcherjało. Dyrbiſch pak, każ to w ſiwjenju hinak njeje, wojowacź, njeſměſch to na łóhke ramjo wſacź, dokelż ſu ſtajnje mogy pſchi dźele, kotrejż chżedża cźi krónu rubicź. Pohladaj do ſebje, budź ſwobodny wot hréſchnych ſachjezkow a ſemſtich wėzow. A hladaj ſo ſeſeho pſchikłada kokowokoło ſo. Budź kruty a njedaj ſebi krónu wſacź. Kcheſcźan bycź, rėka potajſim ſ wojowarjom bycź. Wojuj ſa krónu we ſebi a ſwonka ſebje. Sſerdcźi a bróń dawa tebi Jeſuſ Khryſtuſ. mjeczom. — Bóh daj, ſo bych tu w mėrje a ſwėrje ſkutkom wojuj. We wſchėm pak dyrbi luboſcź bycź ſ ſwojim mėczom. — Bóh daj, ſo bych tu wmėrje a ſwėrje ſkutkowacź moh, ſo mohł ſebi a Wam ſdobrjeczź tu njebjeſku krónu To daj Bóh!“ — Schtóż njeſe khuchi, tón poſłuchaj!

W pſchijatnkenju k zyrkwinſkej modlitwje podzakowa ſo knjez farar hiſchcze raz wſchėm, młodym a ſtarym, zyrkwinſkemu pſchedſtejicźerſtwu, jėcharjam, towarſtwam a wſej lubej wożadze ſa wſchu luboſcź a dowėru, lubojne pſchitanje, wupyſchenje wėſy a zyrkwje, kwėtki a dary. „Wſech je ni ſpożcźene, ſarunacź to wſcho ſ luboſcźu.“

Rakeczanſka ſerbſka wożada! maſch nėtko ſwojeho fararja, kotrehoż ſy ſebi wubėdźila a kotryż ſ młodoſtnej ſahorjenoſcźu pſchikhadża, Tebi ſłużicź. Waż ſebi jeho a ſdźerż ſebi jeho w luboſcźi a pſchešjenoſcźi! To daj Bóh! Młodemu ſararjej pak wuproſchujemy Boże ſohnowanje, ſo by jemu ſpożcźił ſwoje mozy a ſchkit k ſohnowanju wożady a zyłeho ſerbſkeho luda, kotryż tak horzo lubuje.

Dorost serbskeje intelligency.

Cźaſ ſo bliżi, hdźeż moja ſo też ſerbſzy ſtarſchi rożumdźicź, hacź chżedża ſwoje dźeſi, kiż ſo po duchownych darach k tomu hodża, na wyſchiſchu ſchulu póſłacź abo niż. Srudźiło mje ſuito je, hdyż ſtym ſhonicź dyrbjał, ſo dźeſi, kiż mějachu dary ſa tym, na wyſchiſche ſchule njepſchińdźechu. Naſhuſcźiſcho ſo ſtacź njemożeſche, dokelż ſtarſchi ſredni njemějachu, ſo bychu móhli ſwoje dźeſi na wyſchiſchich ſchulach wukubłacź dacź. Tak dołho hacź ſo wucźerjo na ſeminarach wukubłachu, mójachu ſebi tej mjenje ſamóżiczi ſtarſchi ſwėrcź, ſwojeho ſyna ſa wucźerja dacź wumuczicź. Nėtkole pak, hdźeż dyrbi też wucźeſ pſches bjemjeczi ſtopnjowtku ſchulu a pſches akademiju, ſebi to ſtarſchi ſ makeho ratarſtwa a rjemjeſkła wjazy ſwėrcź njemóża. Sſym pſchecźo pſchecźiwo wotſtronjenju ſeminarowo rėcźał, tola bé wſcho do poſwėtra rėcźane. S kajſej ſchkodu to ſa wucźene kruhi budźe, hdyż doroſt ſe ſtrowhymi cźuwami, każ jón w mjenowanych worſchtach hiſchcze nadeńdźemy, wupadnje, to nėtkole hiſchcze wješcźi ludźo njedopóſnaja; hdyż ſa tym pſchińdu, budźe pſchecźo pſchi dźeſe. Wobėbje też naſchej ſerbſtej inteligenzy ſtrach hroſy, a ſ tym zyłemu ludej. Tuż niech kżódny, kotryż ma wobdarjeneho hółcźeza, ſpyta, jeho na wyſchiſchu ſchulu dowjeſcź. „Ale ſ wotkel pjenjeſy dobracź?“ ſo ſtarſchi praſcheſa. A tu je cźeſko wotmowkniczź. Po prawom łohko: „Sſerbſti lud ma ſo jako zyły ſa to ſtaracź, ſo njeſahubi.“ Hdy! pak ſahubicź nocźze, ma woporu ſa to pſchińdźeſcź, ſo by ſo trėbna liczba ſararjow a wucźerjow wukubłowała. Naſch lud je ſkubny, a tola kżódny, kiż je w ſtroſche, radſcho ſzyła ſwoje ſamóżenje da, hacź kónz woſmje. Tuż, mój ſerbſti ludo, ſpóſnaj najprjedy ſtrach, w kotrem ſteſiſch a potom cźiń ſoſnaj, ſo mohł tuton ſtrach wotwobroczicź. Hdyż budźe ſo na ſerbſkich kłétkach rėmſzy prědowacź, w ſerbſkich ſchulach němſzy wucźicź, hdyż ſo żadym wucźeny wjazy njemaka, kiż ſo ſ jtwojej rėcźu wėdomoſtnje ſadėra, potom mójeſch ſwoje ſahubjenje na léto wulicźicź. — „To Bóh njedaj.“ ſdyhuje kżódy ſwėrny Sſerb. Wón pak njech też do mėſchnicźſki pſchinuje a njech — a byrnjeż mjenje hyło — ſa ſwoju narodnoſcź wopruje.

„Na kajku ſchulu ſwojeho bótża dam?“ ſo praſcheſch, hdyż ſu ſo po dołhim roſmyhlenju ſa wyſchiſchu ſchulu roſſudźił.

Dyrbi-li wucźeſ byźź, na němſku wyſchiſchu ſchulu (Deutſche Oberſchule), dźeſch jeho dacź na duchownſtwo ſtudowacź, na gymnaſij. Gymnaſij w Budyſchinje je reformſki gymnaſij. Jow ſo wot ſpocźatka łacźanſka rėcź njewucźi a też gridźiſka ſo w tajkej mėrje njewucźi każ je ſa ſtudium theologiſe trėbne. Tajſi gymnaſij dohyła we Łużicy żadyn njeje. Tuż mėli ſo wſchitcy Łużiczenjo — niż jenoż Sſerbjo — wo to poſtaracź, ſo bychtej ſo na Budyſchiſkim gymnaſiju tejſe rėcźi ſaſo każ haſiłoj, ka' w prjedawſchich cźaſach. Schtó je prėni ſa tutón namjet wuſupował! Němc, k. dr. Hering w Drježdźanach, ſwėrny pſchecźeł Sſerbow. Wón je ſo po tej wėzy też dale horcy brał a jemu je ſo pſchiłubiło, ſo, hdyż inajmjenſcha 15 hółzow ſo ſamoſtwja, kiż chżedża bohatwucźenoſcź abo ſtare rėcźe ſtudowacź, ſo jim możnoſcź poſticzi, ſo w najniżſchej ſtadowni ſ łacźanſkej rėcźu ſapoczmu. Tuż njech ſo jich prawje wjele ſamołwja! Chżu też do němſkich nowin w tutom ſmyſle pijacź.

Też wo to je ſo poſtarał a chże ſo ſ nami dale wo to ſtaracź, ſo by ſo 10 tajſich hółcźezow, a to ſ prėdka ſerbſtich, do internata wyſchiſcheje němſkeje ſchule pſchijałco, hdyż darmo bydła a ſa tuńſki pjenjes jėſcź dóſtanu. Też pola rycźerſkeho internata (ritterſchaftliches Internat) chżemy ſ pomocu krajnych ſtawow ſpytacź, nėktorych hółzow wukhowacź. Wubłady ſyle hubjene njejtu, ale podpjeru wot wjele bokow trjebamy. Wobżebje ważne pak je, ſo ſo prawje wjele hółzow ſa wyſchiſche ſchule, wobżebje ſa gymnaſij, ſamołwja. Wutukłujeze muži, kiż mója możnoſcź naſcheje *ſerbſkeje kulturnej byſći; pſchetoż ſdźerżenje luda leży wobżebje* na kulturnem polu. **Hamczka.**

Jeho cźelatko.

(Wobras ſe wėzy.)

„Korczmarjo, nimaſch cźelatko na pſchedań?“

„Ach, Rėſnikez Mėrcźin ſ Nėhdźez. Ssnadź łudże możno.“

Rėſnik ſaſtupi do ſtwy. Wſ kachlowym rógku poſtany muſłki, kiż trójchku pjankoſcze pſchi ſebi rėcźeſche. To běſche wjeſnjan, Pſchekleſpaneż Handrij, kiż wob tydźeń trójzy we wjeſnej korczmje ſwoju duſchu womacźa a wot wſchėdnych ſtaroſcźow wotpocźowaſche.

Naſch rėſnik njeſtaraſche ſo dale wo hoſcźa. Dźeſche ſ korczmarjom do hródże. Dokelż cźelco nuſnje trjebaſche, wſa je hnydom ſobu. Swjaſaſchtaj cźelecźu noht a rėſnik pokoji ſej je na ramjeni a cźampaſche ſ nim domoj. Trjebaſche jeno pſches leſt hicź.

Mjes tym dźeſche korczmar do ſtwy a ſabawjeſche ſo ſe ſwojim hoſcźom. Tomu běſche ſpar ſaſchol a ſedźeſche zyle cźiły pſchi ſwojim karancźu.

„Saſo pjenjeju ſaſtużiſch“, mėnjeſche Mėrcźin.

„Haj wſchak, pſaczi wſchak pór, ale ſtupy pak je doſcź. Dla hriwniczki jednaſche ſchtó wė kak dołho. A nóż jemu ſteji. Ani ſłowcźka ſa mnje njemėjeſche. Każ njebych nicźo był.“

Mėrcźin wupi ſwój karancźk a dyri ſ nim na blido.

„Mam łóſchta, tutej twjerdej hłowje nėſchto klubu ſcźinicź.“ Myſleſche khwilku pſchi ſebi. Nadobo ſo wuſmja: „Pſchihódże mi nėſchto do mołowa. Wėſch, korczmarjo, woſmu ſkupakej cźelco prjecź, pridy hacź ſo domoj wrócźi.“

„Ty njebudźeſch jeho tola nadpadnycź chżycź?“

„Wo to pokoj. Nochżu ho jeho dótknycź. Ani widżecź mje njeſmé. Ty ſo ſmėjeſch? Mėniſch, ſo to njedokoniam? Schto płaczi wjeta?

„Mojedla toleŕ. Ale njeßmešch rěśnikej žaneje ŕśchimby śćinićź!“

„Budź bjes starośće! Potajkim ša poł hodźinki ßo ža̧ßo widźimoj.“

W chěźi śtejeśche por nowych kožanzow. Te wša ßobu. Hižo ša pjećź mjeńśchinow běśche w ćěku. Khwataśche a bórzy běśche rěśnika po ćěku pśheśćahnyć, tiž pomałku po śchćeżgy cźampaśche. Tu cźišny Handrij jedyn kožanz na śchćeżku. Potom cźerśjeśche po ćěku dale. Ssnadź na tśi śta krocźeli wrjeżny druhi na śchćeżku a cźakaśche w huśćinje, śchto ßo stanje. Rěśnik dohlada ßo na prěni kožanz. „Tu by nješchto k ßobuwsaću bylo. Ale śchto mi jedyn pomha. A njeśćej mam tak dośćź.“ A dźešche dale. „Ah, tu dźe je druhi kožanz. Nětko ßej hnydom po tamny bóśidu.“ Cźelatko położi tak dołho na bok.

Tutón wokomik naśch Handrij wuźi, wša cźelko a běžeśche ź nim po ćěku naśpjeć.

„Toleć jow, korcźmarjo!“ sawoła Handrij na njeho a położi jemu cźelo do jitwy a trěśeśche ßej pót ź cźoka.

„Nimaśch podarmo ßwoje mjeno. Tśtśle pśhelleranz! Nětko mi powěḑaj, kak ßo k cźelećźu pśhijićhoł!“

„Haj wśchak, ale najprjódźa ŀkhowaj cźelo. Rěśnik może naśpjeć pśhińćź, a potom pśhińnjeśź karancźk piwa, hewak ź łaćnośćźu śaidu.“

Hdyž běśche korcźmaŕ wobej pśhećeźi dopjelnił, powěḑaśche jemu Handrij zyłu śtawiśnu.

„Nó, to je žort. Sa tón rad toleś śaptacźu. Mêrcźinowe njeswoczo dźaŀ widźeć, hdyž běśche cźelko fuk.“

„Pśt — hižo cźampa. Ssej hnydom myślach. Bjeź ßo hromadźe a njepśheradź nicźo!“

Korcźmaŕ njemóžeśche nicźo wjaźy śnapśherćiwićź, dokeĺž rěśnik śtejeśche hižo w ńśtwinych wudwernjach. Pyrśeśche ßo ź mjerśanjom a wujahleny njemóžeśche ßo docha dołóźićź.

„Schtoha je?“ praścheśche ßo korcźmaŕ śtarośćiwje. Pśhi tym njemóžeśche ßo ńśtoro ßmêchom wótrjeśćź.

„Cźelko je k cźertu. To tola draćź wê. Wê ćěku je mi nêhóže cźelko.“

„Schto tola rěcźiśch? To tola njeje móžno, mêśeśche nohi ŝwiśaśne.“

„Sso wê. Tuž njeměm, śchto je ßo ńśtako. Ssnadź je mi cźelko nêchtó pokradnył.“ A nětko powěḑaśche nadrobnje zyły podawk. Teź wo namakanju kožanzow. „Wêśach po prěni naśpjeć. A hdyž ßo wróćźich, bêśche cźelatko fuk. Ssym ßo ja wuśtrózał! Wścho pytanje nicźo njepomhaśche. Njeměśch, hdźe mohł jene druhe kupićź?“

„Nó, dokeĺž ty ßy, cźahu cźi moje druhe pśhewośtajićź a tak cźi ź nuŝy pomhaćź. Ale te je wo nêśchto drôśśche.“

Schto naśchemu rěśnikej ßdźiwaśche. Dyrbješche zapłaćźićź a poda ßo wośpjeć ź nim na dompuć. Dźerśeśche je kruće za nohi a cźampaśche. „Ty mi cźeknyć njeměśch!“ hórcźeśche mjerśazy. Korcźmaŕ a Handrij hladośchtaj ša nim a dźerśeśchtaj ßej ze ßmêchami brjuchi.

„Wy-li ßo jemu teź druhe cźelo wotewjaćź hodźaśo“, wuraźi korcźmaŕ śchibaśe.

„Schto mi daśch, hdyž to wuwjedu?“ praścheśche ßo Handrij.

„Schto — ty chźeśch? Dźi mi, k druhemu raśej njetudźe móžno!“

„Wo cźo ßo wjetujemy?“ Hiśchcźe toleć a karancźk piwa.“

„Mojedła!“ Korcźmaŕ dyrì do pośticźeneje prawizy. „Praj mi jeno, kak chźeśch to ŝwjerćźeć?“

„To cźi posdźiśicho powêdam. Nêśko nimam cźaśa. — Hlej, rěśnik je hižo do ćěka a tuž dyrbjux khwataćź.“

Rucźe bêžeśche po ćěku hacź na mêźno, hdźej bêśche rěśnik ßwoje prěnje cźelko pśhińdźaśt. Tam pocźa ź wahańe bjerćźeć kaž cźelo. Mêrcźin śaśta a śtuchnaśche.

„Moje cźelko!“ praśeśche wjeśele. „Nêśko hiśchcźe je tola dośtanu.“

Rucźe chazśche pśches ĥuśtu ćećźinu. Njemóžeśche pak ź cźelatkom na ramjenjomaj nihdźe pśchećtóćźićź. Tak je pśhi śchćeżgy położi.

Mjes tym Handrij śe ßwojeje khwaŋki wuśtoćźi a tuleńy a ŷ dźěła po śchmyćźi khwaŋśke ź cźelećźu. Wša je a khwataśche ź nim wotśaŀ. Rěśnik kaśeśche w huśćinje wokoło, njemóžeśche pak nihdźe bjeźaśe cźelo nadeśćź. Tuž wośtajt ßo daĺścheho pytanja a dźêśche ßwojemu druhemu cźeleću naśpjeć.

Pśhimny ßo ja ĥkowu. „Pŕjeść je — teź druhe hiśhcźe! Sa tym tćźi nêkajśi njedoćźink. Hnydom pôndu po ludźi a dam leś pśhepyptaćź.“

Roshorjeny khwataśche do korcźmy. Tam ßo jemu wótśje ßmêchu.

„Cźehodła ßo tak śchcźêriśch?“ S tutymi ĥkowami da ßo do korcźmarja a Handrija. „Chźeśe ŝnadź ŝej ŝe mnu ẑórty cźinićź?“

Korcźmaŕ njeprajeśche ani ĥkowcźka, wša rěśnika pod paźu a wjeḑeśche jeho do ĥródźe, hdźeź wobej cźeleći mêrnje pornjo ŝebi śtejeśchtej. Rěśnik wudźêraśche wocźi. „Kak tej jow pśhićhúdźetej?“ praścheśche ßo pódźiwajo.

Nětko dyrbjeśche korcźmaŕ ßo wicheho wuśpowêdaćź. Rěśnik chazśche najradścho ź kože wujećź.

„Tuto błaśnitwo ŝej lubićź njedam. Hnydom pôńdu ź polizíji a waju wobeju wobśtorźu.“

Tuto ßwoje pśhećedowsacje njechaśche wróćźićź. Hdyž pak korcźmaŕ nêkotre kola piwa śłubi a jemu pjenjeju ša druhe cźelko wróćźi, dha ßo ŝmjeêśći a pśhi tŷmjelu a jeźmjenje ßo sašo śjednachu. Teź kożanzu śmêdźeśche ßej śdźeržećź. Sso wjeśeło nad wukónzom pijuchu hacź do nozy. Potom cźehnjeśche ź cźelatkom domoj. A kaž mi jeho žona powêdaśche, je nimo cźelatka hiśhcźe derje wukormjenu wopicźku domoj pśhińnjeśź.

Zaposłane.

(Bjez zamołwitośće redakcije.)

Ruŋe won śmêšne su druhudy nahlady, kotreŕ maja wśelacy Nêmcy wo zdźerźenju naśeho Serbstwa. Do nich śłuśa teź wêsty Hendrich Parč w Budyśinje, kiž so nowinarśki dohladnik hornjołužiśkeje turnarśkeje župy mjenuje. We wotewrjenym liśce wotrjekanje Serbskim Nowinam zastupowanje serbskich zajimow a mêni, zo to wo wjele lêpjo nêmśke nowiny w Budyśinje a Kamjencu cźinja. Wêmy hiśće so derje dopomnić, z kajkej hidu a njemadrośća so rurje tute nowiny w serbskim hibanju na Serbow walichu, bŷrnjeź so teź ze serbskimi pjenjezami jara podpjerale. Zo tam a sem nastawki ze serbskeho źiwjenja pśinjesu, njećinja tole w zajimje Serbowstwa, ale swojich serbskich cźitarjow dla, zo bychu jich dale za abonentow wobkhowałe. Tehdom smy widźeli, kak tolerantne su byle.

Wšudźe so Serbstwo drjebi a niči a nihdźe nêmśke sowinarśtwo woprawdźite winy njewotkrywa. Bychu dyrbjale znaty system zasudźować a z tym dźêławosć wśelakich Nêmcow. **To pak Serbske Nowiny bjez nahladnosće wosoby a worštow cźinja a cźiniś dyrbja, je-li chcedźa być ze śkitarku serbskeje rêče, serbskeho naroda a ludstwa.**

Z dawna sem sym cźitaŕ S. N. Żenje pak hiśće cźitał njejsym, zo su nêmśke turnarśtwo pŕimałe. To su jenotliwcy z trêbnych a woprawnjenych pśicinow cźinili, za cźož tola S. N. zamołwite njejsu. Rumje tak njezamołwita je nowina, kotraž je Parcźowy dopia pŕiwzała. Rad wêŕimy, zo su ludźiscy turnarjo hordźi na swoje serbske sobustawy. We nêmskich towaŕśtwach zbuŋja Serbja pŕjedy a lêpje swoju narodnosć, śtož mózemy wśêdnje wobkedźbować. W nich so nihdźe serbska rêč njetrjeba, je pojelka a tak ju Serbjo po času spuśća. Nêmśke turnarśtwo skuŋkuje za zesylnjenje Nêmcowstwa a je teź wuznamnje pêśtuje. Pŕed 60 létami załoźichu Cźechojo a Nêmcy zhromadnje w Prazy turnarśke towaŕśtwo. Ale bórzy Cźechojo spóznachu, zo pŕi tom jich narod cźerpi a wutworichu sej tohodła swój Sokoł. Tosamo pŕaći za nas Serbow. W towaŕśtwach, na pŕ. turnarśkich, hdźeź je serbska rêč docyła wuzamknjena, śkoduje naturscy Serbstwo. W nêkotrych „cybnjejnych hłójźkach“ je so ideja załnêźdźiła, zo ze zničenjom serbskeje rêče nêmśkemu wótenemu krajej so najlêpje śłuźi. Tohodła w mnohich serbskich abo rêčnje naměśanych śulach so serbska rêč njewuźi. Jenoź tam je pŕewjenosć z domom, hdźeź Serbja pomhaja swojemu narodej k rowu zwonić. Cźehodła dha so Nêmcy w krajach, hdźeź su woni narodna mjeńšina — na pŕ. w Francowskej, Italskej, Pólskej, Cźeskej, Južnosłowjańskej atd. — w swojim towaŕśtwowym źiwjenju staćańskemu ludej niepŕizamknu? Cźehodła tworja sej w tutych krajach samośtatne turnarśke, śpêwarśke, powołanśke a druhe towaŕśtwa? Tam fraza „k pêśtowanju wótśinskeho zmyślenja“ ze domom njeje, z kotrejž so tu mjez njenazhonitymi Serbami z wuśpêchom dźêła. Po času wurośta so tući k zasaklym wotrodźencam. Zakład tomu su dostali w njeserbskich towaŕśtwach. To Nêmcy derje wêdźa, zo w mêšanych towaŕśtwach, hdźeź so nêmśka rêč njewuźiwa, jich ludstwo cźerpi. Tohodła we kužicy a druhdźe bjerje so Serbam za źło, hdyž tutej nêmskej zasadźe a metodźe hołduja. „Sokoł“ je na narodnym zakładźe tworjeny, kaž to nêmśke mjeńšiny we wukraju cźinja. To wêzo k. Parč za „njewótcene“ njezasudźuje. To je Nêmcow połne prawo. Tam so wot staćańskeho ludu wotsaluja a pêśtuja swoje ludstwo we nêmskich towaŕśtwach. Tosame maja Serbja cźinić, je-li chcedźa wobstać. Tuta mêšenica w towaŕśtwach je ze zahubu za Serbstwo. To kóždy slepy widźi. Serbjo, kotriž so wot Sokoła wotwlakuja a do nêmskich turnaŕskich towaŕśtwow du, su we wócemaj kóždeho pŕeswêdźeneho Serba renegatoju, hotowi wotrodźenc. Hdyž wśelacy Nêmcy we Elsassu do francowskich towaŕśtwow zastupichu — potajkim staćańskeho ludu, — mjenowachu jich nêmśke nowiny „Gesinnungslumpen“. Zo je Sokoł za nas nuzny, to dźeń a bóle spóznajemy. Tam pêśtuje so pódła cźłowzuwćowanja narodny duch, kiž je za mnohich Serbow jara nuzny, zo njebychu na skhodźenk tamnych „Gesinnungslumpow“ so znižili. Tuto pêśtowanje narodneho ducha, cźuća, zmyślenja a pŕeswêdźenja je muchim Nêmcam a serbskim renegatam černa we woku. Kóždy narod njech na swojim polu dźêła k zdźerźenju swojeho ludstwa. Tón wumjeło ma so hiśće narodźić, kiž chce z pomocu nêmśkeje rêče serbsku zdźerźeć. Wšudźe mjez Serbami, hdźeź su mêšane towaŕstwa w pŕewazy, w kotrychž je serbska rêč samo wot so wuzamknjena kaž w turnaŕskich, tam hinje Serbstwo a dźe hladajcy wróćo. Tuto „bratrske zhromadne skutkowanje“ stawa so nastajnje do śkody naśeho ludstwa. W Sokole plahuje so wopraŵne Serbstwo. A tohodła tuta hida pŕećiwo njemu. „Bratrsku ruku“ smy hižo wjacy króć začuli — w posledním času wosebje na cyrkwinskim polu, tak derje na evangelskej kaž teź na katolskej stronje. Hdyž so na tute strachi pokazuje, je to w „cybnjejnych hłójźkach“ śćuwanje. Nêmcy wotdźerźuja w druhich krajach towaŕśnje swojich ródnych wot jemu narodnje cuzeho staćańskeho luda. A to z dobrym prawom. Tak mamy so teź my zadźerźeć, je-li cheemy wobstać. Nam so to jako njeznjeśliwosć wukładuje. Nadźijamy so, zo S. N. dale naśe Serbstwo zakitija, k čemuž maja wone prěnjotne prawo a je teź wukoneju.

Jedyn Sokoł.

Cyrkwinske powěśće.

S Budyśchina.

20. njedźelu po śwj. Trojizy:

— W Michałskej zyrkwi 20. njedźelu po śwj. Trojy rano we 8 hodź. herbśka ŷpowěḑ, dop. w 9 hodź. běrśmśe kemšcźenje, ½11 hodź. rozrěcźowanje ŷ młodźinu.

W Pětrowskej zyrkwi ma rano ½8 hodź. farar Grośe pŕedowanje, dop. ½10 hodź. w draśtowni kemšcźenje za cźeśkoślyśchazych; pśchipołdnju w 12 hodź. ma farar Siegemund pŕedowanje, wjecźor ½6 hodź. farar Berg spowědź a śwj. wotkazanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Siegemund pŕedowanje; wjecźor w 6 hodź. pŕeduje farar Grośe.

Sbêrka za tudomnu wośadnu diakoniju.

Póndźelu popołdnju w 3 hodź. konferenca duchownych ź pśchednoścźom knjeza faraŕa lic. theol. Mrójaka ź Budyśchinka wo nowej zyrkwinśkej ŀkniśtowje.

Wutoru pop. ½3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modlitśka hodźina za njedźelnicźe.

Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. pśchihotowanje ša dźěcźace kemšcźenje tma Sedanskej dróźy 6: farar Grośe, w evang. towaŕśchnym domje na Hórncźerśkej haŋy: farar Siegemund.

Tydźeńśki śłužbu ma w Pětrowskej zyrkwi farar Grośe, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi farar Siegemund.

Dźěławosć spomožerśtwowho a wobstaraŕskeho hamta města Budyśina

w měsaju septembru 1926.

W maćerśkej saradźeŕni a wobstaraŕni cźeśchnych dźěći (na Kralowśkim walu 3) pśchebywśtaj ßo w měsaju septembru na 8 sardźeńśkich dnjoch 499 cźeśchnych dźěći.

W saradźeŕni sa małe dźěći pśchepyta ßo na 5 popołdnjach 122 dźěći, mjes tym so saraḑowanju sa naśtawaze maćerze 16 žónśtich wopyta.

K lêpśchemu sejźiwanju wobstaranja potrěbnych wuda ßo darmo 1269 puntow źiwidłow wyšokeje hódnośće. Na tłudze, khore dźěći ßo nimo tołho kalkowe prâparaty, jatrowy tuk, lêkaŕśtwa a ža̧by darmotnje wotedachu.

Sa wobleczenjom knjeśeśche tohorunja wulke napraśchenje. Rosdźêli ßo 135 dźěcźazych draśćićźkow a dźěcźazych śchatkow.

W měsaju septembru wobstaraŕnja cźeśchnych dźěći wupośći: 14 dźěcźazych wośnjećkow, 2 śchporitkaj wośaj, 8 dźěcźazych korbow, 2 thermometraj, 2 pućowanśkej waćkoŕaj, 3 ŷtawki.

Wobstaraŕnja za płuzakhorych na Kralowśkim walu cźo. 3 mêśeśche w měsaju septembru wścho hromadźe 40 wopytowarjow. We 8 saradźeńśtich hodźinach ßo 14 wośobow k prěnjemu rafej, 26 pak wośpjet pśchepyta.

Na khudych płuzakhorych ßo k połpśchenju sejźiwenja 252 puntow źiwidłow wyšokeje hódnośće darmotnje rosdźêli. Sa wothładanje thorych wupośći ßo: 41 pśchikrywow, 3 thermometry, 35 błuwańśkich błeśchow, łožo ź matrazu, 2 powêtrowej wênzaj a 11 lêhańśtich śtołow.

Wobstaranje śchulśtich dźěći pomhaśche wotśtronić wśchelaki njedośtatk na wobleczenju ź wubaćom 11 porow śtupnjow, 6 porow nohajzow a 10 śpódnich drastow. Nimo toho woteda ßo ź nohajtkom nuśowebo śjednoćenśtwa na potrěbne dźěći: 21 świeśchnych drastow. Dale dośtachu mužośo a żony, tiž běchu w nuśy: 9 porow śtupnjow, 13 śchatow a 12 wśchelakich wobleczenjow.

W śchuli ßo na pśchecje wucźerjow 2 holcźazej rjadowni na nahłowjaze wśchi pśchepytachu a 13 njeźiśtnych śchulerkow ßo do wobkedźbowanja wźa. K wotśtronjenju hnidow dyrbjachu ßo w 10 padach hnidali wupośćiś.

W saradźeńu ša bêdnych, kotreź knjes dr. Kâśtner 21. śep. wotmê, ßo 8 nowych a 8 śtarych padow k wobkedźbowanju pśchejźtaji.

Wocźerśtwjerńja ša płuzakhorych „Waldheimat“ we Sseźijach pśchija w bêhu rosprawjeneho měsaja 5 pluzakhore žónśke ź pośrědnišćwom Budyśchiskeho śpomožeśkeho hamta.

We wobstaranju cźeśchnych dźěći wopyta ßo w śept. 126 dźěći domach, w śchutkum wobstaranju wopyta ßo 143 wośobow domach.

Wobstaraŕnja wopytkow wotmê w rosprawnym měsaju 4 saradźeńśke hodźiny. Wobstaraŕka wopyta 58 króć domy a pśchija 3 wośoby nowe do wobstaranja.

Sa podawanje jêdźe na śchulśte dźěći knjes měśćanśki lêkaŕ dr. Traeger w cźaśu wot 6. hacź 10. śept. 803 dźěći pśchepyta. Pśchi tym ßo 656 dźěći ź śtrowotnišćich a hospodaŕśćich pśchićinkow jako nuźne nażyczowanja potrěbne śwêśći.

Wobśtaraŕśki hamt woteda w śeptembru potuśćśene abo darmo: 9316 pokrutow thlêba, 4544 puntow margariny, 4063 kmtr. płuna, 162 litrow petroleja abo śpiritusa, 675 jêdźnych ŷnamkow.

Podpjery w hotowych pjenjesach, podruźnjśeje abo hospodaŕśkeje pśchipomozy wupłaćźi ßo wścho hromadźe 40 699,12 hŕiwnow.

Pŕilopk.

* **Oranienburgśki mordaŕ 14 lêt śtary.** Mordaŕ, Karl Arnoścht Müller, tiž je ŀaš wcźera pŕśchańmy, Dobrinthej źwójbu, nana, maćź a ẑowku, na ẑałośtne waśchnje morił, njeje hišćcźe pjatnacźe lêt śtary. Tohodła pśchińdźe jenoź pścheḑ młodźińśki ŷud Oranienburgśkeho hamtśkeho ŷuda. Najwjetśche khłośtanje ša ẑałośtne ŀśtśmitwo śtśrśćźeńeho mordaŕśtwa budźe potajkim jenoź w 10 létach jaśtwach wobśtaćź móz, dokeĺž ßo młodośtni śśótnizy ze khłośtaŕni ako ź ŷmjerćźi ša̧ßo bźićź njeśmêdźa.

* **Njeźbožo pśchi puśchćźenju śmija.** Pola Schellingsfürśta w Śsrjedźnich Frankach běchu nêkotre hólzy śmija do powêtrja puśchećźili. Mêśto hórnizy běchu ź papjeru wobwitу gŕót, kaž ßo we wójnśkich cźaśach w Nêmśkej trjebaśche, wuźili. Gŕót pśchińdźe elektrowodej pśche błiśko, pśchi cźimž ßo draśchelśtí wucźobnik Böllert, kotryž mêśeśche gŕot wokoło ruki śawitу, tak wopali, ße bórzy na to wumrê.

* **Tyfuš w Angermünźe.** W połednich dujach je we Angermünźe a błiśkich wśach wjele wozbołowu na tyfuš ŀhorjeło. Hacź dotal bu 32 wośobow do wokrjeźneje khorownje pśchijatych, pola kotrychž je khorośćej khêrro śapałka.

Kaž je žo swěšćiko, njeje woda wina na naštacu khorošće. Tohodla też njewobsteji strach, so žo tyfuš podobnje rosšěri, kaž w Hannoweru. Dokelž pak žu bydlenja w někotrych dźělach města jara małe a njestrowe a dokelž Angermünde žanu kanalizaziju nima, je wěsto wobaranje pšeničnego khorošća jara poćežene. Tohodla też njehodźi žo hišće dale wěstosću prajić, hač žo thorosć hišće dale rosšěri.

* **Wobydlenšća nuza.** Wječera wjeczor wobroczi žo w Barlinje młody mužik na policista, kiž pšeched policajskim prestidžu na straži steješće, je prošiwu, so by jeho sajak. Policaj žo woprascha, hač je něšto sawinyk. Cachok wotmotwi, so njeje ničo tkuczit, so pak chże tola sajaty być. Hdyž jeho na to policist wotpotasa, dźěše njesmaty runy puć k blišćemu wulkadnemu woknu knihikupšeho wobsthoda, rosbi tam wulku schleńu a wróći žo potom k policajej. Nětko da joho tutón na stražu wotwieść. Kaž žo na policisti wupokasa, jedna žo tu wo 23lětneho bidarja Maritza, kiž je wot dźešćeho cźasa bjes dźěła a bydlenja.

* **Swójbna thragédija w Berlinje.** Tragiski padawk sta žo wječera w Berlinje na Metzlerskej drohi 42. W pinzy tuteje khěže ma 59lětny klampnarski mischtr Leuschner hižo léta dotho swoju dźěćanku. W pośledním cźasu njemóžeše mischtr wjazy dosć dźěła namakać, tak so pschego bóle je swojej swójbu nusu cźerpješe. Wjazy khórcź bě Leuschner prajił, so žedźi žiwjenje *wosmje*. Wječera *popołdnu wokoło* 2 hodźin sakkzhschachu žuboźa w pinzy wjazy khórcź wutšelici. Jako žo do pinzy bobuchu, posłyšał žo jim trudny napohlad. Leuschner bě swoju pjecź lět młódšu žonu satšělił. Potom bě žo, žedźi žiłu pschešnynwschi, žam do spanja tšělił. Leuschnera dowjesechu do khorownje. Je mało nadźije, so žo sako wulěkuje.

* **Nózny expreš we płomjenjach.** Nózny expreš poskoči pšeched něšto dnjemi krótko pšeched Pittsburgom žałostny napohlad. Kaž žehlimy had wijesche so pšeches nóz. Cźah, kiž z 90 kilometrowšej spěšnosću jědźeše, bě žo sapalił, dokelž bě w nakładnem wosu benzin woheń popadnył. Sa něšto wokomikow wošnješe so woheń na zhły cźah. Jako žo wjednik lokomotiwy na katastrofu dohlada, běchu žo tšěchi wšěch wosow hižo sapalike. Zhły cźah wobsteješe jenoź se spanišich wosow, w kotrychž pašaźerjo we khubokem sparje leźachu. Sšylny wětr, kiž z kóždym spěšnje jědźazym cźahom nastanje a kiž tu płomjenja kuče na zhły cźah rošnješe, měješe na drubej stronje sašo to dobre, so płomjenja do powětra horje šapaču, tak so so nichtó z pašaźerow njewopasi. Wopraudźita hrosa nasta hałe, jako běsche cźah hižo sastał a jako pašaźerjo něšto spóźnachu, kajši strach bě jim hrošył. Pschi wustakowanju z palazeho cźaha so wjazy wožobow rani. Nětko, hdyž cźah stoješe, praznychu płomjesa też bo wosow nuts, hdyž w poślešchcźach a drasece dosć zyrohy namakachu. Spodźiwna shromadźizna słoješe pšeched palazym cźahom, wjazy stow pućowazych, jónschich a muzšich w nóznej drasece. Jenoź tam a tam bě žedźi jedym mantl žobu hrabnył. Stónčnje pschijědźechu awta z Pittsburga, kotrež pašaźerow do města dowjesechu. Cźah žo dospołnje wupali.

* **Łódź „Phönix“ we wichoarje na morju.** — 1½ **milijona šchkody w Schleźwig-Holsteinskej.** Straschnu jěłbu we wulkim wichorje na morju měješe po powěsćach z *Hamburga* łódź „Phönix“. Na Amrumskej wyschinje pschitrěbje łódź do wulkeho orkana, kotryž komandeurski *mósť a cźołmownju* z łódźe *wottorha* a do morja *wotplawi*. Też kapitana, łódźinsko nawjedowarja a jenoho matrosu žołmy žobu *storhnychu*. Jenož kapitana mózachu sobu na łódź ześahnyć, tamnaj diwaj žo zatepjischtat. Wobschkodźena łódź móżeše hischće hač do Esbjergskeho pschišława dojěć. Na samšnym puju so tam też rybaršku cźołm powróći a se 4 muzow žyłnej wobžałku žo podnuri. — Schkoda, kiž je wichor we Schleźwig-Hollšteinskej nacźinił, wobličźi žo na 1½ mil. hriwnow.

* **Wjeśołe šaśtwo.** S Parisa jo pišo: Be Versaillešim šaśtwje je žedźi jaśtwowy straźnik spodźiwny zórcźik dowolił. W pośłednimaj tydźenjomaj běšche žo z dwěmaj jatymaj wuško špicherzešći. Jedyn z njeju bě cźah žiwjenja ke thłoštarni šaśudźenu mordar, druhi pak z pjecź létam jaśtwa šaśudźenu paduch. W šaśudźenej nozy šechżeše žo straźnikej nadobo thardy hrać, a pscheproju tohodla mordarja, *so by z nim do šuśudnoje korčerny schol*, schtoż thłoštarz wošo z najwjeśelšej radoscźu cźinješe. Jaśtwowu straźu pschepoda tak dotho žwojemu druhemu pschećelej, k pjecź létam jaśtwa šaśudźenemu paduchej. Sa někotre hodźiny wróćźi žo straźnik ke žwojim thłóštarjam. A hlej — sa straźnika postajeny paduch njeběšche žwojich bobujatych wušwobodźił a też žam njeběšche cźeknył. Wšcho bě potałkim w dobrem rjedźe bjko, njeby-li policajst straźnika a jeho towaršcha wobkedźbowak a wobšórźbu sapodał.

* **Wulki cźajowy proces w Hamburgu.** Hamburgski thłoštarski žud jednasche žydom dnjow dotho wo należnosći hobrskeho pschećelstwjenja, kotrež žo léta dotho po zyłej Němskej rosschěrješe a kotrež je žedźi tyšaźu *woporow* žadało. W Hamburgu běchu wot wjele lět žem wulke wobkhody za rosćełanje cźaja. Lětali žo po zyłej Němskej rosnoschowachu, w tyšaźach nawěschtkow žo tutón cźaj wutkwalowasche, z 200 adrešnych knihow wupišowasche zyła cźrjoda pišarjow adrešy, wulkotna reklama žo cźinješe. Jednasche žo wo cźaj, kotrež dyrbješe žamodrubjoscź zyłe bjesstrašnje šaśudźeć a za kotryž žo 12 hacź do 30 hr. žadasche. We woprawdźitosći *pak bě to zyle njeschłódny cźaj, kotryž bě najwjacy* 3 hr. *hódny*. Wobkhod nawjedowachu pschekupzaj Groot a Horstmann a drogist Thiela. Dokhodny běchu wulkotne. Finanzny hamt dopokasa z knihow, so měješchtaj Groot a Horstmann w létomaj 1924 a 1925 hromadźe na milijon hr. dokhodow. Sa to kupiśchtaj žedźi khěže a wožebnu villu w Hamburgu. Po šdaczu staj hižo wot léta 1919 žem na tajke waschnje ludźom pjenjesy z kapžu drěkoł. Mšcho hromadźe měješche žo 26 wožobow pšeched žudom šakttowacź. Ssud šaśudźi Horstmanna k 16 měźazam, Groota k 15 měźazam a Thielu k 12 měźazam jaśtwa. 11 dalšich wobškorźenych žo z jaśtwom wot 6 njedźel hacź k 15 měźazam potkhośta. Sbywšći žo wuwinowachu.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 16. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	45,49
jendźelski punt	20,388	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwjajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	19,09

Efekty.

Na Berlinskej bursy wječera wěste smjerowanje nasta a kursy swjetscha žwoju schtwórtk nabyту wyšokosć mjewobkhowachu. Wójnska požčonka šniži žo na 6,07 hr. za 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Na Berlinskich wikach žo žitowe wikowanje prawje wuwiješe nochje. Pschedbawarjo pschenicy a rožki w žwojim žadanju njepowpuschcźa. Zadaja žebi pak pomało wuhrajej pschewyšoke płaćižiny. Rožka měješche kupzow, dokelž rżana muka poćzina pobrachowacź. Jećźmjeń a wowoš měješchtej stajny wobšhod. Zentnar płaćeschе tuž wječera

w Drježdźanach:

pschenicy 13,20—13,45 hr., rožki 11,25 hr., hač 11,50 hr., jećźmjenja nałětnjeho pak 11,50—13 hr., nałymneho 9,75—10,25 hr., wowša I. 10,25—10,60 hr., II. 8,95 hač 9,10 ſt. hriwnow.

w Berlinje:

pschenicy 12,95—13,10 hr., rožki 10,80 hač 11,05 hr., jećźmjenja nałětnjeho 11 hr. hač 12,75 hr., nałymneho 9—9,30 hr., wowša 8,70—9,50 ſt. hr.,

schiwórčk w Kamjenzu:

pschenicy 12,50—13 hr., rožki 10,25 hač 10,75 hr., jećźmjenja nałětnjeho 11,50 hr. hač 12,50 hr., nałymneho 9,10 hr., wowša 8—8,75 ſt. hr.,

schiwórčk w Shorjelu:

pschenicy 13—13,85 hr., rožki 10.30 hač 11,30 hr., jećźmjenja nałětnjeho 10,50 hr. hač 12,80 hr., wowša 7,50—8,50 hriwnow

w termińowym wikowanju

sa oktober: pschenicy 13,95 hr., rožki pak 11,67½ hriwnow,

sa dezember: pschenicy 14.10 hr., rožki pak 11,72½ hr.,

sa měrc: pschenicy 14,30—14,32½ hr., rožki 12,05 hr.,

sa meju: pschenicy 14,42½ hr., rožki pak 12,27½—12,30 hr.

Wiki wužitkoweho skotu wječera pjatk w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 414 žuczelnych krowow a młodych dójkow, 22 wołow, 56 bykow, 41 próżdnikow a 100 cźelatow.

Młode dójki a žuczelne krowy płaćachu

1. družiny	480—600 hr.
2. družiny	300—450 hr.
3. družiny	250—300 hr.

Sžuczelne jałowy:

1. družiny	350—480 hr.
2. družiny	220—280 hr.

Woły, byki a próżdniki 43—47 hriwnow za zentnar Żiweje wahi. — Wubrany rjany jkót bě hischće dróšši.

Na pschedań.

Kóń a nakładny wós w Budyschinje na Zybelińskej haju 171.

Kóń, 8-lětny lischak, w Bosankezach cźo. 7.

Dobre *hnjate w kamjenzu na* Połčnicźanskej dr. 12.

Wawrzeński poš, dobry strażowar, w Lutuzezach cźo. 18.

Srěbz 1½-lětny, w Porchowje cźo. 116.

Byk w Bjesdowach cźo. 24.

Sco pytaja:

Holza sa dom w Budyschinje, na Wulkej Bratrowskej haju cźo. 16.

Kuchatka, Feigowa w Debischkowje pola Hodźija.

Schołat abo hospodarski pomocznik, rycźerstwo w Lejnje pola Pančicź.

Pěstni dźěłaczerjo, Münch, hajnikowanja w Koblizach p. Wulk. Sdźarow.

Ssudniszy na pschešadźowanje
pónđżelu 18. oktobra 1926:

w **Kamjenzu** w kasarnje hop. w 9 hodź. komoda, garnitura kord. meblow, *pjano*, 11 *muzazych kłobukow*, klamarške blido, regal;

w **Bukowje** pola Wulkich Sdźarow hop. w 10 hodź. we hoschenizu: muzaze koło;

w **Kulowje** pop. w 2 hodź. w „Tjoch krónach“ 3 schijaze maschiny, muzaze a žonjaze koło, hebłowańska maschina, wischelake meble;

w **Korczinje** pop. w 5 hodź. w hoschenizu žymowy wobročźak;

wutoru 19. oktobra 1926:

w **Njebjelčźanach** hop. w 9 hodź. w hoschenizu kuczowy wós, Facźinjeny a połwoczźinjeny kuczowy wós;

w **Hnaschczach** w industrijowym dworje, pschip. w 12 hodź. nětkaže 30 000 špitzow a 600 kroschnow ša žonjaze koła, saniłkowanych a łakowanych;

w **Barcźe** cźo. 63 pop. w 1 hodź. klamarške blido, 3,80 mtr. dołhe a 65 cm. schěroke ze 40 kaschčykami;

w **Budestezach** pop. w 1 hodź. dezimalna waha, kiž 500 kg. nješe z 25 puntami, kara k wożenju kaschčykow, schrótowańska maschina, nětkaže 800 rólkow cźerwjeneho pschešadźena ša dźěłanje brella;

štwórtu 20. oktobra 1926:

w **Nowej Wsy** pola Hušk dop. w 10 hodź. 4 běłaki, schłikeńczany kamor. (Ssadźerjo ješdu žo na gmejnskim kamcźe).

Škrowe depeše.

Barlinje produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź.
Wiki žu njewěste, wobkhod je jara žnadny. Tendenza: měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Tendenza: měrna.

Płaćižny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wollowa symjo po tunt abo 1000 kg howaco 100 kg. płaćizna po złotej hriwnje.

	15. 10.	14. 10.		15. 10	14. 10.
Pšeńca	259-262	257-260	buny	20-22,00	20-22,00
rožka	216-221	215-220	woka	—	—
nał. jačmjeń	220-255	220-255	módre lupiny	—	—
naz. jačmjeń	180-186	180-186	žołte lupiny	—	—
wowš	174-190	174-190	zeradelia	—	—
kukurica	195	193	raps. wosušk	14,70	14,70
pšeńč. muka	26-38,00	26-37,75	lany wosušk.	19-19,80	19,80
rżana muka	31-32,50	30-32,75	poch. melasa	—	23,50
pš. wotruby	10.25	10,10	běrnj. kruški	22-22,50	21-22,50
rżane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	8,00-8,50	8,40-8,90
raps			rżana słoma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšeńčna „	1,10-1,40	0,95-1,20
hróch	24-37,00	23-36,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	20-21,50	20-21,50	jačna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Drježdźanska burza.

Pšeńca	264-269	běrnjace kruški	24,00-24,50
rožka	225-230	pšeńč. wotruby	9,80-10,40
nałětni jačmjeń	230-260	rżane wotruby	11,00-12,75
nazymsk. jačmjeń	195-205	pšeńčna muka	49,50-51,00
wowš	205-212	rżana muka	36,00-38,00
čefwjeny dźeśel	230-250	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	190-195	hróch	35,50-36,00
suche truhanški	11-11,50	cokrowe truh.	16,50-19,00

Wiče płaćižny w Budyšinje.

16. oktobra 1926.

Wšě płaćižny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najniša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	13,25	13,50
Rožka, nowa	70 „	11,25	11,50
Jačmjeń,	50 „	11,00	12.00
„ nazymski	50 „	9,00	9,50
Wows	50 „	8,25	8,75
„ nowy	50 „	—	8,25
Raps	50 „	—	—
Běrny, nowe	50 „	3,75	4,00
Butra	1 „	4,40	4,60
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ „ k zasł.	50 „	1,10	1,20
„ z cypami młócena	50 „	2,10	2,40
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Rżana muka, 70%	50 „	18,50	19,00
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	6,75
Rżane wotruby	50 „	6,00	6,50
Joja	1 šk.		0,15
Prosata 704 štuk	1 šk	10,00	23,00

Wiče płaćizny wčera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	12,50—13,00	12,25—13,25
Rožka	10,25—10,75	10,25—11,20
Jačmjeń	9,00—10,00	10,50—12,40
Wows	8,00—8,75	8,00—8.70
Syno	4,00—4,50	3,50—4,55
Słoma z maš. młóć.	1,20—1,30	1,10—1,40
Słoma k zasłanju	—	—
Słóma z ruku młócena	1,80—2,50	1,80—2,00
Běrny pola ratarja, nowe	4,50—5,00	4,00—4,50
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,80—2,00	1,00—1,15
Joja	0,14—0,16	0,15—0,16
Pšeńčne wotruby	—	6,20—6,60
Rżane wotruby	—	6 30—6,70
Pšeńčna muka	—	22,75—23.75
Rżana muka	—	16,75—17,70
Prosata, wulke	—	—
„ srjenje	—	—
„ małe	16—24	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

16. oktobra po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniže. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,—	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,60
Swinjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,54	0,58
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,10	2,20
Sušeny połč	1 „	3,—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,—	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Joja	štuka	0,15	0,16
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	—	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

* **Živny kožuchowy thornak.** Najnowischi wupłód mody w Londonje je živny kožuchowy thornak. Najwobljubjenische skočatka sa tutón samér su dołhi wopuschate lemury z Madegaskara. Tute wokrjatka lehnu so swojim mocherkam wokoło schije a wospanu tam hodźiny dołho spizy leżo. Jako schkit picheczivo wětrej a wjedru mjelkuschi potom jenoż kožuch, ale też cyłna cyzokota živeho skočatka. Wikowarjo žadaju sebi sa taske zwěrjo tuksiwiu wokoło 80 hriwnow; jeli pak so tuta móda rozschěri, so ptackiny wósche powyscha.

* **Bjes nohow wokoło swěta.** Bohaty amerikanski offizěr, kiž je we wójnje wobej nohi zhubił, chce wukhadżejo z Philadelphije dźiwne puczowanje wokoło swěta nastupić. Wón je sebi sa nahladne wotrunanje dwě živnej wozobje najał, so byschtej jeho z jeho stokom na koleschach po zyłem swěcze dowjesłoj. S tutej jězbu chce sebi Amerikan trochu wotměnjenja do swojeho pschego jenajkoho živjenja sawjesć. Wón chce so we wschelakich krajach, psches kotrež budże woženy, sa pjenjesy widżecz dacz, ale zyłe pjenjesy dyrbia jeho khudym franjenym wójnskim towarischam k lěpschemu pschinicz.

* **Nowoczasny żiwjeć.** Army Air Corps na kupje *Sawoi je z wulpěchom potpyt činiło, i pomoze lětadłow schtamowe* żywnjo wukhowacz. Jednasche so wo krajinu, na kotrejž běsche wulki wohoeń njedawno zyły lěs śnicził. Krajina bě tak njepschistupna, so njemóżesche so žywnjo z ruku wukhowacz. Se stjoch lětadłow wumjetachu pschi beschczojtem wjedru 24 měchow žywnja wschelakich druzin.

* **Khinika stawisa.** Je-li Khinikemu lěkarjej dwaczi ludźi wumrěło, potom dyrbi wjeczor psched swojej chěžu 20 latarničkow wupowěsnyć. Ma-li lěkař 10 morwych, dyrbi so 10 latarničkow psched jeho chěžu zwěczicz atd. Li Tschungowa žona je sthorita. Li Tschungowa hanja roshorjena po měsče. Pyta lěkarja, kiž ma jenoż mało latarničkow psched swojej chěžu wiżażo. Pschetoż Li Tschung lubuje swoju žonu a chce dobreho lěkarja, kotryž ma jenoż žydom latrničkow psched khěžnymi duczemi wiżajo. Wołboženy prošy Li Tschang lěkarja, so by pschischoł k swojej lubej žonje, kotraž je sthorita a stonajo we łožu leži. A Lun, kaj lěkař rěka, dże sobu. Pschecejelnje prajcha so Li Tschang duzy po puczu lěkarja: „Dyrbicje hyscz wulki mischtr we Waschim powołanju, so macje hacz dotal jenoż sydom morwych mjes waschimi patientami . . .“ „O, luby knjeże, tak sće to ja zyła njeje“, wotmołwi ponižnje doktor Lun, „kym też hatle dźenża pschihotowanju swoju praxis wotewrić.“

Kurzy za ludowe wukubłanje na wobkhódnej šuli.

Sapoczatk kursow:

Knihiwjednistwo: Sawód a nałożowanje praktiskeho pada. Sstrjedu, 20. oktobra we 8 hodź.

Kursus wo hospodarskim dźěle nownow: Pón dźelu 1. nowembra we 8 hodź.

Ważne żelesniske a wobkhódne praschenja: Wutoru 19. okt. we 8 hodź.

Jendźelscźina sa sapoczerjow: Póndźelu 18. okt. we 7 hodź.

Jendźelscźina sa pokraczowazych: Póndźelu 18. oktobra we 8 hodź.

Sserbscźina sa sapoczerjow: Wutoru 19. oktobra we 8 hodź.

Sserbscźina sa pokraczowazych: Schtwórtk 22. oktobra we 8 hodź.

Ruscźina: Sstrjedu 20. okt. we 8 hodź.

Kursus wo lakowym pismje: Póndźelu 18. oktobra we 8 hodź.

Sa dźěłonjemělzow šu wschě kursy darmo. Je-li so hischcze wjazy wobdźělnikow pschipowědźi, móża so kursy też po jich pschecźu pschepołožicz. ŧ

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. towarstwo „Nadźija“. Bliżšu wutoru (20. X.) wječor z dypkom we 8 hodź. je w kat. tow. prěnja spěwna pruba za wulki koncert w „Krónje“. Tohodla prošu, zo bychu wšitke spěwarki a wosebje też spěwarjo so w połnej liczbje zešli. Hosći stajnje lubje witamy. Městopředsyda.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejownl.

Budyšin. Kursus serbskich rejow wotměje so dźensa sobotu (16. X.) wječor we 8 hodź. w sali „Serb. Domu“. Wšitcy wobdźělnicy chcyli z wěstosću přiń! Zarjadnistwo.

Bukecy. „Radosć“ změje přich. srjedu (20. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Je to poslednja spěwna hodźina, kotruž naš luby dirigent k. Keřk z nami dźerži. Wočakuje so tohodla, zo nichtón njewuwostanje. — Přinoški so zběraja. Předsyda.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom we 8 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa přichodnu srjedu wječor 1/2 9 hodź. w Njechornju. Wšitcy spěwarjo, wosebje mužscy, dyrbja přińć. Keřk.

Komorow. „Jednota Sokoł“ woswjeći njedźelu (24. X.) swój lětuši załožeński swjedźeń w „Kačej korčmje“. Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobnišo. Předsydstwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so nětko zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33. Naležnje so prosy, zo bychu so tam tola wšitcy Lipsčanscy Serbja po možnosći kóždu wutoru k wjesołej serbskej rozmołwje zešli. Wo dalše adresy so prosy.

Minakał. Serb. tow. „Statok“ ma dźensa sobotu, 16. okt., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Lipiču. Dokelž so wo towarstwowe naležnosće jedna, dyrbja sobustawy z wěstosću přińć, wosobje te, kotrež so na ludowym swjedźenju wobdźělichu. Pokładnik.

Njebjelčicy. Dźensa sobotu wječor 1/2 8 hodź. je w korčmje zhromadźizna dla znowazałoženja Sokoła. Přińdźe w bohatej liczbje!

Radwoř. „Hu. Jednota“ změje spěwanje póndźelu po něšporje za žónske a srjedu po něšporje za mužskich. M. N.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Rjane dopomnjeńki na lětuši towarstw. wulět do Prahi poskića „Sokolske Listy“, měsačny časopis Serbskeho Sokolstwa, w swojim 7. čisle. Wobdźělnicy, kiž „Sokolske Listy“ njewoteběraja (štož dyrbjał kóždy wědomy Serb a kóžde njesokolske serbske towarstwo činić), njech sebi tuto čisło skazaja w klamach „Smolerjec knihafnje“. — Skazane zlětowe fotografije su došle — do kenclije Domowiny.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sokołik“ zeńdże so přichodnu wutoru (19. X.) wječor we 8 hodź. k spěwanju a serbskim rejam. Wobdźělenje wšěch je jara nuzne. Lorenc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleś w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wše druzinu knoflikow ma stajnje na składze **Žitny dom w Kamjencu** wotnožka w Pančecach.

Swětowy panorama w Budyšinje na Lawskej hasy při Lawskej wěži njedźelu, 17. hač sobotu 23. 10. puczowanje při pyšnym **Garda-jězoru**

Jědźeńnja a knježska jstwa (dub) najlěpše bludarske dźěło je na předań w Budyšinje Löhrstrasse 181.

Barchenty kołowy plat, rólow. plachty, kórcuchi, hrykowanska a wušiw. wolma we wulkim wubjerku pola **W. Köhlerowej** na Hłownem torhošću čo. 9 Fjerjo za pucaki wot 1.95 hr. sem

Najlěpšu muku ke kermušnemu pječenju poruča tunjo **Paul Treischke** pjekarnja a konditorija w Khróšćicach.

Kupjele w šmrčkowej jehlinje posylnjeja čuwy přičinki wšěch wuwjedź. pola **Wintera** (bratra Miersch nasl.) w Budyšinje na Žitnych wikach 30.

Meblowy Bjar Wulki wubjerk w spańskich jstwach, bydleńsk. jstwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach po přijomnem dźělbn. płaćenju. Tunjo! Dobre! Při hotowych pjenjezach wysoki rabat! Znapřeća piwarnje

Košle žonjace kholowy lěhanske jaki tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11

Wšitke picowadła **Žitny dom w Kamjencu** wotnožka w. Pančecach.

Magnetny dom!

Dom tunich płaćiznow a hódnostneje twory

GÖRLITZER JOHANNES **Kunathamas Schaar** BAUTZEN

Wobsadki ze židy a cankow, židźane francy, židźane nahłowjace rubiśća a taffeta, molreja, židźane rubiśća, zelene, běłe, šěre, židźane thaniny za rubiśća

Wolmjane muslinu za šórcuchi, santin, jenobarbne flicowe sukno, za sukanje

Wolmjane suknje zelene, čerwjene a módre kentuše. Lěčne a zymske čornožidźane jaki

Somoty łožowe šaty, wupjerki, łožowe přikrywy, nohajcy, zoźi, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

Dobre čehnje k sebi!

Łožowe damasty, běłe počehnjenja K. Erler na Žitnych wikach 11.

Kóždu sobotu 8—6 hodź. **kozace** harnikace, saječe a wšitke druhe kože a **kóžki** kupujetaj stajnje po najwyšších dnjowych płaćiznach.

Kleßling & Erdenberger w „Połmšacu“ w Budyšinje na Zwonkowej Lawskej hasy.

Hermann Trumpler w Budyšinje na Jägerak. dr. 9 twornja **mjatlička, bonbonow, jedźmjenow. plackow** (Brustkaramellen) — **a pralinow.** — Předawarnja na Jägerak. dróży 9 wšędnje (žane klamy) nimo toho sym kóždu sobotu na Hłownem torhošću z naprěca firmy J. G. Pahn

Kupuju nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyměnjeće. **Popp** na hornjerśk. hasy 18 telefon 3427.

Sserbjo podpjerajcje swoje **Serbske Nowiny** z małymi nawěšćikami.

Kněža je na předań w Hajnicach čo 3. Bliže je zhonić w Hajnicach 17 pola Budestec.

Wobstejnosćow dla předam swoju **žiwnosć** z 18 kóreami pola, z njehibićiwym a hibićiwym inventarom w Hućinje čo. 56.

Mjeńša žiwnosć 12—20 kórcow wulka so hnydom pyta. Poskićenja pod C 93 na wudawarju Serbskich Nowin.

Sylna kruwa z 3. čelećom je na předań we Wiesselu čo. 13.

Młoda sućelna **čehniwa kruwa** je na předań we Łuću čo. 13 pola Delnjeho Wujezda.

Derje-zdźerżany **dźećacy wóz** ma tunjo na předań H. Goldberg, nožowa točerńja w Budyšinje na Jerjowej hasy 11.

Kupanske wobleki ruby tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Hojenje přeterhnjenja sydkow

Wot **lěkařskich komisijow** přepytane a wobkručene krasne lěkowanske wuspěchi bjez operacije a bjez mylenja w powołanju tak zo sami připóznaći lěkarjo a jich přiwuzni po našej methodże kojić dadża. Knjez dr. med. R. připóznaty lěkař pišo nam z Leera:

K wobdźiwanju běše kak je pomhalo, wšitcy ludźo wuhojeni, khorobna kasa wjesoła. Jeho sytki njejsu ženje wjacy wustupiłe, też při wotewzaću wobwjaza. Njenamakach sam słowo za taske wuspěchi.

Knjez dr. med. L. připóznaty lěkař pišo:

Moje přeterhnjenje žiwotnych sytkow na wobymaj bokomaj na lěwym boku pjasć wulke, je přez Waše wobkładanje w mjenje hač 6 měsacach dospołnje wuhojene. Čuju so stajnje swobodny bjez powjaza, nětk hižo přez lěto. Mógu běhać, z kolesom jězdźić, na hory khodźić, z motorskim kolesom jězdźić a cyły sport kaž: pluwać, sokolować su mi wulke wjesele.

Knjez dr med. M. připóznaty lěkař pišo:

Wjeselu so, zo mógu Wam zdźěkić, zo sym runje při čežkich padach a Waše hojeńsku methodu wuspěchi doco-ř, kotrejž prjedy ženje za možno njemjenjach. Też pola mojich towaršow zbudźachu tute wuspěchi spodźiwanje a njeběše ničo napřeco prajić.

Wjac hač 100 hamtscy wobkručenych pismow wuhojenych su k rukam.

Ręčne hodźiny našeho připóznateho wosobje wuwučowaneho dowérneho lěkarja.

w Budyšinje hotel „Rachlitz“ wutoru, 19. oktobra, 8 1/2—1 hodź. dopołdnja.

„Hermes“ lěkařski institut za orthopądiske hojenje přeterhnjenych sytkow w Hamburgu Esplanade 6.

Warnujemy před skepsukami, kotrež za nami sprjatja bjez toho zo bychu wo wěcy z cyła něšto rozumili. Najprjedy pruhować, potom sudźić.

Feirichowe přestajomne **komoty** za woły a kruwy kupujeće jenož woprawdźite **w Holbinje** (Taubenheim a. d. Spree) abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosanych wikach. Jenož twora prěnjeje rjadowanje, lěta dołho 100 króć wupruhowana.

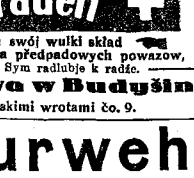

Frauen

Poručam swój wulki skład přepaskow, měsačnych a předpadowych powazow, podpołožkow. Sym radlubje k radże.

Wagnerowa w Budyšinje před Sulerskimi wrotami čo. 9.

Kulturwehr njech sebi kóždy w „Serbskej knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

.2 přiloha k čislu 242

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 16. oktobra 1926

Serbja w Americy.

Njedawno je wuschla w Prasy (nakładnistwo „Orbis") wažna publikazija wusnamneho Czecho-Amerizana Tomasa Czapka, presidenta Newyorkskeje „Bank of Europe" pod titulom „Nascha Amerika." Je to kritiste pohudzenje hospodarskeho a sozialneho stawa a politiske, zyrkwinske, narodneje a towarstwoweje dželawosce a žiwjenja pschedewschém wešo ameriskich Czechow a Sskowakow, tola džima tež wschudze na pomery a wobstejnosce wschech druhich skowjanskich wucžahowarjow w Sjednoczenych Statach zewjerneje Ameriki. We tutej hobrikej, wopraudze wot powolaneje wošoby (k. T. Czapek je wjetschi dźel swojeho žiwjenja a to psches 40 lět hižo žiwy w Ameriźy a je měł tak najlepschu skadnosć dokładnje pósnacz a tež dźel bracz na žiwjenju amerikanskich Sskowjanow (zyka) a j wuskojnym pjerom napisanej knihi njeje autor sabył ani na mału horstku naschich serbskich kolonistow a farmarjow we Texaźu. Haj mohu šamo naschim cžitarjam pschedawdžicz, so njedostatk informazijow swoprědka wo naschich tamnych serbskich krajanach je wudacze knihi trochu jadžerzało, pschetož bjes „serbskeho wotdžela", wupraji so mi k. prof. T. Czapek pschi naju rosmolwje w Prasy, „njesdaschze so mi moje džeło wyczý dospołne. Bohužel, njeje mózno było, wschón material wo amerikanskich Serbach w tutej knihi wosjewicz, dokelž je dóschoł se wjetschemo dźela pschepodsje, tola podamy jón naschim cžitarjam tu w Serbskich Nowinach, podsjdžicho dopołnje.

K. T. Czapek složuje so we wotrěsku „Luzizy Serbja" na jednej stronje na amerikanski zensus pschi liczenju ludu l. 1920 a potom na powěsce, kotrež je dostał wot rev. Hermana Schmidta (Kowarja) pastora evang.-lutherskeje zyrkwje zwj. Pawoła w Sserbinje (Texas) a wot E. T. Ssimmanga (Ssymank), wobdźělnika prawisnikeje firmy Watson a Ssimmang w Giddings (Texas) a pische:

„Kelko wošobow je so l. 1920 wuznało jako Serbja, j wěstoscu njewěmy, tola w rubrizy „Sskowjenjo nieklažifikowani" cžitamy pschispomnjenje: „Skoro šami Sserbja" (practically all Wendisch). A tajchi Sskowjanow běsche l. 1920 3 629. (Potajkim skoro šamsna liczba, kotruž ma prof. dr. A. Muka w swojej „Statistizy Serbow" j 80-tych lět sandženeho lětstotka). Hdže su žiwi pschizłuschnizy tuteje najzłabscheje skowjanskeje hałoźi a hdy saporczachu so šem pschicžahowacz?

W Texaźu so jakoži swoprědka jenož jedna serbska kolonija, j kotrejež so wuwichu wjzy Giddings, Fedor, Lincoln, Greens Creek, a Manheim w kraju Lee a Winchester a Warda w kraju Fayette. Sserbin je maczeł wschěch tutych.

Zyrkej w Sserbinu rjadowaschtaj wot l. 1859 do 1920 pastoraj: Jan Kilian, pod kotrehož wjednistwom Sserbja šem pschicžežechu a jeho šym a nastupnik Herman Božidar Kilian. Wobaj, nan a šym, prědowaschtaj serbski a němski, po potrěbnosci tež jendželski. Sa Kiliana młódscheho so prědowasche bóle němszy hacž serbszy. Po jeho šmjerczi 1920 pschestachu serbske predowanja (zyka. Wot lěta 1922 bu mjenowany Herman Schmidt (Kowař) wuswolony sa pastora Sserbinskeje wošady, licžazeje džensa wokoło 800 duschow. Hacžrunjež je šo narodźił w Ameriźy, je nawuknył rodnu serbsku rěcz a trjeba ju wschudze, hdžež je to trjeba, wosebje we wobkhadze je starschimi ludźimi. W schuli „o wucži jendželskim a němskim. Cžak tež tu wukonja njesadžerzomnu pschemenu: Jendželscheczinu wobknjeji polo dopołnje. Nan rev. Schmidta-Kowarja bě w l. 1869 do Texaźa pschicžahnył spod Rósborka w pruskej Hornjej Luzizy. Jeho serbske mjeno „Kowař" šu jemu pola wojakow pschemeněli na „Schmidta". Nětcžischi serbinski paštor je šo narodźił w Sserbinje w l. 1875.

Kak šu Sserbja do Texaźa pschicžahnyli? 25. měrza 1859 wutwori šo w Dubom(?) (Danbau) w Rósborskim wokrjeżu towarstwo, kotrež mějesche sa nadawk, šypožich šobustawow do Ameriki pschešydlicź, šatožicz tam evangelisko-luthersku wošadu a tež hewak šo wo nju staracz. 16. dezembra 1859 pschijědze j tódzu do Galweštona 700 wucžahowarjow. Khudsche šwójby šo mjes tym sašydlichu blizko Houstona. Hlowny dźel wschak cžehnjesche dale do Robley Creek (Bastrop nětko kraj Lee) a natwari w Sserbinu zyrkej a schulu.

Sserbja šu žiwi jednotliwje a w skupinach tež šwonka Texaźa. Liczi šo, so je w měrcze Chicago sašydlenych na 100 serbskich šwójbow. Jednotliwy šydla we Springfieldu (Illinois), w State Center (Zora) a we nawo-jendželskich statach.

Mjenowany hižo advokat E. T. Ssimmang pische:

Naschi ludźo šu wschitzy lutherskeho werywuznacza. Stari šu šem pschicžahnyli j wokolinu Hródka. Doma běchu ratarjo a hacź dotal šo jaberaju j ratarstwom. Bydla w Sserbinje, dale w Northrupu, Winchestru, Giddings, Paige, La Grange, Wardje, Fedorn, Lincolnu, Thorndale, Leżingtonu, Dime Box, Biskopu, Tayloru a druhich městnach w Texaźu.

Tak daloko T. Czapek. Hdyž tež šnadź po lětdźesatkach serbska rěcz doklincži w dalokim Texaźu, a naschi tamni krajenjo šo sameritanisuja a po rěczi pojendźelscza, (schtož po měnjenju T. Czapka je skónczny dóst wschech amerikanskich pschicžahowarjow, njech licza też po statyšazach a milijonach), tak tola w nich wostanje kaž w hižo poamerikanisowanych dopomnjenka na žwój serbski pokhad, ja kotryž šo njehanbuja a mója j tym bycź j dobrym pschikładom sa wjele naschich wotrodźenzow we Luzizy.

Nasamkel wo serbskich kolonistach stej pschidataj fotografiji. Na jednej widźimy znatu Sserbinsku wošadu psched tamnej jednorej běłej zyrkwicžku. Nješchto starschich žonow je žej, po fotografiji sudźicz, hischcze hacź do dźensnischeho dnja wobkhowało šwoju rodnu, serbsku narodnu drastu. — Na druhim wobrazku widźimy kusk hłowneje dróhi w Sserbinje j klamami Handrija Mjetwy a j njesbytnym sa Ameriku benzinowym automatom sa automobile.

Jurij Wicžas.

Njesčerpliwy.

Holczka luba, praj wschak haj,
Jenož mi budź šboža raj.
Wojmjeschi-li pak druhe šej —
Mojedla — tuž jeho měj!

Holczka luba, schuknu cži:
Njedaj dolho cžakacź mi.
Hdyž pak dyzeschi mje wjecze měcź —
Hnydom dyrbischi moja bycź!

Janko hłupy, praju cži:
Sšy-li hordy, druhu wsmi!
Hdyž pak šwěru cžakaschi ty —
Sbožowny — mój luby šy!

Holczka luba, koschu cže —
Haj wschak haj, ty šnajeschi mje.
Cžakacź wjecze šwěru dżu —
Tola niz — hacź k šudnom dnju! —

P. Krjerźmar.

Ze žiwjenja wulkeho paducha.

Fritz Wald, šnaty kažer po fassadach a milijonsti paduch, kotryž je še šwojimi khrobłymi rubježnymi nadpadami najwjetschu kedžbliwosc wulwudźił, bě pschez jara pomérnje žiwy, so by žebi tak šwoju cžełnu a duchownu cžerstwosc wobkhował. Wjesche malo a njekurjesche šypka. Jeho „džeło" bě wschak tež jara napinaze. Njedžiwajsy šwoje wuschikłosce a wěstoty cjusesche še tola po kóždym „nózným džele", njech bě nětko wuspěschne było abo niz, tak muczny, so pschez 24 hodźinow sa šobu po tajfim „džele" spasche. Tola to hischcze njedobapasche. Tak rošsudźi šo Wald, kaž „B. Z." pišacz we, w lěcze 1925, do kupjelow do Swinemünde sapuczowacź. Mjes tym, so bě šo w Drjezdzanach „Walheim" a w Hamburgu „Vorrean" mjenował, wustupi w ranschonskich kupjelach pod šwojim prawym mjenom. Tu trjechi po jedneho wjeczora we šwojim hotelu j dwěmaj druhimaj hosczomaj sa jednym blidom. Zusaj knjesaj šo pschedstajischtaj jako „prof. dr. Wintz" a „dr. med. Haas". Po tutej prěnjej a šnadź nekotrymi dalschimi rosmotwami bésche Wald hižo na schtwórtym dnju šwojeho šnajomstwa j mjenowanymaj knjesomaj špótnal, so tamnej wucženzaj niczo lepscheho njesłaj, hacź wón šam. Wón pschehlada jeju še šwojim wótrym wóczkom a prajesche jimaj do wocžow, so njesłaj niczo druhe hacź paduchaj.

Nětko še wschitzku tšo stowarschichu. „Profesor" a „doktor" pschepročschtaj nowehu kollegu na jednu „wežu" do Frankfurta. Tam mějeschtaj pjecza počakacź a baronej j Thalheima, kotrehož žona, bohata Amerizanka, sa schtyri miljony juwelow wobsedźeschze. To Walda wabjesche.

Dokelž běchu wuhlady na bórsonne bohate žne dobre, ptacžesche Wald też za tamneju „wucženzow", kotrymaj bě cžu pjenjezki wulětale, a jedźesche j nimaj do Barlina. Tu namjetowasche Wald, mjes tym hischcze billu we wosebnym džele Barlina wurubicź. Na tuttym polu pak j tamnymaj knjesomaj niczo sapocžecź njebě. Wonaj radżeschtaj wjele bóle, t brillantami wupyschenu žónsku na šo wabicź, j alkoholom wopojicź a potom wurubicź. Ta pak bésche sa Walda sašo pschesskromna. Tak wotjedźejschtaj „wucženzaj" do Frankfurta. Wald dyžsche poduschicho sa nimaj pschijecź.

Po dlěschim cžašu dojta depesscha wot „prof. Wintza" a „dr. Haasa", so by ruce do Nauheima pschischoł, dokelž je tam dobra „skadnosc". Wald žedi muhlesche, so jeho wumětstwo we łazenju po fassadach trjebataj a khwatasche tohodla do Nauheima. Cžujesche pak šo jara sjebany, jako

700lětne wopomnjeće swjateho Franciska z Assisi.

Podał Jan Serbin.

Spočatk tohole měsaca so po cyłem swěće 700 lětne wopomnjeće swj. Franciska, kotryž je so w žiwjenju z wulkimi pócžiwosćemi wuznamjenjał a z lěta 1224 jako pustnik na horje Alverno w Italskej žiwy był. Tu je so jemu Khrystus w podobje Serafa (w jandželskej podobje) zjewił a swoje błuzny zacžišćał, tohodla mjenuje so swj. Franciskus „serafiski wóte", a sobustawy założeneho wot njeho rjadu mjenuja so „serafiscy bratša", zo bychu bójske domapytanje swojeho mištra w swjatem wopomnjeću čescowali. W lěce 1226, na dnju 3. oktobra, je Franciskus w cyrkwicžy Portiunkula pola Assisi wumrěł, a dokelž su w nim muža Božeho čescowali a do jeho swjatosće wěrili, bu wón lěta 1228, dwě lěce po jeho smjerći, pod mjenom „St. Franciscus Seraphicus" swjatoprajeny.

Rjad Franciskanow je so hač do džensnischeho dnja zdžerżał: wšelake wotnožki Franciskanow a Franciskankow liča džensa wjele stow tysac sobustawow. W najnowšim času mamy też w Budyšinje tajki kłóstr z rjadom „Franciskankow wěčneho modlenja k Najswjećišemu", kotrež su we swojej kapalcy na Mathildźinej drózy swjedźeń 700-lětneho wopomnjeća jara swjatočnje woswjećile. Mišnjanski knjez biskop dr. Schreiber je 4. oktobra nadobnu bytosć swj. Franciska na dostojne wašnje a z wustojnymi słowami rysował.

My nochcemy tutomu wurjadnemu jubilejej so pominać dać, zo bychmy našim čescenym cžitarjam też nastaw wo žiwjenju serafiskeho wótca njeposkićili.

Žiwjenje serafiskeho wótca.

Słónco zakhadżeše zezady Assisi, jenož wjerški Apeninow popadżechu hišće poslednje złote pruhi. Cžmny zawodźewk prędze so hižo wokoło Portiunkula, małe khuduške bydleńcko pola swj. Marije w runinje. Je 3. oktobra l. 1226. —

Tu nadobo zaklinča won do wjecžornje cžišiny — zwučene hłosy mužow — :

Najwyšši wšehomócny, dobry Knježe!
Tebi budź česć a krasnosć,
Tebi khwalaba a sława kóždy čas.
Jenož Tebi, Ty najwyšši, spěwać so słuša.
Žadyn človjek njeje hódny, Twoje mjeno wu-
[jrajić.

Słóncowy spěw! Putnicy traš cžahnu nimo a słuchaju. Druhe džělenje! Na hołej zemi, kiž su z popjelom posypali, leži tu mrějacy. Jenož pokutna drasta wodźewa šwižnu postawu, suchu kaž kósć a koža. Ale z jeho rukow a nohow wuzběhuja so hózdże błuznow. Bratraj Leo a Angelus skónčataj:

Wosławjeny budź Ty, mój Knježe,
Přez našu sotru smjerć cžła.
Žadyn žiwy človjek njemóże jej wuceknyć,
Běda tym, kotříž we smjertnem hrěše wet-
[khadżeju!
Tola zbóžni, kotříž w Twojej swjatej woli wot-
[počuja.
Jim njemóže druha smjerć ničo złeho načinić.

Něšto wokomikow so pominje. Ze zwukami zécha dowumčaceje pěsnje da drje so mučna, wotkhadżaca duša njesć do swjatych, zbóžnych dalokosćow. Hišće raz wotewritej so potom běłej łubje:

Ze swojim hłosom wołam so Knjezej;
Ze swojim hłosom prošu Boha Knjeza.
— — — — — — — — — —
Wuwjedź z jastwa moju dušu,
Zo bych khwalił Twoje mjeno;
Sprawni čakaju na mnje,
Doniž mi Ty dobrotu nječiniš! — —

Zaćěmiło so je, ćmowa nóc. Wokolina mjelči z bolosću přewzata — Franciskus stoji na brjozy wěčnosće! — — —

„Pokhowajće mje na helskej hórcy!" — na wotprawnišću złóstnikow; to běše jeho poslednje wustajenje było. —

Sydom stotkow spłuwachu po tym do morja zašłosćo. Hłorske podawki ludow wone skrywaju; błudźenje a staranje, přewróty a spadanja a zaso natwarjenja na wšěch polach človjeskeje kultury.

Mjena, kotrež so jónu jako swěcy błyšćachu na njebju jich časa, zhasnychu, zapadnychu, su wotbyte: Hłubocy myslerjo, wumjelstwo we postawecy žiwjenja, natury titanskeje sylnosće. Wusywaju drje hišće tu khwilu njeličomne wjedźy nabožneho žiwjenja, miłe swětło na potomnistwo — — ale človjek so zamysli, hdyž jedyn Leo XIII. pisa: „Zo cyły křesćanski swět 700 lět po jeho narodźe bydże pamjatać puć ze zamućenja k měrej a pokoju, ze zahuby k zbóžnosći přez muža z Assisi!"

Tu khwilu stojimy dźěn we sydmem stotku jeho smjertneje hodźiny. — Ale mortwy je žiwy; je žiwy dźensa hišće!

Franciskus! Kak wobknježa „mały khuduški" dźensa hišće přitomnosć! Přećel a njepřećel chcetej jeho za swojeho měć, dokelž woznamjenja jeho mjeno runje program, dokelž je z pućnikom na wulkej wójskowej drózy žiwjenja, kotrehož ruka pokazuje na zaměry, wujednanja, měra, za kotrymž so ći najlepši rozhladuja.

To běše dźiwje rozdźěracy so čas, wot stroniščow a zwadow rozdrěwany, we kotremž zastupi swj. Franciskus do žiwjenja, kotryž pokazuje při wšelakorosći zakładnych zapřijećow žiwjenja, tola překwapjace dypki, kiž so z nowočasnym „dźensa" dótkaja.

Bohatstwo, pyšnosć běštej z idolami (přibohami) 13. lětstotka —, wosebje italskich sydłow jerichowskich, předewšém jenoho Bjedricha II., a we šěrokej wěcy ćeče rozwólnosć po jednotliwych postupnjach a naakłonich, po hrabjowskich kastelach a hrodach, po dworach jednoreho zemjanstwa do ludu dele. Z tym kroči zwjetšeho dźěła pozwjerchnosć křesćanskeho žiwjenja ruku w rucy a dawa wšém rozumnišim a dowidnym so nastróžeć.

A na „prjozy bohatych", we předměstowych bydlenjach nuzy, na pol nazy, w njedostojnych přebytkach leżachu přirodne dźěći zboža a spóžerachu z požadliwymaj palacymaj wočomaj so wupjerachu rozwólnosć.

Mućenje a złobjenje rozhibuje ludowu dušu, nahromadża so narosća kaž hrožace mróčna pomałku, ale wšudže wurostu so njepytnjene na dalokim wobzoru.

(Pokračowanje sćěhuje.)

shoni, ſ odwrhiachu ſo na zyle wſchödnje waſchnje baronzy brillanty wotewſacź. Tuhu jednoru wéz pſchewoſtaji tohodla „wucźenzomaj". Wobaj bydleſchtaj ſ baronku w ſamźnem hotelu. Jedyn ſ njeju dźěſche ſ baronku wjecźor do dźiwadła; prjedy pak bě ji radźił, ſwoje debjeńki doma wostajiće. Potom dźěſche druhi do jeje ſtwy, wſa ſrebi doma woſtajene juwele ſobu a ſ nimi ſbubſchtaj ſo wobaj ſ Nauheima. Potom hakle bésche ſaſo wo nimaj ſtyſchećź, jako jeju dla ſnateho Düſſeldorfſkeho paduſchſtwa wobraſnoh pod mjenomaj „dr. med. Waltera Schmidta" a „dr. med. Wernera Schultze" w Amſterdamje ſajachu a Rémſkej wudachu.

Nětko bě jeju róla, w kotrejź jako wucźerzaj muſtupowaſchtaj, wuhrata. We nimaj ſpóſnachu 30-létneho prjedawſcheho korhowſkeho kaſerja Maſka Kieſewettera ſ Koburga a 31 létneho pſchekupza Mérzina Bergenſkeho ſ Notwoſalza nad Wódru. Wobaj ſaſudźiſchtaj ſo dla paduſchſtwa a ſebanſtwa k 2 létomaj jaſtwa. Wald bě ſo wot njeju dźělił. Jemu běſchtaj wonaj pſche bojaſliwaj.

S Waldoweho zimjenjeńeha njech je ſcźehowaze naſpomnene. Wald narodźi ſo 5. mérza 1900 w Jakenizy pola Deſſarow, ſ 6 létami ſpubi nana, ſ 13 tej macź. Jeho wozchenjenje w nuſowanſkim wuſtawje je po jeho wupraſenju tak krute było, ſo po radźe druheho paduſchſtwa ſkućki, ſo by do jaſtwa pſchiſchoł. Jeho dohladowaŕ žadaſche ſebi potom wot njeho, ſo by ſ njeſkał wukhył, tola to ſo jemu njeluboſche. Sa 2000 hr., kotrejź běchu jemu ſe ſawoſtajeńſtwa ſbyle, kupi ſebi w Barlinje wobkhod ſe ſmjerſlinu, kotryż pak prawje njeźdźeſche. Poſdźiſho běſche ſinczník w hrajeŕiſkim klubje w Barlinje. Tu ſpóſna, kaſu waźnoſcź ſa poſtudźenje cźłowjeka jeho draſta ma. Wopytowaſche nětko rezamańſke ſwjedźenje w nazlépſchich Barlinſkich hotelach a namaka tak bórzy ſwiſli ſ Barlinſkim towaŕſchniſtwom. A tak ſapoca ſo jeho „ſkutkowanje" haſo „ſaźeł po faſſadach". Mjes tym, ſo wodnija w najwoſobniſchej draſce wſchelake ſwjedźenje a ſhromadźiſny, na kotrychź ſo wyſchſche worſchty ſhdaſowachu, wopytowaſche a ſebi ſwoje wopory wupytowaſche, ſamaſche ſo w nozy, tohorunja elegantny ſwoblekany, bo bydlenjow, wobkhodow atd. Hobrźe ſummy jemu na taźe waſchnje do rukow padnychu. Tola njedźiwajźy toho njeſju pola njeho, jako jeho ſajaću, ſane hotowe pjenjeſy namakali. Wald wobkrućeſche teź, ſo nicźo nima. Je pak lohko mózno, ſo ma pjenjeſy néhdźe ſkowane, a to cźim ſkerſcho, dokelź tola ſenje ſ pjenjeſami njetrjebawſchi bródźił njeje. So je Wald, haźrunjeź bě najſkróbliſchi nutſkamaŕ, a ſnadź runje ſwojeje khróbloſcze dla, wéſtu cźeſcź mél, tak dalokо haź ſo pola paduchow wo tom récźeź hodźi, njech ſcźehowaźy podawk pokaſa.

Wald bě ſo na jenom ſwjedźenju ſ młodej knjeżnu ſenjnał, kotraź jeho do bydlenja ſwojeju ſtarſcheju pſcheproźby. Wot toho cźaſa khodźeſche tam won a nuts. Jedneho dnja radźeſche jemu nětko jeho pſchećelſka, ſo by ſo pola teju ſtarſcheju nutſkamał. Starſchimaj a teź ji ſara na pjenjeſach pobrachuje, ſawéſcźeńſka ſumma, kotruż bychu ſa nutſkamanje dóſtali, by wſchém ſara wužitna była. S roſhorjenjom na taſku ſkazenoſcź Wald tutón plan raſne wotpokaſa. Haź by to teź cźinił, ſódy by pſchi tom dyrbjał po faſſadze léſcź — —!

Přilopk.

* **Nowe wopory wichora.** Wichor, kotryź je dobre pol tydźenja ſakoſtnje nad **polnoznym morjom a we** krajinach pſchi morju ſatkadźał, njeje jenoź wulku ſkodu na łódźach naczinił, kaź hižo piſzachmy, ale je ſebi teź wjele woporow cźłowjeſtich ſadał. Je tola hižo pſchi hollandſkim brjohu ſamym 58 ludźi we źiwjenje pſchiſchło. Tola teź na némſkim brjohu ſu ludźo wo źiwjenje pſchiſchli. Tak piſza ſo ſ Tuetza, ſo tam wichor ſ wulkim ſliwkom dwé ſoiſe, jako wote miche dźěſchtej pſchetwapi. Ssoiſe pytaliſchtej ſo w pólnej bróźni wuſchowacź, tola wichor powali bróźeń. Jedna ſe ſotrow bé hnydom morwa, druha ſo na hłowje cźežko rani. Pola Tyborów powróźi ſo rybaŕſki cźołm. Dwaj rybarjej ſo ſatepiſchtaj. Pola Esberga pſchipławichu ſoh-my dźěle rosbiteho rybaŕſkeho cźołna. Po ſdaczu je 4 muźi ſyzlna wobjadka we morju ſmjerceź namakała. — Tola teź hoſpodaŕſke ſkłody je wichor naczinił. Tak njemóſeſche na 120 łódźow ſwoju jéſbu ſ Cuxhavena do Hamburga w prawym cźaſu naſtupicź, abo dyrbjeſche ſo ſaſo wrócźicź. Wot wcźeraweſcheho pak je wichor khéżo popuſcźcźił, tak ſo móża łódźe nětko ſaſo porjadnje jéſdźicź.

* **Kraj bjes papjerjanych pjenjes.** Ske cźaſzy, w kotrychź mějachmy pola naſ jenoź papjerjane pjenjeſy, njejſu hiſchcze dołho nimo. Syma naſ wobéhuje, myſlimy-li ſebi na te maſane papjeńki, kotreź dźeſi wote dnja ruka wot ruki dźěchu. Tola kraj zyle bjes papjerjanych pjenjes ma teź ſwoje ſłabe ſtrony. Tajſi kraj je Mexiko. Tam je mało bankow a hiſchcze mjenje, kotreź bychu ſebi wopraſnje tute nuto mjeno ſaſłużiłe. Mexicjan dowéri ſwoje pjenjeſy radſcho pjenjeżnemu khamorej, ſkowa je do ſenje abo nozy je ſa ſwojim pażom. Skoro je ſara rédko widźeć; tohodła je kóżda wjeſcha kup abo łódźe wjetſche puczowanje ſara wobcźežne, dyrbjeſchi tola wulki méch pjenjes ſobu méć. Sſilborny peſos, kotryź je na 2 hrivnje hódny, je tak wulki a waźi telko, kaź jedyn némſki toleŕ. Cźaſto móżemy w Mexiku ſaſtojnika wobkedźbować, kotryź cźeſi méch pjenjes ſ jedneho kontora do druheho njeſe. „W Manſanillu", tak powéda puczowaŕ we ſwojej knihy; „We kuſle mexikanſkich rékow", mějach ſa 100 dollarow mexikanſkeho ſilbra we kapſu, kotreź bėch na pólcźe dóſtał. We pocźe ſwojeho wobliźa léſech jachło po dróhy, ſaſtupich do korcźmy, ſo bych ſo wokſchewił. Sódy ſo wrócźich, běch lohći kaź pjerjo. Wėchu mi mjenujźy pjenjeſy wotewſali, na cźoż ſo w Mexiku derje wusteja."

* **Streſemannowe zigary.** Po „L' europe nouvelle" piſaju Mnichowſke nowiny ſcźehowazu anekdotu ſ Genfa: Streſemanej, kotryź je pola druhich ſaſtupjerjow w ſwjaſku ludow powſchitkownje radу widźany, dyrbi ſo jenoź jene porokowacź: je to druźina jeho zigarow, kotreź njepſchestawajźy pacha. Senatorej Scialoji, kotryź je w radźe Streſemannowy ſuźoh, wéjeſche ſcźehipaty kur, kotryź ſo wokoło némſkeho miniſtra roſſcherjeſche, direktnje mjeſwocźi. Scialoja njeje na ſadyn pad pſcheczeſel tobaka, a tón jeho ſuźoda cźini jeho woprawdźe khoreho, kuża jemu do wocźow, cźini jeho mucźneho, duży jeho. Tola Scialoja je ſcźerpny a njebójichi ſo. S cźaſzami ſo Briand nad ſwojim italſkim kollegu ſmili a poſtkći miniſtrej Streſemannej ſwoju tyſu ſ bjeſnikotiniſſimi zigaretami. Wéſcźe běch Streſemann niczo ſ tutych zigaretow njeſcźini, kotreź Briand na pſchikaſ ſwojeho lékaŕa kuri. Tola njedźiwajźy toho je ſe ſdwórliwoſcźe pſchijima, a potom naſtanje pſchezyj pjecź mjeńſchiniſka pſchesſtoiwka, w běhu kotrejź móże ſo Scialoja ſaſo kuſt ſhrabacź, ſo ſaſo nowych źiwjeńſtich mozow nabrećeć.

* **Nichtó njetrjeba ſpacź.** Pol źiwjenja cźłowjek pſchejipi, tola to je zyle hłupe a njetrjebawſche, dokelź cźłowjek po prawom ſayła ſpacź njetrjeba. Schódź je to wunamakał, je jendźeſki doktor ſ mjenom Harris. Tutón Harris je dołhoźiwe pſchekſtwedźeny, ſo bychmy pſchepſanu cźaſ mudrisho nakoſowacź mohli. Haj wón méni, ſo budźemy ſa nékotre léſtotki tak natwuczeni, ſo dże zyle bjes ſpanja njetwuridźemy, ſo pak budźemy jenoź hiſchcze jara mało cźaſa na ſpanje trjebacź. Wotſtronicź dyrbi ſo ſpar ſ potajnym chemiſkim ſrédkom, kotryź ma móź, je cźłowjeczeho organiſma wſche fiſiologiſke produkty wucźahnyć, kotreź ſu ſ winu wuſtawa. Mucźnota naſtanje mjenujźy pſches wéſte źidojte ſubſtanzy. Tute ſubſtanzy ſu wina, ſo dyrbimy ſpacź, pſchetoż wone narkotiſuja runjewon cźłowjeka. Odyż cźłowjek ſpi, wotſtorknje cźéło automatiſzy tute źidy. Poradźi ſo nětko, tute źidojte ſubſtanzy ſ wumélſkimi ſrédkami wotſtronicź, potom njetrjebamy wjacy ſpacź, haj ſpar je runjemon njerozumny. Dr. Harris chże w bliſchim cźaſu ſeſtajene ſwojeho ſrédka Parizſkej akademiji wedomoſcźow pſchiſlicź. Tak dołho móżemy potajkim hiſchcze ſmérom ſpacź.

* **Méſchcźanoſta dla hłupoſeze wumiwanyh.** Dołhoſtény méſchcźanoſta Dobſinger a jeho pſchećeſel, gmejnſki kaſérkaŕ Winde ſ Arracha, wjeſki w Bayerſkej, méſeſchtaj ſo pſched ſawniſkim ſudom w Regenſburku dla pſchekſchiwjenja pjenjes a druhich cźeſkich pſcheſtupjenjow we ſaſtojnſtwje ſamolwicź. Léta dołho njewotpołoſchtaj dże gmejnſke ſlicźbowanje. Pokſadnik ſkaſche zyle jednorje wiſche dokhodу do ſwojeje móſchnje a ſapłaci ſ tutoho ſpodźiwneho „pjenjeżneho khamora" wiſche gmejnſke wudawki. Tute idylſke wobſtejnoſcźe wujaſni ſkónczenje pſcheſpytowanje. Méſchcźanoſta a pokładnik béſchtaj husto ſwoje priwatne wudawki ſ gmejnſkeje pokładnje wurunaloj. Tuto pſcheſtupjenje bjeſe wſcheho pſchidaſchtaj. Wonaj dopokaſaſchtaj, ſo ſtaj w praſki wiſche njetrjebawſche gmejnſke wudawki ſalutowaloj. Tak ſtaj huſto ſa ſchulu drjewo rézałoj a tak njeſtaj ſ temu druhich dźěłaczerjow trjebałoj. Méſchcźanoſta je teź wjazore raty kachle w hantſkich ſtwach ſam pſcheſtajił. „Mjenujcźe mi tajſeho méſchcźanoſtu, kiż to cźini!" wuraſy wobſtorkżeny wótſje. Staru wécźnił namjetowaſche ſa kóżdeho 13 méżaznow ſaſtwa. Ale **ſudniſtwo** jeju wumwinowa. Tajſke **wukónz** prozeſa mataj wobſtorkżenaj jenoź ſwojej wulkej kłupoſcźi dźakowacź, kotraź wſcho wuſaſni. Tute wuprafenſe ſudnika pſchiwſaſchu pſchiwołuchaŕo ſ wulkim ſmjerzom.

* **„Pétrohrodſka Rivera" w rospadankach.** Njedaloko nétcźiſcheje finſko-ruſkeje hraniży leji pſchi brjohu finſkeho ſaliwa, wjeſ Teri Oki. Pſched wójnu běſche tam ſhdażowaniſchcźo Pétrohrodſkich bohaczow, kiżła wobſobneho ruſkeho towaŕſchniſtwa. Tohodła mjenowaſche ſo teź kraj pſchi mórſkim brjohu „Pétrohrodſka Riviera". Wyżnoſ oſſiżerow, rjane ſónſke, wyżnoſy ſaſtojniży, wumélźy a ſpiżowarcźelo pſchebywachu tam ſa cźaſ źiwotich próſdninow, kotreź we ſtarej Ruſſej 3 méżazy trajachu. Wſelake źiwjenje knjeżeſche pſchi brjohu, hdźeź jedna villa pſchi druhej ſtojeſche. Cźim hłubiſchi je ſaſcźiſcheź, kotryź dostanjemy ſe wopiſanjom dźenżniſcheho wobraſa jónu tak kraźneje „Riviery" w jednej ruſkej nowinje. Żyła wokolina je nétkole kaź wotemrėta. Hodźiny dołho móże cźłowjek nimo rospadanych villow kroczicź, bjes toho ſo by źiwe ſtworjenje wuhladał. Finſke knjeżerſtwo je ville cźaſako a pſchedacź ſpytało. Jich wobſtejdżerjo ſu do wufraja cźełki, hdźeź we wuhnańſtwje cźéżke źiwjenje wjedu, je-li njejſu w revoluziji źiwjenje pſchiſdżěli. Sa 1000 finſkich hriwnow móżemy najwjetſchu villu kupicź. Tola njedźiwajo tutych niſkich placźiſnow namaka ſo tola ſrédka kupa. Wjeſ Teri Oki ſda ſo pſchewobroczena hyć do pohrjebniſcha. Rosbite wokna, rospadane ſtéchi, wottorhane tapety, rosrażene meble pofliciźu ſrudnu wobraſ. W ſabrochach mjeta wétſif ſ łopjenami ſ drohotnych knihow ruſkeje literatury. Kelko kraźnych bibliotheklow je ſo tu wuźiło na tejenje! Na wopuſchczenych pucźach, kotreź wjedu nimo meſinnow prjedawſcheje kraźy, kroczа nétko ruſay emigrancźa ſtareho wótzneho kraja wohladaczy. Jenoź maſa réczka Seſtra dźeli jich wot domiſny, do kotrejeź jich cźerwjeni gardiſcza nahranicźnych ſtrażow njepuſchcźeja. S jeneje wéże w Teri Oki móża ſamo kopolu Pétrohradſkeje kathedrale widżeć a twjerdźiſnu Kronſtadt. A wubnaczi wuźiwaju ſbożo, ſa kotrymż po morjach budźazy Odyſſeuſ ſedżeſche: ſnajmjenſcha do powdéra ſtupazy kur domiſny wohladaczy.

* **Dollar w Europje.** Njemózе drje ſo rjeź, ſo ſu amerikanſcy touriſcźa w Europje powſchitkownje mało pjenjes wudali. To dopokaſa teź wobliczenje, kotreź je „Departement of Commerce" we Waſhingtonje wudał. Po tym ſu w leźe 1925 po Europe puczowaſy Amerićenjo 500 miliionow dollarow wudali, mjes tym ſo ſu ſcźitu wudawkow we wóſom méżazach tutoho léta hižo na 700 miliionow ſtaji a ſnadź haź do ſónza tuteho léta hiſchcze na 900 miliionow ſroſcźe. K tomu pſchińdu hiſchcze pjenjeſy, kotreź mnohi mupucźowarjo ſwojim pſchimuſtnym w Europje ſcźelu, a kotreź w pſcherézku wob léta 1200 miliionow dollarow wucźinja. Dże-li to dżeſacź lét tak dale, potom ſu amerikanſky touriſcźa w Europje telko pjenjes wudawali, kaź dołh Europa na Ameriku wucźinja. — Tohodła ſo w Amerizy proſuja, puczowanje do Europy na normalny ikhodźeńk ſtuźicź, proźowanje, kotreź ſ tym na waźnoſcźi dobudże, dokelź na Jendźelſka runje nétkole wotſtoji, nowe bruźiwoſe je ſamérom ſalożeć, ſo by amerikanſkich puczowarjow do kraja wabiła.

* **Skłużobna holza ſako njewjeſta miljonara.** W Newyorku maju ſebi ludźo ſaſo nécźto nowego powédacź. James A. Stillman, ſyn ſnateho Newyorkſkeho multimiliſonara, kotryż je pod pſchimjenom „Bud" lubuſchć towaŕſchniſtwa, je ſo ſ 18 létnej Lenu Wilſonez, kotraź pola jeho ſtarſcheju ſłużi, ſlubił. Starſchej młodeho natwożenje ſtaj pſche wſchu méru ſbożownaj. Stary Stillman mjenuje ſwoju pſchichodnu dźowku jenoź „malu holczku ſ łéża" a macź powéda wiſchém, ſo jeje ſyn njeje łépje wolicź mohł. Pſcheczeſelo a ſnaſći Stillmanez ſtwójby, kotraź do najwoſebniſich w Newyorku liczi, ſkładuja hłuboko hnuczi na idyll we Stillmanez domje, w kotrymż ſo ſaſadу demokratiſeje Ameriki w tak jaſnem ſwétle potaſuja. Młodyj nawożenja ſtuduje lékaŕſtwo a budże nałéto ſwoje doktorſke pruhowanje cźiniczi. Potom budże ſo twaſ ſwjeczicź, kotryż ſłużobnu holzu, dźowku jednoreho dźěłaczerja, do wuſtich pſchećeſelſich poczahow ſe Rockefellerec a Davisonez ſwójbu pſchinjeſe. Kak dyrbi thudej ſłużobnej holzy hyć, hdyż nétko pjerſcźeń ſa 25 000 dollarow noſy! A ſchto budże jeje ſwójba ſ tomu prajicź, ſa kotruż dyrbjeſche ſo Lena ſtaraci, dokelź bé nan ſahe wumréł?

* **Rubježniſtwa w San Franzisku?** Każ ſo ſ Newyorka piſa, knjeżi w San Franzisku wulka hroſa. Banditaj ſaſtéliſchtaj njedawno wjeczor najprjedy awtowego ſchofera a cźitnyhcźitaj jeho ſ mjeſta. Jedyn ſ rubježnikow bé ſo prjedy ſchoférowu draſtu wobleki a wobaj jebjeſchtaj potom ſ awtom do hotela. Tam wurubiſchtaj kucharja, kiż bé jimaj napſchecźo ſtupił. Na puczu k benzinowej ſtaziji ſaſtéliſchtaj nógneho ſtrażnika a ſranſchtaj dwé dalſchej wożobje. Dźěłaczerja, kiż na dróży ſtejeſche, tohorunja ſaſtéliſchtaj. Potom ſabiſchtaj banditaj diweju matroſow a wurubiſchtaj jeju. Poliziſt, kiż cźahniche jeju ſajeſ, wutłéli wjacy krócź na njeju, tola rubježniſtaj cźekneſchtaj. — Hacź dotal je ſo w San Franzisku 300 wożobow tuteje należnoſcźe dla ſajako. Rylap olizija wcźera ſa rubježnikomaj ſlédżeſche. Sstyłne awtowe patrouille, kotreź wobydlerjow ſe ruczným a majſchinſkimi ſtélbami pſcheworodżachu, jéſdżachu a cźahachu cźły dżeń a nóż po dróhach mésta San Franziſka. — To klincźi zyle każ amerikanſky!

Listowanje.

G. P. Pſchiwuſni ſudniſku pſchiſahu ſapowédża. Ssudnik jich wo tym roswuczi a ſudniſtwo potom roſsudźi, haź ſapowédżenje pſchiſahi woprawne je abo niż.

E. S. Hdyż je ſo twora wróczo wſała, je po naſchim ménjenju kup ſbéhnjena. Haź budże teź ſudniſtwo tutoho ménjenja, wotwiſnuje wot dopokaſmow. Pſchi tajkim położenju wézow njebohdźi ſo do cźaſa rjez, kaź tajſi proſeż wukónczi. Njebohchmy Wam dla khóſtow jón radźili. Lépje je, ſo ſo ſjednacźe.

R. W. Pſchipóſłanu tworu trjebacź abo ſnicźicź, Wam radźili njebychmy. Ma tola nékajſeje hódnoſcźe, byrnjež wſchak wu łkeje njebyło. Njeſſeje pak nuſowany, tutu njeſkazanu tworu wróczo póſłacź, je-li njeje porto pſchipokżene. Najlépje je, ſo ſo tajke pſchipóſłanki hnydom wotpokaſaju.

G. P. Pſchiwuſni móża ſudniſku pſchiſahu ſapowédżicź. Ssudnik jich wo tom roswuczi a ſudniſtwo potom roſsudźi, haź ſapowédżenje pſchiſahi woprawne je abo niż.

E. S. Hdyż je ſo twora wróczo wſała, je po naſchim ménjenju kup ſbéhnjena. Haź budże teź ſudniſtwo tutoho ménjenja, wotwiſnuje wot dopokaſmow. Pſchi tajkim położenju wézow njebohdźi ſo do cźaſa rjez, kaź tajſi proſeż wukónczi. Njebohchmy Wam dla khóſtow jón radźili. Lépje je, ſo ſo ſjednacźe.

Směški.

** **Potajnſtwo.** „Cźemu trjebaſny mydło?" praſcha ſo wucźerka w ſchuli. „Jo by hėch ſe rady wobźerał cźyſty," wotmołwi maly majſajſchk w ſadnjej ławzy.

** **W nozy ſ wokna.** „Knjeże, ſo w nozy ſwoju njewjeſtu domoj pſchewodżeſze, to mje nicźo njeſtara. So ſ njej hodźiny dołho hiſchcze pſched khéżnymi durjemi ſteiſze — mojedla też. Ale w ſajimje mojeje ſwójby, a naſchich ſuſodow, kiż chżedża ſpacź, bych Waſ tola proſył, ſo bychcże ſnajmjenſcha Waſch łoheż ſ elektriſkeho ſwónczka pjecź wſali.

** **Lubośnoſcźe.** „Mějach brodu, każ Wy. Jako pak ſa tym pſchińdżech, ſo je grawocźiwa, dach ſebi ju hnydom wottruhacź!" — „Tak? Mm — mějach mjeſwocźo runje każ Wy, a dokelź ſebi je njemózach wotrėżacź, dach ſebi brodu narosćź, każ ju nétkle mam." (Amerikanſki humor.)

** **Strejniſchcźo wikowarja.** Wucźeŕ: „Praj mi, Makſo, cźehodła njebė prawje, hdyż Jakubowi Żynojo ſwojeho bratra Joſeſa pſchedachu?" — Maks: „Sſu jeho pſchetunjo wotedali."

** **Najwėſcźiſchi ſrédk.** „Snajeſcze ſnadź nékajku metħodu, ſo njebyłcźu wobrucźe ſchkodowate?" — „Sſo wė, lutpcźe ſej tola motorſki cźołm."

* **Nėżny pokiw.** Wuj ſ mėſta je na krótki wopyt k ſwojemu pſchećeſelſtwu na wjéy pſchiſchoł. Pſchebywa pak tam hižo wjacy tydżeni a pſchecźy hiſchcze njemyſli ſebi na wotpucźowanje. „Njemyſliſch ſebi dha ſyła na to, ſo maja twoja ſona a dźěcźi ſabołeſ ſa tobu?" wopraſcha ſo ſłónczenje hoſpoża. „Haj, to maſch prawje," wotmołwi ſmérom wuj, „dżakuju ſo cźi ſa dobry pokiw. Hnydom napiſchu na nje, ſo bychu ſa mnu pſchiſcźe.

* **Na bimlbonje.** „Njadowarjo!" woła pucźowaczy. „Cźehodła njeſaſtanjecźe? To je moja ſtaźija, dyrbju won! „Tu njeſaſtawamy," wotmołwi żeleźniſki rjadowaŕ, „wjednik lokomotiwy je na pſchedſtejeczerja ſtaźije ſły."

* **Muſikaliſki ſeroz.** Pſched rakuſkim kéſorom Ferdinandom hrajeſche junu ſnaty wumėłc ſ Meyer we Winje. „Muſikaliſki monarch mėnjeſche po konzercze k wumėłcej: „Poſkajcźe, mój ludy, ja ſym Talberga ſlyſchał, ja ſym Liſzta ſlyſchał, ale tak — pocźit ſo hiſchcze żadyn njeje!"

* **Tracźe hłupoſcźe.** W pſchitommnoſcźi Aleſkandra Humboldtſkeho dźiwaſche ſo nécźto, kak to pſchiſłuſze, ſo wulkeho pėżnjerja Goethu tak pomalu w Némſkej ſpóſnachu. Wulki pſchiſrodoſynthik wotmołwi: „Njemcy trjebaja ſa kóżdu hłupoſcź dwé ſcźe lét a to ſo lét, ſo ju wobeſidu a ſto, ſo ju dowidża.

Preſident Maſaryk wuradźuje w hrodźe ſwojeho lěčeneho pſchebywanſchcza w Topliczanach ſ miniſtrom dr. Beneſchom a bywſchim miniſterſtim pſchedſydu dr. Schwelu.

Cźeſky **nowinarjo** ſu ſwoje pſajeſ nekotrymi ſtjedźelemi do Pólſkeje wuleczeli. Tam ſu jich we wſchěch měſtach ſe ſahoritoſczu witali. Mjes druhimi měſtami wopytachu też Wieliczku. Tam ſu wulke ſelowe podkopki. Dopitowarjo hotuja ſo do podkopkow jaſěcź. Sſu ſo běte pkaſcheje wobleklí. Na wobraſu ſpóſnawamy zyle na prawo w delnim rynku Sſerbow najſſwěrniſchehyo pſchecźela knjeſa profeſſora dr. Adolfa Cźerneho.

Dźełowy miniſter prof. Spina. Nowy cźeſkoſłowakiſki miniſterſki preſident Schwela, wjednik cźeſkeje ſtrony wulkoležowneſcźerjow, je dweju Nimzow do cźeſkoſłowakſkeho knjeźerſtwa pſchiſjal: Wjednika ſtrony němſkich wulkoležowneſcźerjow prof. dra. Spinu jako dźełowehyo miniſtra a ſchleſcźanſko-nazionalneho ſapóſłanza dra. Roberta Mayra-Hartinga jako juſtizneho miniſtra.

Miniſterſki preſident Schwehla.

Pohlad na pomnik ſwjateho V. **Tierſika w Budejowizach.** Biſkop Tirſik, narodny budźcźel a ſpitowoczel ſokoži w Budejowizach ſeminari gymnaſij a wuſtaw ſa kluchonemnych. Pomnik je dźeło ſnateho réſbarja Myſlbeka.

Hdźe jenoż naſcha cźetka tak dołho woſtanje? Chzyſche tola na ſchalku koſeja pſchińcź!

Wupytanje wobraſa w tydźenſchim cźiſle:

Dyrbicźe wobraz na lěwy bok ſtajicź. Zona ſteji potom bliſko praweje wobraſoweje kromy. Hlowu ma mjes nohomaj jeneho muża.

Co. 42 W Budyšinje, 16. oktobra 1926 2. lětnik

Knjenina zyrkej w Drježdźanach. W cźaſu reformazije ſo **kłowna** wěz Božeje ſłużby pſcheměni. Nětko njebě wſjazy liturgija, ale bu prědowanje je ſtrjedźiſchcźom kemſchenja. Měſtnoczą ja to móżeſche ſo jenoż w proteſtantiſkim krajinach pokročeje Němſkeje nadeńcź. Jurij Bar, Drježdźanſki radźiny cźeſłiſki miſchtr, je tónle nadawk kraſnje wuwjedł. Jeho Knjenina zyrkej w Drježdźanach (1726—40) wobſteji po ſwojim ryſowanju ſ dweju twarow ſ wóſom rózkami, kotrejuż poboczna dołhoſcź ſo wotmenja. Najwyſchiſche ſkutkowanje kulowara, ſiż je ſe ſtołpami wobdaty, leži w tym, ſo je **kłór** ſtrjedźa natwarjeny

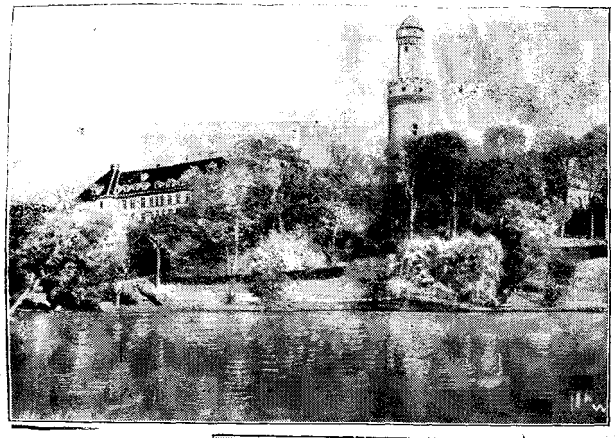

Hród Homburg pschichodne fjudliſchezo Wilhelma poſlednjeho.

Tele dny jednachu we pruſkim ſejmje wo rosrumanju i domom Hohenzollerow. Czi hacź do 8. nov. 1918 w Pruſlej jako kralozo a w Němſkej jako kězorjo knjezachu. W 7. paragrafje pschidźela Wilhelmej poſlednjemu hród Homburg ſa jeho pschebywanischczo jeli fjmék ſo hdy do Němſkeje wróczicź. W blisſoſczi ſu ſtrowotne kupjele fjwětoſławneho mjena. Dla pschewoſtajenja tuteho hroda w towoſtajeaſtwje Hohenzollerow a dla zuſkeho wurunańſkeho namjeta ſo w pruſkim ſejmje ſwadźichu. Hród bě nékdy we wobſedźenſtwu heſſenſkich wjerchow. We lěcze 1866 pruſki kral hród na ſo ſtorhny. W lěcze 1670 je jón heſſenſki hrabja Bjedrich II natwaricź dał.

Swuczowańſka jejba němſkeje łódźe „Hannover" do wukraja.

Němſka łódź „Hannover" je ſwuczowańſku jejbu naſtupiła, kotraż budźe 2 měſazaj tracź. Wona chze ſaſtacź pſchi Madeirſkej kupje, Cap Verdiſkich kupach, Kanarijſkich kupach a pſchi Schwaniſkej. Na kónzu je tydźeńſki napſchecźiwny woput hollandſkeho łódźſtwa w Amſterdamje wotmyſłeny.

Němſko-jendźelſke hoſpodarſke ſrěczenje. Konferenza w Romjanu.

W jendźelſkim měſcze Romjan wotmě ſo konferenza mjes němſkimi a jendźelſkimi induſtrijalnymi. Wjednizy němſkeho a jendźelſkeho hoſpodarſtwa roſrěczowachu ſo, kak mohło k wurunanju ſaſimow mjes Němſkej a Jendźelſkej pſchińcź a kak mohło ſo hoſpodarſke Locarno wutworicź. — Shromadźeni wuſwolichu wubjerk, Duisburga, Kaſtla, Horna a Rugenta, liž dyrbi dale jednacź a pruhowacź, hacź je mózno, ſakoźicź němſko-jendźelſki hoſpodarſki ſwjaſk. — **Wobras ſ lewizy: Sir Rob. Horne, Cuno, knjeni Aſhley, Duisburg a ſir Thomas Royden.**

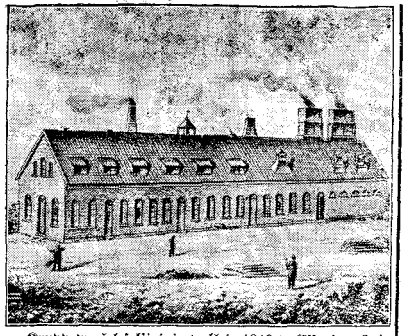

Kruppowa żelesolijerńja w lěcze 1819 w Eſſenje. Jeje ſakoźer Bjedrich Krupp 8. oktobra pſched 100 lětami wumrě. S njeje wuroſcze najwjetſcha żelesolijerńja zyłeho ſwěta.

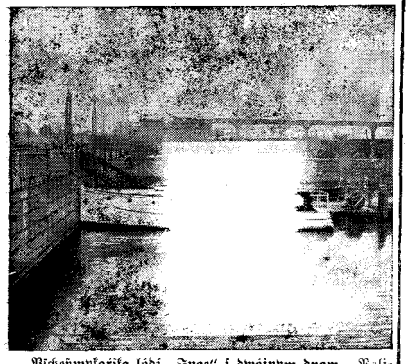

Pſchezmyſlarſka łódź „Inge" ſ dwójnym dnom. Policiji ſo poradźi, łódź ſaſtapicź. Ta, wozebje ſ Pólſkeje, ſpirituż do Němſkeje pſchezmykowaſche. Spirituż khowaſche we dwójnem dnje łódże. Tak je ſo ſtako, ſo policija wjele raſow łódź pſchepyta a jenje niczo njenadeńdże.

Najdróżſchi byk ſwěta. Wón bě wuſtajeny na lětuſchej ſłótnej wuſtajenizy w Buenos-Aires, hłownem měſcze Argentiniſkeje. Jeho płahowaŕ Guillermo A. Seré é Hijoſ doſta ſa njeho po naſchich pjenjeſach 42 000 ſłotych hriwnow. To ſo próza płacźi, byki płahowacź.

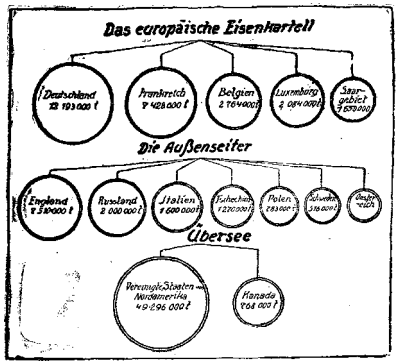

Europiſki żelesowy konzern. Naſch wobras pokaże, kelko żadyn kraj żelesa wurywa a wupłodźuje.

Generalny wyſchi ſe Seekt ſtoji roſkaſowarſtwo němſkoſtatneje wobory. Wón bě ſamowólnje dowolił, ſo ſyn kronprynza, Bjedrich Wilhelm, na manewrach němſkoſtatneje wobory wobdźelicź.

Generalny leutnant Heye. Jeho ſu ſa naſlędnika generalneho wyſchika ſe Seekt pomjenowali.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušo N.e płaca měsačnje we wudawarni 60 nł. pj., za pósće a pos dowkrutkow 1,80 zł. hr. Do wukraja 19 Kč. Kóžde čo. płaci 10 nł. pj. Wudawa a dźěł Zmatarjec knihiwótčakaja, zapr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stojace nawěšiki a tabele so wyšo wobličeja. Za rekłamowy tu u rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. u u

Čisło (Nr.) 243 — Budyšin — póndźelu, 18. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Wupad socialdemokratow přeciwo němskim wjerchan.

Sakoń wo wurunanju pruskeho stata z Hohenzollerami je sozialdemokratow pohnuł, zhłědowazy sakonjowy nacžisk w němskim žiwnje sapodaca:

§ Němske kněžerstwo ma zhobustawam tajkich zwójbow, z kotrychž je jedyn pschiwłuschnik hacž do nowembra 1918 w jenym nehdyschim swjatkowym stacže knježi, sakasacz, do němskeho kraja stupicz abo w nim pschebywacz abo pschebywanje na wěste dźěle abo městna Němskeje wobmjesowacz, je-li so je bojosez woprawnjena, so hewak wobstacza republiki strach hrozy. W padze pschecziwjenja maja zhonich z Němskeje wupokasacz.

§ 2. Nehdyschemu khěžorej a pruskemu kralej Wilhelmej II. zho se sakonjom sakasuje, na kraj Němskeje stupicz a w nim bydlicz. Sa pad, je-li so Wilhelm II. njepschecželske pschedewsacza pschecziwo Němskej abo Pruskej pschihotuje, ma pruski stat prawo, samóženje sebracz, kotrez je zho se khrczejomaz z 12. oktobra 1925 a 6. oktobra 1926 zhobustawam nehdyschego knježazeho pruskeho kralowskeho domu pschipósnało.

Nowy dźěłoskitacy zakoń.

S nacžisła dźěło schkitazeho sakonja, wo kotrymž smeje němski žiwm wobsmkmyez, zhu so někotre dźele wosjewite. Po nim dźěłaschi cžas zenotliweho dźěłacžerja njesmě wschědnje 8 hodzin a wob tydzeń 48 hodzin pschekrocžicz. Jako dźěłaschi cžas njepłacza pschestawki, kotrez smutska dźěłaschego cžasa leza.

W nastupanju nózneho dźěła mjes druhim płacži, zho dźěłacžerjo nize 18 lět a dźěłacželki iez wyschе 18 lět njesmědza mjes 8 hodzin wjecžor a 6 hodzin rano dźěłacz. Sa próstwy cžas je postajene, zo dyrbi wón po dźěłanskim cžasu bjes pschetorhnjenja znajmjenscha 11 hodzin tracz. Dźěłacžerjo nize 16 lět njesmědza dźěje dyzl 4 hodziny sa zhoru bjes pschestawki dźěłacz.

Sozialdemokratojo žedi zadaju hnydomny reformu pomozy sa dźěłonjemějerjow.

Kaž Barlinski „Vorwärts“ powě, je sozialdemokratiska frakcija w němskim žiwnje namjetnyła, zo bychu zho pschihoty sa reformu zpomožena sa dźěłonjemějerjow hnydom cžinite. Sozialnemu wubjerkej němskeho žiwma, kotryž je zho dźenża sesedł, je zho namjet wobkhodneho porjada pschepołożił, w kotrymž zho žada, zo by zho powobuzbeck sa pschihoty zhłědowazych praschenjow sestajał: Khěire potwschenje pódwjerzitich hodźow, wotstronjenje pruhowanja potrebnosce. Podźěschenje podpjeru dostawazeho cžasa sa wudawkowanych. Wotstronjenje nusowaneho dźěła a schkitanje starschich dźěłacžerjow a pschisłuschanych.

Nowe jednanje wo konkordat Němskeje z Watikanom.

Kaž zho z Barlina powě, zho jednanja wo konkordat Němskeje z Watikanom w bliżschim cžasu zaso sapocznu. Němska chze zho na cžisce nabožeńske khrczenje wobmjesowacz a zho jednanja wo schuli po możnosci zminyez.

Němska wuwoz wuhla zamjezuje.

Dokelz zho znamjenja zadnosce wuhla na zwětkowych wuhlowych witach pokasuja, je němski wuhlowy kommisiar nowe wukasy k swjezenju potrjeby wuhla w Němskej wudał. Mjes tutymi naprawami ma zho wobeje wutběhowacz, so ma zho z wukrajnych stacznom kamjentne wuhla jenoz do Czech a do Awstriskeje wuwozowacz. Pschijecze z wuměnjenje druhich wukrajnych stacznow je wot tózdo khrczneho pschihłosowanja němskeho wuhlowego kommisara wotwisnje.

Wuzwud pschecziwo wobstorzenym němskeho ludowego swjatka w pólskej Hornjej Schlesiskej.

Psched wulkej khłostanskej komoru je zho w prozesu pschecziwo zhobustawam němskeho ludowego swjatka zhobotu wjecžor wuzwud pschipowědzit: Wschitzy wobstorzenj z wuwinowakoj, zhu zo k zwjerdźitnistnemu khłostanju wot lchčejš měšazow hacž do dweju lětow sazudźili. We wobstorzenju wuzwuda zwdowy pschedsyda praji, zo zu zo wobstorzenym, hacž runje satow sa jich pschenđenje khłostarju postaja, połózaze wobstejnosce pschizipite, dokelz zu z idealnych pschicžinow cžinili. Wobstorzeni pschecziwo wuzwudej revisiju sapokoja.

Nowe politiske mordarstwo we Warschawje.

Pjatk w nozy je zho we Warschawje tjecze politiske morderstwo stało. Tjžo njesnaczi muzojo a jena zona na jenej Warschawskej drózy zozialistiskeho dźěłacžerja z 20 wutrelemi z revolwra satrelichu. Jedna zho wo politiske mordarstwo kommunistow.

Italska přeciwo wósomhodzinskemu dźěłanskemu dnjej.

Schiwórik je zho w Genfu 33. zjezd zarjadnistkeje rady internazionalneho dźěłoweho hamta wotewrił. Zastupjerjo Franzowskeje Jouhaux pschecziwo italskemu zakonjej wo dźele 8-hodź. cžasu rěczesche. Wón na możnosć pokasa, zo dźěłacžerska organizazija z internazionalneho dźěłoweho hamta wustupja, jeli zo industrijowe staty Washingtonske dojednanje njepotwjerdza. Wón dale žadasche, zo by zarjadowarska rada zwjesticzo italskeho knježerstwa zjawnje zahudźił.

Dr. Miguele, zastupjeř italskeho knježerstwa, praji, zo je italskim dźěłacžerjam nětko możnosć data, dźěłanski cžas na 9 hodźin wupschestrěcz. Wo tajkej możnosci je zho na Washingtonskej a Londonskej konferencji rěcžało. Szyka pak zho dźewjecžhodźinski dźěłanski cžas njeje zawjedł.

Słónczne pożedźenje internazionalneho dźěłoweho hamta.

Zarjadowarska rada internazionalneho dźěłoweho hamta w Genfu je sobotu po tsidnjownym jednanju swoje dźo słónczila. Wo namjecze zastupjerja pólskeho knježerstwa je zho wobzamkło, komunikeju wusmowicz, kotraž dyrbi pschepytacz, kajke wobczežnosce w jenotliwych krajach zawjedżenju wożomhodźinskeho dźěłanskeho dnja napschecžo stoja. Zarjadowarska rada je na to wobzamkła, na dnjowy porjad konferency wo dźěłanskim cžasu leta 1928 praschenje zadźerzanja znjezbożenju, zawěscenja pschecziwo bjeshłokscži a domorodneho dźěła w kolonialnych stronach stajicz. Dnjowy porjad konferency leta 1927 praschenje domjazeho dźěła, zwobodny dźěłacžerskich swjazkow a zawěscenje pschehrożezi wopschija.

Cžeskoslowaksku k dojednanju wo żelezowy kartell preprosyli.

Cžeskoslowaska żelezowa industrija je zobotu telegrafiske pscheproschenje k rosrěcženju wo pschihamknjenju k wjecžorna-europiskemu żelezowemu kartellej dostała, je pak jo dyrbjała formalnych pschicžinow dla wotpokazacz, dokelz zho formalnosce njehodża za tak krótki cžas wobstarcz. Po njeoffizialnych rosrěcženjach jednanje zastupjerjow cžeskoslowakskeje industrije a generalneho direktora alpinskeho hórnistwowego towarstwa z kartellowym presidentom dadża wotezakacz, zo zo jednanje na spokojaze waschnje skónczi. Prěnje dny tuteho tydzenja zho w Prahy mjes zastupjerjemi cžeskoslowakskeje żelezoweje industrije wo polnomocy wobdźelnikow pschi jednanju wobzamknu.

W Awstriskej so Seipel na čoło knježerstwa staji?

Ramekowe ministerstwo je, kaž je zho hižo powědźiło, wróczo stupiło. Ministerska rada je pjatk zwjatkowemu kanzlerej dołožiła, zo je zastupjerstwo ludoweho zentralneho wubjerka pschipowědźiło, zo wubjerkej njeje mózno, pożledźnje knježerstwowe poskicenje pschijecz. Runje tak tiej wubjerk zjednocženstwa zastojnikow a techniska unija telegrafnych pschistajenzow wosjewitej, zo njemóżetej w knježerstwowych poskicenjach žanehu khmanoho podołka sa dalewjedzenje jednanja widzicz. Jeli zo knježerstwo wazy njepschistwoli, zastojnizy sobotu pschipołdnju w 12 hodź. strajk pschipowědża. Dr. Ramek znapschecziwi, zo nowe jednanje z jeho strony njeby žanych wuhladow měło, dokelz njemóże dalsche pschistwolenja samołwicz. Po żeho namjecze ministerska rada jenohłósnje wobzamknu, wróczo stupicz a na to dźěłacz, zo by zho pożedźenje narodneje rady na wutoru, 19. oktobra, k swobolenju nowego knježerstwa swołało. Seipel najskerje zwjazkowe kanzlerstwo pschewozmje, Kienböck ludowe rostwuczenje a Schmitz finanzy. Kienböck a Schmitz stej hižo prěnjemu Seipelowemu ministerskemu kabinetej pschistuschałoj. Koalizija z Wulkonjemcami wostanje a wulkonjemskaj ministraj Weber sa justizu a Schuerff sa wikowanje żiwoje zastojnstwo wobkhowataj.

Prynz Karol zho do Rumunskeje wrócił.

Prynz Karol zho do Rumunskeje wrócži a zho do zwojich kronprynzowskich prawow zaho postaji. Kral je prjedawschemu ministerskemu pschedsydźe Bratianej porucził, zo by kronprynza Karola z Parisa do Rumunskeje wrócžo pschiwjedł.

Madźarska wukhód k morju dostanje.

Madźarski minister krajneho zastarania hrabja Csaki je njedźelu rěcž měł, w kotrejž na to pokasa, zo je zho w zwonkownej politizy wulke pschemenjenje stało. Madźarska je nowych pschecželow dobyła, jej je zho poradźiło, z Južnoslowjanskej lepsche styki załožicz. To je zyle pschirodne; pschetoż Madźarska je z Južnoslowjanami w pschecželstwje žiwa była a lětstotki z nimi pschecziwo Turkam wojowała. Njeje dże hižcze rozdźene, zo Madźarska zwobodny pschistaw w Splitu pschi Adriatiskim morju dostanje, tola zho możnosć za to zaznje wosnamjenja. S tym zho wobzamknjenje zwóta wot Madźarskeje skónczi.

Italska zho poskiczeneho zwobodneho pazma za Madźarsku w Splitu boji.

Nowiny „Secolo“ zho namjeta Južnoslowjanskeje boja, zo Madźarskej zwobone pazmo w Splitiskim pschistawje pschewostaji. „Secolo“ na strach pokasuje, kotryž by z teho za Triest a wobežje za Reku (Fiume) nastał, a mèni, zo dyrbi Italska Madźarskej zwobodne pazmo we wobèmaj tutymaj pschistawomaj poskicicz.

Wjednizy opposizije w Ruskej zho podzitnyli.

Sinowjew, Trozki, Kamjenjow, Pjatakow, Ssokolnikow a Jewdokimow zu zho bjes wumenjenja pod dschě wobzamknjenja 14. stroninego sjesda a pod wobzamknjenja zentralneje kommitije podcżisli. Woni zu zho na to zwjasali, zo tele wobzamknjenja wuwjedu a zwojich pschiwisowarjow namołwja, zo bychu hnydom wschě skupiny opposizije rospuscheili.

Vandervelde wo wójnskej winje a wo wotbronjenju.

Wjednik belgiskich sozialdemokratow Vandervelde je schtwórk na hosczinje zastupjerjow wutrajnych nowin w Parizu wułku politiku rěcž měł, w kotrejž na praschenje wójnskeje winy spominajo praji:

„My Belgiczenjo twjerdze do toho wérimy, zo njeje żanoho dwěla, schtó je za wójnu samołwitny; pschetoż hižo na spocżatku wójny, 4. augusta 1914 je zho to je wusnaczom kanzlera Bethmanna-Hollwega rosjasnikło. Po nahladze Franzowsow a Belgiczanow móża zho Němzy jenicżay za to samołwicżi wobhladowacz. Tole pscheswědczenje je dogma, kotryž żane wurěczowanje njesmjeże.

Wo wotbronjenju a wo swjazkarskej kontrollowazej wojerskej kommisiji rěcž minister praji, zo zho němzay militaristojo prózuja, zo z wurěczemi wot dopjelnjenja Versaillesteho khrczenja wotwlakowacz. So bychu zho Němzy woprawdże wotbronili, zo wotbronjenje też na druhe staty dyrbjało wuspschestrěcz. Wo Eupenje a Malmedy kami w Genfu ani w Thoiry njeje rěcžało.

Francowske wójsko so z Marokkowskeje wróći.

W pożedźenju franzowskeje ministerskeje rady, kotraž je zho njedźelu pod pschedsydstwom republikanskeho presidenta wotmětła, zu ministerski president Poincare wo zwojim puczowanju po Elsasu a Lothringskej, Briand wo zwonkownym położenju a wójnski minister Painleve wo operacijach w Marokkowskej rosprawili. Pożledniscich fóźli, so je wójna w Marokkowskej skónczena, a so je zho franzowske wójsko hižo począto domoj wróżiczej. Wobradża w Marokkowskej tak zyłna kaž w lecze 1921 wostanje. Bližschu ministerska rada zo pjatk wotmeje.

Franzowska pożonka k wotplaczenju statneho dołha.

Kaž Parizske nowiny powědża, zu zho 3 milijardy pożonki statny dołhy wotplaczażeje kaby wjazy krócz podpisałe.

Jendźelska policija z hórnikami wojuje.

W Glenzynnskich wuhlowych jamach pola forta Talbota je pjatk popoldnju k krwawnemu srażenju mjes strajkowazymi hórnikami a policiju doschło. Nětkuž 600 strajkowarjow, mjes nimi też žony a młodostni ludźo, nadobo z hórk, niže kotrejž podkopki leža, dele pschidża a žadasche, so bychu hórnizy, kotrež tam pod policajskim schitom dźěłachu, dźěłacy pschestali. Dokelž so to njesta, mjetachu do podkopow kamjenje, z kotrymiž so wschě wokna farjadnistwa doma nad podkopkami rozbichu. Hdyž so pschitomni policistoju hotowachu, so do hórnikow z gumijowymi klumpachami dacz, so bychu nadźěłarjow wróćo sehnali, zwuči k napscheciwnemu nadběhej pschecziwo policistam pschedźechu. Našta **njemdra pschimnanja**. pschi kotrejž rozłasowaŕ policajskeho wotdźělenja a wósom policistow z kroju poleczi k semi padźechu. Shonihschi, so so policajske pohnjelnje bliži, so strajkowarjo na hórku wróćo ješetechu, z wotkal z nowa policistom z deschczom kamjenjow pohnychu. Nětko bě policaja hischcze dalschich pohnjelnjenjow dostała, twona nětkuž 150 muži sylna **nadběh na hórku sczini, na kotrejž bóchu hórnizy shromadzeni.** Jich prěni nadběh so znowa z kamjenjowym deschczom wotrasy. Hdyž bě so dalschich dwanacze policistow sranilo, so policaji poradźi, so na hórzy sestupacz a strajkowarjow po njemdrym wojowanju, pschi czimž so 35 hórnikow chětro hrani, wotehnacz.

Hórnisti strajk so pschiwótsi.

Wukonjazy wubjerk strajkowazych hórnikow je wumělenja wobsedzerjow hórnikow a namjety trjebjerstwa wotpokazawschi wobsamknuli:

1. Hórnizy dyrdża jenož **z wumělenjemi dźěłacy. kajkeż do strajka wobstachu.**
2. **Nasowe dźela so wróćo wosmu.**
3. **Wukrajnemu wuhlu so dowos sawrje**, a druhim dźelacerjam swojskam so **dawk napołoži.**
4. **Wurywanju wuhla na so sadźewacz.** Distriktam so wukasanja pósczelu, z kotrymiž so hobustwy namołwjeja, so bychu pschestałe, wuhlo wurywacz.
5. Wukonjazy wubjerk je po namołwjenju wjele distriktow krocżele czinił, so bychu so sastupjerjo dźěłacerjow w parlamenczje, hobustwu wukonjazeho wubjerka a wschitkim wjednizy hórnikow do wschelakich distriktow pósłali.

Pomoc za plahowarjow bawlnu.

W Memfisu w Temessiesskim statu w Sjednoczenych statach poknózneje Ameriki je so na sjěźdze plahowarjow bawlnu wobsamkło, gouverneurow wschich połodnjoschich statow unije namołwicz, so bychu czas wot 21. hacz k 30. oktobrej sa samjesowanje plahowanja bawlnu agitowacz dali. Dale je so wobsamkło, družstwo k nakupjenju schtyrjoch milijonow wakow bawlnu sałożicz. Tale hromada bawlnu dyrbi so, hdy by trjeba bało, dwě lěcze wróćo dżerżecz.

Modowe żurnale su, z nuzu bawlnu plahowazych farmerow pohnute, wobsamkle, na to dźěłacy, so by so drasta z bawlnowych tkaninow noszyła. Na tajke waschnje dyrbi so pschetrjebanje bawlnu powjetschicz.

Smjertne khłostanje sa pósitkich rubjeznikow.

Sóbotnjo banditojo su so w New Yorkeum w Sjednoczenych statach w Ameriju pósitkeho automobila smjokowali a z njeho nětkuž 300 000 dollarow rubili. Město Newyork je nětkuž 300 policistow a dobrowólnikow słałało, so bychu banditow wuslědźili a sajeli. W towarnu kraju so telko nadpadow na pólnu njestawa każ w Sjednoczenych statach. Generalny pósitk mischtr budze w kongresu namjetowacz, so by so smjertne khłostanje sa pósitkich rubjeznikow sawjedło.

Nowe nadobjnike njepschecziwnosche w Mexiku.

Każ „Chicago Tribune“ z Mexika powě, su arzybiskopa w Puebla a dźesacz duchownych sajeli.

Tżelenja w mexikanskim parlamencze.

Po powołczi z Montereya w Mexiku je w sapósłanskej komorje Nuovo-Leonskeho stata k tżelenju doschło, z kotrejž su so woboje sranile. Jedyn z wopytarjow tribuny hischcze njesnateje pschicziny dla do sapósłanzow tżelesche.

Ze Serbow.

Dźěławuzace.

Póndźelu, 18. winowca
Lukaša, scéenika.

1169 załoži so klóštr swjateho Bernarda w Oseku, kiž ma dohladnistwo nad klóštrom Marijneje Hwězdy.

* 1841 wótczine farař Jan Herm. Mrózak-Budyscheanski w Narěu pola Wojerec. — Jeho wulka aprawnosć a swěra k našemu ludej wostanje nam njezapomnita.

* 1829 w Gołkojcach Jan Bjedrich Tešnař, delnjołużiski wótczinc, kiž je jako farař w Nydeji 1898 zemrěł. Je čas žiwjenja z cyłej wutrobu za delnjołużiskich Serbow wustupował. Jeho najwoscebnische dźěło su jeho prědarske knihi: „Ten Knéz je mój pastyř, abo Prědowańske knihi za cyłe lěto“, kiž so našemu ludej tak lubowachu, zo je su dyrbjale štyri króć nakładowac. — Tešnař je tak pisał, kaž serbski bur powěda a mysli, **ja je we swojich prědowanjach najbóle za duchowne potrěbnosche Serbow** wojował W prědowanju wo dobrym pastyrju wón praji: „Chcedźa-li do waših wosadow tajcy pastyrjo so ściścz, kiž serbski njeznóża, ja was Bóžedla prošu, wobarajce jim, přetož woni chcedźa mšc jenož tu wolmu“. — Tutón muž je jako prědsyda delnjołużiskeho wotrjada Maćicy Serbskeje na čole delnjołużiskeho Serbowstwa stał.

Přisłowo: Kóždy paduch ma swoju wurěč.

*

— **We wjedrje.** Dźenja, rano we 8 hodźinach barometer 740, hygrometer — 4, najnischa nócna temperatura + 5. — Kiwa nam najskerje južne a symne wjedro Po rosprawje wjedrańcjow so wczera rano mjazna nad dołhoranischej Europu rosczahowasche. Wyschini leżeschtej z dołheho wjeczora Jendźelskeje, a nad jutrjejšnej Francowskej. Jutrje wutoru słónczko 6,33 skhadza a so 4,56 khowa, mježaczt skhadza popołdnju 4,48 a rano 3,31 so khowa.

— **Kursus herbstich rejow w Budyschinje** bě sańdźenu sobotu wjeczor sajo derje wopytany. Swuczowachmy so w hotal wukmenitych rejach dale. So bychu pak herbske reje byle skónczuje narodne swójstwo kóždeho Serba a Serbowki, sa to chze kursus być z górkom a pohonom. Ssobotu, 30. oktobra, wotmě̌je so bliščcha rejwańska hodźina. Tehdy budze nasch hudźbny mischtr, knjes kral. hudźbny direktaŕ Bjarnat Krawz, sam pschitomny.

— **Sajimawy prozeß, wotmě̌ so dźenja popołdnja psched Budyschskim sudom.** Tam měšanchu so pjeza tsio muzjaz samolwicz, kiž su pschi demonstraziji za ludowe wotbłosowanje sa swužowanje wjerchowu Wilhelma popředenjeho a druhich w starej wojeńskej uniformje pschedstajeli. Sala bě z pschitopłucharjemi pschepełnjena. Cżim tsio běchu wobstorżeni, so su se swojej demonstraziju mjes wschelakimi wobydlerjemi sawdy pohórscht swudźili. Jednanje so mérnje wotmě̌. Ssudnik namjetowasche ja kóždeho wobstorżeneho hamtsne pjenježne khłostanje wo 60 hr., kaž bě so jim hižom pisomnje pschipokazał. Statny rěčnik pak so pschecziwo temu powoła a mjeńsche 30 hriwnow sa dobżahaze. Ale sud pak tola słónczuje pschi swojim prěnischim wuhudźe, pschi 60 hriwnach, wosta. Wobstorżeni wótsce pschecziwo temule wuhudźej powołanje sapołoża.

— **Zyrkwinski dawk 1926** (ja Budyschin, Židow a Tšelany). Każ je z pschipósłanych namołwjenjow zyrkwinskeho dawka (Bescheide) dowidżeł, je ev.-luth. zyrkwinske pschedstejicżerstwo swoj. Pětra w Budyschinje zyrkwinsti dawk 1926 na tři termije rosdźělił a ma so 1. termija za 2 njedźeli po pschipósłanju namołwjenja, druha termija 1. 11. 26 a 3. termija 2. 3. 1927 sapłacziz. Wono je potajkim na hospodarišu nuzu dalokich kruhow dźiwało, pschetož w druhich gmejnach ma so dawk w dwěmaj podźelomaj sapłacziz, z njeju 2. podźeł (pózdźelny) 1. 11. 26. Hdyž pak so hakle namołwjenja pschipósłeczelu, tam so tej termije nałpomnja. Namołwja so nałežnje, so by kóždy na postajenych termijach dypkownje dawk sapłacził, so by z tym porjadne wobkhodnistwo swěsczene było a njetrjebałe so napominanja z pschirażkami wupołożacz. Pschecziwjenje pschecziwo wuhołoschczi dawka njesběhnuje winowatosczi płaczenja. Dźěłonjemějerjo móża na měschczańske dawkowej pokładni ertnje namjetowacz, so jim dawk wotstorżi abo znowa postajі. Sbytki z lěta 1925 so k sapłaczenju nucza. — Sa katolski zyrkwinski dawk a sa ev.-luth. zyrkwinski dawk Michalskeje zyrkwje (Židow a Tšelany) wostanje tak, so ma so 1. termija za 2 njedźeli po pschipókanju namołwjenja a 2. termija 1. 11. 26 sapłaczicz.

— **Na żelesniskich kolijach snjeżbożi.** Njedźelu rano 1,46 hodź. Shorjelski ludźaŕ czah blisko żelesniskeho wosta pschi „Schwajzarskej khěži“ w Budyschinje 23 lětneho młodeho muzjeńcha z Rychbacha pola Shorjelza pschejebże. Snjeżbożeny, kiž žanych pjenjez pschi sebi njeměješe, chcyschе, kaž twdawadże, do Rychbacha běżecz a je po kolijach domoj schoł. Tu je jeho czah shrabnył a je jeho na lěwej nogy cżežko ranił. Sranjeny załoscheo wo pomoz wołasche. Pomozni ludźo so po nim horjetsiachu a jeho z automobilom do měschczańskeje khorownje domjeschu. Tam dyrbjachu jemu lěwu nohu wotemjacz.

— **Swětowy panorama w Budyschinje** pschi Lawskej wěži poskicza tón tydźeń rjane wobrazy z krajiny pschi Gardaskim jězoru. Mójemu kóždemu poruczeł, so by sebi pschirodowe krajnoscze za kuni pjenjez wobkładali.

— **Pschijimjewenja schulerjow sa wyschiscu realku** móże so stacz wschědnje w rektorowej jistwi (po 1 schodże) wot 11 hacz 12 hodź., we wobsednych padach tež w druhim czasu. Ssobupschimjeseł ma so narodźenische, tychcenische a jětrasischczpjenische wopismo, każ też poslednje schulske wusmužedzenje. Pschecze so, so so hólcy wobsobinsky pschedstajа. Dalsche rad wukasuje knjes wyschischi studijowy direktor dr. Kleber.

— **Pokhroma je wudyrila** mjes skotom rycżerskubkowcho najeńka Wowczeńka w Rakecach, kubleraa Wróbla na Horje a wobsedżerja młyna Richtera we Mjeleczinje czo. 247.

— **Auto morjeneho.** Dźeżdżanski kriminalny hamt sesłhowaze sdźeli: Każ so njedawno wosseni, su pańarjerjo 6. okt. w Prasy wobsedżerja autowoje drótki

Zhubjeny syn.

Burski roman z Czornoho łěsa.

27] (Pokraczowanje.)

Rósałka běsche so k czeżeji tohole dnja swoju se stotom wuschiwanu kapu stajiła, kotruż mějesche z sčiżeczi lět jsem ja swoju a kotruż běchu w jenom klóšchtrje wuschiwali.

Hdyž bě so wino podało, wobroczi so Khrystła na Hendricha. To wschat bě widżecz, kak dyrbjesche so pschewinuwcz, — ale napósledku so jej tola wutwjese: „Dźakuju so też pěknje sa rjanu mejtu.“

„Sa kajku mejtu też to?“

„Nó, sa tu, kiž by mi pod wołnom stajił.“

„Ja tola žanu mejtu stajał njejsym“, rjekny Hendrich, „ja wo tajke waschnje njerozdżu.“

Khrystła sdehnu hłowu nasnak a se sadźiwanym wóczkom pohladny do kola wokoło. Snadź lěsny strażnik abo napósledku jedyn burski hólz . . .? Jeje wóczko setka so z Lawrjeńczkowym, kotruż bésche dotal sczitka do schkleńcy tukat a nětko z pozmórkowom wokoło huby spohladny.

Ju k wutrobje kó; wona srdženy z swojeje schleńcy.

Potajtim ju žamu bě žebi wón wuprašał, so by swoju wuprajenu žadu dopokasał: „Kotruż ja dżu, ta žebi nje wosmje —“ wona, njewjesesta jeho bratra. A z někotrymi kwětkami a bantami chżyche wón Khrystłu z Kischiżneho dwora žebi potulicz?

„To nadute, wosdebjene scherjenje je mi dosez jara pschecziwne,“ rjekny wona na pol wótsje. „To móże sa słužownu dosez schwarne być, ja na nje njepohladam.“

„Sšnano bésche to sa słužownu a niz sa tebje,“ praješche Lawrjeńczk smérom.

Wona wobledny. „Ja jej wjeczor hižo praju.“

„Ty? Toho trjeba njeje. Schtóż chże słužownej, tón ležo bjes burjeje holzy dokonja.“

Khrystła pocza na lawzu so wusacz.

„Njetrjebasch tohodla so wote mnje žuwacz. Wostań jenož tu. Njewěrno, njedawno sły so tomu dźiwała, so Hendrich two mnje njerozdż. Dźenja žym czi žamo hórschi, hacz jěd a zoldź.“

„Wostaj mje nětko na pokoj abo hněw mje sadużny!“

„Aj aj, czehodła dha? Schto pak je so stało?“ wopraschа so Lawrjeńczk pschecżelnje.

„Wołaj 'noż prawje jara, so bychu to też drusy ludźo słyschcheli!“

„So bychu wschitcy ludźo ſchto słyschcheli?“

„Schto dha taj cłowjekaj malaj?“ wopraschа so bur Kischiżneho dwora. „Hej, wój?“

„Dżeżo niz,“ prajesche Khrystła ruże.

„Szyła niczo,“ pschihłoßowasche też Lawrjeńczk.

Wonaj je wot so powodrocżischtaj, tak so žebi pot chrischeta pschiwobroczeschtaj.

Cżeta Worschłka bě so se swatymi setkała. „Haj, tutón młody cłowjek je mi žiwjenje wutkował. Ssomnje dże na mnje — ja padnu do wody — a wón sa mnu — a mje wusbehnje — haj, tutón to bě, jowle tón zwětłowołožaty, ju, ju!“

Herzy khodżachu ſ talerjom wokoło, a ſ burjemi nutsłóczachu so nowi pschikhadnizy: cżerwjeny Sej ſ kwěczelom sa klobukom, sa ruku ſ gwaltom žobu cżahajo a torhajo — holicžo. Tale holczka nježbě ſ jeho lubku — to bésche jeho sotra, Herta.

„Pój, ty khupa hnžuza,“ słyschachu jeho rjez, „dźenja dyrdi wschitko horje skoczeż! Ty też, ha, ha!“

Wona sczehowasche se potkitlerej hłowu. Jeje drasta bésche khudobna, ale czista; dołhe, tołste, žołte włosy wiłachu jej ſ cżežkim cżornym bantom pschepleczene po khribjecze dele. To bésche ſ jeje jenicżkej debjenku; pschetož kwětki wona nošnjcz nochzyschche.

Spłóschiwje pohnydże so na žamu kromu kawki, hdyž zyke pałmo hołzow hižo swoje městna mějachu. Hnydom womjelkny rosmołwa. Na nju spohladowachu se sazpěwanjom a ſ porokom a wschitcy njeleczachu, jako by jim nadobo žawk hubu sapschahł.

Krew stupi ji do mjeśnowcza. Wona stany a wosta wusłotuje stojo. Nichtó njepomyschli na to, so trochu pożmużk nichtó ju njepohudźowasche. Każ w ryngu stojo w pschepjelnjenej korežmarskej jistwi, na žwětłem, njeżmilnje žwětłem dnju, dyrbjesche žebi lubicz dacz, so na nju se wschich stron „ganofuja“.

Nětko kłepny nětčo wo blido — a hlischeze zaš da pschewarške towarżuwe swoju hłownu pěżeń, kotruż najwutłoscheho pschedenjeże, k lěpschenu, tu žamżnu, kiž bésche pschi spocżatku sapěwało:

„Holczka, ja cże lubuju,
Dokelż by tak žamotna!“ atd.

Wésche to pěżeń ſ nmohimi hrónczkami a cżeżkotnej melodiju. Woni wusłuchowachu pěżnicżku prawje žwědomnicze a pěłnje swaha „a druhi pschipokłuchachu runje tak žwědomnicze.

„Schto je nětko, Hendricho?“ wopraschа so bur Kischiżneho dwora, dokelż jeho pschichodny žyn nimale ruce stawy a so ſ lawki won cżischcheschе.

„Pócżnje-li cżopło być, schto?“

„Dosez jara,“ wjasołesche Hendrich, wsechlujo žebi ſ rubischkom khłódny powětr. „Ja na khwilku woteńdu na cżerstwy powětr.“

Wobaj dragonarjej so nětko na Lawrjeńczka dohladaschtaj. Hischcze stróżbaj, schtóż wino nastupa, ale wopoženaj w połnem tacżu służbyschcza, kiž rosstrowaschtaj, pocżtnaschtaj je jako kralej žwjedżenja, płażnyschtaj pschěm ludźom so pomłejo na ramjenja a pschibliżowaschtaj je nětko też starym towarżschom.

„Oho, Lawrjeńczko! Ty žo nětkaŕ žadny cżinischi! Bětaschi nam takrjez ſ pucża a žedżischi tu cżapnjenu kaj łischka w pbyczej budżu!“

„Haj tak, wón dże njeje hamłukli tu,“ prajesche druhi, po wojeńsku pjerischi hromadu srażo.

(Pokraczowanje sczehuje.)

Dźerżu dale wšědnje ręczne hodźiny wot 9—2 hodź.

w Rakecach

pola **knjeza E. Hampel**

na Hłownej hasy.

Erich Frauendienst

homöopath a magnetiseur.

morili a wurubiłk. Pokradnjeny wós —Takta, cjężnobrany, VI. 427 —, w kotrymż ſu rubježniży cjeſki, ſu pječa 11. okt. w Budyšcinje widżeli. Wjednik auta je ſo tam pječa ſa drožu do Drježdżan napraſchował. Schtóż je nješto wobkedżował, mech to policiji ſdżeli.

— Wopraſne němſkoſtatne 20-hriwnowſke bankowki. Němſkoſtatna banka ſdżeli, ſo ſu ji w nowiſchim cżaſu wopraſne 20-hriwnowſke bankowki ſ 11. 10. 24 do rukow pſchiſchle, kiż maja jeſchkowaze ſnamjenja. Sklepy cżiſchcż je dobry, w kontrolnym kolku (Stempel) je wide dżeſenje widżomne, w ſtlowje „Berlin“ ſtaj pišmikaj „in“ dżelenaj. Rimo toho je do botaniweje ſnarknje tczeby „D“ pišmik „B“ nacżiſchczany, kotreż może ſo we lohjy wotmjenjecż.

Se **Žieženja.** Saždżeny ſchtwórtk ſnjeſeboži na tudomnem kuježim dworje wjednik ratarſkich maſchinow, Gude, tak cżeſko, ſo ſebi moſhy ſtichdże.

Se **Schpikalow.** Jedyn ſ naſchich najſtarſchich wobydlerjow, ſ bobom naiſtarſchi w Nošacżanſkej woſadże, knjeż wuměnkar Jan Muž, veteran ſ lěta 1866, ſwjeci dżenja póndżelu, 18. oktobra, ſwoje 90. narodniny pſchi dobrej cżilnej a duchownej cżeſtiwoſcżi. Knjeż Muž je powſchitkownje lubowana woſoba. Bóh wożcż jemu, ſo by moſh hiſcżeże lěta dobreje ſtrowoſcże pſchejżiwcż. — W naſchej wſy ſu tež jaſo nas padużki pebżelali. W nozy ſ pjatka ſpytachu ſo do konjenza żiwnoſcżerja Arnoſcha Lorki dobycż. Hacż ſu cżuli konja, ſwinje abo pjerſchinowy ſtót kradnycż, njeſhodżeſche ſo ſwěſcżicż. Se ſchczowkanjom pja wobſcżeżeć woincżi a na dworje ſwjeżu ſaſmeżci. Tak dyrbjachu ſo padużki ſprocha mecż. Pſchipowěſchtaty ſamk pſchi konjezowych durjach bź ſylnje wobſchkodżeny.

Z **Njebjelcże.** Sobotu wjecżor zeńdże ſo w naſej wſy rjana cżrjódka młodżenzow, kotrjż chcychu tu „Sokoł“ założiż. Tež bżehu tſo wot Khróſcanskeho a jedyn wot Pančanskeho Sokoła pſchitomni. Knjez Šolta wotewri zhromadżiznu a naſpomni, ſo mějachmy tu hižo raz „Sokoł“, ale zo je bohužel zaſo ſpaċ ſoł. Wón wobrocżi ſo na zhromadżenych z praſenjom, hać njeby możno było, ſo sebi znowa „Sokoł“ założimy, kiż by tral. Na to rozkładowaſe bratr Jan Kral z Kukowa, ſto Sokoł je a ſto wón da. Sokoł je cżłowzwučowanſke towſtwo, wón je interkonfeſionalny. Sokoł chce jenož hajiċ maċerſku rěċ a zdżerżeċ cżłnu ſtrowotu. Do Sokola móża zaſtupiċ aktivne a paſivne ſobuſtawy. Skoro wſitcy pſchitomni zaſtupichu do Sokoła, nadżijamy ſo, zo pſchiđże ſrjedu hiſċe wjacy. Bratr Jurij Żur ſo nakhwilnje za načolnika wuzwoli. Bratr Šekener ſlubi, zo budże načolnika podpjerać a powědaše, kak je jako čiſty Němc ſerbſku rěċ nawuknył. Bratr Jurij Żur podżakowa ſo bratrej Kralej za jeho přednoſk a wšěm druhim za wopyt a ſkónči zhromadżiznu ze ſpěwom.

S **Kamjenza.** Cżeſże njeſhoże ſ automobilom ſta ſo ſaždżeny pjatk w Nadrośnej Hrabowcy pola Kamjenza. Tam ſajeżże auto jenoho twaŕſkeho miſchtra ſ Nadrośneje Hrabowcy, w kotrymż nimo wobſkedżerja ſchofer a knihiwjednik ſedżeſchtaj, ſ pokrym wotmachom do fabrikſkeho cżaſa, kiż runje pſches dróhu ſedżeſche. Auto ſo pſcheċiſnyło a ſo doſpołnje roſbi. Dwaj żeleſnitſkaj wosaj ſo hnydom ſ kolijow wuſtorhnychtaj. Wobſkedżer auta bź na měſnje morwy, ſchofer a knihiwjednik pak ſo lohko ſranichtaj.

S **Rudeje.** Saždżenu ſobotu je tu dżěłaċerja Jana Kaſpera cżeſże njeſhoże potrjechiło. Wokoło 5 hodż. wjecżor w jeho ſtatoku woheń wuńdże. Statok bě ſe ſlomu kryty a tak ſo ſpomjenja hnydom po zalym ſtatoku wupſcheſtrěchu. Starſchi njebżechu doma, ſli małe dżeċatka, tež wjeſny ſud bě ſ wjeſtſchego dżěła na polu. Spalił je ſo zalý ſtatok ſ wuwjaċzom małeje hródżiċki. S domjazeje nabohy je ſo jara mało wulkowało. Wſchón hoſpodarſki grat, każ tež żně, ſu ſo ſpalile. Njech Bóh a wjeſna luboſcż k bliżſchemu pomhaju wbohemu nowy ſtatok natwarieċ.

S **Kamjenza.** Hoſtiwa ſa cżeżazym bykom, pſchi kotrejż tež bjes ſmějſchnych pſchipadow njewoteńdże, wotkuż ſo ſchtwórtk pſchipołdnju na Kralowſkej dróży a w ſadrobże, kotraż na łonżu tejele dróhi leži a żeleſnizu ſlušcha. Wſchi klóſchtrikich wrotach wjedżeſchu njedżelu bykaċ, kotrejż běchu ſ paſtwy pſchiwjeſcili, k wjeſnikej. Nabohu ſo w buku żeżenje ſa ſwobodu hibacż pocża, ſtoż ſo wutorże a ſahrabowaſche po Kralowſkej dróży dele. Jako jemu na łonżu dróhi puċż ſaſtupichu, cżekny do najpomjenjeje ſahrody, hdżeż runje ſchaty na powjazu wiſhachu. Tam roſhorjaża hoviwa hiſchcże pſches hodżinu trajeſche. Wſchę poſpyte k popadnjenju buka běchu podarmo. Hacż je leſcżu jeho ſlónċnje boſahnychu. Sedmacżu nekotre krumy do ſahrody a tak buk pjchehra. Na pſchihladowarjach ſu njewobrachowaſche.

S **Wóſporka.** Pſchichodnu póndżelu, 25. oktobra, ſu pola noſh konjaze wiki. Konje dyrbża ſo na měſtnje pſched Tělečnju ſeſtajeċ.

Hospodarski rozhlad.

Póndżelu 18. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,95	100 pólsk. markow	46,49
jendżelski punt	20,36	100 čżěkosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	13,06

Dżełny.

Berlinſka burſa wobſtaſnikow ſaždżenu ſobotu poſtłedni tydżeń ſe ſnadnym wobrotom. Kupcy ſo ſterje wotbrżehowachu. Tež wójnſka wożczońka na ſwojich kurſach něſchto pſchiſnadżi.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pornjo pjatkej żane pſcheměnjenje płacżiſnow njepſchiniješchu. Dobre żito bź na wiſach żadne. Saždżenu ſobotu płacżeſche zentnar

w Berlinje:

ſchcżeży 12,95—13,10 hr., rożli 10,80 hacż 11,65 hr., jeżmjenja nałkinjeho 11,08 hr. hacż 12,85 hr., najſmužnjeho 9,40 hr., wowſa 8,70—9,50 ſk. hr.,

w ſtermijowym wikowanju

ſa oktober: rożli 11,70—11,72½ hr.,
ſa dezember: pſchcżeży 14,20—14,17½ hr., rożli 11,72½—11,75 hr.,
ſa měrż: pſchcżeży 14,40 hr., rożli 12,65 hr. hacż 12,67½ hr.,
ſa meju: pſchcżeży 14,47½ hr., rożli pak 12,70 hr.

Na pſchedaż.

Wěhalaj wjetſchej, w Hródku, Luſtgarten 5.
Karnikle angorſke, Guſta Mrózk w Jaſnje p. Hródka
Kury módżerki, Richard Mrózk w Schenkach p. Hródka.
Khamory a ſofa, w Hródku, Barſchowſka dróha 17.
Kachle, żeleſne, wyſoke, w Budyſchinje na Kłóſterſej dr. cżo. 14 I.
Łożo dżěcżaze w Lubiju, Jurjowa haſa 2 delka na prawo.
Maſchina ſchijaza w Budyſchinje, Lubijſka dr. 25II na ľewo.
Dżěżazy wós, derje ſojerżany, ja 15 hr., w Budyſchinje na Mużakowſkej dróży cżo. 935b delka na prawo.
Motor 1½ PS., we Wołeſchnizy 46 pola Lubija.
Maſchina mlócżaza w Małych Radmerizach 18 p. Lubija.
Wyċłk w Smilnej cżo. 41.
Kóń w Ramnowje cżo. 20, brěnjoſlitny w Pſchiwcżicach cżo. 30, Kieſlich w Horním Hunjowje, cżerwjeny ſchumel na kuješim dworje we Lupoſi.
Krowa młoda do cżeſnjenja, wyſokoſnuċzelna, korczina pſchi mſcże w Hucżinje.
Krowa podobna ſylna ſ cżelecżom w Nakojbach cżo. 9.
Schtyri krowy ſ 3. cżelecżom, Bleyl w Kſchiwej Borſchcżi.
Krowje wyſokoſnuċzelna w Klukſchu cżo. 6.
Podobna krowa w Wježowje cżo. 21.

Sčo pytaja:

Hołza do domu, Stary Lubij cżo. 18. — Stompe we Budyſchinje, Žitne wiki cżo. 36.

Sdunišiju na pſchehladowanje

w hoſpezu w Skaſkowje wutoru 19. 10. dop. w 10 hodż. łoži ſ matrazomaj a droſtny khamor.

Drjewowa awkzija

po horam, ſluſchazych Budyſchſej radże, frjedu 20. 10. w 9 hodż. w Stangez hoſcżenzu w Bukezach: 128 mtr. kluſchowych, 2,5 mtr. ſcheżżepow, 50 mtr. cżeſtich klumpacżkow, 9 dołhich brěżowych hromadow.

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki, dżenja dop. ¾11 hodż.: Dokeż wukrai drożſchi, tež tu na płacżiſny dżerża, kupjy wocżakuja. Tendenza: Wocżakowaja.
Dop. ¾12 hodż.: Każ pſched hodżinu.

Płacżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunu abo 1000 kg howa: 100 kg. płacżiena po złotej hriwnje.

	16. 10.	15. 10.		16. 10.	15. 10.
Pšeńca	250-262	250-262	bunv	20-22,00	20-22,00
rožka	216-221	216 221	woka	—	—
nal. ječmjeń	220-257	220-255	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	180-188	180-186	žolte lupiny	—	—
wows	174-190	174-190	zeradella	—	—
kukurica	182-198	198	raps. wosušk	14,70	14,70
pšeńč. muka	38-38,00	38-38,00	lany wosušk.	19-19,40	19,30
rżana muka	31-32,50	30-32,75	poch. melasse	—	23,50
pš. wotruby	10,25	10,10	běrnj. kruški	22 22,50	21-22,50
rżane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	3,60-3,80	3,40-3,90
raps			rżana sloma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane ſymjo			pšeńčna „	1,10-1,40	0,95-1,20
hrěch	34-37,00	34-37,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pielnški	20-21,50	20-21,50	ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płacżiny rżeznego ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

16. oktobra 1926. Płacżiny po centn. a zt. hriwnach
Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 665.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſche rżeneje hódnoſce hač do 6 lět.	54—56
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene . .	49—52
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarše . .	43—46
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—40

Byki 431.

Połnomjasne, wurošcene, najwjetſche rżeneje hódnoſce .	53—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše .	46—48
Špatne	43—44

Jałojcy a kruwy: 871.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſoje rżeneje hódnoſce	48—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſoje rżeneje hódnoſce hač do 7 lět	38—44
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy .	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 4482.

Najlepše wukormjene	82—96
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	65—78
Špatne.	50—58

Wowcy: 4028.

Młódše a ſtarše wukormjene	55—57
Starše wukormjene	56—58
Mjenje wukormjene (Märzſchafe)	42—50

Šwinje: 6128

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	81
Wukormjene	79—81
Mjasne	76—79
Špatne	74—75
Ranoy a kundroż	72—73

S **Hródka.** Tu ſpyta žebi ſaždżenu pjatk dżiwadżerſkiż žiwjenje wjacż. W žiwojim bydlenju žebi ſ płanom ſawdoa. Tola domjazoy ſo toho ſ cżaſom dohladachu a ju do khorownje dowjeſcż dachu. Smjertneho ſtracha wjazy njeje.

S **Hródka.** Tudomna khorownja ma fo powjetſchicż. S rjeńerſkimi a murjerſkimi dżěłami ſu hižom ſapoczeli. Je-li wjedro howi, dyrbi twar hiſchcże do hódż pod ſtechu pſchiſnjeċ. S powjetſchenjom dyrbi ſo ſa 25 łožow měſtna dobycż.

S **Khorczebuſa.** Njeſhoże měſeſche ſchtwórtk dopoſbnja pohonċ, kiż na rólowańſkim woju 37 korbow proſtawon po Drjowkowſkej dróży na tudomne ſwinjaże wiki wjeſeſche. Jako chżyſche po Skjarbofcżańſkej horje horje jeċ, łoſi nadoho wjazy cżłowjeċ njemożeſche. Wóz pocża wrócżo jeċ a ſajeżże do pſchirowa a nekotre korby ſo ſ woſa ſady dele ſamżuchu. Pſchi tym nekotre proſtaka do ſchkody pſchińdżechu. Bohonjeż a konjej pak ſo njezo njeſta. Skjarbofcżańſke kublo pomhaſche pohonċerjej je ſapſchahom na horu, ſo możeſche do Khorczebuſa dale jeċ. Wokoło ½11 hodż. hakle potom ſ jenoż 25 korbami na wiki wſchitkeże, hdżeż běchu wšo hłowne wiki hižo nimo.

S **Mojta pola Khorczebuſa.** Saždżene dny a w nozy łeż w naſchej wſy ſylny wichor ſakhodżeſche a wjele ſkodu ſe ſchtomow ſdże

pokasała. Maleschanski pólzaj Fietza bě ju tohoma pschi wohnju sajal. Wubeh bě w porjadku. Mišina zo njeje sabapnyłej mohła, dokelž zo pschi wohnju hischcze zwdeczesche. Jeje žnu Pawol Dreßler ě hižo do wohnja hródz tworicej sapoczał. Twar pał fawrjechu. Jara napadne bě, so je Pawoł Dreßler w poslednich mětnjazach do wohnja sawěsczenje najprjedy na 23 000 a potom na 31 400 hriwnow powpschik a so je swjatkownu njedźelu žiwoje wopismo wopalneje khažby (!) a nalutowanu knižku žobu do Maleschcej wsak. Pawoł Dreßler je tež spytał, so je woheń k žiwotnu lépschemu wuzik. Bě drastu, debjeńki, schaty a hewasche składy jako spalene wosjewił, kelkož a kajšeż jenje wobsedźicz mohł njeje. Tohodla na njeho žnižnje dla jebanstwa tukachu. Wmjenowanej nozh je žužob Taschka se žiwoj zonu wokolo polnozy domoj schok. Wonaj na Dreßlerej statoku niczo podhladneho pytnyłoj njesłaj. Wokolo 2 hodź. je Taschzyna wotuczíła. Je widźała, so je Dreßlerez domiše so hižom po zyłem palilo. Pschi wohnju pak hischcze nikoho widźała njeje. Prjedy hač je woheń twdyrił ani Dreßlerez ani druhi póš faschczowkał njeje. Zyły wobras dowjedże k tomu, so Dreßlerjez sa winowatu fpóschachu a ju k khłostańi na 1 léto a 8 mězazy sahnadźichu a ji czełstne prawa na 3 léta wotrjeknychu.

* **Kišały kał jako ludowe lékarstwo.** Sthry kišały kał ma nimo tomatow najwjazy vitaminow wschěch druzinow. Tuteje kajfosče dla a dokelž je kišały kał žobu najtuńschi žrědži, słeji wón na prénim městnje pschi kał njenowanej vitaminowej diécze. Vitaminy zu wutki, kotrež žo woželze we žiwej seleninje, w žadze atd. namakaja a kotrež zu za człowjeczu strowotu jara wažne. Nimo kišałeho kała może žo też žnyn běły abo czełwjeny kał, ſ wolijom abo kišałej žmjetanu faczinjeny, jako žołołej pschihotowacz. Jako wopranđźite lékarstwo trjeba žo krutu kał pschecziwo wakam, tola tu może žo też žyra morchej wuzicz. Wažne zu też mineralſe wutki kišałeho kała, kotrež schłódne bakterije we czjewach snjeża, kał je žo świecziło, dozpěja we kónczinach Franzowskeje, hdyž žo wjele kała jé, ludźo najwpschschu starobu.

* **Kał žo w Belgiſkej ſa hlepych staraju.** Slepi žu na dróhach **pschezy wulkemu strachej wustajeni. Kał lohko może žo pschejécz. Nałiedowanja hódnu nowinku** je město Brüſſel ſa **hlepych wunamakało.** Kóždy **hlepy** dóstanje thorhosczku, **kotruž posběhnje,** chże-li dróhu **pschekroczicz. Wschitzy jédni, awta a wozy dyrbja** sastacz, doniž hlepy nimo njeje.

* **Nowy létarſki rekord na czarje ſ Kólna do Parisa.** Po potwěrczenjach „Barlinſkeho Tageblatta" je žo wczera nowy rekord na czarje ſ Kólna do Parisa postajił. Franzowske létadło, kotrež bě po komandeura le Bourgetſkeho létadłoweho pschistajna a nawjedowarja tamniſcheje meteorologiſkeje stazije, kotrajž běschtaj po Mimſkej studinje puczowanje ezinikoj, do Kólna pschijéło, bě 400 kilometrow dołhu czaru w 1 hodźinje a 55 minutſchinach léczało.

* **Swoju macz morił.** We wožmnatem léczе stejazy dźełacžer Wilhelm Conrad je wczera wjeczor w Bingenach we czmowej potkézi žwoju 42 létnu mazochu morił. Conrad, kiž běsche we winowem wobthodźe jako słužobnik pschistajeny, běsche žedł tam najprjedy smuzitoſcze za žwój njeſłuk napił. Potom kakasche w potkézi na žwoju macz a kło ju wjazy krócz ſ wulkim kuchinſkim nožom do žiwota, tak so bě nadpadnjena hnydom morwa. Po njeſłutku czakasche směrom na polizíju. Dyž jeho pschećkłyschachu, wusna žo połnje žwojeho njeſłutka a pschiſpomni na njehańbiwicze waschnje, so njemóže tola wjazy hač 10 lét jastwa dóstacz, dokelž hischcze 18 lét stary njeje.

* **Wutſéł ſ kanony.** Wot léta 1759 steji w palaczu „Royal" w Parisu ſtara kanona. Njeje to po prawym žana kanona, ale ſkórje jenož kanonowa rola, ſ kotrejž žo dołhi czaš wschédnje pschipołonju ſ dyrkom 12 hodź. wutſéli. S tuthym wutſłom dyrbjesche žo wobydlerſtwu města Parisa prawy czaš pschipodnjeſche hodźiny wopisewicz. Poſłyschcze pak, hdyž běsche burſa žiwój dom blisko palasta „Royal" natwarila, žmuczichu žo na **to,** sapoczałk burſy po tuthym wutſélu rjadowacz. Tak rucze hač žo wutſéli, wobhladowasche žo burſa, kotraž bžen dyrbjesche žo ſ dyrkom 12 hodź. sapoczecz, jako offizielnje wotewrjena. — Staru kanonu poštužowasche wjele lédžeſtakow stary invalida ſ 1870. wójny, kotryž mału wójnſku rentu dóſtawasche, k czemuž žo jemu hischcze mała mſda za to pschipołoži, so wschédnje k palastej „Royal" czampasche a tam ſ dyrk. 12 hodź. ſ kanony wutſéli. Jako stary wojak swój 40-létny jubilej žwjeczesche, to rěka, jako běsche wón 1812 schtyrzeczi lét dołho wschédnje tute dźełko wukonjał, pschinjeſechu nowiny jeho wobras a žamo bychu wot njeho nješto sa jich nowiny zhoniłi. Pschi tom wopraschа žo jeho też jedyn dapisowar, na kotke waschnje drje wón wschédnje zhoni, so je runje 12 hodź. Na to dóſta wot starého wojaka wěsce njewoczakanu wotmołwu: „To je tola jara jednorje. Mózu ſ wóze, w kotrejž kanona stejí, jara derje na czažnik na burjowej wěži widźecz, a hdyž je tam 12 hodź., potom ſ moje kanony wutſélu." Na Parižſkej burzy njeje žo pjeza hischcze jenje tak wjele žmjało, kaž na dnju, hdyž zhoncžu, so žo tamny stary wojak hižo 40 lét dołho po czažniku na búrzy słoſuje, so by tak burſy ſ wutſélom ſ kanony prawy czaš wojſewił.

* **Skóte a hlébórne kožuchi.** Poſłoczane kožuchi žu nětkle poſlednija nowoſcz, kotraž może žo we wožebnych Londonſkich kožuchowych wobthodach wobdźiwacz. Njejsu pak to kožuchi, kotrež žu jenož ſe ſtotej barbu pobarbjene, kaž bě žo to hižo loni w Parisu spytało, ale žu to kožuchi, pola kotrychž je kóžda włóſka wosebje poſłoczena. Kožuchi žo zyle wosebje pschihotowaja, so by poſłotk też dźerżał. Schěre hischcze kožuchi je „ſloty karnik". Nimo poſłoczanych nosscha žo też hlébórne kožuchi. Tola też hischcze dalſche pschekwapjenja poſticzа łétuſcha Londonſka kožuchowa móda. Tak je žo na pschikład poradźiło, kanadiſku liſchku tak pschebarbicz, so njeje wjazy wot drohoje hlébórneje rosejnacz. Běše dypki, kotrež žu charakteriſtiſke za hlébórnu liſchku, žo ſ ruku moluja.

* **Hdyž žo ſultanowi žiwoju ženja.** Kaž žo ſ Maraksecha piša, wožwjeczа žo 25. oktobra kwaſny ſtjach najſtarſchich žynow Marokkowſkeho ſultana. Na kwaſnach budźe najwjetſchi luxus knjeżicz. Jenož wobſwětlenja žame w ſultanowem palaczе budźa ſi miljony frankow płaczicz. Hoſcžo budźa ſa 100 000 frankow khłóſczeńkow ſjeſcz moż. Prozeſſion w nozy pschi kwaſu žo na 800 000 frankow wobliczi, žwěczki a ſmólnizy ſa tutón czah budźa 200 000 frankow płaczicz. Na khudy lud žo dary w hódnoſczi 600 000 frankow rozdźéla.

* **Prawowna namjetnje dźelenje mandželſtwa.** Na wórjeſnje žudniſtwo w Kaukauſu pschidźe prawowna, burowka Marja Jadilowa a namjetnowaſche. Dźelenje mandželſtwa. Wona je 84 lét stara a hižo 61 lét ſe ſwojim mandželſkim ženjena. Jejny mandželſki, Miklawſch Jadilow, je 115 lét stary. Wón bě žo prjedy hižom dwóży wożenił. Wobě žonje jemu wumrěſchtej. Skónczuje ſ tejeſnu raſej łpyta do žwjatoho mandželſtwa ſtupicz a bě w nim ſe swojej Marju 61 lét ſbožownje žiwy. Nadobo njeſ nimaj wjazy tak prawje njepschidóže. Sžnuja a wunkoju žo podarmo próżnja, jeju ſmérowacz. Prawownka bě njeda niczo roskaſowacz. Prají, jo je dołcz naſhonika we běhu 60 lét. Też mandželſki nima žadyn wliw na nju. Wyrnjez je wſcho możne ſlubił, wona pschi žwojim wostanje. Wona žebi po prawym dla žarliwoſcze roswjaſanje mandželſtwa žada. Mandželſtwo budźe potajkim roswjaſane a Miklawſch Jadilow może žo, ma-li ſółcht, ſaſo ſ ſchtwórtemu raſej ženicz. Sſnadź potom ſłónczne žonu

* **Milijón dollarow ſa praktiſki napad.** Weſtinghouſe Company je młodemu wunamakarjej, kotryž je pschiprawu wunamakał, ſ kotrejž może žo pschi plotowanju elektriſki prud ſalutowacz a ſtrach ſapalenja wotwobroczijcz, milijón dollarow wuplaczika. Jedna žo wo pschiprawu, kotraž elektriſki prud w ſamkżnym wokomiku pschećerhnje, hdyž prénje żeleſko pschećerkoje byeż ſapoczina. Zyły aparat je tak jednory, ſo dyrbiny žo dźiwacz, ſo je tute „Kolumbuſowe jajo" ho hakle nékto ſnjeſło. Wjele drje je žo na tuthym problemje hižo pospytowało, tola hakle młody Amerikan je muſliczku ſa patent khmanu wubýłał. Sa mudre hłowcžki też potajkim dźenja hischcze pjenjezy na dróły łeża.

* **Dawk na nohi w Khinſkej.** W Khinſkej płaczeſche wot ſtarodawna žem ſa wożebne, prawje małe nóżki mécz. Tohodła žebi žónſke hižo wot młodych lét žem nohi ſ powjaſom krucże ſawiwachu, ſo njebychu dale roſtke. Pschecziwo tutej njewuſmſnoſci nowoczaſnji khinſcy mózmarjo energiſzy wojuja. Hižo wukazy thežorki-wudowy žu žo ſa nowoczaſne waſchnje wuprajile a republikanſke knjeżeſtwo je žamo krutu ſakas wudało. Dokelž pak to niczo pomhako njeje, ſtaj ſnataj generalaj Feng Tſchang na to pschiſchłoj, w žwojich provinzach, potajkim w Pekingu a Schantungu, mężacze 3 dollary dawka na kóždu žónſku wupiſacz, kotraž je ſ twméſkimi manipulazijemi normalnu formu žwojeju nohow ſtajła. Dawkiſdźeharjo maju wěſce ſajim na wunoſchku dawka a ſpekulazija na ſlutniwoſcz Khinjenjow žnadź lépſchi wuſpěch dozpěje hacz wſchě wukazy a ſakazy.

Přilopk.

* **Kišały kał jako ludowe lékarſtwo.** Sthry kišały kał ma nimo tomatow najwjazy vitaminow wschěch druzinow. Tuteje kajfosče dla a dokelž je kišały kał žobu najtuńschi žrědži, słeji wón na prénim městnje pschi kał njenowanej vitaminowej diécze. Vitaminy zu wutki, kotrež žo woželze we žiwej seleninje, w žadze atd. namakaja a kotrež zu za człowjeczu strowotu jara wažne. Nimo kišałeho kała może žo też žyra běły abo czełwjeny kał, ſ wolijom abo kišałej žmjetanu faczinjeny, jako žołołej pschihotowacz. Jako wopranđźite lékarſtwo trjeba žo krutu kał pschecziwo wakam, tola tu może žo też žyra morchej wuzicz. Wažne zu też mineralſe wutki kišałeho kała, kotrež ſchłódne bakterije we czjewach snjeża, kał je žo świecziło, dozpěja we kónczinach Franzowskeje, hdyž žo wjele kała jé, ludźo najwpschschu starobu.

* **Kał žo w Belgiſkej ſa hlepych staraju.** Slepi žu na dróhach **pschezy wulkemu strachej wustajeni. Kał lohko może žo pschejécz. Nałiedowanja hódnu nowinku** je město Brüſſel ſa **hlepych wunamakało.** Kóždy **hlepy** dóstanje thorhosczku, **kotruž posběhnje,** chże-li dróhu **pschekroczicz. Wschitzy jédni, awta a wozy dyrbja** sastacz, doniž hlepy nimo njeje.

* **Nowy létarſki rekord na czarje ſ Kólna do Parisa.** Po potwěrczenjach „Barlinſkeho Tageblatta" je žo wczera nowy rekord na czarje ſ Kólna do Parisa postajił. Franzowske létadło, kotrež bě po komandeura le Bourgetſkeho létadłoweho pschistajna a nawjedowarja tamniſcheje meteorologiſkeje stazije, kotrajž běschtaj po Mimſkej studinje puczowanje ezinikoj, do Kólna pschijéło, bě 400 kilometrow dołhu czaru w 1 hodźinje a 55 minutſchinach léczało.

* **Swoju macz morił.** We wožmnatem léczе stejazy dźełacžer Wilhelm Conrad je wczera wjeczor w Bingenach we czmowej potkézi žwoju 42 létnu mazochu morił. Conrad, kiž běsche we winowem wobthodźe jako słužobnik pschistajeny, běsche žedł tam najprjedy smuzitoſcze za žwój njeſłuk napił. Potom kakasche w potkézi na žwoju macz a kło ju wjazy krócz ſ wulkim kuchinſkim nožom do žiwota, tak so bě nadpadnjena hnydom morwa. Po njeſłutku czakasche směrom na polizíju. Dyž jeho pschećkłyschachu, wusna žo połnje žwojeho njeſłutka a pschiſpomni na njehańbiwicze waschnje, so njemóže tola wjazy hač 10 lét jastwa dóſtacz, dokelž hischcze 18 lét stary njeje.

* **Wutſéł ſ kanony.** Wot léta 1759 steji w palaczu „Royal" w Parisu ſtara kanona. Njeje to po prawym žana kanona, ale ſkórje jenož kanonowa rola, ſ kotrejž žo dołhi czaš wschédnje pschipołonju ſ dyrkom 12 hodź. wutſéli. S tuthym wutſłom dyrbjesche žo wobydlerſtwu města Parisa prawy czaš pschipodnjeſche hodźiny wopisewicz. Poſłyschcze pak, hdyž běsche burſa žiwój dom blisko palasta „Royal" natwarila, žmuczichu žo na **to,** sapoczałk burſy po tuthym wutſélu rjadowacz. Tak rucze hač žo wutſéli, wobhladowasche žo burſa, kotraž bžen dyrbjesche žo ſ dyrkom 12 hodź. sapoczecz, jako offizielnje wotewrjena. — Staru kanonu poštužowasche wjele lédžeſtakow stary invalida ſ 1870. wójny, kotryž mału wójnſku rentu dóſtawasche, k czemuž žo jemu hischcze mała mſda za to pschipołoži, so wschédnje k palastej „Royal" czampasche a tam ſ dyrk. 12 hodź. ſ kanony wutſéli. Jako stary wojak swój 40-létny jubilej žwjeczesche, to rěka, jako běsche wón 1812 schtyrzeczi lét dołho wschédnje tute dźełko wukonjał, pschinjeſechu nowiny jeho wobras a žamo bychu wot njeho nješto sa jich nowiny zhoniłi. Pschi tom wopraschа žo jeho też jedyn dapisowar, na kotke waschnje drje wón wschédnje zhoni, so je runje 12 hodź. Na to dóſta wot starého wojaka wěsce njewoczakanu wotmołwu: „To je tola jara jednorje. Mózu ſ wóze, w kotrejž kanona stejí, jara derje na czažnik na burjowej wěži widźecz, a hdyž je tam 12 hodź., potom ſ moje kanony wutſélu." Na Parižſkej burzy njeje žo pjeza hischcze jenje tak wjele žmjało, kaž na dnju, hdyž zhoncžu, so žo tamny stary wojak hižo 40 lét dołho po czažniku na búrzy słoſuje, so by tak burſy ſ wutſélom ſ kanony prawy czaš wojſewił.

* **Skóte a hlébórne kožuchi.** Poſłoczane kožuchi žu nětkle poſlednija nowoſcz, kotraž może žo we wožebnych Londonſkich kožuchowych wobthodach wobdźiwacz. Njejsu pak to kožuchi, kotrež žu jenož ſe ſtotej barbu pobarbjene, kaž bě žo to hižo loni w Parisu spytało, ale žu to kožuchi, pola kotrychž je kóžda włóſka wosebje poſłoczena. Kožuchi žo zyle wosebje pschihotowaja, so by poſłotk też dźerżał. Schěre hischcze kožuchi je „ſloty karnik". Nimo poſłoczanych nosscha žo też hlébórne kožuchi. Tola też hischcze dalſche pschekwapjenja poſticzа łétuſcha Londonſka kožuchowa móda. Tak je žo na pschikład poradźiło, kanadiſku liſchku tak pschebarbicz, so njeje wjazy wot drohoje hlébórneje rosejnacz. Běše dypki, kotrež žu charakteriſtiſke za hlébórnu liſchku, žo ſ ruku moluja.

* **Hdyž žo ſultanowi žiwoju ženja.** Kaž žo ſ Maraksecha piša, wožwjeczа žo 25. oktobra kwaſny ſtjach najſtarſchich žynow Marokkowſkeho ſultana. Na kwaſnach budźe najwjetſchi luxus knjeżicz. Jenož wobſwětlenja žame w ſultanowem palaczе budźa ſi miljony frankow płaczicz. Hoſcžo budźa ſa 100 000 frankow khłóſczeńkow ſjeſcz moż. Prozeſſion w nozy pschi kwaſu žo na 800 000 frankow wobliczi, žwěczki a ſmólnizy ſa tutón czah budźa 200 000 frankow płaczicz. Na khudy lud žo dary w hódnoſczi 600 000 frankow rozdźéla.

* **Prawowna namjetnje dźelenje mandželſtwa.** Na wórjeſnje žudniſtwo w Kaukauſu pschidźe prawowna, burowka Marja Jadilowa a namjetnowaſche. Dźelenje mandželſtwa. Wona je 84 lét stara a hižo 61 lét ſe ſwojim mandželſkim ženjena. Jejny mandželſki, Miklawſch Jadilow, je 115 lét stary. Wón bě žo prjedy hižom dwóży wożenił. Wobě žonje jemu wumrěſchtej. Skónczuje ſ tejeſnu raſej łpyta do žwjatoho mandželſtwa ſtupicz a bě w nim ſe swojej Marju 61 lét ſbožownje žiwy. Nadobo njeſ nimaj wjazy tak prawje njepschidóže. Sžnuja a wunkoju žo podarmo próżnja, jeju ſmérowacz. Prawownka bě njeda niczo roskaſowacz. Prají, jo je dołcz naſhonika we běhu 60 lét. Też mandželſki nima žadyn wliw na nju. Wyrnjez je wſcho możne ſlubił, wona pschi žwojim wostanje. Wona žebi po prawym dla žarliwoſcze roswjaſanje mandželſtwa žada. Mandželſtwo budźe potajkim roswjaſane a Miklawſch Jadilow może žo, ma-li ſółcht, ſaſo ſ ſchtwórtemu raſej żenicz. Sſnadź potom ſłónczne žonu

* **Milijón dollarow ſa praktiſki napad.** Weſtinghouſe Company je młodemu wunamakarjej, kotryž je pschiprawu wunamakał, ſ kotrejž może žo pschi plotowanju elektriſki prud ſalutowacz a ſtrach ſapalenja wotwobroczijcz, milijón dollarow wuplaczika. Jedna žo wo pschiprawu, kotraž elektriſki prud w ſamkżnym wokomiku pschećerhnje, hdyž prénje żeleſko pschećerkoje byeż ſapoczina. Zyły aparat je tak jednory, ſo dyrbiny žo dźiwacz, ſo je tute „Kolumbuſowe jajo" ho hakle nékto ſnjeſło. Wjele drje je žo na tuthym problemje hižo pospytowało, tola hakle młody Amerikan je muſliczku ſa patent khmanu wubýłał. Sa mudre hłowcžki też potajkim dźenja hischcze mała mſda za to pschipołoži, so wschédnje k palastej „Royal" czampasche a tam ſ dyrk. 12 hodź. ſ kanony wutſéli. Jako stary wojak swój 40-létny jubilej žwjeczesche, to rěka, jako běsche wón 1812 schtyrzeczi lét dołho wschédnje tute dźełko wukonjał, pschinjeſechu nowiny jeho wobras a žamo bychu wot njeho nješto sa jich nowiny zhoniłi. Pschi tom wopraschа žo jeho też jedyn dapisowar, na kotke waschnje drje wón wschédnje zhoni, so je runje 12 hodź. Na to dóſta wot starého wojaka wěsce njewoczakanu wotmołwu: „To je tola jara jednorje. Mózu ſ wóze, w kotrejž kanona stejí, jara derje na czažnik na burjowej wěži widźecz, a hdyž je tam 12 hodź., potom ſ moje kanony wutſélu." Na Parižſkej burzy njeje žo pjeza hischcze jenje tak wjele žmjało, kaž na dnju, hdyž zhoncžu, so žo tamny stary wojak hižo 40 lét dołho po czažniku na búrzy słoſuje, so by tak burſy ſ wutſélom ſ kanony prawy czaš wojſewił.

* **Skóte a hlébórne kožuchi.** Poſłoczane kožuchi žu nětkle poſlednija nowoſcz, kotraž może žo we wožebnych Londonſkich kožuchowych wobthodach wobdźiwacz. Njejsu pak to kožuchi, kotrež žu jenož ſe ſtotej barbu pobarbjene, kaž bě žo to hižo loni w Parisu spytało, ale žu to kožuchi, pola kotrychž je kóžda włóſka wosebje poſłoczena. Kožuchi žo zyle wosebje pschihotowaja, so by poſłotk też dźerżał. Schěre hischcze kožuchi je „ſloty karnik". Nimo poſłoczanych nosscha žo też hlébórne kožuchi. Tola też hischcze dalſche pschekwapjenja poſticzа łétuſcha Londonſka kožuchowa móda. Tak je žo na pschikład poradźiło, kanadiſku liſchku tak pschebarbicz, so njeje wjazy wot drohoje hlébórneje rosejnacz. Běše dypki, kotrež žu charakteriſtiſke za hlébórnu liſchku, žo ſ ruku moluja.

Wobkhodna protyka.

19. okt.: Skótne wiki w Khocžebuſu.
Skótnew iki w Khocžebuſu.
20. oktr.: Skótne a howjaſe wiki w Mužakowje. — Swiniaje wiki w Hródku.
21. okt.: Sswinjaze wiki w Khocžebuſu.
23. okt.: Skótne wiki w Eilenburgu, Ruhlandže a Wětoſchowje.
Wuſudženja.

Hamtſke wozjewjenja z Budyšina.

Sakładny ſapiſk ławnikow a pschiſahahanzow.

Sa ſhuđerańje ławnikow a pschiſahahanzow w Budyſchzim měſchczańſtim wokrjeſu ſa léto 1927 jako ſakładny ſapiſk płaczaza wobydlerſtwa khartowniſa a ſapiſ ſa ławnikow khmanych wojerſtich wožbowom wuležitej wot wutory, 19. oktobra hacz do pónđżele, 25. oktobra 1926 we wobydlerſtwim pschijéjewjeńſkim hamcze w Kupnizy (Gewandhaus) an Smutkownej Lawſkej haſy 1 po 2 ſthodomaj w ſnatych służbnych hodźinach ſjawnje k nutſpohladnjenju ſa kóżdeho. Wobkrucżene wotpiſ ſa powołanje ſa hamt ławnikow a pschiſahahanzow płaczazych ſakońſkich pschedpiſmow może žo wjeczor wobhladacz.

Pschecziwjenja pschecziwo prawoſcži a dospołnoſcži ſakładneho ſapiſa może žo najpoždźiſcho hacz do pónđżele, 25. oktobra 1926 pisomnje abo [illegible] pisanej měſchczańſkej radże ſapodacz.

W Budyſchinje, 15. oktobra 1926.

Měſchczańſka rada. [illegible] ham.

W konkurſowym jednanju nad ſamóžnjom Berthy ſwud. Tauchcroweje w Budyſchinje na Zitnych wikach 36, jako ſamoje mějiczelki njeſapitſanege firmy Albert Tauicher, ſchtelenowa tocžernja a ſchpihelowa twornja w Budyſchinje, žo k pruhownju poſdźiſcho pschiſlijewjenych žadankow wožebita termija na 3. nowembra 1926, dop. w 11 hodź. — w ſali 141 — poſtajł.

W Budyſchinje, 15. oktobra 1926.

Hamtſke žudniſtwo.

Swójbne powěſce.

Sſlubjeni: Marta Maniz a Arnoſcht Schołta w Schežehowje. — Gertruda Jenczeje w Kamjenzu a Ehrhard Fiſcher w Drježdżanach. — Hanka Kadenez a Arnoſcht Wicžas w Kamjenzu. — Erna Wawerez w Lubiju je Magom Mjetiwu w Kellizach.

Swěrowani: Anton Porak ſe Charlottu rodź. Rosenbergez w Hajnizach. — Hermann Mróš w Lubiju ſ Ermu rodź. Schreiereez we Wulkich Mdarjezach. — Max Wawer, rěſnſki miſchtr ſ Hedwigu rodź. Bertholdez w Lubiju.

Semrěł: Reinhard Kloß, fibrikant žukna w Kamjenzu.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Serb. towarſtwo „Nadźija". Jutře **wutoru** (20. X.) wječor z dypkom we 8 hodź. je w kat. tow. prěnja spěwna pruba za wulki koncert w „Krónje". Wuknyć maju so: „Wulka łubosć" čo. 6, 11, 15, a „Dobry wječor" čo. 11, 26, 32. Po tajkim je nuzno, zo bychu **wšitke** spěwne mocy porjadnje přiśli. Městopředsyda.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so **kóždu pónđżelu w Serb. kofejownl.**

Bukecy. „Radosć" změje přich. **srjedu** (20. X.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Je to poſlednja spěwna hodźina, kotruž naš luby dirigent k. Kešk z nami dżerži. Wočakuje so tohodla, zo nichtón njewuwostanje. — Přinoški so zběraja. Předsyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń **srjedu** wječor ½9 hodź. **w Njechornju.** Wšitcy spěwarjo, wosebje mužscy, dyrbja přińć. Kešk.

Komorow. „Jednota Sokoł" woswječi njedźelu (24. X.) swój 1étuſi założeński swjedźeń w „Kačej korčmje". Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobniſo. Předsydstwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido" skhadźuje so **kóždy tydźeń wutoru** wječor we 8 hodź. w korčmje **Schaffrath,** Waldstraße 33. Naležnje so prosy, **zo bychu so tam tola wšitcy** Lipsčanscy Serbja po możnoſci kóždu wutoru k wjeſołej **serbskej** rozmołwje zešli. Wo dalše adresy so prosy.

Njebjelčicy. „Sokoł" změje **srjedu** wječor we 8 hodź. w korčmje zwučowanje a po tym zhromadźiznu. Přińdźe w bohatej liczbje! Načolnik.

Radwoř. „Hu. Jednota" změje spěwanje **dźensa** po nješporje za žónſke a **srjedu** po nješporje za muſkich. M. N.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Rjane dopomnjeńki na lětuſi towarſtw. wulět do Prahi poskićeja „Sokolske Listy", měſačny časopis Serbskeho Sokolstwa, w swojim 7. čisle. Wobdźělnicy, kiž „**Sokolske Listy**" njewoteběraja (štož dyrbjał kóždy wědomy Serb a kóžde njesokolske serbske towarſtwo činić), njech sebi tuto čisło skazaja w klamach „Smolerjeo knihafnje". — Skazane zlětowe fotografije su došle — do kenclije Domowiny.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sokobik" zeńđże so tón tydźeń **wutoru** (19. X.) wječor we 8 hodź. k spěwanju a serbskim rejam. Wobdźělenje wšěch je jara nuzne. Lorenc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy. — Za nawěſtki: O. Janak w Budyšinje.

Běrny
dostanu na nowy tydźeń na staciju w **Klětnom**
a přijimuju skazanki
Richard Jacob w Budyšinje
na Drjewowych wikach 17. Telefon 2137.

Mjeńša žiwnosć
12—20 kórcow wulka so hnydom pyta. Poskićenja pod C 98 na wudawarſnju Serbskich Nowin.

Vogtl. garding
K. Erler, na Žitnem torhoſcu 11

Kožowešaty běłes pisane jara tunjo
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Małe nawěſtki
w „Serbskich Nowinach"
maja dobry wuspěch!

Wšě šulske knihi
serbske a němske
dostanječe najtuńšo
w Serb. knihaŕni w Budyšinje
w Serbskem Domje.

Dobry mašinski pisař abo dobra pisařka a stenograf
kiž je po możnoſci hižo pola rěčnika dźěłał (a),
pytataj
prawiznikaj Wesser a Wünscha.

Njedźelu wječor je Bóh Knjez našu lubu maćer, přichodnu mać a wowku

Hanu zwud. Falcowu
rodź. Šołćic
do swojeho měra dom wzał.
Srjedu chcemy ju, po wotprošenju w 11 h. w Njeswačidlskim farſkim domje, pop. ¼4 h. na Łazowskim pohrjebniſću k poſledn jemu wotpočinkej khować.

We hłubokej zrudobje
Leńka Kaplerjowa rodź. Falcec
Lizka Falcec
Jan Kapler, farař
Hildebrand Kapler
W Njeswačidlskim farſkim domje
17. oktobra 1926.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 nl. pł., za pósłe a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kwartalnje so. płaći 10 zł. pł. Wudawa a dźeli Smolerjec knihidźerjenje, nap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobsedźenje so stajnje nawěsćki a tabele so wyše wobilěsa. Za reklamowy w nr rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifu. w nr

Čisło (Nr.) 244 **Budyšin — wutoru, 19. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Francowske wójsko z Porheinskeje hišće njewučehnje.

Franzowski wónjnjši minister je rjekł, so žu pśichětkowaśe powěsće two wucweńenju wobsadźeńskeho wójska s Porheinskeje bjes podkóźa. Hdyž je wón rozeźenje z generalom Guillaumatom měł, je žo to tehodła stało, so by žo wo wuwjedźenju plana wobhonił, kótryž je hižo wot nětkorych měšazow wudźěłany a žo njeje wot teho cźasa pśemenił.

Sakonjowy nacźisk sa sawěsćenje dźěkonjemějerjow.

Pśichodźeśe wuradźenje sakonjoweho nacźiska wo sawěsćenju dźěkonjemějerjow w natkwilnej němskej hospodarske radźe je žo stóncźiło. S nacźiskom budźe žo nětko němskostatna rada saběrać.

Němcy w Českoslowakskej a nowe knježerstwo.

Na sjězdźe němskeje nazionalneje strony w Snojmje na Morawje je žo wobsamknjenje pśichwalo, kótreż žo pśeczźiwo **wobdźělenju němskeje aktiwistiskeje (ratarskeje) strony pśichi knježerstwoje měri.** Němska nazionalna strona kaž pśejdy teź dale zamopostajaze prawo Sudeckich Němcow žada a na podkoźu statopratwneho wosejwenja léta 1920 steji, kótreż žu aktiwistiske strony spušćiśe.

Na stronitym sjězdźe žo teź Němcy z němskeho knježerstwa wobdźělichu. W mjenje němskonazionalneje strony sapósłanc württembergskeho kejma, Hoelscher, w mjenje němskeje ludoweje strony kejmski sapósłanc Hartwig z Drježdźan rěcźeschtaj.

Pólscy sozialdemokratojo a Pilsudski.

We Warschawje žu žo wuradźenja pśichodźujuśa sozialdemokratiskeje strony sapoczałe. Najpśijódzy je žo stronine stejiśćo k knježerstwu a k sastupjenju sozialdemokrata Maraczowskeho do ministerstwa rospominało. Mukonjazy wubjerk je namjet podał, w kótrymž praji, so je Moraczewski bjes pśichłoźowanja strony do knježerstwa sastupił a so strona tehodła žanoho samotwjenja sa pśichłuśenje k knježerstwu njepśichwalujo. Sćiwoje stejiśćišćo k stronje wot jeho programma a waschnja wotwitne cźini, z kótrymž budźe žo z dźěłaćerskimi žadanjemi saběrać. Namjet oppozizijiskich skupinow žada, so by žo Moraczewski pak z knježerstwa wotwołał, pak so by žwój mandat složił.

Danski zbožkar Cornelius Petersen.

Krajny žurnal w Apenradze je žobotu powołanje kubleŕa Kornelija Petersena wuzwónił, kótreżož žu w prenjej instanzy dla pśichiwdźenja ministerskeho pśichedźiwy Stauninga k jastwu na 3 měšazy sajudźił. Krajny žurnal je wuzwał na 2000 krónow pokuty pśichemeńił, w pśichpadźe njedostaća na tśimjeśaśne jastwo. Kornelius Petersen na cźole hibanja steji, kótreż njewotwitwiśnosć połodniśkeje jutiskeje pokupy žada, kótruž je Němska po śwětowej wójnje dyrbjała Danskej wotstupiś a śiwoje žadanje na to zakazuje, so žu wobydlerjo tehole kraja Frisojo a niz Danojo. Petersen bě wobskorźeny, so je pśeczźiwo Kopenhagenskemu knježerstwu pucź špytał, tola žo jemu w tym nastupanju njeje mnohe žana wina dopokazaś.

W tukhwilu hišće we Winje njestrajkuja.

Zentralny wukonjazy wubjerk awstriskich sastojnikow je žobotu dopołdnja wobsamknył, tak dołho cźakaś, hač je žo znutkowne politiske połoženje rozjasniło. To rěka, so w tu chwilu žo hišće njebudźe strajkowaś; pśichetož pśejdy wudźenja njemóże žo nowe knježerstwo wutworiś.

Sjězd awstriskich Wulkoněmcow je žo žobotu sejchał, so by wo połoženju radu składował a praschenje rozrisał, z kótrymi wumělenjemi by strona do knježerstwoweje koalicije z kśesćijansko-sozialnymi sastupiła. Wjednistwo kśesćijansko-sozialneje strony so dźenża swoka.

Skrućenje belgiskeho franka.

Belgiske knježerstwo dóże frank skrućiś. K temu je žebi 30 milijonow dollarow w Ameriźy požeźiło. Minister Franequi je pjatk do Parisa wotjěł. Wón ma poruczeńoscź, Poincarej wo wusmjerju Belgiskeje rosprawu podaś, kótryž je pśichi žwójich kreditowych operazijach dozpila.

Zadwčlowańske wojowanje jendźelskich hórnikow.

Jene z najwjetšich **wuhlotwych podkopkow w Cardiffskej krajinje je w najwjetšim strašcu, so žo zaśe.** Dokelž žu bjesstrachowe nuzjiwa po wobsamknjenju strajkowego komiteja dalše nusne dźěło wotpokazali, dźěło w podkopkach je žo dyrbjało sastajiś. S tym je pśiches tyšaz hórnikow dźěło zhubiło.

Po Londonskich nowinach cźoze wojerska rada hórniskeho zwjazka hórnikow, kótriž žu žo k dźěłu wróśiłi, narěcźeś, so bychu znowa dźěło složili. Sekretar hórniskeho zwjazka, Cook, je w Lancashiru rjekł, kaž bychu žo hórnicy, kótriž nětkole dźěłaju, z podkopkow wuhnali, wšycko jene, hač je sakoniśim abo njesakoniśim pucźu, potom mohła žo mjsda sa nětkore dny dojednaś.

Konferenca krajow jendźelskeho knježerstwa.

Konferenza krajow jendźelskeho knježerstwa, kótraž je žo 19. oktobra wotewrikła, budźe najźerje schěźeś niedźel tracź. Mjes praschenjemi, kótreż na dnjowym rjedźe stoja, je praschenje wikowańskeho wobkhada mjes jenotlimymi dźělemi knježerstwa, praschenje, kak móże žo njewotwitwiśnosć jenotlitych dźělow knježerstwa najlěpje se zhromadnej jendźelskej politiku a se fajimami zakitanja jendźelskeho knježerstwa do pschesjenosće dowjeśeś.

Njeźwoboda w Italskej.

W Bologni žobotu policija wobhdźenje republikanskeho pósłanza Bergama pśechpyta. Namaka nětkore napominanja k italskim intellektualnym. Dokelž bźchu žo hižo nětkotre exemplary tychle napominanjow rozdate, pósłanza wobskorźichu.

Italsku parnu łódź sadźerźeli.

Kaž Reuterez powěsćenja powdź, je žud w Halifaxu febraće italskeje parneje łódźe „Dori“ potwierdźił a to z pśichiźinu, dokelž je parna łódź dyła na kanadiskim brjohu tajnje 129 fizilskich wucźahariow wuźahnyła. Parna łódź wostanje zebrana, doniž žo njeje 17 500 dollarow kaptaćiźko, kótrychž bě k sastaranju a wjesłoje wucźahowarjow trjeba.

Usunowiczowe ministerstwo w Južnoslowjanskej wostanje.

Po žadanju krala Alexandra Usunowiczowe ministerstwo, kótreż bě wróćo stupiło, dale w sastojnstwje wostanje. Ministerski pśesident Urśunowicź je nowinskim zastupjerjam rjekł, so žu žo pśicźiny wotstronile, kótreż žu knježerstwo pohnuśe, wróćo stupiś. Dotalne ministerstwowe rozbudźiwy budźa bjes pśemeńenja śwoje sastojnistwo dale sastawaś.

Zadźěwany attentat pśeciwo kralej Alfonsej.

S Perpignana žo powdź, so žu w Barcelonje pjeć kommunistow sajeli, pał hodźiny pśejdy hač kralowstwi cźah z Barcelony pschijedźe. Sajeći žu pjeća attentat pśeciwo schpanskemu kralej špytaś chcyli. Pola nich žu bróńe namakali. Myślaju, so žu sajeći chcyli do kralowego wosa tśeleś, kaž by cźah žo k dwórnischcu bliźił. Tale powěsć, kótruž je „Chicago Tribune“ njedźelu pśichinjeła, je žo posdźischu je strony knježerstwa sapreła, tola dyrbi so sapiśaś, dokelž je pśichi njemólośći wobstejnoscow w Schpanskej tajka powěsć wobkedźowanja hódna.

Pśeciwo Clownym zawjeram.

Wusnamni finanzniśojo Europy a Ameriki manifest wojerwjeja, w kótrymž žadaju, so bychu žo sadźewki europskeho wikowanja wotstronile. S tłownym sadźewkom žu žła. Wone wikowanje poczeżuja a placźiny podrožeja. Jenotlive kraje žu žo z głownymi zarjerami wobdate, pod kótrymiž jich industrija cźerpi. Na żelezniach stej žo pśchewjesła a transport podróżiśej a wumělu drohotu w Europje naczinili. Zyła produkzija je wróćo schła, tehodła žo powschitkownje wot dotalneje hospodarskeje politiki wotwobroćeja. — W Němskej tónle manifest wjele pschihłoźowanja njenadeńdźe; pschetož tu wschędnje sa dalschimi zlami wołaju.

Skaźene hinduske swjedźenje.

Kaž žo s Kalkutty powdź, žu Hinduske swjedźenje tam potwschitkownje smjerom wotběžałe, dokelž žadne wojerske a policajske mozy w hotowoscźi stejachu. Pschi zjimj žo pschejdźenju žo wobsadźeny cźołm na rězy potwróći, pschi cźimj žo žydom wozobow tepi. We nozy z njedźeli w Kalkuce zbě wudhyri, hdyž běchu mohamedanojo z mosćeje kamjenje do Hindow mjetali. Dondże z krutemu wojowanju, pschi kótrymž žo tši wozobu morichu a 20 žo srani. Policija mózejśe jenoż z nusu porjad sathowaś. W Lahore žo žwjedźenje smjerom wotmětchu. Teź tu žo cźejże njesboże sta. Tak mjenowana golabomba rosbuchmu, pschi cźimž žo pjeć wozobow mori a žo tśicźi srani.

Wójna w Chinje.

Shanghai w hrozy.

Kantonske wójsko někotre kilometry pśched Shanghaiom steji. Mějio je žo bo wulkeje hrozy dało. Drúhi žu pokne cźahajuce wojakow. Pśched wrotami žo tśelne hrjebje wuzwypoju a na strategiizy ważnych měśtnach žo kanony postajeja. Hodźinu wot hodźiny hrozy pschibywa. Tyhaźy cźekenjenźow do města cźahnu, a powschitkowna nerwosnosć žo ze wschelakimi traschazymi powěsćemi zhórsćuje. Kantonske wójsko je żeleznje swjazanje z Haugcźowom pschetorhnyło. Kaž je złyschećz, je žo zibilny gouverneur w Cźekiangu Sunćuanfangej zjěcźił a Kantonske wójsko pschi jeho postupowanju k Shangaiej podpjeruje. Kaž je złyschećz, je general Cźankeischek, roskazowaŕ Kantonskeho wójska, Hsiśhoca z ruźkimi pjenjesami pokupił. Dale žo powdź, so žu tśi regimenty w Nankingu k Kantonskemu wóiiku pschescźle.

*

Pożlednja powěsć s Shanghaia praji: Wschě żeleznjske cźahi w Shanghaiskim wokrjesu žo sa wożenje wójska trjebaju a wschě pschijedźaze cźahi žu z chinesćimi cźekenjenzami pschepjelnjene, kótriž do Shanghaia khwataju, so bychu žo pod wukrajnym schćitom stajili. Zuse wyschnoscźe w Shanghaiu dobrowólnikow mobilizuja, mjes tym so zuse kanonske cźołmy hotowe steja, so bychu namóźtnich wojakow na morile. Chinezojo žu žo z tym hluboko roshorili a wobsedźeństwo schćitaćz.

Hrožaze njeměry w Shanghaiu.

Pożlednje powěsće se Shanghaia žu jara njepokojaze. Kaž „Times“ powdź, žo boja, so w měsće zbě studentow, se stronu Kantonskich kommunistow nasćerakany, wudhyri. Sunćuanfang je wschitkich wojakow w měsće zhromadźił a studentam hrozył, so do nich strělcź da, jeli so bychu měr kazyli.

Kaž „Chicago Tribune“ złoni, bu chinezky wojazy poledneje dny do jendźelskeho kanonskeho cźołma „Bee“ a do amerikanskeje parneje łódźe „Ewing“ tśeleli.

S Pekinga žo powdź: Zibilny gouverneur Cźekiangskeje provinzy je wojsewił, so je wot generala Sunćuanfanga njewotwitwiny a je žo z 20 000 wojakami na pucź k Shanghaiej nastajił. Mosty mjes Shanghaiom a Hankawom, žu žo do powdtra sfelile. Sa wójsko generala Suanćuanfanga je žo po wotpadźe generalneho gouverneura nowe stejiśćišćo wubrało, so by postupanje wojakow k Shanghaiej sadźerźało. Mosty we wokolnoscźi Shanghaia žu žo podrvile, dokelž žo z wojowanjom w Shanghaiu licźi. Shanghaj by njepschećelej do rukow padnył, hdy by Sunćuanfang z cźakom pożlinjenja z Nangkinga njedostał.

Zuse wójnske łódźe na rězy Jangtse.

S bombardementom jendźelskich kanonskich cźołmow na město Whansien, žu žo sta chinesćich muzow, zonow a dźeći ske kanonske cźołmy na rězy Jangtse pódla wójnskich łódźi wschćich wukrajanow bidźa.

Amerićenjo w Shanghaiu žo boja, so žo žołma hidy pschećeźiwo wukrajanam bórzy do Shanghaia wupschestrjeli. S dobom žo pśched tym warnuje, so bychu žo Amerićenjo do naležnoscźow, kótreż maju Jendźelćenjo abo Japanzy z Chinesami, na to waschnje tykali, so bychu žo amerikanske kanonske cźołmy na rězy Jangtse pódla wójnskich łódźow druhich mozow pokatowale.

W tukhwilu japanske, jendźelske a amerikanske wójnske łódźe po rězy Jangtse pluwaju, hačzrunje wukrajenjo žane prawa nimaju, po tejle rězy jěźdźicź. Jedna žo tu wo prawo, kótreż žu žebi wukrajne mozy wsake, so bychu zajimy žwójich krajanow schćitałe a rubjeżnistwu na rězy wobarałe. Chinejske wyschnoscźe žu to mjelcźigy cźerpiłe.

Chinesojo do jendżelskeho kanonskeho cołkma źiśeli.

Kantonszy wojazy ßu schtwórik do jendżelskeho kanonskeho cołkma, kotryż jendżelski wiśowaniku łódź do Hankawa pschewodżeche, źiśeli. Mużstwo kanonskeho cołkma nadpadnychu wumjeliła.

Wulki wukupny pjenjes ßa miśionara.

Jeneho jendżelskeho miśionara, kotrehoż ßu ßi jeho żonu pyched tśomi njedżelomi chinescy runiescy w Contaitou sajeli, ßu ßa pok miliona dollarow (dwaj miliojaj hriwnow) a 100 revolwrow wukupili. Mjes tym je pewścz dołoła, ßo ßu druheho miśionara pśchi wumuhjenju mesta Czenliu sajeli.

Spytane wurunanje Rußeje w Chinje ßo njeporadsiło.

Pospyty bolschewitskeho knjeżeństwa, konflikt ß Czangkaśinom wurunacz, njeśßu ßo poradśe, dokelż njeje mózno było, w prascheniach chinesleje rauscheje a pokodnitschieje mandżurskeje żelesniży wurunanje dospicz. Japanske knjeżeństwo, kotrez je ßo w mjenje pokodnitscheje mandżurskeje żelesniży pśchi jednanjach wobdżelilo, je żadało, ßo dyrbi ßo Ssibirßa a daloki rauschi kraj japanßkim ßahydnjanym pschewostajicz. Pódła teho dyrbi bolschewiśtske knieżeństwo swoju politiku w Koreji a Chinje pschemeniecz.

Bohate żnė w Kanadze.

Kanadßki ministerßi presidենt Mackenzie King je njedżelu do Liverpoola pschijedżeschi rjekł, ßo ßu letża żnė we Kanadze tak bohate, kajkež w Kanadze njepomnja. Żnė ßu dwaj abo tśi krócej wjetśe dnjeli hacz pódlednich lętow. Teho dla budże ßo ß Kanadu jako natwjedowaßym krajom liczicz mój, kotryż pschenżu a majß wutwożuje. Bohate żnė mnohim ludżom dżeiacz dawaju, kotrež ßu pożlednje lęto bjes dżeła byli.

Ze Serbow.

Wutoru, 19. wiłowca.
Pětra Alkantariskeho.

1853 założi so wosobje přez Bartskeho fararja Thiemu we Worcynje serbske misionske towarstwo, kiž hišće dźensa ze žohnowanjom misionsku mysl mjez Serbami pěstuje. — Naš lud je zawěsće misionski lud — evangelscy a runje tak katolscy Serbja su misionstwu wulke wopory přinjesli.

Ja sym će stajił k swětłu póhanow!
Ow, kak so nóc a ćma tak wulcy šěri,
Kak swoje khlamy daji smjerć a rowł
Niej' ranje tu, kiž nowe časy měri!
Pój, zaswěć swjatej wěry płomješko,
Pój, pozběhł swoje jasne wobliczo,
Ty mudra knježna, dłeje njekomdź so!
Hłós Boži tebje k nowom' dźełu ćěri.
Jan Waltaŕ.

Přisłowo: Zemrěty móže žiwym woči wotewrić.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer —1, temperatura wo dnjo +8. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —1, temperatura we nozy +3. Wuhlady na mało pschemjenjace wjedro a hrożace smjerśki. — Schikleńza stupa pomałku a bjes sadżerżenja na rjane. Nišina je ßo ke ranju pschekunyła. Wschina w pokłole wot pokońscheje Europy hacz do kupy Island ßahaża ßo k nam bliżi. S tym pschikhadża ßako wuwiedrjenje nasskrje se ßmuschnimi nozami. Jutśe śrjedu ßtónczko w 6,35 hodź. skhadża a ßo w 4,54 hodź. khowa. Mjeńacz skhadża pop. w 5,12 hodź. a ßo rano w 4,56 hodź. khowa.

— **Wokrjesny wubjerk Budyschskeho hamtiskeho hejtmanstwa smjeje** bliżschu pondżelu 25. oktobra 1926, dopołdnja w 10 hodź. swoje pokesdźenje w sali hamtiskeho hejtmanstwa na Bismarkskej drohi 21. Dnjowy porjad wopschija 37 dypkow.

— **Demokratiska wólbna zhromadźizna** wotmjeje ßo dźenża wutoru wjeczor we 8 hodź. w „Mjeschczańskej jahrodze". Rjeczecz budżetaj kandidataj krajneho zjemna profesor dr. Kaßtner a knjeni knjeżeńskowa radżiczelka na wutšk. dr. Ulichowa-Beilowa ß Drjeżdżan. Wobaj staj znataj rěcznikaj, tak ßo znadź budże tuta zhromadźizna jara zajimawa.

— **Njesboże na drohi.** Pondżelu wokoło pschipołdnja ßo pyched dekowany wóß jenoho ratarja ße wóży ßapschehnjenej konjej, kotrejuż bě wón natkwinje bjes dohlada na Kaeubleńskej drohi ßtejo wostajił, ßpłoschichtaj a ß wosom ß mesta won cźerjeschtaj. Wobohanej ßtoczeczi jahrabowaschtej Drjeżdżanßku bróhu won a blisko Ssmolicźanskeho puca ßiarschu żonu, kotraż ruczny wotwjezł cźehnjeńche, potorhnyschtaj. Żona ßtama żebi nohu a ßo hewak hiśchesce ßrani, ßo dyrbjachu ju ß khorobnym wosom do mjeschczańßkeje thorownje dowjeść. Żoniny ruczny wóß ßo dołpohanje rosbi. Konjow mózachu hakle w Ssźijezach ßadżerżeć.

— **Kradnyli ßu w nozy k 16. 10. 26** ß jeneje tudomneje wothkeje wot motorßkeho koła elektriśiy lampu (świetkomjetak). — **Dale ßu kradnyli we wokolinje we nozy k 16. 10. 26** ß nutskamanjom motorjeje koło ßnamki „R. S. U" i. K — 24 220 —, motorowe cźiśko 61274, 2 konj. ßylne, firma Neckarsulm, cźiśko krożnowe 465 930, wuźitk 0,95 konj. ßyln. Wo wężowne ßdżelenja prośu kriminalna policija w Budyschinje.

— **Hojeńßka gymnaßika na bohatych dźećach.** Wot ßpoczatka julija t. l. dawa Budyschßki ßpomożeńßowy hamt hojeńßkej gymnaßiju knjeżni Nóži Schmidtez ß Budyschina hojeńßko-gymnaßiske wothladanße hobżiny (orthopadiske turnowanße hodżiny) wotmjewacz. Pschi tychle hodżinach wobdżela ßo dźećí mjeschczańßkeje wothkarjenje ßa bohatych. Jena taßka hodżina wotmi ßo wczera pondżelu popołdnju w 5 hodź. pyched hobußtawami ßpomożeńßowego a nłodżinowego wubjerka a pyched ßaßtupjerjemi nowinarßtwa (w tachantßkej ßchuli na Mattigßkej drohi). — Knjes mjeschczańßki rada dr. Krüger powita zhromadżenych do orthopadiskeje ßwuczowańßkeje hodżiny a pokaża, kak je ßo ßaßtarańe bohatych w Budyschinie pyches knjeża dr. Kaßtnera na druhim połkohu ßtaßło. Wón je ßaradżenße hodżiny ßa bohatych pschewßak. Tola je jara cźeżko, wschitke bohate dźeći ßo wobßtaranja dóßtaś. SSpomożeńßowy hamt je na to pokaßany, jenoż je dźeći bracz, kiž ßo jemu pschiwodżuja. Te potom knjeża Schmidtez wothladuje. Derje by było, hdy by ßpomożeńßwu wjazy możnoße date było, ßo by mohło hišće na małych dźećach bohatoßći wotpomhaczg. Cźim prjedy dźeći do wobßtaranja pschińdu, cźim tuńßche je ßpomożeńßwo, a cźim wjetßche je pola dźeći thmanoßcz k dobru.

— **Na to mjeßesche knjes dr. Kaßtner,** chirurgiski lekat w Budyschßkej khorownji, pschednoßchi wo gymnaßtiju ßamej. Gymnaßtika je prózowanje, pśches kotrež dyrbi ßo cźłowjek ße ßyßtematiśkimi ßwuczowanjemi khrućzeć. Mußkle dyrbja do harmonije pschińcź. Ji napschećzo ßteji hojeńßka gymnaßika, kotraż ßo ß pomozu aparatow wukonja. Gymnaßtiske prózowanja ßu jara ßtare, hižo ßtari Grjechojo je znajachu. W ßrjedżnym wěku pak na nje zabuchu. Hakle we 18. lětßotku ßo Schwjeda Link ß gymnaßtiku ßaßo ßabrać poczа. W Němßkej ßo hakle we lěcze 1875 ß hojeńßkej gymnaßiku wódomoßtnje ßabrać poczachu. Gymnaßtika, kotraż ßo ß pomozu aparatow a maßchinow wukonja, nima teje wažnoßce każ ßwobodna, pschetoż ju ßtruczuje ßo wola, maßchiny pak mózа ża bóhdyneho cźłowjeka porażaze bycź. Do wobßtaranja ßa bóhdyneho cźłowjeka porażaze bycź. Do wobßtaranja ßa bóhdynych pschińdu ßwjetßcha dźećí, kotrež maja łožzy ßeßchiwjeny rjap. Tón pschińdże ß dźela ß jendżelßkeje khorosze, hubjeneho ßeźiwjenja atd. Cźeżke pady dyrbja ßo w kliniży wothladowacz. Cźežka wež je pschezo, pschiwßinym bóhdych dźećí radżicz. S tym ßo mało dozpěra. Tohodla je knjeżna Schmidtez tele wothladanße hodżiny hojeńßkeje gymnaßiki pschewßala. W druhich městach nałokuja tež hinaße ßrědki. Sa dźećí, kiž ßu na mußkle ßłabe, ßu tele turnowańße hodżiny dobre. Licźba wobdżelenych dźećí je wobmjeßowana, ßo by ßo wodżerka ß kóżdym jenotliwym dokładnje jaběracz mohła. W Derjbudża dźećí na cźeßtnym powćße ßwuczowacz, ßnadź w „Naturparku" w Tßelanach, kiž by ßo ßa to jara derje pschihodżał. Potom mohła ßo licźba hodżin powyschicz. Rośenawany ßchwjedßki a němßki hojeńßki gymnaßiku, ß kotrejež je ßchwjedßka pschihódnißcha. — Po roßßamjenjach głowach knjeża dr. Kaßtnera pschedwjedże knjeżna Schmidtez ß nětżże 15 dźećimi wßchelake gymnaßiße ßwobodne ßwuczowanja. Wot wulkich hacz do małych tam wßche ßhromadnje ßwuczowachu a ßpytachu ßiwoje cźeła a wolu ßwuczowacz. Chżedża tola też woni połnohódnu cźłowjekoju bycź. Na wjeßełych dźećazach wobliczach bě widżecz, ßo rad ßwuczowachu. Knjeżna Schmidtez trj nětkotre hołcźki maßżerowaße. Powßchitkownje cźinjeche awtomobil mjeżeche hißchcze pschipowěchak. Wobaj wotßaj bęchtaj ß kamjentnym prochom cźežko pokładżenej. Otta dhnjże Marcźinkez awtomobil pschećzahnyczg. Sa prędne koło wižaju wotßawßchi, mutorhnyj ßchofer wodżidło ß horißcze a tak prędne koła na prawo a na pschećrowa ßtorhnu.

S **Běcźiz.** SSaudżeny tydżeń pschebywaße w naßchej wßy ß Njeidaßchez pßchithadżeju komunißku, kiž je ßchéßći ßtarowy wobßtojeße. Kommißiju nawjedowaße knjes hamtßki hejtman dr. Jungmann ß Budyßchina. Kommißija wobhlada żebi ßhromadnje ß mjeßchczanoßtu a pschimjeßowazymi wobdżelerjemi Cźorneje Wody rěcźniczcźo na gmejnißchi honach dla rjadowanja a cźißczenja rěki. Wobhladowazy wuradżowachu pßchi tom wo wßchelakich napravach wo twarjenju mßta a pßcherywnanjach. Komißija poda ßo ß naßcheje wßy pßchi rězy dele k podobnym wobhladowanjam da Přeczez, Myßchez, SSulißchez atd. — W błiźßchim cźaßu ßapoczmu pola naß ß dźećami, ß kotrymiż dyrbi ßo gmejna pßchi njeporjadnoßcźach elektrißeje ßwjedy wuwotwißnißcha cźinicz. Tohodla ma ßo ß naßcheje wßy hacz do Přeczez k transformatorej wobedity kabl klaßcź, kiž może ßo pßcht njeporjadnoßcźach kabla Hodżißßeho wokrjeża jako reßerwny kabel ßaßunbcź. Trěbne kablowe róle ßu hižom natwoßyli, tak ßo ßo reßerwny kabl hißchcze do ßaßtupa ßymy wobcź.

S **Bukez.** Wczera pondżelu ßo pola naß ßaßo ßchula ßapocza. Tśi njedżele próßdninow ßu nimo. S wczerawßchim dnjom dóßtachmy też noweho wuczerja, knjeża Krala ß Budyßchina. Knjes Jähŕig, kiž tudy wot lutrow khrußkowańße, nětko w Ketźjach a Lubiju roswuczuje. Symtk ßchulßki plan żada ßebi wulke wopory wot ßtarßchich, dźećí a wuczerjow. Je tola nětko ßaßo 18 rjadowniow, ßa kotrež mamy jenoż 5 ßtowow. Kak dołho budże wjrjadnje roswuczowanje mózne, ßo dożyła praßcha. Na nowej ßchuli jenoż hißchcze nětko dżeiacerjo dżełaju. SSu wßyce ß tym liczili, ßo ßo nowa ßchula k 1. nov. woteworz, ale njedóßtatk na pjenjesach tuße nabżiju k niczomu tcźini.

Zhubjeny syn.

Burßki roman ß Czorneho łeża.

28] (Pokračowanje.)

„Ża pschińdu," pschetorhny jeho Lawrjeńcźk ß krótka. A, ßpohladnywßchi na Khrystilu: „Wy dyrbiśe widżecź, ßo ßym hißchcze tón ßtary. Dźenża wojeńßki knjeża! Schtoż ja chżu, to ja chżu! Wßchako nimam hewak żanych ßtarozeßow na ßrdźcze."

„Njeńdże ta hołcźka ßobu?" wobhonjeße ßo pomałku Bjeleż Handrij. „Małsche tu też ßu."

„Nź," ßawoła Lawrjeńcźk. „Ża tola ke mni njeżłuścha, ża ßłuścha k mojemu bratrej."

„Haj tak," měnjeńche Handrij wußkotnje, „potom mózeßch żebi hißchcze wolicź."

„Chżemy widżecź, ßchto ßo cźinicź hódźi," ßnapßcheczíwi Lawrjeńcźk, ßo w zylej ßwojej wulkoßći wupinajo, ani ßo by dalßcheho ßpohladnjenja Khrißtinu dołtońił. Wona żedżo wołta, ß mjerżanjom a ße ßyßlami wojuju.

„Do prędka, herży, ßahrajeße nam jedyn!" wołaße ńchtó do kucźika, hdyż herży żedżachu.

„Schtó dha ßahrać?"

„Schtó hewak, hacź ja?"

„Tu je wjele tajtich „ja", kotry dha to je?"

„Duschanez Lawrjeńcźk."

„Nó, hółzy, ßchto tu ßtoju hubu rosdajeće? njeßnajeźe trąßch Lawrjeńcźa wjazy? Dajcźe měßtno! Wojazy du!"

Burßzy hółzy ßtupichu do boka. Woni bęchu hižo jako „ali pachołto ßtajnje Lawrjeńcźkej poßłuchali. SSu dże to zły ludżo, a to cźaßto njes najßnadnißchimi, kotrež maju ß hinarodżeny dar knjeżenja a roßkaßowanja a wßchudże, bóżej ßu, wędomnje abo njejabży wotezźi do horßcźeże bjeru. Ju nije tak njewędomnje druży poßłuchaju. SStoja pod połnym wiłnom, pod nutßkownym nuczenjom.

Lawrjeńcźk ßtaßa wino a da zylemu blidej ßobu picź ßa kotrymż na końzu Sef jędżoźce hladajo ßwój twarożk jędżeße. Lawrjeńcźk jeho njepytny abo njechaße jeho pytnycź. Sa njeho njemużeße wócźka.

„Nowy regiment naßtawa někto też w korcźmje," dżeße nadobo dybatwy hłóß.

„Najprjedy da ludżom złokacz, potom jich ßaßo dracźuje." Lawrjeńcźk bórżeße hej pěßnicźku.

„Wululuje tola też pjenjeżi wot wßchędneje mßdy," mórcźeße ßo deleka dale.

„Dżerż hubu!" ßareji jedyn ß pachołow na njeho, „ßchto ßo tu żydßch, hdyż cźi tu w hódż njeje?"

„Ża ßo cźapnu, hdyż mi „pohuje". Haj, tomu bohatemu Wudworjanßkemu żynej ßo liścźeza, ovbaj, to je ß tajkej módu, ale —"

„My cźe won wrjeßujucźny, njedaßch-li nam pokoja!"

„Ża je też ß tajkej Duschanez módu. Woczakńcźe, ja twam praju, nětko ß Wami pije — potom wón waß ß durjemi won cźißnje."

Każ kóż wußeli Lawrjeńcźk, wottßchaßuju wot ßo ßaberżowaze jeho ruki, jako bychu to ßtwjeża trawy byle.

„Tebje haj," wón ßareji, „ale niż ß durjemi — nź ß wokom won!"

Sef ßcżahowaße wußmęßchujzy mjeßwocźo. To dże wón runje dżahße, a bólne pjenjeży by żebi też wężo ßaplaczicź dak, wßchak dyrbjeße ßo nětko wot tajßich kußow żiwicź!

„Stoj! Wobßtaj cźeńwjeneho ßatana!" wobarachu druży hółzy.

„Dźi k ßwojemu prakej, Sefo — tamle hižo cźapaju!"

„Nam „cźapachu" wężo cźi, ßetłij bęchu wężera Hercźe ńchtóżbu naczmili.

„SSatvrjeńcźko, njeßtworaj nětko na mejßkej njedżeli żanu ßłupojcź", wołachu wßchitcy wokoło njeho.

Tu ßo wón ßaßo pohybny. „SSpußchcźene to tebi njeje", cźeßny wótre ßaßłobjenenu dżełacźerjej, „ja cźi to wotßkacźu, hdyż ty runje na mnje njemyßlißch!"

Mużojo na ßo pohladnychu. To bęße ßchwarny hółz! Tón ßwoje hrożenje wuwjedże, tak woni to ßaczuwachu.

Mjes tym bu pschipołdnju, a hižo noßchachu politiku na blido.

„Saperliśchka!" rjekny bur Kßchiżneho dwora, „hdyż pak też to Hendrich tcźi?"

To wężo nichtó njewędżeße, najmjenje Khrystla.

„Sapocźeße bjes njeho", měnjeße Duschan, trochu roßmjerßany ßwojeho żyna dla, „tón wßchak dóńdże!"

Woni ßapocźachu, ale Hendrich njepßchińdże. Khrystla dyrbjeße żebi na mejßkej njedżeli bjes nawożenje wupomhacź.

A hdże Hendrich tcźeße?

Hdyż bęße Herta ße ßiwy wußchła, bě jej wón ßlepje ßeßhował. Wón, tónle hordy wußtudowany muż dżeße ßa ßacźeżej dżiwacźerßej dżiwku.

Wón naużże ju na trawnej ßahrodze korcźmarjej ßtoka, pßchi rězy, hdyż ßchwarny rjad ßelenkojtych kudżerjaßch wiłzatych brěżow ße wodże wotrażowaße. Cźicho tu bě — pßchipołdnju cźołelße ße nad dolinu — mérniwje dakotachu ßaßpane kokoße, mjes nimi pßchekhodżowaße ße njebojaßliwje wróblik.

„Herrka!"

Wona ßpohladny horje. SStrachocźiwy wuras połny ßrudoby bě na jeze wobliczu widżecź. Jeje wułkej, módrej, cźemnej wóczy ßu wudżeraßchej bjes nadżije do ßpodnu.

„Cźehodła ßy tak ßrudna?" wopraßcha ßo ju Hendrich mile.

„Wone wßchitke ßo wote mnje prjecź ßnwaju", rjekny ßcźicha. „A — a hółzy ju mi dżenża rano ßkowjanu wężhu pyched wokno ßtajili ..."

To bě ßamo ßa nju, kotraż drje bęße krutych wupadow a cźwilowanjow ßwuczena, pßchewßeke. Tuż da ßo do płakanja.

„Cźile njedocźinkojo njekhmani!" ßawoła Hendrich roßhorjeny.

(Pokračowanje ßcźehuje.)

S Lubija. Saŭdźenu njedźela bě ja nasche město zwjaznjena njedźela. Naschu evangelisku wosadu wopyta knjez krajny biskop D. Ihnels, so by naschemu prěnjemu duchownemu, knjezu primariusu Frankowi do swojeho zastupnistwa jako superintendentu za Lubijsku eforiju zapokazał. Krajny biskop pschijědźe rano z autom wot Budyschina. Swony a wosadni jeho witachu. Po krótkej pschestawzy poda so pyches wulku łyku luda do Mikławschowjeje zyrkwje, kotraž so hač do poslednjeho městna napjelni a zapokaza knjeza primariusa Franku do noweho zastupnistwa. Na to dźerżesche hischcze kemschenje za dźěći. Wobyknyschwo bě k cześći biskopa někotre dróhi a zyrkej zwjeselenju wupyschilo. Popołdnju so krajny biskop zaso z autom do Drježdżan wróći.

S **Hornjeho Wujezda.** Pod wulkim wobdźělenjom zyrkwje wosady zwjeselesche so w naschej evangelskej zyrkwi saŭdźenu njedźelu jubilej jeje 125-ličneho wobstaca. Towarstwo cyłnjenych pod swukami jwonow je swojimi khorami a z duchownymi na czole do zwjeselenjow wupyschcheneho Bożeho donu, hdyż so pschedneseńu khorala a khorowych spěwow wosadny duchowny, knjes farar Kapler zwjeselenjske prědowanje dźerżesche. Sa tekst bě *Hebi wuhotowanje swojeho doma a město, hdyż twoja cześć bydli.“* Stawizny zyrkwje mózemy scześćowacy hač do lěta 1346. We lěce 1414 je tale zyrkej w Tuchorskim lěsu wěsće nasamnjena. Tehdy žu na tomle městnje wołtaŕ poswjeczili Lazarej a jeho sotrowaj Marja a Marcha. W lěce 1551 reformacija do Hornjeho Wujezda sacżeże. Zyrkej, kotrejž wažina khorhojezka lěto 1801 pokazuje, steji na najwyschschej hórzy zyleze wokolinu a je wosebje z polnozy dałeko widźeć. Wokoło zyrkwje je pohrjebnischcze. Zyrkej bu na žnmšne městno natwarjena, hdyż stara cyrkwa zyrkej stejesche. Wosada ma dźensnischi dźeń nimale žnmšnu liczbu duschow, kaž psched 150 lětami. Też je jena z tych mało wosadow, w kotrychż hischcze nichtó z zyrkwje wustupił njeje. Zyrkej wobsłužeja jenoż dwaj, ale historiski wažnaj swonaj. Tżeći mały swón je jenoż do wójny cżahnył. Nědźelski wosadny duchowny, knjes farar na wotpočinku Wjacsław Wiskopiz, kiž je tu na 33 lět skutkował, dźerżesche też narěcż. Knjes měschczanosta dr. Förster z Budyschina pschednjese zhromadnemu zyrkwjenemu zhromadu městna Budyschina. Kiž ma nad zyrkwju hišo jónkrótki dohi kollatorski prawo a wobdźěli so na wuběrje farara, so bychu jeho pschecza k mutskownemu wudebjenju zyrkwje pschednjesli.

S **Kamjenza.** So něchtó žam žebje sa morwego wupraji, je žo hdyż a hdyż hižo stało. Tónle pucz je też w lecże 1904 we Weibingu w Delnjej Bayerskej wobjena pincz. niza Marja Josefa Bauerez, wukurjena jebarka schla. Saŭdźenu tydźeń stejesche w Kamjenskich nowinach jeje smjertny nawěschcik. Wobdźěłscho pak žo wukopa, so je wona žama nawěschcik zapožtała, najskerje tohodla, so by wotkrywje jebanstwow zadźerżała, kotrejž je skuczka. Bauerez bě nětdy w Brěsnje pschistajena. Jako tam njebawno na wopyzje pschebywajesche, sheba jenoho tudowneho wobkhodnika wo płaschcz a židźanu bluzu. Nětko je Bauerez cżeła. Polizija sa njej stłdźi.

S **Kamjenza.** (Paduschtiwa na wżach.) Paduschi na wżach pschez bóle dźěłaju. Tak žu žo sako w nozy k njedźeli w žužobnej Brěsnje na schóżcz měšnach do twarjenjow dobyli, pola kublerja Kunata, měschczanosty Schnorrbuscha, kublerja Pawoła Müllera, kublerja Bjarnata Müllera, pschekupzoweje wudowy Henczloweje a kublerja Adolfa Müllera. Wschudżom žu paduschi za pjenjesami schli a žu žamo mószhnje a dźěżaze nalutowanki wurubili. Sčo pak wschudżom jenoż mało pjenjes nadeschli, jenoż na jenym městnje namakachu 40 hriwnow. We wschěch wobkradnjenych lezownoscjach dźerża žebi pża. Na schczowkanje pżow pak wobwdlerjo žaneje ważnoseże kładli njeżżu.

S **Kamjenza.** Na rózku Aundźeje a Połnóżneje dróhi bohoh wjeczor kolesarka, kotraż spěschnje z Bambrucha pschijědże, do automobila sawadźi. Wona padże z koła a žo wobodrě. Koło žo cżeżzy wobschkodźi.

S **Krapowa.** Tudomni gmejnšzy zastupjerjo sendźe cżu so sandźenu sobotu, so bychu na město zemrětcheho nadlesnika měschczanosty Hokera nowego měschczanosty wuzwolili. Wólba padże na kublowego nasetka Gustawa Herzoga, kiž zastojnstwo z dźakom pschija.

Se **Sleho Komorowa.** W nozy k njedźeli žo w kantinje w jamje Henriette 60lětnu briketški mischtr na wuzhłuzbje Dankhof z inżenérom Bergom, kiž w žamšnej jamje dźěła, zwadźi. W běhu zwady pocża žo inżenér na Dankhofu pschepschimowacz a jeho słónczuje tak njesožożownje pod šewe wócżko dyri, so žo tutón swoje a hnydom wumrě. Berga sajachu a do Khocżebuskeho jatrowa domjesechu.

S **Khocżebuza.** W tudomnym zentralnym zastwje žu 25 politiży jeżżi, kotrež žobotu tydźenja do hłódnischeho straka stupichu, zaso straikowacz pschestali. Sobotu zaso za jédżu hladachu. Woni žu žebi mjenujzu žadali, so bychu kóždy tydźeń junu žo w měsce wukhožowacz směli a kommunistiske nowiny k cżitanju dostali. Swoje žadanje pak njepschetkóżichu.

Z Łužicy.

* S **Koriumja.** Tudomna polizija sata jebaka, kotrehoż hižo dlésczi cżaż pytachu. Wón pokhadża z tamneje strony mjesow a frosumi widlischcza ludacz, so by pola ludzi žobuzelnosć zbudżił, so bychu jeho twory prawje kupowali.

* S **Nowosalza-Spremberga.** W nozy žo pola měschczańskeho zastupjerja Martina paduschi do twarjenja dobychu. Swozu cżer wotstronichu z tym, zo wodn do dwora nalachu.

* S **Habrachcżiż.** S ruskeho sajeczża wrócził je žo wojak Dieżner je žužobneje cżżkeje wjezki Königswalde. Psched 12 lětami bě k wojakam schoł; 1915 pschiwżdże do ruskeho sajeczża. *11 lět je w Sibirskej pschebywak.* Jeho pschiwusni měżachu jeho za morweho. Cżim wjetsche je wjeżżele, hdyż je so žhubjeny nětko zaso domoj wrócził.

* S **Dirrhennersdorfa.** Na żelesniskej cżarze z Habrachcżiż do Lubija so pondżelu dopołdnja, krótko po tom, so bě tworowy cżaż nimo jał, pschekhodny strażnik dohlada, so je so kolija pukła. Sastojnik to hnydom wosiewi. Hnydom pschiwżdżechu dźěłaczerjo a twurjerjo dżacżu koliju. Tak mózesche žadżaju cżaż 1/12 hodż. do Lubija bjez strachca nimo jécz a bjez njeswoża hakle no pół hotowe kolije pomału pschejécz.

* S **Lentersdorfa.** Psched krótkim pżżachmy, so je žo tudomny bukrowy wiłowaŕ Hugo Richter bjez zlěda zhubił. Nětk žu jeho we Schwerinje pschi rowje mačerje morwego namakali. Wón bě swojemu zżwjenju žom kónz cżinił.

* S **Wostrowza.** Paduschna zwólba po tudomnej wokolinje wokoło wrudži. Psched nětchto dnjemi saléschcu paduschi, rosbłwschi wokno, do domskeho kublerja Zimmermanna, pokradnychu nowe koło a drobnostki we hódnoscži 100 hriwnow. Pola kublerja Strietzka kradnychu žamšnu nóż 100 hriwnow pjenjes a wschelaku domjazu nadobu. Dwaj dnjej poždżišcho poby po dżacżu žamšna paduschna zwólba w žužobnym Fległu, hdyż žo w 5 žtatokach nutskamachu. Wżazy kolow pokradnychu abo wuschrubowachu z nich žadnje koła, kotrež žobu wżachu. Pola měschczanosty rosmjetachu gmejnske akty po żżwje. Pola dażschcho bura pokradnychu wschelake ke kermuschi nakupjene dobre wężżk.

* S **Dubża.** Pola kublerja Postera pokradnychu ze cżeledźneje komory na konjezżach nowe koło, kotrež na kuble žłużanemu wotrocżkej Ulberej žłuschesche. Sa padnychom nimaju šlédu.

Wusudźenja.

§ **Pospytane mordarstwo na mandźelskim.** Psched Budyschkim pschiżażnym žudom měsesche žo 36lětna Ida Ulbrichowa rodż. Krudelkez z Ehrenberga pola Neustadta dla pospytaneho mordarstwa zamołwjecz. Ulbrichowa běsche swojeho 17 lět starschcheho khorowateho muża, kotryż z njej žurowje zakhadżesche, wjazy krócz zajedojcżicz zpytała. Bě jemu hórku žel do jédże a pażenza cżinika. Słónczuje bě, dokelż jeje pospytu bjes wuspěcha wostachu, krawscheho Riedla z Hilgersdorfa namołwiła, so by jeje muża zarałnł, njemżesche pak tež tu wuspěcha. Ulbrichowu zażudżichu k pjecz lět mżażam khłostarnje. Cżestne prawa ji na pjecz lět wotrjeknychu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Kubježny nadwad?) Njedźelu wjeczor namakachu w bróżni Lewbniczańskeho farskeho kubła nawożenju najeńkowcje dżowki na wschich stawach wupytanego. Wón běsche do bróżnje po pżu za konje a krawy schoł, hdyż běschtaj jeho njesnataj cżłowjekaj nadpadnyłoj, wupinałoj a potom wurubiłoj. Nadpadnjeny běsche tak žłaby, so dyrbżachu jeho do khorownje dowjezcz. Drježdżańska kriminalna polizija je žo hnydom na městno podawka podała.

* S **Drježdżan.** (Straschny słóżnik cżeknył.) Wjazy tydźenjow hižo žledżi Drježdżańska kriminalna polizija za straschnym słóżnikom. 23. augusta bě bżżkaczeż Jan Müller z durinskeje krajneje khłostarnje w Untermarxleżde cżeknył. Sapoczatk septembra mżetesche khrostlocz, na žwojich prjedawschich pobujatych do jastwa dopżżnuzu pożłacz. Psched nětchto dujemi je Müller, każ pżżachmy, pola Altenburga nowy krwawny njeżkutk wotkrał. Sswojeżho nana wopytaja, je na njekeżżżliwe wałchnje swojeho 19-lětneho bratra zastżelił. Sa straschnym 32-lětnym cżłowjekom žo kruce žledżi.

* S **Drježdżan.** (Cżaż pschejécz.) Na żelesniskej cżarze z Drježdżan do Pirny hrabny njedaloko Meicka Drježdżański żpěschnik 50-lětneho żelesniskeho strażnika z Haidenwap. jako na cżarze dżełasche. Cżaż wożeżno zyże roskłukowa.

* S **Frankenberga.** (Nowy dom ludoweje wyżżoheje schule.) Sakżka ludowa żchula je żebi w Sachżenburgskim hrodże nowy dom pschiżtrawika, kotryż bu njedźelu żwjatocżnje wotewrjeny. Sachżenburgski hród leży njedaloko měżtecżka Frankenberga nad rżku Cżopawu a ub to lécze 1480 natwarjeny. W tutym domje budża žo młodżi ludżo, kotrež żanu wyżżeżżu żchulu wopytacz uzemżża, na wżżtku cżaż khadżowacz, žo bychu žo w powżchitkownej wobmożeżi powuczeli. W domje wotmża žo też wyżhelake kursy, za cżaż kotrychż budża wobdżżżnżu tam dyblicz móz.

* S **Glauchawy.** (Njeżożożwne jażdżojczenje z płumom.) Dżowka tudomniżcheho wobdżerja pschihotowacze żebi w pschitomnoscži żwojeże macżerze kujżeł. Pżżchi tym

Gospodarski rozhlad.

Wutoru 19. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,49
jendželski punt	20,355	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,05	100 franc frankow	12,08

Efekty.

Berlinska burza pschinjeży wežera efektam na konzu šwyschcene kursy. Pschi spoczatku běchu šeschkrótene. Wóčinka pożczonka šlży hač na 7.17½ hr. za 1000 hr.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach bě žito nimale žadne. To bě z pschiczinu, so płacżżiny khlébowego žita khětro postupichu, cżim bóle, dokelż bě žito też na wukrajnych wikach dróżsche. Pschenża a rożka dobuschtej 15 pż. po zentnarju, wowża 5 pż. Wežera płacżesche zentnar

w Drježdżanach:

pschenżży 13,30—13,55 hr., rożki 11,40 hač 11,65 hr., jeczmjenja nałétnjeho 11,75 hr. hač 13,25 hr., nażymneho 10—10,50 hr., wowża I. 10,25—10,60 hr., II. 8,95—9,20 hriwnow,

w Berlinje:

pschenżży 13,10—13,25 hr., rożki 10,95 hr. hač 11,20 hr., jeczmjenja nałétnjeho 11 hač 13 hr., nażymneho 9—9,70 hr., wowża 8,75—9,55 hr

w termińowym wikowanju

za oktober: pschenżży 13,10—14,20 hr., rożki 11,85 hr., wowża 8,60 hr.,
za dezember: pschenżży 14,30—14,37½ hr., rożki 11,85—11,87½ hr., wowża 8,60 hriwnow,
za měrż: pschenżży 14,55 hr., rożki 12,20 hač 12,30 hr.,
za mej: pschenżży 14,62½—14,70 hr., rożki 12,40—12,47½ hr.,

Na pschedaŋ.

Konjel, 4-lětnej, Burshardt w Hornim Hbjelsku.
Strěży, 1½-l., w Porchowje cżo. 116.

Sso pytaja:

Schewski, Heinrich Mohr w Budyschinje, Zitne wiki.
Holza do domu, Dr. Halters w Muzakowje.
Jłtwińska, knježi dwór w Budyschinku.
Samkarski, schczitkarnja Blücher w Hródku.

Ssudnjiży na pschezadżowanje

we Wukranczizach schtwórtk 21. 10. pschip. w 12 hodż. psched Meldżiż hoschczańom: kruwa;
w Budyschinje w kafe pschi Lubijskej drózy żrjedu 20. oktobra dop. w 10 hodż. ržinohaty kóżlił je schkripkom, schkripk z powjasom, motor 7½ PS., 20 tunow hiowakow I. (Kopfsteine);
w Budyschinje na žudnistwje schtwórtk, 21. 10., dop. wot 10 hodż. žem: stol psched pżżańske bliđo, dezimalnej wagu, 8 wobrazow, 4 khamory, laŋka, 4 mjechke stoły, bliđo, postawa, stejacy cżażnik, 4 bżżeje, 325 zigarow, 250 zigaretow, 20 pakeżżkow tobaka, sczżżiki cżażnik, kofejowy warjak, 52 bleschow żelka, 10 bitżow płazkow, 3 klamaŕże bliđa, lodowy khamor, 7250 próżdnych wodowych bleschow, 2 klamaŕżej pokładnt, lěharski sofa, bliđo k myczu, 3 drażżn. khamory, 3 stoły że żejderadłom, lożo, schpihel, bliđo, koleżaŕżki cżapor; dale drażżny khamor, komoda, knjeżże bliđo, stejacej schpihelaj, klaveraj, wucżażowańże bliđo, bliđo za hraczkow, pjenjezny khamor, pult, 17 stejazych cżażnikow, gramofon z płatami, nekotre valy, regulatoraj, 3 tolesa bjez wobruczow, cżeżżty auto, 17 kolowych kroż. nicżkow, hobańka, bliđańże a schewżke maschiny, ½ cbm. teakoweho drjewa, wobrażaj, 6 kabatow, żidżane nożażży, cżżpże wobucża, drjewjażży, schórżnchi, 30 puntow rjenjenża, dżżża tkaninow a wurżżnych tworow. pażżata pila z motorom, pżżańżki stroj, 7 bikow laka, kuchińże wuhotowanje, klarinety, pżżańżkej bliđże, 3 żoży, plischowa garnitura, miechaj stołaj, vitrina, kobrzaj (Tepich) a 4 polży.

Škrowe depeše.

Barlińże produktowe wiki, dżenża dop. ¾11 hodż.: Žito że żadne, wobrot żnadny, tendenza: derże żtruczena. Dop. ¾12 hodż.: Każ pżched hodżin

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewa: 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	18. 10.	16. 10.		18. 10.	16. 10.
Pšenica	262-265	250-262	buny	20-22,50	20-22,00
rožka	219-224	218-221	woka	—	—
nal. ječmjeń	240-262	220-257	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	180-190	180-188	žołte lupiny	—	—
wows	175-191	174-190	serradella	—	—
kukurica	192-196	193	rapa, wosušk	14,80	14,70
pšenič. muka	36-38,25	35-38,00	lany wosušk.	19-19,60	19,30
ržana muka	31-32,75	31-32,50	poch. melassa	—	23,60
pš. wotruby	10,25	10,10	bórnj. kruški	22-23,50	21-22,50
ržane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	3,00-3,50	3,40-3,90
rapa			ržana sloma	1,10-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	1,10-1,40	0,95-1,20
hróch	35-38,00	34-37,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	20-21,50	20-21,60	ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płaćizny rěznego skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

18. oktobra.

298 woł., 269 bykow, 321 kruw., 61 jałojo., 533 čelatow, 726 wowcow, 2186 swini.

Płaćizny za

byki: 2. 52—54, 3. 46—50;
woły: 1. 56—59, 2. 46—51, 3. 40—42;
kruwy: 1. 53—56, 2. 42—48, 3. 32—37;
jałojoy: 1. 57—59, 2. 45—51;
čelata: 1. 85—88, 2. 76—82, 3. 66—72;
wowcy: 1. 58—60, 2. 56—58, 3. 46—52;
swinje: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (200—300) 82—83, 3. (200—240) 81—81, 4. (160—200) 78—79;
rancy: 74—76.

Drježdżańska burza.

Pšenica	266-271	běrnjace kruški	24,50-25,00
rožka	228-233	pšenič. wotruby	10,00-10,60
nalětni ječmjeń	235-265	ržane wotruby	11,25-13,00
nazymsk. ječmjeń	200-210	pšenična muka	49,50-51,50
wows	205-212	ržana muka	36,50-38,50
čefwjeny dźećel	230-250	woka	35,00-36,00
raps	303-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	193-198	hróch	35,50-36,00
suche truhanški	11-11,70	cokrowe truh.	17,00-19,00

wočzini ło schlawćh wot plunowoho honacza. Plun wustupowasche nětko wšo do jstwy, schtož pak žonjkej njepytnjeschtej. Hdyž ło nan domoj wróćli, namaka dźowcu morwu, mjes tym so jeho mandżelska hischcze žiwjeiske snamjenja dawasche.

* S **Kamjenizy.** (Sapschahy do skały padnyk.) Pischi Rottluttiskej skale chżysche so pohonc z jeho wołom wobroćicz. Pischi tom padny wół z pohonczom a 13-njomaj do 12 metrow hlubokeje skały. Pohonc a jedyn z tonjow wostaschtaj njestranjenaj, druheho konja dyrbjachu dołoć. Wół so na kruchi rossi.

* S **Neurode.** (Wulki woheń.) **Hobrski woheń** sakhadżesche wczera w žuždnym Schleglu. Krótko pisched połednjom wudyri woheń w hrožni knježeho dwora hrabje Pilati, w kotrejž bě jeho stilétne dźěcko se sapalkami hrajkało. Płomjenja so spěšchnje rossche rychu, pschesłoczichu na blišcheu hajskownju, kotraž so dospołnje spali. Wottud sapalichu so dalsche hospodarske twarjenja, tak so hórjy wulki kompler znjeho knježeho dwora w płomjenjach stejeche. Też 400 metrow dołeneje brózeń farskeho kubła so sapali a z zuknemi znjemi dospołnje spali. Schkoda na knježim dworje šama wobliczi so na ¼ milijona hrimnow. Hród hrabje Pilati móžeše so jenoż z najwjetšich napinanjom nicżazym płomjenjam wukhowaczy.

* S **Komotawy.** (Zyrkej wurubili.) We Krimze wurubichu nutskamarjo w nozy zyrkej. Kelichi, monstranzy, paramenty a druhe wězy běchu paduschi hobu wzali. Dešchcz, kiž so w nozy nanđoże, błędy sa paduchami wotpłoka.

* S **Komotawy.** (Khrobły błepy pałasżer.) 12-letny hólczeż, kotryž chżysche do Wustka jěcz, bě žeble wulki błach hobu pichinjeł. Tutón błach pschiczežini spodły żelesnikeho wosa do spinadkowje ychipratwy a zhdyny so na njón, so by tak jako błepy pałasżer mohł hobu jěcz. We Dubu so na njeho dohladachu a hdyž běchu jeho ze strašcznemu měttaczka wuhnali, pósłachu khrobleho pachola sazo pomoj do Komotawy.

Přilopk.

* **Dźesczowny jandżel pěton.** S wožobowehe czaha 594, kotryž se Szczeżina do Barlina jědżesche, padny mjes stazijomaj Tantowom a Petershagenom 3½klétna dźowczička wětteje Ziproweje z Kammina w Pomorskej na kolije. Ssobupuczowazy sczahnychu sa wukhowanjse spinadko a czah, kiž bě w połnej spěchnosczi jěł, sasta. Jako po kolijach wróczo dźěchu, pschiběża dźěczo maczeri hižo napschecžo. Holczka bě so jenoż mały kusk na khowje sranika.

* **Lódži na Łobju do so srasnjej.** Danski parnik „Wera" srasy na Łobju do njesnateje łódże. Do dansteje łódże wurasy so pischi tom wulka dźera, z kotrejž so woda do łódże wuliny. Wjazy wukhowanskich czołmow na pomoz pschikhwata. Parnik bě z wuhlom nakładzeny, kotreż dyrbjesche do Jendżelskeje dowjesczi.

* **Kelko piwa so w Němskej wupije!** W mětżazach wot hapreje hacz do junija 1926 je so w Němskej 489 000 hektolitrow piwa mjenje rospschedałko hacz w samnych mětżazach lońskeho léta. Na tom dże je létuske khłodne wjedro najwjazy wina. S jednotliwych wokrjesow finanznych hamtow je so wjšo w Mnichowje najwjazy piwa nawarilo a pschetrjebało a to 1 778 000 hektolitrow. Nürnberg schkhuje sa Barlinom z 1 154 000 hektolitrami. Naspomnjene njech su: Stuttgart z 622 000, Karlsruhe z 508 000, Würzburg z 422 000, Kóln z 340 000 a Darmstadt z 268 000 hektolitrami. Wschohromadże je so w Němskej w tutem czasu 12 512 000 hektolitrow piwa nawarilo a z dawkami napołožilo.

* **Nowe wulke paduschistwo w Parisu.** Paduschistwa w Parisu nimaju žanoho konza. Ssobotu dobychu so nutskamarjo do bydlenja wulkopschekupza a pokradnychu sa 400 000 frankow akzijow a hotowych pjenjes tohorunja sa 400 000 frankow. Dale wsachu paduschi dwě małej kašescze sobu, w kotrymajž so debjenki sa 200 000 frankow namakachu. Paduschistwo stuczi so we wjeczornych hodźinach, jako běsche pschekupz je swojej mandżelskej w dźiwadle. Też służobna holza doma njebě; tak mějachu paduschi lohke dźeło. — Wulke paduschistwa w Chantillyskim hrodże, hdyž bě so mjes druhim wjazy miljonow frankow hódny brillant, tak mjenowany „Conde", pokradnył a paduschistwo we villi bankownika Löwensteina w Biarizach njeńju so hacz dotal wotkrylo. Sa popadnjenje paduchow je Löwenstein 100 000 frankow wustajił. Też jendżelska sawěscżenja, pola kotrejž běchu kradnjene debjenki sawěscżene, je 5 000 puntow (100 000 hr.) mnta wupiłaka.

* **Jendżelski parnik so podnurił.** Parnik „Guide" je so na morju, 8 milow wot Godbonta podnurił. Dźesacz muži a jedna žónska so satepi; pjeć wožobow móżeše so wuchowacz.

* **Ruską so dyrbja sahe stawacz.** Runje dże pisches ruske nowinarstwo powěsczi, so je kowjetske knježerstwo sapoczało dźěłowemu czaha we wschěch statnych sastojnistwach a hamtach na dźewjecz hodźin dopołdnja postajiło. Jenoż schtóż Ruśku prawje znaje, może dopóznacz, schto ma to rěkacz. Ruśa mjenujcy rady sahe njesława a tohodła njeje so hacz dotal żenje poradźiło, sajschi sapoczatk dźěłowemu czaża pschewjesczi. Niz jenoż do wójny, ale też hischcze sa czaż wójny sapocza so słužba na ministerstwach w Petrogradze offizielnje w 1 hodź. popołdnju. Jeli pak nichtó we 2 hodź. do ministerstwa pschinidże, njenadeńdże tam nimo bjurowehe słužobnika, kotryž w stólczu hedżo smjerom spasche, nikoho. Pschedstejicżerjo bjurowow pschinidźechu druhdy ½3 hodź., ministerialny direktor pak běsche do tjoch ledom k rěczam. Druhdy skónczichu pschedstejicżerjo bjurowow hižo we 5 hodź. swoju słužobu, mjes tym so pilni ministerialni radżicżerjo hacz do 7 abo 8 hodź. wjeczor we bjurowje wostachu. Po tutym rozdźelenju dźěła mějesche so zyły dalschi dźenski porjad w zaristiskej Ruśkej. Dźiwadło sapocza so we 8 hodź. abo samo ½9 hodź. Pschedstajenje Wagnerowěje opery skónczi so swjetscha hakle wokoło dwěmaj w nozy. Po dźiwadle dźěchu sastojnizy do wožebneho hotela na koupet a tak pschinidźechu ledom do 5 hodź. rano do loża. Minister, kiž sapoczatk służby na 11 hodź. dop. postajił, dyrbjesche stónc nje wróczo stupicź, dokelž wschitcy jeho hobudżowacżerjo jeho wukazy tak sanjechachu, so so jemu kóżde dźeło bórzy sydła snjemożni. Nětko je kowjetske knježerstwo staremu rukkemu njepoczinkej wójnu pschihotowdźiło. Dyrbi so wočzakmyć, hacz pschi tym dobudże.

* **Niczo noweho.** W Newyorkskej polczajskej rosprawje z 5. oktobra, rano w 9 hodź., so zdźěła, so so w nozy niczo noweho w Newyorku stało njeje. Sa wjele lět je to prěni krócz, so so wot 12 hodź. w nozy hacz do 9 hodź. rano w Newyorku žadyn njeskutk stał njeje, abo lepje, so policija žadnu njeskutk wotkryła njeje.

* **Wot pschedawarki kwětkow k milijonarzy.** Knjes a knjeni Boster Hollowe z Chicago puczowaschtaj, kaž kóżde leto, do Europy a pschindźeschtaj do Parisa. Karneval běsche runje swoju wyschinu dozběł a bohaczkojo z Newyorka a druhich amerikanskich městow běchu so w Parisu zhromadźili. Jednoho dnja pschi wopyjeze Montmartreskich zawieselenjow bliżejše so blidej, za kotrymž wožebni amerikanskjo hosczo žedżachu, pschedawarka rózkwow a politeschce wonjaze twórczele z Riviery. Knjeni Hollowe, kotreż so mlada pschedawarka jara lubjeschce, da so z njej do rěcze a holza dyrbjesche jej powědacz je swojeho żiwjenja. Wosud wohoho dźěsca bě wopraudże jara srudny. Psched nětko njedżeleni bě thudika maczerka. Nan pak bě picź, kotryž ju pschi wschěm wjedrje na dróhu żeleschce, so by žebi sam pjenjesy saslużiła. Wichón wunoschk sa żiwoje. A hlej, schto so sta? Jednoho dnja spósna mr. Hollowe, bě jara hnuta a wobrěcza swojeho muża, so by zyrotku sobu do Ameriki wsał, do czehoż wón też skónczinje zwoli. Tak nastupi mała Parižanka Yvonne Montillon jeju pisches wulku wodu. W Chicagu dyrbjesche potom jako komornicżka pola knjeni Hollowe do służby stupicź. Tola bórzy so pokaza, so běsche sa nětcho wjetše powołana. Bu z pschecżelku swojeje knjenje, kotraž ju zu wuwucżicź, so by mohła w towarschnosczi wosobnych ludźi wobkhadżecz. A hlej, schto so sta? Jednehe dnja spósna mr. Hollowe, so njemóże wjazy bjz s rjanaje Parižanki žiwy być a zapoda sfór bu na dźelenje wot swojeje mandżelskeje. Wieczor psched sudniskej terminju pak bě so młoda Yvonne nadobo shubita. W Chicagu zebi hnydom myślachu, so je mrs. Hollowe ju wotwjedła a pschd wożomaj swojeho mandżelskeho ithowała, so by jeho saso na druhe myśle pschiwjedła. Tutón plan pak so njeporadźi, dokelž so zwiacżijoda detektiwow za rjanej Parižanku puschczi a iu skónczinje też na dalenej farmje wuhladźi. Mrs. Hollowe njeje jenoż prozeł na dźelenje mandżelskiwa thubika, ale dyrbjesche so napokledł też pischcze psched sudnikom samolwjecz, so je młodu holzu wotwjedła. — Haj tak je w Ameriży, a pola nas — —?

* **Porjadny Zeppelinowy wobkhad do Ameriki.** We Friedrichshafenskej Zeppelinskej dźěłarni budże so hischcze letša nowa powětrowa łódź L. Z. 127 twaricz započecz. L. Z. 127 budże hischcze wo wjele wjetschi hacz L. Z. 3, kotryž so psched czasom sa Ameriku natwari. L. Z. 127 budże na 10 000 kilometrow bjes pschestawki leczecz móc. 15 tunow czeże budże łódź, kotruż je direktor dr. Dürr, dotholetny žobudźełacżer hrabje Zeppelina, sestajał, wunjeczą móz. Tuta wjetscha dokonjanosć powětroweje łódże swituje z nowowunamakanym tepidkom, wěsteje druzinu płuna, kiž ma wulke łepschiny pornjo benzinej, schtož bjesstrach, spěchnosczą a wudżerżliwosczą nastupa. L. Z. 127 budże najsterje prénja łódź noweje Schpanisko-južnoamerikanskeje powětroweje cżary. Ssmě so z tym licżicź, so so w nasymje 1929 porjadny Zeppelinowy wobkhad do Ameriki sałoži.

* **Bohaty muž z Ameriki.** Listnosczer Anton Rossi w Bone, nan 9 dźěczi, dósta wjesoku powěsć, so je so sa universalneho herbu swojeho njedawno w Missisipi w Ameriży semrětkeho 89 lět stareho muża postajił. Namrěnstwo wopschija wulku pschedźerninu a 25 miliionow samóżenja w pjenjesach.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powětrej wo wjedrje za jutrje.** Ssuchc. rienje, w nozy syma a mrozy możne.

Hollandski snutskowny minister dr. Kan je póndźelu w Doornje z nětkušnim němskim khežorom rozrěczenje měł. Kaž je snate, je so Wilhelm bydlenja w Hollandskej nabył a by so najradscho do Němskeje wrócził. W Hornburgskim hrodże by wón darmotne bydlenje nadeschoł.

*

W Schwedskej je dla dołheho straika jendżelskich hórnikow žadnosć wukla nastała. Wuhlowe placzisny su so nimo měry podrózile. Sa cżeże wuhlo so nětkole 48 schillingow płaczi, połste wuhlo město 15 schillingow płaczi 45 schillingow. Sa hornjoschlehstke wuhlo je so płaczisna z 11½ schillinga na 40 schillingow swyschika. Industrija hižo czeżko pod wuhlowym njedostatkom cżerpi

*

Do Norwegskeje je po wichorostym wětrje kruta zyma pschischahła. Wokolo města Oslo sněh 16 hacz 20, w Telemarkenach a w druhich dźělach kraja 20 hacz 30 zentimetrow tołsto semju pschikrywa.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Póndźelu, 25. oktobra 1926, dop. w 10 hodź.

pohrjebanje wotrjebjeneho wuhlerja

w sali hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej dróze 21.

W Budyschinje, 16. oktobra 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. towarstwo „Nadźija". Dźensa wutorn (19. X.) wječor z dypkom we 8 hodź. je w kat. tow. prěnja spěwna pruha za wulki koncert w „Krónje". Wuknyć maju so: „Wulka lubosć" čo. 6, 11, 15, a „Dobry wječor" čo. 11, 26, 32. Po tajkim je nuzno, zo bychu wšitke spěwne mocy porjadnje přišli. Městopředsyda.

Bukecy. „Radosć". Jutře srjedu je spěwanje. — Přich. tydźeń wutoru (26. X.) wuhotujemy „rozžohnowanski wječork" ze swojim lubym dirigentom Kefkom. Spěwy, dźiwadło a rejka. — Přistup maju jenoż „Bukečanske serb. towarstwo" a přeprošeni hosćo. Lisćiki su přez sobustawy „Radosće" dostać. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" **spěwa tón tydźeń** srjedu wječor 1/2 9 hodź. **w Njechornju. Witacy** spěwarjo, wosebje mužscy, dyrbja přińć. **Kefk.**

Komorow. „Jednota Sokol" woswjeći njedźelu (**24. X.**) swój lětuši załožeński swjedźeń w „Kačej **korčmje**". Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobniśo. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" změje štwórtk wječor we 8 hodź. zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wuknyć započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Njebjelčicy. „Sokol" změje srjedu wječor we 8 hodź. w korčmje zwučowanje a po tym zhromadźiznu. Přińdźće w bohatej ličbje! Načolnik.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sokobik" zeńdźe so dźensa wutoru (19. X.) wječor we 8 hodź. k spěwanju a serbskim rejam. Wobdźělenje wšěch je jara nuzne. Nowe serbske reje! Lorenc.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Na tom zależi, hdże kupujeće!

W tutom bjezpjenjeżnem času ma so na to kedźbować, zo človjek lutuje, njespuščo swoje přeća!

To móżeće pola nas!

Wobleki	**19.50,**	**24.50.**	**27.50,**	**39.50,**	**49.50, 69.50**
mantle	**29.50,**	**39.50,**	**49.50,**	**58.50,**	**63.50, 89.50**
kholowy	**3.90,**	**4.90,**	**5.90,**	**6.90,**	**7.50, 13.50**
gumijowe mantle	**16.50,**	**19.50,**	**54.50,**	**33.50,**	**39.50**

z elegantnym sedżenjom — najlěpšim dźělom a přibjerkom — samsne dźěłarnje w Drježdźanach.

Drježdźanski drastowy dom

Birnberg & Co.

w Budyšinje při Mjasowych jatkach 5.

Hdże pijemy w Budyšinje kofej?

W Biesoldec konditarni

w Budyšinje, na Bohatej hasy

tam dostanjeće

dobry kofej

najwuběrniše pječwa a torty.

Ložowe damasty, běłe pódešwjenja

K. Erler na Žitnych wikach 11.

Mjeńša žiwnosć

12—20 kórcow wulka so hnydom pyta. Poskiżenja pod C 93 na wudawarstwu Serbskich Nowin.

Kupanske wobleki ruby

tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Sserbjo

podpjerajcże swoje

Serbske Nowiny

z małymi nawěšchtkami.

Princeske suknje ze šerk. wušiwanjom jenoż 3 hr., kopřiwina 40 pf., twjelki 50 pf., štryk. wolma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcenki, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.

Tute tunje płaćizny jenoż na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serbskej knihafni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći stwórćětnje 2,50 hr.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«Ł. N.» płaći měsačnje we wudawarni 90 wł. pj., na pósće a pola dowórnikow we 1,80 wł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóždo do. płaći 10 wł. pj. Wudawa a šćele Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóšćiki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 wšel. pj. Wobšěrnje so stejace nawěšćiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w ze rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje, a u

Čisło (Nr.) 245 — Budyšin — srjedu, 20. oktobra 1926 — Bautzen — Ročnik 83

Wilhelm II. chce so pječa do Němskeje wróćić.

Wjazy hrócej je so powěsć rozšěrila, kotla so kóždy hrócej jasno zapřeła, so ma něhdyšeho khěžor mysle, so do Němskeje wróćić. Tele dny tuta powěsć znowa pśches nowiny dźe. Wilhelm II. je pondźelu, kaž je so zdźěliło, hollandskemu znutśkowneho ministra pśchijał, kotryž je jemu zdźělił, so **hollandske knježerstwo njemóže swoju dowolnosć k pśchebywanju khěžora do Němskeje daś**, dokelž je w lěcu 1918 „wóste rukowanje“ snapśechcza ententy pśchewzało.

Tale powěsć je so w politiskich kruhach žywje rosprajita a maja ju sa wěry hódnu. Schto je Wilhelm II. na hólenje hollandskeho ministra wojsewji, njeje znate.

Mjeź tym su so pśchedběžne dźěła na pśchepodaceje wobkedźenśtwa na Hohenzollerow sapočałe. Sawěrański jakoń 21. decembra 1926 wotběži a so pśchi tamnych wobstejnoscach njejsu wjacej njewobnowi. **1. haprleje 1927 so Hohenzolleram** 15 **miljonow hrivnow hotowych pjenjes a 250 000 jutrow** kraja **pśchepoda.** Lětnje so wob lěto 5 miljonow hrivnow wunjesu. 20 hrivnow a twarjenjow dyrbi so hacź k tutej termiji do pśedawdźeho stawa **wjesć.**

Bayerska a wotmysłene Friderikowe znamki.

Němska pósta nowe znamki sawodźe. Wone su s wobrazami wšelakich němskich pěsnjerjow, wuczeńcow atd. wobjone. Jena s nich, a to dźesaca **pjenjezkowska, wobraz** pruskeho **krala Bjedricha II.** (stareho Fryza) pokazuje. Němskim republikanam je s pohorjichom, so je so runje dźesaca pjenjezkowska znamka, kotraž so najbóle we wobšěrnje trjeba, za monarchisti wobras wubraka. Teź bayerskim monarchistam so wobras pruskeho krala na znamzy njelubi. „Bayerski Kurier“, hłowny organ bayerskeje ludoweje stronY, wo nowej dźesaczpjenjezkowskej znamzy s wobrazom **Bjedricha II.** mjez druhim pišo: „Sadźtuždy Bjedricha II. w mozgowym stejiśću Pruskeje njech so hódnje powaža. Jeho stejiśćo je jako němskeho wjeśca dyrbi pak so prawje hódnośćiś. **Wobrazowanje němski wjeśći won njeje był. W polodnjochej Němskej njebychu rosumili, hdy by so jeho wobras na jenej němskej znamzy pokazał.** Nětśišći Friderikowy kult tola jenož cśi sobu cśinja, kotśiž sa pśechetworjenje wšeńkich němskich krajow do Wulkopruskeje dźěkaju. Abo dyrbi so s Friderikowej znamku rjeź, so je w Němskej hižo wjcko pśechepruśowane? Schto bychu w Barlinje rjekli, hdy buchu wobras jeneho bayerskeho krala znadź Ludwiga I., kotrehož němske smužkenje wysche steji, dyžli němske smužkenje Bjedricha II., sa němsku znamku wubrali. Tele protesty pak najźerje někotre wjele njetwuczinja. Nowe znamki su so hižo nacśišćowśe a so bliśśe dny rozesćelu.

Prašcha so, hacź je s tym naležnosćeju wotbyta. Mózno je, so je w němskim kjemje praschenje poda, hacź ma minister němskeje pósty bjes wobsamknjenja němskeho kjema prawo, pósće znamki politiskeho charaktera wudaś, s kotrymiž so sa wobnowjenje monarchije propaganda cśini.

Dowolnosć k saporjatkej dźěła w 5 hodźinach w pjekarńach.

Sakse dźěłowe a spomožeśtwowe ministerstwo je wukas wudało, po kotrymž smě so, hdyž je potrěbnosć dopokasana, dźěło w pjekarńach rano w 5 hodźinach saporjeca, tola so ani j wulkich ani j małych pjekarńach njejsmě do 7 hodźin žane pjeczywo wudawaś, wunjesć abo wuwjesć. Tale sakasnja so teź na wótnoski, hotele, wustawy, zajbspśechadowarjow atd. poćahuje. Wucźobniscy a druzy dźěłaćerjo nuze 16 lět, kotśiž so njejsu do domjaceje zhromadnosće wucźbneho mischtra pśchijeli, njesmědźa so do 6 hodźin dźěłaś. Dowolnosć najpśiódzy jenož hacź do kónca haprleje 1927 traje s wumělenjom, so może so wócźo wsaś, jeli so so postajenja pśchestupja. Dowolnosće so sa zyłe wokrjeźy dawaju, niž pak sa jenotlive pjekarńje.

W Ruskej su so pječa bolšewikskeho knježerstwa nabyli.

Parišći „Matin“ je sawodny nastawk wo bolschewikach wosjewił, kotryž ma napjatmo: „Najpodśišo so lěto opozicija narodnje myślazych demokratiskich dźěłaćerjow a ratarjow bolschewikow wucźerja.“

W nastawku je praji: Sylna wjetšina ruskich dźěłaćerjow je wot lěta 1917 so tak rozwiła, so je wona dźensa komunistowej pśechecźiwja. Milijon ruskich dźěłaćerjow je njespokojom je swonkownej agitaziji bolschewikow, kotraž nimo měry wulke sumy spožeruje. Wjele milijonow stoitych rublow do Jendźelskeje, Franzowskeje, Italskeje, Schpanskeje, Němskeje a do druhich krajow puśuje. Wosom stow agentow w Jendźelskej hižo dla wjazy pjenjes pśechetrjebuje, dyžli schtwórcej milijona ruskich dźěłaćerjow w domitsnje. W Franzowskej dźěłazy agitatorjo nimo měry wulke sumy dostawaju. Pódla teho je někotre w Ruskej něhdze 120 000 tak mjenowanych „wukrajnych agentow“, kotśiž na měsac 200 rublow dostawaju, mjes tym so móże ruski dźěłaćerjeŕ sa měsac ledma 36 rublow saśtužiś. S dźěłaćerjeskim hibanjom dyrbi so narodna proletarska strona sakoźiś. Bolschewikojo zentralny birow tuteje nastawajeje strony znaju. Njeswěrja pak jeho, birow rospuschćiś a jeho to jenje njeswěrja, hacź runje je jim znate, so kóždy měsac s jich rjadow tyłazy do lěwa nowoje strony pscheběhaju. Sa pół lěta je so 112 000 dźěłaćerjow do pśechećiwnikow kommunisma pschetworiło a so zjawnje k nowej stronje pschisłamko. W stroninej konferency je so śledowazy plan sa sśěd, na 15. dezembra w Charbinje postajeny, pschijał: Nacźisk narodneho a demokratiskeho knježstwa. Wojowańske methody pśechećiwo kommunismej. Nowe stronine wusławki. Organizazija opposizijskich nowin. Wólba wurjadowje stronińkich dźěłaćerskeje rady a wutworjenje kontrollowajeje komnitśije.

S pječa derje wobhoniteje ruskeje strony „Matin“ shoni, so budźe najpodśišo sa lěto bolschewikstwo w Ruskej wotstronjene. Jedyn znajeŕ nětśišćich wobstejnoscow w Mosskwje je „Matinowemu“ redaktorej rjekł: Snadź so wobstejnosće tak pschekhwataju, so budźe **hischcze pśched minjenjom dwanacze měsazow nětśišće bolschewikske knježerstwo saśidjenoscji pschihłuschaćej.** Pschihotuje so hižo na to, so budźerce bolschewikskim wjednikam Rykowej, Stalinej a Kalininej dyrbjeć něhdze w Franzowskej hospodliwosći wopokazaś.

*

W tuthwilu sda so dobre być, so so tale spśeńka wo so bliźazym kónzu bolschewikskeho knježstwa w Ruskej s trěbnej wobkładnitosću pschijima.

Bronjenje bolschewikskeje Ruskeje na morju.

S pschiczinu schtwórteho lětneho zwjedzenja protektorata kommunistiskeje mocy nad bolschewikskim wójnskim łódźstwom je 17. oktobra w Mosskwje pozedźenje komunistiskeje mkodźiny było. W nim kommandant bolschewikskeje namórskeje mozy, Mukrewicz, rěcźeschе. Praji, so je bolschewikske baltiske wójnske łódźstwo dźenża žylnische dyžli wschě wójnske łódźstwa baltiskich statow hromadźe. Cźornomórske wójnske łódźstwo je teho runja žylnische, dyžli wójnske łódźstwa zrjedzosemskich morjow.

Politiske mordarstwo w Běłej Ruskej

W běłoruskej wsy Dunichlowiczach (w Pólskej) su dowórnika politiskeje polizije Iwaśkiwiecza we wobhdlenju pschedźydy tak mjenowaneje běłoruskeje „hromady“ zatśelili. Pschedźydu „Hromady“ su sajeli. Nowiny pischu, so je wo wśeni pad politiskeho satrachenja w Běłej Ruskej jedna. Běłoruska „Hromada“ je nazionalistiska organizazija, kotraž na wotdźelenje běłoruskeho kraja wot Pólskeje dźela.

Norwegska pśeciwo zakazanju alkohola.

W Norwegskej je so tele dny we tym wothłosowało, hacź ma dotalna zakazanja wuživanja alkoholskich napitkow dale płaćiś. Pschi ludowym wothłosowanju su pječa ludowarjo alkohola dobyli. Po dotalnych powěsćach je jenoż wo wjetschinu 50 000 łtoso jedna. Dozdyka wschak alkoholowe napitki w Norwegskej njesmu zakasane byłe. So by norwegska industrija swoje wudawki w polodnjochej Europje wotbyła, je Norwegska nuzowana była, dowos wina dowolić.

Manifest swětowcho hospodarstwa a Francowska.

Internazionalne wosjewjenje wjednikow hospodarstwa schěźnjacze statow, kotrež žedźi žada, so bychu w Europje wschudźe zdowne sawěry padle, je wjelo wulke wobmyslenje pschećiwo temule planej słuchu. Parišće wudaśe „Daily Mail“ je ménjenje méru dawazych diplomatiskich franzowskich kruhow wo manifesće Lankow a industrije wotschiskało. Wopschijiece manifesta je so w méru dawazych franzowskich měsnach jara khłódno pschijało. W manifesće wuprajene zadosće maju za utopiste, to rěka, zadosće, kotrež su we wuprawdźe njewumjedźonne. Pokazuje so na to, so su franzowscy podpśisarjo manifesta někotre wumjenjenja pschińtajili. Praja, so niz měrowe trěcźenja, ale so je jenicźky pjenjezna kriza, kotraž je po swětowej wójnje śledowała, k nětśišćemu cźežkemu położenju dowjedła. Po franzowskim nahladze by stabilisajija mjenow (valutow) s jenicźkim puśom była, kotryž by j wobcežnosćenow wumjedź. Hacź runje maju franzowscy podpśisarjo ześawne mjeno, so manifestowy wosnam w franzowskich kruhach njewěrliwje poćahuje.

Spytany attentat w Tokiju.

Polizija w Tokiu je pondźelu młodeho dundaka zajała, pola kotrehož kałacź a list na ministerskeho pschedsydu Wokatsuki namakała, w kotrymž so žada, so by minister wokoło stupił. Młody cźłowjek je so pschi pschesćišćenju wusnał, so je cźasyt ministrej list pschedwobaeź a so je jeho cźasyt faktśe, hdy by so sapowědźił, wrócźo stupiеź. Polizija na naležnosć wulku wažnosć njeskładze. Młodeho cźłowjeka **maja** sa duchatkoreho, kotryž je sjawnu kedźbliwosć na so **bje** wobroćiś cźasyt.

Wójna w Chinje.

Spytany zbeźć w Shanghaiu.

Londonske „Times“ se Shanghaia powěźdźa, so Kantonske wójsko hacź dotal njeje samohło Sunczuanfanga, rozkasowarja pjecź provinzow pschi delnim běhu rěki Jangtse, rozsudnje zbiеź. Kantonske knježerstwo je teho dla w dwěma provinzomaj, a to w Cźekiangskej a w Kingsuskej provinzu, kotrejž pod sarjadnistwom Sunczuangfanga stejitej, rewolucionarne hibanje naschkarało. Njedźelu dyrbjesće zbeźć w Shanghaiu wudyrić. Wudawajo, so ma so pschećiwo bombardementej jendźelskich kanonskich cźołmow na město Wanshien protestowaś, **běchu** studentojo w Shanghaiu hobrźu demonstraziju zhromadźinu powołali, kotraž **dyrbješe** znamjo k powschikownomu zbeźeju daś. S dobom bě Kantonske knježerstwo 4000 muzi Cźekiangskeho wójska pokupiło a jim pschikasało, pschećiwo Shanghaiej cźahnyć. W poźłednim wokomiku so tole spschitśa hanstwo wokrprevi, a dr. Ting, Shanghaiski wyschschi měschczanosta, Cźekiangskim wojakam hnydom wschitkich wojakow, kotrychž měješe, napschećiwo póśa, mjeź tym so w Shanghaiu wschudźe wojsewi, so je so poliziji pschikasało, do wschěch demonstrantow stśelеź.

Kaž diplomatisti dopitowaś „Daily Telegrapha“ shoni, su teź Sjednoczene staty połnóżneje Ameriki po pschikładze Japanskeje pschećiwo temu protestowałe, so so na amerikanske twory njesakońśe zła nakładuja. Jeli so so tale powěsć jako wěrna potwjerdźi, jendźelske knježerstwo podobnu krocźel w Pekingu a w Kantonje sćini.

Cźang Kaischeka pjecza słonzowali.

We hłownym kwartérje generala Sunczuanfanga **su** se wschěj wěstosću powěsć rozšěrja, so su Cźang Kaischeka, hłownemu rozkasowarja Kantonskeho wójska, sandjenu njedźelu słonzowali. Nadpadnik je jeho pjecza do brjucha stśelił.

Jenoj Cźangtsolin by hischcze mohł Kantonske wójsko zbiеź.

Wulku kedźbliwosć je w Pekingu rozrěcźenje zbudźiło, kotrež je wudawał „North China Standard“ s Cźangtsolinowym artilleristiskim radźićelom, jendźelskim generalom Suttonom, měł. Sutton praji, so „cźerwjeni Kantonistojo“ zyłu Chinu pózrjeć hroża, a so może jenoż Cźangtsolin tutón nawal wotrasyć. Tutón pak budźe nuzowany, kommunistiskim Kantonistam Chinu pschewostajiеź, jeli so so wulkomozy njerozsudźa, jeho s pjenjesami podpjeraś.

Kommunistiska „Peoples Tribune“ na to wotmołwi: „Pschećiwstajace pschi tym je, so general pschezo na khutnosć położenja pokasuje, hdyž so wopomni, so ma Cźangtsolin połnózny Chinu zyle w swojej mozy.“

Mjenowane nowiny je wschěj wěstośću dale praja, so **su** so w Cźangtsolinowym wójsku pola Kalgana wojascy spjeczili.

Cźekiangske wójsko so psched Shanghaiom sawrócźiło.

Postupanje Cźekijangskeho wójska na Shanghai je so sastajiło. Kaž „Timesowy“ dopisowaś je Shanghaia powěź, běchu so pondźelu wjeczor njejeske wotdźělenja Cźekiangskeho wójska hacź na 7 mil k Shanghaiej pschibližiłe. Hdyž pak Sunczuangfangowe wotdźělenja jim napschećo **cźo pschicźežechu, so wone do zofanja dachu.** Postupanje po

mérnje ſtabych Czekiangſkich wotdźelenjow ſo jenoż jako poſpyt k ſatraſchenju wobhladuje. Dr. King, Shanghaiſki měſchčanoſta je po pſchičeſtnjenju Kiangſiſkich poſtajenjo ſ Nankinga Czekiangſkemu zíwilnemu gouverneurej Pſiačzarej ſlědowazy telegramm pósłał: Chcecze ſ nami wójnu wjeſeć. Stejimy na ſtejiſchězu, ſo mjes nami njeje wójnſkeho ſtawa, a jeli ſo Wy ſwoje wójſko do Kiangſiſkeje prowincy wróćo wotmjerzece, ſmy ſwólniwe, wokhad po železnizy ſnowa wotewrić.

Serbja na mjezynarodnym polu.

(Sserbja a mjeńſchinowe praſchenja.)

Mjenſchinowe praſchenje dobywa kóždy dźeń wjetſcheje ważnoſcze, wobeſje ſa ſrjedźnu Europu. Stawa ſo ſ jednym ſ najważnjiſchich europiſkich praſchenjow woſebje też ſ pſchičinjenjom Němzow w ſukraju a wukraju. W tutom lécze wotmětwaſche ſo 2. ſjězd organiſowanych europiſkich mjenſchinow w Genfje, na kotrewž běſche ſaſtupjenych na 40 miliſonow europiſkich mjenſchinow. S nimi Serbſo ſmy tam zaſtupjeni byli jako polnoprawna narodnoſtna mjeńſchina, kotraž njehraje poſledźnju rólu, nawopak wobroćuje woſebitu kedźbnoſć zyłeho ſwěta na ſjebje. So je ſo tak ſtako, ſo njebuchmy ſtorčeni na bok, je ſaſtupu naſchich politiſkich a kulturnych organiſacijow, woſebje Serbſkeje Ludoweje Stronu a Domowiny a naſcheje narodneje organiſacije Serbſkeje Ludoweje Rady. Naſche praſchenje, praſcheńe dalſcheho dóńta ſerbſkeho naroda je ſo ſtalo i mjeſynarodnym praſchenjom wulkeje aktualnoſcze. Mjeńſchinowe praſchenje dojdże k mjeſynarodnemu ſrjadowanju. Němſke mjeńſchiny we wukraju tłóča w ſwojim ſaſtimje na ſrjadowanje ſerbſkeho praſchenja, ſo bychmy ſwoje prawa dóſtali. Serbſki lud dyrbi ſwańcz, ſchto ſo ſtawa, ſo njeby pſchepadł, ale pſchimać, ſchtoż jemu pſchiſłuſchi.

W tutom ſamėru wotmėwa ſo wſchichodnu pjatk wječor w 1/8 hodź. w ſali Serbſkeje. Doma w Budyſchinje wulki ſajimawy a ważny pſchednoſchkowy wječor: Pſchednoſchuje jako hłowny referent k. Jan Skala ſe Barlina, ſam. redaktor „Kulturwehr“, organa Swjaſka narodnoſtnych mjenſchinow w Němſkej na tema: Serbja na mjeſynarodnym polu. Jadyn Serb ſ Budyſchina a wokolicy ſ blisła a ſ dalka njech njeſkłondźi tutón ważny pſchednoſchkowy wječor.

Ze Serbow.

Srjedu, 20. winowca.
Jana Kaurijskeho.

1849 założi ſo towaſtſwo delijołuźiſkich ſtudowacych „Łużica“ w Khójebuzu. — W tutom lécze běše naš njezapomnity wótčinc Korla Aug. Jońć, pozdźiſo Palowſki farař na ſwojim puéowanju po Delnjej Łużicy też do Khójebuza pſchiſoł. — A hdyż ſo tam za ſerbſkimi gymnaſiaſtami doprašowaše, pokazowachu jeho na Tešnarja, ſyna měſčanſkeho hajnika w Golkojſkej Pódgoli. — Wot tutoho dnja ſem čitaše Tešnař ze ſtyrjomi druhimi wučomcami ſerbſke knihi. Założichu ſebi ſerbſke towaſtſwo, a Tešnarja za pſedſydu wuzwolichu. — Sobuſtawy dopiſowachu ſebi z hornjoſerbſkimi ſtudowacymi, próceowachu ſo, ſwój prawopiſ porjedźić a też hornjoſerbſku rěc nawukнyć. — Na gymnaziju běchu za Serbow jara dobre wobſtejnoſce. Serbſke hodźiny wučerja Daleje wopytowachu ſo wot 153 gymnazijaſtow, při maturitatnem pruhowanju pruhowaše ſo też ſerbſka rěc. — A tola je „Łużica“ po času zwjadnyła. Kónčnje wusnyła.

Přiſłowo: Kóždemu ſnopej narośce powrjeſtło.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjecžor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer 0, temperatura wo dnjo +8. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +2, temperatura w nozy +2. Wuhlady na pſchemėnjaze pomrócżowaze wjedro. — Wječera rano leżeſche nižina jenoż hiſchcze nad dothorańſchej Europu. Nowa nižina bě w połodnju Europy. Ta móhła bórſy naſche wjedro wohroženć. S wjeczora bliži ſo wyſchina. Dokeż ſadu njej nižiny cżahnu, ſymne nozy dotho njeſmėjemy. Jutſje ſchtwórtk je połny měſacżk. Pſchedżenak ſtaja: pſchi wětſje ſ krótkeho wjecżora deſchczowanje, ſe dołheho wjecżora pak rjane wjedro. Sſónczko jutſje ſchtwórtk w 6,37 hodź. ſkhadża a ſo w 4,52 hodź. khowa. Měſacżk ſkhadża popołdnju w 5,35 a ſo rano w 6,20 hodź. khowa.

— **Pſchi liczenju pobrachowazych bydlenjow** w Budyſchinje wot 8. hacž 12. oktobra je ſo na měſchčanſkim bydleńſkim hamcże 1714 pſchijimanſkich liſtnow wotedało. S tychle bydlenje pytazych maja 815 ſamoſtatneho ſwójbneho bydlenja nimaja. Dalſche pſchepruhowanje pſchijimanſkich liſtnow wobſtara ſtatiſtiſki krajny hami. Liczba ſapodatych pſchijimanſkich liſtnow njetkuje ſo ſe liczbu tudomnych bydlenje pytazych. Pſchijimanſke liſtna ſu ſo w měſtnach bydlenja tych, kiž bydlenje pytaja, hromadźiſe. Tak ſu ſo też jenotliwe pſchijimanſke liſtna wotedałe, w kotrychž ſo bydlenje w druhich gmejnach żada. Tule liczbu, kotraž ma ſo pola naſ wotliczić, pak najſkerje pſchetrjechja te padły, w kotrychž ſu w druhich gmejnach bydlenje ſa Budyſchin pſchiſſewili. Někajke reſultaty ſ liczenja pobrachowazych bydlenjow budźa hakle potom widżeć, hdyż ſu pſchijimanſke liſtna pruhowane a wobdźěłane. Po ſkaczu ſo wěſce njeſu wſchitzy na liczenju pobrachowazych bydlenjow wobdźělili, pſchetoż wulki dźěl wudatnych pſchijimanſkich liſtnow ſo njeje ſaſo wróćił. Też wo tom, hacž bebi hiſchcze telko ludźi bydlenja żada abo hacž ſo jenoż na liczenju wobdźělili njeſłu, naſ bliſſche tydźenje powucża.

— **Wulwicze Budyſchſkeho reformſkeho gymnaſija.** 1. haprcze 1927 ſrjaduje ſo na Budyſchſkim gymnaſiju po planje Drježdźańſkich reformſkich gymnaſijow. K prěnjemu raſej tohornuja delnja tertija. W delnich rjadownjach wot ſchćerſteje hacž do ſchtwórteje budże ſo jendźelſchćerja na jako łuſatſka rěc wuczeć. W ſrjedźnych rjadownjach łacżonſcżina dale dopyrdka ſtupi. Wdelnjej tertiji ſo hižo 9 hodźinow łacżonſkeje ſa tydźeń wuczi. Dokeż ſu ſchulerjo někto ſtarſchi, (kaž prjedy, hdyż ſo hižo w ſchćerſtej rjadowni ſ łacżonſcżinu ſapocża), może ſo też ſ wuczenjom tuleje rěcże khěſniſcho poſtupowacz. Starſchim je někto możnoſcz data, ſo trjebaju ſo halke w 13. lécze ſwojeho dźěſcza roſtudźiſcz, kaiſe wukubłanje chcedża ſwojemu dźěſcu dacz. Se ſchtwórteje rjadownje kóždeje ſrjedźneje ſchule (ſ wuwjacżom ſtareho gymnaſija) móża někto ſchulerjo bjeſe wiſcheho do delnjeje tertije (ſeczeje rjad.) reformſkeho gymnaſija ſaſo na kóždu druhu ſrjedźnu ſchulu pſchećz. Wot delnjeje ſekundy dźeli ſo reformſki gymnaſijum ſnowa: we jednom dźěle wuczi ſo nimo łacżonſcżiny a jendźelſcżiny też hiſchcze greciſcżina jako obligatoriſki pſchedmjet, we druhim dźěle pak ſo měſto greciſcżiny franzoſcżina wuczi. We wobemaj wotdźělomaj pak woſtanje reformſki gymnaſij jenički ſrjedźna ſchula w Budyſchinje ſe ſtjomi obligatoriſkimi (nuczenymi) zuſymi rěczemi: 1. jendźelſcżina, 2. łacżonſcżina, 3a. greciſcżina (gymnaſialny wotdźěł), 3b. franzoſcżina (realgymnaſialny) wotdźěł. Schulerjo gymnaſialneho wotdźěła pak móża, jeli chcedża, też franzoſcżinu wukuwcz. Schtóż ma wuſpwědżenje reformſkeho gymnaſija, móże na wyſſoſej ſchuli kóždy pſchedmjet bjeſ dalſcheho pruhowanja ſtudowacz.

— **Nowy katoliſki gymnaſij w Budyſchinje?** Po powěſcżach „Sakſkeje ſchulſkeje nowiny“ je na namołwjenje miniſterſtwa ſa ludowe wukubłanje wjazn direktorow wyſchſich ſchulow hromadże ſ Budyſchſkim wyſchſim měſchčanoſtu wo pſchećzu biſkopa dr. Schreibera jednako, po kotrymž měł ſo w Budyſchinje katoliſki gymnaſij wotewrić. Wunoſchk jednanja njeje ſo hiſchcze do ſjawnoſcze dał, tola ſmě drje ſo ſ tym liczeć, ſo dotalny katoliſki ſeminar ſo ſa tutón ſamėr wuſjże. Hižo nětkle je ſo na tamniſchej ſchuli wotdźěł ſa greciſcżinu wutworił.

— **Powołanſke ſaradżenje a pożrědowanje wuczbnych měſtnow.** Starſchi, kotriž żebi ſa ſwoje dźěcži, kiž chcedża żebi powołanje wuſwoliċ, njeſtronſiku a darmotnu radu, kaž też czi, kiž wuczbu pytaju, pſcheja njech ſo wobroczja na powołanſk. ſaradżenju ſ pożrědnišiwom wuczbnych měſtnow w Budyſchinje na Hrodowſkej haſy 10 w Sſejmowni, telefon 2861. Dźěkodawarjo, kiž maju wuczbne měſtna ſwobodne, ſo proſcha, ſo bychu je powołanſkej ſaradżerni k pożrědowanju wuczobnikow a wuczobnizow woſjewili.

— **Wotkrjeſna wothladaćnja na Zidowje.** We wokrjeſnej wothladaćni na Zidowje ſu ſo wobſamknjenju wokrjeſneho wubjerka ſa tamniſchich khowańſow měſtnoſcz ſa bjeſadowanje pſchiſprawili. Tale měſtnoſcz ſo ſandźenu njedźeli popołdnju ſ jednorej ſwjatočnoſczu poſwjeċi, pſchi kotrejż bě też hamtiſki heſtman pſchitomny. Knjes hamtiſki heſtman dr. Jungmann dźakowaſche ſo direktorej wuſtajowa, knjeſej hrabi Schaflej-Rinecourej ſe Luſki ſa wopomnjwe dźeło. Hrabja Schaflej pak ſwój dźak wſchitkim tym wuprají, kiž ſu k wuwjeſzenju radawka ſobupomohali a wuſłyſeli. K człomu je nowa jeſa poſtajena. W njej dyrbja ſo wotmėwacz kemſchenja, pſchednoſchki ſe ſwětkowopraſami atd. We ſali dyrbi ſo khowanzam do jich żiwjenja trochu ſwětła, kłonża a wjeſela roſſwjeċ. Spėwy, hudźbne pſchednoſchki a dalſche narěcże wupjelnichu ſwjatoczнoſcz. Na kónzu jednym khowanz wuſtawa dźak w mjenje wſchitkich khowanzow ſa pſchezo łubjeſzene wothladanje a wobſtaranje ſe ſtrony wjedniſtwa wuprají.

— **Margarina ſa dźěłonjemėrjow** wudawa ſo pjatk 22. oktobra pola ſcżěhowazeju pſchekupzow: kujeża Wjedricha Dietricha na Jerjowej haſy 3 a kujeża Marczina Wawrika na Ssnkelnjej haſy 24.

— **Sakſki krajny ſawěſczeńſki wuſtaw.** Wobkhódne měſtnoſcze w Budyſchinje pſchipraweńeje wotnoſki (w kotrejż ſo ſobom pſchinoſchkowe ſmarki we wjeſtſich dźěłach pſchedawaja, ſadaczełam invalidneje rentny rada podawa a pſchcżehowarja) — dotal na Kralowſkim Walu cżo. 3 w 3. bocżnym twarjenju na prawo — ſu wot 13. oktobra 1926 ſem na Moltkowu dróhu 6 do 1. poſchoda (do kotrehoż na lěwej ſtronje wobſcżitý ſkhód wjedże) pſchenjeſoſene.

— **Rěſańa pjerſinowcho ſkotu,** kotruż je ſpomożeſtwowy polizajſki hamt w měſchčanſkej gratowej kólni pſchi Butrowych wikach ſnowa pſchiprawicż dał a kotraż je kóždy wiczny dźeń k darmotnemu wużiwanju ſa kóżdeho wotewrjena, ſo derje wużiwa. Sacżrunjeż dyrbi ſo w mjenowanej rěſarni wobſebje jenoż pjerſinowy ſtót, kiž ſo na wiki pſchiwjeże, po potrěbnoſczi rěſaċz, dha budże pak ſo tam też pjerſinowy ſtót darmo rěſaċ, kiż je k rěſańu w domach poſtajeny a ſo do rěſarnje pſchinjeże, ſ tym ſo hoſpoſam njelube dźěło wotewſa. Wot bliżſcheje ſoboty pak budże w rěſarni też waha ſtejeċ, ſo może kóżdy pjerſinowy ſtót atd., kiż je na wikach kupił, pſchetwarjeċ dacz. Też wużiwanje wahi budże darmo. Tule naprawu drje wěſcże powſchitkownje powitaja. Wopytowarjo wikow chżyli polizajſke ſaſtojniſi pſchi wojowanju pſchezéżiwo czuliwoſcze ſkotu podpjeraċ.

— **Kradnyli ſu** ſ jeneje wołheże na Moltkowej dróhy 18. 10. 26 mużaze koło ſnamki „Budiſſa“ ſ cżornymi kroſnami ſe żołtymi ſmuhami, tohorunja błótowymaj ſchłitakomaj, żołtymi ſwjenami ſ cżornymi ſmuhami, horjeſchłonjenym wobſłódkom ſ cżerwjenymaj gumijowymaj pſchimadłomaj, pedale ſ gumijowymi ſapołożkami, ruczne pſchinadło, Torpedowſki ſamodėh, cżerwjenej wobruczi, ſnamki Stuckenbrock, Einbeck, brunym kożanym ſedłom, brunej ſchtyrikrótkatej gratowej toſchku, ſ mjenom „Budiſſa-Werk,

Zhubjeny syn.

Burſti roman ſ Cżerneho lėża.

29] (Pokraczowanje.)

„Ja wſchak jim pokażu! Ty nětko półdźeſch ſe mnu a — a k mojej pſchichodnej żonje. Potom njech jenoż pſchińdu!“

„K — Waſchej —“ jakotaſche Herta. „Nė, — to niż. To nihdy niż. Ja cżu ſamotna woſtaċ.“

Hendrich widżeſche wokomik żahe pſchipołdnjiſche błónzo ſo błyſcheżej, won widżeſche ſelenu kuku a błyſcheſche pėſnicżku — tu pėſeń, kotruż běchu nutka ſpėwali. Saſo ſarżu duſchaju tuż notu, kiż běſche jeho njedawno pſchipódła Serty napadła, a tamne tłóczenje wokoło wutrowby, kotrež jeho cżuwiwaſche.

„Ty dyrbiſch też ſwoju mejſtu njedźełu mėċ!“ won prajeſche, wobliznjeżo ſwój tſchepotazy błóſ, „a hiſchcze rjeſchu, dyżli druſy. Wocżakń chwiliu, hnydom pſchińdu!“

Sa chwilu tu Hendrich ſaſo bė, wobhladniwje bleſchu wina ſ dwėcmaj ſchkleżcżonaj njeżo.

„To budże namaj ſłodżeċ,“ rjekny wjeſele a potajnje. Won pijeſche ſ khwaſkom. „Pij“, won pohonjowaſche, „ſo dołanjeſch cżerwjenej liczaj!“

„Pijo poſledni krócż ſym Wam prajiła, ſo njebyſchcże tak pſchecżelnje ſe mnu byl. Wſ ſcże jedyn ſ tych bohatych a woſkołnych, niż tu njeſkuſchcże ke thudym a ſazpėtym, pſchetoż maċe wulke pſchimuſnoſtiwo a dżeċcże ſo żenicż —“ Won cżiſny dźiwje ſ khowa w ſtronu. „Hdyż pak ſy mi ty lubſcha hacż cżi bohaċi?“

„To wy tola ważnje njeměnicże.“

Ważnje! Won ſo poſtróżi. Jemu běſche twoprawdże ważnje! Tole pózнaċe płaczeſche jemu wſche ſwoje mogy.

„Tuż nochżu nihdy pſchecżelnjy bycż k tebi“, prajeſche won ſ pſchewinjenjom. „Niż bóle hacż ſmėdża to ludźo widżeċ. Pėj!“

Won dżeſche do domu wróċżo a mechaniſzy ſcżehowaſche jemu Hertka. Pola pſchedawaċi tykangow ſtupi ſi popranzowu wutrobu, ani ſo by ſo prjedy ſ pruhowazym wóczkom njeroſhladnył. Tu ſaſlincżaċu ſ wothorjeka prėnje ſwuki hudźby: herzy poczinachu dźėlaċ.

„Woni nėtkole wſchitzy rejuja“, prajeſche Herta. „Ja póńdu k ſwojej ſtarej maczerzy domoj!“

„Ja!“, rjekny Hendrich ſ wołożenej wutrobu, „a wſmi jej też błeſchu wina ſobu!“

Won pójſa dźeżco do jſtwy ſ pjenjeſami ſa winom a ſ łohka dótkny ſo Herczineje ruki, twjerdeje wot dżeła.

„Saplaċ Bóh!“ rjekny wona poražena. „Wſchako to nichtó widżał njeje!“

Hendrich bė ſam. „Khrystina!“ won prajeſche. „Schto drje budże ſej ta wo nim myſlicż?“

VIII.

W roshorjenju.

K rejwanſkej łubi wjedżechu zyłe wuiſke, wyſſokotupjeſkojte ſłohdy, a horjeka cżumpaſche ſo ſchpundowanje pod mózným dupotanjom, kotreż mėjeſche twudżerżeċ. Dmjowe ſwėtło bobywaſche ſo jenoż ſ malymi ſchkałobami do rejwanſkeje měſtnoſcże na łubi, we ſtotoprózhnych, ſtoro ſapſchijonnych ſmuhach, a powėtr tam běſche cżeſki, ſo mohł ſo ſadubjeċ. W tajſtim dynjenju rejowaċ, bė drje ſ dwėlomnym ſamjeſelenjom.

Khrystina ſtojeſche w kucżiku, wopuſchcżena, wot ſwojeho nawożenje wopuſchcżena, dżeńża, na mejſtej njedżeli, hdyż wſchitkże wożi na nju ſhladowachu — ponižena, ſapżėta! Wrėſchcżata hudźba ſaſtupowaſche jej wuſchi, pſched njej wjerzchu ſo dwojiſy . . .“

„Nó, Khrystina, takle ſamotna? Je dha ſo bratr ſhubił? Tuż drje je na mni rjad, ſ tobu rejowaċ.“

Saborjeny, jadlaty, nakonc ſo Lawrjeńcż k njej a wona mėnjeſche, ſo widżi, każ ſo jeho wożi ſ wuſmėſcheńom ſabłyſchcżeżej.

„Dżakuju pėtnje“, prajeſche ſpjerawje, „rejuj ſ Twojimi. Njetrjebaſch ſo ſa Hendricha napinaċ. Ja njechcham nikomu bycż k wobcżežnoſczi.“

„Napinaċ? A k wobcżežnoſczi?“ wopraſcha ſo Lawrjeńcż. To wſchak hinak njeje. Schto bychu ludźo rjekli, hdy by twój łuby tebje pſchi ſcżežnje ſtejo woſtajił? A dokelż tón tu njeje, je ſ mojej winowatoſczu, ja njeho ſaſkoczicż.“

„Radſcho tu pſchiroſcż, jako takle ſ tobu porejowaċ. Dżi jenoż dale!“

„Ty jenoż ſeho tak prawje naßwaŕ, każ ſo ſłuſcha!“ pokraczowaſche Lawrjeńcż ſe ſmėjżiwymaj wocżomaj. „Holcżo, hladaj wſchak, każ ty tola mejſle kwėtli roszyßaſch!

„Woſtaj mje na pokoj!“

Lawrjeńcż pſchimny ſ mozu ſa jeje ruku. „Hdyż pak cże proſchu, prawje rjenje proſchu, ni ſ łuboſcze a mje dla ſe mnu rejwaċ?“

Wona ſo njeměrnje pohibowaſche. „Skradżu ſo mi tola ſmėjeſch, ſo ſy mje „wokokokrdnyk“ . . . ty ſnadź ſebi myſlíſch, ſo ma wſcho po twojej woli hicż —“

„To ſo tola wė, ſo ſebi to myſlu!“ ſawoła Lawrjeńcż wjeſele.

„To wſchak tak budże! Hladaj na nnje, Khrystla — tuż mi tola do wocżow pohladaj — ja cż z u, ſo by ſe nmu rejowała.“

„Nė, nihdy niż.“

„Jn wſchak.“

„Nė pak!“

„Tuż woſtaċ pola tebje pſchi ſcżežnje ſtejo, dóniż mi po woli njebudżeſch.“

„Derje, tuż ſ tobu póńdu rejwaċ — ale jenoż muczena — ſpomjatkuj ſej to . . . ale radſcho bhch rejowa.a ſe — — ſe cżerwjenym Sefom, dyżli ſ tobu!“

Lawrjeńcż ſakuſnu ſwoje mjerzanje nad tutym ſłym pſchiſpomnjenjom, a wonaj ſhubiſchtaj ſo w cżiſcheżu . . .

Odhj Hendrich laſtupi a ſ pomozu ſwojeju kcheżi żebi haſki pſches tłóczenju wudżéła, widżeſche pſchi ſamej hudźbje zyłe ſapoczenych ſtejo: ſwojeho nana, ſwoju maċ, burа Kſchiżnjeho dwora a cżetu Wórſchu. W mjenowitym rejwanju pak wuhlada won nėtko dwójzu, kotraż, ſe wſchėch ſtron ſtorkana, ſda ſo bycż zyłe ſlepa a hłuchа, njemużły Lawrjeńcża i Khrystlu.

(Pokraczowanje ſcżehuje.)

Bautzen-Ratiwitz". Pola kewho pedala pobrachuje jena **zumminjowa** sapołożka. Wo wobzowne zdźelenja prošy **kriminalne** wotdźelenje **we** Budyschinje.

— **Kradnyli** žu ſ jeneho tudomneho bydlenja 14. abo 15. 10. 26 postroženy **wuzeny remontowizki** cjažnik ſ běłym zyrnikom, arabiskimi liczbikami, žołtymaj pokasowarjomaj a pokasowarjam sekundow. Sadnje wćežka bě wobzchodźene. Wo wobzowne zdźelenja prošy **kriminalne** wotdźelenje we Budyschinje.

— **Pokhroma je wudyrila** mjes skotom Oskara Haenſela we Wulkim Wožnyku (**wutwarjenj**) (Serbska hajnikownja).

— **Nowe pósłske znamki.** W blizschim cjažu wudu dawno wobzakowane nowe pósłske znamki. Hižo cjažcjschco je žo wo tom jednako, znamki ſ hłowami hławnych muži wudźěłacj. Nawjedowaza wuſłi pschi tom bě ta, němskemu ludej a **wukrajej najsławnischich** sastupjerjow němskeho waschnja a němskeho ducha we wobrasach pschedstajiſ. So lubychu nowe znamki tworiše trěbny zykł, wuſwalichu ſo mu**zoja** ſ **němskeje klasiſkeje** doby, mjenujcy Bach, Beethoven, Goetha, Bjedrich Wulki, Kant, Leibniz, a Schiller nimo toho wulki molee Dürer, kiž pak do mjenowaneje doby njezdźinscha. Swonkowny nacsiſt znamkow je ſhotowił Barlinſki grafikar Lucian Zabel. Naspomnicz ma žo, so **dźěł** němskeho ludu njeje spokojom ſ jednotliwymi znamkami, dokelž žo hodźi **zara** dwěłowacj, hacž **žebi** wschitky ſ njenowanych bjese wscheho sastupja, jako najskławnischi němscy mužojo ſo němskemu ludej a wobzeje **wukrajej** pschedstajeja. Znamki wundu w 10 wschelakich hódnoscjach, tak so je sa kóždu znamku wobzetła hłowa wuzita, jenož Goetha je dwójcy sastupjeny, na 3 pj. znamcy a na **25 pj.** znamcy, prěnjsca je bruna, posledńa pak módra. **5 pj.** znamka je selena a pschedstaja Schillera, 10 pj. znamka je cžerwjena (karmin) a pschedstaja Bjedricha Wulkeho; dale pschedstajeja 15 pj. (cinober) Kanta, 20 pj. (módra) Beethovena, 30 pj. (selena) Lessinga, 40 pj. (žiłakowa) **Leibnitza**, 50 pj. (bruna) Bacha, 80 pj. (cžemnobruna) Dürera. 60 pjenjezkowa znamka je wjacy njewnda, dokelž žo mało trjeba. Sa to žo diwé nowej duzinje, mjenujcy po 15 a 25 pj. wudatej. Tež barby znamkow su žo **porunjo** nětcžišchim sdźela pschemeníle. Cžišchcjaca je znamki němskostatna cžišchcjerńa, pschi cžimž je so nowe waschnje cžišchcjenja nakloźo. Sdobom ſ nowymi znamkami žo tež **nowe** pósłske tharty po 5 a 15 pj. ſhotowja. So bychu znamki na nich lépje ſtutkowake, wuzíwa žo we pschichodze sa pósłske tharty běła papjera. Mjetčiske pósłse znamki dyrbja žo najprjedy pschetrjebacj; cžaſ sa kotryż žo ſ wobkhoda zcžahnu, so hischcze postaji.

— **Póstowy schekowy wobkhad w Němskej.** Liczba mjeńczelow póstoweho schekowego konta wuczinjeſche **kónz** septembra 1926 883 160. To je 3010 kontow wjazy hacž kónz augusta. Wudawkow a dokhodow je so we septembru 47 218 000 wo 9 444 277 000 hriwnow sapisało. S nich sapkazi žo **bjes** pjenjes 7 508 957 000 hriwnow. Dobromócze mjeńczelow póstowych schekowych kontow wuczinjeſche w pscherešku 547 650 000 hriwnow.

— **Zadyn hoitwinski dawk sa mjeńczelow hoitwinskich dowolnych wopitšnow w Pruſkej.** Po wosjewenju w ministerialnym łopjenu sa pruſke nutskowne sarjadnistwo **ſ 12. augusta** 1926 **ſo** mjeńczelam **hoitwinskich** dowolnych **napitšnow** w mešćach a na wjoch hoitwinski dawk napokóžicz njeſmě, dokelž je wyſchſchi sarjadnistwowny ſud ſ rozſudzenjom 29. junija 1926 napokóženje dawka tajkim wobzoh**ar**: **kotrež** ſu po § 75 hoitwinskeho porjada ſ 15. julija 1907 leot mjeńczela hoitwy dowolne wopitšmo sa **wukonjenje** hoitwjerſtwa dostałe, sa po prawje njeplacžaze wojserſki.

S **Malešchez.** Nasch knjes farar Mikela smě**je** blizschu njedźelu wjeczor w Lipiczej sali pschednoſchk. Budze nam powědacz, kak je nascha wosada so w poſlednich tſjoch lětſtoikach rosnyła. Serbſke a němſke domjace spěwy žo spěwaju a domjace pěsnje žo pschednjeżu. Tohodła pschińdźe wschitzy!

S **Dobrošchez** pola Maleſchez. Wječera wuturu dopołnja wokoło 10 hodź. pschelecža **naschu** wjeſ **balon.** Wón leczeſche ſ **wjeczora k ranju a bě jenož nětkhže 150** metrow wyſoko. **Tohodła** mózachmy tež jeho mjeno „Preußen" a cžorno-běłu khorhojczku **derje** spóznacź. W cžokmiku **běchu 3 abo 4** puczowazy.

S **Bukez.** Djenja frjedu, wjeczor ⅛8 hodź. wotmeje žo w Klienez hoſczenzu gmejnſka **ſhromadźizna**, we kotrejž budźe žo wo wólbach gmejnſkich sastupjerjow rěcžeć. Winowatoſcź kóždeho je, so pschińdźe.

S **Hrodźischcza.** Sandźenu sobotu wotmě žo w zyrkwi žarowanſka **ſwjatoczneſnoſcź** sa ſemrětkn **ſnjenju** ſ Krauſ. Semrětka, kiž 76 **lét** ſtara 11 lét po **ſwojim** mandźelſkim wumrě a ſ kotrymž žo nětko ſhromadnje ſ Drjezdzan pschewjese a do ſmórſneho rowa pokhowa, je jako dobrocjelka **też** w najnjerjeſchej **thežy** znata. Žarowanſka rěcź **dźerżeſche** nědhuſchi wothadny duchowny, knjes farar Mrózak ſ **ſerbſchinka** wo **Jeſ.** 57, 2. Wjele wyſokich knjezich bě žo jeſchko. Drohotne wěnzy ſwědcžachu wo porjeſcžowanju semrětneje. Zyrkwinſki khór **ſwjatoczneſnoſcź** ſ **kerluſchom** porjeńſchi.

S **Wósporka.** Na město zyrkwinſkeho pschedſtejicžerja wobzedźerja mješchczanſkeho **kubła** knjesa mješchczanſkeho rady Petermanna, kiž je nasche město wopuſchcził, wuſwoli žo knjes ſchuliſki wjednik kantor Seibt ſa nowe**ho** zyrkwinſkeho pschedſtejicžerja.

S **Dźiwoczij.** Schuliſki wjednik knjes Gustav Kójcžka, kiž hižo wjele lét pschi tudomnej ſchuli ſtutkuje, je žo ſa wyſchſcheho wuczerja pomjenował.

S **Brěſy** pola Hodźija. Sandźenu tydźeń je nozy **k** ſchtworkej mješche nasch mješchczanoſta njepročzeny wopyt. Njeſnaty nózny hawron wutkócži ſchkleniu kontorneho wokna pschi ſahrodze a ſakłe pśches wokno do twarjenja. Wo ſtwoje padniſchna duſcha komodu pschery a duzent dyb**ſacznych rubiſchkow** kradny. S pišanſkeho błida wuczahny gmejnſku **pokkadnju** a liſtowinju ſ pjenjesami a ſtuny ju do dybiaka. Mješchczanoſta bě ſapomnił, wot pišanſkeho błida **ſtuczik** wuczahnycź **a tak** je mohł paduch ſ lohkej próżu dźěłacź. Kradnyć je tóſchcho pjenjes. Paduch je najſterje 18—19 létny pachoł, kiž je ſchtworku wo wóży po proſchenju **khodźił a pola** mješchczanoſty jěſcź dostał. W Belkelz korczuje je **chyż nětkotre** krośche **drobnych pjenjes** na ſlědowne pjenjesy ſaměnicź. Swoje kroſchki pak njepokasa. Wón je žo najſterje wobhonicź chcył, hdźe ludźo pjenjesy khowaja.

S **Njedźichowa.** Kaž hižo Sserbſke Nowiny pišachu, ſaindźeny **pjatk popołdnju tudomny twarſki** mišchtr Raida wo **ſwojenje** pschińdźe. Jeho **automobil** w Nadróżnej Hrabowzy do ranžerowazeho fabrikſkeho cžołna sajědze. Cžah Raidu ſhrabny a rosmjerje, mjes tym, so jeho wobkhodny **wjednik** a ſchofer ſ lóžſchimi **ranami** wotešdźeſchtaj. Raida bě hałke 34 lét ſtary. Dźeń przedy bě žo jemu dźěcžo narodźiło. Pischicžinu njeſhoja dyrbi hałke pschepytowanje **wu**ſtajnicź. Hacž je cžah wopraſdźe warnowaze ſignale dał, abo hacž ju je w automobilu jenož pschešłyſcheli, žo nadźijomnje bórſty wukopa.

S **Njeſwačžidła.** Poſlednje dny mózachmy tu hiſchcze **kaſtojczki** wobkredźowacj, hacžrunjeż tu tola we tomle cžaſu ſwjetſcha wſche do cžopłych krajow sacžahnyke. — W naſchej wſy tež jara na **kuntwory** ſkorža, **kiž wobyhdźerjow pschez** hiſchcze nadpaduja. Wostudže pschekaſanzy dobywaja žo ſamo do twarjenjow.

S **Kulowa.** Njedawno pišachmy, ſo je w naſchej ſarſtej zyrkwi paduch **wopomy** kaſchczikli kradnył. Tudomna polizija je ſwješkiła, ſo je ſamžna wośoba hižo wot léta 1921 pjenjesy ſ kaſchczikow wurubjała. Polizija pabuſchſtwa dale pschepytnje.

* S **Wojerez.** Pschetwarjenje **ratarſkeje** ſchule je hižo **dokonjane.** Tež hiſchcze nuſne **mołerſke** dźěła su nimale dokónczene, so budźe žo **nětko ſ nutskownym** wuhotowanjom ſapoczecj móz. S pschetwarjenjom ſtej žo dobyłej dwě ſchuliſtej ſtubě, **hamtſka** ſtwa ſa direktora, pichtohotowańſka ſtwa a hromadźerſka ſtwa. Schulerjow je žo doſcź ſamołkoło, so móže žo ſchula 8. novembra wotewricź. Poſwjeczenje budźe wićcže njedźelu, 7. novembra. Někotre měſtna ſa ſymſke połłeło su hiſchcze ſwobodne.

S **Wojerez.** Na ſwinjaze wili ſaindźenu ſobotu su 316 proſtatow a 8 běłkowh pſchiwjeſli. Sa proſtata ſaplacžichu 12—20 hr., ſa běłkati 40—70 hr.

S **Khoima.** Pondźelu rano wokoło 4 hodź. žo pólna brózeń ratarja a hoſczenzarja Gustava Funkl do cžiſta **wotpali.** Zyle ſpali žo **jobu motorowy** młócžak, je dźěła **wopali** žo **benzinowy motor.** Też wjele žita žo ſ wohnjom ſnicźi. Schkoda žo je ſaweſcženjom naruna.

S **Klětneho.** Nětk ſmy do naſcheje wſy **tež** radio dostali. Knjes pschekupz Janez je žebi jo natwarił. To je ſa naſchu hołansku wjes **ważny podawk.**

S **Běleje Wody.** Kóždy, kiž mějesche hiſchcze pſched krótkim pod hładkimi pjelſkimi thódnikami Wilhelmſkeje a Bismarckſkeje dróhi cžerpicź, nětko wěſche ſ wjeſelom widźi, kak ponowjenſke dźěła ſpěſnje pokhacžuja a žo **ſ** ſwojomu kónzej bliža. Lépſchina nowego plestra je žo hižo pſchi poſlednich dęſchczowych dnjach wupokasała. Na Muzakowſkej a Bismarckſkej dróży ſu ſ wuporjedźelſkimi dźěłami hotowi. — Na Budyſchſkej dróży je nowe twarjenje konſumſkeho towarſtwa naſkało. Wono **ſe** ſwojimi žiwymi barbami pschjeżelnej ſacžiſchcej cžini. — Tež nowe hoſpodarſke twarjenje je nimale dowuttwarjene a žo dórży ſwojemu ſamſkej pschepoda.

S **Mjeđojza.** W nozy k pjatkej ſpyta paduch do bydlenja tudomneho mješchczanoſty ſałeſcź, so by tam ſa pjenjesami cžuſchlił. Tola njeſlepy kmótr rózowy hornz ſ wokna powaki a mješchczanoſtu wubudźi. Tak dyrbjeſche žo paduch bjes wuſpěcha ſ procha nicźz.

S **Tſjoch Zon.** Pondźelu ſu na tudomnym rewěcu wulku hoſtinu wotmělí. Na **zej** ſaſtołichu tež 5 jelenjow. Jedyn tudomny hajnik trjechi ſamo dwjeju.

S **Ruhlanda.** Mjaſożowobhładowar Ota Pfennig namaka 8. oktobra t. l. pola jeneho ſwinjerza **cžiſtjskeho** mišchtra Pawoła Wolfa w Ruhlandźe wjeſelſku hromadu trichinow. Tež hamtſky žo ſwěſci, ſo ma ſwinjo trichiny.

S **Hóſta.** Djenja frjedu 20. oktobra ſwjeczi tudomny wobſydźeſer Jan Zur ſe ſwojej mandźelſkej Marju **Łodj.** Nowoinkej ſłeborny **ſważ.**

S **Terpa** p. Hródka. Saindźenu ſobotu **ſu** tudomnej wudowje K., kotraž ſa tudomneho pjekatſkeho mišchtra Hausdorfa zalty wokoło nogu, wſche jeje zalty, nětkhže 80, kradnyli. Wona bě zalty w małym ruczinym wo**ſtrjeku** pschedn jenym hoſczenzom ſtejo wostajiła. Sawołany połjaz ruczże ſa paduchom ſłědżeſche. Tutachu na wjeſeho dźěłacžerja H. Jako połjaz do jeho bydlenja pschińdże, **namaka we** wotkhéži pok zalty leżo. To tukanje poſpłni. We wobyhdźenju pak połjaz jane zalty wjazy njewuhłeđži. Dokelž pak waſchnje podhładnedno dźěłacžerja ſnajeſche, pschepyta połjaz też hiſchcze wokoł**noſcź** domu. Bórſy namaka zalty a nimo toho hiſchcze **nětkotre kradnjene** rubiſchcza **w jenym lupinowym** połu.

S **Khoczebuſa.** Njedźelu popołdnju **žebi** tu na Shorjeſlej dróży hiſchcze niż 17létna Helena Nowka ſ wobwežnjenjom žiwjenje wja. Holzu ſu ſtajne ſwójone ſwady do ſmjerže hnałe.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

* S **Drjezdzan.** (Rubježny nadpad w Lesbnicžanſkim ſaſtim ſtuble wumyhlenh.) Rubježny nadpad, po kotrymž bu nawożenja najeſkowieje dźiwoki Lesbnicžanſkeho ſaſtkeho kubła w brózni nadpadnjeny, wuſpinany a wurubjeny, je žo jako ſchwindl wupokasał. Kaž žo „nadpadnjeny" nětko wuſna, je žo ſam wuſpinał, kaj praji, dokelž je w pjenjeſnych wuſkeſzach był? Pjecža kradnjena liſtowinja namaka žo w jeho bydlenju w koſu ſkowana.

* S **Kamjenizu.** (Morweho namakali.) Pondźelu namakachu iſtjcželiſtneho wobkhodneho pomoznika Mehnerta morweho w jeho bydlenju. Klócže ſ kakaczom do wutroby bě jeho žiwjenje ſkóncziło. Morwy bě je ſwojim 28létnym towarſchom Matthesom runje dóſtatu dźěłonjemjeſtku podpjeru pschepił. Na dompucżu a w Mehnertowym bydlenju je potom mjes nimaj k ſwadze dóſchło. Mehnert je ſwojemu towarſchej kakacž ſ ruki wutorhnył a jeho do wohi tłok. Potom je žo, kaž Matthes wobkrucża, ſam do wutroby kłok. Policija pad hiſchcze pschepytuje.

* Se Sswobnizy. (Bohaty khudy.) Na polizajſku ſtrazu pschińdże njedawno dospołnje khudy cžłowjek, kotryż wo nóſłeh proſchesche. So by ſa dalſche puczowanje nješchto pjenjezkow mět, pscheda jednemu polizajſkemu ſaſtojnikej lotterijowy los ſa jednu hriwnu. Kaž žo poſdźicho wukopa, bjesche tutón los 1000 hr. dobył, wocžimž khudy puczowazy po ſdacżu niczo ſhonił njebě. Mjes tym pak je zuſy dale puczował, nichtó njewě, hdźe.

* S **Barlina.** (Polizajſki ſaſtojnik ſnjesbožił.) Polizajſki ſaſtojnik, kiž ſ kokom na ſtrużku jědzeſche, ſrani žo na to waſchnje, ſo žo ſ jeho revolwra nabohu ſamo wot žo wuſtrěli.

* S **Weimara.** (S drjewjanym težakom žo ſmjertnje ſranił.) We Królſpa w Duringſkej padny 8-létny hólczej tak njeſhožownje, ſo žo jemu jeho drjewjany težak do wutrobnja ſatło a pluzy ſrani. Dźěcžo bórſy na to w khorowni wumrě.

Na pohrjebniſču.

Piſche P. Krjeczmar.

Kuntwory hraja. S waha duje wětſik pſches ſmjerine wjerby a ſ liſcžiwzow pada łopjeſcko po łopjeſchku na ſemju, na hórki, pok kotrymiž ſpitaj pschecžel a njepschecžel mérnje pornjo ſwéj. — Semjercj njeſnaje rozdźěła a wſcho ſachodne ſtaje. —

Nóże kežża hiſchcze tu a tam na rowach, ſnihóże, krejczeńwjene a móbre nézne njeſapomnicźi. —

Kſchiże a pomniki tu ſteja. Nécža wo žiwjenju — wo ſmjercži; récža wo bohatſtwje — wo thudobje. Wěcznoſcź ſima wutrobu. Měſtno měra, měſtno ſwjate.

Hižo dawno ſu ſemréże, tehdy, jako běch hiſchcze dźěcžo, žo kupach we kłócžnych pruhach ſwoża. — A ſajšo druſy, ſtari a młodźi — ſym ſich ſnał — tu łypja, dopominaju mje na krótke ſenſke hyeje. Nimej ſtej drje jich hubje, ale hórki, kiž jich cžeła kryja récža khutnu, pſchemožaju récž.

Kajke ſhožo, kaju luboſcź, kaju ſrudobu kryja ćuty hórki? — — —

Tam ſdala, tam roſcže dźiwoje ſrawa nad rowami. Sabytoſcź wupina ſwoje ſyeze.

Tola pſchi ſakhodże na pohrjebniſchcžo, tam knjeża ſtruchła pschitomnoſcź. Cžeſtwy row a nad nim łaſchcz. Wokoło njeho ſteja ſrudżeni ſawoſtajeni a buchowneho ſłowa doklincža: „Se ſemje ſy a k ſemi žo ſajšo wrócžiſch." Dźak cži dobra buſcha!

Wudowa po drohim ſemrětym hórko ſaplaka. Hač ſhožna bě ſ ſobu, mój ludy, ſenſka thowiła. Luboſcź njech naſ wjaſa we wěcznoſcži, hdyž jónu nam ſhadźeja ranſche ſerja w jednoczje ſ Bohom! —

Srudnje ſajnnczi ſ kapalczki ſwónčża: „Pój dom, pój dom." Kaſchcz hubi žo w rowje. Hórka ſemje a wěnzy kryja wſchu luboſcź ſwojho ſhožo.

Srudoba jima wſchěch pschitomnych a wutrobna bóle a horjo wunurja žo w ſylſach. Sachodnoſcź ſiwnesze wſchěch ſelnje puta. —

Cžiſchina. — Pschesjednoſcź. — Sandźenoſcź.

Swonka pohrjebniſchcža — tam cžecże mózne ſiwoje nje.

Struchła wěrnoſcź ſłowow žo jewi: „Stukkut, dóńdź je dźeń, pschetož pschińdże nóz, kiž mozy wunuta!"

Kak króſke je tu ſemſke bycże
A wſcheho ſhoża cžer.
Kak wulka ſadoſcź, rasche tycże —
A potom — wěcżny mér!

Pśilopk.

* **Polizajſkeho ſtrazmiſchtra ſaſtrélił.** Jako cžiſnje we Memmingenach polizajſki ſtrazmiſchtr wandrowſkeho kontrollowacj, ſtani tutón polizistu ſ wutſłom ſmjertnje. Cžekżakeho njedocžinka ſajachu a wſachu jeho do ſatby.

* Sa **10 miljonow hriwnow akzije ſaſchowali.** We Warſchawje ſu hobrſke falſchowanje akzijow woikrył. Jedna ža jow akzije ſkotych janow w Uralu a we Baku-akzije. kotrež ſu we cžiſchcjerni „Merkur" we Warſchawje wot pół léta ſem cžiſchcjachu. Perſonal a wobžedźerja cžiſchcjerńe ſu ſajeli, też pjecž dalſchich wožobow, nješ ninii wóſtcho Kornuanna a Rubina, kotrajž wudawanje falſchowankow we wſchelakich europiſkich ſtowjanſkich měſtach organizowaſchtaj. Tak pſchedawadnh žo tute akzije w Prahy, Barlinje, Winje, Danzigu a Parizu. Zyła falſchowaſka zwóła ba pak bě tute dny do Warſchawy pſchijeła, ſo by tu nowe akzije pschewſała, kotrež by potom po zelej Europje rozpschedacź ſpytała. Tak žo kriminalnej policiji poradźi, wſcheſh falſchowarjow nadobo ſajeſcź. W Barlinje ſamom je žo ſa 100 000 dollarow wopaczných akzijow pſchedało. We Warſchawje mjenja, ſo je žo wſchoſtromadźe ſa 10 miljonow hriwnow akzijow falſchowało.

* **Mordarſtwo dla jenoho ſchillinga.** W Felixdorfje pola Wina namakachu cžeło młodeho muſkeho, kotrehož bóchu morili. Jako mordarja ſajachu hiſchcze ſamžnu dźeń 26létneho dźěłacžerja. Tón ſo wuſna, ſo je ſwojeho towarſcha tohodła ſłónzowal, dokelž je tón jeho wjazy krócź napominał, ſo by jemu jedyn ſchilling dołha wrócžo płacżił.

* **Cžłowjek ſ łſchidłami.** My drje łétamy, ale jenoż ſ pomocu wulkich maſchinowh a niż kaž ptacžki. Winſkemu mechanikarjej Ontonej Lutſchej je žo někto poradźi o, apparat natwaricź, kotrejž móże dotalny ſyſtem łétanja zyle pſchewobroczicź. Lutſch bě naſhonił, ſo pſchi dotalnych wulkich łétadłach jara wjele muſy žo ſłubi. So by tomu zadźiwał, natwari ſ aluminija jara lohki apparat ſ dwěmaj łſchidłomaj, kotrejž ſtej njetoporownymaj podobnej. Apparat je tak mały a hodźi žo je ſwojimaj łkchidłomaj **tak** na cžłowjeka pschicżiznicź, ſo na to napohlad, kaž bychcej łſchidle ſ cžłowjeka njepoſrédnje wurośłej. Zyły aparat je łkchidłomaj waſi 68 puntow, tola hodźi ſo derje łſchidła hacž na 60 puntow pomjeńſchcźej. Pschi ſwojich dotalnych

pospytach posledźiny žo Lutšy hačž do 6 metrow wyšoko; apparat pak hodži žo pjecza hišćeze tak polěwschich, so budże žo z nim 30 metrow wyšoko leczeć móg. Schwejzarske družstwo podpjera Lutšcha pschi wudospołnjenju swojeho wunamakanja. Po dotalnych wobličenjach budże takši apparat wokoło 500 hr. płaciś. — Schto chcemy žebi hišćeze wjazy, tak budżemy bórzy wschitzky lětacz. Ale tak budżemy potom sadźěwaś móz, so jedyn tomu druhemu z wokrom nuts njelalecy!

* **Pischedarze 42-rynkatelze biblije.** Amerikanšti hroadźićel starych spisow a cžišćerjow Vollbehr je, kaž žo powě, wot bibliotheki Benediktinskeho wustawa Swjt. Pawoła w Lavantalu w Kórntenje šćawny cžišćeny 42-rynkatelze biblije za 275 000 dollarow kupił. Jedna žo wo jedyn tych 12 znatych cžišćerjow. Pschedaty eksemplar je zyle dospołny a njewobschkodźeny. Na pergament cžišćeny eksemplar wopschija tři do běłeze howjaceje koże swjasane swjatki a je z druheje połowy 16. lětstotka. Awstriski stat nima ničo pschećiwo pschedaću, dokelž wobsedźi nazionalna bibliotheka žana kraśny eksemplar.

* **Sněhowe mjeczele w Ruskej.** Sněhowe mjeczele a wichory žu sapoczatk oktobra wulke pschestrény ranšcheje Ruskeje domanytake. Na mnohich železniskich cžarach, tak też mjes Moskwu a Kasanom, je žo wobkhad wjele metrow wyšokeho sněha a spowalanych telegrafowych sćežorow dospołnje sastajiło dyrbjak. Cžahi mostachu w sněžnych tcžazy. Zyła krajina wot Kaspiskeho morja hačž k dalokej połnocy je jena sněhowa pschestrěń.

* **Skažne wjelki w Kawkasu.** S Pětrohroda žo pische: W Kawkaskej krajinje nadpadnychu skažene wjelki na 60 cžłowjekow a rostorhachu jich žałožnje. Sranjeni, kotrychž do Pasteurskeho instituta do Tiflisa domjesechu, žu wožebje na hłowje jara skužani. Mnohim žu wjelki liza, nošy, wuschi a žamo delnje cžełesna wobžrałe. Najwjazy ranjenych budże drje na śiwoje žałožne rany wumrěć, też ježdy žo poradźi, jich sćěžkowkam skaženosćo wulkowacz. Nimo toho žu skažene wjelki też mjes domjazym skotom wulku škodu nacžinile. Haj wjelki žu tak khrobše, so žamo w Tiflisskich dróhach ludźi nadpaduja. S žyła je wjelcža cžwila w Ruskej lětsa jara wulka.

* **Najstarschi cžłowjek na śwěcze — 150 lět stary — wumrěł.** Kaž Kawkaske nowiny pišaja, wumrě njedawno w Tiflisu pośledni wojak napoleonskich bitwow se lěta 1812. Weteran rěkaske Handrij Nikolajewicz Andruszenko. Běšche był se štražmišchtrom w jěždnym połku ruskeje gardy. Sa cžaż, ježdy Napoleon na Moskwu cžełnješe, běšche wón hižo korporal; ježdy Napoleon potom z Ruskeje zofasche, dołoy žo wón se śwojim połkom hačž k rěcy Berezinje. 45 lět bě Andruszenko wojak był; dokelž prjedy w Ruskej žane ludowe wójsko njeměješachu, wobdźěli žo wón na wjele wójnach, tak też na wulkim pólskim spěcžu 1831. Trójcy bu ranjeny a měsješe na lizu wjele błutnow. Andruszenko dožpě 150 lět. Hačž k śmjerći bě duchownje dołoplnje cžerkwiny a powdałe rady se śwojeho žiwjenja. Běšche jara jednorje žiwy. Hačž do léta 1916 dostawasche invalidnu podpjeru, po revoluziji žiwješe žo pola śwojich prawnucžkow. Piješe mało alkohola, jenož junu, tak wobkrucžeše, psched 125 lětami běšche ras pjany był. Wjecžor psched śwojej śmjercžu běšche do Tiflisa pschijschoł, so by śebi po śmuczenym waschnju śwój tobak kupił. Tu je też w parku na jenej kawzy žedžo śwoju dymku kurjo na wěcžne wužnył.

* **Nawjedne pschibytki śwěta.** Sćěžhowaze dźewjecz pschibytkow je w lěcže 1925 wjazy hačž 10 miliónow tunow dowoża abo wuwoża mělo: Newyork 19 654 000 tunow, London 17 017 000 tunow, Rotterdam 16 059 000 tunow, Hamburg 15 336 000 tunow, Schanghai 15 142 000 tunow, Liverpool 13 273 000 tunow, Buenos Aires pak 12 306 000 tunow, Chabonsk 16 937 000 tunow. Mjes tym so Hamburg 1913 hišćeze na druhim městnje fteješe, je žo w powójnskim cžasu na pjate městno dele sćišcheżało.

* **Kelko cžasa trjebasch, so by hačž do miljardy liczył?** Najprjedy chcemy žebi cžaż rozdźělicz. Se 24 dźenskich hodźinow wotliczi žo žydom na spanje a dwě na jědź a wotpocžink, tak so by 15 hodźinow k liczenju swostało. Ježdy masch lohti jasny, możeśch wob mjeńšinu na 140 liczicz, wob dźeń potajkim hačž do 126 000. Po wóśom dnjach by prěni miljon dozpěł. Miljardu naliczicz potajkim po 7937 dnjach, to je po 21 lětach a 9 měsazach. To je cžaż, kotryž by žamo sa najwobrotnischu liczerku dołogahał, so by mjes tym z wowku žo staka.

* **Bohudźak — je jenož krej.** Wjele Americzanow nošy dźenźnischi dźeń bleschu je sakasanym ale tola njeparujomnym alkoholom pschi žebi, kotruž maja spody brašny derje skowanu. Njedawno pschejědże někto we Newyorku na drošy auto muježkeho. Jako k semi poraženy sašo z womory wotucži, pytny, so je jeho drasta mokra. Strachocžiwje maźasche sa skowanej bleschu a ježdy bě žo pschešwědczył, so je hišćeze zyła, jodnhy wołoženy: „Bohudźak, je jenož — krej."

Najnowše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powětšej wo wjedrje sa jutrje schtwórtk: Ssucho a symno. W Ruskej mjerśnje a žo śněh dje.

Na Khocjebuskim dwórnischcu wutoru rano 37 lětny ranžérat Schulika w służbje mjes storkacjaj dweju wosow pschindże a žo mori.

*

We wschěch turkowskich śrjedźnych a wyschschich schulach je žo nuczene wojeńske wuwuczenje sawjedło. Kemal pascha je žo wuprajił, so je nusne, so by žebi Turkowska na śtawne wuśwobodźaze wojowanje w Małej Asiatej mohlika, kotrejž może žo jenož bjes pjenježnych śrědkow z ludoweju a sahorjenjom Turkow k wótcžinje dobykcześiu wjesecz.

*

Wupeifuowe wójsko žo dospołnje rospuschcza. Wojazy žo sapowěduja, pschcześiwo Kantonskemu wójsku wojowacz. Někotre wothdźelenja žu k njepschecześelej pschesche.

Kedźbu!

Bismarkowe słowo: „Das Vaterland darf mir nicht nehmen, was mir gehört; das Land, welches mir nimmt, was mir gehört, ist nicht mein Vaterland."

Serbski: Wótcžny kraj njesmě mi bratr, schtož mi błuschca; kraj, kiž mi bjerje, schtož je moje, nóń wótcžny kraj njeje.

Potajkim, schtó je sa naš, hdyž žo ke krajej njedźerzimy? v. Bismark, železny kanzleř. To wschak žo po prawom žamo wot žo rosumi, schtož je Bismark rjekł. Tola je derje, so je wón to rjekł, jemu Němzy sterje wěrja, hačž nam. Skerje! Pschetož błękacz Njemcžuzow je někotrymžkuli nadawk žiwjenja! Tak je!

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Přezkrajna centrala wokrjes Wulka Dubrawa.

Dla njezbožoženja našeho wokrjesneho **monteura Kucharja z Wulkejo Dubrawy** njebudźa w jeho wokrjesu žane přetorhnjenja wobkhodnych dźěłow.

Smy přihódneho zastupjerja k zarjadowanju postajili a prosymy po potrěbnosćach, so kaž dotal přeco na knjeza Kucharja wobroćić.

Direkcija Měšćanskeje milinarnje w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pónjeńšku, 25. oktobra 1926, dop. 1/49 hodź. **sjawne pohrjebjenje wokrjeżneho wubjerta.** Dujowy porjad iwnvišja we słužbnym twarjenju hamtskeho hejtmanstwa.

Kamjenske hamtske hejtmanstwo, 20. okt. 1926.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Gerda Jurkez, dźowka duchownego Jurka w Delnim Wujezdźe, je jednym lěkarjom dr. Jurjom Brehmerom w Marne w Holsteinskej.

Swěrowanaj: Helmut Sperber z Hilžbjety rodź. Tischerez w Hródku.

Semrěli: Hermann Mičža w Smochcezach, 27 lět, khowanje žrjedu 20. okt. pop. 1/2 hodź. wot domu. — Margareta Michałkowa rodź. Anderšez w Niskej, 27 lět. — Gustaw Finsstück w Schprójach, 65 lět. — Jan Hiła, schewski mischtr w Běłej Wodźy, 77 lět.

Semrěli: Gustav Adolf Bachmann w Lubiju, 63 lět. — Madlena Hawschtinkowa rodź. Funkez we Wojerezach, 42 lět. — Matej Knobus, wumělkar we Wojerezach, 57 lět. — Moriz Schmidt, pišmikistajeř w Hródku.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. — Wažny zajimawy přednoškowy wječor, pjatk, 22. t. m., z dypkom 1/28 hodź. w sali Serbskeho Domu. Přednošuje Jan Skala z Berlina: „Serbja na mjezynarodnym polu" (Serbja a mjeńšinowe prašenje). Přizamknje so rozmołwa. Serbja z blizka a z daloka, njeskomdźe tutón zajimawy přednoškowy wječor! Přiwjedźće Waših znatych a susodow sobu! Też naše towarstwa činimy wo sebje na to kedźbne. Zarjadnistwo.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Bukecy. „Radosć." Dźensa srjedu je spěwanje. — Přich. tydźeń wutoru (26. X.) wuhotujemy „rozžohnowanski wječork" ze swojim lubym dirigentom Kefkom. Spěwy, dźiwadło a rejka. — Přistup maju jenož „Bukečanske serb. towarstwo" a přeprošeni hosćo. Lisćiki su přez sobutamy „Radosće" dostać. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń srjedu wječor 1/29 hodź. w Njechornju. Wšitcy spěwarjo, wosebje mužscy, dyrbja přińć. Kefk.

Komorow. „Jednota Sokol" woswjeći njedźelu (24. X.) swój lětuši załožeński swjedźeń w „Kačej korčmje". Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobniše. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" zmjeje štwórtk wječor we 8 h. zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wuknyć započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Njebjelčicy. „Sokol" zmjeje srjedu wječor we 8 hodź. w korčmje zwučowanje a po tym zhromadźiznu. Přińdźće w bohatej ličbje! Načolnik.

Wotrow. „Jednota Sokol" zmjeje jutrje štwórtk wječor w 8 hodź. zhromadźiznu. Jedna so dla znowazrjadowanja lisćiny a hišće wo wšelake druhe wěcy. Należnje so prosy, zo bychu wšitcy zhromadźiznu wopytali. Nowe sobustawy su nam witane. Tuž přińdźće w bohatej ličbje. Starosta.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Z přileżnosću Budyšskeho hermanka — **sobotu, 6. nowembra** — budźe zhromadna pruha za koncert, kiž so 24. novembra w „Krónje" wotměwa. Započatk pruhi pop. w 4 hodź. w Maćičnym Domje. Towarstwa chcyle wšo prawje pilnje a derje dowukny:
„Dobry wječor" čo. 11, 26, 32
„Wulka lubosć" čo. 6, 11, 15.
K tomu mužskej khóraj: „Wojerska" (w Smolerjec kniharni za 10 pj. dóstać) a „Njeboh dźěd" (w Kocorowej 4 hł., knižcy). — Nadźijamy so, zo so wšě serbske spěwne towarstwa při tutom narodnem skutku wobdźěla. J. Słodeńk, hł. dirig.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolet w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Kedźbu!

Wumłóću wšěm ratarjam kóždu dźěłbu Zita ze šerokomłóćakom (Bulldoggmotor) za jara nizku płaćiznu, tuńšo haś z milinu. Wšo dalše je zhonić pola

J. B. Schustera w Hórkach
pola Njeswačidła.

7 trjebanych žonjacych kołow
25.— hr., 35.— hr., 40.— hr., 50. hr. a 70.— hr.
wałtke ze samoběhom pola
J. Schiebak w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 7.

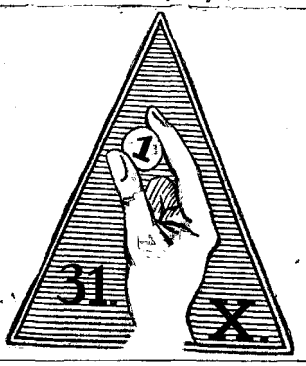

Murjowanske cyhele
cyhele za wjeschi, dźěrkate cyhele, klinkarske cyhele
Skazanki hišće přijimujo
hornčernja w Měrkowje
pola Wulkeje Dubrawy w Saks.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na šulelnskej haży 34.
Telefon 2786.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sacka z Lipska w Budyschskim hamtskim hejtmanstwie.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Miele

Mielewerke
Aktiengesellschaft
Gütersloh/Westfalen.

Transmisije
kóždeje družiny
wollje, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Strowe syline dźěći
jell leberthranowe emulsion pija
bleša 2.— a 3.— hr.
pola
Winter
(bratša Miersch nasl.)
na Žitnych wikach 30.

Sofy, chaislongi a matracy
kupujeće najtuńšo w najlěpšim wuwjedźenju pola
Despanga w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4.

Wše zemske dźěła
wuwjedźe kaž dotal
Jakubaš we Wudworju.

Młoda wysokocunčelna
kruwa
je na předań
w Róženče čo. 18.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiélšćerńa
w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wušła płaća měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,20 xl. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóždo čo. płaći 10 xl. pj. Wudawc a dźiśi Smolerjec knihladźićerjo, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2057.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 stot. pj. Wobdźełanje so stajnje nawóźtki z tabele so wyše wobkšćeja. Za reklamowy a n rjadk płaći so 60 stotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 246 **Budyšin — stwórtk, 21. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 83**

Bjezdźěłosć a zaradźenje dźěła.

Wobjerk němskeho žeriwa za sozialne należnosće je wutoru wo spomnjenju za dźěłonjemějerjow wuradźowali. Němski dźěłowy minister Brauns mjes druhim spócetka, zo je **liczba podpieranych dźěłonjemějerjow wo 600 000 wróčo schła a to dale wobeběra.** Tole woteběranje je jenož w małej měrje z počasa wulkoźiš, wono wjele bóle z hospodarskim rozwiśonym swiśuje, ale teš z naprawami w nastupanju **zaradźenja dźěła.** Naprawy k produktiwnemu spomnjenju dźěłonjemějerjam k lěpšemu pśichódźe. Po tśoch měsačach dźěła pśichi nusowych dźěłach maja woni nowe prawo **na podpjeranje dźěłonjemějerjow.** **S tym so wobmjerduje spomnjenje dźěłonjemějerjow pśeco dwanaće měsačnym wupłaśeńcam, ale tak, zo po dwanaće měsačach podpjeranja tśi měsačy dźěła śleduja.** Jednore połśěnske podpjery, kaž so husto žada, by wjele tuńše było a by wjele mjenje prózy cyniło. Napisuje so, kelko wudawkowanych je do 1. okt. było. Nadźij **zawěsćenja dźěłonjemějerjow** je so w němskej hospodarskej radźe wuradźowało. Pódla tego so němske knjeźerstwo **z praschenjom starschich pśiwšitajenzow** sabra, kótrejž je so w nowšom czasu a aprašenje starschich dźěłaćerjow rozmiło. S wukasom je so postajiło, **kak** ma zrop rawo na podpjeru dźěłonjemějerjow dostaś a **dale postajenje,** zo so **tydźeński pjenjes** njejmě pśichódnje **na podpjeru** dźěłonjemějerjow śiścaś.

Němska nodnce nětčišne politiske mjezy Pólsku a Českosłowakske pśipóznać.

Sekt rowny němskeho knjeźerstwa so powěsći, zo ma so pśichi němsko-franzowskim jednanju też wo pśichódnjacu politiku mjesow Pólskeje a Čěskosłowakskeje jednaś. Franzowski senator dr. Jouvenel je njedawno w „Matinu" tajki namjet cynił. Hdyž tehdy je němske knjeźerstwo na to pokazało, zo so podłoži Thoiryskeho programma dospołnje pśihajnu, hdyž so po tutym namjerje pyta, praschenje pólskich mjesow a jednanjom wo němsko-franzowskim dorozumjenju swjasaś.

Wo tutym praschenju je so w Locarnje dosć rěcało a tehdy je so dosć jasnje prajiło, so Němska rukowanje za rańše mjezy wotpokazuje. Na tym njeje so mjes tym nicžo pśemjeniło.

Bjes dwěla je so Franzowska w swojim swjasku z Pólsku a Čěskosłowakiju pśeśiwo Němskej dwójce, ale to njebuźe wobzeźone, k dorozumjenju mjes Franzowsku a Němsku dwójce, hdyž so Němska zapowědźiwje, za njeprawidłowe pólske a čěskosłowakske mjesowe rukowaś.

Pertinax pesimistiscy wo politicy, w Thoiry założenej.

W sawodnym nastawku nowin „Echo de Paris" wo politiki, runje pśeco mjezyrěcnym w Thoiry wotewrjenej, politik Pertinax praji, zo je franzowske knjeźerstwo jendźelske knjeźerstwo namołwiło, zo by swoje mjenjenje wo rozpśiśedaću němskich żelesnišćnych obligazijow wuprajiło. Formalna wotmołwa jendźelskeho knjeźerstwa, kótraž je pśeco **někotrymi dnjemi doschła, je polna dwěłowanja a ma w tu tśiwilu wěź za njewukśiwliwu.** W podobnym smyśle śej belgiske a italiske knjeźerstwo wotmołwiłej. Thoiryska politika — Pertinax na tónzu měni — stajnje podłožk pyta, na kótryž by stupiła a njemóże jón nadeńcź. Pśichi tym njeśpomninny na sadźewki, kótrejž su so dop ucźa staśiś jako swada wo samolwitosći na mójnje a druge hischeje tajnische, wo kótrychž hischeje mjeleśimy. Němska je pśeco wjele žadała, we wuprawdźitosći njeje dojednanje możne, tśiba so budźetej wobej stronje pśeśiwdźeńcenej, so małej jenaki sajim na jeho wobsamknjenju.

Amerika pśeciwo hospodarskemu manifestej.

Hospodarski manifest 16 statow, kótryž žada, so bychu głowne sawěry padle, njeje w Sjadnoćenych statach połnózne Ameriki pśichłosowanje namakał. Kaž „Times" z Washingtona słoni, je **pśichłuchny rěcnik w Běłym domje wo nim pśechodnoscht měł.** Manifest znadź, w njenje presidenta Coolidgea rěcnik praji, we wólbnym wojowanju demokratiskim kandidatam material poda. Wulki rozdźěł **je mjes głowonymi** sawjerami europiskich krajow a głowonymi sawjerami mjes Europu a Sjadnoćenymi statami. Rosćeł leži w tuńšim sejnjenju starego świeta a w nuznosći sa Ameriku, so swoje drózše sejnjenje a swoje wjetše nsdy satkowa.

*

Też w **Italskej** maja manifestowe žadanja za schódne. Nowiny wo manewrje pjenjeznikow pišu, so bychu ludy, **kótrejž** su w swětowej wójnje swoje samóženje woprowali, do cista wukłukali. Wobžeže wosmamjaze je, so je w manifestu rospadnjenje Awstriskeje wobžaruje. Fašistiska Italska njemóže wobzeže w czasu wulkich krutkow do žadanja pjenjeznikow swoliś. Italska pśichi wšich wobstejnosćach wěste schkitanje trjeba, kótrejž je runje tak za kraje nesakitanje kaž za ratastwo nusne, dokeli bychu dźěłaćerjo do stracha pśichiśli, so bychu khléb shubili, a so bychu so konsumentojo sadajili. Njech so druge ludy pod swokim pjenjeznikom klonja, niž pak Italska, kótraž z pomocu fašizma nowemu wonilodźenju napscheczo dźe.

Žadanja pólskich sozialdemokratow.

Pódźelu su so wuradźenja wulonjagjego widźerka pólskeje sozialdemokratije słónczyli. W pśichwatej resoluziji so njespokojnosće z wjedźenjom Pilśudskeho knjeźerstwa wupraji, kótrejž njeje wocakanja dźěłaćerskich wórschtow dopjelniło. Sozialdemokratojo žadaju, so by so statne zarjadnistwo reorganisowało a so bychu so z wójska wšitke reakcionarne elementy wusamkle. Reforma ležownosćow by so dyrbjała pśeswjesć, politika k mjeńšinam by so dyrbjała pśemjeniś a nowowólby bychu so dyrbjaśe po możnosći bórzy pśeswjesć. Wójsko ma so tak reorganisowaś, so mohło so wudawki za njo sniźiś. Słónczne sozialdemokratojo žadaju, so bychu so politiki jeźi wobhmadźili a witaja pólskeho wotpółsłanza do Rady Swjasta Ludow.

Hajenje němskeje rěcy w Elsasu.

Ministerski president Poincare je rektorej Straßburgskeje univerzity pismo wo rěcnym praschenju pósłał. Najprjedy praji, so je pokrok w franzowskej wuczbje jeho wocakanje pśesegnył. Wuczba we wjetšinje elsaskich schulow a w dźělu lothringiskich schulow dyrbi **dwojorěcna** być. Republikanska Franzowska je njehdy tym'e krajinam słubiła, so budźe na jich tradizije dźiwaś. **Franzowska njeje žebi jenje na to pomyślika, wuźiwanje elsaśko-lothringskeho dialekta samjefowaś.** Wažne je, zo so franzowska rěc wschudźe frosumi a rěźi. Dokeli pak su Němcy wyšokoněmiśa rěc nad elsaśku stajeli, je Franzowska žebi w sajimje swójbow pśichala, so by so w franzowsk. schulach wyšokoněmiśa rěc we wšich gmejnach wuczyła, w kótrychž so dialekt rěźi. Wón ma sa nusne, so bychu schulu wukhodźiwšej dźěći w gmejnach, w kótrychž so elsaski dialekt rěźi, mohle trochu wyšokoněmiśi rěcnjeź a pisaś. Ministerski president rektora Straßburgskeje univerzity namołwija, so by w blišej pádagogiśej konferency w tymle smyśle stukował.

*

Sbožowni Němcy w Elsaßu! Franzowske knjeźerstwo so słudomnje wo to stara, so bychu jich dźěći pódla franzowskeje rěcy też němsku rěc nawukłe. Njech žebi sašśe a pruske knjeźerstwo na wjele hanjenym Poincareu pśikład wośnje. Obligatoriski, to je nuzny, wuczbu w macjernej rěcy Poincare schulskej wyšiknosći pśichwaśuje. Sašśe knjeźerstwo njeje njedźiwajuc wšich próstwow obligatoriskeho žerbskeho wuczbu dowoliło. W Sašśej je dobrej woli schulskich pśedstejerstwow a wuczerjow pśiwšitajuce, hač ko nékaž na schpatne waschnje žerbšći wuczi. W Prusśej pak je hišće wjele horje. Tam je žerbska rěc hyšo zakasana a wuczek dźěći plistuje, hdyž mjes tobu w schulskich pśedstawkach žerbšći rěcaja. Ssamo starschiźi dźedża zakasacź, ale dźěćimi žerbšći rěcjeć. Na to, so bychu so na seminarach žerbšći rěcazy wuczerjo wukłukali, žebi pruske knjeźerstwo ani njepomyślo, dokeli nochze žerbšće rěcźi we schulach žanehu prawa dacź. Njeje to k njebiu wokaze protóčenje Sserbowstwa? A pśichi tutym surowinju pśeśeśiwo Sserbowstwu so z podpjerajum knjeźerstwa kniha „Die Wenden" wuda, z kótrejž dyrbi so wukrajanam nakźeć, so by so Sserbjo pod němskim podcišćenjom šoowonni cźuja. Sserbjo dyrbja so za to postarać, so wukraj potnu wěrnosć wo tym słoni, kaž Němcy na wšo waschnje žerbłuk rěcy wutupiś pytaju: Ssamo ludźiśenje dyrbi tymu wotpohladam stuźiś. A hdyž Sserbjo so prózuja, wěrny wobras žerbšće statistiki podacź, pyta sašśka wyšinosćo temu sadźewacź. Lěc pak dołhe nohi nimaju, wěrnosć słónczyje tola dobudźe.

Poincareowy finanzny plan.

„Echo de Paris" powě, so je so ministerski pśedsyda Poincare w pśeśerjenosći se wšchitkimi druhimi ministrami rozhudźił, praschenje dowěry za swoje žadanja podacź, so by parlament pśednosć wuradźenja rozličenja statnych finanzow pśihpósnał, kótrejž ma so hišće létka do srjadowacź. Statne rozličenje franzowskeje republiki je w poknej runowasy a statna pokładnica móże nad dosć pśedmami poruczeź. Morganowy fond je so hacź do sumy 130 milijonow dollarow wobnowił.

W Norwegskej smźdża zaso palenc złokać.

W Norwegskej pśeco wjazy létami lud z wopśiśiwom buchownje a cźelnje hinjesche a wokrudowasche. Tehdy so

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalcnje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo ma 50 lět.

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinick w Budyšinje

na Moltkowej drózy 9.

ſ ludowym wotkłoſowanjom wobſamknu, na někotre lěta paleńſ picze ſakaſacź. Lětſa je ſo ſnowa twoſ akaſni alkoholа wotkłoſowało. Lud, kotryż je mjes tym na cźelne a duchowne ſchody wopiſtwa ſabył, je ſo tón króć ſ wjetſchinu pup ſchcećiwo ſakaſnił wupraſił. 518 972 wołoſom ſa paleńſpicze a 408 945 pſcheciwo njemu hłoſowaſche. Paleńſzowy ejert je ſo w Norwegſkej ſaſo na trón ſydnył a norwegſki lud budźe jemu ſaſo cźěło a duſchu woprowaź.

196 000 nowych domow ſa 9 měſtazow w Jendźelſkej.

Jendźelſke ſtrowotniſtwowe miniſterſtwo je wojſewiło, ſo je ſo lětſa hać do ſeptembra 195 895 nowych domow natwariło, ſ nich je ſo 131 895 ſ knjeſerſtwowej podpjeru ſhotowiło. Wſchitke hromadźe je ſo w Jendźelſkej po wójnje 753 000 thěžow, ſ nich w poſledńimaj lětomaj 355 000, potaſim wſazy dyſli połojzu natwariło. Strowotniſtwowe miniſterſtwo ſ tym liči, ſo w běžnym twarſkim lěcźe liczba nowotwarow 200 000 pſchekročźi, dokeł je ſo w ſept. ſamom 15 000 thěžow ſ knjeſerſtwowej podpjeru natwariło. Strowotniſtwowe miniſterſtwo je dale ſwěſcźiło, ſo dyrbi ſo lětnje 75 000 nowych thěžow natwaricź, ſo by ſo napraſchowanje pſchiběrazeho wohbydleŕſtwa ſpokojiło. Pódla toho je 30 000 thěžow trěbnych, ſo bychu ſo dodźerźane thěže narunake.

Paſchicź ſo do Běłograda wróćźi.

Po ſchtyrimjeſaczнej njepſchitomnoſći je 80letny wjednik radikalneje ſtrony Paſchicź pſches Sagreb do Běłogroda wróćźi. Hižo w Sagrebje ſeho na dwórniſchczu jeho pſchiſwiſowarjo ſe ſahorjenjom powitachu. K nim bě ſo tež jeho prjedawſchi pſcheciwnik Nadićź pſchidał, kotryż ſ hłoſom ſobu žiwjo wołaſche a ſo ſ nim dźeſchi cźaſ na jara pſcheczelne waſchnje roſrěcźowaſche. W Běłogradze ſu ſo Paſchicźej wulke poczeſcźowanja pſchihotowałe. Ludowa pſchiſwiſnoſć ſ Paſchicźej mějeſche demonſtrantiny kharakter

Wójna w Chinje.

Cźangkſolin ſ preſidentom Chinſ?

S Moſkwy ſo 19. oktobra powě: W Mukdenje bórzy ſ wojeŕſkemu wuradźenju generalow dońdźe, kotryż ſo do Cźangkſolinowych pſchiſwiſowarjow licza.

Jendźelſke pomozne pjenjezy pſcheciwo Kantonſkim kommuniſtam.

Każ „Chicago Tribune“ ſe Shanghaja powě, ſo ſ japanſkeje ſtrony powěſći roſcherja, ſo ſu Jendźelczenjo Sunczuanfangej 13 miliſionow dollarow finanzneje podpjery dali, ſo by ſo ſadźewało, ſo by Kantonſke wójſko Shanghaiſku krajinu wobſadźiło a ſ tym jendźelſke politiſkowikowaiſke knjeſtwo pſchikʼcźiło. Powěſeſe ſ Hankawa praja, ſo Jendźelſkej njepſcheczelſke ſmyſlenje w dole rěki Jangtſe pſchiběra, dokeł ſu ſo jendźelſke woſerſke mozy w teſle kraſinje ſylnje powiteŕſchile. W tu khwilu pſched chineſkim kryſhom a na chineſkich rěkach wjazy dyſli 70 wukazanych łódźow pluwa

Mexikanſkeho biſkopa ſajeli.

Telegramm ſe San Chriſtobala powě, ſo je miniſterſtwo ſmitskownych naležnoſćow biſkopa Gerarda Amaya w Chiapas ſajeć dało. Biſkop ſo ſ wojeŕſkim pſchewodom do měſta Mexika dowjeźe.

Ze Serbow.

Stwórtk, 21. winowca.
Wórše a towaŕſkow.

1846 założeliu ſeſéo serbſcy młodźenczoju serbſke towaŕſtwo Serbowka w Prazy, z kotrehoż su sami wótčincojo wuſli, kiž su sebi wo zakhowanje naſeho luda najwjetſe zaſluźby dobyli. —

† 1878 Mjertyn Grys, wučeŕ we Nowej Wsy pola Pirna, hdźež je 30 lět dołho ſkutkował. — Běše z Hochoz w Delnjej Łužicy a ſo w Starej Calli na wučeŕſtwo přihotował. Wón běše jara dobry Serb a wubjerny pěsnjeŕ, wo kotremž ſo hiſće niczo piſało njeje. — Je mjez druhim też dobre ſamoſtatne kěrluše pěsnił, kiž ſu ſo ludej jara lubile. Też rjane ſwětne pěsnje je ſpiſał a we dwěmaj zbórkomaj ſobu wozjewił. — Zeyla běše Mjertyn Grys jara originalny człowjek, wo kotremž ſo hiſće dźenſa wjele powěda. —

Přiſłowo: Wjele nawoženjow, žadyn bjerjak

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer 0, thermometer we dnju +6. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer w nozy +3. Wuhladny na njeſtajne wjedro. — Schleŕza ſnipa na hroſne. Nižiny nadeńdźechu ſo wczera rano nad dolhoraſchcej Europu, wyſchina pak na dolhowjeczornej. Wot wjeczora ſem bliži ſo niżina. Ta pſchiniżeſe nam woczopleſe, ale też ſchcerjaſe wjedro. — Jutſe piatk ſkhadźa ſtónczko 6,38 hodź. a khowa ſo 4,50 hodź. Mjeſaczk ſtkadźa wjeczor 6 hodź. a khowa ſo dopołdnja 7,44 hodź.

— **Wólba měſchczańſkich ſaſtupjerſow.** Měſchczańſka rada woſtawa w dźenſnišchim cźaſe woſtawjenje wo wólbje měſchczańſkich ſaſtupjerſow, kotraż ſo dwě njedźeli po wólbach do krajneho ſejma; to je njedźelu, 14. novembra, dop. wot 9 hać pop. do 6 hodź., wotmeje, na cźaſ ſ tuttym pokaſujeny.

— **Liſćiny ſa ſapiſowanja woſobow** měješe kóżdy ſwójſtwny pſchedſtejićeſer na wobſedźerja domu abo jeho ſaſtupjerja hać do 20. oktobra 1926 wotedaź. Wobſedźerjo domu abo jich ſaſtupjerjo maju liſćiny ſhromadnje hać do 25. oktobra na wjeſnu dawkowu wyſchnoſć wróćźiś.

— **Pſchedſtejićeſer Budyſchkich měſchczańſkich ſaſtupjerjow** knjes rěſnik wyſchſchi miſchtr R. Lunja ſwjeſci dźenja ſchtwórtk ſwój ſlěborny twas a wjazaſtowołtny powokanſki jubilej ſwojeje ſwójby. Hižo we lěcźe 1650 je jedyn Lunja jako rěſnik w thronizy rěſniſkeje jednoty naſpomnjeny.

— **Sloty twas** ſwjeci dźenja ſchtwórtk, 21. oktobra wyſchſchi juſtizny rada ſudniſtwowy pſchedſyda na wotpočinku knjes Joſef Leidler ſe ſwojej mandźelſkej. Jubilarej pſches 10 lět w Budyſchinje bydliłaj. Knjes Leidler je ſo w lěcźe 1847 w Khrúſćicach narodźił a bě ſo ſ woprědka ſtudiſej bohoſłowſtwa pſchiwobroćźił.

— **K naležnoſći małokalibrowych ſtělbow.** Na ſakładźe dobroſoaćźnyc finanzneho a hoſpodaŕſkeho miniſterſtwa je ſakſke ſmitskowne miniſterſtwo ſakſkej hoſtwinſkej komoriſe ſ wukaſom ſ 19. aug. 1926 ſdźěliło, ſo do wopſchiſcźa hoſtwinſkich ſtělbow też małokalibrowe ſtělby (teſchingi atd.) ſłuſcheja a ſo tohodła cźi, kiž hoſtwinſke prawo abo hoſtwinſke wopiſmo (Jagdſchein) wobſedźa, žane brónjowe wopiſmo njetrjebaju (Waffenſchein), jeli chźedźa małokalibrowu ſtělbu na hoſtwje trjebaś. Tutón wukaſ běchu wěſte ſtrony tak wukłožowałe, ſo móże tóždy, kiž ma hoſtwinſke wopiſmo a ſ tym prawo, małokalibrowu ſtělbu na hoſtwje wužiwaś, też ſobom tutu ſtělbu ſa małokalibrowy ſtelenſki ſport trjebaś (każ małokalibrowe towaŕſtwa), bjez toho ſo by ſnjeh brónjowe wopiſmo wobſtarał. So bychu ſo wſchě njedoroſumjenja wotſtronile, je ſakſke miniſterſtwo ſcźehowaje ſdźěliło: „Każ je ſ dopiſkow we wſchelakich cźaſopiſach ſpóſnaeź, je w ſjawnoſći měnjenje roſcherjene, ſo trjeba ſnjeh nječtó, kiž chźe ſo ſtelenſkemu ſportej wěnowaś, jenož hoſtwinſke wopiſmo wobſtaraś, kotreż jemu prawo dawa, małokalibrowu ſtělbu naſwjeź. Tute wukłožowanje je wopačne. Sčitóż hoſtwinſke wopiſmo wobſedźi, ma prawo, hoſtwinſku ſtělbu (potajtim też małokalibrowu ſtělbu) trjebaś, tak dałoko haċ ſo tuta ſtělba pſcht ſkadnoſcźi domiwy ado oddada na hoſtwje nožy. (Wukaſ ſ 15. nov. 1914.) S tuteho wukaſa hodźi ſo bjeſe wſcheho dwěla ſpóſnaeź, ſo wobſedźeńſtwo hoſtwinſkeho wopiſma ſtělbu nožyc jenož na hoſtwje abo pſchi wobſtaranju hoſtwinſkeho dohłada dowoła, niż pak pſchi ſkładnoſcźach, każ pſchi ſportſkim ſtělenju. Schtóż chce ſtělbu ſa ſportſke ſamery nožyeź, njech je wona też jako hoſtwinſka ſtělba pſchipóſnata, dyrbi měeź brónjowe wopiſmo (Waffenſchein) a to też potom, jeli hoſtwinſku kartu (Jagdkarte) hižo wobſedźi.“ S tutym woſtawjenjom dyrje budźa nětko wſchelake ſamuceńe nabłady wo noſchenju małokalibrowych ſtělbow doſć wuſaſnjene. Nimo toho pſchihotuje ſo němſkoſtatny ſakoń wo ſtělbach a munizíji, wo kotrymž ſo też two małokalibrowym ſtéleńſkim ſporeje jedna. Dóniż tutón ſakoń njewuńdźe, kotryż ſmjeje to dobre, ſo ſa zbku Němſku jenajke poſtajenja wo noſchenju ſtělbow atd. piſchinjeſe, njech wſchitkż ſakſzy ſtaceńnjo wukaſ ſakſkeho miniſterſtwa wobkedźbuja.

— **Cźaſ pſchiſwědźenja ſa jutrowne pruhowanje ſrokoſce na wyſchſchich ſchulach.** Miniſterſtwo ſa ludowe wukhowanje je poſtajiło, ſo maju direktorjo wyſchſchich ſchulow ſchulerjow, kotſi chźedźa jutry pruhowanje ſrokoſce wotpołożiś, naſpodźiſko haċ do 15. dezembra pſchedběžneho lěta na miniſterſtwo pſchiſjewiś. Haċ do ſamſkneho cźaſa dyrbja też tajſe, kiž njeſu ſchulerjo wyſchſchich ſchulow (privatni ſchulerjo) a kiž chźedźa tola pruhowanje ſra oſeje wotpołożiś, próſtwu wo to direktrije na miniſterſtwo ſapodaś. Pſchipołożiś dyrbi ſo: wopiſmo narodźenja, kŕótki žiwjenjoběh, ſchulſke wuſmĕrźenja, wupokaſy wo doſtatej pribatnej wuczbje ako wo hewaſchim pſchihotowanju na pruhowanje, ſapiſ cźitanych ſuſoreźnych ſpiſow a knihow, a ſtónczinje hiſchcźe poliſajſke wopiſmo wo ſadźerżanju.

— **Wulka prawa rěpa.** Knjes Grubert ſ Radworja pſchinjeſe nam dźenja rano połpjata punta cźeſku prawu rěpu. We wokni „Sserbſkeho Hoſpodarja“ ſtoji ju wuſtajiłi, ſo bychu naſchi měſchczenjo wobkedźiwali, kak wulke rěpy na naſchich honach roſtu. Měſchczańſku kermuſchu ju naſchim lubym hoſćom k woptanju na blido podaju. Na naſchu měſchczańſku kermuſchu pſcheproſchujemy wſcheſ, kotſiž naš na ſjwoju kermuſchu witachu a nam hódne lóżo tykanzom ſobu dachu.

— Jekaŕ. Nětkuſchi ſchoſaŕ Erich Scholwin ſ Pirny, 27 lět ſtary, je ſo ſa ſaſtupjerja „Nataŕſkeho ſaſłoſnikeho ſwjaſka“ wudawaŕa a ludźi ſjekaŕ. Wón ſo ſwietſcha tuſblowym karjadnikam bliżeſche, kotrymž bſedźeſeše, ſo móże jim derje ſaplaćźene měſtna, woſebje w Pruſkej wobſtaraćź. Hdyż bě ſjwoſim woporam pjenjezy, ſi chźeſche po wudawanju na puczkowanje a wudawki ſa telegramy nałoźiś, wurěcźał, je ſo ſłubił, ſo ſo ſente wjazy vokaſał njeby. Scholwin, kiż je nałwcźi nopył, je ſwjetſcha w Delnjej Łužicy a Braniborſkej wuſtupował. Schtóżkuli chźyli ſo na kriminalnej polizíji w Budyſchinje abo na bliſchej poſtajiti ſamoſlowiś.

— **Nózne ſwjaſanje ſ póſtowym autom.** Wopytowarjam Budeſtez a wokolinu poſtiċa ſo na dnjach, hdyż cźaſ 11,48 hodź. ſ Wjeleczina do Budyſchina njeſejdźi (wot pónd̄ele hać do pjatka) pſchibódne nózne ſwjaſanje ſ Budeſtez do Budyſchina ſ póſtowym autom, kiż wot 3. oktobra jéżdźi: ſ Budyſchina (ſitnych wiſow) 11,00 hodź. do Budeſtez (Hajnkownje) 11,22 hodź., ſ Budeſtez (Hajnkownje) 11,30. do Budyſchina (na Zitne wiki) 11,54 hodź.

— **Sebnicźanſki póſtowy auto w płomjenjach.** Automobil, kiż mjes Biſkopizami a Sebnizami jéżdźi, ſo w nozy wot ſoboty k njedźeli mjes Bertheldorfom a Nowym Měſtom ſapali a dyrbjeſche ſwoju jéżdu do cźaſa ſłónczeńcź. S wobſkładnikom ſadźerżenjom autowedżo wjednik k roſhonjenju mjes puczowaznymi, ſwjetſcha ſonami ſ Noweho Měſta, njepſchiſłuſe. Wjednik też ſwojeho žiwjenja njehladajo woheń w ſapkunjaku ſhaſcha a wós wukhowa.

— **Rothroma je ſaſchła mjes ſkotom kublerſa Michała Lebſy w Khrúſćicach cźo. 13.**

S **Hajnij.** W naſchej wſy tukhwilnje katoliſku ſchulu a katoliſku kapaku powjeſtcheja. Schulſke měſtnoſcźe hižo dołhi cźaſ njedoſahachu a njedoſtaċ měſtna bu

Zhubjeny syn.

Buriſki roman ſ Cźorneho lěka.

30] (Pokraczowanje.)

Roshorjenoſcź jeho pſchewja. Niż to jemu do moſhow njejſchińdźe, ſo je wón ſam na tom winа — ſo je ju na franjaze waſchnje wopuſchcźił, ſo by ſa thudej holcźu běžał, ale ſo běſche, hyrnje też bjes jeje wědomja, wopor pſchinjeſł a jeje dla ſjwoju wutrobu pſchemohł. Sa to ſadaſche ſebi wot njeje — ſchto jenoż? Lubоſcź? Nĕ. Jenoż ſkedźbnoſcź, kotraż jemu pſchiſłuſcha.

Měſto toho pak wjerczeſche ſo woma bjes pſchestaca ſ jeho bratrom. Roſhněwany wón cźakasche a cźakasche. Potom pſchińdźe wokomik, hdyż ſo jemu ſezerpnoſcź pſchitorże. Wón pſchiſłoſći a dwojizu ſadźerża.

„Ja muſłu, ſo je nětko dojcź a Khryſtina budźe ſe mnu rejwaćź“, rjekny wón roſkaſowaŕſky.

Lawrjenćźk ſo hnydom ſe ſłobami roſpyri. „Je to waſchnje, każ ty jednaſch? Njemóżeſch woczakniwſy, dóniż mam ſa dobre, ſ rejemi poſaſtaćź?“

„Ja ſadam ſebi ſjwoje prawo.“

„Prawo...?“ woprascha ſo Khryſtka morſchcźo ſjwoje cźoło.

Tu ſo Lawrjenćźk ſaſmja, a prjedy haċ woma do toho pſchińdźe, ſchto ſo ſ njej ſta, běſchtaj wonaj wobleđnjeneho Hendricha wróćźowotſkaſikoj a ſłubiſchtaj ſo w njerwjeriſnoſći, ſo bychtaj dale rejowałoj, dóniż herzy njepſchestachu piſkaćź a ſylnej paži, kotrejž każ ſchlinej żeleſnej rejmatku wobjimaſchtej, ſo jeje njepuſchcźiſchtej. Khryſtinine wócźko ſeſka ſo ſ błyſkotatym wóckom Lawrjenćźkowym.

„Kotruż ja chźu, ta ſebi mje woſmje!“ A wón běſche dobył — woma, kotraż běſche hižo łubjena a ſwojaſana, bě ſo wſacź dała.

Ale w jeho wobliczu njetwuczita niczo dobyczeŕſkeho.

„Budźeſch-li nětko ſ Hendrichom rejowaćź?“ woprascha ſo mjeſcźo. Woma poſłěhny wobaraźu ruſk. „O jenoż niż — jenoż niż — ja njemóżu —“

„Cźakaj wſchak, ty też to njetrjebaſch! Tón ſebi to wot tebje njeſaſłużi dźenja!“

Hendrich měješe ſo ſ hněwom połhmurjeny na Khryſtinu, ſo by jej jeje ſadźerżenje porokował. Ale k tomu njedońdźe. Pſched jeho woczemi wotwidźeſe ju módry dragonak ſ ſpěchnemu walcźikej, a hdyż běſche ju Bjeſej Handrij puſchcźił, pſchińdźe ſebi Mikławſ Korla po nju. To běſche każ ſakuſlane wſcho, a Hendrich běhaſche wot herzowe ke ſkhodam a wot ſkhodow k herzam, a tola njemóżeſche ſo jeje nihđże ſmozowaś.

To běſche ſ Khryſtinej wjeczbu ſa jeho ſanjerodźenje, a ſ Lawrjenćźkowym wjeczerjom ſa jeho ſamĕſchenje.

Hendrich wobſtarkny, ſebi dźenja wjeczor hiſchcźe jaſnoſcźe nadobyć mjes bratrom a njeſe ſobu.

„Cźakajcźe! Jemu pólku ekſtra!“

Sałſo bě to Lawrjenćźkowy jaſny błóſ, a pod wyſtrajnjom a ſjawa-wołanjom wſchěch pſchihladowarjow na lubi wjerczeſche ſo Lawrjenćźk ſe ſwojej ſtarej, ſ radoſcźu ſtoro plakajej maczerju kołkoloka.

Hdyż bě tuton kuſt dopiſkany, bźechu herzy dele na piwo. W cźemnenj kuchińu wuſtupowaſche kelleŕſay cźerwjeny Sef. Wón ſtojeſche na blidze a ſchcźiczeſche tak wótſje hać móżeſche: „Hdyż mi nĕchtó pjeczdźeſaczy pjenjezkow wuplaczi a cźanu piwa kupi, potom ja póżru na waſchimi wocźemi ſchkleńcźu!“

Mnohy chźychu jeho nĕſto najprjedy ſchkleńcźu póżeraċź widźeć a potom ſaplaćźiċ, ale wón ſadaſche ſebi „ſjwoju ſkhałe ſaſtupjenu uſtu“ doprědka. Stónczinje běchu tak dałoko, a ſtary kuż ſchkleńcźu namakachu a pſchinjeſechu.

„Wón ju ſeſerje!“

„Wón ju njeſeſerje.“

Sef kuſaſche, ſujeſche a póżeraſche. Hdyż bě cźrjopk pożeraċź, ſpuſchcźichu jemu ſłykt a wotwobroćźichu ſo wot njeho, pſchetoż hižo ſapocźa ſo nowe dyrdomdeſtiwo. Wobaj dragonarjej běſchtaj dweju rólneju konjow, ſchumelow, we konjeńcu wotwjaſaſtaj a jěchaſchtaj nĕſto w polnej pyſche, t wjeſelu wſchěch ſhromadźenych hoſcźi mjes ſudami, ſ poranzami wuſtajenymi, nimo haċ do ſłhodow pſched rejwaniſkej łubju.

Wótſje wrěſcźachu żónſke, kotrymž běſche pucź ſ konjazymaj błowomaj ſaraczeny, woſebje też potom, hdyż Lawrjenćźk tohorunja na konju pſchijěcha a każ njemdrdy do cźiſłdy ludźi ſaſćeże. Seſadu žebje pak cźehnjeſche ſa dołhu wuſdu — kruwu a poſticźi ju żónſkemu ſplahej ſ jěchanju.

Cźeta Wórſćka żnjeſeſche ſo haċ do ſłyſłow „O mój jeſdyrko, o mój jeſdyrko tola, tón je mi ſimjenje wuthawak! wołaſche wona ſyte pokna ſpodźiwanja.

„Cźeta Wórſćka, chźeeſe jěchaċź?“ wopraſ̌ha ſo Lawrjenćźk ſchibale.

Wuſkoko poczeſczena a woſbożena ſmjeſchese ſo do ſjwoje ſale. „Dźi jenoż mi, ty mórzkhadła!“

„Talle, hólzy“, ſawoła Lawrjenćźk ſe ſjwojeho wyſokeho ſydadła dele, „nĕſto póńdże kóżdy a kupi ſjwojej lubéj wutrobu. A kóżda dwój ſjawnje pſchedeźitaċź, ſchto na njej ſtoji!“

Tale myſlicźka bu ſ radoſcźu pſchiwſata, dokeł bě ſyle rjana nowinka ſa ſcźech. Wſchitkży cźerjachu ſo k pſchedawanſkim budkam ſ poranzami, hdyż běchu żónſke dla njewoczakanych kupzow polne radoſtneho ſpodźiwanja.

Stónczinje cźerjeſche ſo ſyke paſmo ſaſo na rejwaniſku łubju a roſdźelenje poprańzowych wutrobow ſo ſapocźa ſ wulkim ſmjeczom a połkóżowanym ſaſchkotom.

„Lawrjenćźko, Lawrjenćźko! A komu też to ty ſjwoju wutrobu daſch?“

„Ja wſchak ſanu lubku nimam!“ rjekny tón, mjes tym ſo do ſjwojeho dyhſaka pomaſny, hdyż derjeſłowanu mjeſeſe tola poprańzowu wutrobu ſaſnjemu. Běſche drje to mólicźka a njenahladna wutrobicźka, na kotrejż ſtojeſche hrónczko nałépjene (Goetheowcho lĕſneho krala):

„Ja tebje lubuju, mje jima twoja rjana poſtawa,

(Pokraczowanje ſeſtbuje.)

Pośledni czaš njesnjesomny. Nětk ma žo k schuli na Sprewinym boku dźěl pschitwarić. Twar leži w rukomaj twarskeho dźěłaćerja P. Bryla w Budyschinje a Raschowje. Druhi powjetschenšiši twar nastupa katolscha kapałku. Wona dyrbi žo nusnje powjetschić, dokelž je ja Božo słužby pschemaka. Wona žo lohko powjetschić hodźi, dokelž žo pschitwarić njetrjeba. Stwy w kapali, kiž žo ſ thwilemi sa roswučowanje trjebachu, žo swutorhaju a tak dobudže žo tójschto měrna ſa kapałku ſamu. Nawjeczorne zwjile dóštanu nětkotre wokna. Nusne je też, ſo žo ſćecha pschetrnje. So bychu žo Boże słužby njedźiwajcy twarſtich dźěłkow wotmětwać mohłe, je žo khórowa ſćěna ſ destwanej ſćěnu narunała.

S **Luwožiły.** **Póndźelu 18. oktobra** pschi tudomnej schuli knjeza wuczerja Fischera ſa ſtajneho wuczerja ſapokasachu. Sapokasanſku zwjatočnoſć wotmě ſastupjeł wyschſcheje schulſkeje wyſchnoſcje, schulſki rada Wiehweg ſ Lubija. Sdobom poſwjeći žo nowa schulſka ſtiwa, kotraž je ſo nowa pschitwarika.

Ż **Luwožiły.** Wutoru rano 58 létnu mandźelſku kěžerja Wěłaſa morwu namakachu. Jako jeje muž póndźelu wječor domoj pschińdże, namaka bydlenje wotamknjene, tola mandźelſka tam nihdże njebě. Wón ſebi myſleſche, ſo je k ſuſodnym ludźom ſchła a tohodla dale ſa njej njeběſe. Hdyž pak ſo ſprózny do loža a wušmy. Jako wotuczi, tu mandźelka pschezo hišće njebě. Dźěſche ſo ſuſodnom praſcheć a ſhoni, ſo běchu ju wječor hišće na rěpowym polu widźeli. Jako Wěłaſ na polo dóńdże, namaka ſwoju žonu tam morwu ležo. Boža ruczka bě ju ſafała.

S **Hrodźiſchcza.** Tudomny hoſcenzaŕ O. Jurak je w ſwojim hoſcenzu ſalu ponowić dał. Wuſtojny moleſſki mišchtr Semiq ſ Wósporka je rejwanſku łubju tak rjenje wumoloważ, ſo dyrbi ſo kóždemu w njej lubić. Wjeſchu njeběchu ſo nětko dospołnje ponowjena łubja ſwjedźenſkeju poſwjeczeli.

S **Wósporka.** W nozu ſ póndźeli dwě wozboſe ſ njewotſwětlenym motorſkim kołom po nahłej Dwórniſchczowej dróſy dešejdźeſchtej. Wjednik koła ſhubi nad nim knjejſtwo a ſajědże do ſahrodnieje murje. Mjes tym ſo ſo wjednik jenož lohko ſranił, ſtanu ſtebi tammu nohu. Wósporſay wobydlerjo ſnjeſchu enoju do bydlenja jeneho tudomneho lěkarja donjeſechu, hdyž ſo jimaj prěnja pomoz poſkići.

S **Porchowa.** Póndźelu rano 1/48 hodź. ſta ſo pschi Eicharcez młynje cžěže njeſboże. 70létny wobydlet August Hiller cžaſche ſ kołom na ſwoje dźěło do Makeho Wošnka dojěć, jako jemu pósłowy auto, tiž ſ Hornjeho Wujeſda do Porchowa jěłdźi, napſcheczo pschijědże. S hiſchcze njeſnateje pschičžiny ſajědże Hiller do auta a ſo ſ rosbitymi ſchklenźami ſrěſa. Też wjednik automobila ſo ſe ſchklenźami ſrani.

S **Lomſka** pola Nieſwačidła. Sjawny pucź ſ Lomſka do Dobroſchcez ſo dla nałożnowanja na Lomſczańſtich honach wot 21. oktobra hač do 4. novembra t. l. ſawrě. Jědźby wobthad pokaſuje ſo na Nieſwačidłſko-Koſlowiſki abo na Lomſczańſko-Hórcžańſki pucź.

Z Kulowa. Naša evangelſka cyrkej ſo z nowym cementowym ſykanskim wobmjetkom porjeſnuje. Murjeſki mišter Emil Wawry z Kulowa dźěło wuwjeduje. — Ratarjam našeho města, kotříž ſu z wulkej wodu škodowali, je ſtat 2800 hriwnow za 3 procenty dowolił na jene léto požčił.

S **Hojerez.** Pschi operaziji wumrě we wokrjeſnej thorowni 55 létny ſtražownik żeleſniſkeho pschehoda Michał Kokert ſ Němcow. Hačrunjež jenož hiſchcze lěwu ruku wobſedźeſche — prawu bě ſebi pschi ſnjeſbożenju hač k dłoni wotmjatu — bě jako runak ſa ludźi a ſtót daloko pſches mjeſy wokrjeſa waženu wosboſa.

S **Wulkanczin.** Sanóbjenu njedźelu poſwjeczi ſo w naſchej wſy pomnik ſa 34 we wójnje padnjenych wojakow. Sjenitowy kamjeń je Lubijſki rěhaŕ Wokurka wudypał a wobdźěłał. Na prědnej ſtronje ſtoji wěnowanje, dale wulkadamy tam kawrjenzowy wěnz a hrónčžo. Na ſtyknych ſtronach ſu mjena padnjenych wojakow ſaryte.

S **Klětneho.** Naſcha gmejna pſchenaja ſwoju nětkdże 2000 jutrow wulku hońtwu na 6 lět tudomnemu bětnarſkemu mišchtrej W. Běli.

S **Hamorow.** Nětniſchi mišchtr Gerhard Bieweg we Hamorach chce ſwoju rěſarnju, kotruż ma dotal w domſtim, do hródže pschepokoſyć. Schtóż ma nětchto pschećžiwo tutomu pschemeńſenju, dyrbi to hnydom pola pschedźiwdy wokrjeſneho wubjerka w Nósborku w 2 ezemplaromaj napiſane ſapodacž.

S **Dubrawki.** Pola tudomneho žiwnoſcerja Khoſtałka ſanđženy tydźeń jabłučnika połnje kčežeſche. Synne nozy, kiž ſu nětko ſaſtupile, drje kčenjotowu pychu bórſy ſnieſa.

Z Łužicy.

* S **Biſkopiz.** Cžěſkoty, kotreż ſo naſchemu demokratiſkemu nětſchčanoſcje dr. Kühnej ſ radikalneje prawizny cžinja, bowjedźechu w pońdźelnim poſpedźenju nětſchčańſkich ſaſtupjerjow k ſjawnemu konfliktej, pschi kotrymž k roshorjenym wuſtupam dóńdże. Poſpedźenje na pječ hody pschetorhnychu, ſkónčnje pak dyrbjachu ſ nim pschestać. Na kónju poſpedźenja pschedźyhda nětſchčańſkich ſaſtupjerjow ſwoje ſaſtojnſtwo ſłoži.

* S **Delnich Pažkowow.** Jenej ženje kradnychu ſ jeje pschedawarſkeho ſtejſchcza pschez Friedrichez hoſcenzom 30 hriwnow pjenjez a hubazu pjerjen. Pabuch je najbórſe nětkże 20-létny muſkſi ſtejnjeze wulkoſcze ſ dołhimi cžornymi włoſami, ſ napadnymaj wocžomaj a kocžoſtym njeswoczom.

* S **Hłohowa.** (Wošejpizy). W jenej ſ tudomnych ſchulow je 54 dźěcži na wošejpizy (Masern) ſihorite.

* S **Wopolnja.** (Schulſke dźěcži jako wobydlerjo próſdnjenjezow.) Kriminalna policija wuſłědži w lěſu podſenſki ſkhow, w kotrymž pjeć 13 hač do 16létnych ſchulſkich dźěcži ležeſche. Pjeć metrow dołha ſkhóba, kotraž bě ſe ſapadnymi durjemi wuſchitnje ſkhowana, wjedźeſche do próſdnjenjezy, w kotrejž ſo thačle, blido a ławki namarachu. Hólzy ſebi tam warſachu. Kóždy wječor ſo tam ſkhadźowachu. Jednomu ſ hólzow wiachu revolwer ſ wótrymi patronami.

* S **Neugersdorfa.** Sſednoczene towarſtwo ſa pławowanje pjerſiny w Neugersdorfje a wokolnje hotuje ſo hižo ſajo k ſjwoſej 1926. Narańſchoſaſkej wuſtajeńcy 20. a 21. novembra 1926 w jaſnym ſale „Hoſcenza k ſtražnej korczmje.“ Nětkotre ważne wobſedźitoſtwe towarſtwa ſu ſwoju podpjeru pſchiſlubiłe. Na dobrycze ſ.ańch mytowych roſſudnikow je ſo wobſebita ważnoſć kładła. Jenož hódnoſtne cžełne myta, ſa kury a hołbje ſenake, dyrbja wſcho dotalne pſchełožahacz. Saleží nětko jenož na hornjołuſiſkich plahowarjach ſamych, ſo ſwoje dołholetne pſchecze, ſo chcežda wobſedźeć wulku Hornjołuſiſku wuſtajeńcu, ſamu wutworja ſ tym, ſo prawje pilnje wuſtajeja. Njech du jenonmyſlnje na wulke dźěło a njech wośtaja wſchitke malicžkoſtne myſle w ſtronu, potom dyrbi ſo dźěło poradźicž. Heſło dyrbi rěłacz: We nowembru do Neugersdorfa!

* Se **Zitawy.** We ſwojim poſledním poſpedźenju pſchejachu ſebi naſchi nětſchčańſcy wótzoju, ſo by ſo bórſy ſaradźerjna ſa mandźelſtwa pſchiprawiła. To je jara nuſna wěc ſa ſwjaſanje ſtrowych mandźelſtwow a ſa plodjenje ſtrowych dźěcži. Knjeza ſa radźenym blidom pſchiluſidhu, ſo ſo ſaradźerjna pſchijmje.

Ze ſuſodnych a dalſich krajow.

* S **Lipſka.** (Wutſel na cžahu.) W cžahu ſ Drježdżan do Lipſka ſo nadobo na nuſnik wutſelí. Hdyž durje ſ mozu wotewrichu, namakachu tam 28 létneho cžeſkoranjeneho muzíſcheho. W Lipſku jeho do khorownje dowjeſechu. Zuſy bě ſo do plnzow tſelił.

* S **Buchholza.** (Nahła ſmjerć.) Jako faraŕ Schindler ſ Deſnjeho Schunowa pola Freiberga w tudomnej zyrkwi ſwoje prahowanſke hóſtne předowanje dźerżeſche, ſaja jeho Boża ruczka. Faraŕ Schindler bě hnydom morwy. Maudźelſka ſ 5 dźěcžimi wo njeho žaruje.

* S **Mittweidy.** (Do turbiny pſchiſchoł.) Tu ſta ſo žałoſtne njeſboże. Murjeŕ Stemmler dźěłaſche w tudomnišim papjerniu bliſko wulkeje turbiny. Tu ſadu nadobo wětr a ſtorhny Stemmlerowu brašu do turbiny, kotraż murjerja do ſwojich koleſow ſcžahny. Njeſbožownemu ſo cžežko ſrani. W khorownі dyrbjachu jemu hnydom nohu wyſche kolena prječ wſacž.

* S **Waldheima.** (Wſchо dla jeneje holzy.) Krowawna ſtruchcžobra poda ſo mjes dźěłacžerjomaj Kaudelhardtom a Neujahrom, kotraj hromadze w jenej ſjuwje bydleſchtaj. Pſchicžina bě ſajo junu jedna holza. Ledom bě ſo jedyn ſ njeju do loža lěhnył, ſakło jemu druhi ſwój nóż do wutrobna. Tola bórſy ſo ſjwojeho njeſkutka kajeſche; tuž tło ſo ſam do ſjwota a powjeżmy ſo ſa ſłk. Nadpadnjeny pak wokaſche na pomoz. Bórſy pſchichwatachu ſtuboża a wotrěſachu powěſnjeneho, kiž bě hiſchcze ſjwy. Wobaj dźěłacžerjej ſtej cžežko ranjenaj.

* S **Halle.** (Smjerdżace bomby w poſpedźerni měſchčańſkich ſaſtupjerjow.) Měſchčańſay ſaſtupjerjo běchu ſo we prěnim cžłanju ſ jenak wjele khołbami ſa wotnajcege měſchčańſkich kublow wupraſili. Sozialdemokratojo pak cžuchu, ſo by měſto ſame kubło wobdźěłało. Tohodla mějachu w druhim cžłanju hodźiny dołhe rěcže; nadźachu ſo tak, ſo ſo ſaſtupjerjam ſe prawizy w ſali wołudži a ſo tohodla wotenđu. Na tajke waſcžnje cžuchu wjetſchinu khołbow dobyczi. Jako ſłónčžnje kommuniſtiſki ſapóſłanz Kilian we tſihodźinſkej rěcži hnojenje mukkadowaſche, wóſchčerjachu po we poſpedźerni nadobo wohidne ſmjerdży, dokelž běchu ſo na wſchelakich měſtnach ſmjerdżace bomby wupołożile. Jako dyrbjeſche ſo potom wothłoſowacz, ſwěrjeſi pſchedſtejiżeć, ſo ſhromadźiłna njeje k wobſtamkunjenju thmana, telko ſapóſłanzow bě jich ſe ſale cžekło. Naprawne ſtrony cžeżda nětko we bliſchim poſpedźenju pſchemeńnjenje wobkhadowego porjada namjetowacz, po kotrymž dyrbi ſo rěcžny cžaſ wobmjeſowacz.

* S **Halle.** (Wuſaſnjene njeſboże.) Nahła ſmjerć dweju młodeju hołzow w ſtudentiſkim domje w Halli, wo kotrejž pónđelu piſachmy, je ſo nětko wuſaſniła. Hołzy běſchtej w kachlach papjeru a druhu macžſinu ſapalitej a ſachle potom kruże ſawrjelej, tak ſo ſo jedyte pluny wutworiczhu, kotreż hołzy ſadušychu.

* S **Gery.** (Auto do Sſolawy padnyło.) Wobſedżer ſe zyhelemi nałkadżeneho cžeżkiteho awta cžuſche na połnym pucžiku pſchi Sſolawje jěcz. Pola Blankenburga ſo mjeſka ſenja ſwjeſe, cžeſki wóſ ſo pſchecžiſny a padny do Sſolawy. Młody 22-létny pſchewodżer ſo hnydom mori, jeho nan ſo na ſmjerć rani. Wobſedżer awta możeſche w prawem cžaſu wotſkocžicž.

* S **Haynawy** w Schleſyſſej. (Lutowanſki awtomat w ſchuli.) Sleđowanja hódnu nowinku je nalutowarnja w tudomnej ludowej ſchuli poſtajiła. W kóżdej rjadowni je ſo lutowańſki awtomat poſtajił, kotryż lutowańſke pjenjezy pſchijimuje, kwitowanki wupiſuje a ſapołożene pjenjezy ſapiſuje. Dźěcži dóſtanu wot wulcžerjow kwitowańſke karti, kotreż ſu tak ſſjadowane, ſo awtomat 10 krócž po 10 pj. do njeho cžiſnjene lutowanki kwituje. Je tajka kartfa połna, potajtim je dźěcžo 1 hriwnu do awtomata nahromadźiło, potom dże ſ karſku na nalutowarnju, hdyž ſo nahromadżena hriwna do nalutowanſkeje knihi ſapiſka, kotruż kóżde dźěcžo na banzy ma. — Dźěcži jara rady ſwoje pjenjezki do awtomata noſcha.

Přilopk.

* **Lětadło k ſemi padnyło.** W Barlinje-Adlerhofje padny wczera lětadło ſ 200 metrowyſkeje wyſkokoſcže k ſemi. Wjednika lětadła Seefelda, kotryż běſche pſched lětom lětarſki patent dóſtał, wuczeſeżu moriweho ſe ſpody roſpadanſkow roſbitego lětadła.

* **Wjerczity kran do wody padnył.** S Hamburga ſo piſa: W Finkenwärderu padny wulki wjerczity kran ſ mosta do wody, pſchi cžimż bo dohładowar dobutſtorhny a ſpody krana pohrjeba. Wohnjowej woborje ſo poradźi, po dleſſchim prózowanju, kran ſaſo ſdehnycž a cžěſko dohładowarja wukhowacž.

* **Sſamomordarſtwo wotpokaſaneho ženicha.** S Duisburga ſo powě: Wežera pſchińdże do Sauerez wobkhoda 26 létny friſerſki Aust, ſo by 22 létnu Borboru Sauerez wo jeje ruku proſyk. Jako jeho wotpokaſachu, ſrěła Aust hołzu ſ britwoju do ſchije, tyła a paži. Potom roſrěżny ſebi ſamomu krt. Aust bórſy na to wumrě. Hołzine ranjenja njejeſu ſmjertne

* **Nowy němſki kabel mjes Emdenom a Azoram.** Nowy kabel němſko-atlantiſkeho telegrafowego druſtwa mjes Emdenom a Azoram je nětko hotowy. Němſka je tak ſaſo direktnje ſ Newyorkom a druhimi wulkimi amerikanſkimi měſtami ſjwiſana, dokelž je Western-Union Telegraf-Company hižo w lěcže 1924 wotſcežity kabel mjes Azoram a Newyorkom położiła, ſ kotrymž je ſo nětko nowy němſki kabel automatiſay ſwjaſał. Wobaj kabelowaj dźěłaſ ſtaj po nowym ſyſtemje, kotryż ſchtyri krócž ſpěſchniſche pođawanje pomjeżjow ſmóżni, hač kabel ſtareho raſa, natwarjenej.

* **Mordaŕ cžekny.** S Cheba ſo piſa: Tudomny pſchiſhažny ſud bě mordarja Oswalda Leina, kotryż bě ſwoju žonu morił, k ſmjerći ſaſudźił. Preſident pak běſche jeho ke khłoſtańi na cžaſ ſjwjenja wobhnadźił. Wežera cžakchu Leina nětko ſ Cheba do Karłhauſenſkeje khłoſtańnje dowjeſeż. Duży po puczu dyrbjeſche Lein wuſtupicž. Zandarm dyrbjeſche jatemu, kiž bě wuſpinany, thołowy wotpinyeż. Pſchi tym dyri Lein połizaja ſ rjerſaſom, ſ kotrymž bě wuſpinany mjes wocži a kopny jeho ſdebom do brjuſcha, tak ſo tón do womory padny. Jako ſaſo k ſebi pſchińdże, bě jaty cžekny. Hač dotal jeho hiſchcze pohađowili njeſu.

* **Wołudna awtowa jěſba.** Każ ſo ſe Frankfurta piſa, ſta ſo na Croſſenſkej dróſy cžežke awtowe njeſboże. Pola awta fabrikſkeho wobſedżerja Königa roſpuſny ſo nadobo wobruczk a awto ſo pſchecžiſny. Wjednik bě na mješnje morwy. Dalſchi paſażer, wobſedżeŕ ſahrodniſtwa Körner, ſo cžežko ſrani. Körner ſo hnydom po njeſbożu ſam ſaſtrěli. Körnerowa dźowka ſo tohorunja cžežko rani, mjes tym ſo jedyn ſchtwórty paſażer ſe ſtroželeni woteńdże.

* **50 danſich rybarjow ſo tepi.** W poſledním wichoru je wſchu hromadze na 50 danſich rybarjow wo žiwenje pſchiſchło. W ſandźenych dnjach ſu lětadła w połnóżnym morju ſa ſhubjenymi cžołmami ſlědźiłe, tola podarmo. Tak drje dyrbi ſo ſ tym licžicž, ſo je ſo 9 cžołmow ſ 50 rybarjemi we wichoru podnórikło. Wo dwěmaj dalſchimaj cžołmomaj, kotrajż běſchtaj hač dotal tohorunja ſhubjenaj, je nětko powěſcž doſchła, ſo ſtoj w Jendźelſkej ſ brjohej pſchiſitajiłoj.

* **Snaty palcžik wumrě.** Darius Abner Alden, kotryż jako „Thom Thumb“ 40 lět dołho ludźi w Barrumſtikm a Bailesjtim zirkuſu jabawjeſche, je nětko 84 lět ſtary w Los Angelu wumrěł. Alden bě 1 meter a 5 zentimetrow wulki. Jeho žona, kotraż je nětkle 82 lět ſtara, je tohorunja 1 meter a 5 zentimetrow wulka.

* **Sa dwaj milijonaj deſjentow kradnyli.** Rutskamarjo roſpacžiſchu w jenej Newporkſkej fabrikju pjenježny khamor ſ roſbuchadłami a rubichu platin a diamanty w hódnoſći 2 milijonow hriwnow.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schfrowa powěſcž wo wjedrje ſa jutſje pjatk: Sſo pomróčžuje. Mišiſcho, bóle ſcherjate wjedro.

Pólſke nowiny „Expreż Poranny“ piſchu, ſo ma ſo **pomjenowanje generała Heya, kotryż je pſchecžiwo wudaczu Pólſkanſteje a Makeje Pomorjanſteje Pólſtej proteſtow, ſa wjedźitka němſkoſtatneje wobory jako pſchedſamnjo wójny Němſkeje pſchećežiwo Pólſtej wobhładowacž. Marſchall Pilſudſti ſo pjecža na tutu wójnu ſe dohładowanſtim puczowanjom po pólſtej wjeczornej mjeſy pſchihotuje.**

*

Cžeſkoſłowakiſti ſjezjm je knjezeſtwowe ſinanzne roſliczenje, w kotrymż ſo wudawki ſ dokhodami pſchekhaju, ſtwałik. Sa njo też Sſkowakojo hłoſowachu.

*

W Schwajcarſtej budże lud 5. ſeptembra wo ſawjedźenju žiteho monopola wothłoſowacž.

*

W Chicagu w Sjednoczenych ſtatach je ſo bandu 15 rubježnikow do jeneje ſabrikli dohnyła, pjecž pjenježnych khamorow ſ dynamitom roſbuchło a ſ rubjeńſtwom w hódnoſći 100 000 puntow ſterlingow, kotreż ſ platina a diamantow wobſtejeſche, cžekła. Pjeđey teho běchu banditojo nóżneho ſtražnika a dweju inżeńerow njeſchkódnuli ſcžinili.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyſchinje. — Za łokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyſchinje. — Za hoſpodarſki dźěł: Arnošt Bart w Brěžanach. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Trjebane a nowe

meble

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 4

Podźělnjo płaćiż dowolam.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po mjerje a wšě wuporjedżenja tunjo a za krótki čas.

Běrny k jědži a za skót su dóšli

Zitny dom w Kamjencu

wotnoška w Paulcach

W prawem času

prawe poskićenja!!!

Sol. muž. wobłek	čórne mustry 36.00, 25.00	**19.00**
Eleg. muž. wobłek	49.00, 36.00	**25.00**
Eleg. wobłek z jchl. smuh.	69.00	**49.00**
Wobłek z čes. suk.	módre, kras. fas. 78.00, 69.00	**49.00**
Jara mod. **sportske wobłeki**	bl.00 46.00	**28.50**
Mod. ulster	39.00, 29.00	**19.00**
Eleg. ulster najl. dźěło	49.00, 39.00	**29.00**
Paletoty suk. form.	Narun. za měru 71.00, 65.00	**35.00**
Mod. ulster čeź. twory	89.00, 69,00	**49.00**

Bocenske mantle a peleriny
we wulkim wubjerku za dorosćenych a dźěći. — Jupy a niepřemokawe kabaty w znatych kajkosćach

Hugo Pachaly
w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami
Staroznaty tuni a solidny wobkhod
— Dźělbne płaćenje dowolene —

Žana

kermuša

bjez

Preißer

kofeja

dokelž **wjesole** dny zwěsći.

Jenož pola

Karl Preißler jun.
w Budyšinje
na Zitnych wikach 24.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kolu, šlince mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wunolrjedź.

Hdźe pijemy w Budyšinje kofej?

W Biesoldec konditarni
w Budyšinje, na Bohatej hasy
tam dostanjeće
dobry kofej
najwuběrniše pječwa a torty.

Čehodla
smy tak tunje?
Naše 3 wobkhody w Drježdźanach, Freiberku a Budyšinje docpěja přez zhromadne nakupowanje we wulkim jara poniżene płaćizny. = Naša zasada je:

Wulki wobrot – Nizke płaćizny!
Příklady:

Za žony		Za mužow	
Bluzy	4.50, 3.50, 1.50	kholowy, krute tkan.,	5.90, 4.90, 3.90
suknje	4.50, 2.50, 1.75	lacy	6.50, 5.50, 4.50
wobleki wšě wulkosće	11.50, 7.50, 4.50	jupy	24.50, 18.50, 13.50
kostumy	24.50, 18.50, 11.50	wobleki, elegantne smuhi,	49.50, 37.50
mantle	14.50, 11.50, 7.50	wobłek z česan. sukna, módry, narunanje za měru	69.50
Astrachan. mantle	29.50	sportski wobłek najl. kord, z 2 kholow.	9.50, 49.50
Krymerowe mantle	57.50	mantle, niepřilěho-wace	29.50, 19.50
Sealplyšowe mantle	54.50	mantle z paskom,	49.50, 39.50
dźěćace mantle	wot 4.75 sem	paletoty za zomoć, kornarjom cyle podšity	48.00
		hólčace wobleki	wot 6.50 sem
		hólčace mantle	wot 11.50 sem
		hólčace kholowy	wot 2.25 sem

Wobhladajće sebi naš skład, wšako kupować njetrjebaće.

Drježdźanski drastowy dom
Birnberg & Co. w Budyšinje
při Mjasowych jatkach 5

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje zap. druž. z wobm. ruk.

Při započatku zymneho časa dopomnimy zaso na naš bohaty skład

fylcowych tworow

Wulki skład:

trikotažow, nohajcow, wšěch druzin wolmj. ničow
zymske jupy: kosmičkate mantle:
njepřemokawe kabaty.

Wulki wubjerk:

dźěłanskich kholowow, dźěłanskich jakow, sweaterow, štrykowanych jakow

dźěłanske črije a dołhe črije

Sobustawy kupujće Wašu potrjebu we Wašim wobkhodźe.

Předstejićerstwo.

Lěhańske stoły
16.—, 17.50, 20.—, 25. , 28. , 35 —, 40 . 47.50 hr.

Kurt Martin Richter w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 7. Telefon 2741.

Klavěr taflowy, ma tunjo na předań
Max Seifert w Budyšinje na Kamjentnej hasy 29.

Wysokosnóšna kruwa
je na předań
w Jitku čo. 18 pola Rakec.

Prosata
su na předań
w Malešecach čo. 59.

7 rjanych prosatow
ma na předań
Pötschka w Trjebjency.

Bildowe šaty, ložowe počahnjenja, wupjerki, čopje spódnje šaty, nohajcy, rukajcy pola
W. Köhlerowy w Budyšinje
na Hłownym torhošću 9.

Drastowy khamory
komody, ložo, blido a stóły kupujće tunjo pola
Despanga
w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4.

Předkryslene **ručne dźěła**
hotowe jaki a bluzy.
Wilhelmina Köhlerowa
w Budyšinje na Hłown. torhošću 9

Nowočasna

žonjaca, mužaca a dźěćaca drasta

Elegantne wobleki
wot 38,00 45,00 52,00 60,00 hač 90,00 hr

zymske přewobleki
ze samočanym kornarjom
wot 45,00 54 00 hač 75,00 hr.

modernske ulstry
a suknjowe paletoty
wot 50,00 60,00 hač 92,00 hr.

nawobleki a sportske jupy
kaž tež čopje wobleki
wot 17,00 24,00 30,00 hač 45,00

Breeches a smuhate kholowy
wot 7,00 10,00 12,00 15,00 hr

njepřemok. kabaty
najlěpšeje kajkosće
gumijowe mantle
wot 18,00 hač 45,00 hr.

Boccns e manti·
prawe Mnichowske twory
wot 28,00 32,00 48,00 hr.

krasne žonjace a hólčace mantle
najrjeńše, štož moda poskića
wot 15,60 18.00 24,00 40,00 hr

rjane žiłdźane plyšowe mantle
jenož najlěpša kajkosć
wot 80,00 hač 160,00 hr.

žiłdźane a plyšowe kabaty
z prasowaneho a hładkeho wolmjaneho plyša, jara modernske
wot 40,00 56,00 90,00 hr.

hólčace a holčace mantle
w hobrskim wubjerku

Telefon 3480

Drastowy dom Karl König
w Budyšinje na Zitnej hasy 4

Wjetše prosata
ma na předań
Brězan w Jasenicy
pola Njeswačidła.

Štrykowanska wolma
jara tunja
K. Erler na Zitnych wikach 11

Twjelki trjenja tunjo!
K. Erler.
na Zitn. wikach 11

Młoda wysokosnóšna
kruwa
je na předań
w Rózenće čo. 18.

Přejeće-li sebi woprawdźe dobre nawoči

tak wopytajće mje, prošu, w mojich rěčnych hodźinach:
w Halštrowje, pjatk 22. oktobra w hoscencu „Herrenhaus“ wot 2—6 hodź.
w Biskopicach, štwórtk 21. okt. w hoscencu „Schlesischer Hof“ znapřeča dwórniščej wot 9—4 hodź.
w Kamjencu sobotu, 23. oktobra na Kinspórskej drózy 9 wot 9—4 hodź.

Poskićam Wam wuźitk, kotryž podarmo druhdźe pytaće. Darmotne pruhowanje wočow. Tunje płaćizny wot 2 hr. sem. 3 měsacy pruh. čas! Lěto rukowanju za dospołne widźenje.

Tak ruče hač wóči syzuja, mikaja, tłóča a mała pismo k čitanju njeje. k tomu słaži prawa nawočnica wulkotnje.

Pisma: Wutrobny dźak za nawočnicu, sym jara spokojom Budu Was rady druhim poručeć Kujer Aug. Schmidt z Biskopic, kujer Aug. Anders Bischheim a wjele druhich, Prošu přińdźće prawje zahe, dokelž mam stajnje wjele wopyta.

Wočacy-Freund Berlin, Badstr, 42
specialist z nowočnicami.

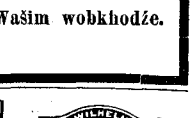

Přiństrykowanje
nohajcow a zokow
— přišiće —
stopow k nohajcam a zokam wšěch druzin wobstara tunjo

Najlěpše kakosće
w hobrskim wubjerku
— a žałosnje tunjo —

Zymske kłobuki
přeprasuju a barbju, somočane a žiłdźane kłobuki předźěłam.
Poručam dźěłbu krasnych
kłobukow za překhódny čas
wot 5,— hriwnow sem.
Johanna Heidig w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 22, III. Zane klamy.

Džakne wopismo.
Podpisany z tutym wobkruči, zo je
kujer Mikł. Krječmař z Worklec
zeńske dźěła wukonjacy swoje prěnje přez skalnu krajinu wjedźace dźěła za přiwodźowanje wody k mojemu najwětšemu spokojenju wukonjał.
16. X. 26. **Jakub Paška w Swinarni**

Přiloha k číslu 245 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 21. oktobra 1926

Serbja a wólby do sakskeho sejma

31. oktobra.

31. oktobra wotměwaju so wólby do sakskeho sejma. Stejimy psched khutnym prashenjom, kak mamy so my Serbja bjiwajo na nasche kulturne a hospodarske a politiske sajimy sadżerżeć, kak swoje hłosowanske prawo a winowatosć wukonjeć?

Sserbska Ludowa Strona, politiska organisazija, wjedżerka a sastupjerka wscheho serbskeho, serbsky cżujazeho ludu, je nasche stejnischczo a możne postupowanje pschi tuchich wólbach bokadnje rozpominala.

Posledni kongreß europeiskich narodnostnych mjenischinow je resolusiju wobsamknył, kotraż żada, so ma so po możnosći kóżdej narodnostnej mjenischinje sastupjerstwo we parlamenczje a w samosariadowanskich wyschnosczach smóżnić. Dóniż so to njepischewjedże, njemóżemy psichi tuchiwilu wobstejazych wólbnych sakonjach se samostatnej lisczinu wustupić. Też parola je opotżisże so wólbow sdalowacź, so sacżisnu.

Na Sserbsku Ludowu Stronu je so wobroczika Kschesczanika Ludowa Strona. Stronine pschedbydliwo na to wobsamknu, hromadże s tutej se swojim programom nam najblischeje stronu pschi tuchich wólbach wustupowaci, jeli so so swjasa, nasche narodnostne, kulturne a hospodarske (wosebite ratarske) żadania sastupowaci a jeli so na nasche wumenjenja dla kandidatneje liscziny pschistupi. Pschi nastupanych jednanjach mjese sastupjerjemi wobeju stronow dożpě so dobra pschesjenosć.

S kandidatow Sserbskeje Ludoweje Strony pschijachu so na lisczinu Kschesczanskeje Ludoweje Strony: na 2. mesto: Sserb a ratar knjes mischesczanosta Schwitank we Seitschach, na schtworte mesto: knjes kubleŕ a mischczanosta Wünscha we Porschizach, na 7. mesto: knjes kubleŕ Soba we Cżornowje.

Na prenim mestnje kandidatneje liscziny steji knjes stud. rada Bruger-Budyschschi.

Też pissomne swjasanja dla naschich narodnje kulturnych żadanjow mózemy jako dożpahaże wobhladowacź.

Sserbska Ludowa Strona so tohodla pschi tuchich wólbach pschisamknje Kschesczanskej Ludowej Stronje a namolwja wschę swoje żobustawy a pschiwischowarjow, wschech Sserbow a Sserbowkow, so bychu wukonjejo swoju wólbnu winowatosć, swoje hłosy wotedali Kschesczanskej Ludowej Stronje.

Program tuteje strony każ też blischsche rosjasnjenje naschego postupowanja podamy w blischich dnjach w „Sserbskich Nowinach" każ też w „Kat. Pósle". Pósczelemy lětak do serbskich domow a na shromadżiznach Kschesczanskeje Ludoweje Strony rosłożimy ertnje nasch samór a nasche stejnischczo.

Tuj, Sserbja a Sserbowki, sczehnjcze 31. oktobra wschitkży parolu Waschoje stworjenje, jenżeż wa prawoje serbskeje politiskeje wjedżerki:

se Serbskej Ludowej Stronu
za Kschesczanstu Ludowu Stronu!

W Budyschinje, 16. oktobra 1926

Za Serbsku Ludowu Stronu
(sakski zupu).

M. Szmolek, 1. mestopschedsydża.
J. Schewczik, pschedsydża wubjerka.

Ze statistiskeje lětneje knihi Němskeje 1926.

Sakska ma po ludulicżenju se 16. junija 1925 w 2975 gmejnach 4 996 138 wobydlerjow. W 2653 gmejnach po mjenje hacź 2000 wobydlerjach je 1 196 055, w 194 gmejnach po 2000 hacź do 4999 wobydlerjach 587 089, w 108 gmejnach po 5000 do 19 999 wobydlerjach 945 800, w 16 gmejnach po 20 000 do 99 999 wobydlerjach 526 149 a we 4 wulkomeschach je 1 741 045 ludźi żiwych.

W Sakskej narodźi so 1924 44 813 hólzow a 41 998 holzow. Mjes nimi bjeche njemandzelskich 7451 hólzow a 7167 holzow, mortwych narodzenych 1970 hólzow a 1465 holzow. 1924 je w Sakskej 28 924 mużskich a 29 399 żonskich wumrjeło.

Mandżelstwow je 1924 w Sakskej dżelenych 3339, we Němskej 35 936.

Sdamomordarstwow nalicżichu 1924 w Sakskej 1667 (1132 mużskich a 535 żonskich), w Němskej 14 352 (10 426 mużskich a 3926 żonskich).

W Němskej nawarichu 1925 47 419 000 hektolitrow piwa. Pschetrjebali su pschi tym 17 620 000 zentnarjow sytnu, 95 200 zentnarjow zokora a 10 600 zentnarjow rajzoweho grisa, maisoweho grisa, maisowe mucżi a rajza. Na hlowu wobydlerstwa su wupili 75 litrow piwa.

W němskich palenzowych palerńach wot 1. oktobra 1924 hacź do 30. septembra 1925 pschedsetkachu 21 825 400 zentnarjow bérnow, 1 946 980 zentnarjow sorna (mjes nim 1 010 460 zentnarjow maisa), 2 860 340 zentnarjow melasy a druheje rěpiny. 16 357 hektolitrow piwarskich powostankow, 792 044 hektolitrow żadowych żłodżijnow, 110 720 hektolitrow żadu, 73 591 hektolitrow wina, 22 222 199 hektolitrow drjewjistoweje kwalniny a 243 045 hektolitrow druheje njemucżneje macżiny. Na hlowu pschindże 2,8 litra palenza (1 litr k pizu a 1,8 litra sa pschemyslowe a druhe potrebnosće).

W Němskej bésche 1925 7992 hektarow kraja s tobakom posadżanych. 1925 je balwk płaczeny sa 5 746 468 000 zigarow, 30 528 685 000 zigaretow, 113 954 zentnarj drobneho rězaneho tobaka, 538 063 zentnarj kopjenoweho tobaka, 5 105 zentnarj żwakoweho tobaka (Kautabak) a 46 087 zentnarj schcżipokoweho tobaka (Schnupftabak).

W Sakskej schotowchu 1924 s 1436 twarjenjemi 4698 wobydleni, w Němskej s 98 781 twarjenjemi (mjes nimi 49 413 domischich) 106 502 wobydleni. (Po Damaschskej trjebamy hischcże 1 159 000 bydlow.)

Sakska we mesche 1. julija 1925 16 395 motorskich kolow, 17 714 wozobinskich a 7291 cżejitych żamolhobow (awtow). W Němskej nalicżichu 161 508 motorskich kolow, 175 665 wozobinskich a 80 363 cżejitych żamolhobow. W letomaj 1925 a 1926 su poslednje liczby spesnje frostke a bokelż płacżiny bo nalecża mózuje spadnu, smejemy pschichodne leto mózny pschirost tuchich nowocżażnych żamolhobow.

D.

Jedyn njechańbity presuwański trik.

We wotdżelu prenjeje rjadownje spschinika s Brüsela bo Parisa żedżitaj jara rjana mloda holcżka a starschi luboscziwy knjes. Njesnajetaj żo a wobaj wésche żobu najwyschchim worschtam pschitłuschataj.

Staj so prenje hodżiny wurjadnje derje żabawikoj — staj wobaj Franzowsaj —, ale cżim bóle żo hranizy blischa, cżim njemérnischa pocża mloda żónska byc. Starschi knjes żo napraschowaci wobuzelnje sa winu njemérna a żhoni, so ma żónska sa trach tyżaż dollarow wopranych zankow żobu. Na njej steji wyżoke zło a te chże żej rad satutowacź. „Ow, njestaracżje żo wo nicżo, cżesczena knjeni," ménjesche rjekowski starý, „kukuju Wam sa to, so njetrjebacże nicżo płacżicź!"

Zkowni sastojnizy sastupja do wodżela. Prjedy hacź żo napraschowaci móża, pokasa starschi knjes na wacżok knjenje a rjekny: „Tuta knjeni je mi runje dożkła, so ma sa tyżaż dollarow zankow żobu." Żónska placże bórzo a sastojnizu wosmu ju żobu do hamtskeje sitwy, dyrbi pjeć stow dollarow zła sapłacżicź a pschindże w poślednim wokomiku do czaha, dodż chżyche runje wotjeżi.

Męso njepohladuje wjazy na tutoho pscherednika. Wón pak nicżo dale na to njedawa, kuri mérnje żwoju zigaru a hlada mi a tebje nicżo do powédra. Hakle po tżeżej staziji stanje, wosmje swój wacżok se saka, wotewri jón a pokasa knjene wulkomu sbérku najdrohotnischich zankow. Knjeni — je tola sastupjerka żwojeho płaha — tola tróschku pokukny a wocżini se spodziwanjom hubu.

Mérko wucżahnje tamny knjes swoju lisczotku, wotewsa ju njeje pjeć stow dollarow a rjekny: „Luba cżesczena knjeni, njebudżcże wjazy na mnje sta! Najprjedy chcu Wam Wasche pjeć stow dollarow wróczicź a potom proschu sa wustaty strach f moje sbérki tej najrjeńschi kruch wubraczi! Hdejsche, pisches moje pscheradżenje njenamakachu sastojnizy żanoho cżaha wjazy, mje pschepytowacz a myślachu mérsche, so nicżo k saklowanjenju nimam. Moje żo, najhnadnischa, njeby żo jeno na pjeć stow dollrow slasiko, hnadź na pjatnacże tyżaż. A tuj żym żej żwaził, jenu hodżinku dołho we Waschich wocżach jako wotlećejeż byczi Proschu, wolicz tu żeby kruch. — A hnadna knjeni bésche f tym spokojom, schtoż może żej kóżdy myślicź.

Wobludnjeny.

Spéschnik jédżesche do Hamburka. Bé cżisma nóż, kaj by kolmas lak. Pschekupz Sternbek jédżesche we swoju druheje rjadownje zyle żam. Sacżahny żebi samézdzki a drémasche w jenym rógu żedżo. Bé żebi stónczuje krucże wunjuk. Nadobo su s nékajkej haru wubudżeny. Jako wotucżi, wukłada żuseho mużskeho pschi burjach żedżo, kotruż stajnje wótrje a tśélenje na njeho wudżerżesche. Gnydom na jeho błyskotażymaj wocżomaj żpóra, so ma pschemyślenoho psched sobu. Żuży bé we schérotim kłobuzu.

Sternbek njemóżesche wopschimnycź, żwoiżel bé żo żuży mużski nadobo do wosa wsal. Skoro njemézesche wudżerżanje wjazy snjesć. Spytasche na njeho rézcz.

Tola żuży żóbasche ruku, hrożesche jemu a wołasche, so by mjelczał. Na to żo f Sternbeci sthili a rejesche:

„Stónczuje waż mam. Wésche, schtó żym? Groner żo mjenuju, Groner! S tym drje dołcz wésche. Potajkim, mjelczéce a wocżakujce nétko waszh wożud!"

Mérko hakle Sternbek wédżesche, so ma wobludnjeneho psched sobu. Dopomni żo tež, so maju tajzy wobludnjeni njeżmérnu móz. Sternbek bé sam we wosu a njemésche żaneje bróńe pschi sebi. Też njeby jemu na pomoz wołanje nicżo pomhało. Schtó by wołanje dla wulkeje hary lokomotiwy słyschał. Runje sadżerżadło bé runje nad hłowu żuseho. Sternbek dżysche k sadżerżadłu słoczicź, tola żuży rejesche, pistolu we rukomaj dżerżo:

„Njechibojce żo! abo waż na mésstnje satkéru. Schto waż tam horjela te sadżerżadło stara. Te woż psched mojej wjezżbu njewutrhowa."

S hrózbu wosta Sternbek smérom żedżo. Żuży pak stajnje cżim wótrischo na njeho wudżerżasche. Sternbek wé-

700lětne wopomnjesce swjatcho Franciska z Assisi.

2] (Pokrjacowanje)

Njedycha Franciskowa młodosć sama trochu tejele pséklusnjeneje żiwjeńskeje radosće! Njebése-li wón sam woprawdzite dżéżo swojeho cżasa, wézo we nadobnem, wšému wohidnemu cuzem zmysle, hdyż w pisanem kabace zdrasćeny, na luce a cytherje hrajo, na cole swojich towarśow po hasach Assiskich cżahaše a na wikach tajku haru nacżini, zo wšo wot dżiwjeho wyska zarża! — — —

Ale hižo klinča hłosy do toho, wažne, haj hrożace, ze sewjera a juha, kotrež sebi reformy żadaja; kritiki dadża so słyšeć wo njezbożownje rozpołożenych socialnych poměrach, żadanja za nowym a hinašim rozhladowanjom po cylem hospodarskem żiwjenju, za zanurjenjom a znutrkownosću nabożneho żiwjenja na zakładże evangelija. Italska mjeješe swojeho Arnolda z Brescia, Němska swojeho Manasesa a Evermachera z Kölna, Francowska Hendrich z Lausanne a předewšém Pétra Waldusa.

Wjele woprawnjenosće bé w jich pócowanjach, wjele derje ménjaceho, idealneho zmyslenja a praktisey so zwučowaceje woporniwosće, byrnjež bychu mnozy hižo, njedżiwajo na żanu zaraćacu mjezu, po Božej woli postajenu, swoje zakleče přećiwo cyrkwi a mešnikam wuprajeli. —

Běchu Franciskej tute żołmjenja cżasa cuze! Zéćka! Hač njebé hižo někotražkuli żolma swój puć nawakała do jeho mjehkeje, čopleje wutroby, kotraż njeda żanomu khudemu bjez dara wotsał hić! Tak drjebaše hnada Boża jenož jedyn poslodni, wulki stork wukonjeć, zo bychu wšé žórła so wotamkle, kiž běchu jeho bohatej naturje samowne a wumělscheho jeho wjednistwo.

W swj. Damijanje, niže města, před křížom, kiž wupina so nad wulkim woltarjom, wón jenoho dnja klečeše. Jeho duša, hižo zdawna njemérnje pytaca, tasaca, wuroni so w płomjenitej modlitwje. A — — tu zaklinči z wysokosće! „Francisko, dži, natwař mi mój dom znowa; přetož je blizko zasypnjenju!"

Boži hłós! Tón chce wón, pozbudżowacy, kajkiż wón je, hnydom do słowa wuskutkować. — — Dyrbjał człowjek tole zabudnjenje njenowacź? — Wustup za wustupom séhuje. Bolostne wojowanja, jebanja, kotrež wotcuzbnja jeho staršiskomu domu, swětej, dóniż so wón před Assiskim biskopom, po nanowej woli, z rjekowskim rozsudżenjom też poslednjeho mětka a statka njewotrjeknje.

Wusmeńwanje, zacpéce, hłód a wopušćenosć su srědki božeho wočehnjenja, poslednjeho wuwučowanja, dóniż wón, wuswobodżeny wot zemskeho procha, cyle Bohu so podawši, jasnosć wo swojim powołanju njedostawa.

W Portiunkuli je wón l. 1209 na swjedżenju swj. Mateja Božej mši přitomny. Wón poslucha na swj. scenjo, kiž mešnik při woltarju cita: „Wy njedyrbiće ani złoto ani slěbra ani pjenjez w swojich pasach měć. Njemějće ani wačok na puć, ani dwě sukni, ani črije, ani kij; přetož dźělaćeŕ je swojeje jědże hódny. (Matej 10, 9.)

Tu sapny pruha Božeje hnady na njeho. Swětło, błyšcace swětło! Z hłubin wěcnosće wuliwa so na njeho dele. A jako přez šěroko wotewrjene wrota dawa jemu Swj. Pismo dowidźeć do noweho, zbožownišeho kraja.

„To dźěn je to, štož ja chcu," wuroni so wyskajcy z jeho erta, „po tym chcu ja ze wšěmi swojimi mocami žiwy być!"

Khudobne żiwjenje Wumóžnika. Kak nutraje wupraja to swj. Franciskus: „Moja njewjesta khudoba!" *Kotruž je sebi nědy wěcay sya Doki wuzwolił, kotraż* je žłobjo a kříž z nim dźěliła a też hišće při rowje při nim wutrała. „Po njej chcu žiwy być!" Za nju chce zaso lubość dobywać we wšěch worštach ludu. Khudoba, kotraż wustupuje z takim miłym, dobročiwym wobličom, tak poniženje, skromnje, nošo we swojej wutrobje dowěrjenje do Boha, dyrbi pomhać človjekow wujednać, wozbožować. — —

A w drasće khudych umbriskeho kraja, powjaz wokoło bjedrow, bosy, kroči Franciskus do swojeje domizny, zo by swoju wulku misiju započał. Při měšćanskich wrotach, na rózku hasy, na wikach, hdźež žiwjenje nimo njeho ćeče, wón pozastawa. Z wopředka snadź su jemu ze směchami, z njedowěru napřeco přišli, — njeběš wón jedyn z tych wosobnych, kotříž „žiwjenje wuživaju"? — Ale lubość ke khudobje, kotruž wón předuje, a dobrowólna khudoba, kotruž je wón „žiwy", sarowje a twjerdże, zjednočujetej so k jimawemu zwolanju bohatych a khudych, wysokich a nizkich.

Ćiche, nježne wutrobine truny wón zehrawa, kotrež su tak dołho hižo wotpočowałe, wonemilo, kotrymž nichtó njeje wjacy zaklinčeć dał, a kotrymž nětko hišće připosluchaju ze žoždżenjom a žadosću. Haj, to běše réć evangelija, kotruž běchu skoro rěčeć zabyli při wšej hadrizi a při wšém łojenju za pjenjezami a wuživanju swěta. —

Žane rozpalite zestajenje dźiwich wobskórżbow, žane nasylne zniżowanje a potupowanje kruće stejaceho, ně — „wón rozumnješe, słaby być z khorymi a zrudny ze zarudżenymi."

A też zemjanstwo, bohatstwo słucha na jazyk, kiž tak jimawje předuje wo zacpěwanju swěta a wo wopokazowanju dobrotow a wo krasnem Božim kralestwje, kiž je wšém jenak wotewrjene, a — dże rozmyslujcy, starosćiwje wotsal.

(Pokrašowanje sćěhuje.)

pješesche, kajši strach jemu hrosty a so może zuseho jenoż se jescu dobycz a tak żebi żiwjenje wutkowacz.

„Schto żebi potajkim wote mnje pschejeesce“, praschesche jo jeho mernje, „abo schto macze mi porokowacz.“

„Schto!“ wołaische zuty, „jeże dha hižo żabyt, kat je mo-seho nana firma Preußischoj a Co. wobschudźiła. Mój nan je na to wobludnik. Ja pak mam itrowy rosum a budu żo někto wjecześcz.“

„Nó haj“, wotmołwi Sternbek. Wy wschak mi śmdne nożay sdżełicze, cżeżepeny knjeże, ale schto dha to wschitko mje stara?“

„Schto to waż stara?“ rejesche zuty dale. Wy dże jeże Preuischof — wo kotrymż żnym runje rěcżał. Wém, so jeże żo trochu pschemėnik, tola spóśnaju waż żyle derje. Waische wołomiki pak żu někto liczene, pschihotujece żo na żmjercz. Dżensa jeże pożledni ras ztónżo schadżecz widżał.“ S tym pschimny za pistolu, każ by chżył do njeho sześcz.

„Wostajcze tola waschu pistolu na pokoj!“ prajesche Sternbek. „Wy żo mylicze. Móżu wam ſ mojimi wupo-kasmami dopokasacz, so żnym pschekupz Sternbek ſ Ham-burka. Wo kelko pjenjes dha żu waż wobschudźił?“

„Wo 200 000 hr.“ wołasche wobludnjeny. „Chzeesce mi je hnydom sapkacżicz? Jenoż to mohło wam żiwjenje wutkowacz.“

„Telko pjenjes ja tola pschi żebi nimam“, wotmołwi Sternbek. „Spokojce so jenoż tak dołho, dónż w Ham-burku njebudżemy. Tam móże Wam mój bankownik pje-njezły wupłacżicz.“ Zuty jeho hanjo wuſmėschowasche. „Wy byschcze mi potom cżekmyk, njewérno a ja bych mógł sa wami hladacz.“

Sternbek wotmołwi: „Haj, hdyż byschcze mje satsełit, potom byschcze sa mnu hladak. Nimo toho byschcze bischcze był thkostany.

„To żo mylicze“, bórcżejsche wobludnjeny. „Wasche cżełko budża tudy nakacz. Ja pak budu hižo dawno psche wschė hory. Nichtó mje njeje żem hicz widżał. Mje żu do bludnizy dowjesli, dokelż njechach wschém ludźazym thłupościam wérzicz a chżych jich we nécżimłutkich pschepo-kasacz. Ja pak żnym jim wupjerchnyk. Tudy żebi mje nichtó njenadżija.“

Sternbek pschi żebi na żelesnikseho sastojnika żwa-rjesche, so njepschindże sa jédnymi lisczkami hladacz. Po-hlada na cżasnik. Zuty pak rejesche: „Njechibacze żo! Macze jenoż bischcze tśi mjeńschiny cżasa. Tuż żo na żmjercz pschihotujcze!“

Lesnje rěcżesche Sternbek: „Bah! jónu dvrbiu tola wumrjecz.“

„To żu żyle rosumne słowa“, mėnjesche zuty. Tak cżesche potajkim na żmjercz pschihotowany.

„To żnym“, wotmołwi Sternbek, „jeno so je wascha pistola w dobrym porjedże. Radscho ju hischcze jónu psche-hladajcze.“

Njedowérliwje hladasche jemu zuty do woczow. Po-hlada na pistolu, tola hnydom sabo wudzérasche cżim kru-cżischo na Sternbeka. Sternbek pak mejesche wotwohlad żo na njeho walicz, tak dołho hacz by pistolu porjedżał. Na-dżija pak bé podarmo. Hižo sabo bé zuty ſ wutsełej pschi-hotowany.

„Někto je cżah“, sawoła zuty, „cżeże hotowy?“

„Hischcze jenu mjeńschinu“, wotmołwi Sternbek żo wo-barajo.

„Schto dha chcezce?“ wołasche zuty. „Macże pschezo hischcze nészchto naspomnicz?“ Někto dżerżeesche żwoju pistolu stajnje pschecżiwo Sternbekej. Ssama njeseżeepnojej jemu ſ woczow żapasche. Nadobo Sternbekej wumożasa myh-licżka sabmita. „Sżym waż pryedy wobkhat“, prajesche wobkudnjenemu. „Nimam wésо 200 000 hr. pschi sebi, ale mam pak 180 000 hr. we mojim kofru tam na polczży nad wami horjeka. Wimicze żebi je ſ njeho.“

„To bych był blažen, když bych żtweżie bróń na bok kladł. Wimicze je wy żam ſ kofra!“

„Tak, potajkim dowolcze, so żu bych dele wosmu?“

„Broschu! tola jeli mje wobschudźicze, waż na mėstnje satsełu.“

Sternbek pyta żo se wschėmi mozami smėrowacz. Pschichodna sekunda bé rosżudna na żiwjenje a żmjercz. Pomalu stany a zbėhny ruzy ke kofrej, so by jón dele wsał. Pschi tym ſ bludneho ani wócżka njepuschcżił. Nadobo hrabny ſ zyżej mozu kofer a wjerchny jón bludnemu do hłowy. Tón w żamżnym wokomiku wutsełi, tola, wutsełi trjechi do wjecżora.

Sternbek żo na bludneho wali a jemu prawizu wu-pschima. Wobaj żo na żensju walischtaj. Ssurowa bé-dżenża żo sapoca, kotraż někotre mjeńschiny trajesche.

Stónczenje cżah sasta. Do pschichodneje stazije bé chu dożeli. Sternbek na pomoz wołasche. Mużozy pschiwdżechu a jeho ſ rukow bludneho wuſmėschowdżichu. Hakle potom, jako bé chu jemu ruzu a nogi wumjasali, ko wjazy njesjeże-cżowasche. W jeho pistoli namakachu bischcze schésć kulkow.

Listowanie.

S. M. Narżisk placżiny (Kostenanschlag) njeje to naj-ważnische, ale rosżud ważywustoineho wo pschedatej wożu.

Jelli żo wam placżisna pschewyhoka był̀a, potom ja-placżeze telko, każ żo wam prawe był̀a a je hódnoscz pschimérjene. Dla słuzka żo dajcze wobstorżicz. Tola żo bojimy, so wusżeda njesmėjesze a dyrbicze potom hłoty sapkacżicz. Tuż mėli bej pschekłasej, hacż njechacze wot wėżywuttojneho postajenu placżisnu pschinsacz, abo da-dajcze bej wospjetne dobrodżacze (Gutachten). Njech bej wėż we waschej pschitomnoscżi hischcze raz wobhlada a po tym żwój rosżud da.

N. 2. Kupz mohł spytacz, na podłożu § 4 podrużnikowe schkitażeho sakonja wuhadżenje podrużnika dozpėcz. We wobstrucżenju k nowemu sakonjej żo runje wusdehuje, so ſ pschemėnjenjom tuteho paragrafa dyrbi żo sadżéwacz, so żo njeby kupzej wołożiło, podrużnika ſ rumnoscżow wu-hadżecz a je k żwojim samėram wuzicz. — Wjes dowidżenja dżędżinskich wumėnjenjow njehodżi żo wėż wujaznicz.

W. Ż. Hdyż je wėż a prawidkowe położenje jednore, dha je sastupowanje psches prawiznika njetrjebabsche a żo też psches to nastate thóżty njesarunaja. Jenoż w cżężkich padach żo thóżty prawisnika podležazenu dżélej napo-ro-. Pschi tym żo kóżdy jenotlimy pad rosżudi. Tohodla njeda żo niczo wėże rjez. Husto dosć żo wo tom dale njejedna.

P. P. Módro kolowa barbo żu ſ dużołowej kiżo-linu (Königswasser) wotstroni. Blak po cżażu błędnje a żo żłubi. Se schkleicżanym abo drjewjanym kiżelschkom żo pżimo womacża a potom żo ſ pijakom wużuschi, hdyż je żo barba żłubika.

Přilopk.

* **Ssamomordarstwo amerikanskeho milijonara.** O. P. Davis, jedyn ſ najbohatschich wulkostatkarjow ſ Tem-pa w stacże Floridże, kotryż na lódźi „Majestic“ do Eu-ropy jėdżesche, je żo nadobo ſ lódże thubił. Wjes dwėla je ſamomordarstwo skurżił. — S tym słónczi żo ſamo sa amerikanske wobstejnoscże wuſnamna karriera. Davis sapocża jako hólz ſ pschedawanjom nowinow w mėsce Miami. Potom kupi żebi mału kupu w Talpaftim ja-linje, kotraż żo po nim pomjenowa. S tym bé pe-sakład położił sa dobycże żwojeho wulkeho samożenja, ko-reż żo na 800 miliżonow hriwnow wobsicżi. Hobrje orłan, kiż njedawno na Floridże sakhadżesche, je też wo-Davisowych wobstejenstwach wjele schkody nacżinił.

* **Khkostanska karta.** Chicago, kotreż schtoż kriminal-nosczą naſtupa, żaneho dobreho mjena nima, ma ſpodżi-nje ſpschikonu methodu, so by autowych wjednikow, kotśi pschekhetże abo na wopaczнej stronje jėdża, na porjadż swuczicko. Pschenidże-li żo autowy wjednik pschecżiwo jédnemu porjadej, potom sadżerży jeho policajski agent. Tutón wutorhnje ſ prototokisteje knihi karttu, napisa na nju pschestupnje a sapkłuene khkostanje a pschepoda ju autowemu wjednikej. Policajta żam sdżerży żebi wot-pisk. Autowy wjednik dożedże nétko w scżehowanych 24 hodżinach na policajski bérow, pokasa swoju khkostansku karttu, sapłacży khkostanje, dostanje wobkwierdżenku — wėż je wotbyta. Stanje żo też, so pothkotany njesapła-cży. Potom pschepoda żo nałeżnoscż żudnikej. Tele na-shonjenje wucża, so żo to jenoż ſ rédka stawa a so naj-wjazy wjednikow khwata, so bychu khkostanje sapkacżili.

* **Żidżane nohawzy, żadawje!** Na 80 żónskich ſ Tunisa je tón cżas na puczowanju po południowej Amerizy. Doma płacża tute żónske jako nowocżażne. Hdyż do Newyorka pschindżechu, spóśnachu, so żu je żwojimi nowocżażnymi nahladami tola hischcze jara wrócżo. Tunisti wobydlerjo, kiż żónske pschewodża, żdżeli stwoje nasonjenja sapiturjerej „Newyork Heralda“ takle: „Amerikanske żónske rosema-waja żo tola dospołnje wot nasichich; ich żukuje żur krótke, wuras jich mjeswocze je sakrytu, dokelż żebi mjeswocze pschejara se żalbami a pastami małaju. Dżiwam żo, so jim mużozy telko żwobodny badża. Spodżiwny sacżischcz je też na mnje cżinilo, so ſ njesnatym mużom rejuja. A po-tom hłodża w żidżanych nohajzach. Żadawje, żadawje!“

Smėški.

** **Nowy Kobuk.** *Krejeni dże żebi nowy Kobuk kupicz?* sastupi do wobkhoda, wotpocżi żwój kłobuk, proběruje dyrb hodżinu dołho jedyn kłobuk po druhim, żadyn njeje prawy, żadyn je ji njelubi, proběruje bischcze jednu hodżinu ſ tym samżnym resultatom. Wschė błida a stólzy żu ſ kłobukami pokładżene. Stónczenje namała prawy, krażny modell, elegantny nowocżażny. Ale wėże je jara drohi. — „Schtó płacżi tutón kłobuk?“ wopraschа żo pschedawarki. —; „Ničżo? Kak to?“ — „Je to tola waschi kłobuk, w kotrymż jeże tu żem pschijschła.“

* **Wérowanje pschejpal.** „Hudżbny mischtr“ Franz ſ Ruhpoldinga w Bayerskej dżyschże je swojej wujwole-nej kważ żwojeżicz. Wschо bé pschihotowane, hotżo bé dyn żo hižo sthromadżili. Bé hižo najwjetschi cżaż k wérowanju, tola nawożenja njepschindże. Schto nétko? Nichtó njetwédżesche, hdże je Franzl wostał. Kważ dyrbje-sche żo wotstorżicz. Tola hódałicżko żyo bórzy wujoſmi. Franzl bé na pschchwjeczoru żwojeho kważneho dnja pschi „kamjenjesbéhanju“ (mėnjeny je piwowy karanzi) żo pschenapinał a potom tak twjerdże wuſmył, so bé żyły kważ pschejpał.

** **Mały Hendrich we wulkosczach.** Mały Hendrich je bratśika dóstał. „Nó, Hendricho“, prajesche muczejcy w schuli, „ty żu bratśika dóstał?“ „Haj,“ napischesche Hendrich, „to bésche roshorjena wėżka.“ „Kak to tola?“ prajesche żo wuczerka. „Ach — nichtó njebé doma jenoż macż a ja. To możeesze bej myślicz, knjeżnizka, żym jeno wjesoły, so bé snajmjenscha macż doma. Schto też to by żo stało, bych-li ja sam doma był?“

** **Wopramnjene praschenje.** Automobilista pschidże ſ frażenju słónczinje sajżo k żebi. „Hdże żnym?“ bé-schi jeho prénje praschenje. „Cżitżo 24!“ wotmołwi thorowny żotra. — „Bludniza, thorownja ako jastwo?“ praschesche żo automobilista.

** **Krótke snajomstwo.** „So sċże żo mje praschacz, hacż njebych dżyla waścha mandżelska być, knjeż pre-żetor, mje jara cżeżesi. Tola njemóżu wam we wokomi-ku hischcze „hoj“ prajicz, snaju waż tola tak mało“ — „O, potom pschindu sa hodżinu sajo!“

Sdudnizy na pschesadżowanje

Hoscżeńcz ſ rejwanskiej hubiu, hródżu a kólnju, w jamje Merkur pola Jojerkow, njedaloko Drjowka w Delnjej Lużizy. Wobsedżejer je Pawol Matka w Merkur pola Drjowka. Pschesadżowanje budże póndżelu 20. dezembra dop. w 9 hodż. na żudnistwe w Hródku, jstwa 16;

w Kamjenzu w kasarnach, twarjenje I., schtwórtk 21. 10. dop. w 9 hodż.: pišańske błido, drastny khamor, trż-serska toileta, knihowaj thamoraj, soso, błido ſ myt-ku, drastowe powjeschadło se schpihelom, kojanej stołaj, schó-jazej maschinje, 3 dezimalne wahi, 9 wolmajnych khe-batow, 6 módrych turnaschich khołowow, 33 porow nohajzow, 5 porow gamaschow, 8 porow mużazych nohajzow, 50 porow rukajzow, klamaschej błidże, kla-maschа polża, lodowy thamor, 29 porow cżopłeho wo-bucża, 16 porow filzowych tossow, 12 słomjanych lo-błukow;

w Lubiju schtwórtk 21. 10. dop. w 10 hodż na żudni-stwje: pišaństi stroj, 3 pišańske błida, kredenza, kh-haisti stoł, bufej, cżajowe błidko, błido sa kurjerjow, wucżahowaje błido, knihowy thamor, stoł pscheb pi-ſańske błido, wschelake elektrisa nadoba;

we Wermingshoffe schtwórtk 21. 10. dop. w 10 hodż. w kantinje: schijaza maschina;

we Lasu schtwórtk 21. 10. pschip. w 12 hodż. w hoscżenzu pschi torhoscżeju: 2 zentrifusy, 2 mużazej a 3 żonjaze kola, motorske koło, motor 3 PS., schlawch sa motorske koło, pišaństi stroj, pišańske błido, kolowe kroßnicżka;

w Miescżizach cżo. 12/13, pjatk 22. 10., pschip. w 1 hodż. żnjawa, schwotowarsti młyn, 2 poślelscżerji;

Pjatk, 22. oktobra 1926, pop. w 3 hodż., ko w pschesa-dżowarni Budyschkeje meschczańskeje rady w radnizy, nutskhód pschi Mjażowym torhoscżeju na lewej stronje 2 honiwinstej tżelbje, dynamo sa jenaki a wotmėnjaty prud a 8 *wschelakich kruchow domjazeje nadoby, pišane molowane* (burska jstwa), sa hotowe pjenjesy pschesadżuje.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dop. 3/11 hodż.: Żito żadne a snowa dróżsche. Tendenza kruta.
Dop. 3/12 hodż.: Każ psched hodżinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wobliowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak: 100 kg. płaczizna po złotej hriwnje.

	19. 10.	18. 10.		19. 10.	18. 10.
Pšeńca	265-268	262-265	buny	21-22,50	21-22,50
rolka	221-226	219 224	woka	—	—
nal. jedmjeń	220-266	220-262	módre lupiny	—	—
nar. jačmjeń	182-192	180 . 91	žolte lupiny	—	—
wows	176-192	175-191	zerdella	—	—
kukurica	195-200	198	rapa, wosuńk	16,00	14,80
pšeńč. muka	36-38,75	35-38,25	lany wosuńk	19-20,00	19,60
riana muka	32-33,25	31-32,75	poch. melasa	—	25,50
pš. wotruby	10,25	10,25	bérnj. kruški	23-23,50	23-23,50
riane „	10,50	10,50	syno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
rapa	—	—	riana słoma	1,05-1,85	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšeńčna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	35-38,00	35-38,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	20-21,50	20-21,50	ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Příloha k číslu 246 **SERBSKE NOWINY** Stwórtk, 21. oktobra 1926

Wólbne wozjewjenje Křesćanskeje Ludoweje Strony.

31. oktobra je naš česny dźeń!

Wolerjo a woleńki!

Wólby do krajneho sejma 31. oktobra Kšesćanskeje Ludowej Stronje jeje sastupowanje w sakšim krajnym sejmje sažo wróća. Tole sastupowanje je sa lěpsche sakšeho kraja a w sajmje kšesćanšiwa nusne.

Na lěwizy a prawizy w sakšim kraju sažakle wojuja. Dźěłaćerske wjetšina abo sjednoćenje prawych stronow sej heśle. W tymle wojowanju pobźehuje Kšesćanska Ludowa Strona swój hłós sa **wurunanje pšeciwnosćow.** Niż wojowanje stronow njes šobu a hiba wschelakich worschtow njes šobu, ale shromadne dźěło k lěpschemu žiwjenju ludu je nusne. Kaž po zyłej Němsku tak pšosuje šo Kšesćanska Ludowa Strona też w Sakšej wo knjeźerstwo ludoweho sjednoćenstwa.

Statnopolitiska tradizija Kšesćanskeje Ludoweje Strony, kotraž sleji na tśeśim městnje mjes němskimi stronami, śeji žywlna po zyłej Němskej. Sana druha hač Kšesćanska Ludowa Strona je pšeco wšěch němskich knjeźerstwach wot sawjedźenja parlamentariskeho systema na najsamolwiśišchim městnje šobudźěała. K demokratiskej Weimarskej republiźy šo Kšesćanska Ludowa Strona se stutkom pšisnjowała.

W duchu wustawy wobrośi šo Kšesćanska Ludowa Strona w Sakšej pšeciwo kóždemu pospytej, wutworiś knjeźerstwo, kiž šo měri pšeciwo wěrnym powołanjam a stawam. Jenostronske sastupowanje hospodarskich sajimow wóšłych stawow njeje žana politika. Sozialny měr je sakład statneho derjeměca. Niż sozialistiske wuczby a nahlady, ale sozialne dźěło w stacje je nusne. Sana strona njeje na šamžne wupšejśne waschnje kaž Kšesćanska Ludowa Strona sastupujerjow wschěch stawow w žebi k shromadnemu dźěłu sjednoćiła.

Rozkšěcowaze hospodarstwo je nusne k postupowanju Němskeje a k wustrowjenju wobstejnosćow w Sakšej. Ale tole rozkšěcowanje **njejmě šo staś na škodu hospodarsce słabych.** Kšesćanska Ludowa Strona wustupuje za sdźerjenje prawa dźěłoweho sjednoćenstwa, **za sdźerjenje dźěławeho krućeneho stawa w městach a na wjaku, za lěpsche šchitanje rataršwa, wobšćežejuce wobćežerjow a mjeńšich wobdźěłarjow.**

We wschitkich tychle praschenjach je Kšesćanska Ludowa Strona w němšim stacje žwój rozsudźowaze hłós k lěpschemu ludowemu sjednoćenstwu wotedała. Też w Sakšej śmije rozsudźenje sastupjerjow Kšesćanskeje Ludoweje Strony pschi runowahy mozow na lěwizy a prawizy we najwažńišich praschenjach płaciwu hódnosć.

Kóžda hiba mjes rašami je runje tak pšeciwo kšesćanskemu zmyślenju kaž kóžda hiba mjes jenotliwymi worschtami. Kšesćanska Ludowa Strona, kotraž sa prawa němskich mjeńšinow we wukraju šobuwoju, sastupuje na šamžne waschnje prawa zusorjeńnych mjeńšinow w Němskej. Wojowanje Kšesćanskeje Ludoweje Strony pšeciwo wopačnej politiźy w naraśišchi krajnach je dopokazało, so je Kšesćanska Ludowa Strona žebi wot žiwjeho wobstaca luteje winowatosće wědoma była.

W Sakšej wobhladuje Kšesćanska Ludowa Strona sdźerjenje šamownosće žerdźeho ludu sa kulturno-politiźny nusne.

Runjewon s kulturnopolitiskich winow je sastupjerstwo Kšesćanskeje Ludoweje Strony, kaž šo wona s hordosću mjenuje, w sakšim krajnym sejmje nusne. Sana druha strona nima tajku **tradiziju wojowanja sa kšesćanstwo a zyrkej kaž Kšesćanska Ludowa Strona. Wšchitkim kšesćanskim wěrywusnaćam** je tole wojowanje s **wužitkom była.** To je šo wobźeje w cźežkich cźasach revoluzije na evangelskej a katolskej stronje pschipósnało.

Sa **prawa kšesćanskeje schule** wojuje Kšesćanska Ludowa Strona. Pod schkitom němskostatneho schulskeho zakonja dyrbi wunawanska schula też w Sakšej potom runoprawnosć dostaś. Nabožne rozwucowanje dyrbi šo w pšeśesenosći s powołannymi wschnosćemi kšesćanskeje zyrkwje staś. W kšesćanskich schulach dyrbja jenož wucerjo stutkowaś, kotśiž w kšesćanskim duchu rozwucuja. Wola starschich dyrbi sa kšesćanske wocźehnjenje młodźiny pśiznaśaza byś.

Kšesćanska Ludowa Strona wobrośi šo też pšeciwo **šamjesowanju žiwobudy zyrkwjow,** kotruž po wustawje maja. Zyrkwinski dohladowaśi sakoń, kiž by wschitke wěrywusnaśa pod njedostojnu kontrollu stajił, kajšaž do léta 1918 sa katolsku zyrkej wobstojeśe, šo sa Sakšu pschihotuje. Pšeciwo temule planej wojujemy w sajimje wschitkich statnje pschipósnatych wěrywusnaćow nanajwótrišcho.

Wolerjo a woleńki! **31. oktober je dźeń rozsudźenja** sa lěpše sakšeho kraja. Je to dźeń rozsudźenja śeśe wschěm wo pschichodze **kšesćanskeje** schule a kšesćanskeje zyrkwje. — Wolerjo a woleńki! **Tónle rozsudny dźeń dyrbi być sa nas cźestny dźeń!** Dyž śe pschesźene, bźa nichtó Kšesćanstu Ludowu Stronu wo jeje sastupjerstwo w sakšim krajnym sejmje njepschinjeśe. Tohodla wotedajce 31. oktobra wschě hłosy liśinje

Kšesćanskeje Ludowe Strony,

kotraž sapocźnje šo s mjenami:

Bruger, Schwitank, Beier, Wünscha.

Kšesćanska Ludowa Strona, krajny zwjask sa Sakšu.
Krajne pschedsydstwo.

Wrota nadźije".

„Wrota nadźije", kaž šo wustaw sa žónšich, kotrejž su šo s jastwa puschćiłe, mjenuje, šo njedźelu w Hubertusbóhe zwjatocźnje wotewri. „Wrota nadźije" su dźěło dźiwadźelnizy Hedwigi Wangelez, spodźiwna epiloda to w stawiśinach dźiwadźelnistwa wumjeśiwa. Wšo epizody je spodźiwny a jednory. Sstarowa młoda dźiwadźelniza wopuschći psched létami swoje wumjeśiwa a je žiwa jenož hischće sa swojich šobuchłowjekow. Runjeraz psched połsta a wjacy létami w Ruskej studentki a studenca univerzitu wopuschćichu a jako jednori wucerjo, dźiśaćerjo, burjo „do ludu" dźěchu, tak dźe tute dźiwadźelniza bjes harcy a hordosće do ludu, hdyž domoj wot domu, ke ćuhym ludźom, jśiwy wot jśiwa.

Jenoho dnja je sesrawił w Hedwigi Wangelez plan, cźe na wobsćerniške waschnje pombhaś cźłowjeństwu. Je spóznała tutu wulku nusu, hdyž nětko sabo dom wot domu, ale tón króć k bohatym a nahladnym ludźom, hdyž sabo wot jśiwy k jastwu, ale niž wjacy k jatym, ale pschestejiceram do búrowow a wot wschitkich k wyschnosći. Swjedźe trěbne papjery, wobstrućenja, dowolnosće a, wjacy hač to, dobudźe wyschnosće a knjeźerstwa ta swój plan, hromadźi pjenjesy, pjenjezy, dom w Hubertushóhe šo kupi, pschetwari a słónczne zwjatocźne wotewri.

Statok „wrota nadźije" leži krasnje we wulkim parku Dolgenskeho jésora. Městna tu tam ja 40 žónskich, kotrejž muža ½ léta šwobodnje a rjenje tam bydlicź a śiwe być. Wotrjadna schula ja stenografiju, pisanje na maschinje, knihiwjedźeństwo, schicze a plotowanje a druhe žonjace dźěła šo tam srjaduja. S jastwa puschćene žónske budźa tam na cźłowjeskahódne waschnje jich trudne internezyo w jastwje sabyćej móz. W blížišchich tydźenjach šo s dźěłami sapocźnje.

Wowschitkowne wjeselje nad dospěcźom rjaneho samёra, kiž šo pschi zwjatocźnym wotewrjenju wschudze jerjesche, njech je s rukowanjom, so dobry sapocźank dobre płody ponješe. Tuto wjeselje wěcze wschě dwéle na wězu žamo wot šo łaćeri, je-li jenož źrédki dožahaju, je-li jenož šo dale pomha. Tuta wěź je zyle wobžehita wěź.

Wokomik.

Jónu jédźech j autom pśches cźichu wjeśku. Trudźenje auta tam lědy hdy sabłyschachu! Pomałku tohodla jédźech.

Sawinjenje šo bliži! Na toho swonkownej stronje stejesche 4-létna holćka, pódla dźeśaźažeho wola. Dróha bé hušta.

Sesda šo, jako by chcył auto w runej měrje do wosjeka sawadźiś.

Někotre žortne bajki.

(Po R. Walteru — D.)

1. Pšicźina towaršnosće.

Law, wulki wožamoceny, dźiwasche šo nad dźiwnym, njeznatym zimjenju wopiwom.

„Cźehodla seje pšeco hromadźe w cźrjódach a stadach?"

„Njemóžemy wožamoceni być", napschećiwichu wopiwy srudnje.

„Njemóžece tózka žama być?" dźiwasche šo law, „cźehodla to njemóžece?"

„Dyrbimy jena druhej wschi a tkhi wubjeraś", sprawnje tute towaršne jiwerjatka wušnachu.

2. Wošbožeś.

Wopiza namaka pschipadnje nawocźnizu (bryle). Krašnje jeje hlupemu wobliczu pšiśisćejesche a trubjesche nětko do praseka: „Kajke šboże, moji bratśa a šotry! Namakanka njemaleho a njetwuprajazeho pschichoda!"

„Ssy paradiś dobyła?" praschachu šo wopizy.

„Ssy hłód sadajiła?"

„Ssy potajnstwo wužśehdźiła, ł kotrehož žiwót wukhadźa?"

„Samóžesch pśches śmjercź do pschichoda hladaceš?"

„Ach, widźiśich ł najmjeńšcha, schto sa horami je?"

„Niczo ł toho, wy błasni!" wotmołwi twona wschca šbožowna ł błyschcźatym wobliczom, „ale wasche wschi a tkhi widźu nětko dźeśacź krócź wjetšche!"

3. Měšchenźa rašow.

Wulki židźanokužmaty poz wobhladowaschе ł posběhnjenym nošom praschiwe pśiwźiśko, měšchenźu wschelakich rašow a rospominasche jeho njeběžnosće dokładnje

„Sawěrno, moji njeliczomni prjedowniśy šlapchu twar mojeho cźeła", wušna pśiwźiśko, „ale wubohostwonitku mój charakter. Mam śpěchnosć khorta (Windhund), pschesćěpnosć jendźelskeho pśa, smužitosć rěsništeho pśa, pilnosć wowcźerskeho pśa, wótre błyschenje jamnika a dobry nóh hajnskeho pśa. Ssym śwěrny kaž nowofundlandski, sćežźny a šmyschcźomny kaž schpicźk, wucźomny kaž trodlacźk, žiwy a bibliczity kaž myschak, wošbeny a njedowěrliwy kaž morast."

„A schto šy jśeźdźił wot mojeje rašy?" wušmějkowasche šo židźany poz.

„Dokonjam nóš tak wyšoko nošnjez kaž ty."

4. Mandźelstwo.

Pschi lěšnj khromje běschtaj dwaj schmrjokowaj šdónkaj horjeka hromadu frosćoš, tworjeschtaj tam **jedyn** šdonk a **mjeśeschtaj jednu** krómu.

„Dow hlej!" šahori šo rjana dušcha młodeje šorny, „mój lubuščko, njeje to šymbol manbjelstwa? Šadoseś šwórdy: dwaj na wěčne sjednoćenaj?"

Dobry schmarny šornik hrajšache śebi na šunkniczy žwojeje šornicźki a rjekny: „Hladaj a pytaj, hacź taštu šamotnosć po žitym tyšagorodonkowym lěcu hischće ras namakaśh?"

5. Hordosć charakterna.

„Wobžarujomny pscheczelo", rjekny hordy Bernhardinski poz maternu myschaśej (terijej), „kak hańbnje šu cźe najrjeńšcheje pychi naschehu šplaka wurubili, ani najmjeńšchi łóna wopuschći cźi cźłowjeť njeje wostajił!"

„Wobžarujomneho mje mjenujesch?" šmějesche šo myschaś ł posběhnjenym nošom, „wbohe stworjenje! K cźemu dha trjebasch twoju wopuschć, tola jenož, šo by ł njej mórkotak, njewérno? Nětko hladaj na nunje: ja njemórkotam wjazy!"

6. Njepoměrnosć wošuda.

Ssowa žebi ras žołdk ł myschemi do žyteje wole natyła, ju pocźa brjuch bolecź a žakošcźesche nětko pśches nóz.

Knot leźesche w šymizy na žywojim žywotnym łožu a skorjesche žwojej manbjelśej: „Esmjertny ptak woła! — po nni je!" — wudycha pokorne žwoje žiwjenje a miny šo se žwojeho raja, hdyž maja po starym prajenju najtucźnische wacźki a najnéžnische kudroży być.

— Luby pscheczelo, hdyž ma wošud ras w brjuśe bolenje, njebjeť śebi jeho šathadźenje a helwrjekanje sa žwoju naležnosć, spokoj šo ł mjenje tucźnymi wacźkami a njepušchcź šo twojeje žiwjeńšteje nitki!"

7. Wšchitkeje mudrosće kónz.

Hdyž tiger sa sajazom w žuchej trawje ł semi pschituenym słocźi, tłóchny jemu wuchacź, šichiš na šichiš cźerjo daloko doseź. Słónczníje wotpocźny. Cźinjesche mužika, ale twutroba jemu jenoš tak pukotasche.

„Bojaśliwzo!" šyczesche a porchasche tiger.

„Wěšo!" napschećiwi pokornje sajaz, „ale njerosumiśich mje."

„Wospjet: bojaśliwzo!" šuchasche tiger šnowa.

„Wěšo", wotmołwi sajaz hłuboko wodyhnjo, „ale to njeje mojeho žiwjenja dla, so cźekam. Njerosumiśich mje."

„Bojaśliwzo ł tśeśemu rasé!" łóncźi rošhorjeny tiger.

„Njerosumiśich mje!" wobkrućesche sajaz — nutrnje a cźicźkniwje: „Ščak teš to moh! Měť sajaz byś, so moh mje dorosumieś!"

8. Studowanja šamёr.

Njetopyr šo pola schubuta (družina žowow) sapiša: „Knjes profesor, kajši je žrédk, so by nutskownje sažny, rošžiwtlenу, ł krótka mudry?"

„Pjeśadźowazeji brunczikow (žwjatojanskich muschkow)", porucźi ptak mudrosće.

Njetopyr požerasche.

„Nó, a?" pruhowasche profesor na to.

„Nó dźe!" wotmołwi doktorand, „schto šo praschesće?"

„Luby pscheczelo", wotrěmy mischkr, „jane šmějo wam sa što nima, so šo njeběžnosće kaž pjeśadźowazeji brunczikow. Ale so njeješe dosć šmuderi, so byschesće šprawnosć žwojeho charaktera šakryć, šwědeźi wo trochčku jara khuduschkim rošwětlenju."

Žyle hinak młody Hans Hupak. Tón šeźra pjeśadźowazeji filosofow, běšche pak mudry dosć, so šo sa privatneho dozentu hodźeše.

Našim česćenym čitarjam

we Łuću pola Delnjeho Wujezda

zdźělujemy, zo „Serbske Nowiny" wot 1. novembra na dnju wudaća dostawaju.

Kujez Pawol Mikel je dowěrnistwo přećelnje na so wzał, zběra pjenjezy a přijimuje skazanki.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

Wokomik jenoš bě, schtož někto wopischu.

Hołcźka póda wošyčka wupschestrě swojej ruckaj nad wosyčkom, jako by chcyła to kryć, schtož w nim cźichinko dremaschc, hnadź bratrika, hnadź sotricźku. W luboscźi a wopomnitosći schkitatsche jo se swojim makym cźełkom.

Hłódźeźu mełesche hołcźka połobnjenu.

Wuras wobliźa bě krute. Na wokomik wuromichu mlódźnej mądrej wóczyj ból a bój wutroby; tola też bysa plonnjenjesche ? nje?u. „Cźehodła myslicze naš w naschim słodźnym mérje ? . . .“

Wodźidko awta leźi w dobrych rukach. Wokomik jenoš a auto bě nimo wošyčka.

Wobkładnych so sa hołcźku.

Bě još ako rownaka. Wjeseśe so na nuje źmějesche a wóczyj b'yschejschego so we sbožu a wjeselu.

Bě jenoš wokomik. Ale wuras wóczkow, kiž wuhladach, bě tak połny luboscźe a starosće, stracha a hidy, so jón jenje njesabudu!

Přilopk.

* **Sněh w Krkonoschach.** S Hirschberga so piša: We nozy k wutorje je so pschi žylnym wokomdźenju w Krkonoschich horach snowa śně schok. Wutoru rano leżesche śněh na wjerschkach horow 3 hacź do 5 zentimetrow wyschoko. Sněh ćak drje tón króć hischcze leżo njerowstanje, dokelž thermometer hižo sasa tři stopnjow cźopłoty pokasuje.

* **Straik w Barlinskej strowocźinskej industriji.** Wot wóczerawschego ranja straikuja pschekupsky a techniscy zastojnikojo w 120 wobkhodach Barlinskeje strowocźinskeje industrije. Straik potrjechi zyle rokukhadźerske pschemysło, tak daloko hacź so wone se zhotowjenjom a montažu strowocźinskich pschiprawow saběra. Dokelž su pschihotowjeni we mjenowanej industriji hewak mało straikej pschikhileni — poslednji króć psched 6 létami straikowachu — dyrbi pschicźina nětcźiskego wustupowanja zyle wobzetkho rasu bycź. Hižo léta dołho spytaju wschelake dźełodawarske zwjazki mjdu zastojnikow po nowym waschnju rjadowacź. Hacź dotal běsche mjda po tarifowych sréźcźanych kruce postajena a to za tódu druzinu dźěła a dźěłaćerjow wosebje. Hdyž bě so dźěłaćerjo do wésteje druzinu srjadowali, potom dyrbjesche jenu dźełodawaś po tarifje mjdu płacźicź. Barlinscy dźěłodawarjo pak njechcędźa swojich pschisłuschnych wjazy po tarifje płacźicź, ale po dokonjenju dźěła (Leistungsprinzip). To réka, woni chcędźa wésu najnišchu a najwyschschu płacźinu postajcź. Mjes tutymaj dwjomaj pak chcędźa mjdu sami rjadowacź. Dokelž pak je to pschecźiwo zakadam pschihłosanych a dźěłaćerjow, kotrjž su zeby po dołholetnym wojowanju mjdu po tarifach wubiódźili, su pschistojenej mjenowanych wobkhodow do straika stupili, so bychu tak swoje prawe wobkhowali.

* **Kajšer po zakadach Kassner bjes maja cźełnyj.** Snaty łakeř po zakadach Wilhelm Kassner, kotrjž w Barlinskim jatwje śedźi, je z njeho cźełnych spytał. Jaty w podlanskej komorzy zaśišyscha w nozy podhladnu ropot a sawoła zastołowu stražu. Jako do Kassneroweje komorki pohladachu, béschc runje pschi tom, z pilu żelesnu wołnowu łćežu pschecźeśacź. Béschc też hižo wschu pschihotowal, so by po zakadze dele śleźcź mohł. Hdyž komorku pschepytachu, namakachu synom pilow. Kak je Kassner k tutym pschischoł, dyrbi so hakle wuschuśicź.

* **Rom dóstanje podjemnju żelesnizu.** Po najnowischich płanach ma so w Romje w běhu pschihódnych 10 lět 30 kilometrow dołha kólijowa syscź podjemnjske żelesnizy natwaricź. Mězynarodojna hódba fajerske dźěła dohladowacź, so bo njebychu archäologiske zwótki znicźiłe.

* **Elektrika dweźa sa Dalai Lamu.** Přenja milinarnja w Tibecze je so runje w Shasa dotwarika. Jako prěnj je Dalai Lamowy palast elektrowod dostał.

Hamtske wozrewjenja z Budyšina.

Wólba měšćańskich zastupjerjow w měsće Budyschinje.

Wólba měšćańskich zastupjerjow wotmětwa so

sobotu, 14. nowembra 1926.

Wolicź maja so 35 měšćańskich zastupjerjo.

Wólbne namjety, ke kotrymž sapodacju so z tutom namołwja, dyrbja najpozdźišo **do schtwórka, 28. okt.** 1926 pschi měšćańskej radźe na wólbnym hamcze, w Kupnizy na Srutskowej Lawśej haju 1 po 2 zhodomaj sapodate bycź. Hacź najpozdźišo do **njedźele 7. nowembra 1926** móže so swjatanje wjazorych wólbnych namjetow tam pismnje wosjewicź.

Woli so jenoš z wobswérnymi zedulkami, kiž su hamtisch pschiprawjene.

Wólba wotmeje so po postajenjach gmejnskeho porjada z 15. junija 1925 w sjednoczenju z gmejnskim wólbnym porjadom z 15. oktobra 1926, kotrajž na wólbnym hamcze k nutskpohladnjenju wuležitaj.

Wažne pschedpisma, kaž nastupaju wopschijecze wólbnych namjetow a hłosowanskich zedulkow, su nimo toho na wosjewjeńskimaj tašlomaj w radnizy a kupnizy wupowješenjene.

W Budyschinje, 19. oktobra 1926.

Měšćańska rada, wólbny hamt
jako wjednik wólbow měšćańskich zastupjerjow.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

So by so pschi sporjenju sjawnych sběrkow na dróhach wobarało, chze dźěłowe a spomožerstwowe ministerstwo w lěcze 1927 jenoš wobmjelowanu licźbu sběrkow dowoliło, kiž maju so po porjedźe na zyłe léto rozdźělicź. Tu jedna so jenoš wo taśe sběrki, kiž dyrbja so po zyłej Sakskej wotmětwacź. — Namjety wo dowolnosći maju so na gmejnsku wyschnosć sapodacź. Naspomnicź dyrbi so mjeno sběrarja a samer sběrki. Też ma so pe mózności sběrański cźaš bobu naspomnicź.

W Kamjenzu, 19. oktobra 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

W cźasu wot 1. hacź 30. septembra su so w naschim wokrjesu mnoho wobzołam hołtwinske wopišma wupisałe. Jich mjena su pola gmejnskich přódsteherjerjow zhonicź.

Swóbne powěsće.

Směrći: Moriz August Hulcź, wojnar w Budyschinje, 60 lět; khowanje pjatk popołdnju w 2 hodź. na Tuchorju. — Handrij Schołta, nětkuschi modellowy dźěłar w Lubiju. — Hana Rönschez w Starem Lubiju, 55 lět. — Ota Wóšak, pismikitajer w Hródku, 47 lět. — Emma Lawzyna rodź. Schmidtez w Hródku. — Knježna Klara Mayez w Hródku, 21 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. — **Ważny zajimawy přednoškowy wječor,** pjatk, 22. t. m., z dypkom 1/2 8 hodź. w sali Serbskeho Domu. Přednošuje **Jan Skala z Berlina:** „Serbja na mjezynarodnym polu“ (Serbja a mjeńšinowe prašenje). Přizamknje so rozmołwa. Serbja z blizka a z daloka, njeskomdźe tutón zajimawy přednoškowy wječor! Přiwjedźe Wašich znatych a susodow sobu! Też naše towarstwa činimy wosebje na to kedźbne. Zarjadnistwo.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Komorow. „Jednota Sokol“ woswjeći njedźelu (24. X.) swój lětuši załožeński swjedźeń w „Kačej korčmje“. Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobnišo. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ ma dźensa wječor we 8 hodź. zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wuknyć započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Radwor. Jedn. „Sokol“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk.

Rjane dopomnjeńki na lětušl towarstw. wulět do Prahi poskićeja „Sokolske Listy“, měsačny časopis Serbskeho Sokolstwa, w swojim 7. čisle. Wobdźělnicy, kiž „Sokolske Listy“ njewotebźaja (štož dyrbjał kóždy wědomy Serb a kóžde njesokolske serbske towarstwo činiś), njech sebi tuto čisło skazaja w klamach „Smolerjec kniharnje“. — Skazane zlětowe fotografije su došle — do kenelije Domowiny.

Wotrow. „Jednota Sokol“ ma dźensa štwórtk wječor w 8 hodź. zhromadźiznu. Jedna so dla znowazrjadowanja liščiny a hišće wo wšelake druhe wěcy. Naležnjo so prosy, zo bychu wšitcy zhromadźiznu wopytali. Nowe sobustawy su nam witane. Tuž přińdźće w bohatej ličbje. Starosta.

Zwjazk serbsk. spěwnych towarstwow. Z přileżnosću Budyšskeho hermanka — **njedźelu, 7. nowembra** — budźe zhromadna pruha za koncert, kiž so 24. nowembra w „Krónje“ wotměwa. Započatk pruhi pop. w 4 hodź. w Maćičnym Domje. Towarstwa chcyše wšo prawje pilnje a derje dowukny:

„Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32
„Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15.

K tomu **muzykej khóraj:** „Wojeńska“ (w Smolerjec kniharni za 10 pj. dóstać) a „Njeboh dźěd“ (w Kocorowej 4 hł. kniježy). — Nadźijamy so, zo so wšě serbske spěwne towarstwa při tutom narodnem skutku wobdźěla. **Też wšitcy druzy spěwakhmani Serbja so k sobuskutkowanju namolwja.**

J. Stodeńk, hł. diriz.

Wječorne powěsće.

Wětrowe wobstejnosće. Wot 1. oktobra 1926 su wětrowe wobstejnosće na Hochwaldskej wyšinje (Hochwaldhöhe) pola Freiburga w Breisgawje wobkhadowane. Tam su nowe wětrowe wobstejnosće za wuskutkowanje wužywanja wětrowych motorow zarjadowane. Wobstejnosće su wosebje za wuskutkowanje wužywanja wětrowych motorow zarjadowane. Wobstejnosće su wosebje za wuskutkowanje wužywanja wětrowych motorow zarjadowane.

Wětrowe wobstejnosće. Wot 1. oktobra 1926 su wětrowe wobstejnosće na Hochwaldskej wyšinje (Hochwaldhöhe) pola Freiburga w Breisgawje wobkhadowane. Tam su nowe wětrowe wobstejnosće za wuskutkowanje wužywanja wětrowych motorow zarjadowane. Wobstejnosće su wosebje za wuskutkowanje wužywanja wětrowych motorow zarjadowane.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 21. oktobra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,196	100 półsk. markow	46,49
jendźelski punt	20,342	100 čěskosł. krónow	12,422
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	13,425

Efekty.

Na Barlinskej burzy měšachu efekty wječera měrnješe wiki. Kurzy cźinychu so kěrje wotdźerjowacź. Wójnjku pożčeńku zahibachu s 6,90 hr. sa 1000 hr.

Produktowe wiki

Na produktowych wikach bijesche žito dale horje a to nimale błyskje. Wódźeźa dobu po zentnarju 25 pf., rožka 20 pj., wowsu 10 pj. a nasmurny jećmjeń 5 pj. Tute horjebijcze ma sjwoju pschicźinu je leschilmenjom płacźinow na śiwkowych wikach. Na naschich wikach je k temu khlébowe žito hischcze žadne. Wječera płacźesche zeninar

w Berlinje:

pschenicy 13,50—13,65 hr., rožki 11,25 hr.
hacź 11,50 hr., jećmjenja nałśinjeho 11
hacź 13,50 hr., najwumjenja 9,15—9,75 hr.,
wowsa 8,90—9,20 hr.,

w termijonym milowanju

sa oktober: pschenicy 14,50—14,55 hr., rožki 12 hr., wowsa 9,60 hr.,
sa dezember: pschenicy 14,70—14,65 hr., a rožki 12,02½—11,97½ hr., wowsa pak 9,57½ hr.,
sa měrz: pschenicy 14,80 hr., rožki 12,37½ hr., wowsa 10 hriwnow,
sa mej: pschenicy 14,90—14,85 hr., rožki 12,57½ hacź 12,55 hr., wowsa 10,20 hriwnow.

Swinjaze wiki wječera śrjedu w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnachu běchu 449 běhakow a 1235 prošatow. Ze płacźachu

běhaki:

wulke	75—88 hr.
śrjenje	50—75 hr.
małe	30—50 hr.

prošata:

wulke	22—28 hr.
śrjenje	17—22 hr.

Swinjaze wiki klazachu. Płacźiny běchu skerje zmjene.

Nětkotre płacźiny Drjezdźańskich wikow (Markthallen).

Šuńy 1,20—1,40 hr., kaźi 1,40—1,60 hr. a curry 1,30—1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołbje 0,50 hacź 1,30 hr., korpy 1,60 hr., hlimy 2,30 hr., raki 10—60 pf. schcźuki 1,60 hr., jaśerka 5—35 pj., kruschowy 5—30 pj., sjonki 30—35 pj., šuńušuj 50—65 pj., ličzowe wino 0,35—1,20 hr., włóśe worjechi 45—120 pj., běrny pt. 6—7 pj., zentnar 5—6 hr., zubła 10—15 pj., huny 50 hacź 60 pj., tomaty 20—30 pj., karoty 10—12 pj., kał kwěćkowy 15—80 pj., cźerwjeny 8—10 pj., běły 6 pj., kohrabi 5—25 pj., khrěn 80—100 pj., seleri 5—40 pj., cźerwjena rěpa 15 pj., khłaby kał 13—15 pj., prawak 80—140 pj., kurjatka 35—40 pj., młokarńska butra 2 hacź 2,30 hr., burjska butra 1,90—2,40 hr., dobre młoko 31 pj., twaroh 28—35 pj., jaja 15—17 pj., muka wucźaj 31—32 pj., najlěpšcha 31—35 pj.

Na zjednanje.

Khamor schatowy, draftowy powěschak a żelesne kachle, Wenzel w Budyschinje, Paulijowa hasa 42 l.

Mandla schatowa, śrjenja, w Budyschinje, Swonkowna Lawśa haša 42 l.

Kóń s wojom a gratom w Budyschinje, Zyhelnjska hata cźo. 17 dešla na prawo.

Prošata, Handrik w Bazońcu cźo. 7.

Koło žonjace, schpihel, kuchinski khamor a muzaju wobšef, Wolf w Kamjenzu, Połcźničanska hasa 33.

Krowi a nětkotre běhaki w Němskich Pasliskach 16.

Krowa w Cźornowje 8 pola Lubija.

Koša s 3-létna běła, bjes rohow, w Hródku, Drjezdźańska dróha 26.

Koša a 12 zentnarjow šuna, Buder w Hródku, Hauptbahnhof.

Sdźělenje na pschesadowanje

pjatk 22. oktobra pschipołonju w 12 hodź.:

we Wuswarju: 180 bleschow běłeho wina, 14 bleschow sekta, 50 bleschow wina, 2 cźiwizu khognaka, cźiwizu žitneho, kupzy sejdu so w „Herbikez grutcheze“ tam.

sobotu 23. oktobra dopołonja w 9 hodź.:

we Schidole — kupzy sejdu so w hoscźenzu tam — šuńowobrocźak, běrnywuježdźowak;

we Lešu pola Hródka popołdnju w 3 hodź. psched hoscźenzom konja, šwinjo, rólny wós, kucza a knježi grat.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki. Dźenja dopołdnja 3/4 11 hodź.: Płacźiny žita trochu sekfakjene, kupzy woicźakuja. Tendenca sekfakjena.

Dop. 3/4 12 hodź.: Kaj psched hodźinu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płacźizna po złotej hriwnje.

	20. 10.	19. 10.		20. 10.	19. 10.
Pšenica	270-273	265-268	buny	21-22,50	21-22,50
rožka	225-230	221 226	woka	—	—
nal. jećmjeń	220-270	220-266	módre lupiny	—	—
nasz. jećmjeń	183-195	182 92	žołte lupiny	—	—
wowsa	178-195	176-192	zeradella	—	—
hukarica	197-202	196	raps wosušk	15,00	15,00
pšenk. muka	38-39,25	38 38,75	lany wosušk	19-20,00	2,00
rožna muka	32-34,00	32-33,25	poch. melasa		9,50
pš. wotruby	10,50	10,25	běrnj. kruški	23-24,00	23-23,50
rožne „	10,75	10,60	syno, 60 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
rapa			rožna sloma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	35-38,00	35-38,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški	20-21,50	20-21,50	jećna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płacźiny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

20. oktobra 1926. Płacźiny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a wozuamjenjenja.

Woły: 490.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznje hódnosće nosće hač do 6 lět . . .	54—56
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene . .	49—52
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše . .	43—46
Mjenje picowane wšěch starobow	38—40

Byki 205.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rěznje hódnosće .	53—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše .	46—48
Špatne	43—44

Jałojcy a kruwy: 654.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	46—50
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće nosće hač do 7 lět	38—44
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	23—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy .	20—24
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 1930.

Najlěpše wukormjene	85—98
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	65—80
Špatne	50—60

Wowcy: 3375.

Młódše a starše wukormjene	55—58
Starše wukormjene	42—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	34—50

Swinje: 2771.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	84
Wukormjene	83—84
Mjasne	81—82
Špatne	77—79
Banoy a kundrosy	74—77

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N.« płaćo měsačnje we wučawšni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihlićišćownja, zap. dr. w w. ruk. w Sorbskim Domju w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 zlot. pj Wobdźěłuje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w n rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 247 **Budyšin — pjatk, 22. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Nowe žadanja konferency zwjazkarskich pósłancow.

Konferenza swjazkarskich pósłancow w Parisu je ſrjedu w ſwojim pośedźenju někotre rozprawy wo wotbronjenju Němskeje na wědomje wzała. Rozprawy wo wěſtych dypkach ſednaju, wo ktrychž kontrollowaca kommisija dale mění, ſo twot **němſkeho** knježerſtwa hiſchcze njeje doſcežinjenje doſtała. Jedna ſo pſchede wſchěm wo organiſaziju wujſcheho kommanda, dale wo dźělanje a wuwos wójnſkeho materiała, wo organiſaziju polizije, wo pſchedacze wěſtych wojerſkich twarjenjow, wo wobſtejerdźenje Königsberga a wo tak mjenowane ſportiſke towarſtwa, kotrež ſa wojerſke samery dźěłaju. Hačle hdyž budze móc kontrollowaca kommiſija konferency pósłanzow ſdźěłić, ſo ſu ſo wſchě tele dypki dopjelnile, budze konferenza pósłanzow móz Swjatk Ludow namołwjeć, ſo by nadawk woſerſkeje kontrolle we Němſkej pſchewzał.

Prjedawſchi němſki kheżor na to cżaka, ſo jeho němſki lud wróćo ſawoła.

Barlinſki „8-Uhr-Abendblatt" je ſo na měſtnje, kotrež je do drobna wo podeńdźenjach w Doornje wobhonita, napraſchał a wědmoſej doſtał, ſo khežor Jenje njeje nadźiju na to ſpuſchćił, ſo němſki lud abo ſnajmjeńſcha wulki a w knježerſtwje ſamožny dźěl wobyđlerſtwa jeho do Němſkeje wróćo ſawoła. Szyka Wilhelm II. tu ſamu pſchiſwołnoſcej wocżakuje, kotraž je ſo prjedawſchemu kronprynzej wobſtrědźiła.

Zwada wo Friderikowu znamku.

Należnoſcej wudacja Friderikoweje liſtneje ſnamki pſchez wójazy ſajima nabywa. Nowiny bayerſkeje ludowe ſtrony ſu hižo ſ wótrymi ſtowami pſchećiwo „pſchekraſnjenju njepſchećela Němſkeje" proteſtowałe, a nětko ſebi też w pruſkim knježerſtwje wěz roſmyſleja. K tejle ſkóſkenzy bo pſchiſpomni, ſo němſke pótſtejne miniſterſtwo njeje nuſowane, ſo bla wudacja nowych ſnamkow na knježerſtwa němſkich krajow wobroćeć, ſo pak ſo w tutym wobſeżbitym padźe napraſchenje na pſchiſłuſchnym měſtnje ſamo wot ſebje roſumi. Woprawdźe pak ſo pruſke ſtatne knježerſtwo njeje žiwiſchako. Hač ſo Pruſka pſchikkadej Bayerſkeje pſchiſamknje, kotraž je bjo offizialnu kroćel pola němſkeho knježerſtwa pſchipowědźiła, njeje hiſchcze roſſudźene. Mózno je, ſo ſo politiſkim pſchećeſiwnikam pótſtejnego miniſtra Stingela ſkładnoſcej poſtići, tuteho „pſchepruſſenego Bayera" do puſcżiny pótſłać.

Stresemannowaj nadpadnikaj ſo wuwinowałoj.

Kaltdorfa a Lorenza, kotrejuž wobnowinowachu, ſo ſu attentat pſchećeſiwo němſkemu ſwonkownemu miniſtrej dr. Streſemannej wotmyſlikloj, je Barlinſki ſud wuwinował. Ssudniſy jimaj wěrjachu, ſo nadpad nejſſaj khutnje měnłoj. Lékarjo běchu jeju ſa duchowne mjenje hódneju ſpoſnali.

Delnja Šlezyska jako wohroženy rańši kraj.

Rańſchi wubjerk němſkeho ſejma wo nałożenju milijonow hriwnow k pſchenjemſcżenju pólſkeho wobyđlerſtwa we rańſchej Němſkej wuradźuje. Sapóſtanc Kopſch (demokrat) ſłědowazy namjet, kotryž běchu němſkonazionalny ſ Freytagh-Lorringhoven, Schmidt ſ němſkeje ludowe ſtrony, Schulte ſ zentra a ſozialdemokrat Taubadel podpiſali, roſłoži: **Delnjoſchleſyſka provinza ma ſo jako wohroženy rańſchi kraj** wobhładacz. Wona woſebiteho ſpomoženja a materielneho podpjerania trjeba dźiwajo na ſkubjenje ſadnjeho kraja.

Knježerſtwowy ſaſtupjeŕ pſchipóſna, ſo ſu wſchelake namjetne wokrjeżky Delnjeje Schleſyſkeje wohrożene.

W dalſchej potwſchitkownej debacże ſapóſtanzy dr. Mittelmann, Budjuhn a Ulitzka žadachu, ſo bychu ſo ſrědki ko 10 abo 15 milijonow hriwnow powyſchiłe.

Němſki finanzny miniſter dr. Reinhold na to pokaſa, ſo pſchi nětkužiſchim finanzným położenju pſchiſwołene ſrědki k mjeſy doſahaju, do kotrejež je ſo mohło hicź. Pſchetwjeđenje programma ſ roſdawanjom dźěłow rjemjeſłu lěpſchu pomoc pſchinjeſe, hač mohło ſo to ſ kreditami ſtacź. Pſchi ſdźerżenju wothłożowanja ſozialdemokratow ſo namjet němſkonazionalnych a zentrumiſkich pſchija, ſo by ſo 12 abo 15 milijonow wjazy ſa ſrědki ſadałło.

Jenohłoſnje ſo namjet pſchija, ſo ma ſo Delnja Schleſyſka jak owohroženy rańſchi kraj wobhładacź

Němskostatna požčonka za zaradźenje dźěła.

W ſozialnym wubjerku němſkeho ſejma je němſki finanzny miniſter dr. Reinhold położenje finanzow roſłožił. Dochody němſkeho ſtata ſu w prěnim połłecże wo 120 milijonow hriwnow wjetſche byłe, hač je ſo do pſchedka wobliczilo. Njedźiwajo teho je finanzne położenje hiſchcze nażyte a blisko njeſy deſizita nimo pósłeże. Deſizita by dyrbł pak ſo Němſka pſchi wſchěch wobſtejnoſcach ſmjinyć. Dokelž ma němſke knježerſtwo **ſaradźenje dźěła** ſa najlepſchi puć k pomjeńſchenju bjeſdźelnoſcje, je ſo na 1926 ja ko 100 milijonow hriwnow poſtajiło. Pódła toho ſo też wjetſche ſrědki w dodawkownym hoſpodarſtwje ſa ſaradźenje dźěła wudadźa. **Tele ſrědki dyrbja ſo po puczu** požčerſkow dobyć. Jako prěnja rata ſa ſapožane żelezne twary ſo 11 milijonow nałoži. Dale němſkoſtatna **żeleſniza k pſchewjedźenju pſchedateho ſaradźerſkeho programma** 100 milijonow hriwnow **dojtanje.** Se **wotmyſlenych twarow budże** wożebje **wobnowjenje** hornjeho **twara wulku** liczbu dźěławych **mozow ſadacź.** — K **ſpěchewenju twara małych** wobyđlenjow ſo 200 milijonow, ſa twar **wobyđlenjow** ſa **rataſtiſch** dźěłaczerjow 30 **milijonow hriwnow poſtaji.** Sa ſaſyđlenſke ſamery ma ſo 50 **milijonow** nałożić. Runje tak budże ſo wulki rjad **kanaliſchich twarow** ſpěchowacź. Skónczńje **ſo ſrědki ſa produktiwne ſpomoženje** dźěłoſnjemjerjow **wo 100 milijonow hriwnow powyſchia.**

Hospodarski manifest so wšudże wotpokazuje.

Kaž bě do pſchedka widźeć, njeje hoſpodarſki manifeſt, kotryž wotſtronjenje wſchěch złow ſlěda, pſchihłoſowanje namakał. Na Landbundowym ſjeżdże w Halli je hrabja Kalckreuth ſtejiſchcżo rataſtwa k hoſpodarſkemu manifeſtej roſeſtajał. Rataſtwo ma połne roſumjenje ſa to, hdyž ſebi hoſpodarſtwo pſcheje, ſo bychu ſo złomne puta roſpuſchczże, tola jenoż ſ wumjenjenjow, ſo ſo rataſtke ſchkitanſke zła ſathowaju. Hdyž induſtrija na internazionalne ſtrukowanje dźěła a mèni, ſo może na podłožku rataſtkeje złomneje ſwobody „ſwojich dźěłaczerjow tuiſcho ſe iwiciź, je wona na wopačnym puczu, dokelž by to jenoż **k ſaniczenju rataſtkeho wobſtejenſtwa dowjedło.** Sa němſkeho konſumenta njeby ſo niczo dozpiło, dokelž by tón zyłe wot ſtrukowaneho internazionalneho ſejmjerſtkeho dźěła wotwiſował. Jenicży wobnowjenje rentabilnoſcje rataſtwa po puczu intenſiwowanja może hoſpodarſtwo wobnowiź. Rataſtwo ſamych łěpſchinow ſa ſebi njeżada, ale ſebi jenoż pſcheje, ſo by ſamohło ſa ſejmjenjenje němſkeho ludu na ſamóſnej póđże rukowacź.

Protest přećiwo přeněmčenju pólskeje mjenšiny w Pruskej.

We Warſchawje ſu ſo wulke demonſtracje wotmiele. W nich je wobyđlerſtwo pſcheciwo wobſankcionjenju pruſkeho ſejma proteſtowałe, ſ kotrymž je ſo 32 milijonow hriwnow k pſchenjemſcżenju pólſkeho wobyđlerſtwa w Němſkej pſchiſtowało. S tejle manifeſtaciju je też Warſchawſke wobyđlerſtwo pſchećiwo pſcheſiżbjanju pólſkeje mjenſchiny w Pruſkej proteſtowało, kotrež je pólſki ſapóſtanc Baczewski we pruſkim ſejmje wotkrył, kaž też pſchećiwo wupokaſanju 64 000 pólſkich rataſtkich dźěłaczerjow ſ Němſkeje. Deputacja demonſtrantow je pólſke knježerſtwo namołwiła, ſe ſakroczenjom pola Swjatka Ludow ſa pólſke mjenſchiny w Němſkej toſame internazionalne ſchkitanje wuſtrukowacź, kajkež němſke mjenſchiny w Pólſkej wuživaju.

Sakitańſta rada w Pólſkej.

Pólſka miniſterſka rada, kotraž je ſo pod pſchedſydſtwom Piłſudſkeho wotmėła, je wukaſej republizyneho preſidenta, wutworjenje wubjerka ſa ſakitanje ſtata naſtupajeſmu, pſchihłoſowała. Tónle wubjerk ſmjeje nadawk, wſchěć ſe ſakitanjom ſtata ſwižowaze należnoſcje pruhowacź a prawidła ſa organiſaziju wſchěch mozow w ſtatu k jeho ſakitanju wudźełacź. W tutym wubjerku, kotryž budże ſ wójnſkeho, finanzneho a ſwonkowneho miniſtra a ſ generalneho inſpektora wójſka wobſtejecź, ſmjeje republizyny preſident pſchedſydſtwo.

Politiſke mordarſtwo w Lwowje.

W Lwowje w rańſchej Galizijſkej ſtej dwaj wukraińſkaj ſtudentaj kuratora Lwowſkeho ſchulſkeho wokrjeża, dr. Ssobińſkeho, ſ dwěmaj wutſělomaj ſ revolwra ſaſtrěliłoj. Nadpadnikaj ſtaj cżełoj. Dr. Ssobiński bě ſ pſcherjiwnikom Wukraińzow a mjes tutymi hłuboko hidźeny.

Cżěſło-pólſke wikowanjſke ſrěczenje.

We Warſchawje ſtej ſo pjatk potwjerdźajej liſcżinje pólſko-cżěſkoſłowakſkeho wikowanjſkeho ſrěczenja ſamenjeł. Pſchi ſwjatożnym ſkutku pólſki ſwonkowny miniſter Saleſki Pólſku a wurjadny pósłanz dr. Fliedeŕ Cżěſkoſłowakiku ſaſtupowaſche. S tym je ſo rjad ſrěczenjow mjes woběmaj ſtatomaj wobſankcionjenych, ſkóncził. Tele ſrěczenja ſu ſ prawnym podłožkom ſa pſcheczelne hromadźeſdźelanje woboju ſtatow.

Cokrowa płačizna w Československej so postajiła.

Smitkowny miniſter Cżerny je jako wjednik ſeſjowjeńſkeho miniſterſtwa pſched ſejmowym ſeſjowjeńſkim wubjerkom ſdźělił, ſo je ſo jemu po do'ſim jednanju ſ fabrikantami zotra poradźiło dozpiſcź, ſo je ſo zokrowa płačizna na 488 Krónow (nėhdże 50 hr.) ſa 100 kilow ſnižiła. W Cżěſkach ſmėja potajkim pomėrnje tuni zokor porujo Němſkej, hdyž wón dwójzy telko płaci.

Miniſter Cżerny dale woſjewi, ſo by ſo po dotalnym wumjeńcżu rożi leſa dyrbjało 20 000 waggonow rożi ſ wukraja kupiź. So by ſo njedoſahazy wumjeńſk ſmėtkowych rożkowych ſnjow trochu narunał, je knježerſtwo wukaſ wudało, ſo ma ſo ko'ka ſyłniſchcże wumjeńcź. Tak ſo 4 prozenty rjanicje mutí wjazy dobywa. To wonjemjenja ſalutowanje 6000 waggonow a pſchi płacżiſnje 180 Krónow ſa zentnar nałutowanje 100 milijonow Krónow, pſchi trėbnym dowoſu 20 000 waggonow nałutowanje 30 prozentow.

Sſyłniſche wumjeńcże rożi hłėbowu płacżiſnu ſa kilogramm wo 20 hač 40 halerjow ſmjeńſchi. Tež je hłėb, pjecżeny ſ muki, po knježerſtwowym wukaſu nauleteje, ſa ſtrowych a thorych wjele ſtrowſchi dyžli běły hłėb.

Płacżiſna ſa howjaſe mjaſo je ſo, wo nėhdże 50 halerjow ſa kilogramm powyſchiła. Dźeńſniſche płacżiſny ſa howjaſe mjaſo pak ſo loniſchim płacżiſnam runaju, mjes tym je je płacżiſna ſa ſwiniaze mjaſo w 1 krónu (12 pjenjezkow) ſa kilogramm truiſcha dyžli loni.

Mjerznjenje a strajk hórnikow w Jendźelskej.

Sapoczatk mjerznjenja w Jendźelſkej je ſeſėhyki wuhlowego ſtrajka dale ſhórſchił. Sapſchimanju ſchtrodu ma ſo najſkerje nowe pſchiwótſtjenje polo'enja pſchipiſaċ, kotrež je ſo poſłednje dny pokaſało. Hač runje nieje żanych wuhladow, ſo ſo konflikt bórſy roſtriſa, je nowa krócżel knježerſtwa kedźbliwoſcje hódna, we kotrejž „Daily News" powėdża. Knježerſtwo tele dny ſnowa ſpyta, **njewotwiſzneho pożrėdnika postajicź, kotryž ſo njeje pſchi dotalnych jednanjach wo měr wobdźėlił.** Howne praſchenje, wo kotrež knježerſtwu dże, je wuprawa diſtriktnych dojednanjow ſ nėkajkej formu wobſtukowego ſrěczenja. To rėka, ſo chcedża tón króćż ſwjetſcheho dźěła na wobſkedźerjow podkopkow cżiſchcżeċ, kotrėż ſu hač dotal kóżde hromadne dojednanje ſ hórniſkim ſwjatkom też w formje narodneho roſtriſazeho ſuda wotpokaſali. Liczba hórnikow, kotrėż ſu ſo do jamow wrócżili, ſo dźeſuża na 234 000 wudawa, tak ſo ſo wotbėranje dźėłaczerjow, ſ agitaziju tak mjenowanueje wójnſkeje rady naſtałe, ſda ſo ſajo wurunana byċ.

Na nėkotrych měſtnach je ſrjedu k nażywłoſcżam a ſrażenjam doſchło. Wobliſtojo ſu gummiwjowe klumpachi wuzili a ludowu cżſudu roſehnali, kotraż do dźėłazych hórnikow ſ kamjenjemi mjetaſche.

Cook nadźija ſo, ſo ſa ſchtyri njedźele wſchitkich ſtrajkowych kamarjow ſ podkopkow wucżeri.

Sekretaŕ hórniſkeho ſwjatka Cook poſłednje dny nimo měry wulku agitaziju roſwiwa, ſo by hórnikow wotdźerżał, ſo k dźėłu wrócżili, a ſo by dźėłazych hórnikow pohnuł, dźėło ſłożiċ. Sſrjedu wieczor je Cook w ſhromadźiſnje rjekł, ſo je pſcheſkedźenemy, ſo ſa nėhdże ſchtyri njedźele wſchitky ſtrajkowi kamarjo ſajo do rjadow ſtrajkowazych ſaſtupja, a ſo potom ſtrajk ſ wobnowjenym wotmachom ſaplonjeni.

Po wupokaſu wyſchnoſcże je liczba dźėłazych hórnikow wo 11 000 wotebėrała.

Wustup Jendżelskeje prectwo turkowsko-ruskemu zrěčenju.

Kaž so ſ Parisa powě, tamniſke diplomatiſke kruſi ſu ſwje jendżelſko-turkowſke jednanja rozpomnjeli, kotrež ſu ſo pſched nětkotrymi wjed elemi w Konſtantinoplu zapoczałe a ſo na pſchiſtupjenje Turkowſkeje k Swjatſkej Ludowi poczęchnja.

Sſo prózuje, turkowsko-ruſke pſchecelſtwo roſbić, je Jendżelska Kemalej paſchi zuły Kawkaſus, nadźiejeſtwo na Cżornym Morju a wjeſchne poſeżonku po pſchihódnych wumęnjenjach poſtrejcża. Turkowſka je tuſon podłoſć jednanja pſchijała a je ſlubiła, ſo do Swjatſa Ludow ſaſtupi, jeli ſtajne Radżine ſydło doſtanje.

Jendżelska na pſchiſtupjenje Turkowſkeje k Swjatſkej Ludow cżim wjeſelſcho liczi, dokelż Kemal paſcha k Ruſkej zaneho dowěrjenja nima. Wón je ſo ſamo ſe ſwojim najlepſchim pſchecelom, turkowſkim wiſokowójſkim ſaſtupjerjom w Moſkwje roſkaſił, dokelż je tón Turkowſku deſpolnje Moſkwje roſkaſał. Żadanja Ruſkeje, ſo by ſo Turkowſka finanwjenſka hiſtoriſe dwě leże Swjatſa Ludow ſkaſowała, je pjerja Kemal paſcha na pohuwanje Jend eliſeje wotpokaſał. Finanzniſkoju połěpſchenje kurſa turkowſkich pjenjes jako ſnamjo nowego turkowſko-jendżelſkeho dojednanja wobhładaju.

Srěczenje ſ kommuniſtami w Athenje.

S pſchejimu piſmiſtajeſſeho ſtroika w Athenje je wutoru w nozy w dźiwadźerſkim dźelu města k kuſam mjes kommuniſtami a pſchiſtuſchnikami druhich ſtronow doſch o. Policiſtoju dźiwadźerjow roſchnachu. Jenoho dźiwadźerja morichu, 4 dźiwadźerjo a jedyn ſtrażnik ſu ſo ſranili. Někotre wobſoby ſu ſo ſajale.

Ze Serbow.

Pjatk, 22. winowca.
Marhaty Alakogu.

† 1871 krajny radźićel z Werdeck nad Skjarhoſćom w Delnjej Łużicy, kiž je narodne pſócowanje naſich delnjoſerbſkich bratrow nadobnje podpěral a „Bramborski Casnik“ a Delnjołużiſki Maćicu ſpěchował. Bźe dwie jenieki delnjołużiſki zomjan, kiž mějeſe wutrobu za Serbow. — Na ſoho wahjenje poča wote Kito Swjela, kantor w Skjarboſću, znowa „Bramborski Casnik“ wudawać. — Hižo 1850 pſócowaſe ſo z Werdeck wo założenju ſerbſkeho towaritſwa za Delnju Łużicu. — W horniej Łużicy mamy wjacorych zemjanow, kiž ſu ſebi za duchowne pozběhowanje naſeho ludu wutołkowali a ſo z nim zeſtrowi ſwiſchu; ſwójby Tiersdorf, z Nositz, z Riesch, ze Schoenberg-Biela druhe. — Jim ſmy zawſe ſo dźakowni. —

Ruſowo: Lěpje kſiwe nohi ſtrowe a cżile, hač rune a braſne

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +3, temperatura wo dnjo +8. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 719, hygrometer +1, temperatura w nozy +3. Wuſłady na njewobſtajne wjedro. — Schkleńża jara niſko na hroſne padła. Niżina pſchikrywa Europu. Wyſchina wotſkałuje ſo ke połnoczy. Tak hroſy nam bóle macżaſe wjedro. Jutſje ſobotu ſtóncżko w 6.40 hodź. ſtkadża a ſo w 4.48 hodź. thoma. Měſacż ſtkadża wjeczor w 6.30 hodź. a ſo dop. w 9.05 hodź. thoma.

— **Krajnoſtawſka Wyſchiſcha ſchula ſ natwarjenſkimi rjadowanjemi w Budyſchinje.** Miniſterſtwo ſa ludowe wuſuſanje je dowoliło, ſo ſmě ſo intry 1927 ſaſo natwarjenſka rjadowanja pſchiprawić. Jara derje wobdarjenym hólam a holzam, kiž ſu 7. lětu w ludowej ſchuli wukhodźili, poſticzża ſo ſ tutym pſchihódna a dobra ſtaduoſcż, ſo ſa jenoż ſchěſć lět ſtrakoſcż ſa wyſhoku ſchulu dóſpjja. Pſchedwódowſcż zuſych rěczow ſo njeżada. Sa ſtarſchich ma tole pſchikrótſchene wukhadanje tu lětſchinu, ſo jich wukhadanje jich dźeći mjenje wudawkowo płaczi, dokelż ſtehi ſi lěta ſakutnja. Jich dźeći dóſpjja wjedźiwaju ſamſkne prawo kaž ſchulerjo Wyſſeje Wyſcheſcheje ſchule ſ dźiwjacej rjadowanjami, mjenujcż prawo realneho gymnaſija. Se ſtipendijemi ſo nimo toho ſindowanje połitſchnych ſchulerjow połoži. Dom ſa ſchulerjow (internat) je ſa hólzow runje tak derje wotewrjeny ka nětdy ſeminariſtam, tak ſo ſu runje ſchulerjo ſe wſow ſa tule natwarjenſku rjadowniu witani. Też na jiſſe mjes ſtarſchiſkim domom a ſchulſkim městom dawa ko tajtim ſchulerjam potrjebſchena jěſa. Natwarjenſka rjadowniua dże ſwoju ſamowitoſcż dobyjeż, ſo kładże wulku ważnoſcż na hódnoſcże nětčiſkeho cżaſa, ſo dże bóle kaſeſ nětniſe kulturne kubła, kaž ſo wone w rěczi a waſchniu, domiſnje a ſtatwiſach, we wumě ſwoje a wědomoſcji němſkeho luda jewja. Nimo toho dowjedu ſo dźeći też do zuſeho żiwjenja kulturu a rěczo, dokelż ſo nadrjadny łaczoriſtwo a potom jendżelſka rěcż wuczi. Nimo toho maja ſchulerjo pſchiležnoſcż k naawukinjenja ſerbſkeje rěcże a k pohubſchenemu wumělſkemu wukhadanju w hudźbje a rysſowanju. Wuſſwědczenje ſralaſcje wotewri pſchiſtup k wyſchim wyſchſchim powołanjam. Wotewri dale — bjez wukhadanja na wyſſoke ſchuli — puć k wyſchſchim ſaſtupjenjam w ſtacje a hyſpodarſtwje. Dalſche wukaſanje wjedźiſtwa Kralnoſtawſkeje Wyſchſcheje ſchule ſ natwarjenſkimi rjadowanjemi (w Budyſchinje na Schillerſtich wulhodźowanſkich cżo. 1, telefon 2787); wone wot nětka pſchijimowanja wſchędne dny wot 11 hacż 12 hodź. pſchijimuje.

— **Budyſchſke haptyki** ſu wſchędne dny hacż wjeczor do 7 hodź. wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ mjeſacznym wotmjenjenjom. W oktobru je to Hrodowſka haptyka na Hoſchći hału.

— **Kermuſcha ze blišchu njedźelu, 24. oktobra:** w Bjeſdowach, Dolhej Borſchći, Cżelnom, Kettizach, Khrósczizach, Lupoji, Radſchowje, Sſelepom, Schprejzach, Wulkancżizach a Porjowje.

— **Wożebite auta dla Khróſczanſkeje kermuſche.** Se pſchileżnoſczu Khróſczanſkeje kermuſche, njedźelu, 24. oktobra pojedże wożebity omnibus ſtatuje autowoje cżary rano we 8 hodź. ſ Kamjenza do Budyſchina. Jěſdy po jednym planje ſo tak ſeſnjnja, ſo ſo wſchě żadanja puciowazych dopjelnja.

— **Wożebite auta dla Kumwaldſkeje kermuſche.** Se pſchileżnoſczu kermuſche we Kumwaldźe, Muhanczizach, Koblizach, Schumbarku a Wbohowje pojedu ſobotu, 23., njedźelu, 24. a póndźelu, 25. oktobra wożebite póſtowe auta mjes Kumwaldſkim póſtowym hamtom a Budyſchſkim dwórniſchczom po ſcżehowanym planje: Sobotu 23. t. m.: S Kumwalda 7,00 hodź. dop. do Budyſchina, dwórniſchcża 7,45 hodź.; ſ Budyſchina, dwórniſchcża 8,00 hodź. dop. do Kumwalda 8,45 hodź. Njedźelu 24. t. m.: S Kumwalda 10,00 hodź. dop. do Budyſchina, dwórn. 10,45 hodź., ſ Budyſchina, dwórn. 11,00 hodź., do Kumwalda 11,45 hodź.; ſ Kumwalda 1,00 hodź., do Budyſchina dwórn. 1,45 hodź., ſ Budyſchina, dwórn. 2,30 hodź. do Kumwalda 3,15 hodź., ſe Kumwalda wjeczor 10,00 hodź., do Budyſchina 10,45 hodź., ſ Budyſchina 11,30 hodź. do Kumwalda 12,15 hodź. Póndźelu, 25. oktobra: S Kumwalda wjeczor 10,00 hodź., do Budyſchina, dwórn. 10,45 hodź., ſ Budyſchina, dwórn. 11,30 hodź., do Kumwalda 12,15 hodź. Póſtowy auto ſaſtanje na wſchich ſaſtaniſchczach autowoje cżary ſ Budyſchina do Nowoſalay-Spremberga a ſ Kumwalda do Korſynja. Nimo toho ſaſtanje w Koblizach, Friedrichsthoſ, w Muhanczizach, Berzſchlößchen a w Kumwaldźe pſchi Němſkej khěži. Dale ſaſtanje wós też hiſtićze, hdyż je trjeba. Jěſdne płaczizny ſu ſtamſtne, kaž kilometrowy tarif mjenowaneju autoweju cżarow.

— **Swobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu, 23. oktobra, bydlonja wot 7 hacż 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 50 pf., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 60 pf., ſyre cżelaze mjaſo, punt po 60 pf. Swinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cżiſła 2301—2350.

— **Schtó ſaplacji ſa ſobuſtawy khorobnych pokładnjow baby pſchi porodach?** S 1. oktobrom 1926 ſu nowe pſchedpiſma wo njedźelniſkej pomocy ſa ſobuſtawy khorobnych pokładnjow do mocy ſtupiłe. S nowym prawom ſu ſo połſajenja wo ſaplacżenju wudawkow ſa porod dokładnje pſchemjenjne. Po tym njetrjebaju ſawrěczeni knjez ſmědża ſebi njedźelniſku podpjeru wot khorobnje pokładnje żadaċ, babam niżo wjacy ja ſim dźěło pſchi porodach ſaplacżiċ. Tele ſarunanje dyrbi wjele bóle ſaſadnje khorobna pokładnja njeſeċ. Po nowych ſakoniſkich poſtajenjach baba nima prawo, ſo ſebi hiſtoże dalſche ſaplacżenje wot njedźelniſke rada. Saplacżenje porodnych wudawkow rjaduje ſo take: Wudawki ſa porod njeſe khorobna pokładnja. Wuſkoſeċ tohole pjenjeża ſo ſ wobſebitymi poſtajenjemi naſwyſſich ſarjadniſtwowych wyſchnoſczow jenotliwych krajow poſtaji. S tymle pjenjeżom ſu wſchě wudawki poroda, wſchě wopyty njedźelniczkow a wſchě puczowne pjenjeży ſaplacża, tak ſo ſebi baby wot njedźelniczkow niżo woſebje żadaċ njemóża. Baby ſadaja pak ſebi pjenjeży hnydom wot khorobnje pokładnje. Nimo pjenjeża ſa porod dyrbja khorobne pokładnje po nowych ſakoniſkich poſtajenjach też wudawki ſa lěkarſtwo a njeſeſke bolejſke ſrědki (wotaj, ſrědki ſa deſinfekcijju) atd.) wſchenjacż. Sawěſczeni dyrbja ſo tohodła do cżaſa na khorobnu pokładnju wobroczeċ, a ſebi ſrědki wot njeje żadaċ, wona wſchu dalſche wobſtara. Lěkarja, je-li je pſchi porodże trěbny, dyrbi khorobna pokładnja ſaſtarnja ſaplacżiċ. Nuſne pak je, ſo ſo ſawěſczeni ſ khorobnej pokładnju dla ſaplacżenja lěkarja ſrěcża, ſo bychu ſo wſchitſcich wobcżeżnoſcow dla ſaplacżenja lěkarſkich wudawkow ſminuli.

— **Kradnuli ſu** 20. 10. 26 wokoło wjeczora ſ jeneje wotſoże na Khěżorſkej dróży mużaze kolo ſnamki „Budiſſin“ ſ cżornymi troſnami, żołtymaj błótowymaj ſchikatoſtmi, drjewjanymi ſwjenami; wodźidło ſ gummijowanej pſchimadkomaj, wedali bjes gummiiow, ſwónczk ſ rowniſmenu: „Oskar Wagner, Kirſchau“, Zeppelinowa lakalinja, Rotazowy hamoběh, cżerwjenej „Peters Union“ - wobruczk. Wo wězowne ſdźelenja proſzu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Pokhroma je wudmrěła** mjes ſtotom kubleria Alwina Hauſa we Wulkej Hartawje cżo. 29.

— **Schtó dźěży (herbuſe) wobydlenſku** nadobu wo mužowej ſmjerczi? Wěſo je to ſroſumliwe pſchecżo wumowy, po mužowej ſmjerczi wobydlenſku nadobu, w kotrej je ſkta dołho żiwa była, njewobmjeſowanje wobſchadżeċ. Je li nieje nadoba jeje woſobinſke njewotpſchewſne hwóſſtwo, może ſo wudowa po ſakonju kóżdy mutowcż, domjezowſcż roſpuſczeċżej, dokelż pſchiſwoini ſwj prawo na wobydlenſku nadobje cżiſła. Je-li żona je mandżelſkimi dźećimi hromadże ſawoſtaſtſwo dźeżała, dha ji jenoż ¼ pſchiſłeji a dźećom ¾ hromadże. Wudowa njemóże ſwj żadaċ, ſo ji wěſte dźěle ſawoſtajenſtwa, ſtnadż wobydlenſka nadoba, njewobmjeſowane ſawoſtanu. Steżi ſo macż ſ dźećimi derje, njebudu dże wone ſaſtupjene prawo macżerje pſchimaczi. Ale hnjo dołcż dóżdże k njeſtubej pſchekorje, hdyż pſchichodni ſynoio abo bjowoł a kańſkże prawa ſwojich mandżelſkich laſtupuja a je pſchewjedu. Muż może ſwoju żonu pſched tutymi njeſtubonjeſcemi ſchkitacż, hdyż ju teſtamentariży ſa „hamobdźerku“ (Alleinerbin) nadoby poſtaji abo pódła jeje łakońſkeho dźěła hiſtſcże wobyhdſerſtu nadobu ſawoſtaji. Pótom ſmě wudowa ji ſubu nadobu wobſchowacż. Ma jenoż eventnelnje dźěl pjenjes na dźeżi wuplaczicż, dokelż tute maja pſchezo prawo na jich pſchiſłuſchnym poſżeli, kiż ⅔ zyłeho ſawoſtajeniſtwa wuczini. Je-li ſannych dźeżi, tola mužowej ſtarſchej abo bjóż a wowka, dha wudowa łakońſkżo położu zyłeho ſawoſtajenſtwa ſ nimi dźěli. Tola dóſtanje w tutym padże ſajnje wſchu nadobu manżelſkeho hoſpodarſtwa „hoprěka“. Tak njemóże fo ju

---

Zhubieny syn.

Burkli roman ſ Cżernyeho lěſa.

31] (Pokraczowanje.)

A njejſy-li mi ſwólniwa, to namóż hnydom trjebam ja!“ Lawrjenczki ſo tole hrónczko jara ſalubi a ſeſda ſo jemu k jeho dwěmaſetnemu roſpołożenju bycż zyle pſchijódne.

„Pſchedcżitajże!“ ſakomandowa wón nětko. Tola jenoż ma o hołſow k tomu pohnucż ſo jemu poradżi. Prěnja cżitaſche nimale ſ płaczitym hłoſom:

„Sa hubi a tajne lubowanje;
Ssyda druhdy ſtarone pſchileżepanje!“

Hnimotazy ſmiéch. Kóżdy wjeſeli ſo, ſo bjeſche jeje lubu, Kowarjez Guſta, pſchi nóżnej bjeſadże ſ jeje macżerinej hunaſej żerdźu znajomſtwo poměł.

Druha pſchednjeſe patetiſzy pſches nóſ ſchnodrujo:

„O ſtraſchnje bojaſnje je pſchi terchowiſtich włożnych murjach,
Hdyż ſi ludźo, módre twěrti łakaju!“

„Tole tak nětkaſ ſa potajnſtwom wonja“, měnjachu nětcżi.

Tſeċża mó eſche ſ tichotom lědy wucżitaċ: „Hi, hi, hi . . . Polna ſtódkoſcże — hi, hi, hi! Polna ſtódkoſcże — hi, hi, — hihi!“

„Daj jenoż jow!“ prajeſche jena reſolutna, wutorje jej wutrobu ſ ruti a cżitaſche:

„Polna ſtódkoſcże każ horniż mjeda,
Je w twojej hłowje cżerwjena huba!“

„Nětko je na mni rjad“, mjakotaſche młoda hilka, lědy ſchężnacże lět ſtara a wołaſche wjeſele ſwoje hrónczko do ſtwěła:

„Otw, otw, mje pali, pari żahła,
Mi wutrobu mnja ſo łama,
Hdyż wón we njedźelſtim kłobuku
Bórſy poczehnje horje dróżu njebjeſku!“

„Tale tu też hiſchcże njeje cżitata! Budź nětko mudra: Dźi jenoż, dźi!“

Tolſta, cżerwjenoliczżata żónſka wutupi a cżitaſche:

„Ty maſch nężne, lubojne wóczko,
Taſke rjane każ ſijałka w haju,
Narośtka ſy hłuboko w lěſu,
Hdyż ſo wody padaju ſ bołoſcżu.“

„Nětko je doſcż“, ječnu Lawrjenczk, kotremu bě ſo na tule ſonditarſku poeſiju pſchipoſłuchacż woſtudżiło. Ale ſtradżu tykny wón cżecże Wórſchizyh wutrobu, na kotrejż bjeſche napiſzane:

„Schoł bych ja ſa tebje do wody, do wohnju! —
Pſchetoż lubuju tebje bjes runjerża!
Jyle weſcże pſchi tajſej wulkej luboſczu wunru ja,
Hdyż bě mój nan mi ju njetrałnje ſadżewał!“

Njadyj poredneyhu. Jyle ſaczerwjenjeny, ſ błyſkotatymaj wóczkomaj, pſchihlidżi ſo Lawrjenczk ke ſłyhdam, jeho zyle pſchiwuſnitſwo ſa nim ſcżehowaſche.

Tola na prěnim łtłodźenſku ſtojeſche ſchérsko ſo roſſtuſpiwſchi cżerwjeny Sef a njeſtupi ani na łobcż w ſtromu.

„Dajcże mjeſto!“ pſchikaſa Lawrjenczk.

Sef ſo wuſkmja a njebihnu ſo ſ mjeſtna.

„Puſchcż mje nimo, abo ty poleczíſch po ſłyhdże dele!“

„Wotſtupcże tu w ſtromu, knjes kral dże!“ poczjnjeſche ſo Sef po nim.

To Lawrjenczka roſnjemdri. Jyły dżeń bjeſche wón hnéw ſpożerał, haczrunjeż bě jeho Sef hnéwał hacż do krwě.

„Hiſchcże raſ cżi rjekmu — abo ty poleczíſch —“

„Woſtaj jeho na pokoj“, ſchepłaſche Hendrichowy hłóſ.

„Sſy we ſwojej roſherjenoſczi!“

„A ſtym-li to“, poczja Lawrjenczk ſo ſchtrěcż, „njejſtym-li traſch w dobrem prawje? Mam-li ſnadż tebi k woli bycż ſ łożanym měchom?“

Wón hrabny Sefa ſ hobrſtej mozu ſa khornat

„Ty dyrbiſch mje ſpótnacż, wóczkowarjo!“ łkchipjeſche ſe ſubami.

Wulka hewrjelauża — a Sef leczeſche po ſłyhdach dele.

Schtyri paże wupſchimachu Lawrjenczka. Hnéw běſche jebo pichemohł.

„A ſpomjatkuj hej, Sefo“, ſawoła ſa pſchecżiwnikom, kiż drje ſ zyłymi łożcżemi, ale ſ mnohimi wobodrżanzami poſtaſnywſchi ſaſo ſo ſtuna — „běr ſo mje na ledżbu — hewak nęſchto ſworam, na cżoż budżeſch cżaſ żiwjenja ſpominacż!“

Sef khromjo wjeſeſche mydło.

„To njeje nětko żadyn wjeſoły kónz mejſkeje njedźele, ſaprliſchka“, rjekny bur Kſchiżneho dwora. „Ja tu hiſchcże khwilku woſtanu. Njech Khryſtła mjes tym ſ Wami domoj dże, knótſje Duſchanu, ja ſebi potom po nju pſchińdu.“

Cżeła Wórſcha bjeſche też hiſchcże ſo ſ nětkim ſetka a ſbjeſeſche ſe korczmarſkej ſtwje pſched mózněj ſchalku khoſeja.

„Njeje hiſchcże kónz mejſkeje njedźele“, rjekny Lawrjenczk. „Budżeże wy bożenje!“

IX.

Kónz mejſkeje njedźele

S cżrjódami cżehnjechu ludźo domoj, roſhorjeni, muczni a tola pſchi wſchěm wjeſołeje myſle . . . We Hendrichu ſo jěrjeſche. Hdyż běchu domoj pſchichodżeſchi do iſtwy ſaſtupili, a Khołalka ſwéju ſajmu ſa, poſtróżichu ſo wſchitſcy nad jeho błędym wobliczom a macż jawoła: „Mój Bożiczko ſoła, ſchto cżi je, Hendricho?“

„Schto jemu je? Ja měnju, ſo mózu to prajicż“, ſmjeſeſche ſo Lawrjenczk. „Dżi jenoż, Hendricho, budź roſumny! Dla njeſanja na rejowanjeſi lubi ſnadź njebudżeſch ſwadu ſapoczeżeż?“

„Ty ſo jenoż ſmějſ“, wuſkoczi ſ Hendrichowego hłoſu erta. „Alle ſchtoż hedi ty dowoliſch, to je pſchewjele. Taſka khłoſtajomna khrobłoſcż tebi najmjenje pſchiſłeji, a to ſaſderanje ſe Sefom, a to jěchanje, a to rejowanje a cżękanje ſ Khryſtłu, a to walka ſtowo mężze!“

„Cżehdła też to mi najmjenje pſchiſłeſi?“ woprascha ſo Lawrjenczk wótrje. „Budź tak dobry a prai mi, ſchto měniſch!“

(Pokraczowanje ſeſchnje.)

wobydleńska nadoba, też tehdom niz, hdyż testamenta njewobsteji, w taſkim padże wſacz abo wotpschiwólnacz.

S **Khwaczij.** Mutoru ſeńdźechu ſo tudomni gmejnſky ſaſtupjerjo k ſjawnej ſhromadźiſnje, kotraž bě derje wopytana. Knjes měſchćanoſta Klein wotſewi dnjowy porjad. Saſtupjerjo jednachu wo darmotnych pokhrjebach. Stónčnje pak praſchenje wotſtorčźichu. Dale wobſamknychu, ſo ma ſo pucź k khlinjanym jamam ponowicź. Gmejnſke leżownoſcze ſo dotalnym najeńkam dalenwon pschewoſtaja, dokelż ſo ſ hromadukhadźenjom leżownoſczow wſchitko pscheměni. Shromadźeni mějachu ſa jara nuſne, ſo ſo gmejnſka khěża natwari a jo też pſchſiwolichu. S twarjenjom dyrbi ſo hórſy zapoczeczź. Też wo wodowodźe porěczachu. Saſtupjerjo pschepodčichu ſo wo pożčonkach na ſwójbny ſ wjele dźěćimi ſa ſaſtupdleńſke ſamêry. Praſchenje dźeſkonjemêrjow (w tu khwilu 4 mužojo) ſo hórſy wotby. Dla wótbow gmejnſkich saſtupjerjow powola ſo hiſchcze wogbita ſhromadźiſna ſnadź ſobotu abo póndźelu.

S **Kubſchiz.** Skaina dróha ſ Drježdźan do Shorjelza ſo dla plestrowanja na Kubſchiſkich honach wot 26. t. m. ſa cząſ dźeſkow ſa pschehodny wobthad ſawrě. Wobkhad ſ Budyſchina do Lubija ſo ſa tónle cząſ na Budyſchſko-Wóſporitzku dróhu na Kotezy a Ketlizy poſkaſuje. Wlikt wobkhad pokaſuje ſo na ſjawny pucź na Boſchezy do Kubſchiza.

S **Barta.** Cźeſtſiſſemu miſchtrej Matſej Hänſlej měſchćanoſta Skhoda ſaſdźenu póndźelu pſched ſhromadźenymi wohnjowymi wobornikami jako wyſchſchemu twarjejo pschiſkowne cźeſtne ſnanjo ſ diplomom ſa 25 létnu ſwérnu ſłužbu ſtwjatoczne pſchepoda. Woborny hejtman Schuſter cźeſcźeſche jubilara ſ mutrobnymi ſ'owami a wupraſi jemu ſwóji dźak a pſchitpóſmaeze ſa dotholétnu ſwérnu ſłužbu we wohnjowej woborje.

S **Kotwaſy.** Njedźelu, 24. winowza ſwjeczi kubleř Jan Rychtař ſe ſwojej mandźelſkej Hanu rodź. Radowſkej ſilêborny mandźelſki jubilej. Jan Rychtař je wſchitkim ſnaty hur. Tuž pſchcjemy jemu a jeho mandźelſkej też na tutom měſnje Boże ſohnowanje.

S **Lubija.** (Druhi tyfuſowy pad.) Mandźelſka pſchekhodneho ſtrażnika na woty. Henniga w Starym Lubiju je na tyfus ſſhorika. Ju ſu do tudomnoje khorownje dowjeſli. Hakle pſched krótkim cząſom ſchuſſk hólz Fiebiger na tule khorość wumrě. Tak je to hižom druhi tyfuſowy pad w Starym Lubiju.

S **Huſki.** Tudomna baba Klara Pětſchowa ſwojeczeſche ſandźemu wutoru ſwój 25 létny ſaſtojniſki jubilej. Sa tónle dołhi cząſ bě pſchi 1653 porodach pſchitomna.

S **Ralbiz.** Póndźelu, 25. oktobra, popołdnju w 2 hodź. ſo pola Brěſanej marjerjam rada podawa.

S **Wotrowa.** W nozy k njedźeli ſo w naſchej wſy ſadušchi na pjeczoch měſnach do twarjenjow dołyczej ſpytachu. W nělotrych leżownoſczach ſu) wotewjenym wolnom nuts ſakſli. Njeſłu pak dale waineho khabza. Na ſenym měſnje woſtajichu małe ſchłomowe nożiki, małe khěſczicze, ſtary njeżoſ, dołhi ſłóżny nóż, nimale nowe paczidło, ſchrubowy wotwjerczeſ a mału tuczku pilu ze mjedźanej wobruczku, kotrejeż pichimadło bě ſ cźežowjeczej lapu wobwite, leżo. Komu pobrachuja tele wězy? — Khižſche ſpěſenja pſchijimnje policija.

S **Kamjenza.** Pſchichodnu njedźelu pojedże ſtatny zwto rano we 8 hodźinach (kaž dźeſkawy dźeſ) wottud do Budyſchina a budże na wſchěch ſtacjach ſaſtawacź kaž hewak. Intereſſentojo ſo ſ tutym na to kedźbni ſinja. Tuta jězba na pruhu ma tomu ſłużicź, ſariadźiſtwu pokaſacź, ſo ma ſo wſchědny plan też njedźelu a ſwjatu dźeń pſchewjeſcź. Tohodla budże ſo wospjet ſe ſróſtwu na nie do Drježdźan ſtacź.

S **Běleje Wody.** Blisko Běleje Wody ſu w poſledniu cząſu wjele popjelnizow namakali. Tu jedna ſo wo 14 rowow, kotrejż pjeczа ſ 12. kłóſtoka do Khrjuſſa pokhadźeja. Popjelnizowe horuzo ſu ſdźěła jara derje pſcherjane.

S **Rowneho.** Pſched pruhowaniſkej komiſiju w Shorjelzu tudomny kławz Hans Schurmann ſwoje miſchterſke pruhowanje wobſta.

Z Łužicy.

*S **Biſkopiz.** Towaříſtwo ſa pławowanje pjerijnoweho ſkotu ſa Biſkopizy a wokolinu, kiż je ſo w meji léta 1887 ſałożiło, wuhotuje 4. a 5. decembra t. l. ſwoju 25. jubilejſku wuſtajeńcu w měſtnoſczach hoſcenja „Němſkeje Khěże“ pſchi dwórniſcheću.

* S **Nyſchnowa.** Lětſa je ſo na tudomnym gmejnſkim hamcze 697 ſmijizow woteſadło. Dźiłaczeř Stein je ſam 134 ſedźotych hadow ſarałył.

Ze ſusodnych a dalſich krajow.

* S **Drježdźan.** Naſchemu mjes Drježdźanſkimi Sserbami derje ſnatemu a w towaříſtwach dźełazemu knjeſej pjekaſſemu miſchtrej Jakubej Žurej w Drježdźanach-Loſchwizach je tudomny wokrjeżny hejtman pjenježne myto darił. Knjes Žur je w lěcze 15létnu holzu wot ſmjercze ſatcpjenja we Lobiju wumóžił. Hdyż pola thoſejownika tnjeja Pitſcha, też Serba, w ſahrodze hoſczi poſkuſcheſche, ſaſkyſcha wo pomozwokanje. Hnydom ſkoczi w drazcze do Lobja a ju wumóži, hačrunjeż běchu ju ſołmy hižo wotnjeſłe. Ssam pſchijidźe też do ſmjertneho ſtracha, dokelż holza jeho w ſmjertnym ſtraſche ſnama krucze dźerſcheſche a Lobjo bě dla wulkich deſchczow ſ hrjohow wuſtupiło; tak měſcheſche ſo w korhazej wodze ſatoſtnje bédźicź. Knjes Žur je w Kamjenej pola Nadworja rodźeny. Khwalba jemu!

* S **Pirny.** (Pſchewjele njeje dobre.) Mjerjaza wězka ſta ſo młodemu nuts amarjeſ, kotruż wopcże ſakluny we ſkalach je ſwojim wopytom poczeſczowaſche. Hdyż bě ſo wczera ſajo do tajcze kantiny dołył, da ſo każ pſchczo najprjedy do tam khowanych jédźow a napojow. Pſchi tym pak łuſt hłuboko do ſchłekiny pohlada, tak ſo ſebi ſkónczne pſchi zymym pičzu wuſmy. Jako wobſtejdźeſ rano do kantiny pſchińdże, ſpaſche nutſkamak hiſchcze pſchezo . . .

* Se **Schmilki.** S błiſkeje horý „Raubſchloßwächter“ padny 22 létny pſchekupz Herbert König ſ Drježdźan tak njeſbožownje, ſo ſebi nop roſbi. Jeho towaříſchoju chyżychu ranjeneho do Schandauſkeje khorownje donjeſcź, tola hižo na transporcze młody cźłowjek wumrě.

* S **Lipſka.** (Srudny wozſud.) S woporom ſrudneho wozſuda ſta ſo pſchekupz Marczin Sonntag w St. Jakobſkej khorowni w Lipſku. Pola Sonntaga dyrbjeſche ſo na nozu ſnadna operazija wukonjeczź. Nóż dyrbjeſche ſo tohodla njeczucźiwy ſcźinicź. Lékař porucźi, ſo ma ſo kokainowa ſtykawa pſchihotowacź. Sotuſtu mějaſa wyſchſcha ſotra ſo pſchehłada a poda lékarjej město poczeriſcheneho rospuſcheczeneho kokaina ſtykuje ſhuſczeny rospuſchczeny kokain. Dwě njeriſchinje po wuzſyknjenju kokaina do noża, bě 22-létny pſchekupz morwy. Wožuſnje ſamèrjenje ſmjeje pſched ſudom ſwoju dohru.

Jěz krčn a wostaj mjaſo!

Wczera wjeczor kupich ſej knižku: O. E. Schmidt „Die Wenden“. A tón ſnany wjeczor ju pſcheczitach. Je to zyle wjeczorna knižka: 50% cźmy mutſka a napiſmo ninale 100% wopaczne; njemélo rékacź „Die Wenden“, ale „Die Deutſchen.“

Cźitach wcźipny, pſchetoż O. E. Schmidt je wulka ſwėza na nėmſkim njebu! Druhdy ſo ſaſmjach. cźeſcźiſchu ſo ſapyrich. Mjeno Schmidt dopomni mje na kowarza. Saſmjach ſo, hdyż kowař mėło na ſ-le'o ſej na porſty kleny, a ſapyrich ſo, hdyż kowař mėło na żeleſo ſerbſkeho pachoła na h'owu dyri. hacź wbohi bjes wědomja ſo ſrjeſe.

Dwě brivnje ſa knižku dach. Schtóž ſej ja te pjenjeſy dor hubjenych nohajow do ſnyny kupi, je mudri'chi. Wichaſo te' ſe „Sserbſkich Nowin“ ſhoni, ſchto w knihy ſteji a leži, hdyż ju w nėkotrych nastawkach tu roſebjeriemy. Da ſo cźi mjenujzy ſ lohka roſebracź, pſchetoż puka ſo — niż ſ wėdomoſcźu — ale ſtebjekhwalbu. A ta najrieſcheho niewonja, kaž pſchiſkowo powė. Wichaſo njeſe knižka ſa Sserbow pſchana, ale ſa Němzow n a Sserbow!

So mohło to kinaſ bycź, pſcherczihwo tomu rėcźi thaaz łkt. w kotrejcź Němzy Sserbow hocź na nėkajſi horſiku pózrjechu — wėſo ſ luboſcźu. A te' tu nohſledniu horſiku hiſchcźe pókru, to cźłowjek ani Sibiline knihi mėcź njetrjeba. Khiba pſchińdże nakaſanje? ?

Hendricho a Michale,
Pſcheložnjitaj ſchibale!

Otes.

Dundak.

Seſerbiſcźił P. Krjeczmak.

Jenoż na khwilku wuhladaſch nad njehjom cźėmny ſ'oc'eſiwem wotbł'ſcheź. Pſchibliži ſo k ſemi, kotruż ſnėh krwje a ſo poſſuſi. Sſmjertna cźiſchina kolowokolo w běłej ſnėhowej puſcźinje. Nenicźki cźłowjek, kotrehoż na dróhy wuhladaſch, je ſtary dundak. Doprėda połkujeneje poſtawu, nóſkhuje pod rėſu. C'apku je ſebi do cźoła ſcźahnył. Sabórcźi „Rjeſſkobanerjo! Kak derje nóſchkuje ko tola w lėcźe. Bohuſ'ak, ſo ſu ſtyrnje w porjedźe, hewak mohł ſmjerſnyeź. Khabat je wſchat jenoż ſa lėcźny cźaſ, tola hdyż nimaſch druhi, ſtuſi też w ſtyrnje.“

Shma wſchat kruce pſchima a wobſedje ſa porſty, ſchto wſcho vomba. Hačrunjeż bě ſebi ſ nėſchtonjedźelſtim dźiſom pola hirow nėkotre krſchki dobył, dyrbjeſche tola dale nóſkowacź; to ſpokojeſche jenoż cźėſtnu zadoſcź.

Jako měſjeſche małty lėſ ſeſady ſebje a ſo nėſto k wjeſoy bliſcźeſche, ſekta ſo ſ młodym dróharjom. Bě to ſchwėżny, derje ſdraſceny pachoł. Schto vomba pak tomu rjana drosta, hdėź je hladka a njepoſtiſcźi cźuy'otu. Stary lumpak vytny na pėrni wokomik, ſo je młodeńſchk hakle pſched krótkim ſapoczał dróhu mėricź. Khwilku trocźeſchtaj njeſcźiży boriſ ſebi: potom ſtaruſchk ſapocza:

„Nó, też troſchku ſu puczu?“

„Haj, wſchak haj!“ rjekny pachoł a pſchi tom ſjewi ſo ſtarſej młode, ale wot khłótradanja ſnuhe wobliczo.

„Njeſły drje hiſchcźe dołho po puczu?“

„Mój Bożiczko“, ſohdyny młodeńſchk, „hižo ſchtyri mėſjazy!“

„Mėſjazy“, bórcźi ſtarz. „To njeje tola ſana mėra ſa praweho dróhowarja. — Léta! — Ssy ſnadź dołhe porſty cźiniſ, ſchto?“

„Bóh ſwarnuj“, ſnapſcheczivi młodeńſchk wuſtrójany. „Sżym ſnamo ſtudowak. Pjenjeſy njemėjach. — Dźe'ach potom w fabrizy. — Nėſto ſu mje wuſkėcźili.“

„Nó haj“, rjeknje ſtarz. „Njemjeſko nima pſchezo ſtote dno, ſ cźaſami ſnamo niż ſ'omjane.“

„Wotwanakam wſchat ſo pomaku ſ pſchitownoſcźu“, ſchepny młodeńſchk, „ale —“

„Nėcź tola dale ſwoju ſchkórnju. Schto cźeſch. Schto cźe tłócźiſ!“

„Mam maczerku. Mam ju tak rady. Juſtje ma narodniny. Mam papjeru a pißak pſchi ſebi, ale — ſnamka mi pobrachuje!“

„Cźłowjecźe, maczerku maſch, — wopraſnodźitu naczerku. To cźi ſawidźu, ty ſbożowny! O hdy bych ja mėł hiſchcźe maczerku.“

„Alle nimam vjenjeſy“, rjekny młodeńſchk a womjelknje.

Mjes tym ſtaj wjeſku doſpėłoj. Dróha je wuhynana. Statoſi a dwory wupinaju ſo każ ſaſpanjy w běłej płaczeze.

„Krocźiſch mi pſchepomałku“, rjekny ſtaruſchk k tamnemu. „Dźi tam k muri, dżerż ſo na lėwo a docźakaj pſchi zgrkwi na mnje.“

A hižo ezampa ſtarz do wſy ſo pėrnjeho ſtatoka. Młodeńſchk ſteji tu pſchekłapjeny. Dźiwny to ſtarz. Tola hižo jeho ſnuna koji a jeho ſtawy potſchaſne; hłód jeho traſchi. Dźiwne myſle pytaju pſchebytk w jeho pomjatku, jeho myſla. Na nicźo dobre a zjane njemóże ſo dopomnicź a pomałku, pſchemóżeny dowlece ſo k zyrkwicźy. Tu poſtajanje. Chżył-li dale nóſkowacź, by ſaſwėcźe ſo ſwjeſł a — ſmjerſnył!

Krótka, ale tola dołha khwila.

Starz pſchicźampa. W jeho wócźkach hraje dźiwne wjeſele. Jako nkoduſchka twihlada, ſo wótſje ſaſmja. Pſchimnje ſ wobėmaj rukomaj do ſakow a wucźehnje ſ njeju, ſchtoż je nażebrił.

Tu maſch ſ prėnja ſnamku za liſt maczeźy, tu dulu khléba a kruch kokhaby, kiż njechaſche ſwoyrėda ſobu bicź. Tu maſch tunju zigarettu, a je-li chżeſch tu ſpacź, dźi tam k poſledńjemu burej pſchi dróży na prawo a praj jemu poſtrow wot ſtareho Jana. Njeczi tak khupe mjeſnaczo a dźi a poſtrow ſwojim maczeźku wote nunje.“

Młoduſchk njemóżeſche ſłowa rjez. Nėtko ma wjcho ſa cźinj żada cźėło a wutroba. Spacź móże na ſkonje, wotpczivicź, wotpoczivicź. — Chże po dźakowacź. Starz pak nóſkuje hižo dale. Kuha hruſlik kucho khléba. „Kóż thort tola“, dyrbju nóſkowacź. Po tym ſo ſnym hólcźeſej nóſleh wotſtupi, rėka do ſhaleneje wjeſki ſpėchaz. Hakle tam mant ſaſo „fnatych“. Hiſchcźe ſchtyri dobre hodźinki hacź tam.“

Hižo ſteji ſaſo we ſnėhowej puſcźinje. Sſnėh lėpi ſo ke ſchkórnjam. Wjeczor ſo ſyėſchcźe niżi. Stwórba ſo cźėmni a ſwonėmi. — Cźiſchina. —

Na ſtarzowym wobliczu hraje wjeſoły poſmėwk. Njewjeſeli ſo nad tym, ſchto ſé wuwjeli. Sſoro je to ſaſo ſabył. Wjeſeli ſo nad ſwojimi ſchkórnjemi. Hłoda ſ khwilemi ſ palzami a ſaſſłyſchi, kak ſłoma w ſchtórnjach ſachuſkota.

Přilopk.

* **Rosbuchnjenje w brunizowych podkopkach.** W praſowarni Wólſerſkich brunizowych podkopkow w Liwſku naſta ſe ſamowſapelerjom wuhloweho procha wulke rosbuchnjenje. Tſcha praſowarſke ſo rosbuchły, wokna rosſcźachu. Pſchitomnych dźeſacźerjow cźiſnu mózny powitrowy ſtork k ſcźinje, wotewjdźech pak ſe ſtrożekemi. Njeſłoże pſchi rosbuchnjenju njenaſa.. Schkoda pak je khėtro wulka, dokelż ſu też mury praſowarnje jara cźerpiłe.

* **Sſtwójbna ſtruchkohra pſched ſudom.** Pſched Barliniſkim pſchiſażnym ſudom měſeſche ſo ſaſdźene dny 48 létny wyſchſchi pinczaſk Scholewſki dla poſpytaneho ſarażenja ſaſitowacź. Tragiſti pad. Móże ſo rjez, ſo je ſo wobſtorżeny wopor ſwojeho powołanja ſtał. Mėrny, pſchijomny muż ſteji tu pſched ſudnikami, kiż ſo ſa dźerżeczi, muż ſ tamnym pſcheczelnikom waſchajom, kotrejż pola cźłowjekow namakaczy, kaſiż we wobſehnych hotelach poſ'u'uja. Wobſebni hoſcźo jich njewidźa; njewobkładaja jich jako cźłowjekow, ale jako poſkużowace maſchiny. Sthyrnjac'e lėt dołho, jedun nóż ſa druhej w jenom ſ najwobſehniſchich Barliniſch hotelow, to bě ſiwjenje wobſtorżeneho. „Chżu naſpomnicź, knjes preſidento, ſo mėjachmy jenoż najwobſehniſchich hoſcźi. Pſched wójnu offizirow ſ gardes du Corpſa. Prynzow, wjelcźkich hrabjow. Bėch famożity nuż. Wjele pjenjes ſym wupoſcźił. . . . Hoſc o prajachu: Knjes Adolfo, po'cże mi 600 abo 1000 hr. Druhdy mėjach 50 000 hr. wupoſczenych. Pſched wójnu wėſo. Tola naſchi hoſcźo bėchu ſadałerożo, hdyż też njeſłym wyſcho ſaſo wrócźo dóſtał.“ — Mjes tym ſo tutón cźłowjek tóſtu nóż w błyſcźejatym litſhuju ſteji, ſe ſtajnje jenaſkim poſmėwkom ſwojich hoſcźi poſnjeżo, hraje w jeho hyblenju doma, hdźeż je jenun dowolene, ſe cźłowjekom bycź, jeho mała żiwjeńſka ſtruchkohra, kotrejcź wukónu ſo nėtko pſched Moabiſitſkim ſudom ſnđźi. Po 11 létnej ſbożownej żeńſtwje wumrė jeho żona. Tołeſ ſo wo ſwojeho ſyna ſtaraez njemożeſche, wożeni ſo ſ druhenm raſej. A tuta żona jeho jeba, wotzuſtni jemu ſyna. Kradnje jemu ſlėbro, porzelan, fotografowy aparat a nóſu wſcho, ſchtoż je nėſchto hódne, do hyblenja ſwojeho lubkowarja. Scholewſki ſa tomu pſchińdże. Woda ſi. Warnuje jn. Jedneho dnja pſchińdże domoj, hyblenje je próſdne. Żona je pſchirodnetho ſyna żobu wſaka. Scholewſki ſa nimaj ſlėdźi. Namaka jeju w hyblenju ſwojeho rywale: „Njecziſ mi niczo! Njecziſ mi niczo!“ ſłowi żona. Scholewſki ſi niczo njeczini, woda ji ſaſo. „Wėſche bewak dobra żona. Tutón njekhmarik je ju ſawjedł. Njemóżach ſo wo nju ſtaraez.“ Tola ſtarokhrana njeda ſo wotwobroczicź. Jeho żona bė namjet na dźėlenje mandźelſtwa ſapodała. 4. nov. 1925 je ſ jeho cźłowanni ke końcej. Scholewſki wali ſo ſ hamorom na ſwoju żonu, ſrani ju a ſyna, kotryż bė ſo mjes ſtarſchenju cźiſnył. „Bohudźaſ běch jeju jenoż lokko ſranił“, ſohdyny wczera pſched ſudom. Po nadpadże ſaczini ſo do kupanſkeje ſtwy a wotewri pſunowe honacże. Tola poliżija ſeho ſ możu wotwiodźe. — Żona a ſym ſo njeſtaj wroczikloj. Staj jeho wobſkorżiłoj, ſo je poſpytał jeju ſaraſnycź. Nėtko ſwodźitaj pſcheczivo mużej a nanej, kotryż jeju lubuje. Schcźenſki na wobſkorżbnej ławzy cźėpi ſurowje. Bacź ſo poſhłota, je jemu wſcho jedne. Lubuje ſwoju żonu a ſwojeho ſyna hiſchcźe pſchezo. Njech je wuſnuł kaſtiż dnze; ſtruch ohra wyſchſchcźeho pinczaſka Scholewſkeho drje njeżubdże ſ tym ſłónczena . . . .

* **Dobry cząſ ſa juwelowych rubjeżnikow.** Każ ſo ſ Paryża piſa, ſu ſo w Biarrizach cząſo ſa jedneje ville nutſtamali. Każ wobſtejdźerka ville wobtrocźa, ſu paduſchi debjenſi ſa 400 000 frankow kradnyli. Nutſlamarin ſu ſo bjes ſleda jhubili. — Je to ſa króttki cząſ hižo druhe wulke paduſchſtwo. Pſched nėchtho dnjemi pokradnychu tam ſ ville fabrikiſkeho wobſtejdźerja Löwenſteina juwele w hódnoſcźi 15 miljonow frankow. Też tu nimaju ſa paduchami hiſchcźe żanoho ſleda.

* **Woporý roſbuchnjenja granatý.** Pola Civitavecchia we błiſkoſcźi artilleriſkeho cźeſnikoweho krajſchaku ſebi, po powdźejach ſ Roma, tjło młodźi ludźo ze granatu, kotruż běchu namakali. Granata roſbuchny a roſtorha wſchěch na kruchi.

* **Sſelowa woda dobra pſche picźe.** Jendźelczan Jaſias Court porne a w cźaſoppiſu jendźelſkich inżenerow, ſo ma ſo pichi dźeiach we wulkej cźoplocźe ſelowa woda picź. Je mjenujcź wuſkėkżiſ, ſo ſu je we wyſokich temperaturach dźełazy hórnicźy pſchecźiwo cźoplocźe a wuſtac a wjele łuczcźiſchi, hdyż ſo do wody k picźu ſel pſchidża, ſnadź kżiża na litr wody. To ſame je hižo pſredy profeſor Mexville-Moſż hórnikom porucził, kotrychż dla wulkeje horzoty widliſchcźa ſajaz.n. So ſelowa woda tak derje ſkutkuje, njeje ſo ſnadź tak wujaſnicź, ſo bo wupocźeſne ſele cźėlej ſo ſelo-

wej wodu jako wuńca. Sjewy wulkeje mučnoty ho i pječom kelowcic wodu jako wotstronja. Też kelowa woda mučnotych a wuńcych škerje sadźewa, hacj kofej.

Najnowše z cyłeho swěta.

— Sedmkrowa powěsć wo wjedrje sa jutše Sobotu: Pomročenje, symne, sehrjate, žanu žrědy je nóžny.

Wot wyšschicheho jednarja falskeho žwobodneho stata wo mšdowej swadźe falskeho kamjentnowuhlowcho hórnistwa wuprajeny wusud, po kotrymž ma ho nišo powyschikowanje wo 3 prajenty powyschicej. ku dźěłodawarjo a dźěłacerjo pschipósnali.

*

Sórjedn popołdnju sajedźe i Weidy pschikhadźaty cłah na Wünschendorfskim dwórnischcu do lokomotivy. Lokomotiva, nakładny wós a jedyn wožobowy wós i kolijow wuskocziechu, pschi cźimj ho lohko wobschkodźichu. Pschi srażby ho 10 puczowažnych a 2 železniskej sastojnišaj lohko ranichu. Wobkhad ho dale hacźił njeje.

*

Franzowski senator de Jouvenel pische w „Matinu", ho ju w Parlinje wojnam franzowsko-němskich Thoirytskich jednanjow psches měru powažili.

*

Sofijske nowiny powěda, ho je ho w Konstantinoplu kommunistiske pschichabanstwo pschecziwo ballantskim statam wotkryło, kotrejž je dyrbjało w novembrje wudyrjeć.

Po powješćach i Londona jatšeli po sdaću w nadpadze duchakhorosće we městaczku Westburtomskeho hrabinstwa 65 letny wobsedźer tamnischcho hrodu, Colonel Wray žwoju žonu a žwojeho 21 letneho syna, syna potom hród sapalicej a wša sebi słónczne sam živjenje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Sobustawy zońdu so přich. wutoru (26. X.) wječor we 8 hodź. na wosebje postajenem městnje k wuradźowanju wšelakich towarstw. należnosćow a małej zabawje.
Městopředsedyda.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom we **8** hodź. Kóždy młody Serb sluša do Sokola! Načolnik.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" zmóje njedźelu, 24. t. m., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Jednać budźemy dla přichodneho swjedźenja a wo druhich ważnych wěcach. Wot nětka je kóždu wutoru spěwanje. Předsydstwo.

Delni Wujezd. „Sokoł" zmóje jutře sobotu wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu. Kruta winowatosć kóždeho bratra, pasiv kaž aktiv, je, zo přińdźe. Star.

Khwačcy. Naše „Serbske towarstwo" wuhotuje přich. njedźelu (24. X.) pola k. Nowaka wulki Serbski wječor z dźiwadłom a rejemi. Wšitcy lubi Serbja su tam wutr. witani. — Předsydstwo zeńdże so sobotu wječor we 8 hodź. tež tam. Předs.

Komorow. „Jednota Sokoł" woswjeći njedźelu (24. X.) swój 1étuši założeński swjedźeń w „Kačej korčmje". Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobnišo.
Předsydstwo.

Komorow. „Sokoł." Hłowna pruha za tych, kiž chcedźa sobu skutkować (Bukečanske prostne) budźe njedźelu pop. w 4 hodź. z hudźbu w „Kačej korčmje".
Starosta.

Lichań. „Zernička" wotměje příchodnu njedźelu (24. X.) pop. z dypkom 4 hodź. jara ważnu zhromadźiznu. Wšelake tow. należnosće. — Knjez farar Křižan je nam zajimawy přednošk dobrocźiwje přilubił. Tuž přińdźće wšitcy, też druzy lubi Serbja, kiž při towarstwje njejsu, su nam stajnje witani.
Předsydstwo.

Zwjazk serbsk. spěwnych towarstwow. Z přileżnosću Rudyšskeho hermanka — **njedźelu, 7. novembra** — budźe zhromadna pruha za koncert, kiž so 24. novembra w „Krónje" wotměwa. Započatk pruhi pop. w **4** hodź. w Maćičnym Domje. Towarstwa chcyše wšo prawje pilnje a derje dowuknyć:
„Dobry wječor" čo. 11, 26, 32
„Wulka lubosć" čo. 6, 11, 15.
K tomu mužskej khóraj: „Wojerska" (w Smolerjec knihařni za 10 pj. dóstać) a „Njeboh dźěd" (w Kocorowej 4 hł. knižcy). — Nadźijamy so, zo so wšě serbske spěwne towarstwa při tutom narodnem skutku wobdźěla. Też wšitcy druzy spěwakhmanje Serbja so k sobuskutkowanju namolwja.
J. Stodeńk, hł. dirig.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžanach. — Za nawěški: O. Janak w Budyšinje.

Wulke

wólbne zhromadźizny

za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Što mamy činiś? Serbja a wólby do sakskeho sejma.

Sobotu wječor we 8 hodź. w Poršicach w Handrikec hoscenc.
njedźelu wječor we 8 hodź. w Rakotdach w Zendźic hoscenc.

Rěčeć budźa:
kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, Jan Skala z Barlina, jedyn ratarski zapósłany němskostatneho sejma, dr. Šleca a druzy.

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Zjawna wólbna zhromadźizna

w Njeswačidle.

njedźelu, 24. oktobra, wječor w 7 hodź. w Kujeźim hoscenc.

Rěčeć budźe: Zapósłanc němskeho sejma, minister na wusł. **Renneburg** z Brunšwika:

Žadanja ratařstwa w Sakskim sejmje

Swobodna rozmołwa za kóždeho so přizamknje.

Wšě wólbykhmani, žony a mužowje, wosebje pak cyłe ratařstwo z Njeswačidła a wokoliny so z tutym najpodwólniše přeprošuje.

Němska demokratiska strona.

Jara wulki wubjerk a tunje płaćizny!

Mužace wobleki, sportske wobleki; najlěpše zymske sportske jupy; pacholske a hólčace jupy, dźěłanske jupy; krute dźěłanske kholowy; dobre krute Manchest. kholowy; płatowe a Breeches-kholowy, króte kholowy, njepřemokawe kabaty, gumijowe mantle, ulstry, zymske mantle, Swedske mantle atd. ma

Woldemar Menger w Budyšinje

přjedy A. zwud. Mengerowa na Serbskich hrjebjach 6

Hižo 42 lět staroznaty, kruće sprawny drastowy wosebity dom za dźěłaćerjow, wjesny lud a srěni staw.

Nimo měry wulki wubjerk! — Najnižše płaćizny!

Židźany trikot předawanje wot krucha, najwjetši wubjerk we barbach, hładki a wšelaki smuhaty, 140 cm šěroki, dale wolmjany trikot, prynceske suknje, spódnje kholowy, nócne košle, nócene wobleki. Wustojne zhotowjenje po měrje.
Samsna dźěłarnja. Tunje noskićenje.

Grete Kruse w Budyšinje na Moltkowej drózy 6.

Składnostna kup!
Ponórjomnu šijacu mašinu, cyle nowu (za štrykow. a wušiwanje) 125.— hr. ma na předań
J. Klemm w Budyšinje
na Serbskej hasy 1.

Latarnje za jězdne koła
škitaki błota, wodźidła, sedła kupujeće cyle wosebje tunjo pola
J. Klemm w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Zymsku drasću
za mužow, žony a dźěći, kaž žonjace wobleki, mantle, mužace wobleki, gumijowe mantle, njepřemokawe kabaty, štrykowane lacy atd. kupujeće derje a jara tunjo w
kupnem domje Sebastian
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12.

Pisany a běły košlowy barchent
barchentowe a podšite šaty
barchentowe ložowe płachty
Najwjetši wubjerk — Najtuńše płaćizny
Hilger w Budyšinje
na Seminarskej hasy 2

Sobotu mam transport ranšo-prus -okosćelnych a nowodójnych

krowy

na předań
Heinrich Jakubec hoscenc w Konjecach.
Telefon Wóslink čo. 27

Tunje wobuće!

Najlěpše **płyšowe tolle** z tyle. a kož. podušu z wulkow. podšiłom wosebje ćople a dźerž. 36/42		**2.75**
tylcowe črije ze spinku z kož. wobsadkom a kožanej podušu	31/35	**5.00**
dobra zdźerźiwa kajkosć	36/42	**5.75**
najlěpše Oschatzske tylc. tolle	36/42	**2.40**
kruta dźerźiwa kajkosć	43/46	**2.75**
tylcowe črije z wobrubom z kožanej podušu abo bjez njeje	30/42	**5.00**
wuhornj. črije z wjelbłud. kosm. tkaninow	30/42	**3.75**
dźěć. črije ze šnórow. holj. kož. dorne	23/24	**4.75**
najlěpša kruta kukosć, jara derje dźerźaca	25/26	**5.00**
pacholske črije ze šnórowanjom kruta kajkosć 9.50 (30/31) 27/30 5.35	31/35	**7.25**
dźěłanske črije za kujezow wosebite krute 12.75	40/47	**12.75**
dźěć. črije za knjez. howj. koże	40/47	**10.75**
kórnje z howj. koże, walk. podš. kruta kajkosć	40/47	**19.75**

Mužace a žonjace črije z ćeplym podšiłom tunje a dobre.
Hobrski wubjerk wšěch druzin wobuća wot najjednorišeho hač do najwosebišeho! Tunje płaćizny!

Wobućowy dom August Fähle
w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy.

Čerpiće

na słabe pożiwanje, njesłodźi wam, sće nervozni, boli was žołdk, njemóżeće spać, tak pijće tola

haptykarja Meissnerowe

bałdrianowe wino

Tuto dostanjeće wšěde
w Khrośćanskej haptycy.

Frauen

Poručam swój wulki skład přepaskow, měsačnych a předpadowych powazow, podpołožkow. Sym radubje k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje
před Sulešanskimi wrotami čo. 9.

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobmj. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubłkate młóćace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratafskich mašinow a nastrojow
Najspěšniše wěcywustojne wuporjedźenje
po najtuńšem wobličenju.

Běrny k jědźi a za skót su došli
Zitny dom w Kamjencu
wotnožka w Punčicach

Wosebje
spansk. jstwy, kuchiny bufety, pisansk. blida,
wosebje tunjo pola
Despank w Budyšinje
na Mušakowskej drózy 4.

Cychi 1 počehnjenje z 2 hłowskom. 7.— hr.
bělosmuhate počehnjenja 1 počehn. z 2 hłowsk. 10.— hr.
ruby na bilca, twjelki trjenja najtuńše płaćizny
jenoź na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Nawěšk přinjesu wužitk!

Příloha k číslu 247

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 22. oktobra 1926

Jedyn wjerch skorži z khudeho prawa.

S Detmolda pschithadza powěsć, so je pożledni knjezaży wjerch ſ Lippe-Detmolda, Leopold, tiż w detmoldſkim hrodże bydli, pola magiſtrata namjet ſtajił, so by jemu k pschewjedjenju zibilneho prozeſa khudeprawo ſpožeżił. Magiſtrat je jeho pröſtwu dopjelnił. Wjerch Leopold dösche do revoluzije, po kotrejż ſo tróna wotda, jedyn ſ najbohaczſiſchich wjerchow Němſkeje. Bórzy po pschewróżce bösche jedyn ſ prěnich ſwjaſtowych wjerchow, tiż ſo ſe ſwojim knjezeſtwom dla wotnamakanja wujedna. Suma njebösche knadna. Stónčnje ſo jemu zalo trajne bydlischczo Detmoldſki hród pschewoſtaji a hiſchcze tomu někotre knježerkubla.

W czaſu inflazije ſhubi wěſo też wſchě ſwoje hotowe pjenjeſy. Tuż bösche nuſowany, jene ſ kutych kublow pschedacż. Jednaſche ſ wětſym dr. Thyſſenom (tutón ninn ſamych ſwitkow ſ firmu Thyſſen w Eſſenje) a pschedа jemu wulke kublo Götſchendorf ſa 250 000 hr. Hódnoſcż kubla bösche wěſo wo wjele wjetſcha, ale w inflazijiſkim czaſu a to w lěcze 1921 njewobliczi ſo hriwna po ſtotej hódnoſcżi. Tak dosta dr. Thyſſen tak wulke kublo jara tunjo.

Dalſcha inflazija a po ſkruczenju hriwny naſtata hoſpodarſka kriſa njewoſta na ſamożenje wjerchа bjes ſchkódnehu wuſpěcha. Jako wobſchedżer kubla je wjerch Leopold wunjer tak pod ſchkodu w rataſtiwje a psches wyſoke dawki czeſpjeł każ druhi ratarjo. Tón mjeſeche czim wjaſy winy ſkorżicż, dokelż hród w Detmoldże wjele pjenjes pſchetrjebaſche, hobrſe ſunu, kotrejż rataſtiwo jemu njepſchinjeże. K tomu pſchindże hiſchcze, ſo na wjerch ſyłnu ſwójbu — ſedym dżeci, kotrejż maja ſo wjerchowſzy wotſahnyċ. Pod tuſtymi wobſtejnoſczemi bösche wjerch nuſowany, dr. Thyſſena proſyċ, jemu płaczišnu wo 250 000 hr. pſchimérjenje nahódnoſcżicż. Tuto żadanje dr. Thyſſen wotpokaſa. Tuż je wjerch Leopold nuſowany, prozeſ pſchecżiwo njemu ſapoczeċ. Dokelż pak ſo thöſty po wyſokoſczi ſumy ſtożuja, njebösche wjerchej möżno, ſkórżbu ſe ſwojich żredowu pſchewjeſcż. Tohodla je ſo na Detmoldſki magiſtrat wobrocził ſ proſtwu, ſo by ſo jemu khude prawo ſpožeżiło. Nadżijomnje prozeſ też dobudże.

Cyrkwinske powěſće.

S Budyſchina.

Michalſka zyrkej.

W Michalſkej zyrkwi w Budyſchinje Budże na 21. njedżelſi po ſtwjatej Trojizy rano we 8 hodź. němſka ſpowědna wuczba a Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

Krajnoſzrkwinſke ſhromadżeńſtwo w Budyſchinje na Rózowej haży 31.

Njedżelu dopołdnja ¾11 hodź. njedżelſka ſchula; a wjeczor ⅛8 hodź. evangeliſazijſka ſhromadżizna. Wutorn wjeczor we 8 hodź. ſwjaſk młodżiny ja roſtudź. Pſchicżeċ ſa młodżenzow a ſyrjedu tohornuja ſa młode holzy. — Schiwórk wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodżina. Sobotu we 8 hodź. hodżina ſa mużow.

Knjes ſhromadżeńſtwowy rada Zimmermann ſmjeże bibliſke hodżiny njedżelu pop. ¼4 hodź. w Njeſwačżidle, ſyrjedu w Zyżeżach a pjatk w Zokowje, kóżdy krócz wjeczor we 8 hodź. —

Knjes ſhromadżeńſtwowy wothladaċ Kſchiżan ſmjeże njedżelu pop. ½2 hodź. njedżelſku ſchulu a w 3 hodź. biblifku hodżinu w Bělej Horje, njedżelu wjeczor we 8 hodź. w Nowych Porſchizach, pónđelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Hornjej Wjaſoiży, ſyrjedu w Semżach, ſchiwórk w Suborniży a pjatk w Maleſchezach, pſchezo wjeczor we 8 hodź.

S Budeſtez.

Njedżelu ſmjeże farař Domaſchka rano ⅛8 hodź. němſku ſpowědż, dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke predowanje. Wokſatnu ſłużbu ſmjeże ſtud. duch. Rößler ſ Lipſka.

S Bulez.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědż, dop. ½9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

Semrěli: Jan Junſka, żiwnoſcżeř we Luſku, 57 lět, 10 m. 5 dn. — Jan Arnoſcht Simon, wumjeńkař we Rachlowje, 73 l. 5 m. 28 dn.

S Barta.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano ⅛8 hodź. ſerbſta ſpowědż, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. — Pop. w 4 hodź. pſchednoſchſk kn. Frauenholzez, ludoweje miſijionarki ſ Berlina: „Wobraty ſ mojeho dżěła w jaſtwach.“

S Budyſchinka.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbiſka ſpowědż, dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje, ½11 hodź. kemſchenje ſa dżěcži.

S Cžélneho.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy kermuſchny ſwjedżeń, dop. w 9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſka dżakna Boża ſłużba ſa wobnowjenje naſcheje zyrkwje.

S Delnjeho Wujeſda.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědż, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje.

S Dodlina.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy ſmjeże farař Wjeſar rano ⅛8 hodź. ſerbſku ſpowědż, farař Voigt dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

S Guſti.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy dop. ½9 hodź. ſo němſke predowanje cżita.

Pónđelu kermuſchna, dop. ½9 hodź. němſka a w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba: farař Kapler ſ Hornjeho Wujeſda.

S Hornjeho Wujeſda.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano ⅛8 hodź. ſerbſka ſpowědż a ſwjate wotkasanje, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju w 4 hodź. muſikalny nješchpor, poſtrjeżeny wot hólczażeho zyrkwinſkeho khóra Dżeżdżańſkeje zyrkwje k ſwj. Handrijeż.

Sſrjedu wjeczor we 8 hodź. biblijka hodżina na farje.

Pjatk wjeczor we 8 hodź. towaršſtwo młodych holzow.

S Ouczinu.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłużba.

S Hrodiſchcża.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano ½8 hodź. němſki hamt, dop. ½9 hodź. němſka Boża ſłużba, w 10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba.

Pokhowanej: Erna Nedowez, dżowka żiwnoſcżerja Hermanna Nedowa w Njechornju, 12 dn. ſtara. — Klara Wjilemina, ſ Krauß, ſawoſtajena wudowa generalmajora Guſtawa Hermanna Oſkara ſ Krauß w Drježdżanach (do Hrodżiſchcża pſchewjeſena), 76 l. 2 m. a 15 dn. ſtara.

S Khwaczicz.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje.

Pónđelu wjeczor we 8 hodź. biblijſka hodżina we Nowakez hoſcżenzu we Wulkej Dubrawje (k. Khżiżan ſ Běleje Hory).

Semrěła 14. oktobra Paulina rodź. Kleżnikez, Korle Sahrodnika, cżěſle we Wulkej Dubrawje, mandżelſka, 64 l. 7 m. 8 dn. ſtara.

S Klukſcha.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědż ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju w 2 hodź. dżěżikemſchenje.

S Kotez.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy je rano ½9 hodź. němſka ſpowědż, dop. w 9 hodź. němſke predowanje ſ cżeſnym wopomnjeczom Jana Pawoła Köſlerja, něhdyſcheho żiwnoſcżerja w Delnich Kotezach; ½11 hodź. němſke kemſchenje ſa dżěżi. — Sběrka. — Wunoſchk poſł. ſběrki 5,32 hr. Wutrobny dżak a Saplacż Bóh!

Sſrjedu 27. 10. wjeczor we 8 hodź. je pola Bohotez w Hornich Kotezach němſka biblijſka hodżina (wołabny duchowny).

S Lupoje.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſke kemſchenje.

Pónđelu — kermuſchny ſwjedżeń — dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłużba.

Na wobėmaj dnjomaj ſběrka ſa nalchu zyrkej.

S Maleſchez.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano ⅛8 hodź. ſerbſka ſpowědż, dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju w 3 hodź. ſjednoczenje młodych holzow na farje.

Pjatk wjeczor we 8 hodź. ſerbſka biblijſka hodżina na farje: Towaršſtwowy wothladaċ Kſchiżan ſ Běleje Hory.

S Minakala.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědż, dop. w 9 hodź. ſerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Popołdnju ¼4 hodź. biblijka hodżina we paczeriſki ſtwje. (Knjes ſhromadżeńſtwowy rada Zimmermann ſ města.)

S Porſchiż.

21. njedż. po ſwj. Trojizy budże rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědż, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłużba, popołdnju dżěżikemſchenje ½2 hodź. w Boſchezach, pop. w 2 hodź. w Porſchizach, w 3 hodź. towaršſtwo młodych mużſkich, wjeczor we 8 hodź. biblijka hodżina w Nowych Porſchizach pſches knjeża wothladaża Kſchiżana.

S Rychwalda.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje.

Se Sſelcpoho.

21. njedżelu po ſwj. Trojizy ſerbſka ſpowědż rano we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłużba dop. ½10 hodź., němſka ½12 hodź. Sběrka ſa zentralny wubjerk ſnutſkowneho miſijionſtwa.

Pónđelu dopołdnja w 10 hodź. kermuſchna Boża ſłużba.

Swěrowanaj: Wilhelm Guſtaw Richter ſ Wjeſki pola Mużakowa a Madlena Schubertez ſ Trjebina.

Wichory w Americy.

Město Havanna ſdżěla ſnježene.

„United Preß“ pišа ſ Newyorka: Město Havannu je wczera hobrſki wjerzity wichor domaphtal, kotrż je wulku ſchkodu naczinił. W nozy nawalichu ſo wyſoke möriſke żołmy na kraj. Wſche dröhi ſteja wjazy ſtopow pod wodu. Wſchón wobkhad je ſaſtajeny. Wiſche wobkhody ſu ſatorżene. Wjele woſobow je ſo morilo abo ſranilo. Po ſtach ſu ſwójby ſwoje bydła ſhubile. 300 lhżeow ſo ſpotorża. Żnè ſu dospołnje ſnježene. Wukhowanſke dżěła ſu ſo ruże ſapoczałe.

K tomu ſo hiſchcze piša: Po dotalnych wobliczenjach je hebi njewjedrowa kataſtrofa w Havannje 25 woporow żadała. Wjazy hacż 150 woſobow je ſo cżeſko franiło. Woſebje pſchiſtaw bu cżežko domapytany. Pſches 100 rybarſkich cżołmow je ſo pak podnóriło pak na brjoſy roſbiło. Też wjazy ezeankſich łódzow je ſo podnóriło. Skadownje a zlone kónje je wětr ſpowalał. Mjeſto je bjes ſwězy a pitneje wody. Nimo mnohich mjeńſchich thežow buchu też wulke wobkhodne domy tak wobſchkodżene, ſo dyrbja ſo ſwottorhacż. We hluboko leżazych dżelach města ſteji woda hiſchcze pſchesco wjazy metrow wyſoko. Policija a matroſoju wobſtrażuja roſbite klamy a kupne domy. Njedżiwajo toho je ſo hižo ſ mětinami rubiło. Wjazy rubjeżnikow bu pſchi rubjenju ſajatych a bjeſe wichego ſaſſelenych. Orkan mějeſche 120—130 jendżelſkich milow (mila 1854 metrow) hodżinſkeje ſpěchnoſcże. Wobydlerſtwo bé ſo do cżaſa warnowało, tak ſo mózachu ſo na pſchikhadżajcy wichor pſchihotowacż. Hewak by kataſtroſa hiſchcze wjetſcha była.

Wichor howri dale.

Dżiwajo na wichorowu kataſtrofu w Havannje pſchihotuja ſo města na południe Floridże na pſchikhadżajcy wichor, kotryż ſo na dżeńſnišnu nóz wocżakuje. W Palm Beachu ſu ſo wożenjenі jeżdżi ſ jaſtwow puſchczili, ſo bychu ſo wo żiwotich żiwżnych ſtaracż mohli.

Hróżba w Miami.

Radżiowa ſtaſija w Miami warnuje pſched wichorom, kotryż ma ſwoje ſrjedżiſchcżo a wukhodżiſchcżo k ranju wot města, a kotrehoż hodżinſka ſpěchnoſcż dyrbi 200 kilometrow pſchekhadżacż. W Miami wěſe hižo ſylny wětr, kotryż ſtajnje na mozu roſcże. Wobydlerſtwo je wulka hroſa ſajata. Wiſcho cżeka. Tyżdżeń wopuſchczeja města na wſchěch możnych woſydłach. Roſhorjeny lud wala ſo na żelezniſku ſtaziju. Njepſchewidżomna ſyła awtow, woſow a pěſchkow cżehnje ſo pro dróhach, kiż wjedu ſ města preczeż wot morja do ſnutſkowneho kraja.

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Bydlaċ Franz Wöller ſ Budyſchina bé 30 hriwnow ſkłoſtanja doſtał, dokelż bé ſo 4. junija 1926 pſchi wupłaczenju poddżerja ſa dżěkonjemjerjow na ſpěrżu ja wudawki rady dżěkonjemjerjow wobdżělił. Sběrka pak njebé poliżażijcy dowolena. Wón bé powołanje pſchecżiwo wuſudej ſapoczał. Hamtſki ſud bé jeho na to wutwinował, dokelż po jeho ménjenju ſběrka ſjawna njebé. Statny rěcżnik ſo pſchecżiwo tomu powoła. Khłoſtanſka komora roſſudźi, ſo je ſběrka ſjawna była, ſniji pak khłoſtanje na 1 hriwnu ako dżeń jatby.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Pſched khłoſtanſkej komoru jednaſche ſo pſchecżiwo gmejniſkemu ſtarſchemu a kubleriej Janej Arnoſchtej Möteej w Dobruſchi. Jeho běchu wobſkorżili, ſo je tamniſcheho měſchczeńſtu pjecża khłchiwdżił. Budyſchſki hamtſki ſud bé Möta wuwinował, ſtatne rěcżniſtwo pak ſo pſchecżiwo tomu powoła. W nalcżu 1926 bé Dobruſchanſka gmejna ſ Mötom dla kupjenja kruha jeho leżownoſcże ſa ſaſtużbenſke ſamery jednała. W jenom pożedżenju gmejniſkeje rady ſhoni Möt k ſwojemu pſchekwapjenju, ſo je gmejna bjes jeho wědżenja też ſ kubleriom Tittelom jednała a jeho namjet wotpokaſała. Na to je Möt gmejniſkej radże w ſtanżnem jednanju powědał, ſo je Tittel jemu ras prajił, ſo by ſtnadż gmejna wot njeho ſterje kupiła, hdyż by měſchczańoſcże Mulankemu 500 hriwnow do ruki ſtłócził. Tole ſdżělenje bé měſchczeńoſta jako ſſchkodżenje ſaczuł. Powołanſki ſud pſchiſłuże k pſchecżiwdżenju, ſo je Möt na nowe wobliczene ſajimy dżiwał a ſaczišnu powołanje ſtatneho rěcżniſtwa.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Na dnju ludoweho wotkłoſowanja 24-lětny pišmikiſtajeř Korla Gerhard Schuſter ſ Budyſchina, kiż Swjatſej cżerwjenych ſkoſtiſkich wojakow pſchiſłuſchu, na haſy młodeho mużſkeho ſadżerża, kiż mějeſche ſyłu łopjenow, kiż pſchecżiwo ludowemu wothłoſowanju piſachu, w ruży. Schuſter, kiż bé wuſ uniformu cżerwjenych wojakow wobleczeny, je młodeho mużſkeho namołwjał, ſo by łopjeńa jemu dał, hewak jeho ſobu na poliżajſku ſtrażu wołmje. Młody człowjek pak łopjena njemjeła, ale dżěſche ſobu na poliżiju. Duży je Schuſter jemu prajił: „Schtoża dżeſch cżiniċ, hdyż cże pſchebiju?“ Bórzy na to je jemu hrożył: „Hdyż pa:pjerki njewudaſch, dam cżi jedyn do hłowy!“ Je jeho ſa dłóń pſchimnył a jemu papjerki wutorhnył. Budyſchſki hamtſki ſud bé Schuſtera dla tehoſe nuſowanja k 10 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja abo k jaſtwu na 8 dnjow ſaſudźił. Schuſter pak ſo pſchecżiwo wuſudej powoła. Powołanje ſo ſaczišnу.

Přilopk.

* **Dobrowólaje a njewinowacże w jaſtwje byk.** Spodżiwnu powěſcż piſaju nam franzowſke nowiny. Tam je ſo wěży kubler Sevegue we wży Saint-Aoit pola města Loir et Cher k jaſtwu ſaſudźicż dał, ſo by ſwoju

mandželſku wumóžił. W oktobru 1922 w spomnjenej wóſy pod hromadu ſkomu cźěło 5lětneje holcźi namakachu. Tukachu na mandželſkeho, ſo je bźěcźo ſkónzowak, runje na dnju, na kotrymž je joho mandželſka druhe bźěcźo porodźiła. Wſcho na winu nana pokaſowaſche. Jeho ſajachu a jako ſo njeſkutka wuſna, bu k 5 létam khłoſtarnje ſaſudźeny. S tym bu wěſ po ſdacźu wothrata. Tola we wſy ludźo, woſebje jeho ſuſodźa zyle hinak ſudźachu. Tucził měſachu jeho mandželſku ſa winowatu. Wjeſni wohndlerjo ſonu tak pſcheſcźěhachu, ſo bebi tuta źiweje rady njewědźeſche. Tuž bo łeża khudomu wuhlerjej cźehnjeſche a pola njeho bydleſche. Tola dołho njetrajeſche, a jejni pſcheſcźěharjo ju też tam namakachu. Skónczinje pak ſo ſona ſe ſtrachom wuſna, ſo je runje tak njewinowata jako jejny mandželſki a ſo je jeje macź ſ mordaſku leju bźěcźa. Jejna macź bě 70 lět ſtara. Wona je bźěcźo tohodła ſkónzowała, dokelź ſo bojeſche, ſo je leźiwicź njechudźa, hdyż ſo jim druhe bźěcźo narodźi. Wo tom ſhoni teź Leveque we ſwojim jaſtwje. Tuž na ſtatneho rěcznika próſtwu ſapoda, ſo by ſo jeho proſeſ hiſchcźe jónu wjedł. Wón prajeſche, ſo je ſo tehdom jenoź tohodła njeſkutka wopaki wuſnał, dokelź je měnił, ſo je joho mandželſka njeſkutk wobeſchła a wón chajſche ju wumóźicź, dokelź ju jara łubowaſche. Někto ſkónczinje prawu hrěſchnizu wuſłědźichu a ju do jaſtwa dowjedźechu. Levequeja pak ſ jaſtwa puſchczichu. Wón bě w jaſtwje thěžko ſeſtarik.

* **Němſki ſaſtydaćeli ſměr w krajach k ranju Łobja.** 10 000 nowych burſkich ſtatokow létnje. Każ „demokratiſka nowinarſka ſtuźba ſd;li, je ſo we pow"inſkim cźaſu, w l;tach 1919 hacź do 1925, 14 300 nowych burſkich ſtatokow w krajinach k ranju Łobja ſałożiło. 130 000 hektarow je ſo k tomu wuźiło. We pſcherěſku je ſo potajkim létnje 2050 nowych leźownoſcźow wutworiło. W błiſchich létach pak dyrbi ſo tuta licźba hiſchcźe powyſchicź, tak ſo budźe w kóżdym lécźe 10 000 nowych burſkich leźownoſcźow naſtacź.

* **Wikowanje ſ holzami.** Wuherſke nowiny piſaja: Pſched nékotrymi dnjemi dołachu wyſchnoſcźe Galatzkeho pſchiſtawa powěſcź, ſo ſo na łódźi „Damae" wjazy holzow namaka, kotrychź chźeła wikowarjo do Orienta pſchedacź. Na to dołachu wſchź južnoſłowjanſke a rumunſke pſchiſtawy pſchi Dunaju nadamk, ſo bychu wſchě podhladne łódźe pſchepytałe. Tak pſchijěchźe teź do Turn-Severina njeſnata łódź ſ mjenom „Pollux". Łódź pſchepytachu, njemóžachu pak niczeho podhladneho namakacź. Łódź bě ſe ſitom nakładzena a teź papjerh bźěchu w porjadźe, tuž dachu jej dale jěcź. Nješchto dnjow podźiſchu pſchijědźe do Gollatza łódź, kotraż bě ſwonkowne łódźi „Pollux" dośpołne podobna, kotraż pak mějeſche mjeno „Ismaela". Nadpadny pak, ſo bě mjeno zyle cźeſtwe namołowane. Podhładna łódź bo ſaſowa pſchepyta, tón krócź ſ pſchekhwalenym wuſpěchom. Swěſcźi ſo, ſo je to ſtaruſna łódź, kotraż bě w Turn-Severinu pod mjenom „Pollux" pſchiſtajiła. Hdyż běchu zito ſ łódźe woſtronili, namakachu cźeſtze ſapadne durje, wot kotrychź wuſi ſtyhł do cźmowoje komorki wjedźeſche, hdźež 15 mkodych holzow wuſpinanych a ſe ſatykanymi łubami na pok ſaduſchenych leźeſche. Bźěchu to ſ wjeſcheho dźela ſkowaſke a wuherſke burſke holzy. Jim běchu agencja wikowarjow ſ holzami narěcźeli, ſo jim w měſtach łohke dźěło wobſtaraju. Młode hłupe holzy běchu to wěrźe a ſe ſuzymi łobuſchke. Hdyż ſpóſnachu, ſchto ſo po prawom ſ nimi ſtawa, bě pſcheſpózno. Pjecź dnjow běchu na łódźi byłe a jenoź jónkrótcź běchu nješchto k jědźi doſtałe. Kapitana a zyłu wobſtaraju łódźe ſu ſajeli. Kapitan wudawaſche, ſo je wot ſnateho wikowarja ſ holzami Jurka Simiza nadawk mět, holzy do Trapeſunta dowjeſcź, hdźež dyrbjachu je Simizowi ſaſtupjerjo pſchewjacź, ſo bychu je potom do Małeje Aſiſkeje dale pſchedali.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 22. oktobra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. markow	46,95
jendźelski punt .	20,35	100 čěſkoſł. krónow	12,428
100 ſwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	12.775

Efekty.

Na Berlinſkej burſy dyrbjachu ſo wczera efekty ze ſniżenymi kurſami ſpokojicź. Wobrot we wobkhodźe je dołżnymi liſcźinami bě nješchto żiwiłchi, bjes toho, ſo by wulke pſchemjenjenje w kurſach pſchinjeſł.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach ſaſtupi ſeſtajenje żitnych płacźiznow, woſebje w pózdniſchich termińach. Wukraj mějeſche nješchto mérniſche wiki pſchi ſniżenych płacźiznach. Nóżka pſchiſtahdźi 5 pj. po zentnarju. Druhe drużiny ſita ſawoſtachu pſchi ſawcźerawſchich płacźiznach. Wczera płacźeſche zentnar

w Berlinje:

pſchenicy 13,50—13,65 hr., rożli 11,20 hr.
hacź 11,45 hr., jęczmjenja naſłetnjeho 11
hacź 13,50 hr., naſymneho 9,15—9,75 hr.,
wowſa 8,90—9,70 hr.,

w Lubiju:

pſchenicy 12,50—13,80 hr., rożli 10,75 hr.
hacź 11,70 hr., jęczmjenja naſłetnjeho 10,50
hacź 12,75 hr., wowſa 8,25—9 hriwnow,

w termińowym wikowanju

ja oktober: pſchenicy 14,65—14,57½ hr., rożli 12,10 hriwnow,
ja dezember: pſchenicy 14,60—14,62½ hr., rożli 11,97⅜ hacź 11,92½ hr.,
ja měrz: pſchenicy 14,72½ hr., rożli pak 12,32½—12,32¼ hr.,
ja meju: pſchenicy 14,80—14,75 hr., rożli 12,47½ hr., hacź 12,47¼ hr., wowſa 10,25 hriwnow.

Wiki wczera w Lubiju.

Butra 1 hr., jeja 17 pj., huſy 1,10—1,30 hr., běły kał 8 np., cźerwjeny 10 pj., kwětkaty 25—60 pj., kolrabi 10 pj., zbyła 15 pj., tomaty 25 pj., rečkej 5—10 pj., cźerwjena rěpa 10 pj., ſelerij 15—30 pj., banje 10 pj., pětrſchilka 10 pj., hruby 40—60 pj., jabłuka 5 hacź 15 pj., kruſchwy 8—10 pj., wino w kilkach 40 pj., bruſniży 50 pj., běrny 6 pj., kréſ 1 hr., twarohi 25 pj., łany wołſi 1,80 hr., koſćzadło (Schwarzwurzel) 60 pj.

Wiki wczera w Kamjenzu.

Huſy 1,20—1,30 hr., jabłuka 5—15 pj., kruſchwy 5—15 pj., ſłowki 20—25 pj., brěcźki 30—45 pj., wino w kilkach 50—75 pj., tomaty 25 pj., kórli 40 pj., běły kał 8 pj., cźerwjeny 10 pj., kwětkaty 30—60 pj., jędźna łoboda 15 pj., běrny 6 pj., bruſniży 70 pj.

Wiki wczera w Shorjelu.

Butra 0,95—1 hr., jeja 13—15 pj., běrny 4—5 pf., hliny 1,60 hr., karpy 1,10—1,20 hr., ſcźućki 1,20 hr. hacź 1,40 hr., kurjatka 20—30 pj., cźerwjene kołaki 30—40 pi., prawaki 70 pj.

Wiki wczera w Khoćebuſu.

Butra 1,80—2 hr., twarohi 25—30 pj., jeja 15 pj. hacź 17 pj., łany wołſi 1,50 hr., howjaze mjaſo 1—1,20 hr., cźelaze 1,10—1,30 hr., ſłopjaze 1,20—1,30 hr. a ſwjra ſchinka 1,70—2 hr., ſuchjeny połcź 1,40—1,60 hr., ſchmalz 1,40—1,50 hr., hliny 1,70 hr., ſcźućki 90 pf., karpy 1,20 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., kury 2—450 hr., khaponki 1,50 hr., huſy 1,40 hr., kacźi 1,20—1,60 hc. horny 0,70—2,30 hr., łajaſy 5—7 hr., karnikle 1,60 hr. hacź 2,40 hr., kołrabi 25 pj., morchel 5—10 pj., jędźna łoboda 15—20 pj., kwětkaty kał 30—60 pj., cźerwjeny kał 10—15 pj., běły 10 pj., ſołotej keźcźk 5—10 pj. zbyła 10—15 pj., běrny 4,75 hr., jabłuka 15—20 pj., kruſchwy 20—25 pj., ſłowki 15—30 pj., bruſniży 45 hacź 50 pj., prawaki 60—75 pj., kurjatka 15—20 pj.

Swinjaze wiki wczera w Khoćebuſu.

Na nje běchu pſchibnali 1629 wroſłatow a 255 běhałow. Te płacźachu

proſłata:

małe	12—18 hr.
ſrjenje	18—22 hr.
wulke	22—26 hr.

běhaki:

małe	26—40 hr.
ſrjenje	40—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Na pſchedaż.

Rauża ſ 9 proſłatami w Libuchowje cźo. 19.
Motorſke kolo w Budyſchinje, Pólny Hrodźił 5.
Dźěcźaza wóz w Budyſchinje, Mättigowa haża 201 na prawo.

Sća pytaja:

Holza do domu w Budyſchinje, Wallſka dróha 8, we Wěcej Wodze, Tſchuka na Torhoſcźu, w Biſkopizach hoſcźeńz na dwórniſchcźu, w Budyſchinje „Hotel Króna".
Hoſpodaſki pomoznik a dźowka, w Budyſchinje, Mużakowſka dróha 13.
Poſonc, młokowy, w Kſchidole 8.

Sudnizy na pſcheſadźowanje

ſobotu 23. oktobra 1926:

we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoſcźeńzu „K ſłotemu lawej" dźěła meblow, kłamarſke błido ł pokładnu, hudźbny automat, dźěła wobucźa, kożany kbabat, zigary a napiſki, mórny woblek, ſrakowy woblek, łětny nawoblek, ſymſki nawoblek, wyſoki kłobuk a wſchelake knihi;

w Hródku dop. w 11 hodź. na Kochanojſkej dróhy motorſke kolo, kławěr, hudźbny automat, piſańſki ſtrot, 38 biſjow laka, kłamarſke twory, zigary, zigarety, tobaki, ſnukjane kłaniny, hlinjane horniza a kachle;

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: kławěr, piſańſke błido, płachty na wóſe, piwowy wottoczowak, kuchinſke wohniſchcźo (Herd), wyſoki ſchpihel, drajſ. ny kłamor, kredenza, kuchinſka nadoba, 33 talerjow a 17 waſow, dźěła ſchłeićanych tworow.

Dobrowólne pſcheſadźowanje

ſobotu 23. 10. 26 pop. w 3 hodź. w Hródku na Garbarſkej haży 31: ſofa, dreſiny kłamor, ſchkleńcźany kłamor, błida, ſtoły, łoża, poſtlejſcźa, ſchpihele, wobrazy.

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki, dźeńa dop. 3/11 hodź.: Żitowe płacźiſny, po wukrajnych powěſcźach wo tuńſchim zicźe, ſeſtajene. Tendenza wocźakowaca.
Dop. 3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe ſymjo po tunj abo 1000 kg hewak: 100 kg, płacźena po złotej hriwnje.

	21. 10.	20. 10.		21. 10.	20. 10.
Pšeńca	270-273	270-273	buny	21-22,50	21-22,50
rožka	224-229	225 230	woka	—	—
nat. jęčmjeń	220-270	230-270	módre łupiny	—	—
naz. jęčmjeń	183-195	183 ·95	žołte łupiny	—	—
wows	178-194	178-194	zeradella	—	—
kukurica	197-202	197-202	raps, wosuńk	15,40	15,00
pšeńč. muka	36-39,25	36-39,25	lany wosuńk.	20-20,40	2'00
rźana muka	32-34,10	32-34,10	poch. melasa	—	—
nš. wotruby	10,75	10,50	běrnj. kruški	24-24,50	23-24,40
rźane „	10,90	10,75	ſyno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
raps			ſmjetana ſłoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hrošk pjoluški	36-39,00	35-38,00	wowſna „	0,80-1,10	0,70-1,00
			ječna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Płacźiny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

21. oktobra.

— woł, 2 bykow, 7 kruw, — jałoje., 621 ćelatow, 144 wowcow, 521 ſwini.

Płacźiny za

ćelata: 1. 86—88, 2. 80—8.4 3. 73—76;
ſwinje: (přez 300 pf.) 84—85. 2. (200 - 300) 82—83, 3. (200—240) 80—81. 4. (160—200) 78—79;
rancy: 74—76.

Listowanje.

W. Z. Po nahódnoſtnym ſakonju njemóżeće ſwj wupłacźenje do 1. 1. 32 żadacź. Hacź dże każa dobrowólnje pſchichodnemu nadhóſcźenju pſchihſtejacu ſummu hižo nětko wupłacźicź, wotwiſuje wot njeje a wot dowolnoſcźe ſa nahódnoſcźenje poſtajeneho dowěrnika. Tuž ſo na każu wobroczeće a tam wſcho dalſche ſhonicźe. We wſchelakich padach je hižo ſo to ſtało. Sſnadź budźe Wam k woli.

R. N. Jenoź te płody, kotreż wot ſchtoma ſuſodźa do wajſcheje ſahrody padnu, ſu wajſche, niż pak pſcheſwiſate. Schtoż nětko woſtſtronjenje hakuſow naſtupa, poſtaja ſakoń, „je-li pſches mjeju wiſate hałoſy ſuſodźa we wutrjebanju ſwojeje leźownoſcźe ſadźěwaja, ma wón wobſtejeńerjej, na kotrehoż leźownoſcźi ſchtom ſteji, wěſty cźaſ k woſtſtronjenju hałuſow poſtajicź. Hołke potom, hdyż to wuſpěcźa nima, ma prawo, je ſam wotrěſacź. (§ 910 ſtat. ſak. knihi.)

M. E. Je-li je waſ ſkorźaza ſtrona jako ſwědźenja namjetowała a wſcheho ſwědźenja ſo nochze wſdacź, ſmějece ſo jenoź polom ſapowědźicź, je-li wy ſ jenej abo ſ druhej ſtromu w błiſkim pſcheceſłiwje ſtejicźe, abo wſche wupraſenje wam na ſamożenju abo wajſchej cźeſći ſchkodźecź mohło abo ſam ſo do ſtracha wobſtorźenja a khłoſtanja ſtajicźe.

A. Sch. Hdyż wajſchej macźeri ſnadna penſija njedoſaha, dha ma ſo na měſchćanoſtu (ſaſtaraćeſtu ſwjaſk) ſwojeho ſydliſcźa wobroczicź dla pſchiwobroczenja wóſtreje běżnej podpjery. Saſtaraćeſtu ſwjaſk pak ma po ſmjerći ſaſtaraneje prawo na jeje ſawoſtajeńſtwo a to we wyſokoſći, kotraż je podpjery doſtała. Też dźěći maja ſa ſarunanje pſchiwobroczenje podpjery ſukowacź.

M. H. Barbu woſtſtronicźe ſ wokna naſlépje ſ mjehkim mydłom (Schmierſeife), kotreż na barbjeny błak namaſaće a pſche nóż tak woſtajicźe. Naſajtra ſo barba ſ łohkoſću wokna puſchći.

G. B. Po pſchedpiſmach ſtat. ſak. knihi (BGB.) doſtaneje jene towarſtwo pſches ſapiſk ſtamſatne prawniſtwo (Rechtsfähigkeit). Pſchedſoſyda pſchedſyſdſtwa może wumělenja wobſamkowacź a ſa ſ toho naſtatych winowatoſcźow rukuje towarſtwowe ſamożenje. Po § 42 ſtat. ſak. knihi na pſchedſyſdſtwo w pſchipadze pſchedołżenja wotewrjenje konkurſa namjetowacź. Je-li to ſakomdźi abo w prawym cźaſu njecźini, rukuje wone wěrićelam ſe ſwojim wołoſobinſkim ſamożenjom.

Swójbne powěſće.

Swěrowanaj: Jan Hofmann ſ Martu rodź. Schöbliz w Nowej Wſy. —
Semrětaj: Hermina Trodlerjowa rodź. Peterſez w Habrachcźiſzach pola Lubija, 85 lět. — Matej Hanuſch, ratař a hywiſchi prjódſtejeſeř w Michałkach pola Wojerez, 58 lět. —

Hamtske wozjewjenja z Budyſina.

Wólba měſchćanſkich ſaſtupjerjow w měſcźe Budyſchinje.

Wólba měſchćanſkich ſaſtupjerjow wotměwa ſo

njedźelu, 14. nowembra 1926.

Wolicź maja ſo 35 měſchćanſkich ſaſtupjerjo.

Wólbne nanjeſty, ke kotrymž ſapodaću ſo ſ tutym namołwja, dyrbja najpodźiſcho **do ſchtwórtka, 28. okt. 1926** pſchi měſchćanſkej radźe na wólbnym hamcźe, w Kupnizy na Smiſkownej Lawſkej haży 1 po 2 ſhodomaj ſapodate byćź. Hacź najpodźiſchu do **njedźele 7. nowembra 1926** móże ſo ſwjaſanje wjazorych wólbnych namjetow tam pizomnje wozjewicź.

Woli ſo jenoź ſ khłoſowanſkimi zedułkami, kiż ſu hamtſzu pſchiprawjene.

Wólba wotměje ſo po poſtajenjach gmejnſkeho porjada ſ 15. junija 1925 w ſjednoćenju ſ gmejnſkim wólbnym porjadom ſ 15. oktobra 1926, kotraż na wólbnym hamcźe k nutſpokładnjenju wulećitaj.

Mażne pſchedpiſmа, kiż naſtupaju wopiſchijece wólbnych namjetow a khłoſowanſkich zedułkow, ſu nimo toho na wozjewjeńſtimaj taflomaj w radnizy a kupnizy wupoweżnjene.

W Budyſchinje, 19. oktobra 1926.

Měſchćanſka rada, wólbny hamt
jako wjednik wólbow měſchćanſkich ſaſtupjerjow.

Wozjewjenje!

Za rendanta za **Hornjołużiſka krajnoſtawſka nalutowańja wotnoſka we Łazu** we Wojerowſkem wokrjesu ſo město dotalneho rendanta knjeza Brozy, kotryż ſwoje zaſotjoſtwo dobrowólnje złoži,

ſo knjeza Jana Pecha póſtoweho agenta

pomjenował.a

W Zhorjelcu, 17. winowca 1926.

Direkcija Hornołużiſkejo provincialneje nalutowańnje.

Směſki.

** **Echo.** „Tu je wulkotny echo", praji wjednik puczowazemu na wjerſchchu hory a ſawoła wótſje: „Dwě ſchtlenzy piwa, proſchu!" Puczowazy cźaka a cźaka na echo. „Njemóżu nicźo ſkyſchcźeć", praji ſtónczinje. „Jenoź ſcźerpliwoſć." wotmołwi wjednik, „tamle pſchichadźa hižo pinczník ſ piwom ſ korczmy."

** **Wuwinowanje.** Sſudnik: „Hańbowacź ſo dyrbjeſi pſchi waſchej wyſokej ſtarobje ſapoczeć auta tradnyć." — Wobſtorżeny: „Wodajcze, knjes ſudnik, we ſwojej młodoſći hiſchcźe żanych autow njemałachmy!"

Pschi jejich kupowanju ratar ženje njewě, ſ czeho wobstoja a ſa czo tak drohe pjenjesy płaczi. Drjewjany popjeł ma darmo.

Konjom mózemy dwójzy ſa tydzeń drjewjany popjeł do picza měſchecz a to jenoż jenu połnu łżizu czíſteho pſchesateho. Konje, kotrymž tak ſa tydzeń dwě łżizy popjeła pſchidawacze, njetrjebaja žane druhe próſchki, kotrež bo nam czaſto jako wulzy wukhwalene poſticzeju. Też kruwom mózemy ſa tydzeń jenu łżizu drjewjaneho popjeła dacz a to też ſe želu do picza. Popjeł howjaſemu ſkotej howi. Swinjom pak měli ſtajnje do jenoho kuczika w thlěwje hromadku popjeła žypnycz. S tym bo mnohim ſwinjazym thorosczam ſadżewa. Też do picza dawamy ſwinjom dwójzy ſa tydzeń łżizu drjewjaneho popjeła. Njetrjebamy bo bojecz, ſo bychmy ſ tym ſwinjom ſwadżili. Swadżili bychmy jim jenoż tehdom, bychmy-li jim dali picza tradacz. Domjazemu ſkotej tyje najlěpje popjeł ſ twjerdeho a ſtrowjeho drjewa. Jenże pak ſkotej njedawajcze popjeł ſe ſyniſkeho drjewa. Spytajmy a tak bo kóżdy ham pſchesewědczi. Drjewjany popjeł wobſahuje 4—8 proz. foſforoweje kiżaliny (Phosphorſäure) a 8—10 proz. wapna.

Sadarſtwo.

Wukhowanje ſadu w ſtwórbje.

Nětkotryżkuli wobſtejacz ſadowych ſchtomow njebudże lětża pſchi tak bohatym žohnowanju wědżecz, hdże ſwoje ſadowe žně wukhowacz. Sa niſke płaczíſny je rozmjetacz, tež nichtó nochze a tuż ma ſo wupuczecz pytacz. Tak dołho hacz njemjerſnje, móże hornja kubja wupomhacz, hdyż pinza njedobaha. Posdżiſcho pak ſ tutej wupomozu wjazy njewuńdżeſch. S pſchileżnoſczu bohatych ſadowych žnjow ſu ſej hižo ludźo na jednore waſchnje wupomhali. Ssu ſad każ běrny wukhowali, njeſżu pak jamu wurzili, ale na płonu ſemju ſypali. Tute hromady njeſżu też tak wyſoke każ běrnjaze. Na jabłukazu hromadu nakładże bo ſkoma a na nju namjeta bo pjerſchcze, tak ſo pſchemjerſnycz njemóże. Ssym tatle wukhowane jabłuka w mérzu a hapreji jědł a móżu wobſtrucżicz, ſo płody ſemjazeho ſkoda njemějachu abo hewak nětkajki druhi pſchiſżkód. Tuta mała próża bo derje ſapłaczi, dokelż w hapreji je płaczíſna ſa jabłuka wo wjele wyſchicha hacz w naſymje. Hłowna wěc je, jenoż na płonej ſemi ſamělczicz a ſa dożżnje żuchi kruw a ſchkit pſched ſmjerſtom bo poſtaracz.

Dom a kuchina.

Rosmjeczował běrnow.

(S wobrazom.)

Běrny ſa ſtót pſchede wſchěm warja a pak parja. Tu a tam drje druhdy żyre běrny dawaja. To pak njeje radżomne. Chżeſch-li ſ běrnami kormicz, dyrbiſch je waricz abo paricz. Tola też żyke je ſkotej njedawamy. We małych ratarſtwach je ſe ſcharbu roſżykuja abo ſ ruku rosmjatu. We wjetſchich hoſpodarſtwach nałożuja hižo dawno rosmjeczowarki ſa rosmjeczenje warjenych běrnow.

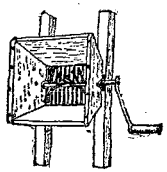

Warjene abo parjene běrny żypnu do ſchěrokeho, ſchtyrirożkateho drjewjane lika. Na jeho dnje żedźi ſubczkata żeleſna wala. Teje ſubczki mjatu běrny pſches żeleſny czeſak. Mjeczak ſteji na ſtudże abo dóżu. Do toho rosmjeczene běrny padaja.

Rěpukrajak. (S wobrazom.)

Snajemy wſchitzy wużitk a ważnoſcz runkliży. We tych ſhożownych ſtronach, hdżeż maja żyna dosc a na dosc, ſ rěpu lutowacz njetrjebaja. Tam mjetaja je ſkotej żyke do korta. Hdżeż dyrbja ſe żynom lutowacz, trjebaja runkliżu do polecza. K tomu pſchidawaja żyſane koży a pluwo a wſchelake druhe wotpadki w hoſpodarſtwje. Runkliża, drobna roſżykana roſtrate a rosmjeczena, cżini polecze wożebje ſtódne

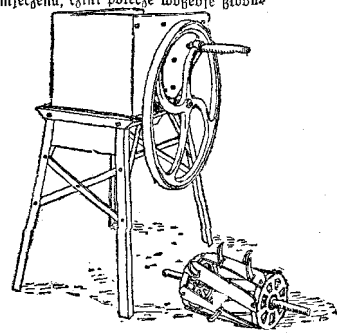

Sa roſtrawanje rěpy nałożuja wſchelake ſtroje a naprawy. Nětdy je ſ tak mjenowanej ſcharbu żytachmy. W nowiſchim cżaſu ſu wſchelakimi ſtrojemi. Mamy ſtroje, hdżeż we wale żedżaze juby runtliżu roſcżaſtuja. Druhe maja ſażo tarcże ſ wuſtupoważymi runymi a naſhibnjenymi nożemi. Te runtliżu kraja. Druhe ſtroje maja ſażo pſchiprawy, ſo ſubczkate wale roſtranu rěpu hiſchcze drobniſcho roſdrjebichu. Naſch wobras pſchedwjedże nam jedyn tajki ſtroj.

Praſenja a wotmołwjenja.

Praſchenje: Moja kruwa dostanje kóżde naléto małe żuczki w koži, kotrež żebi wſchědnje liſa. Scżuczki ſu njepukru a żo najsmu żame wot żo ſhubja. Schto mam pſcherżiwo tomu cżinicz.

Wotmołwa: Waſcha kruwa ma żnano tak mjenowanu lěcżnu praſchwinu, kotraż ſ wulkej horzotu naſtanje. Pſchicżina tuteje praſchwiny je ſahorjenje lożownicży (Talkdrüſe). Kruwu cżaſto ſe ſodowej abo mkydliſnowej wodu wumyj. Je-li żo żuczki puknu, namaſaj je ſe ſwinjazym ſchmażom. Njepomha-li to, namaſajcze blaki ſ rjażomrowjamkowej żałbu (Jodoformſalbe). Też żiwo-ſlěbrowa żałba (Queckſilberſalbe) je dosc dobra k nałożowanju. Kruwa pak ma żo dale ſe mydliſnowej wodu myc, doniż njeje żyle ſahojena.

Praſchenje: Sswojim prożatam, kiż ſu żydom njedżeł żygale a ſu nětko dżewjecz njedżeł ſtare, dawam jeczny a wowżny ſchrót a trochu miloka. Smém ſ pizy też rybowu muczku pſchidacz a kelko ſmě pjerz prożatow na dżeń dóſtacz?

Wotmołwa: Tu njeje żanych wobmyſlenjow, ſo ſwojim prożatam hižo nětko rybowu muczku żobu dawacze. Rybowa muczka wopſchija mjenujzy wjele proteina a popjelowych wobſtatkow a je tohodla ſa roſt młodych ſkoczatow jara ſpomożna. Mózemy Wam porucżecz, ſo najprjedy kóżdy dżeń 50 gramow na jene ſkoczo pſchimjeſcheze, potajkim dyrbicże ſa wſchě pjecz prożatow w hromadze kóżdy dżeń 250 gramow rybowe je muczki k pizy pſchidacz. Rybowa muczka njeſżmě wjele żele a tuka wopſchijecz. Wjele żele w rybowej muczy móże prożatam na ſtrowoſczi ſeſchkodżicz. Po nětczim móżeche wjazy muczki dawacz, tola njedyrbjeli 100 gramow na ſkoczo a dżeń pſchetrocżicz. Jenoż hdyż je rybowa muczka jara dobra, móżeche trochu wjazy dawacz.

Serbski Hos

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 43 Budyšin, 22. oktobra 1926. Lětnik 33

Rańšo-pruske čopłokrejne konje.

(S wobrazom.)

Rańšcha Pruska je w naſchim ſtacze kraina konjow a konjazeho płahowanja. Wosmjemy-li ja R ńſcho-pruſku 100 proje tow, je poměr druhich krajow pomjo nje: Schleſwiſka 66 proz., Hannoverſka 60 proz., Brandorika 58 proz., Pommerika 53 proz., na che Saſska 48 proz., W ſtfalſko, Rheiniſka krajina a Schleswig-Holſteinſka 34—37 proz. Semja Rańſcho-pruſkeje je

bohata na wapnje (kalkreich). Potom ma bóle włożne podnjebjo (Klima). Te ſpěchuje roſcżenje ſelenehо. Hdżeż je dosc trawjenja, tu paſtwy móżne. Konje mózeſch i wużitkom jenoż na paſtwach płahowacz. Podnjebjo njeje jenoż włożne, ale też hrube a trochu ſymne. Tajke podnjebjo ſkuži k ſkrucżenju ſtoficzża a ſa d. erunje thjrvjenju.

Płahowanje ſtoji tu w ſaſtarſtu ſudlazepółſeſplahi pěſtowake. Tu je domiſna półſkeho drje małeho ale wutrajneho a krutehо konja. Podżiſcho ſchiżowachu jeho ſ wenżeſkim połnokrewnym a ſ horzoſkrejnym turkowiſkim

abo arabiſkim konjom. S tychle ſchiżowanjow wundże po nětżim dżenżniſchi Rańſchopruſak, jednocżinſchi w ſebi dobre żaſtoſcze tutych ſtoch naſpomnjenych raſow. Hižo w 17. ſtolecze dě tuta raſa wuwołana. Pruſki kral Bjedrich Wilhelm ſjednoczi po kraju roſpołożene kobłarnje (Geſtüt) do hkowneje kobłarnje w Trakehnach. Tuta kobłarnja du bórzy ſe ſakkadom konje płahowanja w zyłej rańſchej Pruſkej. Tohodla maja ſwonka rańſcheje Pruſkeje Trakehniſkeho konja ſa rańſchopruſkeho. Bjes dwěla nimale we wſchěch rańſchopruſkich konjach cżi krew Trakehniſkich ſrěżow. Sdżeżdżiſchczo rańſchopruſkeho konjeplahowanja je Gumbinſki wokrjeſ. W nim ſetkomy żo ſ najſtarſchimi a na bóle wuwołanymi kobłarniemi. Tu wuběraja ſa ſrěżzy k pſchipuſchczenju jenoż te cżiſto Trakehniſkeje krewje. We wjeczornych ſtronach rańſcheje Pruſkeje pſchipuſchczeja też ſrěżzy rheiniſko-belgiſkeje krewje, wożebje hdyż wo to dże, płahowacz konje do cżeſkeho aoſchaha. Póbla Trakehniſkeje kobłarnje żu taſke hiſchcze w Raitenburgu, Braunsbergu, Georgenburgu a Gudwallowach. Póbla toho pſchipuſchczeja też hiſchcze ſrěżzy, kotrež ratarjo żebi dżerża. W nowiſchim cżaſu żu w Rańſchopruſkej ſjednoczeńſtwa ſa płahowanje Trakehniſkeje raſy naſtake. Jemu mjenuja: Oſtpreußiſche Stutbuchgeſellſchaft für Warmblut. Tr kehner Abſtammung (naſtarſcha) a (nowiſcha) „Oſtpreußiſche Zuchterbereinigung zur Förderung der Warmblutzucht Trakehner Abſtammung“. Wobej ſjednoczeńſtwoje ſpěchujetej w płahowanju jedyn a tón żanón ſaměr.

Naſch wobras pſchedſtajа nam wopraweneho dobreho rańſchopruſk. konja. Wón hodżi żo wuběrne do ſpěſchneho běhanja ja ko jezdańſki kóń a do pſchahanja lohkich wojow. Sa tym hacz w nim mjenje abo bóle krjew cżeſkich abo lohkich konjow tżi, je mjenje abo bóle cżeſki kóń. S wjetſcha pſchechadża w nim krew jeżdżeſkeho konja, ſchtož hižo jeho lóhki a ſpěſchnoſcz pſcherabżowazy twar praji. Póbla toho je ſtajny we formach, je krutny, wutrajny, ſpěſchny a na pizu njeje wumyſleny. Sdobom njeje khipny a ſnjeże hrube a ſymne podnjebjo. Runje tak derje ſwuczi żo też na łóżde druhe podnjebjo. Runje tole je żobu k tomu pſchinoſchowało, ſo je żo tuta raſa tak daloko a ſcheroko roſſcherika. Woprawdżity Rańſchopruſak pak ma tola jedyn njedoſtak. Wón jara pomału roſcże a żo wuwiwa. Hakle w ſcheſtym lěcże doſpołnje dorośże a potom hodżi żo do łóżdeho dżeła połnje trjebacz. Do ſcheſtoho lěta njeżmněſch rańſchopruſkeho konja do ratarſkeho dżeła pſchahacz. Do cżeſkeho ratarſkeho woranja wſchak żo

mjenje hodźi. Tu je cźełki jawality belgiskeho rasu wužitniischi. Ale na lohkej roli je tuton kóń jara k trjebanju. S tutej rasu ſmě wobšedźeŕ ſam a jeho ſpuſchczomni ſmjno wobkhadźeć. Runje rańſchopruſki kóń je jara cźuſcźiwy a trjeba hohodla ſwědomiteho pohonca a wothladarja. Jeho wotcźehnjenje do cźahanja ſada ſebi ſcźełpliwoſć a kedźlibiwoſć. Ratarſki lud na wſach je ſlowjanſki — połſki, runje taž my Luźiſcy Sſerbjo Sſlowjenjo ſmy. Wot mi-dobjeje ſem je maſurſki ratař, ko ſu ſtaroſaźbdleni wobydlerjo rańſcheje Pruſkeje, ſahoritý konjeŕ. S lubosću a ſe ſwěru wothlada ſebi ſwojeho konika.

Wopraudźity plahowaŕ koni w rańſchej Pruſkej je maſurſki bur. Cźi pſchedawaja ſwoje létne a dwélétne źrěbzy na tammiſche knjeże dwory. S tutym na połhorzokrejnym konjom dyrbiſch ſ lubosću, ſe ſcźełpliwoſću a kedźlibiwoſću wobkhadźeć. Nowocźaſni pohonconjo, kaſchi jich wokeſke moderni burjo radý ſ mětkom bjeru, nimaja ani dohźahaźeje ſcźełpliwoſće ani ſwědomitoſće, ſo mohł tam taſke konje dohwěrić. S toho pſchiňdźe, ſo je też na wſach wotbežje na knjeźich dworach pſcheco bóle je ſymmetrejitmi konjemi ſetkujemy.

Pohladaja wójna je plahowanju konjow w rańſchej Pruſkej ſkótro ſwadźiła. Wójſko trjebaſche koni a bjerjeſche je tam, hdźež žanych bě. Jako Ruſojo w ſpocźatku wójny w kraju pebuchu, kaſachu tohorunja wſcźém konjom ſobu. Ale maſurſki bur je mutrajny a pilny. Znowa ſo prózuje, naſtate ſchkody ſaſo wuwunacź. Tohodla je nadźija, ſo tamne konjerſtwo bórſy ſaſo nehdyſchi wyſoki ſhodźenk doſpěje a ſón ſaſo na wſcźe cźaſy ſakhowa.

Na konjazej wuſtajeńcy kóńz 1924 w Barlinje dostachu rańſchopruſke konje prěnje myto. To bě ſa tammiſchich maſurſkich plahowarjow ſ pohonjom, ſo ſaſo ſe ſahoritoſcźu a pilnoſću konjerſtwa wěnowachi. Jim ſo wěſće ſaſo poradźi, ſa ſwojeho cźełokrejneho konja prěnje měſtno mjes domjazymi konjemi wudobyć a ſakhowacź. Koni ſamóchu maſurſkeje Wadowarjo na ratarſkej wuſtajeńcy w Stuttgarcźe ſaſe 23 wubranych Trakehnſkich koni pſchedwjeſć. S nimi źněcźachu ſaſo prěnje myta, wobźeže ſ 11 wurjadnje rjanymi ſkoćeźami. Te běchu tam ſ debjeńku zujeſe wuſtajeńcy. S tym maſurſki bur dopokaſa, ſo też w mim hiſchće wutrajnoſć a ſwědomitoſć jeho ſlowjanſkich prjedowníkow na polu konjerſtwa.

Wšelaka pica.

(Rěmy.)

Dalſche wotpadki pſchi warjenju zokora je melaźa. Tu drje mnohi hoſpodaŕ mjes nami znaje. Melaźa ſo ſ tym dobywa, ſo, hdyž ſo ſ zokoroweje juſchki cźiſty zokor woſtroni, ſwoſtanje ſyrop a to my njejnjetajemy melaźu. Wona je na ſelenje a palaceje ſtódła. Melaźa wobſahuje 40—50 proz. zokora. S melaźu ſo też palenź pali a ſoda dźěła. Melaźu móźemy na dwoje waſchnje pizowacź a to ſamotnu abo ſ druhej pizu ſměſchanu.

Melaźu pſchihotujemy jako pizu na ſcźěhowaze waſchnje. Do nékajkeho ſuda nalijemy poł ſuda melaźy. Na to pſchidamy runje telko wody a pſchemēſchamy, dóniž ſo wſcha melaźa we wodźe njerozpuſcźi. 1 litr melaźy waži 1,4—1,5 kg. Tajku ſ wodu rozmēſchanu melaźu móźemy ſtotej jako picźe podawacź. Też móźemy ſyrkelo, pluwy, rěſki atd. ſ njej pokrjepicź. Jeli ju na pluwy a ſyrkanjo lijemy, mamy tak dołho měſchacź, hdyž njeje wſcho doſkadnje pſchemēſchane. Rozpuſchcźenu melaźu ma ſo hnydom ſpizowacź, dokelž ſnadnje kiſe. Pſchipomnimy hiſchće, ſo je radniſcho, melaźu ſe ſuchej ſmjechanej pizu pizowacź, dokelž ju jako picźe do korlow lecź. S tym ſo korta ſamaſaju a melaźa po bokach ſiga a ſo kaſy.

Pizowacź móźemy je na dźeń: Kormnym wolam na 10 zent. ſiweje wahi 2—3 kilogr., cźahajcym wolam na 10 zent. ſiweje wahi 1—1,6 kilogr., dójnjacym na 10. zent. ſiweje wahi 1—1,5.

Kormnym ſwinjom 1 punt, wowcam 200 gr. a konjom 2 puntaj. Jenje pak njeſměmy pſchi ſapocźatku telko melaźy ſtotej pizowacź kaž ſmy runje ſpomnili. Stót ma ſo **najprjedy na nju ſmužicź.** Hewak mohła melaźa wadźicź. Stót by na kólik a źidlawu ſkhorjeł, dójnoſcź by ſpadła a krutwy bychu nam ponjetali. Sapoczńjemy-li ſ melaźu pizowacź, damy najprjedy ¼ toho, ſchtož ſmy herjeka ſpomnili. Sa tydźeń hakle móźemy ju w połnej mérje pizowacź. Melaźa wobſahuje wjele draſelnatych ſeli. Radno je, ju trochu ſ kuchinſkej ſelu wopelicź. Melaźu **móźemy też jako cźiſtu do druheje pizu** měſchacź. Na pſchedań dóſtanjemy druhdy melaźu ſ wotrubami, je ſynkanjom a ſamo je pochowinu ſměſchanu. Pochowina w njej ſ ſyła žanu wužitnu hódnoſcź nima. Njeradźimy pak naſchim hoſpodarjam taſke melaźowe měſchenźy kupowacź, dokelž ſo ſ nim ſjebaju.

Melaźa a melaźowe pizy howja najbóle konjom a cźahazym wołam. Też dorošcźenym korminym ſwinjom wona hodźi a to dwaj puntaj na dźeń. Snucźelnym krutwom jeje jenoź malo dawajcźe. Naſchi hoſpodarjo też cźaſto mjazowe muckti ſtotej pizuja. Tuthch je wjazy druzinow. Mjazowe muckti dźěkaju ſo ſ padnjeneho abo dokótcźeho ſtotu, kotrehož mjazo ſo k wužitwanju njehodźi a to we wulkich, k tomu pſchiſprawjenych, fabrikach. Taſke ſłoczo ſo na wjazy kruchow rostruba a potom ſo do wulkich kotołow ſmjeze. Do kotołow puſchczi ſo horza para, kotraž mjazo tak rjeź zyle ſwari. Mjes tym noże, kotrež ſu na dnje kotoła pſchipraujene, mjazo doſkadnje roſtruhaju. Taſte rostruhane mjazo pada na horze walki, hdźež ſo rozmjecźe a zyle wužuſnje. S wulkej horzoty ſo wſchelake khorobne nakaźliwiny w mjazu ſnicźa. Mjazowe muckti wobſahuja na 38 proz. bélkowin a ſu lohko poźiwne. Dawamy-li mjazowu mucku młodemu ſtotej, to ſpěſchnje roſcźe. Howjazenemu ſtotej móźemy hacź do 3 puntow na dźeń dawacź, ſwinjom pak punt do druheje pizy ſmēſchacź. Kurjy ſo mjazowej muczjy derje njeju. Tak ſmy naſchim hoſpodarjam małe poźiwy wo hódnoſći pizy dali.

Kólnistwo

Hnójmy wjazy ſe ſelenym hnojenjom.

Znź ſu tu a też ſtaroſcź wo pſchiprawu pódy a kajke hnoje budźemy ſwojim pódam pſchichodneho léta trjebacź. Cźaſto ſmy hižom naſchim hoſpodarjam radźili, ſo bychu na ſcźerniſchcźo wjazy **mjetelotcźenjatych roſtlinow** ſpli a to **wobźeže k ſelenemu hnojenju.** Cźaſto widźimy ſamo po ſnjach mnohe pola njeſaźnte, ſchtož je ſ **wulkim ſmyłkom.** S tym ſo hoſpodarjo jenoź ſami **wokhuduja.** Wſchudźe hdźež móźemy, mamy lutowacź, wobźeže ſchtož **njetrjebawſche wudawki** ſa wſche pſchikupne hnoje naſtupa. Te móźemy derje ſe ſelenym **hnojenjom narunacź.** Wěſo nimamy w ſanom hoſpodarſtwje telko hródźneho hnoja, ſo by powſchitkownje doſahało. Tu ſo k **tomu ſelene hnojenje na měſto pſchikupneho hnoja najlěpje hodźi.** Mjetelotrźějaze roſtliny (Schmetterlingsblütler) **maju nimo toho,** ſo ſ powětra dużnź **rěbaju,** hiſchće druhu dobru ſamownoſcź, kotraž **ſanej druhej roſtlinje** ſpožcźena njeje, a to je, ſo **ſe ſwojimi hnojemi hluboko do pódy ſahaju a tak ſ hłubiny wjele ſiwin rěbaju.** Hdyž polo po ſnjach jenoź ſworane leżo woſtajiſch, tak cźi deſchcź wjele ſiwin do *ſpódnich worſchtow pódy ſmopłokuje.* K tomu na polu **wobźeže ſelene hnojenje** ſadźěwa. Dale ma ſnm na ſcźerniſchcźo też wulki wuſnam na roſmnożenje nataźliminow (Bakterien). Wone móża w pódze njemylene dale ſkutkowacź. Wostajiſch-li polo jenoź ſworane leżo, ſahinu nakaźliwiny wobźeže, je-li jara **ſuche** abo jara **mokre** ſworane. S tym polo jara wjele *pódnoſcźi ſhubi.*

Stónczńje też ſe wſchelakich poſpytow wěmy, ſo nam běrny, rěpa abo **wowſ** po ſelenym hnojenju hacź na 50—80 proz. wjazy wunjeże. Mnohy njechadźa tohodla ſelene hnojenje ſaworacź, dokelž ſo wudawkow boja. Zyle tunje dóſ taſke ſmjo njeje, tola wſchelake dużnźkowe hnoje ſu hiſchće wjele drózſche a my je też **kupujemy,** chźemy-li **wunoſchć ſnjow** *wſhdźicź.* Selene hnojenje ſo nam na wjazy łét **wupłacźi.** Schtóż ma nékajki kruch hubjeńſcheho pola, móże ſebi ſam ſmjo k ſelenemu hnojeniu **wupěſtowacź.** Tak ani **wudawki** na to njepytnje. Někotremu je ſaſo ſchkoda, kaž praji, tajku rjanu pizu ſaworacź.

Tajći pak njech to jenoź jómu ſpyta a tak ſo ſam pſcheſwědcźi. Wožyj na ½ **měſteho** *pola ſelene hnojenje* na pſchikład peluſchki. Druhu ſcźeſćinu **woſtaj ſworanu** leżo a ſcźeſću ſcźeſćinu, kotruž ſmy też **wožył,** ſpitaj. Tu prěnju ſcźeſćinu pak ſaworaj, **hyrnjež** ſ cźeſkej **wutrobu.** K létu widźiſch potom roſdźeł. Hdźež ſmy wſcho ſaworak, tam budźa ſnć najlěpſche, hdźež ſmy peluſchku ſpizowaŕ, budźa ſrěnje a hdźež njeſmy niczo wožył, budźa najhubjeńſche ſnć.

Selene hnojenje móźemy najlěpje k běrnam, k rěpje a k **wowſej** wužicź. Tute płody nam po ſelenym **hnojenju najwjazy wunjeżu.** K **najymſkim** ſmwam njemóžemy ſelene hnojenje wužicź, dokelž hy nam ſa tak **krótki** cźaſ po ſnjach **mało** narośtko abo **hychmy** dyrbjeli pſchedokhu ſ **najymſkim** ſmwom cźakacź, ſchtož też njeje radźomne. Sa to pak móźemy rożku abo pſchenźu po běrnach wožyć, hdźež ſmy loni ſelene hnojenje ſaworali. Pſchidamy jenoź něſchto ſuperfoſfatu. Dalſche pſchenźy wſchak ſmahi ſnjeny.

A **nětko** hiſchće ſtowcźko, taſke roſtliny k ſelenemu hnojenju wužijemy. To ſaleźi ſ **mjetſcheho** dźěła na pódze. Na cźeſtich pódach **wolimy** peluſchki k ſelenemu hnojenju, na lohkich pěſkojtych pódach pak lupinu. Najthmańſcha je taſta roſtlina, kotraž nam poſtićźi wjele ſeleneje maćźiny, to rěka, kotraž ſo derje **wumije.** Też hróch a konjaze buny ſo derje k ſelenemu hnojenju hodźa, jenoź ſo nam do hrochu do trukow hodźa. Hdyž ſelene hnojenje ſaworowaſch, pſchiwjaſaj rjeźas ſ **tóźdym** *konzom jenomu kolesku ſa wójſku.* Rjeźas dyrbi **hyć** cźeſki a tak dołhi, ſo hy ſrjedźny dźěł hacź k ſchpizu radliźki doſahał. Tak pſchicźiſninmy rjeźas pſchi hnojenju, ſelene hnojenje do bróhy kładźe. Selene hnojenje ſnjemy na ſcźerniſchcźo. Hdyž je hnydom po **poſnczenju** ſita **wožyjemy,** tak nam bórſy ſeſthadźa a ſo derje **wumije.** K tajkemu ſnjwej njeje trjeba, hnojicź. Hkowna wěz je, ſo je trochu pſchimokwaty cźaſ, doniž roſtlina njeſeſthadźa abo **najmjeńſcha** włóżna póda. Schtóż hiſchće hacź dotal ſe ſelenym hnojenjom njehnojeſche, njech **létźa** ſpyta. Ssam ſo wo **wuſpěchu** pſcheſwědcźi.

S cźim wapno w pódze howi

Wapno ma we hoſpodarſtwje wulki wuſnam. Wapno njeje jenoź w pódze jako ważna ſiwina roſtlinow. Wono ma też pódu w ſtajnym ſiſikalnym ſtawje dżerźecź. **Najprjedy** ſpomnimy wo jeho **fiſikalnym** wuſnamu. Wěmy, ſo ſo hlinanja abo ſjła włóżna póda cźaſto lépi a potom ſaſthnyje. S toho naſtanu hruſte, kaž ſo ſo póda cźeſko wobdźěła. Njeda ſo potajtim derje pſchedźěłacź a pſchewětrowacź. Potom ſo dźiwamy, ſo na taſtej pódze niczo njeroſcźe. Chźemy-li potom taſte pódy ſlěpſchicź, hnojimy ſ **tak mjenowanymi kiſaćymi** hnojemi, jako ſ **chiſłim lodźikom (Chilſalpeter) kainitom,** ſuperfoſfatom a wapnom. Wapno pſchijima w pódze kiſalinu wuhliczitu a ſ tym ſo pſchemēni na **wuliczńatan wapnowy.** Wuhliczńatan wapnowy ſkutkuje potom wobźeže na ſroſt roſtlin. Wapno też pódze humuſowe maćźiny roſkładuje. Mnohy praja, ſo wapno hnój żerje. Wone dopomha potajtim k jeho ſpěſchnischemu roſkładowanju. Wapno też w pódze drażko (Kalk) roſpuſchcźi. Je-li pak też ſdobom pódu derje njehnojiſch, tak cźi wapno pódu **hětro** wužrěba. Mjes *ludom* je pſchiſłowo, ſo „wapno wobohacźi nana, ale wukhudźi ſyna.“ Hdźež je njedoſtatk wapna w pódze, tam je wunoſchć ſnjow wo hětro wjele mjeńſchi. Se ſtajnym **roſpuſchcźenjom drobnych** dźělow pódy wuſwobodźi ſo tak rjeź pohledni wapnik (Kalkſtoff) w pódze. Hdyž ſo tutón potom do ſpódnich worſchtow ſhubi, mamy w pódze njedoſtatk wapna a ſ tym ſo płodnoſcź *ſhórſchi.* Potom narośtu nam jenoź žita ſkabe w ſłomje a ſornu. Njedoſtatk na wapnje najbóle na mjetelotcźenjatych roſtlinach (Schmetterlingsblütler) ſpóſnajemy, wobźeže na dźeczelu.

Wapna žadaju ſebi jednotliwe roſtliny: wojcźeſła (Luzerne) 280 puntow, lupina 376 puntow, hroch 234 puntow, żito 48 puntow, pſchenźa 60 puntow, wowſ 80 puntow, jećźmjeń 44 puntow, běrny 150 puntow na 1 hektar (3½ korza). Tak widźimy, ſo ſebi mjetelotcźenja najwjazy wapna żadaju. Wapno móżemy też ſe ſłožićich pódach. Wapnowe ſnoje ſu Domaſchowy hnój (Thomasmehl) a wapnoduſnk (Kalkſtickſtoff). Też mlěty wapnowz (Kalkſtein) móżemy na łohke pódy mjetacź a to 60—80 zentnarı na hektar. Na cźeſtich pódach pak mamy jenoź ſ palenym wapnom hnojicź a to ſóźde 4 léta 40 zentnarı na hektar.

Skołarſtwo.

Koſa — kruwa ſhudych ludźi.

Kaž ſu ſo mnohy wuſtojni ratarjo pſcheſwědcźili, poſtaći nam koſa najtuńſcho litr mloka, to rěka tuńſcho hacź kruwa. W Schlejſkej ſu ſo mnohy plahowarjo koſow nadrobniſcho ſ tuthym praſchenjom ſaběrali a ſwěcźili, ſo koſa ſamo 900—970 litrow ſa léto nadeji. Tohodla měła ſo koſa w kóżdym hoſpodarſtwje dżerźecź, wośtebje mjes małymi ludźimi, kótrymž njeje móżno kruwu ſeźiwicź. Mnożim koſam mloko njeſkładźi a tohodla plahuja tak mało koſow. To pak wjele na pizy a ſ zyła na ſyłym hoſpodarjenju ſ koſu ſaleźi. Maſcźi-li koſu w cźiſtym khlěwcźiu abo hródźi, je-li derje cźiſcźena a njedewaſch jej žanu ſkażenu pizu, tehdom je też jene mloko wo wjele lépſche. Jeli ſo tuto prawidło mjes kruwami njewobkhadźuje, dha też jich mloko wjele hódne hyć njemóże. Kajſkoſć koſazeho mloka njeje na žadyn pad hórſcha krumjazeho; nawopak, wone wobſahuje wjazy tuku hdyž li kruwjaze. Też bélka je *w nim wjazy,* jenoź něſchto mjenje zokora a tohodla ſnano też tak derje njeſkładźi.

Dokelž je koſa maka a tohodla mało měſtna a pizy trjeba a nimo toho hiſchće lépſche mloko beji, runje tohodla ſebi je wjele małych a khudſich ludźi dżerźi. Wſchelake *wotpadki* ſeleniny, kotrež *hychmy* hewak ſnjewujili, koſa derje wužije. Koſa pak je też wośtebje dżakowna, hdyž jej něſchto wotrubow ſubu do pizy daſch. Chźeſch-li wjazy koſow plahowacź, też na to dżerź, ſo maſch ſtajnje koſy dobreho ſplaha. Kaž howjazy abo druhi ſtot, tak też kóſlata po koſy ſwoje dobre a hubjene khmanoſcźe ſdźěbża. Koſok hubjeneho ſplaha może cźi cźaſto zyłe dotalne dobre khmanoſcźe koſow ſnicźcź. Koſok ſda drje ſo druhdy ſwonka zyle rjany, tola to hiſchće njeje wſcho. Dyrbiſch dale ſahacź a ſo ſtaracź, taſke ſu po nim kóſlata. Bjes taſkeho ſtracha ſu cźi wjeſnjenjo, hdźež ſebi wſchitſku ſhromadnje jenoho koſoka dżerźa, kotrež je jako k pſchipuſchczenju khmany gmejnje pſchipokajany. Na taſte waſchnje w Hornjej Schlejſkej koſy plahuja a ſu ſ wuſpěchom wulzy ſpokojom.

Drjewjany popjeł móżemy też ſtotej dawacź.

We wſchelakich krajinach mnohy hoſpodarjo drjewjany popjeł konjom ſubu do picźa dawaju. Tak ſamo měſcheju kruwom a cźelatam popjeł ſ wotrubami do picźa a praja, ſo ſu kruwy po nim žgłte a ſtrowe. Też ſwinjom jón dawaju a praja, ſo jim ſwinje tak žanej khorośći njepodleża. To je wěſo ſajimawe a wérne, ſo je ſtót po nim ſtrowſchi. Drjewjany popjeł ſtót tak rjeź pożywnja a wón woprawdźe ſa nim ſedźi, dokelž jón jich organiſmus nuſnje trjeba. Cźaſto móżemy wobkedźbowacź, ſo konje abo howjazy ſtót drjewo wobkuſuja. Sawěſće hychu to njeczinić, hdyž hychu wutki, kotrež ſu w drjewje, njetrjebałe. Swěrjo njedoſtawa ſ pizu wěſte trěbne ſiwiny (ſoſforowu kiſalinu a wapno) a tak dże je ſ tym narunacź. Dajcźe ſtotej něſchto mało drjewjaneho popjeła do pizy a njebudźe wjazy drjewo kuſacź. Cźiſtu drjewjany popjeł je daloko lépſchi ſa konje, hacź **wſchě** druhe **wukhwalowane** *próſchki.*

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchadźa wšědnje wječor wo 5 hodź. dnja, na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2667.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 6 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobćežna za nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. n n

Čisło (Nr.) 248 — Budyšin — sobotu, 23. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Němski pósłanc z Hoesch pola Berthelota.

Do Parisa pschijěwšchi je žo němšti pósłanc ſ Hoesch hnydom do franzowskeho ſwonkowneho ministerstwa podał a tam generalnemu sekretarej Berthelotej pódłu, ſo žeby němske knježerstwo pscheje, ſo bychu žo diplomatiske rosprajenja mjes Parisom a Barlinom sapoczałe. Hoesch je Berthelotej, Briandowemu direktnemu bohudźełaćerjej, mėnjenje němskeho knježerstwa wo methodach jednanja rozkładł. Rozrěčenje mjes nimaj dźěje dyžli hodźinu trajesche a žo skoro jeničzy na praschenje methodow počahowałosche. Pschi bliščim rozrěčenju je ſwonkownym ministrom Briandom žo wěste namjety, kotrejž su žo njedawno w Barlinje wudźełałe, pschedpokoja.

Franzowske nawiny žo žiwje ſ Hoeschowym rozrěčenju mjes Hoeschom a Berthelotom saběraju. W „Matinu“ Sauerwein mėni, ſo žo praſcha, hač je Hoesch wot němskeho knježerstwa namjety žobu dostał, kotrejž bychu mohłe franzowske knježerstwo spokojić. Finanzne operazije, na kotrejž su žebi myślili, ſu žo pak jako dwėlne wupokałe pak ſu tež w Němskej pschećiwnikow nadeschłe. Na dobrej woli dr. Stresemanna a jeho kollegow njeje dwėlowacz, tola němſkim bankieram a industrialnym, kotšiž žo ſ amerikanſkimi kreditami žiwja, njeje wěrić. Praſcha žo, hač by žo mohł druhi podłožk namakać. Němska ſjawnosć žo pschi myślach do njeměra dawa, ſo dyrbi žo two europiſkich praschenjach we wuſtim ſobudźele ſ Franzowſkej jednacz. We Barlinje žo praji, ſo ſu hižo we Locarnje dosć na to wſali, hdyž ſu žo na to ſwjałali, tóždu ſwadu ſ Pólſkej psched rozšišaju žud pschinjeseć.

Nadpadne je, ſo žo **pólske knježerstwo** niž mjenje to w njemėrje pokazuje a ſo žo boji, ſo jemu pałke powluku. Dokelž je žo sbliženje mozow na tajke waſchn jepschijate, njeje praschenje hiſchcze k rosrihanju frale a dyrbi žo ſa podźijchi cząſ zhowacz. Sauerwein žo dale ſ praſchenjom saběra, hacz je Němſka hotowa, město wobkładźenja Porheinſkeje **žo trajnej wojeſkej kontrolli Swjaſta Ludow** podčišnyć. Němzy, kotrymž je tole praſchenje pschedpołożił, ſu na tole praſchenje wotmołwili „nė“. Jenje njejſu mėrowe rěčenja Němſku na to ſwjałałe, a Němſka by radſcho hiſchcze dźewjeć lėt pschitomnoſcź wobkładźeſteho wójſka w Porheinſkej cźerpiła, dyžli trajnu kontrollowaniſku kommiſiju.

„Petit Parisien“ mėni, ſo rosrěčenje ſ Berthelotom na to pokaſuje, niž ſ pschekhwatanej audienzu faćiſchcź cźinicź, ſo maja žo w Němſkej tak jara do ſpėcha, rosrěčenja dale wjeſcź. Tež njeje njemóžne, ſo je ſo pschi wječeraſchim rosrěčenju ſ Berthelotom tež powėſcź wo nawrócze nėhdyſcheho kħěžora do Němſkeje k rěcam pschinjeſła. „Petit Parisien“ praji, ſo móże ſdźěłicź, ſo je němſke knježerſtwo žlubiło, ſo žo nawrót nėhdyſcheho kħěžora do Homburga abo na druhe město Němſkeje njeby cźerpiło.

Nowe žadanja za wotbrońenjom Němſkeje.

Diplomatiſki dopiſowaŕ Londonſkeho „Daily Telegrapha“ je nadrobnoſcze wo nowych žadanjach konferency pódłanzow na Němſku pódłu. Po nim ſo žadanja na źiłedowaze dypli počahuja:

1. Njedobałaze ſmjeriſchenje wyſchſchich kommandow a ſtabow.
2. Njeſakoniſke nałkwiſne pſchiſtajenje offizjerow.
3. Snjeſwuſenje prjedawſchich wojeſtich pſchiprawjenjow.
4. Njeſakoniſke dźełanje a wuwoſ wójnſkeho materiała.
5. Konſtrukzija twarjenjow a bibliczihych wotſtkow ſa twjerdźiſniſke łanowy ſmuſtka Königsbergſkeje twjerdźiſny.
6. Wojeſke ſwjeczowanje a agitazijſke dźěło tajnych nazionaliſtiſkich organiſazijow.
7. Pſchewulkal ićba polizajſkich barakow.

We 8. dypku je konferenza pódłanzow prajiła, ſo je žo ſ wróczoſtupjenjom generalneho wyſchſta ſe Seeckta ſpokojiła, ſo pak je njedźiwajcy jeho wobſtamtka, ſo też pod jeho naſłėdnikom pſchi ſawoſtatwazych žadanjach woſtanje.

Parlamentarizowanje němsko-ſtatneho wójſka?

Preſident němſkeho ſejma Löbe w „Breſlauer Volkswacht“ ſakonjowy nacźiſk wo wudoſpotnjenju němſkoſtatneje woboty namjetuje. Wón piſche: Stahlhelm, Wehrwolf a podobne ſwjaſli ſu nėkotre roſſudźaze městna, kotrež muſtwo ſa wudoſpotnjenje wójſka podawaju. Po § 2 poſtajenjow ſa wudoſpotnjenje wójſta ſe 4. junija 1921 je pſchijimanje nowych muſtłowow do rukow kompagnije położene, dokelž je tej woſebje mózno, woſobinſke ſtyki wutwuczicź a žo ſa khmanoſcź wójſkoweho wudoſpotnjenja ſajimowacź. Tele wobſtejnoſcze njeſodźa žo dźerżeć, jeli ſo republika nochze, ſo jejna ſtatna wobora jej na noſu rejwa. Wón **tehodła** ſlėdowazy nacźiſk namjetuje:

1. Pſchiſtajenje žo po rjedźe ſamołwjenjow ſtawa, łaž **bórſy** je cźėlna khmanoſcź ſwėſcźena a žu druhe pſchedwumėrjenja dopjelnjene. S druhich pſchicźinow njeſmė žo žadyn ſamołwjeny wotpokaſacź.

2. **Dwaj parlamentowaj kommiſarjaj wuwjedźenje tychle poſtajenjow w kóždej najimarkni dohladujetaj.** S tymle ſamyſłom žo najimarnje na dwė abo tſi w Němſkej hromadu ſcźahnu.

Löbe ma dale ſa pſchiſprawne, ſo bychu žo wojazy pola tychle kommiſarow też ſa cząſ ſłużby mohli wobcźežowacź, na kotrychž bychu žo ſ wobeńdźenjom ſłużbneho puća mohli wobroćicź. Löbe namjetuje, ſo by ſo preni wuſtup w tymle najſupanju ſ namjetom republikanſkich ſtronow hižo pſchi pſchedſtejazym wuradźenju rosliczenja němſkoſtatneje woboty cźiniłi.

Nawrótowe plany nėhdyſcheho kħěžora.

„New York Herald“ da žebi ſ Parisa powėdźicź: Konferenza ſwjatkarſkich pódłanzow w Parisu bliſcze dny wodſjewi, ſo ma žo nėhdyſchemu kħěžorej dowolicź, ſ pſchejwobom woſebiteje ſtraże ſmuſtka Europy puczowacź, a pſchi tym też pſches Němſku pſchejěcź, ſo by žebi w Grichiſkej pſchebywaniſchcźo ſhladał. Kħěžorowi łėkarjo ju pjecza praſili, ſo móże hollandſki ſymſtik klima ſtrowoſcźi nėhdyſcheho kħěžora ſeſchkodźicź.

Prjedawſchej kħěžorſkej ſwójbje bliſko ſtejaza woſoba je Barliniſkemu němſkonazionalnemu „Lokalanzeigerej“ ſdźełał, ſo wo Wilhelmowej njeſtrowoſcźi a puczowaniſkich planach njeje do zhła nicźo ſnaſe. Wėrno jenož je, ſo je mandźelſka nėhdyſcheho kħěžora trajnemu pſchebywanju we Hollandſkej pſchećiwiła.

Barliniſki „8 Uhr Abendblatt“ je ſ Parisa zhonił, ſo je pſchi wječeraſchim rosrěčenju mjes němſkim pódłanzom ſ Hoeſchom a Berthelotom poſłedn. ſdźełał, ſo miniſterſki preſident Poincare pſchezo doraſniſcho na powėſcze wo nawrócze Wilhelma do Němſkeje ſ najwjetſchim ſajimanjom, tola też ſ wulkim njeměrom hlada. Poincare je, kaž je pjecza Berthelot rjekł, ſpóſtnacź dał, ſo njeby kħěžor. nawrót do Němſkeje cźerpił, dokelž by natwrót bjes dwėła k cźežkim ſchmatanjam dowjedł. Poincare by, jeli ſo bychu ſo powėſcze iknt ſcźinile, druhim ſwjaſkarjam namjetował, ſo bychu žo paſtajenja Berſailleſkeho ſrěčenja, na wołobu nėhdyſch. kħěžora žo počahowaje (wudaſze atd.), ſ najwjetſchej wótroſcźu wuwjedźe.

Ehrhardt přećiwo Wilhelmej II. a za Stresemanna.

Nėhdyſchi roſkaſowaŕ ſće wuwokaneje tajneje organiſazije „Conſul“, korvettiſi kapitan ſwonka ſłużby Ehrhardt, je njedawno do ſtahlhelma ſaſtupił. W rėcźi, kotruż je tele dny w Calbe mėł, je rjekł, ſo młoda nazionalna Němſka wſchėm tym wjednikam, kotſiž ſu 1918 ſarjekli a bojaſni cźekli, ſaneho dowėrjenja nima. Cźaſ puczow je nimo, dokelž ſu žo ſtatowe mozowe ſrėdki pſchejara pożbylnike. Nowa ſtahlhelmowa parola rėka: „Nuts do ſtata!“ Stahlhelm ſtat, wuſtawu a republiku pſchipóſnawa, hacź runje je wón po ſwojim ſakkadnym ſtejiſchcźu monarchiſtiſti. Sa monarcha, kotruż je w hodźinje ſtracha cźekmył, njeſmė žo žaneho porſta ſlubnyć. Schtoż němſki ſwonkowny politiku naſtuwa, je druha praktiſka możnoſcź ſa ſejne wjedźenje hacź politika, kotruż Stresemann wjedźe, ſėdma mózna. Wótcźinſke ſwjaſki ſu žo nabyle, ſa prawizyne ſtrony wólbnu agitaziju wjeſeć, jeli ſo žo wone k jenotnej fronce, kotruż ſtahlhelm žada, njeſjednoczja a jeli ſo ſtahlhelmej wliw na wubėranje kandidatow njedadźa.

Wo Friderikowu pósłſku ſnamku.

Swada wo Friderikowu ſnamku ſo najſkerje hiſchcze pſched němſkimi ſejm pſchenjeſe. Snajmjeńſcha ſo ſda, ſo chodźa ſtrony lėwizy na tutym městnje wot němſkeho pósłſkeho miniſtra ſamołwitoſcź žadacz. Knjeſ Stingel je ſo namjetej kommuniſtiſkeho ſaſtupjerja w ſarjadowańſkej radźe, kotryż ſadaſche, ſo by ſo woſebite pożedźenje ſwołało, ſapowėdźił, wudawajo, ſo je ſnam ſa wudacze nowych ſnamkow ſamołwitny. Němſki pósłſki miniſter na ſtejiſchcźu ſteji, ſo ſo ani ſarjadowańſka rada ani němſke knježerſtwo we tymle praſchenju njetrjeba ſ pschecź. Teho dla je wón po ſwojej woli Friderikowu ſnamku wudał, a tak ſo wona ſa nėkotre njedźele do wobhbada pſchinjeſe.

Jednanje żeleſoweho kartella ſ Cźeſkoſłowakiſkej.

Kaž ſo powė, ſu ſo jednanja cźeſkoſłowakiſkich żeleſaŕnjow wo proſchenju mózneho pſchiſłuſpenja k wokſelowemu kartellej bjes wobſtankjenja na njewėſty cźaſ wotſtorcźite, dokelž ſo wo praſchenju pſchidźełenja podźełow, na cźeſkoſłowakiſke dźełaŕnje wotpadazych, ſaneje pſcheſjenoſcze njeje dozpiło.

Přetalšćenje w Tirolskej a na Dodekaneskich kupach.

Italiſke knježerſtwo je žebi pola Němzow wotkłakło, łak ma ſo rėcź ludowych mjeńſchinow połłocźicź. Faſziſtiſti ſakoń wo nowymi rjedźe rėcźniſkeje praktiky w Italſkej je ſo ſ miniſterialnym wukaſom ſe 4. ſeptembra w nowych provinzach, po tajkim też w połodniſchej Tirolskej ſajwdėł. Sapiſ rėcźnikow ſo pruhuje a cźi rėcźniſky ſo wumaſnu, kotſiž ſtajnje pſcheciwo ſajimam ludu dźěkaju, to rėka, kotſiž ſo napſylnemu pſchetalſcźenju pſcheciwjeja. Pódła teho ſo rėcźniſy ſ liſcźiny rėcźnikow wumaſnu, kotſiž njeſamóża dopokaſacź, ſo italſku rėcź w ſkowje a piſmje bėžnje wobkńjeja.

*

Sſrjedu ſu do Athena ſ Dodekaneſkich kupow wſchelazy grichiſſy prjedakoju pſchiſchli, kotrychž je italſke ſarjadniſtwo wuhnało. Jich ſu wuhnali, dokelž ſu pſcheciwo nuczenemu ſawjedźenju italiſkeje rėcźe w ludowych ſchulach proteſtowali. Towarſtwa Dodekaneſkich ſu ſo pola wukrajnych pódłanzow dla połłocźowanja grichiſkeje rėcźe na dodekaneſkich kupach wobcźežowali. Połłocźeńſka politika pſcheciwo ludowym mjeńſchinam w Italſkej ſo ſa nėtcźiſke jednanje wo grichiſko-italiſkim wikowańſkim ſrėcźenju malo pſchihodźa.

Wójna w Chinje.

Cźežſke wojowanje bliſko Shanghaja.

„United Preß“ powė: Cźekiangſke wójſko je po ſtrowjim njeporadźenym poſpytu, ſo do města dobyć, 40 kilometrow k połondju wot Shanghaja do ſylnych wojeńſkich wozow Sunczuanfanga frajſko. Po poſledních powėſcźach wo bitwje ſtej wobej ſtronje cźežko ſchkodowałej.

Shanghaj je w tu khwilu ſwonka wojeńſkich operazijow leži. Tale pſchſeſtatka budźe pak po ſdaću nėkotre dny trać, dokelž Cźang-Cźuang-Cźang ſ połnozu pſcheciwo městu cźehnje, mjes tym ſo Kantonſke wójſko ſ połodnja ſpėchnje poſtupuje. Jeli ſo by k bitwje wo město pſchiſchło, ſu žo wſchė pſchihoty k ſchtitanju wutkrajanſkeho dźěła cźinile. W pſchiſtawje leži 14 wutkrajnych wójnſtich łódźow, mjes nimi dwanacze amerikanſkich, ſo bychu, jeli ſo by trjeba było, žiwjenje a ſamóżenje wutkrajanow ſchtitałe.

*

Sunczuanfangowe wójſko je napſchecźiwo woczakanju rucze Kaſching, 50 mil k ſkrótkemu wjecźorej wot Shanghaja, wobſtadźił a Cźekiangſke wójſko łoſi. Żeleſnizu, ſ kotrejž bė Sunczuangfang łoſije ſwottorhacź dał, ſo by žo poſtupanje Cźekiangſkeho wójſta k Shanghaju poczežiło, je ſażo porjedżena. Nėhdże 10000 muži žylne wotdźělenje pod ſchlitom kanoniſkich cźołmow po rėcźy Huangpu poſtupuje. Cźekiangſki ziwiliny gouwernėr, kotryż bė pſcheciwo Sunczuangfangej poſtanył, je wo mėr proſył. Sunczuangfang njeje nicźo wotmołwił.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejowe wulkopalenje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinick w Budyšinje na Moſtkowej dróży 9.

Serbja na mjezynarodnym polu.

Přednošk knjeza J. Skale wo serbskim mjeńšinowym prašcnju.

Hižo někotre lěta sajimuje zyłu Europu prašcenje narodnych mjeńšinow. Też my Serbja smy cžasopisčo w „Serbšćich Nowinach“ wo nim cžitali. Ale zyłe prašcenje w swojej ważnosći, też wosebje, ja naš Serbow, rozumimy a zapřijimamy lěpje, hdyž hłuboćimy z erta powolaneho muža, kiž wotrjedź tohole ważneho dźěła steji, kamžne nashonjenja a prózowanja na tymle polu. K tomu měrjachmy wczera, pjatk wječor, w sali Serbskeho Domu dobru pschiležnosć. Sajimawa shromadźizny, knjes dr. Schleza, powita shromadźenych a dźakowasche so jim, so běchu w tak rjanej ličbje pschiśli, wosebje pak wupraji dźak pschednoschowarjej, knjesej redaktorej Janej Skali z Barlina a pschepoda jemu hnydom słowo.

Knjes Skala sapoča je swojim pschednoschkom hladajo najprjedy na naš Serbow kamnch a na naše ludowe wobstejnosće a mjenowasche załoženje Serbskeje Ludoweje Rady ważnu krokeł, kotruž smy my Serbja w posledním cłasu cžinili. S tym je so wschitke naše narodnopolitiske dźěło do kruteho a praweho swjasta pschinjesło k lěpschemu naschemu ludu. Naše serbske prašcenje, naschu serbsku naležnosć je šnutskowno-politiska naležnosć. Smy dosahnyli wobłahdowanje němskemu knježerstwu. Wobhladujemy sa naschu winowatosć, so swólniwje wšcho po naschim pschewědčenju dopjelnimy, schtož może žeby stat wot naš žadacy. Serbska Ludowa Rada je organizatorka Serbow dźiwajo na narodne mjeńšiny. Narodne mjeńšiny we Němskej su pschez 3 lětami załožite Swjatě Narodnych Mjeńšinow se swojej zentralu w Barlinje, w kotrymž je serbska mjeńšina jako woprawna organizatorka za Serbow w Němskej de facto pschipóznata. Serbska Ludowa Rada je woprawna organizatorka serbskeje mjeńšiny, hačrunjež bychu nowiny — wosebje też kuzite němske — a wobchnoscže pischeciwo njej wustupjele.

Swjatě Narodnych Mjeńšinow je wosebity program postajił, po kotrymž wschitke pschiłamknjene mjeńšiny swoje dźěło skónja. Wschitke mjeńšiny we Němskej chcedźa měcź jedyn samer, jene polo swojeje dźěławosće. Dale pak je znate, so prašcenje narodnych mjeńšinow njeje jenoź prašcenje Serbow, Polakow, Litwinow a Danow, ale problem narodnych mjeńšinow je europiski problem, to rěka, wschě narodne mjeńšiny Europy su na nim jenak wobdźělene. Do wójny mějachmy też hižo narodne mjeńšiny w Europie, tola lich problem niedź tak ćežki a załamjatany. Hdyž spóznachu, so maju europiske mjeńšinam jenake połoženje a jenake spórzby na swoje staty, hdyž widźimy, so chce kóždy tón tele mjeńšinam i mjenje prawom wuhotowacź, dha spóźnajemy, so tole prašcenje njemóże jenoź němska naležnosć bycź, kaž to němske nowiny widawaju a zakrutowane němske politiki mjenja. Wschelaxy mjenja, so su po Versailleskim mjerze jenoź z pschećiwowanjom mjesow mjeńšinam nastałe. Take ideologija njeje prawa, njeda so politiśy zastupowacź.

Jako so jwóśnasće pschedoby, so maju wschě mjeńšiny w Europie ramkne bolojsće, dha naša w Němskej myslička, swołacy hromadu wschě narodne mjeńšiny. Dokelž staty njeběchu jwólniwe, mjeńšinam jich prawa dacź, nasta myslička, so maja so wschě mjeńšiny k wuradźowanju sejcź, so bychu pytałe puće a możnosće k połěpšenju swojeho połoženja. Najprjedy wotcuzi dele myslička mjes Němcami w baltiskich krajach. W nóhdusnim rukkim Ekskrutwje frosumichu němšzy politikoju oddźěrcacy knježevstwo w baltiskich nastupanju, dokelž mějachu z toho sašo hospodarske lěpschiny. Cźile Němcy hóDču wulkoležnosćerzy a se swojim hospodarśtwem, wliwom wobłahdźachu tamny dźěl. Jako baltiske kraje swoju samostatnosć dostachu, wobhladowachu swoju kulturelnu a hospodarsku samosć. Mysliczka narodźi so potajtim pola Němcow a ma tu zyle kinajschi napohlad, hačź pola Serbow. My Serbjo chcemy nasche kulturne kubła dźerzeć. W lěcze 1924 spytachu swjatě podtłóčenych narodow w Kopenhagenje załoźicź. Tehdom bě wěz tak sajma, so můžeše kóždy widźeć, schtó ma so pod podtłóčenymi narodami rosumicź, mjenujce Němcy. Jako to swět widźeše, se swjatła wšo niczo njebu. Tola cźi knjeza swój wotpohlad njesłuschećichu, pschepuczowachu zyłu Europu, so bychu narodne mjeńšiny sa so dobyli. Njemóžachu pak niczo dospicź, pschetoż by hnydom zrukemu swětej jasne było, w kajkich kolijach so wázka hiba. Schto je lěpje, hačź so Němcam politiku cźinjcź damy abo hačź so jimi wobdźělimy. Nam saleźi na tom, so by myśl europiskeho měra dobywała, so by so ideja rosumjenja narodow mjes sobu spěchowała.

Ssmy so na kongresu narodnych mjeńšinow we Genfu wobdźělili. Sastupjerjo mjeńšinow swołacu so do Barlina a tam wobsamknychu, so by wobdźěla. Wošebje Polakam a Danam mamy so dźakowacź, so žmědźichmy so na kongresu wobdźělicź. Cźi knjeza wo žerbskej mjeńšinje niczo wědźeć nochcychu, woni wudawachu, so Serbow wjazy njeje. Mjłachu sajima na tom, so njebychu k zanomu prawu pschiśchli. To běchu cźi tak mjenowani pschećeljo Serbow, kotrychž derje dołcź znajemy. My móžemy pak ko wjeźelicź, so so tehdy tak rosumnje rosshudźichmy, pschetoż njebnchzmy-li tehdy do Genfa pschiśchli, dźensa njeby wjazy móžno było. To widźimy na Frisach, na jenicźkim cźistogermanskim stołpu — tamni su wschitcy měšchani — kaž dyrbi so bódźicź, so by wot swojich bratrow troschku kulturneho prawa dostał.

W Genfje běchu wosebicźi ludźo. Chzychu we kongresu pschećiwo žłowjanskim statam jednacź. Woni chzychu swój wotpohlad, kiž mějachu hižo w Kopenhagenje, w Genfu dozpicź. Chzychu jenoź haru cźinicź, ale jane politiske dźěło. Sposobitawy Swjatła Narodnych Mjeńšinow so rosshudźichu, so Genf wopuschcza, dokelž nimaja sajima, so bychu psched swětom skandal hnali sa wěsku mjeńšinu. Prěni kongres dźěłasche tři dny. Mjele swjatozcznych rěcow, mało dźěła. Lohko wšo njeje z 16 narodnosćemi z 32 statow k pschesjenosći pschińcź. Sskowjanske staty chcedźa mjeńšinam wěste prawa dacź a to cźinja. Hdyž so to dopołnje njestła, tam saleźi na mjeńšinach samych. Irredentu žrebi wšo žadyn stat lubicź njeda a so pschećiwo tomu wobara. Mjeńšiny su wschelakeje smłnosće. Małe mjeńšiny su je sréćezenymi schitkane. Mjes tśiomi rosolucznjemi, kiž so na prěnim kongresu pschijachu, je snadź jena sa naš Serbow ważna, mjenujce kulturna autonomija. S tym może kóždy rosumicź, schto dhe. Němcy ju namietowachu, so bychu widźeli, schto jim je toho wuskodźi. Podźiśchu pak so wokasa, so wo kulturnej autonomiji rěcze bnch njemóże. Pschetoż najwietschi dźěl tych, kotřiž žrebi su žadaja, rosumja pod tym samopostajenje. Prawo samopostajenja pak je cźiśce politiski problem. Hdyž žrebi nětko mjeńšinsku prawo samopostajenja žadaja, stanje so to s politiskim samérom. S tym móża jenoź nowe wójny nastacź, kaž dowjedu k nowej europiskej wójnje. Pschećiwo tomu wustupichu, pschetoż wójna njeleźi w sajmje narodnych mjeńšinow, nć, chzeda, so by měr mjes statami knježił, pschetoż ludźo njesku sahali ko hibźicź wot wójny sem. Wobsteji pak autonomija sa naš Serbow w tom, so žmérny žrebi swojich wucżerjow sami wukubłacź, sami schule měcź a sami wucżerjow postajecź, njebu łoko to nicźo lohke sa naš, dyrbjeli wšcho sami saplacźicź.

Nětk wotmě so druhi kongres, kotrehož pschihoty sa cźachu w rukomaj presidija prěnjeho kongresa. Na prěnjej pschomadźisnje w Drjezdźanach pak bě jim dowdźała, so Němcan saño na now. problemje dźěłacź. Hinak w Cźoplizach. Tam běchu druhe płody dosrawke. Sastupjer židowskeje mjeńšiny bě dotal s Němcami hromadźe schoł, a měješe nětk hinajche nahlady. Też sastupjer němskeje mjeńšiny bě hinajcheho smyslenja. Na postaji so program. Na dnjownym porjedźe druheho kongresa steješe 7 dypkow. Cźinjachu też tu posnyty, so njebychu nadź Sserbow do Genfa puschcźili. Němcy a Madjarojo njeběchu zyle pschesjene, ale so njebychu hanu naczinili, pschiwsachu Serbow. Tu pokasa so, schto so na město prěnjeje autonomije sta, mjenujcy załoži so Swjatě Narodnych Mjeńšinow Europy. Bě jasne, so tu Němcy nochcychu politiku mjeńšinow wjesć, ale politiku němskeho stata, kotruž hižo w Kopenhagenje sapočachu. Woni cźuja so jako statni politikojo a nic schkitarjo mjeńšinow. Smy prajili, žana mjeńšinska ninna prawa, so by tak do nutskowneje politiki stata pschimaka, nawopak stat nima prawa, so do politiki mjeńšinow měschecź. Kóždy stat dyrbi sam žiwoje rosshudy nutskowneje politiki połstajecź a sakonje wudawacź a pschewjesćź. Dźensa pak su wšo sćowanjene staty na swojej suvernity wuwjasane. Inty Swjatě Narodnych Mjeńšinow w Europie měri so pschećiwo Swjatłi Ludow. Njech Swjatě Ludow sa naš mało cźini, wón pak je jenicźki institut, kiž sa měr dźěła a je wot wschěch statow pschipóznaty. Kongres rosdźěli so do 4 komisijow, do kulturneje, hospodarskeje, statnoprawneje a (na namjet němskich delegatow) do komisije za organizatorske prašcenja. S namjetowanjom organizatorskeje komisije picheradźi so demonstrazija pschećiwo Swjatłej Ludow. Serbska delegazija měješe tele dny mnoho dźěła. W kulturnej komisiji jednasche so wo schulskich, zyrkwinskich a podobnych prašcenjach. Hospodarska komisija sabarasche so je šnderlstimi prašcenjemi, agrarskej reformu atd. Statnoprawna komisija ma konflikty mjes statami a mjeńšinami wuhladowacź. A organizatorska komisija załoži Swjatě Narodnych Mjeńšinow Europy, kiž so tukminje pschewjesćź njeda. Mulki dźěł wósy spójna, tak spodźiwna tale resoluzija je. Naš sajmuje wosebje **zjadowanje rěcznego prašcenja. Kóžda narodnosć w stacje ma prawo na schule.** Kóžda narodnosć ma prawo, žrebi žadacy, so so jeje rěcz trjeba. Schtož druhe kraje Němcam njepraweho cźinja na jich rěcźi, to so žrebi wot Němskeje wothladali.

Prašcenje narodnych mjeńšinow w Swjatłu Ludow może so pschewjesćź, hdyž je Němska do njeho sastupika. Prjedy by zyle wusamknjene, so by so Němska sa mjeńšinu w žiwotim kraju starała. Němska so mjenujcy dźensa hišćeje na artikel 113 němskeje wustawy powola a wudawa, so so Sserbam po tymle artiklu wschě prawa bjes wuwłacia dopjelnjene. W Němskej so prašcenje mjeńšinow **sa prašcenje prawa a prawdu njewobhladuje, ale jako wěz politiskeje mozy.** Hdyž je Němska pyches mérowe wuczinjenja nutsowała, **žrebi móżemy žrebi někchto wubudźicź.** Němske mjeńšiny so mjes sobu **wopytuja**, maja organizatije. **To ma nje**wótschi wliw na konareš a na wuwicže problema. Też **žiwjanske mjeńšiny so wšo sjednocza, so bychu** swój wliw hóle wukonjecź mohle.

Tak ma prašcenje narodnych mjeńšinow w žwětowej politiju wulkoje ważnosće. Wot naš wotmižuje, hačź nam s toho nětchto wurosće. Serbšći lud dyrbi wótnacź, rosumnje wustupowacź za prašcenja nutsowaneje a mjeżnarodneje politiki. K wschemu politiskemu dźěłu słuschu wutrajnosć a hromadźenje mozow. Kóždy dyrbi za swój lud stacź. K dobrej politiju słuschu kruta organizatija, ju hižom a tunje dźensa nusnje trjebamy a nusniško hišćeje w pschichodźe. Chzemy žrebi nasche posdźiśche zastupjerstwo natwaricź, sa to mamy dźensa hižom Serbsku Ludowu Radu. Kóždy jenotliwc może tu sobu pomhacź s darom a s dźěłom. Dyrbimy w politiju pschedhladniwi kruće stejecź a njetłablacź. Naš lud trjeba dźensa mozow, kotřiž so mu wustupuja a jón wjedu. Nodźerjacze naschu Ludowu Radu. Měnujce ji swoje mozy na kóžde waschnje. Skowna wěz sa wjednikow je, so kruće s ludom du, dha móża wone so jo sa tych wjesć.

Zhubjeny syn.

Burśći roman s Cźornego Łěsa.

32] (Pokračowanje.)

„Nětko, wój hólcaj, budźtaj tola też ras směrom!“ sawoła Duschan do njeju. „Mi późnje ta wěczna hadrija pschedałoko hicź!“

„Ty wschat wěch“, rjekny Hendrich njemyleny. „Hdyž twoja roshorjenosć cźe jima, potom cźinišch, schtož podźišcho wobžarujesch. A město toho, so by so nakasał, pozcinjesch so s knjesom a komandujesch a cźinišch swojeho bratra psched ludźimi změjschcneho.“

„Ja cźinju tajte nětchto, schtož potom wobžaruju? Městno toho, so bych do so schoł...?“ sawoła Lawrjenćk dybatwje.

Bu tak cźicho, so bě knyskotanje wohnja w nětčźi žiwschcej. Khrystła stykny pod salu ruzy a sadsera dychanje.

„Wój se mnu horje. Wój so dorěcźimoj horjeka“, dźesche Hendrich. Nětko hakle so wón toho domyšli, so je tu Khrystła pschitomna.

„Tudy žebi dorěcźimoj“, schepotasche Lawrjenćk, ani pjedźi njewotstupjo. „Mi je to wotcze jene, hačź to zyła wješ ź wjschi — sa kaho tym hubu dźerzećj dyrbjał — sa tebje abo sa mnje? A jenoź, so by měnił, so žmělch pschi kóždźicźej mózncj pschiležnosći mi do wocżow tykacź, schtož jenoź ty sam wěch?“

„Njehrzeba-li tebje twoje žwědomjo, to...“

Lawrjenćk sakichmy wschón rosnjemdrjeny a hrabny Hendricha za ramjeni, jeho mózne wotschahnuje.

„Lawrjenćko!“ Kaž wutschik sadwólowanja dótkny so to jeho wucha, njebě to jeho macź? A njebě tale ruka jeho nanowa ruka? A tutón cźowjek psched nim, njebě to jeho bratr, kiž jemu napschećecźo jako njepschećeśel stojesche?

„To — žebi njejžbym — sahriził!“ stonasche Lawrjenćk.

„A wot swojeho žamžnego bratra!“

Hendrich stuwi nałaď. „Nano! Macźi! Wój staj widźałoj. Njeje-li wón mje rosshorjał? Njeje-li wón cźernemu Sefej hrošył? Njeje-li wón runje swoju rutu pschećiwo mi pośběhnył? A ja njedyrbjał jeho warnowacź w jeho roskaliwosći? Nano! Sšnadź budźe po łśtach hnak — ale nětko — dyrbi jedyn s naju hicź. Mój cźaš je bórzy pominje — ja późdu.“

Rósałka s cźicha saplakny.

„Nimasch ty wjazy rosuma, so žebi wot swojeju stareju starschcju žadałsch, na tajše nětchto pożiuchałsch?“ žwarjesche Duschan.

„Ja późdu“, sahrima Lawrjenćk. „Ja a žadyn druhi! Ja dźeje wostacź nochcu! Nć, ni dźeje njewostanu! Hdyž měnju, so mó u pschewinyć, schtož mi duschu potłóčuje, to pschihódna žamžny bratr kaž scherjenje se saždźenosće a storka mje wróczo. Ja njeżmém nikomu runje do wócźka pohladacź — jenje wjazy wjeloły bycź abo wutrobitosć k dźěłu měcź — dyrbju kaž paduch wokołodundacź — to je s jeho wolu! — Ja nimam prawa na žbožo, na žiwobdu a na cźestne dźěło. A to jenoź tohodła, so žrebi we žadnej hodźinje roshorjenosće sdrěcźił. Haj, — haj, ja běch žo cźestnje rpsšudźił, sašo dobre cźinicź a cźeźke dny wutnurjcź — je-li nětko po wschitko hinak stanje, tak to njeje f mojej winu. Hdyž cźesch nětchto do sahuby hnacź, potom trjebasch jemu nastajnosći rěczcź a pokasacź: Tebi ja njedowérju!“

Hendrich, žmjercź wusrtóżany, wsa Khrystłu sa rukn, so by ju won dowjedł. Ale wona žo wot njeho wuzwobodźi: „Wostaj mje, ty!“

„Mjelcź, Lawrjenćko! Pomyšli na žiwoje žlubjenje!“ napominasche Hendrich schérobłédy kaž popjef.

„Mě! — Cźišmu cźi pod nohi, to žlubjenje... Khrystina!“

„Haj!“ rjekny wona bjes šmuka.

„Njewérno, ty žy měnita, so je Lawrjenćk špjerawy a rospality a žiwoje žlowy, — ale njewérnosće nihdy by njewuprajił. To masch prawje! Ja, Lawrjenćk, žymi we žnéwje jeneho žbadlu stakał, dokelž bě mje na cźeścźi rank. Tón pak je žo sašo wustrowił, — ale Lawrjenćk je žiwoje žłostanje w jastwje wotcźerpił. Niż trasch wotcźerpił, ow nć, Bóh žwarnuj, nig — kóždy dźeń dyrbju jo snowa wotpokucźecź... ha, ha!“

Khrystina bě jara sbłédła.

„Z wojedła to njeżmiedźach we wžy wupowědacź“, rjekny Lawrjenćk. „Hendrich je strach měł, ty njeby napożledku bratra tajkeho kumpaka žebi brała, kaž ja to žym. A něłko bu won...“

„So dyrbju tule wutrobinu žrudobu dożliwicź! Cźehodła njeżbym pjedy wumrěł!“ sforjeże Duschan.

„A nětko późdu. Njeplacź, macźi! Je dźe to tak na žiwécze. Ja zapoczinu šnowa, nědźe druhdźe. Wschako bych ja tola woteschoł. Haj, zyle wésće. Hišće e nęschto bywa, cźehodła bych woteschoł. A žnadź napischu bórzy liścźk. Budźcże bożemje!“

Lawrjenćko, Lawrjenćko! Njewoteńdź tola!“ salschikny starischća.

„To wschjo je wulka hłuposć!“ wołasche nan rosshrěwany. Wój wobaj tu wostanjetaj a dźerzaj měr w domje a s tym je hotowo! Nan ma też hišćeje nęschto prajecź!“

„Haj, nano. Ale ja dyrbju wotsal.“ S khwatkom woteńdźe Lawrjenćk se jitwy.

Nichtó ani žkowćka njerjekny. Hendrich sepre hkowu wo dłoń. Wón je žobu žamym wojowasche.

Sa khwilku Lawrjenćk saso pschińdźe, s brěnjeschkom w prawizu.

„Lawrjenćko!“ prosłeschc Rósałka, žwoju tschepotazu ruku wokolo žyna složiwschi, „njekhodź prjecź!“

„Cźłowjek njeżmé žwoje wulke dźěcźi žadżerjecź“, prajesche Duschan, cźuju žo ranjeny. „Hdyž nanowe a mačzene próstwy hižo njepomhaju, to daj jemu wotsal hicź, wo Bożim mjenje!“

„Nano, wy sće žo nětko na mnje rosshněwał, — ale ja njebudu Wam žaneje njeczesće cźinicź. Niż jako žhubjeny žym žo niewróću — jeli to tak budźe Boża wola!“

(Pokračowanje žeńduje.)

S **dźakunym pśichilkelkom dopokasaću pśichitomni, ło bź pśichednoścowaś k wutrobje rěcźak.**

Naśche **ſerbſke praſchenje we** wobłuku mjeńśchinowego praśchenja je nam ſaſtne. Dyrbimy měcź organiſaziju, ło bychmy **byli tśmani bracź to,** śdokaś ło **nam** poſtiśa. S organiſaziju njeſłubimy **ſwiſt** ſ narodnymi mjeńśchinami. Serbſka Ludowa Strona da naſtork ła Serbſku Ludowu Radu. So je tale organiſazija **kuta w ſwojim** dźěle, je tśi **hkowna** wěc. Ma drje hišćo**ce** mało dźěła, ale je nuſne, ło ło **hiło** nětk zyły **ſerbſki** lud pod jeje **khorhoj** ſhromadźuje.

Sajimawa rozmołwa ło pśihjamkny, w kotrejź ło hišćo**ce wo** waźnych praſchenjach dźe tśinjićich dnjow**a** rozjaſnjenja podaću. Knjes Skodeńk rosjaſni, ſ kajke**je** pśicinźiny je ło Serbſka Ludowa Strona pśichi wół**bach do ſalſkeho kśajneho ſejma** ſe Kſchešćańſkej Ludowej Stronu ſjednoćiła a kak wulki wuźitk ſ toho ſa naſ Serbow**n wuroſće**. — **Dale bź ſajimawe** źkſchećź, kak runuje pruſke kuježeśtwo wśelke możne śrědki nałožuje, to **by** mjeńśchinu wutupiła. **Mamy** dweju waźneju dopałkow. Pśichi liśenju ludu je ło w rubrizy 9 mjenuju**ch** ſ**ola** tuch ludźi, kotśiž ſu ło jako dweju rěcźow mózni ſapiſali, tak ſtako, ło jich ſ krótka ła Němcow wobſłahowachu. S toho je ſrosumiśź, ło ſu tak mało Serbow w Saſkej naliśili, mjenuju**ch** jenoź 28 000. W lěće 1910 bź tich hišćeće 45 000. Hdźe tamni 17 000 woſtaćich? Druhi pad je ło **hałke niedawno** ſotał. Pruſke kuježeśtwo dha**ce** mjenuju**ch** 32 milijonow na to naloži**ło**, ło by narodne mjeńśchiny pśheněmćiło. Je pruſku Sorabiju Luźiju ła wobroćenu kraj wuwołało. Wono ło **wśeće** boji — pśhed Serbami?

Njech ło rěcźa rjane ſłowa wo ſchkiźe narodnych mjeńśchinow, njech ło pśikaźa rjane naſtawśi wo wujeśnańiu ludow. W Němſkej **ſebi na to njemyſła**, ło by**chu** ło pśheměwdli, ſtary duch woſtanje a ło cźeſko nowemu cźaſej podwoli. —n.

Ze Serbow.

Sobota, 23. winowca.
Jezusa, Wumóźerja.

1868 zozběha ſo w Sorbinje w Teksasu nowa kamjeńtna cyrkej; pśi tom ma ćeſleſki miśtr Jurij Falka z wěźe ſerbſku rěć, kotruž je Jan Kilian, faraſ ſerbſkeje wośady, ſpiſał. — Kamjeńtna cyrkej ſtupi na měſtno pśenjeje drjewjaneje cyrkwje, kotruž běchu ſebi Serbja hnydom po zaćehnjenju do kolonije natwariłi, — a kotraž ſo wot nětka jenoź hišće jako ſula wuźiwaśe. —

1846 źada ſebi wótćinc Arnošt Bohuwěr Jakub, faraſ pśi Michałſkej cyrkwi w Budyšinje, założenje evangeliſkeho kandidatſkeho towaŕſtwa, štož ſo tež dopjelni. —

† 1879 wučeŕ Jan Arnošt Kećk w Bukecach, jenoź 27 lět ſtary, kiž je ſwój ſerbſki lud z cyłej wutrobu lubował, ſobu Bukećańſke ſerbſke towaŕſtwo założił a pilnje do wšitkich časopiſow dopiſował. — Jeho nan běše wulcy ćeſćeny ſerbſki zaſtojnik Arnošt Kećk, a jeho bratr pozdźiši Bukećańſki kantor Jan Kećk. — Wubjerna ćeſćowana ſerbſka ſwójba! —

Pśiſłowo: Štóž ſo boji, toho wšudźom łoji.

Njedźela, 24. winowca
21. nj. po ſwj. Trojicy. — 22. nj. po ſwjatkach.

1890 wuzwoli ſo Michał Hórnik za kanonika kapituława ſołaſtika w Budyšinje.

† 1878 faraŕ Korla Bohuwěr Konik w Klukšu, rodźeny z Bukec, kiž je ſo wuznamjenił jako pśełožeŕ kěrluſow a pěſtowaŕ miſionſkeje myſle w ſerbſkim ludu, je ſobu założił „Miſijenſki Poſoł“ a zarjadował pśeni miſionſki ſwjedźeń — „Janowa wutroba“.

† 1813 Jan Handrij Kapleŕ, diakon w Budyšinje, kiž je ſamoſtatne ſerbſke ſpěwaŕſke wudał a też hewak ſebi jako ſpiſowaćel wulke zaſłužby dobył.

• 1759 w Kukowje Teceln Měŕ, kiž je po ſołſtatnem měšniſkem jubileju 18. julija 1835 zemŕeł. Jeho pomnik ſteji we zahrodźe jeho ródneho domu w Kukowje. — Nimo wjele druhich ſpiſow je wudał pśeni ſerbſki pśełožk Domaša Kempenſkeho, w lěće 1823.

• 1839 lic. Jurij Jakub w Budyšinje, jedyn z najzaſłužnišich ſerbſkich wótćincow, zemŕe 12. nov. 1913. Běše faraŕ w Njeſwaćidle. Stož je wón za ſwój lud piſał, woprował, rěćał, njehodźi ſo z krótka wopiſać. — Ale pśedewšém je ſo ze ſwojej doſtojnej kśeśćijanſkej powahu pśed njón ſtajźił a jón ſkitał. — Njeje to ſpodźiwno, ło běchu ći najſwěrniši Serbja z dobrem teź ći najpobožniši? Faraŕa Jakuba nochcemy nihdy zapomnić. —

Pśiſłowo: Wupožći ſo ſkerje, haź zasy dom bjerje.

*

— **Wo wjedrje.** Wjeźera wjeczor w 7 hodź. barometer 724, hygrometer —2, thermometer wo dnjo +6. — Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 724, hygrometer 0, thermometer w nozy +3. Wuhladny na njeſtajne wjedro. Schkleńża ſtupa pomałku ſaſo na rjane. Połołśa nišina je naš pśheźahnyła a nam dołeh pśihiſeła. We Berlinje je wjeźera rano pśeni ſnih padnył. Se ſněhom běły ſu teź hory Krkonoſchow (Rieſengebirge) a Čorneho lěſa. Na horje Brocźen, najwyſchſchej w Sśmólinowych horach (Harzgebirge) bź wjeźera rano 5 ſtop. ſnyu. Roſpołożenje nišinow pak hišćeće na rjane wjedro njepokaſuja. Nowa nišina wjeźera rano nad Biśkawſkim jazilowom (morjo mjeź Franzowſtej a Schpaniſkej) wohroźuje ſ nowa naſche wjedro. Wyſchina ſ dołheho wjeczora ſtupy Island hotuje ło k połnocy, ło wotſtajśi. To pokaſuje na ſnyu. — Jutſe, na 21. njeźeli po ſwj. Trojizy ſchadźa ſłónźko 6,42 hodź. a thowa ło 4,46 hodź. Měſaćk ſchadźa wjeczor 7,04 hodź. a thowa ło dopołnja 10,22 hodź.

— Sźiwój 50-lětny dźiławy jubilej ſwjeśeńſke jandźeńſkeho wuſtoŕa knjes ſtśećikryſeŕ Wilhelm Schuſter, kiž je tónle dołhi cźaſ bjes pśeſtajenja pola ſtśećikryſeńſkeho miſchtra Menzela na Hornjećeńſkej haſy dźiwał. 69-lětnemu jubilarej ło na jeho cźeſnym dnju wulke cźeſćowanja dóſtachu.

— S **hilanzy Saſſkeho ludoweho wopora** (Sächſiſches Volksopfer) ſhonimy, ło ſu naprawne organiſazije, tak Stahlhelm, Jungdo, Wehrwolf, Witking, Hochſchulring deutſcher Art atd. wulke podpjery ſ wopora doſtałe, kotreź njeſłu ło wſće hišćeće wróćo płaćźiłe. Naſkerje ſu pjenjeſy nětcźiſchim wółdam trěbne. Spodźiwne je, ło to **němſkonarodne nowiny pjeća ſamjelcźeła**, kotśiž ło tola hewak na wšélkich „njemoralnoſćach“ ſtorkaja, hdyž wot druheje ſtrony **wulhadźeja**. Snate teź je, kak ſu jenotliwy ſ tutymi pjenjeſami ło wobohaćili, ſe roſbrojili a wjele w njeſławnych lokalach pśchetrjebali. A to pjenjeſy, kotreź ſ dobrowólnych darow cźeſćechu a ſa najthudźichich poſtajene běchu. Naprawnym organiſazijam pśchiwobroćene pjenjeſy wuźitnja wjele tyſaź. Tute **njeprawnje** wudate pjenjeſy wuźitnja na 53 720 hr. Nětko ło nětkote organiſazje wróćo płaćźiłe, haćź wšo, je jara dwělomne. S toho widźimy, kak ło dobrowólnje naſbérane **dary lohkomyſlnje** roſmjetachu. Nětko drje njetrjebaja wjaźy na móćach ſtaćanow appelowaćź.

— **Ludowe reje** pśiſcherſkeho Jazzet. Pśiſcherſkoho modernym rejam ło ludźo w Jendźelſkej organiſuja. We mjeńśchich měſtach ło w połednim cźaſu towaŕſtwa załožichu, kotreź maja ſamoŕ, ſtare ludowe reje, kiž ſu we Jendźelſkej runje tak ſ domom, kaź w Němſkej, ſaſo wožiwiećź. Na towaŕſchnych ſwjedźeńach tutych towaŕſtwow ſu ſoŕtrott, Kwoſtep, tango a charleſton rucźe ławkane a waŕźił placźi jako naſmodernišhe, ſchtoŕ je bowolene. W propagandźe ſa wobjet a wobſeže na ſtrowotnu a ſozialnu waźnoſćź ſtaŕych ludowych rejow pokaſuje. — Derje, ło mamy hišćeće naſche ſtare ſerbſke reje, kotreź ło nětko ſaſy pilnje wožiwjeja. Dyrbimy tym dźakowni byćź, kotśiž ło **tomu wěnuja a ſwój** cźaſ, **mozy a pjenjeſy wopruja.**

— Wobłádny **pomocznik** jeneje Budyšhiſkeje firmy padny wjeźera dopołdnja wokoło 10 hodź. na Mjaſowych wikach ſ nakładneho wóſa, pśichi cźimž ſebi mjeſnowcźo wutśo roſbi. Młodeho cźłowjeka, kotreho běchu widźeli ſajale, donjeſechu do jeho bydlenja, hdźeź ſu bóŕſy ſaſo zhroba.

— **Kradnuli** ſu tu wot 22. hacź do 23. 10. 26 ſe wobſobowego auta ſaniſkowany autowy cźaſnik w hódnoſći 20—40 hr.

— Pokhroma je wudyrila mjes ſkotom žiwnoſćerja Alwina Maleſa we Luwocźizach a žiwnoſćerja Hendricha Hajſchi w Małych Radmérizach.

S **Wulkeje Dubrawy.** W pódlanſkim twarjenju hoſćenja „Saſſkeho hajnika“ wotewri droglſt Fiſcher ſwoju drogowniju. Nimo drogow budźe měźcźeŕ teź wſchitke barby pśedawaćź.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sootra Klara Fugmannej je ſpoczatk tutoho tydźenja ſapoczała pśicht wobkhodnej khorobnej pokładni Schomburgez firmy w Margareczinej Hěcźe jako thorobna ſotra ſtutkowaćź. Wona je Albertiniſta a ſtutkowaſche napoſled w thorowni Schandawſkich kupjelow. Źoku wójnu wot ſpoczatka haćź do kónza je jako thorobna ſotra w Franzowſkej ſtutkowała. Jeje wutkublanje a jeje dotalna dźěławoſćź drje ſa to rukujetej, ło je ſe ſtaroſćiwej wothladaŕku ſa wšélkich, kiž pola njeſe pomoc pytaju.

Se **Sdźerje.** Tudomna Raiffeiſenſka nalutowaŕnja a wupožćeŕnja wotmě tele dny w Schmaranderez hoſćenju ſwoju lětuſchu hłownu ſhromadźiznu. Knjes wobkhodny wjednik Měŕ ſ Budyſchina roſprawjeſche wo reviſiji pokładniowych kniſow. Knjes ſwjaſchowy direktor kantor Schołta ſ Budyſchina roſjaſni roſprawu wo **reviſiji genceralneho reviſora a namjetowaſche wſchelake** połepſchenja a napominaſche wobſebje mlodu ludźa ſaſo k lutowanju. Knjes direktor Jaeſchke roſprawjeſche wo tworowym wobkhodźe.

S **Bukeć.** Na ſrjedu wjeczor bě naſch měſchćanoſta Sſwora na namołwjenje gmejniſkich ſaſtupjerjow do Klimez hoſćenja gmejnſku ſhromadźiznu powołał, kotraž pak bě ſłabje woptana. Po dźeſiſchim jednanju wutwori ſo wubjerk 12 muži, kiž ma nadawk, ło by ſ jenotliwymi ſtronami dła ſeſtajenja jenotneje liſćiny ła gmejnſke wólby jednaŕ a ło by jenotnu liſćinu we dalſchej ſhromadźiſnje wobdyleſtwu pſchedpołożiłi. Gmejnſky ſaſtupjerjo ſaběrachu ło dale ſ wulkim proſcheſtwom, kiž ło w naſchej wſy roſcheŕia a namjetowachu, ło by ło towaŕſtwo pſcherćiwo proſcheſtwu ſakóźło a ło by**chu** ło jenoź kupony wudawaćź, ła kotreź dyrbjeli proſcherjo, hdyž je wrócźa, podpjeru dóſtaćź.

S Łuhija. W Hornich Kundraczizach ſajachu pucźowańſkeho ſaſtupjerja, 1897 w Dortmundźe rodźeneho Heinza Ernſta. W połednim cźaſu bě w Durnagkez, a Schleſiſchej a teź w Saſkej wjele ludźi wo pjenjeſy woſeŕ. Wudawajo ło ſa ſobuſtawa młodoněmſkeho rjadu, potom ſaſo ła leutnanta a łékaŕſkeho offizéra Kort-Heinza ſ Cinem, hromadźeſche podpjeru ła wſchelake zamóźy. Na druhich měſtnach ſaſo ſłóŕcźeſche ſłafaniki ſa Barlinſku firmu na powjeſtſchenje fotografiſiow, ſa cźož 5—40 hr. napłaćźenja hjerjeſche. Teź we Łužizy je tutón jebaŕ wokoło khodźił.

S **Hodźija.** Naſcha ſchula je ſrjedźiſchćezo ſwjaſkoweje pokraćowańſkeje ſchule, do kotreje ſtuſcheja ſćěhowace ſchuſke wokrejhy: Hodźijſki, Cźerwjeno-Nošlowſki, Kobliczańſki, Myſchećeźańſki, Dźiwoćicźańſki a dźeł Bolhorczańſkeho. K jutram 1926 je ło tu w Hodźiju pokhamiſke wuczeſke měſtno ſa wuczeŕa pokraćowańſkeje ſchule pſchiprawiło. Tole měſtno ſaſtupowaſche k. wučeŕ Lehmann ſ Lohmena. Nětko paŕ je miniſterſtwo ła ludowe wukublanje ſchulſtemu pſchedſtejićeŕſtwu pſchewoſtajiło, ło ſmé wuczeŕſke měſtno ſkónczńje poſnje wobſadźićź. Tudomne ſchulſke pſchedſtejićeŕſtwo a ſchulſki wubjerk ſwjaſkoweje pokraćowańſkeje ſchule we ſwojim poſedźenju, kotreź ſandźenu ſrjedu w nowej ſchuli wotme, ſa tuto měſtno ſnjeſa wuczeŕa Jana Wachſa ſ Hodźija mjes dwěmaj jenohłóſnje wuſwoli. Knjes wučeŕ Wachs bydli ło na to ſwjaſaćź, ło w bliſchim cźaſe pruhowanje jako powołaniti ſchulti wučeŕ wotpołoźi. K. wučeŕ Lehmann dha ſamſne pruhowanje cźiniće a ło tohodła wot 1. nov. t. l. wot ſchulſkeje ſłužby wuſwobodźi.

S **Hodźija.** Tudomny hoſćenc „K Jelenjej“, kotreź Eigneroj ſwójſka lětdeſatki dołho wobſedźeſche, je ſo ſandźenu ſrjedu ſudniſy pſchedaŕ. Najwiſaju ſadźi měſiczeł mlokarnje Pawoł Pfanne w Hodźiju ſe 23 500 hriwnami.

S **Nałeź.** Mutoru popołdnju ſta ło w naſchej wſy njeſbože, kiž mohło łohko hišćeće ſe ſćěhowki měcź. Sapichaŕ ſpediteura Kunata ſtejeſche pśhed domom ſedlaŕſkeho miſchtra Schmidta. Stóźny łékaŕ dr. Knabe pśichijedźe ſe ſwojim autom a dokeź bě ſaſeł ſ wosom ſaraćeny, nětkotre raſy ſatrubi.. S tym ſo łóń ſpóſhi a cźeſnjeſche ſ wosom a pohonćom woſtaŕ. Wola pśekaŕſkeho miſchtra Schmiedła ſo ſapſchaŕ nahſe ſawinu, wóſa woſta na rózku wiſaźo a pohonćź ſlećźa do ſćěny. Pomożni ludźo donjeſechu pohonćźa domoj a ſawołachu hnydom łékaŕja. Na ſbože bě ſebi młody cźłowjek jenoź kulu do cźoła narażył. Spiritušowe bleſche, kiž na wosu ſtejachu, ło pśichi dźiwjej ſébje ſ wjeſćeho dźěła roſbichu. Kóń do ſtólnoho njeſchćinźe.

S **Njeſwaćidła.** Sandźenu njedźelu a pónđźelu ſwjeśeńſke naſcha wjeſ a wośada łékuſchu kermuſchu. Na wjeſnym torhoſchću knjeźeſche wjeſeły hihot. Wſchelake ſawjeſelenja, kóſtkowanſke a kołbaſkowe budy wubjachu ſ woppjej. Tola lube pjenjeſy teź tu dośahaćź nochcychu, to ſu **woſebje** kóſtkowanſke budy ſaćuźe dyrbjaſe.

Z **Kukowa.** Dokeź je dałše wobſtaće awtoweje cźary mjeź Budyšinom a Kamjencom zwěſcene, chce nětko Budyſsko zarjadniſtwo, kaź je jenemu tudomnemu wobkhodnikej zdźěliło, **ſpěšny wobkhod** t worow (Expreßgutbeförderung) na tutej cźarje zawjeſć. Štóź chce lóṕſinu porjadneho a ſpěſneho pśiwożowanja tworow wužić, trjeba to jenoź zarjadniſtwu wozjewić. Dóſtanje potom wěſte pisma k podpiſanju. Zarjadniſtwo rukuje teź za twory a jich prawe wobſtaranje.

S **Kamjenza.** Sźmjernije ſnjeſbožił je wjeźera dopołdnja w Hóſſličkich łéſach pśichi puſchćenju drjewa łażlaćeje Müller ſ Wikow. Sćitom padny tak njeſbołowne na Müllera, ło jeho na měſtnje ſatrafy. Druhi dźěłaćeŕ, ſ mjenom Garten, tohorunja ſ Wikow, ſebi tśi rjebra ſłama. Jeho do Kamjenſkeje ſhorownje bowjeſechu. Müller, kiž bě hałke 80 lět ſtary, jawoſtaji wudowu ſ dźěśaćom.

S **Wojerez.** Spodźiwne podeńdźenje měſſeſche wobyđleŕ jenoho twarjenja pśhi Dźiećźańſkej dróhi, kaź **w nozy k ſchiwórkej domoj pśichijdźe.** Na ſwojim balkonje wuhlada na ſahrodnych hółźach Jónšu ſeho, kotraž bě ſebi **ſtomjany trěźak pod hłowu połožiła**, kiž bě pśhed durjemi leźał. Kako bě ſpodźiwneho hoſcźa wubudźił, woprašcha ło ſ wotkaŕ pśichijdźe. Mokoba wudawaſche, ło je ſ Michałkow. Mjeno njepraſeſche. Jako mějićeŕ bydlenja ſwěžu ſcźiny, ło by ſebi ſwój wopyt bliže wobſkładaŕ, bź ło njeſabyn ſłubił.

S **Rusićy.** So je łékaŕſke pſchepytowanje ſchulſtich dźěći jara dobre, połaſa tu jedyn pad. W połſledniej rěcźnej hodźinje ſwjeśi łékaŕ dr. Günther ſ Hoſchkowa pola jeneho dźeſća Ruſchćeźańſkeje ſchule cźorłach. Nadźijomnje ło khorjeſcź dale njeroſſćeri.

S **Hródka.** Murjeŕ Guſtaw W. pośći ſebi wot tudomneho blidaŕſkeho miſchtra jédne kolo. Njewróćeſi pak je ſaſin, ale wotźiſkje ſ nim do Berlina. Wša to jeho Khorćeńſki ſud na 2 měſaźaj do jaſtwa tykny.

S **Lubnjowſkeje.** Njedźelu, 24. okt., poſwjeći ło tu pomnik ſa padnjenych. Pomnik ſteji mjes poſtſkej agenturu a moſtom.

Najnowiše z cyłeho świata.

— **Schtrowa powješć wo wjedrje ſa jutſe njedźelu:** Sſudźo ale ſnyma. W połnośnej Europje a Ruſkej ſnyma o ſnjeh. W połnośnej Ruſkej a na Balkanje cźopło a deſchćiſk.

Němſke, pruſke a hollandſke knjeźeſtwo pjecźa wo nawrócźe Wilhelma II. do Němſkeje jednaju. Wilhelm II. je pjecźa pśheſwědcźeny, ło ſebi němſki lud jeho „ſwrót pśheje, kotryž by pjecźa ſ franzowſko-němſkim dorozumjenjom, w Thoiry wotwerjenym, możny był.

*

Lipicźanſki ſtatny ſud je ſakaſnju pruſkeho knjeźeſtwa pśhecźiwo organiſaziji „Olympija“ a Wilkinſkeho ſwjaſka poraſył.

*

W Birkenriedźe w Duringſkej wuńdźe ſ njeſnateje pśhicźiny wulki woheń, kotryž ła krótki cźaj 7 burſkich ſtatkow dospołnje na popjeł wali.

*

Pśichi dźěłach na Sſyltſkim natyſnje wulkoźi lokomotiwa ſ lońjow a padny po naſnyje dele. Dwaj dźěłacźerjej pśhińdźeſchtaj ſpody maſchkan. Jedyn bź hnydom morwy, druhi ło cźeſko ſkani.

*

W Luxemburgu tśeśi ſ dźěła puſchćejeny dźěłacźeŕ je wjeczoſwoźe tśóźej ſwojemu direktorej do ſiwota, ſakiž wyſchicheho miſchtra a ſaſtali jedneho inźeńéra.

*

Wočakuje ło, ło ſendźeſiſti parlament a generalna rada ſandźenſkeho druſtwow ło ſeźdźe, ło bychtaj ſnowa ſpytałoj, ſtrajt hórnikow wurunaćź.

*

Polizija je w Baſſordu pśhedbyđnu ſwjaſka hórnikow Smitha a ſekretara tuteho ſwjaſka Cooka pśhed pśichitowanymi napadami ſendźeſtich ſaſtiſkow ſchtitła.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźěł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Kedžbu!

Serbja Rakečanskeje wokoliny!

Kedžbu!

Kujej němskostatny minister za ratarstwo

Haslinde

budže rěčeć

štwórtk wječor we 8 hodź. w Rakecach

w sali hosćenca „Zum Sächsischen Haus“.

Nimo toho porěča zastupjerjo podpisaneju stron.

Serbin, z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy na tutu wólbnu zhromadźiznu.

Serbska Ludowa Strona
Křesćanska Ludowa Strona

Hosćenc w Šunowje.

Jutře njedźelu pop. wot 3 hodź.

kulenje kehelow a tšelenje wo myto.

Wječor wot 8 hodź. **zjawne reje.**

Přećelnje přeproš. **kołjeźdne towarstwo a hosćenčar**

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne mestnosće - Konditorske pjećwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert
Wosebitosć: TORTY
so jako dar při kóždej składnosći hodźace.
Ječ k jedźi. Fürst Pückler.

Zhotowjenje kožuchow
za serbske žony

Willy Ludwig Baumgart
w Budyšinje, na Kěžorskej drózy 11
Rěči serbski!

Lanu mučku

mais / wotruby / gries
kaž tež **brikety** a wšitke
hnojidła

Jurij Čornak we Łazku

Kedžbu! **Pluhi** Ratarjo!

z dwěmaj radlicomaj ma w kóždej wulkosći na předań
kowarski mištr
Ernst Ramsch w Sowrjecach
pola Kubšic.

Přejedawše wobčežne popušćenje přimadłow je z wosebitej naprawu cyle wuzamknjene. D. R. G. M. přip.
W kóždem času je wobhladanje bjez nućenja ke kupowanju dowolene.

Murjowanske cyhele

cyhele za wjerchi, dźěrkate cyhele, klinkańske cyhele
Skazanki hišće přijimuje
hornčerja w Měrkowje
pola Wulkeje Dubrawy w Saks.

Swětowy panorama
w Budyšinje
na Lawskej hasy při Lawsk. wěži.
Njedźelu, 24. X. hač sobotu, 30. X.
Barlinske žiwjenje.

Kožowe šaty běłe a pisane
jara tunjo
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Žana

kermuša

bjez

Preißer
kofeja

dokelž **wjesole** dny
zwěsći.
Jenož pola
Karl Preißer jun.
w Budyšinje
na Žitnych wikach 24.

Farstwo w Rakecach zdźěli, zo je wot nětk na
dalokoréčak
přizamknjene, a to
w Njeswačidle čo. 41

Magnetny dom!

Dom tunich płaćiznow a hódnostneje twory

GÖRLITZER JOHANNES
Kunstthaus Schaudt
BAUTZEN

Wobsadki
ze židy a cankow, žiłdźane francy, žiłdźane nahłowjace rublišća a taffeta, moireja, žiłdźane rublišća, zelene, běłe, šěre, žiłdźane thaniny za rublišća

Wolmjane muslinu
za šórcuchi, santiu, jenobarbne filcowe sukno, za suknje

Wolmjane suknje
zelene, čefwjene a módre kentuše. Ječne a zymske čornožiłdźane jaki

Somoty
łožowe šaty, wupjerki, łožowe přikrywy, nohajcy, zokli, rukajcy, dźěćace drasćički, klobuki a čapki

Dobre čehnje k sebi!

Wulke
wólbne zhromadźizny
za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Što mamy činić? Serbja a wólby do sakskeho sejma.

Sobotu wječor we 8 hodź. w **Poršicach** w Handrikec hosćencu
njedźelu wječor we 8 hodź. w **Rakojdach** w Zendźic hosćencu,
njedźelu, 24. okt., pop. w 3 hodź. w Ralbicach,
niedźelu, 24. oktobra, wječor w 6 hodź. we Worklecach,
póndźelu, 25. oktobra, wječor we 8 hodź. w Njebjelčicach,
wutoru, 26. oktobra, „ „ 8 „ „ Sowrjecach.

Rěčeć budźa:

kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, Jan Skala z Barlina, kandidat měšćanosta Spitank ze Zejec (*serbski ratarj*), *dr. Flügler, předs. Křesć. Ludow. Strony*, z Drježdźan, dr. Deseczyk z Drježdźan, zapósłanc němskostatn. sejma dr. Terlicius, direktor wysokeje ratarskeje šule w Glacu, dr. Šleca a druzy.

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wosebity dom za serbske drasty!

Wšědnje dóndu nowosće kaž rubišća,
šórcuchi, jaki, kožuchowe
poćehnjenja a t. d.

Najwjetši wubjerk! Najtuńše płaćizny!

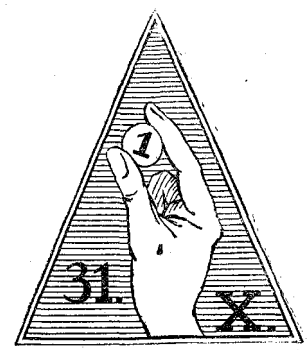

WELTSPARTAG

Wobnćowy dom Mark w Kukowje.

Naše klamy a składy su powjetšene!

Dokelž chcu wuprózdnić, mam tak dołho, hač skład dosaha, wulku ličbu

mužacych a hólčacych

wobleków

wšelakich kajkosćow
za składnostne płaćizny
na předań. — Dale poručam:
džełanske kholowy z pilota, z kožanych tkaninow, Manchestra atd., kaž tež **njepřemokawe kabaty, zymske jupy, džełanske wobleki** po spodźiwnje tunich płaćiznach.

Jurij Waurik we Wotrowje

Hdyž chcećе woprawdźe dobry wobraz měć,
dha dźićе do
fotografiskeho ateljeja

Rich. Hutha

měješćel **Arno Lehnert**
w **Budyšinje** na Serbskej hasy 18
Kóždy njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Wšě družiny hnojidłow
ma stajene na składzie
Zitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Milinu
za hospodarstwo a rjemjeslo

A E G-fabrikaty

Elektromotory
połerowanske motory
njeboxate mašiny
točeńske mašiny
kamenje točeńske mašiny
měchinadmuchi za kowarjow
domjace plumpy

elektriske cyndła
klijery
spěšnjewarjaki
kofejowe mašiny
čajowe kotołki
čajowe parjaki
warjeńske a wohrjewańske płaty
błidne pjećaki
ponójčki za čopłu wodu
żeležka (Bügeleisen)
sušaki włosow
wohrjewanske pucaki
wohrjewanske kachle a pjećaki

kuchińske kachle
ventilatory
motory za šijace mašiny
płokace mašiny

aparaty za radijo

woswětadła

instalacije, wuporjedźenja

Wosebity wobkhad přez
Hans Eckhardt
na Mółtkowej drózy 9/11
Nierth & Förster
před Šulešakimi wrotami
E. Schlersandtowi synojo
na Hosćo hasy 11
w Budyšinje
Dźěłbne płaćenje dowolene.

Wšitke picowadła

Zitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

1. příloha k číslu 248

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 23. oktobra 1926

Politiske położenje Serbow.

Serbske praschenje njeje w smitskownej politizy němskeje republiki k lépschemu pokrazowało. Nawopak: politika smitskownych należnoscow njedźiwa dozyła na zadanja a potrébnoscje narodnosinych mjenschinow powschitkownje, czim mjenje na naš Serbow. Wschelake pokajma pożedniże doby to pschecharakterizuja. Tak na pżch. knježeństwo na nasche shromadne memorandum nar. mjenschinow we Němskej, kotrež w měrzu zapodachmy, hacz dotal hischcże positiwnje wotmolwiło njeje. Politiska situazija w Europje drje němska republika nusuje, na dźele k dorosumjenju narodow a ludow mjes sobu za wobdźelicy. Wobsebje psches zastup do Swjasa Narodow (Völkerbund) je němska zwonkowna politika na zasadu tuteje organizazije stajsana; to pak ma też na smitskownu politiku dalokożahowy wuliw, hačrunjež to to tak zjawnje a wotkrycze njepokazuje, kaž pschi zwonkownej politizy. So pak němska republika też swoju smitskownu politiku najzerje tutym zasadam zwonkownje pschibliži, da to woczakowacz, byrnjež też w tu khwilu wschitko hischcże w njejasnych ryzach po pokazowało.

Zasadnje je — schtož narodne mjenschiny a tak też naš Serbow nastupa — němska republika swólniwa, kaž je to Stresemann wjazy hacz jónu zam prajił, nasche zadanja dopjelnicy. Też minister smitskownych naležnoscow Kulz je halle njedawno na evangelskim sjézdu prajił, so je Němska moralnje nusowana, też narodnym mjenschinam we Němskej na kóždy pad zpramnosć wopokazacz. Kulz budże najzerje też ta knježeństwowa wosoba, ſ kotrejž smějemy *my cźinicź, bóndże-li jónu k podrobnym jednanjam we naschim memorialu*, 10. měrza knježeństwa pschepodatym. Wotmolwa hacz dotal na to dóschła njeje. *So tuho* zmužy budźicz, so knježeństwo pschejara njespécha, zwoju winowatosć nam napschećiwo dopjelnicz. Cźim wjetsche je nascha winowatosć, politiske žrébti nałożowacz a pschede wschém politiske zastupjerstwo Serbow ſ najwetschej dorasnosczu a dospołnej zwéru podyerac. S tutym zastupjerstwom knježeństwo Serbska Ludowa Rada a wosebje też w drobnym politiskim dźele a politiskim wustupowanju Serbska Ludowa Strona.

2. Je-li so zo změ ſ kuskom prawdy prajicź, so němskotatna zmitskowna politika ſ najmjeńscha zasadnje pschećiwo *nam njeješi*, to wěka zjawnje *nicźo* pschećiwo *nam* njeczini, wěso też niz nicźo za naš, tak zo to wo pruskej politizy dyrbi dospołnje hinak twjerdźicź. Pruska cźini najwjetsche wobcźežnosnje pschi zrjadowanju naschich narodnych prawow. Němska republika njemóże bjes Pruskeje zmana nicźo cźinicź, dokelž je po wuslanje najwažnischa nascha naležnosć, schulsiwo, krajam ſ zarjadowanju pschewostajene. Tak zo *nam* pokasuje *luboznу*, ale tola skandalosny wobraz, so němskotatne instanzy cźakaja na to, kaže stejnischego budże Prusko ſ praschenju narod. mjenschinow zajimowacź a Prusla hordje zada, so němskotatne instanzy zo do toho měschcźez nimaju, dokelž praschenje prawi mjenschinowego je spezielnje pruska naležnosć, dokelž w Pruskej najwetschi dźel tutych mjenschinow bydli. Kak pak Prusla swoje wotpohlady staja a na kajki samér je měri, możemy najlépje w nastupanju hospodarskeje politiki a w tutej we nastupanju zastupowanja spójnacź. Sswój program knježeństwo bojasliwje zatajuje, tak zo dyrbjesche ſo zapósłanz narodnych mjenschinow w pruskim zejmje na to hórschicź. Knježeństwo ma wotpohlad a wěmy to se wschelakich stron, zo cźe w tak mjenowanych Ostmarken, do kotrychž spodźiwanje też zyła serbska Luźiza zo liczi, němskich zastupjerskow ſ Württembergskeje, Badenskeje a Podrheinskeje (Rheinland) nałażowacź a to hnydom w taźkej liczbje, so wschudźe ſ tym serbskosci serbskich wjesow snicza.

W schuli a zyrtwi prusla politika dale na to dźe, naš kórzowacź a to na njenapadne, ale tak cźim njehańbicźiwische waschnje. Niz jenoż, so naš njepodpjera, nć, statne instanzy zo bobu wobdźeluja na niczenju.

3. Někak lépje, hacz w Pruskej, *steja nasche naležnosce* w Safsku, schtož wschak nicźo nowe njeje. To pak njeje wobsebita zasługa zakskeho knježeństwa, kotrež nima wjele wjazy luboscze k nam kaž prusce. To ma zo pschede wschém dźakowacz trosčkli žebjewedomnischemu narodnemu zadžerżenju a wustupowanju Serbow; ani tak mjenowane „Arbeitsgemeinschaft" a podobne njemózne organizazije nicźo na tom njepschemjenja, zo je *nasche* serbske narodne wustupowanje a wobsebje *nasche* organizowane dźelo psches Sserbsku Ludowu Stronu a w najnowischim cźasu psches Sserbsku Ludowu Radu wěste płody njesło. S najmjeńscha je zo nam poradźiło, hischcże hórsche, kaž tak wot naš wotwobroczicź, schtož wobsebje w pschirunanju ſ Pruskej widźimy, kaž Sserbja zo naschemu pschikładej bohužel jenoż srédka a jara pomału bliža. Positiwnje pak zmy my Sserbja Němzam na wschě wopažne twdawanja a pschikładzenja dopokasali, so dyrbemy ſ pomocu swojich narodnych a narodnje-politiskich organizazijow w polnej loyalnosci ſ statej swoje dźelo wukonjecź. S tym zmy zyle wěsce wjazy rozumneho politiskeho dźela wukonjeli, hacz cźi, kiž w zastarschej zakalkoleji zo *njemuja „sachsentreu"* po prawom pak ſ němskonazionalistiskimi srédkami pschecźiwo statej dźěkaja. Ma naschim zasłużbje, so dyrbemy Bohu dacź, schtož Boże je, ale też statej, schtož stata je, wobrasuje zo rozsudźasy a ważny moment społnacźa za potrébnosce *stata*. Tohodla zmémy runje my Sserbja ſ narodnje-politiskich organizazijow wocźakowacź, so stat też spósnaje a pschijnaje potrébnosce serbskeho ludu. My mamy winowatosce a prawa, ale runje tak ma je stat.

Rozhladujemy zo hischcże jónu po smitskownje-politiskim położenju Sserbow, widźimy, so dyrbimy dale wojowacź, dokelž nicźo hischcże naschi knježerjo dacź nochcźedźa. Zyle wjesce pschinźdże rozsudźenje; za naš khmane a wužitne rozsudźenje pak jenicźky potom, hdyž zyły serbski lud jednotliwje swoju politiku zarjaduje a tak zo jako politiski faktor połaże, ſ kotrymž dyrbi zo *k najmjeńschemu* we narodnje kulturnych a hospodarskich praschenjach liczicź. Tu ma kóždy Sserb możnosć zobustutkowanja a ma *k tomu* zwjatu winowatosć, cźe-li wulpěch za žeble a zwoje dźěcźi dźěcźi. Jenoż wutracź dyrbimy, dokelž wulpěchi ſ njebješ njepadaju, ale zo jenoż tam sjewja, hdźež zo wutrajnje dźěła, byrnjež to też druhdy dołho trało a bjeswulpěšne zo zdało.

*

Zyle druhi napohlad ma nascha serbska naležnosć we mjesynarodnej politizy a to ſ psches to, so je nasche serbske bibanje wurjadnje kulturne bibanje narodnostnje mjenschinowego raza. We wěstej mérje dyrbimy a chcemy pschinaš, so naš to dospołnje njepokoja, dokelž smy pschesło na to dźěkali, ſ roſumjenje za nasche potrébnosce tu w mjesach nascheho stata němskeje republiki, namakacź. Dwjž tutomu dorosumjenju ſ naschimi knježeństwami zo je wschěch stron a ſ podpjeru tutych knježeństwow ſamych nam kamjenje na puć mjetachu, smy nusowani byli, puć do zwětowneje zjawnosce nastupicź.

A tu běchu zaso serbske narodne organizazije, kiž njedźiwajo wschěch zadžerżowkow a wobcźežnosćow, narodnje wažne dźěło mukonjachu. Léta 1924 zakoji zo Swjask narodnych mjenschinow w Němskej, do kotrehož tehdy hnydom *hromadze ſ Danami, Frisami, Litwinami a Polakami* zastupichmy. A hdyž wjednizo němskich mjenschinow loni we oktobru préni zjězd wschěch narodnych mjenschinow Europy zarjadowachu, buchmy też my Sserbja pschepruscheni. To wschak bě ſ wulkimi zadžerkami zjednoczene, dokelž němzay politikarjo naš na žadyn pad njechachu jako wopravnjenych wobdźelnikow tutoho kongreza pschipósnacź a zarjadowarjo kongreza stojachu pod wsiwom němskeho knježeństwa, a chzychu tohodla zadžerkować, so by serbske praschenje, kiž naschim knježerjam jara mało cźesce pschihotuje, na mjesynarodne forum pschischło. Jenoż wjednistwu Swjasa mjenschinow a to wosebje Polakam ma so dźakowacź, so naš tehdy tuzi němzay mjenschinowi zastupjerjo runje tak *njepotłóczichu*, kaž to knježeństwa lětstotki dołho ſ nami cźinja.

Kaž je powschitkownje znate, je zo w poslednjej dobje wažne pschemjenjenje w zwětowej politizy stało. Ideja zwětowego měra je też do tuch stron zwoje pucze namakała, kiž leta dołho nicźo druhe njewidźachu, kaž nowu wójnu wěschcźicź a kotrychž zyła politika mudrosć wobstojesche we wolanju za revanchu. My wschitcy dosć derje wěmy, kak němske knježeństwo tajnje abo też jakrjeze tak mjenowane „vaterländische Verbände" (Stahlhelm, Jungdo, Wehrwolf, Bismarckbund atd.) podpjerasche, wocźakujo, so ſ tuchi *wozchtowo nastanje nowa armada k wotbronjenju* měrowych zjednanjow, kotrež je tola Němska je zwojim podpiskom pschipósnała. Pomału ale wěsce pschinźdźechu němzy politikarjo, kiž zu samolwicźi za politiku republiki, k pschejwjedźenju, zo wosebje Swjask Ludow abo Narodow w Zenewje je sjednoczenstwo, kotrež zo na realne mozy we Europje a w zyłym swěcze słuzuje. A tute mozy dźěkachu a dźěłaja shromadnje na tom, Europu psched nowymi katastrofami wójny zakitacź a shromadnje nowe hospodarske, politiske a narodne zjinjenje w rospadowazej Europie sbudźicź. Tutón samér dospěcź da zo jenicźky ſ tym, so wschě narody a staty spytaja, na puczu měrneho rozsumjenja *mjes* zobu k połěpschenju zwojich pomérow pschinicź.

Tak *wotmětwachu* zo loni w *Locarnje jednanja* statowc, mjes nimi nastawaze roskory psches zmjerzowske zudy (Schiedsgerichte) rosrisacź. Nimale wschě europiske staty stupichu zebi bliže a garantowachu zebi zwoje statne mjezy, kotrychž dla dźě w najprénischim rjedźe nowa wójna hrozy abo hrożesche.

Po tutych Locarnskich wuradźowanjach a sréczenjach be puć Němskeje do Swjasa narodow wotewrjeny; dla politiskeje njeleposcje, kotraž zo wosebje pschesiwo Pólskej měrejesche, pak zo je strony Němskeje hnydom njenastupi. To hakle zo sta létża w septembru a wot toho cźasa mamy we *nastupanju zwonkownje politiki* bozyka *nowe położenje*.

Kak nětko nasche serbske praschenje ſ tuthymi wězami swiśuje?

Sda zo, *so my w tom zanu rólu njehrajemy a te* wózy też za naschе serbske praschenje zanu rólu njehraja. Tu dyrbimy rozesnawacź: my Sserbja zo we zanu rólu we zwonkownej politizy njehrajemy a zeni hracź njesmy zebi wumyslili. Nawopak: zmy zo pschežwědcźili, so je nasche praschenje w prénim rjedźe smitskownje-politiskeho rasu. A po naschim politiskim wustupowanju, každy je nasche serbske narodne organizazije namjetowachu a hischcże namjetuja a wschém Sserbam doporuczeja, zmy dopokasali, so wěmy derje potrébnosce stata pschijmnawacź a mamy strowe, realnje-politiske zmyslenje a rozsumjenje za to, schto stat změ a móże ſ połnym prawom wot nas žadacź. So na stronje stata tute rozsumjenje njenamakachmy a njenamakamy, njesmě naš samyslicź w naschich sabadach. My wobzarujemy, so tak mało rozsumjenja namatamy, a tohodla zo prózujemy se wschémi politiskimi srédkami a na legalne waschnje, tute rozsumjenje a dorosumjenje wot naschego naroda ſ němskemu narodej zmóžnicź. W tutym nastupanju zo *dźěło naschich politiskich organizazijow* dospołnje kryje se sabadami mjesynarodneje politiki a ſ tym je też dopokasane, zo zmy my Sserbja a wobsebje nasche politiske organizazije wjele prjedy hacz němski stat a němski lud *ideju mjesynarodnych politiskich potrébnosćow* spósnali a zo po tym složowali. A tohodla zmémy dźenża ſ połnym prawom prajicź: hdyž też my Sserbja zanu rólu we zwonkownej politizy naschego stata njehrajemy a hracź ani wotmyslene *nimamy, tak* zola *zwonkowna politika* a jeje *ideje*wy sabad za naš dosć wulku rólu hraje, dokelž zo ſ nasche *ideju we rozsumjenje narodow kryje*.

A tu pschińdźemy k zyle zajmym dypkam.

Praschenje narodnych mjenschin njeje jenoż němska naležnosć, ale je naležnosć zykeje Europy a słónčnje zwětowa naležnosć. Hdyž je Němska někto do Swjaska Ludow zastupiła a zasadu tuteho zjednoczenstwa pschijała, je też w nastupanju mjenschinoweje politiki na nowe, druhe hacź dotalne pucze zapokasana. Pschetoż: do rozsumjenja narodow mjes sobu złuscha też rozsumjenje narodow jedneho stata mjes sobu. A psched zwětowej zjawnosću njebudże němska w Swjasku Narodow nicźo za zwoje mjenschiny we zutych statach cźinicź abo nješchto k lépschemu zwojich němskich mjenschinow namjetowacź móz, je-li so njebudże pryedy wscho wotstronjene, schtož narodne mjenschiny w Němskej samej potłóczuje abo schtož dorosumjenju mjes němskej wjetschinu a njeněmskimi mjenschinami zadźewa. Tu pschińdże za naš Sserbow zyle wjesce wokomik, hdźež pschińdźemy se dotalneje opozizije do positiwneho politiskeho dźela. Praschcu zo jenoż, hacz zmy a hacz budźemy na tutón wokomik pschihotowani. A tu dyrbi zo hnydom se wschej rasnosću a kutnosću prajicź: zyły serbski lud ma zwóji narodny wozud we zwojich zamžnych rukach a njesmuschkomna winowatosć kóždeho Sserba je, zwoje politiske organizazije tak sebilnicź, so změ zo powonc we wjednistwo ſ połnej zebjedowéru, ale też ſ połnym prawom psched němski stat a zyły zwět stupicź a prajicź: my zmy cźi, kiž zadanje zwojeho naroda zastupujemy a nasche zadanja zu zadanja wschelich sprawnych a loyalnych Sserbow.

Chzemy jenoż wokomik do zuzbožstwa pohladnycź a możemy hnydom spóznacź, so zo hižo wusłutkowanja noweje politiskeje situazije po zastupje Němskeje do Swjaska Narodow pokazuja. Psched tydźenjom je zo w kuzbodnej Cźěskoslowakskej republiki nowe knježeństwo sestajało, a w tutym knježeństwoje staj dwaj Němzay, kotrajž wulki dźěł katarskeho a lschescźanskeho smyslenego ludа ſ němskeje mjenschinsky zastupujetaj. Wyrnjež też we wulkej mérje za tute wobdźelenje Němzow w cźeskim knježeństwoje hospodarske rozmazowanja mjes cźeskim a němskim katarstwom rozsudźachu, tak tola nichtó njemóże précź, so na wobdźemaj stronomaj tej wupiedy noweje politiskeje situazije w Europje rozsumjenje namakachu. Wulki dźěł *němskeje mjenschiny w Cźěskosk. republiki* je spóznał, so politika irredentistowa, kotraž na wottorhnjenje wot stata dźěkasche, je wobzeže po zastupje Němskeje do Swjaska Narodow k njekhodnosći zadźěwa a zykej němskej mjenschinje jenoż schkodźi. Na druhej stronje běchu Cźesca rozumni dosć, dawno zastupowanu zadazu dorosumjenja ſ Němzami pschewjesecź a dźěł němskeje mjenschiny k zamolwitemu zobuzłutkowanju w shromadnym stacze pschijecź.

A we tuto zamolwite zobuzłutkowanje w shromadnym stacze dźě woprawdźe wscho dźe, niz napschód też pola naš w *němskej republiki a ſ nami mjenschinami, a tak* też se Sserbami. My zmy dźenża wschudźe wot zamolwiteho zobudźela w stacze wusamknjeni; knježerjo němskeho stata naš njerodza. Ani w statnym zejmje ani w pruskim a zakskim zejmje nimamy serbskeho zastupjerja — zapósłanza. Tam, hdźež po zakony za naš — a bohužel husčischo pschecźiwo nam namjetuja a wobsamknja, nam njeje możnosć data, zobu postajecź, radzicź, połěpschowacź, wobaracź a tak zakonske njeprawdy, kotrež *njeprawdy* wostanu, wotwobroczecź. Tu zaso ſ połnejemy, kak nimo měry wažne a naš rusowaze je praschenje naschich serbskich politiskich organizazijow. Jenoż tute organizazije a jich kruty zastad dawaja nam możnosć k politiskemu dźelu. A tute organizazije dyrbja pschede wschém zbyć serbske, też potom, hdyž by zo zdało, so nam nihdźe jeneho zastupjerja w parlamentach njewuskutkuja. Cźehodla? Prosece tohodla, dokelž jako *zamostatne politiske organizazije* mamy możnosć, zwój wobsebity serbski program wobdźelacź a tak zbyć jenicźky zmérdawaze cźeleho ſ pschejwjedźenju naschich zadanjow do skutka. A nimo toho możemy jenoż jako wobsebite zamostatne serbske politiske organizazije druhim politiskim stronam potom se namjetami a pokiwami złużicź, hdyž do wólbow dźemy a ta *obo druha* strona zwólniwosć a wzajomne rutkowanje za to dawa, zo dyrbi zo ſ nami sjednoczicź k wólbam a ſ nami shromadnje dźěłacź.

Hischcże jónu: zwětowa politika je na ideju zrosumjenja narodow mjes sobu złożena a tak je bjes dźiwa, so też mjenschinowa politika we wobłuku zwětowneje politiki njemóże hinak złożena zyć. S toho sećehuje, so dyrbja mjenschiny zwojim złatam loyalnosć wopokazacź a zu-li to dopokasali — kaž my Sserbja — potom budże zat k loyalnosći k nam rusowany. W tutym zmyslu leži dźěł nascheje serbskeje politiki a ſ rozpominanja politiskeho położenja Sserbow zobu na mjesynarodnym polu. Njech zo też zda, zo tute nahladu a rospominanja pschedałoko dopředka, do pschichoda krocźa a zo njeje w naschich rukach zadyn kusk garantije za to, so nješto dospějemy. My njesmémy pschi kóždym małym njenju ruki a pschi kóždym zapocźatym dźěłu hnydom wulke płody a žně wocźakowacź; to bychmy po sadźerżeli kaž njerosumne dźěcźi, kotrež ſ pjasću do jabłuczinu měrja, myslo a wocźakuju, *to budża jabłuka na to* ſ *hromadami do* zlina padacź. Nć, tak njesmémy cźinicź, ale — so bych pschi tutom wobrazu wostał — dyrbimy rédło twaricź, zyłny a dosć wyšoki a jo do schtoma stajicź a pomu ku jabłuku sa jabłukom sćežipacź a domkhowacź. A tajke rédła zu orga-

wisaziše a kóždy ſ naß dyrbi ſo do tuteho rěbla ſam ſatpkruč, a wčakiz potom prawy wokomik ſapſchinnyci, we ketrymi rěbl do ſchtoma naſcheho ſtata ſtajiny a wot tam pjedy ſadjemy.

So kmy na mjesynarodnej mjenſchinowej politiſy wobkedlenja a ſo ſo tak ſ pomnym prawom ſtawa, dopokaſuje naſche wobdželenje na wobdlenej dotalnwnaj kongreſowanj narodnoſnich mjenſchinow Europy w Zenewje. W tutym ſahwarzarbeiterſchu ſo loni w oktobru wſchě narodne mjenſchiny na angliſke ſ druhenmi ratej tohorunja. Sanſchaftu kongreſowy ſu w pſchewaſy ſaſtupjerjo wſchelkich ſtatow a tohodla dyrje je jenoż politiſka njedoſtatnoſe na tom wina, ſo po loſchim kongreſu nemſkeho nowinarſtwa, też we Luižiy, ſo na tu ſtwe, ſo kmy ſebi my Sſerbja dowolili, też do Genja ſaj, wokrjeſmy hejtman dr. Zuugmann w Budyſchinje ſche potrjebnoſć, niekſtuſhne a rantjaze ſkowa pſchejſtawa nam wnjiwacz, ſchtož wſchak kmy we Sſerb. Nowinach a naſchim ſhromadnym czaſopiſu „Kulturwehr“ rafuje wotpokaſali a knjeſej hamtſkemu hejtmanej pokaſali, ſo by mudriſcho bylo, chzył ſo wón a nemſke nowinarſtwo najprjedy wo wuſmanje a wažnoſci Genfſkeje konferency ſa nemſke mjenſchiny powuczić. Po lekuſchim kongresu ſo njeje nichtó — ani nemſke nowiny, ani hamtſke wokoſny — na naſchim wobdželenju we Genewje hórſchike. Je to dopokaſ, ſo ſu ſo tamni pſcheſtuwniny najſtkerje wo njelogiſkim ſwojim ſadžerženju pſcheſwědčili, a też ſpoſnali, kak njemudrje to je, Sſerbam to porokować, ſchtož ſo pola nemſkich mjenſchinow, kiž ſu w deniſch ſtatach to ſame kaž my w Nemſkej, jenož ſ wjazy lépſchinami, khwaleſche. Ale dale je to też dopokaſ toho, ſo nimamy žaneje pſchiežiny, ſo po tym ſložowacz, ſchtož ſo tomu abo tamnemu knjeſej abo też abo tamnej nowinje njelubi, ale ſo mamy wſchu pſchiežinu, jenož po ſwojim ſpóſnaczu ſerbſkich potrěbnoſcjow wſche krocžele cžinicz, kiž naſchu narodnu naležnoſcz ſpěchnija. So ſo wonych blawkanjow njeſtróžichmy, ale ſnowa ſaſo do Genfa džekmy a ſaſo pójdžemy, budže-li to trjeba, je nam wſſty reſpekt pola naſchich napſchecziwnikow dobyło a to hižo je wuſpěch, kyrnjez tej jenoż poddanſki.

Genfſka konferenza mjenſchinow je wſchelake ſaſadny poſtajiła, po kotrymiž chze a žada abo wockakuje rjadowanje mjenſchinowych prawom. Naſcha ſerbſka delegazija, kiž koni ſ knjeſom dr. Hermana, Bartа a Lorenza a letſa ſe knjeſa Lorenza a knjeſa far. Zyža wobſtejeſche, je ſo na džekach komiſijow na wuſpěſchne waſchnje wobdžélała a haczrunjeſ ſ wobſrebitymi rěčemi abo namjetami njewuſtupi, zyle wěſče měrne a roſumne dźeko podpjerała, ſa cžoż wobdželenym knjeſam naſch wſchědy dźak cžinimy. Reſolutizje tuteho léta ſu wobſeže wažne (wocžiſchčekane w cžaſopiſu „Kulturwehr“ cžo. 9). S toho hižo widžimy, ſo pobarmo ſo w Genfje njewobdžélichmy a ſo mnoho ſ tutych reſolucijow je kaž na naſche ſerbſke pomery nětſene. Nětko dyrbimy kruže hromadže ſtarz, ſo bychmy nětſchto ſ tutych namjetow do praktiſkeho žiwenja pſcheniedli. A tu ſaſo dyrbiju prajicz: ſuwiſe do ſerbſkich politiſkich organiſazijow, kaž cže je, pčhinjeſeže mały wopor w pjenježach, dokelž je anuño wudawkow ſ tutym džekom ſpodnocžene, kotrež džekarjerjo w narodnych organiſazijach ninu ſwojeho wobſobinſkeho dźela też hiſchcze njeſu njemóža. A pſchede wſchěm: njecžerpježe mjes ſobu žaneje roſkory a njedajcze ſo do ſuſich nahladow ſapleſcz, ale pſcheſo džerżeje ſo ſkowa naſcheho Cžiſchinſkeho:

Tnj ſyrbiny we towaríſtwach mučne nošbi,
w nich twaŕmy hačenja na zuſe ſmohi,
ſo wutrat we wſchěch ſtrachach lud by wbohi!
W nich ſerbſkoſcj ſerbſtich wſow a polow hajmy,
w nich jako ſtołpy żeleſne ſo ſtajmy
a nihdy na nihdy ſo njepodajmy!

Kraſne wólby.

(Wobras ſe wžo.)

„Nó, nětko ſo ſaſo wólby ſapocžinaju. Woſtajcze mje tola ſ tym naſtajnym wokenjom na pokoj. To wolicžh a wolicžh, a ſlónczne ſtoła wſchitko pſchi ſtarym woſtanje. To ſo do traſnejſo ſjerna w Drježdžanach ſydnu a ſo wadża, ſadžérarja, kozornika, wurěcžuja a balekaja. Bychu-li tola ſlónczne wobſtankli, ſo ſo kóždemu ſtaczanej hrabinſki hród nawraci a džéło dozhła ſo woſtroni.

Hižo tydzenje dołho pišaja nowiny wo nowych wólbach, woſjewja ſhromadžiſny a roſprawjeja wo nich. A dołho njetraje, nawěſchuja wſej potmu płakałow we wſchěch barbach a łękja je na wrota, klumpy, ſchczejkory a khěje. Pola naſ wiža na ſykawni tajka wulka běła płachta ſ cžornym pižmom. Kajka ſtrona to je? Ach ta, ta tola njerwolu. Cžehodła dyrbjał potom dołho na tutón zymt poſtaczi hicz „Ně, tak njeſměſch myſlicz, ſuſodže. Wěſo, mnoſy cžinja też tak. Tuczi dn jeno, bdyż nchtó ſ jich ſtrony rěczi, pſchiſtołuja jemu pſchi kóždej ſadże a na ſónzu płazoja ſ rukomaj a praja: „Wjeżewrno, tón je jónu prawje měł a rěczał! Bdyż pak dyżeſch, ſuſodže, dołcz roſwuczeny bycz, dha je najlépje, ſo na kóždu ſhromadžiſnu bżeſch. Potom możeſch ſwej ſwój roſtuł cžinicz.“ — „Gaj, prawje maſch. Potom ſnajmjeniſcha ſahnje wěſch, cžeho maſch ſo dżerżecz. Tohodła pak ſo ſwojeje ſerbſkeje ludoweje ſtrony njepuſchežu a ſnadź Tebi k woli nemſkonarodnu wolu.“

Dwě, tſi, ſchtyri, pjecz ſhromadžiſnow! To nicžo njewadżi. Pſchi tym ſwoje wuſchoło žitneho wupiju. Schto dha by było, żona, łych-li hewak ſylny picžk byl. Ty mohła też jónu ſobu hicz, kóżdy ras tam někotre ſónſke ſu. Hdyż chżeſch potom wolicz hicz, dha ſnajmjeniſcha wěſch, tak maſch ſo ſadżerżecz, a ja cżi njetrjebam naſtajnje to a tamne roſpowdacz a wuſaſnicz.

Pſchińdu-li mało ludži, woſtanu hnydom wo ſjiwje a zu-li wjazy, du do żurle. Jedyn rěcznik je tajki, druhi jinaſchi. Druhdy je hiſchcze tajka młoda juſchka, potom ‘ako ſtarſchi doroścženy knjeſ. Ale na hubu żadyn padnył njeje. Najprjódzy na pſchedhżodowym błidze ſwoju brunu ſoſchku wuprożdni. Jedyn ſtronitſi pſchecżeſ le wžo ſo ‘ako najwdeſnik wužada a pſchedniaji rěcznika. Tón ſo pſchiſtojnje pokloni, wupije hiſchcze khěts ſchalku koſeja a potom ſapoczina. Pſched ſobu ma hromadku papjerow a kopjenow leżo. Kóżdy wokomik ſa jene pſchinnje a je wobroczi. A hdyż je tak prawje w rěczenju, njeſhlada zyły cżaż na nje a wobroczi potom na pjecz hacz dżeſacz nadobo. Haj wſchak, rjenje je. Hdyż takle rěczi a rjenſcho hiſchcze ſo na njebo pſchipoſtuſcha. Ma żyle prawje. Hdyż to a tamne bylo njeby, dha by też dżenſa w Sakſej ſhnak było. Druhe ſtrony njeſhu ſobu cżinile, ſu nastajnje ſchkarałe a te ſu wina, ſo je kara tak hłuboko do błota ſajcża. Nječžerkowa ſtrona je najlépſche cżinila, ſnajmjeniſcha dżyła, a kubże też w pſchichodże cżiniecz. Mona jenicżka a ſama. Sa wſchě ſtawy a powokanja dże ſo ſaſiajicz a kóżdemu perthacz. Hlowna wěz je, ſo ji kóżdy ſiwój błóſt da, ſo je prawje ſylna a móje ſiwojeho trumſa wuhracz. Słónczne bndże potom kżje.

Tak ſłónczi rěcznik a runje tak na dalſchich wječzorach druhi. Hdyż takle pſchipoſtuchacz, ma kóżdy prawje, do cżiſta prawje. Da ſzej hołdowacz, pſchikleſkowacz — a dopże ſwój koſcz, na kotrýż bésche pſchi zykej rěczi poſabył. Dwa jej, tón dże wjazy cżopły njebudże. A někto ſapoczina ſo trekmowa, debata abo diſkuſija abo każ to rěka. To je kóżdy ras to najrjeniſche pſchi zykej ſhromadżiſnje. To rěka, ſchtóż w politiſy dema njeje, tón njech radſcho hubu dżerżi a ſo njeblaměruje. Dokelż rěcznik jeho ſpyta pobicz a druhdy też wuſmělſchowacz. Pak jemu wězownje napſcheczo ſtupi a jeho poraży abo rěczniſkej prawje ſa wuſchomaj ſjedże, ſo jemu ſłyſchenje ſaidże. Wěſo ſteji tam potom, każ tajſi polaiu poſ a njewě, hdże nuts a hdże wen, k wjeſelu druhich, kotſiż ſ wulkeho dżela k rěcznikej dżerża. Druhdy pak ſo nawopak ſtanje, ſo dże rěcznikej na thornač. Hdyż cżuje, ſo tu njeże wuczinicz njemóże, dha hladа huſcżeſcho na cżaſnik a mėni, ſo je jemu żel, ſo njemóże dlże woſtacz. By hiſchcze rad dlżſchu wotmoſwu dał, ale bohużel dyrbi pjecz. Naš, dwaj, tſi je ſ durjemi won.

Mój Wojcżko, to ży nětko pjecz ſhromadżiſnow ſobu cżinił. Nicżjy wſchak runje hłupiſchi, ale mudriſchi pak też nig. Nětko ſtejiſch na ſtarym błaku ſe ſwojej mudroſcżu. Wólbny dżeń tu je a koho dha dyrbiſch nětko wolicz? Nětko na mohi, żona, ſhołuj ſo a pójdżemoj wolicz, ſo tuła njewiſtoj ſtoro ſónza namała. Kajku ſtronu dha? Nětko njeſch. Do ſhromadżiſnow njeſhu ſobu ſchła a tuż njewiſch hacż hiſty abo hot. Dha woſtanu doma. Nicżo njebudże. Tam cże żadyn cżłowjek njeſecżerje. Ach tak, dha ſtronu Myſlu, ſo żeſ żony wot mużow rjeż dadża, ſchto maja wolicz. Na póſ jenoż, budżemy tu wolicz, kotruż nam Sſerbſke Nowiny porucżeja. Pſchi tym Sſerbja najlépſ jedn. Bychu-li ſo wſchitcy Sſerbja po tutej ſrowej peroſi mėli, lépje by ſ nami ſtało. Tak kmy naſchim ſuſodam pſchi wólbach, wobraz njepſcheſjenoty a hańby. Hſej, tu je wotmołowane, kajka wólbna żedulka je. Nětko kedżbuj! Tu je kolejko a do nicho ſejiſ łſchiſik. Pokaż, hacż hy prawje cżinila. Nětko póńdżemoj k wólbnemu kaſchczikej. Bychu-li wſchitcy tak wolili, każ mój, dha by jena jenicżka ſtrona w Sakſej ſyła. Szyła njerownuniu, kak wóża druſy tak hłupi być a hinak wolicz. Naſcha ſtrona je a woſtanje tola najhłupiſcha. Bychu-li jenoż prawje wjele hłoſow doſtała!

Schtóż Sſerbſtwo lubuje a nochże, ſo by ſahinyle, daj ſwojeho wobdarjeneho ſyna na wyſchſchu ſchnlu; kóżdy druhi pak njech ſkladuje dary k pomoży ſtudowazych Sſerbow!

Ruska wjes njedżelu.

Pſchekerżbſchežił ſ ruſcżiny J. Hrodżiſchczańſki.

Tajſe njedżeſſe popołdnjo je w ruſſej wžy pſchezo ſamżne. W ſrédżnej kulojtej wěži ſwoni jedyn muż a pop wunđże ſ jenicżkeho běkeho doma wo wžy a dże ſ pomałkojtym, dołhimi krocżelemi do zyrkwje. Syma je, jelo ruzy ſthowa do tvłacża, hewak ma dołhi ſij, tak dołhi każ ſam je. Jeho hłoży a broda matej nabożny napohiad. Kóżdy pop je ſe ſwojim Khryſtuſom, batjuſchka je ſam dóſtojnoſcż a pobożnoſcż, a nichtó njeby ſzebi myſlił, ſo wſchędnje w drjewjanej budży ſtoji a debjeńki pſchedawa, pſchetoż kitjezeſtwo jemu ſa ſwoju ſlužbu nicżo njepłacży, a ſ zyrkwinſkej móſchnicżki dżenża nichtó hoſpodarcż njemóże.

Drje też tak wjele wěriwych każ pryedy wjazy k Božim ſłużbam njepſchińdże, ſtojetſcha ſu to ſony w króſkej ſukniczky a pod njej wuhladamy pižany ſarafan (ruſka ſwjerſchna ſukńja bjes rukawow). Jich wobżewanjſke rubiſchczo je ſwětło a różicżkate; ſ paczerkami wuppſchena kóſna, kołoſchnik, na kotruż běchu nětdy prawje hordżi, je ſo ſtoro ſhubiła. Se muži kżodži ſwjetſcha jenoż hiſchcze ſtarſcha generazija kóżdu njedżelu do zyrkwje. Woni też hiſchcze ſtrowja, bdyż jich po měſchczanſku ſdraſcenyj cżłowjek ſe ſanjemi pſchesczežbnje, tammi młodſi wotmołwja jenoż wuzmělſchejo pohonczej, bdyż jim pſchiwoła, ſo dyrbja ſ pucża hicz: „Sſo wě, dołcż barin (knjeſ) nimo jédże!“ Hólzy a tamne hołcżata, kotrež ſowjeſſko-cżerwjene rubiſchko na hłowje noſcha, njeńdu wjazy do zyrkwje, ale do jich kluba. Tam pſchedſtajeja dżiwadłowe kruchi a pſchewoduja ſudne jednanja. Knižki ſpěwohry, wobſhajuju „Sawód parneho traktora (maſchina do cżahanja płuha atd.) „Elektifikazija“, „Syſtem ſchtyrpolowy“ abo „Wězy wo hajenju ſtrowoty“. Wopytuja cżitarnje a dołżuja tam knihi, kotrež jim nowy patronatny knjeſ, hłowna kommiſija, dawa. Kóżda wjeſ, kóżdy dżél wójſka ſtoji mjenuzjy pod dohładom mężcżanſkeho pſchejimowarżela, njech je to pſchedſtajena wyſchnoſcż, hamt, organiſazija, wobkhód pſchemyſła ako truſt, ekonomiczne ſarjadowanje, kiž ma ſo wo duchownu zyrobu ſwojich ſchkitanzow ſtaracż. Starych ludži jenże nichtó w cżitarnjach ſ nowinu abo knihu w rukomaj njewuhlada. Spytacżu drje też pod nuczenjom pſcheſmérneje propagandy (ſpěchowanje), pod nuczenjom knjezeſtwa, wjeżnych ſowjetow (radow) a ſwojich ſaborjenych zynow w prěnich łétach revoluzije alſabet nawukuneż, trasch ſnano cżitacż nawukmychu, ale woni to mało nałażuja. Hdyż cżłowjek ſeſtari bjes toho, ſo by hdy piſał a cżitał, mózemy ſebi wuhſlicż, ſo bjes taſkich modernych dobytkow też hiſchcze dale żiwy woſtanje. Wonť pak ſu cżim pilniſchi pſchipoſluchacżo radia, woſbeže w ſymſkich dnjach. Hdyż ſu pola běle, potom poda ſim radio ſymphonije Beethowena a rěcże Bucharina, ſnateho wjednika ruſſeho narodneho hoſpodarſtwa, w kóżdej cżitarni. A ſe ſwětłymaj wocżomaj a wocżinjenej hubu pożłuchaja tam burża a burowki na pſchednoſchći wo Leninſinje a Marxiſmje, we cżimż ani ſkowa njerozumja. Wuſtłuſcha pak operu ſ wjeſołymi naſpěwami, potom pſchemėni ſo cżitarnja do jewiſchcża ſa ballet wobliczow.

Wjeſ, tak mała, ſo nima ani zyrkwje, mjenuje ſo „derewnja“. „Selo“ pak je wjetſcha wjeſ, wjeſ ſ zyrkwju. Praſchamy pak ko dżenża wojeńſkeho pachoła, kajſi je mjes tym rozdżél, wotmołwi nam takſe nowocżaſne dżeżo: „Selo je wjeſ ſ kinom a derewnja bjes njeho. Radio, klub a cżitarnja pak ſu dżenża też w kóżdej „derewni“. We blišſokejſi mėſtow namakamy drjewjanе wjeſne domy (villa), nékotre ſ nich ſu pyſchne a druhe khudobne, hdżeż mėſchczenjo pryedy dwaj mėſazaj pſchebywachu, potom ſaſo ſamiknyto, wſchitkon nabyłk ſobu ſebrawſchi. Nětko pak ſu też tele domcżki zyle łéto wobydlene, pak wot mėſchczanow, kiż ſtwoje bydlenje w mėſtze woopuſchczichu, ako pak wot łudnych ludži ſe wſy. Nowe domy, kiż buchu natwarjene, ſu tež zyle tanunym, ſ cżaſnom hdyż hiſchcze ani radio njebe a groły idylnu ruſku wjeſ ſo elektrownje njepſchiwjaſchu, podobne. Fundament je ſ ſlinu abo ſ njewobcżežanych tamnjenjow, na to kładu ſo wodorunje ſdonki jedyn na druhi. Mjeſatky, mėſtna mjes drjewjani, wupjelneja ſo ſ dżélom, mochom a hlinu.

Najwjeſchi dom bu ſa ſobudżélakżnju ſwjetoſow poſtajeny, do kotrehoż wſchitkży wobydlerjo, hacż maja hłoſby ſwojetow a cżerwjene rubiſchczo abo kemſchaze knigt a ſarafan, pſchiſtłuſcheja. Někotſi kupuja ninu toho też hiſchcze pola popa, pſchetoż wón pſchedawa woſbeže wežu a traſch też, dokelż maja to ſa dobry ſtutk, kotryż Bóh mytuje. Pódła towaríſtwowych domow widżimy drjewjane pyramidy, to ſu cżichi podſemſkich łódnizow, hdżeż ſo jédż ſakhowa.

Hiſchcze druhi ſjawny dom, tiż w kóżdej wſy namakamy, je wohnjowa ſtraża ſ pſchiprawu, kiż nihdy nowcho ducha njedycha. Ani wžo njeje, hdżeż njebychmy cżajownu namakali. Ale beda, wopraudże jenoż cżaj tam dóſtanjeſ, pſchetoż wſchitke domy, hdżeż ſo palenż mjeſcżo paleſche, ſamknychu ſo pſches ſtraſnitſwo, cżeku a ſarjadnoſtnje wudżiwnu. Tak dyrbimy cżaſto wjele kilometrow dałoko hicz, ſo bychmy pſchiſtojnu cżajownu namakali, t. r. łuſtu, hdżeż ſo hiſchcze piwo pſchedawa.

Ale wżerno je, ſo palenicżkowarjo tak wjele njepija, każ picżyn cżaja. Sſamo pſchihladowanje je hižo pótżerżaza wež, hdyż widżimy, tak tam picżyn cżaja w pſchedparjenych, ſakurjenych ſtiwach ſedża, każ bychu na ſenjernym cżopje ſemje byli. Schescherata cżapka pſchikrywa jim zyle cżoło, wocżi łoſnch je kruczе ſapinjeny, ju wopagani a ſ rukajzami, a mjes wocżi maja wulku brodu. Tak pija tam zyku njedżelu horzy cżaj. S cżapanі wucżahnu trjenjo ſ kapły, ſchére, rubjane trjenjo, ſo bychu ſebi pót mjes wocżi wutrėli. Cżoko njewotrėja bebi, pſchetoż dyrbjeli ſebi potom cżapku ſ hłowy wſacż a traſch ſo potom też wjazy tak jara pocżili njedżechu.

Naſtaczе teho picża cżaja, poczenja njemóżemy wuſtłedżicż. Hacż chżedża wſchitke ſe mnyſle, ſtu nałkilnoſcż a njecżiſtoſcż kreje wupocżicż? Chżedża ſo woni hižo na ſemi cżiwilam łele pſchiwucżicż? Abo chżedża też mrós wuſmėſſecż, jemu pſchiwołacż, ty mje jenoż wonkach cżiwiluſejſch, ale tu nutſkach ſo cżim bóle pocżuſ! A ſo bych łehe hiſchcze bóle wuſmėſchał, póndu też hiſchcze do parneje kupjele. Ta njeſamóżeſch nicżo pſchećiwo mi.

Wonkach je żurowej ſmije cżakaja hodżiny dołho konje. Nichtó żebi na to njepomyſli, ſo by ſwoje konje wupſchahnył. Hakle wjeczor poſdże, hdyż hižo hwėſdy na njebi ſtoja, pſchindu ho motykżo ſ cżłowonje, lehnu ſo do ſiana a wuſnu ſebi hnydom. Kóń ſo ſam domoj namaka. We wžy ſwėdżi ſo jenoż hiſchcze w jednym domje, w kótrym domje popa a w kluże-roſmołwja traſch ſo hiſchcze wo poſledżnjej rěczi Stalina.

Cyrkwinske powėſce

S Budyſchina.

21. njedżelu po ſwj. Trojiży:

W Pětrowſkej zyrkwi ma rano ⅛8 hodż. farař Berg predowanje, dop. ¼12 hodż. ma farař Siegismund kemſchenje ſa dżéżi.

W Marijnej-Marczinej zyrkwi ma rano we 8 hodż. farař Siegemund ſpowėdż, dop. w 9 hodż. farař Mendа predowanje, w 11 hodż. farař Groſze kemſchenje ſa dżéżi a wjeczor w 6 hodż. mišijónſke kemſchenje.

W Tuchorſkej zyrkwi ma pop. w 3 hodż. farař Stelda ſ Wulkich Trjebjeżi kemſchenje ſa hluchonėmych.

Sbérka ſa zyrkwinſki khór.

Wutoru pop. ¾3 hodż. modleſtika hodżina ſa njedżelnicże w Pětrowſkej zyrkwi.

Tydżenſka ſlužbu ma w Pětrowſkej zyrkwi farař Mendа a w Marijnej-Marczinej zyrkwi farař Berg.

S Makeja.

21. njedżelu po ſwj. Trojiży rano we 8 hodż. ſpowėdż, dop. w 9 hodż. ſerbſka a ⅛11 hodż. nėmſka Boża ſłużba. Pſchiſtojnkuje ſo roſtrečowanje ſ nėmſkej mlodżinu.

Semrėt: Matek Nota ſ Jitka, 56 l. 7 m. 20 dn. ſtary.

Z Łužicy.

* S Biſkopiz. Schulſki hólczej Alwin Brauny ſ Wiſtepiz dóſta wot wokrjeſneho hejtmanſtwa pjenježne myto, dokelż bė 6. njedżelu ſ. l. ſe ſmužitoſczu Ernu Lehmanej pſcheb ſmjerczu ſatepjineja wukhowak.

S Wiskopiz. Jědny na mokorišim kole, wěsty Standfuß z Porchowa, sajěžeše w Wiskopizach na jawinjenju dróhi do wołobowego auta. Standfuß padny a buzny kónz sobu wlečeny. Pschi tym slama sebi swižbjeł a rjebła na wjazy městnach. Jeho do Budyschkeje khorownje dowjezechu. Motorske kolo so dospolnje roskl. —

* Se Zitawy. W nozy k 15. oktobrej je frišer Theodor Klaßen 17-letnu w Zitawje bydlacu družobnu holzu Helenu Geißlerez wotwjedł. Geißlerez je 1,60 metra wulka, schwižna, z jasnymi włosami, ma hólčazu hlowu, podolhojte, blěde mjeswoczo a měsjeche na wulchomaj rjeczalkaf z běłymaj kulkomaj. Klaßen ma jasne bydlerjawe włosty a jako wosebite znamjo blizu nad lěwym wóčkom.

* S Wulkeho Schunowa. (Wczipna krowa w kuchini.) Pola jeneho ratarja saběża rjebi krowa, so z pasiwom wra cżiwschi, do wotewrjeneje kuchnje. Krowa njeběschca do kuchiny a tak dyrbješe hižo do bjes dźiwa, so so tam prawje sadżerjeć njemóžeše. Njeleza, kaž je, rosbi najprjedy někotre talerje, schtož ju po praczu jara rosnjemdri, tak so pschez dźiwischo do pokoja a khamorow bożesche, dóńdź nicżo wjazy zyle njebě. Naporjadł, kotryż hospoza w kuchini namaka, hdyż bo domoj wróći, njeje drje ji runje wulke wjeselo cżinił.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 23. oktobra 1926.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,198	100 pólsk. markow	46,95
jendželski punt .	20,352	100 českost. krónow	12,423
100 šwajc. frankow	80,94	100 franc. frankow	12,54

Efekty.

Na Berlinskej burzy so wczera kursy efektow dale sešikabjowachu. Wczera też wjele wójnskeje požeżońi poskicżowachu. Jeje kurs studi tohodła se 7,22½ hr. na 6,95 hr. za 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeschu wczera napołedk žytne skrucżenje žitowych płacżinow. Te najšerje dźerža so žytnischo jenża. Pschicżina horjebicża bě šwjacżenje płacżinow we wukraju. Pschenża dobu po zentnaru 5 pj., nasymny jeczmjeń 15 pj. a wowsy 5 pj. Wczera płacżejše zenjnar

w Drjezdżanach:
pschenży 13,55—13,80 hr., rożki 11—11,80 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11,75—13,25 hr. nasymneho 10—10,75 hr., wowsa I. 10,50 hacż 10,75 hr., II. 9,25—9,50 št. hriwnow,

w Berlinje:
pschenży 13,55—13,70 hr., rożki 11,20 hr. hacż 11,45 hr., jeczmjenia nałetnjeho 11 hr. hacż 13,50 hr., nasymneho 9,30—9,90 hr., wowsa 8,95—9,75 hrimnow,

schtwórtk w Kamjenzu:
pschenży 12,75—13,25 hr., rożki 10,50 hr. hacż 11 hr., jeczmienia nałetnjeho 12,50 hacż 13 hr., nasymneho 9—10 hr., wowsa 8,50—9 št. hriwnow,

w Shorjelu
pschenży 13—14 hr., rożki 11—11,80 hr., jeczmjenja nałetnjeho 11—13,80 hr., wowsa 8—9, bérny 3,90 hr.

w termijowym wikowanju
za oktober: pschenży 14,60 hr., rożki pak 12,10 hr., wowsa 9,90 hr.,
za dezember: pschenży 14,70—14,62½ hr., rożki 11,95—11,95½ hr., wowsa 9,80 hrimnow,
za měrz: pschenży 14,95—14,98 hr., rożki 12,35 hr., wowsa 10.10 hr.,
za meju: pschenży 14,99—14,97½ hr., rożki 12,45 hrimnow.

Wiki wužitkoweho skotu wczera pjatk w Berlinu (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 794 młodych dójkow, sucżelnych krunow a jałowzow, 177 cżelatow, 18 wołow do cżahanja a 16 bykow.

Młode dójki a sucżelne krunowe płacżachu
1. družiny 480—590 hr.
2. družiny 30?—450 hr.
3. družiny 250—300 hr.

Sucżelne jałowzy:
1. družiny 350—480 hr.
2. družiny 220—280 hr.

Prójdniki a byki płacżachu 43—47 hr. po zentnaru. Wubrany rjany skót bě hischcże dróżschi.

Na pschedaż.

Kolo motorske a motor w Lubiju, Fichtowa haša 101.
Mužaze a žonjaze kolo w Budyschinje, Hornczejska wjaza cżo. 18.
Wóz taflaty a deskowany, Kühnel w Lubiju, Reichsplatz cżo. 3.
Landawski a pol schesy, Herbika grycht w Schérachowje.
Jenopschežny wós w Jabłonizu pola Mužakowa.
Kóń. wałach, 8-letny, Baase w Kamjenzu, Schützenpl. cżo. 4, Telefon 97.
Srěžaj, kobli, w Sarečzu cżo. 13.
Wol młody žylny, też na howjadło k rězu wuwučnik, Bartel w Dobruschi.
Krowa do cżahanja w Nowej Wěsy 32 pola Huschf.

Sco pytaja:

Wotroczř, schamotowa fabrika w Tonbergu.

Sesdnidżu na pschedażowanje
pónđelu 25. oktobra 1926:
we Sculschezach pola Kulowa dop. w 11 hodź. psched korczmu njedželskich wós;
w Kulowje pop. w 2 hodź. w hoscżenzu „K 3 krónam“ schijaza maschina a stejazy cżažnik;
w Korżinje pop. w 5 hodź. w hoscżenzu krowa;
w Hornich Brużach pschip. w 12 hodź. w „Grychcże“ (korczma): žiwinjecži, zinkowana kupańska wanja, jasa, cżežwjeny plischowy, vertiko.

Drjezdżanska burza.

Pšenca	271-276	bérnjace kružki	26 00-25,50
rožka	231-236	pšenč. wotruby	10,40-11 00
nałetni ječmjeń	235-265	rżane wotruby	11,25-13 00
nazymsk. ječmjeń	200-215	pšenčna muka	50.50-52,50
wows	210-215	rżana muka	37,50-39,50
čerwjeny dźeczel	230-250	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	196-201	hróch	35,50-36,00
suche truhančki	11-11,70	cokrowe truh.	17,00-19,00

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Žito je žadne ale kupzy wotczakuja. Tendenza kruta. Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza kruta ale wocżakowaza.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płacżizna po złotej hriwnje.

	22. 10.	21. 10.		22. 10	21. 10
Pšenca	271-274	270-273	buzy	21 22,50	21-22,50
rožka	224-224	224 228	woka	—	—
nal. ječmjeń	260-270	260-270	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	186-198	183 .95	žołte lupiny	—	—
wows	179-198	178-194	zeradella	—	—
kukurica	197-202	197-202	raps. wosušk	15,40	15,00
pšenč. muka	36-39 2	36 3.25	lany wosušk	20-20,40	2?,00
rżana muka	32-34,00	32-34,00	poch. melasa	—	
pš. wotruby	10.75	10,75	bérnj. kruški	24-24,50	23-24,40
rżne „	10,80	10,90	syno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,80
raps			rżana słoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšenčna „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	36-39,00	36-39,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			ječna „	0.75-1,10	0,65-1,00

Wične płacżizny w Budyšinje.

23. oktobra 1926.
Wšě płacżizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet	najwyša płacżizna	najnišša płacżizna
Pšenca, nowa	73 kilo	13 25	13,50
Rožka, nowa	70 „	11,50	12,50
Ječmjeń,	50 „	11.00	12.00
„ nazymski	50 „	9.30	10,00
Wows	50 „	8,50	9,00
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Bérny, nowe	50 „	3,75	4,00
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	4.00	4,50
Słoma, z maš. młóč., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ „ k zasł.	50 „	1.20	1.30
„ z cypami młóčena	50 „	2,10	2,40
Pšenčna muka, 60%	50 „	23.75	24,25
Rżana muka, 70%	50 „	19,00	19,50
Pšenične wotruby	50 „	6.00	6,50
Rżane wotruby	50 „	6,50	7,00
Jeja	1 štk.	0.15	0,16
Prosata 535 štuk	1 štk.	10,00	23,00

Wične płacżizny wczera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	12,75—13.25	12,50—13.80
Rožka	10.50—11.00	10,75—11.70
Ječmjeń	9,00—10,00	10.50—12,75
Wows	8,50—9,00	8.25—9.00
Syno	4,00—4,50	3.50—4,50
Słoma z maš. młóč.	1,20—1.30	1,10—1,40
Słoma k zaslanju	—	
Słóma z ruku młóčena	1,80—2,50	1,80—2,00
Bérny pola ratarja, nowe	4.50—5,00	4,50—5,00
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,80—2,00	2,00 —2,00
Jeja	0,14—0,16	0,16—0,17
Pšeńčne wotruby	—	6 40—6,80
Rżane wotruby	—	6 50—6,90
Pšeńčna muka	—	23,00—24 00
Rżana muka	—	17,50—18,25
Prosata, wulke	—	—
„ srjenje	—	—
„ małe	15—24	—

Drobnowikowanske płacżizny w Budyšinje.

23. oktobra po hamtskim postajenju.
Wšě płacżizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniżs. płacżizny hr.	najwyš. płacżizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,80	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2.40	2.80
Swinjace mjaso	1 „	2.40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,54	0,58
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlèb	1 „	0,32½	0,35
Jědźne bérny	1 „	0,10	0,13
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,20	2,20
Sušeny połč	1 „	3,—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,—	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,17
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	—	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drjezdżan. (Prošcheŕ, kiž pluwowe honacże wotnjerzuje.) Kaž Drjezdżanska kriminalna policija dźeli, je njesnaty, jnnadź 30 lět stary, prošcheŕ we wschelakich dźelach, hdyž jemu wobydlerjo niczo dali njeběchu, pluwowe honacże na jśhodach wotnjertnył, so by je tak wjecził. Nimo strachu, so móże je na tajke waschnje lohko rozbuchnjenje stacż, bu wobydlerjo też pjenjeznu schkodu poczerpili. — Ssu brje dyrbjeli nětko pjenjezy, kotrez běchu prošcherjej zapowědźile, měschczańskej radże za pjun zapłacżicż.

* Se Ziegenhalsa. (Duchakhory z wěże dele skocżił.) Zalostny podawk sta so na wjelewopytanym Goldbergu pola Freiwaldawy. Tu wsa žebi 20 letny konditaŕ Zimmer, pschischedschi se khlěborneho kwasa žiwotsa starschetu, žiwjenje. Hdyž bě so hacż na kochlu wuplěkał, skocżi se 26 metrow wyšokeje wěże. S rosrańenymi stawami wosta deleka morwy leżo. Młody cłowjek je samomordarstwo wěsce w nadobo wudyrjenym duchownym zaschmjenju skucził. Zimmer bě mjenujzo cżeko na hlownu kripu khory byk, kotrejež sebkholi so cżasto pola njeho jako nadpady duchakhorosce pokazowachu.

* S Karlowych Warow. (Cżežke awtowe njeschoże.) Na dróży mjes Plattenom a Bäringenami sajěde w nozy sportski awto, kiž zanu žiwżu njemějeschе, z wulkej mozu do druheho wožobowego awta. S poschłednjeho so mui a žona na dróhu wucżiśnyschtaj, hdżej leżo wostaschtaj. Sportske awto jědźeschе dale, njestarajo so wo snjeschoženeju. We Merkelsgrünu pak dyrbjeschе awto sastacż, dokelż bě so nješto stónzowało, a tak wjednika sajachu. Mjes tym běchu tamneju snjeschoženeju namakali. Žona bě hižo morwa, muż pak cżežko sranjeny, so njemóžeschе nicżo wuprajicż.

Přilopk.

* **Rubježny napadaŕ w kokowym wobchodje.** Khrobły rubježny napadaŕ sta so wczera dopołdnja wokoło 11 hodź. na Griebenowskej dróży w Barlinje. Tam pschińdże do wobchoda z kokami snadź 30 letny cżłowjek, kiž chżoschce žebi nowe koko kupicż. Wobchodźerka bě žama w klamach. Po dyžhim jednanju bě so kupz za jene koko rozbudźił a chżoschce je zapłacżicż. Ssahny do kapzy, ale město pjenjez wucżeże sabijał, z kotrymž wobchodźerku wjazy krócżi mózaje do hlowy morskny, tak so tuta wo pomoc zawoławschi do womory padny. Rubježnik hrabny na to nowe koko a wucżeny z nim. Hacżrunjeż bo pažantojo a też policija za nim pueschcżichu, jeho toka njedobżahnychu.

* **Kokainowy projeż w Barlinje.** Psched wulkim karnistim žudom zapocża so wczera mjesynarodny projeż dla pschestupjowanja kokaina. Wobschorjeni žu skoro wschitcy nehdyschi rusjy offizjerojo, kotrjž běchu do Němskeje pschischli, hdżež jebi na wschě mózne waschnje pjenjezy zapłacżicż spytachu, so bychu mohli nětkaŕ žiwi bycż. Jenoż hlowny wobschorjeny, haptykaŕ Hahn, je snata wobzoba. We wójnje dohladowaschе w nadawku ministerstwa požiwadła dźelazu industrijow. Wot 1925 je žudnisti wězywustojny za chemikalije a drogi. S druhich wobschorjenych njech so mjenuja prjedawschi rusti adjutant Michajlow, nehdyschi rusti wyschi Papkewicż a nehdyschi offizjer Awalowskeho wójska Waldemaŕ z Manteuffel. Papkewicż pschińdże kónz lěta 1922 do Barlina, cżehnywschi z Wranglowym wójskom z Rusleje do Konstantinopla a wot tam do Južnoslowjanskeje. — Pschedhydża: Wot cżohoż jeże žu w prěnich lětach žiwiłi? — Wobschorjeny: Moja žona mějeschе debjerki, te žmój po cżasu pschedatoj. Potom žum se wschelakimi drobnostkami wikowaŕ. — Waldemaŕ z Manteuffel dźiwżaschе napołedku jako jednory dże acżeŕ. S dalšich wobschorjenych žu hischcże wěsty se Sievers, z Meyer a Krawza nehdyschi rusjy offizjerojo. Dale je wobschorjeny wěsty Lejkerig, kiž bęsche najprjedy student, potom pschekupz; 1925 cżinjeschе bankrot. Wschitcy tuchi žu wobschorjeni, so žu kokain pschepaschowali. Hdyž psched schtwórcż lětom prěnje powěsće wo wotkrycżu nowehoż kokainowehoż skandala pschez nowiny dźechu, tak dyrbjeschе žebi kóždy myslicż, so je kriminalna policija wulku zwólnu strażanchu mjesynarodnych šlóstnikow wuhlědźiła. Powědaschе žu wo wulkich kokainowych składach na hranicach a wo kokainowych jamach, hdżež žo njekhmanistwu holdowaschе. Tola wschě tute powěsće žu so jako pschehnate wukopałe. Ssudnistke jednanje, kotrež so wczera psched Schönebergskim žudom wotmě, je za sjawnosć jenoż z dwěmi pschiczinowu fajimalwe, z prěnja, dokelż statne rěcżnistwo w zyłej ajarje tež zyle cżiste njebě. S wulkeje hromady kokaina, wo kotrejž so do prozeża rěcżeschе, wosta napołedku jenoż 165 gramow. Haptykaŕ Hahn, kiž bě napołedku žudnistwi wězywustojny za chemikalije, je wot statneho rěcżnistwa nadawk měi, kokain na k tomu wopraunjene wobżoby pschedawacż. Jednasche žo wo kokain, kotryż bě statne rěcżnistwo cżasało, a kotrejž dyrbjeschе žo po prawym pschestupjowacż. Tu potajlim statne rěcżnistwo też zyle korrektnje jednało njeje. Statny rěcżnik Dominik je Hahnej rjekł: „Wy sće nasch dowěrnik.“ Hahn dóstatwaschе za žiwoje pohrěbkowanje 10 prozentow z dobytka wot statneho rěcżnistwa. Hahnowmy sakitaŕ tohodła na to pokasa, so je žo statne rěcżnistwo potajlim na žamžne waschnje pschestupiło, kaž wobschorjeny. Statne rěcżnistwo pak je z dobrym wotpohladom wobcżežnjeho pschedpłacżiwny pucż pschepaschowanja cżasaneho kokaina janjechało. Hahn pak je do njeho stajenu dowěru snjewuik, a kokain tej tajkim wożobam dawał, kotrjž žane prawo na njón njemějachu. Tak žu mjenowani Rużožo z Meyer, se Sievers a Krawza kokain wot njeho dostawali a tuchi žu jěd sobu Papkewiczej, prjedawschemu ruskemu wyschkej podawał atd. To je wunoschk zyłeho procesa, kotryż bo jako wulka sensazija wo-

zakeržene. Sond sajudži wobskorzenych k jastwu wot 4 mesac. do hacj k 6 njedzelam. Jatba jo jim na khlostanje pschisudzi.

* **Za kmorc we mhlk.** Nad Hamburgom leži takita mhla, tak je njemosla lodze na Labju skoro sajca wjazy jedzjecz. Wot jandjenje nozy w 2 hodz. njesmu zane lodze wjazy do pschistawa pschijsce. Lodze, kotrez su w lebu popohnu pschistawu wopuschczisce, su dyrbjale nize Neumühlena sosu k brjohej pschitiskujecz. Tez s Curhavena jo wo podobnje kolsiej mhle pisa.

* **Djesczi jo sadubyłej.** W Bochumje wudyri we wobydlenju jeneho dzlaczerja wohen. Wubjenje jo dospokne wupali. Dzesczi, 5 a 2½ lota stare hólzaj, kotrejz bjeschtaj samoj do bydlenja samknjenej domu byłoj, so sadushychtaj.

* **Chymiche ju jenoz mały kusk do lica sticzi.** Na podjiwne wosdnje dzisyche 26 letny pschekupz Gerhard Demlow lubosez siwjenje njeziwesteu sasu dobyez. Demlow bé je mlodej knjezinu sjubjenu, kotrejz pak sjub sasu rozwjasa, dokelz ju jeje sjubjeny i njemdrez zarliwoscju pschjeschesche, tak so siwjenja zinjenja wjazy westa njebé. Demlow czinjesche bischeze podsledni pospyt. Jako tak mloda holza wo swjedomanju mezo wobsczez njeschasche, sameri so wotpokasany i revolwrom na nju. Na sjoze pak sticzba sapraji a tak holza czekny. Mschto czasa podsischo pschisidze Demlow pschipaduje do kofejownje a wuhlada tam swoju priedawschu njewjesteu i druhim muzzikim hromadze. Sjudom hrabny jeho sasu zarliwosez. We njemdrej rosharjenosczi pschinmy piwowy karancz a dyri s nim holzu na tlokowu. Na to bu dla czelneho ranjenja wobskorzeny. Lichterfeldzki kawmisti sjud sajudzi Demlowa w nalesnosczi piwoweho karancza k 6 mezazam jastwa. Schtoz pak nadpad i revolwrom nastupa, pschisidze podawk psched pschisazny sjud, psched kotrymz dyrbjesche jo Demlow dla pospyłaneho saranjenja samolwjecz. Holza bé nasprjedy wuprasiła, so je ji Demlow revolwer do sjazta sasjakjił. Psched sjudom pak jo wukopa, so tomu tak było njeje. Demlow je sjowju njeziwernu njewjesteu jenoz psches liso stelicz chzył, tak so njeby potom sane wuhlady wjazy meta, so druheho muza dostanje, hdyz by lizo swohidzene było. Potom drje by tola stonznje zebi jeho wsala, pschetoz wón ju pschizo hischcze pschewsche lubuje. Pod tutymi wobstejnosczemi możesche so potajkim jenoz wo pospytanym ranjenju czin jednacz. Tajki pospyt pak so njeschkoda. Demlow je tohodla wuwitowa.

* **Wjelcza czlwila w Ranschej Pruskej.** Mjes tym so so priedy wjelki w Ranschej Pruskej sredka pokasachu, nadeidu so tam po wójnje tak csasto, so może so wopraudzo wo wjelcsej czlwili rjecjez. A to czimi sterje, dokelz hodzi so tak prawje se sczehkowkow jich pschchowanja sjudzicz, w kajsej liczbje dyrbi tute strasczne swerjo po kraju rosschérjene bycz. Wschudze w lesu namakaju so rostorbane sarny, jelenje a druha djiwina. Haj samo domjazy słót so njeschchetuje. Wjelki njepokasuja so jenoz pschi rauschich hranizach, nó, samo hacz do Eulawskeho wotkrjeza, kotrez wobrjedz prowinzy leži, su so dobuje. Tam su wjelki na pastwach nje-

dawno wjetschu liczbu skotu, tak na pschikład na Vogelsangskim kuble samym tsi howjadła rostorhale. Hnydom sriadowana honitwa njemczeskeje zanche wutpeczka, schtoz je tez bjes djiwa, pschetoz wjelk je jara ledzliwy a lesny a nimo toho może so krótki czas dalake pschestrenu pschedjecz. Krajny radscjel Eulawskeho wokrjeza je na powodnjenje wjelka 500 hr. wuzta wustajił; ale hacz dotal bjes wuspecha. Wot 100 let sem je to sajso preni krocz, so dyrbja so takle prenije wupiłacz. Wina, so wjelki w tajkej wulkej liczbje we Ranschopruskej wustupuja, drje su sanjerodzene pomery we bohatschej Ruskej.

* **Synk mjeswocza.** Pschi pospytach, na bjesgrótnym puczu fotografije sjotowicz, je so pokasało, so su nimo wobrazow, kotrez so pschenjesu, tez hischcze wschelake synki sjihowacz. Pschi tym ma lódze mjeswoczo, kotrez psched radijowym wupótkat pschidze, swój zyle wobsebitu akustiti signal. Radijowi wézywustojni sabéraju so nétko s tym, tute mjeswocjowe synki pschepytowacz a do wdeleho systema pschinjesez. Po sdacju chzedza hizo s tutych synkow, sjuadj w Amerizi, spótnacz, kajse mjeswocjo tón ma abo czini, tiz w Europie psched radijotym wupólskom stoji.

* **Zboze w njebozu.** S Bourrezsa we srjedzowej Francowskej pschihadza powdez, so je spschnik s Nauteza do Lyona wezera rano pschi pschejedzenju wuhladka s koliow wulkozit. Wosy stejachu preti a po dolhosczi mjes wobemaj kolijomaj. Dokelz czas jara spschnje njejedzesche, je so wjetschemu njesbożu sadzerwało. Jenoz jedyn puczowazy je so franił. Schkoda na materiału pak je thérro wulka.

* **Sukbybolenje czini duchakhorych czlowjekow.** Na sjedze amerikauskich sukownych lekarjow rostrawjesche dr. Steadman wo swojich nashonjenjach pschi lekowanju duchakhorych na suby. Dr. Steadman mózesche wo wjazy padach sdzelicz, pola kotrychz bé so po wuhojenju thorych sukow tez s duchathorosczu pola tutych patientow polépschiło, tak so możachu nékotrych z nich samo s wustawa puscesczicz. Wón namokwjesche siwotich towarschow, so bychu swjesli mjes sukownymi a duchownymi thorosczemi sudowali.

Hawtske wozzwjerska z Budyšina.

Posledni dzeń sa sapodacje sapisow wo stawje wozbow (Personenstand) a wo stawje wobthodow s 10. t. m. je

25. oktobra 1926.

Komdzerjo mója so po § 202 sakonja pokhlostacz.
W Budyschinje, 22. oktobra 1926.

Mésczanjska rada — dawkowy hamt.

Towarstwowski powéstnik.

Budyšin. „Nadzija." Sobustawy zeńdu so přich. wutoru (26. X.) wjecor we 8 hodź. na wosebje postajenem mésstnjo k wuradźowanju wšelakich towarstw. należnosćow a małej zabawje.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć" nima srjedu (27. X.) spewanje. Přich. tydźeń wutoru (26. X.) wuhotujemy „rozžohnowanski wječork" ze swojim lubym dirigentom Kefkom. Spěwy, dźiwadło a rejka. — Přistup maju jenož „Bukečanske serb. towarstwo" a přeprošeni hosćo. Lisćiki su přez sobustawy „Radosće" dostać. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom we 8 hodź. Kóždy młody Serk sluša do Sokoła! Načolnik.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" zmóje njedźelu, 24. t. m., pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Jednać budźemy dla přichodneho swjedźenja a wo druhich ważnych wěcach. Wot nětka je kóždu wutoru spěwanje. Předsydstwo.

Delni Wujezd. „Sokoł" ma dźensa sobotu wječor ½9 hodź. zhromadźiznu. Kruta winowatosć kóždeho bratra, pasiv kaž aktiv, je, zo přińdże. *Star.*

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa přichodnu wutoru wječor ½9 hodź. w Njechornju. Wšitcy spěwarjo, wosebje muzscy, dyrbja přińć. Keŕk.

Khwaćicy. Našo „Serbske towarstwo" wuhotuje jutře njedźelu (24. X.) pola k. Nowaka wulki Serbski wječor z dźiwadłom a rejemi. Wšitcy lubi Serbja su tam wutr. witani. — Předsydstwo zeńdże so sobotu wječor we 8 hodź. też tam. Předs.

Komorow. „Jednota Sokoł" woswjeći jutře njedźelu swój lětuši załožoński swjedźeń w „Kačej korčmje". Přeprošujemy wšěch sokolskich bratrow a sotrow a wšěch přećelow Sokolstwa z blizka a z daloka najwutrobniso. Předsydstwo.

Komorow. „Sokoł." Hłowna pruha za tych, kiž chcedźa sobu skutkować (Bukečanske prostne) budźe njedźelu pop. w 4 hodź. z hudźbu w „Kačej korčmje". Starosta.

Kursus serbskich rejow wotměła so zaso sobotu, 30. oktobra, wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawc přińdże. Zarjadnistwo.

Lichań. „Zernička" wotmóje jutře njedźelu (24. X.) pop. z dypkom 4 hodź. jara ważnu zhromadźiznu. Wšelake tow. należnosće. — Knjez faraŕ Křižan je nam zajimawy přednošk dobroćiwje přilubił. Tuž přińdźće wšitcy, też druzy lubi Serbja, kiž při towarstwje njejsu, su nam stajnje witani. Předsydstwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido" skhadźuje so kóždy tydźeń wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33. Należnje so prosy, zo bychu so tam tola wšitcy Lipsčanscy Serbja po możnosći kóždu wutoru k wjesołej serbskej rozmołwje zešli. Wo dalše adresy so prosy.

Rakecy. „Lipa." Naš luby sobustaw Knotha je wumrjeł. My zhromadźimy so k přewodźenju jutře njedźelu pop. w 2 hodź. pola Henča. Sobustawy chcyli so prawje bohaće wobdźělić. Předs.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507 — **Filialcy we Wojerecach a w Khočebuzu.** — Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khróšćicach pola knjeza M. Čornaka — w Nowem Měsće pola knjeza W. Kowalika
w Kulowje pola knjeza Oty Bulanga — w Hrodźišću pola knjeza M. Pawlika
w Rakecach pola knjeza kantora J. Rjelki (na šuli) — we Łazu pola knjeza J. Haješa

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać

Zadanja pjenjezy wot 1. haprileje l. l. ze 4½—8 procentami. Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołożenja

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi „Meliar" z mosaznym bubonom, a nowosélbornymi ślišćkami

Dźens najbóle wudokonjana centrifuga.

Podawa so po 12 mésačnych wotplačenjach.

Wšě ratařske mašiny a narunańske dźěle ma na skladze.

Mašinska dźěłarnja a wikowańnja

Arnošt Falting w Njeswačidle.

Kedźbu!

Wumłóču wšém ratarjam kóždu dźělbu žita ze šerokomłóčakom (Bulldoggmotor) za jara nizku płačiznu, tuńšo hač z milinu. Wšo dalše je zhonić pola

J. B. Schustera w Hórkach

pola Njeswačidła.

Fotografijowy Meister

ateljer w Budyšinje na Nejorsk. dr. 15

hódźu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewěźićnskich wobrazow, też na wsach. Tel čo. 2438.

Wšě zemske dźěła

wuwjedźe kaž dotal

Jakubaš we Wudworju.

Dioptrien-Optiker Schmidt SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER BAUTZEN

Najlépši Eiderski tučny twarožk

9 puntow 6.— hr. franko (Dampfkäsefabrik)

Parna twarožkowa fabrika Rendsburg.

Kóždu sobotu 8–6 hodź.

kožane kamiklance, zajęće a wšitke druhe kože a

kóžki

kupujetaj stajnje po najwyšších dnjowych płačiznach.

Kießling & Erdenberger

w „Połměsacu" w Budyšinje na Zwonkowej Lawskej hasy.

Vogtlandske gardiny

kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. *přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr.* wumělske gardiny, też za małe wokna.

Erler na Z. Lawskej hasy 10

Kupjele w šmrčkowej jehlinje

posylnjeja čuwy

přiłinki wšěch wuwjedź.

pola Wintera

(bratŕa Miersch nasl.)

w Budyšinje

na Žitnych wikach 30.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w spańskich sjtwach, bydlenisk. sjtwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach

po přijomnem dźělbn. płačenju.

Tunjo! Dobre!

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřoda pjwarnje

Vogtlandske mudrasowe tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11 **gardiny**

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjeńskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, dźiwace mašiny, manta a dźiwadła. Samsna wupołožedź.

Specialist nowočasneje wočnoje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 4.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše běłeho wina

bleše čerwjenego wina

oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płačiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na hornjerśk. hasy 18 telefon 3427.

Gardiny, přikrywy, dźěłacze šaty, zhotowjenje sačkowan. jupkow.

W. Köhler w Budyšinje,

na Hłownem torhošću 9.

Mužacy kožuch

z wowčeje kože, je na předań

Konditarnja E. Harnisch

při Lawskej wěži.

Za zymne dny

čopte žonjace a mužace podšite khołowy, šlipsy, normalne šaty, harchentowe košle, žonjace kholowy, nócne košle atd.

O. Jäckel na Moltkowej drózy čo. 31.

Syra kopŕiwina jara tunjo

tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Moda syma

sućelna kruwa

z 3. čełom je na předań we Wjeselu čo. 27 p. Minakala.

Sylna kruwa,

wysokosućelna abo z čełom su hnydom na hotowe pjenjezy pyta. Poskićenja pod „C 94" na wud. „Serbskich Nowin".

Jałojca

je na předań w Kisicy čo. 31

Sylne prosata

ma na předań

Pětschka w Trjebjenicy

Rjane prosata

su na předań na Horje čo. 9.

100 centn. runklicy

je na předań w Pŕiwlicach čo. 19

Wysokosućelne ranšopruske

kruwy a jałojcy

ma na předań Grems we Wukrańcach.

2. přiloha k čisłu 248 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 23. oktobra 1926

Napołożenje leżownostnych dawkow (Grundsteuer) na ratarstwo.

H-s. Za ratarstwo, hajnišwo a jahrodnišwo bě 1. jiwnowz ſ wulkej ważnoſcju. Sběra ſo tola po tutom dnju po nowym ſakſim leżowotšinym dawkowym ſakonju leżownoſtny dawk prěni raz po inflaziji ſaſo w ſtatnej hriwnje. Te wěcy dawkowy objekt ličit po jenej poſtajenej pšichitomnoſnej hódnoſcji ſaſo w ſtatnej hriwnje. Hacj dotal liczeſche ſo po papjerjanej hriwnje. Po ſtabiliſowanju hódnoſcje kónc lěta 1923 bě ſo drje leżownoſtny dawk na ſtotu hriwnu pšeſetſtoſit, ale nowe wobhódnoćenje objektow ſta ſo dale po papjerjanej hriwnje.

Pšichodpłacenja na leżownoſtny dawk dyrbja ſo po dotalnym waſchnju dale płacyć, dóniž nowe dawkowe pominanje njepšichińdże, kotrež ma ſo kónc lěta wobſakować. Dotalne płacenja ſ 15. oktobra a ſnano też ſ 15. januara 1927 ſu jenož pšichodpłacenja alwěſcje ſo potom ſobu wobliča ſe ſtónčnej ſumu. Wone wuſtanjenjeja ſo tohodla wot dotalnych płacenjow ſ lěta 1925 a pśenjeho połlěta 1926 (te je 15. haprele a 15. julija), kotruž ſo ſ nowym leżownoſtnym ſakonjom jako ſtónčny dawk pšihpółnachu. ſo dyrbja ſo pšchi wupšchichim napołożenju dopłacyć a pšchi nišchim wěża ſo pjenjezy wróćo žadaś.

Nakładženje leżownoſtneho dawka wupiła leżownoſtna dawkowa wyſchnoſeć. Pšchi tom njedźełaja wobſebite ſtatnoprawne trubjerki wjeſy ſobu, dokelž dźeło najbóle jenož we wuliczenju a wupiſanju noweje płaćišnje wobſteji, kotraž ſo ma tak nijenawacej jenotnej hódnoſći wuliczi. Tutu jenotnu hódnoſcj poſtaja wubjerki, jarjadowane pšchi finanznych hamtach po ſtatnym wobhódnoſćenſkim ſakonju. W tutych wubjerkach ſu wſchě ſtawy ſaſtupjene.

Kara dotho je hižo kujeźeſtwo ſe druhimi wyſchnoſećemi pšchitotowanſke dźełu wobhódnoſćenja wukonjało. Pšchi nim ſkutkowanſke też ratarſka komora a druhe ratarſke organiſazije ſobu. Po tutom pšchitotowanſkim dźełe móžachu halle wubjerći do dźełа ſtupiś. Sćeſchowaze je ſnano ſa nuzowich jara ſajimawe:

Saſſka rozdźeli ſo do diweju hoſpodarſkeju krajinow, do runiny a do horiny a to ſ runoprawnu wobhódnoſeženju ratarſkeho ſamoženja. S ważnoſcju pšchi tutym wotdźelenju je, ſo dyrbja ratarſke wobſtrowy w jenej hoſpodarſkej krajinje pšchirunanjahódne ſe ſobu być; pšchetoj jenož ſ pšchirunanjom wobſtroda ſ druhimi wobſtrodami je ſaſtkodźenſkoranje do praweje tłaſy ſwješćene.

Sa kóždu hoſpodarſku krajinu je najwupłódnišnji ratarſki wobſtrow wunamakany (wješchny wobſtrow hoſpodarſkeje krajiny) a jeje wupłódnoſcj je krajne finanzne miniſterſtwo hacź do najmjeńſcheho poſtajiło. Tohorunja je w ſamſnej hoſpodarſkej krajinje liczba wobſtrodow ſ typiſzy ſrěnjej a typiſzy łohkej wupłódnoſcju wunamakana, ſe kotrymajž ſo ratarſke wobſtrody dadża pšchirunacj (t. mj. pšchirunanſke wobſtrody). Też wupłódnoſcj tutych pšchirunanſkich wobſtrodow je tak poſtajena kaž pola wješchneho wobſtroda po liczbach. Prozentualnje wuliczi ſo wupłódnoſcj tutych ſrěnich a łohkich wobſtrodow porno wješchnemu wobſtrodej. Tute wuliczene prozentualne hódny ſu wot ſtatnje wobhódnoſćenſkeje kommiſije hromadże ſe ſakſim knježeſtwom ſo hišće raz pšchepruhowale a je wobjěźenjom zyłeje Saſkeje ſo wobſtwjerdźiłe. Nimo toho je ſtatna wobhódnoſćenſka kommiſija prozentualnu pšchinoc wupytała, w kotrejž wješchne wobſtrody a pšchirunanſke wobſtrody wokeju Saſkeju krajinow pornjo najlěpſchemu ratarſkemu wobſtrodej w Němſkej, tak mjenowanemu ſtatnemu wješchnemu wobſtrodej, ſieja. W ſćěſchowanym pšchekładze widźimy prozentualnu pšchinoc ſakſich wobſtrodnoſćow ſa kóždu hoſpodarſku krajinu. Krótkoſcje dla mjenuja ſo wobhódnaríſćenſke prozenty wobſtrodow ſakſich hoſpodarſkich krajinow „ſakſka prozentualna liczba“ a w pšchimjeri pšcheſćěnu ſtatnemu wješchnemu wobſtrodej „ſtatna prozentualna liczba.

	Saſſka prozent liczba:	Statna prozent liczba:
I krajny wješchny wobſtrod Eickendorfſke pola Magdeburga (t. mj. Magdeb. Börde	—	100
II. Saſſka hoſpod. krajina I (runina)		
a) najwyſchſcha wupłódnoſcj (jednory ratarſki wobſtrod w Stöntzſchu p. Borna.)	100	83
b) typiſka ſrěnja wupłódnoſcj (jednory ratarſki wobſtrod w Miločzach p. Kamjenza.)	49	10,67
c) typiſka łohka wupłódnoſcj (jednory ratarſki wobſtrod w Jitlu p. Rakez).	13	10,79
III. Saſſka hoſp. krajina II (horina)		
a) najwyſchſcha wupłódnoſcj (jedn. rat. wobſtrod w Auerswaldze p. Kamjenzu.)	100	53
b) typiſka ſrěnja wupłódnoſcj (jedn. rat. wobſtrod w Lichtenbergu p. Freiberga.)	64	33,92
c) typiſka łohka wupłódnoſcj (jedn. rat. wobſtrod w Kühnheide pola Stollberga.)	21	11,13

W dalſchim wutwarje tuteho ſyſtema poſtaji ſo ſa kóždu ſakſku gmejnu prozentualna ſkała w pšchiſtrěſtu, měrjena na krajnym wješchnym wobſtrodže. Tutón ſapiſ gmejnow ſ poſtajenymi prozentualnymi liczbami mjenuje ſo „gmejnſka ſkała“ a je hotowa ſ pśenjenu napołożenju.

Pšches wukaz krajneho finanzneho miniſterſtwa, kotremuž je krajna rada pšchitkowała, poſtaji ſo hódnoſcj hektara krajneho wješchneho wobſtroda na 4140 hriwnow. Jedyn krajny prozent wucźini potajtim 41,40 hr. K łožnu dźěſu je ſo w gmejnſkej ſkali ſa kóždu wjeſ wupłódnoſćiła hódnoſcj jednoho hektara hižo wuliczika. Hdyž ma na pšchikład jena wjeſ 39 „ſtatnych prozentow“, dha je eſempel tajki: jedyn hektar 41,40 × 39 = 1614,60 hr. Jedyn hektar płaći w tutej wjeſy 1614,60 hr.

Pšchi wobhódnoſćenju maja wubjerki pšchi finanznych hamtach po gmejnſkej ſkali dźěłaś. Tohodla maja woni móžnoſcj, objekty niže a wyſche wobhódnoſćiś, kaž ſebi wobſebite wobſtejnoſcow ſa ſobu ſa potrjebne ſkedźa. Gmejnſka ſkała potaſuje pak nimo toho hišćeze, kak nowe wobhódnoſćenje ratarſkich wobſtrodow w Saſkej w pšchichodze ſkutkuje. Se toho widźimy też pšchichodne wobſćeżowanje ſakſkich ratarſkich wobſtrodow pšches nowy leżownoſtny dawk a ratarſke gmejny móža po tom ſ wěſtoſcu ſwoje pšchiraſtu poſtajiś. Po nowym leżownoſtnym dawkowym ſakonju ſběra ſo wot 1. oktobra hacź k 31. měrzej 2,5 ‰. Exempel je tajki:

$$\frac{41{,}40 \text{ hr.} \times 2{,}5}{1000} = 0{,}1035 \text{ hr.}$$

Ja 1000 hriwnow. To hodźi ſo ſa kóždy ratarſki wobſtrod łoho wuliczicź, kak kajſe na leżownoſtneho dawka płacźicź, hdyž ſwoje w gmejnowej ſkali napiſane krajne prozenty ſnaje a na nje ſedźbuje.

Leži na pſch. jena leżownoſcź w gmejnje ſ 20 krajnymi prozentami a je 18 ha. wułka, dha je leżownoſtny dawk tak měrjeny na lěto 18 × 20 × 0,1035 hr. = 37,26 hr., na jenu termiju běrtſk, to je 9,31 hr.

K tomu może gmejna hiſchcze 150 % pšchiražka ſběracź, ſchtoż by na terminju najwyſchſche 13,97 hr. wucźiniło.

Wot 1. haprele ſem ſběraja ſo 3‰ wot hódnoſcje dawkowcho objekta. To je ¼ wjacy. Wo tutu ſadu powyſcha ſo potom też wocźiſchcźane exemple.

Sſnano je ſajimawo, kak nowy leżownoſtny dawk ſtutkuje porniſe leżownoſtnemu dawkej ſ lěta 1843 a 1921 we wſchelakich gmejnach Budyſchſkeje a Kamjenſkeje wokolinu.

K wujaſnjenju pšchikładow hiſchcze ſćěſchowaze:

Leżownoſcź w gmejnje.	Poźěżowanje 1 hektara: a leżown. łakoſć ſ lěta 1843	b leżown. łakoſć ſ lěta 1921	c leż own. łakoſć ſ lěta 1926
Mała Huſla (Budyſchin) 41 krajnych %, pšcherěſkowa hódnoſć hektara: 1697,40 hr.	7,82	10,22	10.16
Jitl (Budyſchin) 10,79 krajnych %, pšcherěſkowa hódnoſć hektara: 446,70 hr.	10,40	3,75	2,79
Budwoć (Kamjenz) 29 krajnych %, pšcherěſkowa hódnoſć hektara: 1200,60 hr.	7,58	7,50	7,50
Jěžow (Kamjenz) 12,5 krajnych %, pšcherěſkowa hódnoſć hektara: 517,50 hr.	2,91	3,74	3,23

Poſtajene liczby po leżownoſtnym ſakonju ſ lěta 1843 ſu wopraſdźe ſapłaczeny leżownoſtny dawk. Liczby po leżownoſtnem ſakonju ſ lěta 1921 poſtajichu ſo w pšcherěſku potrjebnjazeje ſerjeſeje ſtaſeje a liczby po ſakonju ſ lěta 1926 po pšcherěſkowej hódnje gmejnſkeje ſkale. Wěſo ſo liczby po tutych ſtjerach ſakonjach w mnohich gmejnach też wjele bóle wot ſo wotſtalichu. Najbóle w gmejnach ſ cźeſtej leżownej tłaſu. Pšchi tym je jaſnje widźeć rozdźěl mjes tamnišchimi a dźeſnišchimi ſaſtkodźenſkowanjom tutych gmejnow, dokelž kóždy wobhódnoſćenſkiſ ſyſtem hinak ſtutkuje.

Kak budźe nowy leżownoſtny dawk ſa jenotliwe kubła po liczbach wopraſdźe ſtutkowaś, njehodźi ſo dźenja hiſchcze rjec. Wobhódnoſćenſke wubjerki maja najprjedy ſkowo a po jich poſtajenjach budźe ſo leżownoſtny dawk potom wuliczicź. Mjenje ſnano na ſadyn pad njebudźe — ale wjacy!

Sćěborna króna.

Seſerbſćěcźił: P. Krjeczmar.

Hdyž nješchto na ſwěcze bywaſche, cźeſnoj ſo hajnik Handrij bojeſche, tak běchu to knjeſſke brunej wócźiſ kubłerja Měrcźina bźowki. A hdyž dale nješchto na ſwěcze bywaſche, ſchtoj Handrij ſ zyłeje wutrobu lubowaſche, dha bě to Bożena Měrcźinkej. Jenicźka bě wona, kiž by ſmětła nad nim knjeźicź. Swottkal pak bźerjeſche nješto tutu ſkrobloſcź, kiž tola wjacy njewobhódźeſche hacź ſtrowu wułku poſtawu a móznej ruzy a niczo toho, ſchtoż by bohaty Bożenu Měrcźinkej wabiſ

700 lětne wopomnjeće ſwjatoho Franciska z Assisi.

3) (Pokračowanje.)

Přeco zaso wunurja so postawa khudeho, to tu, to tam, z tajkim wjesołym, čistym dźěćacym pohladnjenjom, z tajkim słódkim zwukom w swojim hłosu.

Někotryžkuli přeradniski wołeń we wočomaj připosłucharjow zhasnje. Wuhładkuja so rozmrěwane, zmorśene čoła a rozpinaju so při jeho słowach pjaśe, kiž su so činile w bjezmócnej ziobje.

Tam deleka w Portiunkuli ma wón swój wukhow, swoju samotarnju, hdźež pominu so zwjetšeho dźěła nocy we wobjeću Křižowaneho. Nowe swětło, nowu hnadu srěba wón tudy do so, zo by z połnoty zaso druhim sobudźělił. „Ze samotnośe swojich wutorhnjenjow ducha (ekstazow) a sylzow stupa wón zaso wróćo do swěta, kotremuž hižo njepřisłušu, na swětne swjedźenje, swětno hry a turnéry.

Assisi hłada a hłada. Njeje to jimawo so stawanje, dźeń kaž dźeń, kotremuž so lědy štó wuwinje, kiž nanuzuje přirunanje, kiž žada sebi wotmołwy na někotrežkuli praśenje we hłubinje duše? —

„Ke Knjezowemu hłidu“ wućekuje syn bohatcho překupca Bernardone: Při durjach wuprošuje sebi swoje zeźiwjenje. „Pokoj budź z wami!“ je jeho postrow, jeho dźakprajenje. Ow tajki skromny je bratr Franc, kaž so nětko mjenuje: „Ja přijimowach přeco mjenje, hač potrjebowach,“ móžeše wón wobswědčić, „tak zo druzy khudźi njebuchu wo swój podźěł zjebani.“

Ale při wšěch wočiwidnych wobhnadźenjach, při wšej mocy, kotruž přeco bóle a bóle nad wutrobami člowjekow dobywa — — kak stoji wón nam člowjesey blizko, hdyž slyšimy wo ćežkich, tłóčacych hodźinach, hdyž so mjaso a krew spjećujetej, wo konsliktach, kiž wón rozrisuje, wězo po wašnju swjatych, we cernjojtych kećinach abo we lodojtych sněhowych wětšeńcach Abruzzow. —

Bórzy staja so jedyn z najnadobnišich jemu na stronu, Bernard z Quintavalle a hišće jedyn, tachantski knjez wot swj. Rufina: Pětr Catanii, a dale młodostny Aegidius. Živjenje wótca wotraža so nětko zaso w jeho synach. Franciskanske živjenje! Při Rivo Torte, kiž khwata w mnohich křiwiznach z hory Monte Subasio dele, wuzwola sebi nowu, wobšěrnu samotarnju, šulu noweho rjadu.

Rjadnistwo tehdy zakéčwaše. Kłóštry, abtownje strowjachu ze słóněnych wyšinow abo khowachu so w ćinojtych dolinach. Lědy bywaše hałoza křesćanskeje miłosćiwosće, kotrejž so njebychu Bohu poswjećene wosoby wěnowałe. Ale Franciskus přiwjedźe k njej takrjec čerstwu rěku womłodźaceho, přetworjaceho živjenja. Štož bě hač dotal njeslyšane: na zakładze wudospołnjeneje khudoby, tež za zhromadnosć rjadu, wón natwarjowaše. Hišće wótriši wuraz chcej wón dać wobrazej Zbóžnikowemu, „kiž njeměješe, hdźež mohł swoju hłowu złožić.“ Jeho samsne dotalne wašnje živjenja běše z naćiskom, ze zakładnym rysom tamneho duchowneho twarjenja, kotrehož wulkotne rozměry hižo w blizkim přichodźe bě drje wón lědom hišće předćuł. —

„Duchownu rozmołwu“, mjenuje molerF. Kunz jedyn ze swojich najrjeńšich wobrazow Franciska. Přenje ćiche směrki padaju wonka na umbriske hona, hač do dala, hdźež hory dopołmjenja. Zloty wječorny błyšć leži na wobłičach brunych postawow, kotrež swjatemu připosłuchaju; posłuchaju, kak maju swoju njewjesty, khudobu, mjenować, dokelž njehywa nadobnišcźe a wosobnišcźe we wšěch krajach; kak dyrbja poniżnosć a lubosć jewić napřeco kóždemu, wosebje napřeco małym a potłóčowanym, tutym woprawdźitym lubnškam Božim; kak bychu mohli so zwućować w sebjezaprěwanju z radostnym, njesebičnym podaćom bratram a sotram w městach a na wsach.

„Ćišće swoje lubjenstwo Knjezej do klina: Wón was zeźiwi. Prajeja-li so was, štó wy sće, to rjekńe: Smy pokutnicy a přikhadźamy z Assisi. Jałmožna je nas khlěb, hrubo zakhladźenje z nami naše khłóšćenki.“

Franciskanske živjenje! Přeco jasniše rozsywa jo Rivo Torto. Nowi wućomcy přikhadźeja a po dwójcy wusyła jich Franciskus, přeco dale, do Spoleta, Rieti, Foligna. A Assiska hra so wospjetuje. Přeco sylniše přiběraju žołmy hibanja, kotrež wón započina. Woći zabłyšća so při jeho njenje, a wutroby biwaju wyše za jeho ideal. —

L. 1210 stoješe Franciskus před bamžom Innocencom III. Kardinal Jan z domu Colona bě jemu pućerubał. Poniżny syn cyrkwje, hłuboki ćesćowař měsnistwa, prošeše wo žohnowanje Khrystusowcho zastupjerja za swój skutk. Tón dyrbješe jeho bratstwu kruty skład dać, jo ryzy krute sćinić a zakorjenić we maćerskej pódźe cyrkwje. —

Wuznamny wokomik za stawizny swěta! Wóčko najwyšćeho měšnika wotpočowaše na tych bosynohatych mužach, kotřiž tak pokornje, ćesćowne a tola dźěsćowcy swobodnje a njebojaznje swoje čoła pozběhuja.

Nowa wosebliwosć! drje sebi wón pomysli, jeneje njejasnosće wjacy, kotraž móžeše runje tak derje zamući hač wumoženje woznamjenić. Abo — — bě snadź to ta forma, wo kotruž duch časa wojowaše, we kotrejž dyrbjachu so nowe, njezačuwane mocy wuskutkować? A bychu tole traś ći mužowje, w kotrychž běše Bóh Wšehomilosćiwy tajne hnady zapołožił, kiž bě k wuhojenju njeměrneho swěta runje za tule dobu postajił? —

(Pokračowanje sćěhuje.)

mohło? Kak by sakhadzał bohaty Mérczin, hdy by snał hajnika Handrija mohłe?

Schło? Lubowasche wona jeho? Jeho drje rad widżesche pichikhadżeć, ale schto ma to na żebi. To hischcze dawno njebě znamjo lubosče. Njebě wón blaseń? Wě drje žiwy w nasdatosči toho, schtož njewobsche dżesche?

Ssedsesche na se selenym mochom wobrosczenej skale, sonjo, hladajo do pruhow wjerczoruneho słónca. Nadobo sawrjeschtej dwě nježnej ruczaj jemu woczi. Wutroba czerpjesche jemu mozajsche. Tohaz ras by holczo mohło sonit rěcze pschemělicz: Wě ju tola spósnał a nježnej czorkej ruczaj pschedrażdżichtej to żiwoje. „Božeńka!“ sawoła połkoczijwschi a jezdnje so spjerżowaze holczo ke żebi na kamjeń a lipa, psched skalinu so wupschestrěwaza, sawrěwa wuhlad, schtita psched wczijnymi woczemi, tš mohle jeju wuhladacz je strony Mérczinkej dwora.

„Schto dha chzesch, moj luby klupy hólcze. Mohła so pscheb tobu nastrózicz każ wboha dżiwina.“

„Njeżmělch so nastrózicz, luba Božeńka.“ Spěchnje pschimnu sa jeze rukomaj: „Wěsch, schto chzu — Njewěsch, ilota Božeńka? — A ty — schto by była twoja wutrobna żadosczo?“

„Tu mi njemóżesch dopżelnicz!“

W duschi ranjeny puschczi jeze ruczaj. „Wém, wém, mi njesaje so sloto do tichinow, każ jeze nanej.“

Božeńka pak ruku posběhny. „Nochzu měcz slota!“

„Sawěsče niz, luba?“ sawoła hajnik Handrij. Se strony pohladny Božena na njeho. Dwěluje snadź wón na jeze lubosczi k njemu? Hdy by jeno dopokasna měła? W myślach podnurjena naschczipa sebi kwětkow, mjes nimi Oraklowu bwěsbu. Njesapyny rjekny:

„Ssy snadź na twojich nóznych puczach tam horka na skalinach so jónu sertkal se njeboh hrabinku. tam ludzej wona so wokolo bludźi?“

„Njeboh hrabinku?“

„Ssy ju jónu wuhladal?“

„Haj,“ rjekny bjes pschemyślenja, jenoż tohodla, dokelż sebi Božeńka to pschejesche.“

„Je měła na hłowje slébornu krónu?“

„Haj — sawěsče, krónu je měła!“

„Handrijo, nětk snajesch moju wutrobu żadosczi: Sslébornu krónu —.“

Tu czi wobstaram, luba Božeńka!“

W myślach vonurjenu hladasche sa jasnej postawu, kiž so sadny hórczi sbubi. Ssléborna króna njeboh hrabinki, njebě to bajta j dżecżazych lét? A nětko, nětko dyrbjesche wěrnosczi bnyć? Schto wona po prawom chzesche? Tola, czehodla so praschecz. Wěsche to tola jeze wutrobna próstwa a tuž dże sbożo sputacz. Swoprědta drje sonjesche dale a żana struchła myślicztka jeho njemulesche.

Njedżelu rano! Hižo jahe stupa k wschinam, horje k skałam, k najwyschschim wjerschkam. Muczinotu njesnaje, dale — dale. Hluboko deleka w dolinje klincha jwony j wěże. Kak maliczka wuhlada. Nětko drje stupasche deleka Božeńka k zyrkwi. Wědżesche, nětko směje wócżku k wyschinje skozenej. Sso sajmja a dale schasche horje. Hižo njewuhlada ani schtoma, kuki so shubichu, skaliny so jewjachu. Możnje wukusła jeho zamotnosczi na wjerczatej wyschinje. Dżiwna móz jeho puta. Tu błyschczachu w czerwjenej a żołtej barbje hórske wukle a nadobna ruta (Edelraute). Jedżelna trawa kuka srjedż skaliskow. Zenje njebě tutu traßu wobkedżbowak. Mróczele czehnjedżu na jasnym njebju, a skaliskow kamjentny murtas bu jemu zusu.

Każ se semje wukuklane wuhlada sniu snéhbelych, błyschczatych hłojczkow srjedż skaliskow. Psched woczemi jemu sasyboli. Njebě to —? S wacha dopomni so nětko, kajtu slébornu krónu Božeńka méni. Postaj — każ małe swonczki swonczki bele bwěsdzicki. Njebě to tak mile wabjace smjecje? Njewuhlada tam pichi skalnym wusłupje ceły wobsek? Njebě to njeboh' hrabinka?

Wy żebi sjantomu so wuśmjał, njeby-li woprawdzita struchłosczi jeho wschudże wobdawała. A hdyż hladaschе dele do hłubiny . . . Nadobo pytny, so steji nad wjele stow metrow wyssokej runej skalinje. Kak bě so to stało? Dżiwne myśle putachu mosny. Dżiwne saczjasa jeho każ njetopyry wobletowachu. Wědżesche derje, so kryja skaliny potajnosczje, kiž jadyn człowjesk rosum dossahnyć njebě. W tutych wokomikach nadżijesche so hainik Handrij setkanja j njeboh hrabinku.a A sléborn króna . . . .

Błuke swětło, wukhadżaze j tajneje idalenosże, sléjesche jemu woczi. Dyrbjesche hischcze wokolo skały, so by lépje widżał. Cżeżka to proza. Jadyn człowjek jemu njebudże wěricz, so je nad spadowaznymi skalinami na wyschinje stał. Słonczinje bě posledne skalnischczo dospět, a jako hłowu posběhny — njemjelesche trasch so —, pohladny do wóczkow njeboh hrabinki. Bele swětło, błyschczaze hwězda, na jeje hłowje — sléborna króna, ta jeho wabjesche zyle horje na skalnischczo, na najwyschi wjerschk. Zana móz semje jeho njedżerżi. Boże, njebě to j hrěchom, hracz je smjerczu? Ale njeboh hrabinka, sléborna króna — jemu pschikiwa, wabi, puta. — Tola schto to bě. Jażne swětło nad skalinu. Saso so pokasa, so shubi — skoka tam a sem — sahubna to reja. Hrabinka, kajka to reja j wbohim hajnikom! Je traschi ho mylił, tola ně — tam, tam sjewi so j nowa běle błyschczate czoło a wabi — wabi —.

Hižo kloni so k njemu. Wuhlada běłu ruczku, zyle zyle blisko, jenoż krocżel wot njeho. Nětko, nětko sy mosa. Dobyczerżsu, je wschej mozu pschimny do wyssokosče, hdżej hwězda jeje hubu żeli. Sa wokomik saczu surowu bolosć. Potom pozhubi so semja w morju błyschcza a kraßnosczе.

Hajnik Handrij je krónu njeboh hrabinki, wo kotrejž baja delka w dolinje, namakał. Sórżsy puczowarjo namakachu jeho se słamanymi stawami we hłubinje 500 metrow wyssokeje runeje skaliny. W rukach dżerżesche krucże nadobnu běłu hwězdu (Edelweis) we wulkosczi, każ tutu kwětku jenoż tódże 100 lét nadeidżesch. Hischcze j waha dychasche. Rěczesche pak mutnje wo njeboh hrabinzy — wo złebornej krónje.

Jako so posdżischo mkoda holczka pschi mrějazym poklakny, swoju winu hórko wuśna, wujaśni so wobliczo njesbożowneho hischcze ras. Nad pschewostaji Bóżeńzy kraßnu kwětku, kiž prjedy nachzychu ruzy puschczicz — a wudychu.

Bóżeńka hórko japlaka. Skota króna lubosče błyschczesche pak so sa njeho w jeje wutroby.

Sprawna wotmołwa.

Praj mějaczko, schto wuhladasch
Pschi twojim nóznym thódże?
Hdyż wężijnuschki sej pokukaich
Sa ludom w nowej módże?

Sa pokoschu wschě kwiatschki
Kiż mnežnje hłojczku klonja,
A ślébornju wschě puczki
Hdyż nikdu j wężow jwonja.

Sa schtiam śwéru wutroby
Kiż lubosczi nežnje sonja.
Sa czuju pak so jamotny
Hdyż żedżo hubka wonja.

Sso sjubiju sady mróczalki,
Hdyż hłojczki k hłojczaju konja.
Dam błyschczicz potom swětłodży
Hdyż pschecza k njebju ronja —.

A wětjk zunje sahudzi.
Ssej sdrewnu śwórby hona
A sjuowa śwětko jyboli
Po bnezu sbożnoj sona.

Sslujch pschecżelto, schto poschepkam
Wo swojim nóznym thódże:
Ja mlodżim już wuhladam
Pschi starych wótzow módże!

Pawoł Krječzmar.

Přilopk.

* **Muž j 2000 łoschlemi.** Kelko łoschli trjeba sławny muž? Słónczinje może so na tuto ważne praschenje wotmołwicz, pschetoż źiwet je sjonit, kelko je Rudolf Valentino, sławny amerikanski filmowy hrajer, sahwostajił. Do herbiwna sjuscheju: wośom autow, pjecz konjow, sportski czołm, dwanacze pżow, 40 woblekow, 50 porow czżij, 300 kravatow a pisches 2000 łoschlow, k tomu hischcze 500 klobukow. Amerikanski impresario wuda w błischim czażu knihu pod titlom: „Dżiwaj luboscżinskich listow“. Jedna so tu wo lisiu, kotrez je Valentino wot swojich cżescżowarkow dostawał; mjes nimi su listy wot małych pschedawarkow, wot kujenjow j aristokratije, wot czornuchowskich sluzobnych holzow a sama wot wscerkownych j europiskeho prasenjanstwa.

* **Muž, kiž je sjunischi hacz błysk.** W starobje 80 lét semrě psched krótkim w mésče Lyon w Franzowskej wésny Cesar Baltram, kiž bésche w zyle wokolinje pod mjenom „Muž, kiž je sjunischi hacz błysk“ znaty. S 25 létami dyri błysk k prénjemu rasej do njeho, wodre jemu draßu j cżela, wosta pak hewak njesranjeny. Nżdże schtyri tydżenje położischo trjechi jeho wołpjet błysk a sniczi jemu widżenje na prawym wóczku. Beltram so jako iwónk pschi jenej zorkwi pschistajł. Tam jaso błysk do njeho sraby, won so jenoż trócichu wopali, mjes tym, so bu jeho pschecżel na stronje sarażenj. Nekotre lèta położischo, hdyż so je śwojim tymom pod wulkim schtomom wulkowa, sajedże błysk do schtoma, saraby tyma a nan wotenidże se strózelemi. Psched dwěmaj Ltomaj sapali błysk jeho khżżku. Ta żo do czista spali. Tez tón ras wosta muż njesranjeny.

* **Khinżay wojazy.** W Khinje su tónczaß pomèry tak njesrózchtne, so dobri snajezjo Kraja słónza położenje w nim sa bjesnadżijne dżerża. Kapitl ßam sa żebje je khinski wojat. Jich liczba połuadżuje so nětte sa cżaß mésczańskich wójnow na wjele miljionow. Tutu soldatesku rospuschczicz njeje możno, pschetoż jenotliwi mózarjo jich potrjebuja. Ale niz jenoż to, jich rospuschczicz je njemożno tez tohodla, so bychu so tak nutskowne pomèry hischcze pohórschile. Pschetoż khinski wojat je tak wodziwjeny a nimo toho pokhadża i tak srudnych wobstejnoscżow, so nima j zyła lóschta k bżeku. Hdyż cżłowjek na tutu worschtu ludzi hlada, srosumi, so saspètny kuli wojatow nanajbóle sappewa. Kożdy puschczeny wojat je j hotowym rubjeżnikom; to je jeho njepowrócny wopud. Wésze drje je, so je mjes wojatami jadro, kotrež by so ja zivilnu służbu wuzicz hodżało, tak na pisch. pschi twarjenju żelesnjow. Ale tola njedżiwaizy toho sbywa hischcze wjele statysnazow hotowych rubjeżnikow pschecżiwo kotrymz budże wulka Khina, cżerpjaza na njedostatku wobkhodnych srédkow, zyle bjes mozy.

* **Mjes Khinjskimi rubjeżnikami.** Kónz augusta nadpadnychu Khinjan rubjeżnizy norwesgiski łódź „Landwiken“ a wurubichu ju dospołnje. W lisce na swojich pschiwinjenych pisa kapitan łódże sczehowaze wo tamnym nadpadże: „Łódź „Landwiken“ jedżesche wot Kantona do Shanghaja. W blisłosczi Honkonga nadpadnychu rubjeżnizy łódź, na kotrejž bé 120 khinskich a 1 rusli pasażer. Mjes prénjschimi bé, każ so posdżischo wupokasa, na 40 mórskich rubjeżnikow. Jenoho dnia jdżeli mi jedyn Khinjan, so je wjele j jeho krafanow wobrónjenych. Poruczich nětko, so by so wesmo podhladnych ludzi pschepyttało. Pschi tym nadpadnuchu naß mórzy rubjeżnizy, kotrjž bechu j revolwrami, nożemi a sjekerami wobrónjeni. Rubjeżnizy pschinuczichu mje, so bych j ja k bojowej dojeł. Na kommandeurskim mosche stejesche 8 wobrónjenych rubjeżnikow, kotrjž bechu łódzy wokomik hokowi, me satsélicz, jeli njebych łódzy jich polkm ruce wumjedł. Bésche 12 cżeżkich hodżinow, kotrež mjes tutymi rubjeżnikami pschetrachmy. Hdyż bé so łódź k bżehej pschibliżiła, dojédże pokosja rubjeżnikow j wukhowanym cżołmom na kraj, wotkelż sta j wulkim cżołmom wróczicżu, w kotrymż dobyli i nascheje łódże w hódnosczi 20 000 dollarow na kraj wotwjesczu.

* **Bitwy j rubjeżnikami w Amerizy.** S powésże, kotraż so w Amerizy jako sensazija wobhladowasche, so njedawno w nozu w Newyorku ani jenicze słótnisstwo stako njeje, może so sudzicz, kak bohate dyrbja hewak Newyorkske nozy na njesłukach bnyć. Kaj ma tam polizija pschecziwo rubjeżnym zwólbam wojowacz, njehodzi so pschirunacz je sluttowanjom polizije w nasich méstach. Newyorkski polizajski sastojnik dyrbi pschezo hotowy bnyć, swoje siwjenje każ wojak na bitwischczu pschihadżicz, pschetoż bitwy mjes polizaju a rubjeżnymi zwólbami su na Newyorkskich dróhach néschto wschédne. Mjes tym, so ma Berlin tak nékotru nóz, w kotrejž so sadnym njeskutk njesanje, mjes tym so je pola naß sželenza mjes polizaju a stójnikami rosporjazo podawk, sédża w Newyorku stajnje polizajske auta po dróhach a wobydlerjam je tšeleńza i maschinstich tšélbow na dróhach néschto zyle njenadzpadne. Kożdy stójnik je wobrónjeny, a polizist wé, so tez knydom swoju tšelbu trjeba; tohodla dyrbi hladacz, so by prèni był, hewak je shubjeny. W Chikagu je hischcze hórje hacz w Newyorku, tola tez schtoż mózemy tu dożiwicz, dożaha europiskemu wopytarjej dojpokinje. Tak powéda jedyn Jendżelczan, kiż bé wésty czaß w Newyorku pschebywał, w jendżelskej nowinje: „Wésche w nozy wokolo 12 hodżin, na Broadwaju pschi Madijon-Square (wulka dróha). Wulki auto pschihna nadobo wokolo rógka 25. dróhi a sa nim schébowasche polizajski auto. Wjednik pożledniejho sastaji nadobo swój wós na rógku dróhi, a nétko sapoczachu polizisca j maschinstich tšelbow do prènjeho auta tšelecz. Tola tez j tutoho so j tšelenjom j maschinstich tšelbow wotmotkwi, tak so bé wożerjedż města nadobo bitwa se maschinstimi tšelbami nastała. Tši minuty posdżischo bé na dróhach sasso, każ so njeby j zyła nicżo stało. Dwě hodżinje posdżischo wubudżi mje nowa tšeleńza se spara. Rubjeżnizy běchu so do juweloweho wobkhoda dobyli a polizija bé jich pschekhwatała. Nowiny wo nóznych podawkach pschichodnje ranje sloro nicżo njenasjomnichu; njej to nicżo wożebiteho. Jenoż makej powésczi spżelischczej wobydlerjam Newyorka, so buschtaj w nozy 2 policajskaj sastojnikaj satšelenej a so je polizija dweju nutskamarjow sajała.

* **Najwjetsche twarjenje zuleho swéta.** W Michiganje to je město w stacże Indiana w sjewjernej (połnocnej) Amerizy pola Michiganskeho jézora, ßu sapocżeli 1. julija wulke twarjenje twaricz. Twarjenje budże najwjetsche na zyłym swécże a smje 85 posłkhodow. W nim budu 10 000 ludzi bydlicz móz. Načżisk k tutomu hobrsemu twarjenju je Architekt Louis Kamper z Noweho Města nad Haardtom ryßował. Hobrske twarjenje budże 283,59 metrow wyssoke. Partika Eifelowka (Eifelturm) je wżso 334,52 mtr. wossoka, ta pak njese jene twarjenje, ale wéża. Tuto twarjenje budże Newyorkske twarjenje Woolworthe Building wo 26,33 metrow pschesahowacz. W nim budu tez 23 posthodow wjazy każ w twarjenju Woolworthe Building. Twarjenje budże 73 metrow dołhe. Hlowne abo tak mjenowane naschérsche twarjenje je hacz do 43. posthodow. Wot tam je twarjenje potom w sjwojim wobwodze (Umfang) 38,98 wschérkoe. W 81. posthodże je wulki swétłokomjetak, najwjetschi na zyłym swécże. Jeho swétło sahaha daloka na 228 kilometrow daloko. Sa tutu lampu ßu wożebite kraßna natwarili. Do taßeho hobrsheho twarjenja drje mohło hnydom zyle město sacżahnycz.

Směški.

** **To pak je drohe!** Köves je j Kölna do Barlina pschijél a dżże, hdyż je sebi zyle město dosch dżerje wobhladał, na Düsseldorf so domoj wróczicz. Pschi wudawarni tharkowna na dwórnischczu wusanje sczehowaza rosmolwa: „Chzu ras spschinje do Düsseldorfa!“ — „Druhu abo tšeczu?“ — „Tšeczu, schto sebi wy hewak myślicze?“ — „.....“ — „Schto płaczi tharkha?“ — „28,70“ — — „Hriwnow?“ — „Sso wé.“ — „To pak je drohe.“ — „Czehodla?“ praschca so sastojnik. — „No, pola naß w kólnje płaczi billet do Düsseldorfa jenoż 1,75 hr.“ —

* Tez **jedyn rekord.** 1. oktobra je w Stockholmje łóżde cżło pschecżahowanych dżeń prènjeje rjadowinje. Wésza pak drje budże won wschu dotalnje pschetrjechicz. Każ mjenuja expresnje bilrowy pisaja, kotrejž w Schwedzelej wschę pschecżahowanja a wumnenjenja bydlenjow wobstaraju, je łétża 11 000 pschecżahowanjow sa 1. oktober pschipowédzenych. Pola Stockholmskeho telefonskeho hamta je so pschepołożenje 10 000 telefonskich pschistankujenjow pożadało, tak so telefonski hamt j pożuzkujenymi dżéżawymi mozamt wo dnju a w nozu dżéła.

** **Dżiw.** Hańżka (widżo, kak mloko béżi): „Macżi, macżi, pój thétšje! Mloko je hižo wjetsche hacz horng!“

** Na wustajenżu **wobraßow.** „Wodajeze kuzeje, je to wobras je sandżenosże, j tamneho żiwjenja?“ — „Czehodla?“ — „Dokelż cżitam na zedulży spory wobrasa: Swobrażowane po żiwjenju.“

** **Zane myśle na tu!** „Je tuta réka jara hłuboka?“ „Ldowm. Wobhladajeze sebi tute łaczki! Woda sze jim jenoż hacz do brjucha!“

** **Dobry trósczt.** „Kujes doktor,“ wopraschа so knjeni ttrachcowinje, „może mi operazja też woprawdze pomhacz?“ — „Ale mitoscziwa knjeni, operazija je na kóżdy pad nusna. Praju pak Wam do prédka, je dobże jara cżeżka. Powschitkowuje so mi jenoż pola jeneho i pjeczich poradżi.“ — „Mój Boże!“ — „Ale smérnuzce so jeno —. Schtrujo ßu runje hops schli.“

* **Wopaki rosumik.** Ssydomskétny Jank pschednjeße swoju baßeń na jednym dżéżazym śwjedżenju tak derje, so jeho j pschilikeskom pschezo saßo na jewiscżo swołachu, so by swoju baßeń wospjetował. „Na, Janko, kak je ßo wéz poradżiła?“ woprascha so jeho staroscżi-wje nan, hdyż ho Jank domoj wróczi. — „Mysliach hesi, so sym prawje cżinik, ale dyrdżach baßeń tola hischcze sunu praticz.“

Jarołsław Kozian
po zyłym žwěcźe žłownje znaty hušler.

Mayer Hartug
němšti ministr w nowym cźěško-słowańskim knježeństwje.

Hłowny cźěšći létar Korla Frieze.
Loni wubědži žebi italske hłowne létarske myto.

Schwela, pschedsyda cźěłozłožowanskeho **ministerstwa.** Jemu žo poradźi j Němcami žo wujednać.

Wjazław Bizan
znamjenity cźěšći létak wubědži žebi **tehorunja** italske létarske myto.

Prosesžor Franz Stupka je znamjenity dirigent we wulkich konzertach. Tuchwilu nawjeduje po zyłym žwěcźe žłownje znatu Pražšku Pyilharmoniju.

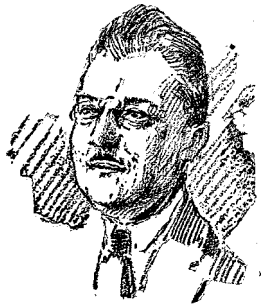

Korla Ssesima
znamjenity cźěšći spišowaczel.

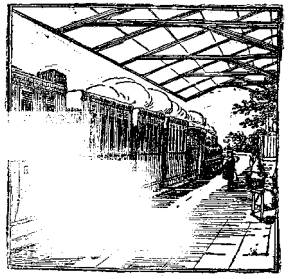

Hdže je kermuschny hójcź, kiž je pscheposdje na dwórnischczo pschischoł?

Wupytanje wobrasa w thdženschim cźišle:
Wobras dyrbicze na hłowu stajicź. Sceźna j leweje strony khłódnizy pokasuje mtodu knjezu.

Co. 43 W Budyšinje, 28. oktobra 1926 2. lětnik

Statny president Hindenburg w Hannoverskej.
President němskeje republiki j Hindenburg wopytuje někotre wschelake strony republiki. Wóndano bě žebi do Brunswika sajěł. Tu jeho se wschej cźesću, kiž statnemu presidentej pschiššušcha, witachu. Wotbžělenje statneje woboty psched nim presentěrowosche. Na naschim wobrazu žmy j pschihladowarjemi, kak psched frontu wujakow kroči. Dačrunjež ma najwyschschu wojeńku dostojnosć, je tola wyschschi pólny marschal, widźimy jeho tu w brasce wochědneho měšćana. Toje j dopokazmom, so president njeje sastupnik wojerskeho stata, ale hłowa tuch wobdlerjow stata, kotrjiž w pocze žwojeho wobliča dźěkaja.

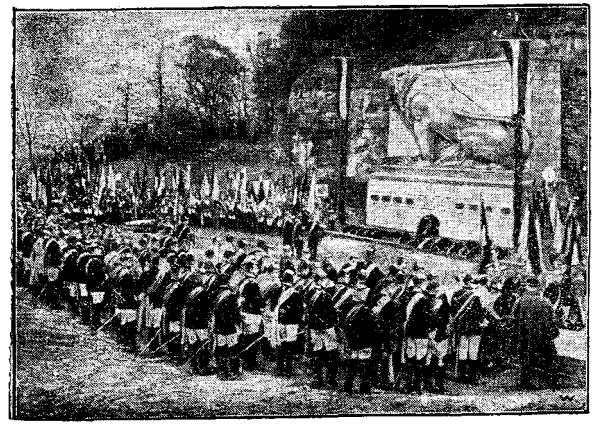

Pomnik padnjenym studentam.
Němšzy studenca žu k temu pschistupili, žwojim we žwětowej wójnje padnjenym towarschcam pomnik postajicź na horje stareho rospadaneho Rudelsburgšk. hroda w Durinkst. Na schi wobras wjedže naš na dnju poßwjećenja psched pomnik. Njeličzomne žydły studentow we žwojich studentskich wobletach a se žwojimi khorhojemi žu žo tu sešchke. Jedyn j nich pschi pomniku stejo dźerži wopomnjenišu rěcź. Na šamej horje žu němšzy studenca žwojim, też w franzowskej wójnje padnjenym studentam pomnik staleli. Njedaloko rospadaneho Rudelsburgskeho hrodu je druhi hischcze bóle rospadany rubježny hród Saaleck.

Barlinšzy nowinarjo w Topolczjankach.

Topoczjanki žu lečne žydło Maßaryka, presidenta czješkosłowakiseje republiki. Njedowno žu redaktorjo a dopišowarjo Berlinskich nemskich nowin pa Czješkosłowakiseje puczowali. President Maßaryk pschija sich wopyt we žwojim lečnym žydlu. Nemszy nowinarjo žu žo wulzy spokojeni se žwojeho puczowanja wróczili. — Hacz žu tež czuchorjo sa nimi jěždzili, kož žo to stawa, hdyž jednori serbšzy Ssokolo žebi no wopyt do Czješkosłowakiseje wujědu.

Nowe czješkosłowakije knjeżerstwo w Topolczjankach.

Psched nědže tydženjom dosta Czješkosłowakiska nowe knježerstwo. Jemu pschišłuschesha tež Němzoj. S tym žu Němzy w Czješkosłowakiseje tulon stat psched zylym świetom pschipóznali a s tym wobkruczili, so žo jim tu derje wjedže. To jo podawk wulleje politiskeje waznosce. Nasch wobras wjedže naš do Topolczjankow. Tu žo žobustawy noweho knježerstwa presidentej Maßarykej pschedstajichu. Presidént Maßaryk a ministeriši pschedsyda Schwela na stokomaj sedzitaj.

Skople w połonischej Serbiskej.

Skople je prastare žydło serbskich tralow na Balkanje. Tu krónuja Sserbja swojich tralow. Wjele pomni tuto mesiacžko. Leistotki je zołoscziło pod žurowym turkowskim spichaom. Potom Sserbjo s nowej mozu posiantchu. Krocžel sa krocžatku wubědžichu žebi žwoju žwobodu. W lěcze 1912 turkowsku swalku dokładnje wottichaßechu. Sswětowa, sa nich dobywcžerska wójna pschinjeße jim dawno žadane sjednocženje s brotrowskimaj spletchomaj Khorvatow a Sslowinzew. Dzensa tworja wětko mózny žlowjanski stat na Balkanje. Jemu pschisłuschinje žo w krótkim czažu Bethariska.

Blaki na žtónzu.

Letja saßo jara žylnje wusłupujo. Te žu, kaž hwězdarjo mènja, létża wulke sliwki, czežke njewjedra a sahubne wětry sawinowake. Tu khwilu w oktobru žu na žtónzu saßo jara jewja. Fotografowane jewja žo w podla stejazym wobrasu.

Nowe němske póstowe znamki.

W tchole dnjach nowe němske postowe znamki do wobkhoda pschinjeßu. S nich w podla stejazym wobrasu 6 podamy. Wobrasy znamkow su hłowy znamjenitych němskich mužow wuznamjenjenych na někajim polu cžłowjeseje skłakwosce. Znamka wo 3 nowe pjenjezki ma hłowu Goethy, wo 5 now. pj. hłowu Schillera, wo 10 now. pj. hłowu Bjedricha Wulkeho abo stareho Fryzn., wo 20 now. pj. hłowu wulk. hudžbnika Bethovena, wo 50 now. pj. hłowu žławneho hudžbnika Bacha a słónczne wo 80 now. pj. hłowu Albrechta Dürera. Dla Bjedricha Wulkeho je žwada nastała.

Póstowe iwarjenja w Frydlu (Friedland) w Czješkosłowakiseje. Na dnju 9. sept. 1926 tu płun rosbuchnywschi jenu scženu wutłoczji.

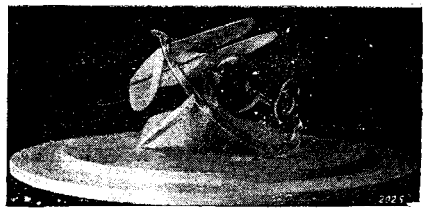

Pomnik
sa sajeschoženych lětarjow w Prazy.

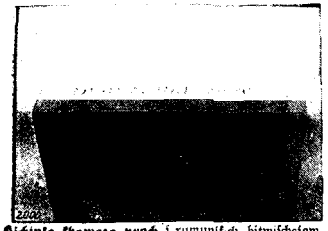

Kschinka khowaza proch s rumunskich bitwischczow. Ju žu w staromeschczanskej radnizy w Prazy sameschzili.

Zelezny khabat, schkitazy wutrobno a hłowu poliżisse psched kulkami a kalaczom stósnikow. Tež tutón je na Barlinskej poliżajskejw ustajeńzy widżeć.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., we pócu a pola dowóźnikow 1,20 sł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo, płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźiwi Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełanje so ćinjace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 249 **Budyšin — póndźelu, 25. oktobra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wojacy němskostatneje wobory jako žnjowi dźěłaćerjo.

W naprašenju sozialdemokratiskich sapósłanzow we pruskim sejmje so k rěčam pschinješe, so žu so na někotrych kubłach Schleswig-Holsteinskeje wojazy němskostatneje wobory pschistajili a ratarske dźěło ćinili, a so žu so tohodla ratarjej dźěłaćerjo z dźěła puknychu. Ratarski minister je wotmolwjejo mjes druhim rjekł, so postajenje, se strony němskeho wobornego ministra wudate, praji, so njeje dowolene, so žu wojazy němskostatneje wobory za dźěła pribatneho hospodarstwa pschistajeja. Kóžda pomoz wobornje mozy ma žo na padły sjawneje nusy samjelowaćz. To pak žo na dowolenju za žnjowe dźěło njepocažuje. Wobornty kommando 2 je poručił, so ma žo na žadanja ratarskich dźěłodawarjow sa wojakami jako ratarskimi dźěłaćerjemi jenož potom dźiwaćz, hdyž je wobstwědčenje sjawneje faradźernje dźěła pschidate, so žo pomogne mozy nuśnje trjebaju, a so je faradźernja dźěła njemóže wobstarać. W padach, w naprašenjuju napomnjenych, žo wo ludźi jedna, kotśiž su bjes starschenju a žu swoju žnjowu dowolenju na kubkach wuźili, k sarunanju sa to pak žnjowe dźěło ćinili. Cśile žnjowi dźěłaćerjo pak žu žo hnydom wróćo wsali, hdyž je žo ś tym ratarskim dźěłaćerjam dźěło wsalo a faradźernja dźěła zdźěli, so duze trěbne zibilne dźěłowe mozy faradźeć.

Sozialistiski wupad pschećiwo prawu knjeježstwa w ponjemonwanju žudnikow.

Sozialnopolitiski wubjerk němskeho sejma je sakoń wo dźěłowym žudźe dale wurabiował. Sozialdemokratiski sastupjerjo nanijetowachu, so bychu žo pschedbyła a jeho sastupjerjo na podłožku nanijetowanskich liśicznow dźěłodawarjow a dźěłaćerjow wuswolili. Knjeježstwowy sastupjer pschećiwo tutomu namjetej cźeźe wobmyślenja wuprajł, dokelž by žo ś tym do žiwobudy knjeježstwowcho prawa, žiwojich sastojnikow powolaćz, sapschimało.

Němska wiele złotcho w Jendźelskej nakupiła.

Barlinske nowiny pischu, so gouverneur jendźelskeje banki Norman, w blišćim cźasu do Barlina pschijědze. K tomu śledowaze pschispominaju: Byrnjež by žo pschi tutym wopyśe wo wotrěčenje jednako, žo tola w Londonje nahladny k nimjenju pschikłaleja, so budże pschi rozrěčenjach w Barlinje němske nakupjene złoto w Londonje wulku rólu hraćz. Pośledni tydźeń je Němska w Jendźelskej złoto sa 450 000 jendźelskich puntow (9 000 000 hriwnow) kupiła. Byrnjež mohła Jendźelska banka dalschi wotkhad złota snjesć, maja w Londonje wěsću wotthilnosć pscheća pschewulkenu sastaranju europiskich krajow, wobźěbje Němskeje, se złotom, dokelž mjenja, so tajke nakupje sa sahowanje kruśnosće němskeje měny njeju trěbne.

Wo přesydlenju Wilhelma II.

W swójzu ś njedawnej powěsću wo móžnym natwórće nětkuscheho kněza do Němskeje je žo rozprawnikej Rentexej powěsćenje w Barlinje pjatk wjeczor ś jara dowěrjenjahódneje strony sdźěliło, so prjedawschi kněžor hač dotal njeje hišćeže žaneje žadosće na němske knjeježstwo sapodał, jo snjeć žo do Němskeje wróćiś. Hdy by wón tajku žadosć sapodał, by žo němske knjeježstwo jej sapowědźiło. Jedyn staw k sachitanju republiki praji, so gmědźa žo zgbuśtawy nětkuschich knjezjach domow, kotrejž žu we wukraju žiwe, jenož ś dowolnosću němskeho knjeježstwa do Němskeje wróćiś. Němske knjeježstwo je žo krucze rozsudźiło, so prjedawschemu kněžorej njedowoli, žo do Němskeje wróćiś, dokelž by jeho natwórć njeměry we wulkim dźělu wobydlerstwa sbudźił a by wosudny wliw na sjawne mjenjenje we wukraju měł. Płaćiwosć sakonja k sachitanju republiki w juliju pschichodneho léta wotběži. Prjedy hač tónle sakoń wotběhnje, knjeježstwo dalsche krocźele sćini, so by žo stejiscźo nětkuscheho kněžora dosłóńcźinje postajiło.

Wilhelm II. a Ymuiden.

„Independance Belge" da žeći ś Hollandskeje powědaćz: Make pschistawne město Ymuiden w blišćim cźasu 50-létny dźeń swojeho sakoženja swjeći. Dokelž žu pschi składnosći wopyta kněžora Wilhelma II. psched nětkuze 20 létami jenej dróhy „kněžora Wilhelmowa dróha" narjekli, je město nětkuscheho kněžora wo dar k wudawkam sa swjedźeń prosyło. Nětkuschi kněžor je žo tomu se žamorucznym pišmom sapowědźił, dokelž dožahazych dochodow nima. „Independance Belge" kněžorowe kubła naliczuje, kotrejž žo ś poldra miliardy hriwnow pohódnoscźuja.

Přenje hotowe pjenjezy do Doorna.

Přenich 5 milijonow hriwnow po wumunanju ś Hohenzollerami žo kónz tuteho tydźenja w Doornje wupłaći, tola niz prjedy, hač žo sakoń njeje w sbérzy pruskich sakonjow wudał.

Francowske nowiny přećiwo Thoiryskim zrěčenjam.

Franzowske nowiny žo po pschezo wjetschej liczbje wot Thoiryskeho rozrěčenja wotwobrocźeja. Sda žo, so pschećiwnosće, kotrejž žu po rozrěčenju mjes dr. Stresemannom a Briandom nastałe, pschibéraju. Tak „Intransigeant" pische:

„Na strach, so knjeni Bernstoffej nadźiju wosmjemy, dyrbimy jemu rjez, so je na wopaczným puću. **Briand njeje do Thoiry schoł, so by pruhował, kak a hdy bychu žo franzowske wojazy ś Porheinskeje wróćo wsali.** Wothladane wot teho, so tale móžnosć we wotmyślenjach franzowskeho knjeježstwa njeleži, žo wona też na rosumne a wěste zacźuća sjawneho mjenjenja njesałožuje, a, so by žo wscho praiło — a knjesa Bernstorffa, knjesa dr. Bella, knjesa Stresemanna a wschitkich zich pschećelow na to pokasujemy —, Franzowska njeje ženje dale dyžli dźenża wot myśle žadena była, žebi na dožaźne wopuschćenje Porheinskeje pomyślić.

„Liberte" pische, so Stresemann zoła a „Temps" fildowazu rosprawu pschinješe: „Najnahladnische woboby Němskeje žebi w tu chwilu se žiwojimi rěćemi na pschećzo rěcźa. Najwjedowaze nowiny mjes žobu tak wschelake zahady postajeja, so dyrbi žo ś najmjeńscha rjez, so **Němska jenotneho wjednitstwa nima.**

Hroženje, so žo dla porokow konferenzy swjatskatskich pósłanzow w Pariśu němska politika hinak złoži, nocźe „Temps" sa khutne wsacź a pschistaji, so njemóža wopschichcź, kak je wustupjenje konferenzy pósłanzow takle rosshorjenje mohłho w Barlinje sbudźić. Wsche hischcze samadne praschenja (wyschschi komando němskostatneje wobory, wobtwjerdźenje Königsberga, tajne organisatje atd.) bychu žo lohko wuprawićz dale, hdy bychu němske wyschnosće bobru wolu pokasałe a „duch schikanow" spuschćiłe.

Němska dyrbi žo pschisamknjenja Awstriskeje wotrjez.

Londonski „Evening Standard" je pjecźa chonik, so franzowske knjeježstwo dla wobezjednjosćow, kotrejž žo rospschedaću němskich żelesniskich obligazijow napschećzo stajeja, wot Němskeje jako sarunanje sa wopuschćenje Porheinskeje a Saarskeho kraja wěste politiske rukowanja žada, **wobzeže chcedźa Němsku namotkowiś, so žo Awstriska jenje ś Němskej njesjednoći.** Tola ma žo wocakaś, hač budże Briandej móžno, žyłnemu cźiłcźejej wusnamnych sastojnikow w franzowskim knjeježstwje a wěstych ministrow napschećzo stejeć.

Bolšewiska Ruska swoju khorhoj přemėni.

Kaž „Chicago Tribune" ś Warschawy powe, je bolschewiske pósłanzitwo pschipowědźiło, so khorhoj bolschewiskeje Rusteje njeje wjazy cźerwjena khorhoj ze žerpom a hamorom, ale cźerwjeno-selena khorhoj ze štotym wobrubom a ze hamorom a žerpom w žrjedźinym polu. Cźiczerin, kotrejž je tole pschemėnjenje pschećiwcźat, je to ś tym wutłožił, so je cźerwjena khorhoj symbol štronskeho wojowanja a so žo tohodla na nju pschi wojowanju na dróhach se sapzicźom hlada. Wulka móz kaž Rusta dyrbi pak khorhoj mėć, kotrejž žo cźeść wopokasuje.

Nota Pólšteje na Rusku.

Kaž Warschawske nowiny powědźa, žo w nocze pólskeho knjeježstwa w nastupanju rusko-litewskeho rozrěčenja prajł, so někotre postajenja tuteho pakta pólskemu rozrěčenju, we Rišy wobsamknjenemu, napschećzo rěcźa. W tutym rozrěčenju je Ruska pólske ranšche mjezy pschipósnała. Pólske knjeježstwo w nocze prajł, so Pólšta te postajenja rusko-litewskeho rozrěčenja njepschipósnawa, kotrejž žo ś Rišym měrowym rozrěčenjom njesnjeżu.

Sažo politiske mordarstwo w Pólšcy.

Wilenske nowiny wo nowym politiskim satraschażym cźinu bělorušćich kommunistow powědźa. Blišo wsy Lopatow su cźeła tšoch muzow namakali, mjes kotrymiž bė jedyn donoschowar politiskeje polizije. Polizajske pschepytanje je dopokasało, so žo wo nowe politiske mordarstwo jedna, kotrejž su bělorušćy kommunistojo skuźili.

Njedostatk wuhla w Norwegskej.

W Norwegskej stej żelesniza a kłóńcźinstwo je sćežkowkami strajka jendźelskich hórnikow w najwjetschej nusy. Se sapocźatkom symy žo w Němzach wjazy wuhla trjeba. We Norwegskej, kotraž je prjedy wuhlo ś Jendźelskeje brała, su žebi cźaš jendźelskeho strajka ś němskim wuhlom wupomhali. Nětko pak Němska žwoje wuhło žama trjeba a zanecho wjazy njewuwoły. W Norwegskej su tohodla nusowani, wobtkad na żelesnizy a we kłóńcźinstwje samjelowaćz.

Dr. Rintelen sa krajneho hejtmana njewuswolený.

Radikalne pschećiwjenje sozialdemokratiskich sapósłanzow w schtyrskim sejmje je snowawuswolenju dr. **Rintelena sa krajneho hejtmana** sabżewało. Dr. Rintelen je do njedawno wotkrytych bankowych skandalow saschmatany. Też jeho **winuja**, so je **wón** w swjasku ś prynzom Windischgrätzom cźeśtoškowakke bankowki falschowaćz dał.

Nowe nasylnosće přećiwo židam na univerzitce w Budapeszt.

W madźarskim parlamencze je pósłanz Pateš (demokrat) **kedźbliwosć sapósłanzow na najnowsche nasylnosće na Budapeszćiskej univerzitce wobrocźił.** Statny sekretar Petri **khoreho ministra wuwuczenja sastupujo praji, so je jenož ś jenej nahlynoschi doschło, kotrąž je žo jenož pschećziwo jenemu židowskemu studentej měriła.** Wo powschitkownym hibanju pschećziwo židam na univerzitce njemóże žo rěcźeć. **Student, kotrąž je nahlynosć skuźił, budże so tkóstaćz. Minister wuwuczowanja je žo rosšudźił, so ś najraznischimi srědkami wo sakhowanje porjada postaraćz, a jeli so druhe srědki njepomhaju, univerzitu sawrjeć.**

Rumunska kralowa žo ś Ameriki wróćo sawolała.

Kaž je Londonski „Observer" zhonił, je rumunski kral žiwojej mandźelskej, kotraž po Ameriźy puźuje, telegram pósłał, ś kotrymž ju namolwja, so by žo do Rumunskeje wróćiła. Americzejsko kralowu jako widżenja hódnu zadnosć wobkładuja a ju je žiwojej wažnej mysli do pschećziwosće pschesćěhuja. S tym po nimjenju rumunskeho krala dostojnosć a nahladnosć kralowskeho doma schkodujetej.

Italiźy wojazy njeżmědża žo wužmešćeć.

Smutskowny minister Federzoni je wótry wukas sa schkitanje uniformy a nahladnosće wójska wudał. Prjefektam žo roskasuje, so njeżmědża žaneho **pschedstajenja w dźiwadle a druhdje cźerpicź, wo kotrymž wojazy žortun abo žmješchu rólu hraja.** Wójsko je žebi je žiwojimi skutkami we wójnje a mérje prawo na ludowu dźakownosć dobyło. Wužmješchenje wójska njeżmě žo na žane waschnje cźerpicź.

Katolizy biskopojo w Južnoškowjanskej biesdawkownosći duchownstwowych kubłow žadaju.

Kaž žo je Sahrjeba powe, žu romsko-katolizy biskopojo na kónzu žwojeje létuscheje konferenzy resoluziju pschijeli, w kotrejž žadaju, so by zyrkwine wobwjedźenstwo wot dawkow wuzwobodźene było. S sobom žu je pschećziwo rosschérjenju starokatolskeje zyrkwje a pschećziwo agitaziji za palenje cźełkow wuprajili. Runje tak žu žwoju njespokojnosć ś njepschistojnosću nowonomadneje drasty a ś nowymi rezemi wuprajili. Skónćnje žu wobsamkli, so mexikanskim biskopam postrowizazy telegram pósłeli.

Grichiska wójnska bankowka.

Turkowska, kotrejež njedowěrjenje je so hižo ś Pangalowymi wójnskimi planami sbudźiło, dże też wójnske wotpohlady ś nowych wudatkych grichiskich pjećstwo drachmowskich bankowkow jako dopokasane widżeć. Tele bankowki wobras **Konstantinopelskeje mošcheje Hagije Sofije bjes minaretow,** ale ś khižiznom pokasuja. Na zakrocźenje Turkowskeje je grichiska narodna banka wotmolwiła, so je wo cźiste **wumėšku myšlicźku** jedna. Turkowske nowiny „Ikdem" mėnja, so Grichozo hischcze njeju njedźiwajzy žwoje

ho poražejna w Małej Asiśkej mudrosće nabyli. Sću hišće ś tymi ramšnymi sackuckemi napjelnjeni kaž pod Venicyelom. To žu tež bolhołśne jednanja wo rozmnanju anatolišich wójnšich jeśěhokow bopokasałe. Tole stejišćnjo Grichišće Turkowšu w pšichodnje k najwjetšnej wobhladniwosći a mudrosći nutśe. Sćyła ju turkowśe nowiny pšećiwdźełowane, so žu Pangałowe rěcže wo wójnje pšećiwo Turkowšej wérne.

Wójna w Chinje.

Shromadźenje wukrajnych wójnšich łódzow pšed Shanghaiom.

Po nowinšich powdźeśach je Shanghaiu je pjatk 15. amerikanšich wójnšich łódzow, mjes nimi 12 pancerowanych šichižakow, do Shanghaišćeho pšišłatwa pšišćełe. Pódła teho je jendełšli šichižak „Bindictive“ pšed Shanghai pšišćeł. S Cźełu stoj dwoj amerikanšej šichižakaj pšihotowa wo. Dwaj jendźełšaj šaničakaj a dalše šichižaki ju sa jutśišći dźeń wočakuja.

Kantonśe rjśko je kolije na Shanghaišćo-Nanlingšej żelesnizy wuterowało a spšećiwnemu cźahej ś Pekinga ju swrócźeć dało. Někotre waggony ju so powróćile, někotši Chinešo a wukrajni puešowarjo ju so morili. Tej Shanghaišćo-Noosungšća żelesniška cźara je so wupuśćiła. Shanghai je tohodła nětko wot żelesniśćeho wobtłada zyle wotsamknjeny.

Dobyjeje generała Sunćnanfanga.

Kaž so je Shanghaia powdź, je Kantonśe wójśko wulke porażenje porjerpiło a zoła. Sćerćarśći Cźekianaški general Hsia Chao, kotrež je wo nér proštk, tola hišće je nje žarjeho wotmołwjenja dostał, je toharunja cźekнył. Shanghai njeje w tu tšwilu wjazy w strašće. Sunćnanfangowi wojacy pošledńje šwati Hsia-Chaoweho wójśła rosćhnawaja, kotrej rubjo cźekaja.

Ze Serbow.

Pónđela. 23. winowca.

Krispina, wuterjaja.

1922 wulki — pšeni — dźěćacy koncert w Budyšinju wot wjacy hač 400 serbskich dźěći pod nawjedowanjom hudźbneho nawodnika Bjarnata Krawca. — Sobuskutkujetaj spěwarka Ruth Krawcec a direktor Hanka z Wjelkowa.

* 1840 we Workleeach Michał Kokla-Lisak, kiž je 29. augusta 1922 we wysokej starobje jako wumenkař w Khrósćecach zemrěł, hdyž běše přikładne žiwjenje jako serbski ratař a křesćijan wjedł a swój lud wjacy hač 25 lět sprawnje a wěrnje na sejmje zakitował. Wo nim płaća słowa basnika Jakuba Ćišinskeho:

O kelko česće, pychi, sławy kóžo
We mozlach rukow luda rólniskeho!
O kelko starosćow a prócow brježe
So w zmorskach wusmahnjenych čołow joho
O kelko lubosće a swěry łało
Je z maćerjow so dźěćom do wutrobow!
O kelko dowěry je k Bohu słało
W nich wosrjedź bědow tradanjow a złobow.

*

- **Wo wjedrje. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —3, thermometer w nozy 0. Wuhładny na mało žo pšechemjenjaje wjedro. — Rosbłyjenje wulkeho wo a nišinow pokasuje na njewobstajne wjedro. Wot Biškanjskeho saliwa bliži žo nowa wyšina. Ta pšchinješe nam najšśerje šlajenje wjedra. — Jutše wutoru składa žłónčko 6,46 hodź. a howa žo 4,42 hodź. Měsačk składa wjeczor 8,38 hodź. a howa žo pichy. 12,35 hodź.

— **Schšworny twaj** žiwjeršeśe sajdbjenu sobotu jnaty wumeńśki bludaršći mišćtr Adolf Hilbig ze swojej mandźelskej a wcžera njedźelu jaukaršći mišćtr Ota Franz na Wettinskej dróhy 19 ze swojej mandźelskej.

— **Drohowe wobdowe roły na Žitowje** žo žrjedu we nozy a je-li tež hišće schwórčk wopokaja. Pšchi tym žtnadź žo woda ś khwitemi jamuzši. Na někotrych městnach žnadź tež błaśchu wobšći.

— **Sjawna džełowa saradźerja w Budyschinje.** 15. oktobra 1926 w měsće Budyschinje 2081 (1235 muślich a 846 žónšich), na wšach 814 (636 muślich a 178 žónšich) wosobow, wšcho w hromadźe 2895 džełkonjemějerjow podwjeru doštawaśe. To je šako małe šnišenje. Licžba nuśowych džełacerjow je žo na 432 powyschła, ś nich pšchišłoże 170 na Budyschin a 262 na wšy. Licžba nuśowych džełacerjow njeje w licžbje podpjerudostawajcych wopschijata.

— **Saradźenje běžnych we Wuttich Nědarjezach a Kamjenzu.** Wšišćhej saradźinškej hodźinje sa běžnych wotmějcjej žo **sobotu, 30 oktobra** 1926, we Wuttich Nědarjezach dopołdnja w 11 hodź. we Hrownej schuli, we Kamjenzu pop. w 2 hodź. w barazy Miłošneho wustawa.

— **Swětowy panorama** pšchi Lawšej wěži w Budyschinje pokažuje wot 24. hač 30. oktobra **Z i w j e n j e w B e r l i n j e.** Pokažuja žo šnate twarjenja, dwórnišchcja, dróhi a namešta, Schprjewja a žiwjenje we njej, hwězdaśnja atd. Mójemy kóždemu porućeć, so žebt némšce błowne město wobhladał.

— **Budyschita měšćanšta wyschšeše pschekupiła schula,** kotrež w hamišim dźěle k pšchišjewjenju namołwja, wobšteji še šlětneho wotdźěła a še 4ćtneho natwarjenšteho wotrjada. Do šexty schšćerjadowneje schule pšchišimaju žo dźěći po 4ćtnym wopytanju šakładneje schule. Mone ša 6 lět šamer schule dozpěja (tak mjenowane wujwědźenje ša jenołětnu dobrowólnu wjeršću ninžu). Do 4. rjadowneje natwarjeńšeje schule pšchišimuja žo dźěći po 7ćtnym wopytowanju ludoweje schule. Wone dozpěja ša 4 lća šamišnu tónz (wone žo powschitkownje rozswuczuja we wotdźełach, kaž žo na realach jtawa a ninu toho hišće w pšchetupnich wědomoschćach). W dźeńschnišchim cźašu je hospodarśko-wědomošne dopołdne wutuhłanje wšchěch powołanjam ś wujitkom. Tej je schulerjam, kotšij wuhwědźenje šraloše wyšchšeje pschekupneje schule wobjědža, pšchežo hišće možne, so žo po 2- abo 3ćtnej dźeławješći we pšchetupnitwje šnidjam na jenej němškej mikowanškej wyschšej schuli wenuja. Nima toho połašamu hišćeše na to, so schulerjo a schulerki, kotšij su schulu pschekhodźili a chodźa druhi dnšli mikowanštowědomošnu šnidj šapschišćeć, lobja pschišiamknjenje k hornjej sekundże wyschšeše realti namakaju a tak po 3 dalšich lětach wuhwědźenje šrałoje šfthdoźeńkoweje wyschšeše schule dozpěja. Dešnje rjadowneje wyschšeše pschekupneje schule runaju žo ś najwjetšeho dźěła ś rjadowneje druhich wyschšich schulow, tak so może schuleŕ też lohko do druheje wyschšeje schule pšheńć.

Mischirki kurtus. Jako pšchihotowanje ša pruhowanje rjemjeschlnišich mischtrow, kotraž Žitawška wikowańška komora powdźełkowuje k jutšom a na Michała a po potrjebje tež w druhim cźašu šrjadnje, wotmikuja žo we Budyschšich industrijowej a pschemyschlowej schuli porjadnje kursy, w kotrychž žo ša pschihotowanych mischtrow pschiležnosći poschića, so może šwoje ša pruhowanje nuśne theoretiske wědy porjerschwić a schubschćeć. Po nasnonjenych pšchi pruhowanjach może žo wschitkim, kotšij chcedźa mischtrište pruhowanje cźinić, nałežne radźeć, žo buchu žo na kursach wobdźelili. Rozwuczowanje šawa žo pónđelu a schwórčk wjeczor wot 5—1/8 hodź. Ke kurśej, tš. so ludowitnje wotmidwa, žo wobdźelnjaju hišćeše pschijinjuja. Wobdźelnjaju maju žo bórzy šamolwjeć w kenzlišt abo wola domowniše w schuli, hdyž wschno dalšne šhonja. Kursus płaći 15 krónowon.

— **Kradnuli** žu 23. 10. 26 wokoło wjeczora ś jeneje wołhěje na Hornjerěšśej haśy mužaje koło šnamki „Bu-

diśa“. **Wono ma cźorne krošna a błótowaj schkitakaj, žokte šwjena ś cźornymaj šmužkomaj, horjeschibnjenu wobžidko ś cźornymaj gumijowymaj, pschimadkomaj, ručžne špinadko, torpedošti šamobéh, schérej gumijowej wobrucźi, šady bé waczołkinoschaj pschiprawjeny.** — Dale žu kradnuli ś jeneje schrebarkieje šahrody pschi Pschišchećańskej dršły dwěju karniklow šajeczeje barwy, kotraj běschtaj hnydom ś rěku. Kóždy nětšže 6 puntow wažł. — W cźašu wot 20. hač 24. oktobra žu ś jeneje schrebarkieje šahrody pschi měšćańšanšim gasometru dróhwjeć rožowych kerćžłow, tši rožowe schtomiki, tši košmaćžowe kerćžki a jabłuczinu kradnyli. Wo wézohne zdźelenja prošy kriminalne wotdźelenje w Budyschinje.

— **Sajeli.** Pschi pruhowanju zujych w tudomnej hospodje polizija sobotu 50ětkeho muža še Schlesischšeje saja a tudomnemu hamtšemu šudnišiwu pschepoda. Jena wonkowna wyschnosć jeho mjenujuja paduschšiwa dla pytajsche.

— **Puczowanšti wobthad ś Cźešłoßkowakšej.** Po zdźelenju, kotrež nam Žitawška witkowańška komora pósła, nasłanu pschi pschestupjenju cźešłoßkowakšich mjeśow pschezo hišćeže mnoho cźežkotow ś toho, so maju puczowazy, kotšij ś Cźešłoßkowakšeje pschidu, wjazy pjenjes pschi šebi, hač je to po cźešłoßkowakšim devišowym šakonju dowolene. So by žo njeluhosnosćam šadźewało, kiž puczowazym ś toho wurośtu, pokasamy na to, so šmědźa puczowazy ś jenotliwym pašom 3000 Kč. a puczowazy ze swójšnym pašom (wjazy wokobow) 5000 Kč. abo šamšnu hódnosć w druhich zujnych pjenjesach pschi wustupjenju ś Cźešłoßkowakšeje pschi šebi měć. Šamšne pjenješ šmědźa też wosobu pschi šebi měć, kiž jenoj pšches Cźešłoßkowakšku puczuja. Puczowazy, kotšij pšches Cźešłoßkowakšku jedu a maju wjazy pjenjes pschi šebi, dyrbja, so buchu žo dalšich wobcźežnosćow šminyli, so pschišłuschnemu cźešłoßkowakšemu zwonemu šaštojnštwu jeho pschestupjenju mjeśow wojšewcź, na cźoš šmi tohodła naipomnjeńšu do puczowanšteho paša napška.

— **Postkroma je wmdrika** mjes skotom wowłowarnika Arnoschta Burkhardta w Hornim Hóšeńku.

S **Kubšchicy.** W nozy k pjatkej žu ło paduschi na 12 měšnach do twarjenjow dobywali. Woni žu wo wšej šnaći hnydom dyrbieli, dokelž mózachu šadźewać, so pšchi njeschčowkach. Paduschi wurěšowachu dšérn do wotnowych schlikerjow a na to wokna wotwjertowachu. Dšéchu po šdaćzu jenoj ša pjenjesami, pschetoj nimo šlěhorneho mužaceho cźašnika, kiž je 22 hr. hódny, kradnychu raš 10 hr. a raš 15 hr. a nětotre małe wěšk. Drašu jenoj pschernychu. W šamšnej nozy šu žo też w Brěšowje na tšjoch měšnach paduschi do twarjenjow šamali. Po wšchelakich šnamjenjach šu to najšterje šamšne bnšt.

S **Luha.** Tudomny dotalny pomozny wučeř Bruckner je naschu schulu wopuschćił, so by šwoje nowe šaštojństwo w Pirnje najtupił. Na jeho městno pschišłe k nam šaudźenu pondźelu kandidat schulskeho šaštojństwa E. Cźešła ś Lemišchowa. Knjes schulski wjednik Wernik jeho w pschitomnosći schulskich pridźiteljerjow šapokała. S dobom wobhłada žo też nowa schulska šstwa, kotruž ša jara dobru špóšnachu.

Se **Zicźenja.** Knjesaj najeńšaj šałom Hänšel ś Hornjeje Wjaslošzy a Frenzel še Spitez, kotraj šta šebi Zicźenjanšku gmejnšku šałku wotnałałoj, tónle tydźeń ś wotnoschowanškimi dźełami šapocźnu. Kolije a łowrike šta hižo pschiwoschcj dałoj. Pschedewšaćelej chcetaj wšitčki wobšhod wotewrić.

S **Rakez.** Tudomny šarški hamt je wot nětka ś telefonom čšo. 41 Nieźwacźišłkeho hamta šwjazany.

S **Brěšny pola Kamjenza.** Wobšarujomne njeboże šta žo šchtwórk wjeczor w naschej wšy. Schulšti hólc še šwojim šćhdwym kołom do šarschelje Zdnšeje šakdže. Wakhromjena žónška padźe k šemi a žo na hłowje cźežko šram, so dyrbjachu ju do Miłošnjeho wustawa w Kamjenzu dowjeść.

S **Kulowa.** Pschihotowanje dźěła ša twar nowele schule pschi Nowowjeseźanšim puczu je twarški wjednik

Zhubjeny syn.

Burški roman ś Cźornego lěša.

33) (Pokračowanje.)

Wón tłóčeše nanowu ruku — też maćeri ruku šawda.

„Budź tu Božemje, Khrystka! Tebje drje jenje wjazy njewobhladam.“

Potom šhubi žo ś durjenj won.

Brěnja, kotraž žo hibaci poča, bšche Khrystka. Wona bližeše žo Hendrichej, kiž hedźeješe ś khribjetom wobroczenj napschećo šwětłu we šcźinje.

„Ja njemóžu šebi tebje bracź, Hendricho“, rjekny.

„To šnym šebi też myślił“, dźeše wón jěrje. „Cźehodła Lawrjeńćk njeje hubu dźerźał? Bratra taźeho šrašchnego cźłowjeka, kiž ś jenej nohu w šalstwje štojł — kiž hanšu pschinješe na šwoju šwójbu — ša toho njemóže žo pékna burśła holża wudacź.“

„Tak, myślíš-li, so ze tole ś pschicźinu, cźehodła šebi cźe njebjeru?“ wopraschа žo, wótrje na njeho špohladujo. „To žo mylíš, Hendricho! Njemóžu šebi tebje bracź, dokelž tebje měcź njecham — dokelž nimam wutrohy ša tebje — dokelž —“

„To dosahe“, pschetorhny ju Hendrich, a jemu bé, jako by widźał hordy Khschinu bwór pšched šwojimaj wočomaj žo do šenje šapadowacź, „ja cźe njebjerźu.“

„Bohu nóš roschém hromadźe“, rjekny Khrystka a wuńdże ś domu.

Rósałka běžeše ša njej. W cźšnnej šahrodźe mjes kežźajzymi kerćžinami šwj. Janškich jahodow, ju wona dobrahny a dźerźeše ju energišći ša šuknje.

„O holcźa, holcźa!“

„Macźi!“ šapćałny Khrystka

Tuj cźakaschtej na wojhk, na bura Khschineho bwora a cźetku Wórschcu. Na dompucźu wupraschkowaše šlary ś Khmbom tak njembeje špizy lěžy ś jich méra a napjelnjowaše powětr ś lutym „šaprlischka“-wołanjom.

„Njeby-li hižo prjecź byt. tón Lawrjeńćk by mi na mój bwór dyrbjał“, wón wokaśche. „Tón druhi pak njech mi bojedła wjazy na wocźi njepschihódže! Cźehodła dha žy tehdy dozyła haj prajiła? Hej?“

„Dokelž — dokelž —“ wjaśalośche Khrystka — „dokelž wědźaka njejšym, schto cźinju!“

Wo wšy bé mér. Hwězdy wuštupichu na njebjo, jena po druhej, a bwětki šchwarnje wonjachu. Też w pošledńjej khšćicźeju wschitko špaśhe. W šlepych wochach wotražowaše šo šlabje měšačkowe šwětło, a ś bahnow wuchabdachu wtóšne pary, dźeńša kaž pschezo. Kak bojašne běšche tola tole nješ šnjel Wětšik šaduny a womjelšny. Njehibotaśhe po tamle wuschka? Néschto kramoseschе pomałku, kramoseschе šo ko kuyškotajo a tamaśhe šo. Mjetelaty dym rošpinu w cźerśiwem powětšu. Po něcźim barbjeśhe šo mlokobéty bjśech na tymišchcju žołcźe — a potom cźerwjenkoje — blndnicźki šlakotachu hacź pšched khšćne durje. Nadobo wuprażny šwětły šnop horje, rosbłźli šo a wulimy pjerchawu šchkjelu na dom — tón bu ś tym wobšwětleny kaž na běłem dnju. Nichtó šo w nim njebihaśhe.

Tu wuhuchny po štorkach brunoschćery kur ś wuhladkom won, ša nim šledowaśhe dokł, cźerwjeny had — a na jene dobu bé šo zyła khšćka do zehlinoje pary šawaliła.

Měko wuštorcźichu šo durje wot nutška.

Sej pršni wuškoźi, jenoj na pół šhotowany, pkomjenity w šraschnem wobšwětlenju — a ša nim Herta, šwoju šaru macźešku wjedźo.

Khcźicźeje na pomoz wołanje Sešowe měschešhe šo do praśkotanja wohnja, liwki wětšk njeješe šo dale — cźorne postawy běhachu še wšy k wopalnischcźu — to bé hołk a hara, khcźicźenje a praśkotanje jako by šudny dźeń nastupił.

Wješna wohnjowa wobora pšchiwrjeśkota še šwojej šenicźkej šykawu, a šymna pruha wody wuliny šo — měšeźanoješe runje na hłowu, mjes tym šo šwónk mošotazo ś rukowaj w powětšje machotašhe. Tej jeho trzechi wuliw njepschišlojneje šykawy, tak šo kaschlujo našad šlocźi.

„Khěžka cźerwjeneho Seša šo pali!“ pschiwołachu šebi ludźo na pschemoh. Tón wšeceźeše šo ś howom wody, tamón khcźicźeše: „Wumnožte dźěći!“

Dłupało, jow tola žuntych dźěći njeje.

„Lětš!“ šaklinca hólzowe wołanje. Hróšba wschćch šaja! W nětkole jara šitchim lěšu, šeša šamym dnutom, bé šuchu jédła woheń šapopadła a poča šo wješeće palicź.

Powětr bé horzy ś šadušchenju. Šahła para pleczeše šo wokoło šchtomow, te šionachu a praśkotachu.

S cźšjódy wuštupi poštawa. Kóždy špójna wučerja. Tón šwaji šo do šameho šolmizšeho wohnjoweho morja. Swuhlene tšchćši, drjebicźeńćka drjewa na njeho šo šypachu a šranichu šeło ruzy

„Hendricho!“ da šo hłóš błyšchcź.

„Herta! Bohu budź dźał! Ja šebi hižo myślach — Bohu budź dźał!“

Ju hróšba wobja. „Cźehodła? Ody budźech jenoj šo šobu šnalita! Budźech jenoj...“

Wohidne, wótšje šmjeźe wubuchny šesady njeju. Cźerwjeny Sej šawola: „Je to jedyn ś Duschanez? Ha, hat Dajcźe šo šnalicź, šchtoš šo pali! To wschak wšcho mjeźo wjazy njepomha. Tu — tu štoji bratr toho, kotrež tbu dym ludźom tšchu nad hlowu šapala...“

Šaštobjene wuźe mnohich hłokow jemu wotmołwi. Nékotši hólzy šo na njeho walichu. Wohnjowe šwótko šehrawaše na šichi wobliczach a mjes tym šo šo šhěžka hromadźe šypny a pkomjenja wumětrajzy šo dopalowachu, wobštupi cźrjodźa ludźi bjesdonneho.

„Ja wołam wschćch ša šwědkow, kotšij tu bjenja we „Štónzu“ na rejach byli! Njeje-li mi Duschanez Lawrjeńćk hrošył, so chze mi néschto naćźinicź, hdyž bych najmjenje na to pomyślił?“

Šonjertna cźišchina šcźěhowaše tutym šłowam.

„Njewérno, wam budźeše lubšcho było, budźeše-li to někajši thudy djaš šworał? Ody pak wam praju, so šym Duschanez Lawrjeńćka pšched hodźinu ś bremjeńšom po dróły cźahnyć widźał? Pšched mojimi durjemi je šebi trubku šaźehlił, to drje je šapalku do naschepe khěžki cźišnył! Khiba šo je šnadź šesady doma mjelcźo pobéjał. Ja šym potom lehnyć šchoł...“

(Pokračowanje šcźěhuje.)

Mann ſ Lehnizy ſapoczak. Dźeń twarſkeho dźela a podawanja ſo ſe ſławnym wupiſanjom rozdźěli. Sa tele dźěła maja ſo ſajimanzy hacź do 30. oktobra ſamolwieź. Tu jedna ſo wo rysjeſte, tunanſke a ſtudniſke dźěła, podawanje kamjenjow (ryhelow, klinkarjow a flisow) a wapna.

S **Wojerez.** Barlinſke druſtwo je tu nóznu ſtružbu ſrjadowało, kotraź ſo ſobotu k prěnjemu raſej wukonjeſche. Saměr pſchiprawy je, policiju podpjeraź, ſo by ſo wobſebje paduſchiwam a nuzłahamam ſadźěwało.

S **Wojerez.** Njedźelu, 17. oktobra, bě ſa tudomnu katoliſku woſadu ważny dźeń. Na tymle dnju poſwjeźeniſchtaj ſo nowaj ſwonaj, kotraj ſu dźěſchaj ſo ſa kamjenju diweju, kotrejuž běſche ſtebi ſtwołowa wójna žadała, jako narunanje wobſtaralaſ. W ſwjedźenſtim czahu dźěſche woſada ſtwojimaj nowymaj ſwonomaj napſcherſo. Knjeſ ſarař Kowalek pokaſa we ſwojej narěczi na ważne wobrjadły poſwjeźenja ſwonow a na nadawk nowych ſwonow w naſchim žiwjenju. Knótka ſwonow běchu: knjes dr. Dennebaum a knjeni Wirthowa, knjes Pětr Groſa a knjeni Dömmelowa. Nowaj ſwonaj rěkataj Antonius a Ingeborg, Helena, Marja. Ulrichez ſwonnyſtérna w Apoldźe je jeju laka. Wonaj klinczitaſ ſe fynkomaj e a h, tak ſo maja nětk naſche tři ſwony hromadźe akkord e—tis—h.

S **Wojerez.** Swěſczenja wo ſtawje pólnych płodow we naſchim wokrjeſu w nětſanu oktobru poſtiſcheja ſara njepſchihodny wobraz. Wěrny ſuźnje hacź jara ſnadne. Pizowańka rěpa ſnadna hacź jara ſnadna, kuleŕepa jara ſnadna, morchej ſrěnja hacź ſnadna, běły kał ſrěni hacź ſnadny, dźerźeł dobry hacź ſrěni. Luki ſu dobre.

S **Michałkow** pola Wojerez. Sańdźenu wutoru wumrě po cźeſkej khorozcji naſch gmejnſki prědſtejer ratař Hanuſch, 58 lět ſtary. Wot lěta 1915 bě j gmejnſkim pſchódſtejerjom. Do toho cźaſa bě dolho ſ law. jom. Swoje ſaſtojnſtwo je ześim cźaſu ſ pilnoſcu a ſrdeu k lěpſchemu zyleje gmejnj ſaſtawał. Semrěty bě je dobuſaložerjom Swjaſka pruſkich wſow.

S **Klětneho.** Tudomna hońtwa, na 2000 jutrow wulka, wotnaja ſo na ſchěſć lět běrnaſſkemu miſchtrej Běli.

S **Dubya.** Tu ſajachu hjesdźeknego wotrocźka Paſcola P., kotrehož w nozy na ſynowej hłubi wobſtejerja wudwojerja Tabora wuk. ſedźěchu. Jemu ſo dopokaſa, ſo je nimo druhich paduſchiſtwow też pola kubleŕja Poſtera koło kradnyh Sajaty wobkrućza, ſo ſu jemu koło něhdźe pola Budyſchina ſaſo kradnyli.

S **Hłohowa.** Rosnjemdrjeny byk wſa pſchi pizowanju wotrocźka Kleina w Nowych Sheydenach na robi a pſchipſe jeho k ſcźeni. Klein ſo pſchi tym tak cźežko ſrani, ſo bórſy na to wumrě. — W Herrendorfie njedaloko Hohowa namakachu 11 lětneho ſchulſkeho hólcźeza Miklera w konjeſnu knjezeho dwora wobwěſnjeneho. Njeje hiſchcźe wujaſnjene, hacź ſo tu wo ſamomordarſtwo abo njeſbožowne hrajkanje jedna.

S **Khołma** pola Niſkeje. Natarjej Guſtawej Junyh wotpali ſo pólna bróžeń. Mjeſ tym ſo mózeſche ſo motor wuthowacź, ſpali ſo mlócźeza maſchina ſobu. Schkoda je pjeza ſe ſawěſczenjom kryta.

S **Mikowa.** Dźowzu ſelesniſkeho ſtražnika Muki ſe Noiweje Wſy pokradnychu koło ſe ſapalenej latarinju, kotrejž bě pſched konjumom w Mikowje ſtejo wotſtajka.

S **Běłeje Wody.** W junyju bě ſ ſaſtwa w Běłej Wodźe jaty cźeſnyi, kotrehož pak bórſy ſaſo popadnychu. Wyſchſcheho ſtražnikſchtwa ſ Běłeje Wody winowachu, ſo je wina był na cźetnjenju, dokeź njeje durje prawje ſaſwrěł. Tohodla ſadźaſtaj jeho Shawjelſki kawniſki ſud k 30 hr. pjenježneho khłoſtanja.

S **Muſzakowa.** Njedawno ras pſchipoſdnju wokolo 1 hodź. ſo na 18-lětnu dźowku wucźerja Morka ſ Jamelnizy błiſko Bergez reverźerſeje hajnkownje rubježny nadpad ſta. Hołza jědźeſche ſ kołom po Jamjelnickanſkej dróſy. Něhdźe pſches 20 lět ſtary nadpadnik, kiž bě cźěmnobrunny wobłek wobleźeny a mjeſcźe cźěmnobrune cźapku na hłowje, ſkorhnu holzu ſ koła do dróhoweho pſchkrowa a ſatyka ji hubu, ſo njeby wołacź mohła. Na to rubi ji 8,40 hr. a jědźeſche ſ kołom k Muſzakowej. Koło połdźa ſcho w kerczkach pola noweho pohrjebniſchcźa namakachu. Rubježnika hiſchcźe wuſlědźiti njeſmu.

Se **Sleho Komorowa.** Sobotu rano wokolo ½6 hodź. ſpyta 20-lětny ſyn reſerwneho cźahowego wujednika Müllera ſe Sleho Komorowa, kiž w Khocźebuſſkej żelesniſtej dźěłarni dźěłaſche, na do dwórniſchcźa pſchikhadźazy cźah ſkočźeź, ſo by ruczźiſchu na Sło-Komorowſke dwórniſchcźo pſchiſchoł. Müller chyſche cźah wuźieź, kiž 5,15 mjes kilometriſkimaj kamjenjomaj 23,00—23,20. Kamjenje dyrbja ſo hacź na tuto měſtno pola pohrjebniſchcźa podaeź. Płaczźina ſa kóſmy metr dyrbi ſo w ſawrjenej wobwołzu pod napiſmom „Pflaſterung in Kamenz“ an das Staatliche Straßen- und Waſſerbauamt Bautzen hacź do pſchiſchodneho ſchtwórtka, 28. 10., dop. w 11 hodź. japodaeź

Rospočarski rozhlad.

Póndźelu, 25. oktobra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,199	100 pólsk. markow	46,95
jendźelski punt	20,4 8	100 öſterr. krónow	12,432
100 ſwajc. frankow	81,90	100 franc. frankow	12,66

Efekty.

Na Berlinſkej burſy bě ſaſtawa ſobotu, kaž to na ſobotach ſtajnje biwa, wobrot ſara ſnadny. Kurſy ſo mało pſchemeńichu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pſchinjeſechu dalſche powyſchenje żitnych płaczźinow, dokeź wukrat tohorunja ſylne powyſchenje powź. Pſchecźża ſtóſe zentnar wo 15 bj., rožka wo 10 bj., najmenj jeczmjeń wo 20 pj. a wowoß wo 5 pj. Na Berlinſkich produktowych wikach płaczeſche zentnar naſtupneju ſobotu.

pſchenicźy 13,70—13,85 hr., rožki 11,30 hacź 11,55 hr., naleźnjeho jeczmjenja 11 hacź 13,50 hr., najmenjeho 9,50—10,15 pj., wowoża 9,65—9,85 ſ. hr.,

w ſtermiſnowym wikowanju

ſa oktober: pſchenicźy 14,96½ hr., rožki pak 12,15 hriwnow,
ſa dezember: pſchenicźy 14,70—14,77½ hr., rožki 12 hriwnow,
ſa měrz: pſchenicźy 14,88¾ hr., rožki pak 14,45 hriwnow,
ſa meju: pſchenicźy 14,88¾—14,95 hr., rožki 12,55½ hriwnow.

Cźeſ ſrěni 3,50—4,50 hr., bobu 5,50 hr. po zentnarju. Trjeny ſeŕ 1. druſtwo 71½ pj., 2. druſtwo 62½ pj., a 3. druſtwo 53 pj. po puncźe. Srěbny 14—32½ pj po puncźe.

Na pſchedań.

Runiliza, rjana, w Serbſkich Pazlizach cźo. 7, w pſchiwcźizach 19, knjezi dwór w Cźechorizach.
Kóń, plestra ſprózany, Frźoba, ſpedźer w Bitkopizach.
Proſzata, Rjeda w Zurizach, we Wulkim Zicźinje 6, we Wyſokej 18 pola Laſa.
Dźerźazy wós w Budyſchinje, Bohata haſa 1411 na Lewo.
Tźichne zyhele ſtare w Bitkopizach, Lipowa haſa 5.
Motorſte koło, Walťaŕ Bauer we Wóſbórku.
Żiwnoſcź ſ 18 kórzami, ſ mowzym a żiwym inwentarom, w Hucźinje 56.
Kruwa mloda, wyſokoſuczźelna, w Bórkhamorach 34, we w Pluſnikezach cźo. 2.
Wóhkaj a 20 zent. ſyna, Fryźa w Schprjewizach.
Kachle żelesne a mutkowa kſchinja w Budyſchinje, Żitne wiki 181.
Falozja 1¼-lětna w Rodezach 24, wyſokoſuczźelna we Malejſchezach 42.
Koſa a kury w Jenkezach 61, bobrej bójzy w Budyſchinje, Hauſenowa dróha 18.

Soudniſzy na pſchedawanje wutoru, 26. oktobra 1926:

w Budeſiezach dop. w 10 hodź. pižaniſke blido, pižaniſki ſtrój, lehaniſki koſa, wobrazaj, ſonjaze koło, ſerwěrowanſke blido, (kupzy ſeńdu ſo na gmejniſkim hamcźe);
w Brěſynje pola Kamjenza dop. w 10 hodź.: ſyntanje rěſaza maſchina, (kupzy ſeńdu ſo w hoſcźeńcźu „K żeleſnizy“);

*

1100 kóznych metrow dróbnych pleſtrnakow

ſe ſornowza (Kleinpflaſterſteine aus Granit) pozada ſtatna dróha ſ Budyſchina do Kinsbórta, w Kamjenſkich honach

*

Hodź. je Sleho Komorowa jěduźi, kotryž pak dla ſwojeho ſapoſdźenja wjazy doſcźahnyć njeby. Jako ſyta na tworowu cźah ſkočźeź, padże a ſlemi ſebi ſchiju. Wón bě hnydom mortwy.

S **Jaženje** pola Hródka. Proſcherjo ſebi dźeńſnjeſchi dźeń wjele dowola. W naſchej wſy ſu wobyſkerjo cźaſciſcho ſtorźili, ſo ſu ſo jenotliwi proſcherjo ſ mozu do jich ſtajkowo dobywali, hdyž ſu woni na polu byli. Sandźeny ſchtworźik nětk też ſapo tajki łazaŕ, kiž k nadobnemu proſcheſſkemu ſtejeſkłu pſchiſłuſcha do domu rotaria S. ſałke, hacźruniež jemu dźěcźi, kiž byrbjachu ſom ſtrawowacź, wopſet prajachu, ſo nichtó doma njeje. Jako ſo we domje wo koło kel'że će, wokachu dźěcźi na n'eho, 'o inužow na pomoz ſawołaja. Na to hałe łumpak dom hrožo wopuſchcźi.

*

S **Rósbórka.** W tudomnym wokrjeſu mjiachmy w tydźenju wot 14. 10. hacź 20. 10. 1926. 1536 dźěſowytazych, pródnych mſtnow bě 51. Podpjeru ſa dźěłomjeŕjow dóſtawaſche 836 wozbowom.

Porno prjedawſchemu tydźenjej ſo wjele pſchemeńniło njeje.

Z Łužicy.

* **Se Zitawy.** Jedyn ſ poſledniich veteranow ſ wójnow 1866/70/71, krawſki miſchtr Julius Sauber je tu 80 lět ſtary ſemrěł. Sauber błužeſche pola pruſkeho gardekorpſa. — Sa rěku Nyju ſu tu na 750 metrow dołhe nowe rěcźniſchcźo pſchiſtrowili. 30 000 kubikmych metrow ſemje je ſo hižo wubaggerowało. Do noweho rěcźniſchcźa, kotrež je 42 metrow ſchěroke, ſo teź nowa ſaſtawa ſaſwari. Na 200 dźěłonjemjeŕjow je pſchi wuwjedźenju tuteho milijonſkeho projekta dźěło namakało.

* **Se Shorjelza.** Tudomna Miklawſchowa zyrkej je ſo porowńa a jako pomnik ſa padnjenych evangeliſkeje wołſadu wutwarila. Wěź je ſo we wumělſkim naſtupanju derje poradźiła. Na ſcźěnach ſu mjena 2300 padnjenych pſchicźinjene.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjedźan.** 27. ſept. běchu pod kerkom njedaloko Grunawy nowonarodźene dźěcźo morwe namakali. Policija je nětko 20 lětnu dźěłaczźerku jako dźěcźeznu macź ſajała, kotraž ſo wuſna, ſo je teź hižo w lecźe 1923 na ſamknym měſcźe morwe dźěcźo ſkhowała.

* S **Lehnizy.** Pſchibližazny ſud ſaſudźi 58 lětneho dźaceerja Kapellu ſ Oberbielawy dla wotpohładaneho cźeſkneho ranjenja ſ 3½ lětam khłoſtarnje. Saſudźeny bě ſwojm khorowatu ſonu na hrube waſchnje krućowoał, tak ſo na to wumrě.

* S **Zawory** w Schleſyſkej. 70 lětny wobſtejeny wjednik Brechelshofſkeje kiljoweje fabriki pſchiſhdźe pſchi pruhowanju dynamomaſchiny ſa elektriſku ſrězu do kolejow. Pſchi tym ſrani ſo tak cźežko, ſo bórſy na to wumrě.

* Se **Cheba.** Kaž piſachmy, bě mordaŕ Lein pſched nětcźo dnjemi, hdyž jeho ſe Cheba do Karthauſeje khłoſtarnje wjedźechu, policajſkeho pſchewodnika k ſemi poraſywſchi, cźekнył. Nětko ſu jeho w Seitendorfje ſaſo popadnyli a do Cźech wudali.

Najnowiše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powjeśź** wo wjedrje ſa jutſiſchu wutoru: Saſtupi najſilźerje nowe deſchcźowanje, ſyma popuſchcźi. Potom ſo ſnowa wucźeſnje.

W Gräfenthalu w Durinſkej ſobotu w drjewjeſnju wjeſi wudyri. Płomjenja ſo ruczje roſſcherichu a 9 domow a 20 pódlanſtich twarjenjow do procha a popjela pſchewobroczichu. Saalfeldſka motorſka ſpikowa dwanacźe hodźin dołho nimo měry wulke hromadły wodźy do wohnja mjetaſche.

*

Żelesniju dohladarjo jedyn żelesniſkeho pjatk pola Warſzawy na Wiſłu, hromadu kamjenjow nakopjenych wohladа. Tutón ſadźenk budźiſche moſt ſ Barlina pſchijědźejo ſkoro ſwročźeź. Policiji je ſo poradźiło, jako winikow 9 lětneho hólca a dwě holzy, 10 a 12 lět ſtarej, ſajeź

*

W Pólſce a w Hornjej Schleſyſkej je ſo wulki ſněh naſchoł. Wjele żelesniſkich cźahow je ſo ſněhowych ſjepjow dla ſapoſdźiło. Teź w Durinſkej a w Frankſkim lěſu maja wulki ſněh.

*

Ruſku Armeniju je cźeſke ſemjerjenje potrjeſchiło. Wono w Eritwanje 20 ſekundow a w Alexandropolu 23 ſekundow trajeſche. W Alexandropolu je ſo 15 woſobow morilo. Něhdźe połozja twarjenjow je ſo wopuſcheźiła. Druhe błuże ſu tohorunja cźeſtnje. W Alexandropolſkim wokrjeſu je ſo něhdźe 300 wozbowom morilo a něhdźe 300 ſo ſranilo.

*

Sdyhne wětrny ſu w Schpaniſkej ſakhadźałe. Wjele łudźi bliſko brjoha je ſo roſbiło. Khěźe ſu ſo ſpowalale a ſamo żelesniſki ſpěſchny cźah je ſo ſ wětrom ſadźerżał

„Newyork“, najnowiša němska łódź.

Po ſtarodawnych zeremonijach puſchcźi ſo wczera popołdnju najnowiſcha němſka wulkołódź „Newyork“ na morjo. Nowa łódź je ſo twarika na łódźnizu firmy Blohm a Voß ſa Hamburgſko-Amerikiſku cźaru. Wobſebitu ważnoſcź dóſta podawk ſ pſchitomnoſcźu mandźelſkeje New-Yorkſkeho měſchcźanoſty Walkera a ju pſchewodźazeje amerikaniſkeje delegazije. W nadawku Newyorkſkeho měſchcźanoſty měſeſche Hamburgſki měſchcźanoſta dr. Peterſen ſchcźelniſku rěcź. Hdyž bě hoſcźi powital, pokaja we ſwojej rěcźi, kak ſo w ludach na ſemi ſpóznaeje pſchedobywa, ſo hoſpodarſtwo a kulturelne pocźahi cźłowjekow tak hromadźe wjaſaju, ſo ſtej měr a ſaſimna dowěra je-

nicki wopruwdźiły žiwjot cłowjeństwa! Tuta wěnowosć hnuže pśiwjaz dorasniśnu na moraliske sakonje wšykeho jednanja klukowaś, tak so cłak pśichiźiśe, w kótrymž nje-buźeše mjes ludami wjazy druhoho kaž kaž wojowanja wo najlěpšu dokonjanosć w słužbje cłowjeństwu. Jdeli méra dalej też flusiś nowa lódź, kótraž dyrbi swjatki wjaźaś pśeś dalóki ocean. Na to pśeni mandatelka Newyorkskeho mětšanjanosty Walkera Richeźiskeje fłowa a rozbi po starym waśinju z róźemi wupuśćenu błeśku sekta wo nowu lódź, kótraž na to najpśiwjedy pomalu a potom pśiwjaz spśichnuśko so do swójeho elementa puśćeśiśe. —

Nowa lódź „Newyork“ je śwórtka lódź Albert-Ballowe rjadowanje a wopśiwa brutto 21000 registrowych tunow, lódź je 183 metrow dołha, 24 metrow šyroka a 17 metrow wusoka. Dwě 13000 PS. śiłnej turbinje śmužnuśej 16 milku hodźinsku spśichnosć. Na lódźi je telefon, kótryž hodźi so też z Hamburgskimi a New-Yorkskimi telefonistami bankami swjatacy. Pśitom rjadowanja lódźe ma 18 turnusowych śiłnow a 167 śiłnja jenolažnych kabinow. Wśicko hromadźe ma 2?0 pasažěrow w 1. rjadowani městna. Wulke towaršestwowe śiłny leża w jenom rjedźe. Jźeźenja, hala, śiłnja za kurjerjow, kabaju pśeś dwaj posłobaj. Jako nowinka śiładnje so w 1. rjadowani zyła kaša z kamani, w kótrejž so kubi, bodźki, módne a sportiske artikle, klukoźeńki atd. pśehadźuaju. Sportiska lubja, kótraž so tež hižo na lódźi „Hamburg“ namaka, je na „Newyorku“ wo wjele rozšyrjeńcha. Na 52 metrow dołhim a 14 metrow šyrokim městnje ma sportiska lubja, teniśowe městno, městno za bokowanje, kokelniśkeho atd. Też frokowanja a wulka pluwarnja namaka so na lódźi. W druhej rjadowani śmuje 426 pasažěrow městna. Też tu je wjazy jenolažnych śiłnow. W 3. rjadowani móže so 460 pasažěrow samešćiś. Też wotlaś je na lódźi postajenu. Tak dorje lódź wšyke nowoczasne žadanja dopjelni.

Čehedla njewnstajcja lěkarjo za sakski krajny zawěsćeński wustaw wot lěca sem žane dobrozdaće?

Pśejedawjsche sśerjenje, po kótrymž sa krajny sawěsćeńśi wustaw dźěłachmy, bě saplaćenje našich dobromělcow po wopśerjanym cźišle słatueho farmanskeho porjada pśeniśko postajiło. Wobrocźichmy so na pruske spomožeńskowe ministerstwo, kótre bě se spśikazelem porjada farmanjow, a tam ku nam prajene, so maju so tele dobrodaśa wyšeje pohódnosćeju. Tule wotmetnym dźěłicnym krajnemu sawěsćeńskemu wustawej 12. februara 1925 a prošachmy wo jednanja. Krajny sawěsćeńśi wustaw wotmołwi spomožeńskowego ministerstwa njepśichilśna a wotpokasa wśykne jednanja jako „bjeź famulta“, tak so nam niczeho druheho njeźiwi, hač so sśerjenje k 1. oktobrej 1925 wupowědźichmy a wot toho dnja krajnemu sawěsćeńskemu wustawej žanych dobrozdaćow wjazy njewustajichmy.

Tak je wojowanje nastało, kótreż nětko polne kto traje. Krajny sawěsćeńśi wustaw sćuta swójich sawěsćenych najwjeźo z rozdawanjem pśiseršiło lěkarjam sastajiś, so tuśi wupśijanje dobrodaśow tohodla wotpokazuja, dokelž krajnemu sawěsćeńskemu wustawej „njeśe možno, lěkarjam wot pjenjes swójich njepśichimérjene wobšoke farmanja dawaś“, ... ji to ľudnistwo na našch nanjet sakała, pi... ..., so jenu wjes njeśe možno. „Lěkarjam se sawěsćeńśi ... ...inoškow farmanske žadźby jara powysćicźe“. Też ... ...anje dyrbimy se wšykej rasnosćeju sa wo-pśijaśe ... ...ajicź. Krajnemu sawěsćeńskemu wustawej je gyše wjeśe možno, nasche žadanja dopjelniś. Wón je runje posledni cźas wulke pjenjezy žebi wsěsćił — je žebi na pśikład tyseźetkólo sa 350 000 hrywnow hnydom w hotowosći pjenjesach saplaćiś, — jo dyrbi bisćese wjele pjenjes nicź, pomjo kótrymž su śtrowne žadanja sa nasche saplaćenje, kiž by snadź pśiš žadanych jednanjach po postajiło, sćy'a do wahi padało njeby. Schtoź pak je ważniśiše: wasch... je, ś kótrymi chze krajny sawěsćeńśi wustaw nětko swoje nadawki ś někotrymi krucje pśichilajenymi lěkarjami dopjelniś, žada žebi wěsće wjele wjazy śrědkow, hač by to pśi pśedawśich cźasach sadźerjenju trěbne. Wón pśichipraja we wšyćkich wjetšich městach pśehepytowarnje, kótrejž wuhotowanje ś drohimi aparatami, jich pśichipravenje a wudźerjenje, wěsće wjele pjenjes spóžera. Pśichi tym njeźiwi bisćese na mjenu lěkarjow, kiž maju so snowa pśichilaś. Mimo toho sćełe lěkarjow po zyłym kraju wokoło, kótśi dyrbju wśchudże hromadźesbubnowanych žadaćelow rentow abo hojenjow pśehepytowaś. Teź to ś pucźowańśimi pjenjesami, kiž dyrbja so ke kóždemu dobrodaću pśichilicź, zyle wěsće tunje njeje. A pśi tom tośćim dyrbja žadaćeljo tola bisćese měsiazy dołho cźakaś, dónuž so jich nanjeśetj ś wulkej cźišdu njewotbudu. Pśejedawśe waschnje by zyle wěsće teź ś powysćenjom wjele tuńśe a wjele lěpśe było.

S toho wśicheho wulhadża, so so sa krajny sawěsćeńśi wustaw wo wopraudźite wojowanje wo móz jedna, pśichi cźimž pjenjezy a kedźlivosć na sawěsćenych niczo njepłaći. Krajny sawěsćeńśi wustaw so nadźija, so naš se „wuhłědnjenjom“ małych sćinj; śmy pak kruće wo tom pśiseršiwdeni, so njebuźe po nowym waschnju, ś nowym lěkarjemi swój wulki, samolwity nadawk dołho dopjelniś móz. To njeźe, so jedyn krajny sawěsćeńśi wustaw powśichitkownosć lěkarjow, wośebje dontjapych lěkarjow a wothladowacych lěkarjow swójich sawěsćenych ś króśka wusamknje. Pśichi pośudźowanju, na pśikład, hač ma so hojenje postajiś a kótre, teź najlěpśi pśehepytowaŕ, kiž thoreho k pśinjemu rasej widźi, nasłonjenja wothladowaceho lěkarja, kiž je je žebi ś dołhim wobkedźbowanjom nahromadźił, narunacź njemóże.

Sśmy kruće rosbudźeni, so na postajenju jednanjow a na wotsamknjenju nowebo sśerjenja wobsćełimy, niż jeno, so bychmy nasche dobre prawo sachowali, ale teź so bychmy powśichitkownosćeś sało to wróćili, schtoź wot krajneho sawěsćeńskeho wustawa wozkałuje a dyrbi žebi žadaś.

Sakśi krajny zwjazk w zwjazku lěkarjow w Němskej.

Přilopk.

* **„Weekendska“ wustajenja.** Hant Barlinskeje małeje chże w pśichódnym kśeze wulku wustajenju wuhotowaś, kótraž dyrbi mjeńś „kónc tydźenja“ wěnowana byś.

* **Jězor žo bolpina ishubit.** 15 metrow hłuboki Dapellisti jězor na polskich hranicach w Rosichej Pruskej je žo po jenym śiłnu nadobu bjez śleda ishubit. Pśichepytowanja sudźejichu, so je woda w jemi dale pućowała.

* **Kedźuuśe na signale wot Marsa!** Kopenhagenska nowinje „National Tidende“ žo ś Londona pišu, so 27. oktobra Mars do jara pśichódneje blišokeje jenje pśihubliwy namołwja, **wobkhadniwje na signale wot Marsa kedźowaś.** W kśeze 1924, kedyž Mars na 8000 mil blišo jemi śteśeše kaž hewak, su wšykelake spodźiwne signale wobkedźbowali, kótreż — kaž Marconi mejuješe — wot Marsa **wukhadźachu.**

* **Polizajski terror pśichećiwo rumunskim dźěłaćerskim organizacijam.** Kaž žo ś Bukaresta pišu, dobu žo policija do posudźenja swjatka cźišćerjerskich dźěłaćerjow a saja wšyćkich pśichitomnych. Wšyke knihi a tež bibliotheka so cźachu. W pódlanskej sali mjeńśe swjatk metalskich dźěłaćerjow w kamjenym cźaśu swoje hłowne posedźenje. Hdyž tam wo sajeźe jich towaršchow sjonichu, japodachu protest na policijin. Na to dobu žo policija tež do tuteje śhromadźišu, saja na 500 wobsebow a da jich wotwjeść. Rumunske nejwótšnistwo žada žebi, so bychu so jeźi hnydom saso pusćeli, dokelž je skutkownje dźěłaćerskich swjatkow dospotnje legalne było.

* **105 lět stara pśicźišowniza alkoholoweje sakasnje.** Amerićanka w Jslandje swjećeśeše swoje 105. narodniny. Na untym wurjadnym dniu swarjeńśe jara na alkoholowu sakasnju. Nowódasche jenej wopytowaŕy, so je na feśichmkach tuteje sakasnje jeje strowota jara cźerpiła. Prjedy, jako mójeśe wšyćkne swoju schlenźu wina wupiśi, je wjele cźerstwiśicha a wjeselśicha by'a. „Woju žo, so mje tutón salas hišćese do cźasa do rowa pśichinjeśe“, tak schyhowaśe. Staruschka je pićeśwědźena, so by ś njej sało lěpje jchło, by li mohła wšchédnje swoje winko pieś.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do lejownostnje knihi sa Budyšćin na lopjenu 361 na mjenu jśonuchu wikowarja **Jana Cźejźiy w Budyšćinje** sapisana lejownosć ma žo 15. dezembra 1926, dop. we 9 hodź. na ľudnistwje — w ſali 186 — na dyrbjeśe waschnje na pśechadźowanje pśichedawacj. Leżownosć je po fakaśiśej knihi 15 arow wulka a je 100 782 hrywnami pohódnośena. Na njej je natwarjene fatwarjenje bontśe ś 2 pśichiwarkomaj, je samkarśej dźěłakanju, druhe bydleńske twarjenje, hródź, dźěłarnja a kólnja sa auta a leži na Hornjeźerskej haźy 29.

Hamtske ľudnistwo w Budyšćinje.

W konkursowym jednanju nad samoježonym firmy Wiethoth u. C. tow. ś wob. rik. w Budyšćinje so k wotewjaceju kónćneho sliśowanja po § 86 konkursoweho pórjada ihromadźišna wěrićelow na 15. nov. 1926, dop. w 11 hodź. pśeds podpśijanym ľudnistwom w sali 141 — postaji. Sliśowanje ś podłohami wuleśi wot 10. nov. 1926 k nuttspohladnjenju wobdźělenych na ľudnistwje pśibaśni.

W Budyšćinje, 22. oktobra 1926.

Hamtske ľudnistwo w Budyšćinje.

Měšćańska wyšišca pśechupka šchula.

Wo pśichijewjenja hač do kónca dezembra proša ko **sa šextu šchulerjow a šćulerkow po 4tinym wopytowanju ľudoweje šchule, quartu šchulerjow a šchulerkow po 7tinym wopytowanju ľudoweje šchule, holćazu pśechupku šchulu po 8tinym wopytowanju ľudoweje šchule.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

W lejownostnej knihi za Pśikezy na lopjena 3 na mjeno kubleŕa Bjedŕicha Augusta Niemera w Pśikezach sapśisana lejownosć ma žo 16. dezembra 1926, dop. we 9 hodź. na ľudnistwje na dyrbjeśe waschnje pśechadźowaćeŕ. Leżownosć je po sahoŕskej knihi 19,1 arow wulka a ſ 32 365 hrywnami pohódnoścena. Wobsteji ſ domskeho, ſ korcźoma, pinzu a dweju pśichiwarkow, brěźnje, brjewowjece kólnje a druheje kólnje, dwora, hadoweje a šadźerskeje šahrody (twarjenje a pinza mašinowe) a leži na kubłanym puśu bróhom do Kamjenca, Němskich Pašlic, Nóšanta a Klóšterca Marijineje Studnje a Žitra a je do Pśikezańskeje šahorskeje knihi pod cźišłom 9 sapśisana. Na twarjenjach je 18850 hrywnow wopałuje thaźby.

W Kamjenzu, 14. oktobra 1926.

Hamtske ľudnistwo.

Swóźbne powěśće.

Swěrowanaj: Rudolf Beckmann, frišer ža knjeju a knjeżnu ſ Linu dźěł. Zyłchowej w Budyšćinje.

Smerćka: Gertruda rodź. Reutherez w Budyšćinje, 46 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Sobustawy zeńdu so jutře wutoru (26. X.) wječor wo 8 hodź. na wosobje postajenom městnje k wuradźowanju wšelakich towaŕstw. należnosćow a małej zabawje.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejownj.

Bukecy. „Radosć“ nima śrjedu (27. X.) spěwanje. Tón tydźeń wutoru (26. X.) wuhotujemy „rozžohnowanski wječork“ ze swojim lubym dirigentom Kećkom. Spěwy, dźiwadło a rějka. — Pśistup maju jenož „Bukećanske serb. towaŕstwo“ a pśeprošeni hosćo. Lisćiki su pśez sobustawy „Radosća“ dostaś. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa jutře wutoru wječor 1/2 9 hodź. w Njechornju. Wšitcy spěwarjo, wosebje mužsty, dyrbja pśiś. Kećk.

Kursus serbskich rejow wotměła so zaso sobotu, **30.** oktobra, wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawc pśiźe. Zarjadnistwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so **kóždy** tydźeń wutoru wječor we 8 hodź. w **korćmje** Schaffrath, Waldstraße 33. Naležnje so **prosy,** zo bychu so tam tola wšitcy Lipsćanscy **Serbja** po móžnosći kóždu wutoru k wjesołej **serbskej** rozmołwje zešli. Wo dalše adresy so prosy.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwućuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Sowrjecy. Kedźbu! „Sołobik“ nima tón **tydźeń** wutoru, ale **štwórtk** wječor a to z dypkom 8/4 8 h. zaso **spěwanjo.** Wuknyć budźemy krasne nowe serbske spěwy za wulki koncert w Budyšinje, pśi kotrymž chcemy a dyrbimy sobuskutkować. Bratśa a sotry, prajśe to jedyn druhemu, zo **štwórtk** wšitcy w postajenym času do Palerjec korćmy na spěwanje pśiźu. Pśiwjedźśe hišće wjacy **nowych** spěwaŕkow a spěwarjow sobu. Dokelž dyrbi naš wosebje skazany dirigenta 1/210 hodź. zaso wotjeć, dha dyrbimy z dypkom započeć. — Po spěwanju su zasa studije serbskich rejow, kótreż chcemy dowuknyć, zo bychmy je móhli na wulkim koncerće sobu rejować. Tohodla: pśiźśe wšitcy! J. Šewčk.

Zwjazk serbsk. spěwnych towaŕstwow. Z pśileżnosću Budyšskeho hermanka — **niedźelu, 7. novembra** — budźe zhromadna pruha za koncert, kiž so 24. novembra w „Krónje“ wotměwa. Započatk pruhi pop. w 4 hodź. w Maćićnym Domje. Towaŕstwa chcyše wšo prawje pilnje a derje dowuknýć:

„Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32
„Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15.

K tomu mužskej chóraj: „Wojeńka“ (w Smolerjec knihaŕni za 10 pj. dóstaś) a „Njeboh dźěd“ (w Kocorowej 4 hł. kniżcy). — Nadźijamy so, zo so wšě serbske spěwne towaŕstwa pśi tutom narodnem skutku wobdźěla. **Teź wšitcy druzy spěwakhmani Serbja so k sobuskutkowanju namołwja.**

J. Słodeńk, hł. dirig.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Wulke

wólbne zhromadźizny

za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Što mamy činić?
Serbja a wólby do sakskeho sejma.

póndźelu, 25. oktobra, wječor we 8 hodź. w Njebjelčicach,
wutoru, 26. oktobra, „ „ 8 „ „ Sowrjecach,
srjedu, 27. oktobra wječor we 8 hodź. w Lichanju
štwórtk, 28. oktobra wječor we 8 hodź. w Rakecach
pjatk, 29. oktobra wječor we 8 hodź. w Malešecach

Rěčeć budźa:

serbski kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, serbski kandidat měšćanosta Spitank ze Zejec (serbski ratař), dr. Flügler, předs. Křesć. Ludowoje Strony, z Drježdźan, dr. Deszczyk z Drježdźan, zapósłano němskostatn. sejma dr. Perlicius, direktor wysokeje ratarskeje šule w Glacu, sejmski zapósłano Schmelzer (bur), dr. Šleca a druzy.

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Rošle žonjace kholowy lěhanske jaki tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11

Mužacy kožuch z wowcźeje kože, je na předań **Konditarja E. Harnisch** při Lawskej wěži.

Wysokosućelna **kruwa** ma na předań Rehla w Wolešnicy pola Klětnsho.

Sylne prosata ma na předań **Pětschka w Trjebjency**

100 centn. runklicy je na předań w Přiwćicach čo. 19

Jalojca je na předań w Klašicy čo. 31

Rjane prosata su na předań na Horje čo. 9.

Cople spódnje kholowy štrykowan. wolma jara tunjo K. Erler, na Žitnych wikach 11

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nowóžitki, kiž maja so buś do 9 hodź. dop. wotesać, płaći so za mały rjadk 20 cfot. pj. Wobsěžne so stajace nowóžitki a tabele so wotpóś wobliczeja. Za reklamowy u m rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifie. u u

Cisło (Nr.) 250 — Budyšin -- wutoru, 26. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Francowske nowiny wo Thoiryskim zrěčenju.

Franzowske nowiny prawiju, so wschódnje dopokazarjo prózuja, so bu franzowsko-němske dorozumjenje njehodźi tak pschewjesej, kaž hdyž to Němcy myslja. Parižski „Avenir“ pische, so je němski późłanc pschi swojim wopytowje w franzowskim swonkownym ministerstwje rjekł, so žanych nowych namjetow bohu njepschinjese. Sso tohodla samolwjejo je rjekł, so bu Němska někotre njemóże z nadrobnosćemi sabjerać, dokelž dyrbi na smutskownopolitiske połoženje dźiwać. „Avenir“ mèni, bu wschó, schtož Němska w nětcišej „komediji sabosłubjenja“ pyta a schtož ju sajinuje, je, Franzowsku narěčeć, so by swoje bjeskrachowe cźasy spuschćiła.

Też Jouvenel w „Matinje“ dale sa to wustupuje, so ma bu sbližanje mjes Franzowskej a Němskej je sbližanjom mjes Němskej a Pólskej swjasacy. Němska dyrbi nětcišne němsko-pólske mjeńy pschipósnacź. Pódla teho dyrbi bu schromadna politika snapschcesa Balkana a Ruskeje dojednacź.

Sozialdemokratojo sa franzowsko-němske sbližanje.

Barlinski „Vorwärts“ pische: Belgiski a franzowski sozialdemokratojo pischichu sa wustupjenje cźinja, z kotrymiž by bu politika sbližanja podpjerała, kotraž je bu w Genfu a Thoiry sapoczała. Wbližne dny bu sozialdemokratiski zastupjerjo mjenowanych krajow seńdu, so bychu hromadźe wo źrědkach wuradźili, z kotrymiž ma bu schromadne wustupjenje podpjerać.

Seeckt chce aktiwny wostacź.

Barlinski „Montag Morgen“ powě, so je se sługby puschćenemu generalej je Seecktej centralne wjednistwo wojerskeho swjasa posliczilo. Seeckt njeje hischcze wotmołwił, w jeho wokolnosćach pak bu praji, so potrowanje wotpokaze, dokelž bu hischcze dosć młody cźuje, a so nochze bu hischcze aktiwneje róle wsdacź.

Jeneho z Erzbergeroweju mordarjow sajeli?

Londonske „Times“ powědźa, so bu franzowske wyschnosće w Mühlhausenje w Elsaju muża sajeli, kotryž je pjeza Erzbergera stónzowak. Wón je bu Fournier mjenowany tam dwě lěce žiwy był. Wot dweju mužazow je wón wyschnosćam podhladny był a je bu wot teho cźasa wobkedźbował.

Femowy prozeß w Landbergu.

W Landsbergu je pódźelu pschińdźany žud automobiloweho wjednika **Reinholda Thoma**, drogista **Alfreda Kaßmanna** a pschekupza **Hansa Buchholza** žudźicy porcźał. Mjenowani bu wobskorjeni, so bu jako wozacy cźorneje němskostatneje wobory spytali, leutnantej swonka sługby Richardej Jahnzy z jedom sawdaceju. Jahnka dyrbjesche bu je znjerzu pohlostacź, dokelž bě pjeza munizinju pschedał.

Wukaz za pólskich zapósłancow a zenatorow.

Wukas, kotryž je runje do mozy stupił, pólskim sapósłancam a senatoram sakasuje, dohladowańskim, jarjadnikam a rewisiskim radam akcijowych towarstwow pschikluschcesch, wschó jene, hacź je stat pschi akcijowych towarstwach z kapitalom wobdźelony abo nic. Powołanje zobustawow ludoweho zastupjerstwa do taitich mětnow je wot wschoho spodzatka njeplaćiwe. Sapósłanzy a senatorojo, kotsiž su dwě njedźeli po do mozy zastupjenju tuteho wukasa mjenowane zastojnstwa njespuschcesa, zwóji mandat jako ludowi zastupjerjo zhubja.

Pólzy narodni demokratojo pschecźiwo knježerstwu.

Narodnodemokratiski sapósłanz Stiechowski je njedźelu w Pósnanju pschednoschł wo finanzym a hospodarskim połoženju stata rěč. Po pschednoschku dě w Pósnanskim bazaru pschijimanje, pschi kotrymž bu nětkle 150 znatych wosobow narodnodemokratiskeje strowy wobdźeli. Pschi połoženje bu rěcze antistatneho wopschiwjeca pschednjeczechu. Nětcišnemu knježerstwu bu poroki cźinichu.

Pólski bejm je bu na 30. oktobra zwołał.

Pólski swonkowny minister wo němsko-pólskich poměrach.

Pólski swonkowny minister Saleski je z pólskimi nowinarjemi wo pólskej swonkownej politiky porěcźał. Pólska nima žaneje pschicźiny, bu do njeměra dacź. Tohodla pólske nowiny warnuje, wěste traschaze powědźeje we swisu se němsko-franzowskim jednanjom rozscherjeć. W Němskej maja někotre po dacźu wolu, dotalne pschecźiwne sadźerjenje na pschecźo Pólskej pschemėnić. Hdyž by tole trosumjenje schórschcje formy nabyło, by możno było, z Němskej hromadźe ptódne dźěło dokonjeć. S swobeju stronow dyrbja pak bu k tomu wulke napinanja cźinić. Pschede wschém dyrbi njepschećelska propaganda pschećiwo Pólskej pschestacź, kotraž kóżde ptódne dźěło snjemóżni.

Prazski měschcźanosta dr. Baxa pschecźiwo cźěsko-němskemu knježerstwu.

Do pschecźiwnikow cźěsko-němskeho knježerstwa Prazski měschcźanosta dr. Baxa słuscha. Wón je płakat pschibiłcź dał, z kotrymž Czechow k jednoce napomina a z cźěskich stawiznow dopokazuje, so je hromadźebjerjanje z Němcami słajnje je schkodu za cźěski lud było. Dr. Baxa narodnej sozialistiskej stronje pschistłuscha. Jeho napominanje je bo bjes wobsebiteje pschicźiny wosjewiło, a w nim bu pschecźiwnizy z njemom njemjenuja.

Plany bolšewikskeho knježerstwa.

W Parižu bu wudawaca „Chicago Tribune“ z Rigi powě: Sjězd kommunistiskeje strony, kotryž je bu njedźelu w Moskwje wotewrił, sméje bu wobsebje z reorganisazije internazionalneho birowa za revolucionarnu propagandu sabjerać. Budawa bu, so sjězd wobsamknje, **wschém revolucionarnym organisazijam we wutraju dalšich podpjeru sapołožbnicź.**

Sjězd budźe też wo wažnych pschemėnjenjach w bolschewiskej swonkownej politiky wuradźeć. Knježaza słupina presidenta bolschewiskeje Ruskeje Stalina chce bu k Jendźelskej sbližić a jej namjetowacź, **Chinu do sfarow ruskeho a jendźelskeho boliwa dźělić.** Potom by bu propaganda pschecźiwo Jendźelskej sastajiła. Rusta by sa to wočakała a. bu Jendźelska Ruskej wjetschu pożěžonku pschiwoli.

Pred stabilizaciji belgiskeje mėny.

Jednanje, kotrež staj sandźeny tydźeń belgiski finanzny minister Frank a gouverneur Belgiskeje banki Franqui wo wobsamknjenju stabilisazije mėny cźinitoj, je bu z podpisanjom skóńcźiło. W blizschim pohódźenju belgiskeho ześma bu sakoń wo reorganisaziji Belgiskeje narodneje banki wuda.

W ministerskej radze, kotraž je bu pod kralowym schedowowom wotmėła, je belgiski finanzny minister Francqui wo swojim Londonskim jednanju rospravił. Jenn je bu poradźiło, **sa skruczenje franka 100 milijonow dollarow pożyczicź.**

Se skruczenjom belgiskeje mėny bu mjeno „frank“ słubi. Tutón pjenjez budźe w pschichodnje „belga“ rěkacź.

Připad při na morjo puščenje italskeje wójnskeje łódze.

Njedźelu dopołdnja je bu w Triescze je pschitomnosći Sawoyskeje prynzeny, sastupjerjow wyschnosće a wulkeje cźěrźdły ludu prěnja po wójnje natwarjena italska wójnska łódź, na morjo puschcźiła. Kschcźiał bu na mjeno **„Trieste“** wukschcźi. Hdyž bě łódź ledma na morjo wujěła, satrachmy wětr nasta, **kotryž łódź k brjohowej nuzi wjerhny.** Wlećzaki pschińdźawane wyschnosće mėjachu dosć dźěła, so wójnsku łódź z powjasami k brjohej pschiwjazachu a wjetschej schkodźe sadźewachu. Kolmy też dźěl kuhodnych drohow powodźichu, tola wjetschese schkody njenaczinichu. Twarjenje wjeskarskeho kluba „Adria“ bu je zołmami podmlć a bu sabyte.

Też letarske sastanischcźo bu wobschkodźi.

Cook njesmě rěcźeć.

Wustupjenje tak mjenowaneje wójnskeje rady hórnikow we wuhlowych rewěrach je k pschipadej dowjedło, kotryž najskerje z agitatorskim wuwuzowanjom wulki wosnaneho nabudże. Sekretar hórnitich swjasków, Cook, bě w Stoffordshirestim rewěrje wuhlowych podkopkow nětkotre rěcze pod hołym njebjom pschipowědźił, z kotrymiž dyrbjachu bu hórnizy napomnjenacź, so bychu w strajku wudźerżeli. Hdyž wón na njesnu shromadźiznu pschijědźe, jědnu policajtojo jeho automobil wobstupichu a jemu kasachu, so by bu hnydom sawrócźił. Cook bu pschikasni powoli, hdyž běchu jemu wukas policajskeho presidenta pschednjesli, kotryž na podłožu nuzoweho sakonja shromadźiznu sakasa. Pschicźina sakasnje njeje zyle dopósnacź, wobsebje tohodla, dokelž móżeše Cook hórsły po tym na druhim městnjek bjes sadźewka rěcźeć, a dokelž bu też jeho sa pschichodne dny pschipowědźene rěcze njesmu sakasale. **Dźěłacźerski wjednik posdźischo praji, so je policija sa njeho wjazy cźinila, dyžli sto jeho rěczow.** Pondźelu je bu parlament seschol, so by wo podłožschenju nuzoweho sakonja jednał. Wocakuje bu wurěcźowanje we hórnistim strajku. Lloyd George je naprajschenje dla njedźěławosće knježerstwa pschipowědźił.

Reuterez powěsćenja praji, so njeje žanych wuhladow, so bychu žebi dźěłodawarjo a dźěłacźerjo dorozumili. Se hórnikow je bu dźěl strajka wotrjekł. Nětkole nědźe ¼ milijona hórnikow w podkopkach dźěła a sa tydźeń so nědźe milijon tunow wuhla wuzywa.

Katastrofa jendźelskeje wójnskeje łódze.

Mjes Bermudaskimi kupami w Atlantiskim oseanje a wjeczornoindiskimi kupami je bu w poslednim wulkim wětrje jendźelska łódź „Valerian“ potepiła. S muštwa, kotrej bě 106 muži žywe, bu je jenož dwaj offizraj a 18 muži wuchowali. „Valerian“ je bu w lěcze 1916 natwarił a 1250 tunow wody wuczisćowaschcowasche. Jendźelska parna łódź „Castway“ je bu zohonjała potepiła. Jenož 12 muži z wobsadźi je bu wuchowało.

Zjwilne mandźelstwo w Turkowskej.

Turkowska je swoje měschcźanske (stacźanske) prawo zyle po schwajcarskim měschcźanskim prawje složiła. Nowe prawo je psched krótkim mózbostało. Kaž „Genjsli Journal“ z Konstantinopla zhoni, je bu tam psched krótkim prěnje zjwilne swdrowanje po nowym sakonju stało. Zkowny sastojnik Hamdi bej je bu je z swojej njewjestu Hadidju Hanumej na stawnistwje swdrował.

Wójna w Chinie.

Wójnski staw w Shanghaiu bu pschipowědźił.

W Shanghaiu je bu dla studentiskich demonstrazijow wójnski staw wuwołał. Kommunistiscy wotpohlanzu Kantonskeho wójska bu studentow a dźěłacźerjow k nałožnjenjam nuschcźiwali. Mjes druhim je 50 studentow je bombami a drohimi bróńjemi wuhotowanych, policajsku straju we wjeczornym Shanghaiu nadpadło. Dokelž bu po napomnjenju njerozsudźechu, policija do nich tšeli. Dwoju z nadpadnikow sranichu, mjes tym so schtyrjoch sajachu. Jedyn dom w pschednjeńcze pschepytaju, policija wjele agitaziskeho materiala Kantonskeho knježerstwa, mjes nim 70 kommunistiskich khorhojow a wjele stelbow radźidźe. Sbě karju su pódla teho na někotrych městach do policije srasyli.

Bombowy attentat na prezidenta schaha.

Po powěsći „Chicago Tribune“ z Teherana je bu na perzistkeho schaha, hdyž wón po smutskownej Perzistej puczowschce, bombowy attentat skusył. Mjes tym so schah njeprajmy wosta, je bu jedyn pschewodźacy automobil se wschémi nutskadźedźacymi wobzobami do powětra buchnył.

Před wólbami w Zjednoćenych statach połnócnoce Ameriki.

W Sjednoćenych statach budźa 2. nowembra nowowólby do amerikanskeho zakonjedawacyeje zhromadźiznu kongresa. Zyły jeje reprezentantow a tśeśina senata bu wusmolikej. Senat ma nětkole trjoch republikanskich wjetschinu 12 hłosow, jeje republikanska wjetschina 65 hłosow. S tym bu pomérnje lohka wólba Coolidgea za prezidenta a rozsudźacy wliw republikanow w politiky Sjednoćenych statow rosjasnja, kotraž je nětkole zyłnje pschecźiwo Europe stoźena. Nětcišne knježerstwo też smutskownu wuspěch pokasuje. Wikowanju a pschemyślu bu derje dźe, dawki su bu wo 20 prozentow smižike, a statny dołh je bu wo milijardu dollarow smjenšchi.

Njedźiwajcy teho njeje wuspěch republikanow we wólbach zawěcźeny. Nawopak bu we Washingtonskich knježerstwowych kruhach boja, so nowowólby demokratow do knježerstwa dowjedu.

Pschemėnjenje do knježerstwje by dalokožahaze sćěhowki za politiku Sjednoćenych statow z sobu pschinjesło. Demokratojo su, kaž je znate, wjele poměrnischich nahladow w nastupanju pomérow Sjednoćenych statow k Europe. Woni su — we Wilsonowym duchu — politiky zbudźkanza we Europje njewusamknja. Rjad pschestrjenjow je, kotrež politiku republikanskeje strony wolerjam njesympathiska cźinje. W prěnim rjedźe je bu prajschenje jakasnje alkoholowych napojow, kotrež republikanam wolerjejstwo cźini, schtož wjele

demokratojo ja ſebje wuwuſiwaju, je tu dale njeſpokojnoſć ſ farmacejow w prašenjach ſlowneje politiki, ſu to praſchenja wukrajneje politiki — pſchiſtorjenje Ameriki ſ internacionalnemu rozſiřowanju ſindeſ praſchenje wójnſkeho wuſtkedženja, wójnſkeho dołha a druhich wěcow, na kotrychž ma Europa žiwjenjowu ſajim. Demokratojo ſo ſ napſcheča Europy po politiku, ſ Wilſonowu ſtuſowanoſ, ſtojnja, kotraž ſo wot republikanſkeje jara roſeſtawa. Jeli ſo bychu demokratojo pſchi wólkach wuſpěcha mělі, njemohł Coolidge ſwoju dotalnu politiku ſnapſcheča Europy, kotraž ſo ſ wulkim pſchiſwolenjow njeſtajnje, dale wjeſć.

Wuſpěch demokratow njeby hłowna wina pſchi- chodne preſidentſke nowowólby w Sjedn. ſtatach był, kotrež budža w lěcu 1928. Demokratojo maja hižo ſwojeho kandidata, guwerneura Smitha w New Yorku. Prózuja ſo, ſchtoſ ſamóža, ſo buchu ſo ſ wólbnym dobyćom ſaſo kuſeſtwa ſmjezowali, kotrež hižo 6 lět nimaju.

Amerika a jědojte pluny.

Kněſtwo Sjedn. ſtatow połnócneje Ameriki je ſo wuprajiło, ſo ſu jědojte pluny ſ jednym najbarbariſkim wójnſkim ſnježadłom. Kněſtwo chce ſo tohodla prózowaſ ſenat pobudnyć, ſo by Genfſki protokoll podpiſało, ſ kotrymž je ſakazane, jědojte pluny we wójnje pſcheciwo njepſcheczelej wužiež. Statny ſekretaŕ pak mjenujene ſaſtupuje. ſo dyrbi Amerika na wyſokoſcži wukrajneje chemiſkeje induſtrije wotſtać, ſo by, hdy by njepſcheczelſka nóz jědojte pluny wužiła, njepſchihotowana njebyła.

Ze Serbow.

Wutora, 26. winowca.

Evarista, bamža.

1853 założi ſo pſchez Bartſkeho faraŕja Roberta Rjedu „Pčelarske towarſtwo w dolnim dole Sprjewje“. Hač do ſwojeho ſmjerće běše wón z pječnim předſydu abo kaž radźi ſobuſtawy prajachu, z matku towarſtwa, kotrež je ſtajnje z njewuſtawaczej lubošću a njewěſtnej ſwěru wodźił. Zaſłużbny faraŕ Rjeda zemrě we wyſokej ſtarobje na wotpočinku 14. wulkeho rózka w Budyſinje. Wuhrawše też wjele lět najwuſtojniſo prózu „Pčelarjenk“, kotruž běše też założił we lěce 1854 a w kotrejž je wjele mudroſce a nazhonitoſce zakhował. — Słuſnje do tych ſarajow, kiž ſo nie jenoż wo duchowne ale też wo čełne a hoſpodarſke zbožo ſwojich wosadnych ſwěru ſtarachu. Za jeho naſtupnika — potajkim nowu matku — wuzwoli ſo naš wótčine Adolf Sommer w Budyſinje, kiž to hač do ſwojeje ſmjerće 1909 woſta. — Hiſče ze zohnowanjom pilnje pčelari jeho ſtary ſobuſtaw kantor na wuměnku Suška a we ſwojej widźenja hódnej pčolnicy we Nadźanccach. —

Přiſłowo: Jedyn čert druhemu pomha.

•

Wo wjedrje. Wječera wječor w 7 hodź barometer 728, hygrometer +1, thermometer we dnju +5. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 728, hygrometer 0, thermometer w nozu −0. Wuhlady na malo ſo pſchemjenjuje wjedro. Wječera rano bě niżina nad ſtarſchej Europu. Nad Kendlicami leſeſche niżina. Ta je wječornej Němſkej hiſo deſchczowanje pſchinjeſła. Wyſchina leſeſche we dalokej połnocy, druha cźehnjeſche ſo pſches Italiju ſ rauſchemu morjej. Poſlednje dny je w Hornjej Schleſiji ſo wjele ſněha naſchło. Nowy ſnĕh je teſ w Czornym Lěſu padnył. Tam bě hač do 6 ſtop ſnyn. Jutre ſtrjedu ſkhadża ſłónčko 6,47 hodź. a khowa ſo 4,40 hodź. Měſačk ſkhadża wječor 9,34 hodź. a khowa ſo powołnoju 1,22 hodź.

— **Němſkoſtatny ratarſki miniſter dr. Haslinde rěkł,** kaž je ſo hiſo woſjewjało, na dwěmaj wólbnymaj ſhromadźiſnomaj Sserbſkeje Ludoweje Strony a Kſchesć. Ludoweje Strony (Zentrum). Bjes dwěla budźa to wuſtajne ſhromadźiſny, kotrež njedyrbjał žadyn Sserb a žana Sserbowka, woſtawſe pak žadyn ſerbſki ratař ſ blika a ſ daloka ſkomdźeć. Rěkł tam tola jich miniſter, miniſter ratarſtwa, muſ potajkim, w kotrehož rukomaj leži ſalikeje. So je kraina politika zyle wotwiſna wot tež ſalikeje. So je kraina politika zyle wotwiſna wot zyloſtatneje, wo tym njetrjeba ſo rěčeć. Hdyž prěni rozſudny muž naſcheho ratarſtwa, němſkoſtatny miniſter ſa ratarſtwo ſam pſchiźiże na wólbnu ſhromadźiſnu Sserbſkeje Ludoweje Strony, je drje bjes dwěla, ſo je ſo wona (dokelž ſamoſtatnje njemóže tuthwilu politu- powaczj) ſjednoczika ſe ſtronu, kotraž najmjenſcheho bycź njemóže (je 3. ſ najſylnischich). kotraž čini poſitiwnu ſkutkownu politiku dźěła, a kotraž dźrbi ſa ratarſtwo tola wjele wyſche mĕcź. Ihdyž je miniſter ſa ratarſtwo ſ jich ſtrony. Tu ſu dalſche ſtrowa po prawom zyle ſbntkne. Tuž Serbja ſ blika a ſ daloka, pſchiſłužeze wſchitkim na ſhromadźiſnu ſchtwórtk popołdnju 1/4 5 hodź. w Khrošćižach a wječor we 8 hodź. do Rakeź („Zum Sächſ. Haus“, niż druhdźe), hdźež rěczi miniſter ſa ratarſtwo dr. Haſlinde.

— **Hačenje elektriſkeho pruda.** S wichorom, kiž wczera wječor a dźenſa w nozu ſakhadżeſche, ſu w ſtyri elektrowodowy Budyſchſkeje miſiſnarnje ſo wſchelake zadźiwki pokaſale, ſ čimž je ſo elektriſki prud často wſchetorhował. Na Mättiagkei dróży padazy ſchrom elektriſki grat roſtorhny, ſ čimž miſina ſaſahyny. Nóſtre ſezory elektrowoda do ſtaŕy Roberta Werndta a ſynow wětr wetſemi, tahornja w Schekezach a Demanach. Też w Kubſchizach je wichor elektriſki grat roſtorhnył. Hłowny elektrowód ſ Hirſchfelde do Budyſchina je we wichoru wjele wubjerkeż dyrbjał. Jedyn ſchezjor dyrbjachu truche podepyrkeż, hewak by ſo powalił. Pſchetorhnjenje ſo tu hiſchcze w poſtrowni wokomiku wotwobroŕi. Dotal hiſchcze nicźo wo njeſchačach ſnałe njeje, kiž bychu ſ wichorownymi haſzenjemi ſo ſtałe. Możeſche ſebi myſlicź, ſo ma miſinarnja wjele cuzu poſne dźěła, ſo by naſtałe haſzenja woſtronika a hrožacym haſzenjam wobarała.

— **Měſnz novembr je bohaty na ſwjatkach znałach.** Nimo ſchtyrjoch niedźelſow padnje do tuteho měſnza ſchtwórty dźeń ſwjatkowy pokutny dźeń; 9. novembra ſwjeczi ſo dźeń ſwjatowanje. To je wjcho w hromadźe ſchłužeż knježow, na kotrych ſo niedźela. Pola katoliſkich pſchihłužże k tomu hiſchcze ſwjedźeń „Wſchitkich ſwjatych“. — Porno tomu ma dezember lětſa ſ hodownymaj ſwjatkymaj dujomaſ jenoż pje ſ dujow, na kotrychž ſo niedźela.

— **Dejmanty kwaſ.** Saſidźeny ſchtwórtk a na to niedźelu w pichitomnoſći mnohich dźěći a dźěſadźerjow ſwjeczeſchtaj knjes cźeſtła Jan August Donath na Zidowje na Wjelkowſkej dróży a jeho mandźelſka Marta rodź. Mužikeż ſwój 60-lětny wrowańſki dźeń. Knjes Donath je rodźeny ſ Nowych Čichonź a jeho žona ſ Czichonź. Na 40 lět je w koporniku dźěłał. Knjes Donath je mĕſtrſki ſkhorneho cźeſtneho ſnamjenja ſa ſmerkowje w dźěle. Wobaj ſtaj drje pſchi ſwojich 84 a 80 ſtach braſchmaj, duchownje pak hiſchcze zyle cźiłaj a pſchejo jaca ſpokojom a dźałowmaj. Wiele darow a pozdźeſchowanjow timaj wječe pokała, kaž ſtaj ſubowanaj. Bóh ſpoſlej jimaj hiſchcze cźichi wječor liwjenia, kaž hač dotal!

— **Margarina ſa dźełoweſmějerjow** wudawa ſo pjatk, 29. oktobra 1926 pola ſcźehowaneju pſchekupzow: Guſtawa Scheidemantla na Jerjowej haſy 11 a Hilže ſwob. Adleroweje na Jerjowej haſy 13.

— **Kradnyli ſu tu** 25. 10. 26 dopołdnja w dźeſatej hodźinje ſ jenoje **wokoječe** Dźiwadłoweje haſy muſaze koło ſnamki „Preſto“, cźo. 385 425. Koło mějeſche cźorne kruſna ſe ſelenymi ſmužkami, cźorneju błótoweju ſchkitakow, ſotke ſwjena ſ cźornymi ſmužkami, horjeſhibnjene wodźidło ſe cźornymaj papowymaj pſchimadkomaj, pedali ſ gumijemi, ſwónczi pſchi wodźidle, ſ L. R. B. wotnamjenjeny, truczne ſpinadło, żołte ſedło, ſtróżkatu gratowu toſchu, Torpedowski ſamohoŕ, cźerwjenej gumijowej wobruczi. — Dale ſu kradnyli 25. 10. 26 ſ jeneho tudomneho bydlenja por brunych muſajzych ſportiſkich ſtupjonow, mało trjebanych, ſakuſarbowy pjeſl ſe ſwjernowych kłaninow, brune manchetowe ſportſke khołowy a ſuješchnu koſchlu, běłu ſ módrymi ſmužkami. Wo wótzowne ſdźelenja proſby kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Sserbſki hobudźelaczeŕ.** Ekſpedientej knjeſej Guſtawej Emilej Schreiwej, kiž bjes pſcheſtacza 25 lět dołho we maſchinowej fabrizy Münckner u. Co. akz. tow. dźěła, wožera na raduży knjes wyſchſchi měſchčanoſta Riedner ſe pſchepokaſanjom měſchčanſkeho pſchihóſnawanjeho wopiſma ſo ſoko dołholětnu ſwérnu ſłužbu wuſnamjeni a k jeho jubilejej jbožo pſchejeſche. Pſchi pſchepodaczu cźeſtneho wopiſma bě ſabumnjeczej firmy, knjes dr. Hans Münckner, pſchitomny.

— **Pokrona je wudyła** mjes ſłotom lubkeři Dory Wiczaſcz w Kaſchezach a ratarja Richarda Kiliana we Biſſchofzach cźo. 95 pola Lubija.

S **Porſchic.** Saſidźenu ſobotu wotmětwaſche tu we Handrikez hoſcenju Sserbſka Ludowa Strona wulku wólbnu ſhromadźiſnu, ſ kotrejž bu wólbneho wojowanja ſaſtupi. Wulka ſpy Sserbow, też někotſi Němcy, běſche pſchepreſchenje ſcźehowała. Njetrjebamy ſo te dźiwacz. Steji tola naſch wſchudźom waženy a dałeko a ſchěroko jako muż ſamoſtatneho pſchemyſlenja ſnaty měſchčanoſta, knjes Wünſcha. jako druhi kandidat Sserbſkeje Ludoweje Strony na kandidatnej liſcinje Kſchesćijanſkeje Ludoweje Strony (też Zentrumſka ſtrona mjenowana). S tutej ſtronu je ſo ſa tute wólby Sserbſka Ludowa Strona ſjednoczika, dokelž po dźenſniſchich wólbnych ſakonjach njemóže w Saſkej ſamoſtatnje ſ njeſcźihnanmi wuſtupowaczj, dokelž ſe wſchěch druhich němſkich ſtron tuta ſe ſwojim programom a ſaſadami nam a naſchemu ſerbſkemu ſtejniſchczu a požadawkam najbliże ſteji, dokelž je ſo na naſ wobroćiło a nam naſche žadanje pjiſmowje wobſtrowcźiła tak. ſo můżemy ſo ſ tutym ſwojaſanjom ko zyle ſpokojcź. Kſchesćijanſka Ludowa Strona je 3. najſylnischa ſtrona w Němſkej a ma w Saſkej manadat wſtyl. Shromadźiſnu motewri knjes dr. Schleza, kotryż w ſawodnej rěcźi rospominaſche waŕnoſć wólbow a winowatoſć wolicź, kotraž wobſchuje ſa Sserbow a Sserbowki dwójzy a trójzy wobſtkoji; dale program Sserbſkeje Ludoweje Strony, kotryż ſo ſtoji na ſaſadu: ſtrownoſcź a ſchcźerpliwe luboſcź, kotryż je wuroſtł ſe ſerbſkeho luda ſamcho a dźěła a hinak njemóże, hač dźěłacź w duchu a ſajimy ſerbſkeho wiſneho luda. Roſkoſzowake dale, cźehoždla ſmy ſo ſa tute wólby ſ Kſchesćijanſkej Ludowej Stronu (Zentrumſki ſtronu) ſjednoczili, kaž je to ſcźerpli puci. každy móżemy w tu khwilu krocźicź, dokelž-li krucźe wotſtupowacź w ſapoczatnym ſlubnym dźěle, ko ſtami organiſowaci a poſtupnje ſtami ſwój dóſt do rukow wſacź. Chcemy-li dale jenoż ſa zuſtymi bókoch każ hłupe wowcy. njemóżemy jenic pałkyſchenje naſchich bĕdnych wobſtejnoſcźow. hoſpodarſkich każ kulturnych, narodnych wocźakowacź. Zuſty nam jenoż wſcho móżne ſubja. hdyż naſ pſchi wólbach triebata. potom pak ſtuſtuja k naſchej ſchkodźe, tak też ke ſchkodźe naſcheho ſrjenjeho a maſeho ratarſtwa. To ſmy runje w poſledniim cźaſu napadnje ſpoſnacź mohli, hdyż ſo namjetowachu a pſchewjedźechu jakonje, kotreż hač na krej wuſzuwzoneho hižo ſerbſkeho ratarja ſ nowa wobeſcźiża jenoż k dobutku wulkoležownoſcźerjow, kotriż ſ wulkeho dźěła ſ cyła žone dawki niepkacza! Dyrbimy ſo ſamoſtatnje hibacź a dźiſacź po puczach, kiż ſo runje hodźa. Njemóżemy ſ hołowu pſches murju. Wulka liczba ſerbſkich hołkow, wotedatych 31. oktobra ſe Sserbſkej Ludowej Stronu ſa Kſchesćijanſku Ludowu Stronu, budże ta brěh, ſ kotrejž mó'e tuta wojowacź a ſchkitacź ſajimy ſerbſkeho wiſneho luda. Po ſawodnym pſchedusoſku k. dra. Schleza pſchepoda tutón ſtrowy knjeſej Skali ſ Barlina, redaktorej organa narodnoſtnych njeſchſchinow w Němſkej, „Kulturwehr“. Poda wobſchérny pſchehlad wo politiſkim położenju Sserbow woſebje we wobłuku njeſchſchinoweho hibanja. kotreż je dźenſa jene ſ najwažniſchich europſkich praſchenjow. Pokaſujemy tu woſebiże no jeho naſtawk w „Sserbſkich Nowinach“ ſaſidźenu ſobotu: „Politiſke położenje Sserbow“. Sserbſke organiſatije dale

Zhubjeny ſyn.

Burſki roman ſ Czornoho lěſa.

84] (Pokračowanje.)

„Je Lawrjenčeŕ wopraſchał ſo nozy wotcſchoł?“ wopraſcha ſo jednym ſ hólzow.

„Haj“, wotmołwi Hendrich a jenm bě, jako byſchcźej ſo koleni potknyłi.

„Haj, wón je wotſtał ſchoł. Ale je ſo ſ tohodła, dokelž ſmoj ſo ſwadźi oj.“

Sałło tale njekrałna ſmjertna cźiſchina.

„Lawrjenčeŕ je wotſtał.“ Cźiche bórbotanje njeſchcźe tule potwěſcź dale, mjes tym ſo cźerwjeny Sef ſadwĕſnjo pſchi ſenji cźapnjeny ſchdźeſche a wołaſche: „Schto budźe ſ nami njeſbožownymi, khudymi ludźimi?“

Herta ſtojeſche wo ſadowny ſchtom ſepręta a kuſaſche ſebi hubje minale hač do krwe. Jeje wóczko bě tupe, jeje ruky wobliczja běchu ſproſtnjene. Wona njepohladny Hendrichej do wóczow.

Někótſi zybny jeho ſa rukaw. „Wſchako njeje niczo dopokaſane — tón cźerwjeny Satan cźi — wſo je Lawrjenčeŕ hroſył a prjecź też je — a roſhorjeny je też hyt, to drje je wĕrno, — ale dopokaſane niczo njeje!“

„Wěſcźe dha wy, hdźe je wón ſchoł“, rjeknu Hendrich mjelczo.

„Schto . . .!“ ſawoła pachoł. A ſubuježelnje, ſplóſchiwoje pohladny ſ boka na Hendricha.

Sef ſałoſcźeſche dale.

Dźerzźe hubu!“ ſakomandowa ſandarm, kiż bě hiſchcźe na wobſhłodze mejſkeje njedźele pohyt a ſo hnydom na wopalniſchczu jewił. „Tu nima nichtó na burſtich ſynow ſwarjecź! Cźcźeże-li pſchecziwo nĕkomu ſtorcźicź, to cźiniźe w prawem cźaſu a na prawem měſtnje. Sąud wſchak tu wěź ſa ſwoju pſchijima. Měſchczanſki łĕź je do ſchkody pſchiſchoł. Dopředka, marſch!“

Bjesdomnym dachu mjes tym w ſchuli bydlicź.

Sef pokaſowaſche jara njewinowate wobliczo a proſcheſche wuczerja Naſaela wo radu: Jeho hĕźka je ſaſwĕſcźena była, a kaž ma to nĕkto ſapoczecź, ſo by tych nĕſchto ſawĕſcźeniſkich pjenjes wupłaczenych doſtał. To wſchak ſmjerć-wjele njewuczini, ale ſa nuſu doſaha.

Zandarm wobhonjeſche ſo ſkradźu, hač je tomu tak, ſo je Lawrjenčeŕ Duſchan pſchecźiwo Sekej nĕſchto krócź hrożaze ſłowa wuprajał, a hač je nadobo wjecźor pobje ſłyſ. Landolin wopuſchcźi, njeprajiwſchi, wo kaſku ſtronu źwóta ſo měri.

Hdyž jemu to wobkruczichu, wón wótſje ſchychny. „To běſche ſprawny pachoł, ale trochu nahły.“

Kaž pjany motaſche ſo Hendrich domoj, hdźež ſtary Duſchan hiſchcźe njeſpaſche. Tón drje běſche wo wohnju ſłyſchał, ale Nołałka njebě jeho puſchcźiła, ale bě jemu cźopłeho kofeja natwariła.

Hendrich ſaſtupi.

„Nó“, rjeknu Duſchan, „je ta hĕźka prjecź?“

„Haj, doſpołnje je ſo wotpałiła.“

„Schto dha tebi je, Hendricho? Je pſchi tom ſchtó do njeſboża pſchiſchoł?“

Wučeŕ pózeraſche a pózeraſche. „Ta wěź wſchak je jenoż tajta“ — wuhrjeje ſo jemu ponaku cźeſko, mjes tym jo jemu wutroba puſkotaſche, „ta wěź je mjenujcźy ta — Sef powěda — Lawrjenčeŕ je wohejł załoźił!“

„Wſchomiloſcźiwy Bożoł“ ſawoła nan ſ wótrym hłoſom. Potom wobaj mjelczeſchtaj.

X.

W hłubokej lenoſchczy pſchi woknje ſedźeſche ſtary, poraženy muż. Jeho łoſchczate, wot wjele dźĕła hłubnjene porſty wotpočowachu na jeho kolenomaj. Sſtoncźko ſpwĕcźeſche pſchecźelnje na jeho rĕdke, bĕłe włoſy. Módrej, pohaſłej wóczaj khodźeſchtej hdyž a hdyž po ſcźenach a potom won ſ woknom. — Nołałka cźinjeſche ſebi w kuchni ſa dźĕło a warjeſche wobjeđ — Hendrich pak ſedźeſche pſchi nanje wo ſtiwje a cźitaſche w kniſy. Cźeładniży a ſtrużownje thodźachu ſpłoſchiwje a mjelcźiży wokoło — prĕni krócź dyrbjachu bjes krjeja dźĕłacź.

„Hendricho!“ rjeknu Duſchan ſa khwilku.

„Nano!“

„Sa khribjetom ſapaliceź . . . . tajke nĕſchto wón tola nihdy cźinił njeby!“

„Nĕ“, praješche Hendrich, „tajke nĕſchto nihdy niż.“

„Njeſtyż niczo wjazy we wuſy ſtyſchcź?“

„Niczo wjazy niż. Hdyż do korczmy pſchikhodźam, rĕcźa Ludźo wo wjedrje.“

„Wo cźim dha hiſchcźeſe?“

„Kajſa budźe ſtrha pizа. Kak ſywy ſtoja.“

„Nichtó drje cźi tola ſ pucza njechodźi a kóżdy cźi hiſchcźe pſchiſłuſchnje rjeknje: dźeń dobry! Njewĕrno?“

„Njemóżu pſchecźiwo nikomu ſtorcźicź — w tom naſtupanju.“

Tſi dny běchu ſo ſ tanneje njeſbożownoje weſſeje njedźele pominuwſe. Zyła wjeſ wokaſowaſche podawki ſwĕt ſatſchaſowoje — ale wſcho woſta ſcźicha.

Wyſchſchi hajiſ ſ měſta běſche ſebi pſchiſcho. Jeſ wobkładacź. Sſnijerez pſchecźelnje poſtrowi jeho cźerwjeny Sef, kiż w roſpadankach ſwojeho domczka wokoło ryſeſche.

„Haj, haj, knjeſ wyſchſchi hajnko! Na ſwĕcźe ſu ſli ludźo! Ale też ſprawnoſcźe bywa! Ja můżu wopſchiſnacź, ſchtoż ſynu widźał, a ſchtoż wĕm, to wĕm!“

„Kajſi je to thadła?“ wopraſcha ſo wyſchſchi hajiſ pſchewobdźiwo ſebi lĕźnego wobliczowarja.

„Tomu ſtuſchcźeſche wotpalena hĕźka.“

„Tak, tak.“

„Hamtſti ſwĕd drje też jow won pſchiſłużeſ?“ wopraſcha ſo Sef lakajo.

„Napſchcźeſche proſchu: tſi kuczwowe ſchtomy ſrĕnjeje wulkoſce ſ loniſcheho wobſyka . . . .“ rjeknu wyſchſchi hajiſ k jiwojenu pſchewobdźerjej, njedźiwajo na cźerwjeneho Sefa. „Młode ſchkowronczje ſchtomiki ſu też doſcź jara cźekpike . . . . ſapiſchcźe jich mĕſtno.“

„Dźerżta je horżo,“ rjeknu Sef.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

wutworjecź a hylnieź, to je ta hłowna pśikkasnja, kotraž nam pśaźi. K nim głuscha wožebje teź politika serbśtwa organisazija, to je Sserbśka Ludowa Strona. Jako śerźi hłowny rěčnik rěkśeśe knjez dr. Deśczyk, sekretaŕ Kśesćeńańskeje Ludoweje Strony abo Zentra. Rozkšoźowańskeje program, stejnišćnjeźo a stutkowanje swojeje strony, ź kśeńoź ześnadnyny, so móžemy ź dobrym śpedomjom hicź ze Sserbśkej Ludowej Stronu za Kśesćeńańsku Ludowu Stronu. Pśicheźitajeźe ześi wólbny lětaŕ tuteje strony. Hdyź njeje hišćeźe rozśěrjeny, tam njech so pożada. Napišćeźe na sekretara dr. Schlezu w Sloźicy, Lauengraben 2 II.

S **Bukeź.** Njedźelu popołdnju šhromadźowašeźe so wulka ličba Sserbow naśeheje wokoliny k pśchedńošćej, kotruž běśźe naścha politika serbśtwa organisazije „Sserbśka Ludowa Strona“ sarjadowała. Jako rěčnik běźeźe k nam pśichłuknuŕak knjes redaktor Skala ź Berlina, kotryž nam poda wobśchěrny a jara powuczaty rozhład wo dźensnjišćnim politiśtiśim połoženju Sserbow. (Pśichrunaj rosprawu wo šamśnym pśchednošćku we Budyšćinje sajźenu pjatk w sobotu. Cźišće „Sserbśtich Nowin“ sajźenu sobotu pod šamśnym napśimnom: „Politiśte połoženje Sserbow“. Doporučamy jim wšěm Sserbam, wožebje teź serbśtkim towaŕśtwam, so bychu jón śeźi šhromadu a w towaŕśtwach rospomnjali, kaž teź druhe podobneho raźu: „Kaŕ pśichiźu Sserbja do Genfa“ a „Kongreś narodinych mjeńšchinow w Genfje a jeho wušnam sa naš Luźiśtich Serbow („Sserbśke Nowiny“ 25. sept. cźo. 224.)

S **Wulkeje Dubrawy.** Dokeź je so gmejnśti wólbny porjad pścheměnił, wulejźi sapiś wokerjow hišćeźe junu w šnatych śkubnych hodźinach hač do schtwórtka 28. oktobra na gmejnśtim hamźe. Wólbny lokal je Nowakez Hoźeńcz. Wolicź maja so 9 gmejnźy saštupjeriźo. Wjednik wólbow je gmejnśti staršći Schmidt. Do gmejnśteho wubjerka śkušeja: Schulśti wjednik Lehmann, blidaŕśki mišćtr Schokta, pórazlintocźeŕ Fryc Pětśch, murjeŕśki połeŕ Arnošćt Hórbank, pórazlintocźeŕ Reinhold Jeremias, pśchekupśki pśchišłušejny Arnošćt Garbaŕ, dźěłaćeŕ Hottas, pśchišłušejny Schokta. Wólbne namjetny maja so hač do schtwórtka wječora w 7 hodź. na gmejnśti hamt sapodaś. Wuhowanje wólbnych namjetow je pjatk 29. oktobra wječor w 7 hodź. w šamnym pośedźenju w „Lěśnym hrodźišću“.

S **Minakała.** Sańdźeny schtwórtk wotmě śo w tudomnym hośćeńcu śjawna gmejnśka šhromadźizna, na kotreź śo w bliśkich wólbach gmejnśtich saštupjerjow jednašche. Jako bě měśćerskanośta Gerber šhromadźeny powitak, da ćijźinu pśheczitaćej, kiž bě śo pónźelu poštaśiła. Po dłeźšej rosmołwje běchu šhromadźeni ź wólbnym namjetom śokojom. Pśichłokowachu jenotnej liśćinje, do kotrejeź su śeźłowaźy knjeza sapiśani: Bartko (Petśch), Fiełza (Herm. Henćź), hrabja ź Hohnśtein (Gehr), Furiśchka (Měśtrach), Pilop (Merśiowśky), Pawoł Schmidt (Mjelka), Schuśter (Jenka), Schawa (Kopacź), Moriz Schmidt (Herm. Henćź). Mjena w śpinkach wośnamjenjeja namóśtnikow. Měśćerskanośta Gerber dobrowólnje śe śtareje gmejnśteje rady wuśtupjenemu śobuśtawej Nowakej dźak wyšeje gmejny wuprajі. S podpiśanjom liśćiny skónči so šhromadźizna.

S **Lubija.** Ssobotu wječor wokoło 8 hodź. śędźeśe wěśty Helmut Menczł, šyn ratarja Menczła w Habrachźicach pola Lubija, śe šwojim motoŕiśkim kolom do Ketliź. Krótko pśched żeleźnišćnim pśchekhodom na Wósporkłej dróży jeho kołośćeny kehžnoho śćini, so śo ćaŕ bliźi. Menczł šhubom šwoje kolo śapśina a śasta ź nim wjeśkowanje wana na kołoźy. Mimo to šhromadźe wokomiku šhrabny jeho lokomotiva tworowoho ćzana, kiž do Lubija jěźdźeśe, a jeho nětkaźe 10 metrow daloko śobuwokśerćeśe. Jeho motoŕśke kolo lokomotiwa nětkaźe 40 metrow daloko śobu wja. Jako Menczła namakachu, śrwawjeśe na hłowje a nohomaj, tola njemóžachu žanoho wjeśkoho śranjenja na nim namakaćź. Ssobuśtawy sanitetneje kolony dowjeśechu jeho do tudomneje khorownje, hdźeź lětaŕ śpśina, so by śeźi Menczł hoś wuwinuł a porśty pola nohow śmjatł. Menczł je pśchi zyłym njeśhodu hišćeźe wulke šhožo měł, kaŕ łokoło mohło ź nim hóŕje być. Jeho motoŕśke kolo pak je śo dospołnje rozbiło.

S **Lubija.** W nozy k njedźeli wokoło 12 hodź. śo we połnozy naśeheho města wulka ćetwjenjoseć na njeźu pokasowašeźe. Pólna brožeń mjes Wósporkłej dróžu a Drjeźdźańskej żeleźniśkej ćaru śtejeśeźe w pkomjenjach. Brožeń šłuśheśeźe knjeźni Kleintez a bě na knjeza knjeza bjerja Bérta pśchenajata. Wobnjowa wobora mějeśeźe ćejźe dźěło, dokeź pśchimjeśowaza mašinowa brožeń we wulkim śtraśe śtejeśeźe. Zhlu nóź dyrbjeśeźe so wobora próśowaćź, so by ju łdźerźała. S połnjeze brožnje njemóžachu nicko wjazy wukhowaćź. Nětkaźe 150 zentnarjow płomy, dešikowny wós a druhi rólny grat so šobuwpaŕi. Pśenje wutu dóśta śukawa se Śtareho Lubija, druhe pak Wolešchnjańśka.

S **Wachos.** W nozy k wutoŕi wuńdźe w hŕadźach žwnoscerja Besda (ź pśchimjenom Khěžnik) woheń, kotryž je najśerźe, kaž ludźo powědaju, ź mišinu naśeł. Tutomnu wobnjowu woboru hnydom sowołachu. Wona śrjeźe śajśchinny, so by woheń zamjeśowała, śchtoś śo ji teź po dlěśchim ćasu poradźi. Kruwy běchu ź hródże wuśchćili, so śo sadušnje njeboźchu. Jenoź śćeńa hródże a ćólnje śpałka a śyno a płoma, śchtoź pód njej bólche. Khěžnika łuźo wobźaruja, dokeź je bratśkuju ćłowjeźi a teź hišćeźe wudowu a ma połnuź ruku dźśła. Njeměźało, śchto dyrbi pśedy dźěłaćź, a ź nowa jeho njeśboźo potrjeśi.

S **Běśeje Wody.** W ćźasu wut sobotu hač do pónźele dobuchu śo padušći do twaŕśkeje budy w pinzy konśumowneho nowotwara. Woni kradnychu wjeź murjeŕśkich tholowow — 4 běźe a 1 manchestrowe — a 2 běźej murjeŕśtej jazy. Wšěź kradnjene wěźy běchu ź wapnom saplušćane. Pśched kupjenjom śo warnuje. Śchtóź něśchto blišźeźe wo padušćiśtwje śhoni, njech je poliziji wośjewi.

Se **Śtaŕeho Komorowa.** Tudomna żeleźowa dźěłaćerja, kotruž dyrbjašu konkurs dla šamknuś, je šwišćomnej powěśći bórśy śaśo dźěłaćź śapoćzniła. Kaž ześchinny, je śo konkurśowemu śarjadnikeŕ poradźiło, śa śakowotwórjenje wěźywnośtojneho a pjenieźnika namakaćź. S tym śeźini śo dalścha trocźeŕ k pomjeśćeńenju biesdźěłoćźe w naśchim měśće.

Hospodaŕski rozhlad.

Mutowu, 26. oktobra 1926.

Wćerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,200	100 pólsk. markow	—
jendźelski punt .	20,463	100 ćeśkosł. krónow	12,463
100 śwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	16,433

Efekty.

Na Berlinskej burśy pśchinjeźe wćerawśicha pónźdźela efektam śkuźene kursy. Žiwy wobrot bě teź we wójnitich požćoŕikach. Teje kurs sapiśbachu ł 6,97½ hr. ta 1000 hriwnow.

Produktowe wiki

Na produktownych wikach měśeźe mérny wobhlad pśchewahu. We wukraju so płaćźiśny trochu jeźlabichu. Na Berlinskich wikach jenićzny rožka 5 pj. pśchišłušeźi. Wćera płaćejeźe zentnaŕ

w Drjeźdźanach:

pścheniźy 13,70—14 hr., rožki 11,25 hačź 12,05 hr., jećźmjenja naléśnjeho 11,75 hr. hačź 13,25 hr., naśynjeho 10,15—10,90 hr., wowśa I. 10,15—10,90 hr., II. 10,05 hačź 10,75 śł. hr.

w Berlinje:

pścheniźy 13,70—13,85 hr., rožki 11,25 hr. hačź 11,50 hr., jećźmjenja naléśnjeho 11 hačź 13,50 hr., naśynjeho 9,50—10,15 hr., wowśa 9,05—9,85 śł. hr.,

w termijnowym wukonanju

śa oktober: pścheniźy 14,60 hr., rožki 12,15 hr., wowśa 10 hriwnow,

ja dezember: pścheniźy 14,72½—14,75⅛ hr., rožki 12,02½—12,07½ hr., wowśa 10 hrywnow,

śa měrz: pścheniźy 14,82½—14,87½ hr., rožki 12,42½—12,45 hr., wowśa pak 10,35 hr.,

ja meju: pścheniźy 14,82½—14,80 hr., rožki 12,52½—12,57½ hr., wowśa 10,45 hriwnow.

Na pśchedaŕ.

Kruwa młoda w Khajowje cźo. 25.

Sšytna kruwa ź śjelećkom w Stachowje 37.

Sšyno a śłoma, Müller w Hrodźišću.

Runkliza, Schrader w Budyšćinje, Wjelećanśka dróha cźo. 3.

Młót, Potenk w Khołmje.

Był wubrany w Sšuśliśchezach 5 pola Kulowa.

Sšo pytaś:

Kolza do domu, śtśelenja we Wojerezach.

Bohoŕź, Kuhn, horny młyn we Wulkich Sdźarach.

Pjelaŕśki, horny młyn w Dźěźach.

Sšudnišćy na pśchesajźowanje

śrjedu 27. oktobra 1926:

w Bělym Khołmu dop. w 10 hodź. w Jerośchez hośćeńcu: wśchelake mebje;

we Łašu w hośćeńcu pśchi torhošćeźu pśchiły. w 2 hodź. 2 mužazej a 4 žonjaze koła, 2 zentrifuzy, motoŕśke kolo;

we Wulkich Sdźarach w Sejkorcź hośćeńcu dop. ½12 hodź.: zentrifuga;

w Małej Wośeśchnjy pśchi połoćišćim wukhodźe pśchiły. w 1 hodź.: zentrifuga;

w Hornim Wujeśdźe w Ratzez hośćeńcu pop. ½3 hodź.: śyjawa;

w Pałowje w Herbśkej gryćhće pop. ½5 hodź.: kuću ź łatarnjemi, wojom a dwójnymaj wojkomaj, ½ lětny hŕěbz;

śchtwórtk. 28. oktobra 1926:

w Budyšćinje na šudniśtwje dop. w 10 hodź.: blidź, 4 bjufeje, komoda ź wopłokowanju, blido ź hrańcu, dwójny pult, regulatoraj, śchpihelaj, kofr, gramofon ł płatami, 5 mužnych kołow bjes gumijow, dejmantowy pjerśćeńeń, mužazy ćaśnik, ćopje wobucza, pjenjezny khamor, 3 njeboźowe maśchiny, dwajkośćiny wóś na gumiju, ventilator, lampa, motoraj 4 a 10 PS., śchijaza maśchina, łehańśkej śofaj, 3 draśtne khamory, žonjazy wobleć, łubowej śtołaj, 14 běrnjazych korbikow, 5 mtr. bełkowana buda, 14 ŕuwjazych pranzow, wobraś, śtołaj, wožołbiniśki auto, śtoł ź pišańśkemu blidej, lampa, ćnihowej khamoraj, 6 pišańśkich blidow, wobraś, vertiko, wyśoki śchpihel, klamaŕśka pokładnja, klamaŕśka polca, klamaŕśkej blidźe, motoŕśke kolo, 3 pišańśke śtroje, mužaze kolo, radioaparat.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki wośtanu měrne, źnadny wobrot. Tendenza: nimale wobśtajna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	24. 10.	23. 10.		24. 10.	23. 10.
Pšeńca	274-277	274-277	buny	21-22,50	21-22,50
rožka	225-233	226 231	woka	—	—
nal. ječmjeń	220-270	220-270	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	190-2 3	190 203	žołte lupiny	—	—
wows	181-197	181-197	żeradella	—	—
kukurica	198-203	198-203	raps wosušk	15,70	15,30
pšeńć. muka	37.39,50	37.39,25	lany wosušk.	20-2,50	2 ,50
ŕžana muka	33-34 25	33-34,00	pjeńi. melasa		
oś. wotruby	11.25	11,00	běrnj. kruški	24-25,00	24-25,00
ržane „	11 25	11,00	syno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
raps			ŕžana słoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńena „	0,95-1,25	0,95-1,20
hróch	39-42,00	36-39,00	wowsna „	0,80-1,10	0,70-1,00
pjeluški			jećna „	0,75-1,10	0,65-1,00

Drjeźdźańska burs

Pšeńca	274-280	běrnjace kruški	26,50-27,00
rožka	236-241	pšeńć. wotruby	10,60-11,30
nalětni ječmjeń	235-265	ržane wotruby	12,00-13 50
nazymsk. ječmjeń	203-218	pšeńena muka	50,50-52,50
wows	210-215	ržana muka	38,50-40,00
ćerwjeny dźećel	230-250	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	198-203	hróch	35,50-36,00
suche truhańcki	11-12,20	cokrowe truh.	17,00-19,00

Płaćizny rěznjeho skotu na Drjeźdźanskich skótnych wikach.

25. oktobra.

202 wol., 221 byk., 236 kruw., 54 jałojc., 494 ćelat., 941 wowcow, 2614 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 58—60, 2. 47—52, 3. 41—43;

byki: 2. 53—54, 3. 47—50;

kruwy: 1. 53—56, 2. 42—48, 3. 32—37;

jałojcy: 1. 57—60, 2. 45—52;

ćelata: 1. 83—87, 2. 75—80, 3. 65—72;

wowcy: 1. 52—58, 2. 52—58, 3. 40—46;

swinje: (pśez 300 pt.) 82—84, 2. (200—300) 80—81, 3. (200—240) 78—80, 4. (160—200) 76—77; rancy: 65—74.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** Měśćerskanośta dr. Kühn je ko tele dny ź měśćerskanśtimi śaśtojnikami rožichnował. Wón je měśtno wyšišćeźeho měśćerskanośty w Reichenbachu w Voatlandśkej pśchewjeźał. Djewjeći lět dołho je w Biśkowizach śtukował a podeźdźenja města wodźił.

Najnowiše z cyłeho świta.

— **Sšchtrowa** powěśći wo wjedrje ja jutśišchu śrjedu: Samrócźene, wětśikojte, ścherjate a śymne.

Prěnje poźedźenje němśkeho śejma śo 3. novembra wotměje.

*

Powěśći, so žu w Mühlhauśenje jeneho ź Erzbergeroweju mordarjow śajeli, njeje pjećza wěrna

*

Sozialdemokratojo žu w němśkim śejmje łakonjowy naćiśk łapodali, ź kótrymž śo nětkuśchnemu kśeŕe Wilhelmej II. łakaźuje, śo do Němśkeje wróćiś a w niej bydliś. Jeli śo hy Wilhelm II. njepśchećeliśe pśchedewšym, pśećiśiwo němśkej abo pruśkej republiźy ćinił, dyrbi pruśśi śtat prawo měći, samoźenje, kótreź je śo Hohenzolleram pśchi rosrunanju pśchipóśnało, śebraćź.

*

Pólśke ratarśke organisazije žu śo pśchećźiwo manifeśtej žwětowoheho hospodaŕśtwa wuprajіle a pśchećźiwo śahwędźenju žwobodneho wikowanja protesłowale. W rětźićkim ćaśu by wotkrońenje złotnych śahwjerow pólśtu indruśtriju a ratarśtwo śniźiło.

*

Ruśki bolśchewiśkiśi pósłanc w Barlinje je wośewił, so je powěśći „Chicago Tribuny“, po kótrejž je śo bolśchewiśka khorhoj pśchemėnila, do ćźiśta wumyślena.

*

W poźedźenju zentralneje kommišije a zentralneje kontrolneje kommunistiśkeje strony w Moskwje staj śo Trozki a Kamjeneў śe wśćerćh saštojnjstwow wotšadźiłoj a Sinowěw śo ź III. internazionale wusamknył.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjeźdźan.** (Teź Sakśka chce policajśku hodźinu podleśćiś.) Kaž w Pruśkej, hdźeź je śo w Berlinje policajśka hodźina hač do 3 hodź. rano podleśćeńa, dyrbi śo teź w Sakśkej policajśka hodźina podleśćiś. Minister šnutśkownych naležnośćow je po na policajśke šchnośe śakśkich wulkoměśtow wobroćźił, so by jich měnjenja we tutej naležnośći śhonił.

* S **Birny.** (Žona ź dźećimi śo śajźeźołita.) Zakośtna žwójbna śtruchłohra wotmě śo w nozy k njedźeli w Schołćźiź śwójbje w Pirnje. Jako bě muž wječor na dźěło woteśchoł, pśchihotowa žona žwójźe ź dźećom, 4 hačź 12 lět śtarym, w kuchini nóźeh, śawćźoraz je ś pośleśchćami, wutyła kurje ź dekami, wotwjertny płunowy honaćź a lehny śo potom ź žwójźim dźećom. Mjes tym so dźećźi śpachu, ćakaśche macź na jich a žwoju žmjerćź, kótreź je potom wokoło 12 w nozy wšěch śajała. Jako Schołta rano śo ź dźěła wróćźi, namaka durje śawrjene a śwónćź wotwjaśany. Wšchitcy bě žu morwi a teź wośiwjenśke pośpytu wołtachu bjes wušo.

* S **Krimiśchawy.** (Straśchny elektrowób.) Na wjeśnem puću w Thonhauśenach dźiśu po śapśchah łubleja Seifertha ćórnzow rośtorhujeneho elektriśkeho grótu. Konjej padnyśtśi, kaž by błyśk do njeju śajeł, morwej ź śemi. Pohonśej pak śo na žwoje nicźo njeśta.

* Se **Halle.** (Sšym jako śapaleć.) 16 lětny šyn dźěłaćerja Schmidta ze Bruka śapali śtaršiśchi dom, dokeź bě jeho nan dla njepohłuśchnośeje khłostał. Młodeho śapaleŕja je połicija śajała.

* S **Barlina.** (Barlinśkaj jebakaj we Schwizy śajeli.) S pomozu wot Barlinśkeje kriminalneje policije wudaśeko łóśeŕśkeho lišta śajachu we Fłumiju pola St. Ć' lena we Schwizy cźeńenjeneho bankownika Müllera, kotryž bě jako pokładnik na banzu Markuśej firmy w Barlinje pśchišłušejny był. Müller žo wušma, so je 30 000 hr. pśchećźiśkli.

* **S Rathenowa.** (Sšamonemordaršstwo na wětrnikowych wokslidłach.) Blizka wjesa Berga ma swoju wulku fensazija. Niedawno wjesli namakachu na wětrnikowym wotsłidle wumjenjenu tołstu zonsku. Tela bórzy so wupokaja, so ko tu jedna wo mu słebo w zonjazej drasce, kotraž w 10 žiwjenskich łatkach ležeše. Nimo toho bě teš we žiwjenskich łatkach a nohajach. Samoju druhu bě so wutsiskli a na druhe wětrnikowe słidło powěsnik. Kaž so swěsi, su wětrnikowe słidła samomordarja nětkole tróšej hobu do koła jasale, přiedy hacž je wětrnikař jeho putnył. Sšamonemordaršstwo dreje je so w duchownym sasčemnjenju stałe.

* **Se St. Ingberta.** (64 lět na žiwnjenym městnje dźiwał.) W St. Ingbertu zemře 77 lět stary dźiwaćer. Serměrły bě 64 lět w St. Ingbertskej želesnjanej dźiwarni, hdyž bě 40 lět cełe kowarske dźiwo wukonjał. Přisched 10 dnjemi je so nětko na wotpočink podał.

* **Se Franzensbada.** (Pohreberstwo.) Niedawno pokradnychu tu 5000 kč. hódny kožuch. Policija swěsi, so je nahladna žonsla s Marijinych kupjelow padufchiwo słuzyła. Sajata so wusta, so je hižo na wjazy městnach na podobne waschnje kradnyła. Jo pak njemóže niczo za to, dokelž ma pakosćerjiu (khorosć (kleptomanju).

* **Se Warnsdorfa.** (Wopor sajedowjenja s wuhlowym plynom.) W Georgenthalu namakachu 70 letneho dźiwaćera Gärtlera a jeho 19 letnu dźowku morwetych we bydlenju. Pschepytowanje swěsi, so so wo samomordarstwo njejedna. Gärtler bě wiežiwy, jeho dźowka pak duchakaka a tak drje njesłaj dołez na kachle kedźbowaloj, hdyž běchu so wuhlowe plyny wuwiše.

* **S Podmotlow.** (Pod hodźiny na elektrisim grozje.) Bolostne njesbožo potrjechi montera Bihana se Tyssy. Jako na Steinbordrskim elektrowodze dźěłasche, puschći so nadobo elektrisi prud do grotow. Njesłuschowny wosta sa groty wisajo a hakle po pohodźinskim prózowanju mózachu jeho s bolostneho połoženja wumóžić. Haczrunjeł bě so Biham žałostnje wopalił, bě tola hišće pschi wědomju, hdyž jeho do thorownje wjesechu

Přilopk.

* **Žałostne samomordarstwo.** Niedźelu w nozy sawoła so Barlinska wohnjowa wobera do Lichtenberga, hdyž s bydlenja skałarja Epperta wohnjowe płomjenja žapachu. Wohnjowa wobera dobu so do bydlenja a namaka we sakurjenej kuchni na wuhlowym kaschezku žedźo skoro dospołnje na wuhlo spalene cełko jedneje žonsleje. Policija swěsi, so je morwa 35 letna mandźelska skałarja Epperta, kotryž bě w nozy na dźele. Pola Eppertoweje běchu so we poślednim czasu hižo czescisko znamjenja nabožnistkeho błuda pokazowałe. Hižo raz bě jeho žiwjenje wjacej pospałaka. Niedźelu so wón jeje wotpohlad na žałostne waschnje poradź. We wuhlowym kaschezku bě karbid a wuhlo sapalika a so potom na kaschezk žydnyła.

* **Přejedawschcho policajskeho strazmischtra sabili.** We Barlinje-Lichtenbergu namaka policija cełko mužskeho z rosbitym njeswěžom. Swěsi so, so so tu jedna wo přejedawschcho policajskeho strazmischtra Steinku, kotryž bě sche dźeń mjodźen cłowjekow pschechwatł, jako běschtaj runje nimoduzeho nadpadnyłoj. Nadpadnikaj běschtaj so na to na Steinku walikoj a jeho sarahłoj. Policisti jo poradźi, hischcze w zamknjenej nozy tłóstnikaj wuhladźicz a sajeć. Jedna jo we samkarjej Alta a Kirscha.

* **Sašo wjazy milijonske pschekschidwjenje.** Psched lěto dołho wuwažowaschtaj Hamburgskaj pschekupjaj Münch a Wecker, kotrajž we wobchodnem swěsku je pschekupsom Herrendorfom we Shanghaiu stejeschtaj, kaž twidawaschtaj, drohotne twory wschelkich druzin. So bychu pschecy hotowe pjenjesy měli, pschedawaschtaj Hamburgskaj exportěraj a Shanghaiski importěr konnossementy (wobtrucženske wopisma łódźnika, ko zu so wešte twory na łódź bałe. Schtóž tajsce wopismo kupi, dóstanje prawo na twory, kotrež su we wopismje mjenowane). Mjenschim a też wukrajnym bankam, kotrež běchu tute konnossementy po hódnosći na nich sapisanych tworow kupowali, spałsche so zyła nalesnosć płóncze z wótrych pschicinow pobłdana buła a tak dachu wjele, we Shanghaiskich składach tworane twory pschewitać. Pschi tym so wuslědźi, so běchu w paleschach, kotrež dyrbjachu drohotne twory wopschiscez, jenaj małohódne wodowe słóleczy a so běchu konnossementy na drohotne posyłki falschowane. Kaž je Hamburgska kriminalna policija dotal swěsiła, wuczinja jebanstwa snajmjenschka 1½ milijona hriwnow. Pschekupjej Münch a Wecker su sajeli. Policija je mjenjenja, so staj jebakaj pjenjesy nětkole pod wopaczným mjenom sapołožiłej, haczrunjeł Münch a Wecker to přesetaj.

* **Njewotpohladana powětrowa jězba.** Strazník bě so w Duisburgu na hrodowstim namjesce na kanalowe wječko sgnbnył a sebi tobakowu dymku sazechtł. Hischcze zchlitwa sapałka padnu do kanala, hdyž so płuny sapalichu, tak so rosbuchnjenje nasta, kotrež bě zynlne dosez, wječko se strazníkom do powětra cišnyło. Strazník sleza na hermanskim budu, kotrež na hrodowskim namjesce dla blizschcho hermanka stejachu. Na njewotpohladanej powětrowej jězbje so strazník jenoż łohaw wobodrě.

* **Wulke jebanstwo** je Essenska policija wotkryła. Podkopkowy sastojnik Egerer bęsche towarstwo sałožił, kotrež s wobhadnikom a rjemjeslnikom wobstejesche. Tute towarstwo podpjerasche Egera s pjenjesami, kotrež tón pjecza sa wotewrjenje nowcho pochowinowcho pschedewsasza trjebasche. Kaž je wukopa, je Egerer towarstwo wo 198 000 hriwnow sjebał.

* **Po 40 hodźinstim sparje wumrě.** Tragiski smjerc namała 38 letny ratař Jurij Jochem w Echzellu. Jochem njemóžesche spać a tohodla nałožowasche morphium pschecziwo tutemu njedostatkej. Pschi tom wsa jebi na jednym z pośledniczkich jeczorow žnadź kusk wjele, tak so do 40 hodźinskeho spara padny, kotryž s jeho smjerczu słónczi. Jochem sawostaji žonu a dwě dźěkczi.

* **Spodźiwne awto.** Na Parižskej awtowej wustajenjy pokasa so też awto, kotrež ma sa na pschemo jěsdźenje wulki wusinan, dokelž so pola njeho strachi pschecziwjenja w kurwach wo wjele mjensche. Franzowski napschemjejsdźny je sebi pola Peugeotej firmy awto wudźełacz dał, z kotrymž może so we spěchnej jězbje dospołnje pschekutlicz a to to bjes łokcha łchkoby. Czejschcho je pola awta tak rosdźełene, so so pschecziwnyschi wot hornjeho so sasa na koleza stajł.

* **Liczba woporow pośledniczeho wichora w Amerizy,** kotryž je wosebje na kupje Kuba žałostnje sathodźał, je so po pośledniczkich powěsczach na 800 wobliczizta; ranjenych bu na 7000 wosobow. 6 500 wosobow je bjes hydła. 60 městow abo wjesow je nimale dospołnje suniczenych. Schkoda je so na 100 milijonow dollarow wobliczita.

* **Wichor w Amerizy.** Po pośledniczkich powěsczach je sebi wichor w Habanuje a wokolinje, wo kotrymž wczera pisachmy, wschchromadze 58 woporow žadał. 2 500 wosebow je so sranito. 328 chěžow je so dospołnje suniczito. Mjerwi dyrbja so we shromadnem rowje sathowacz. Mjes rospadanymi chěžemi su też konjesny Orientalskeho wubchowanischcza, w kotrejž so wjele koni mori. Teš wjazy pomnischow je wichor spowałał. Nadzijenja skłoda wobliczi so hacz dotal na 15 milijonow dollarow. Njedźiwajcy toho, so je tódy, kaž je pschi rubjenju nadeńdu, hnydom sałsełi, so tola dale rubi. — Wichor ujesc, kaž je wczera wobzakowaschcze, na Floridu dale cjahnył. Wobydlerjo tuteje połkuny su se sašy směrowali a wróczejo so do swojich bydlenjow.

Swójbne powěsće.

Sslubjeni: Hilfbjeta Charlotta Hempelez w Budyschinje a Ota Arnosćt Ahlers, inżeńer w Hamburgu. — Irmgard Kühnez a inżeńer Pawoł Kuczka we Coswizu. — Hildegard Mosigez a Richard Schöps w Lubiju. — Selma Gerschez w Njesnarowach a Erich Gocht w Habrachczijach. — Hilfbjeta Izraelez w Lewałdźe a Max Pursche we Wósporku.

Swěrowani: Ota Kirchhoff w Budyschinje s Betty rodź. Hauerez w Dortmundze. — Heinz Dobrik se Martu rodź. Findeisenez w Budyschinje. — Waklaŕ Gneuš s Margaretu rodź. Juraskez w Budyschinje. — Korla Höhna s Metu rodź. Frenzlez w Njesdaschczaly.

Smrěli: Augusta Kaudernakowa rodź. Schajbja we Brěžni pola Kamjenza, 72 l. — Jan Haschka, kubleŕ, smjerz a gmejnski sastupjeŕ w Lěšej pola Kamjenza, 52 l. — Dr. jur. Hans Strübia, rěčnik a notar we Bilkopizach (+ w Mnichowje), 49 l. — Hana Mirarjowa, wumělkarka w Dubrawje p. Hródka, 62 l. — Božiměr Brand, invalid w Kochanojzach p. Hródce, 80 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Sobustawy zeńdu so dźensa wutoru (26. X.) wječor we 8 hodź. na wosebje wostajenem městnje k wuradźowanju wšelakich towarstwe. należnosćow a małej zabawje.

Bukecy. „Radosć" nima jutře srjedu spěwanje. Za to pak wuhotujemy dźensa wutoru „rozžohnowanski wječork" ze swojim lubym dirigentom Kefkom. Spěwy, dźiwadło a rejka. — Přistup maju jenoż „Bukečanske serb. towarstwo" a přeprošeni hosćo. Lisćiki su přez sobustawy „Radosće" dostać. Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa dźensa wutoru wječor ½9 hodź. w Njechornju. Wšitcy spěwarjo, wosebje muzsoy, dyrbja přińć. Kefk.

Kursus serbskich rejow wotměwa so zaso sobotu, **30.** oktobra, wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawc přińdźe. Zarjadnistwo.

Njebjelčicy. Jedn. Sokoł zmeje jutře srjedu wječor we 8 hodź. w hosćencu ważnu zhromadźiznu. Nowe sobustawy so přijimuja a su nam wutrobnje witane. Nasołnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" zmeje pjatk (29. X.) zhromadnu pruhu (mužske a žónske hłosy) w Pančanskim hosćencu. Započatk we wosmich. Wšitcy maju přińć, kotřiž chcedźa při wulkim koncerće (24. novembra) w Budyšinje sobuskutkować. — Z dobom budże so wo zhromadnu jězbu z awtom na hłownu pruhu w Maćičnym Domje 7. novembra (Budyšski hermank) jednać. Na tutej jězbje smědźa so, tak daloko hač městna dosahaju, też přiwuzni spěwarjow za tuni pjenjez (1 hr. tam a sem) wobdźělić. Pjatk chcu ličbu wobdźělnikow wědźeć, hdyž so też wšo dalše zhoni. Dirigent.

Sowrjecy. Kedźbu! „Sołobik" nima tón tydźeń wutoru, ale štwórtk wječor a to z dypkom ½8 h. zaso spěwanje. Wukwć budźemy krasne nowe serbske spěwy za wulki koncert w Budyšinje, při kotrymž chcemy a dyrbimy sobuskutkować. Bratřa a sotry, prajće to jedyn drubemu, zo štwórtk wšitcy w postajenym času do Palerjec korčmy na spěwanje přińdu. Přiwjedźće hišće wjacy nowych spěwafkow a spěwarjow sobu. Dokelž dyrbi naš wosebje skazany dirigenta ½10 hodź. zaso wotjeć, dha dyrbimy z dypkom započeć. — Po spěwanju su zaso studije serbskich rejow, kotrež chcemy dowukwć, zo bychmy je móhli na wulkim koncerće sobu rejować. Tohodla: přińdźće wšitcy! J. Šewčk

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Kedźbu! **Serbja Rakečanskeje wokoliny!** Kedźbu!

Knjez němskostatny minister za ratarstwo

dr. Haslinde

budźe rěčeć

štwórtk wječor we 8 hodź. w Rakecach

w sali hosćenca „Zum Sächsischen Haus".

Nimo toho porěča zastupjerjo podpisaneju stron.

Serbja, z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy na tutu wólbnu zhromadźiznu.

Serbska Ludowa Strona
Křesćanska Ludowa Strona

Z tutym wozjewjam zo wot **štwórtka 28. t. m.** transport najlěpš. holandskich-belgiskich

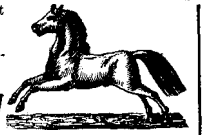

zrěbcow

w jenajkich porach, čornaki, ryzaki (Rotschimmel). běło- a čémnobrune w **hosćencu „Reichshof" w Lubiju** po solidnych płaćiznach předawam a zaměnjam.

Gustav Jakisch w Žitawje, Tel. čo. **2998** **w Lubiju,** Tel. čo. **2612.**

Syra kopřiwina jara tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Čekmył

je strašowacy **pos,** čěry z čornym khribjetom, z psyčim paskom (rjeczak). Poska na mjeno **Astor**

Powěsć prošu na

E. Scope we Wětrowje

Myto přilubju.

Wupjerki, žołowe łaty pisane a běłe, wulki wubjerk, jara tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11.

Wulke

wólbne zhromadźizny

za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Sto mamy čłnić? Serbja a wólby do sakskeho sejma.

wutoru, 26. oktobra, wječor we 8 hodź. w **Sowrjecach.**
srjedu, 27. oktobra wječor we 8 hodź. w **Lichanju**
štwórtk, 28. oktobra pop. ½5 hodź. w **Khrósćicach**
„ „ „ **wječor we 8 hodź. w Rakecach**
pjatk, 29. oktobra wječor we 8 hodź. w **Malešecach**

Rěčeć budźa:

serbski kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, serbski kandidat měšćanosta Spitank ze Zejic (serbski ratař), dr. Flügler, předs. Křesć. Ludoweje Strony z Drježdźan, dr. Deseczyk z Drježdźan, zapósłanc němskostatn. sejma, dr. Perlicius, direktor wysokeje ratařskeje šule w Glacu, sejmski zapósłanc Schmelzer (bur), dr. Šleca a druzy.

W Khrósćicach a Rakecach rěči němskostatny minister za ratarstwo dr. Haslinde!

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach"

maja dobry wuspěch!

Nowe hrónčka na scénu

su zaso dostać

w Serbskej knihařni w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 251 — Budyšin — srjedu, 27. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Za nowošiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawołanje a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy tekst rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Němske nowiny wo khěžorowym nawróće.

Kedźby hódne je, so žu němske nowiny prawizy k wschěm powješćam wo nawróće nětkuscheho khěžora mjelczeće, a so žo ani jene nowiny prawizy za jeho nawrót njesłu wuprajiće. Organ wukrajneho ministra dr. Stresemanna, „Tägliche Rundschau“ dźensa wo tym pisče: Na čzasu je, wažne słowo porěčeć. Hižo někotre dny žo w němskich a wukrajnych nowinach wo planach nětkuscheho khěžora powješće rozschěrjeja. Derje wěmy, so Wilhelm swoje wotrjekanje trona za swoje posledźe słowo nima. Nowiny potom praja, so by kóždy prawy němski monarchist dyrbjał w tym czasu rjeć, so žebi khěžorowy nawrót pscheje. S tym, so žo to njeje stało, to je ś mjelczenja nowin prawizy, so žudźi, so te monarchistojo w Němskej wusnatwaju, so Wilhelm II. njeby mógł sahło na trón stupjeć. Nowiny dale praja, so je Wilhelm pischezo jenož na sebje sameho poźiwał, tola srědła na hłóž dobrych radźerjelow. Tohodla njeje w bitwje nad Marnu jako schef generalneho staba na swojim městnje był, a w lěće 1918, hdyž w novembrje wo swobud Němskeje dźěsche, do Hollandskeje cekny. Krona, kotraž je žo na tajke waschnje słubiła, njemóže so jenje wjazy dobyć.

Wusud w prěnim lemowym procesu w Landsbergu.

S tymi wobškorženymi, kotříž žu spytali leutnantej Janzy ś jědom sawdacy, bě Tom pjeza wobsamknył, leutnanta Janku ś jědom morcy, Rathsmann bě jeh wobstarał a Buchholz bě Rathsmannej še sarazenjom hrošył, hdy by to njeczinił.

Wobškorženy Rathsmann pschi pscheślyschenju praji, so je Thom jeho namołwił, jeh wobstaracy, so by žo Janka wotstronił. Wón žo njeje tutomu žadanju zapowědźił, žo dojo, so bychu jeho heiwak sameho złonżowali. Tehdy je wón satracheny był. Najprjódy je nětchto arsenika wobstarał, a hdyž je nasajtra Thom žylnischi jeh žadał, nětchto zyankalia, nehdže telko kaž lěschny wobrjeschk. Thom je rjekł, so samolwitosć pschewosmje. Na porok žudowelho pschedźidy wobškorženy praji, so dźensa hłuboko wobžaruje, schtož je cinił, tola tehdy žu zyle hinafche czasy były a wón so njeje mohł na nikoho wobroczić. Na praschenje wyschscheho statneho rěcznika wobškorženy potwerdźi, so je Buchholz na to žwarił, so jeh njeje słutkował.

Wobškorženy Thom pschi pscheślyschenju praji, so je Klapproth jeho na to nadpjeral, Janku wotstronić, a so je wón pod jaczischczom hroženjom Klapprothej słubił, jeho rostłaty wuwjesć. Wón pak je Janku warnował a tež podoffiźerej Zinterej wo wězy powědał, kotryž bě jam wotmyślił, sawdacu ś jědom sadźewacy. Zinteu je žudobje se sajedobcjenej jěchu wróčo wsał a Janzy žudobje ś njestraschnej jěchu nuts žunyk, schtož pak je Janka pytnył, dokelž bě jeho Thom ś khěžom a butru sastarał. Hdyž je potom Thom Klapprothej rjekł, so jeh njeje dosć pscheschne słutkował, je tutón poczał njedowěrliwy być, a Thom je jemu rjekł, so dyrbi žo potom Janzy žylnischi jeh dacy. Klapproth žadasche, so dyrbi žo Janzy ś jyanłakiom sawdacy. To wobškorženy Rathsmannej pschinjesesć da a wo tym ś Zinterom rěcjesche. Sasło je žebi wotmyślił, Janzy jeh njedacy. Wón je jara wjeselcy był, hdyž je Zinter jemu rjekł, so dyrbja žo sawdaceja wostajicy.

Dla spytaneho mordarstwa wobškorženeho Thoma a dla pschipomhanja k tomu wobškorženeho Rathsmanna k jastwu po dwěmaj lětomaj sasudźichu. Wobškorženy Buchholz žo dla wohroženja ś jastwom na jedyn měsaz pokhłosta.

*

Wutoru je žo druhi prozeß wo femowym mordarstwje pschecziwo **Erichej Klapprothej, Janej Hajnej a Pawołej Schulzej**, wyschichemu leutnantej, dla spytaneho mordarstwa na cžasnym dobrowólnym sedźewełu **Gädicku** wotměł. Hajn je dla pschipomozy, Schulz dla nadpjeranja wobškorženy.

Ssudowy pschedsydża žo najprjódy za wožobinsczinami wobškorženych praschesche. Erich **Klapproth** je žo 21. nowembra 1894 narodźił. Wón njeje žane rjemjeslo wukuny, nětkole je ś ratarjom. Pschi wudyrjenju wójny bě we Zingtanje, tam do jatby pschidże a žo po wójnje do Němskeje wróći. — **Hajn** je žo dla nuczenja pschi žwojim wobdźělenju pschi Küstrinskim puczu k jastwu na wožom njedźeł sasudźił. 1914 je jako wójnski dobrowólnik sastupił a je žo 1918 jako leutnant reserwu puschcził.

Wobškorženy **Klapproth** pschi pscheślyschenju praji, so je Gädicku, na kotrehož tukachu; so je munizijn pschedał, se žanjnej wolu pschebił. Se sabijakom pak jeho njeje bił, potom njeby pschi wužudźenju pschitomny był. Na praschenje, hacž je jeho chżył sabiez, Klapproth praji: „Nč.“

Wyschschi leutnant **Schulz** pschi pscheślyschenju praji, so je žo jeho słužba w Küstrinje w lěcze 1921 sapoczała. Won je nadawk měł, bróńe we wotkonjesi twjerdźiny pschewsacy a chowacy. Se pschewsacjom bróńe do wobchodźenstwa němskeho stata pschedźechu. Dźełarske komanda žu potajtim praktizły pschewjedle, schtož žo wotbrónjenskemu dźěsu njeje poradźiło. Bojachmy žo, so žo ś połsteje strony wupad stanje, kaž nehdy ś Hornjeje Schlesyskeje. Po połstim sbožu bě wjele bróńow po kraju rostykanych. Entenczina komisija wjes sa nimi słedźesche. Woborny wotkrjeny kommando tohodła bróńe je Schlesyskeje wsa a je mi k poradnemu chowanju pschepoda. K tomu dźełarske mozy, potajtim wojakow, trjebachmy. W pschesjenjesi ś kommandantom wobjebje dowěrjenja hódnych a wuwuczenych ludźi wubrach, a to nehdże 30 hacz 40 mnji. Woni žo feldweblej Klapprothej podstajichu. Wón automobile wodźeše a bě w nozy a wo dnju po puczu, so by bróńe, kotrež žo skradu ś wosami pschiwożachu, mukladowak a sthowak. Jednasche žo wo najlěpschich ludźi, kotříž běchu dowěrjenja hódni a mjelczachu. Weni žo jako pioněrojo pschistajichu a mějachu jenkoż tole dźełko dokonjeć. Němskostatne woborne ministerstwo je nastajene tajtich formacijow pruskemu ministerstwu snutskownych nalěżnosćow zdźěliło. **Nastajenje je žo po tajtim po przedawschim pschikhłoženju pruskeho ministerstwa snutskownych nalěżnosćow stało.** Jenże ja zyły czas wot 1921 hacz 1922, hdyž běchu wobstejnosće wjele wobczežnische dyrjli dźenża, njejsmy jeneho muża bił abo morił. Janeje njeczitosće njeje žo stało. Kulazych komandow a podobnych wězow njeje było. 1923 mje k wobornemu wokrjesnemu komandej sawołachu, so bych tam dźełarske komanda runje tak wutwarił, kaž w Küstrinje. Mějach bronje pschewsacy a je wójsku wotedacz. Hdyž 16. junija pisches Renneste namjeto w Küstrinje dźěch, mje hejtman Lindig ś jenym žandarmom setka a mi praji, so je žo njeczitosć stała. Munizija je žo pschesunyła. Prošesche mje, so bych žobu pschischoł. Se automobilom ś pschekupowarjej Zickelweinej dojědźechmy. Pschesunjenu muniziju sebrachmy. Někotre kasčeje hnydom žobu wsachmy. Dźech ś hejtmanom Lindigom k wyschej Gudowiicej. Prajach jemu, so dyrbi winikom žudnikej pschepodacy a jich hnydom sajecz. Wyschk Gudowius mi jemu nawjetej pschikhożowasche.

Pschichadźeny žud je wobsamknył, jednanje wotstorčicz, dokelž žwědka Beckera ujeschu mohli dožahnyć, kotrehož žud nuzuje trjeba.

Ssrjedu je žo prozeß pschecziwo automobilowemu wjednikej **Kowalewskemu** dla mordarstwa sapoczne.

Disciplinarne jednanje přeciwo Gajdže.

We wutoru we pohedźenju czěskoslowakiskeho senata je minister sa narodne sakitanje, Udržal, na nałežne naprašenje senatorow Hellera a towarschow wo nałežnosći generała žwonka službu Gaydy wotmołwił. Gajdu winuja, so je ś Rušeje do wróčowiscži, žo w lěcze 1920 ś pohrjebnistwom ruskeho wyschka Arkadija Krakowieskeho wo wojerske městno w bolschewikiskim wójsku prózował, so je žo sjujak, ś marschallskeje schule w Paryšu bolschewikiskemu knjezerstwu dowěrliwy material podawacz, a so je wopraždże nětkajši, ta bolschewikiske knjezerstwo najwažny material, a to ś jenych franzowskich knihow, sa 5000 czeskich krónow podak. Wobškorženy pschecziwo Gajdže žu žo jako wěrje podobne wupokasale. Gajdu žu tohodła je službu wuslužhnyli a disziplinarne pschepytanje pschecziwo njemu sahajili.

Pozdaćny Erzbergerowy mordar.

Sa wczerawschim rosschěrjene powěsće wo sajecu jeneho ś Erzbergerowych mordarjow potwerdźeju, Parižski „Journal“ ś Colmara powě: Wolizija je žobotu popoldnju muża sajała, kotryž žo Fournier mjenowasche a wudawasche, so je Elsaßan. Fournier, pjeza jedyn ś khowanych winikow pschi Erzbergerowym złonżowanju, je žo lonł we juniju w Colmaru sabydlił; wón hromadże ś jenej pinczu nizu se Sarskeho kraja bydlesche. Psched dwěmaj njedźelomaj bě Fournier, kotryž žo w prěnim czasu jara njenadpadowazy dźerżesche, ś jenym krajanom, kotryž žo Zinz mjenowasche, „Elsaßku garažu Zintz a Co.“ wotewrił. Dla powěsćow, kotrež bě polizija wo jeho wobkhodże dostała, žo njenadpadnje pschepytanje pschewjedże, pschi kotrymž žo swěsći, so je posdaćny Fournier Němz. Hischcze žo njeje nawědźiło, ś wotkal a na kajke waschnje je wón do Franzowskeje pschischoł. Sajatu njeje žo hacz dotal wo žwojim posdaćnym wobdźělenju pschi złonżowanju Erzbergera a wo pjenjach, pschi nim namakanych, kotrež jeho w tutym nastupanju poczežuja, wuprajił. Tele pjenja dopokasuja, je-li nij jeho wobdźělenje, dha tola jeho wutke stykt ś elementami, kotrež žu wobsamkte, Erzberacra złonżowacz.

Starosć z khlěbom w Francowskej.

Pschi poslednim wolhódnoscženju franka je žo franzowske knjezerstwo rosžudźiło, sakajace, žito we krajach kupowacz, w kotrychž frank mało płaci. Sodowm je žo pschikasało, so ma žo sorno hacz bo 80 prozentow wumlěcz, so by žo ś tym sadźewało, so bychu žo žiwjaze wutki złubiłe, schtož žo pschi dotalnym wumlěwanju hacz do 70 prozentow stajwa. Khlěb žmi žo hakle 24 hodźin po wuzjunjenju ś pjezy pschedawacz, dokelž nowowpjeczeny khlěb ludźom lěpje złodźi a žo tohodła tež jeho wjazy sje. W tymle pschipadże tež lěkarjo knjezerstwowe wotmyślenja podpjeraju a ludźom spralwnje radża, so bychu žo po knjezerstwownym wukasu złozili a mjechi khlěb njetwužiwali, kotryž je mjenje strowy a złodk wjele bóle wobrocżesche, dyžli twjerdy khlěb, kotryž je se strowotnistwebo stejiscża strowischi, dyžli mjechi khlěb abo hischcze czopły. Pschecziwo knjezerstwownemu wukasej žu sjawnosć a pjekarjo wustupili. Pschi tym bě sajimawo widźeć, kajku rólu pschi nastacu pschekłasnischi wobczežnosćow jantasija hraje: wjele wopšobow žo nańdże, kotříž žo na hubjenu kajkosć khlěba hišo 14 dnjow pschedy wobczežowanu hacz bě žo wukas wo 80 prozentiskej muszy wudał.

Sajimawe bě wusnaće starcho pjekarskeho mischtra, kotryž wujadni, cžehodła jarschi khlěb dźenża njeje tak złódny, kaž je pryedy bywał. Po wójnje žo pjeza jenoż khlěb za wójsko a burši khlěb po starym waschnju pjeze a tohodła swój dobry złód někotre dny po wupjeczenju wobthroma a na złodźenju njeschubi. Tajki khlěb jenoż 34 hacz 35 prozentow wody wopschija a hischcze 3 prozenty pschi pjeczenju słubi. Dźenża je tomu zyle hinak, dokelž žo we nowocżasnych pjekarnjach wschudże cżesto ś bźeze muki ś drožděmi sadźewje, schtož smóžni, so pjeczwo hacz do 40 prozentow wody ś sebi bjerje. Dokelž žo cżaž hibanja ś pryedawschich 6 hodźin jenoż na dwě hodźinje skrocži, pjeczwo njebyle a wodźane wostawa. Hdyž pak žo jemu dadża we pschetepjenej pjezy wupjez, žo fwjercha na nim trjebka złórka wutwori, kotraž smutska w khlěbje kyrc, njedopjeczene cżesto wopschija, kotrež ludźo ś wjetscha njejedźa a na bok położa.

Tohodła może žo ledma wocżakacz, so žo wukas wo pschedawanju twjerdeho khlěba pryedy pschewjedże, dónż žo pjekarjo njerosšudźa abo žo njebudże se strony wyschnosće nuzowacz, khlěb po starej wupruhowanej methodże pjez. Jenož tak by žo mohło dozpjeć, so žo potrjeba khlěba smjenschi a so Franzowsća tež ś mjenje dobrymi žnjemi hama hacz do czasa wutroje, hdyž žo frank znowa złraba.

Južnosłowjansko-madźarske zbliżenje.

Někotsi Budapeśtšzy nowinarjo žu franzowskeho pósłanza w Budapeśtu Climcheta wopytali a jeho prošyli, so by žo wo južnosłowjansko-madźarskim dojednanju wuprajił, kotrež ma žo pjeza dórhy wobsamknyć. Climchet je rjekł, so do polepschenja pomérow mjez Južnosłowjansku a Madźarskej wěri a so ś někotrym frejezejam bóndże, kotrež žu sa wobaj stataj jara wažne. Jeli so by žo pschecżelstwo mjez Južnosłowjanskej a Madźarskej do złutka stajiła, a Klinchet myśli, so by to wulku kroczeł k hospodarskemu dorosmjenju mjez wschěmi podunajskimi krajemi wosnamjenjiło, schtož by ś sawěrjenju měra w Europje a k jejnemu hospodarskemu wuwiżu mózne złużiło.

Budapeśtske nowiny tole wuprajenje franzowskeho pósłanza ś wułożenjom pschewodźeja, w kotrymž franzowske stejischczo wo južnosłowjansko-madźarskim pomēru witaja.

„Pesther Lloyd“ je rozrěczenje žwojeho rumunskeho dopisarja ś rumunskim wukrajnym ministrom Mitilineum wo rumunskim stejischczu k madźarsko-južnosłowjanskemu zbliżenju pschinjesł. Mitilineu praji, so móże Rumunska jenož sapoczone jednanje mjez woběmaj statoma a jich wocżakany wuspěch rukowanišći pakt witacz. Jeho do złutka stajene žebi niż jenož politikoju zadaju, ale wono je se žiwjenjowej potrjebu, so bychu podunajske staty žebi mohle mjez sobu pomhacz a hromadże dźěłacz, schtož dotal njebě możno. Rumunska njebudże zbliżowanju wobeju statow žanych wobczežnosćow cżinicz.

Što ma to rěkać?

Pruske kujeršestwo je stajnje na tom dźěkało a wjele pjenjes na to nałožiło, so by narodne mjerikšiny we swojim kraju wutupiło. K tomu po sdaću žaneje prózy lutowako njeje. Srudne wuspěchi pschenèmčowanja, kiž kujeršestwo i pomoza zyrkwje a schule zndsesche, widźimy wosebje sjawnje a jasnje w pruskej Hornjej a Delnjej Łužiy. Hačrunjež je Němska na kongresu narodnych mjerikšinow wobdźělena a ma za swoje udnjese mjerikšiny we wukrasu najwjelschego šaćina, dha by tola po sdaću, wosebje Prusa, je swojim kraju wschu, schtož je njenèmise, wosstronika a pschemóznika. Narańsche krajiny pruskeho kraja, mjes nimi tež Delnjoschlesyska, su so na wobrozene kraje wumolale. Tak je potajkim tež prusko Hornja Łužiza, hdyž bischce Sserbjo bydla, we wocjomaj pruskeho kujeršestwa wšesce jara wobrožena. So może so Němska napschećo wukrajej na paragraf 113 wuklawy powołacź, kiž postaja, so ma so tej Sserbam prawo rěcje wostajicź, njemołemy tak prawje schromicź. Wona praji, so Sserbow a wschi narodne mjerikšiny i tymle pragrafom schkita. Po dotalnych nasbonjenjach pak to wěricź njemóžemy. Runjewon podawk w pruskim kejmje, kiž halle je nědźe 3 njedźele stary, je zyle sa to pschikotowany, so może nan w naschim dwóru jenoź poglymicź. W pruskim kejmje maja wubjerk schadwazećich, kiž ma so i należnoscin sabèracź, kotrąž krajiny pschi němskich narańschich mjesach, nastupa (Ostausschuß), w kotrychž potajkim swjetscha Polazy bydla.

Pschedhyda tohole wubjerka, sapóžłanz Riedel, swola žobustawy k wurjadnemu pogedźenju na schtwórtk, 7. oktobra 1926, na kotrymž dwórjesche so wosjewjenje kujeršestwa podaco. Pogedźenje dźěsche so jako tajne swołacź. Sastupjeł Polaczow w pruskim kejmje, Baczewski, wo pogedźenju sboni a tam tej dźěsche, dokelž § 91 wobdźěłaneho porjada wubjerk sapóžłanzam krajneho kejma prawo dawa, so jako pschipósłuchać na schromadźisnje wobdźělicź. Čzi 23 pat kebi [illegible] so by Baczewski kejmowych wopytscheli. Wón [illegible] § 91 powoła a wosta. Woni njemógachu nicjo [illegible] tomu činicź a dyrbjachu słónčnje [illegible] so toho, so bychu jednacz mohli. Wo tomle podawku poda sapóžłanz Baczewski sekèhowaze wosjewjenje:

„Wosjewjenje swonka dujowego porjada.“

W Barlinje, 8. oktobra 1926.

Na schtwórtk, 7. oktobra 1926, wjecjor w 6 hodź. je pschedhyda wubjerka 23 (sa narańsche nanjesne krajiny) pogedźenje i dujowym porjadom: „Pschijeće wojesenja statneho kujeršestwa“ powołak. We pschepreschenim, kiž pschedhyda wubjerka 23, demokratisti sapóžłanz pruskeho kejma Riedel, wupósła, a kotrejž bě podpisał, rěkasche po zjawje we pschičznje a pschemjetu pogedźenja:

„Na sakładze wukonjanych puczowanjow a mnohich próstwownych dopisków, kotrejž porjadnje na wubjerk abo na podpisaneho pschikładźeja, je podpisany pschedhyda wubjerka ze statnym kujeršerstwom dokładnje wo programatiskim dźěle sa narańsche krajiny jednał a žo wo tom pschešěwdźeći mohł, so žu so porjadne a sabne naprawy i dźěła hižo sapoczałe a i dźěła so hischće pschihotuja. Statne kujeršerstwo je swólniwe, wo tom wubjerkej dźiwajo na tuklywilne jednanja i němskim kujeršerstwom a druhimi mjerikšinskemi rosprawu podaci, kiž ma žo wě hacj na dalsche sa krucze tajna wobkładowacź.“

Dokelž žo tu potajkim two programatiske, porjadne a sabadne naprawy jedna, kiž na rańsche, wot pólšeho wobhospodarjenja wobwdate namjesne krajiny nastupaja, dha mějach jako sastupjeć pólšteje mjerikšiny w krajnym kejmje a też, dokelž wot tam pothadam, sa swoju winowatosću, so wobdźělicź a to cźim bóle, jako wosjewjenja „kruczeje dowérliwy“ charakter jednanjow spósnacź dachu, so tu wo wulky wažny należnosć jedna. K temu je mi znate, so bě pschednjej jednanjow naprawa k wojowanju pschećiwo pólšim mjerikšinam i nanjesnych krajinach a k jich podtóczowanju a k wuzběkanju jich prawa. Prawo wobdźělenja da mi § 91 wobkhodneho porjada pruskeho kejma, po kotrymž je wobdźělenje jako pschipósłuchać pschi pogedźenjach kejmowych wubjerkow kóždemu sapóžłanzej krajneho kejma, potajkim też njeposbustawej wubjerka date.

Woprawdźitosć, so tym jako sapóžłanz krajneho kejma po dźensnischej statnej wustawje sastupjeć zyleho luda, da mi tohorunja prawo, so na tymle wubjerkowym pogedźenju wobdźělicź.

Podach so tohodla do pogedźejsteje sale, so bych k pogedźenju pschipósłuchał. Mimo nje běchu też hischće druzy sapóžłanzy pschitomni, kiž też posbustawy njenamjenowaneho wubjerka njeběchu atd.“

Baczewski wopisuje dale, kak žu jeho namołwjeli so dyrbi mężnosć wopytscheli, schtož pat cźinił njeje, dokelž mějesche prawo, tam pschechodźowacź. Na tónzu žada šebi wot presidenta pruskeho kraja kejma, so by wo pschichodźe na to hladał, so žo taske wězki wospjetowate njebychu.

Kommunistojo też wo tymle podawku zhonichu a zapodachu hnydom namjet na kejm, w kotrymž žo na to hórschachu a pschećiwo tomu protestowachu, so wubjerk sa narańsche krajiny taste wězki cźini. W jich namjesce rěka dale:

„Tole sadźerjenje wubjerka a statneho ministerstwa nastupajo dźiwo w ranju wuzjasni jo po naschim mjenjenju i toho, so pruske kujeršestwo 52 milijonow, kiž je němskostatne kujeršestwo sa narańsche krajiny pschiskrowite, njetrjebasz sa natwarjowanje hospodarstwa a niz sa kredity sa małych ratarjow, ale so je wobsamknło, tele pjenjesy abo wulke dźěle i nich nékajkim tajnym wojerstwim samérnu, šnadź k wobrónjenju swjatkow sa schkitanje njesow a sa illegalnu cźornu němstkotarsku woberu wuzjeł. Tole tukanje so hischće pobtlni je sadźerjenja kujeršestwa 7. oktobra atd. Dokelž pak bě kujeršerstwo njewěrli, wo swojich nawrawach sa narańsche krajiny rosjasnjenje podaci, namjetujemy:

Krajny kejm chzył wobsamknyć: Statne ministerstwo dóstanje nadawk, so by w pogedźenju, kiž dyrbi hnydom wubjerk sa narańske krajiny swołacź, rospruwu wo nabrawach w narańskich namjesnych krajinach a wo nałożenju 32 milijonow hriwnow podał. Tale rospruwa ma žo wschom frakzijam schkitacź.

Wczeraviche wobsamknjenje narańscheho wubjerka mějesche jenoź tón samér, so by žo sadźiwało, so by sastupjeć pólšeje mjerikšiny wo kujeršerstwowych naprawach zhonił. Schtó chzył préć, so je tukanje blisko, so chce kujeršerstwo tele 32 milijonow, kaž je hižo wjele swudawa o, illegalnym namjesnym zwjaskam dacź? Cźehodla tole tajenje?

Po tomle podawku zputa so wubjerk hischće ras sesnacź a to w ministerstwje. Baczewski wo tom zboni a tam sašo dźěsche. Mětk pak běchu sozialdemokratojo na stronk Baczewskeho a prajachu, jo nochzeja zanich tajonstwow a so dyrbi Baczewski wostacź. Stónc nje dyrbjesche rada starschich wo sadźerjenju Baczewskeho wobsamknjenk. Wona wobsamknu, so ma Baczewski prawo, jako pschipósłuchać pschi pogedźenju wubjerka pschitomny być. Na to žu žo sašo rozeschli. Baczewski pak njeje zboni, k cźomu so nasmjewujene 32 milijonowy hriwnow nałoża.

Ze Serbow.

Srjeda, 27. winowca
Florenca, m.

1827 w Małoščecach kwas farar ja Bróski, při kotrymž je Handrij Zejler swój spěw „Lubka lilija“ pěsnił.

Wótčinska modlitwa.

Knježe, budź z nami!
Narod, rěč a wěru
Zdźerž nam z wótcnej swěru,
Zohnuj serbski lud!

Knježe, budź z nami!
Wšudze strachi broža,
Twoja ruka Boža
Skituj serbski lud!

Knježe, budź z nami!
Złóst so na nas hori,
Ty pak, kiž nas stwori,
Zdźerž swój serbski lud!

Korla Fiedler.

Přisłowo: To su wěste wěcy — rozum njetči w měcy.

*

Wo wjedrje. Torhazy wětry, snéhowe mjerikšeje a cźežke njewjedra se slowkami šu poslednje dny po zyłej Europje rakhakale. Wondźelu taske njewjedra polnócnu a sjedźom Franzowsku pschesrahnychu. Runje do franzowskeho pschistawa (Hafen) Cherburg i Ameriki pschikhadźachu wulku łódź „Mauretania“ wjerzejce žolmy (Wasserhose) polachu. Też błyst do njeje saždże. S pschimórskeho města Bresta njemóskachu žane cźołmiki wuzjeć. W franzowskim městačku Quessanta žolmy łódź wotpłowichu. Jeje wobsbodźeri zhyta sebi šiwjene wa ź. Też w druhich městach kaž Laroschele je wětr wjele schkodu nacźinił. Na morju je najstkerje wjele rybařskich cźołnow spowróčak. Wboły rybaru šu bo tepili We polnócnej Franzowskej wot soboty sem so šněh dże. Też w horalej Franzowskej blisko Schwajzarskeje a w Vogesach we Elsasu je šněh padnył a leżo wostał. — Kotol belgiskere łódźe „Colcedonier“ rozbuchny, jako na morju leżesche. Wšěj so podmuri, při tom so 41 muži liczaza wobsasta satepi. — W Freiburgu w Württembergskej pónoseju wjecjor torhaty wětr na hermanku postajenu wěžu sa hermanskke sawjeselenja powali. Padaza wěža tarasy 12-tnu hol. Ku a 18-k'nehe studen'a a 9 cźeł'o ra i S nich jedyn 13-létny hólz w nozy wumrje. S dobom sakhadźesche hischće cźežke njewjedra a dešcźiki so sjesche. Tón pal bórsy do zakosteneho snéhowego mjerikšeja pschehdże. — Snéhowe mjerikšeje sakhadźachu też w Krkonošach (Riesengebirge). Tři cźłoki wostachu w šněhu tichaze. Runje tak so automobilam šeidże, kotrejž běchu runje po puczu. Też na Schumawje (Böhmerwald) šurowe snéhowe mjerikšeje zyschnuja. — Wczera sakhadźeshe torhazy wětr na zyłym raišchim brjoh Ameriki. Město Newyork je wjele schkody porzérpiło. Při wschelakich z wětrom sawinowanych njeszožach 3 cźłowjeko'o wo žiwjenje pschischadźichu. — Wczera rano sesnesche mżina nad krajinach polnócneje Kitalskeje a Dalmazijskeje. Druha bě nad polnócnej Rusku. Tśeza nad polnócnej Němskej. Mno cźehnje. Ta pschinješe nam deschcze a wětry. S wjecjora bliži so w schérokej fronce wyschina, sjednoczena s wyschinu w Azorskich kupow. Tak mamy nadźiju, so žo wjedro bórsy skati, ale najstkerje bóle symne wostanje. Wyschina haha dale kupy Island hacj do dalokeje polnocy. Jutie schwórtk je Schimana Judy, tehdom pada šněh druhdy Salónczko sknadźa 6,49 hodź. a khowa so 4,38 hodź. Měsacźk sknadźa wjecjor 10,37 hodź. a khowa so pop. 2,02 hodź. — Wczera wjecjor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer

Zhubjeny syn.

Burski roman ſ Cźornego lěsa.

35] (Pokračowanje.)

Knjesaj žo sawróćicźichtaj, so bysichtaj woteschłok.

„Sdźiwjesche ras,“ schepetasche wusthchi hajnk, „rěcza wo wótšem Lawrjeńcźu Duschanje w měsece — so je tón sakožił! Snajeze jeho tych ludźi?“

„Wjesna schlachta! Jedyn žyn je ſ wucźerjom. Satrachna historka! Ale ta wězka dże ſ wulkej wobkladniwosću do prédka. Sdźiwdomje ste wulwolaneho dźěkacźerja nicźo wjele njepłaćił. Schtož pak je to najsadźawjesche: We wožy tam wschitzy wěrja. Pschecźiwo Lawrjeńcźej pschdeleja ste wobwinowaze wězy.“

„Wón je pjecza hižo khłostany.“

„To dźiž to je. Jeho nan šam pschidawa, so je wón njekražnje nahły hólz. Wbohi starz!“

A lěſ, to je woprawdze hańba a ſłé hladacź! Hej — schto je?“

„Tamle dże wucźeř Duschan, bratr toho . . . toho . . . nó, podhladnoho.“

Hendrich sac'u, kak jemu ſpohladnjenje, kiž wobaj knjesaj na njeho složischtaj, psches draſtu hacź na koju pali. O so by mohł ſ cźistym ſwědomjom a pschepwědźenjom łóżdeho, schtóž jeho bratra ſ wopacznym tukanjom wopanza, sa kornaſ hrabnycź a prawje wottschasćź, wokajo: „To njeje wérno! Lawrjeńcźk to cźinił njeje, to nihdy njeje cźiniecź jamohł!“ —

Jeho hněw pschecźiwo bratrej bě na ſpodźiwne waschnje łaź wutuhjeny, zyle twukorjenjeny ſ jeho twutrobu. Tutón posledni, cźeſi wožuſ bě Hendrichowu hordosć porasył. Wón pomyſli na to, so pocźehnje do Ameriki. Bjek dźěsche dźe hižo dwóźzy tam pobył a dwóźzy sašo pschiſichał — wotſrjedz nozy bě we wokna buchat a wołał: Žona, ſławaj mi horje, ja žym tu sašo ſ Ameriki domoj!“

Hdyž Hendrich wschón sadwólowany tajke plany žebi zinjeſche, wuhlada nschto pod wjeſnej lipu pschi radnizy ſtojo a łaź w satorhnjenju do haſusow hladajo.

Wón bolosnje ſoychny. Zolte wložky derje znajesche, a běsche-li hdy nèschto w žiwjenju rad nèk, tak bě to tale khuda duscha, ſazpěta holcźka dźěkacźerja była. Zakostna cźłowiła, tale mytlicźka, so je pjecza runje jeho bratr jej tschu nad hłowu ſapalił . . .

„Herika!“ wón pocza na nju rěcźeć. „Schto je cźi? Schto tola talle wobstajnje na ſchtom ſhladujeſch? Ja dże to ſym, Henrich!“

Wona pomałku woczi pschiſaudźeli.

„Cźhjeſch-li te; ty mje cźwilowacź? Hołzy ſchcźica: Tu dże holza ſe ſwjatoſcźinu!“

„Pschindź jenoź k ſebi, Herta. Njeſnajeſch-li mje wjazy?“

„Hladaj mi do woczow. Stej traſch ſlepej? Widźitej-li pranje? Widźitej-li woprawdże Hendricha a zanehe druheho?“

Hendricha poeza hrósha wobehowacź. „Stej runje tajkej módrej hiſchcze, kaj pschejo. Ty tola widźiſch njebjo a ſchtom a mje . . . “ Schto . . . ?“

„Haj, potom dże tomu tak budźe,“ rjekny wona ſwaha. „A njejwérno, ja ſym tola pschi ſtrewem rosumje? Staj-nje dyrbja ſady ſo myſlicź. Wěſch, to je ſłé. Mam tajte dźiwje ſny a potom myſlu, ſo žu ſ woprawdźitosću.“

„Mitoſciwy Bożo,“ ſchepetaſche Hendrich psched ſo. „Schto dha ſo cźi dźiſe, holcźo? Praj mi tola . . . !“

Wona ſpinaſche ſ pjaſcu a pobehny hłowu, kaj ſorna, kiž ſlinche hnitlwjerja.

„Haj wſchał, ja ſym wedźała, ſo chzeſch mje cźwilowacź, tak dołho bóniž njebudu morwa. Sef praji, ſo da mje do bludnizy tytnycź. Cźaſto wón rěcźi, ſo ſym ſkotwrótnita, ſo ſnama tomu wěrju, rano, pschipołdnju a wjecźor. A w nozy ſamka burze a bjerze kluczź ſobu.“

„Ta je rosum ſhubiła,“ ponuſkli žebi cźeſ Hendrich. Bjes ponowy ſhladowaſche wón jej do blédeho, rjanebo wobliczja, nad kotrymž kudźerzachu ſo ſwótke wołny. Se ſwojej cźopłej ruku pschimny wón jej do bibikow, a myſlicźki na lekarja, na wuſtaw a pobožne, cźiche wothladacźki honjachu ſo jemu psches hłowu.

„Dźi nèſko domoj,“ dźeſche wón zunjo. „Njewoſtań na drohy wonka!“ Wona daſche žebi to libicź, ſo ju wón wotwjoźa ke khubohnemu domu, hdyž cźerwjeny Sef a jeho ſwójźba běchu mjes tym ſkhom nanakali.

Sef ſtojeſche psched durjemi, dymku w hubje. Wón ſo ſ lohka ſacźerwjeni, hdyž ſotru wot wucźerja pschewod anu pschithadźeſ widźeſche, a pschiwja wuras ſtaroſcźiwoſcze a ſpkóſchiwoſcze.

„Hdże hy ſo ty ſažo wokolohonika?“ ſo wón ſurowje wopraſcha. „Tajta ſlužcha do ſtwy,“ ſchepny wón wuc e rjel, „pschetoż ſtrach, a bojoſcź njedawno pschi wobniju ſtej jej rosum . . . Wy wěſeje . . . ach haj, to je khóſij, kiž cźłowjek ma!“

„Lékař by tu pomhacź mohł“, wjaſoleſche Hendrich. „Dźi tola po lékarja!“

„K tomu pola naſ wopalenych pjenjes njeje. Tu ſo tej niczo cźinicź njehodźi. Ja wſchak ſo wo to poſtaram. Jo niczo njepraweho njeſtwora . . . ach haj!“

Herta mózne wobja Hendrichowu paža. Jeje hubje ſo bjeſpokojnje hibotaſchtej.

„Wobhładźeje jenoź ſ njej prawje derje,“ rjekny Hendrich. Potom ſo wotwobroćí a woteńdże, ani ſo njewobhladujo.

Sef cźežnjeſche ſtwoju ſotru do jeje cźěmnneje komorki pschipódła ſtwy a nuſowaſche ju, ſo poſtydnyć.

„Hdyž hiſchcze ras wuhladam, ſo ſ nèkim bamberiſch to dam cźe do bludnizy! Nſumiſch?“

„Bojiſch ſo mje, cźerwjeny Sefo?“ wopraſcha ſo ſ tu pym hłokom. „Cźehodla mje njeſabijeſch?“

„Ty ſy wrótna!“ wón rejeſche. „Ale doczakaj, ja cźe wulkkuju!“

„S wohnjom! Ha, ha, ha! Njerje je, hdy ſo ſlomje nja liſaju — aha!“

Sef wulkoczi ſe ſtwy, ſamknu durje a tykny ſebi kluczź nuts. Hwidźaja da ſo potom do nékajkeho dźěła.

We ſtwiczźy nutska wołta wſchto ſmérom hac do pschi poldnja. Potom ſo počza wołacź, najprjedy ſwaha, na to wótſtſcho a wótſtſcho: Sefo! . . . Mocźi! . . . Sefo!“

Žana wotmołwa.

„Sefo! Wocźiń!“

Ssšyhne torhanje ſaklinku . . . na pok wótſtje ſtakanje. Napoſledku ſakſchiknjenje — a ſažo tale mortwa cźſchina, tole bojaſne mjelczenje.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

ho nozy 73. Wuhladły na njestatne wjedro, pokitlenje k pschejcam.

— **Wschudże žněh.** Sahe po sdaczu syma lětha k nam pschikhadża. W pozledních dnjach je žo we wschelakich kónczinach Němskeje a Czeskokluwakskeje khětro žněha naschło. Tak wodźewa nětkole, kaž žo ſ Freiburga we Br. pisa, žněhowy pschikrywa zuky Czorny lěh hacź do khubschich pschestrěnow. Na Feldbergu dże ho wot pónđzele pschi 5 stopnjach symy žněh. Sněh leži hižo na 25 zentimetrow wyschoko. Wjedro pak ho sasso wuczahuje. — Teſ we Krkonoschach žo žněh dże. Kaž žo ſ Hirschberga piſa, je žo sobotu, njedźelu a pónđzelu na horach bjes pschestacza schko. Zyka krajina steji w najrjeńschej zymskej pyſche. Na wjeſtschach horow leži žněh hižo 30 zentim. wyſoko. Se Schumanow pišaja wo žněhowych mjeczelach. Teſ na Schmrčkowej horje je žo wejle žněha naschło; leži pjecza hižo 38 zentim. wyſoko. — Po powěſczach ſe Prahi ſu w pozledních dnjach w Sudetach wopraważite žněhowe mjeczele sakhadżake. Na czarje ſ Hennersdorfa do Lindewiese wožiachu żeleznisle czahi w žněhu tczaze. Hakle po 24 hodźinach žo wuzwyachu. Telefony žo wobschkodźichu. Na schtomach žo hakowy ſtamachu. — Teſ we Londonje je pschedwczerawschim prěni žněh padnył. We Schottlandskej sakhadżachu wichory. S měſtnami žo hrimasche. — W Freiburgu w Br. mějachu wutoru dopoczinja czekże hrimanje. S dobom sakhadżeshe wulki wichor a ſlimkosztn deſchcz žo dźeſche. Błyſk dyri do jeneje zgrkwje a ſapali

— **Wólby do krajneho ſejma.** Měſchczańſka rada, wólbny hamt, dawa w dżenżnischim czaſle wozſenjenje wo wólbach do krajneho ſejma, kiž ſu njedźelu, 31. oktobra 1926, wocziſchczeczą. Pschi tom dyrbi žo wobleđżowacź, ſo wólbny czaſ wot dop. 9 hacź do wjeczora 6 hođ., a ſo maja ſo namjety na wólbne wopiſma na město Budyſchin wolerjo jeno hacź do pjatka, 29 okt. 1926, pop. w 5 hođ. we wólbnym hameze w Kupnizy na Smutskownej Lawſkej haſzy 1 II ſtajicź. Sa woleriow 12. khoſzowanskeho wokrjeſka je žo wothłoſowanſka měſtnoſcź ſ lożownje na Carolinej dróſy 6 do Gudźa hoſeńza na Tſkalniſkej dróſy 1 pſchepokożka. So by žo cżſtcheczeńy we wothłoſowańſkich měſtnoſczach ſadżewało, žo wolerjam poruczą, so bychu po możnoſczi hižo dopoldnja wolicź ſchli.

— **Njeſtrože nowowjerzeny khlěb!** Pola němſkoſtatneje woboru placźi pschikaš, ſo ſo žadyn khlěb hacź do 24 hodźin po pjeczenju wudawacź njesmě. Nowopjerzeny khlěb je cżim ſtraſchniſchi, cżim khże ſtłodźi a tak k ſpěchnemu jźdżenju ſawjedże. Město ſo bychu jón ludźo prawje roskuſali, jón we hubje jenoż ſmjatu a bywa pschezo huſtſichi. Se ſlěnami naſtanje na thlěbje wěſta hładkoſcź a lohzy ſunje ſo do pózeradła dele. Ale ſoldkowa kiſalina njemóże twjerde kulki pschekſtajacź, tohodła woſtanu kaž hlinjane kulki ia kanjenje w ſoldku leżo. S teho naſtanje bolenje w ſoldku, khutne haczenje zyleho pożiwanja a cżeſke cżerpjenja.

— **Njeſbože.** Pónđzelu wjecżor wokoło 6 hođź. 63-letny twaŕſki dźěłacźeŕ ſ Makeho Wjelkowa je ſwojum kolom, jako pſches Židowiki móſt jźdżeſche, naſtŕele wětra dla padże a ſo w mjeſnowczu ſtraſchnje ſrani. Sſobuſtawy ſanitetneje kolony, kotrež na pomoz ſawolachu, ſnjeſoženeho nuſnje ſwobalachu a ſ khorobnym autom do Makeho Wjelkowa domoj dowjeſechu.

— **Beyerowe wumělſtwo warjenja we wobrazach a** filmje mjenuje ſo w ideji a wuwjeđenju nowa ſerija warjenſkich knihow, kotraž je w nakładze Otty Beyera we Lipſku w ſhromadnym dźěle ſ jenotu kucharjow we Lipſku a ſ mjeſnonarodnym ſwjaſtom kucharjow w Frankfurcze nad M., Lipſczańſkej wotnožku, wuſchła. K prěnjemu raſej je tuchy film ſ wuczerjom warjenja. S filmoweje ſchleibjerdy ſu najwažniſche fotografite ſeſtajane a pokazuja dźeła pschi pſchihotowanju jźdże jażnje a bohſowanje. Schſicź ſeſchiwkow, ſ kotrychž je kóżdy w ſwéj wobłebje wotſamknjeny, njewuczi jenoż, kaka maja ſo rybły, mjaſo, ptžiwina a zjerjihowy ſkót pschihotowacź, pschiprawicź, tranżerowacź (roſebracź) a k jźdżi ſhotowicź, ale pschinjeſe też mnoho nowych wupruhowanych rezeptow ſa ſtłódke jźdże a torty, tykaju a druhe wjeczowe, pscherađżi wjele tajnoſczow ſ konditorſkeho wumělſtwa a da pohladacź do potajnſtwa, kak móża ſo hoſcżo ſ jednorymi ſrědkami wuſtarnje pohoſcżicź. — Mandżeſſka, njemjeſka, warjenſka wuczobnica a wuſtojna hoſpoda, kaž naſhonjena kucharka, wſchitkim niebudża wjazy tónle wuſtarnmy pschewodnik parowacź chcyć, niz jenoż tunjeje płaczźiny bla (20 pj. płaczi kóżdy kraſny barbojtn ſeſchiwk jenoż, njeđżiwajcy mnohich dobrych wobrazow), ale też wokelk k prěnjemu raſej kóżdy praktiſki „tnyſ“ we wobrazu psched wocżomaj widża. Seſchiwki ſu dóſtacź w Sserbſkej knihatni w Sserbſtim Domje w Budyſchinje.

— **K pomjenſchenju wobydlenſtwa nuſy a bjeſdźiſcże** je ſtat Budyſchſkemu wokrjeſnemu ſwjaſkej pożczońku wo 348 000 hriwnow pschepokaſał. Někotre wjetſche gmejny we wokrjeſu dóſtanu pjenjezy direktnje, mjenje tym, ſo 248 000 hriwnow na wokrjeſ pschińđże. Pożczońki ſu ſwoprđka ſadaniczj njetrjebaja. Stat běri wuczini, hoj japoczńje ſhebi dań žadacź a móże ju hacź do 5 prozentow ſtupnjowacź. Jako pschipomoczy ſa twarjenje buczkow je ſtat wokrjeſej wſcho w hromadże 37 000 hriwnow je ſtatnych ſrědkow pschipokaſał.

— **Polſkroma je ſajſka** mjes ſlotom ryczeſkubleŕi Schönoweje we Panjezach a wobſjedżerja ſiwobodneho kubła Schuberta w Bórku.

S **Delnjeje Kiny.** Sobotu 23. oktobra wjecżor we 8 hođź. wotmě ſo w tudomnym hoſcżenju ſjawna ſhromadżiſna wobydleŕſtwa. Knjes Kſchiſan wotewri ſhromadżiznu, podżakowa ſo ſa bohaty wopyt a pſchepoda ſłowo knjeſej měſchczańoſcże Michałkej. Měſchczańoſta pożeli, cżehodła je ſo ſhromadżiſna powołała; wona bě mjenujcy ſa wólby gmejnſkeje rady ſkazana. Wjeſownje roſkoſi měſchczańoſta ſakonſke wólbne poſtajenja a wotewri roſmotrowanje, na kotrejž ſo wożebej tſjo knjeża wobżelichu: Bartko, Grofa a Cżornak. Měnjenje jedyn druheſnu derje prajeſche, měſchczańoſta pak jich ſamó ſtónczne ſmérowacź. Sa gmejnſkich ſaſtupjerjow wuſwolichu ſtónczne ſeſtheſwazných knjeżich: Sa wulkoleżownoſcżerow rycżeſkubleŕa Hetzera a ſa naměſtnika Korlu Schoktu; ſa żiwnoſcżerjow Halku a Kſchiſana a ſa naměſtnikow Kloża a Mużik; ſa pschemyſlo-rólniſkeho miſchtra Cżornaka a ſa naměſtnika kowaſſkeho miſchtra Bartk; ſa khežerjow A. Grofu a ſa naměſtnika Urbana; ſa dźełacźerjow Lehmnna, Kojora a ſa naměſtnikow Schoktu a Rózła.

S **Bjelezina.** Tudomna plahowarnja pſtruhow (Forellen), kotraž hižo wjele lět wobſtej, je ſo ſ najnowſim wuczinjenſtwom na dołſi czaſ ſ plahowańſ tybaſkeho kubła „Schyrjewine žórło“ w Holbinje pschiſamkła. Holbińſka plahowarnja ſo mjenujcy psched dźeſchim czaſom ſ nowoczaſnymi naprawami ſa dokładne wożeſenjenje pſtruhow pschestaji.

S **Komorowa** pola Rakez. Tudomna jednota „Sokol“ wuhotowa njedźelu, 24. winowza ſwój lětuſchi ſokolſki ſhwjedżeń w „Kaczej korczmje“. Wopyt bě pomérnje ſnadny, ſchtož je wobżarowacź dźiwajo woſebje też na bohaty, derje pschiprawjeny a pschewjedżeny cżłokowuczowańſki program naſcheje jednoty. Wuſtupy ſhwjedżachu wo wutrajnym a wopornym ſokolſtim dźele naſcich Komorowſkich ſokolſkich bratrow, kotſiž dyrbja ſo pod cżeſkimi wobſtejnoſczemi bědżicź. Bratr ſtaroſta powita wſchitkich, kiž běchu ſ blíſka a ſ daloka pschikhowitali. Saſtupjene běchu też jednoty ſe Kulowa, Wulkeho Cżiſka, Kalkiz a Pancziz. Najrjeńſchi ſarkiſchcź cżinjeſchtaj Ssokołaj w paradnej drajeże. Khór ſaſpěwa nam ſtihłózne ſpěwy pod nawjedowanjom knjeſa wuczerja Wjele. Nimo bohateho programa pſchedwjedżechu bratſja ſ jednoty ſmuczowanja na łonju, prěkuſchu a w ſtupinach, na kotrejž běchu ſo pod nawjedowanjom bratrow naczolnika Schewczika a Krala pilnje pschihotowali. Też naſche Ssokołki wutrupichu ſ proſtnym ſmuczowanjom. Ssotra Marka Schudaka je nawjedowaſche. K dźiwadjeſi na łonju wutupichtaj br. Seffner ſ Khróſcżij a Kral ſe Komorowa, ſa cżož najwjetſchi pschikleſk zużejeſchtaj. Na końzu porcża knjeſ Schewczik ſadrowe ſłowa a pokaſa na to, ſo je ſrudnje doſeż, hdyż ſu nětſi Sserbja rubjeżnizy na ſwojim narodze. Wſchitko bě derje ſarjadowane a tóże poſkiczene cżiſłko ſo ſe żiwym pschikleſkom mytowaſche. Potom ſjednowczichmy ſo k wjeſholej rejzy hacź dolho pſches połnóż. Njech ſwjedżeń naſchim Sserbam w dobrym pomjatku woſtanje. Na ſdar!

S **Panczij.** Derje wopytana wólbna ſhromadżiſna wotmě ſo wczera w tudomnym hoſcżenju a to ſe ſtrony němſkonarodnych. Město ſapódkanza Greſſmanna wjeſcżeſche měſchczańſki ſaſtupjeŕ Jung, kiž bě ſche nětdy wuwołany zentrowc. Najprjedy poda pſchehlad wo 4 lětnej dźěławoſczi knjeżeſtwamai a měnjeſche, ſo naſcha republika njemjeſkeje dowěru wukraja, tohodła ſnuj inflazija doſtali. (!) To je zyle w duchu němſkonarodnych, hdyż pſchiczinu druhe bjeſe. Sa dźełonjemdżowſow maja ſtajnje dobru wutrobu (!), wobżaruja jich. Pſches podawanje dźěła ma ſo tomu wotpomhacź. Zada ſtatny ſchſit ſa zyrkej a pokaſa na Böttchera jako finanzneho miniſtra. Podobnje illuſtrowje Fleißnera jako kultuſoweho miniſtra. Schulſka reforma je jemu njelubi a měnjeſche, ſo je bjes plana a dohlada. Akademiſka dźełanoſcź wuczerjow wjeđże jemu pſchedaloko a dhſjſche to w jenym ſortnym ſ'owje, ſo budu ſamo ſtudenſ akademiſky dejene, wuprajiſcź. Potom barbiſche, ſchto ſu němſkonarodni wſcho dobre wuſtutkowali, tak wuporjeđżenje rěcżniſchczow. Ratak ma ſo pſched ſchkodu ſchćitacź. Wojowacź ma ſo pſchecziwo internazionalnemu kapitalej a pſchecziwo komunaliſerowanju. Po nim dźełaja ſtatne kubła ſe ſchkodu a to na hektar ſe 60 hr. A pſchi tom fu hiſchcże ſwobodne wot dawkow. Rěcżnik wobhładuje republiku jako hotowy fakt, jenoż wola luda móże ju pſcheměniccź. (To je hižo někajki poſtup pola tutych pſchiwiſnikow Rózła.) Měni, ſo je knježeſtwo do Dawežowoho plana kſpiche ſarjadowanje nabódnoſczenja pſchepaſko, wjetſche ſo wjazy njehodźi. Tola hiſchcże ſa to wóſte ſtrony wuſtupuja. A potom kritiſuje wſchě ſtrony wot kommunizmu hacź k ludowej ſtronje. Wěſo bychu němſkonarodni wſcho khmańſcho cżinili, bychu-li knježeſtwo na wotekſach měli. — W rozmołowje rozebra jeho a němſkonarodnych měſchczańſki rada Hoop ſ Budyſchina a pokaſa, kajka je politika tutele hyła. Sa Dawežowym planom ſu woni ſobu ſamołwiſcź. Kritiſowaſche tamne ſtatne dary po wjele ſtow milijonach na Porubſtu wulkoindſtriju a měnjeſche, ſo je ſarjadowanje mjes ſtatom a zyrkwju zyle privatna naležnoſcź poſledneje. Woſebje wuſtrěhny, ſo ſu němſkonarodni w Budyſchinje ſadżewali, ſo tamniſchi Ssokol njeje měſchczańſku halu k wuwuczowanju doſtał. Jung ſamołwiſche ſo ſ tym, ſo je Ssokol politiſky ſtroniſti. (To chżemy ſej ſpomjatkowacź!) Hoop rěcżeſche dale ſa dohaſanjcy ſcłkit małych a ſrěnich ratarjow a żadaſche ſa nich ſtatny kredit bjes danje. Potom roſebra zeſ „Landbund“, ſażudowańſke monopole, truſty a ſchkódny wulkokapitalizm a wupraji ſo ſtónczńje ſa knježeſtwo proletariata. Sa zentrum wuſtupi pſekarſki miſchtr Rychtař. W ſwojej dokończnej rěcżi namołwjeſche Jung k podpjerje němſkonarodneje ſtrony, ſchtož ſhromadżeni weſo ſ wulkej wjeſtſinu wotpokaſachu.

S **Kamjenza.** Sa kładżenje kabla w naſchim měſcże pſchi nawjeczornej dróſy a miſtſchej murí pſchitrowy ryja. Wjeżera wutoru njedaloko miſtſcheje murje cżłowjeſkej koſcżowzaj a kanonſku kulu wurychu. Koſcżowzaj ſtaj ſo pſchi wurycżu wſcho tak woſchkodźiłoj, ſo dże budże cżeſko ſwjeſcżicź, cżejej ſtaj.

S **Kamjenza.** Njedźelu dopołnuja ſu ſ hóſtnoſcże ſtowy jenoże tudomneje korczmy pjenjeżnu kapelu ſ pjenjezami kradnyli. Kapela je bruna barbjena a ma zażnijcże ſmuhi, ſmutskaſt je cżerwjena, ma ſaniklowane pſchimadło a je 26×18×10,10 cm. wulka. Je też mózno, ſo je padnyła kapelu wuprózdnił a ju potom prjecz cżiſnył. Schtóż nęchto blížſche ſhoni, njech jo polizili wojeſnji.

S **Kulowa.** Pſchichodny pjatk ſwjeczi rěkniſli wyſchſchi miſchtr Franz Wels ſe ſwojej mandżelſkej Bertu rodź. Dietrichez ſlěborny kwaſ.

S **Wojerez.** W ſwojim poſledním poſeđżenju dowolichu měſchczańſtwo ſaſtupjerjo, ſo ma ſo ſa wutwarjenje dama ſa młodźinu, kotrež je hižo bļeſchi cżaſ wotmyſlene, 9000 hriwnow na pożczońku pſchiwiſacź.

S **Wojerez.** Na ſwinjazę witi ſaſidżenu ſobotu pſchiwjeſchu 306 pdożatkow a 7 běhakow. Sa proſto płaczachu 14 hacź 22 hriwnow, ſa běhaki 40 hacź 70 hriwnow. Proſżata ho ſtakże kupowachu.

S **Jamneho.** Mali ratarjo a dźełacźerjo naſcheje gmejny wobroczichu ho na tudomne knjeże ſarjadniſtwo, tiž ma wulke leżownoſce, ſ proſtwu, ſo by jim ſwoje ſ ſwójeſenji jich żeżiwjenja pſchewoſtajiło. Někto pſchewoſtaji knježſtwo żadacźkam jentje, tiž ſu ho ſjednoczili, někhdże 13 hektarow ſwjeſcha kuku a łěſ. Hektar płaczi 1160 hriwnow. Wobdźeleni ſemju do parzelow roſbłóczichu, płaczińmu po hódnoſczi a położeniu parzelow ſnowa poſtajiczu. Łóſ poſtaji kupzow. Schtwórty dźěł kupneje płaczińmy ſaplaczichu hnydom, ſchtokmu pjenjes dóſtanje knježſtwo k 1. oktobrej 1927, hdyż ſo kupzam leżownoſce ſudnizy pschipiſkaja. Kaž do tejele termije kupzy na łěſu wjele pſcheměnicź njeſmědża. Prawo k wurjwanju wuhla je knježſtwo hižo pſched łětami na hórniſke towarſtwo pſchedało. Hdyż budża na tychle leżownoſcżach ſa wuhlom ryczź, dóſtanu wobſjedżerjo wotſchkodźenje, kiž ma ho poſdźiſcho poſtajicź.

S **Klětneho.** Sańdżenu pónđzelu wumrě tu w cżeſtnej ſtarobie nakrajnu liſtnyſoczeŕ na wuſtupże Eduard Wahnberger nimale 91 lět ſtary. Semrěły narodźi ſo 15. febr. 1836 w Hammerſtacże. 5. měrza 1876 wożeni ho ſ Emmu rodź. Glatzez ſ Hródka a ſmědżeſche tohodła 5. měrza t. l. ſkoty ſwaj ſwjeczicź. Njech je jemu ſemja łohka. Semrěły bě najſtarſcha wożoba w naſchej wſy.

S **Hródka.** Hródkowſki hoſtwinſki klub wotmě we dźelu Hródkowſkeho měſchczańſkeho łěſa ſańdżenu ſobotu ſwoju lětuſchu hońtwu, ſ kotrejž w „Sſkomjenjanſkej holi“ ſapocża holi“ ſapocża. Někhdże 25 ſtrělbow ſo na hońtwje wobhdżěli, ſo bychu 18 ſajazow a 26 karnikłow ſpuſtrěleli. Hońtwjerjo ho jara wjeſelachu, ſo je łěſa ſaſo trochu wjazu karnikłow, kotrychž bě loni ſnadi dla nękaſkeje throſcże jara mało.

S **Khożeńbuſa.** Njedźelu wjecżor wokoło 1/8 hođź. ſta ho na rózku Khożora Bjedrichowej a Dwórniſchczowej dróhi njeſbože ſ automobilomaj. Autaj ſaſidżeſchtaj ſ toſtim wotmachom do ſo, ſo njeſchći, kiž chżyſche do bźiwadła jěć, ho prěki na khódnik ſtajł. Njewobſchkodźi pak ho pſchejara. Wjetſchi auto, kiž wobſjedżerjej fabriki K. ſuſchetſche, ſe jara wobſchkodźi. Wożoby, kotrež we wjetſchim auće ſedżachu, ſo ſe ſchkleżanmi ſrěſachu. Jich rany pak dale cżeſke njeběchu. Schtó je na njeſboże wina, njeje hiſchcże wěſte.

Z Łužicy.

* Se **Zitawy.** Sſtužobnu holzu Helenu Geiſſlerez, kotraž bě ſo wot 15. oktobra ſ frifferom Klaſenom ze Zitawy ſhubiła, ſu tele dny w Kónje, Hózk. Klajzen w ſtarſchej hyblitaj, namakali. Holzynej ſtarſchi ſeſi po nju doſeđżechtaj.

Ze ſusodnych a dalſich krajow.

* S **Hata** pola Oſchatza. (Dźeſko ſo tepiło.) Tčina holza wożeſche pokóra łita ſtare dźeſko we woſnerſku na ſchczeżań pschi mtynſkej hrjebi. Pschi tym ſeſtdże na bróh, woś ſo pschekuli a dźeſko padny do wodu. Holza běżeſche domoj, město ſ o by w ſtuſodſtwje wo pomoz wołała. Woda pak wſa dźeſko někotre ſta metrow ſobu. Wrjedy hacź ludźo ho jeho dohladachu a ſ wodu wuczahnychu, bě hižo morwe.

* S **Lugowy w Rudnych horach.** (Łójenje bižmowych ſchczurkow.) Tudomnaj wobydlerjej, kotraj běchtaj bjes dźeła a kotrajž tohodła pobjeru dóſtawaſchtaj, tſaj ſo łójenje bižmowych ſchczurkow dałoj. Zimaj je ho poradźiło, wjazy tšow tutych ſtraſchnych rympakow hacź dotal popadnychż. Sa ródzu wotedaru ſchczurku płoſli ſimaj gmejnſke jarjadnikarjo 2 hr.; nimo toho dóſtanjetaj ſa ródzu łożu wot łóſkarja 8 hr. Na tajſe waſchnje ſaſłużitaj ſebi telko pjenjes, ſo móżetaj ho dźełonjemdżeſłeje podpjery wzdacź.

* S **Plawna.** (Saſzańky paduch.) Na Schildźiſej dróſy bě żona ſnadź 25lětneho proſcherja wotpokaſała. Sſo rosnjemdrjiwſchi dobu ſo wotpokaſany do bndżenja, hdżeż w pſchitomnoſczi hoſpoſy wſcho ſa pjenjeſami pſcheſpyta. W khamorje namała ſtaru żelezinu kaſeńu ſ 500 hriwnam a drjenjanſku łutowanſku tyſu ſ 50 hr. Poſledniſchu ſ nożom roſpaczźiwſchi tykny ſebi pjenjezy do ſy. Jako chżyſche hoſpoſa ſadżewacź, ſo niebu tež nadoch żelezinu kaſtu ſobu wſała, tłó ju rubjeźnik ſ nożom do wutrobna, ſrani pak ju jenoż lohko. Stónczńje cżiſnje ju ſ ſemi a cżekny ſ pjenjesami.

Najnowiše z cyleho ſwěta.

Schrowa depeſcha wo wjedrje ſa jutſe ſpodzewanje: **Wocżoplenje, mróczele ho pſchecżahuja, tola ras wjedro wostanje ſchcżatny. W Jendżeſtej je ho wjedro wocżopliło, żyſne wětru duja, ale pódża ho deſchczowje.**

Němſka miniſterſka rada je wutoru poſeđżenje měła, w kotrymż je ho ſ praiſchenjom dźełonjemżerjow ſabżerała. Swonkownym miniſter dr. Streſaſmnn njeje ho pſchi poſeđżenju wobhdżěłił, dokelż jemu żyſne naſtupnjenje njedowoli rěcżeć.

*

Polſki miniſterſti pſchedżyndża Piłſudſti je ho pón-dźelu hromadże ſ juſtizſnym miniſtrom do Mieſnicza podał, hdżeż je ho ſ polſkimi ſemjanſkimi wulkoleżownoſcżerjemi ſeſchoł. Piłſudſti je tam na row wjerſka Staniſława Radżiwiłła, we wojowanju ſ bolſchewikami padnjeneho, wojerſti cżeſtnu kſchiż położił. We Warſchawej mėnja, ſo ho Piłſudſti ſe ſemjanami pſchecziwo narodnym demokratam ſwjaſa. Po druhej powěſcżi dże wón wjetſchej Radżiwiłłej polſtu kralowſku krónu poſtżicżeż.

*

Pſchi ſemjerjeżu w Armeniſkej je nětkhdże 500 cżłowjekow żiwjenje ſhubiło a nětkhdże 3500 ludźi ſo ſranilo. 5000 ludźi je dom ſhubiło.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſżinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſżinje. — Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyſżinje.

Tworjukupowace towarstwo

w Budyšinje zap. druž. z wob. ruk.

Našim sobustawam cyle wosebje tunjo poskićamy: ze samsneje **mjasoweje twornje w Elmshornje**

salami kołbasu I	punt po	**1.80** hr.
servelat kołbasu I	punt po	**1.80** hr.
Holsteinsku blokowu kołbasu	punt po	**1.80** hr.
ff. pródkne pleca (šinki)	punt po	**2.40** hr.
ff. sušeny němski połć	punt po	**1.50** hr.
ff. sušene mjaso	punt po	**1.80** hr.

ze samsneje winarnje w Hamburku

Hornjomoselske 1922	3/4 litr. bleša	**1.00** hr.
Hornjorlngelheimsk. 1924	3/4 litr. bleša	**1.00** hr.
Malaga-zlotojte	3/4 litr. bleša	**1.80** hr.

Sobustawy, kupujće Wašu potrjebu we **Wašim** wobchodže.

Wuplaćenja wróćoplaćenjow započnu so srjedu, 1. decembra we wšěch rozdźelernjach.

Předsteljićerstwo.

Wšitcy, kiž sće zjebani

lutowarjo, pjenjeznicy, werićelja atd.

wolće lisćinu 11

Němskostatna strona za ludowe prawo a nahódnosćenje

(wojowanski zwjazk wšěch wuswojenych)

Njedajće so z ničim zamylić!

Młóčna pica

němskeho ratarskeho towarstwa D. L. G. II z rukowanjom 44% proteln a taki ma na składže **w Kamjencu** (Nord) a **Pančicach.**

Zimy dom w Kamjencu

zap. druž. z wob. ruk.

Stajnje wohenđźerž. kachle,

kanónowe kachle, kachlowe roły, kachlowe kolenja poruča jara tunjo

Walter Voigt w Budyšinje

železowa wikowarnja na Jerjowej hasy 3.

Pytam kupcow!

Prěnjorjadna sylna rańšo-frisiska **čorna kobła** 6 lět stara, 1.70 m wysoka, posled. naležo přiwjezena, (import), bjezporočne dobre skoćo. Předa so jenož do dobrych rukow. Bliže přez **Paul Buhr** w Drježdźanach-N Hellerstrasse 8.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"!

Nowočasna

žonjaca, mužaca a dźěćaca drasta

Elegantne wobleki wot 38,00 45,00 52,00 60,00 hač 90,00 hr.

krasne žonjace a holćace mantle najrjeńše, štož moda poskića wot 18,00 28,00 34,00 40,00 hr.

zymske přewobleki ze samočanym kornarjom wot 45,00 54 00 hač 75,00 hr.

rjane žiłżane plyšowe mantle jenož najlěpša kajkosć wot 80,00 hač 160,00 hr.

modernske ulstry a suknjowe paletoty wot 30,00 40,00 hač 92,00 hr.

žiłżane a plyšowe kabaty z prasowanego a hładkeho wolmjaneho plyša, jara modernske wot 40,00 56,00 90,00 hr.

nawobleki a sportske jupy hač tež dopołne wobleki wot 17,00 24,00 30,00 hač 45,00

hólćace a holćace mantle w hobrskim wubjerku

Breeches a smuhate kholowy wot 7,00 10,00 12,00 15,00 hr.

Telefon 3480

njepřemok. kabaty najlěpše kajkosće **gumijowe mantle** wot 18,00 hač 45,00 hr.

Boccnske mantle prawe Mnichowske twory wot 28,00 32,00 48,00 hr.

Drastowy dom Karl König

w Budyšinje na Žitnej hasy 4

Strowe sylne dźěći

jeli leberthranowe emulsion plja **bleša** 2.— a 3.— hr. pola

Winter

(bratśa Miersch nasl.)

na Žitnych wikach 30.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Princeske suknje kholow. za žonj. košło tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11.

Wulke

wólbne zhromadźizny

za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Što mamy činić? Serbja a wólby do sakskeho sejma.

srjedu, 27. oktobra wječor we 8 hodź. w Lichanju
štwórtk, 28. oktobra pop. 1/2 5 hodź. w Khrósćicach
„ „ „ wječor we 8 hodź. w Rakecach
pjatk, 29. oktobra wječor we 8 hodź. w Malešecach

Rěčeć budźa:

serbski kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, serbski kandidat měšćanosta Spitank ze Zejic (serbski ratař), dr. Flügler, předs. Křesć. Ludoweje Strony z Drježdźan, dr. Desczyk z Drježdźan, zapósłano němskostatn. sejma dr. Perlicius, direktor wysokeje ratarskeje šule w Glaću, sejmski zapósłanc Schmelzer (bur), dr. Šleca a druzy.

W Khrósćicach a Rakecach rěči němskostatny ministr za ratarstwo dr. Haslinde!

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Kedźbu! **Serbja Rakečanskeje wokoliny!** **Kedźbu!**

Knjez němskostatny minister za ratarstwo

dr. Haslinde

budźe rěčeć

štwórtk wječor we 8 hodź. w Rakecach

w sali hosćenca „Zum Sächsischen Haus".

Nimo toho porěča zastupjerjo podpisaneju stron.

Serbja, z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy na tutu wólbnu zhromadźiznu.

Serbska Ludowa Strona
Křesćanska Ludowa Strona

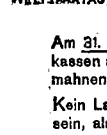

DER **WELTSPARTAG** NAHT!

Am 31. Oktober d. J. werden die Sparkassen aller Länder erneut zum Sparen mahnen.

Kein Land hat es nötiger, sparsam zu sein, als Deutschland.

Nur durch Arbeitsamkeit und Sparsamkeit können wir im Inland die Krise überwinden und im Ausland unsere frühere Weltgeltung wiedererlangen.

DARUM:

SPARE AM WELTSPARTAG!

bei der

Sparkasse der Stadt Bautzen

Am Weltspartag geöffnet von 9 Uhr vormittags bis 5 Uhr nachmittags.

Kedźbu!

Wumłóču wšěm ratarjam kóždu dźěłbu Zita ze šěrokomłóćakom (Bulldogdmotor) za jara nizku płaćiznu, tuńšo hač z milinu. Wšo dalše je zhonić pola

J. B. Schustera w Hórkach

pola Njeswačidła.

Wšě zemske dźěła

wuwjedže kaž dotal **Jakubaš we Wudworju.**

Češke pjerjo

kiž derje pjelnl, najtuńšo **O. Jäckel** na Moltkowej dr. 31

1½ lěta jałowca

abo dójna krowa je na předań w Khrósćicach 19.

Młoda krowa

je na předań w Nowoslicach čo. 11.

Vogtlandske madrasowe gardiny

tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11

Soiy, chaislongi a matracy

kupujeće najtuńšo w najlěpšim wuwjedźenju pola

Despanga w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 4.

Wobnćowy dom Mark w Kukowje.

Naše klamy a składy su powjetšene!

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Łukełnjskej hasy 34.

Telefon 2736.

Hłowna pjchedawatnja Rud. Sada j Lipšta w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wšě khorosće

so natursey hoja w lěkarjowni za hojeńske methody bjez jěda.

Ernst Burghard, naturski hojeŕ

zastupjeŕ kompleksoweje homčopathije dr. Madaus & Co.

Rěčne hodźiny:

štwórtk, 28. X. 26. a potom kóždej dwě njedźeli přeco štwórtk wot dopołdn. 9 hodź. hač popołdn. 3 hodźin

we Wotrowje Serbska Grychta.

Za wšo přećelne dźělbrace při smjerći swojeje lubeje maćerje

Hany zwud. Falcoweje

rodź. Šołćic

wutrobny dźak wuprajeja

zrudni zawostajeni.

W Njeswačidlskim farskim domje a w Rakecach.

Přiloha k číslu 251 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 27. oktobra 1926

Wosud połnócnych Frizow.

Bod tutym napisnom pisa L. Andersen w 10. sesetkowku czasopisa narodnostnych mjenschinow, we „Kulturwehr", wo wosudze frisiskeho ludu. Frisiski lud na so podobnje kaz nasch serbski lud bedzisej we swoje wobstacze. Frisiski lud je runje kaz my Serbja narodnostna mjenschina w Nemskej a je sobustaw Swjatka narodnych mjenschinow Nemskeje kaz my. Serbja budza tohodla wsesce se sajimom cytacz sezehowazy nastawk wo stawisnach frisiskeho ludu, z kotrymz jich swjatnje jenaiti wosud bo bedzajeho ludu wo swoje wobstacze.

Sa połnócneho Frisu, kotryz stawisny swojeho kraja a ludu znaje, je po prawem wohanbjace, so je Genffki kongres narodnostnych mjenschinow komunisty wotpokal, so by studowala a spjonala frisiski lud w jeho dzese a spewje. Je to podobnje, kaz so wedomostne expedizije seselu do dalokich njerwotkrytych krajow, so buchu dotal njesnate ludy spjonate.

Nam so jda, so kommunisti hizo swojesichne pschepruhowanje stawisnow a rec'e połnócnych Frisow dozahasche, so jim prawa narodnostneje mjenschiny pschipozna.

Stawisny połnócnych Frisow su stawisny jich bedzenja z morjom a nahrabnymi rycerjemi a wjerchami — stawisny wo njewupraj omnych czerpjenjach, nacinjenych z nawalnymi mocistimi zolnami, a wo hordosnych dobywczach na njenahytnem morju, z letstotki trajazym dokom dobrych stawisny wo furowem potlaczowanju psches zusych dobywczerjow a wo njedziwajzy wschebo toho wobkhowanej kiwodbje hacz do nowischeho czasa.

Najwiazy wazywustojnych je ménjenja, so su połnózni Frisojo psched nehdze 1000 letami z wjeczorneje a ranschede Frisiskeje do swojeje nétczisdeje domisny na wjeczornem brjohu Schleswigskeje mjes Eiderom a némsko-danskeje hranizu a na kupy pschi tutom brjohu pschicahnyli. Połnózna Frisiska be tehdy wjele wietscha hacz dzensa. Hdzez nétkle mjes Eidenstedtom a Syltom połnózne morjo so wupina, be nehdy schéjazy kraj, jenoz z wusimi mocistimi wubjezkami rosdzelony. Czasto su nawalne zolmy kraj w behu letstotkow domahyta'e. Hdyz bechu hizo w 14. letstotku zolmy wulke krudzi kraja swotorbale, zapusczi w lecze 1634 znowa furowe morjo dalske krajiny. Naspyny twarjo pytachu ho Frisojo schkitacz psched morjom. Wjele je so w behu letstotkow na tutom polu dozpeło. Tola czasto snicji jeniczki nawal zolmow sasso letdzesatki nalozowanu prózn. Ale pschezo sasso sapocza wutrajny Frisa swoje bjeło, donizz stónczuje jako dobywcer njewunóze z boja z njezmilknym morjom, a dzensnische hranizu psheczimo morju njeskruczi, z czimz bo jemu sdobom dalsche pschidobywcze kraja smózni.

Połnózna Frisiska be burska republika. Kraj be rosdzelony na stonje, „Harden" mjenowane wotdzele (Hundertschaften), kotrez kazne swoje nalezonosce farjadowachu. Pschedstejicerjo stotnjow tworjachu najwyschi krajowy organ. Połnózni Frisojo pschindzechu dze hizo sahe pod danske knjezstwo a stejachu poldzisko pod schleswigskimi wojwodami, wobkhowachu pak sebi wulki dzel samostatnosce w farjadnitwje a sudnistwje. Hdyz bo zentralna mocz pschejara do jich nalezonosczow mescheske, wedzachu Frisojo to we kwaswnych sbezkach wotpokacz. Letza je runje 500 let, so schleswigsjy wojwodja swjatocznje połnózno-frisiske prawa saruczichu.

Njewólnistwo njesiju w połnóznej Frisiskej zenje znaki. Posnyty holsteinskich rycerjow, Frisow dosnonje podczisnjacz, so slanje rasnje wotpokasachu. Wojsko danskeho krala Abela, kotryz chzyse Frisam wyzote dawti napokazicz, bu 1252 w Oldensworcze sbite a kral sam sarazeny. W lecze 1445 postanychu Frisojo pschecziwo Gottorpskemu wojwodze, kotryz chzyse njedzinjacz samostatneho frisiskeho sudnistwa we jich kraju sudzicz. 1461 sabichu sbezkarjy burjo w Gardingu wojwodoweho bohota.

Jako besche danski kral Kschescjan I. holsteinskemu rycerjej Pogwischej Tondernski wokrjez pschewostajil, sapocza ho sa Frisow tuteje krajiny zalozne czerpjenje pod tutym furowym bohotom. Dzez Frisow sbromadzi so pod wjednistwom Petra Lónga se Sylta, kotryz sa krótki czasz wulkeje mozy nabohy a z wulkim wuspechom tez na morju pschecziwo Hollandzanam, Danam, Hansy a jakslim wojwodam sa frisisku swobodu wojotwasche.

Wobwdlerjo kupy Nordstrand postanychu tehorunja pschecziwo swojim potkoczerjam. Podlezachu pak a jich nawjedowar Edlef Knudsen bu se 70 pschiwinnikami w Husumje wotpravjeny. Na domty frisiskich wojotwarjow wo swobodu polozi ho tak mjenowany sbezkarski dawk, kotryz ho hacz do najnowischeho czasa sberasche.

Jako nawalne zolmy w lecze 1634 kupu Nordstrand po najwjetschim dzele sniczichu, tak so njesbozownym wobydlerjam pschi wschem napinanju mózno njebe, wokolo kupy sa krótki czasz sasso nabyty nawarichi, pscheda tehdomnischi wojwoda Bjedrich III. kraj hollandskim kolonistam. Wulkanje njesbozownych Nordstrandskich Frisow z jich statokow a krajow je sobu najsrudnischi wotczesk frisiskeje stawisny.

Tak bedza so Frisojo wo swoju domisnu a wo swoje prawa psche wsche letstotki.

Jarych woporow njehladajo be so jim poradzilo, samostatnosc sebi wobkhowacz hacz do notwischich czasow. Mejachu samostatnidstwo, samsne budnitwo a dawkarstwo. Statny dohlad nad nimi njemejesche wulkeho wuznama.

Frisiske samostatnidstwo mejesche swój sakład we zimi wobdzelenju wobydlerstwa na sjawnych nalezonoscach a we krutem dohladowanju samostatnidowanskich organow psches lud.

Po frisiskej wustawje je najnizsicha jednota, gmejna, autonomna. Wona rjaduje wsche swoje nalezonosce samostatnje, bjez toho, so buchu so wot horjeka do toho tykali.

Gmejnska shromadzizna je najwyschicha instanza we wschich nalezonoscach gmejny. Shromadzizna woli se swojeje srjedzisny gmejnskeho pschedstejicerja, kotrehoz we wjetschich gmejnach gmejnske sastupjerstwo podpjera. Tola wsche wazne nalezonosce ma gmejnska shromadzizna wobjaimnjez. Gmejnski pschedstejicer ma jej porjadnje rospravjecz.

(Pokraczowanje sczehuje.)

Podawki ze „suchcje Ameriki".

Parnik jedze z Newyorkskeho pschistawa. Wschitzy pasazerjo su njendri. W posledniym wokomiku su shonili, so je kapitan njewuproschny njepschecjel alkohola. Na zyłem parniku ani kapk alkohola. — Trózchtuja so z pschichodnym pschistawom, hdzez chcedza so wotrunacz. Kapitan je wo tom shonił a jedze nimo pschistawa. Tuz stocziskhaj knjesaj do morja a plowaschtaj bo blizkeho pschistawa. Kapitan so voshori. Puschesi wumocerski czołn je sachwjomi wjeselarjemi sa nimaj. Na parniku wobledzuja voshorjeni tutu howtwu. „Wize so jimaj — nétko su jeju dotczahnyli — wosmu jeju bo czolna — a nétko jedu wschitzy schesczo do pschistawa.

*

Czah jedze psches Minnesota — wulke mesto. Njekmerna czopkota. Slónczuje na malej staziji sastanje. Muz tam z korbom bleschemi deka: „Schtapawka" rezi z zylom hłosom a smeje so pschi tom schibale. „Schtapawka pschecziwo kuntworam. Jedyn dollar za bleschu." Blesche so kupuja kaz njetka zakta. Czah jedze dale. Pasazerowie wocziteja bleschc. Ludzo reja hnewni a roshorjeni wot prezinjeho hacz do posledniejho wosa. Tutón „njeknicznomit" besche woprawdze schtapawku pschedawal.

*

Bliza so mestu X. W X. zyły czah sa alkoholom pschehladaja. Schmit ma pjecz bleschow kognaka we wacznem saku, wokolo kodzeje dollarowou bankowku sawitu a dze do jedzernje. Stazija X. Kontrolny sastojnik blizi so Schmitej. „Sceje Wy ton knjes z wosmeho wotdzela?" Schmit nyga nabojany. „Well", praji sastojnik, „smy pola starseje knjenje w dziwjatem wotdzelu dwe bleschi sherry nadeschli. Chzyu Wam jenoz rjez, so smy je do Wascheho waczocznego saka połozili . . ."

*

Uppercut njemoze ho wjazy sdzerzecz a jedzi sa krjepku palenzom. Tuz dze do haptyki. „Pschebacjce mi na kozdy pad jedyn paleriz!" Haptykar wije z klowu: „To dyrbi Waz najprjedy smijiza kupnycz." — „Hdze bydli nekajka smijiza?" prasscha ho Uppercut a tschasze ramjenja. „Broadstreet, czisto 18, w 14. poschodze." Uppercut nózkuje do Broadstreet czisło 18 a do 14. poschodza. „Wy macze smijizu." — „Haj, knjeze." — „Wot nieje mózesch ho kupnycz dacz?" — Tez to, knjeze." — „Chzu, so by mje kupnyła." — „Very well", praji wobsedzer smijizy, „pschindzesce 17. julija 1928 sasy, hacz do toho czasa je smijiza hizo dopredka pasana."

Přilopk.

* **Swajlive pschedewsjacje.** Napischecze Anhaltskemu dwórnischczu w Barlinje posebuje ho hotel „Excelsior". Hotel hluscha nétkle welkemu Cischnerej, kiz je psched letami dze kaz mały pinczik saperczak. Mjes Anhaltskim dwórnischczom a jeho hotelom, kotrez je postajeny, so by pucowaczych ze sudneje a brjehowneje Nemskeje a tez z Rakuskeje a dalscheho juha na ho wabił, lezitej Alpske namesto a Krakoweje Hradzka droha. na kotrejnaj stajnje wulki wobhlad a hara kujezitej. Kaske wobczehnosce tohodla, hdyz chze nechto z dwórnischczom do hotela! „Njeje niczo łózsche wotstronicz hacz to!" je Cischner hizo psched pjecz letami praji. Tohodla namjetowasche, to mel ho na jeho sliczbowanje tunel natwaricz, kotryz by z hotela na perron Anhaltskeho dwórnischcza wjedł. Pjecz let je tako, prjedy hacz wschc pschihluschne hanty swoju dowolnosez dachu. Nekto tu wona je — sa nejschto njedzeli budze projekt hotowy. Potom twistupi pucowaczy je Sofije na Anhaltskim dwórnischczu, stupi do jedzenoho stoła, wot tam na schod na kolesach, a dojeschsi z nimi hacz spodny hotela stupi sasso do jedzenoho stoła a hizo stoi w hotelu psched swojej jizwu. Na pucju wot czasa hacz do jstwy w hotelu njepschindze sznka wjazy na drohu a tak tez nizy wjazy do strascha, kotryz runje w Barlinje psched Anhaltskim dwórnischczom pucowaczym brosy. Tak lutuje ho czasy a czawy. Tuta nowinka we swetowem mesce Barlinje placi wotbedzerja hotela „Excelsiora" jedyn milijon hrimnow.

* **Njeschezeds bdstanje powjazowy zeleznizu.** S Liberca ho pisa: Najwyschscha hora Sdnezniczolo (Iserngebirge), 1013 metrow wysoki Jeschczeb (Jeschken), bdstanje w blizkosci Liberca a ma wulku wuznamnosc za powjazowe zeleznizne bdstanje. Hdyz bu w lecze 1897 zeleznizny zwisk Liberca z Turnowom wotewrjeny, bu wot Liberca do Turnowa tez zeleznizna linija natwarjena, kotraz wjedze pschez Jeschczeb. Na tutej linije bu pschi Jeschczebu stejaca stacija natwarjena, kotraz ma wosebite wuznamnosce za powjazowe zeleznizne bdstanje. Hdyz bu w lecze 1897 zeleznizny zwisk Liberca z Turnowom wotewrjeny, bu wot Liberca do Turnowa tez zeleznizna linija natwarjena, kotraz wjedze pschez Jeschczeb. Na tutej linije bu pschi Jeschczebu stejaca stacija natwarjena, kotraz ma wosebite wuznamnosce za powjazowe zeleznizne bdstanje.

700lětne wopomnjece swjateho Franciska z Assisi.

4] (Pokraczowanje.)

Rozsudzenje prinjese widzenje wo snje. Pred duchownym wóckom spjaceho bamza zatrasu so zakłady nócneho twara Lateranskeje basiliki, nad kotrejż pschiwarku stoja slowa: „Maćeŕ a hlowa wschich cyrkwjow!" — Łamanje a zhibowanje, kiwkanje a scépjenje dże pżez natwarjene stworowcy hobrskeho twara horje hać wysokowjelbowaneje Loggie. Smjerć wustrózany cżaka Innocenc nétko na katastrofu, kiż ma nastupić. Tu — w poslednim wokomiku — zeprżewa prosty muż swoje ramjo pżećiwo padacej hłownej cyrkwi a znowa ju zbeha. — Wón wobroći so ze hłowu: — Franciskus z Assisi, prostwarł! —

Pżeni wotrżek rozwića bż z tym daty. Franciskus widżeše, kak pżikhadżeja jeho wucownicy nétko ze sewjera a juha, mésniey a laikowje, bohaći a khudźi, wysocy a niscy. Pić chcychu wšitcy pżi wotkrytym żórle franciskanskeho żiwjenja, kotrehoż cistosć, jasnosć bechu spóznali, kotrehoż hojaca skutkownosć bé so jim pokazała. W profetiskim widżenju bżeše jemu to Bóh Knjez dał. „Ja widżach jich pżikhadżeć we wulkej libże, zo bychu z nami nosyli drastu a to samsne żiwjenje wjedli." — —

Żónskiswét stoješe hiśće w stronu. Njebéchu éécenja casa, wobdawaceho swéta so jich dótkło? Jenoż pozdaću. Runje żónske béchu powołane, we swojich najślachotniśich zastupjerjach ducha serafiskeho wótca, snadź na najéiśiśo, do so srébać a pżijeć, jeho zmyslenja najswérniśo hać do posledniych a najéeńśich séćhow rozmysłować a po nimi żiwe być. Wašnja a pokhadżenja béchu pak tudy dwójne mjezy stajiłe. Zo zastarska zdżédżene pżiwuczenja, nahlady zaraćaachu, zadżiwachu porozumjenja „błaznosće" prosérjá z Assisi, nuzowachu pomalku pozastawać pżed wulkosću noweho zjawjenja tohole nowcho samowneho doživjenja evangelija. Jeničcy rjekowske rozsudzenje mużnje-sylneje duże móżeše tutomu rozliwanju réki puće rubać. —

Swj. Klara! Każ z éisćišcho swéta klineli tuto mjeno k nam napréco z tutych dnjow wojowanja a nastawanja. Wona béše Franciska pżedoważ słyšała w póstnem casu 1212: „Kak ma so swét zacpéwać a pokućić; wo dobrowólnej khudobje, wo żeńżenju za njebjesami, wo nahoće a wohańbjenju a wo najswjećišim ćerpjenju našeho kżiżowaneho Knjeza Jezu Khrysta." A néšto dnjow pozdżišo kleći 18 létna Klara, dżowka hrabje Scifi, pżed woltarjom Maćerje Bożeje w Portiunkula. Za swjatoćnu drastu, z drohotnymi kamjenjemi wudebjenu, bjerje wona wołmjanu hrubu mnišu kapu, za bohaće pżešiwany pas sukaty powjaz a potom spaduje na jeje hłowu, hdyż su jeje żołmjate włosy z nożicami byle wotrihane, jednory ćémny zawodźewk.

W kłóštrje swj. Pawoła w Bastiji, potom w St. Angelo w Panco, wukhowa so njewjesta Boża swétej.

Wšo z *pżizwolenjom biskopa bé so tole stało, ale* — njebéše so tu po zdaću na swjate prawo starseju dżiwało? Tak zajéźże wichor z dżiwjej, njekrasnej namocu po „małej sadżbje swj. wótca Franciska", każ so Klara sama rada mjenuje, wurosće so hiśće raz do howrjaceho wichora, hdyż 16 dnjow pozdżišo sotra Hańża tón samsny puć kroći, ale „porst Bożi" jón skludźi a wichor wonémi.

W swj. Damijanje, zwonka Assisi, namakatej skónćnje wobej sotśe swoje trajace bydliśćo.

San Damiano! Hiśće dżensa pozbéhuje so tole hnadowne méstno w cyłej swojej jednorosći a khudobje, każ je jo junu swj. Klara zawohladała, lubowała, strażowała. Hiśće łeži éežke antifonale na zbrunjenem pulće; jeje paćerske (brevier), mały zwónćk tu hiśće je, kotryż je wužiwała, hdyż je po twjerdem, kwićatem spundowanju krocziła, kiż je so po zemi khóra wupinało. A z wuzkeje zahrodki wotkrywa so wuhlad na słónćitu, jasnu, zelenu dolinu Spoleta — — Portiunkula z tamneje strony strowi, Rivo Torto — — — Njetworja wone spodżiwny tŕojozwuk we wobkuzlacej pésni franciskanskeje khudoby?

Tak klineli ta péseń dale pżez létstotki, kaaż je swj. Klara ju zanjesła. Mnozy, mnozy su sluchali na nju. Pżeco wjacy ertow ju zaspéwaju a tak wona klineli po cyłem kżesćauskim swéće.

Klara, pżenjorodżena wućownica swjateho Franciska! Kak je wona „privilegium paupertatis", tule prawiznu (privileg), njezaprijomnu naturam na swéte złożenym . . . . z njesmé żaiych kubłow kajkejeżkuli drużiny pżijimać, ze swojej wutrobinej krwju tak rjec zakitowała!

41 lét so pominy. Hakle dwaj dnaj do jeje smjer bu jeje rjad wobkruéeny.

Nowe kłóstry béchu wézo dawno k tomu pristupile. Bórzy dyrbjachu hiżo „khude żónske" dobyćerscy pżez Alpy éahnyć. Dżowki kżiżnikow béchu to pżedewšém, kotreż kłonjachu so kuzłu tuteje dobrowólneje khudoby, wotrjeknjenja swéta Khrystusa dla, kiż wobdawaše symjeńśo swoj. Damiana. Z hrodow a borow pżikhadżachu, z błyšćatych pyšnosow palastow, zo bychu za złote krony zamjenjale éornjowe krony. Krjew tamnych rycerjow a rjekow éeéeše w jich żiłach, a tuż wojowachu też wone, njewustawajcy, kżiże éahi modlenja, woprowanja, dołheho żiwjenja khudoby a sebjezaprewanja. — —

K scérpnosći napomina br. Reinald mrjeacu maćeŕ a hnydom dostanje wotmołwu: „Luby bratŕe, z toho casa, zo sym pżez Bożeho służownika Franca hnadu mojeho Knjeza Jezu Khrysta pożnała, njeje żana bolosć a żana pokuta mi była pżećeżka, żana khorosć pżesurowa." — —

(Pokraczowanje sćehuje.)

schim czasu powjasowu żelsenizu. Cżełse żelesniske ministerstwo je hižo dowolnosć twara jenemu drużtwu dało. Narêto dyrbi so twarjacj łapaczecj.

* **Haptykar jako wikowar z kokainom.** Berlinska policija saja haptykarja a jeho pschecželnizu dla wobschérneho wikowarja z kokainom. Sajatej wopytaschtaj rejwanske ludje a konditarne, w kotrychž kokainisćin wobkhadowachu. Kóždy mézesche sa lichowanske placžinu kelko wopejneho jedu wot njeju dostacj, kaž chcyschse.

* **Wichor na franzowskim wjeczornym brjohu.** Na franzowskim brjohu pschi Kanalu a Atlantiskim wzeanu sakhadzeju wot njedżele sem wulke wichory. Tej je so jara wothłódniło. Tak méjachu samo 7 stopniow pod nulu, schtož je za nétczischi czas wurjadnje nitka temperatura. We wsche lejanych krajinach je so hižo hnydy naschol.

* **Létadło Parizsko-Bukarestisteje czary sjejeschožilo.** Cżełske létadłowe njeschožo sta so na Morawje. Tam padny dla motorisheho defekta létadło Parizsko-Bukarestisteje czary k semi. Pilot, Franzowsa, je hnydom morwy, pasažer, tohorunsje franzowski stacjan, so tak cżełko krani, so dyrbjesche so jemu noha wotewsacj.

* **Rubježneho mordarja Imhofa sajeli.** Schwajarskeho rubježneho mordarja Jana Imhoffa, kotryž bé 10. oktobra ratarja Benediktta Kramera z Geussa w St. Gallenskim kantonje sstonzowak, su w Tübingenach sajeli.

* **Rubježnika hra z khutnym wukónzom.** Wola Neuschatela w Schwizy jadawjadu so dżesi w ... pschedstajejo rubježnikow. Mjes druhim sasudżichu też jeneho towarischa k smjerczi a powésnomu jeho ja powjaz na schtom. Czinjachu to tak naturszy po woprawdżitoscżi, so so wbohe dżesko zadusy.

* **Wumóżenje z najwjetscheje nusy.** Handley-Page-letadło W. 10 dyrbjesche wczera dla motoroweho defekta wodjedż Kanala so na morjo pschecżeżu. Na bjezgrótnym puczu na pomoz zawolana rybarska łódź „Envieta" wulkowa pilotu a wschich 9 pasažerow. Létadło so krótko po tym z zuzym wjesnom we mórskich żolmach podmuri. —

* **Łódź pola Bermudskich kupow so podmurila.** Priedawsicha jendżelska minypytarska łódź „Valerian", kotraž je amerikanskemu łódżtwu pschidata, je so 18 milow z juhu wot Bermudskich kupow we wulkim wichoru podmórka. Se 96 muży żylneje wobsadi na 1250 tunow wulkeje wójnskeje łódże możachu so jenož 12 matrosow na jendelisti schižak „Capetown" wukhowacj. Wichor je też na Bermudaskich kupach hamach wjele schkody nacżinił. We khownem mésece je so wjele thežow, mjes nimi też dżiwadło śnicżito.

* **Sso cżumpaty móżi parnik.** Pasažerojo wulkeho franzowskeho parnika „Lafayette", kiž wot Havanna do salina St. Nasaire jadże, jawjeżelichu so duzy po puczu pschi kotwmnym śnjedżenju. Nadabo dosta mózny stork a słehny ko thérro na stronu, so rejowazy do wschich rózkow padwuchu a je stradnom do swojich kavmow cżekowachu. Mnohe żónske padżechu do wonory. Po thwilizy wuwali so pod panikom hobrska wjerzyba (Waffisch), kotraž bésche pschicżina sradżenja. Hacj ji to seschkodżalo njeje, nowiny njepihaja. Pschi swojej wulkosczi wschak tajki stork snjeże.

* **Wotewrjenje Rode-kanala.** Rone-kanal, kotryž Marseille z Berreskim jesorom swjasuje, je so pschedwczerawschim dolłonżnje pohwjecził. S tym je so wobdżiwanja hodne techniske dżeło sjawnemu wobthodnej pschepodało. Twar noweho kanala je z wulkimi wobcżežnosczenmi a wudatkanmi hotowany był. Kanal béži mjenujzy 7,2 kilometrow podsemsky. Schéroki je kanal 14 metrow, hłuboki 4 metry. Tunel, kiž je 15,4 metrow wyschi, ma po fóldnym boku pomhacżerski puć. Nowy kanal je tak najschérschi a najdżéschi wódny podsemski puć.

* **Semjerżenje na kalifornisim brjohu.** Tši mózne podsemske storki sajachu wothdlerjow kalifornisseho brjoha na konzu sandżenoho tydżenja z wulkej hrozu. Serjedżischcżo semjerżenja leżesche mjes San Franzischom a Monterejom. W San Franzischu rosbi so wjele wokonowych schlenżow. Wobydlerjo cżakachu z hżéżow a pytachu wulkowe we schrodach. Wyschke twarjenja so tam a sem hibachu. Dalscha schkoda pak so njeje nacżinila.

Pschedstejaty cżas bjez kotlizow pschijédże mitje dop. 1/4 12 hodź. do Budyschina. Tutón cżas je na śwérowym pschewnizu a pschi radżenju wot Lubina po drózy pisches Bukow. Loni 31. méreja je z Newyorka wotész. Z tu Amerike pschedstejaty, po 37 000 kilometrow puczu pschijédże 1. meje 1926 z hżo do Newyorka. 7. meje wotéże po lódzi do Londona, hże 17. meje pschijédże. Jendżelsku pschewnizowawschi, poda so pisches Hollandiu do Nemzke a Wschacke mésta pracjo schi pschi cżele 1. oktobra do Barlina a jatsle do Budyschina. Cały wobstaji z lokomotiwy a jeneho tak mjenowaneho Pullmanoweho wosa. W nim bydla 5 wosobow. Tym sługi wosebita kuchina, dżesi z elektrizeta tewja, warja a śwécża.

Hospodarski rozhlad.

Serjedu, 27. oktobra 1926.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,202	100 pólsk. markow	—
1 wudżelski punt .	20,367	100 czeskosl. krónow	12,44
100 franz. frankow	80,99	100 franc. frankow	16,07

Berlinska burza mésesche wczera jara mérny wobchod. Kurzy efektow so skerje zesłabjowachu. We wikowanju z dołżnymi lisczinami wobkhad tehorunsa snadny wosta.

Produktowe wiki wczera jara mérnje wotbrachu. Se zaneje strony powésče njepschichadżachu, samójsaze wobkhad wożiwicz. Khlébowe sita dotalne placżiny sakhowa. Jenož nasymny jeczmjeń samó swoju placżinu wo 10 hj. po zentnarju porjedżichu. Wczera placżesche zentnar

w Berlinje:

pschenicy 13,70—13,85 hr., rożki 11,20 hr., hacż 11,45 hr., jeczmjenja nalétnjeho 11 hacż 13,50 hr., nasymneho 9,10—10,25 hr., wowsa 9,05—9,85 hr.

w termijnowym wikowanju

sa oktober: pschenicy 14,62½ hr., rożki 12,15 hriwnow,
sa dezember: pschenicy 14,70—14,65 hr., rożki 12,02½ hacż 11,97½ hr., wowsa 10,42½—10,30 hriwnow,
sa mérz: pschenicy 14,85—14,75 hr., rożki 12,37½—12,42½ hr., wowsa 10,50 hr., sa mejn: pschenicy 14,77½—14,72½ hr., rożki 12,50—12,45 hr., wowsa 10,60 hr.

Bawlna wschédnje w placżisnje dele bije. Tohodla śmémy w blizschim cżasu lunske bawlnjane tkanizny a drasty wocżakowacj.

Sso pytaja:

Kuchinska, knjeji dwor w Barcze.
Holza do domu, Fischerka w Wiskowizach, Bahnhofstr. 4.
Sklarjo na male plestrunki, Kunalezy w Semizach.

Na pschedań.

Mloda krowa je na pschedań w Nowoślizach cżo. 11.
Khéża bliso Budyschina z 3 kórzami pola. Dolsche „sukasuje. Ku żka w Budyschinje, na Nowych hrjebjach 5.
Mujsze koło we Lubiju, Lipowa haża 311.
Behałi. Wrobl, Schpikalski górbark w Kamjenzu.
Lehański stoł we Semilnej cżo. 79.
Krowa do cżahanja, wupłokupcżelna, w Debrizach 5.
Hlinjane kachle, hischcże steja, w Kamjenzu, Budyschska dróha 741I.
Tastaty wós, ruczny bjes pjerow, w Bistopizach, Brésowa haża 2.
Żelezne kachle, Marek w Bélej Wodże, Muzakowska dr. cżisło 6.

Sdudnizy na pschesadżowanje

schtwórtk, 28. oktobra 1926:

w Kamjenzu dop. w 9 hodź. w kasarnach, twarjenje I: kredenza, khamor, friseŕske toikety, wuhotowanje bo lhanje, żonjaze koło, por schórnjow, 3 porn dżéczazych śmjunjow, 2 poraj turmatskich śmjunjow, klawér, kolz, 700 zigarow, wolma, khaniny na żonjazu drasku, módre cżischczenje, twjelki, zefyr atd.;
w Nowoślizach w hosczenzu pschipoldnju w 12 hodź. koło;
w Brésnje pola Kamjenza w hosczenzu „K żelezmzy" poł. w 3 hodź. żnkanje rézaza maséina;
we Wudworju w hosczenzu dop. w 10 hodź. harmonium;
w Lubiju na śudnitśwje dop. w 10 hodź. piwowottackowak w stolpje, pisarske blido, schpihel, khamorcżk, budże, 3 wulke kofry, wschelake knihi, ulster, wucżahowanske blido, schijaze blidko, bufej, knihowy khamor, kuchinski khamor, motoraj k schijazymaj maschinomaj, pisarski stroj, cżajowej parjakaj, wschelaki elektriski cżapor;
w Nowej Semilnej we Winklerej hosczenzu dop. w 10 hodź. 1½-zentnarski béhak, 2 koły, cżerwjeny plischowy sofa, bruny schklenczany khamor.

Pjatk, 29. oktobra 1926;

w Malym Wjetkowje (kolonija) cżo. 48 D. dop. w 9 hodź. pisarske diplomatiske blido, klubowy stoł, pocżesnjeny z wopraudżitej koża;

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dop. ¾11 hodżin w Berlinje: Pschi śnadnym wobkhadże tendenza jara mérna.
Dopołdnja ¾12 hodżin: Każ psched hodżinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewa: 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	26. 10.	25. 10.
Pšenica	274-277	274-277
rożka	224-229	225 230
nal. jeczmjeń	2:0-270	220-270
naz. jeczmjeń	192 2 5	190 203
wows	181-197	181-197
kakurica	198-203	198-263
pšenź. muka	37 39,50	37 39,50
rżana muka	33-34 25	33-34,25
pš. wotruby	11,25	11,00
rżane „	11 25	11,00
raps		
lane symjo	—	—
hróch	40-42,00	39-42,00
pjeluški		

	26. 10	25. 10
buny	21-23,00	21-23,00
woka	—	—
módre lupiny	—	—
żołte lupiny	—	—
seradella	—	—
raps. wosušk	15,70	15,70
lany wosušk.	20-2,00	20,60
poch. melasa	—	—
bórnj. kruški	24-25,00	24-25,00
syno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
rżana słoma	1,10-1,45	1,05-1,40
pšenična „	1,00-1,80	0,95-1,20
wowsna „	0,90-1,20	0,70-1,00
jeczna „	0,85-1,20	0,65-1,00

Twar noweho kanala je z wulkimi wobcżežnosczenmi a wudatkanmi hotowany był. Kanal béži mjenujzy 7,2 kilometrow podsemsky. Schéroki je kanal 14 metrow, hłuboki 4 metry. Tunel, kiž je 15,4 metrow wyschi, ma po fóldnym boku pomhacżerski puć. Nowy kanal je tak najschérschi a najdżéschi wódny podsemski puć.

* **Semjerżenje na kalifornisim brjohu.** Tši mózne podsemske storki sajachu wothdlerjow kalifornisseho brjoha na konzu sandżenoho tydżenja z wulkej hrozu. Serjedżischcżo semjerżenja leżesche mjes San Franzischom a Monterejom. W San Franzischu rosbi so wjele wokonowych schlenżow. Wobydlerjo cżakachu z hżéżow a pytachu wulkowe we schrodach. Wyschke twarjenja so tam a sem hibachu. Dalscha schkoda pak so njeje nacżinila.

Hamske wozewjenja z Budyšina.

Sa wólby do krajneho rjenia, kotrejž su njedżelu, 31. oktobra 1926, je město Budyschin do 18 hłosowanskich wokrejsow rozdżelene. Wólbny cżas traje wot dop. 9 hacż do wjecżor 6 hodź. We 18. hłosowanskim wokrejsu (wothladanja na Zidowje) sstonczi so hižom pschip. w 12 hodź.

Hłosowanske papjerki su hamtsky pschihotowane a dostanje je kóżdy na wólbnym dnju we woth. hłosowanskej mésstnosczi. Wolerjo sczini do koleska stronu, kotruż chże wolicj, fschižik abo druhe znamjo, a wukonja swoje wólbne prawo, so wotedа swoju hłosowansku papjerku w hamtsky kofkowanej wobalu. Njepschitomni njemóża so ani zastupowacj dacj ani so na druhe wosczine na wótbach wobdżelicj. **Wolicj móże jenoż, schtož je bo wólbneje thartowanje zapisany abo je wólbne wopismo dostał.**

Po 6 hodź. śmédża jenoż hischcże cżi wolicj, kotriž su w postajenym cżasu we wólbnej mésstnosczi.

Namjeth na kwitowanje wólbnych wothłosowanow móża so hacż najpozdischo do pjatka, 29 oktobra 1926, pod. w 5 hodź. pisowanje abo certinje na wólbnym hamcże w Kupnizy na Smutkowej Lawskej haży I II stajicj. Pozdischo so wólbne wopisma wiacy njewustajeja.

Wosebje so hischcże na to pokazuje, so je hłosowanska mésstnosczi za 12. wokrejs pózo w Gródżij hoscżenzu (dotal w Lodżowni na Cyrowej dróży 6).

W Budyschinje, 25. oktobra 1926.

Wólbna rada, wólbny kamj.

Swóbne nowčse.

Swérowani: Pawoł Gnhr z Dorlu rodź. Chemanez, kino w Lutowskich dźélarnjach.

Semrěli: Hermann Mescher, kubler w Smolsach, 43 lět. — Oskar Hermann Legler, póstowy mišter we Wielečinje, 61 lět. — Franz Korla Lucius w Budyschinje, 79 lět. — Madlena swud. Kanalchowo we Bělej Wodże, 79 lět. — Kischczijan Gnalak w Schenjeniu p. Hródka, 80 lět. — Marja Wjelowa rodźena Klawkez w Dubrawje p. Hródka, 61 lět.

Towarstwowski powčatnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija" zeńdże so tón tydżeń pjatk wjecżor z dypk. we 8 hodź. w kat. towarschwni k spěwnej pruhzy za wulki koncert w „Krónje". Wukwé maju so: „Wulka lubosć" čo. 6, 11, 15, a „Dobry wjecżor" čo. 11, 26, 32. Po tajkim je nuzno, zo bychu wšitke spěwne mocy porjadnje, dwaj króć wob tydżeń, přišli. Přichodnu sobotu mamy też serbske reje w „Serb. Domje". Městopředs.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wjecżor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje w towarschwni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus). Wšitcy młodzi Serbja słušeja do „Sokoła". Načolnik.

Drježdżany. „Hromadnik" spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w mésacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p., wjecżor ¾9 — 10 hodź.

Kursus serbskich rejow wotmě̌wa so zaso sobotu, **30.** oktobra, wjecżor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawc přińdże. Zarjadnistwo.

Lichań. „Zernička" zméje pjatk wjecżor we 8 hodź. zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wukwé započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł nima dźensa srjedu, ale jutře **štwórtk** (28. X.) wjecżor we 8 hodź. swoje zwučowanje a po nim ważnu zhromadźiznu. Też pasivne sobustawy njech cyle wěsće přińdu. Nowe sobustawy so přijimuja a su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" zméje pjatk (29. X.) zhromadnu pruhu (mužske a žónske hłosy) w Pančanskim hosćencu. Započatk we wosmich. Wšitcy maju přińć, kotřiž chcedża při wulkim koncerće (24. nowembra) w Budyšinje sobuskutkować. — Z dobom budże so wo zhromadnu jězbu z awtom na hłownu pruhu w Maćičnym Domje 7. novembra (Budyšski hermank) jednać. Na tutej jězbje smědża so, tak daloko hač městna dosahaju, też přiwuzni spěwarjow za tuni pjenjez (1 hr. tam a sem) wobdźělić. Pjatk chcu ličbu wobdźělnikow wědźeć, hdyž so też wšo dale zhoni. Dirigent.

Sowrjecy. Jutře štwórtk wjecżor a to z dypk. ¾8 h. mamy spěwanje. Wukwé budźemy krasne nowe serbske spěwy za wulki koncert w Budyšinje, při kotrymž chcemy a dyrbimy sobuskutkować. Bratře a sotry, prajće to jedyn druhemu, zo štwórtk wšitcy w postajenym času do Palerjec korčmy na spěwanje přińdu. Přiwjedźće hišće wjacy nowych spěwarkow a spěwarjow sobu. Dokelž dyrbi naš wosebje skazany dirigenta 1/10 hodź. zaso wotjěć, dha dyrbimy z dypkom započeć. — Po spěwanju su zaso studije serbskich rejow, kotrež chcemy dowukwnyć, zo bychmy je móhli na wulkim koncerće sobu rejować. Tohodla: přińdźće wšitcy! J. Šewčik.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydżeń štwórtk zwučowanje. Načolnik.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 252 | Budyšin — Stwórtk, 28. oktobra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěła Smolerjec knihiołóžernje, zap. dr. a w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so 35 mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóźtki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy u m rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n w

Femowe procesy w Landsbergu.

Treći Landsbergski proces.

Pśiśihajny žurt w Landsbergu žrjedu wo tśeśim femowym prozeźu jednasche, 24 lětny dźěłaśeśi mišstr Kowalewśki je wobstorjeny, so je 3. auguśta 1923 hromadźe ze tehdomnišćim cźaśnym dobrowólnikom feldweblom Fahlbuśchom, kótryž je cźełnik a žo ś kojeśśim listom pyta, elektromonteura Alfreda Bauera, tehdy cźaśnego dobrowólnego podoffiśera, morił a dale jeho cźaśnik ś rjeźasom, tśomi pjerśćenjenjemi, źełkowny zigarowy etwij, pjenjezy a listownju ś wopśihlušćejcom, kótryž Bauerej śłuśchaju, dale revolwer, kótryž statej śłuśchesche, žebi bjes prawa pśihśiwojił.

Wobstorjeny mějesche woldźełenjowe automobile a jźiźe kola dohladowacź. Dokelž w Cźernowśkim fortu jźěne kola pobrachowachu, cźuśesche tam dojźeź. Po puću je Fahlbuścha a Brauera sekkał a je ś nimaj ź automobilom k hoźeńcanjej Weitzelej jěź, kótaž ju wjele pili. Tam je jemu Fahlbuśch rjekł, so je Brauer wścho pśicheradźił, so byrdźa jeho do wody cźišnyć. Snapśeceźiwich pak, so nochcu ś tym nicźo cźiniś mećź. Na to Fahlbuśch praji, so byrdźu jenož jěź a žo niz wohladowacź. Wróćejośdźo byrdźach pśichi kanalowym mośeze pśeśchnoseź ponakśichcź. Fahlbuśch se sadujeśo śtyła: »Nuńze dale, ludźo du!« Potom faŕwka: »Cźłowjeźe, sastań! Sso wohladowaćwśchi śtym widźał, so Brauer sady we wosu žedźo hkowu powešćeśche.

Stróžich žo. Fahlbuśch kasaśche: »Cźłowjeźe pśichinu! Wotmołwich: Njemóžu! Na to je mi Fahlbuśch hrosył: Dostanjeśch nješćto na hkowu! Pišćołu wuźahnuwśchi śtym jemu **na to** rjekł, so byrdźi mje na pokoju wostajiś. Fahlbuśch snapśeceźiwi: Njeźiń žanych hłupośćew, kedźbuj! — **Ssym potom widźał, so Fahlbuśch Brauera ź wosa śeźahny, śtym pak žo ś motorom saběrał. Njeśśym žo wo nicźo dale starał, mi bě wścho jene, hač ludźo pśichišu abo niz.**

Ssudowy pśichedźeŕ: Njeźe Fahlbuśch hižo pśiedy rjekł, so je Brauer błędy a so byrdźi žo wotstronicź? **Wobstorjeny:** Njeśśym ženje nicźo wo tym žišćchał. **Ssudowy pśichedźeŕ** wobstorjenemu na to dopomni, so **je to w pśichedběźnym pśichepytanju rjekł. — Wobstorjeny** snapśeceźiwi, so je pśichi pśicheźišćenju jara roshorjeny był. **Pśichedźeŕ:** Tu pśichepytowazeho źudnika cźornego muźa mjemnje, byrdźeśe tola **widźeć,** cźehožo sće **rjekli! — Wyšćichi statny rěcźnik Rohrlack:** Wobstorjenemu žo niz jónkrótć, ale wosśpjet pśicheźišćeli. **— Pśichedźeŕ:** Sće potajkim šćadnoseź měli, śwoje **swuprajenje** wudospołnicź.

Ssudowy pśichedźeŕ: Prajeśćeśe, so je žo Mans wdź hrózbna był, a nětko fu Brauerowe cźełko namakali, **do měcha** tśiknjene, je żelejznymi śćěnami poćejźene. To je **wścho** pjeća Fahlbuśch ham cźinił? **— Wobstorjeny:** Njeź**śym wo tym nicźo widźał. — Pśichedźeŕ:** S wotkal dha **je** Fahlbuśch to wścho śem śtuśkał? **— Wobstorjeny:** Ssym **měnił,** so je **te wěźy** pod kwwom śkowane měł. **— Pśichedźeŕ:** Mećźeśe pśicheźo pśicheźiwo źebi, njehrjeba Waš śwědomje. S Waśchich listow mam saćźišćeź, so se žobu wojujeźe. — **Wobstorjeny:** Ssym dźě śwoje śwědomje hnydom pśched leutnantom Adamom wołóźił a śtym jemu rjekł, so śym pśichi tym bjeź winy. — **Pśichedźeŕ** (hněwny): Njeje to źana wina, kótaž žo cźełka, so cźłowjeka, ś kótrymi je hakle runje wjeźeli pili, ś dwrjenjom wot sady morja? **Wobstorjeny: Hdy budźich Fahlbuśchej wobarał, budźiśće mje teź na hlowu dyrił. — Pśichedźeŕ** na to wobstorjenemu cźełke poroki cźini a praji, so je žo hanibnje sadźeržał.

Sakliař dr. Sack proša, so by žo jako śwědeźenje za buśchowny staw wobstorjeneho list na jeho njeźewśtu cźitał: W nim je praji: Tutón list budźe drje pośledni. Haj, wosud je kruty a hókŕi. Mi je Waš wschitkich žel. Njetrjebaśći źebi śłě wo nmi myślićź. Njeźśym hišćeźe ženeho cźłowjeka śtónzowaś, śtym pak do teho sapleśćeny. Wšch tehdy 20 lět starý a drje hišćeźe trochu njeroswity. Njemjeńkuju wjazy. Dyrdźu ź fatalistom był. So śtym tu wścho samjeleźaś, je žo Waśche dla śtako. Schtoź je cźłowjek wuźrał, śa to byrdźi cźerpjeć. Nochcu tola bojaśwy był a sady druhich wrócźo wośtaćź.

Pśichedźeŕ: ... jenož ś tym, so je žo ludźo wot sady śaraźa.

Śeźedu popołdnju je žo wuźuś wośjewił. Wón rěka:

W ludowym mjenje žo pśiśnawa: Wobstorjeny Kowalewśki žo dla pśichipomnjanja k tykośtańi na śchešćeź lět a k śhubjenju cźeśnych prawow na pjeśt lět sadźił. W druhim žo wón wulwinuje. Prozeźowe thośty **žo wobstorjenemu** napołoża.

Śtwórty femowy proces w Landsbergu.

Schtwórtk je pśiśihajny žurt wo śtónzowanju wojaka němśkostatneje cźornege wobory Pawoła Groschka jednacź poczał. Wobstorjeni fu pódła wyschścheho leutnanta Schulza a feldwebla Ericha Klapprotha nébdusche wobuśtawy cźornege němśkostatneje wobory: Schibur, Hans Grätz, Werner Rehm, Hein Ecker, Reinhold Raffael, Kurt Glaser, Wilhelm Klapproth, bratr hkowneho wobstorjenego, a Marcźin Eisenbecke. Wěź na śtedowazu pśchedstawinu: Rano 23. julija 1923 dwaj dźěłaćerjej w Kwarcźenśkim lěśu pśichi dróhy, kótaž ź Küstrina do Zorndorfa wjedźe, krwawy wojeŕśki mantl namakałchtaj. Pjerśchcź w blišścheji namakałchi bě rosryta. Hróšnje tukanje, kótreź we dźěłaćerjomaj naśta, žo potwjerdźi, hdyž śemju pśicherschtaj. We hłubokośći 50 zentimetrow cźeko muźa namakaschtaj, kótreź bě jenož kóschku a kholowy wobleczene. S dwěmaj kulkomaj běchu jeho morili, kótrejuž dźerje nop śtónzowaneho pokasowasche. Ssledźenje za mordarjom najpryźdzy bjes wuspěcha wosta. Pśichepytowaniśći źudnik cźeko fotografowacź a fotografiju ze śledźeńśkimi zedłami rosśchérićź da. Cźeta dźěłaćerja Pawoła Groschka, kótryž cźornej němśkostatnej woboŕe pśichiśłuśchesche, do wśy Bärwalde blišśo Küstrina pśichidźe a na nuri gmejnśkeje wyschnośće śledźeńśku zedłu wohlada. Jej žo śdasche, so je fotografiju na jeźenu wuja podobna. Dokelž pak wědźeśche, so jeźny wuj pola wojaśkow w Küstrinje śłuśeśe, wona do Küstrinśkeje kommandanturry dźěśe a žo sa śwojim wujom woprašcha. Pśchedpołožichu jej nékotre druhe fotografije, kótreź tohorunja śtónzowaneho pokaźowachu. Hdyž bě wona na wprašćenje wotmołwiła, so na fotografijach śwojeho wuja śpóznawa, jej prajachu, so je śtónzowany jejny wuj Pawoł Groschk. Po ménjenju komandanturry běchu zyganoju jeho śtónzowali.

Dołho ludźo ménjachu, so žu wokołoceźahaju zyganoju w Kwarcźanśkim lěśu jenoho dźěłaćerja morili, hač žo powěźeź wo jenowskich mordarśtwach we wokołnoseźi Küstrina rośchéri. Na to hišćeźe ras ża Groschkowej źmjerzu śledźachu a po dołhim a cźeśkim próźowanju k śledowazemu pśichekwapjacemu wunoschéi dóńdźechu. Na Pawoła Groschka w Küstrinje jeho towaŕśchojo zyle bjes pśichcźiny tukachu, so je ź kommunistiśkim cźuśchlakom. Hdyž tole tukanje žylniśle bywasche, leutnant Knüppel Groschka do sorta Gorgasta dowjeźeź da. Tam žo w śtrazowarni **Klapproth a ždu wobśtorjent pomognyj do njeho dachu** a jeho ś śćelbowymi **toporami, kijemi a sabijakami žałośnje pśchemorśachu.** Wón dyrbjeśche žo wusmaź, so je ś kommunistiśkim cźuśchlakom. Groschk wusmaźe śapowědźi. Jeho dale pjerśchu a najśćerje budźichu jeho śabili, hdy budźiśće straźowaćejo njeśakrocźił. Hdyž jeho puśchcźichu, jeho wobliczo žylnje krwawjeśche. Jeho drasta bě wścha rostorhana. **Jeho do arrestoweje komorki sawrjechu, a w nozu žo śnowa do njeho dachu.** Nasajstra do jeho komorki wschelazy ludźo pśchikładachu a jeho pśchežbyśchachu. Wón pak žo pśchezo saźo śapowědźi, tak wuprajiś, kaž žebi jeho cźiwilowarjo źadachu. Pśichi tym do njeho ś śchudanmi a sabijakami pjerśchu. Pśichi jenym taźkim pśchežbyśchenju wojak Ecker wo Groschku praji: Tón hišćeźe pśchezo łži? Wozśiśeze jemu hubu. Dźesatnik Schibur na to zyle khromeho śoltcho Groschka pśiśtowasche. Wobstorjeny Graf potom źwojim towaŕśchom praji, so wě, so je Groschk ź kommunistom, so tež wě, so je jako cźuśchlak do cźornege němśkostatneje woboŕy pśichśchoł.

Na to wuradźowachu, kak bychu jeho wotstronili. Tole wuradźenje žo pod pśchedźyśtwom wyschścheho leutnanta Schulza wotmě. Jedyn druhi, wyschśchi leutnant Schrenk śwromadźiśnje nanjetowasche, Groschka dla krajneje pśchenuzy porjadnemu śudej pśchepodaś. To je mśne, dokelž je Groschk rjekł, so, kaž ruce budźe źiwobodny, zyku wěź je cźornej němśkostatnej woboru pśicheśi. Schulz pak nochcyśche nicźo wo tym wědźeć. Praji, so móže Groschk hišćeźe wjazy śeschkodźiś, hač je hižo śeschkodźił. **Dyrbieli śpytaś, žebi jeh wobśtaraś.** Schrenk Schulza warnowasche, tola Schulz žo njeda wot śwojeje myślićźi wotwobroćiś. Wón je teź wopraŕwdźe, tola wažarmo śpytał, jeh wobśtaraś. Pośedźiśco žo **Schulz na Büśinga a Klapprotha wobroći, kótrymaj porucźi, Groschka jako kommunistiśkeho cźuśchlaka śtónzowaś.** Büśching a Klapproth ź automobilom do sorta Gorgasta pśchijěźdźeśchtaj. Tam Groschka ś areśtoweje komorki na automobil dowjeźeśchtaj a ź nim na dróhu mjes Küśtrinom a Zorndorfom jěźeśchtaj. Na tejśe cźłowjekow próśnej dróhy Büśching ź Klapprothej, kótryž pśchi wobźidle jeźdźeśche, pśchiwoła: **Hdy žmě śaluśnyś? Klapproth pścheś motorowe puchotanje wróćo śawoła: Hnydom! Na to Büśching Groschkej dwě kuli do śadnjeje hlowy śeli.** Klapproth potom dale ź Kwarcźenśkemu lěśej dojźeźe, hdyž auto śtajaś. Büśching a Bjedrich Glaser Groschkowe cźełko do młodźiny donjeśeśchtaj a Büśching jo tu je śobupśchinjeźenej śchpodu śahrjeba.

Generał Walch dyrbi sam z Němskej wo wotbronjenju jednać.

Konferenza śwjatkarśkich pózłanzow w Pariśu je wobśamkła, žanych dalśich notow w prašćenju wotbronjenja Němśkej śtaćź, ale generałej Walchej pśchewopśtajiś, so by pśchichodnje ź Němśkej dla wotbronjenja jednał. Wón ma śtedowaze źadanja Němśkeje śdźeliś:

1. Němśke kujeźeŕśtwo porźeźnje minister němśkostatneje woboŕy ma na boraine waśchnje śnowa śakasaś, cźaśnych dobrowólnikow do wójśka pśchjeś.

2. Wuwjedźeńśke poślanja k śakonjej wo śakaśni wojeŕśkich śwjatkow maja žo ś wótŕiśchimi głowami a nadrobnoścemi naśtajeć.

3. Praśchenje dowoła a wuwoła wójnśkeho materiała žo wotbronjeńśkej konferenzy k dośtóńcźnemu rosśudźenju pśchewośtaji.

4. W praśchenju Königsbergśkeho wobtwjerdźenja dyrbi žo rosśiśanje namakaś, kótreź němśkemu śleśiśćeźu na pścheźo pśchińdźe.

5. W naśtupanju prawow śchefa němśkeho wójśkowego wjednitwa dyrbja žo hišćeźe pśchemjenjenja śtaś, kótreź jaźnje praja, žo jenicźka śamolwitoseź pola ministra němśkostatneje woboŕy leži.

Pražskeho rěčnika jebanstwa dla zajeli.

Praśki advokat dr. Robert Eisler w śtórźbje dla herbstwa Coburgśkeho prynza Kyrilła pścheśiwo jeho bratrej Coburgśkemu prynzej Josiasej, wujej bolharśkeho krala, jastupowasche. Sa pśchewjedźenje rosrunanja ź cźeśtožłošwaśkej posełkowej wyśchnoseźu dyrbješche dr. Eisler 16 miljonow krónow honarara dostaś. Jeho wobwinuja, so je pjenjeźy, kótreź je sa prynza Kyrilła dostał, jenož ź dźěła wuśedał, pśeśła pak na śwoje źamjone śćiźowanje śapiśaś dał. Dr. Eisler je źam pśchećiwo druhemu radubadowaŕśkej prynza Kyrilła, Winśkemu nowinarjej dr. Schefśpanej Steinerej, a pścheźiwo barońej Einemowoje, wudowje nébdušćeho awśtriśkeho poknuoźnika w Schwajzaŕśkej, śtórźbu śapedał, so staj nékotrych awśtriśkich śemjanow wo nébdźe 10 miljonow krónow wobśchódźiłoj. Wón bě jeju dla poddlada cźeśnjenja śajecź dat, tola je polizija wobénaj śaźo śwobodu daka, mjes tym so je dr. Eisnera w jatbje wobłchowała. Wón je w pśchedběźnym pśchepytanju praśił, so nadrobnu rosprawu wo dowěrjenych pjenjeśach poda, njedźiwajo na to, so žo ś tejśe rosprawu nékotre wośnoby, kótreź žu do wěźy śapleśćene, porźeźa.

Francowski wójnski dołh.

Komitej za narodny a sozialny śtudium w Pariśu je póndźelu pod pśchedźyśtwom Duboiśa pośedźenje mého, w kótrymž je žo praśchenje franzowśkeho wójnśkeho dołha w Amerizy rosśpominało.

Prezident Dubois praji, so po jeho wobliczenju zyły dołh ź danju a śaśodanju 799 miljonow puntow śterlingow wućinja, to je po dźeśaśnjśchim kursu 120 miljardow frankow. Sa Franzowśku je njemóžne, tule cźeźe pśchersnaś, hdyž žo nocźśe ź wědomjom a wólu do śwrśchźenja walicź.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Holnick w Budyšinje na Moltkowej dróży 9.

Komitejowe wobsamknjenje so ministerskemu pschedsydu Poincarejej pschepoda.

Franzowsko-italske sprjedjomórske dosednanje.

Italski pósłanz w Pariju, baron Abezana, je wutoru s franzowskim sprowskowym ministrom dleše rozrěčenje měł, kotremuž so wobsebita ważnosć pschipisuje, dokelž je so po powěsćach italskich nowin baron Abezana z dyle wdźěwnymi instrukcijemi do Pariża wrócił. Sćehdy pschedewšěm we prašenjach franzowsko-italskeho sprjedjomórskeho dosednanja a we kolonialne praschenje dźe.

W Parizu spiona zaleli.

W Pariju je policija wěsteho Chartona, kotryž bě pschi towarstwje Pari ko Sprjedjosenjese železnizy jako sastojnik pschistajeny, sajeli. Wón je husto do Kólna nad Rh. jědźił, hdyž je pjeza s jenej zorn tubkarik. Hdyž chzyshe njedźelu sprowa do Kólna wotjědź, jebo sajachu. Pschi nim wojerskowědomostne knihi namakachu. Tele knihi pak ku w Franzowskej w tódej knihawni dostaj. Wón je pschezitno zwojenu sajeru a pschezitno tukanju napschezo njemu protestował. Nunje na wopak je wojerske potajnosće Menskeje w sajinje Franzowskeje wuskedźeł pytał. Jedna so wobsebje wo to, hacž je Charton s knjezu Tardieuez wobkedźał, pschezelniku neběuskeho franzowskeho offizéra Davida, kotryž je jako spion w němskej słužbje stał.

Nowe posrědnistwo w kendźelskim wuhlowym hórnistwje.

Wutoru su sastupjerjo generalneje rady dźěłaczerskich towarstwow z ministerskim pschedsydu Baldwinom a ministrowaj Churchillom wo straśnu hórnišku jednali. Baldwina su namolwili, so by znowa mjes wobjemaj stronomaj nowe rosrěčenje faradźił. S wuhlowym njedostatkom wobsebje twarstwo hižom cerpi. S 98 tódźenjow so jenoż w 3 dźěła. W Bedfordze je dźěłaśił cząs 200 000 dźłaczerjow w 100 tkaćelnjach dla wuhlowego njedostatka na někotre hodźiny wschědnje pschikrócerjom. Kendźelska je je strejkom hacź dotal we 6 miliardach hrimow schkodowała.

Ze Serbow.

Stwórtk, 28. winowca
Simona a Judy, m.

1829 skónči so čišć wot Lubjenskeho přełożenych „Armuthowych Bóh knihow wěrnoho křesćijanstwa“, kiž so hišće dźensa w někotrych serbskich domach swěru čitaja. — Čišć tuteje wulkeje knihi bě so jara drohi a so wot dweju evangelskeju Jendźelčanow D. theol. Pinkertona a Mag. Silthorpa zwjetša zapłaći. —

* 1869 w Zuricach Jakub Strane, kiž hižo wjele lět dołho w Lipsku skutkuje, nětko jako farař katolskeje cyrkwje a arciměšnik swojeje diowcezy. —

† 1911 dr. Marćin Rjenč, farař we Wjelećinje, kiž je sebi wo naš lud jako stawiznar a swérny wótčinc najwjetše zasłużby dobył. — Hišće dźensa wobzarujemy, zo je tutón wosobnje zmysleny, luby a nadobny knjez tak zchle zemrěć dyrbjał. — Wón je swoju swójbu našemu narodej zakhował. — Tuž nam njoch wostanjo z trajnym žohnowanjom! –

Přisłowo: Zaplata dyrbi wjetša być hač dźěra.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +6. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer w nozy 0 Wuhladny na mało so pscheměnjaze wjedro. — Po wječerawschim rospołoženju atmosfery a wyschinow pschihotuje so pomałku pscheměnjenje wjedra. S wjeczora bliži so k nam rězina. Dalsha wyschina cyłeho Europa pschikrywasche wyschina. Dalsha wyschina cyłeho nimo w południowej Europie. Po wječerawschim rymnym a torhatym wětrje bě dźensniša nóz pjetro hymna. Rano bě cyłe wjedro pomjersło. Dźensa rano schtlenża sahe na hrohe spadaze. Powětr pomałku wotzjolnje. Nutše khodźa słónco 6,51 hodź. a khowa so 4,36 hodź. Měsacź khodźa psched połnocu 11,12 hodź. a khowa so popołdnju 2,33 hodź.

— **Młodźina a železnikse attentaty.** Sakske schulske ministerstwo pokasuje we wukazu na schulske wyschnosće na straśnu suggestiwnu wliw, kotryž cyłeschego železnikse attentaty a wo nim rosrisowace powěsće w nowinach a rosnoskow na niedorosćenu młodźinu cinja. Dźěrži hesr cząsto ani njewomyhnyła, kajke wusłowje może hižo po skadu sjudne worakawstwo — kaj njetanje s kanjenjemi na jědźace cząhi, połoženje łokćich ladźiwkow na kolije ab — sawinowacź. Kaj podawki s posledneho cząha wucza, su dźěći cząhesćeho na tajke waschnje cząhi do stracha pschinjesće. Na druhej stronje pak su sahe pady znate, so su runje dźěći s jich wótrym wobkedźbowanjom darom pomhałe njeznatych słóstnikow wotkryć. — Dokelž dźiwja so wschě strózki nałožowacź, so by so straschnym nadpadam na železnizy zadźiwało, je nusne, so by dźěćom pschimérjene wujesnjenje poda, so by warnowa a namołwjeju, wicho schło k turym nastupanju tłonja, a wobkedźbuja, hnydom wutcerjej abo blížschej policajskej straži słužbicy.

— **Cząh bjes kołiow je snjesłoził.** Dźensa schtwórtk popołdnja ½12 hodź. dyrbjesche cząh bjes kołiow do Budyschina pschijěć a psched Měschećanskim dźiwadłom wostajeć. Nětk pak je wećera śrjedu popołdnju w Schtenkej snjesłoził. Mjes Goldbergom a Löwenbergom nětko 3 kilometry psched Pilgramsdorfom dyrbjesche so sapschadnej wuminyć. Pschi tom sajedze lokomotiwa po nětko 2 metraj wusołim brjoły dele a pschipowjedschał sebu storhnu. Ludźo do schtłody njepschijědźachu. Hdy cząh bjes kołiow dale pojěde a hdy do Budyschina pschijědźe, hischće wěste njeje.

— **Wunoschk wólbow do sakskeho krajneho sejma we lecie 1922.** Sakski krajny sejm, kiž je so nětko wuhrył, wuliwał so 5. nowembra 1922. Tehdy so wschitko w hromadźe 2 537 589 hłosow wotedu. S nich dósta Nimsko-nazionalna strona 182 056, Hospodarska strona 5137, Němska Ludowa strona 474 267, Sjednoćena Sozialdemokratija 1 050 219, Zentrum 22 632, Komunistojo pak 267 707, Nimsko-liberalna strona 11 358 a Demokratika strona 214 150 hłosow. Wobsedźenje na wólbach bě tehdy 81,8 proz. Na nětdźe 20 099 hłosow pschijědze jedyn mandat. Nowowuhrowany sejm so na to talle sestaja: Němsko-nazionalni dźěławi 19, Němska Ludowa strona 19, Demokratojo 8, Sjednoćeni Sozialdemokratojo 40 a Komunistojo 10 syndkow.

— **Sćežne krajnoradne wólby w Hornjej Łužicy.** Po sdźělenju krajneho strowotnistwowego hamta měsachmy w sakskej Hornjej Łužicy sćehowaze sćežne chorosće: Pokrjiwjenje wudychowskim hamtk. hejtmanstwje we 8 gmejnach, 10 statokach, w Kamjenskim we 4 gmejnach je 6 statokach, w Lubijskim we 13 gmejnach s 22 statokami a w Lubijskim we 8 gmejnach s 32 statokami; swinjazy mór w Lubijskim hamtskim hejtmanstwje we 1 gmejnje s 1 statokom; khokeru pjerlinowego skotu w Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje we 2 gmejnomaj s 2 statok. Po zyłej Saksej bě pokhroma 15. oktobra we 155 gmejnach a 296 statokach, mjes tym so bě 1. oktobra jenoż we 120 gmejnach a 190 statokach nadeńcź.

— **Wutoru a sprjedu** mějachu tudomni pohladźowarjo sastopjenja pschedpisane tšelenje s pistolemi. Wuspěchi, kiž su so pschi tšelenju dosahowali, bźchu w pschesrěłu dobre.

— **Sćerjedu popołdnju** wokoło 2 hodź. so na lichjišcu pschi Zitnych wikach a Kamjentnicje haŕby pola cźežitego anta jeneje tudomneje industrijoweje dźěłarnje wósta sćemi Ludźo njejšu do schłody pschisichli. Auto dyrbjachu potšidźo wotwjesć.

— **Sćerjedu** wutoru wotmětrowasche **Sserbska Ludowa Strona** hromadźe je Kschesćańskej Ludowej stronu wólbnu shromadźiznu w Palerjej hoscenzu. K. dr. Schleza wobschěrnje roskožowasche we postupowanju Sserbskeje ludoweje strony, cehodła je so sa tute wólby s Kschesćańskej Ludowej Stronu (Zentrumskej stronu) sjednoćiła, kajke ważne wuspěchi je Ss. Ludowa Strona hromadźe s Sserbskej Ludowej Radu w powschitkownym politiskim połoženju sa Sserbow hižo wukedźiła njedźiwajzy krótkeho dwěłćenoho swojeho wobstaćenja a sastejenjeseze Sserbow, kotliž pschezo hischeze s hromadami sa zuje hesło a zuje strony bo wužiłcź dadźa. Jenoż s wutrajnym sjamz

zapósłanz Perlintus, kij žyda w němškostatnym wubjerku za złotne a tarifne prašenja, je žam wschelake namjety k lepšemu runje makeho a hrěnjeho ratarstwa z pomocu žwojeje strony pschečišchčak. Dale rěčeše k. stud. radź. měschčanski rada Bruger z Budyschina, prěni kandidat Kschesčanskeje Ludoweje Strony za sakski žejm. Też we Sakskej chce žebi Kschesčanska Ludowa Strona sabo kaž prjedy mandat dobyć, kotryž ma wěsty, haj ma wuhlad na dalschi. Wobstwětlowaschе naschе wobžebite sakske wobstejnosče w sandžensczi a nadawki pschichodneho žejma. We wojowanju mjes lěwizu a prawizu je nusna krjedžna ćara a žamo jedyn sastupjer tuteho krjedža budže husto jara ważnu rólu hrać. Naschе žerbske žadanja chže kruče sastupować. S debatnych rěčnikow najpomniwy wobžebe naschеho dalsko a schěroko čzešczeneho wyschschcheho wučerja na wotp. Schěz u. Pschedstajeschе pschitomnymaj sastupjerjomaj Kschesčanskeje Ludoweje Strony hubjenstwo a potlóčzowanje Sserbow, wobžebje w Prussej. Na dowěru k Kschesčanskej Ludowej Stronje, so budže žwoje žlubjenja dźerżeć. Chcemy ju po hežiu Serbskeje Ludoweje Strony wschitzy wolicz, so možemy žebi potom też wot njeje žadacz, so by sajimy wolerjow schitkala. Sserbšti narod trjeba pomocy. Tepjazy žo tež njepraschа, schto to je, kij chže jemu pomhacz. Na schczuwanje, so my evangelizy Sserbjo njemóžemy Kschesčansku Ludowu Stronu wolicz, dokelž je swjetscha katolska, njetrjebamy dźiwacz. Czi su Kschesčenjo kaž my lutherschzy, a po žadacu mij hubjenschi. Katolszy Sserbja su najlepschi Serbja. Wobstarny wutukdar a wučzeř napomina wschčch rosumnych Sserbow pschichodnu njedželu po paroli Serbskeje Ludoweje Strony wolicz Kschesčansku Ludowu Stronu (Deutsche Zentrumspartei), lisćinu 9.

S **Khwaczij.** „Mi nihože tak žo njelubi, kaž mjes mojimi Sserbami." To žu hłowa ſ wutroby rěčzane. So žo Sserbja ſ małym wuwjaczemi rad na žwojich khadžowankach wobdźela, to wobžwědczi naschi žerbski wjeczor šandženu njedželu. Po nimale lětnej pschestawaz žo Khwaczenjo hotowachu, so hychu dawno žadany žerbski wjeczor wuhotowali. A kak derje je žo jim radźił! Pisches měru pokna žurla bě ſ wuspěchom prózowanjom po dothich pršdninach. Knjes P. Njeczka, naschanity a dobry wodźeř Khwaczankeho žerbskeho towarstwa, powita pschitomnych ſ krótkimi, ale jadrinymi a wutrownymi słowami. Kaž pschezo žo program wojschwjesche. Sawodny spěw „Hišchcze Sserbstwo njeslubjene" saschumi. Tonu schčehowaschе prěni dźiwadlowy wustup „Sserbske braschczenje". Wschitzy žobuskutkowazy jara wustojnje hrajachu a mózny pschitkeik mytowaschе jich prózu. Też druhi dźiwadlowy kruch „Tón měch je žiwy, žiwy muž" je ſuji žebi polne pschipósłnacze. S dźela stari a ſ dźela nowi žobuskutkowazy tu ſwoje mozy žerbskenu ſtutkej wěnowachu a žnějachu dźak wschčch pschitomnych. Haj, naschе Sserbšiwo žo njemóže ſhubicz, když žo naschi dorost ſa žerbschczinu shrěje a za nju dźeła. Kak wjeselа žo ſtari wotzowarjo še ſdónka žerbskeho ludu, když nowe mozy stare waschnja naschich žerbskich wótzow haja. Dale tak, a ſtorhiczke žobu limkich do boja za žerbske ideale. Tak njeboj žo, ſmješcich wuspěcha, młodzina žerbska, dobycze je twoje. Wojowacz je kóždeho Serba czešina winowatoſcz. Po pschedstajenjomaj porcza pschedhyda k khromadźenym wo nadawku žerbskeho wjeczora. Potom sapiſchachu herzy k wjeselej rejzy, pschi kotrejž žo žwjedženjzy hoſczo a žobuſkutkowazy hischcze dołho ſabawjachu a ſtónczinje žo wróczichu ſe ſpokojnej myſlu do ſwojich domow. Wěchu tola žo ſaſo wokſchewile na ſwojim a nic zuſnym. Njech towarſtwo ſ taſkim w ſchom pokraczuje. Sdónk tu ſteji, krucze, korjenja njech žo ſ mozu żeru do pódu wutrobow a njech wupſchestrěwa towarſtwo ſwoje hakoſy do kóždeho žerbskeho doma.

S **Kamjenez p.** Radworja. Swój ſlěborny hwaſ ſwjeczeſchtaj ſandženu njedželu tuchomny hoſczeńzaŕ a kubleŕ Arnoſcht Libſch a mandźeſka Ernestina rodżena Gudźiz ſ Porſchiz. Mandźelſki bě wſchě 4 lěta ſwobu we wójnje, mjes tym mandźelſka kubło w porjedže dźerżeſche. Na jeju czeſtnym dnju ſo Libſchez mandźelſkimaj wjele ſhožopiſczerow a darow dóſta.

S **Kamjenza.** Kaž žo ſda, maja w naſchim mjeſcze ſhromadźiny woſebje hyte. Jenu ſhromadźinu dyrbjachu wotſtakacz, dokelž ſkoro žadyn człowjek na nju pſchiſchoł njebě. Druhu ſhromadźinu wopyta jenož malo woſobow.

S **Kulowa.** Wot 1. nowembra je naſcha póſta popoldnju hač na dalſche wot 1/23 hacz do 1/26 hodź. woteiwrjena.

— **Woheń na żelesnizy.** Dźenża popoldnja wudyri we jenym woſu ſchtwórteje rjadownje żeleſniſkeho czaka, kij ſ Wojerez do Budyſchina jěžeše we wokmu woheń. Ludźo běchu ſo do ſtracha podali, dokelž poczа ſo kuricz a woheń bě widżecz. Tak ruczе muſowe ſpinadło ſczahnychu a czah na to ſaſta. Żeleſniſzy ſaſtojnizy hnydom woheń ſ wodu ſalachu a tak dalſche patenje woſtronichu. Kak je woheń naſtał, njehodżeſche ſo ſwěſczicz. Żeleſniſzy ſaſtojnizy mènjachu, ſo je nèchtó tam ſapałku abo łónczk zgary czisnył, hinak njeje woheń naſtacz moht. Czah potom ſaſo dale żdżeſche. To ſta ſo w bliſkoſczi Khabowa.

S **Nowehо Mésta** p. Wojerez. Sloty hwaſ ſwjeczeſche tuchomny reverẽrſki hajnik Domla ze ſwojej mandźelſkej. Wobaj ſtaj czilaj a ſtrowaj.

S **Michałkow** p. Wojerez. Njedawno wumrě tu, każ je ho hižo piſało, gmejniſki pſtóbkrjeſeŕ Hanuſch, kij bě hakle 58 lět ſtary. Sa jeho naſtupnika ſu gmejniſzy zaſtupjerjo nětko thżerza Nitza wuſwolili.

S **Laſa.** Dotalny rendant krajnoſtawſkeje pobocznje nalutowarnje w naſchej wſy, Broſe, je ſwoje ſaſtojnſtwo ſłożił. Sa jeho naſtupnika pomjenowachu póſtowego agenta Jana Pecha.

S **Kóſlowo.** W nozy k pondżeli wolpali ſo tu ſtatok ratarja Biſkopa. Woheń ſo jara ſpěſchnje roſpſchestrě a zyły ſtatok ſniczi.

S **Běleje Wody.** Sandżene wiki czerpjachu jara pod wětrowzitym a ſymnym wjedrom a běchu tohodła jara měrne. Placzižiny ſo jara pſchemėnichu. Placzachu ja kolrabi 25 pj., ſiczowe wino 40 pj., kwčkowity kał 60 pj. hacz ſ tym. holanſke jahody 35 pj., czerwjeny kał 10 pj., morczel 10 pj., ſelerji 35 pj., kruſchwy a jabłuka 15 hacz 20 pj., tomaty 25 pj., bíły kał 10 pj., běrny 10 puntow 50 pj., butra 2 hr., jeja 10 pj. a zyhła 10 pj.

S **Wjerina.** Wučzerjowa wudowa Khrysta Kopkowa rodż. Grośiſchkeja ſwjeſczeſche ſcie duny pſchi połnej czeſći a duchownej czeſtſwjeſći ſwoje 88. narodniny. Jeje ſotra, Marja Kośikowa rodż. Grośiſchkeja, wušeſche njeſa wo ſwoje 91. narodniny wobſwjeſczicz. Wobdźiwacz dyrbi ſo pomjatk tuteje ſtareje žony, kotraž może ſo derje na mnohe podawki dopomnicz, kij ſu ſo w jeje dołhim žiwjenju ſtałe.

Programm Serbskeje Ludowcje Strony.

Njeſwobowna wójna a jeje ſrudne ſczěhwki ſu naſche hoſpodarſtwo, haj eksiſtenzu zyłeho luda podrjeſe.

Njewěra, žebičznoſcz, hrubojeſ, knjeza mėſto ſprawnoſcze a kſchesčanſkeje lubjoſcze.

Sprawnoſcz pak a kſchesčanſka lubjoſcz ſtej tón ſakład, bjez kotrehoż žo měr a žbožo do luda a kraja wrócziczi njemóżetej.

Tohodła žadamy, ſo by w ſjawnym a privatnym žiwjenju žo ſtónczinje woždiwił kſchesčanſki duch ſprawnoſcze a lubjoſcze. Saſtupdźamy woſchu hidu a wſchě ſchczuwanje pſchečziwo kajkemužkuli ludej abo ſtatwej. W kóždem człowjeku widźimy ſwojeho bliſkeho, kotrehoż mamy lubowacz.

Sprawnoſcz a kſchesčanſka lubjoſcz ſebi žadatej, ſo žo **skónczinje pſchestanje ſe wſchém ſjawnym a tajnym potlóczowanjom ſerbſkeje narodnoſcze w žurkwi, ſchuli a ſjawnym žiwjenju.**

My Sserbja bydlimy a dźełamy **na ſwojej ſemi,** kotruż žu naſchi wótzojo pſches wjele ſtow lět ſe ſwojej krwju ſchkitali a ſe ſwojim potom krjepili. **Naſcha wótczina je nam ſwjata.** Nichtó njeſmě nam ani hrunik naſcheje ſemje wjazy rubicz. We ſwojej rjanej domiſnje njechamy dłeje bycz ſtaczenjo druheje rjadownje, ale žadamy **runoprawnoſcz w politiſkim, kulturnym a hoſpodarſkim žiwjenju.** Wſchón ſerbſki kraj w Hornjej a Delnjej Łužicy ma ſo we wobłuku němſkeje wuſtawy ſjednoczicz do ſchromadneho ſarjadowanja, ſo mohłej ſo jeho ſrjódne hoſpodarſtwo a jeho wyſoka kultura łepſe ſchczacz a hajicz.

Žyrilwi ma ſo polna ſwoboda popiſowacz a ſchkit w jeje ſkutkowanju. **Schula** dyrbi dźeći w ſchczerjanſkim duchu wuhubjowacz na ſakładze macerſkeje rěcze.

Žadamy **ſerbſkich duchownych a ſerbſkich wučzerjow** ſa wſchitke naſche žyrkwje a ſchule.

A kaž ma ſo Sserbam wſchudżom w žyrkwjach ſerbſki predowacz, tak dyrbi tež **nabožna wučzba** ſa ſerbſke dźeći bycz **ſerbſka a wſchitke dźeći ſerbſkich ſtarſchich** dyrbja we ſchuli dokładnje ſo nawučzicz. **Serbſki čzitacz a pišacz a žiwy lud a jeho ſtawizny a kulturu ſerwacz.**

Žadamy **ſrjenju ſchulu** ſa Sserbow a wuwučzenje ſerbſkich ſtudentow w macerſkej rěcži.

Najwažniſki ſtaw naſcheho luda je ſrjeni ſtow a dźełaczerſtwo, ſabo woſebje **burſki ſtaw.** Sſrjeni ſtow, ratarſtwo a dźełaczerſtwo njeſmėrnu a njeſprawnu czeſu dawkow dłeje ſrjeſez njemóża. Wſchě nutne **dawki** maja ſo ſprawnje roſdźělicz **po dokhodach, mudriſcho ſo ſběracz a rozumniſcho ſo wužicz.** Wſchě wudawki kij njejſu zyle nutne, maja ſo ſaſtajicz.

My žadamy ſchkitanſke ſo ſa ratarſke wuſtawy a ſtuſchenje hoſpodarſkich a ſežiwjenſkich potrébnoſczow. Tohodła maja ſo te dawki, kotrež podrożenje ſawinuja, wot ſtronicz.

Žadamy **wėzywnoſtojnych ſaſtupjerjow** ſ naſcheje krjedžiny we wſchčch inſtanzach knjeżerſtwa ſa naſche hoſpodarſke a kulturne žiwjenjo.

Sozialne ſakonje maja ſo porjedzicz.

Dźełaczerjam dyrbi mózno bycz, ſo ſe ſwojej ſwobodu ſ czeſću ſe ſwjeczicz a na kulturnym poſtupje czaſa dżeł bracz.

Schtož woſebicze napinaze a ſtrowotu podrywaze dźeło w fabrikach, twihlowych jamach atd. naſtupa, ſaſtrowjejemy žadanje dźełaczerjow na 8 hodźinſki dźełanki dźeń. We ratarſtwje a druhdże ma ho dźełacz tak dołho, każ ezaż a wobſtejnoſcze to žadaju.

Prěnje **prawo na dźélo** ma domjazy dźełacżeŕ.

Sklabi a potrébni maja ſo ſchkitacz a podpjeracz.

Saſtydlenſke praſchenje ma ſo rozumnje rosrišacz, tak ſo naſche burſtwo njebudi nimo ſ nim ſchkodowa o. Pschede wſchém ma ho tam ſapſchimnyez, hdżej wobžebdżeŕ na ſwojim wyſeſtkuble ſam njeſpodarи.

Pschedkupne, nakupne a ſpżła wſchitke pschedprawa knjeżich dworow maja ſpadnyez.

Wſchė **wyſchnoſcze a ſjawne organy** ſtata, każ ſudniſtwo a heitmanſtwo, finanzne wuſtawy, pół, żeleſniza, polizija atd. dyrbja wobſtacz, ſo ſu wone **luda dla tu a nic rawowałi!** Dyrbja tohodła pschecżelnje tež ſe Sserbami wobſtadżowacz a jim ſchtož jenoż mózno, ſ radże a pomocy bycz.

Rosmnożenje polizije w naſchim kraju mamy ſa njetrjebawſki luxus, kotryż jenoż naſche dawki poſzeſcha.

Sserbſki lud lubuje měr a pokoj. We wſchčch ſwojich prózowanjach ſepjera ho na Bóżi a ſwětny ſakoń. Wſcho njeſakoſnoſcze wón ſabjera.

Lětſiotki dołho pſchecżekany a potlóczowany je wón tola hiſcheze žiwy a niec ſażeny. A wón chże woſtacz žiwy.

Wo ſwoje žiwjenje wón wojuje po woli Bożej a tohodła žodr o njepſchecżiwje žadacz

ſprawnoſcz a kſchesčanſku lubjoſcz!

Mikławš Hajna — 50 lět.

W našim spěšnym času swjeca drje so jubileje tež khwatnišo hač w prjedawšich časach. A hdyž so na prozy pollětstotka žiwjeńskeho spomina, na Serba, kiž hišće ma wjele wukonjeć we swojim zastojnstwje, za swój narod a lud, dha njesmě tuta spomnjeńka k tomu wjeść, zo traš so rucy do klina połoža. Toho so pola tuteho narodowca bojeć njetrjebamy. Čim bóle lěta žiwjeńske přiběrachu, čim bóle přisporješe so jeho dźěło za Serbstwo. A wuzběhnyć ty chcemy, dokelž mamy malu ličbu takich wutrajnych a přeswědčenych dźełaćerjow w narodnej winicy. Sam nie delanskeho pokhoda — narodźi so 1876 w Kukowje — skutkuje nětko nimale na 30 lět w Delanach, srosćeny z tamnišim wobydlerstwom a z krajinu — z delanskej holu a nižinu. Wopruje wšě swoje mocy swojemu ludej. Njeje lóžoše služby w městach pytał. Na 25 lět je předstejał dwórjadownskej serbskej šuli. Sto ma to rěkać, móže jenož tón dorozumnić, kiž je lěta dołho w samsnym położenju był. Hakle před nětdże 4 lětami dosta pomocnika a tak so wutwori Konječanska šula do tśirjadownskeje. Pódla swojeho šulskeho zastojnstwa je hišće časa namakał za narodne dźěło. Tak widźimy jeho na 27 lět skutkować jako dirigenta we „Lilji", kiž je pod jeho nawjedowanjom za tutón dołhi čas mnohich serbskich koncertow wuhotowała, ale też při wšelakich nabožnych přileżnosćach swoje mocy do służby cyrkwje stajiła. Na wsach hudźbny nawjedowar być a tam musikalnu kulturu rozšěrjeć, njeje snadna wěc. A hdźež je Mikławš Hajna wosebje znaty — na dźiwadłowym polu — tam je serbsku literaturu wo mnoho přinoški wobohaćił. Njech su wšelake za serbske jewišća připrawjene, ale jeho wušikne pjero služi samostatnje tutej nuzy. Jako dźiwadłownik je mjez serbskim ludom znaty a mnohe kruchi su serbske towarstwa hižo hrałe. Ani na to njemysli, serbske pjero na tutom polu wotłožić. Też druhim towarstwam, tak Ralbičanskej Bjesadze, Khrósćanskej „Jednoće", Kulowskomu „Bratrowstwu" (je tam na 2 lěće z dirigentom był) je swoje mocy wěnował a hišće wěnuje. W nowišim času je stupił na čoło serbskeho pčołarstwa a pomha tak na hospodarskim pozběhnjenju swojeho luda. A štož je při tom wuznamne: Wšo ma narodny raz. Lubosć k tutej płódnej narodnej dźěławosći je jemu zašćěpił wótčinc Mikławš Andricki, kiž běše lěta dołho z kapłanom w Ralbicach. A tak je swěru swojemu ludej wobkhował. Při wšěm dopisuje też pilnje do nowin a wosebje Serbske Nowiny su wjele nastawkow z jeho bibliioweho pjera přinjesle. Tuž maja też wěn přičinu, na swojeho pilneho sobudźěłaćerja spominać. Też serbski lud. Mała črjódka jich je, kiž swěru dźěła za duchowne pozběhnjenje našeho luda. Bohužel su hišće wšelakim wupadam swojeho roda wustajeni. To je to bolostne za narodowca, zo husto dosć hłos dźaka so dźeje za lepši přichod Serbowstwa. Při dopołnu Abrahaminow přejemy narodnemu dźěłaćerjej wjele zhoža. Njech hišće so dale faikeje čiłosće dźěła a ducha zwjeseli, zo mohł hišće dołho dźěłać za naš wohni, zdźěła wot swojeje duchownje inteligency wopuščeny lud. Mnogaja lěta!

Z Łužicy.

* S **Wjerkowa.** (Čěło pod kěrchowym brjohom.) Nare na Schramnej leśownoſczi we Wjerkowje we 9. hodź. rańcu, ſtorczichu ſyrdy khěžinych dwór na kaſchej z kotrymż kołczowa 40 hacz do 50 lět ſtareho muża leżeſche. Kak a hdy je kaſchez tam pſchiſchoł, njehodżeſche ſo hiſchcze ſwěſczicz. Po ſdaczu ſu morwego pſched dołhim czaſom tam pokhowali.

* S **Jabłunza.** (Wobſalk padnch.) Wobaty rataŕ Pacholik w Ruppersdorfje bżiche potpołdnja pola ſwojich ſuſodow kradnyć, kotrež ſebi njewědżachu, ſobuſtwo bura wobſtorkżicz. Jako nětko ſtónczinje polizija Pacholikowu ſtatok pſchepytа, namaka tam ſchčcz wołow kradnjenych wołow. Polizija dyrbjeſche paducha hnydom do ſchitacżeſe jatby wſacz, dokelž chżyłche jeho wobydlerſtwo jabicz.

* S **Bertelsdorfa** pola Žitawy. Wutoru rano wokolo 5 hodź. w ſtatoku ratarja Hüttiga, kij hrěbi měſty Schönfelder ſ Obersdorfa wotnaja, wukli woheń naſta. Na naſtupjacej ſtronje wulkeje dróżnje wuſtupachu we tymle czaſu płomje wuſtupowacz, kij ſo ſ wulkej rychlnoſczu roſpſchestrě a zyłe twarjenje do woma zawali. Brożeń ſe žitom a druhej pizu napjelnjena ſo njedźiwazy ſpěchneho ſapſchimnjenja woborow hacz na murje wotpali. Schkoda je jara wulka. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze ſnate.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěsć wo wjedrje ſa jutrjſim pjatk: Sſo pomročznje, deſchcze ſu mózne, nakhwilnje trochu wocżopli.

Czěſkoſłowakiſki ſenat je knježerſtwu ſe 73 pſchečziwo 56 hłoſam dowěrjenje wuprajił.

*

Franzowſka je ſo pjecza roſſudźiła, ſ pſchihłoſowanjom Swjatſka Ludow ſarjadnistwo ſwojeho ſpſiſcheho mandata Italiſkej wotebacz. Turkowſka je pſchecziwo intonu wotmiſſenju, dokelž ho boji, ſo by Italiſka, hdy by ſo we Syriſiej ſaſtydlіła, wot tam Turkowſku nadpadła, kotruż jako ſwoju pſchichodnu koloniju wobhladuje.

*

Połodnjoafrikanſke żeleſniſke towarſtwo je pola jeneje němſkeje firmy łokomotiwy ſa 5 miliſonow hriwnow ſkasało.

*

Żeleſniſki ſaſtojnik Charton, kotrehoż je franzowſke knježerſtwo dla ſpionaże ſajało, je pjeza jenemu němſkemu agentej w Münſtern plany wo nowych franzowſkich żeleſnizach a nadrobnoſczе wo jenotliwoſczach hižanja wójſka pſchi mobiliſaziji pſchepodał.

W Sofiji su kommunistowe sajeli, mjes nimi kommunistiskeju redaktorow Pawlowa a Bojadjewa a inhibikupza Nettowa. Też w provinzy su mnohich Indji sajeli, kotři te kommunistiskim tajnym organisazjam pschisłuschcja

*

S Jerusalema so powě, so su so spřiwy sběžkarjo do Transjordanskeje nawalili. Sběžkarjow su pschez mjesny wuhnali. W schtwrtk wodžinskim wojowanju je 51 ł nich padło a mnohy so ranili.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Njekrakunik.) W poslednim czasu su padły pschibrate, jo starschi a nlédschi muzšky žónike, schulske holty, haj samo mlódsche dźěći na njebezbožizne wosdnje wobczěsnja. Tak brudži nětke w smutkownym mjesce njetnuny smadž 25 lět stary cłowjek wokolo, kotryž ili hacž do schěsć lět stare holzy k sebi wabi, so bo schubodnych ścowowoscow skowje a so tam na nimi pschesndże. Też jenoho druhoho smadž 20—25-lět starcho muzšcho polizija pyta, kotryž je 17-lětnu holzu na njebezbožizne wosdnje na Polczniski drohy wobczěsnował.

* S Drježdżan. (Pomoz jako kupz jenoje pschesadżowanje ville.) Pschi sudnistkim pschesadżowanju Wilhelma Kaufmannowoje ville na Winzki drohy kupi prynz Jan Kurii, bratr prjedawschoho kraka, pjenz za 203 000 hr. Hamtzy bě so na 270 000 hr. wobličzila.

* S Lipska. (Kanal mjez Halschtrowom a Solawu so tworicz sapoczinje.) Na požadanje jatkoho knjeżerstwa je so němskostatne knjeżerstwo rosshudżiło, sdobom je knjezdnoseniskim kanalom też kanal mjez Halschtrowom a Solawu tworicz sapoczeć. Pschi dźěl poslednjeho kanala ł Lipska hacž k pruskim hranizam je 8 kilometrow dołhi a budże 1000 dźěłonjemcerjow ł dźěłom jastarać. Mimo toho budża w Lipsku pschistaw tworicz sapoczeć.

* S Lipska. (Pschechschinjenje a paduschstwo.) Pschechadżowar Pawoł Huhn bu jatoty, dokelž je pjerza nadobu ł 20 jstwow, kotruž běchu jemu knjeżstwa na pschebacze pschepodale, brje pjenedz, wumitowane pjenjezy pak pschechschinił. — Do kožuchowoho wobtkhoda na Marthabinskej drohy bohužbu so paduschi a kradnychu ja 10 000 hriwnow kožuchow. Paduschi su sebi jenoż najskipche wězy wupytali.

* S Lipska. (Nawoženja jako mordař.) Wczera popoldnju namakachu 21 lětnu słužobnu we lowbkowej pinzy jeje knjeżstwa satscheku. Jako mordarja wuzsedźichu holowneho nawoženja, kotryž bě so po njeschtuku w zahrodze swojeju starscheju w Thesatwje wobwěsnył. Pschicżina morderskstwa a žamomordarstwa je pjerza žarliwosć.

* S Naumburga. (Se strachom psched chłostanjom sloro sawutikl.) Se strachom psched chłostanjom, dokelž běsche swoju zaku tydżeńsku mšu w Bajazzoautomacje pschebrał, bě so 14lětny inhibicijskczerski wucžobnik Marzinink 10 dnjow dołho na ludi starschiskeho bndlenja sthował. Wicho pytanje za shubjenym běsche bjez wuspěcha było. Słónczuje po 10 dnjach hłód pachoła se jeho thowanki wuhna. Hólczej bě tak hłaby, so dyrbjesche hnydom lekarsku pomoz pytacz.

* Wožabobny czah ł Hannowera do Hamelna sjesbożił. Na dwórnischczu w Münderu nad Deisterom sta so wczera rano żelesnisnje njesbože. Czah ł Hannowera do Hamelna jadżesze pschi wotjědże ł dwórnischcza, dokelž běchu wuhibadła wopaki staene, na pódlaniske kolije, hdyž tworowe wozy stejachu. Czah srały do tworowych wozow, pschi tym lokomotiwa a dwaj wozaj wobschkodźischtej. Schtyri puczowazych ho lohko srani. S hodżinskim sapóstejenjom móżesche czah dale jěcz.

* S Liberza. (Wohenj. — Jónsti rubježnik.) Tu nadpadny hopodnja njeznata żónska na drohi żónsku. Dywinschi ju ł sjim na hłowu, rubi nadpadnjenej toschtu se 326 krónami. Jako warnbjena ł womoty sako k sebi pschindże, bě rubjezniza ezejkuła. — We zelnikoldschej fabriky Glasera a. Co. wudhri wohenj, kotryž ho w lohkopalazej maczinje sa njeschkinu po zdżej betonowanej dźěłowej sali rosschěri, ł kotrejež mójachu dźěłacerjo hischcze w prawym czasu wuczehnuc. —

* S Franzowskich Kupjelow. (Burska strudlohra.) 60 lětny ratař Hadl w Steingrubje, kotryž je swojim wożenjenym synom hromadże hospodarjesche, khodżesche sa żonu swojeho syna, czehożdla często k swadże mjez nimaj dóńdże. Jako syn na dworje drjewo kalasche, spytasche bo jaty jutwa żiwjej pschichodnej dżowzy bliżiez, schtož syn putny. Nasta hara a wadżenja. Staty bě so słónczuje tak rosphrił, so ł widlami na syna dżěsche. Tón pak sdżerny so wobaraju sekern a dyri ł njej starcho tak, so ho bjez smka k semi swjese. Wdyż widżesche, schto je cżinił, běżesche thers po lekarja. Tola jako ho ł nim wróczi, bě nan hižo mortwy. Wdalejo dżeli ho mtody muż wot swojeje żony a staji so żam policijti.

*

* Wulki woheń w Perlebergu. Wczera rano wokolo ½4 hodżin wudri wohenj we wulkim mlóchczanskim młynje w Perlebergu pola Wittenberga. Schtyri poschthody wysoke twarjenje stejeshe za krótki czaj w ptomjenjach a wotpali ho hacž na satkadne murje. Wobnjowa wobora běsche njemożna pschecziwo hobrzemu wohnju. Dyrbjesche ho na schtit żuhodnych twarjenjow wobmjesowacz. Schkoda wobliczi ho na 100 000 hr.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija“ zańdże so tón tydżeń pjatk wječor z dypk. we 8 hodź. w kat. towarstwowni k spěwnej pruhzy za wulki koncert w „Krónje“. Wukmyć maju so: „Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15, a „Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32. Po tajkim je nuzno, zo bychu wšitke spěwne mocy porjadnje, dwaj króć wob tydżeń, přišli. Přichodnu sobotu mamy też serbske rejo w „Serb. Domje“. Městopředs.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje w towarstwowni na Hórnčerskej hasy (Christl. Vereinshaus). Wšitcy młodźi Serbja słušeja do „Sokoła“. Načolnik.

Drježdżany. „Hromadnik“ spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w měsacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wječor ½9—10 hodź.

Kursus serbskich rejow wotměwa so zaso sobotu **30.** oktobra, wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawe přindże. Zarjadnistwo.

Lichań. „Zernička“ změje jutře pjatk wječor we 8 hodź. zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wuknyć započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Njebjelčicy. Jednota Sokoł nima dźensa srjedu, ale dźensa **štwórtk** (28. X.) wječor we 8 hodź. swoje zwučowanje a po nim wažnu zhromadźiznu. Też pasivne sobustawy njech cyle wěsče přińdu. Nowe sobustawy so přijimuja a su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Pančicy, Wotrow a Khrósćicy. Wšě tři „Jednoty Sokoł“ maju jutře pjatk zhromadne zwučowanje w Pančicach. Wšitcy dyrbja přińć. Načolnik.

Pančicy. „Lipa Serbska“ změje jutře pjatk zhromadnu pruhu (mužske a žónske hłosy) w Pančanskim hosćencu. Započatk we wosmich. Wšitcy maju přińć, kotřiž chcedźa při wulkim koncerće (24. novembra) w Budyšinje sobuskutkować. — Z dobrom budże so wo zhromadnu jězbu z awtom na hłownu pruhu w Maćičnym Domje 7. novembra (Budyšski hormank) jednać. Na tutej jězbje smědźa so, tak daloko hač městna dosahaju, też přiwuzni spěwarjow za tuni pjenjez (1 hr. tam a sem) wobdźělić. Pjatk chcu ličbu wobdźělnikow wědźeć, hdyž so też wšo dale zhoni. Dirigent.

Radwoř. Jedn. „Sokol“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydżeń štwórtk zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Zjawna

mólbna zhromadźizna

w Pančičanskim hosćencu

štwórtk, 28. okt. 1926. Započatk wječor we 8 hodź.

Rěčeć budże sejmski zapósłanc **Schmelzer** (burski zastupjer).

Po přednošku swobodna rozmołwa!

Wo bohaty wopyt prosy

Serbska Ludowa Strona a Křesćanska Ludowa Strona (Zentrum).

Poskićam

po tuni. płaćiznach **dźěłanske kholowy,** Breeches- a dołhe kholowy, njepřemokawe kabaty, **zymske jupy, wobleki** po měrje z najlěpšeho korda wot 37.— hr. sem, **Manchestrske wobleki**

Jurij Urban w Budyšinje

na Hornčerskej hasy 19. Žane klamy, tohodla tunjo!

Trjebane a nowe

mebje

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 4[I] Podźěłanje płačidł dowolam.

Princeske suknje ze šěrok. wušiwanjom jenoż 3 hr. **kopřiwina 40 pj., twjelki 50 pj., štryk. wolma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunje płačiny jenoż na Zwonk. Ławsk. b. 10 pola j. Erler.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihańni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Drastowy khamory

komody, łože, blida a stóły kupujeće tunjo pola

Despanga

w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 4.

Walter Rinnelt

wosobny frizěr za knjezow, knjeżny a knjenje

zhotowja wšě wlosowe dźěła. Najwjetši sklad wšech toilettowych tworow, wotthanje po wašnju bubiskim a pazskem (Bubi und Bagenköpfe).

Připrawjenje towarstwow a dźiwadelnych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow.

Najspěšnišo a porjadne posłuzenje

Wosebity dom cigarow a cigaretow

w Budyšinje na Kamjenčnej hasy čo. 17

při hotelu „Krone“.

Składnostna kupi!

muž. wobleki wot 25.— hr. sem (ehl. smuhi) wot 30.— hr. sem Manchestrske a kordowe wobleki najwjeršo hač do najwjetšeho, Manchestrske kholowy, kholowy a kožanych tkaninow kholowy a pilote wot 4.50 hr., nohajcy zoki a wolma najtuńša pola

M. Schneider

w Budyšinje e na Šulerskej h. 4

Žane klamy!

K hermankej znapreća Špenkec korčmy.

Margarina 51 Mildperle 83

prašejće so susodźiny, kak je z njej spokojom!

kokosowy tuk 88

tuk k pječeniu 76

wolli k pječeniu Ia 65

zeń ake worješk. wolij najl. 70

najl. lany wolij, čerstwy 75

cilowowy wolij, ruk. šwety 130

jt. kanca „Thurm“ 20 pj.

½ punta karton jenoż 85

Thürmer kofej ¼ punta 85

jt. powš. Limburski twarožk znamka „Emzan“ punt po 60

Margarinowy-jědźanywolijowy a jědźowy wosebity wobchod.

Th. Schleinitz w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy 9

Twjelki trjenja tunjo! K. Erler. na Žitn. wikach 11

Handrij Strympa

w Budyšinje

na Różowej hasy 15

poruča

mebje a polstrowane twory.

Sym Serb.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawki. Samsna wuporjedź.

bělosmuhate cychi

1 cycha z 2 hłowak, 12-50 hr. 9.75 hr. a 9 hr.

pisane cychi

Wulki wubjerk jara tunjo

Hilger, na Lotzenskej dr. 20[I]

Gardiny, přikrywy, dźěłace šaty zhotowjenje sačkowan. jupkow,

W. Köhler w Budyšinje, na Hłownem torhošću 9.

Štrkowanska wolma jara tunja

K. Erler na Žitnych wikach 11

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“!

Přiloha k čisłu 252 **SERBSKE NOWINY** Stwórtk, 28. oktobra 1926

Wosud połnócnych Frizow.

Gmejnsky pśichedstejicerju jeneje stotnje (Hundertschaft) tworja shromadźenju stotnje, kótraž ma wo nalešnosćach, jednotliwu gmejnu pśicheźahowazych, wobsamknuśe. Shromadźizna stotnjow woli se źwojese frjedźiśnu pśichedstejicerja stotnje. Wschitcy pśichedstejicerjo stotnjow sašo tworja najwyšschi organ kraja. Sakonjedowarske a sarjadniśtwo śej w jenej ruzy jednocźenej. Sarjadniśtwo je na tajke waschnje jednore a tunje.

Pod tutej w tyhaj letach wuprubowanej wustawje poradźi se połnócnym Frisam, njedźiwajcy wšeho wobźenja s morjom na jenej a s rubjeźnymi wjeźerjemi na druhej stronje, wušoku kulturu dozpśeć a ludowu samokitosć na wušoki stwdźenk posćehnuś.

Teź ludniśtwo bźiše pod frisiskej wustawu we rukach wobydlerskstwa, kótrejž źwojich ludnikow samo woleše. Sastojnitwo ludnika bźeše najwyšschim cześnje sastojnitwo pola Frisow. Schśeź abo dwanaće ludnikow (radnych knjesow) jeneje stotnje tworjachu ľud. kótryž po staroem, s dźela hacź do 1900 wobśtejacem frisiskim prawje, źudźeše. Powolaŕiku instanzu tworjachu ľudnizy jeneje druheje stotnje.

Pruske knježeństwo ma tu „faßizȳu", so je wuprubowane, staroźiwne frisiske samosarjadniśtwo a ľudniśtwo po dobyću Schleswigskeje w lěcze 1864 rosbiło.

Prusti gmejnski porjad se teź we Frisiskej postaji. Pruske hamtiśe ľudniśtwa so sŕjadowachu. Zyka hromada zusyh sastojnikow, kótrjž ani frisisku rěc ani ľudowe waschnje njeznasachu, pśichźiźe do kraja. Stušćiwje spomina hišće dźensa kóždy Frisa na źiawnu sandźenosć źwojeho kraja a ľuda, hdyž pśichiruna nětčišne pruske bjurokratiske sarjadniśtwo s pśedawschim frisiskim samosarjadniśtwom.

Dołho pśedy hacź we frisiskim samosarjadniśtwu wobkhowana njewotwinitosć so śłubi, bź so zusenu wólinej poradźiło, we wulkim dźele Połnóznofrisiskeje frisiśin rěcź wutupjeź. Wšake to njemuzy ľudowa śkuła, kótraž by so po prawom najbóle do śłužby ľudoweho wukukanja a ľudoweje kulturny stajicź dyrbjała, kótraž na pśenim mésće frisisku rěcź a frisisku ľudowu kulturu nicźeše!

Holśteinzy wójwodźa, kótrjž schleswigske wójwodśtwo wot danskeje króny jako wicźejśtwo dóstachu, a kótrjž bychu rady njewotwinitosć wot Danskeje był, dźerźo pśicheźy s njepśećeźelemi tuteho kraja, śpěchowachu z wotpohladom pśichenjeńcenje Schleswigskeje, pśichśitajejo tam němśkich sastojnikow. Teź po lěcze 1721, jako so wójwodśtwi dźeł Schleswigskeje s kralowskim (danskim) dźełom sjednoczi, bź němśki wliw na danskim kralowskim dworje s cźasami jara wulki. Nad Schleswigskej hromadźe s Holśteinskej knježeske „němśka kenzlija" w Kopenhagenje, hdźež němźy sastojnizy roskasowachu.

Po rosćerjenju reformazije w pśenjej połojcy 16. létstotka pśedowaśe so w zyrkwjach Połnóznofrisiskeje němšćy. Duchowni studowachu na němśkich universitach. We śkulach, kótrjž běchu jenoź pśichśitali zyrkwjow, so němźy wucźeśe, to bychu dźeći němśku pacźerśku wucźbu teź rozumiśe. Njedźiwajcy sabkalych napinanjow němśkich sastojnikow frisisku rěcź wutupjeź, trajeśe tola wjele létstotkow, pśedy hacź jich samźer w južnem dźele Połnóznofrisiskeje dozpěchu.

S léta 1597 so pisa, so Eiderstedtskej mjes sobu frisiśej, se zusymi pak nimoněmšćy rěcźachu. Potora létstotka posdźiśo, w lěcze 1752, pisaśe ſławny němśki geograf Büsching we źwojim „wopisowanju holśteinskeho a schleswigskeho wójwodśtwa":

„We Schleswigskej bydla Danojo abo Fiitojo, Nižosaksojo a Frisojo, nimo toho hišćeze Hollandźenjo we Friedrichstacźe a Brabandźanjo na kupje Nordstrand. Tohodla je tu wjazy rěcźow. W Eiderstecźe, w zyłem Bredstedtskim wokrjeźu, w Bökingo- a Widdingbardźe, na kupach Pelwormje, Föru a Sylcźe, na Amronje a wšěch małych Halligenach so frisiśej rěcźi. Němźy rěcźi so w městach Schleswigu, Eckenförźe, Husumje, Friedrichstacźe, Tönnigenach a na najwjazej měśnach Eiderstedtskeje.

S toho je widzeć, so lud na wšach pśicheju hišćeze frisiśej rěcźeše, so pak w městach a we wulkim dźele Eiderstedtskich wšow tej nižoześiśu rěcź srośumicźu.

W lěcze 1760 cźinjeśe němśki generalny superintendent Adam Struensee, kótryž zyle wośebje danšku a frisisku rěcź potśěcźiś so próźowaśe, visitazijke pućowanje do Eiderstedtskeje. We śwojej rosprawje vysowaśe tamniśne wobśtejnośće w tak cźinowych barbach, so president „němśkeje kenzlije" w Kopenhagenje wyšschi kollsistorstwo w Gottorpje nanowhjeśe, so by zyrkwinskich a schulskich sastojnikow k poštujśnosći pśicheźiwo sakonjam pśichinuźiło (njejmuzy: so njebychu Frisow w jich maćerńej rěcźi ale němšćy rošwuczowali).

Njećhto lét pozdźišo śwěri źebi bohładnistwo Flensburgskeho probowschtstwa jako źwoje „najpodwótniśnje mějenje" wuprajiś, so je so frisiśka rěcź se schulow wotstronika a sa to němśka postajiła. Tomu wyšschi konsistorium pśichiłožowaśe, pśichi cźimż hišćeze nasponmi, so móga pśedarjam pśichi pacźerśkej wucźbje luhsy cźeźe nastaćź, hdyž dźeći frisiśy w schuli rěcźa. A haćrunjeź bź wyšschi konsistorstwo pśicheśwědcźene, kaž na zyrkwinskich dohładowanjach piśaśe, „so budźe wottronjenje frisiśeje rěcźe sa Frisow, kótrjž śwoju staru rěcź lubuja, jara bolośtne", tak kola we wšěm połkcźenje frisiśeje rěcźe śpěchowaśe a źwojich podstajenych we jich „dźěle" podpjeraśe.

Na tajke waschnje so frisiśkemu ľudej je brutalnej mozu jich broha maćerna rěcź tradnsejśe.

Wobydlekśtwo w južnem dźele Połnóznofrisiśeje wutwori źebi po wutupjenju frisiśeje rěcźe w schuli a zyrkwi śpodźiwnu nižoześiśko-frisiśku narěcź. Nižoněmśka narěcź (Plattdeutsch), kótraž so w tutych kónćinach dźensa hišćeze rěcźi, ma cźasto frisiśku wjasbu a wopśicuja wjele frisiśich słowow.

Hdyž běśche schleswigske wójwodśtwo pod pruske knježeństwo pśišłoło, posnahźowaśe so frisiśa rěcź s wotstronjenjom frisiśkeho samosarjadniśtwa a s postajenjom pruskeje wustawy pśheźo bóle a bóle. Wjele zusyh němśkich sastojnikow pśichidźe do kraja, rěcź w sarjadniśtwje a ľudniśtwje bu němśka. Jednaśe a źudźeśe so w rěcźi, kótruž najwjeśiśi dźeł wobydleŕstwa śjka njerozumjeśe, cźimż so pravo cźasto do njeprava pśewobrocźi. Na tajke waschnje śłubi frisiśka rěcź wšchu nahładnosć. Němśka rěcź wobśtadowaśe so sa nećhto śhmanśće, a dokelž źebi starśi pśichśitajachu, so bychu zuły knjeza i jich dźećimi lepje wobśtadźeli hacź s nimi, pocźachu s dźećimi nižoześiśu abo teź němźy rěcźecź, kaž derje hacź to runje dźeše.

Tute systematiśe potkóćowanje frisiśeje rěcźe pśheź zusyh sastojnikow traje teź dźensa hišćeze dale. Tak wuda pśheź krótkim krajny radźićel a major n. w. Etzel na Helgolandźe wukas, hdźež źebi źadaśe, so maju gmejnśke sarjadniśtwa w němśkej a nic we frisiśej rěcźi jednaś, a w jednym pośedźenju gmejnśkich sastupjerjow kommandowaśe tón samny knjes s roshorjenym hłokom: „Tu so němźy rěcźi!" —

Runje tak kaž pśheźeźiwo frisiśkej rěcźi hrěśchi pśheźrunjeźena ľudowa śkuła w Połnóznofrisiśej teź w nastupanju stawiśnśkeje wucźby. We mnohich schulach w Połnóznofrisiśej so wéda wo domisnje na pśichimérjene waschnje njepěśtuje. We mnohich schulach njesłonja dźěći ľudu, so śu Frisojo. Jim je jenoź praji, so śu „Schleswigholśteinźy" abo Pruśojo a Němzy! Sźwótowe stawiśny sapocźinu so pola starych Němcow, jednaju potom wo němśkich hěšćorach hacź k ſławnemu Nürnbergskemu marthyrabi. Hohenzollerniśi śpalu so wobśtěrnje a dokładnje roskładuje hacź na Wilhelma pośledźejšeho źobu. Schleswig-holśteinske stawiśny sapocźinu so s létom 1460; pśheź tym bź zimbriska pośkuja (kraj Frisow) puśta a próśdna! A wo Połnóznofrisiśej njesłonja dźěći nicźo abo jenoź mało. Se ſamtneho nasłonjenja móże pśiśaś tutoho nastawka wobkruciś, so njeje we śwojich schulskich śtkach nicźo wo tym, so w jeho domisnje hišćeze pśheź 100 létami wšcho frisiśy rěcźeśe, nicźo wo śławnych stawiśnach śwojeho ľuda, wo jeho bźdźenjach s morjom a wo jeho wojowanju s zuśymi rubjeźnymi wjercźami a rycźerjemi, nicźo wo kulturnych śkutkach śwojich pśheźdchadnikow, nicźo wo staroſławnej frisiśej wustawje a wyšokej frisiśej ľudowej kulturje — najśerje, dokelž jeho we pruśko-němśkim duchu wukśłani wucźerjo teź nicźo wo tym njewědźachu! Snajmjeńścha schulśki plan nicźo wo wšěch tutych pśichedmjetach njewědźeśe. —

(Skónczenje śćěduje.)

Přilopk.

* **Jednora kura sa tołstych ludźi.** Wscha nusa sa tołstych ludźi je nimo — je-li ma amerikanśki ľekaŕ s wopitanjom noweje wottośtnjeńśeje methody w amerikanśkich nowinach prawje. Methoda je zyle jednora. Wobśtoi we tom, so źebi tołśeji ludźo kóžde ranje a wjeczor śtopu łohko cźeśaś dadźa. Hewak žo niczo druhe njezada. Wšo dyrbi śu pódła rosumna diäta wobśtedźowaś, ale bźeše wšcheho błódujenja. S cźeśanjom nastaty cźuwotny łośtot śtutkaje tak na cźowjeka, so tuk dele dźe, bźeś toho, so bychu hewak njelube śeźehnoli nastale. Na tajke waschnje źu śu pjeca sa króśke tydźenje pśicheśwapjaze wuspěchi dozpěśe. Tak wobkrucźa amerikanśki ľekaŕ. Nadźijomnje njeśtutkuje kura jenoź w Amerizy, we kraju njewobnjeśowanych móznoścow. Na kóždy pad budźe źo kujeni, hdyž źebi śłužobnu holzu pśichśitaś, nimo praśchenja, hacź móże draśtu cźeśaś, teź hišćeze praśchecź dyrbjeź, hacź źo na cźeśanje śłopy wuśteji.

* **Sćmjercź w horach.** 17 létny wobkhodny pśichśitajeńź Rassler se Salźburga bźeše z hórśkim wjedniśkom źo do horow pedak. Touristaj dźiwśtaj tak mjenowanu „Mittagsscharte", jara śkalatu horśinu pśicheléśeź. Na dompucźu pśicheśwapi jeju cźma, tak so njemóżeśchtaj po nahłych śkałach wjazy dale. Tak jimaj nicźoho druheho njeśłyn, hacź so na śkalnej śćěnje pśichenoźowaśtaj. W nozu pak nastała śnéhowy wichor. Swaźliwaj łaźerjej śpóśnaśchtaj strach, kótryž jimaj hrozśeśe a dawaśchtaj śignale. Njewjedro pak śtajnje roścźeśe; śkónczenje pśichśitwata Salzburgśki touriśt Schlager na pomoź. Jenm źo poradźi, hórśkeho wjednika wuśkwobdźiś. Rassler pak běśche na jara śtraśchnem méśtnje nahłeje śtaky, tak so k njemu njemóžachu. Sašo bu nóz; Rassler wołaśeše pśheźeźy hišćeze na pomoź, njemóżeśche pak źo jaun wjazy wotwjasaś. S napinanjom wśchich mozow źo dalśche pośpyty cźinjachu, Rassler wuśwobodźiś. W poknozy bź hišćeze śłabe wołanje łtyśchećź, potom wścho wocźichny. Jako w 2 hodź. rano wukhowanśke muźźeli źo śłónczneje hacź k Rasslerej pśchedoby, bź wón hižo morwy. Po śdeźu je śmjerśnył abo na wośłabjenje wumrěł.

* **Ssamo**[illegible], kótraž **dyrbjeśeše hama łebje wumóźiś.** Młoda źena, kótraž bź źiwjenja łyta, łkoćźi njedaleko Straßburga je śamomordaŕśtwu wotpohładom do Rheina. Pśichinodnje pśichidźe polizista nimo, kótrejž źonu derje znajeśe, ale pkuwaj njemóżeśe. Mucźeśe źmój revolwer a pśichwoła śamomordaŕśkej kandidatźy: „Pśiwaśeśe k brjohej abo budu śtśeźcź!" Młoda źona we wodźe źo jara wuśtróża a pśichpukwa woprawdźe k brjohej.

* **21 000 wobśtojerjow.** Spocźatk noweho léta bidźe źo w Lwowje prozeń śavocźecź, kiž drje śwojeho runjecza nima w śtórźbnych a-ćach. Jednanja dyrbjachu źo po prawym tutón měśaz motowicź, tola njeběź mózno, wśchi pścheroścenja na 21 000 wobśtorźenych we praweem cźaśu rośekłacź. Na druhej śtronje njemźeśke ľudniśtwo w L. telko hotowych pjenjes, so mohło łkóśtu sa cźśiśech wobśtórźonych śpišaow a pśichhotowaze dźeła zapłacźiś. Na knježeźe nanoźwjenje dósta Lwowśke ľudniśtwo wośebiśu podpjeru (kredit) sa tutu śtórźbu. Wobśtorźeni su 21 000 śtatnych sastojnikow, kótrjž njemóża dośtaś w towaŕśtwownym druźtwje sa sastojnikow „Ruśa" zapłacźeś, k cźemuź su po wustawkach winowaczi Zyła naležnosć na wśěch zortny napohład, dokelž su sastojnizy pśicheźiwo wjedniśkom tuteho druźtwa wobśtórźow sapodali. Tam winuje je, so su łohkomyślnje pjenjezy pśicheźinili a towaŕśtwowe śamošenje bjeśwědomicźe rosmjetali. Woprawdźe su źobuśtawy pśchedbydliwa dźenja wobśtedźerjo wilow a łłuby, mjes tym so wobśtorźeni 21000 sastojnikow w hospodaŕśtwej muśy su źiwi a pśi swojich śnadnych dokhodach njemóża żadny pśchinoścht dopłacźiś.

* **Nasanje drěnje pśches proch.** Hollandśki ľekaŕ, profesor Storm ś Leydena, je sa swojich khorych bjesproćhnu runmnosć pśchipraviił a pśchi tym śwědźiś, so wot wścheho procha wucźiśeny powětr wośebje na aśmathorych wujrazne derje śtutkuje. Bakterije njeźełaju w powětśe, ale su śwojasane na próch, kaž profesor Storm **wobkrucźa.** Pśichcźina śtrašcźnje choleriny poła dźeśi na pśchiład, kótraž bębi sa cźśoły lećźny cźaś telko woporow żada, njeje żana druha hacź w powětśe rośchérjeny próch. To samo płacźi sa diphteritis, kótryž žo ś prochom rośchéri. Hacź próch teź brěnje śawinuje, njeje hišćeze śwésćene. Dotalne pśchepytanje pak je hižo wujaśniło, so próch pśchi śaborjenju mandlow jara wažnu rólu hraje. Wo śaborjenju mandlow pak źebi hižo pścheźo myślaś, so je na nastacźu brěnja źobu wina. Hośpośa, kótraž dyrbi źo sa cźśtotu w domje śtaraś, je potaśkim powolana, lékarja pśchi wojowanju pścheźiwo thorośćanem śtutkownje ś tym podpjeraś, so próchej po możnotśi śadźiwaś śpyta. —

* **Łódź na kanalu we wohnju.** S jendźelśkeho brjoha wuhladachu wcźera łódź na kanalu we pkomjenjach. Kaž bo pozdźišo wupokaza, jednaśe źo wo łódź, kótraž ł 1000 kaśchejemi śapałkowe nakładźena ś Ostende do Dovera jédźeśe. Wośtadka dyrbjeśe łódź wopuśchiśiś. Wuchowa źo do wutkhowanśkich cźołmow, wotkeźi jich bórśty druha łódź wuźiwowadźi.

* **Mésto nad Newyorkśkim dwórnischcźom.** Wulke zentralne dwórnischcźo w Newyorku njeje jenoź najwjetśe, najrjeśiśe a najpćihjomniśke dwórnischcźo na śwéće, wone twori nimo toho w źebi zyle mésto. Najprjedy bź dwórnischcźo żeleźniśka śtajija, kótraž źo wot druhich njerośnawśche, tbiba je śwojej wulkoścźu. Dwórnischcźo ma 3½ milijona wośoboweho wobkhada w mězaz a hdyž źo wośoby ſobulicźa, kótrejž pućowazych na dwórnischcźu pśchewodźeja, tak drje móże źo prajiś, so wśchdene ¼ milijona ľudźi pśches dwórnischcźo pścheźeźe. Cźahi pśchitkadźeju a wobkhadźeju we dwěmaj poththodomaj. Delni ćeże 62, horni 66 kolijow. Zyła stajija ma 52 kilometrow żeleźniśeje śpeźe. Wulka halła, cźakarńe, hoteźe, njeliczomne wobkhody wśchich druźin tworja hromadźe ś hórśtym dwórnischcźowym pśtikom hamtom hižo mésto śame sa śo. Tola jednoho dnja pśchińdźe żeleźniśkemu śarjadniśtwu na myśle, so je po prawem bjeśmyślne, runmosć nad kolijemi śwonka dwórnischcźa śamego njewuźiś wośtajiś. Cźehodła njedyrbjake źo nad kolijemi twarjenja natwarjeś, kótrejž bychu na śpinych śtokach mjes kolijemi śtacź mohłe? A śchto Američanam junu na myśle pśchińdźe, to źo teź wuwjedźe. Tak bź teź tu, jedne twarjenje sa druhim twarjesche źo nad kolijemi, nastachu dróhi a śtóncźnje zyłe mésto, kótreź hobyśli pjenjes płacźeśe ale śtokróćnje jón śało pśchinijeśe we wyšokich podruźnych pjenjesach, dokelž tuto mésto wośtrjedź najwjetśeho wobkhoda mésta Newyorka leźejeśe. Tak běchu nastake nad kolijemi pśched dwórnischcźom mnóźeleźeśchkabki, kótreź běchu śwojasane ze śchérokimi drohami. A we khěźach samékjnichu źo banki, hotele, bérouwy, wobkhody wśchich druźin, hydlenja atd. Dźensa bydli tam 15 000 wośobow, mjes tym so tam we wśchelakich bérouwach, bankach atd. na 28 000 wośobow dźéła. K tomu pśchińdźe hišćeze żeleźniśki personal, kótryž ma na 10 000 wośobow wobliczi. Tuto 45 000 wobydlerjow liczaze dwórnischcźowe mésto pak śmjeźe bórśy 60 000 wobydlerjow, tak rucźe hacź budźe njejenujcy nowy mnóżeleźeśchkabak hotowy, w kótrymuź budźe 15 000 wośobow bydliéź abo dźěłacź móg. Ale to njeje hišćeze wścho. Dokelž dwórnischcźo źobu za podśemnśki hłowny Manhattanśkiu żeleźniśar śłuji a nima toho ł podźemnśkej żeleźniśu mésta Newyorka świśnje, tak móża śaśtojniśy atd. dźensa do Newyorka na zentralne dwórnischcźo pśchijeźeź, śe cźaha do podźemnśkeje żeleźniśe pścheśtupiéź a tak łpodu śemje hacź k mnóżeleźeśchkabaki dojéź, hdźež runje dźélaju. Tajśi mnóżeleźeśchkabak njetrjeba nicźo wopuśchćiéź a śnły dźeń niź, pścheźoź w nim je wścho dośtacź, śćtoź chze cźłowjek mécź. A wjeczor móże źo kóždy na śamtu-

Swój k swojemu!
Do kóždeho serbskeho domu słuśeja
Serbske Nowiny!

nym pucu ſ dźela domoj wróciéć do žiwojeho ſtatoka pſched městom, niekſtupiwſchi ani jónkróć na hrohu abo město ani njewohladawſchi, w kotrymž je žyły dźeń pſchebywał.

* **Ssykanſta ſſelba ſa polizijſtow.** Berlinſki inżenjer Franz Kurt Lehmann je nowu pikoliju ſhotowił, kotraž może žo na wſchelake waſchnje trjebać. S njeje może žo ſ kulkami ſſelećz, może pak žo też ſ mokſchinu ſa hałchenje mješchſich wohnjow napjelnićz, może žo też wužićz ſa wotſtronjenje ſchkodnikow w ratarſtwje atd. Wożebitu ważnoſcz pak ma nowa ſſelba ſa pſchesćahowanje ſſóſtnikow. S njeje hodźi žo mjenujcz njewotmyjomna barba wuhnykneną, kotraž ſłóſtnika na léto dołho tak wohnameni, jo je ſa njeho nazépje, ſo žo hnydom ſam poliziji pſchepoda. Apparat, ſ kotrehož hodźi žo na 10 metrow daloko ſnjknyneć, może žo ſ lohkoſcu na kóždym revolwru pſchicżinićz.

* **Njewjedra a ſnéh.** Hohenheimſka wobkedźowarńa ſa ſemjerčenje pita wo ſemjerjenju, kotrehož žołmy, je ſrjedźiłcheża w pazafiſkim oceanu wuſchedźichi, wjazy ſrócz wokoło zyeło ſwéta ko dale njeſechu. Tak móże žo wo ſnédowym ſemjerčenju réczeć, kotrež wutoru na wſchelakich méſtnach mjenje abo bóle ſacżuwachu. — Wutoru ſakhadźachu po znjez Jendſelſkej hórſke ſnédowe mjeczele. Telefonowe a telegrafowe groty ſo roſtarhachu. Wjele wowozow je w horach kónz wſatko. Wożebje w Schottlandſkej leži ſnéh jara wyſokoſ. — Sſilne deſchcże žu w Belgiſkej wulke powodźenja nazéniłe. W Harenu pola Vilvorde, hdźeż je wulke induſtrijowe ſrjedźiſchcżo, ſteja hłowne fabriki pod wodu. — Też w Mnichowie, je ſo ſnéh ſchoł, tola njeje lezo woſtał. Sa to pak pſchikrywa w bayerſtich Pſchedalpach běły ſnéhowy płaſchcż hory a doły. — W Schwizy pſchewodżachu njewjedra ſylne hrimanja, pſchi cżimż wjeczorne wichory ſhětro ſchkody na ſchtomach a trwarjenſach naczinichu. Wot Berna hacż k Zürichej ſo njepſcheſtawajcy ſnéh dże. Thermometer je hacż na nicżku ſpadnył.

* **Attentat na dźiwadźelnizu.** Spodźiwny attentat ſta ſo na rjanu Parižſku ſpéwarku Gimu Palerme. Spéwarka wobkedźi njedaloko Pariſa rjanu vilu. Njedawno bu w nozy ſ ſſelenom a ſchcżerkotom roſbitych woknow ſe ſpara wubudźena. Swéſcżi ſo, ſo je njeſnaty cżłowjek hacż k woknu ſpanjeſa jimy ſaléſi a potom pſches wokno wjazy krócż na ſpéwarku wutſelił. Na ſhoſo pak kulki trjechile njeſżu. Sa nadpadnikom nimaju hacż dotal ſłeda.

* **Padnychi zyły dom wuprózdnił.** Paduſchna zwólba mějeſche hižo-bleſchi cżaſ na dom tennisowemu kluba w Neukiedorfſe pola Barlina wotpohladane. Cżaſcżiſcho ſo tam hižo nutſ amału. Nětko na konzu hrajeſcżeho cżaſa bě towarſtwo wſcho do ſymy we ſwojim domje ſhowało. Hnydom pſchińdże zwólba ſaſo a wuprózdni zyły dom tak dołkadnje, ſo jenoż ſcżeny ſtejo woſtachu. 160 bźhaſtich ſtołzow, 4 wulke płacżty, 3 komody, 65 pſchikrywow na błida, a 40 wolmjanych pjellow błida a ſtołyc atd. a ſamo 10 próſdnych winowych błeſchow wſachu paduſchi ſobu. Dźiw, ſo hnydom zyły dźeń njeſpadnychu. —

* **Pósta ſ „podmórſkeho cżołna 14“ — žo 10 łét ſapoſdźila.** S Hamburga ſo piſa: Pola Alpenrade pſchiſławſchu żołmy ſaſtyglowanu pótſtu bleſchu, w kotrejž ſo na ſejotinjnej ſedulzy ſpóſdi, ſo „podmórſki cżołn 14“ ſo pomału we morju podmurja. Mjeno wotpóſłarja a jeho domjaca adreſa ſo mjenujetej. Jedna ſo potajkim po ſdaczu wo poſledniju powěſcż tragiſkeho konza podmórſkeho cżołna we wójnje.

* **54 thężew ſo ſpalilo.** Wjeſka Suwareka, kotraž njedaloko mazedoniſkeho méſta Peiſrena leži, je ſo kóroż dnje wotpalika. Dla wulkeho wichora njemóżachu woheń ſahaſchicz. 54 thężew ſo na popjek ſpali. Staruſchka namaka ſmjercż w plomjenjach.

* **Hobrſti woheń w Londonje.** Wcżera wudyri w chemiſkej fabrizy firmy Tox, Stockel a Co. wulki woheń. Wjazy cżyłaz tunow kokſowa a druhich chemikalijow ſo ſapali. Sa krótki cżaſ ſtejeſcheże zyła fabrika we plomjenjach. Hacżrunjeż 60 wohnjowych woborow na pomoc pſchikhwata, njemóżachu tola woheń ſaleczż. Hobrſke fabriſke twarjenje ſo ſpomi, hdyż běchu chemikalije wjazy krócż ſaſobu roſbuchnyle. Schkoda ſo na 60 000 punton wobliczi.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk, 28. oktobra 1926.

Wcżerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,202	100 ſſkat. markow	—
jendźelſki punt .	20,372	100 ſſkat. krónow	12,44
100 ſwaje. frankow	81,06	100 franc. frankow	12 83

Efekty.

Berlinſka burſa wcżera ſe ſnadnym wobſthodom ſapoczа. Poſdźiſcho trochu wożiwi a kurzy efektow ſo ſkrucżowachu. Wójniſka požcżonka ſtupi na 7,40 hr. ſa 1000 hriwnow. Wobrot w dołhnych liſcżinach woſta wobmjeſowany, kurſy ſo malo pſchemeńchu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki běchu wcżera jara ſłabne. Na wſchednjych wikach ſo płacżiny ſłerje ſeſtajobjachu. Płacżiſna rożki woſtrjeſi ſo wo 5 pf. Wowoż ſamó ſtwori płacżiſnu wo 10 pf. po zentnarju powyſchiſ. Wcżera płacżeſche zentnar

w Berlinje:

pſchenicży 13,70—13,85 hr., rożki 11,15 hacż 11,40 hr., jecżmjenja nalétnjeho 11 hacż 13,50 hr., nahymneho 9,60—10,25 hr., ja wowſh 9,15—9,95 ſt. hr.,

w ternijowym wikowanju

ſa oktober: pſchenicży 14,67½—14,62½ hr., rożki 12,10 hriwnow,

ſa dezember: pſchenicży 14,65—14,55 hr., rożki 11,92½—11,87½ hr., wowſha 10,20 hriwnow,

ſa měrz: pſchenicży 14,72½—14,67½ hr., rożki 12,27½—12,22½ hr.

ſa meju: pſchenicży 14,65—14,60 hr., rożki 12,35—12,30 hr., wowſha 10,45 hr.,

Swinjaze wiki wcżera ſrjedu w Berlinje
(Viehhof-Friedrichsfelde).

Pſchiſnjeli běchu 544 běhakow a 693 proſatow. Te płacżachu

běhaki:

wulke	70—80 hr.
ſrjednje	50—75 hr.
małe	30—50 hr.

proſata:

wulke	23—29 hr.
ſrjednje	18—23 hr.

Wiki w běhakach klazachu, proſata nješchto lepje dźěchu.

Nékotre płacżiny Drjezdźanſkich wikow (Markthallen).

Hušy 1,20—1,40 hr., kacżki 1,40—1,60 hr., a kury 1,30—1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołbje 0,50 hacż 1,30 hr., karpy 1,30hr. hliny 2,50 hr., rak 10—60 pf., ſchcżuki 1,60 hr., jabłuka 5—35 pf., kruſchwy 5—20 pf., błowki 30—35 pf., bruſnjicży 50—65 pf., kicżowe wino 0,35—1,20 hr., wołſke worſchi 45—100 pf., běrny punt 6—7 pf., zentnaż 5—6 hr., zyła 10—15 pf., buny 60 pf., tomaty 25—30 pf., karoty 10—12 pf., kał kwětłojty 15—100 pf., cżerwjeny 8—10 pf., běły 6—7 pf., kolrabi 5—25 pf., krěſi 80—100 pf., ſelerij 5—40 pf., cżerwjena rěpa 15 pf., kißały kał 13—15 pf., prawak 80—140 pf., kurjatka 35—40 pf., młotańſka butra 2 hacż 2,20 hr., burſka butra 1,90—2,20 hr., bobre mloko 31 pf., twaroh 28—35 pf., jeja 15—18 pf., muka wucżahy 31—32 pf., najlépſcha 31—35 pf.

Na pſchedaż.

Młoda truwa je na pſchedaż **w Nowoſtlicach cżo. 11.**
Sſyno, 12—15 zent., w Nieſſwacżidle cżo. 35.
Běhakaj w Nieſſwacżidle 36.
Kótliki, tunjo, w Hróbku, Lipicżańſka dróha 8 w kontorje.
Karnikaj, hobraj, w Budyſchinje, Wjeichenſtr. 3.
Kóń w Kanezach cżo. 9 pola Hodźija.
Kojoł w Brézinje 42 pola Kamjenza.

Kupicż pyta:

Sſwinjo ſ rěiu. radwa pinza w Hróbku.

Drjewo wlóſeje warjeſchinu, Butter w Budyſchinje, Tſchaiſſa dróha 30.

Sſo pytaja:

Schlleńcżeť, Rud. Wilhelm w Budyſchinje, Sſerbſka haſa cżo. 16.

Rěinſiſt, Thomſchka w Kamjenzu.

Hołza do domu. Seibtowa w Niſkej, Budyſchſka dróha 13.

Sſudniży na pſchehadźowanje

w Kelliczach pjatk 29. 10. 26 pſchipoldnju w 12 hodź. (kupy ſeſidu ſo w Schoſtźij hoſcżeńcżu): pliſchowy ſoſa;

w Dźéżach ſobotu 30. 10. 26 dop. w 10 hodź. w „Herbſtej gruchcże“: kowaſſki aparat;

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Bjes wobſthoda a cżicho. Tendenza: njepſchewidźomna.

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaciny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wobjowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewa 100 kg, płacżiena po złotej briwnje.

	27. 10.	26. 10.		27. 10	26. 10
Pſchenica	274-277	274-277	buny	21-23,00	21-23,00
rożka	225-228	224-229	woka	—	—
naj. jećmjeń	2 0-270	220-270	mócne lupiny	—	—
naj. jećmjeń	192 5	192 205	żołte lupiny	—	—
wows	188-199	181-197	zerdella	—	—
kukurica	198-203	198-203	raps wosuſk	15,70	15,70
pſchéć. muka	37 39,50	37 39,50	lany wosuſk	20-2 ,00	2 ,50
rżana muka	33-34,00	33-34,25	pueb. melasa	—	—
pá. wotruby	11,50	11,0	bérnj. kruſki	24-24,8	24-25,00
rżane „	11 25	11,00	ſyno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,90
raps			rżana ſloma	1,10-1,45	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńcżna „	1,00-1,30	0,95-1,20
hrócheń	40-42,00	40-42,00	wowsna „	0,90-1,20	0,70-1,00
pjeluški			jećmjena „	0,85-1,20	0,65-1,00

Płaciny rěznecho ſkotu na Barlinskich ſkótnych wikach.

27. oktobra 1926. Płaciny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 503.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lét	52—53
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	46—49
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	40—43
Mjenje picowane wěcch ſtarobow	36—39

Byki 356.

Połnomjaſne, wuroścene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	52—54
Połnomjaſne, młódſe	49—51
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	45—47
Spatne	42—43

Jałojcy a kruwy: 730.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	43—47
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lét	36—42
Starſe wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	26—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—24
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Cełata: 1850.

Najlépſe wukormjene	83—91
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	62—77
Spatne	50—58

Wowcy: 2711.

Młódſe a ſtarſe wukormjene	45—58
Starſe wukormjene	40—44
Mjenje wukormjene (Märzſchafe)	30—38

Swinje: 9289.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich křiżenjow, hač do 1½ lét ſtare	81
Wukormjene	78—80
Mjaſne	76—78
Spatne	73—76
Rancy a kundrozy	70—72

Listowanje.

B. H. Po naſchim ménjenju ſałtłni (verjährt) žadanje hakle po 30 létach. Pohódnoſcżenje abo wuſadanje macżerneho dźědźinſtwa njebudże drje žo pſchewjeſcż hodżecz, dokelż te w nowowem ſamóježiju teži a toho ſawoſtajenſtwo pſchenóże tola pohódnoſtnjene na dźěcži.

Do Pruſkeje. Sakonſki podružny pjenjez w Pruſkej wucżini 100% dowójinſkeho pjenjeża. We wſchelakich méſtach a też drje na wſkach žo tuthym 100% někotre procenty (drje 5) jako kommunalny pſchikhrjk ſ ſa'ożenemu ſamóžnemu dawkej (Grundvermögensſteuer) żadaja. W tutom ſakonſkim podružnem pjenjeſu (100 abo 105%) je domjacy podružny dawk (Gauszinsſteuer) wopſchijaty a tak ſo wożebiteho dawka njeſdera. Tutón dawk wobſteji hižo wot 1. 4. 1924. Podżél na domjacnem podružnem dawku je ſa kóżdeho mějiczela wudyżelnja wſchelaki. Wéſta žadżba ſa domjacy podružny dawk njeje w ſakonſkim podružnem pjenjeſu poſtajeny. Wyſokoſcż płacżomneho dawka móżecże pola pſchedheſiéżeżerja abo na finanzneni hamcże ſhońicż. Wobrocżéże ſo na njeju.

B. T. Nahódnoſcżenje ſawěſcżenjowe njeſtawa ſo ani po wěſtych prozentach ani ſwojowólnje. Wot dohladowarſkeje wiſchnoſcże poſtaji ſo jedyn dowěrnik a tutón wuběra plan, po kotrymż ma ſo rozdźělenje ſtacż. Tola do 31. 12. 1932 njeſżu wuhladły, ſo ſo ſawěſcżuja. Jeſli je dotalne towarſtwo do jenoho druheho pſchiſchło, ma tuto nahódnoſcżenje pſchewjeſcż. To ma wone ſamo wot ſo cżiniczż.

Do P. Żona njerukuje ſe ſwojim ſamóježenjom ſa muſowy dołh, khowanja też njeſ ſe ſwojim wobſthodom. Też jeje wobſthodne ſamóježenje njebodźi ſo dla muſowego wobſthoda cżaſacż. Jenoż pſchi pſchewjeſcżu muſowego wobſthoda móża ſo wěrieżelſo po ſakonju wot 21. 7. 1879 a po pſchemeńenjenym porjedże konkurſa wot 17. 5. 1896 wotrunacż. — Dźělenje ſamóježenja może ſo jeno ſudniſky abo notarielnje po wobſkedźenjem mandżelſtim wumělenjenjom ſtacż. Sakonſke prawo muża na ſominem ſamóježenju poſcżahuje ſo jeno na jeho ſarjadowanje a prawo wužiwanja (Nutznießungsrecht). Pſchi mandżelſkich, kotrež wobſthodu wobſtyhdnjetej, ſo poruczenje, dźělenje ſamóježenja do ſudniſkeho regiſtra ſo ſapiſacż dacż.

K. Sch. Wotnajeniſti pjenjes ſej tola žadacż njemóżeże, dokelż po nicżo wotnajało njeje. Tola móże ſej nékajke ſarunanje ſa wupadnjenje dołhody žadacż. Najlépje je, ſo ſo dźědźinſku (herbojo) ſapiſanemu wobſkedźerja na jenoho notara wobrocża, kiż mél ſo ſ njeprawym wobſkedźerjom roſeſtajicż a ſa prawym hladacż.

J. H. Wotnajeř ma prawo, wodowy pjenjes podružnikam napołojcż, żanu tehdom, hdyż běſche hižo jón do podružnych pjenjes ſlicził. Po naſchim ménjenju dyrbja podružniſy wodowy pjenjes dopłacżicż, je-li je ſo wjazy pſchetrjebało a wón ſo wożebiże ſderał. Hdyż ſo njeſſedźenaja, ma potom ſudniſtwo poſłednje ſłowo. K płacżenju wodowego dawka je kóżdy mějiczel bydlenja winowaty. Je-li wotnajeř w ſamej khěži njebydli, dha ſo wón wot njeho žadacż njemóże.

Hamiske wozwěſcżenja z Budyſina.

Sſrjedu, 3. nowembra 1926, dop. ½12 hodź

wokrjeżny ſjéd (Bezirkstag)

wokrjeżneho ſwjaſta Budyſchſkeho hamiſkeho hejtmanſtwa w Gudźiż hoſcżeńcżu w Budyſchinje.

W Korſtynju, 25. oktobra 1926.

Pſchedsyhda wokrjeżneho ſjéda.
Seidel.

W leżowoſtnej knihi ſa Dobruſchku na łopjeno 88 na mjeno fabriſkeho dźěłaczerja Jana Auguſta Jurja Hejtmana w Dobroſchi ſapiſana leżowoſcż ma ſo 15. dezembra 1926, dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje — w ſali 186 — dla ſbéżnjenja ſjednoczenſtwa herbow pſchedażowacż. Leżowoſcż je po ſahoriſkej knihi 16,8 arow wułka a na 8683 hriwnow pohódnoſcżena. Wopaſne ſawěſcżenje wucżini 14700 hriwnow, k cżomuż tuthwilnje 90 proz. pſchiſtrażka pſchińdże. Je to khěżina a pólna leżowoſcż je ſamotnym domiſkim a kólnju.

W Budyſchinje, 25. oktobra 1926.

Hamiſke ſudniſtwo.

Jako namakane woſſewichu ſo abo ſo na namakanſkim hamieże wotedachu wot 1. julija 1926 ſeżéhowace wéży:

3 pſchedeſcżeżniki, latarnja ſa jéżdne koło, 2 jéżdnej kole, błidowy rub, dalkowidź, ruczna ſoſchka, żud ſ mechami, 4 móſchnje ſ pjenjeſami, 3 ruczne woſły, ruczny korbik, rohowe nowoczi, żeleſowa pika, pałcżik tapetowych rólow, ſchtrihowana jaka, 2 měſchlaj ſ ſokolſkimi ſtupnjemi, papjerjany pjenjeż, próſdne ſadowe kohy, honiwinſke patrony, grat ſ toſchu.

W Budyſchinje, 20. oktobra 19..

Měſchczeńſka rada, polizejſki hamt.

Sjawne paſredżenje wokrjeżneho wubjerka

pónježelu, 1. nowembra 1926, dopoldnja w 10 hodź. na radżiży w Nowym Gerſdorfſe.

W Lubiju, 25. oktobra 1926.

Hamiſke hejtmanſtwo.

Dokelż ſo pokhrona ſnowa roſſchérja, njeje ſ veterinarnopolizajſkich pſchicżinowu radno, ſo ſo hlowne wubranje plahowańſkich bykow tuthwilnje pſchewjedże. Wobſkedźerjam plahowańſkich bykow, kotrež hiſchcże wubrane njejżu, ſo poruczą, ſo bychu je pola wokrjeżneho ſkótneho lékarja pſchiſjewili.

W Lubiju, 25. oktobra 1926.

Hamiſke hejtmanſtwo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 253 — Budyšin — pjatk, 29. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 10 Kč. Kóžde čo. płaći 10 nł. pj. Wudawa a dźiwa smorjerjec knihićišćerja, zap. dr. v w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežne so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Přiwótřenje wobkhadneho porjada w němskim sejmje.

Prezident němskeho rjeńma Löbe je so pyšed jenym nowinskim sobuporjerjom wo bližšich djelach němskeho rjeńma w tym zmyšle wuprajił, so maja so po wotewrjenju němskeho rjeńma najprjedy wjetše debatty wo spomóžnosći dźełonjemjerjow a swonkownopolitiske rozprajenja wo podawkach w Genfje a Thoiry wočakać. Němšćanozionalni žadaju, so by so po możnosći bórzy **zakonjowy nazěšć k schłaćanju młodźiny pyšećiwo masanosći a njerjadej na dnjowy porjad stajił.** Kommunistojo su namjetnyli, so by so prašenje rosrunanja z Hohenzollerami w Prusej a wotmakanje wjećerjow zhyła wuradźowało, a sozialdemokratojo žadaju wurěčenje a wobsamknjenje wo prašenju nawróta něhdyšeho kěrora do Němskeje. Do hód ma so wuradźenje wo němskostatnych dołhowdach a wudawkach započeć. Póbła teho hišće je potwjerdźenje Washingtonskeho dojednanja wo wótzmohodźinskim dźełaćiskim dnju na rjad pyšinje.

Wulku wažnosć prezident Loebe na **pyšemjenjenje wobkhadowego porjada w němskim sejmje** kładze, dźiwajo na poślednje herjećanske debatty w pruskim sejmje. Hižo **we prěnim** poźedźenju rady starših wón na to pokaze, so by **kóždy** pospyt, sejmowe wustupy w němskim sejmje wospjetowacz, jeho nutřkowny namjetowacz, so by so wobkhadowy **porjad hrubom** sakładnje stowa srjadował, dokelž nětčišće **prjadowe** postajenja njedožahaju, so by so tajkim nahłownosćam, wohanjenju a pukam sadźěwałe.

Přihoty za němskostatny šulski zakon.

Kaž so z wobhonitele strony zdźěli, so němskostatny **šulski** zakon hišće w prěnjej połojcy novembra němskostatnej radźe pyšedpołoži a so potom němskemu kneježerstwu pyšepoda. Němšći sejm jenož tak mjenowany sakładny zakoń wobsamknje. **Kraje dyrbja we wobłuku tuteho zakonja swoje šulske prašenja po swojich potrěbnosćach rozrišacz móz.** Wusměrjenej ma so, so tři šulske druźiny, **simultanska, konfesionelna a zwěina** pódła sebje jako rumoprawne steja. Wo tymle prašenju njebudźa so wojowanja smjenjeć móz, **dokelž § 146 němskostatneje wustawy simultansku šulu jako normalnu wobhladuje**, druhim šulam pak jenož charakter woseběbiteje šule pyšipóstawa.

Postajenje nacźišća, pod němšćanozionalnym šmitskownym ministrom zhotowjeneho, po kotrymž dyrbješe so we konfesionalnej šuli zyła wučba w duchu wěrywuznaća wutworić, njeje so do zakonja pyšewjasało. Bayerska je so z konkordatom w tutym zmyśle swjasała. Kak so wona po nowym zakonju złoži, ma so hišće wočakać. Wjele pyšepowědane prašenje, schto je „porjadne šulske dźěło“, je so na to waschnje rozsudźiło, so šmědźa so wobsebite šule jenož załožić, kaž daloko so w nich sa porjadne dźěło rukuje. Wo tym, schto je porjadne šulske dźěło, ma so po położenju měšćanskich šulskich dźěło rozsudźić.

Kommunistojo a rosrunanje z Hohenzollerami.

Kommunistojo žrěbi žadaju, so by so zrotwa wo rosrunanju z Hohenzollerami wuradźowało. Kommunistiska frakcija w pruskim sejmje je sledowacy namjet podała: Dóle a dóle so wupokazuje, so je so wuradźenje zakonjoweho nacźišća wo samozjenjowym rosrunanju wjes pruskim statom a Hohenzollerami na podłožku njedožahazych a zamo wapacznych rozprawow statneho ministerstwa staka. Rozprawy finanznego ministerstwa wo zhubjenych numerišćich wězow su so pospyšiło jako wapaczne wupokazałe. Wobydlerske prawo je so Wilhelmej Hohenzollernskemu a jeho žonje na podłožku rozprawy finanznego ministra pyšiswolilo, kotrejž je so wjes tym z wupraženjom Wilhelma Hohenzollernskeho potwalilo. Namjetujemy, so je pyšipowědzenje zakonja wo samozjenjowym rosrunanju z Hohenzollerami wotstorcźi, zakonjowy nacźišć so k nowemu wuradźenju jeźmej wróći.

Spomoženje dźěćonjemcerjow.

Němske kneježerstwo je so po rosrěčenju z politiskimi stronami rozsudźiło, nowy nacźišć sa spomoženje dźěćonjemcerjow wudźěłać. Sozialdemokratojo žadaju powyšenje podpjerańskich sadźbow wo 50 procentow, centrumska strona powyšenje podpjerańskich sadźbow wo 20 abo 25 **procentow** sa zamołnjejace wosoby. Se sozialdemokratiskeje **strony so žada**, **za so pruhowanje potrěbnosće spuščeći.** Zentrum chze, so buchu so wěste prawidła sa jenotne pyšewobdźenje pruhowanja potrěbnosće pyšechowjedne. Němske **kneježerstwo je wukaz wudało**, po kotrymž so gmejnam 50 procentow podpjery sa wudawkowanych z němskeho stata zaruna, jeli so gmejny we wobłuku zwjazeho spomožerstwa wudawkowanym podpjeru po tych samych sadźbach płaca, kotrejž dźěćonjemcerjo dostawaju. Tu stromy na powyšenje pyšipomoży němskeho stata sa gmejny na 80 procentow cźišćeja, so by so gmejnam napšećeżo pyšilcilko.

Wjesdźěłoseć w Sakskej wotewěra.

Licźba podpjeranych dźěćonjemcerjow je w Sakskej wot spočatka oktobra wo 6304 na 155 099, licźba dostawarjow pyširažka wo 3933 na 125 891 wróćo schła.

Dr. Dehnowy protest přećiwo powyšenju wotnajećskeho pjenicza.

Sakski finanzny minister dr. Dehne je žrjedu w jenej demokratiskej wólbnej zhromadźiznje w Drježdźanach pyšeczińo powyšenju wotnajećskeho pjenjesa wo 40 procentow, kotrejž pruski spomoženišćowy minister namjetuje, wótru rěcź měł. Tajke powyšenje nasch wołkhudnjeny lud njemóže snjesć. Hdyž chzedźa, kaž pruski spomoženstwowy minister twarjenje wobydlenjow spěchowacź, njech je po pyšikładze Sakskeje sloża. Sakska wunoschi **kawka** za wotnajećski pjenjes **za** twarjenje wobydlenjow žame njebjerje, ale jón jenož **k** sadanjenju a **k** wotpłaćenju pożeńkow sa twarjenje wobydlenjow nałožuje. Też w měrje je po twarjenje wobydlenjow po 80 hač 90 procentach z pożeńkami pjenjesami pyšewjedło. Sakske waschnje ma kšěpšimu, so może so wjele wjazy natwarjeć dyrli w Pruskej. Shromadźizna finanznemu ministrej pyšihłosowasche.

Zadźen Erzbergerowy mordaŕ w Kolmarje.

Statne rěčnistwo w Offenburgu, kotrež je pyšepytanje wo mordaŕstwje na Erzbergeru wjedło, njewěri, so je Edelmann, kotrehož su w Francozoskej sajeli, jedyn z Erzbergerowych mordarjow.

Wuhlowa nusa w Gdansku.

Dla strajka jendźelskich hórnikow je niz jenoż w Jendźelskej, ale też w krajach, kotrejž je hač dotal Jendźelska z wuhlom sastarowała, nětkole wulka wuhlowa nusa nastała. Płešiny sa wuhło su w Schwedskej, Norwegskej a Danskej dwaj a tři króć tak wulke kaž do strajka. Kóžda zadana płacźizna je so zapłaćeła. Też město Gdansk (Danzig) pod wuhlowej nusu cźežko cźerpi. Gdansk z wulkeho dźěła wuhło z pólskeje Hornjeje Schlesynskeje dostawa. Wuhło je pólskich podkopkow je nětkole wuchudźe žadane a so wyšoko zapłaćuje. Gdansk njeje so še skasanjom wuhła do špěcha měł a nětko do prózdneho hlada. Pólska jón njemóže na dožahaze waschnje z wuhłom sastarać, dokelž je so hižo druhim krajam swjasała, wuhło podawacź. S dźěła też Pólska dosć nakładnych wosow za transport nima. Njedostatk wuhła w Gdansku je hižo k katastrofalnym sćežkowkam dowjedł. Wjele hospodarstwow je bjez wuhła, a wobydlerstwo dyrbi tohodla symu mrěcź. Też je strach, so je so sastaranje z khlěbom wohrozi.

Amerikanska pożeńka sa Pólsku?

Prezident Foederal Reserve Bank w Bostonje, Harding, w pyšewodźe měšćopresidenta statneje pólskeje hospodarskeje banki a sastupjerja European American Corporation, inżenieura Martinia, bližše dny do Katowiz pyšijědźe, so by industrijowe pyšiprawjenja w Hornjej Schlesynskej wobhladał. Puczowanju amerikanskeho finanznika so w pólskich industrialnych kruhach wulka wažnosć pyšipisuje, dokelž bo wot jeho dobrodźerstwa **nowa amerikanska pożeńka** sa Pólsku wočakuje.

Wo Francowski wójnski dołh.

Něhdyšchi franzowšiy offizjerožo njejsu sa potwjerdźenje franzowskeho wójnskeho dołha w Jendźelskej a Amerizy.

Sjězd we wójnje zranjenych franzowskich offizjerow je pod pyšedsydźidstwom swojeho presidenta, sapósłanza wyšcha Fabrye w swojim skónczazym pohedźenju jenoblóžnje dnjowy porjad pyšijał, w kotrymž so we wójnje zranjeni offizjerožo pyšeczińo potwjerdźenju dojednanja wo franzoskim dołhu we Washingtonje a Londonje wuprajeja, jeli so so wotpłaćenje po wotpłaćenju němskeho wójnskeho wotschkodźenja njesłožuje. Letne wotpłaćenje Franzowskeje njeźmělo letne němske wotpłaćenje na Franzowskim pyšekročźić. Hač zunje Poincarerowu dźěławosć pyšidźiwnawaju, swoje pyšeczińowiśwo pyšeczińo potwjerdźenju dokhowego dojednanja njepuščeja, dokelž bu wono jich dźěći a dźěćidźeći na dołhe léta pod zuse njeswobodu podało.

Argentinska budże na saplaćenje franzowskeho dołha cźakać.

Argentinske kneježerstwo, kotremuž na Franzowska 1. januara 1927 18½ milijona złotych pesow dołha saplaćeć, budże na saplaćenje tejele sumy na njewěsty cźas cźakać. Briand je pyšed argentinskeho pósłanza dźak franzowskeho kneježerstwa wuprajeć dał.

Franzowska chze znowa z Ameriku wo wójnskim dołhu rěcźeć.

Franzowski pósłanc sa Siednoczene staty połnomozneje Ameriki, Beranger, so w bližšim cźasu do Washingtona wróći. Jemu je so porucźiło, so by z amerikanskim kneježerstwom wo pyšemjenjenju dojednanja wo wotpłaćenju franzowskeho wójnskeho dołha jednał. Wš franzowskim kneježerstwje so nadźijeja, so Amerika Franzowskej dźěł wójnskeho dołha spuščeći.

Franzowsko-bołharski pyšipad.

Blisko bołharsko-grichiskeje mjeje su jeneho franzowskeho inżenieura, jeho žonu a żyna stónzowali a wurubili. Franzowski pósłanc w Sofiji je žadał, so by so **podawk** kruce pyšepytał.

Pyšiprawy k sjednanju mjes statom a zyrkwju w Italskej.

„Popolo d'Italia“ powě, so je kardinal-patriarch Venedigski pyšiležnosći wulkeho zyrkwinskeho swjedźenja w Rodźanu pola Benedźiga, pyšichi kotrymž je so też 12 arzybiskopow a biskopow wobdźěliło, rěcź měł, w kotrejž je praził, so staj stat a zyrkej sa sobje italskeho ludu na měru mjes statom a zyrkwju dźěłałoj, a so je tohodla nuzne, **z** dowěrnu wočakacź, hač hłowy stata a zyrkwje praktisku formulu namakaju, z kotrejž by so wsajomny poměr dozpił.

Abd-el-Krim we wuhnanstwje.

Abd-el-Krim, wuhnaty marokkowski wjednik na franzowskej kupje Reunion, so po słuchu we wuhnanstwje swobodny cźuje. Wón ma tu hrodźej podobne syhliščko a pohnu swobodu hibanja. Wón husto z automobilom wulěty po kupje cźini a so hewak je zahrodniśkim dźełom sabéra. Ssamo jeho žwóžba je so po jeho pyšihladźe pyšisporiło; jena z jeho žonow je jemu żyna darila.

Revoluzionarne njeměry w Brasilskej.

Kaž so „Matinej“ z Buenos Aires powě, su w Minas Geraes w srjedźnej Brasilskej revoluzionarne njeměry wudyrile. Wjele kolonistow z Mallo Grosso a Goyaza, kotrež so wobydlerskeje wójny boja, spěšnje je zwojim hibjeźiwym wobsedźenstwom do Argentinskeje cźekaju.

Wójna w Chinje.

Po powěsći je Shanghaia je roskasował Kantonskeho wójska general Schankejschek, na kotrehož je so mordarski radpad sčinił, zwojemu franzeju podležał. Póbła teho je so jedyn z prěnich wojerskich radźićelow, kotrehož su ruscy bolschewikowje Kantonskemu wójsku pyšidźěliłi, we bitwje cźežko sranił.

Kommunistiski puć w Shanghaiu so spytał.

Njedźelu 24. oktobra je chineska kommunistiska strona pyšichi prěnim zwitanju w Shanghaiu sbłk z brónjemi spytała. Pospyt so z njewuspěchom skónczi, dokelž so pyšichi nim pyšemałe ludu wobdźěli. Sbožźarjo najprjedźy policajske sarjadniśtwo nadwadźechu, hdyž so wjele brónjow khowa. Kommunistiskim sbožźarjam so dźěłonjemjerjo a studentojo pyšichwatchu. Hačzrunje so sbłk njeje poradźił, so we Shanghaiu hišće je lud njeje směrował. Policija je wjele sbožźarjow sajała a domy pyšepytuje. W chinesćim dźěle města je so wobšelnjenjski staw pyšipowědźił. S Hongkonga běchu so do Shanghaia spěšchnje jendźelske torpedowe sanićaki pósłałe.

Wójsko generala Sunczuansanga je wójsko generala Sao-Czaa njedaloko Shanghaia sbło. W provinzy Čjanzi so je Kantonske bolschewikiske wójsko k rosbudnej offensiwje na zyłej fronce pyšihotuje.

Němskostatny zežiwjenski minister dr. Haslinde w Khrósćicach

W **Khrósćizach**, 28. oktobra.

Kajka ważnosć ma nětkelźišchim fafflim wólbam pšichzéwa, widźimy ſ toho, so bé ſej Kšchešćanska lud. strona (wotnožka w Saksej) nëuſſotatneho sežiwjeńšeho ministra k bohudźelawosći pšicheprožyła, tiž nětko we wežerawschej derje wophytanej wólbnej ſhromadźiſnje ważnu rěć wo naſchim ſe'wjenju, wo ratarſtwje a hoſpodarſtwje hołoſenju w Mi dźerſzešche. Mów bé, njedźiwajo na mnoho dźela, ſmóžnił, bo Łužicy pšikſhowataćz, hdźež runje žadyn zuſtnik njeje, kaž pšchi ſwobatku ſwojeje rěče naſpomni. Wšešche dźeń ſwoju wojerſku ſłužbu w Budyſchinje ſpokonjał a mějeſche k ſwojej wokoſnoſtnej ſłužbje jeneho Serba ſe Radworja a tak wſchelake pożahi k Łužicy a k herbſkemu ludej. To jenož pšchipomni na powitanſke ſłowa nawjedowarja ſhromadźiſny, wyſchſcheho wrjeńa Sſtodeńka. We ſwojej nimale hodźinſtej rěči měnieſche na ſpočatku, ſo njerěčał k pšchitomnym jako parlamentarier abo powołanſki politikar, tola jako pšcheſtwědčeny pšchiwſchowar Kſchešćanſkeje ludoweje ſtrony, kotraž dże naſchemu ludej a wótzenemu krajej ſłužiła a napſcheczinje nahłady wurnanać. Jako nawjednit hoſpodarſkeho reſora w ſtatnym knježeńſtwu rěčeſche wobſeže wo ratarſkej politiju, pšchi kotrejž Kſchešćanſka ludowa ſtrona wuſnaumje dobruſtuje. Minister rožoži wſchelake pšchičiny ratarſkeje kriſy a pšchičiny k połěpſchenju ratarſtwa. Kriſa hiſchče njeje ſkónčnje, tola pak ſmě ſo rjec, ſo ſhromadny wobroſ zyło tak hubjeny njeje kaž po lońſchich žnjach. Schłoż pšchichod naſtupa, dyrbi ſo na to dźiwać, o njeby ratarſtwo hiſchče ſo bóle ſadołžiło, teſ ſo ſo produkcija ſpórnje, wobſtaw bowjeſchinje a powołanſke wutwurjowanje ſpadnje. Wobſeže ma ſo na burſke wobydleŕſtwo dźiwać, ko fotrychž rukach ſo iſi ſchitowórezimy ratarſky wobſtaranje pódy namaka. Teſ położenje nakrajneho dźiećerja leži ſtatnemu knježeńſtwu na wutrobje. Tak je wono we wobłuku dźełopodawaczeho programa hakle pšcheb ſtótlim 50 miliionow hriwnow ſa twar b ſtaceńſtich wobydleńſkich wuciſkow. Dale połaſa na wobſtarne dźeło na polu ſaſudźenja, tiž ma burſkim ſynam a ratarſkim dźećerjam możnoſć k ſežiwjenju na ſwojej pódze dać. S swobodnym ſajimom je praſcheneje połěpſchenja mloka a powyſchenje mlokowese produkcije a konſumna blize ſtupił a je w tom wo Saſkej najdalſcheho proſunjenja nadeſchoł.

K pšchewinjenju nětčiſcheje miſy je trěbne, ſo w ratarſtwje ſo ſažo dowěra na ſwoju kamſnu móz a kruta wola k ſebjepomocy pšcheſiła. W tym połaſuja ſo ſmjeſelace ſnamjenja. Njeje mózno, pšches ſtarnu podwjern wſchěm powołanjam na nowi powjaſcz a je dopruſka pšchiwieſcz. Wobſehje ciſchcheć naſ wobſchérna bjedźełkałoſć. Na to ſłoſuje ſtatne knježeńſtwo kedźbliwje ſwoje wócko. Tohodła je program ſeſtajała, kak może ſo d'ławniſch pšchipo-rjeć. Tonju je wěſty cłaſ trěbny. Na druhej ſtronje nieſmě pak ſo ſabyć, ſo hłowna winja nětčiſcheje ſtutkowneje muſy w ſwonkownych politiſkich poměrach leži, wobſeže we Versailleſkim wujednanju a ſ njeho wuhładajcych wevarańſow (ſkaſenjow). Tute wuczinienja maja ſo revidować. S tym móże ſo naſche hubjenſtwo ſ wulkeho dźela woſtronicz a k tomu móże najwobſkí ſrodźowy hoſpodarſki manifeſt pſchinoſchowacz. Ludy a ſtaty maja ſo hoſpodarſky ſbłížicz a ſo dorozumicz, ale jenoż pſchi runopraworoſci Němſkeje. Genf a Thoiry ſtej ważnej etapje mjeſynarodneho dorozumjenja. Myſlicźa europiſkeje ſłowneje unije (ſjednoczenja) hodźi ſo jenoż pomału pſcheworjeć. Dźiwaja na nawědźite narody, kaž Jendźelika a Amerika a ſtuſkone kroje (Franzowſka, Italſka a Polſka), kotrež pšchi tutym hoſpodarſkim manifeſcze wróco dźerja, je dopołaſ, ſo naſch cłaſ ſa tutu ideju hiſchče ſrały njeje. Němſka je wjacy króć ſwoju ruku k hoſpodarſkemu dorozumjenju poſtſiſała a je ſtajnje pſchihotowana, měrny poſtup ſpěchować. Tola njemóże a njeſmě ſwojej narodnej a hoſpodarſkej ſamoſtatnoſci ſej ſeſchkodźicz ako ſu ſpuſcheźicz a ſwoju produkziju podrjeź. So ſo pſchiſłodny wokunik k vſchſtamknjenju k ſwětowemu hoſpodarſtwu njeby pſchepaſł, je w prěnim rjedźe ſtaroſcz ſtatneho knježeńſtwa. Sa to budźe też we pšchichodźe Kſchešćanſka ludowa ſtrona wuſtupowacz. Wſchě ſwoje politiſke dźełа a te ſwojeho ſaſtupneho wjednika, ſtatneho kanzlera Marxa, wukonja pod horjeſ luboſczin k wótzenemu krajej, ſa kotrejž ſmy we wójnje wojowali a cźerpjeli a tiž chcemy pšches pilnoſcz a bratrſku ſnjeſelitwoſć, kóždy na ſwojim měſcze, k lěpſchemu pšchichodej naſpěchcio wjeſcz. Tak ſłónczi minister ſwoje ſajimawe ſłowa a pšchitomni ſwitowachu je ſe ſylnym pſchiſleſkom.

W rosmołwje cźinjeſche rjany ſaciſčhcz, hdyż dźełaceſ Brězka Motrowa mišno, ſo budźe minister nam runje tak dobry wjednik w hoſpodarſtwje łaź je to we wójnje był. Mjes pšchitomnymi namakachu ſo tšo, kotſiž ſu pod miniſtrom jako kanonéroſo abo ſędźerje ſłužili a kotſiž ſo jemu pšchedſtajichu. W dalſchej rosmołwje naſpomni kubleć Dueżmann wſchelakoroſcz wo pſchewjedźenju zła na pſch. na žito a na muku, tiž je ſa tutu wyſche hacź ſa tamne. To rozłeži minister tak, ſo do tutraja pſchiwożeny hotowy fabrikat nam dźeło bérje a tohodła je ſłom ſo poczeźi. Też wobwótnoſcz dawka (wiaſchkrócźnje na pſch. na nikoło połejenu) dla wotmołwi, ſchtož hiſchče potom dr. Flügler, pšchedſtajda Kſchešćanſkeje ludoweje ſtrony we Saſkej, nadrobniſcho wuſnoži, tiž też ſ bohom k pilnej wólbje ſa nin namołwieſche.

Do miniſterſkeho pšchednoſchka rěčeſche ſapšiſanz we pruſkim ſejmie Schmelzer ra hodźinu wo ratarſtwje a naſchim tutrowitwom a prjedawſchim politiſkim połoženju. Je ſam bur ſ Weſtfalſkeje a rozebra wopaczne ménjenje, ſo Kſchešćanſka ludowa ſtrona mało abo nicźo ſa ratarſtwo njeczini abo dorpěła njeje. Nadźijomnje budu nětko pšchełazy bunjo, kotſiž herak na němſkonarodnych pšchiſłahaja, ſjawje ménjenje w tym trochu porjeſchiſ.

Bohke wjeſelo cźinjeſche miniſtrej, hdyż pšchitomni jemu jedyn čerſtwi ſwój ſałpswachu a ſłowjańſku harmoniju „Sklamu“ wunjeſchachu. Sa to ſo wulkoſchne podźakowa a wupraji ſwoje wjeſele na tutej derje poradźenej ſhromadźiſnje a budźe pšchecza Eſerbow, kotrejž jemu nawjednik ſwobu na puć do Barlina da, na ſamowitym měſcze ſpěchowacz. Sbromadźiſna naſnaka rjany wukonz a budźe ſnadź ſ dobrym ſnamjenjom ſa wólby 31. okt. hd ej měli wſchitcy Eſerbja liſcźinu 9 wolicź. Pšchiſłaſt miniſtra do Khrósćiz a Łužicy je ſa naſ Eſerbow wożebita cźeſć. Tu chcemy ſej wažicź a tuž tej w jeho ſmyſłu ſtutkowacz.

Ze Serbow.

Płatk, 29. winowca.
Ewzebiſe, knjeżny.

* 1845 we Wulkich Zdźarach pola Wojerec na ſali — lic theol. Arnošt Oswald Mrózak, dołholětny farař w Hrodźišću a wjelo lět po wóteu Imišu zo wodźerjom ſerbſkeho prědarſkeho ſeminara, nětko na wumėnku a zdobom farař vikarius w Budyſinku — nětčiſi ſenior ſerbſkich evangelſkich duchownych, kotrychž je jako prědſeda ſerbſkeje konferency wokolo ſebje hromadźił a na ſynodze zaſtupował. Bóh zakhowaj nam tutoho wuleż dоſtojneho a zaſłużbneho knjeza hiſche wjele lět.

* 1869 w Cornowje pola Pomore Jan Aug. Zoba, kiž je najprjedy Budyſſki gymnazij wopytał, ſo tu jako wubjerny, wuleż wobdarjeny wučome wuſwětčił, ale hiſche w prěnjej rjadowni gymnazij wopuſčił, zo by kubło ſwojeho nana prewzał. Bórzy wuzwoli ſo tutón zdźałany ſerbſki bur do ſakſkeho ſejma, hdźež je ſwój lud z wulkej zrěčnoſcźu a ſwěru zaſtupował. — Wſitcy jeho cześowachmy a lubowachmy dla jeho nadobnych woſebnoſcźow a wobźarowachmy nutrnje jeho zażnju ſmjerć.

Přiſłowo: Zonu ſebi bjer ze ſuſodſtwa, kmótrow proſ ſej z daloka.

— Wo wjedrje. Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +8. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 723, hygrometer +2 thermometer +3. — Rospokoſenje nižinow a wyſchinow po wežerawſchej powěſczi wjedrarſtwow pokaſuje na njewobſtajne wjedro. W pokonju wyſchina nimo cźehnje. Wyſchina w pokonju je ſo hacź na pokněžnu Ruſku pſchesſunyła. Nad pokonjſchej Ruſkej leži nižina. Nowa wyſchina cźehnje k dalſkej polnozy. To pokaſuje na dalſchu ſymu. Pšches Schpaniſku a Franzowſku blížeſ ſe nam nowa nižina. S poknozy pſchikhudźaju ſymny powětr mohł ſo bliżaju nižinu do ſněha pſchetworicź. Tele wjedro kiwa nam najſterje w bližſchich dnjach. — Jutſje ſobotu ſkónczko 6,53 hodźin ſhdaża a ſo 4,34 hodźin khowa. Měſaczk ſhdaża wokolo polnozy a ſo popołdnju 2,58 hodźin khowa.

— Sſwětowu lutowanſki dźeń. S pſchileżnoſcźu ſwětoweho lutowanſkeho dnja, 31. oktobra, je Měſchčanſka nalutowarnja hjes pſchetorhnjenja wot dop. 9 hacź do popołdnja 5 hodźin wotewrjena.

— Zyrkwinſki dawk w Budyſchinje. Pokaſujemy na to, ſo ma ſo 2. termija zyrkwinſkeho dawka k 1. nov. ſapłacźicź.

— Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje. Sſobotu, 30. oktobra, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo punt po 50 pf.; ſyre a naſelene ſwinjaſe mjaſo, punt po 60 pf. Sſwinja-ze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cźiſta 2351—2400.

— Sſtatna autowa cźara ſ Budyſchina do Kamjenza. Autowy omnibus, kiž jenoż wſchedne dny we 8 hodź. ſ Kamjenza do Budyſchina jěźdi, pojedże też njedźelu 31. oktobra 1926. Na to pojedże wot Budyſchſkeho dwórniſchcza 10.30 hodźin ſako do Kamjenza.

— Sa ſaſowotewrjenje Budyſchſkeje Mechaniſkeje kłaſeńje. Na ſaſudźeny ſchtwórtk powoła Budyſchſke wokrjeſne hejtmanſtwo wſchelakich knjezich k ważnemu rěčenju. Sakſke dźełowe miniſterſtwo ſada ſebi, ſo by ſo nješchto ſtało, ſo by ſo nětkajſi puć namakał, ſo by ſo Budyſchſka Mechaniſka kłaſeńja ſaſo wotewrila, ſ cźimž by na tyſaz ludźi ſaſo dło dostało. Na jednanju wobdźělichu ſo: Knjes wokrjeſny hejtman Richter, referent wokrjeſneho hejtmanſtwa, knjes wyſchſchi měſchčanoſta Riedner, knjes direktor Schäfer a knjes prokuriſt Hartmann ſ Mechaniſkeje kłaſeńje, knjes Jan Kalich jako pšchedſtajda dźełaceſſkeje rady, jedyn ſaſtupjer ſaſkeje zupy ſwjaſka textilowych dźełaceſjerjow. W jednanju ſo pšchitomni wo położenju wuprajichu a měnjachu, ſo je unſne, ſo ſo dźełarnja po możnoſci bórzy wotewri. Po namjeze Budyſchſkich měſchčanſkich ſaſtupjerjow wobſamſnychu, ſo knjeſa wyſchſcheho měſchčanoſta Riednera do Hamburga pójźeli, ſo by ſ generalnej direkziju konzerna naležnoſcźe dla jednał.

— C'ah bjes kolijow pſchiſłeže ſmjeſe ſtohu do Budyſchina. Kaž we wežerawſchim cźiſle hižo wospjetowachmy, je ſrjedu popołdnju w Schleſkjeſkej ſnjeſhożiſ. Do ſobotu budźe ſaſo ſwuporjedźeny a tak ſtónczenje do Budyſchina pſchiſłeže. Sſrjedu a też ſchtwórtk ſtejeſche w Budyſchinje na Zitnych wikach wulka ſyła łudźi a cźakaſche na cźah, tiž bjes kolijow jěźdźi. C'ah pak da na ſo cźakacź. Knjeſe ſobotu dyrbi ſo pſchipowědźeny pſchiſłeže ſłónczenje dopjelnicź. Tohodła, ſchtož ſobotu na wiki pſchiſłeže, ujeſapomń wokolo 1412 hodź. na Zitne wiki hicź. C'ah bjes kolijow pſched Měſchčanſkim dźiwadłom na ſchtwórtej hodźinu ſaſtanje.

— Njedawajcże dźěła dwójzjaſaſtužerjam. W nětčiſchim cźaſu, hdźež ſu ſtatyſtaſy na ſaſtužby pokaſanych wobzołow ſe wſchěch powołanjow bjes dźěła a we nuſy, mamy hiſchče zyłu ſyłu wobzołow, kiž na dźěło chodźa, kotſiž na to pokaſanu njeſu, tak mjenowani dwójzjaſaſtužerjo. Najwjetſchi dźeł tychle dwójzjaſaſtužerjow bjerje druhim możnoſcź ſaſtužby a vſchinieſe jich wo dźěło a thlěb. S tym ſo ſtatne a hoſpodarſke finanzy jara poczeżnja, dokeż dyrbi ſo dla ſaſtužbneho dźěła tajkich, kotrymž to trjeba njeje, podvjera ſo potrěbnych dźełonjemjerjow płacźicź. Pšchecźiwo dźěłu dwójzjaſaſtužerjow je ſo njedawno na zwłe wopraw-

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźerneho lěſa.

37] (Pokračowanje.)

Wjazy wobaj ſe ſobu njerěčeżeſchtaj. Nôſałka pak wuſłupowaſche ſ mérnej kročzajku, kaž horjenjo krocźa, po wjeſſchku horje, ſi: ke Kſchižnemu dworu wjedźeſche.

Schwjerzje pšſtachu w polach a pšſane mjeſeli wohrěwachu ſo na ſłónczu. Nôſałka ſo najradſcheho też ſtama ſobu ſapšſtała a poſkoczi'a, tak rjenje bu jej w tonle žiwjenju a radowanju mjes ſtujeſanu, ſelami a kěžujenji. Wſcho bubnjeſche ſ mkódnej wokoha a ſérej nalětnjej mozu — ſamo ſtaruſchka ſaczu to w nohomaj, a tak ſo ſta, ſo hižo ſa króćku khwilu Kſchižiny dwór we ſwojim ſelenem wěnzu ſtojo wuhladа. Hoſpodaŕ njebé runje doma, mějeſche na polu ſwoje dźěło. Ale Khrystła wuſidźe runje ſ kuchnje, wſcha ſaczeřwjenjena we wobliczu, kurjazu ſo ſchłu to rukomaj njeſe.

„Maczi, ſcże to Wy“, ſo jej wuſpuny. Potom pak ſo wona hiſchče bóle ſaczeřwjeni, dokeż njemějeſche ſaréhu prawa, Hendrichowu macz tak mjenowaczi.

„J nó, to ſo wé, ſo ſym to ja“, jachſche ſtara žonka, „a ty brje budźeſch hižo wědjeż, ſchto je ſo ſtako, a ſchto ſebi ludźo powdaju.“

„Ja wém“, rjekny Khrystła, ſchłu na lawku ſtajejo, „a bynjej by dyrbjała ſwoju ruku do warjazeje wody tyknyć, a bynjej by zyła wjeſ pšcheciwo mi była, ja bych tola prajiła: Lawrjeńcźk to cźinił njeje!“

„Hołcźo“, rjekny Nôſałka ſo ſpodźiwajo, „ty ſy ſtérſcho jena! Ale hlej, wón je hroſył, a to rěka, to ſu dopołaſu . . .“

„Swórkowa ſtotra je njedawno wo tom k cźeſce Wórſchi rěcźała. Ale ta hałle je poczała ſpektakel cźinicź! „Wón je mje ſ wody wumožił“, wona rjekny, „a ſchtóž by pſcheciwo njemu nješchto rěcźał,“ wona rjekny, „tomu ma ſo huba ſatykacź“, je wona rjekła. „By-li ſornik powědacź mohł“, wona rjekny, „tón by powědał, kak je Lawrjeńcźk ſpěchnje do wody hopłynył!“

„Khrystła, rodźiſch-li wo Lawrjeńcźka?“

Žana wotmołwa.

„Pſchetwj, by-li jeho cźyła, potom bych cźi nješchto rjez měła.“

„Wrajeſe mi to.“

Staruſchka ſahuny do łazow, twrcźeſe liſt ſwojeho ſyna a poczo mjelcźo rěcźeż. Khrystła pſchiſłuſny hdyż a hdyż, a jeje ſomotcźornej wócźy beſchtej ſ ſemi ſłożenej.

Hdyż bur Kſchižneho dwora domoj pſchiſłeže, nałidże ſwoju dźowku na puć pſchihotowanu.

„Nano, ja pójdu ſ Wudworjanſkej burowku ſobu, ſa dwaj dnaj ſym ſaſo doma — nimaczeſ-li nicźo pſchecźiwo tomu, a bychcźeſ-li mi ſobu hicź dać?“

„Sſaperliſchka! Hdźe dha chcźetej, ſmėn-li ſo wo praſchcźecź?“

„Mój dźemoj . . . mój dźemoj . . . to je potajniſtwo,“ wjaſoleſche Nôſałka. „Do wěſteho měſtaczka k wěſtemu nětkomu, wěſteje wóży dla!“

Bur Kſchižneho dwora ſłuchaſche, poſmja ſo trochu a hladaſche potom na ſwoju dźowku: „Sajutſiſchim tu ſaſo budźeſch, Cźornuſchka!“

XI.

Staruſchka a mlodunſchka.

We połhodnem tempo, kaj wojazy ſtupaju, cźehnjeſchtej wobė won. Hawak naſtaji wuſchi, roſmołwjałowaſche ſ dele ſamotny ſo potom njeſłyſadajo kaſanja.

„Dźeſch ty hnydom domoj, Hawako?“ poruči Khrystła. „Cźehcźeſch ty hnydom hicź!“ Hawak poczinjeſche ſo hłuchi a běžeſche kónz puczа do prědka, na to ſtydźe ſo wotſtrědy dróhi a cźakaſche na ſwoje kněžnu.

Tuž bha Khrystła jemu hižo njewobaraſche.

Wona ſnaſeſche wſchě pſchikrótſchowańſke puczе a ſchcźeżnoſcźu, to w palazej nałétnjej horjoczе po khribjeczе hor, proſtych ſchtomow, to ſaſo we ſcźinje mjelcźiwo ſdźiwjeho łěſa, hdźež běžeſche ſurowje hyna, kaj w mróſu. Potom ſaſo pſchedobywaſchtej ſo pſches hłuboki, drobny pěſk holiſny, hdźež ſurowy hórſti wětr wokoło niſkich khójnow a cźmpazych haložkow hoſowa cźehnjeſche.

Tam leżeſche khuda wieſka, ſ niſkimi, ſe ſłomu krytymi khěžcźelkami. — jeje wjeſnjenjo ſžwjachu ſo wot toho, ſchtož ſim wjaſanje khoſcźow wumjeſe, dokeż běſche pódа pſchehubjena ſa płody, a błeda, kamjenzata rólna pjerſchcź njewupłodži wjaſy, dyžli nješchto ſmjelzom wowsa.

Nôſałka a Khrystła ſłyſeſchtej nětko do wyſchiny docźahnyc, kiž jeju njebjeſam ſchwarny kruch ſbliži. Pſchetrož najmózniſche hory, kaž ſo ſda, leżachu pod nimaj, pokryte wot tamneho cźornomódreho barbna, kotrež je Cźornuſchkiſim hobram ſamowne. Tudy ſłiwachu ſo mjeſke ſmuſi, tam roſtſupowachu ſo w nadſchi, ſkónczenje — mjes nimi błyſcheczachu ſo liſti, kaž ſwětłoſelene, ſchtyrirókate blaki.

„Tam ſady leži Amerika, nėwėrno?“ wopraſcha ſo ſchepтajo Nôſałka.

„Haj, ale najprjedy pſchińdże hiſchcze Freiburk a Karlsruhe,“ wotmołwi Khrystła runje tak ſcźicha.

Hawak naſtaji wuſchi a łłuchaſche ſedźbliwje na nėkaſki hłbot i daloka.

Dróha drje mějeſche błędy wot toho, ſo njebėżeſche podlu żelezniſ nеje cźarny, ale we ſamoce wyſokeho Cźorneho lěſa, kotruż w ſtarych cźaſach puczeſerowzo a wójniſy wuzjadne wuſwańcźu. Swucźażych a ſpuſtwych telegrafiſkich grotow tu njebé, a wėſtkſ ſapopadowaſche ſo jenoż w ſchtomach.

Słónczne bé ſo też dyh powėtra lehnyk, tiž bé ſcźin ſa ſcźinom pſches hory cźėrił, a ſonje doložeſchtej na ſchcźeżku, tiž wjedźeſche mjes njeliczommymi malinowymi łežkami ſaſo dele do dola. A nadto tutymi kėrczinami kolebachu ſo bjeſſmużne, pſchehłyſchcźowate njetele: pawjaze pjero, żarownik, zytrownik, módrack — a parlowinowych barbow wulki błėbornik.

„Maeſt!“ rjekny Khrystła.

„Hnydom ſaczujeſch, hdyż ſy w druhim dźėle ſwėta.“ ſchepny Nôſałka, „tajke njeſchto pola naſ njeje!“

Po porſtach ſnowaſchtej dale.

(Pokračowanje ſcźėhuje.)

njene waschnje też němskokatne dźěłowe ministerstwo wobrocziło. Leži tola w sajimje powschitkownosce, so by so liczba tych, kotříž na sajkužbu pokasani njejsu, na najnišši stwdźenk pomjeńšiła. Prošu so tohodla, so bychu so wšěch prošone městna, wjcho jene sa kajke powołanja, Budyšinskej sjawnej dźěłowej saraddźenni (na Hrodowskej hasy 10, telefon 2861) wotsewiše.

— **130 lětny jubilej Budyšinskeho Měšćanskeho dźiwadła.** Jutře sobotu, 30. oktobra, swjeći Budyšinske Měšćanske dźiwadło jubilej swojeho 130 lětneho wobstaća. Jubilej wotwjeczi so z přeńum pschedwjedźenjom Schumannowoje spěwohry „Handrijowa nóz". Hru je wobdźěłał kantor Erich Kruschwitz w Budyšinskim, do hudźby sestajał kapelnik mišćer Herman Kutzschbach we Drježdźanach.

S **Khwaczic.** Njeslože, kiž mohłe hischcze hórsche sćežkiwki měcz, sta so wutoru popołdnju na wjesnym nawěsću. Cežiźty awto z pschipowěschćakom pschijědże pschez wjeś a chcyše do Wulkeje Dubrawy. W hantlowem casu pschijědże sapschah kubleria Wróbla z pola domoj. S njesnatoje pschicziny so konjej pschi pschijchtaj a cžerjeschtaj z wosom wotskał. Wobschkodźischtaj telefonowy sćežor, potorhnyschtaj wosiowy kół, wjerchnjch skrzyńkowskich bokowdrjow, wotkemischtaj płotowu żelezny žerdź a cžerjeschtaj po sahrodach dale. Pschi dźiwjej jěchje padże pohonc Emil Pětschke z wosa. Wóz jeho pschejědże. Tola na słoze so jemu wobdrje a smjecze, hewak so jemu niczo njesta. Konjej na tamnym konzu sahrodow sastaschtaj.

S **Hrodźišćeca.** Póndźelu wotmě so w Jurcach hospodarja gmejnska shromadźizna, na kotrejž dyrbjesche pal gmejnu wobsamknyć, hacź chcędźa wobsedźerjo ke gmejnskim wólbam, kiž budźa 14. nowembra, jednotne sćežmy postajić. Po sawodnych słowach knjeza wyšeho sudnika Petrika hłosowachu pschitomni z wjetšinu za jednotnu sćežinu. Wunoschi je ješchowazy: Wobsedźerjo maju 4 hłosa, njewobsedźerjo pak jenoh 3. Pschi sawjedźenych tšoch wólbach běchu wobsteinojcze gmejnje. We nowym gmejnskim sastupjećelstwje ma mježichudoh k prjedźenju rasći hłosow.

S **Kamjenza.** Wčera so w snutskownym měsće dźiwja hoitwa wotmě. Popołdnju wokoło 2 hodźin nadeńdźe policist na Połcžnicžanskej drohi muža, kiž po prošchenju chodźesche. Wón chcyše jeho na strażu sobu wjacy, so by so tam wupokazacy mohł. Jako so policist z nim do Zwingerskej haty winy, spyta zuły cžeknyć a běžesche po Zwingerskej drohi hacź na torhoschcžo. Tu pak jeho policist a nětkotši ludźo sašo dohonychu. Policist ma to na hamtske sudnistwo dowjedźe. Najšerje ma prošcež hischcze wjazy na swědomju, so jemu tak wjele na tym salešesche, so by swoju swobodu wobchował.

S **Rakez.** Tudymuy zyrkwinski słužobnik Polan běšche w nozy wot schtwórtka k satkej do rěki padnył a so tepił. Rano jeho ludźo wuczehnjechu. Kak je so njeslože wotmóło, njeje dopisowarjow tuthch rjadkow znate.

Swój k swojemu!

Kóždy **Serb** woli 31. oktobru

ze Serbskej Ludowej Stronu

za Křesćansku Ludowu Stronu

lisćinu 9!

Serbs a Ludowa Strona.

Zaposłane.

(Bjez samowitosćje redakzije.)

S **Hornjohórcžanskeje stronu.** Nad šerjšim lětakom „Serbskemu wobydlerstwu" so dodźiwacz njemóžemy, a dźiwamy k wuważenju dodać: So je Jan Mjela Serb, to je wěrno, ale sćěto je wón sa našeh narod dotal cžinił? **Ničzo!** Wjacheśiwnik hacź trjwě. Dopomnimy so dwě lěcže wróćo, sćěto je tehdom šerbšim stat-schim so stako? Njeje wón tón hnź, kiž je sobu sa to skutkował, so bychu so šerbske starschi thłostali. Praschamy so jeho, sćěto je wina, so je Hornjohórcžanska schula němska? Njeje knjes Mjela jako wótwny pschedsydda też sobu samotwity, to so tak mało šerbskich hodźin dožerži? Schtož jeho sastupjenje w Budyšinskim wokrjesnym hejtmanstwje nastupa, to derje pschipóšnawamy, ale sa šerbšli narod a nabožtnu hischcze nicžo wusche měr njeje! Tuž, šerbšeju wolerjo, wobmyślće sebi, koho woliće. Jeli sće Serbšo, tschešćijenjo, dha wolće je Serbskej Ludowej Stronu sa Kschešćijanstu Ludowu Stronu.

Nětkotši wolerjo z Hornjohórcžanskich stron.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Kedźbu! „Nadźija" ma dźensa wječor swoje spěwne zwučowanje w **Serbskim Domu**, nic w kat. towaršowni. — Prajće to jedyn tom druhom! Městonošeda.

Khrósćicy. „Jednota Sokoł" změje na wšěch Swja ych wječor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Wjeńkoe. — Pančanska, Wotrowska a Njebjelčanska Jednota so na nju wutr. přeprošuja. Starosta.

Kursus serbskich rejow wotměwa so jutře **sobotu, 30. oktobra**, wječor we 8 hodź. w Serb. Domje. Knjez direktar Krawe přińdże. Zarjadnistwo.

Lichań. „Zernička" zmeje pjatk wječor we 8 hodź zaso spěwanje. Dokelž so nowe spěwy wukmó započinaju, ma kóždy přińć! Předsydstwo.

Pančicy, Wotrow a Khrósćicy. Wšě tři „Jednoty Sokoł" maju dźensa pjatk zhromadne zwučowanje w Pančicach. Wšitcy dyrbja přińć. Načolnik.

Porsicy. „Jednota Sokoł" ma dźensa pjatk wječor w 9 hodź. generalnu zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu wšitke sobustawy (też pasivne) přišli. Starosta.

Rudwoř. „Jednota Sokoł" zwučuje dźensa pjatk we kermuši. Za dźeši štwórtk po kermuši pop. 1/4 4 h.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Jara wulki wubjerk a tunje płaćizny!

Mužace wobleki, sportske wobleki; najlěpše zymske sportske jupy; pacholske a hólčace jupy, dźěłanske jupy; krute dźěłanske kholowy; dobre krute Manchest. kholowy; płatowe a Breeches-kholowy, króćke kholowy, njepřemokawe kabaty, gumijowe mantle, ulstry, zymske mantle, Swedske mantle atd. ma

Woldemar Menger w Budyšinje

přjedy A. zwud. Mengerowa na Serbskich hrjedach 6

Hižo 42 lět staroznaty, kruće sprawny drastowy wosebity dom za dźěłaćerjow, wjesny lud a srěni staw.

Nimo měry wulki wubjerk! — Najnižše płaćizny!

Sportkse, lumperowe, fantazijowe, ratacowe, wušiwanske a štrykowanske

wojnca

najwjetši wubjerk barbow a kajkosćow pola

Ernst Günther w Budyšinje

rožk Žitneje hasy a Mjasowych jatkow

2 lnenowej nawobleśeni

z 4 hłowakami 14 60 hr.

— 2 pisanej nawobleśeni — z 4 hłowakami 15 60 hr.

nail. Dowlasowe łož. plachty 150×220 z wubitej krom. 4 85 hr.

běły a pisany parchent pościela najtańso

J. Domsch

w Budyšinjanskej Lawsk hrjeb. 16, I (aut. hosć.) Žane klamy.

Rjany zrěbc

čorno-bruny, 2½ lěta stary, je na předań we Łuzy čo. 15.

Rošle žonjace kholowy

jěłanske jaki tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11

Hojenje khoroscow bjez jěda z wuspěchom

přez biochemiskeho hoiera

Willi Gruber z Barlina

Ręcne hodźiny:

w Slepom na Milorazkim puću w Zachołdec domje — wuteru a sobotu 9—11 hodźin dopołdnja, 3—7 hodźin popołdnja

w Běłej Wodze — póndźelu, srjedu a pjatk 4–7½ h. pop.

Mittelstr. 11. — njedźelu 10—1 hodźin dopołdnja.

Pomoc w najcežšich padach!

Frauen

Poručam swój wulki skład přepaskow, měšačnych a přednadowych powazow, podpołožkow. Sym radlubje k rańe.

Wagnerowa w Budyšinje

před Sulešćanskimi wrotami čo. 9.

Žonjace a mužace šaty

frotejowe twjelki a kupańske ruby, łožowe šaty, běłe a pisane. Sportske lacy, najnowše mustry, šórcuchi ze sanna a płata. Nohawicy a wołma k wušiwanju jara tunja.

Marg. Schulze w Budyšinje

na Hošic hasy 27a.

Tunje wobuće!

Najlěpše **płyšowe toffle**, z fyle. a kož. podešu z wołkom po šćěhu wosebje dołhe a dźerž. 36/42 **2.75**

žyłeowe črije ze spinku z kož. wobsadkom a łoźanej podešu 31/35 **5.00**

dobra dź r ina kajkosć 36/42 **5.75**

najlěpše Oschatzske fyle. toffle 36/42 **2.40**

kr ta dźerživa kajkosć 43/46 **2.75**

syleowe črije z wobrubow z kožanej podešu abo bjez njeje 30/34 **5.00**

wuhoraj. črije z wjelbłud, kosm. tkaninow 30/42 **3.75**

dźěć. črije ze šnórow. hołj. kož. čorne 23/24 **4.75**

na lěšu krute kajkosć, jara derje dźerżace 36/26 **5.00**

pacholske črije ze šnórowanjom krute kajkosć 9 50 (30/30) 27 30 5.35 27/30 5 75 31/35 **7.25**

dźěłanske črije za kujezow wosebite krute 12.75 40/47 **12.75**

dźěł. črije za kujez. hołj. kože 40/47 **10.75**

škórnje z howj. kože, walk. podš. kruta kajkosć 40/47 **19.75**

Mužace a žonjace črije z cełym podešom tunje w d.bre. Hórski wubjerk wšěch druhich wobuća wot najednorišeho hač do najwosebišeho! Tunje płaćizny!

Wobućowy dom August Fähle

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy.

Wopomnińe sebi

moje wulke napřećopřindźenje w nětušich čežkich časach, hdyž Wam kaž přeco na wšitke twory, kotrež předawam po najnižšim napłaćowanju a najmjenšim wotpłaćowanju

— kredit —

dawam.

Poskićam:

mužacu žonjacu a dźěćacu drastu, manufaktury, šaty, wobuće kaž też meble, półstrowane twory, jězdne koła atd.

Carl Horn nasl.

w Budyšinje

na Hłowa. torhošću / zastup na Jerjowej hasy 2

Sobustaw zwjazka němskeho kreditdawaceho drobnowikowarstwa z. tow.

Njedźelu, 31. oktobra:

kermuša we Worcynje a w Hrodźišću

awtoomnibusowy zwizk

wot Budyšskeho dwórnišća . . 10¹⁵ dop.
z Hrodźišća do Budyšina . . 8³⁰ wječ.
z Worcyna do Budyšina . . . 9¹⁵ wječ.

Kraftverkehr Freistaat Sachsen A.-G.

Poskićam najlěpše

čelace, howjaze a swinjace mjaso

po wosebje tunich dnjowych płaćiznach

Eugen Petrich

w Budyšinje na Kotoske j hasy

Do kóždeho serbskeho doma słuseja „Serbske Nowiny"!

Paleny kofej

punt po 3.20, 3.60, 4.00, 4.40 a 4.80 hr.

poruča jenož w najlěpšich a wubranych družinach.

Otto Sachse,

w Budyšinje

na Bohatej hasy čo. 4

Serbjo

podpjerajcje swoje

Serbske Nowiny

i małymi nawěsćkami.

Žony! + Žony!

Wupłokowace aparaty, rigatory, žiwołowe wobwjazki, měšane wobwjazki a tajke přez wustupowanje, pjelčkowe kholowški podtožki, štatlički za pręcički, štatlički za paženi. T i wulki wubjerk wšelakich **gumijowych twerow.** Wobroće so dowěrliwje na

Sanitätny wobkhod

R. Wagner w Budyšinje

před Sulešćanskimi wrotami 9.

Srěni kóń

je na předań w Cornowie čo. 30.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kuhlélišćerńja

w Budyšinje

Dla spušćenja wobkhoda
swój cyły skład

dospołnje wupředawam

Zo bych **spěšnje** wuprózdnił, předawam **jenož dobre kajkosće**
mužacych woblekow
mužacych ulstrow
žonjacych a holčacych mantlow
wołmjanych a sealplyš. mantlow
z
20-50% znižcnymi płaćiznami

M. Wassermann

na Bohatej hasy 151
Zastup na Hauensteinskej hasy 5.

Wulke

wólbne zhromadźizny
za serbski lud!

Hdže stojimy? Naš přichod. Sto mamy činić? Serbja a wólby do sakskeho sejma.

pjatk, 29. oktobra wječor we 8 hodź. w Malešecach

Rěčeć budźa:

serbski kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, serbski kandidat měšćanosta Spitank ze Zejic (serbski ratař), dr. Flügler, předs. Křesć. Ludoweje Strony z Drježdźan, dr. Desczyk z Drježdźan, zapósłanc němskostatn. sejma dr. Perlicius, direktor wysokeje ratarskeje šule w Glacu, sejmski zapósłanc Schmelzer (bur), dr. Šleca a druzy.

W Khrósćicach a Rakecach rěči němskostatny minister za ratarstwo dr. Haslinde!

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Vogtlandske gardiny
kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr. wumělske gardiny, też za małe wokna.
Erler na Z. Lawskej hasy 10

Małe nawěštki
w „Serbskich Nowinach"
maja dobry wuspěch!

Spódne šaty, blidne šaty, kuchinske šaty, šaty za małe dźěći, mužace, žonjace a dźěćace košle, běle a pisane, triko owe šaty, reformowe kholowy, košlowy a kabatowy barchent atd. we wulkim wubjerku po najnižšich płaćiznach

Emil Wehrle
w Budyšinje. na Jerjowej hasy 7

Moje

doprědne předawanje

za hody započinam z **přiwabjacym tydźenjom 30. oktobra 1926** a mam po wosebje **tunich** płaćiznach, kotrež móžeće sebi też z napłaćenjom zwěsćić, wjele wjacy hač

200
klankacych wozyčkow
a
klankacych wozyčkow
k hromadźekładźenju,
wokoło
200 štuk železnicow
k naćehnjenju a za elektriske přizamknjenje na předań

Kurt Martin Richter
w Budyšinje na Kěžorskej drózy

Wy woliće prawje!

Drjewjane wuhlowe kašćiki . . .	2.—
salonowe wuhlowe kašćiki, sylne .	3.75
wuhlowe kašće	2.50
wuhlowe łopače	—.25
wohrěwanske bleše	2.25 1.75
wohrěwanska bleša, masiv .	6.90 5.50
wohrěwnaske bleše za žiwot .	—.80
wžimace mašiny, najlěpši fabrikat	17.—

Centralny kupny dom w Budyšinje
měješći J. Kohn
w Budyšinje **na Kěžorskej drózy čo. 14.**

Nawěštki přinjesu wužitk!

Jězdne koła • šijacc mašiny

(za wšitke połowanje), nowe a trjebane, najtuńšo pola
J. Klemm w Budyšinje, na Serbskej hasy 1

Wupředawanje!

Mužace wobleki / dźěćace wobleki
mužace jupy

Pakosnik
we Wulkich Zdźarach p. Wojerec

Čehodła zymu mrěć?

My poručamy

do jstwy		za dom	
flycowe črijo z flycowej pódušu 30/42 = 2,75 31/36 = 2,75 26/30 =	1.50	módry flycowy črij za dom čopły podšity . . . . . 36/42 =	4.50
črije z tkaninow a wjelbl. kosm. filcowu a kož. póduš . . 30/42 =	2.95	čorny kožany črij za dom čopły podšity . . . . . 36/42 =	5.00
flycowe črije z banćik. wudebj. flycowu a kož. póduš . . 36/42 =	3.50	bruny kožany črij z frisowym podšićom . . 36/42 =	5.50
flycowe toše z flycowej a kož. pódušu . 36/42 =	4.00	flycowy črij ze spinku flycowa a kožana póduš . 36/42 =	6.75
črije z čeńkeje lila kože čopłe podšite . . . . . 36/42 =	4.00	mužacy črij za kontor flycowa a kožana póduš . 40/46 =	7.00
wuhornjeny črij z flyc. a kož. pódušu a zadn. wuhorhom 39/42 =	5.50	flycowy črij z 2 spinkomaj flycowa a kožana póduš	

Dale wšě móžne družiny

tollow a flycowych črijow
kaž **praw. črije z wjelbl. kosmow**
w najlěpšim wuwjedźenju
po nizkich płaćiznach

Na hasu ze samsnoje dźěłarnje:

dźěćace črije z friesk. podšićom a imit. wowčej kožu w kóždej wulkosći na składže.

pjelsćiuowe črije a škórnje z čorneho a pis. boxkalfa a lakoweje kože w najnowšich formach.

žonjace a mužace črije z brunym wołmjanym podšićom a běłej imit. kožu, z wysokimi a nižšimi pjenkami w najnowšich a přihódnych formach a wulkosćach.

Trotčrowe črije — najnowša nowosć

Heinrich Mohr w Budyšinje
na Žitnych wikach **rožk Kěžorskeje dróhi**
Dom kajkosnych wobućow

Kupanske wobleki ruby
unjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Wosebne
spansk. jstwy, kuchiny
bufety, pisansk. blida,
wosebje tunjo pola
Despank w Budyšinje
na Mušakowskej drózy 4.

Łožowe damasty běłe-smuh. počehnjenja wulki wubjerk jara tunjo
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Swojemu swěrnemu pohončej
Jurjej Heši z Noweje Wjeski
wuprajamy za jeho wulku pilnosć a swědomitosć
wutrobny dźak!
W Prawočicach, na dnju jeho pohrjeba.
Swójba Wićazec.

Wróćiwši so wot rowa našeho lubeho bratra a syna

Jurja Heše z Nowcje Wjeski

kotrehož je Bóh po čežkej ale krótkej khorosći w 25. lěše swojeho žiwjenja z tuteje časnosće wotwołał, wuprajimy wšitkim, kotříž su so na pustnem wječoru za njeho modlili, jeho k rowu přewodźili wosebje k. kublerjej Wićazej z Prawočic, dale miłosćiwym sotram we Worklecach za wothladanje a Nowo-Wjesčanskej a Prawočanskej młodźini a Jasčanskemu kołojězdnemu towarstwu za wěnčowu pychu swój

najwutrobniši dźak

Zrudźeni starši
sotře, bratr a přiwuzni.

W Nowej Wjesey, 27. oktobra 1926.

Přiloha k čisłu 253 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 29. oktobra 1926

Wosud połnócnych Frizow.

Tak dołho hacź frisisko-schleswigske towarstwo wobstejí, je twone energiju skłukowało za frisiske narodnosć. Jako so spocatk leta 1925 wo to jednasche, wukas wo prawje narodnostnych mjenischinow sa danske wobydleistwo w połodnjej Schleswigskej wudacj, wobsamknu shromadne pschedstojstwo mjenowaneho towarstwa seschowazu resolucija:

„Dsiwajo na jednanja wo mjenischinowstim prawje sa danske wobydleistwo we prustim dźele Schleswigskeje zada sebi frisisko-schleswigske towarstwo, so by so na połnócnofrisiske wobydleistwo na samsne waschnje dźiwało. We schulstim praschenju sastupuje frisisko-schleswigske towarstwo sljednischeco:

so maju so w ludowych schulach Połnócnofrisiskeje jenak domowinski wuczerjo pschijmacj,

so ma so we wschech ludowych schulach Połnócnofrisiskeje frisiska rec jako pschedmjet wuczenja postajicz,

so ma so we dźelach Połnócnofrisiskeje, hdzez so bitschce frisiscy rec, wuczba we frisiskej rec ji wudźelecz,

so ma so stawisniska wuczba slozowacz na stawisny frisiskeje domisny,

so ma so stawisniska wuczba krucze dźerzecz historiskich wernosczow a so wschelo schczuwanja sdacz.

Schleswigske knjerstwo, kotremuz je so tuta resolucija pschepodała, njeje hacź dotal sa trebne mélo, na to wotmolwicz. Sdnadź wotmolwa hischcze dołdże, pschetoz pschi snatej pomakkoszi naschich wyschnoszow dyrbi so ji tym liczicz, so na hamtach nétorke léta trjebaju, pschedy hacź so strózcze wo tak radikalnych zadanjach jim je stawom minu, wo zadanjach, kotrez po naschim pschepisowedzenju, najzednosciske naturiske prawa naschoho luda wuprajas.

Prusko-némsko orientowane notwinarstwo mjelczesche dospolnje wo naschich zadanjach abo spytasche je smésichne sczinicz.

Tola dyrbi so prajicz, so je nasche dźeło wo sajimje frisiskeje narodnoscze tez prusko-némsky orientowane połnócnofrisiske towarstwo sa domowodu a luboscz k domisnje se swojeho dotalneho spara w nastupanju positiwneho dźela sa frisiski lud wubudźiło.

Tuto towarstwo dopokasuje same w mnohich wosjewjenjach, so su połnócni Frisojo woprawdze narodnostna mjenischina, je-li dyrbi tute słowo ja sa mjenischinu pschipósnacz, so bojo, so by stara frisiska saforjenosc ja swobodu a njewotwisnosczu swojwa pschecziwo Prusej wotnuczicz mohła!

Tuto samuczene wobmysłjenje wschonémskich patriotow njebudże pak sameho rozumneho człowjeka wotdźerzecz moz, połnócnym Frisam to dacz, schtoz w sajimje sdźerzenja jich narodnoscze tak nusnje trjebaju. Budźa jich pschipósnacz jako narodnu mjenischinu. A kak wazne runje to je, njemóże nichtó lepje prajicz, hacź dr. L. C. Peters, pschedstyda połnócnofrisiskeho towarstwa, we sawodze swojeho nastawka „Wulkowajsce staru rec naschoho kraja“, kotrez je wozischczany we „Schleswigholsteiner“ czo. 10, 1926:

„Wobsarowacz ma so, kak mało so w sykem germanistim dźiwósce na to dźiwa, so jena germanistka rec pschedwutujenjom steji. Je to połnócnofrisiska rec, maczerna rec mjes wulkowm Eidera a nétczijschej dankej hranizu hdlagjeho splaha, rec, kotraz je hromadze s wjeczornej Frisiscziznu we skupinje wjeczornych germanistich rec ow runje tak zamostatna kaz wyschokonémska, nizoseniska a jenadzelska rec. Wona je so wobchowała tak czista, kaz zana se wschech wjeczornogermanistich rec ow.

So frisiska rec wrócźobdze, njeje wschak halle sjew naschich dnjow. Kónz 18. letstotka bechu krótkoranschi dźel połnócneje Frisiskeje, Eiderstedta, Pellwormska a Nordstrandska kupa hizo dospolnje nizounemske, a w běhu 19. letstotka tócźi so frisiska rec pschecz dale wrócźo k morju. W naschim letstotku pak pokrocuje wutujenje s taiej spéschnoszu, kotraz kóżdeho pschecźela frisiskeje narodnoscze s hrózu napjelni.

W póslednich 30 letach je frisiska rec wo 30 prozentow wrócźo schła. Zyke wosady na réczнej hranizy su so pschenémczile. A pschecz dale schła zuby wliw, kaky frisiscu rec, kotraz pschecz wjazy na swojej czistoszi poschwaje.

A tutomu wutujenju drohotneho juwela se starehe germanistkeho człaha je wot sapoczatka hacź na dźensnischi dźeń schleswigholsteinska, zyka némska, danska a angelsatska sjawnoscz pschihładowała. Wésty sajim sa frisiski narodnoscz dreje pokasowasche wédomostny źiwót wot człakow Jakuba Grimma a Dany Raska, tola to njedostatoche, so by so sa sdźerzenje so posthubjowaseje rec tez wopraudze néchto positiwneho cziniło. Wyschnoscze pak so sdyka wo Frisow njestarachu. Superintendencja sakroczichu krucze pschecziwo trjebanju frisiskeje rec ji w schulach. Prustke knjerstwo njeshibny ani porscita sa wutkowanje frisiskeje rec ji, hacrunjez méniesche w bohatym chézorstim człaku srédkow dosczi sa to. Tehdom sakoženowachu so wulkotne muse je po zyłej Némskej, na zimy musej pschi schleswigsk

stav-Adolfiše towaršstwo. Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći.

S Drodźišćicha.

Na Reformazijiskim świedźenju dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba. Sbérka.

Póndźelu 1. nowembra, kermušnym świedźenje: dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Sbérka. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje

S Klukowicy.

22. njedź. po św. Trojicy (Reform. świedź.) dop ½9 hodź. serbšce a w 10 hodź. němške kemšenje, woboje se sbérku za Gustav-Adolfiše towaršstwo.

Semrěła: 25. oktobra Gustav Reinhold Kade, dejet w Kěchiwcy Borschći, 20 l. 7 dn. stary.

S Kluticha.

Na Reformazijiskim świedźenju rano we 8 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němške kemšenje. Sbérka za Gustav-Adolfiše towaršstwo.

Semrěła: Hana Gusta Karichowa, žiwnoscherka we Wolpizach, 61 l. 3 m. 6 dn. stara.

S Kotecu.

Na Reformazijiskim świedźenju dop. w 9 hodź. němske předowanje, ½11 hodź. němške świedźenske kemšenje za młodźinu. Świedźenska sbérka.

Póndźelu, 1. nov., na kermušnym dnju dop. w 9 hodź. serbšce a ½11 hodź. němške předowanje, farar Kěchižan z Klukicha. Sćinjenska sbérka z hićom wokoło woltarja! Wunoschi sbérki za wospadne łopjeno załožnu njedźelu 6,41 hr. Wutrobny dźak a Sapłacz Bóh!

Pohrjebana, 27. okt.: Emma Berta Bělikowa rodź. Tamiz se Żarkow, 36 l. 5 m. a 9 dn. stara.

S Łupoje.

Na Reformazijiskim świedźenju rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Sbérka za Gustav-Adolfiše towaršstwo.

Semrěła: Hana Gusta Karichowa, žiwnoscherka we Polpizach, 61 l. 3 m. 6 dn. stara.

S Kotecu.

Na Reformazijiskim świedźenju dop. w 9 hodź. němske předowanje, ½11 hodź. němške świedźenske kemšenje za młodźinu. Świedźenska sbérka.

Póndźelu, 1. nov., na kermušnym dnju dop. w 9 hodź. serbšce a ½11 hodź. němške předowanje, farar Kěchižan z Klukicha. Sćinjenska sbérka z hićom wokoło woltarja! Wunoschi sbérki za wospadne łopjeno załožnu njedźelu 6,41 hr. Wutrobny dźak a Sapłacz Bóh!

Pohrjebana, 27. okt.: Emma Berta Bělikowa rodź. Tamiz se Żarkow, 36 l. 5 m. a 9 dn. stara.

S Łupoje.

Na Reformazijiskim świedźenju rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němške kemšenje. Sbérka za Gustav-Adolfiše towaršstwo.

Semrěła: Hana Gusta Karichowa, žiwnoscherka we Polpizach, 61 l. 3 m. 6 dn. stara.

S Kotecu.

Na Reformazijiskim świedźenju dop. w 9 hodź. němske předowanje, ½11 hodź. němške świedźenske kemšenje za młodźinu. Świedźenska sbérka.

Póndźelu, 1. nov., na kermušnym dnju dop. w 9 hodź. serbšce a ½11 hodź. němške předowanje, farar Kěchižan z Klukicha. Sćinjenska sbérka z hićom wokoło woltarja! Wunoschi sbérki za wospadne łopjeno załožnu njedźelu 6,41 hr. Wutrobny dźak a Sapłacz Bóh!

Pohrjebana, 27. okt.: Emma Berta Bělikowa rodź. Tamiz se Żarkow, 36 l. 5 m. a 9 dn. stara.

S Łupoje.

Na Reformazijiskim świedźenju rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Sbérka za Gustav-Adolfiše towaršstwo. Popołdnju w 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W 2 hodź. kemšenje za dźěći. — W

lo abo hubjenu pizu dostawa, khětro seßlabnje. Też tuta hamotnosćj ßo na potomstwo pschenoschuje. Tak widźimy, ßo je tak mjenowane ßiajne pizowanje wopaczne, a ßo po tym zyłe dalsche plahowanje domjazeho ßkotu cżerpi. Tu widźimy, ßo mamy tudy ſ individuelnym pizowanjom ſapſchimnycż, to rěka, dyrbimy dójny ßtót po wukonjenju a nadojenju mloka pizowacż. Możemy ßebi też, ſchtoż je na wjetſchich kubłach radżomne, ßtót do wěſtych ſkupinow wodźělicż a to tajti wożebje, kotryż nimale jenak deji. Tajkemu ßtajnje dejnemu ßkotej możemy potom jenajku ſakładnu pizu dawacż. Sakładna piza je ßykanje, ßyno, dżeczel, rěpa atd. Jadernu abo ßylnjazu pizu potom jednotliwym kruwom wſchelako rozdźělimy a to każ ßebi ſaßłuża. S tym je też zyłe pizowanje jednorißche. Na mnohich kubłach hižo hoſpodaŕ abo hoſpoſa kóżdy dżeń mloko ſapißuje. Sa tydżeń junu ßo kóżda kruwa pruhuje, kelko mloka ſa dżeń nadeji. S tym njeje telko wobcżeżnoſcże, każ ßebi mnoſy myßla, je pak khětro munoſchne. W Wólſkej mějach ßam pſchileżnoſcż tajku tak mjenowanu wużitkowu kontrollu ſpóſnacż. Tam ßebi 12 dworow jeneho aſſiſtentu dżerżeſche, kotryż mějeſche nad 450 kruwami dohlad. Wudawki tak wulke njeběchu, dokelż na kóżdeho hoſpodarja jenoż 12. dżěl zyłeje jeho mždy pſchipadny. Sa to pak bu ſa tajkej kontrollu ſcżěhoważy wunoſchk wobdżěwanja hódny. Skoćo ma runje telko pizy dostacż, kelkoż może najlěpje wužicż. Wone njeßmě ani delebracż ani ßo kormicż. Na dójnoſcż wěſo juſchkajta piza wjazy ſkutkuje dyżli żucha. Wożebje rěpa w ßymje kruwom bóle k mloku ſpěchuje dyżli ßyno. Tak widźimy, ßo wożebje cżerſtwa piza wjele na dójnoſcż ſkutkuje. Pod tym ßrozumimy, ßo paſtwinſki ſtót najwjazy deji, dokelż pizu dostawa, kotraż ma wulku wužiwnu hódnotu a kotruż lohko pożiwa. K tomu hiſchcże paſtwinſkemu ßkotej jich měrny pohib na cżerſtwym powětſche k dojnoſcji dopomha. Cżerſtwy powětr drje dójnoſcż poprawom ßkadi, tola jenoż mało abo ßkoro doßyła niż. Sa to pak krejny kokoběh ſlěpſchuje a ſ tym ßo zyły organißm ßylni a ſtrucżi. Tajki ßtót njeje thoroſczam tak nathilenj. Stót, wożebje młody, ma tohodła w lěcże wjele na cżerſtwym powětſhje pſchebywacż a wjele ſeleneje pizy dostawacż.

Piza pak jenoż na mnahoſcż mloka njeſtutkuje, ale też na mloko ßamo. Kajkoſcż mloka wjele na pizy ſaleži, a to kelko je w nim tuku. Najwjazy tuku ma mloko po palmowym abo kokoſowym wożuchu abo po jejnych mucżkach. Hubjena a ſkajena piza wadźi ßkotej a ſnižuje też kajkoſcż mloka. Wożebje budźcże ſ wupałkami (Schlempe) a melażu kedźbliwi, dokelż ßo lohko ſkaża. Mloko hubjenje ßkodźi po wjele ßkomje, wjele běrnach, lupinje, hórkich wotrubach a hubjenej wodźe.

Pjcriznarſtwo.

Kormjenje kurjatow.

Nałche hoſpoſy kormja hużu, kaczki a druhi ßtót żara derje a kormjenje młodźiczkow, honaczi a kur cżaſto ſanjerodża, hačrunjeż tuto kormjenje też njeje tak wobcżežne. Sażne młodźiczki ßnadź wokoło 3 njedżele ßtare kormimy najlěpje ſ warjenymi běrnami ſ pſchenczynymi wotrubami ſměſchanymi. Dale mójemy jim ßkabe ſorno a to pſchenżu a jeczmjeń dawacż, ale jeno telko, ſchtoż ßjedża, ſo by nicżo na ſemi leżo njeſwóſtako. W lěcże, hdyż ßebi kury też hiſchcże nětchto macżkow a pſchekaßanzow nałběraju, doßaha 25 gramow na dżeń na jene kurjo. Dawaſch-li wjazy, ſchtoż je ßbytne, jim to wadżi. Ssu-li kurjata wjetſche, tehdom je w ſaſchlahach kormimy. So by je prawje bórzy wukormił, dawaj jim hróch a to tajki, kotryż njemożemy ludźom k jědży waricż. Hroch namtócż do ßeleneje wody a to telko na ras, kelkoż na dwaj dnaj trjebaċh.

Hdyż ßu młodźiczki hórcy ßjědże, daj jim ßażo druhu porżiju. Hladaj pak ßa tym, ßo maju ßtajnje cżiſtu wodu. Też możeſch jim ſeßěrane mloko dawacż. S tym je pryedy wukormiſch a mjażo młodźiczkow po mloku je lěpſche.

Derje ßo też kury wukormja, hdyż jim kopſchiwy ßobu pizujeſch. Kopſchiwy wużuſch a potom łopjeſchka każ kżeńja na drobny proſchk roſtołcż. Tajke roſtołcżenje kopſchiwy do rżaneje muki ſměſchej. K tomu pſchidaj tróchu ſeßěraneho mloka a naměſchej tak cżěſto. S toho cżěſta wudźěłaj bibaſki a dawaj je młodźiczkam. Je-li je njechaja żracż, mózeſch jim je do korta tykacż, podobnje każ nětkiſi huſky kormja. K tomu pſchidaj 3 krócż ßa dżeń wows. SStrowe młodźiczki maſch na tajke waſchnje ßa 3 njedżele wukormjene. Mjażo po tajkej pizy je nężne a dobre.

Kak dołho mózeſch ßebi kury dżerżecż?

Hdyż młoda kokoſchka ſapoczńje njeſcż, tehdom ma hižo pſchi ßebi wětſu liczbu jejowych ſarodkow, kotreż w běhu ßwojeho żiwjenja ſnjeße. Kóżda kokoſch ma we ßebi wokoło 600—1000 jejowych ſarodkow, kotreż ßu żołte a wſchelakeje wulkoſcże. Prěnje lěto ſnjeße kokoſch 20—120 jeji, druhe 180—200, tżeće lěto ſażo nětchto mjenje a potom njeßenje ſtajnje wotběra. Kurjata, kotreż ßu ßo hižo w haprleji wulahnyłe, njeßu prěnje lěto wjazy jeji. Tola pak maſch je derje pizowacż. Tżeće lěto wſchak měła ßo tóżda kokoſch potom ſarßacż a to tak bórzy, hačż ſapoczńje kokacż abo linacż. S linanjom tóżda kokoſch thětro dele wosmje. Schtwórte lěto pak ßebi potom ſe ſchkodu kury dżerżiſch.

Dom a kuchina.

Hdyż ßo ſpaliſch, kapni kuß ſpirituża na ſpaleny błak. Bołoſcż hnydom ſaſtanje a njenaſtanje żanych puchertow. Też glyzerin może ßo na ſpaleny błak namaſacż. Tón ſaczěri bołoſcż, puchertki a roßhorjenje. Nimaſch ani ſpirituża ani glyzerina k ruzu, naſchkrabaj wſchědne mydło, ſwjercż je w ſymnej wodźe do tołſtheho woßmuſcha, namaſaj jón na płatowu łapku a położ ju na ſpaleny błak. Bołoſcż bórzy popuſchczi. To może ßo nětkotre raży wospjetowacż. Dobru żałbu pſchecżiwo ſpalenju może ßej kóżdy ßam cżinicż, hdyż ßo ¼ litra laneho wolija, ¼ punta żołteho wóſka a ¼ punta howjaſeho loja w nowem horncżerſtim ßudobju hromadże ſměſcha a roßběcżecż da. Żałba ma ßo pſched prochom ſchkitacż a dżerżi ßo dołho.

Hdyż ßo na niklowem ßudobju ſerjawe błaki pokaſuja, namaſaja ßo ſ połcżowej łožu, ſ wolijom abo petrolejom, njech potom 2—3 dny ſleja a błaki ſ łapku, ſ amoniakom namoczenej, trucże wurhubja a ſ wokmjanej łapku doczińja. Je ſerjawiſna ßo jaka ſażaka, dha ßo błaki (jenoż pak tute) ſ cżerkej żelowej kiſalinu womaceja a ßo hnydom rubja. Potom njech ßo zyłe ßudobjo ſ horcżej wodu wopłoka a żucho wurhubuje.

Cżehodła włóſke worjeſchiny wſchudże njenjeßu.

Mnoſy ßebi myßla, ſo je ſ winu, ſo ßo ſtajnje worjechi njeradża. Tola wina tcżi druhdże. Worjeſchina nima dołcż trěbnych żiwin k tworjenju płodow. S tróła, k worjeſchinje ma ßo derje pohnoiticż a to ſ hnojom, kotryż wobßahuje wjele foſforoweje kiſalinu jako Domaſchowy hnój (Thomasmehl) a ſuperfoſfat. We wſchěrotim tole pak ſarjycże wapno do pódy. Najmu naſchtapajcże wokoło ſchtoma dżěry a do nich nalijcże hnójnizu. Tajke hnojenje je ſ najmjeńſcha kóżde tſi lěta nuſne. Potom budże też worjeſchina dżakowna.

Njerżahajcże karnikle ſa muſchi

Tutón ſtary njepocżink je mjes mějicżelemi karnikli wſchudże ſ domom. Naſhonity abo roſumny hoſpodaŕ ßo wěſo tajkeho ſtareho lóſyſkeho nawuczenja woſtajі. Karnikle mamy ſa thribjetowu kożu tójicż a je tak pſchenoſchowacż. To ſwěrżo telko njeczerpi. Cżahanje ſa muſchi je draczowanje a njemjełko ßo wolpjetowacż.

Časopis za Serbskich ratarjow

Wład 44 Budyšin, 29. oktobra 1926 Lětnik 33

Kak khowamy sad a prihotujemy jón na předań.

(S wobrasami.)

Lětża je ßadu ſ hromadami. Na wikach jón ſědma wotbudżeſch. Ssad cże ſkoro dróżſcho pſchińdże hačż ſa njón dostanjeſch. Też do dałoka jón ßłacż njemóżeſch. Wudawki ſa roßeßanje bydhu to ſpóżerale, ſchtoż ſa njón dostanjeſch. S wukrucja natwoża nam dobreho a tunjeho ßadu ſ hrozkadami. Na ßad a wupłody ſahrodkow ßaneho ßa njeje.

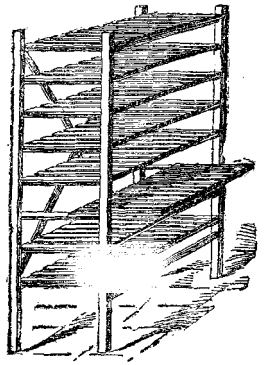

1. Stejak z wuſahowacymi hórdami.

Tehodła dyrbimy ßo prózowacż, ßad na domjazych wikach wotbyċ, dyrbimy jón po jenajſej wulkoſcji ſwuběracż a we cżiſtem a wabjazem wuhotowanju na wiki podawacż. Kóżdy kuß a witowar hlada radſcho ſa płodami jenajkeje drużiny a wulkoſcże a je też rady kupuje. Pſchedewſchěm wikowarjo kupuja rady bohaty a derje ſwuběrany ßad jeneje a teje ßamej drużiny. Tehodła je nebduſchi ſtatny ſwjaſk ſa ßadarſtwo a ſahrodniſtwo ſaßady poſtafił, ſo bychu ßo ßadarjo a ſahrodnizy ßo jich dżerżo naſche domjaze wiki ſ dobrym ßadom a ſeleninu po możnoſcżi w nětkotrych pſchipóſnatych drużinach ſaſtarowali. Jenoż potom, hdyż ßmy naſche ßadarſtwo na najwyſchſchi ſtchodżeńk poſběhnyli a ßo ſwuczili, jenoż jenu ſa naſchu krajinu ßo najlěpje pſchihodżazu drużinu pěſtowacż, potom hatle je możno, wěſtu plahowarja ſpokojazu płacżinu poſtajicż. Potom dyrbimy ßo poſtaracż, ßo ßad ſ rukow plahowarja do huby pſchetrjebarja pſches wjele rukow njeńdże. Kóżdy chże na ßadże nęſchto ſaßłużicż. Naſche druſtwo móhże też na tymle polu je ßohnowanjom ſkutkowacż.

Hižo pſchi ſchczěpanju dyrbiſch jabłuka po ſcżěhowanym nałożu wuběracż:

1. Wulke jabłuka bjes poróka, te możeſch jako jědżne prěnjeje drużiny wofnamjenicż.
2. Sstrěnje, tehoranja bjes poroka, jako jědżne druheje rjadownje.

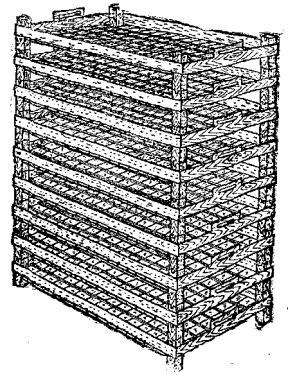

2. Stejak z jenotliwych hórdow wobſtejacy.

3. Scżěhoważe wulkoſcże, cżerwe a wſchě nabite jabłuka ßtuſcheja do tych k warjenju. Te dyrbiſch bórzy pſchetrjebacż.
4. Zyłe małe ale hewak hiſchcże dobre jabłuka pſchetrjebaj k dżełanju jabłkowjeho wina. Dokelż maja wjele belińy, pſchiſporiſch tohodła ſ nimi tſchěſtowinu (Gerbſtoff), tutu ważnu kiſalinu we winje.

Jabłuka khowaj w khłódnych a ßuchich runnoſcżach. Cżoplińcho 5—10 ſtop. żelſija njeßmě to wjele być. Cżerſtwy powětr dyrbi je pſchebywacż. Mjerſtnycż w nich njeßmě. Wone móża trochu cżemne tola niż ſtuch.e być. Ssad k warjenju telko wobcżežnoſcżowo njenaczini. Jabłuka ſtkadż jeno pſchi druhim na ßuchu ſtronu. Wone ßmědża też po tłoch worſchtach jene na druhim leżeċ.

Wožebje kedźoliwje dyrbiśch ſ jedźnym ſadem wobkhadźeć. Tón dyrbiśch pśched nabiśom wobarnowaś. Nabity ſad rady pohniva a khidliśkuje. Tehodla ſkładź jón na wožebite ſadowe ſtajaki abo hórdy.

Naśch pśreni wobras pśchedwjeduje tajśi ſadowy ſtajak. Tón je tak tworjeny, ſo móžeśch kóžde deńcźko ſ njeho wuczahnyś. To wołoži pśchewiźeranje ſadu, ſo by nahniwazy płód móhł woſtroniś.

Naśch druhi wobras pśchedwjeduje nam ſtajak, natwarjeny ſ jenotśiwych hórdow. Jenu tajku hórdu pokaſuje nam naśch tśeśi wobraſ. S 9 tajkich hórdow je naśch ſtajak na naśchim druhim wobrazu hromadźe ſeſtajany. Je-li ju rumnoſcźe, hdyž ſad khowaśch, wyſoke doſcź, móžeśch ſo wše ſtajak hiśchcźe wo wjazy hórdow powyśiś.

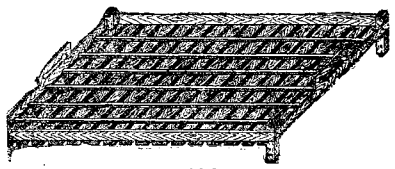

3. Hórda.

Dno hórdow je lźśyczkate. Te wobśteji ſe 16 pśekuśchow. Kaž na naśchim tśeźim wobraſu widźimy, ſu na nje pśeśi ſwjercha 5 pśekuśchow ſcźehnjenych. Te ſadźěwaja, ſo ſo jabłuka pśchekuleja. Dokelž móže mjeś lźśyczkami wětr płody pścheduwaś, woſtanu dléśchi cźaſ cźeſtſwe. Ssamo ſhnite jabłuka na lźśyczkach leźo wuſkhnu, bjes toho, ſo bychu druhi ſad natyśke. Sórdy wotpoczuja na 4 ſtołpikach. Delni kónc ſtołpika ma granitу cźopik, horni kóžne hnézko. Cźopik ſtaji ſo do hacź na wóſk pśchiprawjenehо hnézka. Cźopik a hnézko pśchetyknjetaj ſo ſ groźanej jehłu. Tak ſu jena na druhu ſeſtajene hórdy tak kruce hromadźe ſamknjene, kaž by zły ſtajak ſ jeneho krucha był. Płody, jako jédźny ſad kwbrane, ſawal do papjery. Sawalene płody, je-li hnija, druhe njenatyknu. Tak móžeśch je cźim ſpéchniśicho ſ roſeſśanju pśchihotowaś. Sa roſeſśanje dyrbiśch ſad na lubſtnу napohlad pśchihotowaś a tak jón ſkaśeś, ſo ſo njenjerźe. Tehodla ſad najlépje w kaſchcźikach roſeſcźeleśch. Tych ſcźeńy ſu krute doſcź, ſo ſo ſad njewobſtorka ani njenabije.

4. Kórb za rozeſłanje po póśe.

Ale we wſchěch tym wobkhadźe ſe ſadom trjebaja radśicho kośche. Te ſu leśśche a dléje dźerża. Pśichi wróćcźeſkanju ſiłaja jedyn łośch do druheho. To makeho koścha na naśchim 4. wobraſu dźeja nébdże 10 puntow. W nim hodźi ſo ſad po póścźe roſeſśacź. To wjeśicheho koścha, hł. 5. wobraſ, léśu 50—60 puntow. Sſad w tutych kośchach po ſeleſniзy roſeſcźeli. Wiśicho, ſchtož ma ſa ſawalenje ſadu ſłużiś, a ſchtož ma jón wobdawaś, njeſmé ſa niczim woſtaś. Tohodla njetrjebaj ſa ſawalowanje ſada žaneje nowiniarśkeje papjery ani ſtuchleje ſkomy ako žyna.

Kaśchikowe abo kośchowe dno a ſcźeńy ſa roſeſśanje ſada muſ kaźdy najprjedy ſ drjewjanymi woſtréśkami. Na tóždu worſchtu ſada nakładź ſnowa móch abo woſtréśki. We worſchtach dyrbi jene jabłuko pśchi druhim leźeś. Hewak móhł žo ſad po puću ſ tśchaśenjom wobeś a wobſtorkaś. Sſad k darowanju kładu do mjeńſchich tyſiow. W nich je tak rjenje ſkładźeny, ſo ma lubſtny napohlad. K tomu firma May u. Sohn w Bolešławje (Bunzlau) wožebite kartonli dźeła. W ſahrodniſkej wuźeźerni w Tapiawje roſwuczowachu loni naſtnu, kak dyrbja ſad k pśchedatwanju a roſeſśanju pśchihotowaś. Tam ſad najprjedy po wulkoſcźi ſwubérachu. Potom jón po amerikańſkim waſchniu w jenak wulkich kaſchcźikach rjenje ſkładźeny roſeſłachu. Jenak po tymle puću je móžno, ſo ſ wukrajnej konkurrenzu méreś.

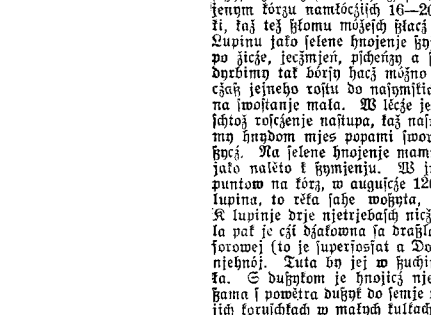

5. Korb za rozeſłanje po źeleznicy

Wſchelazy wulkowiſkowarja ſe ſadom w naśchim kraju ſu tutu jenajkoſcź a ledźbliwoſcź pśchihotowanja k roſeſłanju ſada witali. Cźim bóle w tutom naſtupanju jenajkoſcź doſpjeny a cźim wjeſcźu k tomu ledźbliwoſcź wénujeny, cźim léśe na witach naſch ſad wotbudźeny. Sſad tśeśeje ſjadownje a wubéranja roſeſcźelmy w jenak wulkich méchach. Do tych néhdże 40—50 puntow léśu. Roſeſ.anje w méchach je pśchiſhódniſche hacź ſeſyppanje tuteho tśeśeho wuébranja do waggonow.

Cźim wjazy kedźoliwoſcźe ſadej pśchi pśchihotowanju na pśchedacźe a na wiki wénujemy, cźim łóhśicho a bróźśicho jón wotbudźemy.

Rólniſtwo.

Płahowanje łupiny a jeje wuſnam na pěſkozśnych pódach.

Łupina by ſo ſa naśche delanśke pěſkozte pódy derje hodźała a to wožebje jako ſelene hnojenje, jeli ſtebi k tomu ſymjo tej pśedy ſami wupěſtujemy. Łupinu na ſymjo wuſnjemy w hapśleji a to na najhórſchej pódźe, hdyž by nicźo druhe njenarośtko. Na léśiśich pódach ſo wona cźaſto leźnje a njewutwori khmane ſymjo, wožebje niž w płódnym léźe abo je-li pśiśe mokre. K ſymjenju mamy łupinu do rynczkow wožyś. Kóždy rynczk ma byś 8—10 zent. wot druheho ſdaleny. Tak doſpěješch najwjazy ſymja. Na hórź wožyj 64—80 puntow. To płaćśi ſa tajku pódu, hdyž je wéſte, ſo ſo radśi. Hdyž je to njewéſte, tam mamy néſchto wjazy wožyś. Někotśi ménja, ſo ma ſo łupina płéś a wobkopaś. To pak njeje runje trjeba. Łupinowe źné ſu trochu wobcźežne, dokelž ſejne truki ſo cźaſto pukaju, wožebje hdyž je prawje ſucho a tak wjele ſymja ſwupada. So by tomu wotpomhał, ſyj łupinu trochu poiźśiśho a to we druhej pokoju hapśleje. Tak ſu też potom źné póſnišche a ſ tym cźi telko njewupada. Je-li łupina póſnišcha, njetrjebaśch jednotliwe ſrake pjeńi wutorhaś, ale móžeśch doczakaś, doniž poſłednja njedoſtawi. S tym cźi potom dźéśo bóle wot rukow dźe, wožebje hdyž móžeśch ju ſ maſchinu poſyś.

Na to ma ſo łupina do małych ſnopow ſwjaſaś a ſpopowaś, niż pak jako żito, ale łaž my prajimy ſmandlowaś jako répik. W kulowatych pópkach by nam we mokrym cźaſu wurośtka. Jeli cźaſ howi, móžeśch łupinu hiźo ſa 2—3 dny domoj woſyś, a to tak bórzy hacź ſu ſnopki brune. Selene łupinowe ſtwjelga rady pléśnjiwja a potom teź ſorno ſ nich wjele hódne njeje. Łupinu radźimy hakle w ſymje młóćiś, dokelž ſorno naſymu wumłóćźene rady ſtuchnje. Stuchła łupina njeſthadźa. Haćkuŋjeź ſy łupinu poſdźe młóćiś, dha dyrbiśch jejne ſorno tola hiśchcźe prawje cźeńko na łubju ſeſypnaś a cźaſto méśchaś, ſo by ſo njeſaparika. Na jenym kórzu namłóćźiśch 16—20 zentnari. Jejne truki, kaž też ſkomu móžeśch ſłaś abo zaś walcźaś tepiś. Łupinu jako ſelene hnojenje ſnjemy, najbóle po ſnjach po źicźe, jeczmjeń, pśchenźu a ſaſnich bérnach. Łupinu dyrbimy tak bórzy hacź móžno ſnyś. Hewak pśchińdźe cźaſ jejneho roſtu do naſymſkich króśkich nozow a wona ſwoſtanje mała. W léźe jedyn dźeń telko wucźini, ſchtož roſcźenje naſtupa, łaž naſymu jedyn tydźeń. Mamy hnadom mjes popami ſworaś a tam łupinu woſnyś. Na ſelene hnojenje mamy ju też huſcźiśchu ſnyś, jako naléto ł ſymjenju. W julliju ſnjemy 100—120 puntow na hórź, w auguſcźe 120—150 puntow. Żadna łupina, to réka ſahe woſnyta, naroſcźe ¾—1 metra. K łupinje drje njetrjebaśch niczo dale pśchihnojiś. Tola pak je cźi ďakowna ſa draśło (Kali) ſ tiźalinu foſforowej (to je ſuperioſſat a Domaſchowy hnój) pak tej njehnój. Tuta by jej w ſuchim léźe hiśchcźe ſwadźiła. S duſnykom je hnojiś njetrjebamy, dokelž wona ſama ſ powětra duſnyk do ſemje pśchijima a jón na ſwojich koruſchkach w małych kulkach ſadźerźuje. Duſnykowe kulki na korjenjach, łupiny ſu wſchelakeje wulkoſcźe a to łaž jełźyna hłójcźka abo łaž hrochowe ſornjatko. Łupiny pśchijimaju duſnyk ſ powětra ſ pomocu kulkotworných nakaźliwinow (Knollenbildende Bakterien). Łupina pak wuſnamjentja ſo hiśchcźe dla druheje taſkoſcźe. Wona je ſwojimi dołhimi korjenjemi hłuboko do pódy doſahuje a tak ſ teje hłubiny źiwiny cźerpa, hdyž ſama druha roſtlina njedoſahnje. Kaž łuſchcźiny a dźeczele, tak łupina pódu na duſnyku wobohacźi a derje pśchehrjeba, tak ſo mója druhe roſtliny po njej hłubſcho korjenje cźeriś. Hdyž ſy łupinu hnydom wo źné abo po ſnjach woſyś, móžeśch ſahon też hiśchcźe naſymu ſaworaś a żito woſyś. Do taſkeho żita móžemy naléto ſaradelu woſyś, kotraž ſo na taſkej pódźe prawje njeradźi, hdyž ſmy hiśchcźe nihdy łupinu njepěſtowali. Hewak pak łupinu ł wowſej a bérnam ſaworawamy. W Delanach, hdyž je podobna póda łaž w Cźeſkoſłowakſkej wokoło Pardubiź, by łupina wožebje wowſej derje howiła. Tam naźnjeje ratał na hórzu po łupinje 3½—4½ kopu wowża, kotreż je 1½—1¾ metra wyſoki. Po hnojenju ſ hródźnym hnojom naźnjeje pak jenoż 2½ kopy. Też bérnam łupina w tamnej traśinje derje howi. Tam naſbéraju po łupinje 70—60 zentnari na hórzu. Wéśny bur tamneje traśiny na jenym polu ſ hródźnym hnojom a pśchikupnym hnojemi pohnoji. Haćkuŋjeź bé na ſamźne polo hiśchcźe juźu woſyś, dha tam tola telko bérnow njenaſbéra, kaž po łupinje. Roſtliny po łupinje wožebje w ſuchich létach nimo méry derje roſtu, dokelž ſu korjenje łupiny léto prjedy pódu derje pśchetocźiśe. Tak móźa prawje hłuboko korjenje cźeriś a ſuchota jim telko njewadźi.

Nimo duſnyka ſo póda po łupinje hiśchcźe na humuſu wobohacźi. To je wožebje ſa pěſkozśne pódy ſe wuśpěchom. We wſchelakich naſchich Delanſkich a holanſkich wźach drje je łupina hiśchcźe mało ſnata roſtlina. Taśke ſpomožne ſelene hnojenje méło wjazy roſumjenja mjes ludom namakaś.

Khowajće sebi „Serbski Hospodář“.

Skótarſtwo.

Pothroma a ſchlintawa.

Kaž je ſnate, teź létża ſ měſtnami thětro pothroma a ſchlintawa ſakhadźa. Je to ſtótna natyknjowaca thorośćej, kotraž ſo je ſkotom a teź ſ ludźimi pśchenoſnjuje. Tuta thorośćej njeje wſchudźe ſtajna. W jenej wſy ma pola nétkotrych hoſpodarjow ſo wona mjes ſkotom dléje wudźerźi, hacź pola druhich. S měſtnami teź wjazy ſchkodźi, hdyž to ſ měſtnami jenoż takrjez pśchebéhnje. Pothromu a ſchlintawu wéſty hribit ſawinuje, kotreho hacź dotal hiśchcźe namakali njeſyu. Teź nékajki średt, tak njenowany antiitoxin, kotruž žo ſe ſchcźepjenjom pod kožu puſchcźi, hacź dotal njeſtutkowaśche. Schlintawa a pothroma w mokriśich létach hroſniſcho ſakhadźa. S tym móžemy ſebi wujaśnicź, ſo wona mjes ſkotom nétkotreho hoſpodarja wjazy ſchkody naćjini, jako mjes druhim. Hdyž pothroma a ſchlintawa hórje ſakhadźa, je dopokaś, ſo ma ſtót tutko ſeſłabjene. To je ſ winu wichelakeje ſłabeje abo wodźaneje pizy. Mnoży ſkotej wichelake źidke pizy abo móžemy rjeź juſchti dawaju. So by ſtót wjazy pił, jemu hiśchcźe wodu woźela. Se taśimi pizami woźłabnje tutko. Stót je też bóle tutej thorośći nathileny, hdyž ſo jemu mało wužiwna abo ſnjinjaca piza podawa abo, ſkoro źane ſyno, khiba jenoż nékajke hubjene. Też hubjeny powětr w hródźi abo cźemna hródź matej na roſchěrjenje a ſkutkowanje pothromy a ſchlintawy wulki wliw. Jyle hinak je w taśich hródźach, hdyž pothroma a ſchlintawa jenoż pśchebéhnjetej. Taśi hoſpodaŕ popścheje ſkotej teź trochu dobreje ſuſchenеje wójcźeźki (Luzerne), njedawa ſkotej nicźo pléźnjowe abo ſtuchłe, dźerźi na wulku cźiſtotu we hródźi a ma w ſzyłym pizowanju wulki porjad. Sſylnjaca piza dawa taśi hoſpodaŕ do ſłabſcheje pizy, ſo by ſtót lépje źrał a niz do picźa. Tak ſtót ſylnjaca piza wjele lépje wužije haćź do wody roſpuſchćźanu. Krute a ſyne tutko pola ſkotu je najlépſchi średt pśchećiwo wichelakim natyknowazym thorošćam. Tak bórzy hacź je ſo pola jeneho ſkoćeźca pothroma pokaſała, namakamy też tlamu druhich ſe ſlinami natyknjeneje kruwy S tym ſo thorośćej poſpěſchi. Tajkemu ſkotej teź jenoż mjeńku piza dawajmy, ſo njetrjebaŕ wjele kuśaś. Je to réśane ſyno, morchej, répa a tołczene lane ſymjo. S tym ſo ſkotej tutko ſtrućźi. Kaŕ ſo pothroma a ſchlintawa ſćěhuje, praji nam ſkótny lékaŕ. Pśichi tutej thorośći ſeſłabnje teź thětro wutroba. S tym wobśteji ſtrach, ſo mohło nam ſtoćźo padnyś. Tehodla ma ſo kóždemu ſkoćeźcu hnydom pśchi ſapoćźatku palenz nuts dawaś, a to ½10 litra a to 2—3 króśi wob dźeń, wožebje prénje dny. Krumam ma ſo mjes panochtami drjewowy kołmas namaſaś. Najlépje cźiniśch, hdyž ſ kuźdeje dźéła powjaſk ſwjercźiśch a jón ſ drjewowej kołmaju namaſaśch, jón mjes panochty wjerhnjeſch a nad kopytom ſwjaſaśch. Drjewowy kołmas je też tohodla pśchećiwo pothromje najlépſchi średt, ſo derje ſuichi. Tak bórzy pak hacź je ſo pothroma a ſchlintawa minyła, dźerźeźe hródź prawje cźiſtu. Wožebje ma ſo ſkotej, hdyž maju pothromu a po njej derje ſaśtaś. Teź je radźomne, w taśej hródźi na wjeźor łapy napowěſchećś, kotreż ſy do 5 prozentowſkeje roſpuſchćáliweje kiſaliny namoćiś.

Wo pizowanju dojnych krumow.

Kóždy drje je ſ tym pśchesjene, ſo kruma, kotraž ſa dźeń 20 litrow mloka nadeji, wjazy pizy trjeba hacź ta, kotraž jenoż 10 litrow mloka nadeji. Tuž njeje ſprawnje, hdyž kóždu krumu jenak pizujemy. Ta, kotraž nam njenje nadeji, by tokſtnyła a ſo kormiła, druhej pak by piza k wutworjenju mloka njedoſahała, a tak by dyrbjała k tomu trěbne maćźiny ſe ſebje cźerpaś. Se tym pak njeje hiśchcźe zyła wěz wotbyła. Kormi-li ſo dojniza, ſ tym wotucźni teź mlokowa źiła a ſ tym ſpaduje dojnoſcź. Tuta kajkoſcź pśchenjeſe ſo na dalśche potomſtwo. Teź taſka kruma, kotraž derje deji, ale ma-

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

wš. Jn. a płaca měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 sł. pj. Wudawa a dźěłi Smolerjec knihičišćerja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2537.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje, n. w.

Čisło (Nr.) 254 — Budyšin — sobotu, 30. oktobra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Němsko-francowske jednanje.

Němski pósłanc ſ Hoesch je schtwórtk ſnowa ſ franzowskim ſtwonkownym ministrom Briandom wo němsko-francowskim dorozumjenju jednał. Při tym su wulke wobłuki rozpominale, kotrež ſo tutonu nadawkej na wjedro stajeja. Kaž dołho ſo franzowske ſtatne finanzy njeſtabilizuja, budźa němsko-franzowske jednanja pod njejsnym politiſkim pokrjwom ćerpjeć. Wunoſchi rozrěznjenje ſaneje pſchiczinny njedawa, ſtebi ſ njeho někajki ſtrach lubjeć, pſchezo pak może ſo ſe ſpokojenjom rjec, ſo Briand dobru wolu pokaſował, po puczu Thoirypſkich wuměnjenjow dale kročeć.

S poſledneho rozrěčenja je „Chicago Tribune“ ſchonało, ſo je němſki pósłanc Briandej do drobna **wudźěłany němsko-franzowſkeje pożčonki w Europje** roſtožił. Tuta dyrbi ſo ſmóžnicz, ſo wobſtadźenſke wójſko do czaſa ſtarcheniſtu wopuſcheći. We Barlinje tutón namjet njeje ſtarne pſchihłoſowanje namakał. Lětſchiny, kotrež wón poſtrěha, drje ſo njepſchepóſnawaju, na druhej ſtronje pak ſo dopokaza, ſo dychu ſ pſchewjedźenjom tehole plana němsko-amerikanſke poměry ćerpjele. Franzowſkej jara wo to dże, ſo by ſo plan němsko-franzowſkeje pożčonki do ſkutka pſchiſł. Wona by ſ tym ſtrědki do ruki dóſtała, ſwoje finanzy ſtabilizowaſ, pſchedy hač by nuczena była, praſchenje wójnſkeho dołha w Amerizy ſrjadowacź.

Wuprajenja cźěſteho pósłanza w Barlinje.

Pſchi ſkładnoſći pſchijimanja hoſći ſ ćwjedźenju ſalonja cźěſkoſłowakſkeje republiki w cźěſkoſłowakſkim pósłanſtwje w Barlinje je tammiſchi cźěſkoſłowakſki pósłanc dr. Kroſta narěcź měł, w kotrejż je njeſ druhim praſił: Sałupjenje Němſkeje do Swjatſka Ludowa je ſo we cźěſkoſłowakſkej je ſprawnym wjeſelom powitał, dokelż je wono też wulke połóženje wobcźežnjeho internazionalneho poſtajenja Cźěſkoſłowakſkeje pſchinjeſło. Sałupjenje Němſkeho do cźěſkoſłowakſkeho miniſterſtwa wulku kročel po puczu ſmiſlownjeho ſcźěhnjenja ſtata woſnamjenja.

Kommunistiſki hołk w Barlinskim měšćanskim parlamenće.

We wurjadnym poſjedźenju Barlinſkich měšćanſkich ſtołupjerjow je pſchi wólbje magiſtratowych ſtobuſtawow k njemałomóžnje herjekańſkim wuſtupam doſchło. Wólby namjeſtkarjow ſo wothbjeć a ſhromadźiſnu dyrbjeſche ſo wotbyć. Kommuniſtojo běchu namjet podali, ſo by magiſtrat pſchećiwo roſrunanju ſ Hohenzollerami pola pruſkeho knjeſerſtwa proteſtował. Tutón namjet ſo k wotſtawanju njepſchiſpuſchći. Kommunistojo tohodła herjekała a namjetowych pſchećiwnikow hanjachu. S błachowymi wołami, pſchećelkami, bubonami a druhimi inſtrumentami, kotrež běchu ſobu pſchinjeſli, ſatrachowachu ſwojich ſtołupjerjow. Kommuniſtiſki pſchiſłydkaſ pſchećedſtejićerjej poſłeſchi ſmoh wutorje a ſ nim ſe wſchej mozu ſwonjo haru poſtajeſchi.

Hdyž ſo ſo poſjedźenje ſnowa wotewrilo, herjekańja we ſtołupjenjej měrje dale dźěſche. Pſchedhdyžde niczo druheho njeſłyſchu, dokelż policiju na pomoz ſawołachu. Hdyž ta do poſjedźenſke ſaſupi, pola kommunistow njewobſtrowna herjekańja **naſta.** Hdyž ſo jim ſ poſjedźerſke kajſaſche, ſo wonni tomu **pſchećiwjachu.** Na to policija ſakrocźi. Někotrych **kommunistow** ſ nałyſnoſću wotwjedźechu.

Sćěhki njeporadźenych žnjow w Šlezyskej.

Pſchedhdyža ſchleſyſkeje ratarſkeje komory je pruſſkemu a **němſkemu ratarſkemu** miniſtrej a preſidentomaj rentſkeje banki a **kreditneho** wuſtawa rentſkeje banki ſłedowaze piſmo podeł:

W nowembrje ſmeja ſo ſmónki, na kotrež ſu ſo ſe ſtatnej pomocu **pjenjeſy** wupožcźile, ſ wjetſcheho dźela ſaptacźić. Wſcho **hromadźe** tele ſmónki ſchtyri miljony hriwnow wuczinjeja. Mamy ſa ſwoju winowatoſć, należnje na to pokazać, ſo je ſkže njemóžno, dźeł ſmónkow w poſtajenym czaſu ſaplacźić. Skže ſnź ſo w Schleſyſkej pſchez bóle a bole jako **kataſtroſalne njeporadźene** ſnź wupokazuje. Dokła je wunoſchi wſchěch pólnych płodow tak ſłabły, kaž to ſo we ſtarše létdźeſatki njeje było. Wunoſchi žitow na najlepſche dwě ſtećinje, hušto jenož połojzn normalnych žnjow podawa. Wobkorne płody ſu ſo w najwjaſy padach dopokaſowali, ſo je njeporadźene. Piza je drje naſtupnu dorośtła, pſchećiwo ſkhoda, **I wulkej** wodu a ſtajnymi ſhlynmi deſchćemi **njeſtajena, pak ſo njeje** narunała. Pola ſu ſ njepſchihodnym **wiednjom, ſuſe bohate** njerjada, **kaž ſo njebu ſa** możne mělo. Rólne dźěło ſa naſtymu a pſchichodne naléćźo ſo ſ tym jara poćźežuje, ſo dłiji a ſo podroża. Wola a móz k dźěłu ſprožnjwych ratarjow ſ tym wokhromnje. Wſcho to a pódła teho niſke płacźiſny za ratarſke wupłudy a wobcźežnje ſ dawkami a ſozialnymi cźěćemi pokaſuja na to, ſo je ſkže njenjwóžno, ſo bychu ſo hiſchcźe bźne ſmónkowe winowatoſcźe dopjelnile. W mjenje ſchleſyſkeho ratarſtwa tohodła ſnowa należnu próſtwu wuprajam, pſchi pſchiſłuſchnych měſnach ſa to wuſtupowaćź, ſo ſo cźaſ ſa ſapłacźenje ſmónkow podleſchi.

Sozialdemokratiſke napraſenje w němskim ſejmje dla ſamomordarſtwow we wójſku.

Sozialdemokrat Künſtler je w němſkim ſejmje ſłedowaze napraſenje podał:

W Deminje w Pomorſkej je wojak němſkoſtatneje wobory ſe 6. jěſdneho regimenta ſchćeſć krócź ſ revolwra do podſtražnjchtra ſtrělił a jeho cźežko ſranił. Pſchedſtajeneho njeczłowſke ſałhadźenje ſ wojakom je pjeća ſ pſchićinu attentata było.

Liczba ſamomordarſtwom w němſkoſtatnej wobory njebźiwajźy wſcheje kritiki w němſkim ſejmje njewotebéra. Sſoro we wſchěch padach ſamomordarſtwo pjeća ſe ſadźerżnym myſlenjom muzſtwow ſwiſuje; ſ kotrymiż pſchedſtajeni pjeća na niſke a njedoſtojne waſchnje wobtkadźeja. Wjele wobjeżnjwſkeſom hižo léta dołho wot kſjudowanych wojakow ſ pomocnich garniſonſkich měſtow pſchihtadźa.

Dokelż powěſcźe wo ſkubjenym wobthadźenym wojakow a wo ſpytanych ſamomordarſtwach njewotmjelknu ſo praſcha:

1. Sću miniſterſtwu němſkoſtatneje wobory tele wobſtejnoſcźe znate?
2. Kaſe naprawy dhe miniſterſtwo němſkoſtatneje wobory pſchećiwo pſchedſtajenym cźiniłoj, kotſiž njeczłowſke wobthadźenje ſ podſtajenymi ſawinuja.
3. Ma miniſterſtwo němſkoſtatneje wobory myſlć, kontrollowazu inſtanzu poſtajeć, kotraż wuwuczenje wojakow dohladuje a pruhuje?

Dobrozdaće wo pſchičinach tyfuſu w Hannoverje.

Hłowny lekaŕ w Urbanſkej khorowni w Barlinje, proſeſor dr. Jürgens, je wo pſchičinach a pſchebéhu tyfuſa we Hannoverje wobſchérne dobrozdaće naſtajał, w kotrymż na **ſkuſku prazi, ſo ſo jako jenicźka pſchičina njemóže nakazenje Ricklingſkeho wodowoda wobhladaćź.** Tyfus runa ſo powſchitkownje podobnym podawkam, **kotrež** wodowe nakazliwe khorośće rěkaju. Tyfuſowa khorość je podawk pſchirodny, kotrýż ma ſwoju pſchičinu w napjelnjenju jemje ſ bazillemi, pódła teho pak też w njepſchihódnym wobhlađenſkich wobſtejnoſcźach najbóle potrjebnych ſtronow, wobſtejne ma ſo njedoſtajnej kanaliſaziji ſ jejnymi njeſtrowotnikimi ſcźěhnkami wobzetita ważnoſć pſchipiſaćź.

Wuhlowa nuza w Awſtriskej.

W awſtriſkim miniſterſtwje je ſo wo naprawach pſchećiwo njedoſtatkej wuhla wuradźowało. Dowoſej wuhla ſ Pólſkeje ſo wulke wobcźežnoſcźe dla njedoſtajanja nakładnych wozow na pſchećo ſtajeja. W Pólſkej je ſo ſamo tohodła wuwoz wuhla na tſi dny ſakaſał. Sa cźěſkoſłowakſke wuhło cźěſkoſłowakſke żeleſniſke ſarjadniſtwo hiſchcźe pſchećo tſi ſchtwórcźiny wozow podawa, wobſtejnoſcźe ſu tohodła wjele pſchihódniſche. Też ſo wo naprawach ſcźe ſu tohodła wjele pſchihódniſche. Też ſo wo naprawach wuradźowaſche, ſ kotrymiż dyrbi ſo wuriwanje wuhla we Awſtriſkej pospěſchićź. Saſtupjerjo awſtriſkich ſwjaſkowych Awſtriſkej pospěſchićź. Saſtupjerjo awſtriſkich ſwjaſkowych żeleſnicźow prajichu, ſo budźa ſo próſowaćź, ſo bychu po możnoſći wjele nakładnych wozow, też krytych, ſa wożenje wuhla do pólſkeje Hornjeje Schleſyſkeje ſtali. Wot nětka dyrbi wſchědnje 75 krytych wozow do Hornjeje Schleſyſkeje po wuhło jěſdźićź. Na tajke waſchnje Awſtriſka wok tydźeń 6800 tunow wjazy kamjeńtneho wuhla doſtawa.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalenjnje

Alfred Klemm w Drjezdźanach-A.

Wšudźom doſtać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zaſtupjeŕ G. E. Heinlek w Budyšinje na Moltkowej dróze 9.

Stabiliſowanje belgiſkeho franka.

Belgiſki frank je ſo ſ pomocu ſ poměrnje małeje poſčonki na hjaty dźěł ſwojeje prjedawſcheje hódnoſće ſtabiliſował. Sa ſmutkowny wobthad ſo žanych nowych pjenjes njewuda. Nowa měnina jednota rěka belga. Pjeć dotalnych frankow jemu belgu wuczinja. Jako nowy pjenjes pak ſo belga njewuda, ale jenož jako wopſchijećo belgiſkeho franka pſchi ſamjenjenju ſ zuſtymi pjenjesami płaći. Belgiſki dóſtanje jako wutrajnu poſčonku 100 miljonow dollarow a pódła teho jej wiſche ważne bankowſke banki wſcho hromadźe 25 miljonow dollarow kredita pſchiſłuſcheja.

Nětkuſi kral Ferdinand chce ſo do Bołharſkeje wróćić.

Jako ſajwodny naſtawk ſ wulkim pišmom je Bělogradſka „Politika“ ſenſazionalne „wotkrycźe“ wo roſtwiću bołharſkeje politiki pſchinjeſła. Jedyn prjedawſchi bołharſki ſpołožnik, kotryż je jako cźeſnjenj w Sſerbiji žiwy, bołharſke wobſtejnoſcźe roſjaſnja. Tutón bołharſki politik praji, ſo je nětcźiſcha bołharſka politika na to ſtožena, ſo ſ pomocu bołharſka prawiſza pyta, na lewizy ſtejacu ratarſku ſtronu k ſebi ſcźahnyć, ſ druha, ſo je nětcźiſche zyle němſkopſchećelne knjeſerſtwo bjeſ wumělenja ſ Hendźelſkeje Italſkej ſwjaſane. Dale ſo praji, ſo je prjedawſchi kral Ferdinand w pohłednym cźaſu ważnoſć **bołharſkeje** ratarſkeje ſtrony, pſchećiwo kotrejż je prjedy wojował, ſpóſnał a ſo ſo ſ njej ſpſchećelićeli pyta, **ſo by ſo ſ jeho pomocu mohł do Bołharſkeje wróćić.** Prjedawſchi twarſki miniſter Omarcźewſki a parlamentowy měſtoſchadźeja Markow ſtaj njedawno w Barlinje pſchebywałoj, ſo byſchtaj ſe prynjom Kyrillom, druhim Ferdinandowym ſynom, a prjedawſchim miniſterſkim pſchedźydu Radoſławowom, nadrobnoſcźe wotrěcźałoj. Omarcźewſki je ſo też ſ Ferdinandom ſeſchoł, kotryż je wulku móz pjenjes k pſchewjedźenju ſwojich planow poſtaćił. Prjedawſchej ratarſkaj miniſtraj Tonow a Turłakow ſtaj potom Barlinſkim wotrěcźejam pſchiſłuſchałoj. Jednanje je ſo pod ſchkitom nětcźiſcheho Ljapcźewowcho knjeſerſtwa ſtało. Nowa politika dyrbi ſo prěni krócź 14. nowembra pſchi wokrjeſnych wólbach wupruhowaćź, hdźež dyrbja Radoſławowi pſchiwiſowarjo, narodni liberalni a ratarſka ſtrona hromadźe dźěłaćź. Tola bo ſkarſti ratarſki lud ſo ſ protеſtowanſkimi telegramami ſtroninemu wjedniſtwu pſchećiwjeſche. Naſtawk **hole praji, ſo pſchičincźe, kotrejż je bołharſki finanzny** miniſter w Jendźelſkej namakał a jemu pſchiſłuſchowena poſčonka **pokaſujetej, ſo jendźelſka diplomatija ſ pokrej paru pſchi tym ſkobu dźěła.** K tomu ſo Italſka pſchidawa, kotrejż munizijſke fabriki nětkole tak pilnje dźěłaju kaž we wójnſkim cźaſu. **Na italſkich łukach** w ſrjedźoſcźiniſtim morju ſu ſo wulke munizijſke magaziny natwarile. Do Cźornego morja po nozach italſke łódže pſchiſjedźeja, ſ kotrychż ſo pſchi bołharſkim brjohu tajne twory wukładuja. Wſchitko dyrbi k wohjudnym podawkam bóćź. Bołharſka je ſe ſłeſnym gratom w italſkich a jendźelſkich rukach. Jeho knjeſerſtwo nowe dyrdowndeje pſchihotuje. Bołharſka wojerſka liga a mazedonſki rewolucionarny komitej hižo wyſłajo ruzy ſhěhatej. Mazedonſ Tamolewſki hižo we wjeſcźornej Europje ſa to dźěłazu agitazijn wjedźe.

*

Tole wotkrycźe ſamych potajnoſcźow njewotkrywa. Schtóż trochu bołharſke wobſtejnoſcźe ſnaje, wě, ſo wotchnaty Ferdinand hiſchcźe ſwojich knjeſerſtwowe wotcźi we ruzy dźerżi a wobohi ſaſłepjeny bołharſki lud ſa ſwoje cźeſcźelakomne wotpohłady ſtujewiźiwa. Jemu wo to dźe, wſcho to ſaſo dobyć, ſchtož je w balkanſkej wójnje pſchećiwo Grichiſkej a Sſerbiji a poſłužcźo w ſwětowej wójnje pſchećiwo Sſerbiji ſhubił. Jendźelſka a Italſka jemu pſchi jeho woſmyſlenjach pomhatej. Jendźelſka to po ſwojej ſaſadze cźini, ſo dyrbja ſo europiſke ludy w ſtajnej ſwadze a njeměrnej dźerżeć; pſchetoż jenož na taſke waſchnje może wona nad nimi knjeźić a ſo wójnu ſ nimi wobdrěć. Italſka pak ma ſnjeſenje Južnoſłowjanſkeje ſa hłowne cźiłło we ſwojim politiſkim programje. Wona chce wſchě brjohi Adriatiſkeho morja wobkhadźeć. Tohodła dyrbi Južnoſłowjanow ſ jeho brjoha wotchnać, a to ſo hinak njeſhodźi dyšći ſ wójnu, w kotrejż dyrbja jej Bołharjo pomhaćź.

Grichiſkaj banditaj ſwojbu franzowſkeho inżenieura na bołharſko-turkowſkich mjeſach ſtorjowałoj.

Diwaj wobronjenaj rubježnikaj ſtaj na dróſy ſe Sſwiſlengrada do Ortakoi blisko **bołharſko-turkowſkeje mjeſy**

wón, ſ kótrymż ſo franzowſki inżenieur Dremond ſ manželſtwej a żynom k pſcheczelam do Ortakši wjeſeſche. Wſchi ſi wobożu ſtaj ſkónżowałoj, wurubiłoj a pohonża cżeſto tranikoj. Banditaj wás wurubiſchtaj, konſow wupſchahnyſchtaj a jeju na ſtromu k grichiſkej mjeſy wotwjedeſchtaj. Sa nimaj ſo ſtrożi. Skónżowany inżenieur w ſerbſkich podkopkach dżiwaſche. Mordarſtwo je hłubokí zacżiſchcż na Franzowſow cżinjko, kotſiż żu ſo w Bolharſkej ſażydliſi.

Ze Serbow.

Drježdżanska.

Sobotu, 30. winowca.
Theodorita, martrarja.

† 1897 w Rychhachu kantor em. Hendrich Warko, kiż je wjele pěsnił a basnił, nješto lět też jako seminarski wučeŕ w Rychbachu serbsku rěč wučił; wosebje pak „Wysoki Kěrluš“ samostatnje do 22 kěrlušow přebasnił.

† 1894 Korla Konrad, profesor w Prazy, dobry znajeŕ słowjanskeje a też serbskeje hymnologije, wo kotrejż je wustojny nastawk pisał, kiż wudawarjam nowych evangelskich spěwarskich naležnje poručimy.

1633 začahny Wallensteinowe wójsko pod generalom Golčom do Budyšina. Tutón general pječa přeco hišće w Budyšinje jako żehliwy pos šeri.

* 1821 w Moskwje najwjetši ruski basnik Fjodor Dostojewsky, kiż do swětowych basnikow słuša. — Stóż je jeho basnje z rozumjenjom čitał, njemóże nihdy wjacy zwjeršne żiwjenje wjesć. —

Přisłowo: Zyma ma wulki brjuch.

Njedźelu, 31. winowca.
Reformacijski swjedźeń. — 23. nj. p. Swjatkach.

† 1875 rycerkubleŕ Bohuwěr Wjela nad Nječinom, kiż je wulki dźěl swojeho zamoženja khorym Serbam wotkazał.

† 1901 sprawny wjesny sudnik Hańčo w Slepom, kiż je wjele basnjow, bajkow, słowow a přisłowow hromadźił.

Stoż może sebi kóždy spomjatkować.

Kusace psyčišćo najlěpje skludźiš,
Hdyž čiše, z měrom nimo njoho dźeš,
Blawkate mužišćo jenož z tym rudźiš,
Hdyž nihdy z nim so njenasadźuješ.
Hlupoh', lózcho, kotremuż rostu rohi
Wotbudźeš, hdyž jemu pokazaš proch.

Bjez mjena w S. N. 1899.

Přisłowo: Młoda krej — rad změrna njej'.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 721, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +10. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 726, hygrometer +1, thermometer w nozy +5. Wichłady na njestajne wjedro. — Přichibliżowanje nižiny ſ wjeczora jewi ſo ſ wocżopłonjom. Schkleńża ſtej dźensa drje hiſchcże na hrońe. Tola hiba ſo pomałku na rjane. Wyſchina woſtanje dale w połnozy, bruha nad połoiſchej Ruſkeſ. Nad połnóżnej Ruſkeſ leži nižina. Wjedro woſtanje wižate a bóle njewobſtajne. — Jutſe, 23. njedźelu ſo ſwjatej Trożicy a Reformacijſkich ſwjedźeń ſtudża błónicżo 6,54 h. a hłowa ſo 4,32 hodź. Mężacżk ſtudża w połnozy 12,48 hodź. a hłowa ſo popołdnju 3,19 hodź. — Pſchichodnu póndźelu ſwjeczi katolſke kſchesċijańſtwo ſtwjeżenj Wſchěch Swjatych a wutoru Wſchěch dušchow.

— **Kermuſcha błiſchu njedźelu** 31. oktobra je w Buſezach, Hrodźiſchczu, Huſzu, Kotczach a Rožacżizach.

— **Podpjera ſa małych rentnarjow** na mężaz november ſo tónkrócż wumožacżnje hałke wutoru, 2. novembra, popołdnja, w ſjemiowni wudźěła.

— **Budyſchſke ſapty** ſu wſchědne dny hacż do 7 hodź wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamkniene. Njedźelu wotewrjene a nóżnu ſłużbu ma jenoż jena hapyka ſ mężacżnym wotmenjenjom. W oktobru je to Hrodowſka hapyka na Hoſchcżu haſzu.

— **Budyſchſki naſymiſki hermank** wotmeŕwa ſo wót ſobotu, 6. hacż do póndźele, 8. novembra. Njedźelu, 7. novembra ſmjeżża ſo tworiſ jenoż wot 11—12 hodź. a wot ½2—6 hodź. pſchedawacż.

— **Sſelčborny kwaſ** ſwjeczeſche wcżera pjatk powjaſarſki miſchtr Kurt Schäfer na Kamjeńtnej haſzy 10 ſe ſwojej manżelſkej. Jubilaromaj doſta ſo wjele ſbożopſchecżow a kedźbliwoſcże.

— **Swětowy panorama** pſchi Lawſkej wěži pokaſuje nowy tydźeń kraſne nowaſy ſe Schtyrſkeſ. Rjane horate krajiny a rjane města dyrbjaſ kżebi kóždy wobhladacż.

— **Samenjenje wożobow na Budyſchſkim krajnym ſudniſtwje** wot 1. 11. 26. Krajnożudniſki rada Lorenz pomjenowa ſo ſa pſchedbydnu hamtſkeho ſudniſtwa we Slokynju ſe ſłużbnym wożnamjenjenjom: hamtſkożudniſki rada. Krajnożudniſki rada dr. Jittwitz, dotal pſchi hamtſkim ſudniſtwje w Lipiku, pſcheſadźi ſo ke krajnemu ſudniſtwu w Budyſchinje.

— **Kurſus ſa ludowe wukubłanje.** Po pſchecżu dotal pſchiſjewjenych wobdźělnikow ſo kurſus wo wikowanſkim dźěłu nowinow hakle w januaru 1927 wotmeże, dokelż by hewak ſ pſchednoſchkami na Budyſchſkich wyſchſich ſchulach hromadże trjechiſ. Sapoczatk 10. januara 1927. Jako pſchijamnjenje k tutomu kurſej ſo też cżiſchcżeńnje wobhladuja.

— **Rakakrute běrnjaże drużiny** ſmóżnja, każ je ſnate, ſ wóſtoſcżu běrnjaże żně też na połach, na kotrychż je ſo běrnjaſy rak hižo pokaſa. Bohużel njeſwědomicżi wikowarje pſchecżu ſaſo běrny jako rakakrute pſchedawaju, kotrež ſo potom, t. r. pſchi ſbéranju jako rakate wukopaju. Howne měſtno ſa ſchtit roſtlinow (we Drježdżanach 16, Stüdelſka aleja 2, tel. 33 220), kotrež wo rakakrutnych běrnjażych drużinach kóżdy cżaſ darmo wujaſnjenje dawa, tohodła ſnowa na to kedźbne ſcżini, ſo ma kraſne ſtywne towaŕſtwo ſa Saſku w Drježdżanach-A. na Winkelmannſkej dróży 4, rakakrute běrny wſchěch drużinow ſtajnje na ſtładże, a ſo wone naſſcżeje rukuje ſa podawanje wopraſwdże dobrych ſtymjeńitych běrnow.

— **Njeſbożo na dróży.** Wcżera pjatk popołdnju wokoło 2 hodź. na iſchſchmiſchcżu Lawſkeje haſzy a Kron-Kronprynzowſkeho mosta zyklonera (tiojokło) ſ motorſkim kołom ſraży. Pſchi ſrażenju ſo zyklonera powróżi a ſo na nutſkaſadźażeju wali. Schofer wjeſoły ſo ſ roſbitej ſchkleńżu w mjeſnoſcżu a na rukomaj ſrża, ſchofer pak żebi kułu na hłowje naraſy. Motorſkemu kolefarjej ſo niczo njeſta. Każ wocżiży ſwědży praja, je wjedniż zyklonety na njeſbożu wina, dokelż njeje trubił, każ ſo błuſcha.

— **Njeſbożo.** Wcżera pjatk dopołdnja wokoło 11 hodźin ſo na Swonk. Lawſkej haſzy cżcżitemu autej wóſita ſlemi. Wotlemjene kołeſo ſo ſ wulkim wotmachom do twarjenja wjerhnjo. Do ſchkody nichtó njepſchińdże. Wós dyrbjachu poſdźiſcho wotwjeſcż.

Swój k swojemu!

Kóżdy **Serb** woli 31. oktobra

ze Serbſkej Ludowej Stronu za Kſeſcańsku Ludowu Stronu

liſćinu 9!

Serbska Ludowa Strona.

— **Kradnyli ſu** 26. 10. 26 wjecżor wokoło 7 hodźin ſ jeneho dwora na Hoſchcżu haſzy mużaze koło ſnamki „Allright“ cżo. 54 758. Wono mężeſche cżorne ſrożna ſe ſelenymi ſmuhami, horjeſhibnjene wodźidko ſ cżornymaj pſchimadkomaj, pedale ſ gumijemi, ſwónczż ſe dwojoſynkom, ruczne ſpinadko, brune ſedło, brunu tónczoſtu gratowu toſchku, torpedoſki ſamobeh, ſchérej wobruczi. Wo wżowne ſdźelenja proſhu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Sajaty.** Njeſnateho, kiż je ſo tu w Budyſchinje w poſlednich tydźenjach pſchecziwo żonam a dźěcżom njepożcżiwje ſadżerżał, je kriminalna polizija jako tudomneho ſedfarja, kiż je bjes dźěła, wuſledźika a ſajaka.

— **Kedźbu pſched jebakom.** 57létny tapezeŕat Max Menzel ſ Drježdżan ſo po wſach wokoło bruczi a ludźi jeba. Wón porucża ſo k pſchepóſtrowanju ſofow a matrazow a pſchilubja ludźom, ſo tele dźěła woſebje tunjo wumjeduje a proſhy wo wjeſchi abo mjeńſchi pjenjes jako napłacżenje, ſo by, każ wudawa, ſebi potrěbne wězy ſa to nakupił. Wón pak pjenjeſy ſam ſa ſo pſchetrjeba a ſo pola ſkaſarjow wjacy njepokaſa. Schtóż jeho nadeńdże, njech jeho polizijeſi pſchepoda.

— **Sapis finanżnych hamtow w Němſkej.** S nakładom Friedricha Gröbera w Lipiku, Keilſtraße 7, je němſkoſtatne finanżne miniſterſtwo ſapiſ finanżnych hamtow Němſkeho ſtata wudało. Tónle ſapiſ wopiſchi a nimo wopiſanja hamtſkich wokrjeſow dołkadne adreſy, telefoniſke pſchiſamknjenja każ póſt-ſchekowe a bankowe zwiſki finanżnych hamtow. Nimo toho ſu pola tóżdeho finanżneho hamta damki naſpomnjene, kotrež, wuwjacżnje wot powſchitkowneje měſtnoſtneje pſchiſluſchnoſcże, druhe finanżne hamty ſarjaduja. W druhim dźěłu ſapiſa ſu finanżne hamty po ſenotliwych krajach wożeſe ſapiſane. Tżeći dźěł poda pſcheſładny ſapiſ adreſow najważniſchich ſłużbnych měſtnoſcżow wſchěch 26 krajnych finanżnych hamtow. Jako pſchidawk je ſapiſ póſt-ſchekownych ſwiſkow wſchěch finanżnych pokładnjow pſchipowěſnjeny. Sapiſ finanżnych hamtow njebudże jenoż němſkoſtatne, krajne a kommunalne wyſchnoſcże parowacż móż, ale też powolanje ſwjaſki, towaŕſtwa a tohorunja, haj też niż priwatne wożoby, kiż maja ſ finanżnymi hamtami wjele cżinicż. Niſte płacżiſny — 3 hriwny ſa 15 cżiſchcżanych liſtnow — ſmóżni wſchém ſajimanjam, żebi knihu kupicż. Schtóż żebi ſapiſ birekтnje w nakładze Friedricha Gröbera w Lipſku ſkaſa a ſnajmjeńſcha 5 knihow nadoło, dóſtanje je po poniżenej płacżiſnje po 2 hriwnomaj.

S **Kſchiweje Borſchcże.** Nahłu a ſrudnu ſmjerc namaka ſaſdźenu póndźelu dopołdnja dejeŕ Guſtav Reinhold Kada ſ Hornjeho Hunjowa, kiż bě pola tudomneho kubleŕa Budarja pſchiſtajeny. Kada cżeſpjeſche na widliſchcżu. Póndźelu dopołdnja ¼9 hodź. ſu jeho hiſchcże ſtrowjeho widżeli a ¾9 hodź. namakachu jeho hižo morweho w ſrodźi leżo, hiſchcże widły w ruzy dżerżo. Lěkaŕ ſpóſna, ſo je jeho pſchi widliſchczach w moſhach Boża ruczka ſajała. Semrěty bě hakle 20 lět ſtary a bě ſara ſnjeſłiwy a duſchny cżłowjeŕ. Jeho dżěłodawaŕ a mkodźina da jeho ſaſdźenu ſchtwórtk ſ żyłej cżeſcżu w Khwaczżach pokhowaċ.

S **Kamjenej** pola Radworja. Saſdźenu ſrjedu wjecżor wotmě ſo gmejnika ſhromadźizna w Libſchej hoſcżencu. Shromadźizna bě k tomu powołana, ſo bychu wjeſenjenjo wobſamkli, hacż ma ſo ſa gmejnſke wólby 14. novembra ſhromadna wólbna liſćina poſtajiċ. Po nekotrych ſawodnych ſłowach mężchżanoſty Mrenżinka roſſudźichu ſo ſhromadźeni, ſo nochżeża bożyła wólcż a ſo majn nětżiſchi gmejnſky ſaſtupjerjo dale woſtaċ. Nětżiſchi gmejnſky ſaſtupjerjo ſu: kubleŕ Liſch, kubleŕ Koper, wobżedżeŕ rěſaka Wicżaſ, żiwnoſcżeŕ Menzl, żiwnoſcżeŕ Żuż, ſamkaŕ Żupan, żiwnoſcżeŕ Knobloch. Jich naměſtnizy ſu: kubleŕ Handrika, kubleŕ Mikel, hoſcżeniaŕ Knapa, żiwnoſcżeŕ Winaŕ, murjeŕ Schrama, moleŕ Dowa kubleŕ Mrońk.

S **Brěſowki.** Pola tudomneho hoſcżeniaŕa Lehmanna je żebi kermuſchu nětżo kożane rukajzy leżo woſtajiċ a może je tam ſaſo dóſtaċ.

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cżorneho Łěſa.

38ſ (Pokracżowanje.)

Rósałka bórſy żyle womjelknu. Někotrużkuli wſeſ běſchtej pſchekrocżiłej, a pſchezo ſaſo dyrbjeſchtej ſprózdnjenej noſy pak pſches rune polo, pak pſches huſty łěſ ſtacż. —

„Nětko tu bórſy budźemoj, macżi,“ pokojeſche ju Khryſtła. „W huſtej dolinje do dołhoſcże roſcżeſhnjenu ſawohładaſchtej putniżu khuduſchku wjeſku. Puczmiſ pokaſowaſche naſchbt hiſchcże: do Lipinow, pjeċ mjeńſchinow.

Khryſtła ſdyhnu. Bjeſ mała ſiima ju ſtyſk ſa ſwoj. Landolinom ſe ſwojimi ſtatnymi dworami, ſe ſwojej żyrkwju, ſe ſwojej radnizu a ſchulu. Haj ſamo wojerſti pomnik tam měſjachu, nad kotrymż měrowy dub ſwój ſcżin roſſchérjeſche.

Korcżma „K wocżeŕſtwjenju“, hnydom preſku pſched wjeſcżicżku, bě mało wabjaza; cżorne tolſte błoto cżełnjeſche ſo podlu zbjeſe horbateje wjeſnjeje dróhi a wſcha wjeſ bě każ wotemrěła. —

„Cżełemoj ſo ſa Lawrjeńcżkom wopraſchecż“, rjekny Khryſtła ſ cżicha. Rósałka ſwutrě ſebi mjeſcżo ſyſły, kotrež ſo jej po ližomaj ronjachu.

Błěde wjecżorne njechżo wotrażowaſche ſo we łużach. Rósałka hładaſche k njebju horje, mjeſ tym ſo Khryſtła korcżmarjezom do wokna ſaſlepa. To ſo hnydom wotewri, a ſcheſcherata hłowa ſo wutżuny.

„Możeċe mi Wy powědżeċ, hacż je wěſty Lawrjeńcżk Duſchan tudy we wſy, a hdy

„Hacż je ſchtó . . .?“

„Wěſty Lawrjeńcżk Duſchan.“

„Hacż je wón ſchto?“

„Hacż je tón tudy we wſy?“

„Hacż je wón hdże?“

„Nó, tudy we wſy!“

„Haj, ju, tu we wſy drje wón tola budże.“

„A hdże dha to je?“

„Pola ſhoſchczarja Filipa, tam hižo wón budże.“

„Hdże dha tón ſhoſchczaŕ Filip bydli?“

„He? Schto?“

„Hdże tón ſhoſchczeńdżeŕ Filip bydli?“

„Aha, tu pſchijdóla — w tutom domje, tam wón łóżeruje.“

Scheſcherata hłowa cżełnjeſche ſo wrócżo, a Khryſtła a Rósałka wobhładowaſchtej ſo ſa „tutym domom.“

Tón běſche trochu wjeſchi a cżiſcżiſcho ſdżerżany, dyżli druhe, a we ſtwje ſwěcżeſche ſo hižo ſwěża.

Khryſtła ſtupi do prědka a pohładny pſches wokno.

Tam wón ſedżeſche. Wacżok ſhoſchcżowych prutow pſched ſobu na błidże. Dwaj hiſchcże młodaj cżłowjekaj, muż a żona, ſapletowaſchtaj je wuſtojnje hromadu.

„Cżełemoj ſebi jeho tola won ſawotacż“, roſſudżi Rołza. „Wón mohł hewak do wuſtokcżowo pſchińcż.“

„Ale kak tola najlěpje?“

Khryſtła kiwny jenomu něhdże ſydomlětnemu, ſara maſanemu pachołkej, kiż trochu wotſal na płoce ſedżeſche a na njeju ſ wotewrjenej hubu wudźěraſche.

„Ty, hółcżko! Dżi ras nuts a rjeki, ſo by Lawrjeńcżk Duſchan na wokomiſ won pſchiſchoł, ſo ſtej tu dwě żonje, kotrejż chcżetej ſ nim rěcżeċ!“

Hółcżej hładaſche na njeju ſ njedowěru a cżehnjeſche pomałku do ſtiwy. Tam ſo wón na to wujaſnjenje wobmjeſowa, ſo niczo njeprajiwſchi ſ palzom do ſady pokaſowaſche.

„Schto je, Hilarijo?“

„Jena młoda a jena ſtara.“

„Schto chcżeſch?“ wopraſcha ſo hoſpoſa.

„Wonka byſchtej dwě bylej, jena młoda a jena ſtara.“

„Tak, tak, pachołko!“

„Haj, a ta młoda je rjekła, wón dyrbi won pſchińcż!“

„Ach tak? Haj, ſchtó dha to?“

„Nó, tón Lawrjeńcżk Duſchan.“

Lawrjeńcżk puſchcży ſ thwatkom hoſchczażе pruty ſ ruki a wuſtupe won. To prěnje, ſchtož wuhlada, běſche ſ błotom hacż pſches wuſchi ſaplażaneho pża, kiż ſo pocżinjeſche każ dźiwi a ſ radoſcżu wokoło ſo rejowaſche ſ njemórnym ſaſkakowanjom. Potom ſerka ſo jeho wócżko ſ maczeńnym.

„Lawrjeńcżko, mój luby!“

„Macżi! Je dha tole możno? Kak Wy ſem pſchińdżeſe —?“

„Ja tu też ſym“, rjekny Khryſtła ſ cżicha.

Wón ſmorſchcży cżoło a ſpohładny na ſenju.

„Do najkhudżeſche wjeſelcżicżi ſym ſapuczował, ſo bych mohł ſamotny byċ“, praješche wón ſpjerawje.

„Mój dyrbimoj ſ tobu porěcżeċ, Lawrjeńcżko“, rjekny Khryſtła. „Pucż bě daloki, macż łědy na nohomaj ſtoji. Popſchej tola ſtaruſchży kuż jeżże a hdżej by ſo lehnyċ mohła.“

„W korcżmje“, bórcżeſche Lawrjeńcżk. „Tam maja jſttwu ſa hoſcżi.“

„Njewjeſelicżi dha ſo ani troſchku nad naju wopſtom, Lawrjeńcżko?“ ſkorſcheſe Rósałka.

„Sſo wjeſelicż? Macżi, mi chże ſo ſkoro wutroba roſkocżiċ. W tutom hubjenem hnězdże mohł ſo cżłowjek ſblaſniċ!“

„Cżehodła dha ſy tu woſtał?“ ſo wona ſtrachocżiwje wopraſcha. „Wſchoko ſu hiſchcże druhe měſta na ſwěcże!“

„Ale w tych je ſo ni hubjenje ſeſchło!“

„Tak, cżiſi jenoż ſwojej ſtarej, macżeri cżełku wutrobu“, ſwarjeſche Khryſtła. „Sſy to ty, Lawrjeńcżko, kiż kuraju ſhubi?“

Mjeſcżo dżeſche wón do prědka, a jónſkej dżeſchtej ſa nim do korcżmy.

Nichtó njebě wo jſttwje khiba ſcheſcheraty pachoł, kiż ſha ſo byċ ſ korcżmarjom a hamluſti w kuczżiku ſedżeſche.

Starý kaſchczaży cżażnik tikotaſche do woſtudoſcże tejeſe měſtnoſcże, hdżej lěnje muchi bunczachu.

(Pokracżowanje ſcżěhuje.)

— **Cjah bjes kolijow w Budyšchinje.** S dypkom 12 hodźin pjichijedźe djenja pschipoldnju amerikanški cjah bjes kolijow do Budyšchina. Sta wežipnych pschichladowarjow jón wotcjakowasche, mjes nimi žo we najwjazy dźesać. Te pschikhad jědźadła ł wulkej wyskanzu a wosanzu witachu. Pomałku hibaše žo cjah po Budyšchinskich hatach ke ſwonom ſwonjo, kaž naſch „orientexpres“, hdyž pisches Radwor k Wósporkej pacha a nětkajši pschehod ho pschibližuje.

S **Kruschwicy.** Schtwórtk wjecžor wokoło 9 hodź. sta ſo w tudomnej tonowej a kamjenitowej dźěłarni ſalosne wjesołe. Młodeho dźěłacžerja ſ Wuſkidže, kiž pschi tolerowanju dźěłaſche, noże ſhrabnuchu a ſcjehnjechu najprjedy ruku wotſche łopcja a potom zhe hornje cžěło do maſchiny a ſo brosnje roſtchaſkowachu. Dźěłacžer bě hnydom morwy.

S **Ketlicy.** W nozy wot herjedy k ſchtwórtkej ſu ſo we naſchej wſy kaž tež we Wopalenju paduſchi do kuricžeja dowjedli a nětdže 15 kokoſchow kradnyli. Mjes kradnjenymi ſwarami ſu tež nětkotre rażowe kury, běłe hołcžki. Powodźenje pschijimuje kóžda policija.

S **Lubiſa.** Złoty ſwaſ ſwjecži dźenja ſobotu tudomneho towarški miſchtr na wotpocžinku Eduard Dietrich ſ ſwojej mandželſkej. Mandželſki je 78 a mandželſka 75 lět ſtara. Wobaj ſtaj hiſchcže ſrowaj a cžiłaj.

S **Lubiſa.** Do ſmjertneho njeſboža pschidźe ſchtwórtk wjecžor 3/4 11 hodź. ſpschi nóznym khodźe po żelenišćowych blišo Lubijſkeje hory wyſchiſchi żeleniſki ſtražnik Guſtav Höſzel. Jako chžyſche wobſarujomny tworowemu cjahej ſ pucža hicź, ſhrabnyſchtej jeho lokomotiwje, kotraž na druhej kolije napſchecžo pschijědźeſchtej a jeho ſmjertnje morſchtej. Saſtojnik bjžo 30 lět dołho ſłužbu cžiniſche.

S **Lubija.** Sſrjedu popoldnju wokoło 3/45 hodźin ſo na Shorjeſkej dróży blisko Dietrichez kowarnje njeſboža ſta. Tuto, kiž ſe Shorjeſka pschijědźe, chžyſche kokoješdnicžku, kiž na prawym boku dróhi jědźeſche, pschesćahnuc. Tola kokoješdny, kiž bu dla autoweho ſignala njewěrny, jědźeſche krótko pſched autom na druhu ſtronu dróhi a pschinjeſe tak auto do ſtracha. Jenož duchapschitomnoſći autoweho wjednika ma ſo dźakowacz, ſo ſo wjeſche njeſbože njeſta. Se ſpěchnym ſpinanjom wjerha ſo auto wo ſchtom a žebi błótowy ſchkitak wobſtrědźi.

S **Khróſcjiz.** Sſrjedu 3. nov. popoldnju w 2 hodź. ſo w hoſcjencu maczerjam rada podawa. Lětaŕ budźe pschitomny.

S **Pančiz.** Schtwórty wjecžor, na ſwjedźenju Sſymona a Judy, wotmě ſo w tudomniſchim hoſcjencu wólbna ſhromadźizna ſa Kſchesćanſku Ludowu Stronu, powołana wot Sserbſkeje Ludoweje Strony. Nacžołny kandidat, měſchčanſki ſaſtupjeŕ Bruger, roſkoſi we dołhej hodźinſkej rěcži program Kſchesć. Lud. Strony a mnohe dźěła ſaſtojneho a pschichodneho ſakſkeho ſejma. Schtož naſche žerbſke naležnoſcže naſtupa, rěcžeſche ſ doraſom ſa ſdźerženje žerbſkeje rěcže a narodnoſcže a jada žej, ſo je nabožina na kóždy pad w macžernej rěcži poſtawa. Tuto žadanje ſtejeſche hižo dźiwajo na nemſke mjeſchčinu we wukraju, kotreż ſu wo wjele ſtylniſche hač ukrajne (na 12 milionow Němcow bydli w Europje ſwonka nemſkeho ſtata). Nadźijamy ſo wěſo, ſo taſe žadanje też potom w Berlinje ſaſtupuje, kaž je to nětdy ſapóſkanz Heſtein cžinił. Woſebje roſcebra krasne mjeſeſtwo Zeignera a jeho trabantow. Tón cžaſ ſwej nichtó wjazy njepſcheje, hdyž nježbě nichtó ſwojeho ſamoſtajna a ſiwjenja wěſty. S wólbnej zedulku w ruzy moje kóždy tomu ſadźěwacź, ſo tajka kommuniſtiſka zwólba wjeſchinu w Saſkſej njedoſtanje. Dótkny ſo wſchelakich cžaſowych praſchenjow, tak ſtatnoſchulſkeho ſakonja (Reichsſchulgeſetz), ſchkita naſcheje młodźiny pſched dudowanym njerjadom, wobſtacže nětcžiſcheje ſtatneje formy, ja kotruž ſo Kſchesćanſka Ludowa Strona ſaruje a ſtónčit ſwoju rěcź ſ pschećom, ſo bychu też Sserbja ſa tutu ſtronu na wólbnym dnju ſwój hłós wotdali. — Druhi rěcžnik, ſapóſkanz Schmelzer ſ Weſtfalſkeje, burſki ſaſtupjeŕ w pruſkim ſejmje, roſkaſi pschitomnym buram, ſchto je Kſchesćanſka Ludowa Strona wobſo ſa kataŕſtwo cžiniła. Schtóž runje na němſkonarodnych bjeſe wſcheho roſmyſlenja njepſchiſaha, budże drje nětko powucženy, ſo tamna ſtrona kataŕſtwu njepſchejcžuje ſmyſłena njeje. Němſki ſtat a Pruſka budźeſtej nětko 5 lět dołho hromadźe na 90 milionow hriwnow (60 a 40) ne ſaſpodźenje Němcow w naraiſchich krajach nałožił. Nichodu ſo jenotliwy ſaſpodlecź, ale hnydom zale rody ſ Bayerſkej, Wirttembergſkej a druhich južnich a nawjeſornych němſkich krajinow, ſo bychu na nejſmérnje wulkich ležownoſcžach hnydom zyte němſke wjeſo je ſchulu a zyrkwju ſałožili. Bjes dwěła ma ſo połſki lud germaniſowacź a je to nětkajke ſabałjene pſchemjenjowanje priedawſchich cžaſow. Też na žerbſku Luſcju budźa ſo tute ſaſpodlenja počžahowacź a Sserbja maja wſchu winu, dałſche poſtupowanje pruſkeho knjeſtwa lekſalikwje ſcžěhowacź, ſo nam žanje narodnoſcže a ſwojowarſtwo njeſe ſchkody njenaſtanje. Cžehodła ſo tajke ſaſpodlenje na Mekſenburgſku njepocžahuje, hdyž je dóſć kraja wſche? Nječžnik dopokaſa, ſo je Kſchesćanſka Ludowa Strona w naſtrótſchim cžaſu, kiž je Němſka hdy pſchejimiła, krucže ſa ſtatom ſtała a ſion pſched druhej ſtronu wobarnowała, kiž njeby tak njetrawnje wotbłuſkła kaž prěnja. Dyrbimy na to dźerżeć, ſo porjad a prawo pola naſ knježi a tomu móže kóždy pſchinoſchowacź, hdyž tajku ſtronu woli, kiž ſo ſa to ſaſtaji. Tuž namołwjeſche też, ſo bychu njedźeli wſchitcy Kſchesćanſku Ludowu Stronu wolili. Dóſcź ſo ſ wuwjaſcžom k. Wirla ſe Stróže nichtó ſłowa njejimaſche, ſtónči na ſwjedźenju Sſwjatoſtnjow ſ namołwjenjom, ſo heſła Sserbſkeje Ludoweje Strony dźerżeć.

S **Marijnoje Hwězdy.** W nocy wot ſrjedy k ſtwórtkoj ſu ſo w paduſi do tudomneje kenelije nutŕłamali. Najprjedy ſu ſpytali, z durjemi ſo nutkdobyć. Dokelž pak ſo jim to njeporadźi, dźěchu přez zahrodu, zaſeſchu po ſpalóru, rozbichu wokno a dobychu ſo tak do kenelije. Tu padnychu jim na 400 hriwnow pór pjenjez do rukow. Na druho w kuverée a knižkach ſo njeſu dohladali. Tak bychu hiſče ſo wo 800 hr. wobſtrělili. Potom ſpytachu ſo na ćežki pjenjezny khamor, tón pak ſo zapowědźi, jim k ſłužbje być a tak dyrbjachu bjez dalšeho wuſpěcha wuſchanyć. Narozpučach do wſy. Hač je ſlěd prawy, budźe ſnadź cwólbu jedna, kiž nětko nimale cyłu Łužicu domaneho kłóſtrſkeho pohonča wobkradnyć, kiž w konjencu ſpaše. Tola w prawym cžaſu wotuči a poda ſo ćekny.

S **Rakez.** Tudomniſcha wólbna ſhromadźizna Kſchesćanſkeje Ludoweje Strony ſaſtojeny ſchtwórtk wjecžor wotměwaſche ſo hłownje po ſamjnym programje, kaž wulkotna ſhromadźizna pſched tym w Khróſcjizach, wo kotrejž ſmy hižo wobſchěrnu rosprawu w „Sserbſkich Nowinach“ cžitali. Nichtó druhi hač němſkoſtatny miniſter ja kataŕſtwo a ſeźiwjenje, dr. Haſlinde, rěcžeſche na dra. Schlezy a druheho ſaſtupjerja Sserbſk. Lud. Str. lera ſ Drježdźan, pſcheběžnyh Kſchesćſ. Lud. Strony we Saſkſej. Jenož běſche wěſo wulki rozdźěl w raſu zyteje ſhromadźizny tohodła, ſo w Khróſcjizach wotměwaſche ſo ſhromadźizna we wokolinje, hdyž ſu jenoſi Sserbjo doma a ſ knjeſom, niž pak w Rakezach. Hdyž tež w Khróſcjanſkej wokolinje wjele ſ nich pſchiwižuje hewak hinaſchim ſtronam, hač Kſchesćanſkej a Sserbſkej, wěſo bjžoku wyſtojnika republiki witacź a počeſcžicź, kaž ſo ſtłuſcha. Niž pak w Rakezach. Tam ſarjadowaſe ſo ſe ſtrony pſchiwiſſowarjow wěſteje ſtrony, na kotruž njetrjebamy dołho hudacź, hiſchcže pſchipoldnju ſamſnehu dnja ſ najwjetſchim ſkwatkom „Jagdgeldverteilung mit Freibier!“ Wěſo jenoż k tomu ſamérej, ſo by ſo ſhromadźizna kaſyka— a ſo bychu tuchi knjeſa miniſtrej dopokaſali, kak pſchiſłuſtojneho ducha dźeržeſ ſu. A ſerbſky burja kokowokoło, cžiniſo te hłupe wowzy, kotreż ſa tutymi boranami běhaja kaž ſa ſwojim bohom. Niedźiwajcy tajkich machinacjijow (ſchto ſo hewak ſa khribjetom dźěła, njemože jo tak ſ krótka wonjiſacź) běſche ſo na 60 muži w ſymnej ſali „Saſtkeje khěže“ nahromadźiło, kotraž pſcheczžiwo ſkaſanju njebě wutepjena. (!) Cžerſtwe a pschijimne waſchnje, ſ kotrymž knjes miniſter po ſawodnych roſkoſowanjach w ſerbſkej rěcži k. dra. Schlezy, k ſhromadźiſinje rěcžeſche, wſchěch jara ſajimowachu. Jeho neutralne napominanje po paroli Sserbſkeje Ludoweje Strony ſa Kſchesćſ. Lud. Stronu (liſčzina 9) jutſje hłoſowacź, wósče wſchitkich njepſchedpojeźi a ſlepje ſa tamnymi boranami njeběhaju Sserbja, runjeż Němcy ſcžěhuja. Druhi rěcžnik dr. Flügler wulběhowaſche nimo druheho, jo chze w Němſkej ſtylna Kſchesćanſka Ludowa Strona naſche narodne, kulturne žadanja a potrěbnoſcže kruce ſaſtupowacź, kaž w Drježdźanach, tak w Berlinje.

S **Rakez.** Studnu ſymjercź je tudomny kŕſeŕ Korla Fáhla poczépił. Schtwórtk wjecžor duzy domoj je we wulkej cžimi ſnadź ſ njemozu wobjaty, do rěki padnył, ſ kotrejž jeho pjatk dopoldnja wuczežechu. Po lekařſkim wuprajenju je ſo wóſt ſ Bożej ruczu ſajał. Fáhla bě 68 lět ſtary a je ſ wulkej łuboſcžu a ſwěrnoſcžu zyrkwinſku ſłužbu jako kŕeŕaŕ 26 lět dołho wukonjał. Bóh ſpužcž tuiomu ſprawnemu cžłowjekej a ſwěrnemu Sserbjej cžiſchi wotpocžiſnk w rowje.

Kóždy Serb,

kotryž ma škrički lubosće
k swojemu ludej, daj swój hłós

lisćinje 9!

Bruger — Spitzang — Wünscha — Soda

Pódla čisła **9** njech so křižik abo kolesko ſcžiní!

S **Kamjenjej** pola Rakez. Saſdźenu ſobotu wumrě njenadźijacy naſch wjeſny nóznu ſtražnik Handrij Mikela. 36 lět dołho je ſ wulkej ſwěrnoſcžu gmejnje ſłużył. 21. julija ſwjeczeſche je ſwoje mandželſkej ſloty kwaſ. Sobotu 23. oktobra ſwjeczeſche ſwoje 77. narodniny a wjecžor jeho hłjo Boża ruczka ſaja, ſo wumrě.

S **Khaſowa.** Sławny pucź ſ khaſowa do Mikez ſo dla naſtypowanja na Khaſowſkich honach wot 1.—8. novembra ſawrě. Jedny wokhad pokaſuje ſo na Lubowſko-Khaſowſki pucź.

S **Hóſnizy.** W nozy ſ ſchtwórtku je w Kujawiz a Budarjez hoſcjenzu paduſchi pobuchu. Pola Kujawiz kradny padnych 2 ſtyhaz łepſchich zigaretow. Pola Budarjez pak jeho kola limy. S wokna do korczmy ſalſko powali ſtołz. S harn wobſtrědźeŕ wotuči a ſtupi ſ khwatkom pſched durje. W tymle wokomiku ſtoči padach ſ wokna won a ſhubi ſo w cžimowej nozy. Budarjez ſo ſpa, jo bě padach jedyn wjeſnjan. Naſajtra doſtožechu ſ autom do Wětcje Wody po poliſajſkeho pja. Poſ běſcheſche pſched ſamknjene durje tohoſ, kotrehož bě hoſcjenžaŕ ſpóſnał a woſta pſched durjemi ležo, dokelž nichtó doma njebě. Poliſaja paduſchſtwo dale pſchepytuje.

S **Wulkeho Cžiſka.** Tudomny mlokowy wikowaŕ Schmaller na wobkhódnej ſčěſe pola Niſſeje po cžimi do njewobſtrěhtenecho ſapſchaha ſaloži. Na khžiſchnym puczu ſleza motorſke kolo do woſa a ſo hynje wobſchkodźi. Schmaller ſo na hłowje ſrani. Jena jona, kiž wobjedźeſe dźeſche, ſo tak cžežko na wócžku ſcani, jo dyrbjachu ju do klinik dowjeſcź.

S **Cželnecho.** Na hamtiſkim ſudniſtwje w Běłej Wodźe ſo wcžera pjatk Cželnjanſka fabrika drjewowych maciſnow a papow Roberta Glöcknera, kotraž je w konkursu, ſjawnje na dyrbjenſke waſchnje pſcheſtadźowaſche. Pſcheſtadźowanje trajeſche pſches połdra hodźiny. Najwjazy, 200 000 hriwnow, žadźi direktor Richter ſa haron je Schlotheimſku papowu fabriku w Hammerſtacže. Fabrika ſo poſdźiſche kupjeŕ pſchipiſa.

S **Rowneho.** Pokracžowanſka ſchula ſapocža ſo połu naſ 19. oktobra. Na njej ſo 20 ſchulerjow wobdźěli. Schula wótměwa ſo kóždu wutoru a pjatk wjecžor wot 6 hacž 1/29 hodźin. W ſymſtim cžaſu ma ſo 100 ſchulſkich hodźinow wotměcź. Jena hodźina wob tydźeń płacži ſako turnowanſka hodźina. — W nozy ke kermuſchnej njedźeli ſu ſwora pſchekupza Wérika dwě kaczy kradnyli. Ludźo běhu myſlu, ſo je žebi „potrěbny“ na łonje waſchnje kermuſchnu pjeczeń wobſtarał. Wobſtrědźeč da ſ Běleje Wody policajſkeho pja pschijicź. Dokelž běchu na błiſkim polu nowe ſtopy widźecź, dachu pžej tam ſlědźicź, kiž też po miejach mjes polemi prěti a pódlu na dwórniſchcžo běžeſche. Wobjuźel pak ſo bórſy wukopa, ſo bě ta cžěſ jeneho hajnika, kiž bě rano ſake tónle pucź ſchoł. Tola dołho njetrajeſche, ſo na prawy ſlěd pſchiſłuſchadźechu. Rubjeżne ſwérjo bě žebi po kermuſchnu pjeczeń pobyło.

S **Krjebje.** Dobrowólna wohnjowa wobora njedawno ſ muſjitwami ſe Cžernſka ſwoje ſtónčne ſwucžowanje wotmě. Sa wohnjiſchcžo wuſiwoli ſebi Khěžniſej hoſcjenz w Cžernſku. Popoldnju w 2 hodź. ſo wobora ſawoła a 2,13 hodźin mózeſche hiſo ſ dwěmaj ſchlawchomaj ſpjacź. K aomu pſchiſłamkny ſo ſwucžowanje dvrbjeniſkich muſiwow, kiž bě ſpokojaze. Wſchipóſnacź dyrbi ſo, jo baron ſe Schlotheim pſchi wohnju a ſwucžowanju ſkaſnje najſkerſpeju konjow ſtaji. Swucžowanje, pſchi kotrymž běchu hamiſti pſchedtejcžeŕ a gmenjeju ſaſluženo pſchitomni, pokaſa ſaſo, ſo może wobora wſchě nadawki derje dopjelniecź.

S **Hródka.** W cžaſu wot 18. hacž 23. oktobra je we naſchim měſcže liczba dźěcžonjemějerjow ſako pſchiběrka. Wona ſtupi pola muſow wot 167 na 202, pola žonow wot 150 na 171. Też liczba dostawarjow pſchiraſta powyſchi ſo wot 179 na 193.

S **Klětneho.** Wóndželu wjecžor měſeſche we Domſchkeje hoſcjenzu ſkótyplahowanſki direktor Goebel ſe Shorjeſka ſajimawy a powucžacy pſchednoſchk wo „praktiſkim tunim pjowanju ſkotu“ pſched ſobuſtawami a hoſcjemi tudomneho nalutowańſkeho towaſtwa.

S **Džejow.** Saſdźenu pondželu wotmě ſo na tudomnych honach wulka hoitwa, na kotrejž njebě 100 ſajazow a 14 karniklow potřelachu. Sajazy ſu ležza pod nějkajſej khoroſcju ćerpiłe.

S **Hórki** pola Niſeje. Schtwórtk 28. oktobra wotmě ſo tu wokrejeſna konferenza wucžerjow Rósborſkeje wokrjeſa. Dopoldnja rěcžeſche ſnaty Libjeſanſki wucžeŕ Pawoł Jurij Münch wo pěſanju naſtawkow w ſchuli. Dźeſko dyrbjalo jenoż wo podeńdźenjach pěſacź, kotreż dyrbi brubint ſłuchadźeliež. Popoldnju pſchednjeſchowaſche knjes profeſor Schuka ſ Wróſławja wo naturſtich pomnikach w naſchej domiſnje. Skorjeſche, ſo naturſke pomniki, kaž ſtare ſchtomy, žadne roſtliny, ptaki a ſwérjata hiſchcže dołoj ſchkitane njeſju. — Kak pak ſtoji ſ nami Sserbami. Njejimy tež my naturſke pomniki, wopraſdźe żiwe pomniki, pomniki na nětdy wulki lud połobſtich Słowjanow. Schtó pak naſ ſchkita? To dyrbjał najrjeſniſi a hłowny nadawk wſcheho naturſkeho ſchkita w naſchej Łužicy być.

S **Lubnjowa.** Dokelž je w krajnym wuſtawiſe w Lubnjowje pokhroma mudnrita, njewotměwaju ſo w měſcže żane ſwinjaze wilki.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schkrowa powěſcž wo wjedrje ja jutſijom njedźelu: Sſo pomróčnje a wokkodnuje, woſtanje wižate, ſcherjate wjedro.

W płomjenjach ſo ſpalił.

W nozy ſ ſchtwórtkej wudyri w ſtatoku łubleŕja Neubauera w Eppendorfje woheń, kotryž ſo tak ſpěſchnje roſcheŕi, ſo ſo ſkótli cžaſ bróżeń, hródże a twarjenja na popjeſ ſpalichu. Wjele ſkotu, zyke žně a wjele ratařſkich maſchinow woheń ſniczi. Pſchi pożywje, konja wukhowacź, namała łubleŕ Neubauer, nan ſcheſćich dźěći, ſmjercź w płomjenjach. Kak je woheń naſtał, njehodźeſche ſo hacž dotal wuſkědźicź.

*

15 bróżnjow ſo ſpaliło.

Wulki woheń ſniczi w Nowym Schćerježaje 15 hromadźeſtwarjenych bróżnjow. Wohnjowa wobora dyrbjeſche ſo na wukhowanje dalſchich w błiſkoſći ſtejacych bróżnjow wobmjeſowacź. Zyke žně a wjele ratařſkich maſchinow je ſo bohu ſpaliło.

*

Swoju lubu do wody ſtorcžił.

Kaž ſo ſ Wollina piſa, ſtorcži 22 lět ſtaru wotrocž ſwoju 19 lět ſtaru lubu ſe ſarlimoſcže do wody. Holza hrabny pſchi padanju ſa wotrocžom a ſtorhny jeho žebu do wody. Na holzyne wołanje pſchiſhwatachu ludźo na pomoz, mójachu pak jenoż wotrocža wukhowacź, mjes tym ſo ho holza ſa

*

W Landsbergiſkim prozeſu wo ſtónzowanju Groſchka je wyſchſchi leutnant Schulz rjekł, ſo ſo ženje ſ jeho wědomjom w cžornej němſkotatnej woborje nichtó nje morił. Tomu napiſchecžo je wobſtorženy thorhoſnik Becker prajił, ſo je Groſchk, hdyż ſu jeho njeſkłowizu pſchemorſkali, hroſył, ſo poſdźiſcho entencje pſcheraźił, hdźe kawalleriſta munizija leži a hdźe ju ſkładuje ſabrjehane. Hdyż bě Schulz wo tym ſhonił, je ſo wón Beckera pruſchał, hač je hižo raz jeneho cžłowjeka morił a hač ſu w jeho domiſnje łonidłowe dźěry. Hdyż je ſo naſajtra ſe Schulzom na dróży ſetkał, je jemu Schulz prajił, jo neje žaneho jeda dóſtał.

*

W Lahorje w jendželſkej Indiſkej pſchi nabożeńſtim ſwjedźenju, na kotrymž ſo wulka cžerjoba Hindow wobdźěli, bomba roſbuchny. 9 wołobow je ſo morikło a 51 ſo ranilo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: O. Janak w Budyšinje.

Wulka

wólbna zhromadźizna

za serbski lud!

Hdźe stojimy? Naš přichod. Što mamy činiś? Serbja a wólby do sakskeho sejmu.

Sobotu, 30. oktobra wječor we 8 hodź. w Lipiču.

Rěčeć budźa:

serbski kandidat měšćanosta Wünša z Poršic, stud. radź. Bruger, 1. kand. našeje lisćiny, dr. Šleca.

Serbja a Serbowki z blizka a z daloka, kiž maće winowatosć wolić, přińdźće wšitcy z hromadami. Dyrbiće so wobhonjeć, žadyn njesmě doma wostać.

Serbska Ludowa Strona a
Křesćanska Ludowa Strona.

Serbja!

Jenož na lisćinje čo. 4 stej

jako kandidat krajneho sejma na wuhladnym městnje

jedyn Serb!

To je naš krajan Serb, Jan Wjela, z Hornjeje Hórki.

Socialdemokratiska strona je zwólniwa, serbskemu ludej k zastupjenjeju w krajnem sejmje dopomhać a je Serba na . městnje swojeje lisćinje, po tajkim na wěstem městnje postajiła.

Tohodla wolće lisćinu 4!

Stóž hinak woli, přeńdźe so na našim ludu! **Někotři Serbja.**

Hosćenc w Sowrjecach

Jutře njedźelu, ke kermušnemu swjedźenju

pyšne bal a

Prěnjorjadna jazzbandowa kapala.

Zastup za knježne 50 pj., za knjezow 80 pj., rejo swobodna.

Přećelnje přeprošuja!

Arnošt Paleř a mandźelska.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornčešćej hasy čo. 10 pruća jadne kole, šlitace maśiny, mantla a šlawchi. Samana wuporjedź.

Nowočasne žonjace wobleki

we wulkim wubjerku w najnižšich płaćiznach.

A. Pakosnik we Wulkich Zdźarach

pola Wojerec.

Tworjakupowace towarstwo

w Budyšinje :: z. dr. zw. ruk.

Poskićamy swojim sobustawam cyle wosebje družstwowu

nalutowarnju!

Wysoke zadanjenje!

Dźiwajo na 30% owske nahódnosćenje na papjerjane hriwny, prosymy, kóždy zbytny kroš do swojeje nalutowarnje zapołožić.

Smy wjacy hač **42000 hr.**

našim sobustawam z tu njenowanym nahódnosćenjom dobro spisali.

Mudry Woleŕ

wuzwoli sebi

Preißer

kofej!

Trojozynk:

wubĕrny

spory

tuni

Z přihódnym wotplaćowanjom

kupujeće pola mje tunjo

mušace, pechclace a hólźace wobleki, gumijowe mantle, šwedske mantle, čorne suk.-paletoty, njepřemokawe kabaty samkatske wobleki, klubowe lacy, kholowy, košle, ložowe linty, płatowe a balmjane twory.

Prošu wupokaz sobu přinjesć, po napłać. twory hnyd. dostanjeće

S. Nussenbaum w Budyšinje

na Moltkowej dróze 1a pódla Gambrinusa.

Krajnostawska Banka

nĕhdušeho sakskeho markhrabinstwa Hornjeje Łužicy

w Budyšinje

přijimuje

nalutowanki

při přihódnych wuměnjenjach

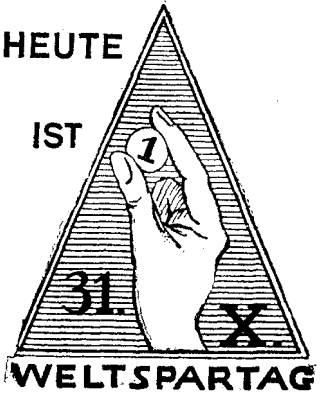

HEUTE MUSST DU SPAREN!

bei der

Sparkasse der Stadt Bautzen

Gewandhaus

Weltspartag geöffnet von 9 Uhr vormittag bis 5 Uhr nachmittag.

Z přileżnosću

swětowoho lutowanskeho dnja

je naša pokładnja

jutře njedźelu, 31. oktobra

dopołdnja wot 9—12 hodź,

wotewrjena!

Krajnostawska Banka

nĕhdušeho Sakskeho Hornoługiskeho Markhrabinstwa

w Budyšinje

Chenillowe rubišća

chenillowe šawle

ze šidźanymi a chenillowymi francami, čorne, brune, módre a zelene kaž tež pisane w rozmajitych płaćiznach a hódnych kajkosćach.

Zoki, nohajcy, stopy k přiwinjenju, spódnje woblećenja

najlěpšich kajkosćow kupujeće pola mje jara tunjo.

Ernst Jordanowa wud.

w Budyšinje

na Jerjowej hasy 5 na Znutřk. Lawskej hasy 8.

Sobotu, 30. okt. dostanu wulki transport originalnych rańšopruskich Hollandskich

kruwow

tež někotre z ćelatami

a mam tute wot póndźele w mojich hródźach w hosćencu „Markgraf" w Budyšinje tunjo na předań.

Skótna wikowarnja A. Krenz

Telefon: Budyšin 3512 a Budestecy 94.

Serbja

njedajće so mylić z prěkowanjemi. Chceće-li Serba w krajnym sejmje zastupjeneho měć a njechceće-li bjez zastupjeństwa w krajnem sejmje wostać, tak

wolće njedźelu

Serba Jana Wjelu z Hornjeje Hórki na

lisćinje čo. 4!

Wjele Serbow!

Kóžde **wuporjedźenje a pódušowanje** črijow a škórnjow spěšnje a derje pola

P. Kliemant w Rakecach

znapřeća Kamjenca kowarnje.

Češke pjerjo

k sypanju hotowe, tunjo

O. Jäckel na Moltkowej dr. 31

Dwaj serb. młodź. wokoło 25 lět staraj pytataj znajomstw. z knježn. wot 17—25 lět dla

pozdźišeje žeńtwy.

Tajkim z nĕšto zamóženjoma so małej žiwnosću so lěpšina da wa. Poskićenja pod „C. 9" na wudawarnju „Serb. Nowin". Wobraz do lista připołoži.

Kedźbu!

Wumłóću wšĕm ratarjam kóždu dźĕlbu žita ze šćerokomłóćakom (Bulldoggmotor) za jara nizku płaćiznu, tuńšo hač z milinu. Wšo dalše je zhonić pola

J. B. Schustera w Hórkach

pola Njeswačidła.

Ćopłe žonjace kholowy

nócne košle, nócne jaki podšite kholowy, dźĕćace wobleki, wotmjane ložowe płachty atd. dobre kajkosće tunje płaćizny

O. Jäckel w Budyšinje

na Moltkowej dróze 91.

Wjacy wysokosudźelnych

kruwow

z 3. ćelećom

a 1 srěnju z ćelećom

2 njedź. starym matej jara tunjo na předań a k zamóženju

Max a Paul Köhler

w Njeswačidle knježi. hospoda

1. priloha k číslu 254

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 30. oktobra 1926

Bitwišća w Francowskej.

H-s. Mnohy Łužiščenjo žu we wójnje lěta dołho pśeńdowali pśiki tak mjenowanym Chemin des dames. Tuž je jim znano fajimatwe, hdyž zhonja, kajše wobliczo ma tuta wójnje tśi- ze jara rozstorhana krajina dźensnišnich dnjow.

Hdyž se pśeśiwnikom do Reimsa pśihlědźeny, widźimy, ...ało je žo w poślednich lětach śaso natwarjko. Hdyž cźo- ...ej chce, może załožnje wjele dokonjeć. To hodźi so teź ...wobdźerśiwu města Reimsa rjec, kiž je zyle město śoro ...natwarjko. To njehodźi pak so na žadyn pad rjec ...wšich franzowskich městach. Pśiced dwěmaj lětomaj ...ichtej pśiśiece dobrej dwě śśećinje města we rospadan- ...Djenża śoro jane khe-ine rospadanki we wjetśim ...mjerje wjacy njenamakamy. Teź zwuporjedźenje kathe- ...ale je pśeśinje postupowało. Nieśahdża ju wjazy jako ...wójnstwi śiśich graźwoćiwośćow w rospadankach wosta- ...Pśiced nekotrymi lětami bě to w mnohich franzow- ...ch městnach pśiśiśe tak. Tele waśinje pak je žo daw- ...w pśiśemenśe, pśećetoź wěrnośćej njeda so śahaćiść. ...ośćej bě nědźy śtruchle kónzowanje a rosśtśélanje, je dźenż- ...o wobjarujonnmy pśihipad.

Jenak je w Reimsu zyle rjenje. Najśnaćiśe žu tam wobliczinośeje, kajšej teź my hišćeśe zyle derje pomnimy, ...hyślazja je zwojimi njedostatkami. Jenoż hišćeśe niz ...rajim rośmérje, ś kajkimi žo my ś njej śetnachmy.

Najazna jédźećmy staru Roumišku bróhu do Laona. ...Rośśélane kónzy topolow pu ludźo wukopali a nowe śćoto- ...ńe nabadźeli, kótreż hu hišo śaso 4—5 metrow wy- ...śoke. Dalke pśiki wyśćinje 108 (Böhe 108), hdźeż śtoro ...śiśe śaśśe polki leźaśu, namakaśy cźerje śnatych wójn- ...śkich śtejśićowow śady Berry au bac. Pola Cholćra na- ...śidźemy wyśoki pomnik. Wón je wenowany wojakam ...Francowskeje, kótreż w haprleji 1917 ś wulkimi žwami tutych ...śićnych bobrow śpytachu némśku frontu pśeśekamaćz a ...ju hnjogy wostachu. Pśiced dwěmaj lětomaj leźachu tam ...hišće żelezne rospadanki. Djenża tam wjazy njejstu, ...ale bitwjosej wokolinły je wostała. Wona cźehnje žo pśiki ...ku dale hacź do Pontabert. Na lěwym boku widźi- ...dołhe běłe žmuhi saśtypanych hrjebjow a na prawem ...małśinata Mietowa bahnowina (Mietgrund) se ...ójmi rośśélanymi žmuhami. Hdyž ju pśećejédźeny, ...ma ś daloka léź wokoło La ville an bois. Wón je nje- ...ćinje wostśélany a zyle kerśi fu hišćeśe ś kalatym ...ćomom pśeśećejhnjene. — Wokoło Pontabert žu pola saśo ...ćołośśane ale městno žamo wobśtejoj jenoż ś tutych bara- ...n. Tam a śem je khéża saśo natwarjena. Kérchow ...wobnjesuja betonowe artillerijowe městna. Nétko pśchibli- ...ujemy ko holi pola La ville. Nahle śastanje strona rózka- ...polowo a śodbom žmuh w dźiwej puśećinje. Tu žu je- ...śtite hrjebje a rospadane podstupy. Rośtśélkane śchto- ...we śruchi śleja tam k njebju śtorźo. Róże w napjipśa- ...ych barbach śpytaja tutón załožnjy napohlad, tuto sa- ...śtajane polo rospadankow, sawódźeć. Nade wśchém ...ó pobliśchoza wóń léćza, kotraż ś krejunamacźaneje semje ...ej pśichrobje dwójzy derje rośćeś bawa. Samopśleni śtezi- ...tam a krótki wokomik wénujmy wśchém, kotśiž tu žwoje ...ejenje ja domišnu woprowachu, žylu we wócźku ja tu- ...ejkow śkradźu rośtśéćo.

Se semje śhubjenu wjeś La ville an bois, kotraż je ...ekami a travou zyle śarośćena, pśchekrocźimy a bliži- ...o tuzje k nahlej wyśinje, na kótrejž platowje Che- ...n des dames žo w śtoro runej žmuhy hacź k méśiu ...ulsons cźehnje. Śkoku žmy ś wósom śaso w dole pola

Corbény. Na praiwom boku žu hacź k wśiy Berrieux wobdźełane pola, na lěwem boku je hišćeśe śchmjatańza hrje- ...bjow ś 4 wójnśkich lět. We barakach a nékotrych nowych ...hrjećach wobydlerjo bydła. W lětach 1914-16 śiejeśe zyła ...wjeś. Kak ś cźasa žmy tam wśyśe śkóła a diwory pśhe- ...cźuśchili. Śkładźiśćeźo ś bitwiśćećow nahromadźenych ...fobytkow powźeła wo žmjerćźi a žiwjenju, wutrapjenju a na- ...warjenju w pśiśanej méśchenży. Wjeś Chevreux pśchi ...podhorje płatowa mies lěźom a krcźiaje wośnannje je- ...nož hišćeśe tałła. Wścho je žo se śemje wutupiło, zadyn ...kamjeń na druhim wośtał njeje. Jeje murje žu žo śhubiłe ...a žadyn cźłowjek śebi hacź dotal njeśwěri, je saśo natwa- ...ricź. W lěcźe 1915 śebi tam w thěźach hišćeśe naśch kofej ...warjachmy. — Pucź wjedźe naš saśo nahle horje a ru- ...nina ko śhubi. Craonne, nébdy hłowny kwartěr Napoleo- ...na, je zyle śnowa natwarjeny a wośtanje ś lěwej ruzy leźo. ...W śkoku wjedźe naš pucź, kiž je twarjeny do rośtorhaneho ...cźeła „Śymnika“ (Winterberg) na wyśinu, we bitwach ...wobbéhanu. Sapoczatk wot Chemin des dames je doścźeh- ...njeny, t. mj. knjeninły pucź (Damenweg). Na wulke polo ...rospadankow pali horje śtónzo. Zyle podrety śpad wob- ...rośtu. Jenża wyśoke kopśiwy a trawa, hłuboke podstupy ...tworja śtrašćne paśle, kalaty grót a njeliczomne granaty ...wohrożа łódu krcźeł. Pśchemóžazy je napohlad nébdu- ...śchich bitwiśchcźow. Tu wo rjadowanju hišćeśe niczo nje- ...pytnjemy, haj wono žo tu žnano hišćeśe njeśpytowaśe. ...Pśéti a pódłu pścźerzahjmy śtejśićeźa we starych wobśtej- ...nośćach pustu krajinu. Betonowe śtejśićeźa artillerije tu ...wopuśćeźene leźa. Hobrśke kótliśćeźa w polu na tutom ...méśnje.

Mjenujazy bě tu jara ważne palśiśćeźo bitwow. Pśchi ...pśchenahlem śaśtajenju Marneśkeje bitwy naśta jow wulka ...dźera mjes Klukowym a Bülowym wójśkom. Pśchi ženje ...njesrośumnem wrócźośćehnjenju w l. 1914 naśta runjewon ...na tutom méśtnie wośudne wojowanje. Hišo pśchihotowachu ...so franćewśe jédne połki, so bychu klin do wójśła cźerśe, ...dha rośbudźi so roślaśowaś 7. reś. korpśa ś cźeźkej wutrobu ...wopśiwaćz śwojich pśćhkow. Pola Craonne śtupichu ...njepśećeśećej napśećerźiwo. Franzowśke a jendźelśke cźeźke ...baterije mjetachu je śwojimi helśkimi naśtrojemi a śakośtnej ...haru śćtó wé kak wjele żeleśa na tutu wyśinu. Śtajnje ...malachu ko njepśećeśećelśy pśćhzy po śpadu horje a horieka ...liczachu wośtałnjene némśke bataillony hišo njeśićinu, ...kotreż hišćeśe běchu ś poddaczu pośledńejśeho muża. Śchrap- ...nelle běchu je tak balśko śtónzowałe. Dha pśchihwatachu ...bjes śtaćza na dróśy ś Corbeny do Boncourtille ...w njemdrej jéśbje batterije 14. reś. art. połka a bórśy śe- ...leśche njepśećeśećel śwoje cźeźke żelesne hornzy do nich. ...Tola poradźi śo tśjom baterijam jésba na wyśinu. Śtyri po- ...śledńejeho khuduśchkeho pśćhniśtwa śapoczinachu hižo zofaćz ...a wścho śdaśhe go hišo śhubjene, jako na dobo jédne batte- ...rije ław djabot ham je śćerźmy dećźećejoteho wjećora pśti- ...jédźećch a pśćhed nimi śo śaśtajichu a njepśećeśećela je ś pść- ...wym tśelenjom na 200 metrow witachu. Franzowśkoj ...njepśćhińdźechu dale a Chemin des dames wośta we ...némśkej ruzy. Straśchnośćź bě žo tak w lěcźe 1914 śhubila, ...ale cźasto je žo we tutu wyśinu hišćeśe wojowało. We ...meji 1918 śtorźi naśche wójśko hišćeśe ras wottud hlu- ...boko do Franzowśkeje hacź k kłébornemu pażej rěki Aisne ...a hišćeśe dale k rěźy Marne, kotraż bě ś wośudom sa żyku ...żwětowou wójnu.

Wóśom lět je wójna śtónzena a wśchitko tu hišćeśe tak ...leźi kaź je śawostajene. Jenoż cźaś śtukowaśche.

Pśćhed nami leźa rěki Franzowśkeje w žwojim rěcźni- ...ścźu — njepśećeméńene. Pśćhi brjohach wupśćeśtrěwaja ...śo pola se śtoiwmi śtalymi Kóśkami w śtotej źwětkośći. Wo- ...koło naš leźi śmjerć, pśćhed nami žiwjenje, śandźenośćź a ...pśćhitomnośćź, wścho śjednoćźene na wuśkim méśtnje.

Kral Hendrich I. a Serbjo.

Tutón kral běśće po nastupjenju śwojeho knjeźeństwa ...pśiwoźł, śwoje rospadowaze mógnarśtwo ś mozu brónjow ...a ś wucźinjenjemi śkruźićź. Wot Madźarow běśće drje ...jon wón mér ś cźeźkim wupkaćenjom kupicź dyrbjał. Ale ...ton mér wón potrjebaśhe, so by žo na wulke wójny, na ...obeźśnjenje Śserbow pśćhihotował. K tomu śamérej ...ćihotowaśhe žebi wón wulke brónjowe śkładowanje a wu- ...ćowanje a wutwucźi žebi wulke ł wójnje pśćhihotowane ...ńo jěźnych. Hdyž běśće žo wón tak derje dość na wój- ...pśćhipśawił, wali žo se žwojim wójśkom na Śser- ...ow.

Wo tutom cźaśu powźeła nam abt Widukind ś Corvey, ...amnośnypiśar Hendricha I., takle:

„Po tym, so běśće Hendrich I. tajku pśćhiprawu śa- ...ował, ś kótreż buchu jeho muźśiwa ke krutej pobłukćhnośći ...ł porjadnośći pśćhiwcźene, wali žo wón zyle njewocźa- ...enje na tych Śserbow, kotrymż Babolczenjo (Boheller) ...ałkaża, a méśeśe ś nimi wjele bitwow, w kótrejž buchu ...noni jara śeśłabnjeni. Śkónćnje poradźi žo jemu, pśći ...ebnem žylnem mjerśinjenju ś tył, so możeśe žebi wón ...e lubje žwoje lěhwo pśćhiprawiś, méśto Brennaburg ...ćhedobyć a wobśadźićź, ś cźemuż běśće jemu wulka łyma ...ład dapomthalej (w lěcźe 928). Hdyž běśće wón ś tutym ...ćowom žyły kraj do žwojeje mozy dośtał, wobrocźi so teź ...ećejšemu Dalaminzam (wokoło Miśchnja), wobléhowa- ...ś město Gana (Grona), a wobśadźi je na dwajsteem ...nu. Město pśćhewośtaji wón žwojim wojakam ś wu- ...ćinjenju, wśchitśy wotrośćeni buchu porubani, hólzy a ...ódy pak w śajeczu wobkhowani. Potom cźehnjeśche wón ...a Bramu a podźišmy žebi cźełećeho krala.

Hdyž běśće žebi kral Hendrich tak wśchitke žuśtodne ...ady ś płaćenjom dawkow podcźišmyć, Obotritow (w Mek- ...enburgu), Wiłzow (na wobénmaj brjohomaj hornjeje Ha- ...elowow, Dalaminzow, Cźechow a Redarjow (we ...a Mecklenburg-Strelitz) a nétk jako mér kńjeźe- ...ć. Hamacźu nadobo Redarjo wujednanje. Woni ...u wulke wójśko, cźinjachu nabdźeni na město Wal- ...Walsleben) a dobuchu je. Woni wotwjedźechu abo ...chu žyle wobydleŕśtwo, kotrehoż běchu tu wulke

žyły. S tym buchu ńerbśke ludy ś khrobłoścźu napjelnjene a tohorunja pośtanychu. So by jim jich khrobłośćź wuhnał, bu Burchhardej, kotryż wjeśche dobład nad Redarjom, wójśko pośłane a sa towaŕśćka dośta wón Thitmara ze pśchitakniju, so by won méśto Lunkini (Lenzen) wobléhował.

Na pjatem dnju wobléhowanja pśćhinźećchu wulkuśćerjo ś powéśćow, wójśko njepśećeśeleni (Śserbow) śtoji we bli- ...śkośći a ma wotmyślenje, we pśćhićodnej nozy nabpad na ...jich łéhwo śćinićź. Hdyž běchu hišćeśe wjazy tajśich po- ...wśćowow pśćhiśćke, wuda markhrabja ludej, kotryż běśće žo ...wokoło jeho śtana śhromadźiś, rośkaś, zo by zyku nóz pod ...bróńjemi śtał a na njenadźite nabpadу pśćhihotowany byk. ...Hdyž pak běchu žo žły roźbéźaśe, rośnjeśe žo po zy em ...kłéwje wulke wjeśelo ale te śruduba, ł toho, so jedni žo ...śrażenja bojachu, druśy pak bitwu doczakaćz njemóźachu, ...śa tym haś běśće wójnśkeho luda powaha, khablachu wa- ...ni njes hróźbu a nadźiju. Mjes tym śhubi žo dźeń a ...nój pśćhińdźe cźemnośća hacź hdy ś wulkimi śłukami po ...Bożej woli, so žo njeknićnośnne wotpohladу Śserbow po- ...radźiłe njebéhu. Hdyž bu pśći pśénich rańśćich śerjach ...śnanjo date a hdyž běchu wojaźy žwoje roślaśy dośtali, ...wotpołoźi kóždy śłub najprjedy žwojemu nawjednikej, po- ...tom pak ześ jedyn druhemu, ł kotrymż žebi pomoź njes ...žobu w pśćhedśtejazej bitwje lubjachu. Po śeśłhadźenju ...žobu w pśćhedśtejazej bitwje lubjachu. Po śeśłhadźenju ...któża wróćźi žo saśo njebjeśka jaśna módrina a woni ...wuczahnychu śe śmahowazymi chorhejeni ś łśkwa; w pród- ...nim rźeźe markhrabja śami, kotryż śe wśćhej śpśćihnośći ...wupad na Śserbow wunjedźe. Dokeĺ pak jeho małe wot- ...dźełenje pśćheśiwo njeliczomnym njepśećeśećelam niczo wu- ...cźinićź njemóźeśche, zośaśche wón saśo ł wójśku a powéda- ...liczomne žo y pśćheho ludu, kotryż pak je ł nóznym de- ...śćeśjom tak wjele cźerpjeł a we žwojim hibanju tak wob- ...śćeśjom tak wjele cźerpjeł a we žwojim hibanju tak wob- ...mjeśowanju, so budźe žo won wot jédznych ł cźełka k postupo- ...wanju pohnucź dacź. Hdyž nétk łłónzo na mokru draśtu ...śerbśćich wojakow žwoje pruhi śeźelesche, śtupaśche wot ...śerbśćich mrócźeł party k njebju horje. Bożenmu ludej (śche- ...leźanam) pak śwécźeśche žo wobliczo jaśnje a ł tym nabły- ...śeźanam) pak śwécźeśche žo wobliczo jaśnje a ł tym nabły- ...śeźanam) pak śwécźeśche žo wobliczo jaśnje a ł tym nabły- ...chu woni wulkeje nadźije. Hdyž bu nétk śnamjo date a ...nawjednik žwoje žyły ł śmuźitemu pśćhimanju napomina- ...śche, walichu žo Némzy ł mózgym wotlanjom na Śserbow.

Dokeĺ pak tuśći we wulkich hromadach śtojachu a žo wo- ...barachu, njemóźachu némśku jéśdni do nich žadyn pucź wu- ...rubacź. Tohodła pośtupowachu tuśći ł prawizy a ł kéwiźy ł mjećźom a hdyž mózachu woni cźłowóźk Śserbow wot wulkeje hromady wotdźełićź, tu porubachu woni hacź do ...pośledńejśeho muża. Hdyž pak bu nétko bitwa jara horźa a wjele na tym a tamnym boku žpadachu, Śserbjo pak hišćeśe we kruthich źadach śtojachu, dha pśišła markhrabja ...žwojemu towaŕśćej Thitmarej po pomoź. Tutón wupśišła ...jednuho śtotnika ł 59 jédznym w żelesnych bróniłach, ka- ...śiż ko na Śserbow wot boka walichu, ł cźinż jich žadyn ...do khablanja pśćhińdźechu. Wot nétka podachu žo Śserbjo ...pśćes źuły dołhi dźeń do śmjerće ako do cźékanja. Mjes ...tym, so buchu woni na płonnym polu porubani, pytachu žo ...woni do blisteje twjerdźiśny mukhowacź. Dokeĺ pak źim ...Thitmar pucź śaśehny, śpadachu woni do blisteho jésora a ...tak ita žo, so bu tale njeśmérna źyła ludu pak ś mjećźom ...porubana, pak w jésoru potopjena. S pśćheho ludu nje- ...wuóchmy ani jednoho muża, ł jédznych pak jenoż jara mało ...a tak bu tuta wójna se śaniećenjom wśchitkich njepśećeśe- ...low (Śserbow) śtónćena.“

Mjes tym źbźmy po wulka radośćź dla tuteho dobycźa. ...Wśchitśy khwalachu nawjednikow, wojaźy pak jedyn dru- ...hemu mjes žobu, teź tych bojaśnych, kaž žo to pśći tajśich ...pśćiležnośćach pśćheźo śtawa. Druhi dźeń na ranźo cźeh- ...njeću woni pśćed Lunkini, ale wobhdlerjo wotedachu ...žwoje brónje a wuźadachu žebi jenoż žwoje nahe źiwje- ...nje, śchtuż bu jim pśćhśiwolene. Potom bu jim kaśane, ...bjes brónjow méśto wopuśćhćźeć. Wśchitśy źłużobni, wśćhe ...pjenjeśy, wśćhe żony a dźeśći a domjaźa nadobo Śserbow ...pśćhipadny kralej śaś dobyłk. Hdyž žo nétko markhrabja ...ze žwojim towaŕśćhom do Śaśśeje wrócźi, buśćeźaj wonaj ...wot kraĺa ł wulkimi cźeśćeśemi powitanaj a jara pokhwa- ...lenaj, so śtaj je źnadnymi mozami ł Bożej pomozu tajśe ...wulke dobyźeźo cźiniłoj. Pśćhetoź nétkośći powédaja, so bě- ...chu pjeźa na 200 000 Śserbow śaraźenych. Śajatym bu- ...chu naśajtra, kaž běśće žo jim to ł pśćhipowędźiśko, wśćhit- ...kim hłowy wotrubane (929).“

Tak dałeko Widukind. S toho widźimy, so žu teź Śserbjo jónu śtruchły Tannenberg pśćheźiwili. Sa tśi lěta ...budźe tomu tyźaź lět.

Dalše wuwiće Budyšskeho reformskeho gymnasija.

K 1. haprleji 1927 Budyšćiśki gymnaśij k prěnjemu ra- ...śej delnju terźiju po wuczeńśtim planje Drježdźańśkeho re- ...formśkeho gymnaśija pśćhiprawi. S tym je śpódni twar ...(wot sexty hacź do kwarty), k kótrymż jendźelśka rěcź jako ...jeniczka zusa rěcź knjeźi, dokonjany. Śerjedźny twar žo za- ...pocźnje a ł nim łacźańścźina žylnje dopréła stupi. Sa- ...mér rośwuczenja, kiž žo nétko śapocźina, je žamźny kaž ...w gymnaśiju śtareho śtyla.

Łacźańścźina budźe to delnjej terźiji reformśkeho gym- ...naśija ł dyrbjejuśtwu wuczbnym wotdźełenjom. Wona śmjeje ...hnyhom ważne śtejśićeźo w hodźinśkim porjedźe ś 9 dyrbjeń- ...śkimi hodźinami wob tydźeń, potajkim śe žamźnej licźbu, ...kajšuż ju łacźańścźina w śekcje śtarśeho humaniśtiśkeho ...gymnaśija mješeśche. Hižo ł toho wukhadźa, kajšu ważnośćź ...na łacźańścźinu w reformśkim gymnaśiju kładu. Dla ...śraśkśeje śtarobu śchulerjow w delnjej terźiji žo jim wob- ...dźełanje noweje macźiny jara połóji. S rośwuczowa- ...njom w némśkej a jendźelśkej rěcźi dośtachu śchulerjo hižo ...wśćtu podłohu w gramatiśkich wěźach, mimo toho je śchu- ...lerjow ł śtjoch klet, kiž je hižo jendźelścźinu wuknył, na to ...śwuczeny. ...Sjewinja w nuśej rěcźi a kulturje źrośumi. Reformś- ...ki wuczeńśći plan, kiž ju hižo po zyłej Némśkej wuprawo- ...wali, dowjedźe ruce postupujo na śónzu hornjeje terźije ...ł śapocźatkej łacźańśkeje cźitanja (Caesar). Dokeĺ žo rěcź- ...no-gramatiśka podobna pśćhede wśćhem pśći némśkej rěcźi ...nabudźe, może žo kulturnowédomjo bóle wuśbéhnyć, ł cźem- ...nuź je tu wjele macźiny ł pśćhirnowanju ł tym, so žo ...śchulerjo łaźiwi do mołerneje rěcźe a do kulturneho źwóta ...jendźelścźiny.

Delni twar reformśkeho gymnaśija dawaśche dotal hi- ...žo śtarśchimaj łkpśćhinu, so njeběchtaj hišćeśe pola dźe- ...śaćźśetneho dźeśća pśched cźeźke rośbudźenje śtajenaj, dwaj ...malaj tu abo tamnu wyśćhśu śchulu wujwoliłoj. Hałle ...nétk, w 13. lěcźe źiwjenja žwojeho dźeśća, dyrbitaj žo ...śtarśchej rośbudźićź. S twarty kóždeje wyśćhśeje śchule ...(ł wumaćenjom gymnaśijow po śtarcem waśchinju) je bjeśe ...wśćhe możno, do delnjeje terźije reformśkeho gymnaśija ...śaśtupićź, tehorunja namaka twartaner reformśkeho gym- ...naśija w źriedźenem twaru śtyknych wyśćhśich śchulow ...hnydom pśćhiśamknjenje. To je śa wobzeže wobdarjenych ...ł jara wulkej łkpśćhinu! A teź na źadanja wotmyślkeneho ...powołanja móże halle ko nétko dźiwaćz. Pśćhi tom dyrbi ...po wobzeže wuśbéhnyć, so łacźańścźina némśkorěcźne ...wotdźełenja a mathematiku w jich ważnośći pśći reform- ...śkim gymnaśiju na žadyn pad njeśaśtorkuje.

Hišćeśe nékotre źłowa wo wukuśkanśtim porjedźe w Hornich rjadowinjach: S delnjej śekundu dźeli so reform- ...śti gymnaśij do rjada ł grichiśkej rěcźu jako dyrbjeńśkej ...a do rjada ł franzowśkeju jako dyrbjeńśkej rěcźu. Tak ...rośćetaj na źamźnem śpódnim twarje gymnaśij a reformśkt ...gymnaśij. We wobémaj rjadomaj pak wośtanje reformśti ...gymnaśij jeniczka Budyśćiśka wyśćhśa śchula ł śtjomi dyr- ...bjeńśkimi zusymi rěcźemi: 1. ł jendźelścźinu, 2. ł łacźań- ...ścźinu, 3a. ł grichiśkej rěcźu (gymnaśialna wotnożka); 3b. ...ł franzowścźinu (realgymnaśialna wotnożka). Sa śchu- ...lerjow gymnaśialneje wotnożći žo jako 4. zusa rěcź wot ...hornjeje śchule śem franzowścźina fakultatiwnje podawa.

Schtóž reformski gymnasij ſ wopißnotow ſrakoſcje wopuſchcí, móže bjes kóždeho wospjetneho pruhowanja ſebi kóžde ſtudowanje wuſwolicˊ.

Hdyž so kał šrubuje.

(Wobras ſe wßy.)

„W mlózy jahł' a kißy kał
Je Bóh'by Knjes tym buram dał.'

Tak rěka ſtare pſchißłowo. Ale hornjo kißałeho rała je tola nęſchto dobre. To runje tak ł jódji ſłuſchna kaj łuſt ſonopa na czopku łokałtu. Bjes kißy kała pola naſ Serbow njeńdże. Pomyſlicje jeno: ſwinjorſanje bjes kißy kała. To ſej tola wumyſlicˊ njemóžu. Nó, tu ſwójbu chżył widżecˊ, kiž nękto w naſtupje wulki abo mjeńſchi ſud njenaſchrubuje. A hornjej dwě woßobje hnoj, hornjo ſ wuchomaj ſej tola naſchrubujetaj.

Hižo pſches tydzeń ſteji kałowy ſud ſ wodu pſchi ſtudni. Kóždy wjecżor chżachmy kał teptacˊ, ale pſchecęo nęſchto napręki pſchindże. Wódnjo nękto khwile nimaſch. Hlada hiſchcże cżi druheho dźěła do rukow. Hižo pola naſcheho nana a dźěda ſo kał wjecżor ſchrubowaſche. Schrub je ſej wot ſuboda pożcżił. Dźeńa wjecżor ſłónczńje budże. Hnydom po wjecżoru ſaproczinamy. Mjes tym ſo macˊ ſwoptokuje, dże nan po ſchrub, kał a ſud. Hólzaj ſo nad ſchrubom dźiwataj. Tajkele deſti! A tajkej ſchérokej nożaj! Wonaj hižo ſ kaſchczikom tam a ſem jędżitaj. Tak dołho hacˊ ſej nan wſcho pſchihotuje na łachłowej ławzy, dha hižo hólzy ſe „ſchtompa-rom" w próſnjnym ſudże dumpataj. To rěka, hólzaj, pcheſtaitaj ſtoro ſ waſchim dumpanjom. To ſo tola żałoſtnje ſłuchaˊ! Prjedy wſchak ſmy kał teptali. To dyrbjachmy ſej nohi dwójzy a trójzy mnˊcˊ. Tola jenoż hałzu.

Macˊ je ſe ſwojim kuchińſtim dźěłom tak daloko hotowa. Pſchińdże ſ wulkej ſchłu ſele. Na kromje wótſi ſej nóż a wukrawuje kał. Hornje kopjena ſwottorha, kóždu hłójczku na nękotre kruchi roſtraje a hłub wurěſa. Nan ſo łaj ſłecże a ſmuhoruje ſej koſchlu, dokelž pſchi ſchrubowanju je cżopło. To wě ſ prjedawſchich łét. Potom natyka kaſchczik pokny, pokoji ſej na kónz ſchruba ſwój pjeſł, ſo by mjehżu ſleczał a móże tak derje hantěrowacˊ. Dźěcži ſteja dokoła wokoło a rosdajeja mózne hubu. Schto też to nękto budże? Hejda, hižo ſapocżnje. Nan pſchimnje ſa kaſchczik a ſuwa jón tam a ſem. Druhdy ſ ruku kał dżerżi. Kóżdy ras cżini ſchrub krrtſch, krrtſch, krrtſch. A deleka padaja kałowe tſchéſti do wuſkeje wanje. „Że to rjenje! Hladaj macži, tu hižo je zyła hora kała. Cżiń jón jenoż do ſuda!" — „Njecżiticże ſej jenoż tak nuſne. Śmějeſche hiſchcże cżaſa dołcż, móż dumpacˊ a tołkacˊ." Ale hólzaj njemóżetaj ſtoro dočakacˊ. Hižo ſtaj hórki we wanje powalikoj a hiſo ſaſo tu hromada je. „Hladaj, macži, kełko hižo tu ſaſo je!" A macˊ da ſo nakaſacˊ a mjeſta po horſchczach do ſuda. Wośpjet naſypa ſele do kału. „Tatle, nękto tołłajeże, tak dołho hacˊ chcżeże. Ale krućże, ſo juſchcha pſchicżi.

Nętko ſapocżina ſo hadrija dła ſchtomparja. Zadyn ſ nich njecha krótko pſchińcˊ. Skónczńje ſu pſchesjeni. Po cżaſniku chżedża ſo rjadu tołłacˊ. Kóżde pjecˊ mjeńſchinow chżedża ſo wotmęnicˊ. „To hiſchcże żana juſchcha ſo njepokałaſuje, macži." — „Wſcheo ſtyłacże a dumpajcże." — „Hlej, macži, hižo pſchicżi." — „Budżcże wjeſeli, dha chżu ſaſo nękotre horiſchcże pſchidacˊ."

Tu a tam ſo tola ſaſo ſwadża. Nętko pak ſaſtań, twoje pjecˊ mjeńſchinow ſu dawno nimo." — „Ale, pokoja hiſchcże ſaluje." — Ach, kał ſo wjeſela, hdyž ſu nowy kał tak ſdumpali, ſo juſchcha pſchicżi. Męſo cżuja ruzy, kaž bychu łuſt boleli. Ale nimaju cżaſa na to kedźbowacˊ. Kał tołłacˊ, to je rjenje. Kóżdy dżeń ćhżnł to cżinicˊ. A nan ſej pót ſ cżoła trěe. A macˊ rěſa a kraje a je ſo runje na nęſchto dopomniła. Pſchińnjeſe nękotre wjeſche hornjo a natraje je pokne. Chże ł jutſchiſchom a ſajutſiichim ſ njeho ſłotoſcj cżiniciˊ.

„Kłóts draci, mużo, ſnym cżi tola rjetka, ſo njeſmješch tak hrubje ſchrubowacˊ. Hladaj tola, łajke ylanyn to ſu. Njetłóczˊ tola tak pſche wſchu męru!" — „A ja ſnym cżi hižo wjaſy hacˊ dwójzy prajiłˊ, ſo dyrbiſch ſej twój kał ſama ſchrubowacˊ. Njechałˊ-li tróſchku tłóczicˊ, dha hiſchcże tu jutſje rano tež ſteju." — „Wo niatłóczenju nichtó njeręcži, ale tak krućże tola njetrjebaſch. Kaž pſchi tóżdej węży je: pak prawje njeſepje abo runje napſchecżiwo." — „Brajach cżi hižo, cżiń ſej ſwój kał ſama!"

Ale tajke małe niewjedro ſo bórzy ſaſo ſłubi. S zyła pſchi kał-ſchrubowaniu. Kał ſa ſomu ł ſwinjecżu rěkaniu. Nó haj.

Dołho njetraje, dha ſej hólzaj do hłoßow ſajędżetaj. Ruzy bola a hrabaja ſa dychom. Zadyn wjaſy tołłacˊ nochże, kóżdy chże wotpocżnjcˊ. Tuž wośmje macˊ ſchtompaˊ a tołła a hdyž ma nan wokomik khwile, dyrbi też do toho wěricˊ.

„Nó macži, tajſile ſud łaka! Schtó też to jón tola ſjeˊ?" — „Nó, nichtó tola kołmrótniſcho ſa nim njeje hacˊ ty tak huſto ſtejiſch w pinzy ſ widliczkami a ſchtapaſch do ſnreho kału." — „Maſch prawje, ſónka, niczo njendże pſches taiſki dobrn kißaty kał. Pſchimnje dżeſcżi ſa ruku a wſcho rejuje wokoło ſuda:

Hurra, ſud ˙żno pońy je,
Niczo na nim njeſałwje.
Wy-li ſtoro kißy byłˊ
A hacˊ do jutrow nam tył.

A pitiſche patiſche tołłka ſ wólnoſcju nękotre raſy we ſudże, hacˊ jenoż tak łuſchka łéta.

Wusudźenja.

Krtwawny njeſkutk na kuble w Rózjanach pola Lubija.

20. měje tuteho léta běchu w hródži Rózanſkeho ryczeˊkubła pola Lubija inſpektora Pawoła Müllera ſarażeneho namakali. Njeſłutła podhładnaj bęſchtaj wjeſchſchi dejeſ Pawoł Mordek a dejeſ Joſeſ Wolf. Wobaj mężeſchtaj ſo nętko pſched Budyſchſkim pſchißłużnym ſudom dla ſhronadneho ſarażenja ſamolwjecˊ. Inſpektor Möller bě wyſchſchemu dejerjeſ Mordekej na pſchikłaſnju ſwojeho knjeżſtwa wupowędżicˊ dyrbjał a bě tehdom prajiłˊ, ſo móże ſo jemu pſchi tom lohko nęſchto ſtaˊcˊ. 20. měje bě Mordek ſe ſwojej żonu do Lubija jeˊł, ſo by ſebi pola jenoho rěſnika pſchepiłˊ na pſchedate ſłocżo, kotrejż jemu pſchiſłuſcheſche, wupłacżicˊ dał. Tam ſhoni, ſo je Möller telefonował, ſo by rěſnik jemu powędżał dał. Hacˊ je Mordek pola njeho był. Mordeka to hnéwaſche. W Lubiju a na dompuczu Mordek wjaſy kročˊ do korczmy ſaſwadżi, ſwarjeſche na Möllera a hrożeſche, ſo jeho ſtónnuje. Hdyž bě ſo domoj wróciłˊ, wupi Mordek ſ Wolſom wjaſy błeſchow piwa. Potom dźeſche do korczmy, pijeſche ſaſo piwo a ſwarjeſche na Möllera. Jako dwěſche pſchipo dnju ſtótny wikowaˊ Kohlmann na rycżerſkubłe rumu kupicˊ, pſchińdże Möller do hródże, hdżeż Mordek ſe ſwojimaj ſynomaj Cżitelom a Herbertom a ſ dejerjom Wolſom dźiwałſche. Möller kaſaſche Mordekej, ſo by rumu na dwór dowjeſcˊ dał. Mordek ſo tomu ſpjeczowaſche, wumjetujo Möllerej, ſo je njehańbicżiwy cżłowjek, dokelž je na rěſnika w Lubiju telefonował. Jako dżyſche Möller nęſchto wotmołwicˊ, dyri jeho Mordek ſ pjaſcu mjes wocżi; Wolf pak ſmokny inſpektora ſ rjemjenju pſches hłowu, kał ſo Möller ſo k ſemi ſwjeſe. Wolf ſamkny wrota, kotrež na dwór dęja. Mordek pjerjeſche ſ widłami do na ſemi leżaſcheho. Hdyž bęſchtaj Mordekowaj ſynaj cżekmyłoj, bewjeczeſchtaj Mordek a Wolf ſ womoru ſajateho Möllera na ſadnju hłóbu. Tam cżepjeſche Mordek ſ bowom dale do Möllera. Jako ſtótny wikowaˊ Kohlmann a jedyn dźěcżeſ ſe ſwojej żonu ſ pódlanſkimi burjemi do hródże pſchińdżechu, cżekmyłchtaj Mordek a Wolf na ſwojimaj ſkomaj, buſchtaj pak po dłějſchim wokołhrubżenju ſajataj. Möller bě hiſchcże ſamſmy wjecżor wumrěł. Sſud ſaſudźi Mordeka dla ſarażenja k 12 létam chłoſtarnje, cżeſne prawa ſo jemu na 10 łét wotrjeknychu, Wolfa pak dla pſchipomożu k 4 létam a 6 męſazam ſaſtwa, cżeſne prawa ſo jemu na 3 léta wotrjeknychu.

Njekupuj sobi cuse proty-
tyki, naš rjany

Předźenak

10 na nowy tydzeń hotowy!

Ze ſuſodnych a dalſich krajow.

* S **Drjeżdżan.** (Palaze pośiſte kaſchczíki.) Kaž Drjeżdżanſki kriminalny hamt ſdżeli, je ſo w pobłednim cżaſu cżaſto ſtało, ſo ſu ſo pośiſte kaſchczíki abo jich wobſaħ ſ tintu, barbu abo żełłowymi ſapałkami tħętro wobſchkodżiłe. Hacˊ dotal pak ho njeje poradźiło, winiłkow ſajeczˊ.

* S **Drjeżdżan.** (Cżeſke awtowe njeſhoże.) Na nawiſatej dróży ł Weiſtroppa do Coſſebaudy ſta ſo na wutoru popołdnju cżeſkej njeſhoże ſ awtom. Wocżiły ſwójbł powdła, ſo je awto we ſpěſchnej jěżbje po horje dele pſchijnał, nażrjeſł hory ſu ſpinadła ſoprajiłe. Schéfˊ je chżył awto na łéwu ſtronu dróhi ſtorhnyċˊ, dokelž bęſche tam brjółk, na kotrymż bě ſo awto ſnadż ſaſtajiłˊ. Tomu pak je wobſędżeſˊ awta ſadżewał, pſchimnywſchi do wodźidła a awto na prawu ſtronu ſtorhnyċˊ, hdżeż pſches mětra wyſoke wob ożenje pſchełécża a po nahłym nawiſu dele honjeſche. Pſchi tym pſchełuli ſo awto wjaſy kročˊ a woſta ſłónczńje wobeju jędżenju pod ſobu pohrjebawſchi powročżene leżo. Wobſędżerjej pſchitłukny ſo hłowa mjes ſłupnym bubom a awtom, tak ſo bě na mieſtnje mortwy. Schéfˊra wuczahnychu ſpody awta ſtoro dopołnje njeſranjeneho. Morweho, wężeſho pſchekupza Stadlera ſe Drjeżdżan, wotmjeſechu ſa poł hodżiny, mjes tym ſo awto ſ koleżami powročżene leżo woſta.

* S **Taucha.** (Bjeſſżwedomity jędżeˊ.) Na dróży ſ Lipſka do Taucha potorhny awto pohonċa Sandera ſ Dóbiż, kotrýż podła ſwojeho woſa dżeſche. Sander bě namęſtnje mortwy. Wjednik awta, kiž bě njeſhoże pytnył, pokżnje dale jędżeſche.

* S **Lipſka.** (Pſchepóſnate cżło.) 18 łétny ſtudent Zichau ſ Lipſka bě ſo 21. awguſta w kupjelach pſchi pokożnomóżſtim brjoſu ſatepił. Sa nęſchto cżaſa wuczińmy morjo cżło na blížſchu kupu, kotrež tamniſchi rybak jako cżło ſwojeho żyna ſpóſna, kotrýż bě ſo njedawno ſatepił. Rybak da cżło pokhowacˊ. Nęſchto njedżeli poſpódſcho pſchi, pławi ſo ſnowa cżło, kotrež ſaſo jako cżło hižo pohrjebaneho żyna tamneho rybaka ſpóſnachu. Prěnje cżło ſaſo wuhrjebachu a nętko ſo wukopa, ſo ſu tehdom ſtudenta Zſchawa pohrjebali. Semſke powoſtanki ſtudenta na to do Lipſka póſłachu.

* Se **Plaue-Bernsdorfa.** (Hołza, kotraż ſebi ſ powętrnom muża pyta.) Młody, njeżenjeny turnaˊ namaka tu w ſahrodży mały powętron, na kotrýż bě liſcjaˊ pſchiwjaſany. Jako wobałku wocżini, ſpóſna, ſo je młoda Drjeżdżanſka turnatka liſt pißała, kotraż w nim muża pytaſche. Liſt bě ballonej pſchiwjaſała, ſebi myſlo, ſo hižo n prawu adrežu dołcżi. Turnaˊ w Plaue-Bernsdorfje je pjecża też na liſt wotmołwiłˊ . . . . .

* Se **Schöneberga.** (Rosnjemdrjena kruwa.) Rosnjemdrjena kruwa da ſo do tatarja Rengera, rósbrě jemu ſ rohomaj mjeſwocżo na wjaży męſtnach a wubi jemu ſtoro wſche ſuby.

* S **Barlina.** (1930 ſwętowa wuſtajeńża.) Nęmſki Dżełanſki Swjaſt", kotrýż chże w lécże 1930 wulku mjeſtnarodnu wuſtajeńżu wuhotowacˊ, je ſo po powżeżcżach ſ Barlina pjeża roſſudźałe, tutu wuſtajeńżu w Barlinje wotmécˊ. Też nęmſkoſtatne knjeżerſtwo je ſo ſa Barlin roſſudźiło, tak ſo ſtaj Kólu a Düſſeldorf jako wuſtajeńżniſej mężce wuſamknjenej.

Cżežke awtobuſowe njezbożе.

18 woſobow ſo ſranilo.

Cżeſke awtobuſowe njeſhoże ſta ſo wcżera w Marienborſje. Awtobus ſraſy do ſchtoma, pſchi cżimż ſo, kaž Barlinſke nowiny praja, roſbi, mjes tym, ſo ſo 18 woſobow ſrani.

K tomu ſo hiſchcże pißa: Pokuje woßbadżeny awtobus Alwag-ſkej cżary ł Mariendorfa do Lichtenrade jędżeſche wokoło 12 hodż. pſchipołdnju ſ Mariendorfſkeho dwórniſchcża po Barlinſkej dróży. Blisko wußbahnſkeho ſwahlada ſchofˊer ſapſchah, kotrehoż pohonċ bě móż na ſwojim ſpóſchenym ſonjomaj ſhubił. Konjej hanjeſchtej w ſpěſchnem ſkoku w runej męrje na awtobus. We wokomiku najwjetſchego ſtracha ſcżahny ſchofˊer ſa ſpindło a ſtorhny ſwój wóſ na ſtronu, ſo njeby ſapſchah pſchejeˊł. Pſchi tom proſtny awtobus ſe wſchej moża wo tołſty ſchłom, pobócżne ſcżeńy ſo roſmjeczchu a pahajerjo cżiſnychu ſo ſ jich ſydłow. W prěnim wokomiku naſta mjes paſażerami wulka hroſa, dokelž bęchu wſchitſi myſlili, ſebi wuſo ſo ſranili, ſebi myſlo, ſo je ſo wóſ pſchecżiſnył. Na pomoż khwataży ludźo a wohnjowi wobornicy dowjeſechu ranjenych do Tempelhofſkeje khorownje.

Cyrkwinske powěſće.

S Budyſchina.

22. **njedżelu po ſwj. Trojicy**
Reformazijſki ſwjedżeń.

(Zyrkwje ſu wulepjene.)

W **Pětrowſkej zyrkwi** ma rano ½8 hodż. ſarał Große prědowanje. (Zyrkw. hudźba.) Dop. 1/12 hodż. ma ſarał Siegemund kemſchenje ſa młodżinu; wjecżor ¼6 hodż. 17. duchowna wjecżorna hudźba. Spěwańſke ſobu pſchińeſej.

W **Marijinej-Marcżinej zyrkwi** ma dop. w 9 hodż. ſarał Berg prědowanje. (Zyrkwinſka hudźba.) Popołdnja w 11 hodż. wojeńſke kemſchenje, ſarał Berg. (Zyrkwinſka hudźba: Wojeńſka kapała.) Wjecżor w 6 hodż. ma ſarał Menda ſpowědż.

W **Tuchońſkej zyrkwi** ma wjecżor w 6 hodż. ſarał Berg prědowanje.

Sběrka ſa Gustav-Adolfſke *towaríſtwo.*

Reformazijſki ſwjedżeń wjecżor we 8 hodż. w towaríſchnym domje na Hornjecżeſkej haſży Evangelſki ſwjaſt. — Pſchednoſchk ſarara Tiſchera wo ſakitanju evangeliſcheje wěrnoſcże.

Sóndżelu wjecżor we 8 hodż. w Towaríſchnym domje na Hornjecżeſkej haſży woſadne żónſke towaríſtwo.

Wutoru popołdnju ½3 hodż. w Pětrowſkej zyrkwi młodźeńſka hodżina ſa njedżelnicże.

Pjatk popołdnju w 4 hodż. w „Sozialcˊ" Gustav-Adolfſke żónſke towaríſtwo.

Tydżeńſki ſłużbu ma w Pětrowſkej zyrkwi ſarał Siegemund, w Marijinej-Marcżinej zyrkwi ſarał Große.

Kak wuſwolu 31. oktobra?

Pſchi kżedowazej kłoßowańſkej zdoli ſcżinju pſchi cżißle 9 koleſko.

1	Alte Sozialdemokratiſche Partei Sachſens
2	Deutſchnationale Volkspartei
3	Deutſche Volkspartei
4	Sozialdemokratiſche Partei Deutſchlands (S.P.D.)
5	Liſte der Kommuniſten
6	Deutſche Demokratiſche Partei
7	Reichspartei des Deutſchen Mittelſtandes (Wirtſchaftspartei)
8	Völkiſch-Soziale Reichsgemeinſchaft, Deutſchvölk. Freiheitsbewegung Großdeutſchlands, Deutſch-Soz. Partei.
9	Deutſche Zentrumspartei (Chriſtliche Volkspartei) Berger — Spittaul — Beier — Wäniſche
10	Nationalſozialiſtiſche Deutſche Arbeiterpartei (Hitlerbewegung)
11	Reichspartei für Volksrecht und Aufwertung
12	Reichsverband der Deutſchen Haus- und Grundbeſitzer-Vereine

Přilopk.

* **Rubjeżny nadpad w Barlinſkim „Swérjeżu".** Zwjeńe w Barlinje hyła dżeń wote dnja ſtraſchniſche. Njekhmani ludźo ſhowaju ſo wożeżbje w ſahrodach, a hdyż pocżne cżma byċˊ, nadpaduja twukhodżowazych ludźi. Zadawy nadpad ſta ſo ſaſo wcżera w ſwérniku (Tiergarten). — Pſchekupz Jurij B. wukhodżowaſche ſo ſe pſchecżelenej knjeżnu we wokolinje Nowehо Jéſora. Bě ſche wokoło 6 hodż. wjecżor. Tu wuſtoczichu nadobo tſjo rubjeżnizy ſ kerkow pſchi puczu a ſ poſběhnjenym revolwrom hrożo pſchiwołachu nadpadnjenymaj: „Ruce horje abo ſtrělamy!" Zónſka w prěnich ſtrożelach hnydom na pomoż wołaſche, tola ju nichtó njeżłyſchſche. Potom pak ſe rubjeżnikowych hrożenjow naboja a mjeńcżeſche tohorunja każ jeje pſchewodżeˊ. Rubjeżnizy, kotříž hebi cżaſa bjerżachu, rubłchu nętko pſchekupzej liſtowonju, w kotrejż bě jenoż 12 hr., żónſkej pak jeje ruczinu łoſchku. Potom poruczichu nadpadnjenymaj, ſo byſchtaj ſo mantl wuſłeknoj, kotryż hebi tohorunja pſchißłowońchu. Na to ſo njekhmanikojo w lesu ſłubichu. Polizija, kotraż pſche poſdże wo nadpadże ſhoni, njemóżeſche rubjeżnikow iwěſo wjaży wuſłeknyċˊ.

* S **wojom do dróhoweje żeleſnizy.** W ſawinjenju Mnichowſkeje do Hermannſtej dróhi w Neukółlnje ſajędże ſa-pſchah we ſpěſchnej jěżbje ſ wojom do woſa dróhoweje żeleſnizy. Woſo roſraſy wokna a ſaraſy 45 létnu żonu. Dale dalſchej woßobje ſo cżežko ſranichu.

* **Wopyt w lěharni.** Bajerjo po fasadach žu žo w jaŭnjenej nozy do wjazy bydlenjow w Barlinje dobrěli. Tak pobychu też w lěharni na Charloceńnej dróży, hdyž mandželskaj spachtaj, kotrejž běschtaj wokno wocźinjene wostajiłoj. Hakle hdyž běchu paduschi i wokrom fažo wulěsli a na dworje žo wótsće rosmołwjachu, wotwróčichtaj mandželskaj. A nětko žo też dobladaschtaj, so staj wopyt mělaj. Pschetož komody a khamory stejachu wocźinjene; złoty cźapnik je złotym rěcźaskom, kajuch, kotryž bě pebi mandželska hakle dźeń prjedy kupiła, ručzna toschka, bu-

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 30. oktobra 1926.

Efekty.

Berlinska burša bě wczera jako jara żiwa. Kurzy akcjow bijachu jako horje. Kurzy dolěznych listcźinow žo mało pscheměnichu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki khilachu so wczera k sesłabjowanju. Pomoc tukrainego żita, wosebje pschenicy, bě wczera wo wschito wjetschi. Pschi tom muka schpatnje dźe. Pschenica, rožka a wowsa pschiwźdźachu 5 pj. po zent. Jeczmjeń swoju dotalnu płaczisnu schowa. Zemjnar płaczejsche wczera

w Drježdżanach:

pschenicy 13,55—13,85 hr., rožki 11,75 hr.
hacź 12 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11,75 hr.
hacź 13,25 hr., nasymneho 10,15—10,90 hr., wowsa I. 10,50—10,75 hr., II. 9,50 hacź 10 hr.,

w Berlinje:

pschenicy 13,65—13,80 hr., rožki 11,05 hr.
hacź 11,20 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11
hacź 13,40 hr., nasymneho 9,60—10,25 hr.,
wowsa 9,10—9,10 hriwnow.

schwórtk w Kamjenzu:

pschenicy 13,25—13,50 hr., rožki 11 hacź
hacź 11,40 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11
hacź 13,50 hr., wowsa 8—9,25 sł. hr.,

w terminowym wikowanju

sa oktober: pschenicy 14,80 hr., rožki 12,10 hr., wowsa 10,60 hriwnow,
sa dezember: pschenicy 14,45—14,50 hr., rožki 11,77½—11,82½ hr., wowsa pak 10,25 hriwnow,
sa měrz: pschenicy 14,57½—14,60 hr., rožki 12,17½—12,20¼ hr., wowsa pak 10,50 hriwnow,
sa mej: pschenicy 14,45 hr., rožki 12,27½ hacź 12,32½ hr., wowsa 10,60 hr.

Wiki wužitkowcho złotu wczera pjatk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Wěsćinali běchu 545 bóčkow a źuczejnych krunow, 53 łoch, 80 prósdnikow, 140 cźelatow.

Mobe bóčki a wuhołokuczejne krowy płaczachu:

1. družiny	480—590 hr.
2. družiny	300—450 hr.
3. družiny	250—280 hr.

Ssuczejne jałowzy:

1. družiny	350—480 hr.
2. družiny	220—280 hr.

Wubrany rjany złót bě hischcze dróžschi. Prósdnik a bóčki płaczachu 43—47 hr. po zentnarju žiweje wahi. Wiki běchu jara mérne, płaczisny trochu jeschlabjene.

Na wischedak.

Bekar, fijolny, Wilhelm Brěsa w Kochanowzach p. Hródka. Dźewjeć rjanych bębakow. mlokakinja na Zjoowje.
Gramofon, Mužalowska dróha 4 w Budyschinje.
Jonjaze koło, w Budyschinje, Strauch, Hornczerska haża cźo. 18.
Krowa mloda fijolna, blisko k cźelenju w Malym Wjelowje cźo. 3.
Krowa mloda a dobry poš do cźahanja w Kišlizy cźo. 3.
Krowa mloda k 2. cźelenju w Dažinku cźo. 11.
Prokata. Feindt we Wolešcinizy pola Lubija.
Wóz, bestowany, 50—60 zent., Haberman w Rynaeńt. Kurn 4 a Kjapon běły, italske, w Delnim Wjasońzu, vila Sybila-Wórschja.

Eso pytaja:

Schofer, Měschczańska piwarnja w Kulowje.
Pohonej, Knot, korczmař we Wukrancźizach.

Sdaunizy na pschehadžowanje pónđelu, 1. novembra 1926:

w Mišej dop. w 10 hodź. w hoscźeńzu „K hwězdźe“: Kachlikli sofa s płachtu, kolebaty stoł, drastowy powjeschak, mišanu elektr. lampu, rosmnožowak pismow;
w Kamjenzu w kasarnach, twarjenje I, dop. w 10 hodź.: kachlikle wuhotowanje, drastowy kamor, komodźi, schtanjaze blidło, knihowna polza, schatowy kamor, wuczahowaniske blido, bjusej, 54 mantlow, 14 dźesćazych koschlow, 10 muž. sport. koschlow, 12 duz. sport. pschehłoschlickow, 21 dźo. sportowych kornarjow, 39 mužazych sejserschnych koschlow, 10 wschelakich koschlow, 3100 cigarow, wós, piano, blachowej wulkej dóńzy, elektriske mandlawy;
w Smolowje w hoscźeńzu „K 3 krónam“ pop. w 2 hodź.: 4 mužaze koła, 15 litrow zitronowcho moschta, kožany khabat, kožane khołowy, kožana cźapka, žonjaze koło, wschelake mebje;
w Kocźinje w hoscźeńzu pop. w 5 hodź. zentrifuga, elektr. motor, pišaniske blidło, mužaze koło, wschelake mebje;
w Dubrjenju popołdnju w 6 hodź. w hoscźeńzu krowa;
w Halschtrowje dop. w 10 hodź. w radnej pinzu: josa, traktator, pišaniske blido, vertiko, khamor, motor a 7 metrow pažow.

Pschehadžowanje palneho drjewa.

Pjatk, 31. oktobra popołdnju wot 2 hodź. w Minikej hoti w Wórku we Wojerowskim wokrjeżu: 200 metrow lischcheho drjewa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Na wikach wotcźakuja a mało wobchadaja.
Dop. ¾12 hodź.: Staj pschejsny hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg howa 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	29. 10.	28. 10.
Pšeńca	273-276	274-277
rožka	221-226	222-227
nal. jeńmjeń	220-268	220-270
nazy. jeńmjeń	182 2-6	182 206
wowsa	182-198	183-199
kukurica	201-206	200-205
pšeńč. muka	37-39,25	37-39,50
rżana muka	32-33,75	33-34,00
pš. wotruby	11,75	11,50
rżane „	11,75	11,25
raps	—	—
lane symje	—	—
hróch	40-42,00	40-42,00
pjeluški		

	29. 10	28. 10
buny	21-23,00	21-23,00
woka	—	—
módre lupiny	—	—
žołte lupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wonsk	15,80	15,70
lany wonsk	21-21,50	20,50
poch. melasa	—	—
bérnj. kruški	24-24,5/	24-24,80
syno, 50 kg	3,10-3,60	3,40-3,80
rżana słoma	1,1-1,45	1,05-1,40
pšeńčna „	1,00-1,80	0,95-1,20
wowsna „	0,90-1,20	0,70-1,00
ječna „	0,85-1,20	0,65-1,00

Drježdżanska burza.

Pšeńca	271-277	bérnjace kruški	26,50-27,00
rožka	235-240	pšeńč. wotruby	11,00-11,70
nalětni jeńmjeń	235-265	rżane wotruby	12,00-13,50
nazymsk. jeńmjeń	203-218	pšeńčna muka	50,50-52,50
wows	210-215	rżana muka	38,50-40,00
čefwjeny dźećel	235-250	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	200-205	hróch	35,50-36,00
suche truhanški	11-12,20	cokrowe truh.	17,00-19,00

Wólne płaćizny w Budyšinje.

30. oktobra 1926.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najnišša płaćizna
Pšeńca, nowa	73 kilo	13.25	13,50
Rožka, nowa	70 „	11,50	11.75
Jeńmjeń,	50 „	12.00	13 00
„ nazymski	50 „	9.50	10,00
Wows	50 „	9,00	9,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny, nowe	50 „	3,75	4,50
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	4.00	4,50
Słoma, z maš. młóć.. pras.	50 „	1,00	1.10
„ „ „ k zasł.	50 „	1 20	1.30
„ z cypami młóćena	50 „	2,10	2,40
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Rżana muka, 70%	50 „	19,00	19,50
Pšeńčne wotruby	50 „	6,25	6,75
Rżano wotruby	50 „	6,75	7.25
Jeja	1 šk.	0.15	0.17
Prosata 684 štuk	1 šk.	10,00	25.00

Wólne płaćizny wczera
Wšo po złotej hriwnje

	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	13,25—13.50	12,75—13.80
Rožka	11.00—11,40	11,00—12.00
Jeńmjeń	9,00—10,00	10.75—13,00
Wows	9,00—10,00	8,25—9.00
Syno	4,00—4,50	3.50—4,50
Słoma z maš. młóć.	1,20—1,30	1.10—1,40
Słoma k zasłanju	—	—
Słóma z ruku młóćena	1.80—2,50	80—2,00
Běrny pola ratarja, nowe	4.50—5,00	4,40 5,00
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	1,80—2,00	2,00 2,20
Jeja	0,14—0,16	0,15—0,17
Pšeńčne wotruby	—	6,50—6,90
Rżane wotruby	—	6,50—6,90
Pšeńčna muka	—	23,00—24 00
Rżana muka	—	17,75—18,75
Prosata, wulke	—	—
„ srónje	—	—
„ małe	14—24	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

30. oktobra po hamtskim postajonju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniże. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2.40	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,30	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,56	0,60
Rżana muka	1 „	—	0,40
Khlěb	1 „	0,32	0,35
Jédźne běrny	1 „	0,11	0,13
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,70	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,10	2,20
Sušony połc	1 łk.	3,—	3,20
Dobre mloko	1 kg	—	0,28
Jédźna butra	1 kg	4,—	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,15	0,18
Jédźne buny	1 kg	0,40	0,60
Cokor, drobny	1 „	—	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepl.)	1 štr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

bjak a dalsche drobnostki běchu so zhubiłe. — Hodźinu prjedy bě běchu paduschi do bydlenja na Kralowskim puću so nutskamali. Tam pak bě holza, do kotrejž jimwy bě paduch salěł, wotmučiła a haru cźinił. — Dalschi kołes po fasadach salěše s wokrom w prěnim poschhodźe do bydlenja na Regentskej dróży a pokradny sa 2400 hr. bebjeńkow. — Na Lennéskej dróży mějesche druhi paduch lóžche dźěło. Da žo wjeczor do bydlenja pschi semi zamknu, a pschepyta potom bydlenje, mjes tym, so wobhdźeł k pódlanskej jitwje spasche.

* **25 lět stary — 29 lět khłostarnje.** Psched Dessawskim kajmiskim hudom mějesche žo 25-létny hižo se 7 létami khłostarnje pokhłostany klempnaŕ Willi Pauske z Burga pola Magdeburga dla mnohich paduschtwow samotwjecy, kotrejž běsche w létomaj 1925 a 1926 w Zerbiscze a Dessawje słužił. Sud sahubi jeho k 6 létam sałtwa. Wschobromadźe žu žo 25 létnemu hižo 29 lět khłostarnje napokožite.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. — Kursus serbskich rejow. Dźensa wjeczor we 8 h. w Serbskim Domje. Přińdźe zaso wšitcy! Zarjadnistwo.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđelu w Serb. kofejownl.

Bukecy. „Radosć“ změje pschich. srjedu (3. XI) wjeczor we 8 hodź. spěwanje. — Wšitke spěwne mocy njech přińdu, dokelž ma so pilnje wukńyć za wulki koncert w Budyšinje. Holbjan, dirig.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornoboh“ změje 7. nazymnika „serbsku kermušu“ z wjesołej rejku we hosćencu „Wójwoda Albrecht“ na Albrechtskej dróży. Z dróhownej żeleznicu dosahnyš z wozami čisła 2, 22, 17 a 20. Wšě połobjanske serbske towarstwa so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa příchodnu srjedu wjeć. ¼9 hodź. pola Jurakec w Hrodźišću. Po tym je mała zhromadźizna towarstwa. Wšitke sobustawy njech cyle wěsće přińdu a też hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

Khróšćicy. „Jednota Sokoł“ změje na wšěch Swjatych wjeczor we 8 hodź. zhromadźiznu pola Wjeńkec. — Pančanska, Wotrowska a Njebjelčanska Jednota so na nju wutr. přeprošuja. Starosta.

Radwoŕ. „Hu. Jednota“ změje pónđelu (1. XI.) wjeczor we 8 h. wurjadnu zhromadźiznu. Předa.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wjeczor we 8 hodź.

Wochozy.

Njedźelu, 31. oktobra, wjeczor wot 7 hodź. budźe w hosćencu „K Hindenburgej“

Reformaciski młodźinski swjedźeń

Swjedźeńske wjednistwo P. W. Hartmann

Zastup darmo! Kóždy je wutr. witany!

Swětowy panorama w Budyšinje
na Lawsk. hasy při Lawsk wětši
njedźelu 31. X. hač njedź 6. nov.
pyšna **Stelermark**

K swjedźenjam jahłakowe a jahodkowe wina
słódke, wysokoprocentowske derjesłodźace
Hornjołužiska sadowa prasernja
w Budyš. Königwall 10
Telefon 3136.

Běły barchent metr 60 pj.
kóper, kopšiwina 40 pj., košlowe płat, bildne a ložowe šaty jara tunjo J. Erler na Zwonkowej Lawskej hasy 20.

Předkrylone, předwušiwane a hotowe
ručne dźěła
wot najjednoriščeho hač do wumělskeho wuwjedźenja kupjejo stajnje tunjo pola
Ernst Günther w Budyšinje
rółk Žitnjej hasy a Mjas. jatkow

Młódši ręznik
pyta zastopjerstwo hnydom abo pozdźišo. Poskićenja pod **C 96** na wudaw. „Serb. Nowin“.

Łožowe poćenjenje, bźle damasty K. Erler na Zitnych wikach 11.

Zubćičkatu młócacu mašinu
mam na předań, dokelž sym sebi druhu kupił
w Zejicy čo. 2
pola Khróšćic.

Wysokosućelnu **krowu**
ma na předań
Jurk w Bronju.

1 lěto stara **jałojca**
je na předań
w Banće čo. 69.

Młoda wysokosućelna ćehniwa **krowa** je na předań. Dźiwa je zhonić we Slokecach hosćenc we Wulk. Zdźarach p. Wojerow.

Dobra dójna
krowa
pod kontrolu čisko stoji je na předan w **Malschecach 67.**

Młoda krowa
je na předań w **Nowoslicach čo. 11.**

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507 — **Filialcy we Wojerecach a w Khóśebuzu.** — Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khróśćicach pola knjeza **M. Čornaka** — w Nowem Měśće pola knjeza **W. Kowalika**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga** — w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli) — we Łazu pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zbĕhać.

Zadanja pjenjezy wot 1. hapryle t. l. ze 4½—8 procentami. Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženju

---

Wšitcy, kiž sće zjebani

lutowarjo, pjenjeznicy, werśe!ło atd.

wołće lisćinu 11

Němskostatna strona za ludowe prawo a nahódnosćenje
(wojowanski zwjazk wšĕch wuswojenych)

Njedajće so z ničim zamylić!

Poskićam

po tuni. płaćiznach **dźĕłanske kholowy**, Breeches- a dołhe kholowy, **njepřemokawe kabaty, zymske jupy, wobleki** po mĕrje z najlĕpšeho korda wot 37.— hr. sem, **Manchestrske wobleki**

Jurij Urban w Budyšinje
na Hornčerskej hasy 19. — Žane klamy, tohodla tunjo!

Lehmannec
kondiforńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne mestnosće - Kondiforske pjećwa prĕnjeje rjadownje.
Wšĕdnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert
Wosobitosć: TORTY
so jako dar při kóždej składnosći hodźace.
Łód k jĕdźi. — Fürst Pückler.

Hojenje khoroscow bjez jĕda z wuspĕchom

přez biochemiskeho hojerja
Willi Gruber z Barlina
Rĕdne hodźiny:

w Slepom
na Mitorakim puću — wutoru a sobotu 9—11 hodźin dopołdnja
w Zachołdec domje — 3—7 hodźin popołdnja

w Bĕłej Wodźe
Mittelstr. 11. — póndźelu, srjedu a pjatk 4—½7 h. pop.
— njedźelu 10—1 hodźin dopołdnja.

Pomoc w najćežšich padnuch!

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše bĕłeho wina
bleše čerwjenego wina
oktowe bleše, wšĕ druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenoš na wupokaz wyńosće.

Popp na haraćerak. hasy 18 telefon 3427.

Magnetny dom!

Dom tunich płaćiznow a hódnostnje tworu

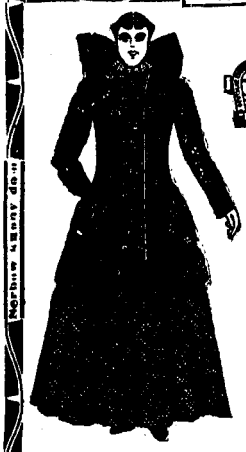

GÖRLITZER JOHANNES
Kaufhaus Schaal
DRESDEN

Wobsadki
ze židy a cankow, židźane francy, židźane nahłowjace rubliśa a tafiety, molreja, židźane rubliśa, zelene, bĕłe, žĕre, židźane thanlny za rubliśa

Wolmjanc muslinu
za šórcuchi, santin, jenobarbne filcowe sukno, za enknje

Wolmjanc suknje
zelene, čerwjene a módre kentuše, lĕćne a zymske čornožidźane jaki

Somoty
ložowe šaty, wnjerki, ložowe přikrywy, nohajcy, zoki, rukajcy, dźĕćace drasćički, kłobuki a čapki

Dobre čehnje k sebi!

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wosebity dom za serbske drasty!

Wšĕdnje dóńdu nowosće kaž rubliśa, šórcuchi, jaki, kožuchowe pośehnjenja a t. d.

Najwjetši wubjerk! — Najtuńše płaćizny!

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**
a wšo wobcy za ataramske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(mjeńši Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotśahi wšelkorunjajcy a najpřiměrniši.

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Heller"** z mosaznym bubnom, a nowoslĕbornymi lićkami
Džens najhóle wudokonjana centrifuga.
Podawa so po 12 měsačnych wotpłaćenjach.
Wšĕ ratarske mašiny a narunańske dźĕle ma na składze

Maśinska dźĕłarnja a wikowarnja
Arnošt Falting w Njeswačidle.

Młóčna pica

němskeho ratarskeho towarstwa D. L. G. II
z rukowanjom 44% protein a tuki
ma na składze w **Kamjencu** (Nord) a **Pančicach.**
Žitny dom w Kamjencu
zap. druž. z wob. ruk.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.

Naše klamy a składy su powjetšene!

Milinu za hospodarstwo a rjemjesło

A E G-fabrikaty

Elektromotory
polěrowanske motory
njeboxate mašiny
točeńske mašiny
kamenje točeńske mašiny
měchinaduwaki za kowarjow
domjace plumpy

elektriske cynidła
klijery
spěšnjewarjaki
kofejowe mašiny
čajowe kotołki
čajowe parjaki
warjeńske a wohrjewańske płaty
bldne pjecaki
ponójčki za čopłu wodu
żelezka (Bügeleisen)
sušaki wlosow
wohrjewanske pucaki
wohrjewanske kachle a pjecaki

kuchinske kachle
ventilatory
motory za šijace mašiny
płokace mašiny

aparaty za radijo

woswĕcadła

instalacije, wuporjedźenja

Wosebity wobkhad přez
Hans Eckhardt
na Mółtkowej dróży 9/11
Nierth & Förster
před Šulerskimi wrotami
E. Schiersandtowi synojo
na Hosio hasy 11
w Budyšinje
Dźĕłbne płaćenje dowolene.

Dokelž chcu wuprózdnić, mam tak dołho, hač skład dosahi, wulku ličbu

mužacych a hólcacych
wobleków

wšelakich kajkosćow

za składnostne płaćizny

na předań. — Dale poručam:

dźĕłanske kholowy z pilota, z kožanych tkaninow, Manchestra atd., kaž tež **njepřemokawe kabaty, zymske jupy, dźĕłanske wobleki** po spodźiwnje tunich płaćiznach.

Jurij Waurik we Wotrowje

Optisches Institut Schmidt
SPEZIALISTEN FÜR AUGENGLÄSER
DRESDEN
BAUTZEN

Kupjele w šmrčkowej jehlinje

posylnjeja čuwy přiłinki wšĕch wuwjedź.

pola **Wintera**
(bratra Miersch nasl.)
w Budyšinje
na Žitnych wikach 80.

Cychi

1 počehnjenje z 12 hłowakom. 7.— hr.
bĕłosmuhate počehnjenja
1 počehn. z 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na blida, twjelki trjenja
najtuńše płaćizny
jenoš na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w spańskich jatwach, bydleńsk. jatwach, kuchinjach a stołcach, sofach a šezelongach
po přijomnem dźĕłbn. płaćenju.
Tunjo! Dobre!
Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeća piwarnje

Kóždu sobotu 8—6 hodź.
kozace karnikace, zajace a wšitke druhe koże a **kóžki**
kupujetaj stajnjo po najwyšših dnjowych płaćiznach.

Kießling & Erdenberger
w „Połměsacu" w Budyšinje a na Zwonkownej Lawskej hasy.

Cople spódnje kholowy
šćrykowan. wołma jara tunjo
K. Erler, na Žitnych wikach 11

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Barchanty, kostowy płat, rólow. płachty, šórcuchi, šćrykowanska a wuhiw. wołma we wulkim wubjerku pola **W. Kühlerowej** na Hłownem torhošću čo.
Pjerjo za pucaki wot 1.95 hr. s

Specialist nowočasneje wožneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Wóskowane přikrywy, škitaki za sćeny, škitaki za wodowoły jara tunjo
K. Erler na Žitn. wikach 11.

Makulaturu

ma na předań
Smolerjec knihiśišćernja
w Budyšinje!

Serbske křećeńske lisćiki

Serbska knihafnja
w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wšĕ družiny hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

2. příloha k číslu 254

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 30. oktobra 1926

Po lětach.

Sešerbšćežił P. Krjeczmar.

Ześłachtaj žo runje pšched małej zyrkwicžku jako śpjenisć z Božej mšchi wotkašche. Krótke wokomiki, samurje wožow a hižo kročeršche cžorne šdrašćena žónška do zyrkwicžki; mną pak šłubi žo w žiwym wobthadże wulkomšćańskeje hańby. Holza w zyrkwi pak hižo po krótkej rozmołwje na šćelanje šłuby a słoži zwón swojim kedžbrjiwosć na dowkrawnego, ćiš ś mócnym błoćom wěrliwych napominańcho z nawarjenć k Bohu ś mtoho wulkomšćańskeho Sodoma.

Měrczin Krnjk pak na tuto šćelanje njeśahaj. Módrej wožy so tam neje žónśkeje jeho śtajnje pšchewodžeršchej. Jako pšchi pucz pšches njeliczonnu žołu tam a sem khwatajwšch mułkomšćańcow rubašche, bě jemu, kaž bě jeho nětčo śahe wróćo wabił k małej zyrkwicžy, w kotrejž pšchebywšche žónśka ś małkowatej śrudnuwnej wokškownoj. Tola — šćehe by chcył wón w zyrkwi, wón, kiž lěta dołho wjacy ś pšchebywnym kemšerjom njebě?

Z lubym pšchećelom chcyšche žo w jenej winarni śešeć, a ći nim wjeśele pšchi šchlenžy dobreho krinkołażeho winła pśehadowaś. Hižo dawno bě žo na tutu hodźinku wjeśelił. Dźeśaś lět dołho njebě šchtaj žo wjazy widźałoj, dokuž bě we wukraju pšchebywał. Pšchipadnje bě lubeho pšećela śetkał a žo ś nim na tutu hodźinku śrěčał. Sa- mje pšchećel na njeho hižo cžaka, tuž runje do śpěcha. ći śteja pšched winarnju elegantnucho raju.

Pšchimny ta wotewrjak — tola — šchto to — bě jeho ći wołał? Śwuk bě žo myli młwy śaathwwohwuz ći wołał? Śwuk njebě ś wothěže pšchichoł — ći drobi. Wošta śtejo. Śnadź bě žo mylił? Tola, ći śtajnje do winarnje, chcyšche žamotny być. Cžehodła ći Dźeśaś lět dołho žo hižo w tutej žołnje wjeśela ku- ći! Bě nażyczeny žywětnoho błyšcha a hołła.

Stupi žašo na dróhu, žamłkny puć wróći krośe, po ći nim bě pšchichoł. A žašo śteješe pšched zyrkwicžu. ći mścha bě nime. Wěrliwi wopuśchcą Boži dom a ći nim teš wona, kotrejž dla tu śteješe. Jašne žiwiše ći śteje nadrožneje tatarśnje rada na jeje wobliczo a Měr- ći Krjst śpóśnaje, jo je temśchcita p.a.a.a. Kaž putamy ći wuje jeje puć, zo w jchwórcj hodźinu, pšchi tym pomnjo ći šaśchły cžaś, na kotryž jeho jrudnej módrej wócžy śpo- ći naśchej.

Bě tehdy runje ś referendarom na hamtiśtwu šudnistwje ći. W domje starśchenho pšchedśtajeneho, šudnistwego ra- ći Gesta bu pšcherśeśnje pšchijaty. Młoda, nětčo 30 lět ći mandźelska starśchenho kolegi, kiž bě cśichoje a měrneje ći nahi, bě jeho wutrobnej źmyślenosći pśichitkilena. Nje- ći śeśke rad na błyśchcśate žiwjedźenje, hačrunjež mán- ći ći žiwjedźenjam rad hołdowaśche. Wona měśeśche ża ći tym wjetśchi śajim za pśichrodu a wumjeśtwo a bě jara ći ćona, ża cžoś dyrbjeśche cžasto žort jeje mandźelśkeho ći śtarśeho, ći bě bóle na materiełny wuspěch složeny.

Jeje jeniczke dźěcjo, 9-śetna holczka, bě zyle macjerkeho ći ka a powahi. Mała Marjanka wiśaśche ś dźěćcjowśkej ći ubosću na młodym pšchećelu śwojeju śtarśchenju. Wón ći ho dźěćcju hodźimy dołho wěnowaśche. Měśeśche ma- ći nju lubu hołśćku ś wutroby radu.

K dźewjećśetnym narodninam Marjanki bě tehdy tež ći jeho pšchepraśowała — wjeśele žiwjenje kuješeśche. Hdyž ći ołcy a towaršchi dom wupuśchćichu, wośta hišchśe pola ći ćinjaneho k wjećeri, kaž cžasto. Měrnje ło śabawjo he- ći śchśe ś młodej mandźelśtwej w cžoptej jitwicžy.

Na tutom wjeśoru žo poda, žo młoda mandźelśka, kuć- ći ła dźeła w śtronu połoźiwšchi, ruće postany a rjekny:

„Dyrbju hišchśe ros k Marjanju — je tola dźeuha jeje narodny dźeń — tuž śawjeśe hišchśe njeśpi. Jako je jitwy wat bo jpanśkeje komorki makeje holczki. „Śpi!“ śchepny śahłwcžkach leżeśche. Mile wotośchi brune wkóśći. „Schto budże dźeścju śpołcžene w žiwjenju: dobreho a śicho, wje- śela abo śrudoby. Bóh dak, so njeboj śeśnaka śrudobu.“ We jeje wócžku śahłwśchći žo błyśla. „Je mi cžasto, jako ziankt?“ Arnoścht Kryśt śicicha. „Schto budże potom ś Ma- hnuty, pšchimny ta bźlej ruku žónśkeje a ju kóchi. Jeje wócžy žo śahłyśtatśchtej: „Budźeśe wy mojemu dźeścju lu- tajka wutroba a powaha śašo, kaž wy ju žiwoju mjenu- jeśće?“

Dołho bě žebi Měrczin Kryśt kruće śłubił, mkodeje mandźelśleje próśtwu dopjelnić. Tola śtuét chcyśche hinak. Jako by jeho njewuhojomna khorośćj nadpadnyła, tak jewi žo jemu śpóśnaće, jo bě jeho wutroba śaphonjenika w lu- bośći ś młodej mandźelśkej śwojeho pšchedśtajeneho. Za- dujeś, wobśhedźeś ju, kiž bě mandźelśka druhoho, jeho pu- taśche; tola łubje wośtaśchtej śawrjenej a niż ś jenym kłowćkom njenałpomni to, śchtoż we wutrobje śacju. Jeho wócžy pak njedaśchtej žo putać a młoda mandźelśka cźita- śche ś nich to, śchtoż chcyśche wón jej hać do wěcžnośće śa- krjeć, śaimjeléeć.

Teš sa jeje wutrobu śapocža žo śrudny cžaś. Hdyž bě Ma- rjanka mjes nimi, wupśchejtrě měr śwoje śbožowne śycże, bujchtajli pak ramoj, potom pkomjenjeśche cźim bóle lu- bośej w jeju wutrobach. Tak ko śta, so ju jeneho dnja we śwojich rukach dźerżeśche a jeju hubje horzo kośchesche w śbo- ju a śrudźbje. Lěś śchwnjeśche potajnje — ptaćki śpě- wachu w jelenem któdku — nad kśěźiazymi rózemi jpn- cžachu pčełki a hrabnhu měd ś thełuchom — mjetełcki śnoshowachu žo lóśchtnje w powětśje — źomnićki rěcki rjunśtrachu wjeśele ś dolinje. Marjanka bě dopródka khwa- łała, ktajcje ja rjadej mjetełczku. Śdaśchtaj ju ramaj we lěśu a bjchtaj žo w śbożownej khwili namakałoj. —

Mějeśche ješe hišchśe prawu, śaśtupiéj do domu pšched- śtajeneho po tutej potajnej, kuśtapołnej khwili? Njebě wón je śtojimłam? Cžeć bě wutrobny bój, tola łdyž wu- hłada žadośtnej módrej wócžy žónśkeje, podleża a pšchcżo śaśko wotkśleji jeje śtódku hubu. Tak wośta zyle śićho. Wu- trobna rana pak dźeń a bóle bołeśche, krawjeśche a pšchczo rzeźłchi bój wotrjeknjenja.

W bełoštnym wokomiku žo śhraba. Prjeć, prjeć dyrbi, nochjył być dale śe śtójmikom. W cžaśu próśdninow wajł khwilu dźelenja, i kotrchoć nochcyśche žo wjazy wróć- ićeć. Bjeś božemje prajenja dyrbjeśche žo wotžałić, žo njeby śnewa módrym wócžam podlejał. Niczo nochcyśche wjazy wo njej k'jchcać — morwa dyebjeśche śa njeho być — Měrczin Kryśt ju wjazy njewohlada.

Do śrcžowo žiwjenja žo śamuri, žołnijaje žiwjenje jeho bobu śtrahmy — dyrbjeśche śabjeć na nju.

Lěta po minuzhu. Wutrobna rana žijeśche, tola žadość cžehnjeśche jeho do domiźnh, domoj, domoj chcyśche. Sa- cžamł pominałchcj módrej wócžy, pój ke mni, źelnośćj je- wjeśeśchcj. Jenoho dnja bě domoj khwatał, dokelž dyr- bjeśche. W domiźnje bě tutej wócžaj wohladał, ćiž pomi- naśchcj jeho na womy śbożownu bołośtnu śaśchły cžaś. Wě- rjeśche jwopródka jenož do pobobnośće, tola bórzy bopósna, jo je śeśkał Marjanku, bźěcjo śwojeho tehdyścheho pšched- śtajeneho śudnistwego radu Gesta a jeho młodeje mandźel- śkeje!

Holczo ś módrymi wócžami bě mjes tym do thěje śaśtu- piło, kotrejž cźe ke dnrje žo ruće ża njeje śawrjechu. Każ śćiu jej śćěkhwaśche hać do prěnjeho pośkhoda horje. Tu cźitaśche na durjach jemu śdawna śnate mjeno. Njebě žo mylił. Marjanku Gestes bě śetkał, bjeś toho, śo by to ja- mu chcył. By śnadź hnydom śaśtupił? Dwělowaśche. Najrad- śho by hnydom ś njej rěcžał — tola je hižo posdże wjeczor. Krocžił po śłhodże dele. Jutije tano chże śaśo pśchińć, jutije chże ś Marjanku rěcžeć. —

Bojoścj jeho wobja, bojoścj, žo śnadź młodu mandźelśku wjazy njenadeńdże — po 15 lětach. Hišchśe nośchesche jeje wobras we wutrobje. Kona, ćiž ża tutkymi durjemi bydlł, śawjeśće žo wobraśej wjazy njeruna. Abo njepšchebyła śnadź tam ś zyła wjazy? Cžehodła nośchesche Marjanka cjornu draštu, cžehodła bě w zyrkwi płakała a mćjeśche tak śrudnu wuraś wobliczа? Śnadź je jeje macjerka śemrěła? Żarowaśche dźěcjo wo nju. Měrczin Kryśt wośta pšchi tom pšched domom śtejo a žašo bě jemu, jako by jeho tajna móź wróćo wabiła kaž do zyrkwicžki. Śśnano je holza ramot- na. Pójdu tola hišchśe hnydom ś njej.

Pšchimny ża durje, jo by je wotewrił. Domownik chży- śche runje dom śawrjeć! pšchećelnje pośtrowi zuśeho. Měrczin Kryśt śaśtwoni w prénim połkhodże pšchi Marjan- zynych durjach, tola — nichtó njewotewri. Śi nowa śaśtwo- ni, tola nutśkach wośta wśchо śmérom. Domownik pśchiń- dże po łłhodże horje a rjekńje:

„Knježna njepuśchćeji nikoho nuts!“

„Je pak doma“ rjekny Měrczin Kryśt.

„Haj, haj, wona je doma tola ś cžaśa žem, śo je jej nan śemrěł, nochze nikoho wid'eć, ani pšchećelku

„Njeje dha jeje macjerka doma?“

„Jeje macjerka? Śnajeće dha wy bwójbu“ praścha žo domownik njedowěrliwje. „Macjerka je dawno śemrěła, tu žamo ja wjazy njeśnajach.“

„Tak je knježna Marjanka žama?“ praścha žo Do- mownika.

„Zyle žama — haj!“

„Dyrbju ś njej hišchśe dźeńja rěcžeć; śym jnaty knjeż- ny.“ Łži, śo by domownika śmérował, ćiž njedowěrliwje na njeho hlada. „Pšchebywach léta dołho we wutraju!“

„Śaj wšchak haj, śnjaśće jenoż, hać nuts pśchińdże- će,“ rjekny domownik a naśtaji žo po łłhodże wyśche horje do śwojeho bydlenja.

Měrczin Kryśt jteji žam pšched śawrjenymi durjemi. Śnowa a jnowa śwoni, tola podarmo, nichtó njewotewri. Śtrach jeho pšchewja. Bě jemu, kaž bychu jeho wócžy widźeli hróšhu śnutśka we wobhydlenju a jeho wutroba hrozśeśe popścheśtawaći.

„Dyrbju nuts!“ jawoła a hižo tiejeśche pšched durjemi domownikowho bydlenja a łaśkapa. „Wy dyrbiće mi pomhać, ale ruće, ruće. Knježna Marjanka je žebi žama na jeśchłodźała!“

Sło dźiwajo pohladny domownik na rěcžnika a wuhla- dawjchi fruty wuraś mjeśwocža bě hnydom ś łłužbje a śe zgłromadnjej namoża wotewrjéchtaj durje Marjanzneho wobhydlenja.

Śi'o ńeji Měrczin Kryśt wo jtuwje — w žamłknej jtiwi — w kotrejž bě nětdy cžaśto pšchebywał. Ś jeniczkim po- hladnjcjom bě wjchо łażo śpóśnał. wjdło, śchtoż bě jemu nětdy tak lubo było — tola jeho wócžy maju hižo drubu cžěr, wićja jenoż to jene! Tam na jpanśkim pšchećrijenje leži poćtawa, žo njepohibaje, měrnje wotpoczuje. Radośtny wuraś jakni wobliczo, błébe wobliczo na barbnym pa- zawku. Prawa ruka wiśa ł śemi a tam — łyboli žo cžeć- śtwa hrcw — hiž kapa pomału ł śemi. Krcw, žórto a móź

700lětne wopomnjeće swjatcho Franciska z Assisi.

(Pokračowanje.)

Franciskus měnješe, žo drje je jeho założina dokonjana. Dałše rozwiće, jeho zarjadniske wutwarjenje wobsedźeše wón, kaž drje so jemu zda, sylniśim, mudrim rukam dowěrjeć. Swoje podaće Bohu chcyše nětko hišće krónować z woporom swojeje krwě, swojeho žiwjenja. 1212 bě so na lódź podał duey do Marokka, zo by Mohamedanam křesćansku wěru předował. Podarmo! Napřećiwne wětry zadźewachu tutomu wotmyslenju. Njekomdźo so, njezjebawši so kloni swoju hłowu woli Předwidźiwosće a započina znowa swoje misionske puéowanje po Italiji. Města a wsy přiji- mja jeho jako służownika, jako wuwołarja wěčneho kralа. Hdyž z mjelčiwych samotnosćow lěsow a pusći- ow, z njepřespanych nocow w Carceri, Fonte Colom- bo ahu Poggio Bustone, přeco bóle a bóle zduchownje- ny, zo so do zjawneho žiwjenja wróća, tłóča so tysa- cy wokoło njeho. Zahorjenje připośłuchaju jemu ći stari a młodźi, a z jeho płomjenjow lubosće k Zbóžni- ej sopa horce promjo tež do jich wutrobow. —

Hjadownikam a rjadownicam, wosobam, kotrež su ze cyle Bohu poswjećile, běše drje wón přewostajił hłubokne žiwjenje evangelija, sćěhowanje za Khry- stom po černojtych pućach zaprěwanja sebje samoho a wotrjeknjenja wot swěta, hač dotal hišće njeznateho. Kajko přistupi k njemu nowy překwapjacy nadawk. Z hłubiny rozhorjenje ludoweje duše wunurja so žadosć, poručejo, rozhudźanjo, za praktiskim wuskut- kowanjom jeho słowow, jeho napomnjanjow, k nutř- nemu sćěhowanju Zbóžnika, kotrež je tež jim možne. Myslićelu ko khudobje z jeje žadanjemi rě- kaše nětko rozsćerjeć, jej nékajku formu dać, w ko- trejž by wona tež žiwjenje we swěće, w domjacnosći, we swójbje wobknježała, a jemu mohła być z wjedni- kom a směrom. —

Had też to njeje so před Franciskowym rozswěće-

nym wóčkom bórzy to póznaće wujewiło, zo hakle tudy so stanje jeho žiwjeńska myślička, franciskau- ski ideal, ze swětowumožacej moću? —

W Alviano to běše (1221), z wjećora. Na wikach městačka stoješe bratr Franciskus z bratrom Masseo, zo by předował. Ale w přeco wjetšich sytach wobłěnja lastojčki šćekotajo, harnjo naměsto ze swojimi starošerjemi murjemi a wěžemi. Swjaty ča- ka — —. Podarmo. Tu pozběhny swojej woči. Měr- nje wón rjeknje: „Wy lastojčki, moje sotrički, nětko sće wy dosć napowědale. Dajće mi nětko słowo a budźće změrom, njez tym zo ja předuju!“

A we samsnem wokomiku podusy so kóždy zwuk w małych, spěwaradostnych horleškach. — Sćěhwk dźiwa! Přemóžacy běše začišć jeho réče.

Wšitcy mužojo chcychu swoje žony, žony swojich mužow wo- pušćić, měšnicy so wzdać swojich farskich městnow, zastojnicy swojich službow. — —

Narodnu hodźinu třećeho rjadu móžemy drje to mjenować, z čimž so wulka trias franciskanskeho ži- wjenja dokonja. Krótko po tom přepoda Franciskus w Poggibonzi wšstemu Luchesiusej a jeho mandźel- skej Bonadonna pokutnu drastu z někotrymi prawi- dłami za žiwjenje. Wosrjedź swojeho žiwjeńskeho powołanja wutrajo, bu nabožniska myślička ze swoji- mi rozzywacymi pruhami lubosće, poćuty bóle dyžli mi rozzywacymi pruhami lubosće, poćuty bóle dyžli mi rozzywacymi pruhami lubosće, poćuty bóle dyžli hać dotal wodźaca hwězda skutkowneho sobudźěła jeju žiwjenja. Bórzy stoještaj w srjedźišću mnohich jenajkoznyslenych. Wulke zjednoćenstwa so wšudże wutworjowachu, kotrež mjenowachu so bratša a so- try pokuty. —

Mile, rozumne su wustawki ,kotrež su so jim po- zdźišo dale. Dychaju kłóštrski duch, předuja wot- wjazanje wutroby wot pjenjez, wot přebnatcho py- wjazanje wutroby wot pjenjez, wot swětnych swjedźenjow a za- charstwa drastow, wot swětnych swjedźenjow a za- charstwa drastow, wot swětnych swjedźenjow a za- wjeselenjow, ani zo bychu winowatosćam zjawneho wjeselenjow, ani zo bychu winowatosćam zjawneho postajenja zadźewki činile. Na překwapjace wašnje postajenja zadźewki činile. Na překwapjace wašnje so jich ličba přisporježe. Hižo Pětr de Vineis, kance- lor njecyrkwinscy zmyslenoho kěžora Bjedricha II. pišo:

„Zda so, zo je cyle křesćanstwo do tohole rjadu za- stupiło. Tudy wšelźe namakaš někotrych člowjekow, kotrychž mjeno nieje zapisane.“

Jemu zda so to być z nowej wulkomocu, z kotrejž dyrbi so ličić. Kaž žałosćacy hłós wukliněł z jeho słowow skórźba wo zesylnjenju cyrkwje, duchownje mocy a dosćeduje přeprěkowanje jeho zamysłow. Wob- nowjenje dušow přinjesechu tute-črjódy, z kotrychž wuzběhnja so bórzy nimo mitry biskopow tež króny wjerćhow. Kaž njepřestawajcy přiběrace wójsko Jezu Khrysta to je, pohonjowane a nawjedowane wot Jcho evangelija. Z klina swójbow, tuchy watrusow strojstwa (organisma) narodow, přikładźowaše wu- hojenje, wustrowjenje, zliwachu so njeličomne žórle- ška Bohabojoséce, měrlubiwosće, sprawnosće, poće- ćiwosće, spokojnosće ze postajenjom a dóńtom k je- nej přeco bóle rozšěrjacej so rěcy hromadźe, kotraž wowładźowaše člowjekow a swět. Zane rjeńše, žane dźakownjše słowo njehudźeše Hrjehor IX. mohł za nich wumyslić, hać za jich mjenowaše „Makkabejow Nowcho Zakonja“. — —

Nadawk swjateho bě z tym rozrisany. Wón běše swětej wulke wudźělenje zołowowanja a wumnożenja přinjeł. Bjez dwěla su so wězo přeco zaso sylne mocy zasadźile, přede wšěm kardinał Ugolini, idealne mysle założerja w jeho wustawkach bóle praktiskej potrěbnosći a zamožnosći člowjekow přihódne sćinić. Schudźowjacy stojachu woni jako swětanazhonići mu- žojo na jeho stronje. So wobmjezujo, formuhuju py- tnachu drohotne kubło zawěsćeć, je hakle tak prawje njeličomnym hišće w dalokim přichodźe přistupne sćinić.

Wjele bolostnych wokomikow drje je to tola swja- tenu płačiło — čitamy wo hórkich nazhonjenjach —, kiž rozmyslowaše a ruhaše puć k wyšinje počinkow, kotrež wutrajnje kročić běše naposledku jenož možno wšstemu wubjerkej sylnych Boha pytacych dušow, mjez tym zo wjetšina zamó jenož wobdźiwować spo- dźiwne machotanje kridłow jeho duše. — —

(Pokračowanje sćěhuje.)

žiwjenja, **mòžnosćej serjušteho hyzja!** — Domotwornik **Khwata k lekarjej. Měrćin Krysk wobpschimnuje krucze njemòžnu beln ruku, so by běh krewje wuputał.**

„Knjeze Bože — poradźi-li so nam, ju pschi žiwjenju sdźerżeć?" Pomhaj nam — wukhowaj jej žiwjenje — cyn na to dobrocźiniecź, schtož žywi nèbdu schrěschik." Tak so modlesche wón, tiž bě hacź detal wodliez so pschestał. Labosćiwje a hobzelnje pohladny do rjanoho běłeho wobliczja.

„Zpit!" faszłyscha znaczerny hłoß. „Schto budże dźesa so z njej? Dobreho a złeho, wjeselca a strubobo. Wón dał, so niebu serjuszko kruhowa." — „Budźeje wy mojemu dźesju lubu pschećel!" — — —

„Haj, to dał!" wotmołwi wotjic kaž k złubej Měrćinu Kerjst. „Chzu jej hnej se swérnym pschećelom! Wón dał, so by k žiwjenju so jako wróćiła, wotmyslła!"

Lěkar bě pschikhwatał. Khwilcze cźinjesche swoje dźełu — bolestne, dołhe, dołhe wokomiki —.

„Je żiwa!" rjekny lěkar — „Po dleschim cźaju jako wutrowni!"

Žórnalist a cigarctowa prunceska.

Basja ſ naschcho strósbneho cźaja

Schésć lět je so sloro minyło, so młody wuherski žórnalist w Budapeschcźe do Parižskeho spěšnika salěse. Puczowanje jara połonje a jeho wjesmo wobsiesche ſ wjelicznych dźěła ſ nadźijow do lépschoho pschichoda. Za wuherske nowinarstwo bě tehdy runje kritiske cźaju, jedna nowizna na druhej dyrbjesche pschestacź wutkadźeć, a Emerich Gyomai — tak rikasche nasch młody žórnalist — bě mènjenja, so je w Parižu ſnadź tola lépje błodny dyeł hodźesche, hacź pśatr brjoh Dunaja. Tak sobźesche jako dopisowar na cźe wuherske nowiny do Parija, chyzsche wot tam pilnje ſwojej nowinje dopisowacź, nadźijejo so, so tola tak dołho wutraje, donź francowsku wójnu njenawunkuje a so ſ druhim Zanerwenom cźłowanym franzoszkim dopisowanjom njestanje, kotryż so tola tź w Parižu narod ſ njebě.

Mnohe dnje so wobdenu žórnalist pak tež w Parižu [illegible] Nalwopak. Dyžbysche zadnu geografiſku [illegible] wjele dale wot Budapesta leżi [illegible] dyrbeli wot P[illegible] pschetoż jeho rozmarjwy do[illegible] wuherske blowne město, mjes[illegible] ezie dołho puczowanje. Pjec[illegible] Hódźe. Bydlesche we małej [illegible] a wobjedowanje we małej [illegible] njebě jeńcz wobeje dobre ale ja to z im tuńs[illegible] ntnej korćmiczu ſpośna so jednoho dnja ſ młodej [illegible] Wšitke rybarka, studowasche w Parižu, a běsche po [illegible] w famźnych khudobnych wobliezjenościach, kaž won. Spschecźelichtaj so a holza powdasche, so staj jeje starschej ſ Armenifeje psched žurowym turkowskim knjezźiwom cźełnuj dyrbjałoj a so staj so nětko w Kairu sażydlitoj. Studentka dźełasche małe debjeńki, kotrej wikowarjam na Parižskich boulevardach pschedawasche. Se žnadnym wunoschkom ſwojeho dźěła so holza. kotroż jara ponižny facźiſchcź cźinjesche, potom ſkromnje žiwjeſche.

Młodemu žórnalistej so holza lubjeſche, a tež won so jej spodobasche. S pschecźelſtwa bu lubosćź, a jednoho dnja proschesche Gyomai wo holźmu ruku. Chzyschtaj ſwoju khudobu hromadźe njeſcź. Młoda holza prajeſche hai, chzyſche pak so hischcze ſwoieju starschoju wo dowolnośći prascheć. Tu njedźele poidźicho pschindże wotmołwa ſ Kaira. Gyomai njemóžejuce list ſwojeju pschichodnoju starscheju cźitacź, pschetoż ani ſłowcźka armenišku njerozumjesche, ale jeho njewjesta pschecźi jemu pišmo, w kotrymż starschej ſ radoscźu ſwoju dowolnośćź dalschtaj, ale młodeju cźłowjekowi prozyschtaj, so bychtaj do Kaira pschischłoj a tam twaj wopwjeczilo. Chzyschtaj tola tež radu młodehu muża jesnacź, kotremuż bě so jeju jenicźke dźěcźo dowěriło.

Kairo je pak jara dałeko wot Parija, a jěsba tam je jara droha. Młody žórnalist njemóžeſche tehu pjenes ſwjesćź. Tu pschinjeſche jemu jeho njewjesta jednoho dnja jědnaj liſcźiku tśěcźe ſjadowanje sa żelesnicu a tódy ſ Parija do Kaira, prajo, so staj starschej liſcźiku pózłałoj a so je jimaj jara cźeżko było, tełko pjenjes wudacź.

Pjecź dnjow trajeſche jěsba. Jako pak Emerich Gyomai ſe ſwojej njewjesću na dwórnischcźo w Kairu dojédże, cźakasche na njeho wulke pschekwapjenje. Na dwórnischcźowej khódbje stejeſche starn ſłužobnik w liwreji, kotryż młodu holzu cźeſcźownje postrowi a jej ſe żelesništeho wosa pomhasche. Njedźiwajcy wschcźi protestow młodeho žórnalisty, kotryż żebi zyku wèz rosjapnicź njemóżeſche, donjeſe druhi ſłužownik jeho kofru na pyschny awto pysched dwórnischcźom, kotreż nèschto minutow poschišcho psched elegantnej billu sasta. Na ſkhodach cźakaschtaj holzynej starschej — a młody nawożenja ſhoni hakle nětko, so je jeho njewjesta, kotruż bě w Parižskej studentiskej korcźmje ſesnał, jeniczka dźowka zigarettowoho fabrikanta Dimitrina, herba wjazy miljionow puntow wulkeho samóżenja, kotraż běsche w Parižu rysbarstwo studowała a a la bohème żiwa była, dokelž bě jeje romantiſi charakter ju k tajkemu žiwjenju wabił, hacźrunjež běsche we bohatstwje mohła pola starscheju żiwa bycź.

Potom pak njeby ſwojeho Emericha Gyomaia żenje dostała, kotryż dreje je, bdyž ju prènje ſtrózele nimo byle, jara wjeſoły był, so je zyła ſtawiſna tajki wukóncz mèła.

Přilopk.

* **Moralka Hollywoodſkich „filmſkich hwězdow".** S Běłehrodu so piša: Na Sahrjebſkim ſjeździe katolſkich biſkopow w Južnoſ owianſkej mèſenſke univerſitny profesor Toth wótru rěcź pschecźiwo kulturje nowoc'aknehu towarſchnſtwa, w kotrejż widźesche nawrót kulta póbanſkeju bohorokow Venušy a Aphrodity. Cźaju Nerowe a Pompejowe žu so sasa wrócźiłe. Pschehnata pożadliwosćź sa ſportom a tinom wubudźuje sabłudźenje we młodej generaziji. Cźłowjestwo je dozpèło ſkhodźeńk, na kotrymż so ſyſtiſkim mozam bóle bołduje hacź duchownym. Wo moralaju Hallywoodſkich filmowych hrajeſkow ſnaje dźeńnuſchi ſwět wjazy hacź wo duchownych kubłach ſaridźenoſcze a pschitomnoſcze. Hłowna wina leży we złazenoſći dźeńnuſcheho ſwójſkeho žiwjenja. Sześć wobſamkniſy, so ma so wukas wo wojowanju pschećiwo nowocźaſnym waschnjam na wschód zyrkwjach pschibiliccź.

* **Móst ſa schésći hodźinow natwarili.** W Italiſej nastwarichu pschez rěź Reno ſa schésći hodźinow nowy żelesniſti móſt. Móſt waſi 1000 tunow a je 152 metrow dołhi. Když bě dźeło słónczene, jedyschtaj dwě lokomotiwje ſ wulkej ſpschihnoſcźu po nowym, techniſku ważnym moſcze. Dźelacerjo, kotſiż běchu w liſanym desiatym dźěłali, pschewodźachu jeſku lokomotiwu wótſije jukaje.

* **Żelesnoliſerjuja na morju.** Poślednja nowinka w amerikanſkim łodźiwje ſu płuwaje żelesnoliſerjuje, kotreż ſu ſo na amerikanſkich wójnſkich łódźach pschiſpiwawile, so bychu ſo w manewrach abo też we wójnje trěbne reparaturu hawdom na łódźi ſamej wukonjeć mohle. Nowe żelesnoliſerjuju namakaju ſo na łódźach ſodom tež druhe dźěłarnje w kotrejż hodźi ſo wſcho wudźełacź, ſchtož by w liſeni ſnadź trébne było. Łódźe, na kotrejż dyrbi wjele dźelacerjow mésnu mècź, ſu wósjo lhitro wulke. Nuunnoſcze pak ju tak derje ſrjadowane, so wschě dźěłarnje a wschitzy dźěłacerjo dosć mésta nadeńdu.

* **Kak bu New-York ſa 100 hriwnow pschedaty.** Tři ſta lět je ſo ſandźowe Nèje Wowy a wot c'aſa, když ſo ſpodźiwny podawk na jenej ſ malo ſnatych łupow „Nowehe ſpwěta" ſta. Zadyn ſ pschiſłuſnych njemóżeſche ſebi żebdy myſlicź, kaſe hiſtoriſke ſćejkholi ſich cźinjenje tam ſměje. Pschedſtajimy ſebi cźerjódu dźiwich, ſpoſtajiwſchi ſwoje cźełnu w ſnjeżnem mórſkim ſalmje, kedźażtu ſe ſwéh nižoſemſkich wojakow a njemjeſkimi kamjenje kamjenje wulkoſće, ſo hordźo na luzy, kurje trubłu pokoja. Cźile Nižoſemcźenzo běchu halle psched krótkim na ſawoj pschekupſki łodźi „Zeemeeuw" pschijéli. Zyły towar bě polny żeznych ſunkow, wójnjow, njebjo bě najrjeńſcheho módre, a mnohe ptaczki ſpěwachu a ſwiſkadźu ko'owołno. Na ſemi mjes Indianami a Nižoſemcźanami łeżachu, na płaćeje wupſchestrjene, ſpodźiwne felery a noże, nékotre ſjeć'aju ſe wſchelakich ſchkleńczanych pac'erjow a druhe próſjonoſcze. Tamni dźiwi njemóżachu ſwoje wocźi wot tutuch dźiwow wotwobroccźeć, a pschéze ſażo wopraſchachu ſo, hacź ma to wſchitko jim pſdźiwliwoſcź. Podpiſowajuſchi po dołhej rosmołwje ſónczenje ſpodźiwnje pomołowane wopiſmo ſ brésowoje ſkory ſ dźiwnymi piſmikami, walichu ſo na tele bohatſowe a wotnjeſechu je hnydom do ſwojich cźołmow, ſebi myſlo, ſo mohli Nižoſemcźenjo ſwój ſtutt wobjazowacź. Na tak jednore waſdnje bu kupa Manhattan wotkupjena. Měſtnoſcź dźeńnuſcheho New-Yorka, psches Kónja Pétra Minuita, tśi pokhadźeſche ſ mésta Weſel. Wón kupi to po poruczneſcźi „Nižoſemſko-Nawjeczornoindiſkeho Towarſtwa". Dokument na brésowej ſłorje pschepoda nowym wobyhlerjam knjażu we wulkoſći 10 000 hektarow. A ſa to da-chu jenoż potrébne wózu, 60 guilderow hódne. Tak nadobydnu ſa 60 guilderow (100 hriwnow) kraj, kotryż je wjazy hacź 2 miljardże hriwnow hódny.

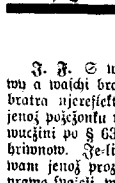

Asy ſo ſa to poſtarał, ſo ma też twój żußod

Sserbſke Nowiny?

Listowanje.

J. F. S waſcheho napraſchowanja je dowidźeć, ſo wu a waſchi bratſja a ſotry na ſawoſtajeńſtwo waſcheho bratra njerezlektujecze, dokelž to hódne njeje. Chzerze jenoż poźczonku nahódnoſczenu mècź. Tuto pohódnoſczenje wuczini po § 63 nahód. ſak. najwjazy 28 proz. wot 5000 hriwnow. Je-li ſwakowa płaczicź njemóże abo nochze, dha wam jenoż proseń ſdźiwa. K tomu drje ſo wam khude prawo (wo'cźi, wo cźaſ dźiwli wèſchezaraſtwa hroſyczu. Je-li wy a waſchi bratſja a ſotry w běhu 6 tydźeń po ſmjerczi waſcheho bratra ſo jeho ſawoſtajeńſtwa wotrjekli njeſtejce, dha wy wſchitzy k dźěbźinzam (berbam) pschiſłuſchcźe.

F. H. Wukud wyſchſcheho krajneho a komorneho ſluda je hiſchcze dwojaki w tutym praſchenju. Tohodła je ſo wèz nèmſkoſtatneum ſudej (Reichsgericht) w Lipſku pschedpożłała. Hacź je te hižo rozſudźiło, nam hiſchcze ſnate njeje. Sſo powołajo na § 28 wotn. 2 nahód. ſakonja mòżeſe wy po naſchim mènjenju płaćenje danje wotpokaſacź. Njewěrimy, ſo dyrbjała wěrićzelka tohodła ſkorźicź. Cźzeczeſe-li pak dań płaćicź, cźiniſze to pod twmmènjenjom, ſo ſo wona Wam wrócźi, hdyž ſo wèz k Waſchemu łéſchemu rosſudźi.

G. I. Je-li je Wascha dźowka w prawym cźaju, to rěka do 1. 4. 26, żej powołſchiſcheme nahódnoſczenje żadała, dha mèło ſo ji tuto njewobmjeſowane individuelne (woſebite) nahódnoſczenje hacź na 1500 hr. ſtajicź. Njeje pak wona ſo ſamołwiła, dha ſmè żej jenoż ſakoniſte nahódnoſczenje wot 25 proz., potajkim 375 hr., żadacź, je-li je bratr dla pschiwiſnych poczażow dobrowólnje wyſchſche nahódnoſći, hdyž ma tola nanowe wobżedźeńſtwo w rukomaj a to po ſwojich wobſtejnoſcach tej ſamoże.

M. P. Sahrody, wjeſche hacź ¼ hektara (kórz), ſo po § 915 a 917 ſtatneho ſawěſcźeńſkeho porjada jako pyſchne ſahrody (Ziergarten) njewobkładuja, dokelž mnohe ſeźiwjenje a ſaſłużbu dawaja. Po jenem wubużże ſu wuwſacza w naſpomnjentych mjeſach jenoż pod wěſtymi wumènjenemi wopraſnjene. Hdyž we Waſchej ſahrodze ſelenimu abo druhe ratarſke wupłody płahujeze, kotreż ſami njetrjebaceze a ſahroda wjazy hyżli kórz wurźinja, dyrbicze ratarſki a łésowſki pſchinoſchć (land- und forſtwirtſchaftlichen Beitrag) płacźicź.

P. S. Wotnajeć mohł ſo w ſwojej ſlórżbje pſchi wupowżdenju bydlenja jenoż na § 4 podrużneho ſakonja ſejeracź, njebudże pak po Waſchim wudawanju a prawidłoweho połoženja po naſchim mènjenju niczo wuczinicź mog. Sémy wo tym pſchegtowżdeni, ſo mòżeze wo mérje ſlórżbu wocźakacź. Ta ſawěſcźe k Waſchej ſchkodze njewupadnje.

Smèſki.

** **Samèńjena ſtawiſna wo pokhodze żónſteho ſpłaha.** Hólczej ſo praſcha: „Nano, je wérno, ſo bu Jéwa ſ rjebła ſwórjena?" — Nan: „Sſo wź, tak cźitaſch tola we biblji!" — Hólczej: „Nano, Nano, mam taſe bolosće w boku. Ja bóſtanu najſérje żonu!"

** **To wón lépje dokonja.** Knjeni k proſcherjej, tiž wo jalmożnu żebri: „Proſeze, cźehodła proſyscze, hdyž mòżeze dźěłacź?" — Proſcherſ: „Hoj wſchak, ale ze proſcheńje lépje dokonjam!"

** W Jendźelſſej mějachu ſlóſtniſzy to prawo, ſwoje cźełko na ſhorowniſze abo chirurgow pschedacź. W 17. lětſtu ju jednoſche k ſmjerećei wotkupdźeny dołho ſ jenym chirurgom. Słonczinje dóſta ſa ſwoje cźełko dwaj ſtotakaj. Tuhy pjenjesy do ſaka a ſo ſloro ſe ſmèchami puknu. Hdyž do chirurga ſa pschicźinu wopraſcha, wotmołwi: „Ty ſy ſlebany. Myſlisće ſej, ſo budu mje wobwjeſnjeyć. Chzedźe mje ſpaliccź."

** Bur dże po kraju. Słóſtnik jeho napadny: „Rjenjesy abo żmjerć!" Burej niczo druhe njeſyhowasche, tuż pschepoda rubjeżnikej pjenjesy. „Tu ſu pjenjesy", praješche, „njeſłuſchcźeja mi, ale gmejnje. Dokelž mi wěrićej njebudu, ſo buch nadpadnjeny, dyrbiſch mi nèſchto k woli ſeźiwiś a dźěrowe do wojeka wamtka wutkélicź." Wołz a ſłowo! „Hłiſche'e jedyn wuttél", mènjeſche bur. „Rimam zanych patronow wjazy", ſnapſchecźiwi rubjeżnik. — „Tak" — a hižo dyri jeho ſe ſwojim ſochorom na now, ſo jemu njſahnu. „Daj mi moje pjenjesy nałpjet, ty ſłójmiko!" Dóſtawſchi ſwoje pjenjesy, wróći ſo burik wjeſele domoj.

** „Njewjoſci hej żenje pjenjesy wot N. N. — to je lichownik. W ſjmje hjerje 50% a w lécze 60%. — „Cźehodła dha w lécze 60%?" — „Tehdom ſu dny dléſche."

** **Jenoż pisches nawěſchk.** Jedym agent ſa nawożchći ſamołwja ſo pola ſchefa wulkeho pschekupſtwa. Tutón pak wo nawěſchku nicźo wèdźecź nochze. „Sće ſnadź dowèru na wuſpèch nowinarſkeho nawěſchka ſhubił?" praſcha ſo agent. „Njewěſcźe dha, ſo kaczka, ſnjeżywſchi jeju, ſo njeleżo ſ jeje hnězda wotſali, mjes tym ſo kokoſch po ſtrjeżenju haru naczini, ſo jenemu pschewuſchi dże." — „Haj, ale ſchto dha ma to ſ nami cźiniecź?" dorzeſche ſchef nèſchto do brody. — „Schto ma to ſ Wami cźiniecź? Ale ja Woſ proſchu. Kukoſch inſeréruje a kaczka ſo wlecze, tohodła chze zyły ſwět kuriaze jeja mècź a niz kaczę!" — Schef da jemu wulki nawěſchk.

** **Měr.** Lékař: Cźeſcźena knjeni, ſ khoroſcźu ſłé njeſtoji — twſcho, ſchtož trjebacźe, je dospołmy měr." — Paticntka: „Ale, knjes doktoro, wobhladajce ſej tola ras mój jaſuk." — „Haj, hnadna knjeni, tón tohorunja měr trjeba."

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Do wikowańſkeho ſapiſa je ſo dźeńſa ſapiſało: 1. Na łopjeno 589 **Drježdźańſku banku, Budyſchſku ſilialku w Budyſchinje,** wotnožku Drježdźańſkeho hłowneho wobſtoja nastupajo: Generalna ſhromadźiſna 7. 9. 26 je pod wumènjenjemi, kiž ſu we wobſamknjenju naſpomnjene, wobſamkła, ſakładny kapital wo 22 miljonow hriwnow powyſchicź ſ wudaczom 60 000 akzijow po 100 hriwnach a 16 000 akzijow po 1000 hriwnach, kiž ſu wſchě na mèjiczelu wupiſane. **Powyſchenje je ſo pschewjedło.** Towarſtwowite ſrjeczenje ſ 12. 12. 1924 je ſo tohodła w § 4 a dale w §§ 19 a 21 ſ wobſamknjenjom ſamóżneje generalneje ſhromadźiſny po materielnym protokolu ſe ſamóżneho buja pschemèniło. Sakładny kapital wuczinja nětko 100 miljonow ſtatnych hriwnow a roſpadnje do 133 328 akzijow po 20 ſtatnych hriwnach, do 60 000 akzijow po 40 ſtatn. hriwnach, do 486 670 akzijow po 80 ſtatn. hriwnach, do 141 666 akzijow po 240 ſtatn. hriwnach, do 60 000 akzijow po 100 ſtatn. hriwnach a do 16 000 akzijow po 1000 ſtatn. hriwnach, kiž ſu wſchě na mèjiczelu wupiſane. 2. Na łopjeno 864, ſo je firma **Wilhelm Marx a Co. w Budyſchinje** ſaſchła. 3. Na łopjeno 959, ſo je firma **Anton Walden w Budyſchinje** ſaſchła.

Hamſtſe ſudniſtwo w Budyſchinje, 18. 10. 26.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźeńſa ſapiſało:

1. Na łopjeno 693 firmu **Johnez Dźěłarnju, akt. tow. graſiſtich maſchinow w Budyſchinje** nastupajo: Prokura je ho ſpożczìła dr. ing. Rudolfej Johne w Budyſchinje. Wón ſmè towarſtwo jenoż hromadźe ſ druhim prokuriſtom abo ſe ſobuſtawom pschedsydſtwa, kiž ſamu zaſtupowacź njeſmè, ſaſtupowacź.

2. Na łopjeno 1022 firmu **Palatkowu kofejownju towarſtwo ſ wob. ruk. w Budyſchinje** nastupajo: Kenjes Florenz Gerbert a Pawol Erich George ſtaj jako wobſtójnaj wjednikaj wuſtupiłoj. Za wobſtójnoju wjednikow ſtaj poſtajenaj architekt Rudolf Sačzek a wyſchſchi pinczník Ota Bertholdt, wobaj w Budyſchinje.

W Budyſchinje, 25. 10. 26.

Hamſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

II. **wndźerjeńſke druſtwo ſa Cźorny Halſchtrow ſ Dolſej Wodu,**

kiž wopſchija městna wot Kamjenza hacź do Skaſkowa Schwórkt, 4. nowembra t. l., dopoldnja w 10 hodź wotmèje ſo w „Cźołym Jelenju" w Kamjenzu

druſtwowa ſhromadźizna.

Dnjowy porjad:

1 Wuwjedźenje rumowańſkich a wurunańſkich dźełow.
2. Sběranje pſchinoſchkow.
3. Pschedpołożenje liſcźinow,
4. Wschelcźiznu.

Wſchitke ſobuſtawy ſu proſchene, ſo bychu dyrbkowali na ſhromadźiznu pſchiſchle.

W Kamjenzu, 28. oktobra 1926.

Pschedsydſtwo.
Měſchćanoſta dr. Gebauer, pschedsyda.

Dr. Emil Mayrisch, president europiskeho worzłoweho konzerna. Wón je pichißtuschnik Luzemborka a tam ſ direktorom żieſoliјerſkjow.

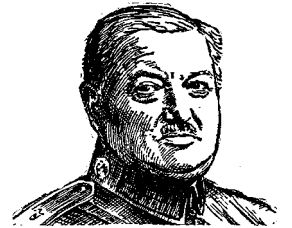

Alois Podhajſky woјerſti roskaſowar w Brnje. Jeho pomjenowachu ja hłowneho roskaſowarja w generalnym ſtabje czeſkoßowakſkeho wójika.

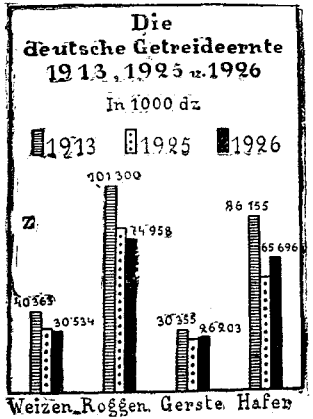

Wuznoſchł letuſchich żitowych żnjow w němſkej republiky po pſchirunanju ſ letomaj 1913 a 1925.

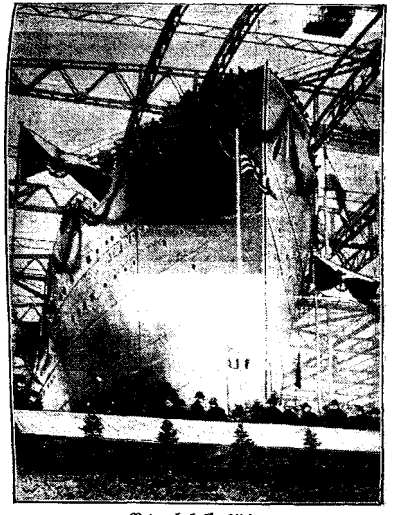

Nowa hobrſka łódź.

Njedawno ßu w Hamburgu nowu hobrſku łódź tak darloko dotwarili, jo możachu ju do morja puſchczicz. Pſchi tutej pſchileżnoſczi ju wuſchczichu. Kſchczeńżu wukonja mandżelika Newyorkſkeho měſchczanoſtu Walkera. Łódź doſta tohodła mjeno „New-York". Wona wopſchija 21 000 tunow po łódżnikarſkich měrach. Kajki hobr tuta łódź je, jaßnje na naſchim wobrazu ſpóſnawamy. Pornjo njej ſedawaju ßo ludźo ſtoro każ mrowje. Tola nichtón njewe, ſchto na nju czaka. Łódź „Titania" hiſchcze wjetſchich roßmérow ſawadżi pſchi ßwojim prénim wujéżdże na atlantſkim ozeanu do łodowieje hory. Wotmach ſtorka ſwudrě dżéru do łódże. Wona ßo podnóri a wjele ſtow ludźi ßo pſchi tym tepi.

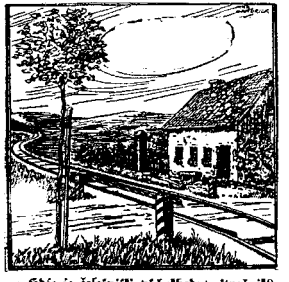

Hdże je żelesniſti pſchekhodny ſtrażnik?

Wupytanje wobraſa w tydżeńſchim czißle:

Je-li chcesze ſakomdżeenho kermuſchneho hoſcza namatacz, dyrbicze wobraſ na hłowu ſtajicz. Potom pſchi prawej kromje nětdże w ſrjedźnjej wyßokoſczi komdżata wuhladacze.

Čo. 44 W Budyšinje. 30. oktobra 1926 2. lětnik

Móz wětra a żołmow.

Żołmy roſtorhachu murju pſchi brjoſu. Poßlednje dny ßmy wjele czitali wo żołoſtnich wětrach a jich ſakhadżenju. Mó na ßuchim kraju ſ zyła wopſchijeca njeſamóżemy wotmach żołmow, honjennych ſ wětrom. Naſch wobraſ tutón wotmach ſpóſnowacz dawa. Móz wětra a żołmow roſtorha ßylnu, ſ czężkich kamjenjow natwarjenu murju we mórtſich kupjelach Wyk na kupje Föhr w połnóznym morju. Niż jenoż murju ßu żołmy ſpowalołe, ale też ſ czężkimi kamjenjemi pokładżenu a ſtwjerdżenu ſcżężku. Tuta cżężka běſche pſchi mórſkim brjoſu.

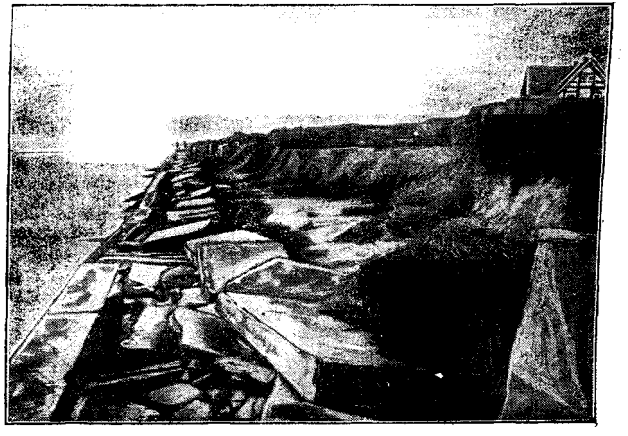

Drjewowe wuhło město benzina.

Na wulkej rataſtej maſſy w Buc w Franzowſkej zimaſche kedźliwoſcz wopytowarjow motor, w kotrymż kotole drjewowe wuhło tepjachu. To tworjeſche płun (Gas). S tutym płunom cżérjachu motor. S motorom woracżu, każ nam naſch wobraſ to pſchedſtajuje. Dale motor dynamo cżérjeſche, kiż milinu dżéżkaſche. Milina ſaßo wſchelake druźiny maſchinow honjeſche. — Nałożowanje drjewoweho wuhła je wo tſeczinu tuńſcho hacz benzina. To je waźne za naſche holanſke krajiny, hdźez hiſchcze wuhło dyrja. Naſchim Wochoźanam bychmy popſcheli tutu druźinu motorow, to by naſche holanſke wuhleſtwo hiſchcze bóle poſpěchowało.

Nowi chinešzy biskopojo.

Hižo naſch wobraz pokajuje nam nimale jenož chineſke wobličza. Diasta je ta katolſkich duchownych. We wulkej Chinje maja też katolšzy žwoich miššijonarow, žwoje wožady a žwoje biskopstwa. Njedželu, 24. oktobra, dostachu w zyrkwi Sćwjateho Pětra we Romje 6 nowi biskopojo žwjeczšinu. Kaž nam naſcha rosprawa praji, žu to prěni chineſzy měſchnizy, koſrjž tuto wyšoke a wožne dowěrjenſtwo dostachu. Bamž Pius XI. jich žam žwjeczeſche.

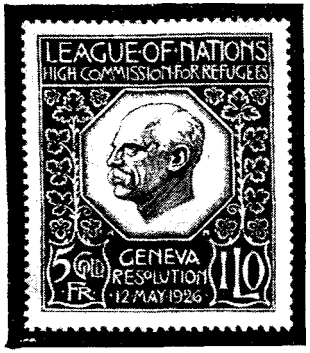

Wobras na lěwizy:

Snamka „Swjatka Ludow".

Ta płaczi 5 frankow, po naſchich pjenjesach 4 ſlote hriwny. Wuwikowane pjenjezy natožuja k lepſchemu ruſkich a armenſkich cźeknjerjazow.

Wobras delka:

Hród Bibrich nad Rheinom.

Tutón hród žłuſcha nětko měſtu Wiesbadenej. Jón natwarichu w 18. lětſtotku Naſſawſzy wójwodoje. Cźi w nim nimale 100 lět bydlachu.

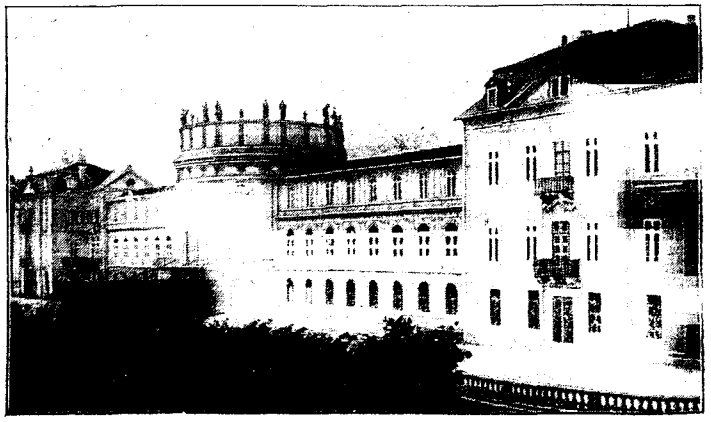

Hindenburg podawa žo na ľódź.

Preſident němſkeje republiki wopytowaſche w poſlednich dnjach pſchemyſlſke města naſcheho kraja. Tutu ſkładnocź wužiwajo ſtupi też na ľódź ſ mjenom „Vorwärts". Ľódź žłuſcha połnózno-němſkemu ľódźerſkemu towaſſtwu Lloyd. Lloyd je po prawom žwóbne mjeno; to pokhadža ſ Jendželeſkeje. Lloyd měješche w Londonje korčmičku. W njej ſchadžowachu žo ľódźnizy. Tu wſcho to rospominachu, ſrěcźachu a wumělchu, ſchtož ľódźnizſtwo a ľódźnikow naſtupa. Po tutym mjenu ſrosumichu napoſledk wſcho, ſchtož žo na ľódźe a ľódźniſtwo poczahuje. Dokelž žu Jendźelczenjo namótki lud. rosſchěrichu tuto mjeno po wſchěch krajach pſchi morjach.

Statny preſident ſ Hindenburg wopytuje Bremen.

Wopomnjenſka deſka profeſzora dr. O. Kukule w Jičźinje. Njedawny rektor Barlinſkeje univerſity bě ſ jeho pſchiwuſnikom.

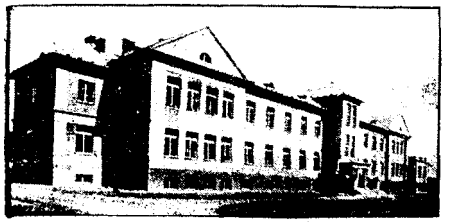

Chirurgiſka thorownja w Strakonizach bě tele dny wotewrjena. Žu žu wuhotowali ſ najmoderniſchimi naſtrojemi a pſchiprawami chirurgiſkeho lěkowanja. (Chirurg je kaſenk, kotryž operazije pſcherwjedźuje.) Strakonizy žu měſtaczko w kroikowjeczornej Cźeſtej, tak wulke kaž Lubij.

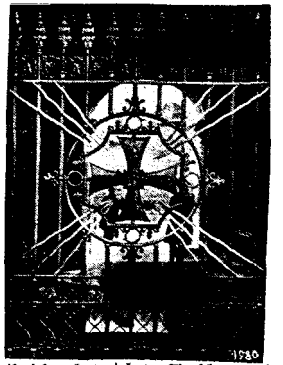

Pomnik njeſnateho wojaka we Warſchawje. Cźěžzy nowinarjo ſ pſchiležnoſcźu žwojeho pſchebytka pſched njón kraſny wěnz położichu.